ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Χ. ΣΕΜΊΤΕΛΟΥ

A. A. TAKTIKOT KAOHPHTOP THE EARHNIKHE AIROROFIAS EN TOI EONIKOI HANEHIETHMIOI

EAAHNIKH METPIKH

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΎ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1894

THI

MAKAPIAI EKIAI

ΤΗΣ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΥ ΘΕΙΑΣ

ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Γ. ΣΕΜΙΤΕΛΟΥ ΟΥΓΑΤΡΟΣ

EOD ΩPOY K. ΔΟΥΜΑ ΣΥΖΥΓΟΥ

XAPIZTHPI' EYZEBOZ ANATIOHZIN O ZYFFPAGEYE

ΒΙΒΛΙΟΘΉΚΗ ΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΡΥΘΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΙΚΗΣ ΑΝΩΘΈΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥΔΕ

1. Αι τρεϊς μουσικαί καλούμεναι τέχναι, τουτέστιν ή μουσική, ή ποιητική και ή ὀρχηστική, είχον πρὸς άλλήλας παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ελλησιν σύχι τὸν αὐτὸν και παρὰ τοῖς νεωτέροις ἔθνεσι λόγον. Διότι κατά μέν τους νεωτέρους χρόνους ή μουσική καὶ ή ποιητική είνε δύο αὐτοτελεῖς καὶ παντελῶς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμέναι τέχναι, ὧστε ὁ ποιητής είνε διάφορος του μουσιχού ή μελοποιού. Ώσαύτως δὲ καὶ παρὰ τοῖς 'Ρωμαίοις ἡ μουσική ἦτο πάντοτε αὐτοτελής καὶ ἀνεξάρτητος της ποιήσεως, όπως δηλαδή και έν τοῖς νεωτέροις χρόνοις. Παρὰ τοῖς παλαιοῖς ομως "Ελλησιν ἡ συνάφεια τῶν δύο τούτων τεχνών ήτο μείζων, ό δὲ ποιητής ἦτο ό αὐτὸς ἄμα και μελοποιός. Τούτο τούλάχιστον συνέβαινε το πάλαι κατά την άκμην των μουσικῶν τεχνῶν, ἡ δὲ στενὴ αὐτῶν συνάφεια ἐχαλαρώθη καὶ διεσπάσθη μόνον περί το τέλος της Έλληνικης άρχαιότητος, ότε ήλαττώθη ή και έξέλιπεν ή δημιουργική των Έλλήνων ποιητών δύναμις. Ήμεῖς μεν είθισθημεν να ύπολαμδάνωμεν τοὺς μεγάλους τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος λυρικούς καὶ δραματικούς ώς ποιητάς μόνον, οἱ παλαιοὶ όμως θεωρητικοί καταλέγουσιν αύτοὺς ώσαύτως καὶ εἰς τοὺς μελοποιούς ως κορυφαίους οἰον ὁ ᾿Αριστόζενος, ὁ μέγιστος τῆς παλαιᾶς μουσικής τέχνης θεωρητικός, ἀποδοκιμάζων τὴν κατεαγυΐαν καὶ κωτίλην μουσικήν των περί τον Φιλόξενον καί Τιμόθεον, ἐπαινεῖ καὶ προβάλλεται ώς παράδειγμα την άνδρώδη καὶ θεσπεσίαν, την σεμνήν καὶ ἀπερίεργον τοῦ Ηινδάρου καὶ Πρατίνου, τοῦ Αἰσχύλου καὶ Φρυνίχου (1). Έν φ λοιπόν τανύν ό μὲν ποιητής ποιεῖ τὸ ποίημα, ἄλλος

(4) Πρόλ, Πλούτ, περί μουσ. κεφ. 20 καί 31. Cic. de orat. 3, 44 « Musici qui erant quondam iidem poëtae».

δέτις, ό μουσικός ή μελοποιός, τό μέλος, την άρμονίαν καὶ την ρύθμικην διαίρεσιν, ό παλαιός "Ελλην λυρικός καὶ δραματικός ποιπτής μετά της λίξιως καὶ τῶν μέτρων ἱποίει ὁ αὐτός καὶ τὰν μέτρων ἰποίει ὁ αὐτός καὶ τὰν μέτρων ἀποίει ὁ αὐτός καὶ τὰν μέτρω τα οἰ μέλος τὰν τολιος τὸν οἱ ἐρθικοί τῆς ποιήσεως καὶ οἰνχὶ διάφοροι, ὡς συμβαίνει συνήθως κατά τοὺς νεωτίσους χρόνους. Οὺ μένον δὲ ἐλλὶ διν τὸ ποιήμα ῆτο Χορικόν, ὁ ἀντός ώριζε καὶ τὰ σχήμετα καὶ σημεία τῆς ὁρχηστικής. ὁ αντός ώριζε καὶ τὰ σχήμετα καὶ στὸν ὑπό τῶν νῦν λεγόμενον ποιητήν καὶ τὸν μελιπαιόν, μουσικόν λέγοντες τὸν ἐπιτήδευμα ἐχοντα τὴν μουσικόν, τουτέστε τὸν τεχνίτην, δοτις ἔργον είχε νὰ ἐρικνεύ τῖ ἔξαγγάλην μέλη ἡ μουσικόν τιδργανον κροί τὸν θεωρτικόν, τουτέστε τὸν βιοριτικόν, τουτέστε τὸν ἀπιτήδούμενον περί τὴν θεωρίαν τῆς μουσικής, σπανιώτερον δὲ καὶ ἐπὶ γενικοτέρες χρείας τὸν πᾶσων παιδείων σορὸν καὶ δεξιὸν ήτοι περί παι το κόν στο κοιν παιδείων σορὸν καὶ δεξιὸν ήτοι περί παι το κόν τος τος κάντος μένας το το κοιν τος τος κάντος μένος τος καινώτερον δὲ καὶ ἐπὶ τος κάντος μένος τος καινώτερον τερί τὸν θεωρτίτες στὸν καινώτερον δὲ καὶ ἐπὶ τον καινώτερον δὲ καὶ ἐπὶ τον κάντος μένος τὸς καιν τῆς μουσικής, σπανιώτερον δὲ καὶ ἐπὶ τον καιν τος κάντος μένος τος καινώτερον δὲ καὶ ἐπὶ τον καιν τὸν πάσων παιδείων σορὸν καὶ δεξιὸν ήτοι περί πάνες μάλησιο φιλοσορούντα.

2. Πάντα δε τὰ ἀναγκαῖα εἰς τὴν ποίησιν ἐφόδια, τὴν γνῶσιν δηλονότι τής μουσικής, τής δρχηστικής καὶ τῶν σταθερῶν νόμων, οΐτινες είχον ἐπικρατήσαντες ἐν ἐκάστω γένει καὶ είδει τῆς ποιήσεως, ίδια δὲ τῶν ἡυθμικῶν νόμων καὶ τῶν μετρικῶν σχημάτων, ἐδιδάσκετο ό μέλλων ποιητής κατά τοὺς καλλίστους τῆς ἀρχαιότητος χρόνους σχολάζων Ικανόν χρόνον παρά τινι διδασκάλφ. Οῦτω λοιπόν κατά μιχρόν συνέστη σύστημά τι μουσικής διδασκαλίας τα είρημένα περιέχον μαθήματα, όπερ ελέγετο θεωρία ή τέχτη μουσική. Καὶ κατ' άρχας μὲν ἡ μουσικὴ αὕτη θεωρία συνέχειτο μόνον ἐκ τεχνικῶν τινων ὅρων ή ἐκ μουσικῆς τινος γλώσσης, ἐφεξῆς δὲ ηὐξάνετο καὶ προήγετο μᾶλλον μαλλον, καθ' όσον προέκοπτε καὶ ἡ τέχνη. Έγίνετο δε τοῦτο ούχι διὰ συγγραφής, άλλὰ διὰ τῆς ἀπὸ στόματος τῶν τεχνιτῶν διδασκαλίας. Ήδη δὲ ἀπὸ τῶν Μηδικῶν χρόνων μνημονεύονται καὶ τεχνίται ένδοξοι γενόμενοι ούχὶ μάλλον ἐξ ών προσεξεϋρον ἢ ἐκ τῆς διδασκαλίας της τέχνης, οίος ο διθυραμβοποιός Λάσος ο Έρμιονεύς ό τοῦ Πινδάρου διδάσκαλος, 'Αγαθοκλῆς ὁ 'Αθηναΐος, ώσαύτως τοῦ Πινδάρου διδάσκαλος, μαθητής δὲ τοῦ μουσικοῦ Ηυθοκλείδου, ὁ αὐλητής Μίδας ο 'Ακραγαντίνος, ον έπαινεί ο Πίνδαρος νικήσαντα Πό θια έν τῷ ια΄ Πυθιονίκη, ο τοῦ ᾿Αγαθοκλέους καὶ Μίδα μαθητής Λαμπροκλής ή Λάμπρος, όστις έγένετο διδάσκαλος του Σοφοκλέους καὶ τοῦ ἐνδόζου 'Αθηναίου μουσικοῦ Δάμωνος, οὐ μνηνονεύει ὁ Σωαράτης ώς τὸ μέγιστον ἐν τῆ μουσικῆ ἔχοντος κῦρος, καὶ ὁ τοῦ Δάμωνος διάσημος μαθητής Αράκων, ὅστις πάλιν λέγεται διδάσκαλος τοῦ Πλάτωνος. Κατὰ ταῦτα λοιπόν αὶ 'Αθήναι ἐμρανιζονται ὡς ἐστία πὸν τὴν μουσικήν ἐπαγγελλομένον τεχνιτῶν. Ένταῦθα ἀνήκει καὶ ὁ Θηβαῖος Πρόνομος, ὁ διδάσκαλος τοῦ 'Αλκιδιάδου, καὶ ὁ μουσικὸς Στραντόνικος. Οἱ πλείστοι πὸν ἀνδρῶν τούτων ἡσαν δεινοί τεχυίται πολλὰ μὲν προσεξευρόντες, οἰχί δὲ τοιοῦτοι ὧστε νὰ καταταγβῶσιν εἰς τοὺς κυρίως δημιουργικούς τεγνίτας.

3. Οι διδάσκαλοι ούτοι της μουσικής τέχνης πραγματευόμενοι αὐτὴν διήρουν, ὅπως ὕστερον καὶ ὁ 'Αριστόξενος καὶ οἱ μετ' αὐτόν, είς τρία μέρη, πρώτον μέν τὴν περί τὸ μέλος πραγματείαν, ἥτοι τὴν άρμονικήν, είτα δε την περί τους ρυθμούς και την περί τα μέτρα πραγματείαν, ήτοι την ρυθμικήν και την μετρικήν (1). Τής δε θεωρίας της ποιήσεως οὐδέποτε ήψαντο οἱ διδάσκαλοι οὐτοι ἐν τῆ διδασκαλία και πραγματεία της μουσικής τέχνης, άλλ' όσαδήποτε παραγγέλματα καὶ όδηγίας καὶ ἄν ἐλάμβανεν ὁ μαθητής παρ' έμπείρου τινός διδασκάλου περί της ούσίας της ποιήσεως, ήγεμών αύτοῦ ἐνταῦθα ἦτο ἡ ίδία αύτοῦ φύσις καὶ τὰ δόκιμα παραδείγματα τῶν προγενεστέρων και συγχρόνων ποιητών. Κατά ποίαν δε μέθοδον έπραγματεύοντο ίδια το ρυθμικόν και το μετρικόν μέρος της τέγνης, άπερ μάλιστα ήμιν ένταϊθα διαφέρουσι, διδασκόμεθα έξ ών λέγει ό Πλάτων εν Κρατύλω σελ. 424 c ώδε λέγων «ΟΙ επιχειρούντες τοίς όυθμοῖς τῶν στοιγείων πρῶτον τὰς δυνάμεις διείλοντο ἔπειτα τῶν συλλαδών καὶ οὕτως ήδη ἔρχονται ἐπὶ τοὺς ρυθμοὺς σκεψόμενοι, πρότερον δ' ού». Έχ τούτων δηλαδή μανθάνομεν ότι ούτοι όρμώμενοι έχ τοῦ ρυθμοῦ τῆς ποιήσεως ἤτοι τῆς ψδιχῆς μουσιχῆς, ἤτις ἐν τοῖς δοκίμοις της άρχαιότητος χρόνοις ήτο ἐπικρατεστέρα της ὀργανικής, κατ' άργας μὲν ἐξήταζον τὰ διάφορα τῶν συλλαδῶν μεγέθη, ὧν γρησις εγίνετο εν τη ποιήσει, τουτέστι την δύναμιν ήτοι φύσιν των στοιγείων (των μακρών δηλαδή και βραγέων φωνηέντων και των συμφώνων) και την συμπλοκήν αὐτῶν είς συλλαβάς (positio), και μετά ταῦτα, οὐγὶ δὲ πρότερον, ἤργοντο νὰ έξετάσωσι τοὺς ῥυθμούς.

^{. (1)} Πρδλ. Πλάτ. Πολιτ. γ΄ σιλ. 398 d «Τό μέλος έχ τριών δατι συγκείμενον, λόγου (==λέξενός) το και άρμονίας και βοθμούς. Νόμ. ζ΄ σιλ. 800 d «ρήμασί τι και βυθμοίς και -άρμονίαις». 'Ιππ. μείζ. 285 d επερίτις γραμμάτων δυνάμεως και συλλαδών και βυθμούν και άρμονών». Φιλήδ. σιλ. 17 d.

Είς την μέθοδον της διδασκαλίας των παλαιών τούτων μυθμικών άνάγεται και δόξα τις αυτών, ην κατεπολέμει ύστερον ό Αριστάξενος, Κρουσα ώς έξης: « Παν μέτρον πρός τό μετρούμενόν που και πέρωκε και λέγεται, ώστε και ή συλλαβή οῦτως ἄν έχοι πρόν τὸν μυθμόν ώς τὸ μέτρον πρός τὸ μετρούμενον, εξπερ τοιοῦτον ἐστιν οἰον μετρείν τον μυθμόν» (Μιχ. Ψελλός Προλαμά. 8 1). Ούται δηλαδή λάμβανον τὴν συλλαβήν ώς μέτρον τοῦ μυθμοῦ, δι' οῦ δηλον ὅτι ξιείτρον τὰ διάφορα μυθμικά μεγέθη, τὸ ὁ ἀστερον ὁ ᾿Αριστόξενος ἀντί της συλλαβής προυβάλετο ὡς μέτρον τοῦ μυθμοῦ τόν πρώτον χρόνον, ὡς αὐτὸς ἐκαλισεν αὐτόν. Ταὐτα μαρτυροῦσιν ὅτι οἱ παλαιοί ἐκείνοι διδάσκαλοι τῆς μουσιαγές τέχνης δὲν ἐχώριζον τὴν πραγματιάν τῆς μυθμικής και μετρικής, άλλα συνέπλεκον ἀμφοτέρας, πρώτος δὲ ἐγώρισεν ὑστερον ὁ ᾿Αριστόξενος.

4. Της του 'Αριστοξένου όμως παλαιοτέρας ταύτης ρυθμικής καὶ μετρικής θέωριας όληνα μόνον είνε τὰ κατ' εὐθείαν παραδοθέντα εἰς ἡμᾶς, οἰο ιο ὁροι, οὖς μνημονιεύει ὁ 'Αριστοφάνης ἐν Τα ερξ ἐψθιων αἰ μέτρων διδασκαλίας, ἡν παίζων ὑπογράφει ἐν Νεφελαις στ. 636 κέ, τὸ « τρίμετρον» καὶ α τετράμετρον», ὁ ακατ' ἐνόπλιον» καὶ ακατὰ δάκτυλον ρυθμός ». Καὶ κατ ἐνόπλιον μέν ρυθμόν δήλον ὅτι τὸν προσοδιακόν λόγει, κατὰ δάκτυλον δὲ ἀκουστέον οἰχὶ τὸ δακτιλινόν ἐξάμετρον, ὅπερ ἐν στ. 638 ἔπος λέγει, ἀλλὰ τὸ κατὰ δάκτιλον κολν καὶ δραματικών ποιντών. Ο δὲ Πλείνων (Πολιτ. Γ', στλ. 400) ποιείται λόγον περὶ τριών ρυθμικών γενών, περὶ διαφοράς τοῦ ήθους των ἡυθμών κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Δάμωνος καὶ περὶ ἄλλων τινών τεγνικών δρων (1). "Άλλους δὲ τινας δρους κὰλ ὁλήνους, ιαντωρ' 'Αριστοτέλους καὶ ἄλλων. Θαρρούντος ὁμως δύναταί

τις νὰ ἰσχυρισθή ὅτι τοὺς πλείστους τῶν τεχνικῶν ὅρων, οὖς μεταχειρίζονται οἱ μεταγινίστεροι μετρικοί, παρέλαβον ἐκ τῶν καλῶν τούτων χρόνων, πολλῶν δὲ τῶν παλαιῶν τεχνικῶν ὅρων, οἰου τοῦ «καπ' ἐνόπλιον» καὶ «κατὰ δάκτυλον», παρέλιπον νὰ κάμωσι χρήσιν ἐν τῷ συστήματι ἀὐτῶν.

5. Οι πρό τοῦ 'Αριστοζένου διδάσκαλοι ούτοι τῆς μουσικῆς τέγνης οὐ μόνον ἀπὸ στόματος ἐδίδασκον τὴν θεωρίαν τῶν μουσικῶν τεχνών, άλλά τινες αὐτών καὶ συνέγραφον, οἶον περὶ Λάσου λέγει ὁ Σουίδας «πρώτος δὲ οὐτος περὶ μουσικής λόγον ἔγραψε». Τὰ συγγράμματα όμως αὐτῶν τὸ μὲν ἦσαν ἐλλιπῆ, πραγματευόμενα περὶ μερών τινων μόνον της μουσικής, των δυσχερεστέρων, τὸ δὲ στοιγειώδη λίαν, ἀπλοῦν ὄντα τοῖς ἀπείροις βοήθημα. Ὁ πρῶτος δὲ τῶν άργαίων θεωρητικών, όστις έπιστημονικώς καὶ συστηματικώς συνέγραψε περὶ πάντων τῶν μερῶν τῆς μουσικῆς τέχνης ἦτο "Αριστόξενος ό Ταραντίνος. Ούτος πάντων τῶν συγγραφέων τῶν περὶ μουσικῆς τέγνης συγγραψάντων είχε το πάλαι το μέγιστον άξίωμα και το πλείστον μέρος των περί μουσικής τέγνης συγγραμμάτων των μετ' αὐτὸν συγγραφέων οὐδὲν ἄλλο ἦτο εἰμὴ ἐπιτομὴ καὶ ἀντιγραφὴ αὐτοῦ. Ὁ Αριστόξενος (1) έγεννήθη εν Τάραντι, ένθα ἀπό τινων δεκαετηρίδων περί τε την φιλοσοφίαν και την μουσικήν έσπούδαζον οι Πυθαγόρειοι Φιλόλαος καὶ Εύρυτος καὶ "Αρχιππος καὶ Λύσις. 'Ο πατήρ αὐτοῦ Σπίνθαρος (Διογ. Λαέρτ. 2, 20. Σέξτ. Έμπειρ. πρὸς τοὺς μαθηματ. 6, σελ. 356), κατά Σουίδαν καὶ Μνασέας ονομαζόμενος, καταλέγεται μετά του Δάμωνος, Φιλοξένου, Ξενοφίλου καὶ 'Αριστοξένου εἰς τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν μουσικῶν (Αίλιαν. περὶ ζώων ἰδιότητος 2, 11). 'Ως δέ οἱ πολλοὶ τῶν ὁμοτέχνων καὶ ὁ Σπίνθαρος δίῆγε τὸν βίον οὐγὶ ἐν τῆ αὐτῆ πόλει διατρίδων, ἀλλὰ περιπορευόμενος, καὶ οῦτως ἐγένετο γνώριμος τῶν κατ' αὐτὸν ἀξιολογωτάτων ἀνδρῶν. Καὶ έν Αθήναις μέν συνεγένετο τῷ Σωκράτει, ώστε πρὸ τοῦ 399 π. χ., έν Θήβαις δέ τῷ Ἐπαμεινώνδα, καὶ τοῦ μεγάλου δέ πολίτου αὐτοῦ 'Αργύτα φαίνεται ότι έγένετο γνώριμος. 'Ο δὲ 'Αριστόξενος ύστερον έν τοῖς βίοις αὐτοῦ ἐποιεῖτο χρῆσιν ὅσων περὶ τοῦ βίου τοῦ ᾿Αργύτα καὶ τῶν λοιπῶν ἀνδρῶν εἶχεν ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρός. Πλούτ.

Πρέλ. Σουβαν λ. Άριστόξενος. Mahne, Diatribe de Aristoxeno. R. Westphal, Metrik έzδ. 2 τόμ. 1, σελ. 33 κέ. Aristoxenos Melik und Rhythmik τόμ. 2 σελ. IV κέ.

^{(1) «}Τρί' άττα έστίν είδη, έξ ὧν αί βάσιις πλέουνται» Καί έφεξές « Αλλλά ταϋτα μέν, γιο δ' έγοι, και μετά δάμωνος βουλιουόμεθα, τίνε τα άνελυθηίας καὶ δύρενος ή μενίας χαί διλης καίτας τος τους καιτιστορ βοθμούς τους μετά τος καιτιστορ έπους τος Εναντίον και Ερώς να όμι αξιά με άπροδιακ οἱ σαρθοί ἐνόελοῦν τὰ τονα όνομάζοντος αὐτοῦ ἐνόθιτον καὶ δάκτικο τιδινής τος καὶ δια δίναι καίταν τιδιντος, εἰς βραγό τα καὶ μακρόν γινόμανον, καί, δια ἐγόμεια, Ιαμθόν καὶ τιν ἀλλον τροχιαθον κούφαίς, μήση δὲ αλί βραγότητας προσήπεται καὶ συόντων τιπό οἰμαι τὰς ἀγούς του ποδες αὐτού οὐτος ἡττον φέγενε τα καὶ ἐπαντεύ η τους ρουθμούς αὐτούς, ήτοι Ευσαμφότερόν τι οὐ γέρ ἔγω λέγεν. Αλλά ταϋτα μέν, ώσπερ είπον, εἰς Δάμωνα ἀναδεδηθού» το διελόθοκ γέρ οὐ σμοχού δόγου γέν οἱ δίτε γιδι άλ, το δίτε γένος δικό του δέγενος αδικόθος τους οὐτορού δέγου δεγενο.

πῶς δεῖ τὸν νέον ποιημάτων ἀχούειν 39. Περὶ τοῦ Σωχράτ. δαιμον. 599. Πορφύρ. παρὰ Κυρίλλφ κ. Ἰουλ. 6. Διδάσκαλος δὲ τῷ ᾿Αριστοξένω έγένετο αὐτὸς ὁ πατήρ, ἔτι δὲ Λάμπρος ὁ Έρυθραΐος, ὅν ὁ 'Αριστόξενος ώσπερ καὶ Διονύσιον τὸν Θηβαΐον, τὸν τοῦ Έπαμεινώνδου διδάσκαλον έπαινεί ώς θιασώτας τῆς καλλίστης μουσικῆς τῆς των παλαιών (παρά Πλουτ. περί μουσ. 21). *Αν τὰ πρώτα μαθήματα έδιδάχθη έν τη πατρίδι αύτου ένδοιάζεται, κατά δὲ τὸν Σουίδαν φαίνεται ότι της πρώτης μουσικής και φιλοσοφικής παιδείας ήψαστ το Μαντινεία, ένθα ο πατήρ αύτοῦ διέτριψε χρόνον τινά. Έπαινεί δὲ ὁ ᾿Αριστόξενος τοὺς Μαντινεῖς ὡς σώζοντας τὴν ἀρχαίαν ἀπλῆν μουσικήν, οἶος ἦτο καὶ ὁ Τυρταῖος ὁ ὑπὸ τοῦ ᾿Αριστοξένου ὑπερεπαινούμενος ως αποδοκιμάζων τοὺς νεωτέρους διθυραμβοποιοὺς καὶ τους ἀηδεῖς αὐτῶν νεωτερισμούς. Τὰ δὲ τῶν Μαντινέων ἔθιμα καὶ νόμιμα επραγματεύθη ό 'Αριστόζενος εν ίδίφ βιδλίφ, οπερ επεγράφετο «τὰ Μαντινέων ἔθη». Ἐκ δὲ τῆς Πελοποννήσου ἐπανελθών ὁ 'Αριστόζενος είς 'Ιταλίαν συνεγένετο τοῖς τελευταίοις Πυθαγορείοις (Διογ. Λαέρτ. 8, 46), Ξενοφίλφ τε τῷ Χαλκιδεῖ ἀπὸ Θράκης καὶ Φάντωνι τῷ Φλιασίφ καὶ Ἐχεκράτει καὶ Διοκλεῖ καὶ Πολυμνήστφ, Φλιασίοις καὶ αὐτοῖς, οἵτινες ἄπαντες διωχθέντες κατέφυγον εἰς Ἡήγιον, ό δὲ Ξενόφιλος, ὁ συνεγένετο καὶ ἐν ᾿Αθήναις, ἐγένετο ἐνταῦθα διδάσκαλος καὶ φίλος αὐτοῦ. Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς καθαροὺς τεχνικούς ύπῆρχε παρά τοῖς Πυθαγορείοις ίδία τις σπουδή τῆς μουσιχής τέχνης, έχ δὲ τής μουσιχής έγεννήθη φιλοσοφιχή τις θεωρία, ώστε φιλοσοφία καὶ μουσική ἀπειργάζοντο εν σῶμα συναφες καὶ ἀγώριστον. Τὴν συνάφειαν δὲ ταύτην διετήρησεν ἀεὶ ἐφεξῆς ὁ ᾿Αριστόξενος καὶ περιπατητικός γενόμενος. ή δε γνώρισις των Πυθαγορείων έκράτυνε μάλλον την πρός την άρχαίαν μουσικήν ροπήν, ην παρέσχετο αὐτῷ ή ἐν Μαντινεία ἀγωγή. Κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους γρόνους πρὸ τῆς άναβάσεως τοῦ ᾿Αλεξάνδρου εἰς τὸν θρόνον μνημονεύεται ὅτι διέτριδεν αύθις έν Πελοποννήσφ. Διέτριδε δὲ ἐν Κορίνθφ, ὅπου, ὡς αὐτὸς διηγείται, οἰκείως διέκειτο πρός τὸν ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ 343 π.Χ. μετὰ την συγήν ζώντα Διονύσιον τον τύραννον, παρ' ου ήκουσε διηγουμένου τὸ περὶ Δάμωνος καὶ Φιντίου διήγημα, ὅπερ καὶ αὐτὸς Ιστόρησεν έν τῷ περὶ Πυθαγορείων συγγράμματι. Ἡ δὲ ἀκμὴ τοῦ ᾿Αριστοξένου, καθ' α και Σουίδας μαρτυρεί, πίπτει κατά την 'Αλεξάνδρου βασιλείαν άρχομένην. *Ήτο δὲ ὁ χρόνος οὖτος, καθ' ον ὁ ᾿Αριστοτέλης έκ τῆς ἐν Πελλη αὐλῆς ἦλθε τὸ δεύτερον εἰς ᾿Αθήνας (τῶ 335 π. Χ.), ἔνθα μέχρι σχεδόν τῆς τελευτῆς τοῦ βίου διετέλεσεν ἐπὶ τρισκαίδεκα έτη διδάσκων έν τῷ Λυκείφ. Ἐνταῦθα λοιπὸν ἀκροατής γενόμενος τοῦ ᾿Αριστοτέλους ὁ ᾿Αριστόξενος ἀπὸ Πυθαγορείου ἐγένετο περιπατητικός και προσεκτήσατο την πολυμάθειαν έκείνην, ήτις ίδιάζει τῷ τε ἡγεμόνι τῆς αἰρέσεως καὶ τοῖς λοιποῖς περιπατητικοῖς, διότι ήτο φιλόσοφος, Ιστορικός, ήσχολήθη περί την πολιτικήν, παιδαγωγικὴν καὶ φυσικήν, ἦτο μουσικός καὶ ἐπραγματεύθη τὴν Ιστορίαν καὶ έπιστημονικήν θεωρίαν τῆς μουσικῆς τέχνης περὶ πολλοῦ ποιησάμενος και την ήθικην δύναμιν αὐτής. Κατὰ δὲ την πολυγραφίαν ήμιλλατο πρός όντιναδήποτε περιπατητικόν, διότι κατά Σουίδαν συνέγραψε τετρακόσια πεντήκοντα τρία βιβλία. Παρά τοῦ 'Αριστοτέλους παρέλαθε και τὸ τῆς γλώσσσης ἀπλοῦν και νηφάλιον, οὐδαμῶς δ' εἰκόνων καὶ φαντασίας μεστόν, οἶον ἦτο τὸ τῶν προτέρων αὐτοῦ διδασκάλων. των Πυθαγορείων. Καὶ ἀρχὰς δέ τινας φιλοσοφικὰς τοῦ 'Αριστοτέλους μετήνεγκεν είς την μουσικήν αύτοῦ θεωρίαν, ένέμεινεν όμως πιστὸς δόγμασί τισι τῶν Πυθαγορείων, ἄπερ ἀπεδοκίμαζεν ὁ 'Αριστοτέλης καὶ οἱ λοιποὶ περιπατητικοί.

6. Περί δι των συγγραμμάτων τοῦ 'Αριστοξένου ὁ Σουίδας λέγει τὰ ἐξῆς: «συνετάζατο δι μουσικά τι καὶ φιλόσοφα καὶ ἱστορίας καὶ παντός είδους παιδείας: καὶ ἀριθμοῦνται αὐτοῦ τὰ βιθλία εἰς υνγ'». Τὰ συγγράμματα ταῦτα τοῦ 'Αριστοξένου κατά κακὴν μοίραν ἀπώλο λοντο πάντα πλὴν ὁλίγων καὶ τούτων σφζομένων οὐχὶ ἀκεραίων ἀλλ' ἐν ἀποσπάσματι μόνον. Καὶ πολλών μὲν γνώσκομεν μόνον τὰς ἐπιγραφάς, πολλών δὶ οὐδ' αὐτάς. Αὶ δὶ γνωσταὶ ἡμὶν ἐπιγραφαί (1) κατά τὰς τοῦ Σουίδα κατηγορίας κατατασσόμεναι ἔχουσιν ώδε:

Α'. Παντός είδους.

- 1. Σύμμικτα υπομνήματα, τουλάχιστον 16 βιβλία (Φώτιος βιβλ. σελ. 176. Πορφύρ. εἰς Πτολεμ. 257).
- (1) Ταύτας συνήγεγε ὁ Mahne (Diatrihe de Aristoxeno philosopho peripateiro auctore Guilicimo Leonardo Mahne. Ill. Albonaci Amstellod. cive, τό β ἐλοδιεία ὁ Thesaurus criticus novus sive syntagma scriptionum philologicarum variarum aevi recentioris. Editio nova cura G. H. Schaefer. Lips. 1847) asi ὁ Osana (Ancedoton Romanum σλ. 901 κλ). 1965. καὶ West-phal, Aristoxenos von Tarent Melik und Rhythmik τόμ β΄ σελ. ΧΙ, δθεν ήμες λεδίντες μαραντάβειθε διντατόθε.

- · 2. Ίστορικὰ ὑπομνήματα (Διογ. Λαέρτ. 9, 40).
- 3. Τα κατά βραχύ ύπουνήματα ('Αθήν. 14 σελ. 619 ε. 'Ο δ ι Πλούταχος, περὶ τῆς 'Αλεξάνδρου τύχης σελ. $666 = \Sigma$ υμποσ. προδλ. 1,6 σελ. 623 ε, λέγει ἀπλως ἐν ὑπουνήμασιν 'Αριστοξενείοις').
 - 4. Τὰ σποράδην (Διογ. Λαέρτ. 1, 107).
- 5. Συγκρίσεις. Τούτων τοῦ πρώτου βιβλίου μνημονεύει ο Αθήναιος 14, 631.
- 6. Σύμμικτα συμποτικά, ὧν χυρίως ἐν τῷ περὶ μουσικῆς βιβλίω τοῦ Πλουτάρχου διεσώθησαν μείζονα συνεχῆ ἀποσπάσματα, ὡς ἀπέδειζεν ὁ Οὐεστφάλιος.

Β'. Φιλοσοφικά.

- Πολιτικοὶ νόμοι, τοὐλάχιστον 8 βιβλία ('Αθήν. 14, 648 d).
- 8. Παιδευτικοὶ νόμοι, τουλάχιστον 10 βιθλία ('Αμμών. έν λ. αιδώς και αισχύνη. Διογ. Λαέρ. 8, 15).
- 9. Πυθαγορικαι αποφάσεις (Osann Anecd. Roman. σελ. 316).

Γ'. Ιστορικά.

- 10. Βίοι ἀνδρῶν (Mahne diatribe de A. 20, 25. Hieron. de viis illustr. poem. περὰ τῷ Osann σελ. 304).— Έν τούτων μνημονεύονται ιδία Πυθαγορινός βίος, 'Αρχύτου βίος, Σωκράτους βίος, Πλάτωνος βίος, Τελέστου βίος, Ε
- 11. Περι τραγφδοποιών. Το πρώτον βιβλίον μνημονεύεται υπ' 'Αμμωνίου εν λ. βύεσθαι.
 - 12. Περὶ αὐλητῶν ('Αθήν. 14, 634 d).
- 13. Περὶ μουσικῆς (τοῦ μὲν α΄ βιβλίου μνημονεύει ὁ Πλούταρχος περὶ μουσ. 15, τοῦ δὲ δ΄ ὁ 'λθήν. 14, 619 d. Κατὰ τὸν Οὐεστράλιον ἴσος ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ αἐν τῷ δευτέρῳ τῶν μουσικῶν» παρὰ Πλουτ. περὶ μουσ. 17 καὶ τὸ αἐν τοῖς ἰστορικοῖς» παρὰ Πλουτ. περὶ μουσ. 16).
- Πραξιδαμαντείων (πλείονα βιβλία: βιβλ. α΄ παρὰ τῷ
 Osann, aneed. Rom. σελ. 5. Άρποκρατ. ἐν λ. Μουσαῖος).

Δ'. Μουσικά.

- 15. Περί μελοποτίας (πλείονα βιβλία: τοῦ δ' βιβλίου μνημονεύει ὁ Πορφύριος σελ. 258).
 - 16. Περί τόνων (Πορφύρ. σελ. 255).
- 17. Περὶ ὀργάνων ('Αμμών. ἐν λ. κίθαρις) καὶ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς περὶ αὐλῶν καὶ ὀργάνων ('Αθην. 14, 634 d).
- 18. Περί αὐλῶν τρήσεως (πλείονα βιβλία τοῦ α΄ μνημ. ὁ 'Αθήν, 14, 634).
- Περὶ τραγικῆς ὀρχήσεως (πλείονα βιβλία: Μέγα 'Ετυμ. λ. σίκιννις).
- 20. Περὶ μουσικῆς ἀκροάσεως (Σχολ. Πλάτ. παρὰ Mahne σελ. 111).
 - 21. Περί χρόνου πρώτου (Πορφύρ. σελ. 255).
- Πλην δὶ τῶν προμνημονευθέντων συμμίκτων συμποτικῶν (άρ. 6) μόνον ἐκ δύο ἔτι συγγραμμάτων τοῦ ᾿Αριστόξένου σώζονται ἐν ἀντιγράφοις μείζονα ἀποσπάσματα τῶν ἔξῆς
 - 22. της άρμονικής και
 - 23. της ουθμικής πραγματείας.
- 7. Καὶ τῆς μὶν ἀρμονικῆς πραγματείας ἥ τῆς περὶ μέιδους ἐπιστήμης τὰ λελειμμένα, ἄτινα κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξεδέθησαν ἐν Λατινικῆ μεταφράσει ὑτὸ 'Αντωνίου Γογανίνου (Αristoxeni musici antiquiss. harmonicorum elementorum libri III Omnia nune primum latine conscripta et edita ah Ant. Gogavino Graviensi. Venetiis, MDLXII) (1), εἶτα δὲ κατὰ τὸ Ἑλληνικὸν πρωτότυπον ὑπὸ τοῦ Μερυρείου καὶ ὑστερου ὑπὸ τοῦ Μέρχου Μειδωμίου (Μεί-bomius) ἐν ἔτει 1652, κατὰ τὴν τελευταίαν τοῦ Οὐστφαλίου γνώμν ἐρρότοαν ἐξ ἄλλων κατ' ἄλλους χρόνους γευρμένων παραδόσεων τοῦ 'Αριστοξένου περὶ ἀρμονικῆς, ἐπιγράφει δὲ αὐτὸς οὐχὶ ὁπως μέχρι τοῦδε ἐφέροντο ἐπιγεγραμμένα αἀρμονικῶν στοιχείων βιόλ. α΄, ἀρμ. στ. βιόλ. β΄, ἀρμ. στ. βιόλ. γ΄», ἀλλ' α'λριστοξένου πρώτη ἀρμονικὴ πραγματεία» (τουτέστι κατὰ τὴν πρώτην ἔκ-
- Τὴν μετάφρασιν ταύτην ἐξέδωκε καὶ ὁ Οὐεστφάλιος ἐν Αγίειοχ. von Tarent Τόμ, β'.

δοσιν), είτα δὲ «'Αριστοζένου δευτέρα άρμονική πραγματεία», έπειτα
«'Αριστοζένου τῆς άρμονικῆς πραγματείας τῆς ἐξαμεροῦς τὰ στοιχεία» καὶ τέλος «'Α. τῆς άρμονικῆς πραγματείας τῆς ἐξατεροῦς τὰ στοιτὰ στοιχεία». Καὶ τοσαῦτα μὲν περί τὰ κι τῆς άρμονικῆς πραγματείας τοῦ 'Αριστοζένου σωζομένων. Περί τῆς βυθμικῆς όμως πραγματείας τοῦ 'Αριστοζένου, ἤτις ιδιαίτερον διαφέρει ἡμῖν ἐνταῦθα, καὶ
τῶν ἐξ αὐτῆς σωζομένων ἀποσπασμάτων ἀνάγκη νὰ διαλάδωμεν ἐφετῶν ἐξ αὐτῆς σωζομένων ἀποσπασμάτων ἀνάγκη νὰ διαλάδωμεν ἐφετῶν ἐξ αὐτῆς σωζομένων ἀποσπασμάτων ἀνάγκη νὰ διαλάδωμεν ἐφετῶν ἐξ αὐτῆς σωζομένων.

8. "Ήδη περί μέσην τὴν δεκάτην ἐβδόμην ἀ.Χ. ἐκατονταετηρίδα ὁ Φλωρεντίνος Ἰωάννης Βαπτιστής Δόνιος (Giovanni Baptista Donius, γενν. τῷ 1593, ἀποθ. τῷ 1647) ἀνεκάλυψε τὰ ῥυθμικὰ στοιχεῖα του 'Αριστοζένου εν τινι κώδικι τῆς. Οὐατικανῆς βιβλιοθήκης. Τὸ σύγγραμμα περιείγε τότε τρία βιβλία, ήτο όμως πλήρες χασμάτων. Ο Δόνιος διενοείτο νὰ ἐκδώση τὸ πρωτότυπον μετὰ μεταφράσεως (1), άλλα δέν έξετέλεσε την πρόθεσιν αύτου. Κατά την παρελθούσαν δέ έκατονταετηρίδα ὁ Ἰάχωδος Μορέλλιος (Morelli), βιβλιοθηκάριος ἐν τη ἐν Ἐνετία Μαρκιανή βιδλιοθήκη, εύρε μικρὸν μέρος τοῦ συγγράμματος τούτου ἔν τινι Ένετικῷ κώδικι. Λαδών δὲ καὶ τοῦ Οὐατικανου κώδικος του Δονίου άντίγραφον, όστις τότε δέν περιείγε πλέον τρία βιβλία, άλλὰ μόνον μέρος τοῦ δευτέρου, όλίγας δὲ μόνον σελίδας πλείονας του Ένετικου κώδικος, εξέδωκε το απόσπασμα του 'Αριστοξένου μετ' άλλων ἀνεκδότων τῆς Μαρκιανῆς βιβλιοθήκης ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Aristidis oratio adversus Leptinem, Libanii declamatio pro Socrate, Aristoxeni rhythmicorum elementorum fragmenta ex bibliotheca Veneta d. Marci nunc primum edidit Jacob Morellius, Venetiis 1785 ». Είς τὸν 'Αριστόξενον δὲ προσέθηκεν ὁ Μορέλλιος παράλληλα χωρία ἔκ τινος ρυθμικοῦ συγγράμματος τοῦ Βυζαντίνου Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ, ὅπερ ὡσαύτως ἐν τη Μαρκιανή ηθρίσκετο βιβλιοθήκη, ἐπεγράφετο δὲ «Μιγαήλ τοῦ Ψελλοῦ προλαμβανόμενα είς την ρυθμικήν έπιστήμην». "Υστερον δ' έκ τινος έν Μοναχίφ κειμένου χειρογράφου λαδών ό Γ. Έρμαννός διὰ τοῦ Θιρσγίου (Thiersch) ἀπόγραφον τῶν προλαμβανομένων · του Ψελλου δέν έξέδωκεν αὐτός, ὑπολαδών αὐτὸ ὡς ἄγρηστον, ἀλλ' ύστερον έποιήσατο γρήσιν του αύτου άπογράφου του Θιρσγίου ό Ίούλιος Καίσαρ έκδους αὐτό ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ "Ρήνου (Rhein, Mus, N. F. τύμ. Ι, σελ. 620 πέ.). Τὰ προλαμβανόμενα τοῦ Ψέιλοῦ φαίνονται εἰλημμένα κατ' ἐπιτομὴν ἐκ τῶν ἐρθμικῶν στοιχείων τοῦ "Αριστοξέου σχεδὸν αὐτολεξεί, ὅσον δύναταί τις να ιἐκάση παραβάλλων τὰ τοῦ Ψέιλοῦ πρὸς τὰ σφζόμενα τοῦ πρωτοτύπου. "Θέν κατ' ἀναλογίαν τὸ αὐτό πρέπει νὰ δεχθόμεν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν οὐσιωδῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Ψέιλοῦ, ἄτινα δὶν ἔχουσιν ἀνάλογα ἐν τῷ συζομένω πρωτοτόπω.

9. Ἡ οἰχονομία τῆς ΰλης ἐν τοῖς ῥυθμικοῖς στοιχείοις τοῦ ᾿Αριστοξένου ήτο πιθανώτατα ή αὐτή που καὶ παρ' 'Αριστείδη τῷ Κοϊντιλιανφ. "Οσον δηλαδή δύναταί τις νὰ εἰκάση ἐκ τῆς παρ' 'Αριστείδη διαιρέσεως της ρυθμικής και έκ των σφζομένων άποσπασμάτων των τοῦ "Αριστοξένου ρυθμικών στοιχείων καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς λεγομένων, εύρίσκεται ώς πάνυ πιθανόν ὅτι ὁ ᾿Αριστόξενος τὴν περὶ ῥυθμων πραγματείαν διήρει, όπως καὶ ὁ Άριστείδης, εἰς πέντε κύρια μέρη, ὧν τὸ μὲν πρῶτον διελάμδανε περὶ χρόνων, τὸ δὲ δεύτερον περί των ποδικών διαφορών, τό δε τρίτον περί άγωγης ρυθμικής, τό δε τέταρτον περί μεταδολών, το δέ πέμπτον περί ουθμοποιίας. Καί περί μέν τοῦ πρώτου μέρους, ήτοι περί τῶν χρόνων, ἐπραγματεύετο ἐν τῷ πρώτφ βιβλίφ τῶν ὀυθμικῶν στοιχείων, περὶ δὲ τῶν ποδικῶν διαφορών έν τῷ δευτέρφ βιδλίφ. Περί τῶν λοιπῶν ὅμως τριῶν μερων, τουτέστι περί άγωγης ρυθμικής, περί μεταβολής ρυθμικής καί περί ρυθμοποιίας, δέν φαίνεται πιθανόν ὅτι ἐπραγματεύετο ὁ ᾿Αριστόξενος έν τω αύτω δευτέρω βιβλίω, άλλα μαλλον ότι τω δευτέρω έπεφέρετο καὶ τρίτον, ἐν ῷ ἐπεραίνετο ὁ περὶ τούτων λόγος. Είδικώτερον δὲ τὸ μὲν πρώτον μέρος περιελάμδανε πλὴν τοῦ λόγου περί χρόνων καὶ εἰσαγωγήν τινα, οἵαν τὴν παρ' Αριστείδη, ἐκτενεστέραν ομως, διαλαμδάνουσαν περί των διαφόρων φύσεων του ρυθμού, περί των αἰσθητηρίων, δι' ὧν νοεῖται ὁ ρυθμός, περὶ τῆς φύσεως τοῦ έν ταϊς μουσικαϊς τέχναις ρυθμιζομένου καὶ ίδία περὶ τῆς δυνάμεως τῶν στοιγείων (φωνηέντων και συμφώνων) και των συλλαθών. Μετά τὴν είσαγωγήν δε ταύτην έν τῷ περὶ χρόνων λόγῳ ἐπραγματεύετο είδικώτερον, ώς μανθάνομεν παρά τοῦ ᾿Αριστείδου, περὶ τοῦ πρώτου χρόνου ώς μέτρου τοῦ ρυθμοῦ, ἐν ὡ οἱ πρὸ αὐτοῦ ρυθμιχοὶ ἐλάμδανον ώς μέτρον την συλλαδήν και την βάσιν (1), είτα δὲ περί χρόνων συν-

(1) Πρόλ. 'Αριστοτ. Μεταφ. 13, 1, ένθα περί έλαχίστων μέτρων τὸν λόγον ποιού"

⁽¹⁾ Πρόλ. Δόνιον, de praestantia musicae veteris 1647, ἐν τοῖς μουσικοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ (opera musica) τόμ. α΄ σελ. 136 καὶ 190.

θέτων, περί χρόνων έρρύθμων, ρυθμοειδών και άρρύθμων, περί χρόνων άπλων ήτοι ποδικών και πολλαπλών ήτοι ρυθμοποιίας ίδίων. Τὸ δὲ δεύτερον μέρος, τὸ περὶ ποδῶν, διήρει ὁ ᾿Αριστόξενος εἰς έπτὰ κεφάλαια, ών το μέν α΄ διελάμδανε περί τῆς κατὰ μέγεθος διαφοράς των ποδών, τό δὲ 6' περὶ τῆς κατὰ γένος διαφοράς, τὸ δὲ γ΄ περὶ τῆς διαφοράς τῶν ἐητῶν καὶ ἀλόγων ποδῶν, τὸ δὲ δ΄ περὶ τῆς τῶν άσυνθέτων και συνθέτων, τὸ δὲ ε΄ περὶ τῆς κατὰ διαίρεσιν, τὸ δὲ ς΄ περί τῆς κατά σχῆμα, τὸ δὲ ζ΄ περὶ τῆς κατ' ἀντίθεσιν διαφορᾶς τῶν τοδών. Ώσχύτως διήρει καὶ ὁ Άριστείδης διαφέρων τοῦ Άριστοξένου μόνον κατά τοῦτο ὅτι, ἐν ῷ ὁ ᾿Αριστόξενος προέταττε τὴν των έητων και άλόγων ποδών διαφοράν τῆς τῶν ἀσυνθέτων καὶ συνθέτων, αὐτὸς ἐποίει τἀνάπαλιν. Έκ τῆς ὁμοιότητος δὲ ταύτης δικαιούμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ὁ Ἡριστόξενος πραγματευόμενος περί τῶν χρόνων διήρει αὐτοὺς κατά τὸν αὐτὸν καὶ ο 'Αριστείδης τρόπον, ώς δηλαδή εξρηται. Έκ μέν λοιπόν τοῦ πρώτου μέρους ή, όπερ ταύτό, έκ του πρώτου βιβλίου των ρυθμικών στοιγείων δέν διεσώθησαν είμη όλίγα μόνον άποσπάσματα. Έκ δέ τοῦ δευτέρου βιβλίου σώζεται μικρόν ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ, ἐν ώ πρώτον μέν γίνεται ἀνακεφαλαίωσίς τις τῶν περί γρόνων έν τῷ πρώτῳ βιδλίῳ εἰρημένων, εἶτα δὲ ἄρχεται ἐκτενής περὶ ποδῶν καὶ ποδικών διαφορών λόγος, άλλὰ διακόπτεται ἐν τῷ μέσφ τοῦ πρώτου κεφαλαίου τοῦ πραγματευομένου περὶ τῆς κατὰ μέγεθος διαφοράς. Το δε τέλος του κεφαλαίου τούτου εύρισκεται έν τινι επιτομή τοῦ Ψελλοῦ § 12 καὶ ἐν τῷ Παρισίνῳ ἀποσπάσματι § 11. Ἐκ δὲ του δευτέρου κεφαλαίου, όπερ ἐπραγματεύετο περὶ τῶν διαφόρων ποδικών γενών, σώζονται μόνον τρία ἀποσπάσματα παρὰ Ψελλῷ 🕺 9, 11, 10. Έκ δὲ τῶν λοιπῶν κεφαλαίων περὶ τῶν λοιπῶν ποδικῶν διαφορών οὐδέν έκ των ρυθμικών στοιχείων του 'Αριστοξένου σώζεται. Πολύτιμον δὲ ἀναπλήρωσιν τοῦ τετάρτου κεφαλαίου περὶ ἀσυνθέτων καὶ συνθέτων ποδών παρέχεται ἡμῖν ὁ ᾿Αριστείδης, ὅστις ἐν τῷ περὶ τούτων λόγφ εἶνε διεξοδικώτερος ἢ ἀλλαχοῦ. Περὶ δὲ τῶν τοιών τελευταίων ποδικών διαφορών οὐδέν λέγει ό 'Αριστείδης πρὸς έξήγησιν. 'Ωσαύτως ἀπώλετο καὶ τὸ ἐπίλοιπον μέρος των ρυθμικών στοιγείων τοῦ 'Αριστοξένου το πραγματευόμενον περί τῶν ἄλλων

μενος λέγει « οδον ἐν άρμονία δίεσις . . . ἐν δὰ ρυθμοτς βάσις καὶ συλλαδή». Ψελλ. προλαμό. § 1.

τριών μερών, τουτέστι τῆς ἀγωγῆς, τῆς μεταδολῆς καὶ τῆς ἑυθμοποιίας, όσα δὰ περί τὰν μερών τούτων λέγει ὁ Λριστείδης εἰνε συντομώτατα. Καὶ περί μὰν τῆς μεταδολῆς ουδίν παρὰ τοῦ 'Αριστοξύου μανθάνομεν ουδ' ἄλλοθέν ποθεν, περί δὲ τῆς ἀγωγῆς εὐρίανονταί τινα ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Πορφυρίου διασωθέντι ἀποσπάσματι περί τοῦ πρώτου χρόνου καὶ ἐν τοῖς ἀρμονικοῖς τοῦ 'Αριστοξίνου ἐν σελ. 34 Meib. Πλείονας εἰδήσεις ἔγομεν ἀναφερομένας εἰς τὴν ρύθμοποιίαν. 'Ένταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ παρὰ Ψιλλῷ § 8 ἀπόσπαρια.

10. Τὸ σωζόμενον μέρος τῶν ρυθμικῶν στοιχείων τοῦ 'Αριστοξένου πολλά παρέσχε πράγματα τοῖς νεωτέροις έξηγηταῖς αὐτοῦ, έδέησε δὲ πολλοὶ τῶν ἀρίστων φιλολόγων, οίος ὁ G. Hermann, ὁ A. Boeckh, ¿ Feussner, ¿ Caesar, ¿ Bartels, ¿ Rossbah zai Westphal, ὁ Weil καὶ ἄλλοι πλεῖστον νὰ πονήσωσιν, ὁλόκληρος δὲ σχεδόν νὰ παρέλθη έκατονταετηρίς, μέχρις οὖ τέλος κατορθωθῆ ἡ πλήσης καὶ όριστική έρμηνεία τῶν όλίγων τούτων σελίδων. Έμπόδιον δὲ μέγιστον ήσαν πολλοί τεχνικοί ὅροι, ὧν ἡ σημασία, ἐφ' ἡς μετεγειρίζετο αὐτοὺς ὁ ᾿Αριστόξενος, δὲν ἡδύνατο εὐκόλως νὰ ἐξακριδωθῆ ούτε έχ τῆς συνεγείας τοῦ λόγου ούτε έκ τῆς παρὰ τοῖς ὕστερον μετρικοίς χρήσεως. Τοιούτοι μάλιστα ήσαν οἱ ἑξής φυθμός, σημείον, πούς, ποὺς ἀσύνθετος καὶ σύνθετος, δακτυλικός, ἰαμβικός, παιωνικός, έπίτριτος, τριπλάσιος, διαίρεσις, σχήμα, άλογία. Ἡ όριστική δὲ έρμηνεία των όρων τούτων και καθόλου τοῦ ρυθμικοῦ ἀποσπάσματος τοῦ ᾿Αριστοζένου ὀφείλεται κατὰ τὸ μέγιστον μέρος εἰς τοὺς ἀτρύτους πόνους τοῦ 'Ροσδαχίου καὶ Οὐεστφαλίου καὶ μάλιστα εἰς τὴν εὐφυίαν καὶ ἐπιμονὴν τοῦ τελευταίου. Τῶν πολλῶν ὅμως καὶ μακρῶν πόνων και μόγθων ύπερ της έρμηνείας τοῦ ρυθμικοῦ τούτου ἀποσπάσματος τοῦ ᾿Αριστοξένου ἀνάλογον ὑπῆρξε καὶ τὸ κέρδος, διότι ἀπεδείχθη ότι ἐν ταῖς ὀλίγαις ταύταις σελίσιν ὑπεκρύπτετο πλουσιώτατος θησαυρός έξαρχῶν εἰς ἀνοιχοδόμησιν τοῦ μεγίστου μέρους τῶν θεμελιωδών ρυθμικών νόμων, ούς μεταχειρίζονται οί παλαιοί ποιηταί έν τῆ συνθέσει τῶν ποιημάτων αὐτῶν. Διότι κατ' ἀγαθὴν τύχην ἐκ των δυθμικών στοιγείων του 'Αριστοξένου διεσώθη ούγὶ ή άρχή, ήτις ήσγολεϊτο περί την έξήγησεν κοινών καὶ τετριμμένων ρυθμικών όρων, οὐδὲ μέρος τι, ἐν ις ἐγίνετο πλατυτέρα τις ἀνάπτυζις τῶν καθ' ἔκαστα κεφαλαίου τενός, άλλα τὸ μέρος τὸ πραγματευόμενον περὶ τῶν οὐσιωδεστάτων της ρυθμικής, περί ποδών δηλαδή και των ποδικών σιαφορών. Έξ όσων δὲ ὁ ᾿Αριστόξενος προλαμβάνων ή ἀνακεφαλαιών ή άλλως έν τω μεταξύ παρεμβάλλων λέγει ένταῦθα, μανθάνομεν πολλά καὶ εἰς τὰ ἄλλα τῆς ρυθμικῆς μέρη ἀνήκοντα καὶ καθόλου πολλφ πλείονα ή όσα έδικαιοῦτό τις να περιμένη έκ τοῦ σφζομένου ἀποσπάσματος. "Αν ἐσώζοντο ἀκέραια τὰ ρυθμικὰ στοιχεῖα τοῦ 'Αριστοξένου, τὸ ἐκ τούτων κέρδος ὑπὲρ τῆς μετρικῆς θὰ ἦτο βεβαίως πολλώ μετζον, άλλά και ή ύπάργουσα ύλη είνε ίκανη νὰ διδάξη ήμᾶς τοὐλάγιστον τὰ οὐσιωδέστατα στοιχεῖα, ήτοι τὰς θεμελιώδεις άρχὰς τῆς ρυθμικῆς. Είνε δὲ ἡμῖν ἡ γνῶσις τούτων πολυτιμοτάτη καὶ πολλαχῶς χρήσιμος, πρῶτον μὲν διότι δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ώς ἀσφαλή θεμέλια τοῦ μεγίστου μέρους τής μετρικής έπιστήμης, εἶτα δὲ ὡς κριτήριον τῆς τε παλαιᾶς μετρικῆς παραδόσεως καὶ τῆς νεωτέρας μετρικῆς θεωρίας. Πρὸς ταύτας δηλαδή ὡς πρός λυδίαν λίθον βασανιζομένη πάσα των παλαιών ή νεωτέρων μετρικών δόξα έλέγγεται όρθη μέν, αν συμφωνή πρός αὐτάς, ήμαρτημένη δέ, αν διαφωνή. Είνε δὲ αί θεωρίαι αὐται τοῦ 'Αριστοζένου άξιαι τοιαύτης πίστεως καὶ τιμῆς ὡς θεωρίαι ἀνδρός, ὅστις περὶ τῶν όυθμών των παλαιών ποιητών μαρτυρεί ώς αὐτόπτης ή μάλλον ώς αύτήχους μάρτυς, έξηπίστατο δε άχριδέστατα θεωρητιχώς τε καὶ πρακτικώς την μουσικήν τέχνην, και όξύτατος ών παρατηρητής τάς φιλοσοφικάς αύτου κατηγορίας έστήριζεν έπὶ τῶν πραγμάτων καὶ ούγι ἐπὶ τῆς ἐαυτοῦ φαντασίας, ὧς τινες τῶν νεωτέρων οι περὶ τὸν Λέρσιον (Lehrs) φρονούσιν, ούγὶ πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ ᾿Αριστοξένου λεγόμενα ώς πραγματικά άποδεγόμενοι. Τούναντίον όρθοτέρα φαίνεται ή γνώμη των περί τὸν Οὐεστφάλιον, ὅτι ὁ ᾿Αριστόξενος ἐν τοῖς ἡυθμικοῖς στοιχείοις δέν παρείχετο νέους ρυθμικούς νόμους, ώσπερ οὐδ' έν τη άρμονική νέους άρμονικούς, άλλ' έπραγματεύετο άπλώς τὰ ὑπὸ τῆς χρήσεως τῆς τέχνης πεπορισμένα, ἄπερ καὶ προτοῦ εἰ μὴ εἶχον γραφή, άλλὰ τούλάγιστον έδιδάσκοντο άπό στόματος έν ταῖς μουσικαῖς σγολαῖς, τὸ δὲ ἴδιον, ὅπερ προσέθηκεν ὁ ᾿Αριστόξενος, ἡτο ὅτι διεπειράθη άμα νὰ πραγματευθή ἐπιστημονικώτερον καὶ συστηματικώτερον τοὺς ὑπὸ τῆς τέχνης πεπορισμένους ῥυθμικοὺς νόμους, ἀνερευνών την φύσιν τοῦ ρυθμοῦ καθ' ὅλου καὶ ἐν τοῖς καθέκαστα καὶ πάντων λόγον διδούς.

11. Τὰ ρυθμικὰ στοιχεῖα δὲν ἡσαν τὸ μόνον περὶ ρυθμικῆς σύγγραμμα τοῦ ᾿Αριστοξένου διότι παρὰ Πορφυρίφ (εἰς Πτολεμαῖον

σελ. 255) σφζεται μικρόν τι δυθμικόν ἀπόσπασμα έκ τινος συγγράμικατος του 'Αριστοξένου « περί του πρώτου γρόνου ». Ο Οὐεστφάλιος ομως είκάζει ότι το σύγγραμμα τούτο ούτε μέρος των φυθμικών στοιγείων ήτο, διότι ένθα των ρυθμικών στοιχείων γίνεται λόγος περί τοῦ πρώτου γρόνου ούδεν λείπει, ούδε έδιον και αύτοτελές σύγγραμμα, διότι τὸ θέμα τοῦτο δὲν ἦτο Ιχανόν ὧστε νὰ γράψη ἴδιον σύγγραμμα. 'Ο 'Αριστόζενος διαλέγεται ένταῦθα πρὸς δεύτερον πρόσωπον ἀνασκευάζων την κατηγορίαν, ήν «τις των ἀπείρων μὲν μουσικής, έν δὲ τοϊς σοφιστικοϊς λόγοις καλινδουμένων» εἶγε κατηγορήσας κατ' αὐτοῦ εἰπόντος ἐν τοῖς ρυθμιχοῖς στοιχείοις ὅτι ὁ πρῶτος χρόνος, εἰς ὅν παν ρυθμικόν μέγεθος άνάγεται, είνε άπειρος, άόριστος δήλον ότι τὸ μέγεθος ήτοι την διάρκειαν, και άποδεικνύων ὅτι παραλογίζονται οἰ έντεῦθεν συλλογιζόμενοι ότι ἡ ρυθμικὴ ἐπιστήμη τὸ ἄπειρον ἥτοι ἀόριστον ὑπόθεσιν ἔχουσα εἶνε καὶ αὐτὴ ἀόριστος, ὥστε οὐχὶ ἀκριδῆς έπιστήμη. Έντεῦθεν λοιπόν καὶ ἐζ ἄλλων τεκμηρίων εἰκάζει ὁ Οὐεστφάλιος ὅτι ἡ περὶ τοῦ πρώτου χρόνου αὕτη πραγματεία ἦτο μέρος των συμμίκτων συμποτικών (πρόλ. 'Αθήν. ΙΔ΄, 638 Α), συγγράμματος του 'Αριστοξένου πάνυ άξιολόγου, ὅπερ ὑπὸ τοῦ Πλουτάργου (« ὅτι οὐδὲ ζῆν ἐστιν ἡδέως κατ' Ἐπίκουρον » 13, 4) συμπόσιον καλείται. Περιείγον δε τὰ σύμμικτα συμποτικά διαλόγους τοῦ 'Αριστοζένου πρός τοὺς όμιλητὰς καὶ φίλους αὐτοῦ, ἐν οἰς ἐπραγματεύετο περί τῆς τότε καταστάσεως τῆς μουσικῆς καὶ τῆς διαφορᾶς αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀρχαίας, ἦς αὐτὸς ἦτο θιασώτης, εἶτα δὲ περὶ πολλῶν ἰδίων ζητημάτων τῆς άρμονικῆς, ἐυθμικῆς καὶ μετρικῆς, οἱον περὶ μεταδολών (1), περί των γωρών τοῦ δακτυλικοῦ έξαμέτρου (2), περί τοῦ χρητικού διτρογαίου (3), περί τῆς διαιρέσεως τῶν γραμμάτων (4) καὶ άλλων. Τοῦ συγγράμματος τούτου σώζονται μόνον ἀποσπάσματά τινα διασωθέντα ύπ' άλλων συγγραφέων (5), μάλιστα δὲ ἐν τῷ περὶ μουσικής συγγράμματι, όπερ ἀπεδόθη μέν εἰς τὸν Πλούταργον, ὁ δὲ Ούεστφάλιος νομίζει ότι είνε άπαρχαί Πλατωνικού τινος μουσικού, οστις νέος έτι ων δέν τολμά να γράψη τι ίδιον; άλλα καταφεύγει είς

⁽⁴⁾ Πρόλ. Πλούτ. ὅτι οὐδὶ ζῆν κτλ. 13, 4. « ἐν δὲ συμποσίω Θεοφράστου περί συμφωνιών διαλεγομένου καὶ 'Αριστοξένου περί μεταδολών».

⁽²⁾ Mar. Victor. 2514 zai 2506.

⁽³⁾ Σχολ. Ἡφαιστ. σελ. 173.(4) Διονύσ. Ἡλιχ. περὶ συνθ. ὀνομ. 14.

⁽⁵⁾ Πρόλ. 'Αθήν. μν. χωρ. καὶ Θεμίστιον λόγ. 33, σελ. 364 Hard.

συγγράμματα προγενεστέρων, έξ ων έκλέγων καὶ συναρμόττων συγγράφει τὰ ἐαυτοῦ. Τὸ περὶ μουσικῆς δηλαδή τοῦτο σύγγραμμα διαιρεϊται είς δύο μέρη, ών τὸ μέν πρῶτον περιέχει τὸν λόγον μουσιχοῦ τινος Αυσίου ονομαζομένου, την ιστορίαν της μουσικής έξ άρχης μέχρι Κρέζου, Τιμοθέου και Φιλοξένου διὰ βραχέων πραγματευομένου, — έχορηγήθη δέ ταϋτα ο συγγραφεύς έκ της συναγωγής των έν μουσική του 'Ηρακλείδου και Ιστορικού τινος συγγράμματος περί μουσικής του 'Αριστοξένου, - το δέ δεύτερον περιέχει τον λόγον του νέου Σωτηρίχου, μαθητοῦ τοῦ Λυσίου, δοτις περί τὴν μουσικὴν ἄμα και φιλοσοφίαν εσπούδαζεν. Έχορηγήθη δε άπαν το μέρος τοῦτο ό συγγραφεύς πλην όλιγίστων έκ των συμποτικών τοῦ ᾿Αριστοξένου, αὐτολεξεὶ μάλιστα πολλὰ ἀπογραφόμενος, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ πλαγίου λόγου, ώστε όσα λέγονται έν τῷ δευτέρφ τούτφ μέρει περί τῆς ἀρχαίας ρυθμοποιίας και μελοποιίας πρέπει νὰ ὑποληφθῶσιν ὡς αύτοῦ τοῦ 'Αριστοζένου λόγοι καίπερ πολλὰς ὑποστάντες ἐπιτομὰς καὶ μεταθέσεις.

12. Έχ δὲ τῶν διασωβέντων ἀποσπασμάτων τῶν συμμέχτων συμποτικῶν γίνεται δήλη ἡ ὑπὶρ τῆς μουσικῆς πραχτική ἐνέργια τοῦ ᾿Αριστοξένου, περὶ ἡς δὲν εἰνε ἀνοίκιον νὰ εἰπωμεν ἐντατῶλα διὰ βρατών. Ἐν τοῖς κατ ᾿Αριστοξένον χρόνοις ἡ μουσικής τῶν Ἑλλήνων εἰγε διαφθαρῆ ἐκ τῶν καινοτομιῶν τοῦ Φιλοξένου καὶ Τιμοθέου καὶ ἐτων ἀνοκδιῶν τοῦ θεάτρου, ὡστε εἰγεν ἀποδάλη μὲν δλως τὸ παιστούν καταστῆ δὲ δλως θεατρική. Ἡ ἐργαία καλὴ μουσική, ἡ τοῦ Πινδάρου, Αἰσχίλου, Σιμωνίδου, Πρατίνου καὶ Φρυνίχου οἱ μόνον δὲν ἡρεσκε πλόν τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ καὶ λήθη εἰγε καταλαδοῦσα αὐτήν. Εν ψ πρότερον ἐπρωταγωνίστει μὲν ἡ ποίποις, ἱδευτεραγωνίστει ἐλ ἡ μουσική, τῆδη ἐγένετο τὸ ἀνάπαλν. Ο ᾿Αριστόξενος λοίπολο ὑπεδέξατο τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας μουσικής ἀγώνα, περόμενος νὰ ὑπεδέξατο τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας μουσικής ἀγώνα, περόμενος νὰ ἐνταλλέξη τοξ ἐσυτοῦ μαθηταῖς καὶ φίλοις τὸν πρὸς ἀυτὴν ἑρωτα καὶ ἐπικλεύων νὰ ἔχωτι μόνα παραδείγματα τοὺς ἀρχαίους ἐκείνως μελικούς (1). ᾿Αρχόμινος δὲ τοῦ λόγου ἐν τοῖς συμμέντοις συμποτισικούς (1). ᾿Αρχόμινος δὲ τοῦ λόγου ἐν τοῖς συμμέντοις συμποτισικής τὸς ἐντον λέρου ἐν τοῖς συμμέντοις συμποτισικούς μεθητος δὲν τοῦς δυμείκτοις συμποτισικής δεντον ἐκρον ἐν τοῖς συμμέντοις συμποτισικής δεντον ἐντον ἐρισκος συμποτισικής δεντον ἐντον ἐντον ἐντον ἐντον ἐντον ἐντον ἐντοῦς συμμέντοις συμποτισικόνος δεντοῦ λόγου ἐν τοῖς συμμέντοις συμποτισικής δεντον ἐντον ἐν

κοῖς ἔφερε παράδειγμα τοὺς τὴν ἐν τῷ Μεγάλη Ἑλλάδι πόλιν Παῖστον τὴν πρὶν Ποσειδωνίαν οἰκοῦντας, οἵτινες διὰ τοὺς προσοικοῦντας βαρβάρους ἐγένοντο καὶ αὐτοὶ βάρβαροι καὶ οὐ μόνον τὰ Ἑλληνικὰ ἔθη καὶ τὴν Ἑλληνικὴν φωνὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα αὐτῶν ἀπέμαθον, καὶ όμως ἀπαζ ἐκάστου ἔτους ἐτέλουν μνημόσυνα τῆς ἀρχαίας Έλληνικής καταστάσεως, ήτις ήδη ήν απολωλυία, και διελύοντο οἴκαδε κλαίοντες καὶ θρηνοῦντες' ὡσαύτως, ἔλεγεν ὁ 'Αριστόξενος πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ έταίρους, καὶ ἡμεῖς, ἐπειδή τὸ θέατρον όσημέραι μάλλον μάλλον βαρδαροῦται καὶ ή μουσική τέχνη τῷ πλήθει χαριζομένη χινδυνεύει παντάπασι νὰ διαφθαρή, ἄγε τελέσωμεν μνημόσυνα τῆς ἀρχαίας μουσικῆς. Τοῦτον τὸν ὑπὲρ τῆς ἀρχαίας μουσικής άγωνα ήγωνίσατο πρότερον καὶ ὁ ᾿Αριστοφάνης τὴν τοῦ Ευριπίδου μουσικήν τέχνην καταπολεμών, ώσπερ ο 'Αριστόζενος την σχηνικήν μουσικήν, την αυτήν δήλον ότι ούσαν, διότι ο Ευριπίδης τάς της σκηνής μονφδίας κατέστησε κέντρον πάσης της τραγφδίας. "Όθεν καὶ ὁ 'Αριστόξενος παράδειγμα τῆς τραγικῆς μούσης προβάλλεται τὸν Αἰσχύλον καὶ Φρύνιχον, οὐχὶ δὲ τὸν Εὐριπίδην καὶ Σοφοκλέα, διότι καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἡσπάσατο, καίτοι μετριώτερόν πως, τὸν νέον τοῦ Εὐριπίδου τρόπον, ὡς μαρτυροῦσιν αἰ μονωδίαι τῶν Τραχινίων, του Φιλοκτήτου και του έπι Κολωνώ Οιδίποδος. Και αυτός δὲ ὁ ᾿Αριστόξενος λέγει τὸν Σοφοκλέα διαρρήδην καινοτόμον ὡς πρῶτον τῶν ᾿Αθηναίων τεχνιτῶν εἰσαγαγόντα τὴν Φρυγιστὶ μελοποιίαν είς τὰ ἔδια ἄσματα, τουτέστι τὰς σχηνικὰς μονφδίας (1). Είτα δὲ φιλορρύθμους καλών ὁ 'Αριστόξενος τοὺς παλαιοὺς τεχνίτας (2) ἀποδλέπει εἰς τὴν ρυθμικὴν ποικιλίαν τῶν τοῦ Αἰσχύλου χορικῶν πολλῷ πλείονα οὖσαν τῶν τοῦ Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους μονοτόνων καὶ ἐκ μόνων σχεδόν των λογχοιδικών μέτρων συγκειμένων γορικών. Μαγόμενος δὲ ὁ 'Αριστόζενος πρὸς τὴν τοῦ Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους σκηνικήν μουσικήν μάχεται άμα καὶ πρὸς τὸν συγγενή ταύτης νέον τρόπον της νομικής και διθυραμδικής μούσης, ον ο Τιμόθεος και Φιλόξενος είς τὸν χολοφῶνα προήγαγον. Πρὸς δὲ τοὺς τὸν νέον τοῦτον

στήμη». 'Αριστόξενος μέν οδυ και ταύτα έπιτήδευσην ματιών δημοτικήν παρ' ούδιν έποιετο δήμου και δχλου όπεροβίαν. Και εί μή διπάρχοι άμα τοίς τε νόμοις τής τέχνης έμμένεν και τοίς πολλοίς άδειν κεγαρισμένα, τήν τέχνην είλετο άντι της φιλανθρωπίας». (1) 'Αριστόξενος δυ βίευ Βοροκλούς.

⁽²⁾ Παρά Πλουτάρχω περί μουσικής κεφ. κα΄.

τρόπον φιλεργούντας λυρικούς άντιτάττει ώς παραδείγματα δόκιμα τὸν Πίνδαρον, Πρατίναν καὶ Σιμωνίδην. Συνελόντι δ' είπεῖν τὴν περὶ τὰ Μηδικὰ μοῦσαν προδάλλεται ὁ ᾿Αριστόξενος, καθάπερ καὶ ὁ ᾿Αριστοφάνης, οἷον παράδειγμα εἰσαεί. Τῆς παλαιᾶς ὅμως ταύτης μούσης έν τοῖς κατ' 'Αριστόξενον χρόνοις οἱ πολλοί, ὡς εἴπομεν, εἶχον άπαλλοτριωθή, ώστε καὶ αὐτὰ τὰ τοῦ Αἰσχύλου δράματα ἐγένοντο ύστερον τη νεωτέρα μούση ύποτελη, διότι οὐκέτι ἐδιδάσκοντο ὡς εἶγον, άλλα correcta, ώς λέγει ο Κοϊντιλιανός (1), τουτέστι διεσκευασμένα, νέων μελών παρεμδαλλομένων, οία είνε τὰ τοῦ Προμηθέως. "Ενιοι όμως των κατ' 'Αριστόζενον μουσικών έσπούδαζον έτι περί την καλλίστην μουσικήν και έκ της ἀπωλείας διέσωζον αὐτήν. Τούτοις καί ό "Αριστόξενος όμολογῶν πειρᾶται καί πρακτικῶς, διδάσκων τε και συγγράφων, να καθοδηγήση μέν πάλιν πρός την δόκιμον έχείνην μουσικήν, να άντιπράξη δε πρός την ήδη άπό τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἀρξαμένην διαφθορὰν αὐτῆς. Παράδειγμα δὲ ἔγων Τελεσίαν τον Θηδαΐον έλεγεν ότι, όταν τις άπαξ έκ παιδός έν τῆ καλῆ μουσική άνατραφή, καὶ τοῦ νεωτέρου γένους αὐτής ὕστερον διαπειραθείς θέλει ὑπερτερή των άλλων μελοποιών των μή ἀνατραφέντων έν τη δοκίμω μουσική (2) οία δή και νύν συμβαίνει να λέγωσι περί της νεωτέρας μουσικής οι δοκιμώτεροι των διδασκόντων αὐτήν, άποδοκιμάζοντες μὲν τὴν νεωτέραν τὴν καθ' ἡμᾶς, καλλίστην δὲ ὑπολαμβάνοντες τὴν παλαιοτέραν τὴν τοῦ Σεβ. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven καὶ λοιπών, καὶ ἐν ταύτη ἐπικελεύοντες νὰ ἀνατρέφηται πᾶς τις έχ παιδός πρὶν ἄψηται τῆς νέας τῆς καθ' ἡμᾶς. Ἐκ τῆς

τοιαύτης δὲ τοῦ ᾿Αριστοξένου ὑπὲρ τῆς τέχνης πρακτικῆς ἐνεγνίας, ἤτις ὖὲν εἰνε βεβαίας ἤττονος λόγου ἀξία τῆς θεωρητικῆς, μανθάνομεν τοῦτο μὲν ὅτι ὁσα ὁ "Αριστόξενος πάγγματα λέγει ἐν τῆ ἀρρονικῆ καὶ ἡμικοῦ ἀπευθύνει πρὸς τὴν ἀρχαίαν τέχνην τὴν τοῦ Πινδάρου, λίσχύλου καὶ τῶν λοιπῶν τῶν κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εὐδοκιμησάντων, τοῦτο δὲ ὅτι οἱ νεώτεροι ἀκριβείτερον κην τῶν τριῶν τραγικῶν μετρικὴν σύνθεσιν ἐρεννήσαντες καὶ τελειότερον καν τατότην τὸν λίσχύλον τοῦ Σοροκλέους καὶ Εὐριπίδου εὐρόντες συνέπεσον εἰς τὸ ἀντὸ τῆς κρίσεως πρὸς τὸν ἄξιολογότατον τῶν παλαιῶν κριτικῶν. Τοσαῦτα καὶ περί τῶν συμμέντων συμποτικῶν καὶ τῆς πρακτικῆς ὑπὲρ τῆς μουσικῆς τέγνης ἐνεγγίας τοῦ ᾿Αριστοξίνου.

13. Έχ δὶ τῶν λοιπῶν τοῦ ᾿Αριστοξόνου συγγραμμάτων τῶν εἰς τὴν θεωρίαν τῶν μουτικῶν τεχνῶν ἀναφερομένων οἰδὸν, ὡς προείπομε, ἐειδοὴν τὰ δὶ εποράδην περιγνώμενα ἀποσπάσματα δὲν εἰνε ἐκανὰ νὰ διδάξωσιν ἡμᾶς τὰ κατὰ τὴν παλαιὰν ὁρχηστικήν, τὴν πραγικὴν ὁρχησιν, τὴν αὐλητικὴν κτλ. Κακῆ δὲ μοίρα καὶ τὰ ὑπ' ἀλλων συγγραφίων περὶ τούτων λιγόμενα είνε οῦτο σποραδικά, ώστε οὐδαμῶς καὶ ταῦτα είνε ἰκονὰ ἀστε νὰ λάδωμεν σαφῆ τινα ἐννοικὰν τῶν είνημένων. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς ὑπὲρ τῶν μουσικῶν κεγνῶν τῶν είνημένας τοῦ ᾿Αριστοξένου. Λέγωμεν δὲ ἰφιξῆς περὶ τῆς θεραπίας, ἡς ἔτυγεν ἡ ἐυθμικὴ καὶ μετρικὴ ἐν τοῖς μετ' αὐτὸν χρόνοις.

14. Περί τὰς δυσμάς τοῦ βίου τοῦ ᾿Αριστοξένου συνέθη ἐν τοῖς Ἦλλιαι μεγάλη πολιτική καὶ καινωνική μεταθολή, ἢτις μεγίστην ἔσγε ροπήν καὶ εἰς τὸν πτευμαστικόν κόσμον. Τὴν μεταθολήν δὶ ταύτην ἐπήνεγκον αὶ νίκαι τοῦ ᾿Αλεξάνδρου καὶ ἡ τοῦ ဪληνισμοῦ ἐπταράτησις τῆς οἰκουμένης. Τότε ἐπαύσαντο πλέον αὶ ʿΑθήναι οὐσαι ἡ ἐστία τοῦ πνευμαστικοῦ βίου τοῦ Ἑλληνικοῦ καὶ ἡ κυρία ἔφα τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς ἐγνεγκίας. Καθός δὶ ἐν τοῖς κπλαιοῖς χρόνοις οἱ περιπορευόμενοι ἀσιδοὶ ἐριλοξενοῦντο μάλιστα ἐν ταῖς αὐλαῖς τῶν ἡγεμόνων καὶ ὑστερον οἱ τύραννοι φιλοτίκος ἰθεράπειον τὴν τέγνηνι καὶ μάλιστα τὴν ποίτησιν, οῦτω καὶ νῦν οἱ ἡγεμόνες τῶν νέων χρατῶν, ἀπινα ἀνηγέρθησαν ἐκ τὸν ἐριπίων τῆς τοῦ κοσμακράπουρ ἀλλεξάνδρου ἀρχῆς, μεγάλην ἀπένεμον τιμὴν καὶ προστασίαν ταῖς τέχναις καὶ ἐπιστήμας. Διέπρεπον δὲ οἱ φιλόμουσι τῆς Αίγόπτου βαι στέλες, οῖτινες τὴν διπλήν ἐβιδιοθήκην, τὴν τε ἐν τη Μουσείον, ὅπερ ἦτοΚονα καὶ τὴν ἐν τῷ Σεραπείφ ἱλάσονα, καὶ τὸ Μουσείον, ὅπερ ἦτο-

⁽⁴⁾ Instit orat. X, 4, 66.

άκαδημία τις άμα νεωτέρα καὶ πανεπιστήμιον, ἀπέδειξαν το τοῦ μεγάλου βασιλέως φερώνυμον κτίσμα, τὴν Άλεξάνδρειαν, κυριωτάτην των τεχνών και ἐπιστημών ἐστίαν. Οἱ ἐν ᾿Αλεξανδρεία λοιπὸν σοφοὶ έθεράπευσαν τὰ μάλιστα τὴν γραμματικήν, τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ καθόλου τὴν φιλολογίαν και διατάξαντες ἀπεταμίευσαν και διέσωσαν τὰ κειμήλεια τῆς ἀρχαιότητος, οὐχ ἥκιστα δὲ προήγαγον καὶ τὰς μαθηματικάς καὶ φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ τὴν ἀστρονομίαν. Ἡ μέχρι τοῦδε όμως τῶν τριῶν μουσικῶν τεχνῶν συνάφεια διεσπάσθη. Διότι ἀπὸ τοῦδε οἱ ποιηταὶ ἤρξαντο νὰ ποιῶσιν ἀπλῶς χάριν ἀναγνώσεως και ψιλής ἀπαγγελίας ποιήματα,ούχι δέ, ὡς τέως συνέβαινε, γάριν μουσικής έρμηνείας. Έκ τούτων καὶ ἡ μετρική θεωρία έχωρίσθη της ρυθμικής και άρμονικής, εν ώ δε την σπουδήν περί την άρμονικήν ἀνέλαδον οι μαθηματικοί, ή μετρική περιήλθεν εἰς τοὺς γραμματικούς, οἴτινες εἶχον χρείαν αὐτῆς χάριν τῶν σπουδῶν αὐτῶν περί τους παλαιούς ποιητάς. Οι γραμματικοί λοιπόν ούτοι πραγματευόμενοι τὴν μετρικὴν καθ' ἐαυτήν, κατ' ἀρχὰς μέν, ὡς φαίνεται, προσελάμδανον έχ της ρυθμικής όλίγα τὰ ἀπολύτως χρειώδη εἰς τὴν μετρικήν, τῷ χρόνῳ δὲ ὕστερον παρητήσαντο παντάπασι τὴν ῥυθμικήν και τελέως ἀπέβαλον την γνώσιν αὐτης, ἐν ῷ πανταχοῦ ἐπὶ ἐκάστου μέτρου ἄφειλον νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν ρυθμικὴν δύναμιν αὐτοῦ, καθότι τὰ μέτρα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν εἰμὴ ρυθμοὶ ἀποτετυπωμένοι έν τη λέξει. Χωρίσαντες δὲ οἱ γραμματικοὶ οὖτοι τῆς ῥυθμικῆς τὴν μετρικήν ἀφείλοντο έκ των μετρικών σχημάτων τὸ ζωοποιὸν αὐτών πνεϋμα και κατεδίδασαν την μετρικήν είς άψυχον σχηματισμόν στερούμενον τοῦ πνευματικοῦ στοιχείου, τοῦ ἡυθμοῦ.

15. Ή περί την ρυθμικήν όμως σπουδή δεν εξέλιπε παντάπασιν έν τοις μετά τον 'Αριστόξινον χρόνοις. Διότι πλήν των γραμματικών άσχολουμένων περί την μετρικήν υπήρχε καί Ιτέρα αίρειας άντίδιτος, ή των μθμικών ή μάλλον των μουσικών, των όπαδων δηλαδή του 'Αριστοξένου, οίτωνς άσχολούμενοι περί την ρυθμικήν ή έπρανματιώντο αύτην καθολικώντερον καί άφηρημένως χωρίζοντες τής μετρικής ακτά, το παρεδάτημα του 'Αριστοξένου ή συμπλέκοντες τή μετρική θεωρία την περί βυθμών. 'Η όρθη δε αύτη μέθοδος, καθ ήν συνεπλέκετο τη μετρική θεωρία ή περί βυθμών, δὲν είνε ίδια των μετά τίν 'Αριστοξείνον μουσικών τούτων, άλλ' άγκει εί παλαυτέσους χρόνους, καθ' ούς είξη και ηυδοκίμει ή 'Ελληνική ποίποις. 'Η μέθοδος δήλον δει αύτη ήτο ἐν χρήσει ἐν ταῖς πρό τοῦ 'Αριστοζένου σχολαῖς τῶν μουσικῶν, ὡς ὁ Πλάτων μαρτυμεί (Κρατ. σελ. 424 c). Καὶ ἐχώρισε μὲν ὁ 'Αριστόζενος ὕστερον τὴν ἐυθμικὴν τῆς μετρικῆς ἐδία αὐτὴν πραγματισιαίμενος, ἀλλὰ τοῦτο ἐποίησεν σὺχὶ ὡς οι γραμματικοὶ ἐπὶ τῆς μετρικῆς, ἀλλὶ 'ὅπως ἐπιστημονικώτερον καὶ συστηματικώτερον πραγματευθή τὴν καθ' ὁλου ῥυθμικὴν, καὶ ἀν δὲν συνέπλειε τὴν ῥυθμικὴν θεωρίαν τῆ μετρικῆ, ὡς δηλοῖ τὸ ἀπόσπασμα τῶν ρυθμικῶν αὐτοῦ στοιχείων, ἐξιπίσταντο ὅμως τοὺς ἐυθμιοῦς τῆς ποιήσεως ἦτοι τὰ μίτρα καὶ ἀείποτε ἀπέβλεπεν εἰς αὐτά.

16. Καὶ πρῶτος μὲν μετὰ τὸν 'Αριστόξενον ἡυθμικὸς μνημονεύεται ὁ ἐπὶ ᾿Αδριανοῦ ἀκμάσας Διονύσιος ὁ Ἡλικαρνασσεύς, ἀπόγονος τοῦ ἐπὶ τοῦ 'Οκταυιανοῦ ἀκμάσαντος όμωνύμου ῥήτορος καὶ ἀρχαιολόγου. Ὁ Διονύσιος οὐτος, ὡς λέγει ὁ Σουίδας, ἦτο σοφιστής, ἦσγολήθη δὲ κυρίως περί τὴν μουσικήν, ὅθεν καὶ μουσικὸς ἐπεκλήθη. Συνέγραψε δὲ πολλά, πρῶτον μὲν μουσικῆς ἰστορίας λς' βιβλία, ἐν οἰς έγίνετο μνεία περί παντοίων αύλητων καὶ κιθαρφδών καὶ ποιητών, είτα δε κδ΄ βιβλία μουσικής παιδείας ή διατριδών, πέντε βιβλία περί τῶν ἐν τῆ Πλάτωνος πολιτεία μουσικώς εἰρημένων καὶ κδ΄ βιβλία φυθμικών υπομνημάτων. Προσέτι δὲ ὁ Πορφύριος (1) μνημονεύει συγγράμματός τινος του Διονυσίου του μουσικού περί όμοιοτήτων, ήτοι περί ἀναλογιών μεταξύ ρυθμικών και άρμονικών λόγων, έξ οὐ διέσωσεν ήμεν μακρόν τι απόσπασμα τοῦ πρώτου βιέλιου. Ένταῦθα ό Διονύσιος άναφέρεται είς τὰς τῶν κανονικῶν μαρτυρίας, οἴτινες ἡκολούθουν τῆ Πυθαγορικῆ θεωρία, καὶ τὰς τῶν μουσικῶν, οἶτινες ἡκολούθουν τῷ ᾿Αριστοξένῳ. "Ο,τι δὲ ἔδιον ἐνταῦθα ὁ Διονύσιος λέγει περί των γενών τοῦ ρυθμοῦ παρέλαθε μέν έκ τοῦ 'Αριστοζένου, είνε δὲ ἡμῖν πολλοῦ λόγου ἄξιον πρὸς ἐπίγνωσιν τῆς ῥυθμικῆς. Τί δὲ περιείχον τὰ μακρὰ αὐτοῦ ρυθμικὰ ὑπομνήματα, ἀπερ ἀπώλοντο, ὡς καὶ πάντα τὰ λοιπὰ συγγράμματα, ἄδηλον.

17. Την μεγίστην ταύτην ζημίαν την έχ της άπωλείας τών συγγραμμάτων τοῦ Διουσίου ἀναπληροϊ κατά μέρος μόνον ἡ ομζομένη ἐγχωλλοπαιδεία τῶν μουσικῶν τέχνῶν τοῦ Αριστείδου Κοίντιλιανοῦ, πίγραφομένη περὶ μουσικῶν βιδιλία γ΄, ἡ ἀξιολογωτάτη ἡμῖν μετὰ τὸν 'Αριστείξενον πηγὴ πρὸς γνώσιν τῆς βυθμικῆς. Πότε ἡκιμαεν ὁ 'Αριστείδης, ἀμρισθητείται. Κατὰ δὲ τὸν τελευταίον ἐκδότην αὐτοῦ (!) Εἰς Πτολιμ. ἀρι. σλ. 219. Πρό. Westphal Fragm κλ. σλ. 46. "Αλβερτον Jahn (1) ο 'Αριστείδης ήτο απελεύθερος του Φαβίου Κοϊντιλιανού του συγγραφέως της institutionis oratoriae, ἀπελευθερωθείς έπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Δομιτιανοῦ (81-96 ἀ. Χ.), ὥστε μετὰ τούς χρόνους τούτους έγραψε το περί μουσικής σύγγραμμα αύτου. Κατὰ τὸν "Αλδερτον Jahn τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἔκ τε τοῦ εἴδους καί τῆς ὅλης ἀνήκει πολλῷ μᾶλλον εἰς τὴν πρώτην εἔτε δευτέραν ά. Χ. ἐκατονταετηρίδα ή είς τὴν τρίτην, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ δεύτερος αὐτῆς ἐκδότης Ἰούλιος Καϊσαρ (2). Ύπερ τῆς γνώμης τοῦ Jahn συνηγορεί και ό Οὐεστφάλιος έν τῷ συγγράμματι Die Musik des griech. Alterthums 1883 σελ. 250 φέρων εἰς μαρτυρίαν έξωτερικόν τι τεκμήριον (πρόλ. του αὐτου griech. Rhythmik 1885 σελ. 20 έ.). Έκ τῶν τριῶν βιβλίων τοῦ συγγράμματος τοῦ ᾿Αριστείδου το μέν πρώτον περιέχει σύνοψιν τῆς άρμονικῆς, ρυθμικῆς καὶ μετρικής, τὸ δὲ δεύτερον πραγματεύεται περί τοῦ παιδευτικοῦ τῆς μουσικής τέχνης, τίνα δηλονότι αύτη έχει δύναμιν πρὸς παιδείαν, τὸ δὲ τρίτον ἐν μὲν τῷ πρώτῳ μέρει πραγματεύεται τὴν ἀναγωγὴν τῶν φθόγγων είς άριθμητικούς λόγους, έν δὲ τῷ δευτέρῳ ἀποδεικνύει τὴν δύναμιν των άρμονικών τούτων άριθμων έν τῷ κόσμῳ, ὅπερ πολλαχώς έποίουν οι όπαδοι των Πυθαγορείων μουσικοί και μάλιστα ό Κλαύδιος Πτολεμαΐος καὶ ὁ Νικόμαγος. Τὸ ὅλον δὲ σύστημα, ὅπερ ὑπόκειται τη πραγματεία του 'Αριστείδου, έχει κατὰ τὸν Οὐεστφάλιον ώς έν τύπω ώδε.

Θεωρητικόν		Παιδευτικόν	
φυσικόν•	τεχνικόν.	Zguðtikóv-	έξαγγελτικόν»
άριθμητικόν, περὶ τῶν ὄντων.	άρμονικόν, ρυθμικόν, μετρικόν.	μελοποιία, ρυθμοποιία, ποίησις.	όργανικόν, φδικόν, ύποκριτικόν.

Καὶ ἐν τῷ συστήματι δηλονότι τούτῳ, ὅπως ἐν τἢ τοῦ Αριστοτίλους φιλοσοφία, διακρίνονται δύο κύρια μέρη, τὸ θεωρητικόν καὶ τὸ

Quintilianus erläutert von Julius Caesar. Marburg. 1861.

πρακτικόν ή παιδευτικόν. Καὶ τὸ μέν θεωρητικόν περιείχε τοὺς θεμελιώδεις όρους της μουσικής τέχνης και διηρείτο είς το τεγνικόν, όπερ περιελάμβανε τρία θεμελιώδη μαθήματα τῆς μουσικῆς τέχνης, τὴν άρμοτικήν, φυθμικήν καὶ μετρικήν, καὶ είς τὸ φυσικόν, ὅπερ προηγεϊτο του τεχνικού και περιελάμδανε δύο μέρη, το άριθμητικόν καὶ τὸ περὶ τῶν ὄντων. Τὸ δὲ πρακτικὸν διηρεῖτο εἰς δύο μέρη, τὸ γρηστικόν και το έξαγγελτικόν. Και το μέν χρηστικόν διηρεϊτο είς τρία μέρη, την μελοποιίαν, την βυθμοποιίαν και την ποίησιν, άτινα περιείχον τὴν χρῆσιν ἤτοι ἐφαρμογὴν τῶν ἐν τῷ τεχνικῷ διδασκομένων άρχων, ή μεν δηλαδή μελοποιία την της άρμονικής χρήσιν, ή δὲ ρυθμοποιία την της ρυθμικής, η δὲ ποίησις την της μετρικής. Τὸ δὲ έξαγγελτικόν έπραγματεύετο περί της έξαγγελίας ήτοι έρμηνείας των μουσικών ποιημάτων και διηρείτο είς τρία μέρη, τὸ ὀργανικόν, ὅπερ διελάμβανε περί αὐλφδικῆς καὶ κιθαρφδικῆς, τὸ φόικόν, ὅπερ καὶ ίδίως κατ' έξογην ποιητική έκαλείτο καὶ έπραγματεύετο περὶ ώδης, καὶ τέλος τὸ ὑποκριτικόν, ὅπερ διελάμβανε περὶ οργήσεως καὶ ὑποκρίσεως (1).

18. Ήτο δὲ ὁ ᾿Αριστείδης, ὡς ἐκ τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ δύναταί τις νὰ εἰκάση, μαλλον σοριστής ἢ τεχνικὸς ἐξ ἐπογγέλματος, καὶ ἡ πραγματεία αὐτοῦ τῶν τριῶν μουσικῶν τεχνῶν εἶνε μὶν συνοπτικὴ καὶ ἡ πρεκτική, ἀλλ' οὐγὶ πρωτότωπος, διότι τὰ πλείστα τῶν λεγομένων χορηγείται ἐξ ἄλλων. Ἡς πρὸς δὲ τὴν μυθμικὴν αὐτὸς ὁ ᾿Αριστείδης διο διακρίνει πηγάς, ἐξ ῶν ἀντλεί τὰ ἐαυτοῦ καὶ ἡ μὲν είτρα εἰνε αἰ σιμπλικοντες τῆ μετρικῆ θεωρία τὴν περὶ ρύθμων», ἡ δὲ ἰτέρα αι οἰ χωρίζοντες». Τὴν θεωρίαν δὲ τῶν χωρίζοντον ὑποτίθεται ὁ ᾿Αριστείδης ὡς βάσιν τῆς ῥυθμικῆς αὐτοῦ πραγματείας, τὴν δὲ θεωρίαν τῶν συμπλικόντων παρμεδιλλεὶ ἐν τὸ μεταξύ. Τὸ ἐκ τῆς δευτέρας δὲ ταὐτης πηγῆς ἐμιδλημα φθάνει μέχρι τοῦ χωρίου αοὶ μὲν συμπλίκοντες τῆ μετρικῆ θεωρία τὴν περὶ ρύθμῶν τοιαύσην τινὰ πεποίηνται τὴν τεχνολογίαν · οἱ δὲ μοβίζοντες εἰτέρας ποιοῦτιν. Ἁρξάσηνοι γὰρ κτλ.». Οἱ χωρίζοντες δὶ σύτει, οῖτινες χρησιμεύουσι τὴς μενοι γὰρ κτλ.». Οἱ χωρίζοντες δὶ σύτει, οῖτινες χρησιμεύουσι τὸς μενοι γὰρ κτλ.». Οἱ χωρίζοντες δὲ σύτει, οῖτινες χρησιμεύουσι τὸς μενοι γὰρ κτλ.». Οὶ χωρίζοντες δὲ σύτει, οῖτινες χρησιμεύουσι τὸς μενοι γὰρ κτλ.». Οὶ χωρίζοντες δὲ σύτει, οῖτινες χρησιμεύουσι τὸς μενοι γὰρ κτλ.». Οὶ χωρίζοντες δὲ σύτει, οῖτινες χρησιμεύουσι τὸς και δείναι το καινεί γελε καινεί γελε καινεί τὸς καινεί τους το καινεί γελε καινεί γελε καινεί γελε καινεί τὸς καινεί τους τοι καινεί γελε καινεί τους το καινεί καινεί τους τοι καινεί τους τοι καινεί καινεί τους τοι καινεί τους τοι καινεί τους τοι καινεί τους τοι δίνους τοι καινεί τους τοι δείνες τοι καινεί τους τοι δείνες τοι δείνες τοι δείνες τοι καινεί τους τοι δείνες τοι δ

(1) Πρέλ. Πορφόρ, εἰς Πτολεμ. άρμ. στλ. 192° «τὴν μουσικὴ» σύμπασαν διαμετίν εἰδιδιασιν εἰς τε τὴν δριμουκήν καλουμένην πραγματείαν εἰς τε τὴν δριμικήν και τὴν μετραφή» εἰς τε τὴν δριμικήν και τὴν μετραφή» εἰς τε τὴν δριγματικήν εἰτή ὑδιος κατ ἐἰςτὴν κοτιτικήν κολομένην καὶ τὴν ταιότης δπορεγικήν ἐργικήν καὶ τὰ ὑδιακομένη καὶ τὰν τοῦν ἐἰςτὰ ἐἰ τῆς μουσικής εἰδη ἐῖ ὁριμονικής εἰδηματίς με εἰτην ἐἰνη ἐἰςτὰ ἐἰς τὰ ἐἰ τῆς μουσικής εἰδη ἐῖς ὁριμονικής εἰδη ἐῖς τὰν ἐἰν τὰ ἐιδη καὶ τὸ τοῦ ᾿Αμοττέδου φὐικόν. Το καιοτικήν ἐἰςτὰ ἐἰςτὰ ἐἰς τὰν ἐἰν τὰ ἀνδια καὶ τὸ τοῦ ᾿Αμοττέδου φὐικόν.

Aristidis Quintiliani de musica libri III. Cum brevi annotatione de diagrammatis proprie sie dictis, figuris, schollis cet. codicum Mss. 1882.
 Die Grundzüge der griechischen Rhythmik im Anschluss an Aristides

'Αριστείδη ώς χυρία πηγή, οὐδένες ἄλλοι ἦσαν ἢ οἱ περὶ τὸν 'Αριστόξενον, οὐ καὶ ἡ διαίρεσις τῆς ἐυθμικῆς ἡ αὐτὴ ὑπόκειται καὶ τῆ πραγματεία του 'Αριστείδου (πρόλ. § 9). "Όσα όμως λέγει ο 'Αριστείδης κατά τοὺς χωρίζοντας δὲν ἀντλεῖ ἀμέσως έξ αὐτῶν τῶν ῥυθμικών στοιχείων τοῦ 'Αριστοξένου, άλλ' ἔκ τινος μεταγενεστέρας ἐπιτομής αύτου, ώς δηλοί η σύγκρισις πρὸς τὰ προλαμβανόμενα τοῦ Ψελλου και το ρυθμικόν απόσπασμα του Παρισίνου κώδικος. Ἡ ἐπιτομή όμως αύτη δὲν ἀπέδιδε καθαράν καὶ ἀνόθευτον τὴν θεωρίαν τοῦ 'Αριστοξένου, ώς δηλούσιν αι έξης δύο οὐσιώδεις διαφοραί α') μέν ότι συμφώνως τοῖς μετρικοῖς δέχεται ὡς ἐλάχιστον πόδα τὸν δίσημον, εν ῷ ὁ ᾿Αριστόζενος εξορίζων τοῦτον τῆς ρυθμικῆς ὡς ελάχιστον δέχεται τὸν τρίσημον καὶ τετράσημον, κατ' ἀκολουθίαν δὲ διαφωνεῖ τφ 'Αριστοζένφ καὶ ώς πρὸς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀσυνθέτων καὶ συνθέτων ποδών, τὸν μέν π. χ. κρητικόν - - - δεχομένη ώς πόδα άπλοϋν, τὸν δὲ α΄ παίωνα - - - ο ὡς σύνθετον, ἐπειδὴ ὁ τελευταῖος δύναται νὰ διαιρεθή εἰς δύο πόδας, τροχαΐον καὶ πυρρίχιον, ὅπερ δὲν γίνεται έπὶ τοῦ ἄλλου. 'Αλλ' οῦτως ἡ κατ' 'Αριστόξενον ὑγιὴς διαορρά των άσυνθέτων καὶ συνθέτων ποδών άποθάλλει πᾶσαν σημασίαν: β΄) δὲ ὅτι ἐν ῷ κατὰ τὸν ᾿Αριστόξενον πᾶς ποὺς κατὰ τὸ μέγεθος και γένος αύτοῦ διαιρεῖται είς δύο, τρεῖς ἢ τέσσαρας ποδικοὺς γρόνους, κατά την πηγήν ταύτην, περί ής ὁ λόγος, πᾶς ποὺς διαιρεϊται εἰς δύο μόνον μέρη, ἄρσιν καὶ θέσιν. Καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὅρους δὲ διαφέρει τοῦ 'Αριστοξένου ἡ πρώτη αῦτη πηγὴ τοῦ 'Αριστείδου ŵc iξñc.

Κατ' 'Αριστόξενον' κατά τὴν Α' πηγὴν τοῦ 'Αριστείδου'

πούς πούς, ρυθμός

Χρόνος πρώτος Χρόνος πρώτος, σημείον σημείον, μέρος ποδικόν μέρος ποδικόν, οὐχὶ δὲ σημείον

κάτω χρόνος, βάσις θέσις ἄνω χρόνος, ἄρσις ἄρσις.

Αλλας δι διαφοράς ἀποδοτέον μάλλον εἰς ἀμαρτήματα και ἀμάθειαν αὐτοῦ τοῦ ᾿Αριστείδου. Καθόλου δὶ τὸ ἐκ τῆς πηγῆς ταύτης τοῦ ᾿Αριστείδου κέρδος δὲν εἶνε μέγα τι, διότι τὰ μεν πλείστα τὰν ἐνταῦθα λεγομένων μανθάνομεν ὑρθότερον ἐκ τοῦ συζομένου πρωτοτύπου τοῦ ᾿Αριστοζένου, ὁσα δὶ δὲν εὐρίσκονται ἐν τῷ πρωτοτύπη πθανότατα δὲ πρέπει νὰ ἀναχθασιν εἰς ἀὐτὸν τὸ ᾿Αριστόζενον.

ταύτα είνε όλίγα: οίον τὸ έπτάσημον καὶ τεσσαρεσκαιδεκάσημον μέρος τοῦ ἐπιτρίτου ποδός,, ή σημείωσις περί τῶν χενῶν χρόνων, ἡ ἐζαρίθμησις τῶν ρυθμικῶν μεταβολῶν καί τινα ἐκ τοῦ βραχέος μέρους περὶ ρυθμοποιίας. — Τὸ δὲ ἐκ τῆς ἐτέρας πηγῆς κέρδος πρὸς γνῶσιν τῆς μετρικῆς είνε πολλῷ έλασσον. Ἡ πηγὴ αὕτη ἦτο ἔργον ρυθμικοῦ η μαλλόν μετρικού τινος, δοτις συνέπλεκε τη μετρική θεωρίκ την περί ρυθμών, οὐδαμώς δε ἡπίστατο τὴν ἀληθινὴν ρυθμικὴν τὴν κατ' 'Αριστόξενον' όσα δε ό 'Αριστείδης εξ αὐτοῦ παραλαδών λέγει περί ρυθμών έγενοντο επιδλαδέστατον εμπόδιον είς την γνώσιν της κατ' 'Αριστόξενον ρυθμικής και αιτιώτατα ώστε νὰ παρερμηνευθώσι τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ ᾿Αριστοξένου, διότι πᾶς τις ἐπειράτο νὰ συμβιβάση ταῦτα πρὸς ἐχεῖνα, ὅθεν ἀντὶ ὡφελείας ἐγεννᾶτο σύγχυσις καὶ παρανόησις. 'Ανάλυσιν δὲ καὶ ἐξήγησιν τῶν ὑπὸ τοῦ 'Αριστείδου χατά την δευτέραν ταύτην πηγήν λεγομένων ζήτει εἰς Οὐεστφαλίου μετρικήν έχδ. 6' τόμ. α' σελ. 93 κέ. καὶ 590 κέ.—Πλείστου δὲ λόγου ἄξια είνε ὅσα ὁ ᾿Αριστείδης λέγει ἐν τῷ δευτέρφ βιβλίφ περὶ τοῦ ήθους ή της οἰκειότητος τῶν ρυθμῶν. Περὶ τούτου ἐπραγματεύθη μὲν καὶ ὁ ᾿Αριστόζενος ἐν τοῖς συμμίκτοις συμποτικοῖς, ὡς γίνεται δήλον έκ τοῦ περί μουσικής συγγράμματος τοῦ Πλουτάρχου, άλλ' ό Αριστείδης φαίνεται ότι ήντλησε τὰ ἐαυτοῦ οὐχὶ ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ 'Αριστοξένου, άλλ' ἐκ τοῦ συγγράμματος Διονυσίου τοῦ μουσιχού του έπιγραφομένου μουσιχής παιδείας η διατριδών βιβλία κο', καθώς και το λοιπον μέρος τοῦ δευτέρου βιβλίου, ώς δηλοί ή κατά Πλάτωνα και τους Πυθαγορείους θεωρία του Διονυσίου, ής όπαδός είνε και ό 'Αριστείδης.

19. Τό βυθμική σου 'Αριστείδου πολλά τά κοινά έχει τό βυθμικόν ἀπόσπασμα τοῦ Παρισίνου κόδικος 3027 φιλ. 31 κέ., δπερπρώτος έξέδωκεν ὁ Vincent ἐν «Notices et Extraits des Manuscrits publiés par l'institut royal de France, tome 16, 1847. Τοῦ ἀποσπάσματος τούτου μέρος μὲν συμφωνεί αὐτῷ τῷ 'Αριστοξένος, μέρος δὲ τῷ 'Αριστοξένος, μέρος δὲ τῷ 'Αριστοίδου σιλ. 35 Meib.). Έντυθεν εἰκέζει ὁ Οὐεστφάλιος δτι οὖεστφάλιος δτι οὖεστφάλιος

ύεωρίας. — Έχ βυθμιχοῦ συγγράμματος παντάπασι συγγενοῦς τῆ πρώτη πηγῆ τοῦ 'Αριστείδου ἐγορτηγθην καὶ ὁ κατὰ τὴν δεκάτην ἀ. Χ. ἐκατονταετηρίδα ἀκμάσος 'Αραψ ΑΙ Farabi ὅσα λέγει περὶ βυθικοῦ ὁ τῷ περὶ μουσικῆς συγγράμματι αὐτοῦ, ὅπερ ἔγραψει ὅπως καὶ τὴν μιουσικὴν τῶν 'Ελλήνων γνωρίση τοῖς ὁμοιθνέσι καθῶς καὶ τὴν φιλοσορίαν τοῦ 'Αριστοτέλους. Έκ τοῦ μυσικοῦ τούτου συγγράμματος τοῦ ΑΙ Farabi εἰνε γνωσταὶ μέχρι τοῦδε μόναι αἰ ἐξ ἀντοῦ ἐπτισμαί, ἄς ὁ Κοσεgarten ἀνκούνωσεν ἐν τῆ εἰσαγωγῆ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Αli Ispahensis (1). 'Εντεύθεν μανθάνομεν ὅτι οἱ σύνθετοι χρόνοι τοῦ 'Αριστείδου εἰνε οἱ αὐτοὶ καὶ ὁ δίσημος, τρίσημος, τετράσημος τοῦ ἀνωνύμου. 'Ο ΑΙ Farabi ἔχει προσείτ καὶ τὸν πεντάσημος, ὡς ὁ ἀνώνυμος, ὁν παραλείπει ὁ 'Αριστείδης.

20. Μνείας άξιος ἐκ τῶν λοιπῶν μουσικῶν εἶνε Βακχεῖος ὁ Γέρων, οὐ ἡ Εἴεσηωγὴ τέγνης μουσικῆς ἔχει περὶ τὸ τέλος ὁλίγα εινὰ περὶ μοθμῶν καὶ μέτρων. 'Ο Βακχεῖος οὐτος κοινῶς μὲν νομίζεται ὅτι τῆν μασε κατὰ τὴν δευτέρων ἀ. Χ. ἐκατονταετηρίδα, φαίνεται ὁὶ μᾶλλον ὁτὶ ἀνήκει εἰς τὴν τρίτην ἡ τὴν τετάρτην. 'Η δὶ εἰρημένη εἰσαγωγὴ αὐτοῦ εἶνε μικρά τις κατήγησις κατ ἔρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν χάριν τῶν ἀπαιδεύτων. "Όσα δὶ ἐκ παρέργου λέγονται ἐνταῦθα περὶ ἐυθιμικῆς εἰνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄλλοθεν γρωστά. "

21. Πλείονος λόγου ἄξιον είνε τὸ μικρὸν ρυθμικὸν μέρος τοῦ ἀνωνύμου περί μουσιχής, ον έξέδωχεν ο Bellermann ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Anonymi scriptio de musica, Bacchii senioris introd. artis mus. ed. Fr. Bellermann. Berol. 1841 ». Εἶνε δὲ τὸ σύγγραμμα τούτο του άνωνύμου άθροισμα πολλών περί μουσικής αύτοτελών διατριδών, άς μεταγενέστερός τις βιβλιογράφος έν μέρει συνέφυρεν. Ένταῦθα πλην ἄλλων ἄλλοθεν γνωστῶν (βλ. Westphal, Rhythm. έκδ. γ΄ σελ. 25) γίνεται λόγος περὶ λειμμάτων ήτοι παύσεων, τοῦ κενοῦ καλουμένου ὑπ' ἐνίων χρόνου, οὖ μνημονεύονται τέσσαρες διαφοραί, ό κενὸς βραχὺς Λ, ό κενὸς μακρὸς ⊼, ό κενὸς μακρὸς τρίσημος ⊼, ό κενός μακρός τετράσημος Τ, καθώς και περί τῶν ῥυθμικῶν σημείων, άτινα έσήμαινον τὸν διάφορον χρόνον τῶν φθόγγων, μνημονεύονται δὲ τέσσαρα, μακρὰ δίχρονος ..., μακρὰ τρίχρονος ..., μακρὰ τετράχρονος ..., μακρά πεντάχρονος ι... Έπειτα δὲ ἔρχονται πρὸς άσκησιν κρούματά τινα μετά των ρυθμικών σημείων των σημαινόν-(4) Πο6λ. Westphal, Rhythmik έκδ. γ' σελ. 94-95.

των την άροιν και θέσιν και μετ' επιγραφών τολ βυθμόν τών κρουμάτων δηλουσών. Τό μέρος λοιπόν τούτο τοῦ ἀνωνύμου είνε πλείστου άξιον, διότι μανθάνομεν εξ αὐτοῦ πράγματά τινα πάνυ άξιόλογα, άπερ οὐδαμοθεν άλλοθεν μανθάνομεν.

22. Λόγου δὲ ἄξιοι είνε καὶ οἱ ρήτορες, ὧν τὰ περὶ ρήτορικῆς συγγράμματα συμβάλλονται ὡς δευτερεύουσα πηγή εἰς τὴν τῆς παλαιαξ ρυθμικῆς ἐπίγνωσιν, διότι ἐν αὐτοῖς γίνεται λόγος περὶ τῆς ρύμμοιιδοῖς συνθέσως τοῦ πείοῦ λόγου. Τοιαύτη δὲ είνε ἡ ρήτορικὴ τοῦ ᾿Αριστοτέλους καὶ τὰ περὶ ἐριτορικῆς συγγράμματα Κικέρωνος Λουνσίου τοῦ ᾿Αλικαρνασείως καὶ Φαδίου Κοιντίλιανοῦ, ὧν ὁ τελινταίος μάλιστα ἡπθείς ἔχει τινὰ πολλοῖ λόγου ἄξια ἐκ τῶν τοῦ ᾿Αριστοξένου. Περὶ ἡυθμοῦ πραγματεύεται μάλιστα ὁ Ἑρμογένης ἐν τῷ περὶ ἰδεῶν συγγγάμματι καὶ ἡ συλλογή τῶν σχολίων τοῦ ἀνωνύμου (τόμ. Ζ΄, 2, σελ. 861 Wallz), Ἰσωλνου τοῦ Σικελιώτου (τόμ. ς΄ σελ. δό) καὶ τοῦ Μαξίμου Πλανούδη (τόμ. Ε΄ σελ. 437).

23. Μνείας άξιον είνε και τό τοῦ Αὐγουστίνου σύγγραμμα libri VI de musica, μέρος δυ τῆς μακρᾶς ἐγκικλοσκαιδείας τῶν τεγνῶν καὶ ἐπιστημῶν (libri disciplinarum), ἢν συνέγραψε μικρῷ πρότερον τοῦ τριακοσιοστοῦ ἐγδοπκοστοῦ ἐδδάμου ἀπὸ Χριστοῦ ἔτους, ὅτε ἱδαπτίσθη εἰς Χριστόν.

Καὶ ταῦτα μέν δὴ ταῦτα περί τῶν μετὰ τὸν 'Αριστόξενον ἡυθμικῶν, δθεν δῆλον γίνεται δει δ,τι λόγου ἄξιον ἐι τῶν χρόνων τούτων ἔχομεν περί τῆς παλαιᾶς ἡυθμικῆς θεωρίας ἐρρύπ ἐι τῶν συγγραμιάτων τοῦ 'Αριστοζένου. "Ηδη δὶ ἐξετάσωμεν διὰ βραχέων καὶ τους μετὰ τὸν 'Αριστόζενον μετρικούς.

24. 'Ο πρώτος ix του μετά τον 'Αριστόξενον χρόνων Έλλην μετρικός, ού γίνεται μνεία, είνε ό 'Ηλιόδιορος, Περί δὲ του ἐνδόξου 'Αλειστοβοίνων γραμματικών 'Αριστοφάνους τοῦ Βυζαντίου καὶ 'Αριστοφάνους τοῦ Βυζαντίου καὶ 'Αριστόβουν κὶ κόλια (πρόλ. Διονύσ. περί συνθ. όνομ. κεφ. 22 καὶ 26), αὶ δὲ κολομετρίαι αὐται 'Ασαν βιαδικός τρόστεραι του είς τίμας κὶ μεταγενεστέρων χρόνων παραδιδομένων κωλομετριών ἐν τοῖς σχολίοις τοῦ Πινδάρου, ἀλλ' διμως ούδιν ἀκριδέστερον γινώσκομεν ούτε περί τοῦ μετρικοῦ συστήματος, ὁπερ ούτοι ἡκολούθουν, ούτε περί τοῦ μετρικών τεγυκών δρων. Ο Σουδας ἐκ πάντων τῶν παλαιῶν κου καλαιῶν καλουδουν, ούτε περί τοῦ μετρικοῦ τρινικών δρων. Ο Σουδας ἐκ πάντων τῶν παλαιῶν

γραμματικών, οθς μνημονεύει ώς γράψαντας περί μέτρων, μόνον τὸν Ήλιόδωρον καλεί μετρικόν, πάντας δὲ τοὺς ἄλλους καὶ αὐτὸν τὸν Ήφαιστίωνα γραμματικούς. Παρά δὲ τῷ Μαρίω Οὐικτωρίνω (σελ. 127) ὁ Ἡλιόδωρος ἐξαίρεται ὡς inter Graecos metricae artis antistes aut primus aut solus. Φαίνεται δὲ ὅτι ἦτο προγενέστερος ἣ τουλάγιστον σύγγρονος μέν, πρεσδύτερος δὲ τοῦ Ἡφαιστίωνος, διότι ούτος πολλάκις άναφέρεται είς έκεῖνον, ώστε κατά πάσαν πιθανότητα ό Ἡλιόδωρος ήκμασε κατά τοὺς γρόνους τοῦ ᾿Αδριανοῦ. Δυστυγῶς παρά Σουίδα λείπει άρθρον περί 'Ηλιοδώρου, ώστε οὐδὲν ἀκριδέστερον γινώσκομεν περί ών έγραψεν. "Αλλοθεν δέ δύο μόνον συγγράμματα αύτοῦ μανθάνομεν. "Εκ τινος μέν ύποσημειώσεως τοῦ 'Ενετιχοῦ χώδικος είς τὰς Νεφέλας καὶ τὴν Εἰρήνην τοῦ ᾿Αριστοφάνους «κεκώλισται έκ τοῦ Ἡλιοδώρου» καὶ «κεκώλισται πρὸς τὰ Ἡλιοδώρου» μανθάνομεν ὅτι ὁ Ἡλιόδωρος ἔγραψε κωλομετρίαν τοῦ ᾿Αριστοφάνους, έξ ής πιθανώς έρρύη τὸ χύριον μέρος τῶν εἰς ἡμᾶς περιγεγενημένων μετριχών είς 'Αριστοφάνη σγολίων. 'Εκ δέ των προλεγομένων είς τὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος έγγειρίδιον μανθάνομεν ὅτι ἔγραψε καί μετρικόν σύγγραμμα έπιγραφόμενον «έγχειρίδιον περί μέτρων» (1). Τὸ ἐγγειρίδιον τοῦτο τοῦ Ἡλιοδώρου φαίνεται ὅτι ἦτο διεξοδικώτερον του ήραιστίωνος και ούγι τοσούτον γλίσγρον είς γενικούς όρους. "Ηργετο δὲ ἀπὸ όρισμοῦ τοῦ μέτρου, δι' ὁ ἔψεγεν αὐτὸν ὁ Ἡφαιστίων έν τινι των μειζόνων αύτοῦ συγγραμμάτων περί μέτρων (2). Τὸ σύγγραμμα τούτο του Ήλιοδώρου κατά κακήν μοϊραν ἀπώλετο, τὰ δὲ πολλά του 'Ηλιοδώρου παρ' άλλοις γραμματικοίς σωζόμενα άποσπάσματα (3) άδηλον αν άνηκον πάντα είς το έγγειρίδιον η είς άλλα αύτοῦ συγγράμματα.

25. Έκ τῶν ὑπὸ τοῦ Σουίδα ἀναγεγραμμένων ἐνενἡκοντα σχεδὸν παλαιῶν Ἑλλήνων γραμματικῶν ἐννέα μόνον μνημονεύονται ὡς συγγράψαντες περὶ μέτρων. "Ησαν δὲ οῦτοι πλὴν τοῦ 'Ηλιοδώρου οἱ

Εξής. Δράκων ό Στρατονικές (1), 'Ηφαιστίων, Είρηναίος (2), Φιλόξενος (3), Πτολεμαίος ό 'Ασκαλωνίτης (4), Σωτηρίδας (5), 'Αστυάγης (6) και Εύγένιος (7). 'Υπό δὲ τοῦ Τριχὰ (8) μνημονεύεται καὶ δ διάσημος γραμματικός 'Ήρωδιανός πρὸς τῷ 'Ήραιστίωνι ὡς μετρι-

(1) Περί τοῦ Δράκοντος ὁ Σουίδας ἐν λ. λέγει τάδε « Δράκων Στρατονικές γραμματικό: τεχνικά, ὁρθογραφίαν, περί τῶν κατά συζογίαν ὀσομάτων, περί αντυσμιών, περί μετρων, περί αντέρως, περί πλον Παθέρου, το το Μποθέρου Μελών, περί το Μαλατίου μέλον». Τὰ αυτά δὶ λέγει καὶ ἡ Ελδοκία. Πότι διωκ ἀριθώς Εξη ὁ Δράκον, ἀγνοιτικι Τοῦ Δράκοντος (μυπροικτά: "Απολλάνινος δάσκολος, δτεν δήμακαι περί τὰ μέσα τιξι δυτέρεις ἀ. Χ. Εκατονικατηρίδος, καὶ πίθανῶς ἤμμασι καὶ αυτός μπρῷ πρότερον ἦτοι κατά τὰ ἀργὰς τιξι ο΄ λ. Χ. Εκατονικατηρίδος. Τῶν δὲ δοὸ τοῦ Εδοκία καταληγομένου συγχαμμάτων αυτόστο διόδυ διεσιδή.

υπο του Δουσια κατακτριμένου στι (19 πρ. 19 πρ. 19

λ. Πακάπος.
(3) ΚαΙ πειβ Φιλοϊένου ἀγνοσθμεν πότε ἀκράδος βιμμακτι. Ο Σουίδες Αθγια περί «Θιλοϊένα «Φιλόξενος "Αλεξανδρείς γρεμμακτικός δε πουρέστευεν ν' Ρόψει περί μοπουπλλάδου Αθμαίτων, περί απριάνω τολ ν' η Τλαβό, περί του εί τα λιτηθέτων ρεμάτων, περί επιδαναμοιό, περί μέτρουν, περί τής τῶν Σορκανοιοίων θιαλέκταν, περί λληνιαρίος "ζ. περί τολύτους «΄, περί τολίταν "Ομήφος γλασιού», περί τής Λακώνων διαλέκταν, περί τής διαδύκτου καί τολι λοιπόν». Ο δι Μάριος Οδιατοκερόνες όν τη διόγου περί τέμεση προιοτείταντι (βιδ. δ. σ. αλ. 183) καταλέγει τόν Φιλόξενου μεταξύ τολι μεταξύ κόνι μεταξύ τολι μεταξύ κόνι μεταξύ τολι μεταξύ κόνι κοι καί τολι και προσύταταν. Μεταξί δὶ τῶν ἐντία προιοτότιαν της και τό αλεκόδους τολι ένα ένα προιοτότιαν Μεταξί δὶ τῶν ἐντία προιοτότιαν το πολολόθει τη διατοκεσαιτιξί θευρές τού Ηλλοδόρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδόρους αλειτίσταν του διαδικτώς του Τλιοδούριας αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδόρους αλειτίσταν της του Ηλλοδούς αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδόρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδόρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδόρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδούρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδόρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδούρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδούρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδούρους αλειτίσταστιξί θευρές τού Ηλλοδούρους αλειτίστας του Ελειτίστα του

(4) «Πτολιμαίος δ΄ Λοπαλωνίτης, γραμματικός, δς ἐπαίδευστν ἐν Ῥωμη, ἔγραψε προσωδίαν 'Ομηρικήν, περὶ ἐλληνισμοῦ ἤτοι δρόσεπείας βιθλία τέ, περὶ μέτρων, περὶ τές ὁν 'Οδυσστία Λομπτάργου διορθώσεως, περὶ δία αφοράς ἐδξεων καὶ ἔτερα γραμματικά » Σουδίας ἐν λο

(5) «Σωτηρίδας γραμματικός, ἀνήρ Παμφίλης, ἢ καὶ τὰς ἱστορίας περιῆψεν, ἔγραψεν ὁρθογραφίαν, ζητήσεις 'Ομηρικάς, ὁπόμνημα εἰς Μένανδρον, περὶ μέτρων, περὶ κομωδίας, εἰς Εθριπίδην». Σουίδ. ἐν λ.

(6) « Άστυάγης γραμματικός τέχνην γραμματικήν, περί διαλέκτων, περί μέτρων, κανόνας δυοματικούς και είς Καλλίμαχον τόν ποιητήν ὑπόμνημα ». Σουίδας εν λ.

(8) Westph. Metr. Graec. och. 281.

⁽¹⁾ Metr.[Graee. Westph. σελ. 88. Aneed. var. Studemund σελ. 35. «Ήλισδωρος τοῦ Γγχειριδίου ἀρχόμενος οῦτω λέγει· τοῖς βουλομένοις ἐν χερσίν ἔχειν τὰ κεφαλαιωδίστερα τῆς μετρικής θεωρίας γέγραπται τὸ βιδλίον τοῦτο».

⁽²⁾ Πρόλ. Προλέγ, εἰς Ἡφαιστ. ἐγχειρ. ἐν Metr. Graec. Weslph. σελ. 88. «Αὐτός γὰρ ὁ Ἡφαιστίων αἰτιᾶται τὸν Ἡλιάδωρον ὅτι τοῖς ἐπαρχομένοις γράφει ξοις γὰρ ἀπείροις καὶ μήπω τῆς μιτροποιίας γεγευμένοις ἀδύνατον νοῆσαι τὸν δουν».

⁽³⁾ Πρόλ. Westphal, Griech. Metrik έκδ. 6' τόμ. α' σελ. 217 κέ.

κός. 'Αλλά πάντων τούτων άπόλοντο τὰ περὶ μέτρων συγγράμματα πλην ένός, οὐτιος μόνον διεσώθη έκ τῆς ἀρχαιότητος ἀκέραιον σύγγραμμα περὶ μέτρων, τοῦ 'Ηφαιστίωνος, περὶ οὐ ἐφεξῆς διαλαμάσνομει ἀκεθέστερον.

26. Ο Ἡφαιστίων (1) ἦτο ᾿Αλεξανδρεὺς μεν τὸ γένος, υίὸς δὲ του γραμματικού Πτολεμαίου του Χέννου, και αυτός γραμματικός τὴν τέχνην. "Ηχμασε δὲ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τοὺς χρόνους 'Αντωνίνου τοῦ Πίου, τουτέστι περὶ μέσην τὴν δευτέραν ἀ. Χ. έχατονταετηρίδα, και παράδειγμα έχων τὸν Ἡλιόδωρον ἡσχολήθη ἰδίως περί τὴν μετρικήν. 'Ως δὲ μανθάνομεν ἐκ τῶν προλεγομένων εἰς τὸ του 'Ηφαιστίωνος έγχειρίδιον, ο 'Ηφαιστίων έγραψε κατ' άρχὰς μέγα τι σύγγραμμα περὶ μέτρων εἰς τεσσαράχοντα καὶ όχτὼ βιβλία, οπερ υστερον έπέτεμεν είς ενδεκα, και τουτο πάλιν είς τρία, και τοῦτο τέλος εἰς εν. Ἡ τελευταία δὲ αὖτη ἐπιτομὴ εἶνε τὸ σωζόμενον σύγγραμμα, οπερ έπιγράφεται «Ἡφαιστίωνος ἐγχειρίδιον περὶ μέτρων καὶ περὶ ποιήματος». Είνε δὲ τὸ ἐγχειρίδιον τοῦτο τὸ πληρέστατον περί μετρικής σύγγραμμα πάντων των σωζομένων έχ τής άρχαιότητος και ή άξιολογωτάτη πηγή είς γνώσιν τῆς παλαιᾶς μετρικής. Παρεδόθη δε ακέραιον καὶ εἴπου γίνεται λόγος περὶ πραγμάτων ώς είρημένων ύπο τοῦ Ἡφαιστίωνος, μὴ εύρισκομένων δὲ ἐν τῷ σωζομένω έγγειριδίω, τοϋτο ἀποδοτέον είς τὸ ὅτι ὁ λόγος οὐτος ἐγίνετο έν τινι των ἀπολωλότων μειζόνων αὐτοῦ συγγραμμάτων. Έφεξής δὲ παρέχομεν σύντομον ἀνάλυσιν τοῦ έγχειριδίου τούτου.

27. Έν φ λοιπόν και αυτοι οι πρό τοῦ 'Αριστοξένου ρυθμικοί ἐπραγμαπτεύοντο πρότερον περί τῶν στοιχείων και συλλαδών και ἐπειτα ἤρχοντο εἰς τους ἐυθμούς, ἀσαντως δὲ και οι μετρικοί, ἐν τῷ ἐγχειριδίω τοῦ 'Ἡραιστίωνος οὐδεἰς λόγος γίνεται περί τῶν στοιχείων, ἀλλὶ οἱ δροι φωνήεντα βραχέα (ε καὶ ο), βραχυνόμενα (ἄ, Ι. ὅ), μακρὰ (η, ω) καὶ μηκυνόμενα (ᾶ, Ι. ὁ) ἀπλῶς προϋποτίθενται ὡς γνωστοί. Ο 'Ἡραιστίων ἀρχεται εὐθις πραγματευόμενος περί τῆς βραγείας, μακρᾶς καὶ κοιτῆς συλλαδῆς ἄνευ μάλιστα ὁρισμοῦ τῆς συλλαδῆς. Εἰτα δὲ ἐν τῷ β' κεραλαίω πραγματεύεται περί συνεκφωνήσεως. Εύθὺς δ' έξ άρχῆς έννοεῖ τις ὅτι τὸ βιθλίον έγράφη οὐγὶ πρός ίδιαν μελέτην, άλλ' ὅπως χρησιμεύση ἐν τῆ διδασκαλία τῆς μετρικῆς ώς έγγειρίδιον και βοήθημα. Καὶ έχει μέν πολύν πλοῦτον παραδειγμάτων, στερείται δὲ παντάπασι γενικῶν κατηγοριῶν καὶ θεμελιωδῶν όρων, οδ ένεκα έν τοῖς ἐπιφερομένοις κεφαλαίοις μεγάλη γεννάται άσάφεια καὶ δὲν δύναται νὰ κατανοηθῆ ἡ συνέχεια έξ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου άνευ άλλης εξωθεν βοηθείας. Τῷ λόγφ περὶ συλλαδῶν ἐπιφέρεται ὁ περὶ ποδών λόγος, οξτινες καταλέγονται ώς εν διαγράμματι κατά τον άριθμὸν τῶν συλλαδῶν, πρῶτον μὲν δηλαδή οἱ δισύλλαδοι, εἶτα δὲ οἱ τρισύλλαβοι, έπειτα δὲ οἱ τετρασύλλαβοι. 'Αλλ' ὅμως οὕτε ὁ ποὺς ὁρίζεται, ούτε λόγος οὐδεὶς γίνεται περὶ ἄρσεως καὶ θέσεως. 'Ωσαύτως οὐδὲν λέγεται πρὸς ἐξήγησιν τῶν συνήθων παρὰ τοῖς ὕστερον μετρικοῖς ορων διποδίας, συζυγίας και βάσεως. Έκτενέστερον δε είνε το τρίτον μέρος τὸ πραγματευόμενον περὶ μέτρων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν γίνεται λόγος ἐν τῷ τετάρτῳ κεφαλαίῳ περὶ τῶν διαφόρων ἀποθέσεων τῶν μέτρων. Δὲν ὀρίζεται ὅμως τὸ μέτρον καὶ πρῶτος ὁ Βοίκκιος ἐξ ὧν λέγει ὁ Ἡφαιστίων περὶ τῆς ἀδιαφόρου συλλαδῆς καὶ τῆς τελείας λέξεως ώρισε τὸν σπουδαιότατον τοῦτον θεμελιώδη ὅρον, τὸ μέτρον, κατά τὴν ἔννοιαν τοῦ Ἡφαιστίωνος καὶ τῶν παλαιῶν μετρικών. Μέτρον δηλονότι είνε μέρος τοῦ όλου ρυθμοῦ, ὅπερ ἔχει λεκτικήν συνάφειαν, ώστε έν τῷ μέσφ αὐτοῦ οὕτε γασμωδία έγγωρεῖ ούτε άδιάφορος συλλαδή, άλλὰ μόνον ἐν τῷ τέλει, τελευτᾶ δὲ εἰς τελείαν λέξιν. Τα έπόμενα κεφάλαια (ε΄-ις΄) πραγματεύονται είδικώτερον περί τῶν μέτρων. Καὶ ἐν μὲν τοῖς πρώτοις ἐννέα κεφαλαίοις (ε '-ιγ') πραγματεύεται περί των έννέα μονοειδών καὶ όμοιοειδών μέτρων. Τὸν όρον μέτρον μεταχειρίζεται ένταῦθα ὁ 'Πφαιστίων έπὶ γενικωτέρας καὶ σπανιώτερον εύρισκομένης σημασίας παρά την έν τῷ έγχειριδίω αὐτοῦ συνήθη, περί ής προείπομεν. Ένταϋθα δηλαδή πάντα τὰ ἰαμδικὰ π. γ. μέτρα λαμδάνονται ὑπὸ εν ὄνομα, μέτρον ἰαμδικόν, ώσαύτως καί τὰ ἄλλα. "Οθεν τὰ έννέα ταῦτα μέτρα τοῦ Ἡφαιστίωνος είνε τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων μετρικῶν ἐννέα πρωτότυπα μέτρα καλούμενα. Καὶ έν μέν τῷ ε΄ κεφαλαίω πραγματεύεται περί τοῦ ἰαμβικοῦ, ἐν δὲ τῷ ς' περί του τρογαϊκού, έν δὲ τῷ ζ' περί τοῦ δακτυλικού, ἐν δὲ τῷ η' περί τοῦ ἀναπαιστικοῦ, ἐν δὲ τῷ θ' περί τοῦ γοριαμδικοῦ, ἐν δὲ τω ι' περί του άντισπαστικού, έν δὲ τω ια' περί του ίωνικου άπὸ

⁽¹⁾ Περί 'Ηφαιστίωνος ὁ Σουίδας λέγει τὰ Εξής' α 'Ηφαιστίων 'Αλεξανδρεύς γραμματικός ἔγραψεν ἐγγειρίδας περὶ μέτρων καὶ μετρικό διάφορα, περὶ τῶν ἐν ποιήμασι τορα χῶν, κοιμικῶν ἀπορημάτων λόσεις, τραγικῶν λύσεων, καὶ ἄλλα πλείστα [καὶ τῶν μέτουν τοὺν ποθειμούς] Ιν.

μείζονος, εν δε τφ ιθ΄ περί τοῦ ἰωνικοῦ ἀπ' ελάσσονος, εν δε τφ ιγ' περί τοῦ παιωνικοῦ.

Καί ότε μεν μέτρον τι συντίθεται καθαρόν, ότε δηλ. συγκροτείται ει της επαναλήψεια του αύτου ποδός, δυομάζεται μονοευθές. Ότε δι συντίθεται ειδημικτον πρός τὰς ιαμεικάς η ή πρός τὰς τροχατικός κάς η (ώς λέγει ὁ Ήραιστίων έξυπακούων διποδίας ή συζυγίας ή βάσεις, διέτι παρ' αύτώ τὰ τρία ταθτα είνε ταύτόσημα), ότε δηλαδή τὸ μέτρον ἀναμίσγεται μετά ιαμεικών ή τροχατικών διποδιών, τότει λέγεται όμοιοευθές: οίον

Τὰ όμοιοειδή ταῦτα μέτρα ἀπαρτίζονται ἐκ δακτύλων καὶ ἰωνικών ποδών συντίθεμένων μετὰ τροχαίων, ἢ ἐξ ἀναπαίστων, χοριάμωθων καὶ ἀντισπάστων συντίθεμένων μετὰ ἰάμθων.

28. Κατά την θεωρίαν όμως τοῦ Ἡραιστίωνος ὑπάρχει καὶ ἔτερον είδος μίξεως, καθ ὁ χορίαμδοι μιὰ ἀναμάσγονται οὐχὶ μόνον μετὰ διάμδου, ἀλλὰ καὶ ἀντιστρόρως μετὰ προηγουμένου διτροχαίου, ἰωναί δὲ οὐχὶ μόνον μετὰ διτροχαίου, ἀλλὰ καὶ ἀντιστρόρως μετὰ προηγουμένου διάμδου. Ἡ μίξις αῦτη, ῆν ὁ Ἡραιστίων πραγματεύεται ἐν τὸ ἱπιφερομίνω ιδ κεραλαίω, καλέτται και ἀντιπάθειαν μίξις, κατ ἀντίθεσιν πρός τὸ προηγούμενον είδος τῆς μίξιως, ὅπερ παρὶ ἀλλοις, οὐχὶ δὶ παρὶ Ἡραιστίων, εὐρίσκεται καλούμενον κατὰ συμπάθειαν μίζις. Ἐκ τοῦ δευτέρου τούτου είδους τῆς μίξιως γεννόνται τὰ μίτρα τὰ κατ ἀντιπάθειαν μικτὰ ῆ συντομότερον μέτρα ἀντιπαθῆ. Τὰ μίτρα ταῦτα, προταττομένης τῆς συλλαδης ἐπέ, εἰδικότερον κλλοῦνται δὸς:

Έλν λοιπόν συνάψωμεν την κατηγορίαν ταύτην τών μέτρων μετά της των μονοειδών καὶ της των όμοιοειδών, έχομεν το έξης σύστημα:

Α'. Καθαρά ἢ μονοειδῆ.

B'. Μικτὰ $\begin{cases} \alpha'$. χατὰ συμπάθειαν ἢ ὁμοιοειδῆ β' . χατ' ἀντιπάθειαν ἢ ἀντιπαθῆ.

Αντί όμως ό Ήφαιστίων συμφώνως πρός την διάκριστν ταύτην τών μέτρων να πραγματεύηται κιχωρισμένως έκάστην αὐτών κατηγορίων κατά σειράν, πρώτην μιν τήν τών καθαρών ή μονοειδών, είτα δε την του όμοιοειδών και τέλος την τών άντιπαθών, αὐτός συνάπτει ότ τή πραγματεία τήν θεωρίαν τών κατά συμπάθειαν μικτών ήτοι όμοιοειδών μέτρων μιθ' έκάστου πρωτοτύπου.

29. Έν τῷ ἐφεζῆς ιε΄ κεφαλαίφ πραγματεύεται ὁ Ἡφαιστίων περί μέτρων άσυναρτήτων. Όρίζει δε αύτα ώδε αγίνεται δε καί άσυνάρτητα, όπόταν δύο χώλα μη δυνάμενα άλληλοις συναρτηθήναι μηδέ ένωσιν έχειν άντὶ ένὸς μόνου παραλαμβάνηται στίχου. Πρώτος δὲ καὶ τούτοις 'Αρχίλοχος κέχρηται». 'Ο δὲ Σχολιαστής τοῦ Ἡφαιστίωνος σελ. 201 παρατηρεῖ τὰ ἐξῆς· «ἰστέον δὲ ὅτι ἀσυνάρτητα γίνεται τὰ πάντα ξδ'. Τὰ γὰρ ὀκτὰ μέτρα τοῖς ὀκτὰ μέτροις, τοῦτ' έστιν έαυτοῖς, ἐπιπλεκόμενα, τὰ ξδ' ταῦτα γίνεται. 'Απὸ τῶν έξασήμων μὲν λς΄· έξάκις γὰρ τὰ ς΄, λς΄. Τῶν δὲ τετρασήμων τέσσαρα. Τὰ δὲ λεγόμενα ἐπισύνθετά εἰσι κδ΄, ἃ καὶ αὐτά ἐστι τῶν άσυναρτήτων. Έτι και θάτερον τρόπον, τούτων μονοειδή μέν έστιν όκτώ, μονοειδές δὲ λέγεται ἀσυνάρτητον, οίον το έλεγειακόν όμοιοειδή δὲ ὁντώ, οἶον ὅταν τὰ ἰαμδικὰ μὴ τέλεια ὄντα χοριαμδικοῖς ἣ άντισπαστικοῖς ἐπιφέρηται ἢ τροχαϊκὰ ἰωνικοῖς, ἢ ἐναλλάζ. ἐπισύνθετα δὲ $x\delta'$ άντιπαθη $\langle \delta \dot{\epsilon} \rangle$ $x\delta'$, ὧν τα μέν πρώτης άντιπαθείας ὅσων μιας συλλαδής έκτιθεμένης τὸ όλον εν ποιεί. ζτὰ δὲ τῆς δευτέρας άντιπαθείας>». Πρόλ. και Mar. Victor. σελ. 104 Κ., ὅστις ώσαύτως εύρίσκει 64 τὰ ἀσυνάρτητα ἐκ τοῦ πολυπλασιασμοῦ τῶν ὀκτὼ πρωτοτύπων μέτρων έφ' έαυτα $(8 \times 8 = 64)$, δέν γίνονται δέ, λέγει, ἀσυνάρτητα μέτρα μόνον εκ τοῦ παιωνικοῦ ρυθμοῦ. Πρωτότυπα δὲ λέγει ὁ Οὐικτωρίνος τὰ έξῆς 1) τὸ δακτυλικόν, 2) τὸ ἀναπαιστικόν, 3) τὸ τροχαϊκόν, 4) τὸ ἰαμθικόν, 5) τὸ χοριαμθικόν, 6) τὸ άντισπαστικόν, 7) τὸ ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος, 8) τὸ ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος. Έκαστον λοιπόν των πρωτοτύπων τούτων συνδυαζόμενον εξτε μεθ' έαυτοῦ είτε μεθ' ένὸς έχάστου τῶν ἄλλων πρωτοτύπων ἀποτελεῖ άσυνάρτητον μέτρον καὶ ὁ ὅλος ἀριθμὸς αὐτῶν εύρίσκεται κατά τε τὸν σχολιαστὴν τοῦ Ἡφαιστίωνος καὶ κατὰ τὸν Μάριον Οὐικτωρίνον ξό'. Πάντας τοὺς συνδυασμοὺς τούτους βλέπε παρὰ Οὐεστφαλίφ (allg. Metrik³ σελ. 338 κέ.). Έν δὲ τῷ ἐγχειριδές τοῦ 'Ηφαιστίωνος κεφ. εε' καταλέγονται ἐπτακαίδεκα τὸ διον μέτρα ἀσυνάρτητα, τέσσαρα μὲν μονοιεδη, δύο δὲ όμοιοιεδη, τρία δὲ ἀντιπαθη κατὰ τὴν πρώτην ἀντιπάθεκαν και ἐπτὰ ἐπισύνθετα, τὰ ἐξῆς'

'Aσυνάρτητα μέτρα.

A'. Movocion.

- n' 2'002002 | 2002002 έλεγετον (δικατάληκτον) παῖς ἄτε, τῶν δ' ἐτέων ἡ δεκάς οὐκ όλίγη.
- ις" το το τ τ | το το τ τ τροχαϊκόν δικατάληκτον δεύρο δηθτε Μοΐσαι | χρύσεον λιποΐσαι.
- ια΄ το το το τ | το το το το τροχαϊκόν προκαταληκτικόν εστι μοι καλά πάις | χρυσέοισιν άνθέμοισιν.

B'. 'Ouoroeron.

- ιζ΄ τουτυτ | τουτυτυ το χοριαμεικόν δικατάληκτον δλειε γαμερέ, σοι μέν | δη γάμος, ως άραο.

Γ', α'. 'Αντιπαθή κατά την πρώτην άντιπάθειαν.

- θ' _1010101 | 1010101 | 20 Εδριπίδεων Δήμπτρος άγνῆς καὶ κόρης | τὰν πανήγυριν σέδων.
- ι' _ 2 0 2 0 2 0 2 | 2 0 2 0 2 2 Εθειπίδειον τισσαρεσκαιδεκασύλλαδον εωρος ήνηχ' ιππότας | εξελαμήτεν dotho.
- ια΄ 20202022 | 0202022 εμφερῆ έχοισα μορφάν, | Κλεπὶς άγαπατά.

Γ΄, β΄. Αντιπαθή κατά την δευτέραν άντιπάθειαν.

- τβ΄ 20020202|202|20202 έχρημαμάτιοῦ ἐπιμέκτου πρὸς τὰς τροχαίτ [κὰς καὶ ἰδυφαλλικοῦ τὸν μυχοποιὸν ἡρόμην | Στράττιν εἰ κομήσει.
- ιγ΄ 20020202 | 2020202 Κρατίνιων εύτε κισσοχαϊτ' ἄναξ, | χαῖρ', ἔφασκ' Ἐκφαντίδης.

Δ'. Έπιδύνθετα.

α' στου του το | το το το Ερασμονίδη Χαρίλαε, | χρῆμά τοι γελοῖον.

Ecachoriou Vabrane, | Khuha tot Lemotor

χαίρ', δ μέγ' άχρειόγελως | όμιλε, ταίς επίδδαις.

οὐκέθ' όμως θάλλεις άπαλον χρόα, κάρφεται γὰρ ñδιι. καὶ βήσσας όρέων δυσπαιπάλους | οἶος ñν έπ' ἀδῖις.

ε' _____ μου __ ου Δ ταμελεγος
πρώτον μεν εὐδου | λον θέμιν οὐρανίαν.
κείνων λυθέντων | σαῖς ὑπὸ χερσὶν ἄναξ.

5' του του τ| του τ| 1 του του τ Πλατωνικόν (τριπενθημιμερές) χαΐρε παλαιογόνων ανδρών θεατών ξύλλογε παντοσόφων.

ζ' _ τοτ _ | του του τ | _ το το Πινδαρικόν (τριπενθημιμερές) ος και τυπεις ά|γνῶ πελέκει τέκετο | ξανθάν 'Αθάναν.

Τοιαύτη ή περί των άσυναρτήτων μέτρων παράδοσις. Και ό μέν Bentley έν τῆ ελδόσει τοῦ 'Όρατίου εἰς ἐπφόδον ια 'πρώτος εἰσηγήσατο τὴν θεωρίαν ὅτι ἀσυνάρτητα μέτρα είνε τὰ ἐπιδεγόμενα ἐν μέσφ τὰ μέτρφ ἐν τῷ τέλει τοῦ κάλου ἀδιάφορον συλλαθήν καὶ χασμωδίαν, οἰα τὰ τοῦ 'Όρατίου Carm. 1, 4. Epod. 11. Epod. 13.

Solvitur acris hiems grata vice | veris et Favoni. scribere versiculos | amore perculsum gravi.

nivesque deducunt Iovem | nunc mare nunc silnae.

Τούτων τὰ δύο πρώτα δήλα δή ἐποίποιν ὁ 'Όρὰτιος κατὰ τὰ 'Αρχιλόχια ἀσυνάρτητα, ἄπερ ὁ Ήφαιστίων μνημονεύει ὁπ' ἀρθ. β' καὶ γ', ποῦ δὲ τρίτου δὲν σφζεται ἀνάλογον 'Αρχιλόχειον, ἀλλὰ πιθανώτατα καὶ τοῦτο ἐποίποιν ὁ Όρἀτιος κατὰ μέμποιν τοῦ 'Αρχιλόχου. Τῷ Bentley ἡκολούθησε καὶ ὁ Hermann καὶ πάντες οἱ ἄλλοι μέχρι τοῦ Christ. 'Ο Οὐεστφάλιος ὁμως (allg. Metrik's ͽτλ. 347) παρατηρεί ὅτι ἐλ τῶν 'ζ' ἀσυναρτήτων, ἄπερ καταλίγει ὁ 'Ήφαιστίων, μόνον εν άσυνάρτητον συμφωνεί τῷ όρισμῷ τοῦ Bentley, τὸ δεύτερον σχήμα του β΄, πάσι δὲ τοῖς λοιποῖς δὲν ἐφαρμόζει ὁ ὁρισμὸς τοῦ Bentley, ώστε έντεῦθεν δηλοῦται ὅτι δὲν εἶνε ὀρθός. Αὐτὸς δὲ παρατηρών ότι πάντα τὰ μέτρα τῶν τριών πρώτων κατηγοριών, ἄτινα μνημονεύει ό Ἡφαιστίων, τὰ ἀσυνάρτητα δηλαδή μονοειδή, όμοιοειδή και άντιπαθή κατά τε την πρώτην και την δευτέραν άντιπάθειαν, σύγχεινται έχ τομών ήτοι άτελών (καταληκτικών) κώλων έν τῷ μέσφ τῶν μέτρων, ἐντεῦθεν συνάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀσυνάρτητα μέτρα έλεγεν ό Ήφαιστίων ούχὶ τὰ έχοντα χασμωδίαν καὶ άδιάφορον συλλαδήν έν τῷ μέσῳ, άλλὰ προχατάληζιν ήτοι τὰ προκαταληκτικά. "Οτι δέ τῆ ἐκδοχῆ ταύτη τῶν ἀσυναρτήτων δέν συμφωνούσι τὰ ἐπισύνθετα μέτρα, ἄπερ καὶ αὐτὰ ὁ Ἡφ. συμπεριλαμβάνει είς τὰ ἀσυνάρτητα, ἄν τε τὸ πρῶτον αὐτῶν κῶλον εἶνε καταλημτικόν ἄν τε ἀκατάλημτον, τοῦτο λέγει ὁ Οὐεστφάλιος ἀποδοτέον είς τοῦτο ὅτι τὰ πλείονα τῶν παρ' Ἡφαιστίωνι εὐρισκομένων άσυναρτήτων έπισυνθέτων έχουσι προκατάληζιν, ώστε έκ του έπικρατεστέρου σχήματος ώνομάσθησαν πάντα άσυνάρτητα, έν ῷ ἔπρεπε καὶ ἐπὶ τῶν ἐπισυνθέτων μέτρων νὰ γίνη ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἡ διάχρισις είς μέτρα άσυνάρτητα καὶ μὴ τοιαῦτα. Οἱ Λατίνοι τὰ μὲν άσυνάρτητα λέγουσιν inconnexa, connexa δὲ τὰ ἀντίθετα. Παρὰ τοις Ελλησι μετρικοίς δέν εύρίσκεται όρος τεχνικός δηλών ό,τι και ό Λατινικός connexa. 'Ο Οὐεστφάλιος νομίζει ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν αὐτὰ συτάρτητα, ό δε Studemund προτιμά τον όρον συταρτητικά, ον και ο Ούεστφάλιος υστερον ἀπεδέξατο. Πιθανώτερον όμως ὑπολαμβάνω έγω ότι οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν αὐτὰ μέτρα συτηρτημέτα. Έπειδή δε και κατά την εκδοχήν του Ούεστφαλίου λαμβάνοντες τὰ άσυνάρτητα, ήτις όρθοτέρα, πάλιν θὰ διαφωνώμεν τοῖς παλαιοῖς μετρικοίς, οίτινες και τὰ ἐπισύνθετα πάντα ἀνεξαιρέτως λαμβάνουσιν ώς τοιαϋτα, ούδεμίαν δὲ παρέχει ώφέλειαν πρακτικήν ή διαίρεσις τῶν άσυναρτήτων μέτρων είς τὰς εἰρημένας κατηγορίας, τὴν τῶν μονοειδών, όμοιοειδών κτλ. καὶ ἡ κατ' αὐτὰς πραγματεία, ὅπως οὐδ' ἡ των μιχτών μέτρων διαίρεσις καὶ πραγματεία κατά τοὺς παλαιοὺς μετοιχούς εἰς όμοιοειδη καὶ ἀντιπαθη, ἐκ τούτων εὐκολίας καὶ σαφηνείας γάριν δυνάμεθα νὰ άρκεσθώμεν είς τὸν ὅρον προκαταληκτικά μέτρα και να εννοώμεν δι' αὐτῶν ὅ,τι ὁ Οὐεστφάλιος διὰ τῶν ἀσυναρτήτων, και ούτω να άποσκορακίσωμεν και την κατηγορίαν των άσυναρτήτων και των διαφόρων αυτών κατηγοριών, δπερ ουχί ζημία άλλα κέρδος.

30. 'Εν δὲ τῷ ις' κεφαλαίφ πραγματεύεται ὁ 'Ηφαιστίων ὡς ἐν έπιμέτρω περί των πολυσγηματίστων μέτρων. Πολυσγημάτιστον δέ δύναται νὰ εἶνε καὶ συναρτώμενον τι μέτρον καὶ ἀσυνάρτητον, ὥστε ανάγεται εἰς πάσας τὰς κατηγορίας τῷν μέτρων. Λέγεται δὲ πολυσχημάτιστον μέτρον τι α΄) μὲν ὅταν διτρόχαιός τις ἢ διίαμβος αὐτοῦ «παρὰ τάξιν», τουτέστι παρὰ τὸν συνήθη σχηματισμόν, ἔχη ἐν τῷ μέσφ μακρὰν συλλαδήν, ἀντὶ νὰ ἔχη αὐτὴν ἐν τῷ τέλει (ὁ διτρόχαιος) ή ἐν τῆ ἀρχῆ (ὁ διίαμβος), ὅταν δηλαδή ἔχη το σχῆμα δὲ ὅταν ἐπὶ μικτοῦ τινος μέτρου (όμοιοειδοῦς ἢ ἀντιπαθοῦς) γίνηται έναλλαγή του χοριάμδου (η άντισπάστου η ίωνικου) και του διιάμδου (ή διτροχαίου)- οξον όταν έπὶ τοῦ Γλυκωνείου - ο - ο, ο - ο υπερτιθεμένης της μακράς της ιαμδικής διποδίας γίνηται το χοριαμδικόν σχήμα - - - - , - - - - , αλλαις λέξεσιν σταν αντί του δευτέρου Γλυκωνείου, του έχοντος τὸν δάκτυλον ἐν τῆ 6΄ χώρα, γίνηται χρῆσις του Γλυκωνείου του έχοντος αὐτὸν ἐν τῆ τρίτη χώρα. Τοιαύτη άνταπόδοσις δύο Γλυκωνείων εύρισκεται τῷ ὅντι παρὰ τοῖς τραγικοῖς, οίον ἐν Φιλοκτ. 1123 (πόντος θινὸς ἐφήμενος) καὶ 1147 (ἔθνη θηρῶν οῧς οδ' ἔχει) καὶ Ἑλ. 1487 (ὧ πταναὶ δολιχαύχενες) καὶ 1504 (ναύταις εὐαεῖς ἀνέμων). "Ωστε ή τῆς ὑπερθέσεως αὖτη θεωρία των παλαιών μετρικών δέν είνε παντάπασιν άσύστατος.

παλαίων μετρικών σεν εινε παντικάνιν ανουκτίστου, είν φ τελευτά ὁ λόγος περὶ μέτρουν, ἐπιφέρεται ἐν ἔτι τελικόν κεφάλαιον τὸ τζ΄ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς απερὶ ποτήματος», ἐν φ γίνεται λόγος περὶ τῆς κατὰ στίτον καὶ κατὰ σιστήμα συνθόσεως τῶν ποιημάτων. Ἡν τοίς χειρογράφοις ὁμως μετὰ τὸ τζ΄ κεφάλαιον φέρεται καὶ ἐτέρα μειζων καὶ εἰδικωτέρα πραγματεία μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ατοῦ αὐτοῦ περὶ ποιήματος» ῆ αποιημάτων». Κατὰ τὸν Οὐεστφάλιον ἡ πρώτη αφριάζει μάλλον εἰς τὸ ἐγχειρίδιον καὶ φαίνεται γνήσιον αὐτοῦ τοῦ Ἡραιστίωνος ἐργον, ἡ δὶ δευτέρα μείζων οὐσα καὶ δυσαναλογωτέρα πρὸς τὸ ἐγχειρίδιον φαίνεται ὅτι ἐλήφθη ὕστερον ὑπ' ἄλλου τινός κατ' ἐπιτομήν ἔχ τινος τῶν μειζόνων περὶ μέτρων πραγματείων τοῦ Ἡν μειζών τοῦτος καὶ διτί ἐν φ ἡ μικρά πραγματείας τοῦ Ευμμαρτυμεί δὶ τῷ λόγφ τοῦτφ καὶ ὅτι ἐν φ ἡ μικρά πραγματεία ἐνε ἀναμμέρτητος, ἐν τῆ μείζον εδρίσκονται οὐχὶ δλίγα ἀμαρτήματα,

οίον ότι δίς έν τότς χειρογράφοις σελ. 64, 16 καί 63, 3 Westpl. άναγνώσαεται κοινά συστηματικά άντι κοινά γενικά. Ύπάρχει βεβαίως και κατηγορία κοινών συστηματικών, περί δις γίνεται λόγος ότ σελ. 67, άλλ κύτη σημαίνει άλλο τι πάντη διάρορου. Είτα δί έν σελ. 72 έναλάσουται πρός άλλήλους οί δροι έπερθεγματικά καί έρύμενια. Έπετα δί έν σελ. 68, 14 λέγεται ότι τὰ πλίστα ποιήματα του Πινδάρου καί Σιμωνίδου ήσαν πποιοπρένα κατά τετράδας καί πεγτάδας έποβιικές, δηλούστι κατά το σχήμα τόδε

εν ό ούδαμως φαίνεται πιθανόν ότι ό Πίνδαρος καί Σιμωνίδης όπερίδησαν την κατά την εποδικήν τριάδα σύθειση. ην παρέλαδον παρά τοῦ Στησιγόρου. Τοιοῦτο δὲ άμάρτημα, οἰον μάλιστα τὸ τελευταίον, δὲν ἡδύνατο νὰ ἀμάρτη ὁ Ἡφαιστίων, ἀλλά τις των μεταγενεστέρων γραμματικών.

32. Τὸ μετρικόν σύστημα τοῦ Ἡραιστίωνος, οἶον ἔμπροσθεν ὑπετυπώθη, δὲν ἦτο ίδιον αὐτοῦ δημιούργημα, διότι καὶ τὸ τοῦ Ἡλιοδώρου, δστις προηγήθη τοῦ Ἡραιστίωνος, ἀποδείκνυται ὅμοιον ὄν. Αι πλεϊσται δε κατηγορίαι είνε και τοῦ Ἡλιοδώρου ἀρχαιότεραι ρυείσαι έχ τῆς ρυθμικῆς καὶ μετρικῆς παραδόσεως τῶν πάλαι καλῶν γρόνων. Έκ των άνωτάτων δὲ μετρικών κατηγοριών γέννημα νεωτέρων χρόνων φαίνεται ή διάχρισις των μικτών μέτρων εἰς όμοιοειδή καὶ ἀντιπαθή καὶ ἡ ὑπαγωγὴ τῶν οὐχὶ προκαταληκτικῶν ἡ δικαταλήκτων έπισυνθέτων είς τὰ ἀσυνάρτητα. Καὶ καθ' ὅλου μὲν δύναταί τις νὰ Ισχυρισθή ὅτι ὁ Ἡφαιστίων ἡχολούθει οὐ μόνον ἐν ταῖς γενικαϊς κατηγορίαις, άλλα καὶ ἐν τοῖς καθ' ἔκαστα τοῖς προηγηταῖς αύτου. Κατὰ τι δὲ διέφερεν αὐτῶν, δὲν εἶνε εὕκολον νὰ εἶπη τις. Διαφοραί τινες παρατηρούνται καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ἐγχειριδίῳ, οἶον ἡ παρατήρησις ότι ή προπαραλήγουσα συλλαβή τοῦ τροχαϊκοῦ τετραμέτρου (σελ. 22 W.) ἐπιδέχεται διάλυσιν καὶ ἐτέρα περὶ τοῦ μ ὡς θέσει μακράς ποιητικού παρά τὴν γνώμην τοῦ Ἡλιοδώρου (σελ. 8 W.). Έπουσιώδες δὲ είνε ὅτι ἐν τῆ θεωρία τῶν πρωτοτύπων προτάσσεται τὸ ἰαμβικόν καὶ τροχαϊκόν τοῦ δακτυλικοῦ καὶ ἀναπαιστιχοῦ, ἐν ψ οἱ λοιποὶ μετρικοὶ ἐτήρουν τὴν ἀντίθετον τάξιν (πρόλ. Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 162). Οὐχὶ δὲ ἀκριδῆ παρατηρητὴν ἐλέγχουσι τὸν Ἡφαιστίωνα τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐν κεφ. ε΄ λεγόμενα ὅτι ἡ προτελευταία συλλαθή των καταληκετικών ίαμβικών μίτρων ἐπιδέχεται διάλοιτη καὶ τὰ ἐν κερ. ε΄ καὶ ς΄ ὅτι ἐν μὸν τῷ ἰκιβικώς τριμέτριφ ἔγχωρεῖ ἀνάπαιστος, ἐν δὲ τῷ τροχαϊκῷ τετραμέτριφ δικτυλος, Τὰ ἐν ἐν αλ. 19 αἐπειδή δὲ πὰσα μέτρων ἀχρή ἀδιάρορος κτλ.» εἰνε ούτω δειστραμμένα, ἀστε δὲν φαίνονται γνήσια τοῦ Ἡραιστίωνος, ἀλλίξει τινος σχολίου μετατεθέντα εἰς τὸ κείμινον, καθ ὅσον μάλιστα ἀλλίξιανονον ἐν τοἰς βελτίσοι χειρογράροις. "Οτι δὲ ὁ Ἡραιστίων οὐδὲν τὸ παράπαν ἐγένε περὶ ἐνθμοῦ, οὐδ ἀπαξ. μνημονεύων τῶν ὅρων ἀραεως καὶ θέσεως, δὲν πρέπει νὰ ληφθή ὡς μαρτυρούν παντελή ἄγνοιαν τῆς ἐνθμωᾶς. 'λξία δὶ μνείας εἰνε καὶ ἡ γινομένη παρατήριστις ότι τὰ παραδείγματα τῶν μελικών μέτρων λαμβάνει ὁ Ἡραιστίων ἐκ τοῦ Αρχιλόχου, 'Αλακίου, Σαπφοῦς, 'Ανακρόντος καὶ Καλλιμάχου, προείτ δὲ καὶ ἐν τῆς ἀργαίας κωμφόλας, σπανιώτατα δὲ ἐν και χρρικών λυμιών καὶ ἐν τραγικών, οἰνν ἑκ μὲν τοῦ Αἰσχύλου ἐν μόνον, ἐν δὲ τοῦ Σοροκλίους οὐδέν.

33. Τοῦ έγχειριδίου τοῦ Ἡφαιστίωνος διὰ τὸ συνοπτικὸν καὶ εὕχρηστον έγένετο έν τοῖς ὕστερον χρόνοις καθολική χρῆσις περί τὴν διδασκαλίαν και πολλάκις έσχολιάσθη. Την κρηπίδα δε των είς αυτό σχολίων έθετο ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Λογγίνος, όστις ήκμασε κατὰ τὴν τρίτην ἀπὸ Χριστοῦ ἐκατονταετηρίδα. Ἡ συλλογή δὲ τῶν είς Ἡφαιστίωνα σχολίων, ἐπειδή ἐρρύησαν ἐκ τῶν μειζόνων τοῦ Ήφαιστίωνος πραγματειών καὶ ἐξ ἄλλων παλαιστέρων μετρικών, είνε άξιολογωτάτη πηγή εις ἐπίγνωσιν τῆς παλαιᾶς μετρικῆς θεωρίας. Κατὰ τὸν W. Hörschelmann ή συλλογή αὕτη διαιρεῖται εἰς τὰ έξῆς συστατικὰ μέρη: α΄) τὸ ὑπόμνημα τοῦ Λογγίνου (Σχολ. Β. 1). 6') Σχολ. Α. (κατὰ Λογγίνον). γ') τὸ τοῦ "Ωρου ὑπόμνημα (Σχολ. Β. ΙV): δ΄) τὴν τοῦ Χοιροβοσκοῦ ἐξήγησεν: ε΄) Σχολ. Β. ΙΙ. τὴν ἐπιτομὴν τῶν ἐννέα μέτρων (Σχολ. Β. ΙΙΙ.)· ζ΄) τὴν Βυζαντιακὴν ἐπιτομὴν (Σχολ. Β. V.). Έν τοῦ ἐγχειριδίου δὲ καὶ τῶν σγολίων λαμβάνομεν πλήρη γνώσιν τοῦ πιστήματος τὧν ἐννέα πρωτοτύπων μέτρων, καθ' ὁ ὁ Ἡφαιστίων, ὥσπερ καὶ ὁ Ἡλιόδωρος, πραγματεύεται τὴν μετρικὴν θεωρίαν.

34. Βραχυτέρα είνε ή πραγματεία των έννέα πρωτοτύπων μέτρων παρά τῷ Αριστείδη Κοιντιλιανῷ, ήτις καὶ αὐτη καίπερ ἔν τισι διαφέρουσα τοῦ Ἡραιστίωνος, ώσαύτως φαίνεται ρυείσα ἐκ τῆς μ4-

τρικής του Ἡλιοδώρου. Πρόλ. § 18 καὶ Westphal, gr. Metrik ἐκδ. 6΄ τομ. α΄ σελ. 229 κέ.

35. Οι δὲ Βυζαντίνοι γραμματικοὶ εἴτε γράφοντες ἐγχειρίδια περὶ μέτρων είτε μετρικά σχόλια είς τοὺς ἀρχαίους ποιητάς κρέμανται παντάπασιν έκ του έγχειριδίου του Ἡραιστίωνος καὶ τῶν εἰς αὐτὸ σχολίων και μικρόν η ούδεν συμβάλλονται είς γνώσιν της παλαιάς μετρικής. Τοιούτος ήτο ο γραμματικός Τριχᾶς (1) ο έπίκλην σοφώτατος κατά την ένδεκάτην που ά. Χ. έκατονταετηρίδα άκμάσας, οὐ σφζεται βιβλίον έπιγραφόμενον «έπιμερισμοὶ τῶν ἐννέα μέτρων», ών προτέτακται «σύνοψις των θ΄ μέτρων», ήτις εἶνε υμνος εἰς τὴν άγνην Παρθένον ἐκ παραδειγμάτων τῶν θ΄ μέτρων συνεστώς. Ἡ πραγματεία αυτη του άλλως άγνώστου τούτου γραμματικού είνε διασχευή του έγγειριδίου του Ήφαιστίωνος άνευ άλλων βοηθημάτων πλήν κακού τινος κειμένου των καλών είς Ἡφαιστίωνα σχολίων, των ύπο του Οὐεστφαλίου διὰ τοῦ Α χαρακτηρισθέντων. Μετά τὴν βελτίονα δὲ ἔκδοσιν τῶν Α σχολίων ἢ ὅπως εἶχον ἐν τῷ τοῦ Τριχἄ άντιγράφω το βιβλίον του Τριχά ἀπέβαλε πάσαν ἀξίαν. Έξεδόθη δὲ τὸ πρώτον' ὑπὸ Franc. de Furia ὡς παράρτημα τῆς ἐκδόσεως Δράκοντος του Στρατονικέως ύπο Γ. Έρμαννου έν Λειψία 1814 καὶ έν τοῖς scriptores metrici Graeci τόμ. 1 1866 τοῦ R. Westphal. Τοιούτος ήτο καὶ ὁ κατὰ τὴν δωδεκάτην ἀ. Χ. ἐκατονταετηρίδα ἀκμάσας Ίωάννης Τζέτζης, δστις ἐστιχούργησε τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Ἡφαιστίωνος διὰ Βυζαντιακῶν μέτρων. Είχε δὲ ούτος ὑπ' ὄψιν κείμενον τοῦ Ήφαιστίωνος έτι χείρον έκείνου, ο είχεν ο Τριχάς. Το έργον τούτο του Τζέτζου έξέδωκεν ὁ J. A. Cramer èv Anecd. Oxon. 3 (1836) σελ. 302-333. Έτι δὲ χείρονες τῶν εἰρημένων ἦσαν οἱ ἐπόμενοι γραμματικοί, οἵτινες πάσαν τὴν μετρικὴν αὐτῶν σορίαν ἡρύοντο κυρίως έκ τῆς ἔμπροσθεν μνημονευθείσης Βυζαντιακῆς ἐπιτομῆς, ἥτις κατά τον Hörschelmann ἀποτελεῖ τὸ ἔβδομον καὶ ἔσχατον κατά την άξιαν συστατικόν των είς Ἡφαιστίωνα σχολίων, προσήρτηται δὲ τοῖς σχολίοις Β ὡς πέμπτον βιβλίον, πιθανῶς δὲ ἀνάγεται εἰς τὴν δεκάτην ά. Χ. έκατονταετηρίδα, πλην δὲ ταύτης καὶ ἔκ τινων ἄλλων μερών των σχολίων Β. Πάντες δὲ οὐτοι, ὧν ἐφεξῆς μνημονεύομεν τοὺς χυριωτέρους, οὕτε ἐξ ἄλλης πηγῆς παρὰ τὰς εἰρημένας ἥντλουν ούτε ἀφ' έαυτῶν τι χρήσιμον προσετίθεσαν, διαφέρουσι δ' άλλήλων μόνον ώς έχ των μεταθέσεων, των μεταδολών της φράσεως καὶ τῆς διαφόρου ἐκλογῆς καὶ διεξοδικότητος. Ηερὶ τῶν πολυπλόχων γενεαλογιχών λεπτομερειών των μετριχών τούτων έπραγματεύθησαν έν τοῖς νεωτάτοις χρόνοις χυρίως ὁ Γουλιέλμος Studemund (der Pseudoherodianische Tractat über die ein des Hexameters, Jahns Jahrb. 95 (1867 σελ. 609-623) καὶ ὁ W. Hörschelmann tv Untersuchungen zur Geschichte der griechischen Metriker. Die Composition der Hephaestionscholien. Rhein. Mus. 36 (1881) σελ. 260-301, και ίδια έν τῷ συγγράμματι τῷ ἐπιγραφομένφ ein griechisches Lehrbuch der Metrik, Dorpat 1888, έν φ πάντα τὰ ἐκ τοῦ πέμπτου βιβλίου τῶν τοῦ Ἡφαιστίωνος Β σχο. λίων ρυέντα μετρικά των Βυζαντίνων συγγράμματα άνάγονται είς τρεῖς χυρίους τύπους (Haupttypen). Ὁ αὐτὸς ἐξέδωκε καὶ scholia Hephaestionea altera (B) integra primum edita, index lect. Dorpat 1882. Προσέτι δέ καὶ συμπληρωτικά εἰς τὰ Aneed. varia του Studemund èv Götting, gel. Anz. 1887 σελ. 594-613. Έφεξῆς λοιπὸν καταλέγομεν τὰ ἀξιολογώτατα τῶν ἐνταῦθα ἀνηκόντων συγγραμμάτων των τε ψευδωνύμων και των άνωνύμων και των

άλλων μετρικών. α') Δράκοντος Στρατογικέως περί μέτρων ποιητικών και πρώτον περί χρόνων. Τὸ διεξοδικόν τοῦτο βιβλίον, οὐ τὰ δύο τρίτα πραγματεύονται περί προσφδίας, έξεδόθη κατά πρώτον πλήρες ὑπὸ τὴν άνωτέρω έπιγραφὴν ὑπὸ τοῦ Γ. Έρμαννοῦ ἐν Λειψία 1812. "Ηδη ὁ Ερμαννός έν τῷ προλόγῳ ἀπεφήνατο ὅτι ἐν τῇ παραδεδομένῃ μορφῆ άδύνατον να είνε τοῦτο έργον τοῦ παλαιοῦ καὶ ἐνδόξου γραμματικοῦ Δράκοντος, ἀνάγκη δὲ νὰ ὑποτεθῆ ὅτι πολλαὶ προσθῆκαι ἐγένοντο ύστερον ὑπό τινος Βυζαντίνου γραμματικοῦ. 'Ο δὲ Λέρσιος (Lehrs) καὶ ὁ Λουδοβίκος Voltz ἀπέδειξαν τὴν νεωτέραν αὐτοῦ καταγωγὴν (πρ6λ. L. Cohn, Philol. Abhandlungen, Martin Hertz. . . dargebracht 1888, 133-143.-L. Voltz, Jahns Jahrb. 139 (1889) 579 - 599). 'Απεδείχθη δηλαδή τέλος ὅτι τὸ ἐκ τῶν τοῦ Ἰσαακίου τοῦ μοναχοῦ, τοῦ Ψευδηφαιστίωνος καὶ ἄλλων συγκεκαττυμένον κατασκεύασμα τοῦτο στηγραφέα έχει τὸν κατὰ τὴν 16ην έκατοντ. ζώντα "Ελληνα πλαστογράφον Ίάκωδον τὸν Διασσωρίνον, ὅστις καὶ τὸν

⁽¹⁾ Ούτω βεδαίως ὀρθότερον πρέπει νὰ τονισθη καὶ οὐχὶ Τρίχας, ὡς κοινῶς γράφεται.

άνυπαρατον Ψευδοριλήμονα (πρόλ. Karl Krumbacher, Byzantin. Litteraturg, σελ. 274) έπλαστογράφησε.

- β') 'Γασιαίου τοῦ σοφωτάτου μοναγοῦ περὶ μέτρων ποιητικῶν. Έξίδωκεν ἱ L. Bachmann iv Aneedota Graeca II (1828) σελ. 167-196. 'Ο 'Ισαάκιος Μοναχός Γγραψιν, ὡς φαίνεται, κατὰ τὸ τέ λος τῆς 14νε ἐκατονταετηρίδος, ἐξηρτηται δὲ ἐκ τοῦ Μαξίμου Πλα νοιδῆν.
- γ') 'Ηλίον ελαχίστου μοναχοῦ Χάραχος πρὸς 'Ιωάντην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ περὶ διαφόρων μέτρων. 'Εξέδωκε κατά πρῶτον ὁ Φραχκίσκος de Furia ὡς παράςτημα τῆς τοῦ Έρμαννοῦ ἰκδόστως τοῦ Δράκοντος τοῦ Στρατονικέως ἐν Λειψία 1814 καὶ νεωστὶ ὁ Studemund ἐν Αnecdota varia I (1886) σελ. 167 - 184. Πότε δὲ ἦκμασεν ὁ Ἡλίας ούτος εἰνε παντάπανο ἄδηλον.
- δ΄) 'Ανώνυμος πραγματεία περί μέτρων εν τῷ 'Αρλπίανῷ κοδικι (codex Harleianus 5635) ἤτοι ὁπ' αὐτοῦ τοῦ Τρικλινίου γεγραμμένη, διότι ἐν αὐτῆ γίνεται λόγος περί ταν διο διαφόρων σημείων, ἄτινα ἐπινόπειν ὁ Τρικλίνιος πρὸς διάκρισιν τῶν δύο εἰδῶν τῆς καινῆς συλλαθῆς, ἡ ἐξ ἐκείνου εἰλημένη, ἐν τισι δὶ χειργράφεις καὶ α'Ηφαιστίωνος περί μέτρων ο ἱπιγραφομένη. 'Εξιδοδο δὶ ὁπὸ τοῦ Gaisford ἐν τῆ β' ἐκδ. τοῦ 'Ηραιστίωνος Ι (1855) σελ. 317-334. Πρώτην δὶ κριτικὴν ἐκδοσιν τῆς πραγματείας ταὐτης, ἦτις συνήθως καλείται tractatus Harleianus, ἐτοιόσατο ὁ Studemund (Ind. leet. Breslau 1887), νὰ μεταχειρισάμενος κριτικὰ ἐφόδια.
- ε') 'Ηρωδιανού περὶ ἐἰδεως τῶν στίχων (ἐν τια δὶ χειρογράφοις 'Ηρωδ. περὶ στίχων τῆς ἐἰδεως). Ἡ ψευδιπίγραφος αὐτη πραγματεία πραγματιώτεια περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ ὑρωὶκοῦ ἰξαμέτρου. Όμοία πραγματεία περὶ τῶν διαφορῶν καὶ εἰδῶν τοῦ ὑξαμέτρου φέρει τὸ ὁνορια τοῦ Πλουτάρχου. 'Βξίδ. ὁ Villoison, Ancedota Gracea II (1781) ελ. 85 κ. αλ. κὶ κὶ στιὰ τος μνημονευθέντι παραστήματι καὶ τῆλος ὁ Εὐ. Studemund Anced. νατία Ι΄ σκ. 185 - 188. Τὸ δὶ τοῦ Ψευδοπλουτάρχου περὶ μέτρον ἰξέδοκεν ὁ Wyttenbach μετὰ τῶν ἡθεκῶν τοῦ Πλουτάρχου τόμ. 5 σελ. 1283 - 1288, 'Οξον. 1800.
- 5') Ήφαιοτίωνος περί μέτρων. Τὸ ψευδεπίγραφον τοῦτο ἐν μὲν τῷ α΄ τιμήματι είνε συγγενίστατον τῷ Ἰσαακίφ τῷ μοναχῷ, ἐν ἄλλφ δί τηνι κεραλαίῳ τὸ αὐτὸ τῷ τοῦ Ψευδοπλουτάρχου περί ἡρωϊκοῦ

μέτρου. Έξέδ. Henricus zur Jacobsmuchlen, Dissertationes philolog. Argentoratenses, τόμ. 10 (1886) σελ. 187 - 294.

- ζ΄) 'Ανωνύμου περί τῆς τῶν ποδῶν ἐνομαείας, δστις ἐκ τοῦ 'Αμ-Θροπανοῖ κάδικος, ἐν ψ εὐρίσκεται (cod. Ambros. C. 222 τοῦ 13ου αίῶνος), ἐκλήθη Grammaticus Ambrosianus. Ἐξεδόθη δὶ ὑπὸ τοῦ Η. Κεὶ ἐν προγράμματι τῆς Halle 1848, εἶτα ἔὶ ὑπὸ τοῦ Nauck (Lexicon Vindobonense σελ. 253-267) καὶ τέλος πληρέστερον ὑπὸ Studemund, Anecdota varia 1, σελ. 211-247.
- η') Έπιτομή τις περί μέτρων, ην ό Νιχ. Titze οὐν όρθως ὑπολαθών ὡς ἔργον τοῦ Μοσχοποῦλου ἐξέδωκεν ὡς τοιχύτην ἐν Manuelis Moschopuli Cretens. opuseula grammatica, Lipsiae 1822 ο Α3_50
- σελ. 43 50.

 6') Αποεσότα Chisiana ed. Guil. Mangelsdorf, Carlsruhe 1876 (πρόγραμμα). Τὸ πρῶτον τμῆμα πλῆρες παρὰ Studemund, Anecd. νατ. Ι σελ. 205 209. Έν τῷ αὐτῷ χειρογράφω (codex Chisianus) ἐν Ῥὸμᾳ ἀποκειμένω εὐρίσκεται καὶ ἰαμῶικον ποίτμα ἐξ 100 στίχων περὶ ἰαμῶικοῦ μέτρου, ὅπερ ἐξέδωκεν ὁ Studemund ν Απεσλ. νατ. Ι σελ. 201 κλ. Αλτόθι δὶ σελ. 198 κἰ. ἐξίδωκε προσέτι ὁ Studemund καὶ ἔτερον ποίτημα περὶ ἰαμῶικοῦ μέτρου τοῦ Μίχαλλ. Ψελλοῦ. Τὸ πρῶτον ποίτημα τὸ τοῦ Ἰωάννου Βοτανιάτου ἢτο ὅπλ ικλεδομένον κατὰ τὸν cod. Paris. Gr. 1773 ὑπὸ Ε. Cougny, Annuaire de l'assoc. 9 (1875) σελ. 90 96.

"Ομοίας φύσεως και άνευ άξιας είνε και τὰ εἰς ἀρχαίους ποινιτὰς μετρικὰ σχόλια τῶν Βυζαντίνων γραμματικῶν, ὡν τὰ ἀξιολογότατα ἐγράφησαν ὑπό τοῦ Τ. Τζέτζου, Μανουὴλ Μοσχοπούλου, Θωμα Μαγίστρου και Δημπτρίου τοῦ Τρικλινίου. Τούτων ὁ τιλευταίος ὁ και ἀξιολογώτατος πλην τῆς ὑπ ἀριθ. δ' μνημονευθείσης πραγματείας (tractatus Harleianus) ἔγραψε και μετρικὰ σχόλια τὶς Σοφοκλέα καὶ Πινδαρον, ὁν τὰ μὲν πρῶτα είνε παντάπασιν ἄχρηστα, βελτίονα δὲ τὰ εἰς Πίνδαρον.

36. Μετά τους "Ελληνας μετρικούς λέγομεν νϋν διά βραχέων καί περί των Λατίνων μετρικών, οῖτινες τὰς ἐαυτών σπουδάς δὲν περιώριζον εἰς μόνους τοὺς ἰδιους ἐαυτών ποιντάς, ἀλλά προσελάμδανον καί τοὺς "Ελληνας. Έπειδό δὲ οἱ Λατίνοι ἐθεώρουν τὴν μετρικήν ὡς μέ ρος τῆς γραμματικής, πᾶς τις σχεδόν τῶν Λατίνων γραμματικών των περί τῆς γραμματικής πραγματευομένων ἐπραγματεύετο ἄμα καὶ περί τῆς μετρικῆς. Ἐνταῦθα όμως ποιούμεθα λόγον μόνον περί τῶν άξιολογωτάτων. Τοιούτος ήτο ό Μάρκος Τερέντιος Οὐάρρων (Μ. Terentius Varro, γενν. τῷ 116 π. Χ.), ὅστις ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίφ τοῦ συγγράμματος αύτοῦ de sermone Latino ad Marcellum έπραγματεύθη περί μέτρων κατά τι σύστημα, όπερ παρ' αὐτῷ πρῶτον εύρίσχομεν, ούδεὶς δὲ περὶ τοῦ συστήματος τούτου λόγος γίνεται παρ' οὐδενὶ τῶν Ἑλλήνων μετρικῶν. Κατὰ τὸ ἀρχαιότερον λοιπόν τοῦτο σύστημα τὸ παρὰ Οὐάρρωνι τὰ μέτρα διακρίνονται εἰς principalia ή ἀρχέγονα, οία ήσαν δύο μόνου, τὸ δακτυλικὸν έξάμετρον και τὸ ἰαμδικὸν τρίμετρον, και εἰς παράγωγα, πάντα τὰ λοιπά, παραχθέντα έκ τῶν ἀρχεγόνων διὰ προσθέσεως ἢ ἀφαιρέσεως ἦ συνθέσεως ή ἐναλλαγῆς (1). Ἡ θεωρία αὖτη πρέπει βεδαίως νὰ ἀναγθη είς τινα των Έλλήνων γραμματικών, ώς δηλούσι καὶ οἱ Έλληνικοί όροι μέτρα παράγωγα, άργέγονα, κόμματα, άρκτικά, τελικά. Τῷ μετρικῷ τούτφ συστήματι τοῦ Οὐάρρωνος ἡκολούθει καὶ ὁ Καίσιος Βάσσος (Caesius Bassus), ὅστις ἤχμασε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Νέρωνος καὶ ἦτο φίλος τοῦ ποιητοῦ Περσίου ποιητής ὧν καὶ αὐτός. 'Ο Μάξιμος Οὐικτωρῖνος καλεῖ αὐτὸν virum doctum atque eruditum. Τοῦ περὶ μέτρων ὅμως βιβλίου αὐτοῦ, ὅπερ ἐπεγράφετο ars ad Neronem, σφζονται μόνον πολλοῦ λόγου ἄξια ἀποσπάσματα (βλ. Gram. Lat. VI, σελ. 255 - 71 K.). 'Ακριβέστατον δε λόγον περί τοῦ συστήματος τῶν ἀρχεγόνων καὶ παραγώγων μέτρων ποιεῖται ὁ κατὰ τὴν τρίτην ἀ. Χ. ἐκατονταετηρίδα ἀκμάσας Τερεντιανὸς Μαῦρος (Terentianus Maurus) ἐν τῷ τρίτω βιβλίω τοῦ μετριχοῦ αύτου συγγράμματος, όπερ γέγραπται διὰ στίχων ποικιλωτάτων καί έπιεικώς χομψών, οίτινες άμα γρησιμεύουσιν ώς παραδείγματα, έπιγράφεται δὲ «de litteris de syllabis de metris libri III». Τῷ αύτο συστήματι ἀκολουθεῖ καὶ ὁ ᾿Ατίλιος Φορτουνατιανὸς (Atilius Fortunatianus) καὶ ὁ Αὐγουστῖνος (2).

37. "Αλλοι δὶ πάλιν Λατίνοι μετρικοὶ ἡκολούθουν τῷ συστήματι τῶν ἐννέα πρωτοτύπων μέτρων, καθ' δ ἐπραγματεύθη τὴν μετρικὴν δ 'Ηλιόδωρος καὶ δ 'Ηφαιστίων. 'Επισημότατος δὲ τῶν μετρικῶν

τούτων ήτο ὁ Ἰόβας (Juba) κατὰ τὴν τρίτην ἀ. Χ. ἐκατόνταέτηρίδα άκμάσας καὶ διεζοδικώτατον περὶ μέτρων γράψας σύγγραμμα (διότ- γίνεται λόγος περί τοῦ ὀγδόου βιβλίου αὐτοῦ), ὅπερ γρησιμωτάτη έγένετο πηγή ἄλλοις Λατίνοις μετριχοῖς, δέν διεσώθη δέ είς ήμας. Ο Ίόδας, ως εἴπομεν, ἡκολούθει τῷ Ἡλιοδώρω καὶ πρῶτος είσηγήσατο τοῖς Ῥωμαίοις τὸ σύστημα τῶν ἐννέα πρωτοτύπων μέτρων (metra principalia), κατὰ δὲ τὸν Μάριον Οὐικτωρῖνον (1) ἐφέρετο τὰ πρώτα μεταξύ των Λατίνων μετρικών. Έχορηγήθη διμως τινὰ καὶ ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ Καισίου Βάσσου. Ὁ Ἰόδας ἐχρησίμευσεν ώς χυρία πηγή εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ διεξοδιχωτάτου πάντων τῶν έχ τῆς ἀρχαιότητος σωζομένων μετρικών συγγραμμάτων, ὅπερ ἐπιγράφεται «ars grammatica de orthographia et de metrica ratione». Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἡ μὲν παράδοσις προσποιεί τῷ Γαίφ Μαρίφ Οὐικτωρίνφ , ρήτορι ἀκμάσαντι κατὰ τὴν τετάρτην ά. Χ. έκατονταετηρίδα, νεωστί δὲ ἀπεδείχθη ὡς ἔργον τοῦ Αἰλίου Φέστου 'Αφθονίου, συγχρονήσαντος μέν τῷ 'Ιόδα νεωτέρου δὲ τὴν ἡλικίαν, ἡ ώς ἀπογεγραμμένον ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ ᾿Αφθονίου. Ἐν ὁ δὲ έν τῷ πρώτφ μέρει τοῦ συγγράμματος τούτου γίνεται ἀκριδής λόγος περί των έννέα πρωτοτύπων μέτρων κατά τὸ σύστημα τοῦ Ἡλιοδώρου, έν τῷ δευτέρφ μέρει ἐπισυνάπτεται καὶ ἡ ἐτέρα θεωρία κατὰ τὸ σύστημα των παραγώγων μέτρων, ώπερ ήκολούθει ό Οὐάρρων καὶ ό Καίσιος Βάσσος. Κατά τὸ αὐτὸ διπλοῦν σύστημα πραγματεύεται τὴν μετρικήν καὶ ὁ κατὰ τὴν τετάρτην ά. Χ. έκατονταετηρίδα ἀκμάσας γραμματικός Διομήδης (Diomedes) έν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ τῆς γραμματικής τέγνης (ars grammatica).

Τοσαϋτα καὶ περὶ τῶν Λατίνων μετρικών. Λέγομεν δὲ νϋν καὶ περὶ τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους πραγματευθέντων περὶ τῆς παλαιᾶς μετρικής καὶ ἐυθμικής.

38. Έν τη έσπερία Εθρώπη κατά τοὺς μέσους αἰῶνας οἱ μοναχοἱ, στινες μόνοι που ήπρολοῦντο περὶ τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν καὶ μάλιοτα τὴν Λατινικήν, εἶχον μικροτέραν ἔτι παρὰ τοὺς Βυζαντίνους γνώσιν τῆς παλαιᾶς μετρικῆς ἀγνοοῦντες μὲν πάμπαν τὰ λυρικά μέ-

Πρέλ. Οὐάρρωνα παρὰ Καισίω Gramm. Lat. VI, σελ. 274 Keil. «Omnia metra variantur aut adjectione aut detractione aut concinnatione aut permutatione».

⁽²⁾ Πρ6λ. Weil. Jahrb. 1862 σελ. 336 κέ. .

⁽i) Ὁ Μάριος Οὐατωρίνος (Gramm. Lat. VI, σελ. 94 K.) λέγει «Juba noster, qui inter metricos auctoritatem primae eruditionis obtinuit, insistens Heliodori vestigiis, qui inter Graecos hujusce artis antistes aut primus aut solus est».

τρα, περιοριζόμενοι δὲ μόνον εἰς τὸ δακτυλικόν ἐξάμετρον καὶ τὸ ιαμβικόν τρίμετρον ένεκα της περί τοὺς Λατίνους έπικοὺς και τὸν Τερέντιον σπουδής. Είς τὰ δύο μάλιστα ταῦτα μέτρα περιωρίζετο καὶ μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἐπιστημῶν ἐν τῆ ιε καὶ ις ά. Χ. έκατονταετηρίδι ή γνώσις και σπουδή των λογίων, έξ ων ο Καντήρος (W. Canter) έγραψε πενιχράν καὶ οὐδαμῶς ἐπαρκῆ πραγματείαν περί των Έλλήνων τραγικών (de metris poetarum tragicorum 1571), ἢν εὐρίσκει τις ἐν τῆ τοῦ Beck ἐκδόσει τοῦ Εὐριπίδου, ἐν φ ό Ίωακείμ Καμεράριος (de versibus comicis 1500), ό Γαβριήλ Φάερνος (ἐν τῆ Ἰουντίνη ἐκδόσει τοῦ Τερεντίου, ἐν Φλωρεντία 1565) καὶ ό Ἰούλιος Καϊσαρ Σκαλίγηρος (de versibus comicis) πρῶτοι διεπειράθησαν νὰ έρευνήσωσι και γράψωσι περί τῶν νόμων τῆς τοῦ Πλαύτου καὶ Τερεντίου μετρικής. Εἰς ταύτην δὲ χρησιμώτατος ἐγένετο ο οξύνους 'Ριχάρδος Βεντλήτος (Richard Bentley) διὰ τοῦ σχεδιάσματος de metris Terentianis και τῆς συμφώνως πρὸς αὐτὸ διεξαχθείσης κριτικής τοῦ Τερεντίου (ἐν Λονδίνφ 1726) καὶ τῆς προς Μίλλιον κριτικής ἐπιστολής (epistola critica ad Millium ἐν τοις opusculis philologicis). Ὁ σοφὸς οὐτος Ἄγγλος κριτικός, οστις έγεννήθη μέν τῷ ἀχξ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἔτει , ἀπέθανε δὲ τῷ αψμό', δὲν ἐμελέτησε πολύ τους ελληνας θεωρητικούς τους περί ρυθμών πραγματευθέντας, όθεν παρανοήσας τὰ ὑπὸ τῶν Λατίνων μετρικών περί άρσεως καὶ θέσεως λεγόμενα έγένετο αἰτιώτατος ώστε οί όροι ούτοι μεταλλάξαντες την δύναμιν να λέγωνται άντιστρόφως έν τοϊς νεωτέροις χρόνοις η ως έλέγοντο τὸ πάλαι, δηλονότι άρσις μεν δ,τι ύπο των πάλαι έλέγετο θέσις, θέσις δε δ,τι ύπ' έχείνων έλέγετο άρσις (πρόλ. Westphal, Fragmente κτλ. σελ. 97 κέ. Rhy $thmik^3$ σελ. 108). Έπειτα δὲ ἐπὶ τοῦ ἰαμβικοῦ τριμέτρου παριδών τὰς τῶν παλαιῶν μαρτυρίας εἰσηγήσατο ἡμαρτημένην τινὰ σημασίαν ήτοι προφοράν, καθ' ην οι ρυθμικοί τόνοι πίπτουσιν έπι την μακράν συλλαδήν ήτοι την θέσιν του πρώτου, τρίτου καὶ πέμπτου ποδός, έν φ οι παλαιοί μετρικοί διαρρήδην λέγουσιν ότι κατά την παλαιάν σημασίαν οι ρυθμικοί τόνοι έπιπτον επί την μακράν του δευτέρου, τετάρτου καὶ έκτου ποδός (πρόλ. Terent. Maur. σελ. 2433. Asmon. καὶ Jub. παρὰ Πρισκιανῷ de metris Terent. § 6). Ἡ κατά τον Βεντλήτον δε προφορά τοῦ τριμέτρου ἐπεκράτησε μέχρι των νεωτάτων χρόνων. "Αξιος μνείας είνε καὶ ό "Ριχάρδος Πόρσων

(† 1808) διὰ τὰς λεπτάς παρατηρήσεις, ἀς ἐποιήσατο ἐπὶ τῶν ἀπλουστέρων τοῦ δράματος μέτρων καὶ ίδιως ἐπὶ τοῦ ἰαμδικοῦ τριμέτρου, ἐξίθετο δὲ ἐν τῷ προλόγω τῆς ἐκδόσεως τῆς τοῦ Εὐριπίδου Εκκέδης.

39. Πρώτος δὲ τῶν νεωτέρων ὁ πολὺς Γοδοφρῆδος Έρμαννὸς (God. Hermann), είς τὰς μετρικάς σπουδάς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου αύτου Reitz παρορμηθείς, ἐπεχείρησε περὶ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης έκατονταετηρίδος μετά πολλάς μελέτας τῶν παλαιῶν ποιητῶν καί μετρικών νὰ πραγματευθή οὐχὶ μέρη τινὰ μόνον, ἀλλ' ἄπασαν τὴν μετρικήν, και ίδιον σύστημα μετρικής θεωρίας νὰ οἰκοδομήση. Ο κλειιὸς οὖτος τοῦ ἐν Λειψία πανεπιστημίου καθηγητής, ὅστις ἐγεννήθη μέν έν Λειψία τῷ αψοδ΄ ἀ. Χ. ἔτει, ἀπέθανε δὲ αὐτόθι τῷ αων΄, συνέγραψε τὰ έξης περὶ της παλαιᾶς μετρικής συγγράμματα de metris graecorum et romanorum poett. libr. III Lips. 1796 .-Handbuch der Metrik. Leipzig 1799. - Dissertationes Pindaricae in Pind. carm. ed. G. C. Heyne. - Elementa doctrinae metricae. Lips. 1816. — Epitome doctrinae metricae. Lips. 1818. Ὁ Ἑρμαννὸς ἀνεγνώρισε μὲν ἐξ ἀρχῆς ὅτι τὰ μέτρα τῶν παλαιών ποιητών οὐδὲν ἄλλο ἦσαν ἢ ῥυθμικὰ σχήματα ἀποτετυπωμένα έν τη ποιήσει καὶ ότι, όπως πραγματευθή τις ἐπιστημονικώς τὴν μετρικήν, ἔχει χρείαν ρυθμικών τινων κατηγοριών, αἴτινες θὰ χρησιμεύωσιν ώς κρηπίς της μετρικής θεωρίας. Έπειδή όμως ούτε παρ' Ήφαιστίωνι έβλεπε γινόμενον λόγον τινὰ περὶ ρυθμοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐυθμικῶν ἀποσπασμάτων τῶν παλαιῶν οὐδὲν ἡδύνατο νὰ μάθη περὶ τοῦ ἐν τῆ παλαιᾳ μουσικῆ τέχνη ρυθμοῦ, ἐκ τούτων κατέφυγεν είς τὰς τοῦ Καντίου (Cant) φιλοσοφικάς θεωρίας καὶ εἰς τὸ σύμφυτον αύτῷ ρυθμικόν συναίσθημα ὅπως ἐξεύρη τὰς ἀναγκαίας ρυθμικὰς κατηγορίας, τὰς μελλούσας νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς θεμέλιον εἰς τὸ μετρικόν αύτου σύστημα. Κατά τὸν Έρμαννὸν λοιπόν ρυθμός εἶνε imago seriei effectorum expressa per aequalitatem temporum. Ἡ ἄρσις δηλαδή και ή θέσις (μεταχειρίζεται δὲ ὁ Ἑρμαννὸς τοὺς ορους τούτους κατά το παράδειγμα του Βεντληίου, ἀντιθέτως δήλον ότι πρὸς τὴν τῶν παλαιῶν χρῆσιν) ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας λόγον οἱον τὸ αἴτιον καὶ τὸ αἰτιατόν. Ἡ συλλαβὴ ἡ ἔχουσα τὸν ῥυθμικὸν τόνον, τουτέστιν ή άρσις, είνε τὸ αἴτιον, ή δὲ ἐπιφερομένη άνευ ρυθμιχοῦ τόνου, ήτοι ή θέσις, τὸ αἰτιατόν. Έχ τῆς ψιλῆς ἄρσεως (arsis nuda), βραχείας ο ή μακράς 4, ένεργούσης γεννάται ή θέσις. Καὶ κατ' άρχας μέν ή συλλαβή ή αι συλλαβαί, αϊτινες χρησιμεύουσιν ώς θέσις, έχουσι τὸ αὐτὸ τῆ ἄρσει μέγεθος οἶον ৬ υ, ο υ υ, ο υ υ υ κ -, -- "Επειτα δὲ ἡ μακρὰ ἄρσις δύναται νὰ ἐνεργῆ οὐχὶ μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ μεθ' ἡμισείας, καὶ οῦτω νὰ γεννῷ οὐχὶ μακρὰς συλλαδάς άλλά βραχείας ως θέσιν, οΐον 20, 200, 2000. Οῦτως ἔχο μεν τριών είδων ρυθμικά συστήματα, πρώτον μέν την ψιλην άρσιν, είτα δὲ τὸ όμοιοσύλλαβον σύστημα, ήτοι τὸ ἐξ όμοίων συγκείμενον συλλαδών, και τρίτον το άνομοιοσύλλαδον, δήλον ότι το έξ άνομοίων συγκείμενον συλλαδών. Τα είρημένα συστήματα καλεί ο Έρμαννος ordines, ήτοι τάζεις, αἴτινες ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς πόδας τῆς παλαιάς ρυθμικής. Ordo λοιπόν είνε ου μόνον ο πυρρίχιος, τρίβραχυς, προχελευσματικός, σπονδείος, μολοσσός, άλλὰ καὶ ἡ ψιλὴ ἄρσις, μία δηλαδή μόνη συλλαδή βραχεία ή μακρά. Πλήν τῶν ἀπλῶν τούτων συστημάτων (ordo simplex, einfache Reihe) γίνονται καὶ μείζονα συστήματα έκ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν αὐτῶν ἀπλών συστημάτων, άτινα ό Έρμαννός καλεί περιοδικά (ordo periodicus, periodische Reihe). Έχουσι δὲ τὰ περιοδικὰ συστήματα ἔνα κύριον ρυθμικόν τόνον εν τῆ ἀρχῆ καὶ ενα ἡ πλείονας δευτερεύοντας, εν τῆ ἀρχῆ δῆλον ὅτι ἐκάστου τῶν λοιπῶν ἀπλῶν συστημάτων. Τὸ περιοδικόν δηλ. σύστημα δύναται να περιέχη η δύο ψιλας άρσεις (arses nudas), ες η ∠ , η άπλα όμοιοσύλλαδα συστήματα, οίον ∠ ., . . . η ου ο, ου ο, η άπλε ἀνομοιοσύλλαδα, οίον το το η το το τη του του. Δύναται δὲ νὰ συμδή ώστε ἐν περιοδιχῷ τινι συστήματι μετὰ μεῖζον άπλοῦν σύστημα νὰ ἐπιφέρωνται ἐλάσσονα άπλᾶ συστήματα, οἶον είνε τὸ λογασιδικόν 200200. 'Αντιστρόφως διμως έξ έλάσσονος δὲν δύναται νὰ γεννηθή μεῖζον, όθεν τὸ σύστημα τόδε _ - - - - - - - - - δὲν δύναται νὰ είνε περιοδικόν καὶ νὰ ἔχη ἔνα κύριον ρυθμικόν τόνον, άλλ' είνε numerus concretus πλείονας έχων ἰσοδυνάμους ρυθμικούς τόνους.

"Όταν δὶ τῆς ἀρχικῆς ἄρσεως προνηγίται θέσις, ἡ θέσις αῦτη εἶνε τελική προηγουμένου Ελλείποντος συστήματος καὶ δὲν ἀγήκει εἰς τὸ ἐπιφερόμενον σύστημα, διότι ἡ θέσις ἀδυνατεί νὰ γίνηται εἰς ἐπομένης ἄρσεως, ἀεὶ δὲ γεννᾶται ἰκ προγηνομένης, "Όπως δὲ ὁ ῥυθμός δύναται κα ἀιξηθή ἐν τῆ ἀρχῆ, ούτω δύναται καὶ νὰ μειωθή ἐν τῷ τίλει (καταληζίς). Κριτήριοῦ δὲ τοῦ τέλους συστήματός τινος εἰνε πλην της κατολήξεως καὶ η άδιάφορος συλλαδή (syllaba anceps).

"Αλλως διως τὸ τίλος συστήματός τινος όριζεται ὑπὸ τῶν τομῶν τοῦ στίχου, οἰον τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον σύγκειται ἐκ διαφόρων ρυθμῶν καὶ συστημάτων κατὰ τὰς διαφόρους τομὰς αὐτοῦ.

40. Αι είρημέναι κατηγορίαι ὑπόχεινται πᾶσι τοῖς μετροις, ὧν ἡ χατάταξις είνε άχριδως ή αὐτή τοις άπλοις χαὶ περιοδικοίς συστήμασιν (ordines). Τα μέτρα περιέχουσι α') μέν ρυθμούς έκ ψιλῶν ἄρσεων μέτρα διως έκ τοιούτων μόνων άρσεων δέν γίνονται, άλλ' αὐται συντίθενται άει μετ' άλλων ρυθμών. 6') δε περιέχουσι ρυθμούς έξ τσων συλλαδών, ήτοι έκ τριβράχεων, προκελευσματικών και σπονδείων συγκειμένους. 'Αλλ' όμως καὶ τὰ τοιαϋτα μέτρα εἶνε ἀνύπαρκτα, ὁσάκις δὲ εὐρίσχονται, είνε διάλυσις η συναίρεσις τῶν τροχαίων η δακτύλων. Οἱ ἰσομεγέθεις οὐτοι ρυθμοὶ ἐναλλάσσονται πρὸς ἀλλήλους καίπερ κατά την γένεσιν όντες διάφοροι. Οὔτω γ΄) ὑπολείπονται μόνον τὰ ἐξ ἀνομοιοσυλλάδων συστημάτων (ποδών) συντιθέμενα μέτρα ήτοι 1) τὰ τοῦ τροχαϊκοῦ, 2) τὰ τοῦ δακτυλικοῦ, 3) τὰ τοῦ παιωνικοῦ καί 4) τὰ τοῦ παραπαιωνικοῦ ἡυθμοῦ (_ 0 0 0 0 καὶ _ 0 0 0 0 0). Ἐπειδή δὲ πᾶν περιοδικόν σύστημα (ordo periodicus) δύναται νὰ είνε καταληκτικόν η να άρχηται ἀπό ἀνακρούσεως καὶ ἐκ πάντων τούτων των σχημάτων να γίνωνται μέτρα, έντεῦθεν τῷ τοῦ παιωνεχοῦ ρυθμοῦ μέτρω προστίθεται ως δευτερεῦον είδος το έχ τετάρτων παιώνων συγκείμενον μέτρον, τῷ μὲν δακτύλικῷ τὸ ἀναπαιστικὸν καὶ χοριαμβικόν, τῷ δὲ τροχαικῷ τὸ ἰαμβικὸν καὶ κρητικόν. Κατὰ τὸν Έρμαννὸν τὸ κρητικόν δὲν είνε τὸ αὐτὸ τῷ παιωνικῷ, διότι ὁ μὲν παίων έχει μακράν άρσιν και τρισύλλαβον θέσιν ουδέποτε συναιρουμένην, ό δὲ χρητικός εἶνε ρυθμός προχαϊκός χαταληκτικός, ὅστις ὡς τοιοῦτος έχει δύο άρσεις άμφοτέρας ἐπιδεχομένας διάλυσιν. 'Αντί λοιπόν τοῦ χρητιχοῦ 💶 🔾 🗕 δύναται νὰ εύρίσκηται πρώτος παίων 🗕 🔾 🔾, οὐδέποτε όμως και τάνάπαλιν κρητικός άντι τοῦ παίωνος. Τὸ κρητιχὸν μέτρον ἀνέχεται παίωνας, τὸ παιωνιχὸν ὅμως οὐδένα χρητιχόν. Υπάρχουσιν όμως και μέτρα, ων τὰ περιοδικά συστήματα σύγκεινται ούχὶ ἐξ όμοςιδῶν ἀπλῶν συστημάτων, οίον συμβαίνει ἐπὶ τῶν προειρημένων μέτρων, άλλ' εξ άνομοιοειδών. Τοιούτο σύστημα είνε ό είς το τροχαϊκόν ρυθμικόν γένος άνήκων άντίσπαστος υ ε ο υ,ίξ ένος ϊάμβου και ένος τροχαίου συγκείμενος. Τοιούτοι είνε και οι ρυθμοί οι συντιθέμενοι έχ ψιλής άρσεως και έπομένου δακτύλου ήτοι ό ἀπὸ μείζονος ἰωνικὸς \bot | \bot 0 0, % έχ ψιλῆς ἄρσεως καὶ προηγουμένου ἀναπαίστου ὅτοι ὁ ἀπὶ ἐλάσσονος ἰωνικὸς 0 0 \bot | \bot , % ἐκ ψιλῆς ἄρσεως καὶ δύο ἰχιδων, τοῦ μὲν προηγουμένου, τοῦ δὲ ἐπιρερομένου, \bot \bot | \bot | 0 \bot , τουτέστιν ὁ δόχμιος, Τέλος δὲ ὑπάρχουσι καὶ ρύθμοι, ὁ ἐν ἀργῆς ὶν ἀπὸ πεγέι πισθα. Τοιαύτη δίπλῆ ψιλῆ ἄρσις είνε ὁ ἐν ἀργῆς λογασιδικών καὶ χοριαμδικών ρύθμων κείμενος τροχείος, ἱαμθος, σπονδείος, πυρρίχιος, τουτέστιν ἡ ὑπὸ τοῦ Ἑρμαννοῦ βάσες

41. Τοιαύτα τὰ ρυθμικὰ στοιχεῖα, ἐφ' ὧν ὁ Ἑρμαννὸς ἐπφκοδόμησε τὸ μετρικόν αύτοῦ σύστημα. Ἡ θεμελιώδης ὅμως αὕτη ῥυθμική θεωρία οὐδαμῶς συμφωνεῖ τῇ τῶν ἀρχαίων ρυθμικῶν καὶ μάλιστα τῷ τοῦ ᾿Αριστοξένου θεωρία, ἀλλὰ τοὐναντίον δύναταί τις νὰ ἰσχυρισθῆ ότι πάσης ρυθμικής κατηγορίας, ην ό Έρμαννὸς αὐτὸς ἐπενόησεν, εύρισκεται παρ' 'Αριστοξένω άλλη πάντη άντιθετος. 'Ο Έρμαννὸς ομως και ἀφ' οὐ ΰστερον έγνώρισε τὸν 'Αριστόξενον, οὐ μόνον ταῖς ίδιαις αύτου θεωρίαις ένέμεινεν, άλλὰ καὶ τοῖς τεχνικοῖς ὅροις, οὕς αύτὸς εἶχε πρὶν δημιουργήσας. Οἶον ὅ,τι ὑπὸ τοῦ Ἑρμαννοῦ καλεῖται ordo, τοῦτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τεχνικῶν λέγεται πούς, καὶ ὅ,τι ύπ' αύτοῦ λέγεται ordo simplex, ὑπ' ἐκείνων λέγεται ποὺς ἀσύνθετος ή άπλους, ό,τι δὲ ὑπ' αὐτου ordo periodicus ὑπ' ἐχείνων ποὺς σύνθετος. Τὸν ὅρον πόθα ἐγίνωσκε καὶ ὁ Ἑρμαννὸς (πρόλ. Elem. σελ. 18) καὶ ὅμως ἐπειδὴ δὲν ἡκολούθει τοῖς ἀρχαίοις ὅροις, δὲν ἐδυνήθη νὰ κατανοήση τὸ ἡμαρτημένον πολλών αὐτοῦ δοξών. Π. χ. ὁ 'Αριστόξενος (σελ. 288 Mor.) διδάσκει «ὅτι μὲν οὖν έξ ένὸς χρόνου πους ούκ αν είνη, φανερόν, έπειδήπερ εν σημεΐον ού ποιεί διαίρεσιν χρόνου, άνευ γαρ διαιρέσεως χρόνου ποὺς οὐ δοκεῖ γίνεσθαι». Καίπερ δὲ γινώσκων τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ 'Αριστοξένου ὁ Έρμαννός, ὅμως ἐμμένει ἐν τῆ θεωρία αύτοῦ ὅτι ἡ arsis nuda ἀποτελεῖ ὅλον πόδα. Τούτου δε πλημμελούς και άδυνάτου όντος, άδύνατος και πλημμελής είνε και ή έκ δύο ψιλῶν ἄρσεων συγκειμένη βάσες, ώσαύτως ὁ ἰωνικός, ο τε ἀπὸ μείζονος καὶ ὁ ἀπ' ἐλάσσονος, καὶ ὁ δόχμιος κατὰ τὴν τοῦ Ἑρμαννοῦ ἐκδοχήν. Είτα δὲ κατὰ τοὺς παλαιοὺς ῥυθμικοὺς ὁ τροχαίος ή ό ταμβος δὲν διαφέρει τὸν ρυθμὸν τοῦ τριβράχεος ἀλλὰ μόνον το σχήμα, ώσαύτως ο δάκτυλος καὶ ἀνάπαιστος τοῦ προκελευσματικού και σπονδείου, κατά την διδασκαλίαν όμως του Έρμαννοϋ οι ομοιοσύλλαδοι πόδες ανήκουσιν είς όλως διάφορον ρυθμικόν γένος των άνομοιοσυλλάβων, διότι έπὶ μέν των πρώτων αἱ θέσεις έγεννήθησαν έξ όλης της δυνάμεως της άρσεως, έπὶ δὲ τῶν δευτέρων έχ της ήμισείας. Πάλιν κατὰ τὸν ᾿Αριστόξενον ὑπάρχουσι τέσσαρα γένη άσυνθέτων ποδών, οί τρίσημοι, οί τετράσημοι, οί πεντάσημοι καὶ οί τὸν αὐτὸν τοῖς τρισήμοις ἔχοντες ρυθμὸν έξάσημοι ἰωνιχοί, ἀντιστοιχούντες άκριδως πρός τὰ των παλαιών μετρικών τέσσαρα ποδικά γένη. Ο δὲ Ἑρμαννὸς οὐ μόνον τοὺς ἰωνικοὺς λαμβάνει ὡς συνθέτους έχ τετρασήμων ποδών και ψιλής άρσεως, άλλα προσέτι και τοὺς παραπαιωνικούς πόδας έπινοεῖ αὐτός. Καὶ ὅτι μὲν ἀκολουθῶν τῷ Βεντληίω ταυτίζει ώς πρὸς τὸν ρυθμὸν τὸν ἔαμβον τῷ τροχαίω, ώσπερ καὶ τὸν δάκτυλον τῷ ἀναπαίστφ, τὴν δὲ ἀρχομένην θέσιν χωρίζει ὡς ἀνάκρουσιν, ἔχει καλῶς, διότι καὶ κατὰ τὸν ᾿Αριστόζενον οἰ εἰρημένοι πόδες εἶνε ἴσοι διαφέροντες μόνον κατὰ τὴν τάζιν τῆς ἄρ= σεως καὶ θέσεως. "Ότι δὲ ὁ Ἑρμαννὸς τὴν ἀνάκρουσιν λαμδάνει ὡς τὸ τέλος προηγουμένου τινός ρυθμικοῦ συστήματος, μάχεται διαρρήδην τῆ τῶν παλαιῶν ρυθμικῶν παραδόσει. Διότι κατὰ ταύτην τὸ πρῶτον μέρος τοῦ ἰαμβικοῦ τετραμέτρου ἀποτελεῖ πόδα σύνθετον δωδεκάσημον, ώστε καὶ ἡ ἀνάκρουσις ἀποτελεῖ μέρος τοῦ δωδεκασήμου ποδὸς καὶ δεν ἀνήχει είς προηγούμενον σύστημα. Κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἡ άδιάφορος συλλαβή δὲν ἀποτελεῖ τὸ τέλος τοῦ περιοδικοῦ συστήματος, ως θέλει ο Έρμαννος, διότι τότε οί παλαιοί ρυθμικοί δέν θὰ ελάμβανον την ιαμβικήν τετραποδίαν ως ένα δωδεκάσημον πόδα, άλλ' ώς δύο έξασήμους. Οὐδ' ἐκεῖνο εἶνε σύμφωνον τῆ παλαιὰ παραδόσει, ότι ό χύριος βυθμικός τόνος πίπτει πάντοτε έπὶ τὴν πρώτην θέσιν τοῦ συνθέτου ποδός, ὡς διδάσκει ὁ Ἑρμαννός. Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δήλον ότι έξ όλης της ρυθμικής θεωρίας του Έρμαννου ύγιως έχουσι μόνον όλίγιστα, πάντα δέ τὰ λοιπὰ ἀποδείκνυνται ήμαρτημένα ώς μαχόμενα τοῖς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἡυθμικῶν διδασκομένοις, έκτὸς ἄν θέλη τις νὰ ἰσχυρισθή ὅτι οἱ παλαιοὶ ῥυθμικοὶ ἐγίνωσκον ένδεέστερον του Έρμαννου την ρυθμικήν θεωρίαν την άναφερομένην εἰς τὰς ἰδίας αὐτῶν μουσικὰς τέχνας.

42. Έξετάσωμεν νῦν πῶς ἔχει ἡ μετρική θεωρία τοῦ Ἑρμαννοῦ πρὸς τὴν παραδεδομένην παλαιάν καὶ ίδις τὴν τοῦ Ἡφαιστίωνος.
'Ο Ἑρμαννός δὲν ἐδυνήθη νὰ πλάση ἀρ' ἐαυτοῦ καὶ ἀνεξαγτήπος τον παλαιών μετρικών ίδιαν μετρικήν θεωρίαν, ὅπος ἔπλασεν ίδιαν ὁυθμικήν, ἀλλὰ καίπερ τρέφων μεγίστην πρὸς τοὺς ἀρχαίους μετριφύρου μεγίστην πρὸς τοὺς ἀρχαίους μετρι-

χούς περιφρόνησιν ώς πάντη άμαθείς της άληθους μετριχής θεωρίας καὶ διὰ παντός καταπιλεμών τὸ σύστημα αὐτῶν ὡς οὐδεμίαν σχεδόν περιέχον αλήθειαν, διως δέν έδυνήθη να απαλλαγή των παρ' αυτοίς χρησίμων τεχνικών δρων και αυτής τής οίκονομίας τής ύλης, ήν εύρισκε παρ' Ήφαιστίωνι. Ή μομφή όμως άνήκει μπλλον είς αὐτόν, όστις κατακρίνει το τών παλαιών μετρικών σύστημα χωρίς νὰ έννοήση αὐτὸ οὕτε ἐν όλη αὐτοῦ τῆ συνεχεία οὕτε ἐν τοῖς καθ' ἔκαστα, δθεν έν τῆ πραγματεία τῆς μετρικῆς είς μεγίστην περιπίπτει σύγχυσιν πρός τε τὴν τῶν παλαιῶν θεωρίαν καὶ πρὸς τὰς ίδίας ἐαυτοῦ μετρικὰς κατηγορίας. Τὴν εἰδικὴν τῶν μέτρων πραγματείαν διαιρεῖ ὁ Έρμαννὸς είς δύο μέρη κύρια, τὰ metra simplicia, ἄπερ σύγκεινται έκ των αύτων άπλων συστημάτων η ποδών, και τὰ metra mixta et composita, τὰ συγκείμενα έξ ἀνομοίων ποδών διαδεχομένων ἀλλήλους. Είς την πρώτην όμως χατηγορίαν ανάγει πλήν των άληθινών απλών μέτρων (των μονοειδών δηλαδή ή καθαρών του Ἡρκιστίωνος) και τα ύπο του Ἡφαιστίωνος καλούμενα όμοιοειδῆ ἡ κατὰ συμπάθειαν μικτά (οία τὰ λογασιδικά, τὰ μικτὰ ἰωνικὰ καὶ τὰ χοριαμδικά), ἄτινα οὐδὲν ἄλλο είνε είμη τὰ ὑπο τοῦ Ἑρμαννοῦ metra mixta καλούμενα και ύπο των παλαιών μετρικών ούδαμως άλλως ή ώς μέτρα μιπτά θεωρούμενα. Είς την πλάνην ταύτην ώστε νὰ συγχέη τὰ ἀπλὰ καὶ μικτὰ μέτρα περιέπεσεν ὁ Ἑρμαννὸς ἐκ τούτου, ότι ό Ἡφαιστίων έν τῷ έγχειριδίφ αύτοῦ μετὰ τῶν μονοειδῶν ἢ καθαρών μέτρων πραγματεύεται σύναμα καὶ τὸ ἔτερον τῶν μικτῶν εἶδος, τὰ όμοιοειδη ὑπ' αὐτοῦ καλούμενα ἥτοι κατὰ συμπάθειαν μικτά. 'Εντεύθεν πλανηθεὶς ὁ 'Ερμαννὸς ὑπέλαβε καὶ τὰ μικτὰ ταῦτα ὡς άπλᾶ. Πολλφ δε μείζων είνε η σύγχυσις έν τφ δευτέρφ μέρει τφ διαλαμδάνοντι de metris mixtis et compositis. Ὁ Ἑρμαννὸς ὁρίζει μέν όρθως τους mixtos et compositos numeros, ώδε όρίζων αὐτούς «mixti qui ex diversis numeris in unum confusis constant compositi in quibus plures numeri ita sunt copulati ut alter sequatur alterum». ώστε κατά ταῦτα εἰς μὲν τὴν πρώτην κατηγορίαν θα άνῆκον μάλιστα τὰ λογαοιδικά, τὰ μικτὰ ἰωνικὰ καὶ ἐφεζῆς μέτρα, εἰς δὲ τὴν δεὺτέραν κατ' ἐζοχὴν τὰ μέτρα, ἄπερ ό Έρμαννός έκάλεσε Δωρικάς στροφάς, οἱ δὲ ἀρχαῖοι σύμφωνα πρὸς τὸν τοῦ Ἑρμαννοῦ ὅρον metra composita ἐκάλουν μέτρα ἐπισύνιλετα. Υπολαδών όμως ο Έρμαννος τα μέτρα ταύτα ώς ταύτα έκείνοις, περί ὧν ὁ Ἡφχιστίων πραγματεύεται ἐν τοῖς τελευταίοις κεοαλαίοις (ιδ'-ις'), δηλονότι ως ταυτά τοϊς κατ' άντιπάθειαν μικτοίς, τοίς ἀσυναρτήτοις καὶ τοίς πολυσχηματίστοις, έντεϋθεν την πραγματείαν των μικτών καὶ συνθέτων μέτρων διαιρεῖ ὡς έξῆς α΄) de versibus polyschematistis \mathfrak{C}') de versibus asynartetis γ') de versibus secundum antipathiam compositis: δ') de numeris concretis. 'Αλλ' δμως έκ των μέτρων, άτινα οι άρχατοι έκάλουν πολυοχημάτιστα, ως έφεζης ο Έρμαννος ομολογεί, τα πλείστα τη άληθεία δὲν είνε πολυσχημάτιστα, καὶ όμως πραγματεύεται ένταϋθα πάντα. Είτα δε έχ των ύπο των άρχαίων κατ' άντιπάθειαν μικτών καλουμένων κατά την γνώμην του Έρμαννου ούδεν είνε τοιούτο, καί όμως πραγματεύεται πάντα καὶ μόνον αὐτὰ ὑπὸ τὴν κατηγορίαν ταύτην. Τέλος δὲ ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καλουμένων μέτρων ἀσυναρτήτων ὑπάρχουσι κατὰ τὸν Ἑρμαννὸν μόνον ὀλίγα τινὰ άληθινὰ άσυνάρτητα, καὶ δίμως πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡραιστίωνος ὡς ἀσυνάρτητα καταλεγόμενα μέτρα καὶ ὁ Ἑρμαννὸς πραγματεύεται ἐν τῆ αὐτη ἀκολουθία ὑπὸ τὴν κατηγορίαν τῶν ἀσυναρτήτων. Τὰς κατηγορίας ταύτας του 'Ηφαιστίωνος κατακρίνει ο 'Ερμαννὸς διὰ τὸν απλούστατον λόγον ότι δεν ενόησεν αυτάς. Θαυμαστόν δε ότι καίπερ ἀποδοκιμάζων ἀκολουθεῖ αὐταῖς. Δίκαιον δὲ ἔχει μόνον ἐπικρίνων τὴν τῶν παλαιῶν μετρικῶν θεωρίαν περὶ τῶν ἀντισπαστικῶν καὶ μικτῶν ἰωνίκῶν μέτρων. Κατόρθωμα δὲ εἶνε ἀληθῶς τὸ ὅτι κατέρριψε τὴν αντισπαστικήν θεωρίαν των λογαοιδικών μέτρων, ήτις έπενοήθη ύπο τῶν μετρικῶν τῆς δευτέρας ἀ. Χ. έκατονταέτηρίδος. 'Αλλ' ὅμως καὶ τὴν ἡμαρτημένην ταύτην κατηγορίαν τῶν ἀντισπαστικῶν μέτρων δέν απέβαλεν έντελως, διότι ως τοιαύτα έδέχετο μέτρα τινά, άπερ ol παλαιοί μετριχοί ἀνῆγον πάνυ όρθῶς εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀσυναρτήτων. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τῆ θεωρία τῶν ἀπλῶν μέτρων σφάλλεται ό Έρμαννός κατακρίνων την παλαιάν παράδοσιν. Κατά ταύτην δηλαδή χύριος ποὺς τοῦ παιωνιχοῦ μέτρου είνε ὁ χρητικός, όστις έπιδέχεται την λύσιν της πρώτης ή της δευτέρας μακράς, τουτέστι λαμβάνει τὸ σχήμα τοῦ τετάρτου ή τοῦ πρώτου παίωνος, σχηματίζεται δὲ τὸ παιωνικὸν μέτρον ὡς ἐπὶ τὸ πλεϊστον ἀκατάληκτον. Ὁ Έρμαννὸς πάντα ταῦτα ὑπολαμβάνει ὡς ἡμαρτημένα. Κατ' αὐτὸν τὸ παιωνικὸν μέτρον μόνον παίωνα ἐπιδέχεται, οὐχὶ δὲ καὶ κρητικόν, ή δε ἀπόθεσις αὐτοῦ εἶνε μόνον καταληκτική, οὐδέποτε δε ἀκατάληατος, διότι ό τελικός τοῦ παιωνικοῦ μέτρου κρητικός κατὰ τὸν Ἑρμαννόν δὲν είνε κρητικός, ἀλλ' ἡ δακτυλική κατάληξις τοῦ α' παίωνος μετὰ τέλικῆς ἀδιαφόρου συλλαδής. Ἐν ῷ δὲ ὁ Ἡραιστίων ἐν κερ ν' διδάσκει ατό δὲ πειωνικόν είδη μιλ ἔχει τρία, τό τε παιωνικό κιλ», ὁ Ἑρμαννός διδάσκει τὰ ἐναντία, ὅτι τὰ κρητικόν μέτρον δὲν είνε είδος τοῦ παιωνικοῦ, ἀλλ' ὅλως διάφορος αὐτοῦ ὑυθμός, οὐχὶ μείζονα συγγένιαν ἔχων ἡ οίαν ὁ δακτυλικός πρὸς τὸν παιωνικόυ. Οὐτο λοιπόν ἐν τῆ τοῦ Ἑρμαννοῦ μετρικῆ θεωρία εὐρίσκονται πάντες σχεδόν οἱ δροι τῶν παλιαῶν μετρικῆ θεωρία εὐρίσκονται πάντες σχεδόν οἱ δροι τῶν παλιαῶν μετρικῆ θεωρία εὐρίσκονται κρίνες οἰν χρήσεως ἡ παρ' ἐκείνοις. Ὁς πρὸς τὴν διαστροφήν τῆν χρήσεως οἰν ἤκιστα ἄξιος μνείας είνε καὶ ὁ ὅρος βάσκι, ὅν οἱ μὲν παλαιοὶ μετρικοὶ μεταχιρίζονται ὡς μέτρον τῆς κατὰ μονοποδίαν ἡ διποδίαν ση μασίας, ῆτοι διαιρίσεως τῶν μέτρον, ὁ δὲ Ἑρμαννός οῦτον καλεί τὸν δήθιν ἐκ διο ψιλαν ἀρειων (ατθει ποιθα) συγκείμενον ἀρκτικόν πόδα τὸν λογασιδικῶν καὶ δακτυλικῶν μέτρων

Τοιούτο διὰ βραχέων τὸ μετρικόν τοῦ "Ερμαννοῦ σύστημα, ὡς χαρακτηρίζει αὐτὸ ὁ Οὐιστφάλιος. Εἰ καὶ ἡμαρτε δὲ τοῦ ἀληθοῦς οι
"Ερμαννὸς θεμαλιώσας τὸ σύστημα αὐτοῦ οὐχὶ ἐπὶ τῆς ἀγχαίας ρύθμικῆς παραδόσεως ἀλὶ ἐπὶ τῶν τοῦ Καντίου κατηγορίαν (καίτοι ἐν
τοῖς καθίκαστα αὶ τοῦ Καντίου κατηγορίας ἐμειναν ἄνευ σημασίας,
τὰς δὲ θεμελιώδεις ρύθμικὸς κατηγορίας ἐχορηγήθη ὁ "Ερμαννός ἰχ
τοῦ σχεδιάσματος τοῦ Βεντλικού), είνως δὰ τὴν ὁξύτητα τοῦ νοῦ
καὶ τὴν πολυαναγνωσίαν πολλά μὲν δυσχερῆ μέρη τῆς μετρικῆς διεαάφησι, πολλούς δὲ τῶν ἐαντοῦ μαθητών, οἰον τὸν Scidler καὶ
Spitzner καὶ ἄλλους (1), εἰς ἀκριβοτείραν ἔρευναν καὶ κριτικὴν πραγματείαν μέτρων εινῶν κατ' ἱδίαν παρώρμησε καὶ συνελόντι εἰπεῦν
αίτιώτατος ἐγένετο τῆς μεγίστης ἐπιδόσεως, ἡν παρὰ τοῦς ἀκριτότος Γερμανοίς ἱλαθεν ἐν τοῖς κατ' ἀντόν καὶ τοῦς μετ' αὐτόν χρόνοις
ἡ πραγματεία τῆς ἀρχαίας μετρικῆς.

43. Μετά τον Έρμαννον ού μικρόν προηγαγε την μετρικήν έπιστήμην ο κλεινός τοῦ εν Βερολίνφ πανεπιστημίου καθηγητής Αύγουστος Βοίκκιος (Α. Boeckh). Και ώς πρός μέν την βυθμικήν θεωρίαν κατ' άρχας ο Βοίκκιος ήκολούθει τῷ Αύγούστφ 'Απελίφ (2), δστις,

φόπερ καὶ ὁ Οὐόστος (1), ἀποδοκιμάζων την ρυθμικήν τοῦ Ἑρμαννοῦ θεωρίαν, ἔζήτει νὰ ἐφαρμόση καὶ ἐπὶ τῶν παλαιῶν μέτρων την τῆς νεωτέρας μουσικῆς ρυθμικήν, ἐπειδη την ἀρχαίαν ρυθμικήν θεωρίαν μόλι ἐξεπιπολῆς ἐγίνωσκεν, ἀπεδοκίμαζε δὲ ὡς ἀνόπτον πᾶν τῆς ρυθμικῆς παραδόσεως τῶν Ἑλλήνων, ὅπερ δὶν ἐφαίνετο συμφωνοῦν τῆ συνήθει θεωρία καὶ πράξει τῆς νεωτέρας μουσικῆς. ὑρματο δὲ ὁ Ἡπελιος εἰς τὴν θεωρίαν αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑποθέσως ὅτι ἐπὶ παντός μουσικοῦ ποιήματος, ὡστερ ἐν τῆ νεωτέρα μουσικῆ, οὐτο καὶ ἐν τῆ ἀραιαῦ ποιήματος, ὡστερ ἐν τῆ νεωτέρα μουσικῆ, οὐτο καὶ ἐν τῆ ἀρχαία ἐπεκράτει ἀπόλυτος ἰσότης τῶν ποδῶν. ὑθεν ἐπὶ τῶν μικτῶν μέτρων τῶν ἀρχαίων, ἐν οἰς ἐμίγνωντο δάκτυλοι καὶ τροχαίοι, τοῖς δακτοίλοις προσεποίει τὸ μέγεθος τῶν τροχαίον ῆτοι τρίσημον, ὧδε δηλαδή

التقاا

έρειδόμενος είς όσα λέγει Διονύσιος ό 'Αλικαρνασσεὺς περὶ τοῦ δακτύλου τοῦ ἔχοντος τὴν μακρὰν ἄλογον καὶ ἐλάσσονα τῆς συνήθους δισήμου, χατά δὲ τὸ ὅλον μέγεθος ἐξισουμένου που τῷ τροχαίω. Έπειδή δὲ ὁ Διονύσιος τὸν ἀνάλογον ήτοι μετὰ μαχρᾶς ἀλόγου ἀνάπαιστον καλεί κύκλιον, έκ τούτου ὁ ᾿Απέλιος καὶ τὸν τρίσημον δάκτυλον έκάλεσεν ώσαύτως, τουτέστι κύκλιον δάκτυλον. Ταύτη λοιπὸν τὰ τοῦ ᾿Απελίου θεωρία ώς πρὸς τὸ ρυθμικόν μέγεθος, ὅπερ πρέπει νὰ προσποιηθή ταϊς συλλαβαϊς των Ελληνικών μέτρων, ακολουθεί ό Βοίκκιος ἐν τῆ πρώτη αύτοῦ πραγματεία περί τῶν μέτρων τοῦ Πινδάρου (August Boeckh, Ueber die Versmasse des Pindaros ev τῷ τοῦ Wolf καὶ Buttmann Museum der Alterthumswissenschaft 1808 σελ. 344). Υζοτερον δὲ ἐμελέτησε τὸ περὶ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης έκατονταετηρίδος ύπο τοῦ Ίακώβου Μορελλίου έκδοθέν απόσπασμα των ρυθμικών στοιχείων τοῦ 'Αριστοζένου. "Hτο δὲ ἤδη ίκανῶς παρεσκευασμένος πρὸς σπουδήν τῆς ρυθμικῆς τοῦ ᾿Αριστοξένου ώς έκ των μελετών των άρχαίων μουσικών, ούς είχε μελετήσας άσχολούμενος περί τον Τίμαιον τοῦ Πλάτωνος. Έν δε τῆ μεγάλη πραγματεία de metris Pindari libri III, ἢν ἐξέδωκεν ἐν τῷ α΄ τόμῳ τῆς ἀθανάτου αὐτοῦ ἐκδόσεως τοῦ Πινδάρου τῷ 1811 ἀ. Χ. ἔτει, ἀποταξάμενος τελείως τῆ τοῦ ᾿Απελίου ἡυθμικῆ καὶ μετρικῆ θεωρία (πρόλ. του αυτου και Encyclopaedie und Methodol. der philol. Wiss. σελ. 776), ἀπεπειράθη νὰ ἐφαρμόση εἰς τὴν Ἑλληνικὴν με-

(4) J. H. Voss, Zeitmessung der teutschen Sprache, Königsberg, 1802.

⁽I) 'O Seidler συνέγραθε τό ἄρκετον περί τῶν δοχμιανῶν μέτρων σύγγραμμα (A. Seidler, de versibus dochmianis trags, Grace. Part. II. Lips. 1811).
(2) August Apel, Ueber Rhythmas und Metrum b та Allgem. musikal. Zeitung 1807. 1808.— A. Apel, Metrik, Leipzig 1814. 1816.

τρικήν την τοῦ 'Αρισταξένου βυθμικήν θεωρίαν. Καὶ δὲν ἰξήνελησε με ν ὁ Βοίκκιος την 'Αρισταξένιου διδασκαλίαν ὡς ἐν ἀσυναρτήτοις ἀποσπάσμαςι παραδεδομένην καὶ ἔνεκα τον μεγίστον δογεξεριών, ᾶς παρέχουσι ταῦνα τῆ ἐρμηνιές, δὲν ἀπέμενος δὲ καὶ ἰκανόν περὶ ταῦτα χρόνον ἔνεκα ἄλλων σπουδαίων ἀσχολιών, όμως δὲ μεγίστου ἐπαίνου ἄξιος ἀπεδείχθη ότι πρώτος ἀνεγνώριες καὶ ἰξῆρε τὴν μεγάλην ἀξίων καὶ τὸ κῦρος τοῦ 'Αρισταδένου καὶ ἀπειράθη νὰ χρησιμοποιήτη τὴν ὑρθμικήν ἀὐτοῦ θεωρίαν εἰς τὴν 'Ελληνικήν μετρικήν, ἡ δὲ μιθοδος τοῦ νέρυνων αὐτοῦ ταὶ ἐνταῦθα, ῶσπερ καὶ ἐν ταῖς ἄλλως φιλολοτίναις ἐπατήμαις, τὸ ἀντέχεσθαι δηλαδή πανταχοῦ τῆς ἱστορικής παραδέσεως, πρόκειται αἰώνιον παράδειγμα εἰς μίμησιν.

44. 'Ως πρός την μετρικήν διμως παράδοσιν δὲν ἐφάνη ὁ Βοίκκιος, ως ωφελεν, ακόλουθος τη αρχή αυτού. Έν ω περί του Άριστοξένου εφρόνει ότι άνῆκεν εἰς περίοδον τῆς άρχαιότητος έγγὺς ἔτι εὐρισχομένην της άχμης της μουσικής τέχνης και ότι μέχρι των χρόνων τούτων οι ρυθμικοί νόμοι, οις ήκολούθουν οι παλαιοί ποιηταί, ἐσώζοντο παντάπασι καθαροί και άνόθευτοι, άλλοίαν δλως γνώμην είχε περὶ τῆς μετρικῆς παραδόσεως, ὅτι οἱ γραμματικοὶ κατὰ τοὺς 'Αλεξανδρεωτικούς και 'Ρωμαϊκούς χρόνους τὰς μετρικὰς αύτῶν παρατηρήσεις ήρύοντο μόνον έχ τῶν χειμένων τῶν παλαιῶν ποιητῶν ἄνευ παραδόσεώς τινος έκ παλαιστέρων και δοκιμωτέρων χρόνων. "Απαξ δὲ μόνον ἐφάνη ἀνακόλουθος πρὸς τὴν γνώμην αὐτοῦ περὶ τῆς φαυλότητος και άχρηστίας της μετρικής παραδόσεως και τη άνακολουθές ταύτη τοῦ Βοικκίου οφείλει η νεωτέρα μετρική ἐπιστήμη μέγα τι καὶ οὐχὶ εὐκαταφρόνητον κέρδος. Λέγομεν δὲ τὸν ὅρισμὸν τοῦ μέτρου, ον ώρισε κατά τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος καὶ ἄλλων παραδεδομένα άξιώματα περὶ άδιαφόρου συλλαδής καὶ τελείας λέζεως, ἐφήρμοσε δὲ είς την κατά μέτρα ήτοι στίχους διαίρεσιν των Πινδαρικών ποιημάτων καὶ ἀπαξ διὰ παντὸς ἐπέθηκε τέλος τῆ διαφωνία τῶν χειρογράφων καὶ τῆ αὐθαιρεσία τῶν ἐκδοτῶν ὡς πρὸς τὴν κατὰ στίχους διαίρεσιν τῶν συστημάτων (στροφῶν) τῶν χορικῶν λυρικῶν καὶ τῶν δραματικών ποιητών. Πλήν δέ τοῦ νόμου τούτου, τῆς τελείας δηλαδή λέξεως έν τῷ τέλει τοῦ στίχου, κατὰ τὰ ἄλλα τηρεῖ καὶ ὁ Βοίκκιος τὴν αὐτὴν τῷ Ἑρμαννῷ στάσιν ὡς πρὸς τὴν μετρικὴν παράδοσιν οὐδὲν ἄλλο παραδεζάμενος ἐζ αὐτῆς εἰμὴ τὰς κοινοτάτας κατηγορίας, ας δεν απεδοχίμασεν έκεῖνος. Τοπούτον προκατελήφθη ύπο τῆς καταδικαστικής των παλαιών μετρικών ἀποφάνσεως τοῦ Έρμαννοῦ, ώστε καὶ μετὰ τὴν εὐτυχῆ καὶ ἀξιόλογον ἐκείνην ἀνακάλυψιν δὲν μετέβαλεν, ώς ἄφελε, γνώμην περί της άξιας της μετρικής παραδόσεως, άλλὰ καθ' όλου, ως εἴπομεν, διετήρησε πρὸς αὐτὴν οἴαν καὶ ό Έρμαννὸς στάσιν. Καὶ ἐχ μὲν τῶν διαφόρων είδῶν τῆς ἀποθέσεως των μέτρων εδέξατο μόνον το άκατάληκτον και το καταληκτικόν σγήμα, ἀπεδοχίμασε δὲ ὡς ἄχρηστον τὸ βραχυκατάληκτον καὶ ὑπερκατάληκτον. Τοῦ δὲ δικαταλήκτου καὶ προκαταληκτικοῦ σχήματος οὐδένα λόγον ἐποιήσατο, τὴν κατηγορίαν τῶν ἀσυναρτήτων μέτρων εκδεχόμενος ημαρτημένως δπως καὶ ὁ Ἑρμαννὸς καθ' ἀ εἰσηγήσατο ὁ Βεντλήτος. Τον δὲ όρον βάσιτ μεταχειρίζεται καὶ ὁ Βοίκκιος οὐχὶ κατά τοὺς παλαιούς μετρικούς, άλλ' ὅπως ὁ Ἑρμαννὸς ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ ποδός των λογασιδικών μέτρων. Καίπερ δὲ ἄλλα φρονών περί τοῦ ρυθμοῦ τοῦ ποδὸς τούτου, οῦτως ὅμως ἡγάπησε τὸν ὅρον, ὥστε έπεζέτεινε τὴν χρῆσιν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν ἀρχόμενον σπονδείον τῶν τροχαϊκών μέτρων. Την δὲ κατ' ἀντισπάστους διαίρεσιν τῶν λογαοιδικών μέτρων υπολαμβάνει ως ήδη καταλελυμένην υπό του Έρμαννου. Καὶ δὲν συγκατατίθεται μὲν αὐτῷ ἰαμδικά τινα μέτρα ἀσυναρτήτου σχήματος παρά την γνώμην των παλαιών μετρικών διαιρούντι κατ' άντισπάστους, άλλ' όμως οὐδαμῶς διανοείται καὶ αὐτὸς νὰ έξορίση παντάπασι τῆς μετρικῆς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀντισπάστων, τὸ μεταγενέστερον καὶ νόθον τοῦτο δημιούργημα, ἀλλὰ δέχεται ίδιον άντισπαστικόν μέτρον καὶ τοῦτο ἀποτελούμενον ὑπὸ τῶν δοχμίων, ὡς συγχειμένων ούχὶ έκ μίζεως τοῦ ἰκμδικοῦ καὶ παιωνικοῦ ρυθμοῦ κατά την παλαιάν θεωρίαν, άλλ' εξ άντισπάστου και μακράς άρσεως, ώδε U Z Z U | Z (1).

45. Μετὰ τον Έρμαννον καὶ Βοίκκιον τὰ μάλιστα εἰς τὸ πρόσθεν προτήγαγον τὴν γνώσιν τῆς θεωρίας πασῶν τῶν παλαιῶν μουσικών τεχνῶν ὁ Αύγουστος 'Ροσιάχιος (Α. Rosshach) καὶ 'Ροοιδίλρος Οὐεστφάλιος (Rudolph Westphal), ἐπὶ τίσσαρας μὴν όλας δεκαιτηρίδας άδιαλείπτως μέχρι τουδε περὶ τούτο ὡς ἔργον ἀσγολούμενοι, μεβόδιὰ δὲ ὁν ταῖς ἐργασίαις αὐτῶν τῆ ὑγεῖ ἐκείνη ἀκολουθοῦντες, ἢν

(1) Καθ ας ό Βοίκπος έξιθετο μετρινάς άρχάς καὶ θεωρίας περί τών μέτρων τοῦ Πινθάρου πραγματευόμενος έπραγματεύθη περί κάντων του μέτρων τοῦν Ελλήνων καὶ Ακτίνων που πουτιτών ὁ Ειθαιατί Μιπικ ἐν τῷ βελλιο, ὅπερ ἐπιτράρεταν Μetriκ der Griechen und Römer, ein Handbuch für Schulen und Selbststudium. Glogan, 1834.

είσηγήσατο ό Βοίκκιος. Καὶ πρώτος μέν ό 'Ροσδάχιος ίδίας ποιησάμενος μελέτας της άρχαίας ρυθμικής παραδόσεως ἐπεβάλετο νὰ πραγματευθή κατ' 'Αριστόζενον άπασαν την ρυθμικήν, έζέδωκε δὲ τὸ ἔργον τοϋτο ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Metrik der griechischen Dramatiker und Lyriker nebst den begleitenden musischen Künsten von A. Rossbach und R. Westphal. I Theil. Griechische Rhythmik von August Rossbach. Leipzig. 1854. Μετά δύο δὲ έτη έξέδωκαν ἀπὸ κοινοῦ ἀμφότεροι τὸ εἰδικὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς μετρικής ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν griechische Metrik nach den einzelnen Strophengattungen und metrischen Stilarten von A. Rossbach und R. Westphal. Leipzig. 1856. "Επειτα δὲ ὁ τέως περί τοὺς Ελληνας μουσικοὺς μάλιστα ἀσχολούμενος Οὐεστφάλιος έπεχείρησε καὶ αὐτὸς νὰ κάμη ἰδίας έρεύνας καὶ μελέτας περὶ τοὺς άρχαίους ρυθμικούς, περί οθς μέχρι τοῦδε είδικώτερον εἶχεν ἀσχοληθείς ὁ "Ροσδάχιος, ἀναγνωρίζων καὶ αὐτὸς ὅτι ἡ ἄρχαία ῥυθμικὴ θεωρία πρέπει νὰ ὑποτεθή ώς κρηπίς εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν πραγματείαν τῆς μετρικῆς. Μετὰ μακρὰς δὲ μελέτας ἐξέδωκε τὸ βιβλίον, ὅπερ ἐπιγράφεται die Fragmente und die Lehrsätze der griechischen Rhythmiker, Supplement zur griechischen Rhythmik von A. Rossbach. Leipzig. 1861. Τὸ βιβλίον λοιπὸν τοῦτο, ὅπερ χρησιμεύει ως άναπλήρωμα τῆς τοῦ 'Ροσβαχίου ρυθμικῆς, περιέχει μετὰ χριτικώς διωρθωμένου χειμένου καὶ τῶν διαφόρων γραφῶν τὰ ἀποσπάσματα τῶν ρυθμικῶν στοιχείων, τοῦ περὶ τοῦ πρώτου χρόνου καὶ άλλων συγγραμμάτων τοῦ 'Αριστοζένου, ρυθμικών τινων άνωνύμων και Διονυσίου τοῦ μουσικοῦ, είτα δὲ τὸ περὶ ρυθμικῆς μέρος τοῦ περὶ μουσικής συγγράμματος τοῦ 'Αριστείδου Κοϊντιλιανοῦ μετα τῆς Λατινικής παραφράσεως του Μαρτιανού Καπέλλα, τὰ ρυθμικὰ ἀποσπάσματα τῆς εἰσαγωγῆς τέχνης μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος, τοῦ ανωνύμου περί μουσικής, των Μιχαήλ τοῦ Ψελλοῦ προλαμβανομένων είς την ρυθμικήν επιστήμην και τοῦ ἐν Παρισίοις ὑπ' ἀριθ. 3027 κώδικος. Τούτοις επιφέρει ο Οὐεστφάλιος πραγματείας τινάς περὶ τῆς Έλληνικής ρυθμικής, εν αίς δια βραχυτέρων μέν πραγματεύεται περί ών συμφωνεί, διά μακροτέρων δέ περί ών διαφωνεί τῷ 'Ροσδαχίφ. Τὰ ἀποσπάσματα τῶν παλαιῶν ἡυθμικῶν μετὰ τῶν λειψάνων τῶν σωζομένων παλαιών μελών έξέδωκε το δεύτερον ο Οὐεστφάλιος ώς ἐπίμετρον εἰς τὸν α΄ τόμον τῆς β΄ ἐκδόσεως τῆς μετρικῆς τῷ 1867.

Μετά δύο δ' έτη έξέδωκεν ο Οὐεστφάλιος ως δεύτερον μέρος την άρμονιχήν και μελοποιίαν των Έλλήνων (Harmonik und Melopoeie der Griechen von R. Westphal. Leipzig. 1863). Μετ' άλλα δὲ δύο έτη συνεπλήρωσε το κοινόν έργον έκδους το γενικόν μέρος της μετρι-มที่ (allgemeine griechische Metrik von R. Westphal. Leipzig. 1865). Τῷ αὐτῷ δ' ἔτει ἐξέδωκε τὴν κατ' ᾿Αριστόξενον ῥυθμικήν, έπὶ τὸ συστηματικώτερον καὶ βέλτιον πραγματευθεὶς αὐτὴν (System der antiken Rhythmik von R. Westphal. Breslau. 1865). Έπειτα εξέδωχεν Ιστορίαν τῆς παλαιᾶς μουσιχῆς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Geschichte der alten und mittelalterlichen Musik. I Abtheil. Breslau. 1864. III Abtheilung: Plutarch über die Musik. Breslau. 1866. Προσέτι scriptores metrici Graeci ed. R. Westphal. vol. I. Hephaestionis de metris enchiridion et de poëmate libellus cum scholiis et Trichae epitomis. Adjecta est Procli Chrestomathia grammatica. Lips. 1866. Τοῖς ἐπομένοις δὲ δύο ἔτεσιν ἐξέδωκε δευτέραν ἔκδοσιν τῆς ὅλης θεωρίας τῶν παλαιών μουσικών τεχνών είς δύο τόμους, τον μέν πρώτον ύπο την έπιγραφήν griechische Rhythmik und Harmonik nebst der Geschichte der drei musischen Disciplinen. II Auflage. Leipzig. 1867. Τον δέ δεύτερον ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν griechische Metrik (allgemeine und specielle) neu bearbeitet von R. W. II Aufl. Leipzig. 1868. Τφ δὲ 1883 ἐξέδωκε τὸ πολλοῦ λόγου ἄξιον σύγγραμμα τὸ ἐπιγραφόμενον Aristoxenus von Tarent Melik und Rhythmik des klassischen Hellenenthums, übersetzt und erläutert von. R. Westphal. Leipzig. 1883. 'Ο δὲ β' τόμος έξε-· δόθη τῷ 1893 μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Προσέτι δέ καὶ τὸ έξπς, die Musik des griechischen Alterthumes nach den alten Quellen neu bearbeitet von R. Westphal. Leipzig. 1883. Mszà δύο δ' έτη ήρξατο ή τρίτη έχδοσις τῆς θεωρίας τῶν μουσιχῶν τεχνῶν των Έλλήνων ύπο την έξης έπιγραφήν Theorie der musischen Künste der Hellenen von A. Rossbach und R. Westphal. I griechische Rhythmik von R. Westphal. Leipz. 1885. II griech. Harmonik und Melopoeie von R. Westphal. Leipz. 1886. III 1. allg. Theorie der griech. Metrik von R. Westphal und H. Gleditsch. Leipz. 1887. III. 2. specielle griech. Metrik von A. Rossbach. Leipz. 1889.

46. Διὰ τῶν πολλῶν τούτων συγγραμμάτων καὶ ἐπανειλημμένων εκδόσεων, δι' ων εκάστοτε επὶ τὸ βέλτιον προήγετο καὶ συνεπληρούτο ή γνώσις της θεωρίας των παλαιών μουσικών τεχνών, συμπραττόντων καὶ ἄλλων εἔτε δι' ἐπικρίσεων εἴτε δι' ἰδίων συγγραφῶν, κατωρθώθη τέλος ώστε να ανοικοδομηθή μέν σχεδόν ή θεωρία τής αρμονικής καὶ ἐυθμικῆς, ὅσον δῆλον ὅτι ἡδύνατο νὰ γίνη τοῦτο ἐκ τῶν σφζομένων πηγών, βέλτιον δὲ μελετηθείσα ἡ παλαιὰ μετρική παράδοσις νὰ τύχη μείζονος έκτιμήσεως καὶ κύρους ἢ προτοῦ. Διότι διὰ τῶν έρευνῶν μάλιστα τοῦ Οὐεστφαλίου κατεδείχθη ὅτι τὸ σύστημα τῶν παλαιών μετρικών δέν είνε αὐθαίρετον δημιούργημα τών γραμματιχῶν, τῶν κατὰ τοὺς ᾿Αλεξανδρεωτικοὺς καὶ αὐτοκρατορικοὺς χρόνους άκμασάντων, έκ τῶν κειμένων μόνων τῶν ποιητῶν πορισθέντων τὰς θεωρίας αύτῶν, ἀλλ' ὡς θεμέλιον ταῖς τῶν μετρικῶν κατηγορίαις ὑπόκεινται αί άρχαι της των παλαιοτέρων χρόνων ρυθμικής θεωρίας, ήτις άνευ διακοπής παρεδόθη είς έκείνους, οΐα είχεν άναπτυχθείσα έν ταϊς παλαιαϊς μουσικαϊς σχολαϊς, κατὰ μέγα τοὐλάχιστον μέρος, καὶ έγένετο χρήσιμος είς το ύπ' αύτων άνεγερθέν μετρικόν σύστημα. Καί ύπάρχουσι μέν έν τῷ συστήματι τούτῳ τῶν παλαιῶν μετρικῶν θεωρίαι τινές διαφωνούσαι πρός την άρχαιαν ρυθμικήν παράδοσιν, έκ τούτου προελθούσαι ότι οι γραμματικοί έχεῖνοι μετρικά τινα φαινόμενα καθ' ήμαρτημένην άναλογίαν περιελάμβανον είς τινα κατηγορίαν, είς ην μόνον κατά τὸ έξωτερικὸν σχήμα τῶν συλλαδῶν, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τὸ ρυθμικὸν τῶν συλλαδῶν μέγεθος δύνανται νὰ ἀνήχωσιν είτα δὲ οι τῆς δευτέρας ἀ. Χ. έκατονταετηρίδος μετρικοί προσέθηκαν ταϊς έκ των 'Αλεξανδρεωτικών χρόνων παρειλημμέναις μετρικαΐς κατηγορίαις καὶ τὸ ἀντισπαστικὸν μέτρον ἀλλ' ὅμως τὸ πλείστον μέρος της μετρικής παραδόσεως είνε λείψανον της των παλαιών χαλών χρόνων θεωρίας καὶ έχει τὸ αὐτὸ καὶ αἱ ἀρχαὶ τῶν ρυθμικών κύρος, οί δὲ ύστερον προστεθέντες νεωτερισμοὶ ἐλέγχονται ώς τοιούτοι έχ τούτου ότι δέν συμφωνούσι τοῖς ὑπό τῶν παλαιῶν ρυθμικών διδασκομένοις. Συντόμως δὲ λέγομεν ὅτι ἡ κατὰ Ῥοσδάχιον καὶ Οὐεστφάλιον θεωρία τῶν παλαιῶν μουσικῶν τεχνῶν εἶνε ἡ έκπροσωπούσα την σημερινήν κατάστασιν της έπιστήμης (1).

(4) Κατά το σύστημα τοῦτο δυ μόνου ἐγράξη μέ/ρι τοῦδε ἐγχειρίδιου ἡ (ἐν τῷ του Iwan von Müller Handbuch der klass. Alterthums-Wissenschaft τόμ. β΄ ἐκ-δοθεῖσα) Metrik der Griechen und Römer von Hugo Gleditsch. ἐκδ. β΄ 1896.

47. Τοιούτον δν καθ' όλου τὸ τελευταΐον τοῦτο μετρικόν σύστημα, ώς είκός, δέν είνε ἀπηλλαγμένον καὶ ἡμαρτημένων θεωριών. Ένταύθα δε ποιούμεθα λόγον μόνον περί τινων των ούσιωδεστέρων, αίτινες πολλήν έχουσι την ροπήν είς το όλον σύστημα. Τοιαύτη λοιπόν είνε κατά πρώτον ή θεωρία τοῦ Οὐεστφαλίου, καθ' ἢν ἐν τῆ ποιήσει πρέπει νὰ διακρίνωμεν δύο διαφόρους φύσεις τοῦ ρυθμοῦ, έτέραν μέν την των ψιλών ήτοι άνευ μέλους άπαγγελλομένων μέτρων, έτέραν δὲ τὴν τῶν μελφδουμένων (1). Κατὰ τὸν Οὐεστφάλιον ἐπὶ μὲν τῶν τελευταίων ό τοῦ διπλασίου λόγος τῆς μάχρᾶς πρὸς τὴν βραχεῖαν έτηρείτο έν τῆ προφορά ἀκριδῶς, ἐπὶ δὲ τῶν πρώτων, οἰον ἐπὶ τοῦ ηρώου, όπως άπηγγέλλετο υπό των ραψωδών, και έπι των μέτρων τοῦ ἰαμβικοῦ καὶ τροχαϊκοῦ ρυθμοῦ, οΐου τοῦ ἰαμβικοῦ τριμέτρου καὶ τροχαϊκού τετραμέτρου, όσάκις ἀπηγγέλλοντο ψιλώς και άνευ μέλους, δὲν ἐτηρεῖτο ὁ λόγος οὕτος ἤτοι τὸ κανονικὸν ρυθμικὸν μέγεθος, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τῶν συλλαδῶν ἦτο ἀόριστον, οίον δηλαδὴ καὶ ἐν τῷ διαλέγεσθαι ήτοι έν τη συνήθει όμιλία, έν ή ή κίνησις της φωνής, ώς λέγει ο 'Αριστόζενος, δεν λαμβάνει ήρεμίας, ώστε δεν αποδίδει χρόνους γνωρίμους κατά τὸ ποσόν. Καὶ διαιρούνται μέν καὶ τὰ ψιλὰ μέτρα είς πόδας, ὅπως καὶ τὰ μελφδούμενα, ἀλλὰ τὰ μέρη ταῦτα τῶν ψιλῶν μέτρων γίνονται αἰσθητὰ μόνον διὰ τῶν ῥυθμικῶν τόνων, τὸ μέγεθος όμως τῶν χρόνων έκάστου ποδὸς μένει ἀόριστον καὶ ἀκαταμέτρητον οίον έπὶ τοῦ έξαμέτρου ἡοθάνετο μέν τις τὰς εξ βάπεις, δὲν ἡδύνατο όμως νὰ σημάνη διὰ τῶν δακτύλων τὰς ἰσομεγέθεις ἔξ θέσεις και εξ άρσεις. "Αν, λέγει ὁ Οὐεστφάλιος, ὁ ἡαψφδὸς ἀπήγγελλε τὰ ήρφα κατὰ τετρασήμους πόδας, ώστε δηλαδή ή μακρὰ νὰ έχη άκριδως τὸ διπλάσιον μέγεθος τῆς βραχείας, θὰ διέφερε τοσοῦτον τῆς συνήθους ἐν τῷ διαλέγεσθαι προφορᾶς, καθ' ἢν αι συλλαβαὶ είνε χρόνοι ἄγνωστοι κατὰ τὸ ποσόν, τὸ μέγεθος δηλαδή των συλλαδών είνε ἄπειρον και ἀόριστον, ώστε ή προφορά αὐτοῦ θά ἐφαίνετο έξ ἀνάγχης οὐχὶ φυσιχή, ἀλλὰ τεχνητή, βεβιασμένη καὶ σχολαστική. Τούτων ένεκα ο παλαιός ραψφδός έν τη ἀπαγγελία των ήρψων, ώς μανθάνομεν παρά Διονυσίου του 'Αλικαρνασσέως (περί

(1) Την θεωρίων ταύτην κατά πρώτον προήντραν ό Ολειτράλιος έν τη συγγάθματι το Ιστιρασμένος « Aristoxenos Melik unu Hhythmik» τόμα « Αγίστος διαίτης ό Η. Well Απερίνον τό βάλθον ότου διν τη διαίτιαι dies savants, Févrior 1884. "Γότερον δὲ ὁ Ολειτσάλιος Ιπαλλάδεν αύτη, ἐν τῆ βυβμαή ἐκδ. τ΄ σελ. «2 αλ. καὶ αἰξικ Μετίτι» ἐξι. Ολειμός πευθείς ταξικ πρακηρήσεια το Μ Well.

συνθ. όνομ. κεφ. 17), δεν προσεποίει τη μακρά του δακτύλου συλλαβή μέγεθος δίσημον, άλλά μεταξύ τοῦ δισήμου καὶ μονοσήμου. 'Ωσαύτως παρά φύσιν θα έφαίνετο φθεγγόμενος καὶ ὁ ὑποκριτής ὁ άπαγγέλλων άπο σκηνής τους ιάμιδους και τροχαίους ώς πόδας τρισήμους, πλήν ἐν τοῖς παρακαταλογικοῖς ἤτοι μελοδραματικοῖς, ὡς νῦν λέγονται, μέρεσιν, ἐν οἶς προσετίθεντο οἰ φθόγγοι τοῦ αὐλοῦ ἢ τῆς χιθάρας, ώστε ὑπὸ τῆς χρούσεως ἥτοι τῆς οργανικῆς μουσικῆς ηδύνατο νὰ ὑποστηρίζηται η αὐστηρὰ ρυθμική προφορὰ τῶν μέτρων. 'Ωσαύτως έξαιρετέον τὰ ποιήματα τὰ ἄνευ μὲν μέλους έξαγγελλόμενα, όμως δὲ μετὰ πεπλασμένης ὑποχρίσεως, μετὰ μιμητικών δηλαδή καὶ ορχηστικών σχημάτων, οἰα τὰ τοῦ Σωτάδου (πρόλ. 'Αριστείδ. Κοιντιλ. σελ. 32 Μ.). Κατ' άμφοτέρας ταύτας τὰς περιστάσεις ή τήρησις του αύστηρου ρυθμου ήκιστα δυσηρέστει, του άκροατου λεληθότως και ούχι άνιαρως μεταφερομένου άπο τῆς χώρας του ουσικού εἰς τὴν τῆς τέχνης, ἀπό τῶν κανόνων δηλαδή τῆς φυσικῆς διαλέκτου (όμιλίας) είς τους τοῦ μουσικοῦ όυθμοῦ. Κατὰ ταῦτα λοιπόν, ως εξπομεν, δύο φύσεις ήτοι εξδη ρυθμού διακρίνει ο Οὐεστφάλιος έν τῆ παλαιά ποιήσει, πρώτον μέν τὸν ἰδιάζοντα τοῖς ψιλοῖς ήτοι άνευ μέλους έξαγγελλομένοις μέτροις (gesagte Verse), πλήν, ώς εξπομέν, των Σωταδείων και των παρακαταλογικώς απαγγελλομένων τριμέτρων, είτα δε τον ιδιάζοντα τῆ μελφδικῆ φωνή, ήτοι τοις μελφδικοις ποιήμασιν. Ο δεύτερος δε ούτος είνε, «ό εν μουσική ταττόμενος ρυθμός», ως λέγει ο 'Αριστόξενος (ρυθμ. στοιχ. 6' άρχ.), περί οὖ καὶ ἡ ἡυθμικὴ θεωρία πραγματεύεται.

48. Την θεωρίαν αύτου ταύτην στηρίζει χυρίως ὁ Οὐεστφάλιος ἐφ' ὡν λέγει ὁ 'Αριστόξενος δύο χατὰ τόπον χινήσεις τῆς φωνῆς δυαχρίνων, την συνεχή, ἢτις ἐμφανίζεται ἐν τῷ διαλέγεσθαι, καὶ την διαστηματικήν, ἢτις ἐμφανίζεται ἐν τῷ ὑδῆ. Ποίαν δέ τινα λέγει ὁ 'Αριστόξενος συνεχή καὶ ποίαν ἀιαστηματικήν καὶ ποία ἡ διαφορὰ αὐτών, ἐξηγείται ἐν οἰς λέγει ἐν § 25-28 καὶ § 42 τῆς πρώτης ἀρμονικής, ἄπερ ἀναγκαῖον νὰ μνημονεύσωμεν ἐφεξῆς αὐτολεξεί.

αξ 26. Κατά μὲν οὖν τὴν συνεχή τόπον τινα διεζιέναι φαίνεται

ή φωνή τη αίσθησει ούτως ὡς ἄν μηδαμοῦ Ισταμένη, μηδ' ἐπ' αὐταν τῶν περάτων κατά γε τὴν τῆς αἰσθησεως φαντασίαν, ἀλλὰ φερομένη συνεχῶς μέχρι σιωπῆς. Κατά δὲ τὴν ἐτέραν, ἢν ὀνομάζομεν διαστηματικήν, ἐναυτίως φαίνεται κνείσθαν: διαδαίνουσα γὰρ ἱστησιν αὐτὴν ἐπὶ μαξ τάσεως, εἰτα πάλιν ἰφ' ἐτέρας, καὶ τοῦτο ποιοῦσα συνεχῶς (λέγω δὲ συνεχῶς κατά τὸν χρόνον) ὑπερδαίνουσα μέν τοὺς περιχομένους ὑπό τῶν τάσεων τόπους, ἱσταμένη δ' ἐπ' αὐτῶν τόν τάσεων καὶ φθεγγομένη ταύτας μόνον αὐτὰς μελφδείν λέγεται καὶ κνείσθαι διαστηματικήν κίνησιν».

«§ 27. Ληπτίον δὶ ἐκάτερον τούτων κατά τὴν τῆς αἰσθήσεως φαντασίαν πότερον μιὰν γὰρ δυνατόν ἢ ἀδύνατον φωνὴν κυκείσθαι καὶ πάλιν ἱστασθαι αὐτὴν ἐπὶ μιας τάσεως ἐτέρας ἐστὶ σκέψεως καὶ πρὸς τὴν ἐνεστώσαν πραγματείαν οἰν ἀναγκαίον τὸ διακινῆσαι τοῦτων ἐκάτερον ὁποτέρως γὰρ ἔχει, τὸ αὐτό ποιεί πρός γε τὸ χωρίσαι τὴν ἐμμέλη ἀνησιν τῆς φωνῆς ἀπὸ τῶν ἄλλων κινήσεων».

α Άπλως γάρ όταν μέν ούτω κινήται ή φωνή ώστε μηδαμού δοκείν Ιστασθαι τη άκοη, συνεχή λέγομεν ταύτην τήν κένησεν όταν δε στήναί που δέζασα, είτα πάλιν διαδαίνειν τενά τόπον φανή και τούτο ποιήσασα πάλιν έρ' έτέρας τάσεως στήναι δόξη και τούτο έναλλαξ ποιείν φαινομένη συνεχώς διατελή, διαστηματικήν την τοιαύτην κίνησεν λέγομεν».

αξ 28. Την μέν ούν συνεχή λογικήν είναί φαμεν διαλιγομένων γάρ ήμων ούτως ή φωνή κινείται κατά τόπου ώστε μπδαμού δοκείν ίστασθαι. Κατά δὲ τὴν έτέραν, ἢν ὁνομάζομεν διαστηματικήν, ἐναντοικ πέρνιε γήνειθαι: ἀλλὰ γὰρ ἱστασθαί τι δοκεί καὶ πάντες τὸν τοῦτο φαινόμενον ποιεῖν οἰκέτι λίγειν φαιν ἀλλὶ ἄδειν. Διόπερ ἐν τῷ διαλέγειθαι φεύγομεν τὸ ἱστάναι τὴν φωνήν, ὰν μὴ δὲ πάθος ποτὲ εἰς τοιαύτην κόποιν ἀναγκασθώμεν ἱλθείν, ἐν δὲ τῷ μελφδείν τούναντένο ποιούμεν. Τὸ μὲν γὰρ συνεχὲς φεύγομεν, τὸ δὲ ἐστάναι τὴν φωνὴν ὡς μάλιστα διώκομεν. Όσο γὰρ μάλλοι ἐκάστην τῶν φωνῶν μίαν τε καὶ ἱστηκιών καὶ ἐντὶν ποιόσομεν, τοσούτω φαίνεται τῆ αἰθήσει τὸ μιλος ἀκριβέστερον».

«"Οτι μὲν οὖν δύο χινήσεων οὐσῶν χατὰ τόπον τῆς φωνῆς ἡ μὲν συνεχὴς λογική τἰς ἐστιν, ἡ δὲ διαστηματική μελφδική, σχεδόν δῆλον ἐκ τῶν εἰρημένων».

α ξ 42. Τούτων δ' οῦτως ἀφωρισμένων τε καὶ προδιηρημένων

περί (τοῦ μουσιοῦ) μέλους ἄν εἴη ἡμίν πειρατέον ὑποτυπώσαι τί ποτ ἱστιν ἡ ομάς αὐτοῦ. "Οτι μέν οῦν διαστηματικήν ἐν αὐτοῦ δεῖ τὴν τῆς φωνῆς κόνησαν είναι πρειέρνται, άνοτ τοῦ γε λογώδους χεχώρεσται ταὐτη τὸ μουσικόν μέλος λέγεται γέρ δη καὶ λογώδες τη μέλος, τὸ συγκείμενον ἐν τῶν προσφάιῶν τῶν ἐν τοῖς ὁνόμασι: φυσικόν γέρ τὸ ἐπιτείνειν καὶ ἀνιέναι ἐν τῷ διαλέγεσθαι».

Προσέτι παραθάλλει ο Οὐεστράλιος ὡς συναφὶς τὸ ἰξῆς τοῦ Ὠριστοξένου ἀπόσπασμα,ὅπερ διεσώθη ἐν τοῖς προλαμβ. τοῦ Ψελλοῦ δ 6:

«Των δὶ ρυθμίζομένων έκαστον ούτε κινείται συνεχώς ούτε ἡρεμεῖ,
ἐλλὶ ἐναλλάξ. Καὶ τὴν μὲν ἡρεμίαν σημαίνει τό τε σχήμα καὶ ὁ
φθόγγος καὶ ἡ σιλλαδή: οιδενές γὰρ τούτων ἐστίν αἰσθέσθαι ἀνει
τοῦ ἡρεμίσαν τὴν δὶ κίνησιν ἡ μετάδασις ἡ ἀπὸ σχήματος ἐπὶ σχήμα
καὶ ἡ ἀπὸ φθόγγοι ἐπὶ φθόγγον καὶ ἡ ἀπὸ συλλαδής ἐπὶ συλλαδήν.
Εἰκὶ δὶ οι μὲν ὑπὸ τῶν ἡρεμιῶν κατεχόμενοι χρόνοι γνώριμοι, οι δὲ
ὑπὸ τῶν κινήσιων ἄγωστοι διὰ σμικρότητα ὅσπιρ ὅροι τινὲς ὅντει
τῶν ὑπὸ τῶν ἡρεμιῶν κατεχομένων χρόνων, Νοητίον δὲ καὶ τοῦτο
ότι τῶν ἡυθμικῶν συστημάτων ἔκαστον ούχ ὁμοίως σύγκεται ἐκ τε
τῶν γνωρίμων χρόνων κατὰ τὸ ποσόν καὶ ἐκ τερὰ ἀγνώστων, ἀλλὶ
ἐκ μὲν τῶν γνωρέμων κατὰ τὸ ποσόν κὸς ἐκ μερῶν τινων σύγκεται
τὰ συστήμαται, ἐκ δὶ τῶν ἀγνώστων ὡς ἐκ τῶν διοριζόντων τοὺς
γνωρέμους κατὰ τὸ ποσόν χρόνους ».

49. Έχ των χωρίων τούτων όρθως μὲν συνάγει ὁ Οὐεστφάλιος ώς ληγόμενον ὁπό τοῦ 'Αριστοξένου, ὅτι ἐν μὲν τῆ ἀδῆ ἡ φωνὴ φαίνεται τῆ ἡμετέρχ αἰσθήσει ὅτι διαδάσα τόπον τινὰ ἐπὶ τό δξῦ ἡ βαρὰ ἱσταται, ἔπειτα δὲ πάλιν διαδάσα ἱσταται ἰφ ἱτέρας τάστως καὶ ισταται, ἔπειτα δὲ πάλιν διαδάσα ἱσταται ἰφ ἱτέρας τάστως καὶ σύστο συνεράς ποιοῦσα διατελεῖ μέχρι τέλους, καὶ ὅτι αὶ μὲν μεταδάσεις ἀπὸ τάσεως εἰς τάσιν εἰνε Χρόνοι ἄγγωστοι δὰ τὴν σμικρότηται αὶ δὲ ἡρεμίαι τῆς φωνῆς, τουτέστιν οι θθύγγοι ἡ αὶ μελφόδοι τηται αιλλαδαί, λαμιδάνουσι μέγθως γώριμον καὶ ὡρισμένον, δηλον ὅτι μονόσημον, δίσημον κτλ., καθάλου δὲ ἡ μακρά τὸ διπλάσιον τῆς βραχείας. Έν τῷ λογώδει ὅμως μέλει, τουτέστιν ἐπ τῆ συνήθιο ὑμιλία, αὶ σιλλαδαί διαφέρουσι μὲν ἀσαύτως ἀλλήλων ώσπερ ἐν τῆ ψήλ κατά τὴν τάσιν, ἄλλαι μὲν δίστεραι, ᾶλλαι δὲ βαρύτεραι οὐσαι, μέγθος ὁμως ἔχουσιν ἀόριστον, ἐιὸ δηλαδή χρόνοι ἄγγωστοι κατά τὸ ποσύν. Δὲὰ τάγους πορφερέμεναι αὶ σιλλαδαί τὴ ἡμετέρε αἰσθήσει φαίνονται ὡς ἐν διηνικεί κινήσει διατελούσαι καὶ ἡ φωνὴ ὡς μεταβάσεις μόνον ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην συλλαβήν ποιουμένη, χωρὶς νὰ ήρεμή έν αὐταῖς, ὅπως ποιεῖ έν ταῖς μελφδουμέναις συλλαβαῖς, πλήν ένίστε κατ' έξαίρεσιν διὰ πάθος. Έκ τούτου γίνεται μέν διάκρισίς τις μαχροτέρων καὶ βραχυτέρων συλλαδών, τὸ ποσὸν ὅμως αὐτῶν εἶνε άγνωστον, δέν δύναται να όρισθη άκριδως ὅπως ἐν τῆ φδη. Ταϋτα τῷ ὄντι συνάγονται ὀρθῶς καὶ λογικῶς ἐκ τῶν λόγων τοῦ ᾿Αριστοξένου περί της διαφοράς της χατά τόπον χινήσεως της φωνής, της τε συνεχούς και τῆς διαστηματικῆς, τουτέστι τῆς ἐν τῆ διαλέκτω ἦτοι τῆ συνήθει όμιλία έμφανιζομένης και τῆς ἐν τῆ ώδῆ. 'Αλλ' ὅ,τι συμ-Gaiveι έν τῆ ἀρρύθμο διαλέκτο δικαιούμεθα νὰ ἐπεκτείνωμεν καὶ εἰς την ἔρρυθμον λέζιν τουτέστιν εἰς τὰ ψιλὰ ήτοι τὰ ἄνευ μέλους ἀπαγγελλόμενα μέτρα τῆς παλαιᾶς ποιήσεως; πρέπει δηλαδή καὶ ἐν τῷ δακτυλικφ έξαμέτρφ, τφ ίαμδικφ τριμέτρφ καὶ τφ τροχαϊκφ τετραμέτρω, ότε απηγγέλλοντο άνευ μέλους, να δεχθώμεν ότι αι τυλλαβαι άπαγγελλόμεναι έτήρουν το αυτό και έν τη συνήθει όμιλία μέγεθος, ώστε ήσαν άγνωστοι κατὰ τὸ ποσόν, ὡς δέχεται ὁ Οὐεστφάλιος; Τουτο δεχόμενοι ούδεν ήττον δεχόμεθα ή ότι εν τῆ προφορά των ρχψωδουμένων ή ψιλώς ἀπαγγελλομένων μέτρων ούδεις ήκούετο ρυθμός, όπως καὶ ἐν τῆ συνήθει ὁμιλία, ἀλλὰ μέλος μόνον τὸ λογωδες, οπως και έν τῷ διαλέγεσθαι, ἢ τοϋλάχιστον οὐχὶ ἀκριδὴς και κανονικὸς ρυθμός, οἶον εἶχον τὰ μέτρα ταῦτα ἀδόμενα. Τότε πρὸς τί τοσοῦτον ἐπόνουν οἱ ποιηταὶ γράφοντες ἐμμέτρως ἐν τῆ ἐπικῆ ποιήσει καὶ ἐν τῷ διαλόγῳ τῶν δραμάτων καὶ αὐστηροτάτους τηροῦντες κανόνας περί την ρυθμοποιίαν, ἀφ' οὐ οἱ ἀκροαταὶ οὐδένα ἢ τοὐλάχιστον ούχλ τον οίχειον διησθάνοντο ρυθμόν καλ ον άπετύπωσεν ο ρυθμοποιός; Είς τὸ ἄτοπον τοῦτο ἄγει ἡμᾶς ἡ γνώμη τοῦ Οὐεστφαλίου περί των ψιλών μέτρων, ώστε άδύνατον να είνε κατα πάντα όρθή. Σφάλλεται δὲ προφανῶς ὁ Οὐεστφάλιος διότι ἄνευ ἀνάγκης πάσας τὰς ἱδιότητας τῆς ἀρρύθμου διαλέκτου ἐπεκτείνει καὶ εἰς τὰ ἔρρυθμα ψιλὰ μέτρα. Ύποτίθησι δηλαδή ότι αί συλλαβαί τῶν μέτρων τούτων ήσαν χρόνοι άγνωστοι κατά τὸ ποσόν, ὅπως ἐν τῆ διαλέκτφ, έν φ οὐδαμοῦ λέγει τοῦτο ὁ 'Αριστόξενος οὐδὲ συνάγεται ἀναγκαίως έκ τῶν λόγων αὐτοῦ. Τοὐναντίον ἀφ' οὐ τα στιχουργήματα ταῦτα ήσαν έρρυθμα, φυσικώτερον είνε νὰ ὑποτεθῆ ὅτι ἐξαγγελλόμενα δημοσία ελάμδανον τον προσήχοντα ρυθμόν, όστις έγίνετο αίσθητος τοζ άκροωμένοις. "Όπως δε κατορθωθή τούτο, δήλον ότι άπητείτο νά λάδωσιν αι συλλαβαι εν τη απαγγελία το προσήκον ρυθμικόν μέγεθος, ή μαχρά δηλαδή το διπλάσιον μέγεθος της βραχείας, άμα δὲ παρά τὰς λογικάς τάσεις νὰ γίνωνται αίσθηταὶ καὶ αὶ ἡυθμικαὶ λεγόμεναι τάσεις, αι μεν δηλονότι θέσεις να προφέρωνται έρρωμενέστερον ήτοι μετά μείζονος δυνάμεως ή έμφάσεως, αί δὲ άρσεις μετ' έλασσονος. Ἡ τοιχύτη των ψιλών μέτρων προφορά διέφερέ πως βέεσια της έν τω διαλέγεσθαι καὶ ἔπρεπεν, ως εἰκός, νὰ διαφέρη ἀφ'οὐ τὰ μέτρα ταῦτα ἦσαν ρυθμοί, ἡ δὲ συνήθης διάλεκτος ἐστερεῖτο τοῦ ένθμου. Οἱ ἐαψφδοὶ όμως οἱ δημοσία καὶ πανηγυρικῶς τὰ 'Ομηρικὰ έπη και οι υποκριται οι τα τρίμετρα και τετράμετρα έν τοις θεάτροις άνευ μέν μέλους, μετὰ φυθμοῦ δ' ἀπαγγελλοντες δέν ἡδύναντο νὰ ύπολαμδάνωνται ύπο των άκροατων ώς παρά φύσιν φθεγγόμενοι καίπερ παρεκδαίνοντες τῆς συνήθους ἐν τῆ διαλέκτῳ προφορᾶς. Τό τε έπος και τὸ δράμα είχον πολλά τὰ θαυμαστά και τοῦ κοινοῦ και συνήθους εξηλλαγμένα, ήμιστα δὲ πρέπει νὰ θεωρηθή ώς τοιαύτη ή έρρυθμος ἀπαγγελία τῶν ἀμελφδήτων μέτρων.

50. *Οτι δί ή φωνή ίν τη άπαγγελίς των ψιλων μέτρων ή ποιη μάτων διέφερεν ου μάνου της μελφδικής, άλλά και τής λογικής, άγαθη τύχη έχομεν μαρτυρίας τών άρχαίων διαρρήδην τοῦτο βετώνο τοῦτο βετών τόχη έχομεν μαρτυρίας τών άρχαίων διαρρήδην τοῦτο βετώνοται τρία ήδη φωνών αἡ μέν συνεχής, ή δὶ διαστηματική, ή δὶ μέση. Συνεχής μέν οὐν ίστιν ή τάς τε άνέσεις και τάς ἐπττάσεις λεληθότοις διά τε τάχροις ποιουμένη, διαστηματική δὶ ή τάς με ντάσεις και γαρός διά τε τάχροις ποιουμένη, διαστηματική δὶ ή τάς με ντάσεις δὶ ή ἐξ ἀμφοῦν συγκειμένη. Ἡ μέν οὐν συνεγής ἐστιν ή διαλεγόμεθο, μέση δὶ ή τάς των ποιημάτων ἀναγνώσεις ποιούμεθα, διαστηματική δὶ [ή] κατά μέσον τῶν ἀπλών φωνών ποσά ποιουμένη διαστήματικ καὶ μονάς, ήτες καὶ μελφδική καλείται» (1). Καὶ τί μεν διαφείει ή συνεχής ή λογική φωνή τῆς διαστηματικής ή μελφδική γυνώσεομεν ήδη ἐξ ἀν περὶ ἀντών λέγει ὁ 'Αριστόζενος, παρεθέμεθα δὶ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν. Ηξει δὶ τῆς μέσης φωνής οὐδὲν μὲν μανθάνομεν

(4) 'Η τρυχή διαίρεσες εφρέπανται και παφά Πορφορίφ είς Ητολεμιαίου στλ. 230 Αέγοντε άδει « Έν τῆ Λουταῆ φωνή Ελλαε την είαν αι διατάσεις και συστολιαί του πολ. λάδου, αίτε μασφότητες καλ εί αρχάτητες Αλλαε δεί αι τροχήτες και εί βραδότητες. Ερών ούν κάξεων θεωρουμένων τατές ελλαι δεί [αι] δεόρτες και [αι] βραφότητες. Τρών ούν κάξεων θεωρουμένων ταξι μέν χρέτει ή βυθμεκή, ταξ δεί η μετροκή, ταξι δεί ή ανταγονιστής τη έγενη στολεγορόνη του Αδρανία Αλλανίηλ Βρασνιόρ σελ. 502.

παρ' αύτοῦ τοῦ 'Αριστοζένου, όσα δὲ λέγει ὁ 'Αριστείδης ἐν τῷ προκειμένω χωρίω είνε πάνυ άσαφη. Ο Αριστείδης όρίζων την μέσην φωνήν λέγει «μέση δὲ ἡ ἐξ ἀμφοῖν συγκειμένη» καὶ κατωτέρω «μέση δὲ ἡ τὰς τῶν ποιημάτων ἀναγνώσεις ποιούμεθα». Ποία τις λοιπὸν ήτο ή μέση φωνή, ήτοι η αναγνωστική ταξις, ώς καλεί αὐτήν ό Πορφόριος, η η των ψιλών μέτρων και ποιημάτων προφορά, ως ήμετς δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν; Έχ μεν τοῦ δευτέρου όρισμοῦ τοῦ 'Αριστείδου, δστις ἀνεφέρετο εἰς γνωστὴν μὲν τοῖς πάλαι προφορὰν τῶν ἀναγινωσκομένων ποιημάτων, άγνωστον δ' ήμτν, ούδεν δυνάμεθα να μάθωμεν ἀχριβέστερον. Τι δὲ ἐννοεῖ ὁ ᾿Αριστείδης διὰ τοῦ πρώτου όρισμοῦ «μέση δὲ η ἐξ ἀμφοῖν συγχειμένη» λέγων; οὐδὲν βεδαίως ἄλλο ηδύνατο ο 'Αριστείδης να έννοη δια του άμφοῦν εί μη την συνεχή καὶ τὴν διαστηματικὴν φωνήν. Πῶς ὅμως ἐννοητέον ταῦτα; πῶς δηλαδή λέγει ο 'Αριστείδης ὅτι ἡ μέση φωνή, καθ' ἢν οί παλαιοί έποιούντο τὰς ἀναγνώσεις τῶν ποιημάτων αύτῶν, συνέκειτο ἐξ ἀμφοτέρων τούτων, της τε συνεχους ή λογικής και της διαστηματικής ή μελφδικής φωνής; κατ' έμην γνώμην ή μέση φωνή λέγεται ὅτι μετείχεν άμφοτέρων, τῆς τε λογικῆς καὶ τῆς διαστηματικῆς φωνῆς, ὡς έξης της μεν διαστηματικής φωνής κατά τούτο, ότι αι συλλαβαί αὐτῆς δὲν ἦσαν χρόνοι ἄγνωστοι, ὡς αἰ τῆς λογικῆς φωνῆς, ἀλλὰ γνώριμοι, ώς αι της διαστηματικής, είχον δηλαδή ώρισμένον μέγεθος και καθ' όλου ή μακρά το διπλάσιον της βραγείας τάνάπαλιν δε της λογικής φωνής μετείχεν ή μέση καθ' όσον τὰ τῶν τάσεων, ὀξειῶν τε και βαρειών, διαστήματα δέν ήσαν φανερά και ώρισμένα τὸ ποσόν, οία τὰ τῆς διαστηματικῆς φωνῆς, ἀλλὰ λεληθότα καὶ ἄγνωστα, οἴα τὰ τῆς λογικῆς φωνῆς. Ἐν ὁ δηλαδή ἐν τῆ λόγικῆ φωνῆ πρώτον μέν διεκρίνοντο πολλά εΐδη βραχειών και πολλά εΐδη μακρών συλλαδών, είτα δὲ διὰ τάχους προφερόμεναι αἱ συλλαδαὶ ἀπέβαινον γρόνοι άγνωστοι κατά τὸ ποσόν, οί ἀπαγγέλλοντες τὰ ψιλὰ μέτρα έτήρουν μέν τὸ ρυθμικὸν μῆκος τῶν συλλαδῶν, ταῖς μακραῖς συλλαβαϊς προσποιούντες τὸ διπλάσιον μέγεθος τῶν βραχειῶν, καὶ κατὰ τοῦτο ἐκοινώνουν τῆς διαστηματικῆς φωνῆς, ἥτις ἐπὶ τῶν διαφόρων τάσεων ἢ φθόγγων ἐποιεῖτο ώρισμένας τὸ ποσόν καὶ γνωρίμους μονάς, αύθις δε επιτείνοντες και άνιέντες την φωνήν δεν άπεδιδον διαστήματα φανερά και άκριδως ώρισμένα τὸ ποσόν, ὅπως συνέβαινεν ἐν τῆ διαστηματική φωνή, άλλ' άγνωστα και άόριστα, οίαι ήσαν αί προσωδίαι ἐν τῆ λογικῆ φωνῆ. Συνελόντες δὲ λέγομεν ὅτι διὰ τῆς μέσης φωνής ἀπεδίδοτο μέν ό ρυθμός ήτοι ή τάξις τῶν χρόνων, οὐδέν δὲ μέλος είμη το της διαλέκτου ήτοι το λογώδες. Ούτω πως πρέπει να φαντασθώμεν ότι οἱ παλαιοὶ ἐποίουν ἀναγινώσκοντες ἢ ἀπαγγέλλοντες τὰ ποιήματα αύτῶν καὶ οὐχὶ ὡσανεὶ πεζὸν λόγον, ὡς δοξάζει ὁ Οὐεστφάλιος, διότι τότε δὲν θὰ διεκρίνετο ὑπ' αὐτῶν τῶν παλαιῶν καὶ τρίτον είδος φωνής ή μέση ή ή άναγνωστική. Κατά τὸν τρόπον δὲ τοῦτον πρέπει και ἡμεῖς νὰ ἐθισθῶμεν νὰ ἀπαγγέλλωμεν τὰ ἀρχαϊα ποιήματα, έὰν θέλωμεν νὰ ἀπαγγέλλωμεν αὐτὰ ὡς ἔρρυθμα καὶ ούχὶ ὡς ἄρρυθμα ποιήματα. Κατὰ τοῦτο δὲ κυρίως ἀδυνατοῦμεν νῦν ήμεις να αποδώσωμεν την άρχαιαν απαγγελίαν πλήρη, καθ' όσον τα δύο συγκρουόμενα έν τῆ παλαιὰ ποιήσει στοιχεῖα, τοὺς λογικοὺς δηλαδή και ρυθμικούς τόνους, δέν δυνάμεθα να προφέρωμεν κεχωρισμένως και άνεξαρτήτως άλλήλων ώς οι παλαιοί, άλλ' άναγκαζόμεθα νὰ ὑποτάσσωμεν τοὺς λογικοὺς τόνους εἰς τοὺς ῥυθμικούς, οὐδένα λόγον των λογικών τόνων ποιούμενοι, ὅπως οἱ παλαιοὶ οὐδένα λόγον αύτων έποιοϋντο έν τη φδη (1). Έν πρώτης βέδαια όψεως τὸ πράγμα δέν φαίνεται φυσικόν και δυσαρεστεῖ, άλλ' όταν τις έξοικειωθή πρός τὸν ρυθμόν, τότε ἐθίζεται νὰ ἀδιαφορή πρὸς τὸ ἐκ τῆς παραδάσεως τοῦ φυσιχοῦ τονισμοῦ τῶν λέξεων δυσάρεστον προσέχων μαλλον είς τὴν έκ τοῦ ρυθμοῦ ἀπόλαυσιν καὶ τὸ έκ τούτου εὐχάριστον τοῦ ἐξ ἐκείνου δυσαρέστου προτιμών.

51. Ἐτέρα τοῦ Οὐετφαλίου ἡμαρτημένη δόξα εἶνε ὅτι πλὴν τῆς μονοσήμου βραχείας καὶ τῆς δισήμου μακρᾶς συλλαδῆς παραδέχεται καὶ ἄλλα μόθιμιὰ μεγίθη τῆς τε βραχείας καὶ τῆς μακρᾶς, τουτόστι ακὶ βραχείας βραχυτέρας τε καὶ μακροτέρας τῆς μονοσήμου καὶ μακράς βραχυτέρας τε καὶ μακροτέρας τῆς μονοσήμου καὶ μακράς βραχυτέρας ταὶ μακροτέρας τῆς αδισήμου, τὴν δ' ὑπαρξιν τῶν πραγομορία τοῦ ὑπαρξιν τῶν πολλαδῶν ζητεί νὰ πιστώση διὰ μετρικῶν τοῦ τε Διουνοίου τοῦ 'Αλικρανασείως καὶ τίνων παλαιών μετρικῶν (πρέλ. Rhythinik' σελ. 365 - 7, allg. Metrik' σελ. 292 κέι.) 'Αλλ' ἐξετάσομεν ἀκριδέστερον τὶ λέγοιον οὐτοι καὶ κατὰ πόσον ὁ Οὐεστφάλιος ἐρμινεύει πίστος τὰ λεγόμενα ὑπ αὐτῶν. Ό μὲν λιπόν λευόσιος περί συνθ. ὁνομ. κερ. 11 λέγει τάδε « τὴ μὶν πεξήλ λέξις οὐδονὸς οῦτ ἐνόματος οῦτε ἐρίματος βιάζεται τοὺς χρόνους οὐδὲ μετατίθησιν, άλλ' οἰας παρείλησε τῆ φύσει τὰς συλλαδάς, τάς τε τι Πιβελ, λονόν. 'Διαργ. περί συνθ. ἀνομ. κερ. 11 κεὶ \$77.

μακράς και τὰς βραχείας, τοιαύτας φυλάττει. Ἡ δὲ ρύθμικὴ καὶ μουσική μεταδάλλουσιν αὐτὰς μειοῦσαι καὶ αὐξουσαι, ώστε πολλάκις εἰς τὰ ἐναντία μεταχωρείν οὐ γὰρ ταῖς συλλαδαῖς ἀπευθύνουσι τοὺς χρόνους, ἀλλὰ τοῦς χρόνοις τὰς συλλαδάς». Ὁ δὲ Λογγῖνος ἐν τοῦς προλεγομένοις εἰς τὸ Ἡραιστίωνος ἐγχειρίδιον § 6 καὶ ὁ Μάριος Οὐκτωρίνος σελ. 53 λέγουσι τάδε:

«Διαφέρει βυθμοῦ τὸ μέτρον, η «Differt autem rhythmus a το μέν μέτρον πεπηγότας έχει metro, quod metrum certo nuπους χρόνους,

ό δὲ ἐυθμὸς ὡς βούλεται ἔλχει τοὺς χρόνους, πολλάχις γοῦν καὶ τὸν βραχὺν

γρόνον ποιεϊ μακρόν».

mero syllabarum ac pedum finitum sit, rhythmus autem . . . ut volet protrahit tempora, ita ut breve tempus plerum-

que longum efficiat, longum contrahat».

'Ο δὶ Διομήδης (σελ. 423 Keil) λέγει «distat enim metrum a rhythmo, quod metrum certa qualitate ac numero syllabarum temporumque finitur». Καὶ σελ. 468 Κ. «rhythmi certa dimensione temporum terminantur et pro nostro arbitrio [= τῷ τοῦ Οῦωταρίνου ut volet καὶ τῷ τοῦ Λογγίνου ός βοῦλεται] nunc brevius arctari [= longam contrahit], nunc longius provehi [= protrahit tempora] possunt». Έν ἐτέρῳ δὶ χωρίῳ ὁ Μέριος Οιωταρίνος (σελ. 49) λέγει «musici qui temporum arbitrio syllabas committunt in rhythmicis modulationibus aut lyricis cantionibus per circuitum longius extentae pronunciationis tam longis longiores, quam rursus per correptionem breviores brevibus proferunt». Καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν «musici non omnes inter se longas aut breves pari mensura consistere, siquidem et brevi breviorem et longa longiorem dicant posse syllabam fieri».

Τὰ χωρία λοιπὸν ταϋτα ύπολαμβάνει ὁ Οὐεστφάλιος ὡς μαρτυροῦντα διαρρήδην ὅτι, ἐν ἡ ἡ πεζὴ λέξις ἐφύλαττε τὴν φυσικὴν πῶν συλλαβῶν ποσότητα, ἡ ῥυθμικὴ καὶ μουσικὴ τουτέστιν ἡ μελικὴ ποίποις κατὰ βούλησιν μετέβαλλε τὰς μακρὰς καὶ βραχείας συλλαβάς ἐπὶ τὸ μεῖζον ἡ ἐλασσον, ῶστε πολλάκις αὶ βραχείαι ἐλαμβάνοντο ὡς μακραὶ καὶ αὶ μακραὶ ὡς βραχείαι. ᾿Λκριβέστερον δὲ ἐκ τῶν χωρίων τούτων συνάγει ο Οὐεστφάλιος ὅτι ἐν τἢ μελικἢ τῶν παλαιῶν ποιήσει ἦσαν ἐν χρήσει τὰ έξῆς ἔξ συλλαδικὰ μεγέθη:

α΄) μακρά ηὐξημένη ήτοι μακρά μακράς μακροτέρα. Τοιαύτην δὲ λαμάάνει τὴν μακράν τοῦ τετρασήμου τροχαίου ὡς ἔχουσαν μέγεθος 2 ἔ τοῦ πρώτου χρόνου.

β') μακρά τελεία ήτοι μακρά δίσημος, οῖα ήτο ή μακρά τοῦ τετασήμου δακτύλου καί τοῦ τρισήμου τροχαίου.

γ') μακρά μεμειωμένη ήτοι μακρά μακράς βραχυτέρα, οἶα ήτο ή μακρά τοῦ τρισήμου δακτύλου ἔχουσα μέγεθος 1 ½ τοῦ πρώτου χρόνου.

δ΄) βραγεία ηδιξημένη ήτοι βραχεία βραχείας μακροτέρα, οία ήτο η βραχεία τοῦ τετρασήμου τροχαίου έχουσα μέγεθος 1 ½ τοῦ πρώτου χρονου.

 ε') βραχεῖα τελεία ήτοι βραχεῖα μονόσημος, οἴα ἦτο ἡ βραχεῖα τοῦ τετρασήμου δακτύλου καὶ τοῦ τρισήμου τροχαίου.

ς') βραγεία μεμειωμένη ήτοι βραγεία βραγείας βραγυτέρα, οἰα ήτο ή βραγεία τοῦ τρισήμου δακτύλου ἔγουσα μέγεθος τὰ τρία μέρη τοῦ πρώτου χρόνου τουτέστι ‡.

Τη βοηθεία δὲ τῶν τοιούτων μακροτέρων καὶ βραχυτέρων μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαδῶν ζητεῖ ὁ Οὐεστράλιος νὰ ἐξισώση τὰ διάφορα ποδικὰ μεγέθη ἐπὶ τῶν μικτῶν τοὶ ἐπισυθέτων μέτρων, ἐπὶ μὲν τῶν μικτῶν τοῖς δακτύλοις προσποιῶν τὸ μέγεθος τοῦ τρισήμου τροχαίου, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπισυνθέτων τἀνάπαλιν τοῖς τροχαίοις προσποιῶν τὸ μέγεθος τῶν τετρασήμων δακτύλων ὡς ἐξῆς.

Κατά τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξισοῖ ὁ Οὐεστφάλιος καὶ τὰ διάφορα ποδικά σχήματα τοῦ ἐν τῆ ἀρχῆ τῶν μικτῶν μέτρων πολυσχηματίστου ποδός, ὡς ἐξῆς:

52. Ἡ θεωρία αΰτη τοῦ Οὐεστφαλίου, ἡν ἀσπάζεται καὶ ὁ Ῥοσβάγιος, πλὴν ὅτι καὶ τοῖς δακτύλοις τῶν ἐπισυνθέτων μέτρων ὥσπερ καὶ τοῖς τῶν μικτῶν προσποιεί μέγεθος τὸ τοῦ τροχαίου ἦτοι τρίσημον (speciel. griech. Metrik 3 σελ. 374 και 513), στηρίζεται ἐπὶ παρερμηνείας των μνημονευθεισων άρχαίων μαρτυριών, ώς έρχόμεθα νὰ δείξωμεν ἐφεξῆς. Καὶ πρότερον μὲν χατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' ἄλλων τε (πρόλ. Βεκήρου ἀνέκδ. σελ. 713. 1186) καὶ ὑπὸ τοῦ Διονυσίου έν τῷ μνημονευθέντι χωρίω καὶ ἀλλαχοῦ (περὶ Δημοσθένους δεινότητος σελ. 1069) διαχριτέον δύο γένη θεωρητικών τὸ τῶν μουσικών καὶ φυθμικών καὶ τὸ τῶν γραμματικών καὶ μετρικών. Καὶ οἱ μὲν μουσικοί και ρυθμικοί, οὐχὶ διάφοροι ἀλλήλων ἀλλ' οἱ αὐτοί, ὡς ἐκ πολλών δήλον, όντες, ήσαν κυρίως όπαδοί τοῦ 'Αριστοξένου και περί πάσαν τὴν μουσικὴν τέχνην ἀσχολούμενοι ἐξήταζον τὰ πράγματα βαθύτερον καὶ ἐπιστημονικώτερον, οἱ δὲ γραμματικοὶ καὶ μετρικοὶ έπραγματεύοιτο τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ μέτρα ἐμπειρικώτερον. Εἰς τοὺς μουσικούς λοιπόν και ρυθμικούς και μάλιστα είς αὐτόν τὸν 'Αριστόξενον ἀνοιστέον την θεωρίαν περί της διαφόρου δυνάμεως ήτοι ποσότητος των συλλαβών της γλώσσης, πως δηλαδή παραυζάνονται αί τε βραχεται και αι μακραι συλλαδαι ώς εκ τῆς προσθήκης συμφώνων είς τὰ βραχέα και τὰ μακρὰ φωνήεντα, περὶ οὖ πραγματεύεται ό Διονύσιος ἐν κεφ. 15 λέγων ὧδε΄ «Μήκους δὲ καὶ βραχύτητος συλλαδών οὐ μία φύσις, ἀλλὰ καὶ μακρότεραί τινές εἶσι τῶν μακρῶν, καὶ βραχύτεραι τῶν βραχειῶν. Έσται δὲ τοῦτο φανερὸν ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων. 'Ομολογεϊται δή βραχεΐαν είναι συλλαδήν, ήν ποιεί φωνήεν βραχὺ τὸ σ, ὡς λέγεται ὀδός. Ταύτη προστεθήτω εν γράμμα τῶν ἡμιφώνων τὸ ρ καὶ γενέσθω 'Ρόδος' μένει μὲν ἔτι βραχεῖα ἡ συλλαθή, πλήν ούχ όμοίως, άλλ' έξει τινὰ παραλλαγήν άκαρεί παρὰ τήν προτέραν. Έτι προστεθήτω ταύτη των άφωνων γραμμάτων τὸ τ καὶ γενέσθω τρόπος. μείζων αυτή των προτέρων έσται συλλαβών και έτι βραχεία μένει. Τρίτον γ' έτι γράμμα τῆ αὐτῆ συλλαδῆ προστεθήτω τὸ σ και γενέσθω στρόφος. τρισίν αθτη προσθήκαις άκουσταϊς μακροτέρα γενήσεται τῆς βραχυτάτης μένουσα ἔτι βραχεῖα. Οὐκοῦν τέσσαρες αὐται βραχείας συλλαβής διαφοραί την άνάλογον έχουσαι αϊσθησιν τής παραλλαγής μέτρον. 'Ο δ' αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ τῆς μακρᾶς. 'Η γὰρ έκ τοῦ η γινομένη συλλαβή μακρά τὴν φύσιν οὖσα τεττάρων γραμμάτων προσθήκαις παραυζηθείσα, τριών προταττομένων, ένος δε έπιταττομένου, καθ' ην λέγεται σπ.δήν, μείζων ἄν δήπου λέγοιτο είναι τῆς προτέρας έκείνης τῆς μονογραμμάτου. Μειουμένη δ' αὖ πάλιν καθ' εν έκαστον των προστεθέντων γραμμάτων τὰς ἐπὶ τοὕλαττον παραλλαγάς αίσθητας αν έχοι. Αίτια δὲ ήτις ἐστὶ τοῦ μήτε τὰς μακράς έχδαίνειν την έαυτών φύσιν μέχρι γραμμάτων έπτὰ μηκυνομένας (1) μήτε τὰς βραχείας εἰς ἐν ἀπὸ πολλῶν γραμμάτων συστελλομένας εκπίπτειν της βραχύτητος, άλλὰ κάκείνας εν διπλασίφ λόγφ θεωρεϊσθαι τῶν βραχειῶν καὶ ταύτας ἐν ἡμίσει τῶν μακρῶν, οὐκ άναγκαϊον έν τῷ παρόντι σκοπεῖν. 'Αρκεῖ γὰρ ὅσον εἰς τὴν παροῦσαν ύπόθεσιν ήρμοττεν είρησθαι, ότι διαλλάττει και βραχεία συλλαβή βραχείας και μακρά μακράς, και ούτε την αύτην έχει δύναμιν ούτ' έν λόγοις ψιλοϊς ουτ' έν ποιήμασιν η μέλεσι διὰ ρυθμών η μέτρων κατασκευαζομένοις πάσα βραχεῖα καὶ πάσα μακρά». Παραπλήσια λέγονται καὶ ἐν τῷ τέλει τῶν προλεγομ. εἰς Ἡφαιστ. ἐγχειρίδιον· «ἰστέον δὲ ὅτι ἄλλως λαμβάνουσι τοὺς χρόνους οἱ μετριχοὶ ἥγουν οἰ γραμματικοί και άλλως οι φυθμικοί. Οι γραμματικοί έκεῖνον μακρόν γρόνου ἐπίστανται τὸν ἔχοντα δύο χρόνους καὶ οὐ καταγίνονται εἰς μεϊζόν τι οι δὲ ρυθμικοὶ λέγουσι τόδε είναι μακρότερον τοῦδε, φάσχοντες την μέν των συλλαδών είναι δύο ήμίσεος χρόνων, την δέ τριών, την δέ πλειόνων οίον την ώς οι γραμματικοί λέγουσι δύο χρόνων είναι, οι δὲ ρυθμικοὶ δύο ἡμίσεος, δύο μὲν τοῦ ω μακροῦ, ημιγρόνιον δὲ τὸ σ΄ πᾶν γὰρ σύμφωνον λέγεται ἡμιχρόνιον».

53. Κατά την θεωρίαν λοιπόν παύτην των παλαιων ρύθμικων καὶ μουσικών το μέγεθος ἐκάστης συλλαδής τῆς τε μακράς καὶ τῆς βραχιάκς, δηλον ότι τῆς ἐχούσης μακρόν ἡ βραχὺ φωνῆτης, παραλλάσει ως ἐκ τῆς προσθήκης ἐκός ἡ καὶ πακίνων συμφώνων. Διότι προποιούντες οὐτοι τῷ μέν βραχεῖ φωνήεντι, οἰφ τῷ ο ἡ ε, τὸ μέγεθος ἐνὸς πρώτου Χρόνου, τῷ δὲ μακρώ η ἡ ω τὸ μέγεθος διὸ πρώτων Χρόνων, ἐκάστῳ δὲ ἀπλῷ συμφώνω τὸ μέγεθος ἡμίστος τοῦ πρώτου χρόνου, τὴν με μουγραμματον συλλαδήν τὴν ἐξ ἐνὸς βραχέος φωνήεντος ἐλάμδανον ὡς ἔχουσαν μέγεθος ἐνὸς πρώτου Χρόνου κὴν δὲ ἐκ βραχέος φωνήεντος μέγεθος ἐνὸς πρώτου Χρόνου καὶ ἡμίστος, τὴν δὲ ἐκ βραχέος φωνήεντος καὶ δύο συμφώνων ὡς ἔχουσαν μέγεθος δύο πρώτων χρόσου καὶ ψεθος ἐνὸς πρώτου Χρόνου καὶ ἡμίστος, τὴν δὲ ἐκ βραχέος φωνήεντος καὶ δύο συμφώνων ὡς ἔχουσαν μέγεθος δύο πρώτων χρόσουν μέγεθος δύο πρώτων χρόσουν μέγεθος διο πρώτων ξείδος διο πρώτων χρόσουν μέγεθος διο πρώτων χρόσουν μέγεθος διο πρώτων μέγεθος διο πρώτων δείδουν μέγεθος διο πρώτον μέγεθος διο πρώτον μέγεθος διο πρώτον δείδουν μέγεθος διο πρώτον μέγεθος διο πρώτον μέγεθ

 Οἴα ἡ δευτέρα μακρά συλλαδή τῆς λέξεως δισαληγέ, ἥτις σύγκειται ἐξ ἐπτὰ γραμμάτων. νων καὶ οῦτως ἐφεζῆς, ὧστε ἐπὶ τῶν συλλαδῶν τῶν ἐχουσῶν βραχὺ σωνήςν και εν ή ούδεν ή πλείονα σύμφωνα διέκρινον διάφορα μεγέθη, Βραγυτάτην δ' ελάμβανον την μονογράμματον την εξ ενός δηλαδή βραχέος φωνήεντος αποτελουμένην. Κατά τον αὐτον δε λόγον διέκρινον και διάφορα μεγέθη μακρών συλλαδών, ών έλαχίστη μέν ήτο ή έξ ένος μόνου μακρού φωνήεντος αποτελουμένη, έπὶ μαλλον δέ καὶ μάλλον μείζονες αί έχ μακροῦ φωνήεντος καὶ ένὸς ή δύο ή καὶ πλειόνων συμφώνων συγχείμεναι. Ήχριδολογοῦντο δὲ ταῦτα οί παλαιοί ρυθμικοί και μουσικοί δι' οὐδένα βεβαίως άλλον λόγον εἰμὴ ζητούντες να συμβιβάσωσι πρός την φύσιν της γλώσσης τον τρόπον, καθ, ολ ο μαγαιος ξηθίνομοιος ΙνετεΧειδίζετο απτ.μλ. σε ξηθινίζοίνελον. διότι ὑποτάσσων οὐτος τὴν γλῶσσαν τῷ ῥυθμῷ δὲν παρετήρει μόνον τὰ φωνήεντα τῶν συλλαδῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιφερόμενα αὐτοῖς σύμφωνα. Καὶ δὲν προσεποίει μὲν ταῖς συλλαβαῖς ταῖς ἐχούσαις μακρὸν φωνής μετζον μέγεθος ένεκα των έπιφερομένων συμφώνων, τας έχούσας όμως βραχὺ φωνήεν καὶ ἐπιφερόμενα τρία σύμφωνα μετεχειρίζετο πάντοτε ώς μακράς, τὰς δὲ ἐχούσας δύο σύμφωνα ἐπιφερομενα τῷ βραχεῖ φωνήεντι συνήθως μὲν ὡς μακράς, ἐνίστε δὲ ὡς ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς συμπλοκῆς τῶν συμφώνων καὶ ὡς βραχείας. Μόνας δὲ τὰς ἐξ ἐνὸς βραχέος φωνήεντος ἢ ἐξ ἐνὸς τοιούτου καὶ ἐνὸς συμφώνου επιφερομένου αποτελουμένας μετεχειρίζετο πάντοτε ώς βραγείας. Έν ῷ δὲ οἱ χρόνοι τῶν συλλαδῶν τῶν τε μαχρῶν καὶ τῶν βραγειών ελάμβανον εν τη συνήθει ομιλία τὰς πολλὰς διαφοράς, ας διέκρινον οι ρυθμικοί και μουσικοί καθά έν τοις έμπροσθεν εἴπομεν, τουναντίον ο ρυθμοποιός διέχρινε δύο μόνον ρυθμικά μεγέθη, το τών μαχρών και τὸ τῶν βραχειῶν συλλαδῶν, ὧν ὁ λόγος πρὸς άλλήλας . ήτο ό τοῦ διπλασίου, ταῖς μὲν δηλαδή βραχείαις προσεποίει μέγεθος τὸ τοῦ πρώτου χρόνου, ταῖς δὲ μαχραῖς δίσημον, ήτοι δύο πρώτων χρόνων. Τοῦτο δὲ μαρτυρεῖται οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ Διονυπίου ἐν τῷ μνημονευθέντι χωρίφ λέγοντος «αἰτία δὲ ἥτις ἐστι κτλ.» καὶ ὑπὸ τῶν μετρικών, άλλα και ὑπ' αὐτοῦ τοῦ 'Αριστοξένου, ὅστις ἔν τινι ἀποσπάσματι σφζομένφ εν τοῖς προλαμό. τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ ខ 1 λέγει τάδε «Καὶ πρώτον γε ότι παν μέτρον πρὸς τὸ μετρούμενον πως καὶ πέφυνε καὶ λέγεται. "Ωστε καὶ ἡ συλλαθὴ οὕτως ἄν ἔχοι πρὸς τὸν ρυθμόν ώς τὸ μέτρον πρὸς τὸ μετρούμενον, εἴπερ ποιοῦτόν έστιν οἰον μετρείν τον ρυθμόν. "Αλλά τοῦτον μέν τον λόγον οι παλαιοί έφασαν

έυθμικοί, ο δέ γε 'Αριστοζενος ούκ έστι, φησί, μέτρον ή συλλαβή. Παν γάρ μέτουν αὐτό τε ώρισμένον ἐστί κατὰ τὸ ποσὸν καὶ πρὸς τὸ μετρούμενον ώρισμένως έγει. ή δὲ συλλαδή οὐα ἔστι κατά τοῦτο ώτισμένη πρός τον ρυθμόν ώς το μέτρον πρός το μετρούμενον: ή γάρ συλλαθή οὐα ἀεὶ τὸν αὐτὸν χρόνον κατέχει, τὸ δὲ μέτρον ήρεμεῖν δεῖ κατά το ποσόν καθό μέτρον έστι και τὸ τοῦ γρόνου μέτρον ώσαύτως κατά το εν τῷ γρόνω ποσόν, ἡ δὲ συλλαδή γρόνου τινὸς μέτρον οὖσα ούκ ήρεμεί κατά τὸν χρόνον μεγέθη μέν γάρ χρόνων ούκ ἀεὶ τὰ αὐτὰ κατέγουσιν αἱ συλλαδαί, λόγον μέντοι τὸν αὐτὸν ἀεὶ τῶν μεγεθών ήμισυ μέν γάρ κατέγειν την βραγείαν γρόνου, διπλάσιον δέ την μακράν...» (1). Τὰ λεγόμενα ἐν τῷ χωρίω τούτω ὡς γνώμη τοῦ ᾿Αριστοξένου δήλον ὅτι πρέπει νὰ ληφθῶσι κατὰ τὰ λεγόμενα ύπὸ τοῦ Διονυσίου τοῦ "Αλιχαργασσέως ἐν τῷ μνημονευθέντι γωρίω έκ του 15 κεφ. του περί συνθέσεως όνομάτων, και ούχι κατά τὸ έτερον αύτοῦ χωρίον τὸ έν κεφ. 11 «ἡ μὲν πεζὴ λέξις κτλ.», ὡς παραδόξως ποιεί ο Ούεστφάλιος και ούτω τῷ παρὰ Ψελλῷ ἀποσπάσματι τούτω τοῦ 'Αριστοξένου προσάπτει νοῦν, ὅν κατ' οὐδένα τρόπον δύναται νὰ ἔγη.

54. 'Αφ' ού λοιπόν κατά τὰ εἰρημένα ὁ παλαιὸς ὁυθμοποιὸς δύο είδη συλλαδών σταθερώς διέχρινε τὰς μαχράς καὶ τὰς βραχείας έχούσας πρός άλλήλας λόγον τὸν τοῦ διπλασίου, τὴν μὲν δηλονότι βραγεῖαν έγουσαν ρυθμικόν μέγεθος το τοῦ πρώτου γρόνου, την δέ μακράν μέ γεθος δίσημον, πως ποτε ο τε Διονύσιος καὶ ὁ Λογγῖνος καὶ ὁ Μάριος Ούιχτωρίνος και ό Διομήδης έν τοῖς ἔμπροσθεν (§ 51) μνημονευθεῖσι γωρίοις λέγουσιν ότι το μέν μέτρον πεπηγότας έχει τοὺς χρόνους, ό δὲ ἐυθμός ὡς βούλεται ἕλκει αὐτούς, ὥστε πολλάκις καὶ τὸν βραχὺν γρόνον ποιεϊ μακρόν καὶ τἀνάπαλιν τὸν μακρόν βραχύν; ᾿Αφορμὴν είς τὸ νὰ ἀναφέρηται είς τὸν ρυθμόν ήτοι τοὺς ρυθμικοὺς καὶ μουσικούς τοιαύτη τις αύθαιρεσία περί την χρησιν της ποσότητος των συλλαδών οὐδὲν ἄλλο βεδαίως παρέσχεν εἰμὴ ἡ ἄδεια τοῦ ποιητοῦ νὰ μεταγειρίζηται συλλαβάς τινας μακρὰς ὡς βραχείας καὶ τάνάπαλιν, τουτέστιν ή χρήσις των κοινών λεγομένων συλλαδών. Καὶ τῷ όντι οί παλαιοί διαρρήδην προσποιούσι τῷ 'Ομήρῳ τὴν μεγίστην αὐθαιρεσίαν περί την γρησιν της ποσότητος των συλλαδών, κανονικώς

μέν βλέποντες αὐτὸν τὴν ἄνευ τελικοῦ συμφώνου ληκτικὴν τῆς λέξεως μακράν, προ λέξεως άρχομένης ἀπὸ φωνήεντος, λαμβάνοντα άντι βραχείας (α΄ τρόπος της χοινής), οίον «πλάγχθη έπεί», συχνά δὲ βραχείας συλλαδάς ἀντὶ μακρῶν (γ΄ τρόπος τῆς κοινῆς), ἵνα μηδέν εἴπωμεν περί τῆς ἀδείας, ἣν μετεχειρίζετο ἐπὶ τοῦ Β΄ τρόπου τῆς χοινής. Οἰον ὁ Ἡσύχιος ἐν λ. ἀχειωμένον λέγει «ῥάπτοντα καὶ ἰώμενον. Σύνηθες δε τῷ ποιητῆ τοῦ μέτρου ένεκα χρῆσθαι τοῖς βραχέσιν άντι των μακρών και τοις μακροίς άντι των βραχέων». Πρόλ. Σχολ. Ἡφαιστ. σελ. 102. 103. 121. Βεκήρου ἀνέκδ. σελ. 825 κέ. Ludwich, Aristarch II 125 κέ. Ὁ Λογγῖνος τὴν ἄδειαν ταύτην ἀναφέρει είς τὸν ρυθμόν, ὁ δὲ Διονύσιος εἰς τὴν ρυθμικήν, ὅπερ ταὐτό, ού μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μουσικήν, ὅπερ δηλοῖ ὅτι ὁ Διονύσιος ἐφρόνει τὰ αὐτὰ περὶ 'Ομήρου, οἶα καὶ ἀνώνυμός τις παρ' Αθηναίφ ιδ΄, 32, ότι δηλαδή ό "Ομηρος α δ.ά το μεμελοποιηκίται πάσαν έαυτοῦ την ποίησιν άφροντιστὶ τοὺς πολλοὺς άκεφάλους ποιεί στίχους καὶ λαγαρούς, ἔτι δὲ μυσύρους». Ταῦτα δὲ ἐφρόνει ὁ Διονύσιος δῆλον ὅτι ημαρτημένως, το δε ορθον μανθάνομεν έξ ων λέγει ο Άριστοτέλης περί ποιητ. κεφ. 1 ώδε λέγων «ή δὲ ἐποποιία (μιμεῖται) μόνον τοῖς λόγοις ψιλοῖς ἢ τοῖς μέτροις». Ἐν τῶν εἰρημένων οὐδεμία ἀμφιδολία ότι, όταν ό Διονύσιος λέγη « ή δὲ ρυθμική καὶ ή μουσική μεταβάλλουσιν αὐτὰς (δηλ. τὰς συλλαβάς, τάς τε μακρὰς καὶ τὰς βραχείας) μειοῦσαι καὶ αὕξουσαι, ώστε πολλάκις εἰς τάναντία μεταχωρεῖν», οὐδὲν άλλο έννοεῖ ή τὴν διὰ τὰς χοινὰς μεταβολὴν τῶν μαχρῶν εἰς τὰς μονοσήμους βραχείας καὶ τῶν βραχειῶν εἰς τὰς δισήμους μακράς, οὐχὶ δὲ ἄλλα παρὰ ταῦτα τὰ μεγέθη τῶν βραχειῶν καὶ μακρῶν, οἶον τὰς μακρὰς τριχρόνους, τετραχρόνους καὶ πενταχρόνους συλλαβάς, ώς άχούει ὁ Χρίστιος (Metrik σελ. 45) τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Διονυσίου καὶ τὸ παράλληλον τοῦ Λογγίνου, οὐδὲ μεμειωμένας καὶ ηὐξημένας βραχείας τε καὶ μακρὰς τουτέστι κατὰ ποσόν τι βραχυτέρας ή μακροτέρας των τελείων βραχειών ή των τελείων μακρών, ως δέγεται ο Οὐεστφάλιος. Υπέρ τῆς ἐκδοχῆς τοῦ Οὐεστφαλίου μόνον τὰ έν σελ. 49 χωρία τοῦ Μαρίου Οὐικτωρίνου φαίνονται διαρρήδην συναγορεύοντα, άλλ' οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ Οὐικτωρῖνος συγχέει τὰ μεγέθη των συλλαδών της πεζης λέξεως ήτοι της συνήθους όμιλίας καὶ τὰ ρυθμικὰ μεγέθη τῶν συλλαδῶν. "Οτι δὲ ὁ Οὐικτωρίνος δὲν είχε σαφή έννοιαν των πραγμάτων τούτων καὶ τούτου ένεκα περι-

⁽i) $\Pi \rho \delta \lambda$. Quinctil. Instit. orat. IX, 4, 47 * «longam esse duorum temporum, brevem unius, etiam pueri sciunt».

πίπτει εἰς σύγγυσιν, δηλοῖ καὶ τὸ ὅτι ἐν τῷ ἐτέρφ μέν τῶν μνημονευθέντων γωρίων ποιείται λόγον περί των μουσικών ώς θεωρητικών («siquidem (musici) et brevi breviorem et longa longiorem dicant posse syllabam fieri», έν δὲ τῷ ἐτέρφ περὶ τῶν μουσικῶν ώς ἐν τῆ συνθέσει καὶ ἐξαγγελία τῶν ἐρρύθμων ποιημάτων ἡ τῶν μελών ἀποδιδόντων συλλαβάς longis longiores και brevibus breviores διότι λέγει «musici qui temporum arbitrio syllabas committunt in rhythmicis modulationibus aut lyricis cantionibus per circuitum longius extentae pronuntiationis tam longis longiores, quam rursus per correptionem breviores brevibus proferunt». Υπέρ τῆς συγχύσεως ἀμφοτέρων τῶν πραγμάτων μαρτυρεί προσέτι και ή έπομένη οράσις του Ούικτωρίνου «adferunt (of μουσικοί) etiam exempla, quae in metricis pedibus secum faciant, adserentes accessione consonantium momenta temporum crescere». Έκ τῶν εἰρημένων έδείχθη, νομίζομεν, έπαρχῶς ὅτι οὐχὶ ὀρθῶς ἐρμηνεύων συνάγει ὁ Οὐεστφάλιος ἐκ των μνημονευθέντων γωρίων τοῦ τε Διονυσίου καὶ των μετρικών μαρτυρούμενα και άλλα μετρικά μεγέθη τής τε βραχείας και τής μακράς πλήν τής μονοσήμου και δισήμου.

55. 'Ωσαύτοις ούχὶ δρθῶς σαὐισται ὁ Οὐιστσαλλιος ἐκδεγούμενος και τὰ ὑπὸ τοῦ Διουσίου περὶ τοῦ κυκλίου δακτύλου λεγόμενα. 'Ο Διουσίοις ἐπισκοπών τοὺς ῥυθμούς (πόδας) τοὺς ἐν τἢ τῶν ἐποξοκυ λέξει ἀπαντῶντας λίγει περὶ τοῦ δακτύλου καὶ ἀναπαίστου ἐν τῷ 17 κερ. τοῦ περὶ συθέσως ὀυομάτων συγγράμματος τάδε: αἱ δὲ ἀπὸ μακρᾶς ἀργόμινος λίγων δὲ εἰς τὰς βραχείας δάκτιλος μὲν καλείται, πάνυ δ' ἐστὶ σεμνὸς καὶ εἰς κάλλος ἀρμονίας ἀξιολογώτατος, καὶ τὸ γε ἡρωϊκόν μέτρον ἀπὸ τούτου κοσμεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολό. Παράσειγμα δὲ ἀντοῦ τοδε:

Τλιόθεν με φέρων ἄνεμος Κικόγεσσι πέλασσεν ο μέντο βυθμικοὶ τούτου τοῦ ποδος τὴν μακράν βραχυτέραν εἶναί φαιι τῆς τελείας οὐκ ἔχοντες δὶ εἰπεῖι πόση, καλοῦσιν αὐτὴν ἄλογον. "Ετερον δὶ ἀντίστρορόν τινα τούτω βυθμόν, δε ἀπὸ τῶν βραχιεών ἀρξάμενος ἰπὶ τὴν άλογον τελευτῆ, τοῦτον χωρίαστες ἀπὸ τῶν ἀναπαίστων (1) χύχλιον καλοῦσι παράδειγμα αὐτοῦ φέροντες τοιόνδε κέγιται πόλις ὑψίπιλος κατὰ γάν.

(1) Δήλον ὅτι τῶν τελείων.

Περί ων αν έτερος είη λόγος, πλην αμφότεροί γε των πάνυ χαλών οί ρυθμοί». Κατωτέρω δὲ ἐν χεφ. 20 ἐξετάζων την μετριχήν σύνθεσιν

τοῦ στίχου αίθις έπειτα πέδονδε κυλίνδετο λάας αναιδής λέγει τάδε· «ούχὶ συγκατακεκύλισται τῷ βάρει τῆς πέτρας ἡ τῶν όνομάτων σύνθεσις, μάλλον δ' ἔφθακε τὴν τοῦ λίθου φορὰν τὸ τῆς άπαγγελίας τάχος; έμοιγε δοχεί. Καὶ τίς ένταῦθα πάλιν αἰτία; καὶ γὰρ ταύτην ἄξιον ίδεϊν ὁ τὴν καταφορὰν δηλών τοῦ πέτρου στίχος μονοσύλλαβον μέν οὐδεμίαν, δισυλλάβους δὲ δύο μόνας ἔχων λέξεις. Τοῦτ' οὐκ ἐᾳ πρῶτον διεστηκέναι τοὺς χρόνους, ἀλλ' ἐπιταχύνει' έπειθ' έπτακαίδεκα συλλαδών οὐσών ἐν τῷ στίχφ, δέκα μέν εἰσι βραγείαι συλλαβαί, έπτα δέ μόναι μακραί, καὶ οὐδ' αὐταὶ τέλειοι. 'Ανάγκη οὖν κατεσπάσθαι καὶ συστέλλεσθαι τὴν φράσιν τῆ βραχύτητι τῶν συλλαδῶν ἐφελχομένην..... °Ο δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων θαυμάζειν ἄξιον, ρυθμός ουδείς των μαχρών, οι φύσιν έχουσι πίπτειν είς μέτρον ήρῷον, οὕτε σπονδεῖος οὕτε βακχεῖος έγκαταμέμικται τῷ στίχφ πλην έπι της τελευτής οι δ' άλλοι πάντες είσι δάκτυλοι και ούτοι γε παραδεδιωγμένας έχοντες τὰς ἀλόγους ὥστε μὴ πολὺ διαφέρειν ένίους τῶν τροχαίων. Οὐδὲν δὴ τὸ ἀντιπράττον ἐστὶν εὕτροχον καὶ περιφερή καὶ καταρρέουσαν είναι την φράσιν έκ τοιούτων συγκεκροτημένην ρυθμών». Τὸν κύκλιον λοιπὸν τοῦτον δάκτυλον οἱ μὲν περὶ τὸν Αύγουστον 'Απέλιον (πρόλ § 43) και Φρειδερίκον Βελλερμαννόν αναφέροντες είς την μελφδουμένην ποίησιν προσεποίουν αύτφ το έξης ρυθμικόν σχήμα

القالة

δ δὶ Οὐεστφάλιος ἐν μέν τοῖς προτέροις συγγράμμασι τοῖς δακτύλοις τῶν μικτῶν μέτρων, οὖς ἐλάμδανεν ὡς κυκλίους, προσεποίει τὸ ἐξῆς ρυθμικόν σχήμα

έν τη τρίτη όμως έχδόσει της ρυθμικής και του γενικού μέρους της μετρικής (Rhythmik ³ σελ. 49 κί. allg. Metrik ³ σελ. 13 κέ.) ίσχυρίζεται ότι οι ρυθμικοί (ούχι όμως αύτος ο 'Αριστόξενος) λόγον έποιούντο περί χυχλίου δακτύλου, έχοντος δηλαδή ἄλόγον τῆν μακράν ἤτοι ἐλάσσονα τῆς εελείας, ως χρησίμου οὐχί ἐν τῆ μελική ποιήσει, ἀλλὶ ἐν τῆ ἀπαγγελία τῶν ἐραφόλου, τὸ δὲ ὑρικαὸν αχῆμα
τοῦ χυχλίου δακτύλου τοῦ ἑραφωδουμένου ἐξαμέτρου δὲν δύναται νὰ
παρασημανῆῆ διὰ σημείων τῆς νεωτέρας μουσικής, διότι κατὰ τὸν
Αλιστόξενον ἐν τῆ συνεχεί χινήσει τῆς ρωνῆς, οἰα ἤτο ἡ κατὰ τὴν
ψιλὴν καὶ ἀνευ μέλους ἀπαγγελίαν, δὲν ἡδύναντο νὰ διακριθώτι χρόνοι γνώριμοι κατὰ τὸ ποσόν, ἀλλὰ μόνον οἱ πόδες διὰ τοῦ ἑρυβικοῦ
τόνου. Ὁ δὲ Αύγουστος 'Ροσδάχιος διακρίνων ὡς ὁ Οὐεστφάλιος
μέτρα λεγόμενα ἡ ἀναγνωσκόμενα καὶ μέτρα ἐδομενα δὲν περιορξίε
τὴν χρῆσεν τῶν χυκλίων δακτύλων μένων εἰς τὰ ἑραφωδούμενα ἡρῶς,
ἀλλὶ ἐπεκτείνει καὶ εἰς τὰ λογασιόκιά (πρόλ, προ. Μετίκὶ ὅσλ.
10 καὶ 513) προσποιεί δὲ αὐτοῖς τὸ ἰξῆς ἐυθμικὸν μέγεθος

56. Πρὸς ταῦτα ἡμεῖς παρατηροῦμεν πρῶτον μὲν ὅτι οὐδαμῶς σαφές καὶ ἀναμφισδήτητον ὑπάρχει πότερον ὁ Διονύσιος πάντα τὰ δακτυλικά έξάμετρα λέγει ότι προεφέροντο ούτως, ώς κύκλια, ή μόνον ένια. Έαν δὲ είνε όρθη ή παραδεδομένη γραφή παρά τω Διονυσίω «μὴ πολὺ διαφέρειν ένίους τῶν τρογαίων», οὐχὶ ὀρθῶς ὁ Οὐεστοάλιος (Rhythmik 3 σελ. 50) έξηγεῖται ώδε « so dass Einige diese Daktylen nicht viel von den Trochaeen unterscheiden oder: dass nach Einigen der Unterschied zwischen diesen Daktylen und den Trochaeen nicht gross ist», ἀλλὰ μᾶλλον ἀκουστέον ὧδε «ὥστε ἔνιοι (τῶν δακτύλων τούτων) νὰ μὴ διαφέρωσι πολὺ τῶν τρογαίων». Τὸ έαυτοῦ ἀμάρτημα ἐπανορθῶν ὁ Οὐεστφάλιος ἐν τῆ allg. Metrik 3 σελ. 18 μεταφράζει ώσαύτως, τουτέστιν «so dass einige von Trochaeen nicht sehr verschieden sind». Οὕτως ομως και αὐτὸς ὁ Διονύσιος διαρρήδην μαρτυρεί ὅτι οὐχὶ πάντες οἰ δάκτυλοι τῶν ἡρώων ἦσαν κύκλιοι καὶ παραπλήσιοι τοῖς τροχαίοις, άλλ' ένιοι μόνον έλαμβάνοντο ούτω καὶ ούτοι ἐπὶ ἐξαμέτρων, ἄτινα είγον εύτροχον καὶ περιφερῆ καὶ καταρρέουσαν τὴν φράσιν, οἰον τὸ «αύθις έπειτα πέδονδε ατλ.». "Επειτα δέ παρατηρούμεν ότι αύθαιρέτως προσποιούσι τῷ χυχλίφ δαχτύλφ οι νεώτεροι μέγεθος ἀχριδως τρίσημον, προφανῶς παρεριμηνεύοντες τὸν Διονόσιον, ὅστις περὶ μόνης τῆς μαχράς συλλαθής τοῦ δαχτύλου λέγει ὅτι ἦτο ἄλογος, εἶχε δηλαδή μέγεθος ἱλασσον τῆς τελείας ἦτοι τῆς δισήμου, οὐδιν δὶ περὶ ὅπον βραγείων ὡς ἀλόγον καὶ αὐτων ἢ τοὐλάχιστον τῆς ἐτέρας, οὐδὲ δικαιούμεθα ἐκ τῆς ἀλόγον μαχράς νὰ συναγάγωμεν ὅτι καὶ αὶ βραχεῖαι ἡ ἡ ἐτέρα αὐτων ἦτο ἄλογος, ὡς νομίζει ὁ Βλλεριμανὸς ἀναγκαίον τοῦτο ἀκολούθημα νομίζων. Μάλλον δὲ κατὰ τὸν Διονόσιον τῷ κυκλίω δακτύλφ πρέπει νὰ προσποιήσωμεν τὸ ἐξῆς μέγεθος

$$-$$
 0 0 = $3\frac{1}{2}$ πρ. χρόνοι. $1\frac{1}{2}$ 1 1

'Αλλ' όμως έκ τῶν εἰρημένων σφόδρα ἀμφίδολον φαίνεται ἄν τὰ λεγόμενα ύπο του Διονυσίου περί του χυκλίου δακτύλου είχον πραγματικήν ὑπόστασιν, ή, ὅπερ πιθανώτερον, ἐρρύησαν ἐξ ἀπλής θεωρίας τῶν μεταγενεστέρων τοῦ ᾿Αριστοξένου ρυθμικῶν, οἶτινες γινώσκοντες ότι μόνον αι άλογοι μακραί δεν έπεδέχοντο διάλυσιν, βλέποντες δε ότι οὐδέποτε ἐν τῷ δακτυλικῷ έξαμέτρῳ λύεται ἡ μακρὰ συλλαδὴ τοῦ δακτύλου εἰς δύο βραχείας, συνεπέραναν ὅτι αὕτη δὲν ἔχει μέγεθος δύο βραχειών ήτοι δίσημον, όσον είγεν ή τελεία ήτοι συνήθης μαχρά, άλλ' έλασσον, άρα ήτο άλογος μαχρά. "Οτι δὲ ἡ άλογία αὕτη τής μακράς συλλαβής του δακτύλου έγεννήθη έκ του είρημένου συλλογισμού των φυθμικών και ούγι έκ πραγματικής άντιλήψεως διά τής άκοῆς τῆς διαφοράς τοῦ ἐυθμικοῦ τούτου μεγέθους ἐν τῆ ἀπαγγελία τῶν ἐξαμέτρων, καθίσταται πιθανώτερον καὶ ἐκ τούτου ὅτι καὶ ἄλλας παραπλησίας θεωρίας οἱ ἀρχαῖοι τεχνικοὶ ἐποιοῦντο, αἴτινες ώσαύτως δὲν ἐστηρίζοντο ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως, ἀλλ' ἦσαν γέννημα συλλογισμού. Οἷον τὰς διφθόγγους οι καὶ αι ἐλάμδανον ὡς κοινὰς καὶ έγούσας μέγεθος ένὸς χρόνου καὶ ἡμίσεος, διότι ἔδλεπον ὅτι αὐται, μόναι έκ των διφθόγγων, έν τη ληγούση των λέξεων εύρισκόμεναι ἐπιτρέπουσι νὰ ἀναβιδάζηται ὁ όξὺς τόνος εἰς τὴν προπαραλήγουσαν. Πρόλ. Βεκ. ἀνέκδ. σελ. 804 «καὶ τούτου χάριν αὐται μόνον ἐκ τῶν διοθόγγων τῷ τονικῷ παραγγέλματι ἀντὶ κοινῆς παραλαμβάνονται καὶ πρὸς ἔνα ἥμισυν χρόνον ἔχουσιν». 'Ωσαύτως συλλογιζόμενοι, άλλ' οὐγὶ διαισθανόμενοι εὕρισκον ὅτι τὸ η ἦτο μακρότερον τοῦ ω. Ποβλ. Βεκ. ἀνέκδ. σελ. 797 «ζητησάντων δέ τινων, ποτόν έστι των δύο μακρότερον, εύρέθη τὸ η. Ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ω προπαροξύνονται λέζεις τινές, ως έπὶ τῶν μάντεων καὶ φύσεων καὶ τῶν ὁμοίων, ἐπὶ δὲ τῶν η οὐδέποτε». "Αζιον δὲ νὰ παρατεθῶσιν ἐνταῦθα καὶ ὅσα έφεξής (σελ. 798 κέ.) λέγονται περί της διαφωνίας των περιωνύμων *** τοῦ υἰοῦ ἀτοῦ ὑοῦ τοῦ ὑοῦ ἀντοῦ Ἡρωδιανοῦ ὡς πρὸς την ποσότητα τῶν βραχέων ε καὶ ο. «Καὶ ἐπὶ τούτων δέ, τῶν βραγέων σημί, ό τε Ἡρωδιανὸς καὶ ό τούτου πατὴρ Ἀπολλώνιος ἐζήτησαν, τί τίνος έστὶ βραγύτερον. Καὶ ὁ μὲν ᾿Απολλώνιός φησι τὸ ο είναι βραχύτερον τοῦ ε, ἀποδείξει τοιαύτη χρώμενος λέγει γὰρ ὅτι τὸ ε έκατέρφ αὐτῶν προσθείς ποιήσεις δηλονότι δύο διφθόγγους, καὶ ή μέν έστι μείζων ή τὸ ε ἔχουσα, ή δὲ ἐλάσσων ή τὸ ο ἔχουσα, ὡς είναι αὐτὴν καὶ βραχείαν ἐν τοῖς τόνοις, ὡς ἐν τῷ "Ομπροι, Πρίαμοι καὶ τὰ ὅμοια [γρ. καὶ τοῖς ὁμοίοις]. Ὁ δὲ Ἡρωδιανὸς τὸ ε μᾶλλον λέγει βραχύτερον.... ἐλεγχόμενον ὑπὸ τῆς κλίσεως τῶν ὀνομάτων. Φησί δὲ ἀληθέστατον κανόνα τοιοῦτον, ὅτι πᾶσα κλητική τῆς ἰδίας εύθείας η τοη έστιν η έλάσσων, μείζων δε ούδέποτε. "Η γάρ φυλάσσει τὸ τῆς τελευταίας συλλαδῆς φωνῆεν καὶ δῆλον ὅτι ἴση ἐστίν, ὡς ἀπό τοῦ ὁ Ξενορῶν-ὧ Ξενορῶν, ἡ καλὴ-ὧ καλή, τὸ παιδίον-ὧ παιδίον ή έὰν μὲν τρέπη, οὕτε εἰς ἴσον οὕτε εἰς μεῖζον τρέπει αὐτό. άλλα πάντως είς έλαττον ο 'Ορέστης-ὧ 'Ορέστα, τὸ α τοῦ η βραγύτερον ο Μέμνων - ω Μέμνον, ἐπὶ μὲν τῆς εὐθείας τὸ ω, ἐπὶ δὲ τῆς κλητικής το ο ό 'Απόλλων-ω "Απολλον ό 'Αριστοφάνης-ω 'Αριστόφανες. Έπὶ τοῦ "Ομπρος οὖν καὶ ἐπὶ πάντων τῶν εἰς ος φυλάττει τὸ ο ἡ κλητική, ἢ ἐὰν τρέπη αὐτό, ὥσπερ καὶ τρέπει, πάντως εἰς βραχύτερον τοῦ ο. Ἐπειδὴ οὖν εἰς ε τρέπει, δῆλον ὅτι βραχύτερόν έστι τοῦ ο, οἶον ὁ "Ομηρος-ὧ "Ομηρε». Ἐν δὲ Βεκ. ἀνεκδ. σελ. 821 λέγεται ότι αὶ άρχικαὶ συλλαβαὶ τοῦ ηὔλουν καὶ ὥθουν έλαμδάνοντο ύπο των τεχνικών ώς τρίχρονοι ένεκα της αύξήσεως. Ούτοι δηλαδή συλλογιζόμενοι ευρισκον ότι όπως το βραχύ φωνήεν διὰ τῆς αὐζήσεως προσελάμδανεν ἕνα χρόνον, οὕτω καὶ τὸ μακρὸν φωνήεν καὶ ἡ δίφθογγος. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπένεμον ταῖς προσωδίαις την δύναμιν τοῦ ποιεῖν τὰς βραχείας συλλαδάς μακράς. Πρέλ. Χοιροδοσκόν παρά Studemund anecd. var. σελ. 36 κέ. (=Σχολ. Ἡφαιστ. σελ. 93 W.), ἔνθα λέγονται τὰ ἐξῆς· αἰστέον δὲ ὅτι παρὰ τοῖς μετριχοῖς (1) ἡ ὁξυνονουμένη συλλαβὴ μείζων ἐστὶ

(1) 'Ο Hörschelmann γράφει μουσικοῖς ἀντί τοῦ μετρικοῖς παραδάλλων τὸν Σχολιαστήν του Διονυσίου του Θρακός έν Βεκ. ανέκδ σελ. 831 λέγοντα «δθεν καὶ οί της βαρυνομένης, οίον ή .loc συλλαβή ή εν τῷ πα.lòc μείζων έστι τῆς έν τῷ φέλος. Γίνεται γὰρ βραδυτής τις τοῦ χρόνου, ὡς καὶ ἐν τῆ δασεία λέγεται, διὰ τῆς οξείας ἡ δὲ περισπωμένη μέση ἐστὶ τῶν δύο, τῆς μὲν μακρᾶς βραχυτέρα, τῆς δὲ βραχείας μακροτέρα. Πάλιν 'n οξυτονουμένη συλλαθή, επιφερομένου έγκλιτικοῦ προαναπέμποντος έν αὐτη τη συλλαβή τὸν τόνον, μείζων ἐστὶ της ἀπλῶς ὀξυτονουμένης και μη ἐπιφερομένου ἐγκλιτικοῦ οἱον Ζεύς τε (Ι 457), καί τε χαλιφρονέοντα (Ψ 13)». Τοιαύτην θαυματοποιικήν δύναμιν προσνέμων ταϊς προσωδίαις ο μετρικός Ἡλιόδωρος ἐζήτει δι' αύτων νὰ αίτιολογήση καὶ θεραπεύση τρόπους τινὰς τοῦ α΄ καὶ γ΄ τρόπου τῆς κοινης συλλαβης. Οἱον ὑπὲρ μὲν της ὑπερβάσεως τοῦ χανόνος περὶ τοῦ α' τρόπου της κοινής (πρόλ. Σχολ. Ἡφαιστ. σελ. 101 W.) ότὲ μέν προυφασίζετο την έπι της μακράς περισπωμένην ώς έν Ίλ. Λ 613 «τῷ ᾿Ασκληπιάδη», ότὲ δὲ τὴν τῆ μακρα ἐπιφερομένην περισπωμένην ως εν Α 108 «ἐσθλὸν δ' ούτε τί πω είπας ἔπος ούτ' ἐτέλεσσας», άλλοτε δὲ τὴν ἐπιφερομένην ὀζεΐαν ώς ἐν Ζ 377 «πῆ ἔθη 'Αδρομάχη», ἄλλοτε πάλιν τὴν δασεῖαν τῆς ἐπιφερομένης λέξεως ὡς έν A 98 «δόμεναι έλικώπιδα κούρην». Τον δὲ γ΄ τρόπον τῆς κοινῆς ήτοι την χρησιν της βραχείας άντι μακράς ένος μόνου συμφώνου έπιφερομένου τῷ βραχεῖ φωνήεντι παρεμυθείτο ὁ Ἡλιόδωρος (πρόλ. Χοιροδοσκόν παρά Studemund anecd. var. σελ. 52 και Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 112 κέ. 115 κέ.) ότε μεν διὰ τῆς ὀξείας εἴτε έπικειμένης τῆ βραχεία συλλαβή ὡς ἐν Μ 208 «αἰόλον ὄφιν», εἴτε προηγουμένης ώς έν Δ 76 «ή ναύτησι τέρας ἡὲ στρατῷ ἐὐρέὶ λαῶν», εἴτε ἐπιφερομένης ὡς ἐν Α 70 αθς ἤδει τάτ' ἰόντα», ότὲ δὲ διὰ τῆς περισπωμένης είτε ἐπιφερομένης ὡς ἐν Α 193 «ἔως δ ταῦθ' ὧρμαινε κατά φρένα και κατά θυμόν» και Ζ 81 «πάντη ἐποιχόμενοι πρί» αὖτ' ἐν χερσὶ γυναικῶν», εἴτε προηγουμένης ὡς ἐν Ζ 366 «οἰκῆας άλοχόν τε φίλην», άλλοτε δὲ διὰ τῆς δασείας εἴτε ἐπιχειμένης ὡς ἐν ΙΙ 358 «Αΐας δ' ὁ μέγας αἰὲν ἐφ' "Εκτορι», εἴτε ἐπιφερομένης ὡς ἐν τῷ 'Απόλλωνος έκάτοιο», είτε προηγουμένης ώς εν Η 353 « ελπομαι εκτελέεσθαι επα μη ρέξομεν ώδε». "Ότι δε πάντα ταϋτα ούδεν άλλο

μουσικοί ἐπὶ τῶν συλλαδῶν τῶν ἐχουσῶν τὰς ὀξείας ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐμδραδύνουσι τοῖς προύσμασι». 'Αλλά πιθανώτερον φαίνεταί μοι ὅτι ὁ Χοιροδοσκὸς παρέλαδε ταῦτα ёк той 'Ніковоров, ю́є рартиройся хаї та лара Stud. anecd. var. сед. 592Σχολ. Ήφαιστ. σελ 112 W., ένθα μνημονεύεται το όνομα του Πλιοδώρου.

είνε ή τερατεύματα ούδεμίαν έχοντα άλήθειαν κατέδειξεν άρκούντως έν τοξε νεοπέριε, χρόνοις ή ύπό τοῦ Bentley ἀνακάλυψις τοῦ δίγαμμα παρά τῷ ποιπτῆ καί ή γλωσσολογία, ὡς ἐφεζῆς ἐν τῷ οἰκεἰῳ τόπῳ ἀκριδίστερον θὰ είπομεν.

57. Έξαιρουμένων λοιπόν των ρυθμικών μεγεθών, άτινα οί περί τόν Ούεστφάλιον προσποιούσι τῆ τῶν παλαιῶν ποιήσει κατὰ παρερμηνείαν της παλαιάς παραδόσεως, ύπολείπονται ώς βέδαια ρυθμικά μεγέθη τῷ ὄντι μαρτυρούμενα ὑπὸ τῆς παλαιᾶς παραδόσεως τὰ ἔξῆς. α') μεν ή μονόσημος βραχεῖα καὶ ή δίσημος μακρά, ἄτινα εἶνε καὶ τὰ κοινὰ ὑυθμικὰ μεγέθη ἔν τε τοῖς ψιλοῖς καὶ τοῖς μελικοῖς μέτροιςβ΄) δὲ ἡ ἄλογος μακρὰ ἄρσις τῶν τροχαίων καὶ ἰάμδων ἔχουσα μέγεθος ένος πρώτου χρόνου και ήμίσεος, ώς μανθάνομεν έκ τοῦ 'Αριστοξένου (ρυθμ. στοιχ. σελ. 293 Μ.) περί τοῦ πρώτου και έκ τοῦ Βακγείου (περί μουσ. σελ. 68 Μ.) περί τοῦ δευτέρου· γ΄) δὲ κατ' έξαίρεσιν ένίστε έν τῆ μελική τῶν παλαιῶν ποιήσει έγίνετο χρῆσις καὶ μακροτέρων χρόνων, του τε τρισήμου και του τετρασήμου και του πεντασήμου ως ἀσυνθέτων χρόνων, καθ' & μανθάνομεν παρὰ τοῦ ἀνωνύμου περί μουσικής. Περί άλλων ρυθμικών μεγεθών οὐδὲν διδασκόμεθα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων, πλὴν ὅσων λέγει ὁ ᾿Αριστόζενος καθόλου περὶ ἀλόγων χρόνων ἐν ρυθμ. στοιχ. σελ. 294, πρδλ. § 131. Έξίσωσιν δὲ τῶν διαφόρων ποδῶν ἐν τοῖς μικτοῖς καὶ ἐπισυνθέτοις μέτροις δεν πρέπει να ζητώμεν δια της παραδοχής τοιούτων γρόνων, οΐους έπινοούσιν οί περί τὸν Οὐεστφάλιον, οὕτε διὰ τῆς μεταβολής τής άγωγής, ώς ήθελεν ό Βοίκκιος, άλλα μαλλον έν τοῖς τοιούτοις μέτροις πρέπει να δεχθώμεν ότι συνέδαινε βυθμική μεταδολή, οίον ευρίσκομεν γινόμενον και έν τοῖς έκκλησιαστικοῖς τῶν Βυζαντίνων ύμνοις, έν οίς συχνότατα έπὶ τῶν αὐτῶν κώλων ἥ μέτρων τοῖς δισυλλάβοις ποσίν ἐπιμίγνυνται τρισύλλαβοι, τῆς ποσότητος τῶν συλ-.λαδών μενούσης πάντοτε τῆς αὐτῆς.

Τοσαύτα περί των χυριωτέρων ήμαρτημέρων δοξων τοῦ Οὐεστφαλίτο καὶ 'Poσδαχίου, αίτινες οὐ μικράν ἔχουσι ἐοπὴν εἰς όλον τὸ μετρικόν αὐτῶν σύστημα, ἄλλων δὶ ἥττονος σημασίας ἀμαρτημάτων ἡ διόβθωσις γενήσεται έκασταχοῦ ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ μετὰ λόγου ἡ καὶ σωπηλῶς.

58. Τοῦ μετριχοῦ συστήματος τοῦ Ῥοσδαχίου καὶ Οὐεστφαλίου ἀπότοκον είνε τὸ τοῦ Ἰωάννου Ἑρρίκου Σμιτίου (J. H. Heinrich

Schmidt), περὶ οὖ διὰ βραχυτάτων διαλαμβάνομεν. Ὁ 'Ροσβάχιος δηλαδή και Οὐεστφάλιος ἐν τῆ α' ἐκδόσει τῆς ῥυθμικῆς και μετρικῆς άναλύοντες τὰς στροφὰς τῶν λυρικῶν καὶ δραματικῶν εἶχον παρατηρήσαντες συμμετρίαν τινά ἐν τῆ συνθέσει αὐτῶν, ἡτις συνίστατο εἰς την έντος της αυτής στροφής περίτεχνον άνταπόδοσιν ζοων καὶ όμοίων κώλων και μέτρων. Έκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης όρμηθείς ό Σμίτιος καὶ ὡς στοιχεῖον τῆς εὐρυθμίας ταύτης καὶ τὴν ἐπὶ τέλους τὧν στίχων παϋσιν προσλαβών, ής έχεινοι οὐδένα λόγον έποιοῦντο, ώκοδόμησεν όλόκληρον μετρικόν σύστημα, την τοιαύτην μέν εὐρυθμίαν, ην αὐτὸς ἀπ' εὐθείας ἐκ τῶν παλαιῶν ποιητικῶν ἀριστουργημάτων ηρύετο, ως χρηπίδα ύποθέμενος, οὐδένα δὲ σχεδόν λόγον τῆς παλαιᾶς θεωρίας ποιούμενος. Κατά την άρχην ταύτην, ην ό Οὐεστφάλιος ύστερον έν τη β΄ έκδόσει της μετρικής (πρόλ. τόμ. β΄ σελ. ΧΥΙΙ κέ.) οὐκ ἀλόγως καταδικάσας ἀπέρριψεν, ὁ Σμίτιος ἀπέδωκε τὰ σχήματα τῶν στροφῶν τοῦ Πινδάρου καὶ τῶν λυρικῶν μερῶν τῶν τριῶν τραγικών και του 'Αριστοφάνους έν τῷ τετρατόμφ συγγράμματι αὐτοῦ, ὅπερ ἐξέδωκεν ἐν Λειψία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1868-1872 Die Kunstformen der griechischen Poesie und ihre Bedeudung ἐπιγράψας. Το μετρικόν τοῦτο τοῦ Σμιτίου σύστημα πολλήν κατ' ἀρχὰς προξενήσαν αΐσθησιν όλίγους εύρε τοὺς όπαδοὺς μεταξύ τῶν φιλολόγων διά τὸ αὐθαίρετον καὶ ἥκιστα ἐπιστημονικὸν τῆς μεθόδου.

Μειας άξια τίλος είνε καὶ ή μετρική τοῦ Γουλιέλμου Χριστίου (Wilhelm von Christ) δις μέχρι τοῦδε ἐκδοθείσα (Metrik der Griechen und Römer. Leipzig. 1874 καὶ 1879), ήτις συγκεφαλαιοί μέν τὰ τίως ιὐρημένα, δὲν στερείται δὲ ἐν πολλοῖς ίδιας τοῦ συγραφέως ἐρεύνης.

Πλην των είρημενων σκαπανέων τῆς μετρικῆς, λέγω δὶ τὸν Ἡρμανιόν, Βοίκκιον καὶ λοιπούς, οὐχὶ εἰκὰριθμοι ὑπάχρουαι καὶ ἄλλοι ἱδίας ἐρεύνας ἐν τοῖς καθέκαστα ποινισάμενον καὶ πολλαγμός τὴν Ἡλληνικήν τῶν ἀξιολογιστέρων, θὰ γίνη ἐκαπαχοῦ τῆς μετρικῆς μινεία ἐν τῷ προσήκοντι τόπφ, ὁ δὶ θίλων ἀχειθεστέραν βιθλιογραφίαν ζπετέπα ἐς τὴν τοῦ Hugo Gleditsch ἀξιόλογον μετρικήν τὴν ἐν τῷ Handbuch der klass. Alterthums – Wiss. ἐκδοθείσων (πρίδ.) & 46), τὰς ἀστυχώς νεωστὶ μεθηριμινεύθη Ἡλλινιστὶ ὑπό τοῦ καθηγιπού Θ. Σαλτελη ἄνευ τῆς βιθλιογραφίας καὶ κατὰ τὰ ἄλλα δὲ οὐχὶ ὁρ-

θως άπεδόθη, άλλά κεκολοδωμένη, παραπεποιημένη, πολλαχώς ήμαρτημένη περί τε τά πράγματα καί την γλώσσαν, δπερ μαρτυρεί ούχί βαθείαν οπουδήν περί την άρχαίαν μετρικήν θεωρίαν οὐδ' ἐπισταμένην ἀνάγνωσει τῶν άρχαίων βυθμικῶν καί μετρικῶν, καθόλου δὲ τὸ βιδλίον ἀπέθη ἀπροσφορώτατον πρὸς δν ὁ διασκευαστής προέθετο σκιπέν.

THE EAAHNIKHE METPIKHE MEPOE A' TO FENIKON

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

'Ορισμός του βυθμου καί του μέτρου
'Ορισμός του βυθμου καί του μέτρου

- 59. Κατά τινα παλαιὰν θεωρίαν περὶ τοῦ συστήματος τῶν τεγνῶν (1) αἰ καλαὶ τέχναι διαιροῦνται εἰς δύο γένη, τὰς ἀποτελεστικάς, οἶα εἶνιε ἡ ἀρχιτεκτονική ἡ οἰκοδομική, ἡ πλαστική καὶ ἡ γραρική, αἶτινες ὑπὸ τῶν νῦν πλαστικαὶ κοινῷ ὀνόματι καλοῦνται, καὶ τὰς ἀρχικτικὰς τὰς νῦν μουσικάς καλουμένας, οἰα εἶνε ἡ μουσική, ἡ ὁρχηστική καὶ ἡ ποιητική. Ἑκλήθησαν δὲ αὶ τέχναι αὐται ἀποτελε-
- (1) Της θεωρίας ταύτης τὰ τελευταΐα έχνη διεσώθησαν ἐν τοῖς σχολίοις εἰς τὴν γραμματικήν του Διονυσίου του Θρακός οΐον εν άνεκδ. Βεκήρου σελ. 653 λέγονται τάδε «πάσαι γάρ αί πρακτικαὶ τέχναι κριτήν έχουσι τον τής πράξεως καὶ ένεργείας μόνον καιρόν. Καὶ γάρ τῷ καιρῷ, ἐν ῷ καὶ γίνωνται, ἐν αὐτῷ καὶ εἰσίν». Αὐτόθι σελ. 655 επρακτικαί είσιν δσαι μέχρι του γίνεσθαι όρωνται, ώσπερ ή αυλητική και ή όρχηστική. Αύται γαρ έφ' δσον χρόνον πράττονται, ἐπὶ τοσούτον καὶ ὁρῶνται: μετὰ γὰρ την πράξιν ούχ υπάρχουσιν». Αυτ. σελ. 670 «πρακτικαί δὲ ἄς τινας μετά την πράξιν ούν όρωμεν θρισταμένας, ώς ἐπὶ κιθαριστικής καὶ ὀρχηστικής μετά γάρ το παύσασθαι του πιθαρομόδο και τον δρχηστήν του δρχετοθαι και κιθαρίζειν ούκέτι πράξις υπολείπεται» — Λύτ. σελ. 670 « Αποτελεστικάς δε λέγουσιν, ών τινων τα αποτελέσματα μετά την πράξιν όρωνται, ως έπὶ ἀνδριαντοποιίας καὶ οἰκοδομικής μετά γάρ τό ἀποτελέσαι τον άνδριαντοποιών τον άνδριάντα καὶ τον οἰχοδόμον το κτίσμα μένει ό άνδριάς και το κτίσμα». Αύτ. σελ. 652 ε αι δε τοιαύται κριτήν έχουσι τον χρόνον έφ' όσον γάρ αν ό χρόνος διατηρή αὐτάς, ἐπὶ τοσούτον μένουσι». Πρώτος ό Τ.Οὐεστφάλιος κατείδε την μεγάλην της θεωρίας ταύτης άξιαν καὶ καλώς τε καὶ διὰ μακρών έξηγήσατο αυτήν κατά πρώτον εν άρχη τοῦ συγγράμματος, ὅπερ ἐπέγραψεν Harmonik und Melopoeie der Griechen. Leipz. 4803, ἐπανέλαδε δὲ καὶ ἐν ἄλλοις συγγράμμασιν. 'Ανάγει δε την θεωρίαν ταύτην ο Οθεστφάλιος είς αὐτον τον Άριστόξενον.

στικαί και πρακτικαί έκ του τρόπου, καθ' ον τὰ ποιήματα έκάστης προσφέρονται τῷ ἀκροατῆ ἡ θεατῆ, ὅπως γευθῆ αὐτῶν. Οἶον μουσικὸν μέν τι καὶ ποιητικόν δημιούργημα όταν ἀποτελεσθή ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ, προσδείται πράξεώς τινος τοῦ ἀοιδοῦ, τοῦ ὑποκριτοῦ, τοῦ ῥαψωδού, συνελόντι δ' είπειν του έρμηνεύοντος ή παριστώντος τεχνίτου, όπως γευθή αύτου και ό θεατής ή άκροατής, όθεν και πρακτικόν καλεϊται. Δημιούργημα δέ τι τῆς ἀρχιτεντονικῆς, τῆς πλαστικῆς καὶ της γραφικής, όταν άπαξ ύπό του τεχνίτου άποτελεσθή, οὐδεμιᾶς έτι προσδεϊται πράξεως, άλλὰ πρόκειται έτοιμον είς γεῦσιν, έφ' οσον αν ό γρόνος διατηρή αὐτό, όθεν καὶ ἀποτελεστικόν καλεϊται, ἐν ικ τὸ πρακτικόν ποίημα όραται ή άκούεται έπὶ τοσούτον, έφ' όσον πράττεται. Οἱ όρισμοὶ οὐτοι ἐκ πρώτης ὄψεως δύνανται νὰ ὑποληφθῶσιν ώς μὴ ὑγιεῖς. Διότι ὅταν μὲν θέλωμεν νὰ γευθώμεν μουσικοῦ τινος ποιήματος, τότε βεδαίως δεόμεθα πράξεώς τινος ήτοι παραστάσεως δι' ένὸς ή πλειόνων μουσικών, δέν φαίνεται δέ ο αὐτὸς λόγος καὶ περὶ δημιουργήματός τινος της ποιητικής, όπερ, όταν άπαξ γράψη αὐτὸ ό ποιητής, πρόκειται έτοιμον είς γεύσιν καὶ ἀποτετελεσμένον, ὡς καὶ τὰ τῆς πλαστικῆς ἔργα, καὶ οὐδεμιᾶς ἔτι φαίνεται προσδεόμενον έρμηνείας ήτοι παραστάσεως, δύναται δὲ πᾶς τις ἀναγνούς νὰ ἐννοήση αὐτό. 'Αλλ' όμως τὸ πράγμα δὲν ἔγει οὕτω διότι καθώς δύναταί τις άναγνούς να έννοήση ποίημά τι, ούτω καὶ ἔμπειρός τις μουσικός δύναται δι' άπλης άναγνώσεως τοῦ παρασεσημασμένου μέλους ήτοι μουσικού ποιήματος να λάθη ἀκριδή ἔννοιαν αὐτοῦ. Ἡ ἀνάγνωσις όμως έν έκατέρα περιπτώσει άναπληροϊ άπλῶς τὴν έλλείπουσαν πράξιν της έρμηνείας, δι' ής μόνης δύναταί τις να γευθή τελέως τοῦ ποιήματος, ἐν τῆ παλαιᾳ μάλιστα ποιήσει ἡ πρᾶξις αὕτη τῆς έρμηνείας ήτο πολύ σπουδαιοτέρα καὶ χρησιμωτέρα ή ἐν τῆ νεωτέρα ποιήσει. Διότι ου μόνον τὰ δραματικὰ ποιήματα προσεφέροντο οὕτως είς γεύσιν, άλλὰ καὶ τὰ λυρικὰ καὶ τὰ έπικά. Καὶ πρὸς μὲν τὴν τῶν έπικῶν ποιημάτων έξαγγελίαν ὑπῆρχε τὸ πάλαι ἰδία τις τάξις ἀνθρώπων ἔργον τοῦτο ἐχόντων, οἱ ῥαψφδοί, πρὸς δὲ τὴν τῶν λυρικών ποιημάτων έρμηνείαν άπητοῦντο ἀοιδοί καὶ μουσικοί χάριν τῆς ώδης και της κρούσεως ήτοι της συναδούσης όργανικής μουσικής, διότι πάντα τὰ τῶν ἀρχαίων λυρικὰ ποιήματα πλὴν ὁλίγων ἦσαν προωρισμένα πρός μουσικήν έρμηνείαν, ό δε λυρικός ποιητής διαφέρων των νον ήτο άμα και μελοποιός των ίδιων αύτου ἀσμάτων. "Ο αύτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ των δραματικών ποιημάτων, ἄτινα όπως έρμηνευθώσιν, ἀπητοῦντο τότε οὺ μόνον ὑποκριταί, ἀλλὰ καὶ μουσικοί· διότι τὸ πάλαι κατὰ τοὺς καλούς χρόνους δὲν ἦσαν ὁπως νῦν διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων δύο είδη, δήλον ότι δράματα καὶ μιλοδράματα, ἀλλ' ἔν καὶ τὸ αὐτὸ τὸ δράμα περιελάμβανεν ἀμφότερα τὰ είδη.

60. Αι ρηθείσαι δύο των καλών τεχνών τριάδες διακρίνονται ἀπ' άλλήλων οὐγὶ μόνον, ώς εἴπομεν, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἢ παράστασιν, άλλὰ καὶ κατ' αὐτὴν μάλιστα τὴν οὐσίαν αὐτῶν καὶ φύσιν. Διότι ένεργῶν ο τεχνίτης ἀποτυποῦται ἐν τῆ πεπερασμένη ὅλη τὴν σύμφυτον αυτῷ ἰδέαν τοῦ ἀἴδίου καλοῦ, καὶ οῦτως ἀπεργάζεται τὸ καλλιτέχνημα δμοιον κατά δύναμιν ἀπεικάζων αὐτὸ πρὸς τὸ παράδειγμα. Τὰ περὶ τῶν ἰδεῶν δῆλον ὅτι δόγματα τοῦ Πλάτωνος καὶ μάλιστα τὰ ἐν τῷ Τιμαίῳ λεγόμενα ἐφαρμόττουσιν ἀκριδῶς καὶ εἰς τὴν τέγνην. Τὸ κατὰ Πλάτωνα λοιπὸν αἰώνιον ὄν, τὸ ἀεὶ μὲν ὄν οὐδέποτε δὲ γινόμενον καὶ οὐδέποτε ἀπολλύμενον, εἶνε ἐπὶ τῆς τέχνης ἡ ἰδέα τοῦ ἀιδίου καλοῦ, ἥτις μόνον διὰ τοῦ λόγου εἶνε νοητή, ἀλλ' οὐχὶ και τη αισθήσει ύποπίπτουσα "Ενυπάρχει δε αύτη ούχι μόνον εν τφ δημιουργφ, άλλα και έν τη είκονι αύτου, τφ άνθρώπφ. Τη ίδες δε ταύτη ἀντίκειται δεύτερόν τι, τὸ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος ἐκμαγεῖον λεγόμενον, ή εὕπλαστος δήλον ότι ΰλη, ήτις νεκρά καὶ ἄψυχος οὖσα καθ' έαυτὴν ἐπιδέχεται ὅμως τὴν τοῦ καλοῦ ἰδέαν καὶ οὕτω σχηματίζεται πεπερασμένη είχων τοῦ ἀιδίου χαλοῦ. Οῦτω δὲ γεννάται ἔπειτα τρίτον τι, τὸ χαλλιτέχνημα, ὅπερ δἐν εἶνε αὐτὸ τὸ χαλόν, τὸ τῷ ὄντι ον ουδέποτε δέ γινόμενον και φθειρόμενον, άλλα το έν τη αίσθητη και πεπερασμένη οὐσία ἀποτύπωμα τῆς ἀτδίου και ἀκινήτου ἥτοι άμεταβλήτου ίδέας του καλού, ήτις δέν ύποπίπτει τη δόξη ήτοι τη τῆς αἰσθήσεως ἀντιλήψει. Ἡ ἀποτύπωσις δὲ αὕτη τοῦ καλοῦ ἐν τῷ έχμαγείω γίνεται διττώς, πρώτον μέν το καλόν αποτυπούται έν ήρεμία, τὸ δὲ ἀποτύπωμα δὲν παρίστησι πᾶσαν τὴν χρονικὴν έαυτοῦ γένεσιν, άλλ' εν μόνον σημεῖον τῆς έαυτοῦ ὑπάρξεως, ὡς δηλαδή ἄπαξ άπετελέσθη, τουτέστι το καλλιτέχνημα μένει ακίνητον καὶ ἐφ' ἐνὸς σχήματος πεπηγός. Συμβαίνει δὲ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἀποτελεστικῶν τεγνών, τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, πλαστικῆς καὶ γραφικῆς, ἐν αἶς ἥ ἔννοια τοῦ ἡρεμεῖν ἀπεργάζεται τὴν οὐσίαν τοῦ χαλλιτεχνήματος, ἡ δὲ χίνησις ύποσημαίνεται ἀεὶ μόνον διὰ τῆς ἀποτυπώσεως ένὸς μόνου ση61. Ποῖον ὅμως λόγον ἔγουσι πρὸς ἐαυτάς τε καὶ πρὸς ἀλλήλας αί τε ἐν ἡρεμία καὶ αὶ ἐν κινήσει ἐμφανιζόμεναι τέχναι; Ἐπειδὴ ὁ δημιουργών το καλλιτέχνημα τεχνίτης δημιουργεϊ αυτό ήτοι κατά μόνην την σύμφυτον αύτῷ ίδέαν τοῦ καλοῦ, τουτέστιν ἐκ τοῦ ὑποκειμένου, ή κατά τὰ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς καὶ τῆ αἰσθήσει αὐτοῦ ὑποπίπτοντα ἀποτυπώματα τοῦ καλοῦ, πρὸς ἄ βλέπει ώς παραδείγματα, τουτέστιν έχ τοῦ ἀντιχειμένου, ἢ κατὰ συναμφότερα, τουτέστιν ἔχ τε τοῦ ὑποκειμένου ἄμα καὶ τοῦ ἀντικειμένου, ἐκ τούτων καὶ ἡ τέγνη, ή τε ἀποτελεστική και ή πρακτική είνε ή έκ τοῦ ὑποκειμένου, καὶ τοιαύτη είνε ή τε άρχιτεκτονική καὶ ή μουσική, ή έκ τοῦ ἀντικειμένου, καὶ τοιαύτη εἶνε ἢ τε πλαστική καὶ ἡ ὁρχηστική, ἢ κατὰ συναμφότερα, καὶ τοιαύτη είνε ή τε γραφική καὶ ή ποιητική. Ἡ μὲν πλαστική καὶ ὀργηστική λαμβάνουσι την τοῦ καλοῦ ἰδέαν ἐκ τῶν ὑπὸ την αξοθησιν πιπτόντων τὰ ένταῦθα διεσκεδασμένα τοῦ καλοῦ μόρια συγκολλώσαι και συντήκουσαι και εν έξ άπάντων είδος άπεργαζόμεναι. Υπόθεσις δ' άμφοτέρων τούτων είνε ώς έπὶ τὸ πολὺ τὸ άνθρώπινον σῶμα ὡς τὸ τελειότατον καὶ κάλλιστον τῶν ἐπὶ τῆς γῆς πλασμάτων. Καὶ ἡ μὲν πλαστική ἀποτυποῦται τὸ τυπικὸν ήτοι ίδανικόν κάλλος του άνθρωπίνου σώματος ήρεμούντος, ή δὲ όργηστική τελειοποιεί την αύτου του άνθρωπίνου σώματος κίνησεν και ουτως έντεχνον ἀπεργάζεται έργον. Ο ἀρχιτέκτων ὅμως καὶ ὁ μουσικὸς δημιουργεί το χαλλιτέχνημα αύτου χατά την σύμφυτον αύτῷ ἰδέαν τοῦ καλοῦ, οὐδενὸς παραδείγματος πορκειμένου αὐτῷ ἐν τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πίπτουσι. Τὸ μὲν ἐκμαγεῖον εἶνέ τι δεδομένον, ἐπὶ μὲν τῆς άρχιτεκτονικής ή στερεά ύλη, έπι δε τής μουσική, ό φθόγγος, το άργιτεκτονικόν όμως καλλιτέχνημα δέν είνε μίμημα καλών πλασμάτων της φύσεως, καθώς πάλιν οὐδὲ το μουσικόν είνε μίμημα της ώδης των ορνίθων. Ἐπὶ αμφοτέρων των τεχνών ο τεχνίτης σχηματίζει καὶ συντάττει όλως ἀφ' έαυτοῦ καὶ έλευθέρως την ὑπάρχουσαν ὕλην καὶ τούς φθόγγους, το σχήμα δὲ αὐτο τοῦτο είνε το ἀπεργαζόμενον την ούσίαν του καλλιτεχνήματος. "Ον δὲ λόγον ἔχει ἡ πλαστική πρὸς τὴν ὁργηστικήν, τὸν αὐτὸν ἔχει καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ πρὸς τὴν μουσικήν. Διότι ή μὲν ἀρχιτεκτονική ἀποτυποϋται τὴν τῷ τεχνίτη σύμ. φυτον ίδέαν του χαλου εν ήρεμές, ώστε εν τη στερες ύλη, ή δε μουσική, ή τε ώδικη καὶ ή οργανική, ἐν κινήσει, ἐν τῆ ἀλληλουχία τῶν φθόγγων, ήτις καὶ αύτη οὐδὲν ἄλλο είνε ή κίνησις. Τὴν τῷ τεχνίτη σύμφυτον ίδεαν της τάξεως και άρμονίας ή μεν μουσική εμφανίζει εν συνεγεί κινήσει, ή δὲ ἀρχιτεκτονική πεπηγυίαν καὶ οὕτως ή μὲν ἀπεργάζεται καλλιτέχνημά τι κινούμενον, ή δε άρχιτεκτονική ήρεμουν. Ή δὲ γραφική τέλος καὶ ἡ ποιητική κεῖνται μεταξύ τῶν εἰρημένων τεχνών. Διότι ή μὲν γραφική εἶνε μᾶλλον ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ή ή πλαστική, μάλλον δμως έκ τοῦ ἀντικειμένου ἢ ἡ ἀρχιτεκτονική. "Ον δὲ λόγον ἔχει ἡ γραφική, τὸν αὐτὸν ἔχει καὶ ἡ ποιητική πρὸς τὰς δύο αύτης άδελφάς, τὰς λοιπὰς μουσικὰς τέχνας, τὸ ποιητικὸν δήλον ότι δημιούργημα μετέχει καὶ τῆς ἐκ τοῦ ἀντικειμένου ὑπάρξεως καὶ τῆς ἐκ τοῦ ὑποκειμένου ἐλευθέρας ἐνεργείας.

62. Έμπροσθεν είπομεν ότι ή γενική άφηρημένη μορφή των μέν άποτελιστικών ή πλαστικών τεγνών είνε ή ήρεμία καί ό χώροι, των δι πρακτικών ή μουσικών ή κίνησις καί ό χρόνοι. Τούτοις λοιπόν ἐνταιθα προστυθιμεθα ότι ή σύμφυτος ήμει αίσθησις τοῦ καλοῦ άπαι τεί ώστε καί ή άφηρημένη ἰκείνη μορφή τῆς τέχνης, ό χώρος καί ό χρόνος, νὰ ὑποταχθή τῆ ἰδές τοῦ καλοῦ, πουτέστιν ὁ μέν ὑπὸ ἐργου τινός τῶν ἀποτελιστικών τεγχών καταλαμβανόμενος χώρος νὰ λάθη κανονικήν διαίρεσιν καὶ τάξιν, ήτοι τὴν συμμετρίαν, ὁ δὶ ὑπο ἐργου τινός τῶν μουσικών τεγχών πληρούμενος χρόνος νὰ λάθη ώπαιδις κανονικήν διαίρεσιν καὶ τάξιν, ήτοι τὸν ρύθμόν. Επί τῶν μουσικών κανονικήν διαίρεσιν καὶ τάξιν, ήτοι τὸν ρύθμόν. Επί τῶν μουσικών δηλαδή τεγνών ὁ ὑπὸ τῆς χινήσεως πληρούμενος χρόνος ὁ αιερείται ώς ἐχ τῆς ρύσεως τοῦ ἐχμαγείου εἰς χρόνους ῆτοι χρονικά τινα μόρια ὑπό τὴν αἴσθησην πίπτοντα. Ἡ ἔμρυτος λοιπόν ἡμὲν αἴσθησις τοῦ καλοῦ ἀπαιτεί ῶστε ἐν τῆ ἀλληλουγία τῶν χρονικῶν τούτων μορίων ἐν πηθται ἀφωρισμένη τις καὶ κανονική τάξις, καὶ ἡ τοιαύτη τῶν Χρόνων τάξις καλείται βοθμός.

63. Τοιαύτην εύτακτον διαίρεσιν είς γνώριμα ήτοι αίσθητὰ τοῦ γρόνου μόρια βλέπομεν συγνά καὶ έξω τῆς μουσικῆς τέχνης ἐπί τινος έν τη φίσει έμφανιζομένης κινήσεως, οίον έπι της ύπο των γαλκέων καταφοράς των σφυρών, έπὶ τῆς πορείας των ἵππων καὶ έπὶ ἄλλων, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῆς σφυγμικῆς χινήσεως ἥτοι τῶν σφυγμῶν τῶν ἀρτηριών. Και τοῦτον δυνάμεθα κυρίως νὰ καλέσωμεν ρυθμόν, μεταφορικώς δὲ μόνον ἀποδίδοται ὁ ρυθμός καὶ εἰς ἀκίνητα σώματα, οἰον όταν λέγωμεν *εδρυθμον ἀνδριάντα* (1). 'Αλλ' όμως ὁ τοιοῦτος φυσικὸς ρυθμός, καίπερ έγων κανονικήν την τάξιν των χρόνων, είνε πάντοτε μονότονος, ή δε διηνεκής μονοτονία της κινήσεως λυπεί την ήμετέραν αἴσθησιν ἀντί νὰ εὐφραίνη αὐτήν, τοσούτω δε μᾶλλον ἀποδοκιμάζει καὶ δὲν προσδέχεται ἡ ἡμετέρα αἴσθησις τὸν τοιοῦτον ρυθμόν, ὅσω καὶ ἐπαισθητότερος οὖτος προσπίπτει τῆ ἀκοῆ ἡμῶν. Ταῦτα εἶνε μόνον ρυθμικά μέρη της κατωτάτης και στοιχειωδεστάτης τάξεως, οπως δε επαναπαύηται και εύχαριστήται ή ήμετερα αϊσθησις, άπαιτείται άνωτέρα τις καὶ οίον όργανική διαίρεσις τοῦ χρόνου, οίαν παρ-

(1) 'Ο 'Αριστόξενος ἐπραγματεύετο περί τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ρυθμικῆς κινήσεως έν το πρώτω βιδλίω των δυθμικών στοιγείων, ως αὐτός δηλοϊ έν άρχη του 6' βιδλίου των ρυθμ. στοιχ. λέγων ώδε: αὅτι μὲν οὖν τοῦ ρυθμοῦ πλείους εἰσὶ φόσεις καὶ ποία τις αὐτῶν ἐκάστη καὶ διὰ τίνας αἰτίας τῆς αὐτῆς ἔτυχον προσηγορίας καὶ τί αὐτῶν ἐκάστη ύπόχειται, έν τοις έμπροσθεν είρημένον. Νών δέ ήμεν περί αὐτοῦ λεχτέον τοῦ ἐν μουσική ταττομένου ρυθμού». Κατ' 'Αριστόξενον δέ πιθανώτατα λέγει δ 'Αριστείδης Κοϊντιλιανός έν βιέλ, α΄ περί μουσ σελ. 31 Meib. τάδε: «ρυθμός τοίνυν καλεξται τριχώς, λέγεται γάρ ἐπί τε τών ἀπινήτων σωμάτων, ώς φαμεν εὔρυθμον ἀνδριάντα, κάπὶ πάντων τῶν κινουμένων, οὕτω γάρ φαμεν εὐρύθμως τινὰ βαδίζειν, καὶ ἰδίως ἐπὶ φωνής, περί οῦ νῦν πρόκειται λέγειν». Καὶ κατωτέρω «ὁ πᾶς μὲν οὖν δυθμός τρισί τούτοις αισθητηρίοις νοείται, όψει ώς ἐν όρχήσει, ἀχοῆ ώς ἐν μέλει, ἀφῆ ώς οἱ τῶν άρτηριών σφυγμοί ό δὲ κατά μουσικήν ὑπό δυοῖν, ὄψεώς τε καὶ ἀκοῆς ο 'Ο δὲ Λογγένος εν προλεγ, σελ. 139 λέγει περί τούτου τάδε: «"Όταν μέν γαρ τους χαλχέας έδωμεν τάς σφύρας καταφέροντας, άμα τινά καὶ ρυθμόν ἀκούομεν καὶ ἔππων δὲ πορεία όυθμος ένομίσθη και κίνησις δακτύλων και μελών σχήματα και χορδών κινήματα και όρνίθων τὰ πτερυγίσματα». Συμφώνως δὲ πρός τὴν τοῦ Αριστοξένου θεωρίαν περὶ ρυθμών λέγειζκαι δ Κικέρων (de orat. 3 § 186) «in cadentibus guttis, quod intervallis distinguuntur, notare possumus, in amni praecipitante non possumus». Πρ6λ. Οὐεστφάλ. Rhythmik 3 σελ. 47.

έμει ό τεχνικός, δήλον ότι ό έν ταῖς μουσικαῖς τέχναις ἐμφανιζόμενος βυθμός, δοτις ἐπὶ τῆς ποιήσεως ἀποτυπούμενος λαμβάνει καὶ ἰδιον δουμα μέτρον καλούμενος (1). Ο τοιοῦτος βυθμός ἐπιδέςτεται καὶ ἐπιστημονικήν πραγματείαν καὶ ἡ ἐπιστήμη, ἤτις καθ ὅλου πραγματύεται περὶ ἀντοῦ, καλείται βυθμική, ἡ δὶ ἰδίφ περὶ τὸν ἐν τῆ πανητικῆ χρησίμον βυθμών ἦτοι τῶν μέτρων πραγματευομένη ἐπιστίμη καλείται μετρική.

64. 'Ο ξυθμός (πανταχοῦ δ' ἐφεξῆς ρυθμόν λέγοντες ἐννοοῦμεν τὰν πεγνακὸν ρυθμόν) εἶνε οὐσιαδές καὶ ἀπαραίτητον στοιχεῖον παντός περουσκοῦ ποιήματος. Καὶ ὑπάρχουσε μὲν ἐν τὰ νεωτέρε μουσιακὸ τέγνη μέλη ἄρρυθμα, ἤτοι μέλη συγεείμανα ἐν ψιλῆς λέξεως καὶ ψιλη μέλους ἀνευ ρυθμοῦ, ὧν ἐνα οὐδαμὸς ὑπολείπονται τῶν ἐρρυθμων ἀρμάτων, ἀσανίτως ὑπάρχουσι καὶ νεώτερα ποιήματα ἐπικά τε καὶ ἀρεματικὰ ἄνευ ρυθμοῦ ἦτοι ἀμετρα καὶ ταθίτα ἄλλως πολλοῦ λόγου ἀξῶς ἀλλ' δρως οὐδαμος δύναταὶ τις νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ἡ ἀθετησις τοῦ

(1) 'Ο όρος ούτος είνε πολυσημαντος παρά τοις παλαιοίς, πάσας δέ που τας χρήσεις του μέτρου συγχεφαλαιώσας Γεώργιος ο Χοιροδοσχός έν τῆ ἐξηγήσει εἰς τὸ τοῦ Ήραιστίωνος έγχειρίδιον (aneed, varia Gr. του G. Studemund σελ. 34. Πρέλ. Westphal script. metr. Gr. σελ. 85) λέγει ώδε «Λέγεται δε το μέτρον πολλαγως. "Εστι γάρ μέτρον το μετρούν και (το) μετρούμενον, καθάπερ και μέδιμνος και γοϊνίξ καὶ πῆχυς. Λέγεται μέτρον καὶ ἡ συμμετρία, ὡς δηλοϊ το λεγόμενον 'πᾶν μέτρον ἄριστον *. Λέγεται δὲ μέτρον καὶ ὁ ποὺς ὁ ἀπλοῦς, δθεν καὶ τὸν στίχον ἐξάμετρον φαμέν, οδονεί εξ πόδας έχουτα. Λέγεται μέτρου καὶ ή διποδία, έθεν καὶ τοὺς ἰάμιδους τριμέτρους εἰώθαμεν χαλείν κατά διποδίαν αὐτούς ἀριθμοῦντες. Λέγεται μέτρον καὶ τό σύστημα των ποδών, οδον στίχος ξαμδος (δαμδικός Westph.), δθεν λέγομεν τήνδε την βαψωβίαν πεντακόσια τυχόν έχειν μέτρα, οίονει στίχους πεντακοσίους. Λέγεται πάλιν μέτρον χαθολιχώς πάσα έμμετρος φράσις πρός αντιδιαστολήν τής πεζής λέξεως, οίονει το ποίημα. Λέγεται καὶ είδικῶς ξκαστον μέτρον, το δακτυλικόν ἢ Ιωνικόν ἢ τι των τοιούτων. Λέγεται μέτρον και ό χρόνος δθεν δάκτυλος τετράμετρος έστιν, οίονεί τετράχρονος, και ό ηρωικός στίχος λέγεται κό' έχειν μέτρα, οίονει χρόνους, ώς δηλοί ό 'Ορφεύς ή ή Πυθία λέγουσα περί του έπους ούτως

Ορφεύς η η Πιουία κετουά κερ. το τορών και είκοσι μέτρων».

Θρίπον υξαιμέριες τεκτορικό κατα και την ματροκήν κατά την καθολικοιτάτην χρήσιν και ολχί καθ θη ωποθίως οι παλικοί ματρικοί ν ταίς πραγματίας; σύτου ματρικοί ν ταίς πραγματίας; σύτου ματρικοίν, μάτρα μόν κυρόιο, καλούντες τό δυβινώς πουθρους μότρον αι ματρικοίν, μάτρα μόν κυρόιο, καλούντες τό δυβινώς πουθρους μότης το σύτος ματρικοί δεν ότι καλοιοί τεχνικοί δρου μέτρον, μετροκοία, μετρικοί οδυναμούσι τούς νου κυρόνου δρους στίχος, στιχνογικό, στιχνογικό. Ένταθο διως προυάς μάλλοι τό να ματρικούσιομένου τούς να ματρικούσιομένου τούς κατοντάριος και της συγκικός κατοντάριος και της συγκικός κατοντάριος δεν τος ολικοίος τόλος θα εξποιμέν καριδίατερον και της σιαγνικός χάρτος κατοντάριο δε τος ολικοίος τόλος θα εξποιμέν καριδίατερον και της σιαγνικός χάρτος κατοντάριο δε τος ολικοίος τόλος θα εξποιμέν καριδίατερον και της συγκικός καρθούσιος κατοντάριος κατοντ

ρύθμοῦ ἀποδαίνει ἐπιδλαδης εἰς τὰ μουσικὰ καὶ ποιητικὰ καλλιτεχνήματα, ὅπως καὶ ἡ ἀθέτησις τῆς συμμετρίας εἰς τὰ πλαστικό. Οἰ παλαιοὶ τοὐλάχιστον "Ελληνες, τὸ κακλιτεγγικώτατον τοῦτο πάντων τῶν ἐθνῶν, οὐδίποτε ἐπὶ τῶν μουσικῶν ποιημάτων ἡθέτων τὸν ῥυθμόν, ὅπως καὶ ἐπὶ τῶν πλαστικῶν καλλιτεγγημάτων οὐδίποτε παρέδαινοι τοὺς κανόνας τῆς συμμετρίας (1). Παρὰ τοὶς "Ελλησιν ὁ ἡυθμός εἰχε τηλικούτην δύναμιν, ώστε ἐθεωρείτο ὡς αὐτό τὸ ἐνεγγητικὸν καὶ ζωοποιητικὸν ἄρρεν στοιχείον, ἐν ῷ τὸ μέλος ἐθεωρείτο ὡς ὅπλυ, ὡς Λη δηλαδή παθητική παρὰ τοῦ ἐρθεροῦ δεγομένη τὴν ζωὴν (2).

65. Το Ικμαγείον των μουσικών τεχνών ο 'Αριστόξενος, πρώτος ός ομίνεται αυτός, Ικάλεσε βυθμιζό/ρενον κατ' άντίθεσεν πρός τον βυθμιζό/μενον κατ' άντίθεσεν πρός τον βυθμιζό Διότι όπως ο διδάσκαλος αυτου 'Αριστοτίλης ίπι των αφωμάτων διέκρινε δύο τινάς φύσεις, τὸ είδος ή τὸ σχήμα και τὴν ῦλην, ούτω και αὐτός ἐπι των μουσικών καλλιτεχνημάτων διέκρινε δύο φόσεις, τὴν τοῦ βυθμιο και τὴν τοῦ βυθμιζομένου. Ἡτο δὲ τὸ βυθμιζομένου. Ἡτο δὲ τὸ βυθμιτζόμενον τριπλοῦν συμφώνως πρὸς τὴν τριπληῦν φόσιν τῶν μουσικών τεχνών, ἐν μὲν τῆ μουσική οἱ φθίγγοι, ἐν δὲ τῆ ποιητική αι συλλατική και ἐντομένος ἐν δὲ τος ποιητική αι σύλλατος τὸς δὸς τὸς δεξως, ἐν δὲ τῆ δρχηστική τὰ διάφορα σημεία και σχήματα τῆς σφιματικής κινέσεως (3). Ἑξετάζου δὲ ο 'Αριστόζενος τὰς δὸς

(2) Πρόλ. Αριστίδ. Κοίντλ. πρί μους, βιόλ. α΄ αλ. 43 Μείλ. Τίνε δε τος πλλαιών τόν μέν βυθμόν άρρεν ἀπικλουν, τό δὲ μέλος θέρι τό μέν γὰρ μέλος ἀνσεγητόν εί θαν, αλ ἀσημαίστουν, όλης πέκχον ληγο κά την πρός συλωντόν λιτην δε δε θεθμές πλάτει τε αυτό καὶ και και το πρώ το κοιούντος λόγον ἀπέχων πρός το Χουόμανον».

(3) Πρόλ. Άριστόδ, βυθμ. στοιχ. σελ. 278 Μοτ. «Διαιρείται δὲ ὁ χρόνος Ιπό τον βυθμιζομένον τοξι είκατου αιδιάν μέρεσιν. "Εστε δὲ τὰ βυθμιζόμενα τρέα, λέξες, μέλος, κήτησης συμματική. "Θατε διαιρήσει τὸν χρόνον ἡ μέν λέξες τοξι αιδτής μέρεσιν, οδον γράμματι καὶ συλλαδαίς καὶ βυβματι καὶ πάσε τοξι τοκούστος τὸ δὲ μέλος τοξι διαινού βούγγοις τε καὶ διαιτήματοι καὶ συττίματον ἡ δὲ κίνησης σημείοις τε καὶ διαιτήματοι καὶ συντίματον ἡ δὲ κίνησης σημείοις τε καὶ σχή-ματι καὶ το κινούστος δεν κινούστος δεν και το και το και το κίνησε το και το και το κίνησε το και το κίνησε το και το και

ταύτας φύσεις, την τοῦ ρυθμοῦ λέγω καὶ την τοῦ ρυθμιζομένου, εὕαισκεν αύτας παραπλησίως έχούσας πρός άλλήλας, ὅπως ἔχει τὸ εἴδος έτοι το σχήμα πρός την ύλην ήτοι το σχηματιζόμενον. Διότι καθώς, λέγει, σωμά τι ήτοι ή ύλη λαμδάνει πλείονα είδη σχημάτων, έὰν τὰ μέρη αὐτοῦ ήτοι πάντα ή τινα αὐτῶν κατὰ διάφορον τρόπον διατεθώσιν, ούτω καὶ τῶν ρυθμιζομένων ἔκαστον τουτέστι τὸ αὐτὸ σύστημα γλωσσικών ή έμμελών φθόγγων χρησιμεύον ώς βυθμιζόμενον δύναται να λάθη πλείονα ρυθμικά σχήματα, συμβαίνει δε τουτο ούχι δυνάμει της ίδίας του ρυθμιζομένου φύσεως, άλλα δυνάμει του πλάττοντος ήτοι σχηματίζοντος ρυθμοῦ (1). Ἡ θεωρία αὕτη τοῦ ᾿Αριστοξένου είνε όρθοτάτη. Διότι φανερόν ὅτι ἐν ταῖς μουσικαῖς τέχναις ὁ όυθμὸς οὐδαμῶς ὑπάρχει συμπεφυχώς τοῖς φθόγγοις, ταῖς λέξεσι καὶ ταίς σωματικαίς κινήσεσι, τῷ ἐκμαγείφ τούτφ τῶν τριῶν μουσικῶν τεγνών, άλλ' οι νόμοι της διαιρέσεως και τάξεως έμφυτοι όντες τῷ άνθρώπω (διότι εν τοῖς ὑπὸ τὴν αἴσθησιν πίπτουσιν οὐδεν ὑπάρχει παράδειγμα αὐτῶν) εἶνε παντάπασιν ἀνεξάρτητοι τοῦ ἐκμαγείου τὧν μουσικών τεχνών ήτοι τοῦ ρυθμιζομένου, ἐπεισάγονται δὲ ἔζωθεν εἰς αὐτὸ ὑπὸ τοῦ τεχνίτου, ὄστις κατ' ἐλευθέραν βούλησιν ἐκμάσσει τοὺς συμφύτους έαυτῷ ἐυθμικοὺς νόμους καὶ οὕτως ἀποδεικνύει τὴν ἄτακτον καὶ ἀκανόνιστον ύλην ἀληθές καλλιτέχνημα. Έκ τούτου δὲ ὁ πεγνίτης λέγεται φυθμοποιός και ή τεχνική ενέργεια, δι' ής ό φυθμοποιός προσάπτει τῷ ρυθμιζομένω τὸν ρυθμόν, λέγεται ρυθμοποιία.

πους προυωνικό τη προσφούς ο Αρεστόξενος είς τὰς όμοιστητας καὶ ἀναλογίας 66. Προχωριον ὁ Αρεστόξενος είς τὰς όμοιστητας καὶ ἀναλογίας ἀποδιεκνίει ὅτι βυθμός καὶ βυθμίζόμενον ἀν είνε τὸ αὐτό. Καθώς, λέγει, ἡ ὑλη, ὅτις πέφικε νὰ σχηματίζηται, ουδέποτε είνε ἡ αὐτό καὶ τὰ σχημα, ἀλλὰ τὸ σχημα είνε ἀφωρισμένη τις διάθειες τὰν τῆς ὅλης μερών, ούτω καὶ ὁ βυθμός ουδέποτε είνε τὸ αὐτό καὶ τὸ βυθμι ζόμενον, ἀλλά τι, ὅπερ διατίθησει κατά τινα τρόπον ἤτοι διατάττει

(1) Πρέλ. Αριστός, βυθμ. στοιχ, στλ. 268 κλ. Μοτ. « Νοητίον δὶ δόο τυλες φύσεις τωντας, τήν τε τοῦ βοθμοῦ καὶ τὴν τοῦ βοθμοῖ(κρώτου, παραπλημοίως ἐχοθοις πρές ἀλληλας ἀπαρε ἔχιει τὸ σχήμα καὶ τὸ σχηματτίζιμου» σρός απότα. Θυστρα γὲν τὸ σόμια πλείους ἱδέας λαμάδονε σχημάτων, ἱἐν αὐτοῦ τὰ μέρη τέθη διαρεβόντως, ἢτοι πάντα ἢ τονα αὐτοῦ, οὐτοι καὶ τοῦ βυθμιζομένουν ἐκαιτου πλείους λαμέλους μορφές, οἱ κατὰ ἡ ἀποῦ φόνα, ἀλλὰ καπὰ τὴν τοῦ βυθμοῦ. Ἡ τρὰ αὐτοῦ φόνα, ἀλλὰ καπὰ τὴν τοῦ βυθμοῦ ἀναιτίας, αὶ αἰτον ἴσια αὐταὶς ζεαῖ.) τῆς τοῦ βυθμοῦ ἀνοιαν διακροφείς. Οι αὐτός ἱλ Μορφεί καὶ τοῦ σλομος καὶ ἐπὶ τοῦ βικοις καὶ ἐπὶ καλλο πόγων καὶ ἐπὶ τοῦ βικοις καὶ ἐπὶ δλλο πόγων διοθεία τὸ τοι δικοις βικοις βικοις καὶ ἐπὶ τοῦ βικοις καὶ ἐπὶ δικοις δικοις καὶ ἐπὶ τοῦ βικοις καὶ ἐπὶ τοῦ βικοις καὶ ἐπὶ δικοις δικοις καὶ ἐπὶ τοῦ βικοις καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ

τό ρυθμιζόμενον και δίδωσιν αὐτῷ τοιόνδε ή τοιόνδε σγήμα (1). Είτη δε ώσαύτως εξ άναλογίας άποδεικνύει ό 'Αριστόξενος ὅτι ὁ ὁυθμὸς οὐδεμίαν έγει ϋπαρξιν άνευ τοῦ ρυθμιζομένου. Διότι καθώς, λέγει, τὸ σχήμα άδυνατεί νὰ γίνη, έαν μὴ ὑπάρχη ἡ ὕλη, ήτις θὰ δενθή αὐτό, οὕτω καὶ ὁ ρυθμὸς δὲν δύναται νὰ γίνη, ἐὰν μὴ ὑπάρξη τὸ έυθμισθησόμενον ήτοι ή ύλη, ήτις θὰ δεγθή αὐτὸν καὶ θὰ διαιρή τὸν γρόνον είς μέρη. Διότι ό άφηρημένος γρόνος δεν δύναται να διαιρή αὐτὸς έαυτόν, μᾶλλον δὲ πρέπει νὰ ὑπάρξη τι αἰσθητόν, δι' οὐ δύναται να διαιρεθή ο γρόνος, άνευ δε της διαιρέσεως του γρόνου sic μέρη γνώριμα ήτοι αίσθητά δέν δύναται νὰ γίνη ήτοι νὰ ἐκδηλωθή ο ουθμός. 'Ανάγκη λοιπον το ουθμιζόμενον να είνε μεριστόν τουτέστι συγκείμενον έκ μερών γνωρίμων, δι' ών δύναται νὰ τέμνη τὸν γρόνον. Τοιούτο δὲ είνε τῷ ὄντι τὸ ἡυθμιζόμενον ἐν ταῖς μουσικαῖς τέγναις (2). 'Ως συμπέρασμα δὲ τῶν εἰρημένων ἐπιφέρει ὁ 'Αριστόξενος ότι τὰ διάφορα ταῦτα μέρη, δι' ὧν τὸ ρυθμιζόμενον καθὸ μεριστόν διαιρεί τὸν γρόνον, η άπλούστερον τὰ διάφορα ταῦτα αἰσθητὰ γρονικά μόρια (γρόνοι) δέν δύνανται όπωσδήποτε τασσόμενα να άποτελέσωσι ρυθμόν, άλλα τότε μόνον γίνεται ό ρυθμός, όταν ή διαίρεσις του χρόνου είς μέρη γίνηται κατά τινα ἀφωρισμένην τάξιν, ην διδάσχει ή περί τους δυθμούς έπιστήμη, διότι πᾶσα τάξις των γρόνων του ρυθμιζομένου δέν είνε έρρυθμος, άλλά τινες και μάλιστα αι πλείο-

(1) 'Αριστόξ, βούμ. στοιχ, σελ. 270 Mar. «'Επάγειν δὲ δεὶ τὴν αἴσθησιν ἐνδενδε περὶ τῆς ἐξερημένης ὁμειότητος, πειροιμένους συνορῶν καὶ περὶ ἐκατέρου τῶν ἐξορμό-κνο, όῖον στὸ τὰ ἐξομόσο καὶ τοῦ ἐμοξιαζικόνο. Τῶν τι ἡρα κρανόνων σχημακτίζετῶν σωμάτων οὐδαὶ οἰδεὶ ἐπτι τῶν σχημάτων τὰ αὐτό, ἐλλὰ διάδεαξι τἰς ἐστι τῶν τοῦ σωματος μερῶν τὸ σχήμα, γινόμεινον ἐκ τοῦ σχέν πος ἐκαστον αὐτόν, ὁθεν δὴν καὶ σχήμα ἰκλήθης ὅτε ἐμθιμός ἀνοικότος οὐδαὶ τὸν ὑριειτίρουτό το ἀντό, ἐλλὰ τῶν ὑκειτίθντων ποις τὸ ἐμθιμός ἀνοικότος οὐδαὶ τὸν ὑριειτίβοντων καὶ ποιούντων κατὰ τοὺς χρόνους τοικόνδε ἤ

(2) 'Αριστόξ, βύθμ, στοχ, σελ. 272 Μ. α Προσέσεια ελ λληλομ τὰ εἰσριμένα καὶ τὸ μή γίνοθα καθ άστά. Τὰ τὰ τὰ τὰ σχίμαι μὰ ὁπάρχοντος τοῦ δεθρωίτου αὐτό, δίλολο κὰ εἰδονατεί γενόθεια: ὅτε βύθμος ἀπαλέτοις χωρίς τοῦ βυθμούρομελου και τὰ καθετέρι κὸ τοῦ ξείπροσθει εἶτονει, τέξου δεί του δεί τοῦ διαμερόσεια αὐτόν, τός εἰσροσθει εἶτονει, τέξου δεί του όξι τοῦ διαμερόσεια αὐτόν. Αναπότειρ ἐν τοῦ ξείπροσθει εἶτονει, τέξου δεί του όξι τοῦ διαμερόσεια αὐτόν. Αναπότειρ ἐν τοῦ ἐναιτόνεια αὐτόν. Αναπότεις αὐτόν. Τοῦ ἐναιτόνεια τὸ ἐναιτόνεια και εἰσροσμένου και ἐναιτόνεια τοῦ καιτόνεια τὰ εἶσθόσεις τοῦ ἀκροσμένων ή θεωμένων, καὶ χρόσους τρώτους. Τοῦ εἶντο ἐνζονόν τοῦ τὸλ ἐν ἐν τὸ χρόνου ότου δηλοί ἐν ὁπ λέγει ἐν τὸ πραφέ Ψελλος συς όμετος αὐτόνεια τὸς εἶντο ἐνζονόν κοι ἐναιτόν εῖ ἐνειτόν κρόνους κοι ἀναιτόν εῖ ἐνειτόν κρόνους τὸ ἐντὸν τὸ ἀντὸν κοι ἐντὸν τὸ ἀντὸν κοι ἐντὸν τὸ ἀντὸν κοι ἀνοιτόν κοι ἀναιτόν κοι ἐνοιτόν κοι ἀναιτόν και ἐντὸν τὰ ἐντὸν τὰ ἐντὸν τὰ ἐντὸν κοι ἐντὸν τὰ ἐ

νες δύνανται να είνε και άρρυθμοι (1). Κατά ταϋτα λοιπόν ό 'Αριστόζενος ώριζε τον βυθμόν ώς σύστημά τι έχ γνωρίμων χρόνων κατά την τάξην συγκέμενον (2).

67. Ἡ τάξις των χρόνων πρὸς ἀποτελεσιν τοῦ ρυθμοῦ είνε ἀναγκαία, ἄιστι ἀπάκτας οὐτοι συμπλεκόμενοι διὰ τὴν ἀνομοιότηται τῆς
κινήσεως καθιστάσιν ἀκατάληπτον τὴν πλοκήν τοῦ μελους καὶ ἀγουσιτ
είς πλάνην τὴν διάνοιαν (3). Πως όμως κατορθοί ὁ βυθμοποιὸς νὰ
είς πλάνην τὴν διάνοιαν (3).

(4) 'Αριστόξ, ρύθμ. στοιχ. 273 κέ. «'Ακόλουθον δέ έστι τοῖς εἰρημένοις καὶ αὐτῷ τῷ φαινομένῳ τὸ λέγειν τὸν βυθμόν γίνεσθαι, ὅταν ἡ τῶν χρόνων διαίρεσις τάξιν τινά λάδη ἀφωρισμένην οὐ γὰρ πάσα χρόνων τάξις ἔνρυθμος. [Ιτθανόν μέν οὖν καὶ χωρίς γιλου το τη μασαν Χόρνων ταξίν ενουθίτον είναι. Θεί θε και δια των οποιοτήτων εμαγειν την διάνοιαν και πειράσθαι κατανοείν εξ έκείνων, εως αν παραγένηται η εξ αύτου τοῦ πράγματος πίστις. "Εστι δὲ ἡμῖν γνώριμα τὰ περὶ τὴν τῶν γραμμάτων σύνθεσιν χαὶ τὰ περὶ τὴν τῶν διαστημάτων, ὅτι οὕτ' ἐν τῷ διαλέγεσθαι πάντα τρόπον τινὰ τὰ γράμματα συντίθεμεν, ουτ' εν τῷ μελωδείν τὰ διαστήματα, ἀλλ' ὀλίγοι μέν τινές εἰσιν οί τούποι, καθ' οθς συντίθεται τὰ εἰρημένα πρός ἄλληλα, πολλοί δε καθ' οθς οὐτε ἡ φωνή δύναται συντίθεσθαι φθεγγομένη, ούτε ή αϊσθησις προσδέχεται, άλλ' άποδοχιμάζει. Διὰ ταύτην γὰρ τὴν αἰτίαν τὸ μὲν ἡρμοσμένον εἰς πολὸ ἐλάττους ἰδέας τίθεται, τό δὲ ἀνάρμοστον εἰς πολὺ πλείους. Οὔτω δὲ καὶ τὰ περὶ τοὺς χρόνους ἔχοντα φανήσεται: πολλαί μέν γάρ αὐτοῦν συμμετρίαι τε καὶ τάξεις ἀλλότριαι φαίνονται τῆς αἰσθήσεως ούσαι, όλίγαι δέ τινες οίχεταί τε καὶ δυναταὶ ταχθηναι εἰς την τοῦ όμθμοῦ φύσιν. Τό δυθμιζόμενον έστι μέν κοινόν πως άρρυθμίας τε καὶ ρυθμού άμφότερα γάρ πέφυκεν έπιδέγεσθαι το ρυθμιζόμενον τα συστήματα, το τε εδρυθμον και το άρρυθμον. Καλώς δ' είπειν (καὶ ώς είπειν;) τοιούτον νοητέον το ρυθμιζόμενον, οἶον δύνασθαι μετατίθεοθαι είς γρόνων μεγέθη παντοδαπά καὶ είς ξυνθέσεις παντοδαπάς».

σου τες βρουσιο με-του. (Β. Καντιλ. περί μους α. α.). 34 Μοί)». Τέν παρά το Λευτείδη δρομόν το ότον του 'Αρατείδου δ Μαραιακός Καντιλ. Τέν παρά το Δευτείδη δρομόν το ότον του 'Αρατείδου δ Μαραιακός Καντιλομ αιτακρέτει δεθε « Rhythia ms igiture at compositio quadeam ox sensitilibus collata temporibus ad aliquem habitum ordinenque comenzas. 'Αλους του δερμένου δρομός διβετ παρά Βανχείφ ολύ 22 κλ. Μοί). « Το δρόμ δεν τί έπτι; χρόνον νατακρίνων πους πρόξο διλληκάς μικρισρο δευτεί, Κατά δι 'Αρατείζενου χρόνος δικρισρομένου, Κατά δι 'Αρατείζενου χρόνος δικρρομένος δερ δικρισρομένου Κατά δι Αλομούς του χρόνος δικρρομένου Κατά δι Αλομούς του Αναλογίαν τε και δικορμένου δευτεί αυτολος δικρρομένου. Κατά δι Αδομούς ορώτζε του δευτεί αυτολος δικρρομένου. Κατά δι Αδομούς ορώτζε του δευτεί δικρομένου δικρομένου

(3) Ποβλ. Άριστ. Κοϊντιλ. περὶ μουσ. σελ. 31 Μ. «Καθόλου γάρ τῶν φθόγγων δὰ τὴν ἀνομοιότητα τῆς χινήσεως ἀνέμφατον τὴν τοῦ μέλους ποιουμένων πλοχήν καὶ εἰς πλάνην ἀγόντων τὴν διάνοιαν, τὰ τοῦ βυθμοῦ μέρη (ἡ ἄρσις καὶ ἡ θέσις) τὴν δύ-

προσποιήση τοῖς μέρεσι τοῦ ρυθμιζομένου ήτοι τοῖς χρόνοις την κανονικήν τάξιν, έξ ής γίνεται ο ρυθμός; Δι' οὐδενὸς ἄλλου ή διὰ τῆς διαιρέσεως αύτων είς συστήματά τινα γνώριμα τῆ αίσθήσει, τουτέστιν εὐπερίληπτον τῆ αἰσθήσει τὸ μέγεθος ἔχοντα. Οὕτω δὲ καὶ ἡ άτακτος ακολουθία των χρόνων τάσσεται καὶ ἡ αἴσθησις εὐκόλως άντιλαμδανομένη έκάστου έφεξης των συστημάτων τούτων ώς γνωτίμων τη αἰσθήσει, ἀντιλαμβάνεται ἔπειτα καὶ τοῦ ὅλου, ὅπως παραδείγματος χάριν καὶ σωρός τις νομισμάτων τάσσεται, όταν διαιρεθή είς έλάσσονα μέρη εὐπερίληπτα τη αἰσθήσει, οἶον ἀνὰ τέσσαρα ή πέντε νομίσματα, ή δε αϊσθησις άντιλαμβανομένη έφεξης των έλασσόνων τούτων μερών καθ' έαυτά, ἀντιλαμβάνεται εὐκόλως καὶ τοῦ όλου. Τοιαϋτα δὲ γνώρεμα τῆ αἰσθήσει συστήματα, ἐξ ὧν ὡς στοιγείων σύγκειται πᾶς ρυθμός ήτοι πᾶσα ρυθμική σύνθεσις, εἶνε κατὰ πρώτον λόγον ήτοι ελάχιστα οί ύπο των παλαιών πόθες καλούμενοι. Είνε δὲ ὁ ποὺς τῆς παλαιᾶς ῥυθμικῆς ὁ αὐτὸς τῷ ὑπὸ μὲν τῶν Γάλλων mesure τουτέστι μέτρω, ὑπὸ δὲ τῶν Ἰταλῶν battuta, ὑπὸ δὲ των Γερμανών Takt καλουμένφ. Ούτω διακρίνει ό Αριστόζενος πανταχού τὸν πόδα τοῦ ρυθμοῦ, τὸν μὲν ρυθμόν ὡς τὸ ὅλον, τὸν δὲ πόδα ώς μέρος αὐτοῦ. Μεταγενέστεροι ὅμως ῥυθμικοὶ διαφέροντες τοῦ ᾿Αριστοξένου μεταχειρίζονται παντάπασι συνωνύμως τον πόδα καὶ ρυθμόν, οξον Διονύσιος ό 'Αλικαρνασσεύς περί συνθ. όνομ. κεφ. 17 λέγων «τὸ δ' αὐτὸ καλῶ πόδα καὶ ρυθμόν». Κατὰ τὸν ᾿Αριστόξενον λοιπὸν θὰ διαχρίνωμεν ἐφεξῆς χαὶ ἡμεῖς τὸν ρυθμόν ὡς ὅλον ἀπὸ τοῦ ποδός ώς μέρους.

68. Εἴπομεν ήδη ὅτι τὸν ὅλον ῥυθμὸν χαταλαμβάνομεν διαιροῦντες αὐτὸν εἰς ἐλάσσονα συστήματα, τοὺς πόδας, οἱ δὲ πόδες ὡς μέρος τοῦ ρυθμοῦ πρέπει νὰ είνε γνώριμοι τῆ αἰσθήσει, ἵνα δι' αὐτῶν ύστερον καταλάδωμεν τὸν ὅλον ἐυθμόν. Πῶς λοιπὸν οἱ πόδες γίνονται γνώριμοι τῆ αἰσθήσει; πῶς δηλαδή διακρίνονται τὰ μέρη ταῦτα τοῦ ρυθμοῦ καὶ ἡ αἴσθησις ἀντιλαμβάνεται αὐτῶν; διότι διὰ τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ὁράσεως δῆλον ὅτι δὲν δύναταί τις νὰ ἀντιληφθή τῆς τοιαύτης διαιρέσεως ώς ἐπὶ τοῦ εἰρημένου παραδείγματος τῶν νομισμάτων. Οι πόδες γίνονται γνώριμοι τῆ αἰσθήσει ὡς έξῆς. Ἐπειδή έκαστος ποὺς σύγκειται ἐκ πλειόνων χρόνων, φθόγγων δηλαδή ή συλναμιν της μελωδίας έναργη καθίστησιν, παρά μέρος μέν, τεταγμένως δέ κινούντα την

βιώνηταν».

λαδών, οί χρόνοι οὖτοι λαμδάνονται εἰς ἔν σῶμα αὐτοτελὲς καὶ γνώριμον τη αισθήσει, όταν είς των φθόγγων ή μία των συλλαδών τούτων διακριθή έν τη έρμηνεία τοῦ μουσικοῦ ποιήματος ἀπό τῶν λοιπων διά της σημασίας τουτέστι διά της έρρωμενεστέρας ήτοι δυνατωτέρας προφοράς (Λατινιστί ictus). Διότι ό δυνατώτερον προφερόμενος ούτος χρόνος έπιχρατεῖ τῶν λοιπῶν, ὑποτάσσει αὐτοὺς τῆ έαυτοῦ δυνάμει καὶ συνάπτει είς εν σῶμα, ὅπερ οὕτω διακρίνεται ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν τε προηγουμένων χαὶ τῶν ἐπομένων, χαθ' ὂν τρόπον καὶ ὁ ὀξύτερος ἥτοι κυριώτερος τόνος μιᾶς τινος τῶν συλλαδῶν τῆς λέξεως συνάπτει διὰ τῆς έαυτοῦ δυνάμεως πάσας τὰς συλλαδὰς εἰς εν σωμα, δηλονότι την λέξιν, έκάστη δὲ λέξις διὰ τοῦ ίδίου κυριωτέρου τόνου διακρίνεται των άλλων, προηγουμένων τε και ἐπιφερομένου, ὡς ἔδιόν τι σῶμα. Ἐν τῆς ἀναλογίας ταύτης οἱ νεώτεροι μετριχοί και την έρρωμενεστέραν προφοράν ένος τινος των χρόνων τοῦ ποδός ἀνόμασαν τόνον πρός διάκρισιν τοῦ λογικοῦ ρυθμικόν καλέσαντες αὐτόν (1). Κυρίως ὅμως ὁ ῥυθμικὸς λεγόμενος τόνος εἶνε μόνον ἀνάλογόν τι πρὸς τὸν λογικόν, διάφορον δέ. Διότι ἡ μὲν φύσις τῶν λογικών τόνων έγκειται εν τη όξυτερα ή βαρυτέρα προφορά τών συλλαδών της λέξεως (τόνος ὀξύς, τόνος βαρύς, τόνος περισπώμενος), ώστε είνε μελφδικόν στοιχείον της γλώσσης, διὰ δε τοῦ ρυθμικοῦ τόνου γρόνος τις τοῦ ποδός διακρίνεται τῶν λοιπῶν οὐχὶ ὀξύτερον ἢ βαρύτερον προφερόμενος (διότι ή διαφορά αυτή της προφοράς έξήρτηται έκ τοῦ μέλους, οὐδαμῶς δὲ έκ τοῦ ρυθμοῦ),ἀλλ' έρρωμενέστερον τουτέστι μετά μείζονος παρά τοὺς ἄλλους δυνάμεως ή έντάσεως (intentio). Ο ρυθμικός δηλαδή τόνος έκδηλοϋται ως τι έλαφρον marcato, ώς λέγεται ὑπὸ τῶν νῦν μουσικῶν.

69. Κατὰ τὰ εἰρημένα οι πόδες διακρίνονται ἀπ' ἀλλήλων και γίνονται γνώριμοι τῆ αἰσθήσει διὰ τῆς σημασίας ήτοι τῆς ἐρρωμενεστέρας προφορᾶς ένός τινος τῶν χρόνων έχάστου αὐτῶν. Ἡ φύσις ὅμως

^{(1) &}quot;Πδη δμως ό Κοϊντιλιανός (instit. orat. I, 5, 28. πρόλ. Οὐιχτωρίνον σελ. 31, 47) δνομάζει όξεταν (acutam) την συλλαθήν, έφ ην πίπτει ο δυθμικός τόνος, καὶ ὁ Λύσωνιος (id. IV, 47) καλει διὰ τῆς αὐτῆς λέξεως accentus τούς τε λογικούς καὶ τοὺς ρυθμικοὺς τόνους. Έκ τούτου δὲ δύναταί τις ίσως νὰ εἰκάση ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους έχείνους οί απαγγελλοντες τὰ ἔμμετρα ποιήματα τὰς θέσεις τῶν ποδῶν προέφερον ώς Εν εί είχον τον λογικον όξυν τόνον, όπως και ήμεις νύν αποδιδόντες τας θέσεις των ποδών εν τη ρυθμική των μέτρων απαγγελία ταυτίζομεν αμφότερα τα στοιγεία,

του ρυθμου άπαιτει ώστε πᾶς ποὺς νὰ διαιρεθή τοὐλάχιστον εἰς δύο μέρη, ποιόν τινα λόγον έχοντα πρὸς ἄλληλα, διότι ἄνευ τῆς τοιαύτης διαιρέσεως του ποδός είς πλείονα μέρη δὲν δύναται νὰ γίνη πούς. Τοῦτο ἐννοεῖ ὁ ᾿Αριστόζενος λέγων ἐν ρυθ. στοιγείοις σελίδι 290 Mor. « ότι μέν οὖν ἐξ ἐνὸς χρόνου ποὺς οὐκ ἄν εἴη, φανερόν, ἐπειδήπερ εν σημείον ού ποεί διαίρεσιν χρόνου. ἄνευ γάρ διαιρέσεως χρόνου πούς ού δοκεί γένεσθαι». Πρόλ. και Μιχαήλ Ψελλόν § 4. « ό δὲ ρυθμός οὐ γίνεται έξ ένὸς χρόνου, άλλὰ προσδεϊται ή γένεσις αὐτοῦ τοῦ τε προτέρου καὶ τοῦ ὑστέρου». Διαιρεῖται δὲ πούς τις είς δύο π. χ. μέρη, όταν παρά την έρρωμενεστέραν προφοράν ένος χρόνου τοῦ ποδός, ήτις, ώς προείπομεν, συνάπτει πλείονας χρόνους είς εν σωμα, τὸν πόδα, σημανθή μετά τινος δυνάμεως ή έντάσεως, έλάσσονος όμως τής πρώτης, καὶ ἔτερος τοῦ ποδὸς χρόνος. Λέγομεν δὲ ἐλάσσονος, διότι ἄν ἡ έντασις είνε ἴση τῆ πρώτη, τότε ὁ ποὺς διασπάται είς δύο πόδας αὐτοτελείς. Διά της διπλής λοιπόν ταύτης σημασίας διαιρείται ο πούς είς δύο μέρη, ών το δεύτερον δέν είνε όμοταγές τῷ πρώτῳ, ἀλλ' ὑποτεταγμένον αὐτῶ. Διακρίνεται δὲ διὰ τῆς σημασίας ὡς ἐπὶ τοῦ πρώτου ούτω και έπι του δευτέρου μέρους, όταν περιέχη πλείονας φθόγγους ή συλλαβάς, εξς των χρόνων τούτων έρρωμενέστερον των άλλων προφερόμενος. Καὶ τὸ μὲν ἔτερον μέρος τοῦ ποδός, ἐφ' ὁ πίπτει ἡ κυριωτέρα σημασία ήτοι ό χυριώτερος ρυθμικός τόνος, καλεΐται ύπὸ μὲν τοῦ ᾿Αριστοξένου κάτω χρόνος ἢ βάσις, ὑπὸ δὲ τῶν μεταγενεστέρων όυθμικών (ἀπό Διονυσίου τοῦ 'Αλικαργασσέως καὶ ἐφεξῆς) θέσις καὶ Λατινιστί positio, ὑπὸ δὲ τῶν νεωτέρων μουσικῶν βαρὸ ἡ καλὸν μέρος τοῦ ποδός, οίον Γερμανιστί μέν schwerer ή guter Takttheil, Γαλλιστί δὲ le temps bon, le temps fort, le frappé. Το δὲ ἔτερον μέρος τοῦ ποδός ὑπὸ μὲν τοῦ ᾿Αριστοξένου καὶ τοῦ Πλάτωνος (Πολιτ. 400 b) καλείται άνω γρόνος ή άρσις, ὑπὸ δὲ τῶν μεταγενεστέρων δυθμικών άρσις και λατινιστί elatio ή sublatio, ύπο δε των νεωτέρων μουσικών κούφον ή φαύλον μέρος του ποδός, οδον Γερμανιστί μέν leichter ή schlechter Takttheil, Γαλλιστί δε le temps faible, mauvais, le levé. Τὸ δὲ κοινὸν ἀμφοτέρων ὄνομα παρ' ᾿Αριστοξένω είνε γρόνος ποδικός ή γρόνος ποδός ή άπλως γρόνος παραλειπομένου τοῦ ἄνω καὶ κάτω, ὅπου δὲν γίνεται σύγχυσις πρὸς τοὺς ἄλλους χρόνους, τὰ μέρη δηλαδή τοῦ ρυθμιζομένου, προσέτι δὲ μέρος ποδικόν ή μέρος ποδός, σημείον ποδικόν η σημείον ποδός ή και άπλως σημείον,

ποδικοί γρόνοι ή σημεία.

γενεστέρους

70. Οι τεχνικοί ούτοι δροι άναφέρονται πάντες είς τὸν τρόπον, καθ' ον οι παλαιοί έρμηνεύοντες μουσικόν τι ποίημα έσημαίνοντο τὸν όυθμόν. Διότι καθώς οἱ νῦν μουσικοἱ, οὕτω καὶ οἱ παλαιοὶ ἐν τῆ έρμηνεία η έξαγγελία μουσικού τινος ποιήματος σημαινόμενοι τὸν ρυθμὸν ἐμετεώριζον καὶ ἐτίθεσαν, τουτέστιν ἀνεβίδαζον καὶ κατεβίδαζον τὴν χεῖρα, ὅθεν καὶ οἱ τεχνικοὶ ὅροι ἄτω χρόνοι ἐπὶ τῆς ἄρσεως, κάτω χρότος έπὶ τῆς θέσεως, ἢ έμετεωρίζον τὸν πόδα (ἄρσις), καὶ ἔδαινον διὰ τοῦ ποδὸς (βάσις) ἢ ἐτίθεσαν αὐτὸν (θέσις). Οἱ ὅροι ἄτω καὶ κάτω δύνανται νὰ ἀναφέρωνται καὶ εἰς τὸν δεύτερον τρόπον τῆς σημασίας τὸν διὰ τοῦ ποδός. Πρόλ. Βακχεῖον περὶ μουσικῆς σελ. 24 Meib. «"Αρσιν ποίαν λέγομεν είναι; ὅταν μετέωρος ἡ ὁ πούς, ἡνίκα αν μέλλωμεν έμβαίνειν. Θέσιν δὲ ποίαν ; ὅταν κείμενος» καὶ ᾿Αριστείδ. σελ. 31 Meib. « άρσις μέν οὖν έστι φορὰ μέρους σώματος ἐπὶ τὸ ἄνω, θέσις δὲ ἐπὶ <τὸ > κάτω ταὐτοῦ μέρους». Διὰ τῶν σημείων τούτων, τῆς ἄρσεως δῆλον ὅτι καὶ τῆς θέσεως τῆς χειρός, ἐβοήθει τῷ χορῷ άδοντι ο ήγεμών αὐτοῦ ώστε νὰ φυλάττη τὸν ρυθμόν, ὅθεν καὶ ὁ ποδικός χρόνος έκλήθη άπλῶς σημεῖον (παρὰ Φαβίφ Κοϊντιλιανῷ instit. orat. 9, 4, 51 nota) και ή πράξις αύτη του ήγεμόνος σημασία ή σημαίτεσθαι τὸν ἡυθμὸν (᾿Αριστόξενος 36, 16, ᾿Αριστείδ. 58, 7), ή δε τήρησις τοῦ ρυθμοῦ ὑπὸ τοῦ ἄδοντος ἐκαλεῖτο ἀκολούθησις ('Αριστείδ. 58, 7) ή σώζειν τὸν βυθμὸν ('Αριστοτέλης Προβλ. 19, 22), ό δὲ ρυθμός βαίνεται καὶ Λατινιστὶ scanditur (1). Οι τε-

(1) Περί τοῦ τοὺ βοθμόν σημανομένου ἡγεμόνος τοῦ χοροῦ ὁ ᾿Αριστοτίλης Προδλ. 19, 22 λέγει τάδα: «Διὰ τό ετολλοί μάλλον ἔδοντες τοὺ βοθμόν σιζίσουν ἢ οἱ ὁλίγοι; ἢ δει μάλλον ἀι ἐνα ἡγιμόνα βλάπουσι καὶ βαρότερον ἄργονται, (γρ. βαρδέτρον δροβούται), διστε βάσι τοῦ αινοῦ τυγχάνουσι. Ἡν γὰρ τῷ τάχιι ἀμαρτία πλίων». "Δε ἡγιμόνα τοῦ χοροῦ παρίστησι ἐσινόι ὁ Ἰοράτιος ἐν Οιί. 4, β, 31 λέγων « virginum primae puerique ... Lesbium servate pedem meique policis istum». Καὶ ὰ μονιδιάς ἐλὶ ἔσιὸς ἐν τὸ ψοθμόν σημανιφινός αὐτόν ὡς ὁ "Ολομπος παρὰ Φιλοχνικοί όροι άρσις καὶ θέσις (βάσις) ἀναφέρονται ώσαύτως καὶ εἰς τὴν ύπο της οργηστικής απόδοσιν των ποδικών χρόνων διότι έπὶ μέν της άρσεως ο χορευτής έμετεώριζε τον πόδα, έπὶ δὲ τῆς θέσεως ἐνέβαινεν ήτοι έτίθει τὸν πόδα ἐπὶ τὴν γῆν. Ἐκ ταύτης δὲ τῆς ὀρχηστικῆς κινήσεως έγεννήθη και το άρχαϊον όνομα πούς (1).

στράτω Είχ. 12 και ὁ αὐλητής παρά Κικέρωνι (orat. 58, 198) « non sunt in ea (τη έητορική περιόδω) tamquam tibicini percussionum modi». Πρόλ, Σγολ, Αίσγ. κατά Τιμάργ. σελ. 126 «οί αὐληταί... δταν αὐλῶσι, κατακρούουσιν ἄμα το ποδί... τον ευθμόν τον αὐτον συναποδιδόντες ». Λουκιανός περί δρχήσεως 10 « καὶ αὐλητής μέν έν τῷ μέσω κάθηται ἐπαυλῶν καὶ κτυπῶν τῷ ποδί». Quinctil. instit. 1, 12, 3. « citharoedi... ne pes quidem otiosus certam legem servat». "Ort di καὶ οἱ διδάσκοντες τὴν μουσικὴν μετεχειρίζοντο τὸν αὐτόν τῆς σημασίας τρόπον, μαρτυρεϊ ὁ Τερεντιανός Μαύρος σελ. 2254 λέγων «pollicis sonore vel plausu pedis discriminare, qui docent artem, solent».

(1) Υπό τών Λατίνων ό ποὺς ἐχαλεῖτο ὡσαύτως pes, ἡ δὲ σημασία percussioolov Mar. Victor. 2486: Pes vocatur...quia in percussione metrica pedis pulsus ponitur tolliturque. Ο αύτ. σελ. 2251: est autem percussio cujuslibet metri in pedes divisio. Πρέλ. Cic. de orat. 3, § 184 καί § 198. Τὰ δὲ μέρη τοῦ ποδός, ἐφ' ἄ ἔπιπτον τὰ σημεῖα, ἐχαλοῦντο loca percussionis. Παρὰ δὲ Φαδίω Κοιντιλιανώ (instit. orat. IX, 4, 51) ό δρος percussio κείται καὶ ἐπὶ τοῦ ποδικού σημείου ή χρόνου. Τό δὲ σημαίνεσθαι τον ουθμόν ελέγετο percutere, caedere. ferire, plaudere. Έγίνετο δὲ τοῦτο διὰ τοῦ ictus percussionis ἢ άπλως διὰ τοῦ ictus. Έχατερος δὲ τῶν ποδικῶν χρόνων ἐλάμδανεν ἔνα ictum (σημεῖον), Ἐσημαίνετο δε τό σημεΐον ή διά της χειρός ή διά του ποδός. Πρόλ. August. mus. 2, 12: in plaudendo enim quia levatur aut ponitur manus, partem pedis sibi levatio vindicat, partem positio. Quinctil. instit. IX, 4, 51: pedum et digitorum ietu intervalla signant quibusdam notis (=σημείοις) atque aestimant quot breves illud spatium habeat, inde τετράσημοι, πεντάσημοι, deinceps longiores fiunt percussiones. Terent Maurus v. 2254: pollicis sonore vel plausu pedis discriminare, qui docent artem, solent. Κατά ταύτα λοιπόν διττώς ἐσημαίγοντο οί παλαιοί τον ρυθμόν, το μέν χάριν τῆς δόσως των ἀδόντων αἴροντες ἢ τιθέντες τὴν χετρα (levatur aut ponitur manus, pollicis ictus, digitorum ictus), τό δὲ χάριν της ακοής ήτοι κτυπούντες τη χειρί ή τῷ δακτύλφ (pollicis sonor) η κατακρούοντες τῶ ποδί (plausus pedis, pedum ictus). Καὶ κατὰ μέν τὸν πρῶτον τρόπον κατελάμδανε το σημεΐον όλον τον ποδικόν χρόνον, θέσιν ή άρσιν, όθεν αἱ α τετράσημοι, πεντάσημοι, deinceps longiores percussiones» κατά δε τον δεύτερον εδέχετο εν σημετον μόνη ή άρχή της θέσεως. δθεν καὶ ὁ Μάριος Οὐικτωρίνος λέγει σελ. 2482. est arsis sublatio pedis sine sono, thesis positio pedis cum sono. διότι μόνην την έπὶ τὴν θέσιν πίπτουσαν χρούσιν ήτοι βάσιν τοῦ ποδός ἡδύνατό τις νὰ αἰσθάνηται, οὐχὶ δέ καὶ τὸν ἐπὶ τὴν ἄρσιν πίπτοντα μετεωρισμόν τοῦ ποδός. Τό αὐτό δὲ δηλοϊ καὶ ὁ 'Αριστείδης σελ. 31 Meib. λέγων α καl τὰ τούτων (τῶν χρόνων) πάθη καλοῦμεν ἄρσιν και θέσιν, ψόφον και ηρεμίαν », ένθα ή πρέπει να μεταδάλωμεν την τάξιν των δύο τελευταίων λέξεων, ώς ό Βοίχχιος φρονεί (de metr. Pind. σελ. 13), ή μετά τοῦ Peussner (de ant. mel. et metr. diser. τελ. 15) να λάδωμεν αὐτάς ὡς χιαστί

71. Κατά τὸν εἰρημένον τρόπον μεταχειρίζονται τοὺς ὅρους ἄρσιν καὶ θέσιν πάντες οἱ παλαοὶ ρυθμικοὶ καὶ ἐκ τῶν Λατίνων μετρικῶν οἰ άντλοϋντες έκ καλών πηγών, οίον ο Μάριος Οὐικτωρίνος ἐν τῷ κεσαλαίω de rhythmo σελ. 2484. Κατὰ μέσους ὅμως τοὺς χρόνους της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, ως είκαζει ο Ουεστφάλιος, ήκμασεν Έλλην τις μετρικός, ὄστις οὐδαμῶς ἐπιστάμενος τὴν ῥυθμικήν, οὐδὲν ήττον όμως κατά τὸ είωθὸς καὶ τῶν ῥυθμικῶν λόγων ἀπτόμενος ἐν τη είσαγωγη συνέφυρεν άχρίτως τοὺς ὅρους ἄρσιν καὶ θέσιν. Οἱ παλαιοί δηλαδή ρυθμικοί συνείθιζον περί τῶν ποδικῶν λόγων καθ' όλου πραγματευόμενοι νὰ προτάττωσι τὴν ἄρσιν τῆς θέσεως. Ἐντεῦθεν παραγθείς ο μετρικός έκεῖνος καὶ άγνοῶν ὅτι ἐπὶ ἄλλων μέν ποδῶν ο καθηγούμενος χρόνος ήτο άρσις, έπὶ άλλων δὲ θέσις, ώσαύτως δὲ καὶ ὁ ἐπόμενος, ἀνόμασε τὸν μὲν πρότερον χρόνον τοῦ ποδὸς πανταγοῦ ἄρσιν, τὸν δὲ ὕστερον πανταχοῦ θέσιν. Ἐνταῦθα λοιπὸν ἡ μὲν άρσις δύναται τὸ αὐτὸ ὅπερ καὶ ὁ ὑπὸ τῶν ῥυθμικῶν χρόνος καθηγούμενος ἡ πρότερος χαλούμενος, ἡ δὲ θέσις τὸ αὐτὸ ὅπερ ὁ ἐπόμεμενος ή υστερος χρώνος (πρόλ. 'Αριστόξ. παρά Ψελλφ 26, 31. Αριστείδ. Κοϊντιλ. 52, 1). Έχ τοῦ βιβλίου τοῦ Ελληνος τούτου μετρικοῦ ήντλησαν ὡς ἀπὸ πηγῆς ὕστερον πολλοὶ τῶν Βυζαντίνων, οΐτινες συνέγραψαν μετρικά συγγράμματα ή διατριβάς (1). Καὶ τῶν Λατίνων δὲ μετριχών πολλοὶ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἀντλήσαντες ἐχ τοῦ βιβλίου έχείνου μεταχειρίζονται κατά την διεστραμμένην ταύτην γρησιν τοὺς όρους άρσιν καὶ θέσιν (2). - Ἡ διαστροφή όμως τῆς χρήσεως

πρός τὰς προηγουμένας χειμένας. Ὁ δεύτερος δὲ τρόπος τῆς σημασίας τοῦ ρυθμοῦ ὁ χάριν τής ἀχοής γινόμενος δέν ήτο χρήσιμος, ώς είχός, έν τοις χορικοίς ἄσμασιν, ἐπειδή έντασθα ὁ ψόφος (pollicis sonor η plansus pedis) δέν, ητο αίσθητός, άλλ' έν τη ψιλη λέξει (Terent. Maur. στ. 2254) καὶ ἐν τῆ αὐλησει ἐνός αὐλητοῦ, ὅστις διὰ τοῦ ποδός ἐσημαίνετο ἑαυτῷ τὸν ἐυθμόν. Οὕτος δὲ μετεχειρίζετο τὸ πάλαι πρὸς ἐπίρρωσιν ποῦ ψόφου καὶ ξύλινόν τι ὑποπόδιον ὑπό τὸν δεξιὸν πόδα προσηρτημένον, ὅπερ ώνομάζετο προυπέζη, βάταλον, scabellum. Πρόλ. Σχολ. Λίσχίν. κατά Τιμ. σελ. 126. Φώτων λ. προυπέζαι, Cic. pro Cael. 27, 65, Sucton. Calig. 54, Arnob. 2, 42, August. Mus. 3, 1. - Westphal, Rhythm.3 σελ. 104 xt.

(1) Οξον ό γράψας τὰ μείζονα σχόλια εἰς Ἡφαιστίωνα, ὁ ᾿Αμδροσιανὸς ἀνώνυμος,

ό Ψευδοδράχων, Ἡλίας ὁ Μοναγός καὶ ἄλλοι.

(2) Οξον δ 'Ατίλιος Φορτουνατιανός έν τοις δύο πρώτοις κεφαλαίοις περὶ ποδών καὶ περὶ τοῦ ἡρώου, ὁ Μάριος Οδικτωρίνος de pedibus σελ. 2185, ὁ Τερεντιανός Μαύρος στ. 1388 κέ., ὁ Διομήδης 476, ὁ Σέργιος 1831, ὁ Ἰσέδ. Ώριγ. Ι, 16, τὸ άπόσπ, de pedibus παρά Gaisf metric. Latin. 572 zal 577. Kal ὁ μὲν Σέργιος léya e seire autem debemus, quod unicuique pedi accidit arsis et thesis,

τῶν τεγνικῶν τούτων ὅρων προέδη καὶ περαιτέρω. Διότι παρὰ Μαρίφ Οὐικτωρίνω εὐρίσκομεν έν τῷ κεφαλαίω de arsi et thesi σελ 2482 τοὺς ὅρους τούτους ὅλως τὸ ἀντίστροφον δηλοῦντας ἡ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐυθμιχοῖς. Παραπλησίως δὲ λέγει καὶ ὁ γραμματικὸς Πρισκιανός (de accentibus σελ. 1289) «in unaquaque parte orationis arsis et thesis sunt, non in ordine syllabarum, sed in pronuntiatione velut in hac parte: natura, ut quando dico natu elevatur vox et est arsis in tu, quando vero ra, deprimitur vox et est thesis ». Παραπλήσιος είνε και ό όρισμός του Μαοτιανού Καπέλλα (σελ. 191), όστις δεν εύρίσκεται παρ' 'Αριστείδη (πρελ. σελ. 100 ύποσημ.) « arsis est elevatio, thesis positio vocis ac remissio». 'Αλλ' ὅμως ἡ ἀντιστροφὴ τῶν ὅρων τούτων παρὰ Πρισκιανώ, είτα δὲ καὶ παρὰ Μαρτιανώ Καπέλλα, φαίνεται οὐδὲν άλλο οὖσα ἢ έλευθέρα μεταφορὰ τῶν τῆς μουσικῆς τεχνικῶν ὅρων εἰς γραμματιχούς λόγους, ώστε το μόνον γωρίον, έν φ εύρίσχεται όλως άντεστραμμένη ή χρήσις της ρυθμικής άρσεως και θέσεως, είνε τὸ είρημένον παρά Μαρίω Οὐικτωρίνω. Ἡ τοιαύτη δὲ κατά Οὐεστφάλιον ίστορία τῆς χρήσεως τῶν ὅρων τούτων ἀποδείχνυσε πόσον ὁλίγην τὴν δικαίωσιν ἔχει ἡ παρὰ τοῖς νεωτέροις μετρικοῖς καὶ φιλολόγοις άπὸ τοῦ Βεντληίου καὶ Έρμαννοῦ ἐπικρατήσασα διεστραμμένη γρήσις της άρσεως καὶ θέσεως καὶ ὅτι τέλος πρέπει νὰ ἐπανέλθη ἡ τῶν παλαιών ρυθμικών όρθη χρήσις, ην και ήμεζς έφεξής θα μεταγειριζώμεθα.

72. Οἱ παλαιοὶ μουσικοὶ ὁσάκις ήθελον να δικερίνωσε τὴν θίστιν
εν τοῖς παρασεσημασμένοις μέλεσιν, ἔστίζον στιγμὴν ὑπεράγων τοῦ
μουσικοῦ σημείου αὐτῆς ἡ τοῦ πρώτου τῶν σημείων, ὁσάκις αὕτη
συνέκειτο ἐκ πλειόνων, ἄστικτον ἀφιέντες τὸ σημείον ἡ τὰ σημεία τῆς
ἄρσεως. Ἐκ τῶν κρουμάτων δὲ τοῦ ἀνωνύμου γένεται δήλον ὅτι οἱ
παλαιοὶ καὶ τὴν ὁπλῆν μετεγειρίζοντο στιγμὴν (...) (1). Οἱ δὲ νοῦ
παλαιοὶ καὶ τὴν ὁπλῆν μετεγειρίζοντο στιγμὴν (...) (1). Οἱ δὲ νοῦ

boe est elevatio et positio. Sed arsis în prima parte, thesis în secunda ponenda est.» O 3t Mepoc Outroptou cut. 2487 Mepa estquidem în iambo arsis primam prevem, în trochaeo autem longam habeat, thesis vero contraria superioribus sumat». Kară ταῦτα Λουπόν ars. thes. ars. thes. Ο 3t Λουπόν t0 val. 476 siambi enim arsis unum tempus tantum în se habet et ejus thesis duo, at trochaei versa vice arsis duo habet et thesis unum ». Ω 2π2π τως t1 xat of t2λλει.

(1) Πρόλ. 'Ανώνυμον περί μουσικής (σελ. 69 § 85) λέγοντα ώδε: «ή μέν οὖν θέσις σημαίνεται, όταν άπλῶς τὸ σημείον ἄστικτον ἢ, οἶον ৮, ἡ δὲ ἄροις ὅταν ἐστιγμένον

τεροι μετρικοί την θέσιν παρασημαίνονται άντί της στιγμής των παλαιών μεταχειριζόμενοι τό των γραμματικών σημείον τής δέειας την άρση αφέντες άπουνο, σίον 10 τ. Τικές δε των νεωτέρων μετρικού εν τος μετρικούς σχήματι χωρίζουσι τούς πόδας διά καθέτων γραμμών ούτως ώστε μετά την κάθετων νά έγχηται εύθις ή θέσις του ποδές, όπως γίνεται ύπό τής νεωτέρας παρασημαντικής των μελών. Οδιτως άποδαίνει περιττύν πάν σημείον δηλωτικόν των ποδικών χρόνων.

73. "Εμπροσθεν είπομεν ότι ὁ φυθμοποιὸς κατορθοί νὰ προσποιῆ τοῖς χρόνοις ἦτοι τοῖς μέρεσι τοῦ ρύθμιζομένου τὴν κανουκήν τάξιν, ἐξ ἤς κενιᾶται ὁ ρύθμις, διὰ τῆς διακρίσεως αὐταθ εἰς συστήματά των γνώριμα τῆ αἰσθήσει, ἀν ἀντιλαμβανομένη ἰφεξῆς ἡ αἰσθησεις ἀντλαμβάνεται ἔπειτα καὶ τοῦ όλου ρύθμοῦ. Τὰ τοιαῦτα δὲ συστήματα καλοῦνται πόθες. Πλὴν όμως τῆς διακρίσεως τοῦ όλου ρύθμοῦ εἰς πόδας ὑπάρχους καὶ ἄλλαι μείζονες διακρίσεως ἡτοι μείζονα τὰν ποδῶν ρύθμικὰ συστήματα. Διότι όπως ἔκαστος ποὺς ἀποτελέτται ἰξ άρσεως καὶ θίσεως, αἰτινες γίνονται αἰσθηταὶ διὰ τῆς σημασίας, οὖσφορως αἰ θίσεως, αἰτινες γίνονται αἰσθηταὶ διὰ τῆς σημασίας, οὖσφορως αἰ θίσεως, αἰτινες γίνονται αἰσθηταὶ διὰ τῆς σημασίας, οὖσφορως αἰθ θίσεως, αἰτινες γίνονται αἰσθηταὶ διὰ τῆς σημασίας, οὖσφορως αἰθείως, αἰτινες γίνονται αἰσθηταὶ διὰ τῆς σημασίας, οὖσφορως αἰθείως, αἰτινες γίνονται αἰσθηταὶ διὰ τῆς σημασίας, οὖσφορως αἰθείως, αἰτινες γίνονται αἰσθηταὶ διὰ τῆς σημασίας, οὖσφορως αἰθείως.

(οίον Ε). "Όσα οὖν ήτοι δι' ἀδῆς ἢ μέλους χωρὶς στιγμῆς ἢ μέλους τοῦ καλουμένου χενού παράτισι γράφεται ή μαχράς διχρόνου ..., ή τριχρόνου, ή τετραχρόνου, ή πενταχρόνου 📖, τὰ μὰν <ἐν> ἀδή χεχυμένα λέγεται, ἐν δὲ μέλει μόνφ καλείται διαψηλαφήματα». Κατά τον 'Ανώνυμον λοιπόν εν τη ώδη ή τω μελει (πλήν των κεχυμένων άσμάτων χαί των διαψηλαφημάτων) παρεσημαίνοντο οί παλαιοί την μέν άρσιν στίζονζοντες το μουσικόν σημείον, την δέ θέσιν άφιέντες το σημείον άστικτον. 'Αλλ' όμως φαίνεται ὀρθότερον τὸ ἀνάπαλιν, ἔστίζον δηλαδή τὸ σημείον τῆς θέσεως, ὅθεν οὐκ ἀλότως ό Οὐεστφάλιος διώρθωσε το μνημονευθέν χωρίον του "Ανωνύμου διὰ τῆς ἐναλλαγῆς της άρσεως καὶ θέσεως, ύπερ ης εναλλαγής συναγορεύουσι καὶ τὰ ἐπιφερόμενα παρὰ τῷ ἀνωνόμο παρασισημασμένα παραδείγματα καὶ μάλιστα τὸ ἐπιγραφόμενον ἄλλος έξασημος καὶ δή καὶ ή συνήθεια τῶν παλαιῶν περὶ ἄρσεως καὶ θέσεως λέγοντες να προτάττωσι την άρσιν της θέσεως. Τοῦτο ποιεί καὶ ὁ 'Ανώνυμος ἐν τοῖς προηγουμένοις λέγων «ὁ βυθμός συνέστηκε» ἔκ τε ἄρσεως καὶ θέσεως». Τούτοις λοιπόν ἀκολούθως ώφειλεν εφεξής να είπη πρότερον περί της άρσεως και έπειτα περί της θέσεως, ούχι δε τανάπαλιν, ώς έχουσι τα χειρόγραφα. "Ότι δὲ ὁ ἀνώνυμος μουσικός ἐποιήσατο ἐνταῦθα χρήσιν των τεχνικών όρων κατά τον τρόπον του Πρισκιανού, ουδαμώς φαίνεται πιθανόν. Πλανάται δὲ βεδαίως ὁ Weissenborn (allgem. Encyclop. von Ersch u. Gruher τόμ. 81 σελ. 246) διατεινόμενος ότι το χωρίον τοῦ 'Ανωνόμου έχει όρθως ώς παρεδόθη. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ στιγμὴ αὕτη τῶν ρυθμικῶν ἦτο παλαιοτέρα τοῦ ᾿Αριστοφάνους του Βυζαντίου, δοτις, ως λέγεται, παρέλαδε τα σημεία τών τόνων εκ τής μουσικής. Ή περὶ 'Αριστοφάνους αθτη παράδοσις ἀναφέρεται δήλον ὅτι εἰς τὴν ῥυθμιχήν στιγμήν, ής ή μνεία διεσώθη παρά μόνφ τφ άνωνόμφ τοότφ. Περί δὲ τῆς χρήστως καί σημασίας της διπλής στιγμής πρέλ. Westphal, System der antiken Rhythmik sed. 95.

τως έχ της συνθέσεως πλειόνων ποδών είς εν μείζον ουθμικόν σώμα γεγνάται τὸ χῶλον, χαθόσον μία τις τῶν θέσεων διὰ τῆς σημασίας ήτοι της έρρωμενεστέρας προφοράς διακρίνεται των άλλων. "Όπως δέ έκ δύο ή πλειόνων ποδών γίνονται τὰ κώλα, οὕτω πάλιν καὶ έκ δύο η πλειόνων χώλων συντιθεμένων είς εν έτι μείζον σύστημα άποτελείται ή περίοδος, ήτις ώς έκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κώλων, έξ ὧν συνέστηκε. καλείται δίκωλος, τρίκωλος, τετράκωλος καὶ ἐφεξῆς οὕτω. Τέλος δὲ έχ τῆς συνθέσεως δύο ἢ πλειόνων περιόδων εἰς εν μετζον ἔτι σύστημα άποτελεϊται το είδικώτερον καλούμενον σύστημα, οία είνε ή καλουμένη στροφή και άντίστροφος. Τοιούτο σύστημα είνε και τὸ έκ μιᾶς μόνης άλλὰ μείζονος περιόδου συγκείμενον. Έκ τῶν συστημάτων τούτων, τουτέστι τῶν ποδῶν, κώλων, περιόδων (μέτρων) καὶ συστημάτων (στροφών), ών τὸ ἀεὶ μεῖζον περιλαμθάνει τὰ ἐλάσσονα ὡς μέρη αύτου, συντίθεται ό όλος ρυθμός ήτοι τὸ όλον ἔρρυθμον ποίημα. "Η δε περί των ρυθμικών τούτων μορφών της Έλληνικής ποιήσεως πραγματευομένη έπιστήμη, δήλον ότι ή μετρική, εἰς δύο μέρη διαιρουμένη, τὸ γενικὸν καὶ τὸ εἰδικόν, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ πραγματεύεται περί τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν, καθ' ας τὰ εἰρημένα ρυθμικὰ συστήματα ήτοι αξ βυθμικαί μορφαί ἐπλάσθησαν καὶ ἀπετυπώθησαν ἐν τῆ Ελληνική ποιήσει, εν δε τῷ δευτέρω τῷ είδικῷ περὶ τῆς εν αὐτῆ γρήσεως έκάστης αὐτῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Περί της γλώσσης ώς ρυθμιζομένου.

74. 'Ως ξιμπροσθεν (ξ 66) εξπομεν, ό ρυθμός σύμφυτος ῶν τῷ ἀνθρώπω δὲν δύναται νὰ γίνη, τουτέστε νὰ λάδη ὑπόστασιν, ἐὰν μὴ ὑπάρχη τό ἐυθμιοθησόμενον ήτοι ἡ ὑλη, ἤτις θὰ δεχθή ἀυτόν καὶ θὰ ὁπαιρῆ τὸν ἀφηρημένον χρόνον εἰς μέρη γνώριμα τη αἰσθήσει. Πᾶσα λοιπόν γλώσσα εἰ καὶ ὡς τι δεθομένον καὶ παντάπασιν ἀπηρτισμένον εἶνε καθ' ἐαυτὴν ἄρρυθμος, ὅμως δύναται νὰ δεχθή τὸν ρυθμόν καὶ ἐνε καθ' ἐαυτὴν ἄρρυθμος, ὅμως δύναται νὰ δεχθή τὸν ρυθμόν καὶ

γρησιμεύση ώς ρυθμιζόμενον, ἐπειδή ἔχει φυσικάς τινας ἰδιότητας, αίτινες δύνανται να χρησιμεύσωσι τῷ ποιητῆ ὡς λαδαὶ πρὸς ἀποτύπωσιν τοῦ ῥυθμοῦ. Καὶ πρῶτον μὲν πᾶσα γλῶσσα σύγκειται ἐκ χρόνων γνωρίμων τη αἰσθήσει, δήλον ότι των συλλαδών, αἴτινες φύσει έχουσι διάφορον μέγεθος, άλλαι μέν άπαιτοῦσαι μακρότερον χρόνον πρὸς έχφωνησιν, άλλαι δὲ βραχύτερον. Ὁ ποιητής λοιπόν δύναται έν τῆ ρυθμοποιία ἢ στιχουργία νὰ ποιῆται χρῆσιν τῆς φύσει δεδομένης ταύτης ποσότητος τῶν συλλαδῶν, ὅταν θέλη νὰ συνάψη πλείονας αὐτῶν εἰς ἀποτέλεσιν ποδῶν ὡρισμένου μεγέθους. Εἶτα δὲ αἰ συλλαδαί διαφέρουσιν άλλήλων κατά τὴν τάσιν, άλλαι μὲν ὀξύτερον, άλλαι δὲ βαρύτερον προφερόμεναι. Καὶ ταύτην λοιπὸν τὴν ώσαύτως φύσει δεδομένην ίδιότητα τῆς γλώσσης τὴν έκ τῆς διαφορᾶς τῆς τάσεως των συλλαδών ήτοι των λογικών τόνων δύναται να μεταχειρισθή ὁ ποιητής ὡς λαβήν εἰς ἀποτύπωσιν τῆς ρυθμικῆς τάσεως, τὰς μέν τὸν ὀξύτερον τόνον έχούσας συλλαδάς καθιστάς θέσεις τῶν ποδων, τὰς δὲ τὸν βαρύτερον ἄρσεις, εἰ καί, ὡς προείπομεν (§ 68), ὁ ρυθμικός λεγόμενος τόνος δὲν εἶνε ὁ αὐτὸς τῷ λογικῷ, ἀλλά τι ἀνάλογον. Καὶ τῷ ὄντι ἐν ταῖς ποιήσεσι τῶν διαφόρων Ἰαπετικῶν (Ἰνδογερμανικών) έθνων τὰ δύο ταϋτα στοιχεῖα τῆς γλώσσης κυρίως ευρίσχονται χρησιμεύοντα ώς βάσις τῆς ρυθμοποιίας, ἐν ἄλλαις μὲν δηλαδή ή ποσότης των συλλαδών, έν άλλαις δὲ ή λογική τάσις. Καὶ έν μέν ταϊς ποιήσεσι ταϊς ακολουθούσαις τῆ κατὰ τὴν ποσότητα τῶν συλλαδών βυθμοποιία η στιχουργία το μέν βυθμικόν των συλλαδών μέγεθος όρίζεται κατά την φυσικήν αὐτῶν ποσότητα, ή δὲ ἡυθμική τάσις δέν ἀπευθύνεται πρὸς τὴν λογικήν, ἀλλ' ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ κατὰ βούλησιν. Έν δὲ ταῖς ποιήσεσι ταῖς ἀκολουθούσαις τῆ κατὰ τὴν λογικὴν τάσιν ρυθμοποιία ἡ μὲν ρυθμικὴ τάσις ἀπευθύνεται πρὸς την λογικήν, ή δε ρυθμική ποσότης των συλλαδών ορίζεται ύπο τοῦ ποιητού κατά βούλησιν και οὐχὶ κατά τὴν φυσικὴν αὐτῶν ποσότητα. Ο άπλούστατος βεβαίως καὶ φυσικώτατος τρόπος τῆς ἡυθμοποιίας θὰ ἦτο ἄν ὁ ἡυθμικὸς τόνος ἔπιπτεν ἐπὶ μακρὰς καὶ ἄμα τονιζομένας συλλαβάς, αν δηλαδή ό ρυθμοποιός κατώρθου να συμβιβάση άμφοτερα τὰ στοιχεῖα τῆς γλώσσης ἐν τῆ ῥυθμοποιία, ῖνα αὕτη ἀπέβαινεν άμφότερα σύναμα, κατά τε την ποσότητα των συλλαδών και κατά τὴν λογικὴν τάσιν ρυθμοποιία. 'Αλλ' ούτως ὁ ρυθμοποιὸς ἤθελεν ἐπιβάλη έαυτῷ ἀφορήτους πέδας σφόδρα δυσχεραινούσας την έλευθερίαν

της έαυτοῦ ἐνεργείας. Έξ ἀνάγκης λοιπὸν ἐν τῆ ποιήσει ἐκάστου τῶν Ίαπετικών έθνών συμφώνως τη φύσει έκάστης γλώσσης έπεκράτησεν ό έτερος των δύο τρόπων της ρυθμοποιίας, ή κατά την ποσότητα δηλαδή των συλλαδών ήτοι την προσφδίαν, όθεν συντομώτερον καί προσφδιακήν φυθμοποιίαν ή μετροποιίαν δυνάμεθα να καλέσωμεν αύτήν, ή δὲ κατά τὴν λογικὴν τάσιν ἥτοι τοὺς τόνους τῆς λέξεως, ὅθεν συντομώτερον καὶ ταύτην τονικήν βυθμοποιίαν δυνάμεθα νὰ καλέσω. μεν. Και του μέν πρώτου τρόπου της ρυθμοποιίας ήτοι της προσωδιακής γρήσιν έποιήσαντο έν τη ποιήσει αύτων οί παλαιοί Ελληνες καὶ οι 'Ρωμαΐοι, οι Ίνδοὶ καὶ οι Πέρσαι. Οι Έλληνες ὅμως περὶ τὴν τετάρτην ά. Χ. έκατονταετηρίδα ήρξαντο νὰ στιγουργώσι κατά τὴν τονικήν ρυθμοποιίαν κατά πρώτον μέν, ώς φαίνεται, έν τη έκκλησιαστική ύμνφδία, είτα δὲ καὶ ἐν τῆ δημοτική ποιήσει, ἐν ἡ καὶ μέγρι τοῦδε ἀποκλειστική αὐτῆς γίνεται γρῆσις. Τὸ αὐτὸ δὲ κατὰ τοὺς αὐτούς που γρόνους εύρίσχομεν συμβάν καὶ τῆ Λατινικῆ ποιήσει, τῆ τε έκκλησιαστική καὶ τη δημώδει, όθεν ύστερον ή τονική ρυθμοποιία μετεδόθη και είς τὰς τῶν Ῥωμανικῶν καλουμένων ἐθνῶν ποιήσεις. Και οι Γερμανοί δε άνέκαθεν εύρισκονται τὸν τρόπον τοῦτον τῆς ρυθμοποιίας μεταγειριζόμενοι. "Ωστε έκ πάντων τῶν Ἰαπετικῶν έθνῶν κατά τούς μέσους καὶ τούς νεωτέρους αίωνας τὴν προσωδιακὴν ρυθμοποιίαν ευρίσκονται τηρούντες μόνοι οί Ίνδοι και οί Πέρσαι, πάντα δὲ τὰ ἄλλα ἔθνη μεταγειρίζονται τὴν τονικήν.

75. Πλὴν τῆς προσφιδιακῆς καὶ τονικῆς ρυθμοποιίας ἐν τῆ ποιήσει των διαρόρων ἐθνών γίνεται χρῆσις κατὰ τὸ μελλον ἢ ἡττον συχνὴ καὶ συμφωνιών ἢ όμοιοφωνιών. Τοιαῦτα δὲ σχήματα παρηχητικὰ ἢτοι όμοιως ἡχοῦντα τὰ κυριώτατα είνε τὰ ἐξῆς πρώτον μεν τὸ ὑμοιοτέλευτον ἢ όμοιοκατάληκτον, καθ' ὁ οι ἀνταποδιδόμενοι στίχοι ἢ τὰ ἀνταποδιδόμενο κῶλα σχηματίζονται όμοιοτέλευτα, ἔχουσι δηλαδὸ τὴν ἀπόθεσν ἦτοι κατάληξιν όμοιαν, οίον

πότε έθνεα είσι μελισσάων άδιν άων, (Β 87-8) πέτρης έκ γλαφυρής αίει νέον έρχομε νάων. Αύτουμαι άρχό με νος οὐδ' ἀποπαιό όμε νος (Θεόγν. 2). άλλά τοι άλλότριον κπόδος έφημέριον (Θεόγν. 656). ἄς' ἀν παρ' ὑμῶν, ὧξένοι, μάθοιμ' ὅπου (Σορ. Οίδ. Τ. τὰ τοῦ τυράννου δώματ' ἐστὶν Οίδίπου; [994 xέ.) μάλιστα δ' ἀυτὸν είπατ', εἰ κάτιθ' ὅπου.

Είτα δὲ τὸ τούτου ἀντίστρορον, τὸ ὁμοιδαρχτον ἢ όμοιοχάταρχτον, χαθ ὁ δύο ἐπάλληλοι στίχοι ἢ τὰ δύο χώλα τοῦ αὐτοῦ στίχου, τό τε ἡγούμενον χαὶ τὸ ἐπόμενον, ἄρχονται όμοίως, οἰον Β 671 xέ.

Νιρεύς αὖ Σύμπθεν ἄγεν τρεῖς νῆας ἐίσας, Νιρεύς 'Αγλαίης υἰὸς Χαρόπου τε ἄνακτος,

Νιρεύς δς κάλλιστος ανής ύπο Τλιον ήλθεν. Πρόλ. Α 266. Η 473. Ρ 430. γ 109. δ 613. 831. ξ 56. "Επειτα δι τό παρόμοιον ή ή παρομοίοστς (alliteratio), όταν τοῦ αυτοῦ κλο λιον πλιόνες λέξεις ἄρχιωνται ἀπό τοῦ αυτοῦ γράμμασος ή ἀπό τῆς αὐτῆς συλλαδῆς. Παράδιγμα φέρομεν τό τῆς Σαπφοῦς ἀπόσπ. 113 μητ' ξιοὶ μέλι μίντε μέλισσα,

τὰ τοῦ Σοφοκλέους

πόνος πόνφ πόνον φέρει (Αξ. 866).

ποίνιμα πάθεα παθείν πόροι (Ήλ. 210).

ποιντιμα παυσευ παυσευ πουν το τό δυματ' εξ (Οἰ. Τ. 371) τυβλός τα τ' δτα τόν τε νοῦν, τα τ' δμματ' εξ (Οἰ. Τ. 371) και τὰ τοῦ 'Εννίου

o Tite, tute, Tati, tibi tanta, tyranne, tulisti.

quidquam quisquam cuiquam quod conveniat, neget. Τὰ τοιαϋτα όμως σχήματα οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι τῷ ῥυθμῷ, διότι καὶ άνευ αὐτῶν δύναται νὰ γίνη ὁ ρυθμός, μόνα δὲ ταῦτα άνευ τοῦ ρυθμου, άνευ δηλαδή κανονικής τάξεως των χρόνων του ρυθμιζομένου, δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσωσιν ἔρρυθμον λόγον, καὶ ἄν οἱ στίχοι ἡ τὰ χώλα είνε ισοσύλλαβα, έχωσι δηλαδή τον αύτον άριθμον συλλαβών. "Οπως γένηται ἔρρυθμος ὁ λόγος, ἀπαραίτητος ὑπάρχει ἡ εὕτακτος άκολουθία των χρόνων, καθ'ά πλατύτερον εἴπομεν ἐν τῷ προηγουμένο κεφαλαίφ. "Αν δέ μέτρα τινά τῆς παλαιᾶς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, οἰος ό ένδεκασύλλαδος καλούμενος, είχον ώρισμένον και σταθερόν αριθμόν συλλαδών, τουτο ήρτητο παντάπασιν έκ του ρυθμού, ουδέν δ' έσήμαινεν ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλαδῶν καθ' ἐαυτόν. Τὰ δὲ παρηχητικὰ σχήματα μετεχειρίζοντο μέν συχνά οἱ παλαιοὶ ἐν τῆ ποιήσει αὐτῶν, ὅπως καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ, ἀλλ' ὅμως ἀπλῶς ὡς ῥητορικὸν κόσμον. Μάλιστα δὲ οἱ τεχνικοί, Ελληνές τε καὶ Λατίνοι, ἀπεδοκίμαζον τὴν ύπερδάλλουσαν αύτων χρησιν έν τε τη ποιήσει και έν τω πεζώ λόγφ (1). Ἡ δὲ Ἑδραϊκή ποίησις ἄλλη ἀκολουθοῦσα ἀρχῆ ἐν τῆ στιγουργία, τῷ καλουμένῳ παραλληλισμῷ τῶν κώλων, καὶ οὐχὶ τῆ

(1) Πρέλ. J. Gustaffson, de vocum in poematis Graceis consonantia, Acta

εὐτάχτω ἀκολουθία τῶν γρόνων, οἶον γίνεται ἐν ταῖς ἄλλαις γνωσταϊς ποιήσεσι, δεν δύναται να ύποληφθή ώς έρρυθμος έν τή χυρία της λέξεως σημασία. Πρόλ. καί 3 104.

76. Ταύτα καθολικώτερον προειπόντες, έξετάσωμεν νῦν ἀκριβέστερον ποίαν οί "Ελληνες ἐποιήσαντο ἐν τἢ ἐαυτῶν ποιήσει γρῆσιν της γλώσσης ως ρυθμιζομένου. "Ηδη λοιπόν έν τοῖς άργαιστάτοις μνημείοις τῆς ποιήσεως αὐτῶν εὐρίσκονται οἱ "Ελληνες ἀκολουθοῦντες τῆ προσφδιακή ρυθμοποιία και ούδεν έν αύτοις ύπαργει ίγνος μαρτυροῦν ότι πρότερον μετεγειρίσαντο άλλον τινά τρόπον ρυθμοποιίας, έξ οῦ μετέδησαν είς τὸν κατὰ τὴν συλλαδικὴν ποσότητα. Έξ ὑπαργῆς λοιπόν εύρίσκονται πρός μέν τὰς μακράς καὶ βραγείας συλλαβάς τῆς λέξεως ἀπευθύνοντες τὰ ρυθμικὰ τῶν χρόνων μεγέθη, τῆς δὲ λογικῆς τάσεως, ήτοι των όξέων καὶ βαρέων τόνων της λέξεως, παντάπασιν άμελούντες και άνεξαρτήτως αύτων την ρυθμικήν σημασίαν ήτοι την θέσιν και άρσιν των ποδών ορίζοντες. Ή γρησις δηλαδή μαρτυρεί διαρρήδην ότι καθ' άπασαν την παλαιάν 'Ελληνικήν ποίησιν τὰ δύο ταύτα στοιγεία, ή λογική δηλονότι τάσις και ή ρυθμική σημασία, εύρίσκονται έν πλήρει πρὸς ἄλληλα καὶ φανερῷ διαφωνίᾳ. Διότι τὰ μέτρα δεν σχηματίζονται κανονικώς ούτως, ώστε αί μεν θέσεις τών ποδών να πίπτωσιν έπὶ τὰς ὀξύτερον τονιζομένας συλλαβάς τῶν λέζεων, αί δὲ ἄρσεις ἐπὶ τὰς τὸν βαρὺν τόνον ἐγούσας, ἀλλὰ συγνότατα συμβαίνει καὶ τάνάπαλιν. Ἡ διαφωνία δὲ αῦτη προβαίνει μέγρι τούτου, ώστε έπί τινων μέτρων πάντες πάντων των ποδών οἱ ρυθμιχοὶ τόνοι νὰ διαφωνώσι πρὸς τρὸς λεκτικούς. Τοιούτον είνε π. γ τὸ έξῆς ίαμβικόν τρίμετρον (Σοφ. Αξ. 27)

> έκ χειρός αὐτοῖς ποιμνίων ἐπιστάταις. 0 4 0 4 0 4 0 4 0 4 0 4

Τάνάπαλιν δὲ εύρίσκονται μέν καὶ μέτρα, ἐν"οῖς εἔτε ἐν μέρει εἴτε καὶ καθ' όλοκληρίαν συμπίπτει καὶ δέν διαφωνεῖ ἡ ρυθμικὴ σημασία καὶ ή λογική τάσις, και τούτων συχνότερα μέν τὰ τῆς α' κατηγορίας, σπανιώτερα δὲ τὰ τῆς 6', ταῦτα όμως πρέπει νὰ θεωρηθώσιν ώς έξαίρεσις τοῦ κανόνος. Τοιαῦτα παραδείγματα τῆς 6΄ κατηγορίας ἐπὶ μέν τῶν δακτυλικῶν έξαμέτρων φέρομεν τὰ έξῆς, λαμβάνοντες πάντα έκ μιᾶς ραψωδίας τοῦ 'Ομήρου τῆς Α-

societ. scientiarum Fennicae Τόμ. 11 (1880) σελ. 295 - 327 .- Otto Dingeldein, der Reim bei den Griechen und Römern, Leipzig, 1892.

62 αλλ' άγε δή τινα μάντιν έρείομεν η ίερπα.

68 πτοι ὅ γ' ὡς εἰπὼν κατ' ἄρ' ἔζετο, τοῖσι δ' ἀνέστη. 106 μάντι κακών, οὐ πώ ποτέ μοι τὸ κρήγυον εἶπας.

117 βούλομ' έγω λαὸν σόον ξημεναι η απολέσθαι.

275 μήτε σὰ τόνδ', ἀγαθός περ ἐών, ἀποαίρεο κούρην.

294 εί δη σοι παν έργον υπείξομαι, όττι κεν είπης.

505 τίμησόν μοι υίον, δς ώκυμορώτατος άλλων.

518 ή δη λοίγια έργ', ότε μ' έχθοδοπησαι έφήσεις.

523 "Ηρη έμοι δέκε ταυτα μελήσεται, δφρα τελέσω.

545 "Hon, μη δη πάντας έμους επιέλπεο μύθους.

567 άσσον ίόνθ', ότε κέν τοι αάπτους χείρας έφείω. 611 ένθα καθεῦδ' ἀναδάς, παρὰ δὲ χρυσόθρονος "Ηρη.

Έπι δε των ιαμδικών τριμέτρων τα έξης, λαμβάνοντες πάντα έκ τοῦ προλόγου του Οιδίποδος τυράννου.

31 θεοΐσι μέν νυν οὐκ ίσούμενόν σ' έγώ.

41 ίκετεύομέν σε πάντες οίδε πρόστροποι.

49 άρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μεμνώμεθα.

60 νοσείτε πάντες και νοσούντες, ώς έγώ.

77 μη δρών αν είπν πάνθ' ὄσ' αν δηλοί θεός.

Περιττὸν δὲ ὑπολαμδάνοντες νὰ φέρωμεν καὶ έξ ἄλλων εἰδῶν μέτρων παραδείγματα της τοιαύτης συμφωνίας, παρατηρούμεν και πάλιν ότι έχ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων; ἄτινα καὶ σπανιώτερα εἶνε καὶ μᾶλλον φαίνονται ούχὶ κατὰ προαίρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τύχην οῦτω πεποιημένα, ούδαμως δικαιούται τις να ύπολάξη ότι οι παλαιοί "Ελληνες ποιηται ηρέσχοντο τῆ συμπτώσει τῆς ρυθμικῆς σημασίας και τῆς λογικῆς τάσεως, οίον δικαιότερον ἰσχυρίζονται τινες περί τῶν Λατίνων ποιητῶν. Τοὐναντίον ἐν τῆ παλαιὰ Ἑλληνικῆ ποιήσει ἡ διαφωνία τῶν δύο στοιχείων, της τε λογικής τάσεως και της ρυθμικής σημασίας, χαταφαίνεται έν πολλφ μείζονι χρήσει ούσα τῆς συμφωνίας, ώστε μάλλον δύναταί τις να εξπη ότι ο παλαιός ρυθμοποιός ούδένα λόγον έποιείτο των λεκτικών τόνων.

Είτα δὲ ἄξιον παρατηρήσεως ὅτι ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ τῶν Ἑλληνικών μέτρων, τῷ δακτυλικῷ έξαμέτρφ, ἡ θέσις τῶν ποδῶν ἤτοι ὁ ρυθμικός τόνος πίπτει ἀείποτε επὶ μακρὰς συλλαβάς, ἡ δὲ ἄρσις ἀδιαφόρως και έπι μακράς και έπι βραχείας. Οὐ μόνον δε τοῦ δακτυλικοῦ έξαμέτρου αι άρσεις πάσχουσι τοῦτο, άλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μέτρων

κατά πάντας τοὺς γρόνους. Πρώτος δ' ο 'Αργίλογος ἐπὶ τῶν μέτρων. άτινα αὐτὸς εἰσήγαγεν εἰς τὴν τεχνικὴν ποίησιν, μετεγειρίσατο καὶ έπὶ τῆς θέσεως τῶν ποδῶν δύο βραγείας συλλαδὰς ἀντὶ μιᾶς μακρᾶς. Βραδύτερον δέ έπὶ ώρισμένων τινῶν μέτρων καὶ ἀντεστράφη ὁ λόγος τῆς ἄρσεως καὶ θέσεως, οἶον ἐπὶ τῶν ἀναπαιστικῶν μέτρων συγνὰ ἡ μέν θέσις αποτυπούται διά δύο βραγειών συλλαδών, ή δέ άρσις διά μιας μακράς, ώστε ο άνάπαιστος λαμβάνει μετρικόν σγήμα το τοῦ δακτύλου. Έν τοιαύτη δὲ περιπτώσει ὁ ρυθμικὸς τόνος πίπτει πάντοτε ἐπὶ τὴν πρώτην βραγεῖαν. 'Ο τοιοῦτος δὲ ῥυθμικὸς τόνος ὁ ἐπὶ βραχείαν πίπτων συλλαδήν είχεν ώς είκὸς έλάσσονα δύναμιν τοῦ πίπτοντος ἐπὶ τὴν μακράν. Παρὰ δὲ τοῖς δραματικοῖς ποιηταῖς ἡ λύσις των μαχρών συλλαδών είς δύο βραχείας έπὶ τῆς θέσεως τῶν τε τροχαίων και των ιάμδων δεν ήτο ἀπόλυτος, άλλὰ περιωρισμένη. κατά τοὺς ἔξῆς μόνον γενικοὺς κανόνας γινομένη. Καὶ πρῶτον μὲν ώς έπὶ τὸ πλεϊστον έλυον οἱ δραματικοὶ τὴν τὸν ρυθμικόν τόνον έχουσαν μακράν έν τῆ ἀρχῆ τρισυλλάδων καὶ ἔτι μειζόνων λέζεων, ἐνίστε δὲ καὶ δισυλλάδων, ἀπέφευγον δὲ τὴν λύσιν ἐν τῷ μέσῳ ἢ ἐν τῷ τέλει τῆς λέξεως, ἐπὶ δὲ τοῦ πρώτου ποδὸς τῶν ἰαμβικῶν μέτρων μετεχειρίζοντο καὶ τὸ ἀναπαιστικόν σχῆμα. Εἶτα δὲ αἱ δύο βραχεῖαι συλλαδαὶ ἡδύναντο νὰ πίπτωσιν ἐπὶ δύο λέξεων, ἡ μὲν ὡς τελικὴ τῆς προηγουμένης, ή δὲ ὡς ἀρχτική τῆς ἐπιφερομένης, μόνον ὅτε αἰ λέξεις αύται συνεδέοντο μετ' άλλήλων σφιγκτότερον ώς τὸ ἄρθρον μετὰ τοῦ ὀνόματος καὶ ἡ πρόθεσις μετὰ τῆς συντακτικῆς πτώσεως.

Προσέτι άξιον παρατηρήσεως είνε δτι οι παλαιοί ποιηταί ἀπέφευγον την κατά πόδα τομήν, τουτέστι τήν σύμπτωτι τών ποδών καὶ λέξεων, οιον ποιεί ό "Ομηρος έν τῷ ὑπορρύθμω καλουμένω ἔπει (Σχολ. Ήσαιστ. σελ. 167 W.), οἰω τῷ $\Lambda 214$

ύδριος είνεκα τήσδε σὰ δ' ίσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν, καὶ ὁ Θέογνις ἐν τῷ ἐλεγείῳ

ούτως, ώσπερ νῦν, οὐδενὸς ἄξιος εξ καὶ ὁ 'Αριστοφάνης ἐν Βατρ. 755

και δός κύσαι καιτός κύσον και μοι φράσον το τρίμετρον τοῦτο οὐδεμίαν έχει και των συνήθων τομών. Συχνότερα δι υπόρρυθμα έπι εὐρίσκονται παρά τῷ Νόννο, ὡς ἐν τῷ οἰκεἰφ τόπ ψ δε είπωμεν. 'Ο δι Έννις εἰπεν ἐπὶ τὸ γραφικότερον (Sat. 14) sparsis hastis longis campus splendet et horret.

• 77. Παράδοξον έκ πρώτης δύεως προσπίπτει ήμεν το φαινόμενον τούτο, πως δηλαδή οι παλαιοί "Ελληνες είς τούτο προήχθησαν, ώστε άφορμὴν καὶ βάσιν τῆς ρυθμοποιίας αύτῶν νὰ καταστήσωσι τὴν φυσικήν ποσότητα των συλλαδών καὶ είς αὐτήν νὰ ὑποτάζωσι τὸ ῥυθμικὸν μέγεθος τῶν χρόνων, τῶν δὲ λογικῶν τόνων μηδένα νὰ ποιῶνται λόγον εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ῥυθμιχῆς σημασίας, ἀλλὰ θέσεις τῶν ποδών να καθιστώσι συνήθως μέν και άρχικώς τας μακράς άπλώς συλλαβάς, υστερον δὲ ἐνίστε καὶ τὰς βραχείας, παντάπασιν ἀδιαφορούντες, αν αι συλλαδαι της λέξεως, έφ' ας έπιπτεν ή ρυθμική σημασία, είχον τὸν χύριον τῆς λέξεως τόνον, τουτέστι τὸν όξὺν ἢ περιοπώμενον, ή και τὸν δευτερεύοντα, τουτέστι τὸν βαρύν. Ἡ ἀπορία όμως αυτη λύεται, όταν άναλογισθή τις ότι ή παλαιά Έλληνική γλώσσα διάφορον των νέων Εύρωπαϊκών γλωσσών καὶ τῆς νεωτέρας Έλληνικής έχουσα την φύσιν διάφορον ήτο φυσικόν νὰ έχη καὶ την ουθμοποιίαν καὶ σύμφωνον έαυτἤ. Έν μέν τἢ παλαιὰ Ἑλληνικῆ γλώσση αί διαφοραί της ποσότητος των συλλαδών ήσαν τοῖς παλαιοίς ἐπαισθητότεραι καὶ σημαντικώτεραι ἢ αἱ διαφοραὶ τῆς τάσεως αὐτῶν. Ἡ μὲν τάσις ἦτο άπλοῦν μελφδικόν στοιχεῖον τῆς γλώσσης καί, ώς φαίνεται, προεφέρετο μετ' έλάσσονος δυνάμεως ή έν ταῖς νεωτέραις γλώσσαις. Πολλφ δέ χυριώτερον και πλαστικώτερον στοιγεΐον της γλώσσης ήτο τὸ ἔτερον, ή ποσότης των συλλαδών. "Οθεν φυσικώτερον ήτο καὶ ὁ ρυθμοποιὸς τὴν ἀποτύπωσιν τὴν ρυθμικῆς σημασίας, ήτοι τῶν ἄρσεων καὶ θέσεων, νὰ μὴ ἐξαρτᾳ ἐκ τῶν διαφορῶν τῆς λογικής τάσεως, άλλ' έκ των διαφορών τής ποσότητος των συλλα-6ων. Τούναντίον δὲ ἐν ταῖς νεωτέραις Εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις καὶ ἐν αὐταῖς ἔτι, ἐν αἰς γίνεται διάκρισις ἐν τῇ προφορῷ μακρῶν καὶ βραχειών συλλαδών, οἱον ἐν τῇ Γερμανικῇ, χυριωτέρα εἶνε ἡ διάκρισις τῶν συλλαδῶν ὡς ἐκ τῆς διαφόρου τάσεως ἢ ὡς ἐκ τῆς διαφόρου ποσότητος αὐτῶν. Ἐν δὲ τῆ νεωτέρα Ἑλληνικῆ, ἐν ἡ οὐδεμία γίνεται διάχρισις μαχρών καὶ βραχειών συλλαδών, ή λογική τάσις άποβαίνει τὸ μόνον ζφοποιητικόν καὶ πλαστικόν στοιχείον αὐτῆς. Έντεϋθεν εὕλογον ἦτο καὶ ὁ νεώτερος ρυθμοποιός νὰ μὴ ἀκολουθἤ τἤ προσφδιακή, άλλα τη τονική ρυθμοποιία, θέσεις μέν των ποδών καθιστάς τὰς ὀξύτερον τονιζομένας συλλαδάς, ἄρσις δὲ τὰς βαρύτερον προφερομένας. Προσέτι εἰς ἐξήγησιν τοῦ φαινομένου τούτου, τῆς χρήσεως δηλονότι τῆς προσφδιακῆς ἡυθμοποιίας ἐν τῆ παλαιᾳ Ἑλληνικῆ

ποιήσει, πρέπει νὰ ἀναλογισθή τις ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ποίησις ἦτο ἀογήθεν μελική και ότι οι νόμοι της ρυθμικής άνεπτύγθησαν έν τη ώδη. έν ή οἱ τόνοι τῆς λέξεως έξημαυροῦντο καὶ ἀπεκρύπτοντο ὑπὸ τῶν ποικίλων την τάσιν φθόγγων του μέλους. "Οτι δὲ ὁ παλαιὸς μελοποιός έν τη φδη ούδένα λόγον έποιεϊτο των όξέων καὶ βαρέων τόνων των λέξεων, μαρτυρεί Διονύσιος ο Αλικαρνασσεύς, όστις έν τω 11 κεφαλαίω τοῦ περί συνθέσεως ονομάτων συγγράμματος συγκρίνων τὸ της διαλέκτου μέλος πρός το της μουσικής, της τε όργανικής και της ώδικής, λέγει ότι τὸ μέν τής διαλέκτου μέλος μετρείται ώς ἔγγιστα διὰ τοῦ διαστήματος τοῦ λεγομένου διὰ πέντε καὶ οὕτε ὑψοῦται ἡ φωνή πέρα των τριών τόνων καὶ ένὸς ήμιτονίου ἐπὶ τὸ ὁξύ, οὕτε ταπεινούται πλέον του διαστήματος τούτου έπὶ τὸ βαρύ ἡ δὲ ὁργανιχὴ και φδική μουσική πρώτον μέν μεταγειρίζεται πλείονα διαστήματα καὶ οὐγὶ μόνον τὸ διὰ πέντε, άλλ' ἀπὸ τοῦ διὰ πασῶν ἀρξαμένη καὶ τό διὰ πέντε διάστημα μελωδεῖ καὶ τὸ διὰ τεσσάρων καὶ τὸ δίτονον και τὸν τόνον και τὸ ἡμιτόνιον, κατά τινας δὲ και τὴν δίεσιν αίσθητώς. "Επειτα δὲ ἀξιοῖ νὰ ὑποτάττη τὰς λέξεις εἰς τὰ μέλη καὶ ούχι τὰ μέλη εἰς τὰς λέξεις. Φέρει δὲ παράδειγμα εἰς ἀπόδειξιν τούτου μέλος τι έκ του 'Ορέστου του Ευριπίδου, όθεν γίνεται δήλον ότι αί οξύτεραι και βαρύτεραι τάσεις της ώδης ήσαν παντάπασιν άνεξάρτητοι της όξύτητος καὶ βαρύτητος τῶν συλλαδῶν της λέξεως. 'Αλλά ἄξιον νὰ παρατεθή ένταῦθα αὐτολεξεὶ ὁλόκληρον τὸ γωρίον τοῦ Διονυσίου. «Διαλέκτου μὲν οὖν», λέγει, «μέλος (1) ἐνὶ μετρεῖται διαστήματι τῷ λεγομένω διὰ πέντε, ὡς ἔγγιστα (2) καὶ οὕτε έπιτείνεται πέρα των τριών τόνων καὶ ήμιτονίου έπὶ τὸ όξύ, οὕτε άνίεται τοῦ χωρίου τούτου πλεῖον ἐπὶ τὸ βαρύ. Οὐ μὴν ἄπασά γε ἡ λέξις ή καθ' εν μόριον λόγου ταττομένη ⟨έπε⟩ (3) τῆς αὐτῆς λέγεται

(1) Μέλος της διαλέκτου λέγει ὁ Διονύσιος δ.τι ὁ "Αριστόξενος (άρμ. στοιν. σελ. 48 Μ.) καλεί λογώδες μέλος, το συγκείμενον δηλαδή έκ των προσωδιών τουτέστι των όξειῶν καὶ βαρειῶν τάσεων τῆς λέξεως, κατ' ἀντίθεσιν πρός τὸ μέλος τῆς τε ὁργανικῆς καὶ της ώδικης μουσικης, ην ό 'Αριστόξενος καλεί διαστηματικήν φωνήν.

(2) Πρός τό λεγόμενον όπο του Διονυσίου ότι μεταξύ της όξείας καὶ της βαρείας άποτελεϊται τό διά πέντε ως έγγιστα διάστημα, παρατηρούμεν ότι τό διάστημα τοῦτο δέν είνε πάντοτε τὸ αὐτό, ἀλλά ποικέλλεται κατά τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ διαλεγομένου. επί πελ φολικμέ ψδεπίας το ρισατύπα είνε εγασσον' επί φολικμέ ρε κιλήσεως, οξον όργης, άγανακτήσεως, άπελπισμού μείζου. Τό όπο του Διονυσίου λοιπόν όριζόμενου διάστημα δύναται ένίστε καὶ νὰ ὑπερδαίνηται, ἐν δὲ τῆ συνήθει προφορά εἶνε ἔλασσον.

(3) Τό ἐπὶ ἐξ ἐμῆς προσθήκης.

τάσεως, άλλ' ή μέν έπὶ τῆς όξείας, ή δ' έπὶ τῆς βαρείας, ή δ' ἐπ' άμφοῖν. Τῶν δ' ἀμφοτέρας τὰς τάσεις ἐχουσῶν αι μὲν κατὰ μίαν συλλαδήν συνεφθαρμένον έχουσι τῷ όξει τὸ βαρύ, ας δή περισπωμένας καλούμεν· αί δ' ἐν έτέρφ τε καὶ ἐτέρφ χωρὶ; ἐκάτερον ἐφ' ἐαυτοῦ την οίχείαν φυλάττον φύσεν. Καὶ ταῖς μὲν μονοσυλλάδοις (1) οὐδέν τὸ διὰ μέσου χωρίον βαρύτητος καὶ ὀξύτητος ταῖς δὲ πολυσυλλάδοις, οξαί ποτ' ἄν ὧσιν, ἡ τὸν όξὺν τόνον ἔχουσα μία ἐν πολλαῖς βαρείαις ένεστιν. Ἡ δ' οργανική τε καὶ ώδικὴ μοῦσα διαστήμασί τε χρῆται πλείοσιν, οὐ τῷ διὰ πέντε μόνον, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ διὰ πασῶν ἀρξαμένη και το διὰ πέντε μελφδει και το διὰ τεσσάρων και το δίτονον (2) (καὶ τὸν τόνον) καὶ τὸ ἡμιτόνιον, ὡς δέ τινες οἴονται, καὶ τὴν δίεσιν αἰσθητῶς. Τάς τε λέξεις τοῖς μέλεσιν ὑποτάττειν άξιοῖ καὶ οὐ τὰ μέλη ταϊς λέξεσιν, ώς ἐξ ἄλλων τε πολλῶν δήλον καὶ μάλιστα τῶν Εύριπίδου μελών, ά πεποίηκε την 'Ηλέκτραν λέγουσαν έν 'Ορέστη πρός τὸν γορόν.

Σῖγα, σῖγα λευκὸν ἵχνος ἀρδύλης

τιθείτε, μη κτυπείτε άποπρόδατ' έκεῖσ' ἀποπρό μοι (3) κοίτας.

Έν γὰρ δὴ τούτοις τὸ οἴγα οῖγα λευχὸν ἐφ' ἐνὸς φθόγγου μελωδείται, καίτοι τῶν τριῶν λέξεων ἐκάστη βαρείας τε τάσεις ἔχει καὶ όξείας. Καὶ τὸ ἀρθύλης ἐπὶ μέση συλλαδή τὴν τρίτην ὁμότονον ἔχει, άμηγάνου όντος εν όνομα δύο λαθείν όξείας. Καὶ τοῦ τιθείτε βαρυτέρα μὲν ἡ πρώτη γίνεται, δύο δὲ μετ' αὐτὴν ὀζύτονοί τε καὶ ὁμόφωνοι. Του κτυπείτε ο περισπασμός ήφάνισται μια γάρ αι δύο συλλαβαὶ λέγονται τάσει. Καὶ το ἀποπρόβατ' οὐ λαμβάνει τὴν τῆς μέσης συλλαδής προσφδίαν όξεταν, άλλ' έπὶ τὴν τετάρτην συλλαδήν χαταδέβηχεν ή τάσις τῆς τρίτης».

Τούτων λοιπόν ούτως έχόντων οὐδὲν θαυμαστόν ὅτι οὐδαμῶς οἱ παλαιοί έδυσχέραινον έπί τῆ διαφωνία τῆς ρυθμικῆς σημασίας και τῆς λογικής τάσεως έν τη φδική αύτων μουσική. Τό αύτό που συμδαίνει καὶ ἐν τῆ νεωτέρα ψόικῆ μουσικῆ καὶ οὐδαμῶς οἱ ἀκούοντες λυποονται. Άλλως διμως έχει τὸ πρᾶγιμα ἐπὶ ολίγων τινών μέτρων, οΐου τοῦ ἡρφου καὶ τοῦ ἰαμδικοῦ τριμέτρου, ἄτινα ἐν τῷ ἔπει καὶ ἐν τῷ

⁽¹⁾ Έξ έμης διορθώσεως άντί διουλλάδοις.

^{(2) &}quot;Εγραψα δίτονον άντι διάτονον, έφεξης δε προσέθηκα και τον τόνον.

⁽³⁾ Τὰ χειρόγραφα παρά Διονυσίω ἔχουσιν ἀπόπροθι.

διαλόγω του δράματος ἀπηγγέλλοντο ἄνευ μέλους. Οἱ μέν παλαιοί, ώς και άλλαχου (§ 50) εἴπομεν, κατώρθουν, ώς φαίνεται, ἐν τῆ άπαγγελία αύτων να συμβιβάζωσι τα δύο διάφορα στοιχεία, την ρυθμικήν σημασίαν και την λογικήν τάσιν, όσάκις διεφώνουν πρός άλληλα, εκάτερον άνεξαρτήτως τοῦ έτέρου ἀποδιδόντες. Τῆ νεωτέρα ύμως προφορά και αίσθήσει άποδαίνει δυσχερής πάνυ ο τοιούτος συμδιδασμός. 'Αλλ' δμως άντὶ διὰ τὴν δυσχέρειαν ταύτην νὰ ἀπαγγέλλωμεν τὰ μέτρα ταῦτα ἀρρύθμως καὶ ὡς πεζόν λόγον, αἰρετώτερον νομίζομεν νὰ έθισθώμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀπαγγέλλωμεν αὐτὰ έρρύθμως διακρίνοντες μέν έν τῆ ἀπαγγελία τὰς μακρὰς καὶ βραχείας συλλαδάς, ὑποτάσσοντες δέ τῆ ρυθμική σημασία την λογικήν τάσιν. Έκ τῆς έρρύθμου ἀπαγγελίας καὶ ὡφέλεια προσγενήσεται ἡμῖν οὐχὶ ἀναξία λόγου και δη και ήδονή τις, ὅταν ἐθισθῶμεν. Οὐδαμῶς δὲ φαίνεται ήμιν δικαία ή άξίωσις ότι, έπειδή δὲν δύνανται νὰ διακρίνωνται νῦν ἀπ' ἀλλήλων ἐν τῆ ἀπαγγελία ἀμφότερα τὰ διαφωνοῦντα ταύτα στοιχεία, όπως διέκρινον αὐτὰ οἱ παλαιοί, αἰρετώτερον νὰ άποφεύγωμεν παντάπασι τὴν ἄσκησιν περί τὴν ἔρρυθμον ἀπαγγελίαν. *Αν ή άξίωσις αΰτη ήτο δικαία, τότε κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον οὐδ' ὡς πεζόν λόγον θὰ ἐδικαιούμεθα νὰ ἀπαγγέλλωμεν τὰ ἐξάμετρα ταῦτα καὶ τρίμετρα, ἀφ' οῦ καὶ κατὰ τὴν τοιαύτην προφορὰν διαφέρομεν των παλαιών οὕτε τὴν ποσότητα των συλλαδών οὕτε τὴν διάφορον αὐτῶν τάσιν όμοίως ἀποδιδόντες, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ φθόγγους πολλοὺς ούχὶ ἀκριδῶς ὅπως ἐκεῖνοι φθεγγόμενοι.

'Πδ. Τοιαύτην οι παλαιοί Έλληνες ἐποιοῦντο χρῆσιν τῆς γλώσσης αὐτῶν ως ἐυθιμιζεινου. Ἡδη ὅμως κατὰ τοὺς πρώτους ἀπὸ Χριστοῦ αιἰνας ἡβάτο να γίνηται ἐν τῆ προφορε τῆς Ελληνικῆς γλώσσης μεγάλη τις μεταβολή, ἤτις δὲν ἡδύνατο ἡ νὰ ἀσκήση μεγάλην ἡοπὴν ἡ μελλον ῥίζικὴν μεταβολήν καὶ εἰς τὴν ῥυθμοποιάν. Ἱῦν ἡ δηλαδη πρότερον ἡ ποσότης ἦτοι τὸ μέγεθος τῶν φωνηέντων διέφερεν ἰν τῆ ἐκφωνήσει αὐτῶν καὶ άλλα μὲν ήσαν βραχέα, ἀλλα δὲ μακρά, τδη ἡβέατο νὰ μὴ γίνηται τοιαύτη διάκρισις μακρών καὶ βραχέων φωνηέντων ἰν τῆ συνόρει προφορε, ῶστε πασαι αἱ συλλάσία κατὰ μικρόν ὡς ἐκ τῆς ποσότητος τῶν φωνηέντων ἐγένοντο ἰσόχρονοι. Τοῦ πράγματος τούτου πάμπολλα καὶ ἀναμφιεδήτητα μαρτύρια εὐρίσχονται ἐν ἰπιγραφαίς ἰπὶ λιθύνων καὶ χαλκών πλακών γεγραμμένας, ἐν αἰς π. χ. τὰ γράμματα Ο καὶ Ω ἐναλλάσσονται. Καὶ ἐν ποιύμασο

δὲ τῶν χρόνων τούτων κατὰ τὴν προσφδιακὴν μετροποιίαν γεγραμμένοις συγναὶ εῦρίσκονται βραχεῖαι συλλαβαὶ λαμβανόμεναι άντὶ μακρῶν καὶ τἀνάπαλιν. Τἢ μεταβολἢ ταύτη περὶ τὴν ποσότητα τῶν φωνηέντων και συλλαδών έπηκολούθησεν ώς είκὸς και έτέρα οὐσιώδης μεταβολή περί τοὺς τόνους τῶν λέξεων. Καὶ πρῶτον μὲν ἔνεκα τῆς περὶ τὴν ποσότητα τῶν συλλαδῶν μεταβολῆς ἐπαύσατο νὰ διακρίνηται έν τῆ προφορά ὁ περισπώμενος τόνος, ὅστις πρὶν ἔπιπτεν ἐπὶ συλλαδάς φύσει μακράς, ώστε ὑπελειφθησαν οἱ δύο ἕτεροι, ὁ ὀξύς, δστις ήτο και ο κύριος της λέξεως τόνος, και ο βαρύς, δστις ήτο ο δευτερεύων καὶ δὲν ἐσημαίνετο ἐν τῆ γραφῆ. Εἶτα δὲ ἐν ῷ πρότερον οί λογικοί τόνοι ήσαν στοιχεΐον τῆς λέξεως καθαρώς μελφδικόν, ήδη, ώς φαίνεται, ελαδον χαρακτήρα μάλλον ρυθμικόν. Έν φ δηλαδή πρότερον ἐν τῆ ἐκφωνήσει συλλαδῆς τινος ἐχούσης τὸν ὀξὸν τόνον ἤκουέ τις ἀπλῶς ἦχον ἤτοι φθόγγον ὀξύτερον τῆς ἀτόνου συλλαθῆς τῆς έχούσης δηλονότι τὸν βαρὺν τόνον, ήδη ή τὸν όξὺν τόνον ἔχουσα συλλαθή πλήν της όξυτέρας τάσεως προσέλαθε καὶ δύναμιν μείζονα της άτόνου τουτέστι τῆς τὸν βαρὺν τόνον ἐχούσης συλλαδῆς. Κατὰ ταῦτα έν ῷ πρότερον ἐν τῆ ἐκφωνήσει τῆς λέζεως ἡ φωνὴ ἐστηρίζετο μᾶλλον έπὶ τῶν μακρῶν συλλαδῶν, ἡ δύναμις δηλαδή ἔπιπτεν ἐπὶ τὰς μακράς συλλαβάς της λέξεως, ήδη η φωνή έστηρίζετο έπὶ της συλλαδής της λέξεως της έχούσης τον όξυν τόνον. Η τοιαύτη λοιπόν μεταβολή περί τὰς προσφδίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ καθ' ὅλου περί την προφοράν αυτής δεν ηδύνατο, ως εξπομεν, να μη άσκήση μεγάλην ροπήν και είς την ρυθμοποιίαν. Ο νεώτερος δηλαδή ρυθμοποιός δὲν ἦδύνατο ἔτι νὰ καθιστὰ θέσεις τῶν ποδῶν τὰς μακρὰς συλλαβὰς ὡς ὁ παλαιός, διότι αἱ συλλαβαὶ ἰσομεγέθεις ήδη καταστάσαι δὲν ἡδύναντο νὰ ἔχωσι διάφορον ἀλλήλων δύναμιν ώς αἱ τῆς παλαιᾶς Έλληνικῆς γλώσσης, άλλὰ πᾶσαι τὴν αὐτήν, ὅσον δηλαδή έξήρτητο έκ τῆς ποσότητος τῶν συλλαδῶν. Μετατεθείσης δὲ ἐν τῆ συνήθει τῆς γλώσσης προφορὰ τῆς δυνάμεως εἰς τὰς συλλαβὰς τὰς έχούσας τον όξὺν τόνον, ἐπάναγχες ἦτο αἰ δυνατώτερον προφερόμεναι αύται συλλαβαί να κατασταθώσιν ύπο τοῦ νεωτέρου ρυθμοποιοῦ θέσεις των ποδών. Οϋτω λοιπόν έπειδή έκκστης λέξεως ήτο ωρισμένη ή συλλαθή, ήτις είχε την μείζονα δύναμιν ή έντασιν, έκ τούτου άμα ώρίζετο καὶ τὸ μέρος τῆς λέξεως, ἐφ' ὅ ἔπρεπε νὰ πίπτη ἡ θέσις τοῦ ποδός. Ο νεώτερος λοιπόν ρυθμοποιός ὅπως ἀποτελέση τὸν ρυθμόν,

όστις άείποτε συνέστηχεν έχ τῆς κανονικῆς ἀκολουθίας ἄρσεων κα θέσεων, ώφειλε νὰ ποιἢ τὰς μὲν θέσεις τῶν ποδῶν συμπιπτούσας ταῖς τονουμέναις των λέξεων συλλαβαίς τουτέστι ταίς έχούσαις τὸν όξυν τόνον, τὰς δὲ ἄρσεις ταῖς ἀτόνοις, τουτέστι ταῖς βαρέως τονουμέναις. Ούτως ὄφειλε νὰ πράξη ὁ νεώτερος ρυθμοποιός, ἄν ήθελε νὰ ποιῆ όυθμούς καταληπτούς έαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ οὖτω τῷ ὄντι ἔπραζεν, όθεν έγεννήθη νέον είδος ρυθμοποιίας, ου άργη ήτο ή σύμπτωσις τῶν θέσεων τῶν ποδῶν μετὰ τῶν τονουμένων συλλαδῶν, τῶν δὲ ἄρσεων μετά τῶν ἀτόνων, ὅθεν καὶ τονική φυθμοποιία δύναται αὕτη νὰ κληθή, ως έπι των τόνων των λέξεων στηριζομένη, κατ' άντίθεσιν πρὸς την άρχαίαν την προσφδιακήν, ήτις ἐπὶ τῆς προσφδίας στηριζομένη ήτοι της ποσότητος των συλλαδών, καθ' ην δηλαδή γρησιν έξενίκησε τανύν νὰ λέγηται ἡ λέξις προσφόία, παντάπασιν ἀδιαφόρως είχε πρός τους τόνους των λέζεων. Ήττον δε καλώς ή νέα αύτη ρυθμοποιία ή στιχουργία έκλήθη φυθμική (1) κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν άρχαίαν καλουμένην μετρικήν. Διότι ρυθμικαί είνε άμφότεραι, καίπερ κατά διάφορον τρόπον άποδιδούσαι τον ρυθμόν, ώσαύτως δέ καὶ μετρικαί. Βέλτιον λοιπόν νὰ όνομασθή ή μέν ἀργαία ρυθμοποιία καὶ ή ταύτην μεταχειρίζομένη ποίησις προσφδιακή, ή δὲ νεωτέρα τονική.

79. Τής τονικής λοιπόν ρυθμοποιίας οι κυριώτεροι καθολικοί χαρακτήρες είνα οι έξης: α΄) πέσαι αί συλλαδαί λαμβάνονται ως ισέχρονοι και οἰσέμια γίνεται διάκρισης μακρών και βραχειών συλλαβων ώς έν τη άρχαίς προσφάται ποτόπει. δ΄) Διὰ τόν λόγον τοῦτον, διότι οιδεμία γίνεται κατά ποσότητα διάκρισης τῶν συλλαβων ἀπ' ἀλλων, δὶν δύναται συλλαβη της νὰ ἀντικατασταθή ὑπό δύο, όπως έν τῆ προσφδιακή ποτόπει η μακρά συλλαβη ήδύνατο νὰ διαλυθή είς δύο βραχείας, όθεν τὰ μέτρα τῆς τονικής ποτόπειος έχουσιν ώρισμένον και σταθερόν ἀρθμόν συλλαβων, γ΄) Τῆς χασμωδίας ὑπάρχει πλήρης άδει γενικόν κανόνα αί μέν θέσεις τοῦν ποδών ομμπίτουσι ταξε πλήρης άδει γενικόν κανόνα αί μέν θέσεις τοῦν ποδών ομμπίτουσι ταξε τονουρίναις τῶν λέξεων συλλαβαῖς, πουτέστι ταξι έχούσαις τὸν όξύν τόνον, αί δὲ άρσεις ταξι ἀτόνοις, τουτέστι ταξι έχούσαις τὸν θαρύν τόνον, αί δὲ της τονομή ποτήσει οἱ διεύλλαβοι πόδες είνε οἱ εύχρηστότατοι, ἐκ τῶν τοιούτων δὲ ποδῶν φαίνεται ὅτι καὶ ἀρμήθη ή τοπότατοι, ἐκ τῶν τοιούτων δὲ ποδῶν φαίνεται ὅτι καὶ ἀρμήθη ή το

(1) 'Ο ὅρος οῦτος δὲν ἐπλάσθη ὑπό τῶν νε·υτέρων, ἀλλ' ήδη εὑρίσκεται ἐν χρήσει κατά πρῶτον ἐν τῆ πέμπτη ἀ. Χ. ἐκατονταιτηρίδι. καν ρυθμοποιία. Καὶ ἡ μὲν ἐτέρα τῶν δύο συλλαδῶν ἡ ἔχουσα τὸν λεκτικὸν τόνον ἀπετέλει ὡς εἰκὸς τὴν θέσιν, ἡ δὲ ἐτέρα, ἡ ἄτονος, τὴν ἄρσιν τοῦ ποδός. Πρὸς τὸν τοιοῦτον ρυθμόν τὸν ἐκ δισυλλάδων ποδών συγκείμενον αί μέν δισύλλαβοι λέξεις εὐχολώτατα ἡδύναντο νὰ προσαρμοσθώσι, τῆς μέν τονουμένης συλλαδῆς χρησιμευούσης ὡς θέσεως, της δε ατόνου ως αρσεως. Έπι των μειζόνων όμως λέξεων τῶν ὑπὲρ τὰς δύο συλλαδὰς έχουσῶν δὲν ἡδύνατο νὰ ὑπάρχη ὁ αὐτὸς λόγος. Καὶ τῶν μὲν τρισυλλάδων λέξεων ἢδύναντο νὰ προσαρμοσθῶσι τῷ ρυθμῷ μόναι αι παροζύτονοι, ὧδε δηλαδή υ τ υ, οὐχὶ δὲ καὶ αί όξύτονοι 🔾 🔾 ε ἢ αὶ προπαροξύτονοι ε 🔾 Ο. Αὐται ὡς καὶ αὶ τετρασύλλαδοι και πεντασύλλαδοι και έτι μείζονες λέξεις διαιρούμεναι είς δύο ή και πλείονας δισυλλάδους πόδας έπρεπε να λάδωσι πλείονας τοῦ ένὸς ρυθμικούς τόνους. Ἐπειδή δὲ πᾶσα λέξις ένα παρέχει πρὸς τούτο λογικόν τόνον, ἀνάγκη ήτο χάριν τοῦ βυθμοῦ καὶ συλλαβαὶ άτονοι νὰ προφέρωνται οὕτως ώσανεὶ εἶχον τὸν ὀξὺν τόνον οἰον αἰ λέζεις άγαθὸς καὶ ἄγιος ἦτο ἀνάγκη νὰ ῥυθμισθώσιν ὧδε $z \circ z$. ἡ λέξις άθάτατος έπὶ μὲν τῆς ονομαστικῆς ώδε \circ \bot \circ \bot , έπὶ δὲ τῆς γενικής άθανάτου ώδε το το, ή λέξις παρασκευή ώδε ο το τ. ή δε λέξις παρασχευάζομαι οὐδαμιῶς ἄλλως ἢ ὧδε υ τ υ τ υ ή δὲ παρασχευαζόμενος μόνον ώδε το το το το πρός διάχριστα δέ τόν μέν φυσικόν της λέξεως τόνον καλούμεν κύριον, τοὺς δὲ ἄλλους, οὖς ἐκ τοῦ ρυθμού προσλαμβάνει, δευτερεύοντας, ς΄) Έπὶ ώρισμένων μέτρων ώρισμέναι συλλαβαὶ ἀπαιτεϊται νὰ ἔγωσι τὸν κύριον λογικὸν τόνον συμπίπτοντα τῷ ρυθμικῷ. 🥇 ΑΙ μονοσύλλαβοι λέξεις, εἶτε ἔχουσι τόνον τινὰ οἱονδήποτε εἴτε μή, καὶ αἱ δισύλλαβοι ἐγκλιτικαὶ καθὼς καὶ άλλαι τινές δισύλλαβοι, αἴτινες προφέρονται μετ' ἡλαττωμένου τὴν δύναμιν τόνου δύνανται νὰ λαμβάνωνται ὡς ἄτονοι ἢ καὶ νὰ τονίζωνται κατά βούλησιν, αί μὲν μονοσύλλαβοι ὧδε υ ή ∠, αί δὲ δισύλλαθοι ∠ ∪ ή ∪ ∠ ή καὶ ώδε ∪ ∪.

80. Χρήσις δὲ τῆς τονικῆς ρυθμοποιίας ἤτοι τῶν τονικῶν μέτρων ἐγένετο ἐν δύο γένεσι τῆς Βυζαντιακῆς ποιήσεως, τῆ τε δηματική κοσμικῆ καὶ τῆ ἐκκλησιαστικῆ ὁμνογραφία, ἤτις καὶ αὐτη δημοτικότερον εἰγε χαρακτῆρα. Πολη δὲ τῶν δύο τούτων γενῶν τῆς Βυζαντιακῆς ποιήσεως ὑπῆρχε καὶ τρίτων τι γένος, ἡ τῶν λογίων ποίπας, ἤτις καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς ἀρχαίστητος χρόνους καὶ καθ΄ ἀπαντας τοὺς Βυζαντιακούς διέτελει μιμουμένη τῆν ἀρχαίαν Ελλη-

νικήν ποίησιν καθ' ύλην τε καὶ είδος. 'Αλλ' ή ποίησις αύτη, μάλιστα δε ή Βυζαντιακή, είτε κοσμικήν είτε θρησκευτικήν ὑπόθεσιν πραγματευομένη ούδεν σχεδόν πρωτότυπον ούδε γενναΐον ύπό ποιητικήν έποψιν προήνεγκε, και ή ρυθμοποιία αύτης, ήδη έκλιπούσης της κατά ποσότητα διαφοράς των συλλαδών έν τη ζώση γλώσση, ἀπέδη έργον μηχανικόν και μάλλον παίγνιον ύποπίπτον είς την αἴσθησιν οὐγί τῆς άκοῆς, άλλα τῆς όράσεως, όθεν καὶ μεγάλην μετεγειρίζοντο ἄδειαν περί την προσφδίαν και μάλιστα περί την χρήσιν των διχρόνων α. ι, υ. Μετεχειρίζετο δὲ ἡ τῶν λογίων αὕτη ποίησις οὐχὶ πάντα τὰ άρχαΐα μέτρα, άλλ' όλίγα μόνον έξ αὐτῶν, πρῶτον μὲν καὶ κυριώτατα τὸ ἰαμδικὸν τρίμετρον, εἶτα δέ, ἀλλ' ὅμως σπανίως, τὸ δακτυκόν έξάμετρον, τὸ έλεγειακὸν δίστιχον καὶ τὸ ἀνακρεόντειον δίμετρον καὶ τρίμετρον. Περί τοῦ εἴδους ἤτοι τῆς μορφῆς ἰδία τοῦ ἰαμδικοῦ τριμέτρου, όπερ καὶ βέλτιον τῶν ἄλλων ὑπὸ τῶν νεωτέρων μετρικῶν έξηκριδώθη, πρόλ. Is. Hilberg Wiener Studien 8 (1886) σελ. 282-314. Τής των λογίων ταύτης ποιήσεως, ήτις, ώς εξπομεν, δουλικώς έμιμεϊτο τὴν ἀρχαίαν καθ' ὅλην τε καὶ εἶδος, ἀζιολογώτερα εἶνε τὰ δύο ἄλλα γένη, ή τε έχχλησιαστική καὶ ή δημοτική ποίησις, αῖ-. τινες άμφότεραι και πρωτότυποι ήσαν και γνήσιος καρπός τής γριστιανικής Βυζαντιακής φύσεως. Πάλιν δὲ τῶν δύο τούτων πολλῷ ύπερέχει ή έχχλησιαστιχή ποίησις, ήτις γλώσσαν μέν μεταχειρίζεται την άρχαίαν Έλληνικήν, δήλον ὅτι την κοινην ἐπὶ τὸ δημοτικώτερον συγκεκερασμένην, ρυθμοποιίαν δὲ τὴν τονικήν, ταύτην ὅμως πλουσίαν καὶ ἔντεχνον, ἐν ὁ ἡ δημοτική τονική ποίησις όμοἰαν ἔχουσα πρότερον τῆ ἐκκλησιαστικῆ ὑμνογραφία γλώσσαν, ὕστερον δὲ κοινοτέραν και τέλος αυτήν την νεωτέραν Έλληνικήν μεταχειριζομένη, ρυθμοποιίαν έχει πάνυ πενιγράν. Ποία δέ τις ήτο άκριβέστερον ή τονική ρυθμοποιία έν τε τῆ έκκλησιαστική ποιήσει καὶ τῆ δημώδει Βυζαντιακή, θὰ γίνη καταφανέστερον ἐκ τῶν ἐφεξῆς ῥηθησομένων.

81. Καὶ ἡ μὲν δημοτική Βυζαντική ποίησις τὴν κατὰ στίχον σύνθεσεν τῶν μέτρων ἀποκλειστικῶς μεταχειριζομένη, μεγίστην ἐνα μὴ εἐπωμεν ἀποκλειστικήν χρῆσιν ἐποιείτο τοῦ πολιτικοῦ λεγομένου σείγου ἤτοι τοῦ ἀπὸ τῆς ἄρσιως ἀρχομένου πεντεκαιδεκασυλλάβου, οὖ ὁ κανὰν ἔγει άδὲ

είς δεκαπέντε συλλαβάς τὸν στίχον περιπλέξω.

Έκλήθη δε ο στίχος ούτος πολιτικός ως κοινός, κατ' άντίθεσιν προς τὰ προσφδιακὰ μέτρα, ἄπερ μετεχειρίζετο ἡ ἀρχαία καὶ ἡ τῶν τότε λογίων ποίησις. Ὁ στίχος οὐτος είνε ὁ αὐτὸς καὶ ὁ ἐν τῆ καθ' ἡμᾶς δημοτική ποιήσει συνηθέστατος πεντεκαιδεκασύλλαδος και σχηματίζεται ως έξης: α΄) η τομη πίπτει χανονιχώς μετά τον τέταρτον ποδα ήτοι μετά την όγδόην συλλαθήν, ώστε ό στίχος διαιρείται εἰς δύο μέρη (ἡμιστίχια, κῶλα), ών τὸ μὲν πρῶτον ἀποτελεῖται ἐξ ὀκτὼ συλλαδών, το δὲ δεύτερον ἐζ έπτά. Β΄) Έκατερον κώλον ἢ ἡμιστίχιον περιέχει τέσσαρας δισυλλάβους πόδας, οἵτινες ἔχουσι προηγουμένην μέν τὴν ἄρσιν, ἐπιφερομένην δὲ τὴν θέσιν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἶνε άχεραιον, το δε δεύτερον καταληκτικόν ήτοι μεμειωμένον κατά την άρσιν τοῦ τελευταίου ποδός. Υ΄) Πάσα μὲν θέσις πίπτει ἐπὶ τονουμένην τινὰ συλλαδήν, πᾶσα δὲ ἄρσις ἐπὶ ἄτονον. δ΄) Καὶ κανονικῶς μέν έγει τὸν χύριον λογικὸν τόνον, τουτέστι τὸν και διὰ τῆς γραφῆς σημαινόμενον όξύν, του μεν δευτέρου ήμιστιχίου ή προτελευταία συλλαδή, τουτέστιν ή θέσις του τρίτου ποδός, του δε πρώτου ήμιστιχίου ή τελευταία συλλαδή, τουτέστιν ή θέσις του τετάρτου ποδός, ή ή τρίτη ἀπὸ τοῦ τέλους αὐτοῦ, τουτέστιν ἡ θέσις τοῦ τρίτου ποδός. Αι δὲ ἄλλαι θέσεις ἡδύναντο νὰ ἔχωσι καὶ δευτερεύοντά τινα τόνον της λέξεως. Παράδειγμα δε φέρομεν τους έξης του Ίωάννου Τζέτζου στίχους (Χιλ. 3, 895. 4, 690. 4, 785)

ους (Χ.Α. 3, οσω. 4, οσω. 4,

εχικουστικό του σχήμα του το καλου άντι του σχήματος ε΄) Έπι τῆς πρώτης διποδίας έκατέρου κώλου άντι του σχήματος ε΄) είγχωρεί καὶ τό σχήμα του τ (χορίαμβος) οἰον Τζέτζ. Χιλ. 1, 1. 1, 132. 5, 145)

Κροΐσος ὁ 'Αλυάττεω|Λυδῶν ἥν βασιλεύων. πατρὸς τιμῶντες ὄνομα|Θήδας πυργοῦσιν πόλιν. οῦτως οὐδὲν κακούργημα|μέχρι παντὸς λανθάνει.

ς') Αἱ μονοσύλλαθοι λέξεις, εἶτε ἔχουσι τόνον τινὰ οἰονδήποτε, εἶτε μň, οἰα τὰ ἐγκλιτικά, λαμβάνονται ἀδιαφόρως καὶ ὡς σονούμεναι καὶ ὡς ἀπονοι, ώστε δύναται νὰ γίνηται χρῆσις αὐτὰν καὶ ἐπ τῆς θέσεως καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως καὶ κπὶ τῆς θέσεως καὶ κπὶ τῆς δημοίς τὰ το Κωνσταντ. Μανασ. Χρον. στ. 12:

καὶ Κλέοδιν καὶ Βίτωνα τοὺς παϊδας τῆς Κυδίππης. κὰν δυσχερές, κὰν ἐπαχθὲς τὸ πρᾶγμα, κὰν ἐργῶδες.

(*) Ού μὴν ἀλλὰ καὶ δισύλλαβαὶ τινες λέξεις καίπες ἔχουσαι τόνο τινὰ ἐπὶ τῆς ἐτέρας τῶν συλλαβῶν δύνανται νὰ ληρθῶσιν ὡς τον τοὐλεναι ἐπὶ ταύτης ἢ καὶ ἐπὶ τῆς ἐτέρας, οἰον τὸ ἐἔτε, ὅστις, ὅ,τε ὅτι, ὅπας, ἐἰπερ, οὐδέ, μηθέ, ὁὐε, τοιγάρ, ὡστερ, οὐπερ κτλ. καὶ οῦτω νὰ χηπομεύωσιν ἐν τῆ ρύθμοποιίς κατὰ βούλησιν ὡς τροχαῖοι ২٠ ἢ ὡς ἰαμιδοι Ο. Συγνὰ δὲ συμβαίνει τοῦτο καὶ ἐν τῷ αὐτῷ στίχφ, οἰον ἐν Κωνσταντ. Μανασο. ἀποσπ. 3, 42°

μη φεύγων μπδέ προδιδούς μπδέ τὰ νῶτα στρέφων.

η΄) Πλὴν τῶν λέξεων τούτων, αἴτινες εἶνε σύνθετοι ἐκ δύο μουοσυλλέθων, ὑπάρρουοι καὶ ἄλλαι διαύλλαθοι, εἰτε ἐγκλιτικαὶ εἶτε καὶ ἄλλαι κὶ εἰς τὴν αὐτὴν ὑπαγόμεναι κατηγορίεν, οἰον τὸ τοτές, ἐστί, οἰτί, τὰ ἐρωτηματικὰ πόθεν, πότε, τύτες, αὶ διαύλλαθοι προθέσεις μετά, κατά, ὑπό, ἀπά, περί, παρά, καὶ καθόλου πάσα διαύλλαθοι λέξις, ἡς ἐν τῆ προφορῷ οὐτω μειοῦται ἡ δύναμις τοῦ λεκτικοῦ τόνου, ἀστε δύναται νὰ χρησιμεύση καὶ ὡς τροχαίος καὶ ὡς ἰαμθος ἡ καὶ δλας ὡς ἀσονος 'οἰον καὶ δλας ὡς ἄσονος' οἰον

ταὶ έρωτᾶς περὶ αὐτῆς ἐν πολλῆ παρακλήσει.

θ΄) Τῆς χασμωδίας πλήρης ὑπάρχει ἄδεια ἐν τῷ μέτρῳ τούτῳ,
 ὡς καὶ ἐν πάση τῷ τονικῇ ποιήσει, καὶ οὐδεὶς αὐτῆς περιορισμός.

ι') Ως ἐπὶ πάσης τῆς τονικῆς ποιήσεως, οὕτω καὶ ἐν τῷ πολιτικῷ στίχω, ἐπειδή πάσαι κὶ συλιαδα ἐψε ἰσόχρονι, οὐδεμία αὐτωλ
δύναται νὰ λυθῆ εἰς δύο, ὡς συνέδαινεν ἐν τῷ παλαιῷ προσωδιακῆ
ποιήσει, ἐν ἡ ἡ μακρὰ ἡδύνατο νὰ λυθῆ εἰς δύο βραχείας. Ἐκ τούτου δὲ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν συλλαδων τοῦ πολιτικοῦ στίχου ὡς καὶ
πάντων τῶν ἄλλων τονικῶν μέτρων, ἄτινα συνετίθεντο κατὰ στίχον,
δὲν εἶνε ἀόριστος, ἀλλὶ ἀκριδως ὡρισμένος καὶ σταθερός.

82. Ο ότως έχουσι τὰ κατὰ τὸ είδος ὅτσι τὴν μορφὴν τοῦ πολιτικοῦ στίχου, πλανώνται δὲ οἱ νομίζοντες δτι ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ στίχου, πλανώνται δὲ οἱ νομίζοντες δτι ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ στίτχου ἡριθμοῦτος μόνον αἰ συλλαθαί, ἡ δὲ σύμπτωσις τὰν ἐρθμικών καὶ λογικών τόνων ἐτηρεῖτο μόνον περὶ τὸ τέλος τῶν κώλων. Τοῦτο μάλιστα πάσχουσιν οἱ ἀλλογινεῖς καὶ ἀλλόγλωσσοι παραγφίκονε ἐκ τούτου, ὅτο συγχὰ δὲν βλίπουαι τονουμένας τὰς ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ποδῶν συλλαθάς, ἔνθα δηλαθή καθὶ ἃ προεἰπόμεν ἀναπληροῦνται

ύπο των δευτερευόντων καὶ μὴ γραφομένων τόνων, ἢ κὰὶ ἐκ τῶν ἀδειῶν περὶ τὴν χρῆσιν των τόνων, περὶ ὧν είπομεν ἔμπροθεν ἰν τῷ ε΄, ζ΄ καὶ η΄ κανόνι τοῦ κχηματισμοῦ τοῦ πολιτικοῦ στίχου. Τοὶς "Ελλησι τοὐναντίον οὐδαμῶς ὑπὸ τούτων παραγομίνοις ότω ασφής καὶ τέλειος προσπίπτει ὁ ρύβμὸς τοῦ πολιτικοῦ στίχου, ὡς καὶ άλλων τινών τουκών μέτρων κατὰ στίχον ἐν χρῆσι ὅντων καὶ κατὰ τόν αὐτὸν τρόπον ποιουμένων, ὧστε καὶ αὐτοὶ οἱ παντάπασιν ἀγφάμματοι καλλῶς διαιοθάνονται τὸν ρύθμὸν καὶ παντί στιχουγνιῷ παραπτόματι δυσχερείνουσιν, δοάκια ἀκούουσι τοιαῦτα πεπλημμελημένα μέτρα ἀπαγγελλόμεναι, οἱ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ κατοροθοῦν νὰ στιχουργῶσιν ἐυκόλως καὶ ἀπταίστως.

83. Τέλος δε σημειωτέον ότι δεν πρέπει εκ τοῦ ἀνωτέρω μετρικοῦ σχήματος τοϋ πολιτικού στίχου παραχθείς τις νὰ νομίση ὅτι οἱ πόδες αύτοῦ είνε οίοι οί τῆς παλαιᾶς προσφδιαχῆς ἡυθμοποιίας τρίσημοι ἴαμδοι, έχ μιᾶς βραχείας και μιᾶς μακρᾶς συλλαδής συγκείμενοι. Διότι έν τη τονική ποιήσει, ώς προείπομεν, πάσαι αι συλλαβαί του στίχου είνε Ισόχρονοι τουτέστιν Ισαι το μέγεθος. Σφόδρα δε πλανώνται οσοι έκ τῶν ἡμετέρων νομίζουσιν, ὅτι ἐν τῆ νεωτέρα ποιήσει ὁ λεκτικός τόνος είνε Ιχανός νὰ μεταβάλη χαὶ δὴ τῷ ὄντι μεταβάλλει τὰς βραχείας συλλαβάς εἰς μακράς, ὥστε κατ' αὐτοὺς ἀποδίδονται ἢ δύνανται νὰ ἀποδοθώσιν ἐν αὐτῆ πάντες οἱ ἡυθμοὶ τῆς ἀρχαίας προσφδιακής ρυθμοποιίας και πάντα τὰ ποδικὰ σχήματα και δή και το του שריאלפּוֹסט (– בינסי דוֹני rטיי), דיסט אַרְאַדוּאַסט (– בינסי דוֹני rטייט אַרָּאָדוּאָסט (– בינסי דוֹני rטייט אַרָּאָדוּאָסט (καὶ λοιπῶν. Έκ τοιαύτης δὲ καὶ ἄλλων ἡμαρτημένων ἀρχῶν ὁρμώμενοί τινες καὶ παρὰ τὸ ἀληθὲς πλήρη ἥ σχεδόν πλήρη όμοιότητα της άργαίας προσφδιακής και της νεωτέρας τονικής ρυθμοποιίας άποδεχόμενοι, πρὶν βαθύτερον έρευνήσωσι και καταμάθωσι τὴν ἀληθῆ έχατέρας φύσιν καὶ τίνων καὶ ποίων ρυθμῶν καὶ μέτρων εἶνε ὡς ἀληθως δεκτική ή νεωτέρα ήμων ποίησις, ἐπεχείρησαν ἔργφ πολλῷ μείζονι καὶ δυσχερεστέρφ ἢ κατ' αὐτούς, καὶ συστηματικώς δηλαδή νά πραγματευθώσε περὶ τῆς νεωτέρας στιχουργικῆς, ἀλλ' ὅμως ὡς εἰκὸς οὐδὲν πλέον κατώρθωσαν ἢ νὰ συγχέωσι μᾶλλον τὰ πράγματα καὶ πολλά τὰ πλημμελή νὰ διδάσχωσι περὶ ἀμφοτέρων καὶ συνελόντι είπετν άντι ώφελείας βλάδην μάλλον νὰ φέρωσι τῆ ἐπιστήμη. Τὸ άληθες λοιπόν είνε ότι εν τη ήμετερα τονική ρυθμοποιία αι συλλαδαί δεακρίνονται άπ' άλλήλων ούχι κατά μέγιθος (διότι μόνον ἐν τῷ μελοδία δύναται ὁ μελοποιός νὰ προποιότης αὐταῖς διάφορον μέγιθος, ἐν δὲ τῷ ὑλή ἄπαγγελία εἶνε πᾶσαι ἰσόχουνοι), ἀλλὰ μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἄλλαι μέν, διηλονότι αἴ χρησιμεύουσαι ὡς θέσεις τῶν ποδῶν, ἔχουσι τὸν κύριον τῆς λίξιως τόνον, τουτέστι τὸ ὁξύν, ῆ καί τινα δευτερεύοντα, ἄλλαι δέ, αἰ χρησιμεύουσαι δηλαδή ὡς ἄρσεις τῶν ποδῶν, ἔχουσι τὸν βαρύν, εἶνε δηλαδή ἄτονοι. "Οθεν ἀπλούστεροι ἀ ἡτο νὰ παρασημαίνωνται διὰ τοῦ αὐτοῦ μετρικοῦ σημείου ἀμφότεραι μετὰ τῆς διαφορᾶς μόνον τοῦ ῥυθμικοῦ τόνου, τιθεμένου ἐπὶ τῶν θέτῶνο, ὅτινε διακρίνωνται τῶν ἄρσεων, ὧδὲ δηλαδή.

Προσέτι δὲ ἄν ήθελέ τις νὰ μεταχειρισθή προσφόρους τοῖς ρυθμικοῖς σχήμασι τῆς τονικῆς ποιήσεως τεχνικοὺς ὅρους, ἔπρεπε νὰ ὁνομάση αὐτὰ ἄλλως ἢ ὡς ὡνομάζοντο ὑπὸ τῶν παλαιῶν τεχνικῶν οἱ ἀνά= λογοι ρυθμοί οξον ό πολιτικός στίχος έπρεπε μάλλον νὰ όνομασθή πυρριγιακόν ή σπονδειακόν (άναπαιστικόν) τετράμετρον ή πεντεκαίδεκασύλλαδον μετὰ δισυλλάδων ἀπ' ἄρσεως ποδών καὶ συντομώτερον πεντεκαιδεκασύλλαδος ἀπ' ἄρσεως ἢ καὶ ἄλλως πως. 'Αλλ' ὅμως ὁ πολιτικός στίγος έγεννήθη έκ τοῦ παλαιοῦ ἰαμβικοῦ τετραμέτρου καὶ τούτου τὸν ἐυθμὸν ἐσκόπει νὰ ἀποδώση, τοιοῦτον δὲ τῷ ὄντι καὶ άποδίδει ένίστε έν τοῖς μέλεσιν. 'Αντί λοιπόν νὰ πλασθή όλόκληρον σύστημα νέων μετρικών δρων χάριν τῆς τονικῆς ποιήσεως, ὅπερ καὶ δυσχερέστατον θὰ ἦτο νὰ κατορθωθῆ, κατορθωθέντος δὲ αὐτοῦ τὰ μάλιστα θὰ ἐδυσχέραινε τὴν μνήμην καὶ μάθησιν ἡ διαφορὰ τῶν δοων της τε άργαίας προσφδιακής και της νεωτέρας τονικής μετρικής θεωρίας καὶ οὐ σμικρὰ σύγχυσις θὰ ἐπήρχετο, ἀντὶ λέγω νὰ ἐπινοηθώσι νέοι τεχνικοί όροι και νέα μετρικά σχήματα, προσφορώτερον φαίνεται καὶ χάριν εὐκολίας περὶ τὴν πραγματείαν τῶν νεωτέρων τονιχών ρυθμών καὶ όπως ύπομιμνήσκηται ή συγγένεια αύτών πρός τους άναλόγους άρχαίους προσφδιακούς, νὰ μεταχειριζώμεθα τούς τε τεγνικούς δρους καὶ τὰ μετρικὰ σχήματα τὰ οἰκεῖα τῆς παλαιᾶς προσφδιακής μετρικής καὶ ἐπὶ τῶν ἀναλόγων μέτρων τῆς νεωτέρας τονικής, εί και το μέγεθος των συλλαθών και ποδών ώστε και το ήθος των αναλόγων ρυθμών έκατέρας ποιήσεως είνε διάφορον. "Οτι δὲ τὰ έν τη δημοτική Βυζαντιακή ποιήσει γρήσιμα κατά στίχον μέτρα,

οίον τὸ ἀπ' ἄρσεως πεντεκαιδεκασύλλαδον, ὁ πολιτικός λεγόμενος στίχος, οὐ πλείστη ἐγίνετο ἐν αὐτῆ χεῆσις, εἶτα δὲ ὁ ἀπὸ θέσιως πεντεκαιδεκασύλλαδος καὶ ὁ ἀπ' ἄρσεως δωδικασύλλαδος, ἀν κατὰ δεύτερον λόγον ἐγίνετο ἐν αὐτῆ χεῆσις, ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἰαμδικόν «τεράμετρον, τὸ τροχαϊκόν «τεράμετρον καὶ τὸ ἰαμδικόν ισμένενον, ἐξ ἀν καὶ ἐγεννήθησαν, φανερόν. Πιλην πῶν μέτρων τούτρων κατὰ τρίτον λόγον ἐγίνετο χεῆσις ἐν τῆ Βυζαντιακῆ δημοτικῆ ποιήσει κατὰ στίγον καὶ τοῦ τονικοῦ ἰαμδικοῦ καὶ τροχαϊκοῦ διμέ-

τρου καὶ ἄλλων τινῶν (1). 84. Ἡ δὲ Χριστιανική ἐκκλησιαστική ποίησις (2) κατ' ἀρχὰς μέν ηχολούθει κατά τε την γλώσσαν καὶ τὰ μέτρα τοις ἀρχαίοις Έλληνιχοίς παραδείγμασιν, όπως καὶ ή κοσμική ποίησις τῶν πρώτων ἀπὸ Χριστοῦ αἰώνων. Τοιοῦτος είνε ὁ ἀναπαιστικοῖς μονομέτροις καὶ διμέτροις γεγραμμένος ύμνος ό τῷ Κλήμεντι τῷ 'Αλεξανδρετ (+ μεταξύ του 211 - 218 ά. Χ.) προσποιούμενος, έν τοῖς χειρογράφοις δὲ τοῦ παιθαγωγοῦ εὐρισκόμενος, περὶ οὐ πρόλ. Christ anthol. graec. σελ. XVIII καὶ 37-8 καὶ Griech. Litter. 2 § 607. Εἶτα δὲ τὸ παρθένιον, ως ωνόμασεν αυτό ό Christ, τοῦ άγ. Μεθοδίου τῷ 312 μαρτυρήσαντος, οὐ έκάστη τῶν 24 στροφῶν ἐκ τριῶν σύγκειται ἰαμδιχῶν ἐπταποδιῶν χαὶ μιᾶς τετραποδίας ὡς χώλου ἐπφδικοῦ, μεθ' έχάστην δὲ στροφήν ἐπαναλαμβάνεται δίστιχον ἐπίφθεγμα ἐξ ἰαμβιχοῦ καταληκτικοῦ τετραμέτρου καὶ ἀκαταλήκτου διμέτρου. Έν τῷ ποιήματι τούτφ των μέν διχρόνων γίνεται χρήσις άδιαφόρως, ώς καί έν τοίς μεταγενεστέροις άνακρεοντείοις, των δέ σπονδείων καὶ έν ταίς άρτίαις χώραις, οίον

pnius.— puniu, mst. οι του τος Christ antholog graec carm. christ. σελ (2) Πρόλ, περί ταύτης μάλιστα Christ antholog graec carm. christ. σελ ΙΧ κέ. καί Krumbacher Byzantin. Lit. σελ. 305 κί.

⁽¹⁾ Περὶ τούτων πρελ. Krumbacher, Silzunsber. der hayer. Akad. d. Wiss., philos.—philol. hist. Cl. 1887 τόμ. 6΄ σελ. 53 xέ.

λημτικέ, Ιαμβικά τρίμετρα καὶ ἄλλα, ἐν δύο δὲ μόνον ὕμνοις, τῷ ἐσπερτοῦ καὶ τῷ πρὸς παρθέτον παραινετικῷ, τὴν νεωτέραν μθημοποιίαν ἤτοι τονικὰ ἰαμβικὰ τετρέμετρα καταληκτικά τε καὶ δικατάλκατα, τοὺ; πέντα κανοικῶς πεποιημένα. Πρόλ. Christ anthol. σιλ. ΧΗΙ κὶ καὶ 29 κἰ. Έτι δὲ μᾶλλον είχετο τῶν ἀρχαίων μοροῦν ὁ σύχρονος τοῦ Γρηγορίου ᾿Απολλινάριος ὁ νεώτερος († 380), οὸ σοῦξετε παράφρασις τῶν Ψαλμῶν ἐν ἐξεμέτροις, ἀν τε τεγικὰ κατασκινη ἐχρησίμευσεν ὡς παράδειγμα τῷ Νόννῷ ἀκμάσαντι κατὰ τὸς ἀρχας τῆς πέμπτης ἀ. Χ. ἐκατονταετηρίδος, ὅστις πρὶν μέν γέντατε Χρειτικός, ἔγραψε τὰ Διουνισικώ, ὑτερον δὲ μετέρρασεν ἐν ἱξαμέτροις τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγείλιον. Τοιαῦτα είνε καὶ τὰ ποήρματα Δυνεσίου τοῦ Κυργναϊκοῦ (370 - 413), ὅσα ἐποίησεν ἐξ ὅτου ἐγένετο Χριστιανός, ὅροια ὅντα παντάπασιν ἐκείνοις, ἄπερ είχε ποιήσας ὡς ἰθνικός.

Πάντα όμως τὰ μνημονευθέντα ποιήματα καίπερ ἔντεχνα, οὐδαμῶς ἐθέρμαινον τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τῶν συγχρόνων οὐδ' έγρησίμευσάν ποτε ώς ἄσματα ἐν τῆ λατρεία (1). ΄ Ω ς τοιαῦτα τουτέστιν ώς ἄσματα τῆς λατρείας κατὰ μέν τοὺς πρώτους ἀπό Χριστοῦ αίωνας έγρησίμευον ἄσματα έκ τῆς παλαιᾶς διαθήκης κυρίως λαμβανόμενα, καθὰ ἥδη καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος μαρτυρεῖ ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολή 5, 18 ώδε λέγων· «καὶ μή μεθύσκεσθε οἴνφ, ἐν ῷ ἐστιν άσωτία, άλλα πληρούσθε έν πνεύματι λαλούντες έαυτοϊς ψαλμοϊς καί ύμνοις και ώδαϊς πνευματικαϊς άδοντες και ψάλλοντες έν τῆ καρδία ύμων τῷ χυρίῳ»· καὶ ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους 3, 16 « ἐν πάση σοφία διδάσκοντες και νουθετούντες έαυτούς ψαλμοῖς ὕμνοις και ώδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι ἄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τῷ θεῷ». Διὰ τούτων δηλαδή μαρτυρεϊ ο ἀπόστολος ὅτι ήδη ἐν ἀρχαιοτάτοις χρόνοις οί γριστιανοί υμνουν τὸν θεὸν διὰ ψαλμῶν καὶ υμνων καὶ ώδων πνευματικών. Ποῖα δέ τινα είνε τὰ τρία ταῦτα εἴδη τῶν ὕμνων, δὲν είνε σαφές καὶ οί σοφοὶ διαφωνοῦσι περὶ τούτου πρὸς ἀλλήλους. Πιθανώτατον δὲ φαίνεται (πρόλ. Christ. anthol. σελ. ΧΙΧ κέ.) ὅτι καὶ τὰ τρία είδη τῶν ἱερῶν τούτων ποιημάτων ἦσαν τὰ αὐτὰ καὶ τὰ

έν ταις συναγωγαις των Ίουδαίων άδόμενα και ότι ψαλμούς μέν καί ύμνους ακουστέον τοὺς τοῦ Δαδίδ, οἵτινες καὶ ἐψάλλοντο καὶ τὸν θεὸν ύμνουν, φδάς δὲ άλλας παρά τοὺς ψαλμοὺς τοῦ Δαβίδ, οἰον τὴν φδὴν του Μωυσέως και της προφήτιδος Μαριάμ μετά την διάβασιν της Έρυθρας θαλάσσης (Έξόδ. 15), την τοῦ Μωυσέως ώδην, ην είπε πρός τοὺς υίοὺς Ἰσραήλ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ βίου αὐτοῦ (Δευτερ. 32), την φδην της "Αννας επί τη γεννήσει του Σαμουήλ (Βασιλ. Α΄, 2). Καλετ δ' αύτας ο απόστολος πνευματικάς ώς ίερας και σπουδαίας κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὰ τῶν έθνικῶν κοσμικὰ ἄσματα, οία τὰ σκόλια καὶ ἄλλα. Ύστερον δὲ τοῖς ἐκ τῶν συναγωγῶν τῶν Τουδαίων παραληφθείσι προσετίθεσαν οι χριστιανοί καὶ ἄλλα ἄσματα καὶ μάλιστα εἰς ἔπαινον τοῦ Χριστοῦ, τὰ μέν λαμβάνοντες ἐκ χωρίων τῆς παλαιᾶς διαθήκης, ἄτινα ὑπελάμβανον ὡς εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενα, οίον τὸ τοῦ 'Αμβακούμ τοῦ προφήτου τὴν τοῦ σωτήρος μέλλουσαν γάριν προφητεύοντος ('Αμβακ. 3), τὸ τοῦ 'Ησαίου προλέγοντος τὸ τῆς δικαιοσύνης ἀνατέλλον φῶς (Ἡσαί. 26), τὰ τῆς εὐλογίας πρὸς τὸν θεὸν τοῦ Ἰωνᾶ ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους (Ἰων. 2) και των τριών παίδων εν τῆ καμίνω καιομένων (Δανιήλ 3). άλλα δέ λαμβάνοντες εκ χωρίων της καινής διαθήκης, οία ήσαν τα κατά τὸν εύαγγελισμόν της Μαρίας (Λουκ. 1, 46-55), η προφητεία του Ζαχαρίου (Λουχ. 1, 68-79) καὶ ἡ εὐχὴ τοῦ πρεσθύτου Συμεῶνος (Λουκ. 2, 29-32). Τοιούτος δέ τις πρέπει νὰ ὑποληφθή ὅτι ἡτο καὶ ό είς Χριστόν υμνος, ον οί χριστιανοί ήδον κατά τους χρόνους του αὐτοκράτορος Τραϊανοῦ, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῆς τοῦ Πλινίου ποῦ νεωτέρου επιστολής (X, 96), εν ή λέγονται τάδε «adfirmabant autem hanc fuisse summam vel culpae suae vel erroris, quod essent soliti stato die ante lucem convenire carmenque Christo deo dicere secum invicem».

85. "ιτι δἱ ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας τὰ κείμενα τῶν ἰερῶν ἀσμάτων ἰλαμβάνοντο ἐκ τῆς ἀγίας γραφῆς καὶ συὐσταντο σχεδὸν ὁλοκληρα ἐκ λίξεων αὐτῆς τῆς τε παλκιὰς καὶ τῆς καινῆς καὶ κατὰ τοῦτο διαἀξουοι τῶν μεταγενεστέρων ὑμνοβικών ἀσμάτων, ἄτινα καὶ πρωτότυπα ἡσαν καὶ κατὰ τὴν τονικὴν ῥυθμοποιάν ἐποιοῦντο, μαρτυρεί τὸ ἀρχαιότατον χριστιανικόν ψαλτήριον ἡ ὑμνολόγιον, ὅπερ σῷζεται ἐν τῷ 'λλεξανδρέγω κάδικε (codex Alexandrinus). Ὁ εἰς τὴν πέμπτην δηλαδή ἐκατονταετηρίδα ἀνήκων οὐτος καδιζ μετὰ τὴν 'Ελληπτην δηλαδή ἐκατονταετηρίδα ἀνήκων οὐτος καδιζ μετὰ τὴν 'Ελλη-

⁽¹⁾ Έξωρτέα ἴσως ἄσματά τινα τῆ προσφδιακῆ ρύθμοποιία πεποτημένα καὶ δή η∟άμθοις ἢ ἀνακροντείοις, οἶα τὰ τοῦ Σωρρονίου τοῦ Ἱεροσολμμέτου, τὰ Ἡλίου τοῦ Συγκλλον, Υτατίου καὶ ὅλλων (πρῶλ. Christ authol. ΧΧVI κὰ. καὶ σὰ. 43 κὰ) Περὶ δὰ τῶν ἰαμδικῶν κανόνων Ἰωάννου τοῦ Δαμακκηνοῦ θὰ ἐπωμεν κατωτέρω.

νικήν των έβδομήκοντα μετάφρασιν τῆς παλαιᾶς Δ. περιέχει έκκλησιαστικόν ύμνολόγιον, έν ώ τοῖς ψαλμοῖς τοῦ Δαβίδ προστίθενται καί αί έχ τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης εἰλημιέναι ἀδαί, ας ἀνωτέρω κατελέζαμεν, και τέσσαρες άλλαι, αι πάσαι τεσσαρεσκαίδεκα. Μέγρι λοιπόν της πέμπτης έκατονταετηρίδος τὰ ἄσματα, ἄτινα ήδον οί γριστιανοί έν ταϊς έκκλησίαις αύτῶν, ἦσαν σχεδόν τὰ αὐτὰ καὶ τὰ έν τῆ Ἰουδαϊκῆ συναγωγῆ ἀδόμενα, μεταξύ δὲ πάντων τούτων τῶν ἐκκλησιαστικών άσμάτων τὰ πρώτα ἔφερον, ώς εἰκός, οἱ ψαλμοὶ τοῦ $\Delta \alpha$ -Gίδ. Εύλογον δὲ νὰ ὑποτεθῆ ὅτι καὶ τὸ μέλος τῶν ψαλμῶν καὶ τῶν άλλων ώδων των έκ της παλαιάς διαθήκης ήτο το αύτο τῷ έν τῆ συναγωγή χρησίμω (1). Ψαλμοί τινες έξελέγοντο χάριν ώρισμένων έορτων, οίος ο κθ΄ είς την έορτην της σταυρώσεως του Ίησου, ή ήδοντο καθ' ώρισμένας ώρας τῆς ἡμέρας, οἶος ὁ όρθρινὸς ἡ ἐωθινὸς Εθ' καὶ ὁ ἐπιλύγνιος ρμ'. "Ηιδοντο δὲ οἱ ψαλμοὶ κατ' ἀργὰς μὲν ἔνὸς ψάλτου ή γορού κατάργοντος του μέλους, του δὲ λαού κοινωνούντος της ώδης διά των ύπ' αύτου έπαναλαμβανομένων τελικών έπιφθεγμάτων, οίου τοῦ ἀλληλούῖα, ἀμήν, ώσαντά, τοῦ πολλάκις ἐπαναλαμβανομένου χύριε έλέησον. Έχ τούτων δὲ ὡς ἐχ σπέρματος ἀνεπτύγθησαν έπειτα τῷ γρόνῳ πρῶτον μέν μικρά τινα καὶ αὐτοτελή τροπάρια παρεμβαλλόμενα ώς καὶ τὰ ἐπιφθέγματα μεταξὺ τῶν ψαλμών και ώδων και άλλων έκ τῆς άγίας γραφῆς άναγνωσμάτων, εἶτα δὲ μείζονα ποιήματα, οἶα μάλιστα τὰ κοντάκια (ὕμνοι) καὶ οἱ κανόνες. Τὰ δ' ἐπιφθέγματα ἐκαλοῦντο κυρίως ἐφύμνια ἡ ἀκροτελεύτια, προσέτι δε και ακροστίγια και υποψάλματα. Περί δε του λαού ούτω της ώδης χοινωνούντος έλέγετο ότι υπήχουεν η υπήχει η υπέψαλλε (Λατιν. succinere, respondere, - responsoria). Πρ6λ. διατάξ. άποστολ. 2, 57 «μέσος δὲ ὁ ἀναγνώστης ἐφ' ὑψηλοῦ τινος ἐστὼς άναγινωσκέτω τὰ Μωσέως καὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναυή, τὰ τῶν κριτῶν καὶ των βασιλειών, τὰ τῶν παραλειπομένων καὶ τὰ τῆς ἐπανόδου, πρὸς τούτοις τὰ τοῦ Ἰώβ καὶ τὰ Σολομώντος καὶ τὰ τῶν δεκαἐξ προφητων άνὰ δύο λεγομένων άναγνωσμάτων έτερος τις τοῦ Δαβίδ ψαλλέτω υμνους και ο λαος τὰ ακροστίχια υποψαλλέτω». Περι δε τὸ μέσον της τετάρτης έκατονταετηρίδος οί μοναχοί Διόδωρος καὶ Φλαυιανός είσηγήσαντο τὸ ἀντίφωνον ήτοι τοὺς ἀντιφώνους ὕμνους (Λατιν. antiphonae), πρός τὰ ἀμοιδαΐα τῆς παλαιᾶς ποιήσεως ἀντιστοιγούντας, ως μαρτυρεί ό Θεοδώρητος (έκκλ. ίστορ. 2,24) λέγων ώδε «ούτοι πρώτοι διχή διελόντες τους των ψαλλόντων χορούς, έχ διαδοχής ἄδειν τὴν Δαυϊτικὴν ἐδίδαζαν μελφδίαν· και τοῦτο ἐν 'Αντιογεία το πρώτον αρξάμενον, πάντοσε διέδραμε και κατέλαδε της οίχουμένης τα τέρματα». Συλλήπτορες δε και άρωγοι των άντιφώνων έν τῆ ἀνατολῆ έγένοντο ὁ ἐκ Καισαρείας Βασίλειος καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ίδία έν άντιθέσει πρὸς τοὺς αίρετικοὺς (πρόλ. Σωζομ. έχαλ. Ιστορ. 8, 8). Ο Βασίλειος εν έπιστ. 207 μνημονεύει άμφοτέρων τῶν τρόπων λέγων ωδε: «ἐξαναστάντες τῶν προσευγῶν εἰς τὴν ψαλμωδίαν καθίστανται καὶ νῦν μὲν διχῆ διανεμηθέντες ἀντιψάλλουσιν άλλήλοις,— επειτα πάλιν επιτρέψαντες ένὶ κατάρχειν τοῦ μέλους, οἱ λοιποὶ ὑπηχοῦσι». Εἰς δὲ τὴν δυτικὴν ἐκκλησίαν τὰ ἀντίφωνα εἰσήχθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ᾿Αμιβροσίου (1).

86. Πρώτοι δὲ οἱ αἰρετιχοὶ ἤδη ἀπὸ μέσης τῆς τρίτης έκατονταετηρίδος ήρξαντο να γράφωσιν ίδιωτικούς ύμνους, σκοπούντες δι' αύτων να διαδωσι και στηρίζωσι τα ίδια αύτων δόγματα, oloι ol περί τον Νέπωτα τον έπισκοπον Αίγύπτου (Εὐσέδ. Ιστορ. έκκλ. 7, 24,4), of perl ton Areion (Swar, 1,9 Fwitig in Figortopy, exc. 11, 2), οι περί τον γνωστικόν Βαρδεσάνη καὶ τὸν υίὸν αὐτοῦ 'Αρμόνιον, οἵτινες ἀνῆκον εἰς τὴν ἐν Συρία ἐκκλησίαν (Θεοδώρητ. ἱστορ. έχχλ. 4, 29. Σωζόμ. ίστ. έχχλ. 6, 25) καὶ οἱ περὶ τὸν ᾿Απολλινάριον (Σωζόμ. ίστ. έχχλ. 6, 25). Τοὺς ἰδιωτιχοὺς ὅμως τούτους ψαλμούς οι προεστώτες της ορθοδόξου Έκκλησίας κατεπολέμουν απείργοντες της έχχλησίας έχ φόδου μη διὰ της ήδύτητος τῶν μελῶν διαδοθώσιν έπι μάλλον αι δόξαι των αιρετικών και έχνικήσωσιν. Αξια δ' ένταῦθα μνείας είνε μάλιστα τὰ ὑπὸ τοῦ Φιλοστοργίου περὶ 'Αρείου λεγόμενα τάδε: «τὸν "Αρειον ἀποπηδήσαντα τῆς ἐκκλησίας, ἄσματά τε ναυτικά καὶ ἐπιμύλια καὶ ὁδοιπορικά γράψαι καὶ τοιαῦθ' ἔτερα συντιθέντα είς μελωδίας έντείναι, ας ένομιζεν έκαστοις αρμόζειν, δια

^{(1) &}quot;Ατία νὰ μνημονιευθώσει ἐνταύθα τὰ τοῦ Ἰσιδοίρου τοῦ ἰξ Ἰσπάλιος (de eed. offic. 1, 5) λεγόμενα περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὁ ἰξελλεν ἡ ἰκαλησία κατὰ τοὺς πρώτους αδιος. 3 γε στιπίείνα ecclesia ita psailebat, ut modio flexu voios facert psallentem resonare, ita ut pronuntianti vicinior essel, quam canenti ». Πέρλ, Αγόνοντύνο Confess. 10, 38.

⁽¹⁾ Πρέλ. August. confess. 9,7 «tum Hymni et Psalmi ut canerentur secundum morem orientalium partium, ne populus moeroris tacdio contabescoret, institutum est».

της έν ταις μελωδίαις ήδονης έκκλέπτων πρός την οίκείαν ασέβειου τοὺς ἀμαθεστέρους τῶν ἀνθρώπων». 'Ωσαύτως δὲ καὶ ὅσα ὁ Σωζόμενος λέγει 8,8° «Οἱ τοῦ ᾿Αρείου . . . νύκτωρ ἐν ταῖς δημοσίαις στοαῖς συνελέγοντο καὶ εἰς συστήματα μεριζόμενοι κατά τον τῶν ἀντιφώνων τρόπον έψαλλον, άκροτελεύτια συντιθέντες πρός την αὐτῶν δόξαν πεποιημένα ύπο δὲ τὴν ἔω ταῦτα δημοσία ψάλλοντες εἰς τοὺς τόπους άπήεσαν, ένθα και έκκλησίαζου . . . Τελευτώντες δε πρός έριν τὰς ώδας προσετίθεσαν, ποῦ εἰσὶν οἱ λέγοντες τὰ τρία μίαν δύναμιν καὶ έτερα τοιάδε τοῖς ϋμνοις ἀναμιγνύντες. Δείσας δὲ Ἰωάννης (ὁ Χρυσόστομος) μή τινες τούτοις ύπαγθωσι των ύπ' αύτὸν έκκλησιαζόντων. έπὶ τὸν ἴσον τρόπον τῆς ψαλμωδίας τὸν αὐτοῦ λαὸν προτρέπει. Έν όλίγω δὲ ἐπισημότεροι γενόμενοι τοὺς ἀπὸ τῆς ἐναντίας αἰρέσεως ύπερέβαλον τῷ πλήθει καὶ τῆ παρασκευῆ. Καὶ γὰρ δὴ καὶ σταυρῶν άργυρα σημεία ύπὸ κηροίς ήμμένοις προηγούντο αύτων καὶ εὐνούγος της βασιλέως γαμετής έπι τουτο τέτακτο, την περί ταυτα δαπάνην καὶ τοὺς ὕμνους παρασκευάζων». Οὐ μόνον δ' ἐν τῆ ἀνατολῆ, ἀλλὰ καί ἐν τῆ δύσει κατεπολεμοῦντο ώσαύτως οἱ αίρετικοὶ 'Αρειανοί τε καὶ άλλοι· οἶον ὁ Αὐγουστἴνος ἔγραψε ψαλμόν κατὰ τῶν Δονατιστῶν (Psalmus contra partes Donati), οὖ ἡ ἀργή, ἥτις ἐγρησίμευε καὶ ώς ὑπόψαλμα, ἔγει ὧδε.

omnes qui gaudetis de pace, modo verum judicate.
Έπισήμας δι ή κατάχρησις αύτη κατεδιαάσθη όπό τῆς το Λαοδιακία
συνόδου (360), ἤτις διὰ τοῦ πεντηκοστοῦ ἐνάτου κανόνος ἐθέσπισεν
«ὅτι οὐ δεὶ ἐδιωτικοὺς ψαλμοὺς λέγισθαι ἐν τῆ ἐκκλησία, οὐδὶ ἀκανόνιστα βιβλία, ἀλλὰ μένα τὰ κανονικὰ τῆς καινῆς καὶ παλαιᾶς διασόκιστα βιβλία, ἀλλὰ μένα τὰ κανονικὰ τῆς καινῆς καὶ παλαιᾶς διασόκιστος το Σολομώντος, εἶτα καὶ ἄλλων τινὰν». ἀλλὶ εἰς τούτους εῦλογον φαίνεται νὰ συμπεριλησθώαι καὶ οἱ νεότεροι Χρεστιανικοί καὶ μάλιστα οἱ τῶν αἰρετικῶν. Ποίων δὲ ρυθμών καὶ ποίου καθ'
δλου τρόπου ρυθμωποιίας ἐγίνετο χρῆσις ἐν τοἰς ἱδιωτικοῖς τούτοις
ψαλμοῖς, δὲν δύναταί τις νῦν ἀσφαλῶς νὰ εἰτη διὰ την ἀπώλιεων
αὐτῶν ἐὰν δὲ εἰκάσωμεν ἐκ τοῦ ψαλμοῦ τῶν Ναασσηνῶν, δν εὐρήσεις ἐν Christ anthol. σελ. 32, καὶ ἐξ ἄλλον, φαίνεται ὅτι χρήσιμος
λέγει ὁ Σωζόμενος ἐν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι γωρίφ (8, 8), ὅτι
λέγει ὁ Σωζόμενος ἐν τῷ ἀνωτέρω μνημονευθέντι γωρίφ (8, 8), ὅτι

οί 'Αρειανοί ανεμίγνυσαν τοῖς ύμνοις καὶ τετράμετρα τροχαϊκά τονικά, οἶον βεθαίως ἦτο τὸ

ποῦ εἰσίν οἱ λέγοντες τὰ τρία μίαν δύναμιν; καὶ «ἔτερα τοιάδε», φαίνεται ὅτι ἐν τοἰς ἐριμνίοις ἢ ιποψάλμασιν ἐποἰοῦντο χρῆσιν οἱ αἰρετικοί, τοιλιάχιστον οἱ ᾿Αρειανοί, καὶ τῆς τονικῆς ῥυθμοποιάς. Ταὐτην δὲ τὴν χρῆσιν τῆς τονικῆς ῥυθμοποιάς κατὰ τὴν ετάρτην ἀπὸ Χριστοῦ ἐκατονταιτηρίδα γενομένην δικαιούμιθα νὰ ὑπολάδωμεν καὶ ὡς τὴν πρώτην ἀρχὴν τῆς τονικῆς ποιήσεως, ἢτις δὲν ἰδράδων νὰ ἀναπτυχῆς καὶ ἐπικρατήση πρώτιστα μὲν καὶ πρωμώτατα ἐν τῆ ἐκκλησιαστικῆ ὑμνωδίας, εἰτα δὲ καὶ ἐν

τῆ χοσμική ποιήσει, δηλονότι τῆ δημοτική. 87. ' $A \phi$ ' οὖ δὲ ἐν τῷ ' Γ 'ωμαϊκῷ κράτει ἐξενίκησε τὸ Xριστιανικὸν δόγμα και έπισήμως ως δόγμα του κράτους άνεκηρύχθη, δεν ήδύνατο είμη μετ' οὐ πολὸ μεγάλη να ἐπέλθη μεταβολή καὶ εἰς τὰ τῆς Χριστιανικής λατρείας, έπειδή και εύπορία μείζων ήδη προσεγένετο τή έχχλησία ως έχ της προστασίας και χρηματικής βοηθείας της πολιτείας και έκ της ύπο των άει πληθυνομένων πιστων έπικουρίας. Ούτω τὸ λοιπὸν ἡδύναντο καὶ ναοὶ μείζονες καὶ μεγαλοπρεπέστεροι εὐκολώτερον νὰ οἰχοδομηθώσι καὶ αὶ ἱεροτελεστίαι λαμπρότερον νὰ κοσμηθωσι. Τοιαύτη δέ τις μεταβολή είκος ήτο νὰ συμβή ίδια έν τῆ έκχλησιαστική ύμνφδία, όπερ τῷ ὄντι καὶ ἐγένετο. Διότι ἐν ῷ αῦτη μέχρι τοῦδε περιωρίζετο χυρίως είς τοὺς ψαλμούς τοῦ Δαδίδ καὶ είς ύμνους είλημμένους αυτολεξεί η σχεδόν ούτως έχ της παλαιάς μάλιστα διαθήκης, ἐστερούντο δὲ τὰ ποιήματα ταϋτα ρυθμού, ἢ οσάκις έποιούντο ερρυθμα, ήκολούθουν τῆ παλαιξ προσφδιακή ρυθμοποιίς, άπο της πέμπτης έκατονταετηρίδος ήρξατο άπελευθερωθείσα ήδη των δεσμών να δημιουργήται ή έχκλησιαστική ποίησις ή έχ των χρόνων χαὶ τοῦ χράτους, ἐν ῷ ἐδημιουργήθη, δικαίως Βυζαντιακή δυναμένη νὰ κληθή, ην μάλιστα χαρακτηρίζει ή τονική ρυθμοποιία και ή Βυζαντιακή μουσική. Ἡ ποίησις αυτη, περὶ ἡς ἐφεξῆς ἔσται λόγος, τὰς μέν υποθέσεις ελάμβανεν ου μόνον έχ τῆς παλαιᾶς, ὰλλ' έξ ἴσου χαὶ έχ της χαινής διαθήχης πολλήν δέ παρείχοντο αύτη ύλην και ol έκάστοτε ύπὸ τῆς ἐκκλησίας ἀνακηρυττόμενοι μάρτυρες τῆς εἰς Χρίστὸν πίστεως. Χρῆσις δὲ αὐτῆς ἐγίνετο μείζων μὲν ἐν ταῖς ἀχολουθίαις του δρθρου καὶ ταϊς τοῦ ἐσπερινοῦ ἢ ἐπιλυχνικοῦ, ἐλάσσων δὲ έν ταϊς λειτουργίαις. .

88. Καὶ παλαιότατοι μὲν ὑμνογράφοι τῆς Βυζαντιακῆς ταύτης έκκλησιαστικής ύμνογραφίας μνημονεύονται ό "Ανθιμος καὶ Τιμοκλής, οίτινες (ποβλ. Θεοφάνη έκδ. Βόννης σελ. Ι, 177) ήκμασαν τῷ 457 ά. Χ. Προσέτι μνημονεύονται ώς κατά την αὐτην πέμπτην έκατονταετηρίδα άκμάσαντες ο Μαρκιανός. Ίωάννης ο Μοναγός καὶ μάλιστα ο Αυζέντιος. Τοῦ τελευταίου διανον διέσωσεν ο σύγγρονος μέν. νεώτερος δὲ τὴν ἡλικίαν βιογράφος αὐτοῦ Γεώργιος. Έκ τῶν πρώτων δέ τούτων άσμάτω, τὰ μέν πλεϊστα ἀπώλοντο ἄρδην, ἔνια δὲ πιθανῶς τώζονται μέν σποράδην, όμως δὲ ἀδύνατον νὰ διακριθώσι διὰ τὴν άνωνυμίαν. Είς πλήρη δ' άκμην άφίκετο ή έκκλησιαστική ύμνογραφία κατά την έκτην ά. Χ. έκατονταετηρίδα. 'Ο βασιλεύς Ίουστινιανός (527-565) βεδαιούται ύπὸ παλαιών μαρτυριών ώς ποιητής τοῦ υμνου «ό μονογενής υίὸς καὶ λόγος τοῦ θεοῦ (Christ anthol. σελ. ΧΧΧΙΙ). Περί τοὺς αὐτοὺς δὲ γρόνους ήκμασαν καὶ οἱ μελωδοὶ 'Αναστάσιος, Κυριακός και μάλιστα ὁ 'Ρωμανός, εξς ούτος τῶν μεγίστων Βυζαντίνων έκκλησιαστικών μελφδών. "Ως δέ μανθάνομεν έκ της μόνης πηγής, του συναξαρίου του όσίου τούτου μελωδού (6λ. μηναΐον τῆς α΄ Όκτωβρίου, ὅτε τελεῖται ἡ μνήμη αὐτοῦ), ὁ 'Ρωμανός ἐν Συρία γεννηθείς ἐχρημάτισε μὲν διάκονος ἐν Βηρυτῷ, ἦλθε δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ 'Αναστασίου τοῦ βασιλέως, πιθανώτερον τοῦ πρώτου (491-518) ἢ τοῦ δευτέρου (713-716), ἔνθα ἐμπνευσθείς ὑπὸ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόχου ἐποίησε κατ' ἀργὰς τὸ κοντάκιον είς τὴν έορτὴν τῶν Χριστουγέννων, οὖ τὸ προοίμιον «ἡ παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει κέ.», εἶτα δὲ καὶ ἐτέρων ἐορτῶν κοντάχια ώς περί τὰ γίλια. 'Απεδείγθη δ' ό 'Ρωμανός ό μέγιστος ποιητής των κοντακίων, τοῦ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἐπικρατοῦντος είδους της έκκλησιαστικής ποιήσεως. Είνε δὲ τὸ κοντάκιον τὸ έτερον των δύο χυριωτάτων είδων τῆς έχχλησιαστικῆς ὑμνογραφίας καὶ σύγκειται έξ εἴκοσι μέχρι τριάκοντα ή καὶ πλειόνων ἔτι όμοίων άλλήλαις το μετρικόν σχήμα στροφών. Προτάσσεται δέ των στροφών τούτων, αἴτινες καλοῦνται τροπάρια ή και οἶκοι, ὡς προοίμιον μία διάφορος το μετρικόν σχήμα έλάσσων στροφή, σπανιώτερον δὲ δύο καὶ σπανιώτατα τρεῖς. Πᾶσαι δὲ αὶ στροφαὶ ἔχουσι τὸ αὐτὸ ἔφύμνιον, όπερ κανονικώς είνε μονόκωλον ή δίκωλον. Τό είδος τοῦτο τῶν έκκλησιαστικών άσματων, όπερ συνήθως έκαλεῖτο κοντάκιον ή καὶ κοττάκιτ, ούτως, ώς φαίνεται, όνομασθέν έκ τοῦ μικροῦ κόντακος, περί

δυ είλίσσετο ό τὸ ἔσμα περιέχων χάρτης, όπο των ἐν τῆ Ἑσπερίζ σοφων καλείτσαι νόν κατ' εἰσήγγανν τοῦ Γουλιείλμου Μεψεν κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ὕμνος. Εἰς τὸ εἰδος δὶ τοῦτο τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ἀνήκουσι πάντα τὰ σῷζόμενα ποιήματα τοῦ Γουμανοῦ. Ἐκ τοῦ τέλους δὶ τοῦ ἔκτου καὶ ἐκ τοῦ ἱδόμου ὰ. Χ. αἰανος ἔχομεν ὁλίγους ὅμνους, όν οι χρόνοι είνε ἀσφαλῶς ὡρισμένοι, οἱος ὁ ἀκάθιστος ὅμνος, τοῦ πατριάγχου Σεργίου, ὅστις κατά τινα ἀξιόπιστον μαρτυρίαν ἐποιήθη τῷ δῦδ, ὅτε ἡ Κωνσταντινούπολις ἀπειληστον μαρτυρίαν ἐποιήθη τῷ δῦδ, ὅτε ἡ Κωνσταντινούπολις ἀπειλη-

θείσα ὑτὸ τῶν 'Λόάρων ἐσώθη τῆ προστασία τῆς θεοτόκου.' 'Α πορείδι υταμε εξών το 89. Τὰν περίοδον τῶν κοντακίων διαδέχεται ἡ τῶν κανόνων περίο Μεσαξεί λυτοκ. δος, καθ ἡν δηλαδή εὐρεθη καὶ ἐγεωργήθη τὸ ἔτερον σημαντικώτα- εἰ ἔτογοδο. τον είδος της έχχλησιαστικής ποιήσεως, οί κανόνες, καίτοι οὐδαμῶς ἐπαύσαντο κατ' αὐτὴν καὶ τὰ ἄλλα εἴδη τῆς ὑμνογραφίας θεραπευόμετα. Πᾶς δὲ κανών συνέκειτο έζ ὀκτώ ἢ ἐννέα ὡδών, ὧν ἐκάστη διέφερε των άλλων κατά τὸ ρυθμικόν σχήμα καὶ τὴν μελωδίαν, περιελάμβανε δε την μεν άργην πλείονας, ύστερον δε ώς έπι το πλείστον τρεῖς ἢ τέσσαρας ομοίας ἀλλήλαις στροφάς. Έκάστη δηλαδή ώδὴ είχεν ίδιον είρμον, τουτέστιν ίδιαν τινά στροφήν, πρός ήν ώς πρός παράδειγμα έποιούντο τὰ τροπάρια ήτοι αἱ λοιπαὶ τῆς αὐτῆς φόῆς στροφαί. Περί της συνθέσεως τοῦ κανόνος Θεοδόσιος ό γραμματικός λέγει τάδε: αοΐον έάν τις θέλη ποιήσαι κανόνα, πρώτον δεί μελίσαι τὸν είρμόν, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὰ τροπάρια, ἰσοσυλλαβοῦντα καὶ όμοτονούντα τῷ είρμῷ καὶ τὸν σκοπὸν(1) ἀποσώζοντα». Ποιηταὶ δὲ ἐνδοξότατοι τοῦ είδους τούτου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ἐγένοντο 'Ανδρέας ο άρχιεπίσκοπος Κρήτης, 'Ιωάννης ο Δαμασκηνός και Κοσμάς ὁ Ἱεροσολυμίτης. Καὶ εύρετὴς μὲν τοῦ κανόνος νομίζεται 'Ανδρέας ὁ Κρήτης, ὅστις ἤκμασε περὶ τὸ 650-720 κράτιστον δ' αὐτοῦ έργον ο μέγας κανών, παροιμιώδης διά το μέγεθος αυτού γενόμενος, ώς έχ 250 στροφών συγχείμενος τελειωταί δὲ οἱ δύο άλλοι, ὅτε Ίωάννης καὶ ὁ Κοσμᾶς. Καὶ ὁ μὲν Ἰωάννης ὁ καὶ Χρυσορρόας ἐπικαλούμενος έγεννήθη έν Δαμασκῷ περὶ τὸ τέλος τῆς έβδόμης έκατονταετηρίδος καὶ ἀπέθανε πρό του 754 ἐν τῆ μονῆ του ἀγίου Σάδα τῆ παρὰ τὰ Ἱεροσόλυμα, ἐν ἡ ἐμόναζεν, ἀφ' οῦ ἰερώθη. Περὶ δὲ τῶν συγγραμμάτων αυτοῦ καὶ τῆς ἀξίας αυτών πρόλ. Krumbacher Byzant. Litterat. σελ. 172. Ο δε Κοσμάς συνεζεπαιδεύθη μεν εν

⁽¹⁾ Σκοπόν ακουστέον την μελ. δίαν.

Δαμασκώ μετά Ίωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, εἶτα δὲ ἦλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν τοῦ ἀγίου Σάβα μονήν. 'Αφ' οὐ δὲ πολλὰ ἐνταῦθα διέτριψεν έτη περί την έπιστήμην καί την έκκλησιαστικήν ποίησιν άσχολούμενος, τω 743 έγένετο έπίσκοπος τοῦ ἐν Φοινίκη Μαϊουμά, ὅθεν ἐνίστε καὶ Κοσμάς ὁ Μαϊουμά ἐπικαλεῖται, τὸ δὲ σύνηθες ὅνομα 'Ιεροσολυμίτης η 'Αγιοποιλίτης άναφέρεται είς την μακράν αὐτοῦ έν τη μονή τοῦ ἀγίου Σάδα διατριθήν. Περί τοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ Κοσμά ὁ Σουίδας έν λ. Ίωάννης λέγει τάδε: « Ίωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὁ ἐπικληθείς Μανσούρ, άνὴρ καὶ αὐτὸς ἐλλογιμώτατος, οὐδενὸς δεύτερος τῶν κατ' αύτον έν παιδεία λαμψάντων. Συγγράμματα αύτοῦ πάνυ πολλά και μάλιστα οιλόσορα, είς τε την θείαν γραφήν παράλληλοι κατ' έκλογήν, καὶ οἱ ἀσματικοὶ κανόνες,ἰαμδικοί τε καὶ καταλογάδην. Συνήκμαζε δ' αὐτῶ καὶ Κοσμᾶς ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων, ἀνὴρ εὐφυέστατος καὶ πνέων μουσικήν όλως την έναρμόνιον. Οἱ γοῦν ἀσματικοὶ κανόνες Ίωάννου τε καὶ Κοσμά σύγκρισιν οὐκ ἐδέξαντο, οὐδὲ δέξαιντ' ἄν μέγρις ό καθ' ἡμᾶς βίος περαιωθήσεται».

90. Κατά τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους, καθ' οὓς ἐν Συρία ἡ ἐκκλησιαστική ποίησις ἔφθασεν είς τὸν κολοφώνα αὐτής, ήκμασαν καὶ ἐν τοῖς δυσμικωτάτοις μέρεσι τοῦ Βυζαντιακοῦ κράτους, ἐν Σικελία καὶ τῆ Κάτω Ίταλία, πολλοί ἀξιόλογοι μελφδοί, οίοι οί Συρακόσιοι Γρηγόριος, Θεοδόσιος, Μεθόδιος, ών ό τελευταΐος υστερον ήλθεν είς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ὁ Σικελὸς Ἰωσὴφ ὁ ὑμνογράφος, ὅστις καὶ αὐτὸς μετά πολλάς περιπετείας περιήλθεν είς Κωνσταντινούπολιν, ένθα καὶ απέθανε έπὶ τῆς βασιλίσσης Θεοδώρας (842-856), "Εστία διως τῆς έκκλησιαστικής ποιήσεως κατά την παρακμήν αὐτής, τουτέστιν ἀπὸ των άργων της ένατης έκατονταετηρίδος και έξης, άπεδείνθη ή έν Κωνσταντινουπόλει μονή Στούδιον. Ένταῦθα ἐποίει Θεόδωρος ὁ Στουδίτης (759-826), οὐ σώζονται πολλοὶ ὕμνοι. Ἐντεῦθεν έξῆλθεν ό άδελφὸς τοῦ Θεοδώρου Ἰωσήφ, ὅστις ὕστερον ἐγένετο ἐπίσκοπος Θεσσαλονίκης καὶ ἐμαρτύρησεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως Θεοφίλου. Ἐνταῦθα διέτριψε Θεοφάνης ό Γραπτός, δατις τω 842 προυγειρίαθη άργιεπίσκοπος Νικαίας, προσέτι Γεώργιος ό έκ Νικομηδείας; Μητροφάνης καί Θεόδωρος ό Σμυρναϊος, και οι Στουδίται 'Αντώνιος, 'Αρσένιος, Βασίλειος, Γαθριήλ, Νικόλαος καὶ άλλοι, Έν τοῖς μελωδοῖς τῆς περιόδου ταύτης διαπρέπει ή Κασία ή Κασσία, ήτις ἐν τοῖς ἰδιομέλοις αύτης έμφανίζει μεγάλην πρωτοτυπίαν και βαθύ πάθος. 'Ασθενή δὲ είνε τὰ ποιπτικὰ δοκίμια τοῦ πατριάρχου Φωτίου, τοῦ βασιλέως Λέοντος τοῦ Σοροῦ (ἐωθινὰ) καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου (ἔξατοῦ Σοροῦ (ἐωθινὰ) καὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ἐκατονταετηρίδα συντελεσθέντος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀγματολογίου, ἔξλιπε το κέντρον πρός τὴν περαιτέρω αὐξησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως. Διότι δυσχεροῦς ἦδη καταστάσης τῆς ἐισαγωγῆς ἐων ἀσμάτων εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἀρματακοι τολόγιον, δὲν ἐριλοτιμοῦνσο, ὅπως πρότερον, οι μελφδοὶ νὰ ποιῶσι νέα μέλη. Σπανίως δὲ μόνον ὑστερον ἐγίνοντο δεκτὰ νέα ἄσματα εἰς ἀστερεότυπα ἦδη καταστάντα ὑμνολογικὰ συντάγματα, τὴν τε δεκτόμησον καὶ τὸ τριφδιον καὶ τὰ μηναϊα.

91. "Απασα λοιπόν ή εκκλησιωστική αύτη ποίησις ή χάρι των έκκλησιωστικών άκολουθιών ποιηθείσα είνε έρρυθμος, ρυθμοποιάκν δε έκκλησιωστικών άκολουθιών ποιηθείσα είνε έρρυθμος, ρυθμοποιάκν δε μεταχερίζεται ούχι την άρχαίαν προσφιδιακήν, άλλα την τονικήν (1).

(1) Tod 'acubous solveu mapatéén neúros 'louduns à Arapasanyot, Sorte solt exambous, edu ele thy Karaso febrogra, voi ele th' Engelum sai the list the IE-market feprague ligitous, reputepou sant the propositionarty hybranoism. 'All' muse of critys from the memory-two sai sant trip towards playmonism,' à bi malande solve of critics have been solved for the transporter and sait trip towards playmonism,' it have been described and the playmonism of the transporter of the control of the factor of the critical forms of the playmonism of the lought solve of the factor of the critical solve of the factor of the critical forms of the crit

ñχος α'. ώδη α'.

"Εσωσε λαδν θαυματουργών δεσπότης, ύγρον θαλασσης κύμα γερσόσος πάλαι: πάλο δε τερθείς εκ κόρης, τρίσον βατίνι πόλου τέθπουν πίμιν, δν κατ' ουσίαν ξουν το πατρί και βεροποίς δοξάζομεν. "Ηνεγκε γαστήρ ήνγασμένη λόγον, σάδας δέμέκτος ζογραφουμένη Είτορ, μήντα μορφά πά Βροποίς θεόν, μήντα μορφά πά Βροποίς θεόν, Είτος τάλαιναν νηδύν αράς πάς πάλαι λίσοντα πικρίξι, δν βροποί δοξάζομεν. "Εδειξεν άστης τον πρό κλάου λόγον, ξάθοντα ποίτοια την άμαρτίαν, μάγοις, αφάς πενιχρόν είς σπέος, τον συμπαθή ές σποργόσους έλειτον, δν γεγηθότες πέστος πέστος πέστος κάστος πέστος πέστος

ίδον τον αυτον και βροτόν και κύριον.

Και αι τρεξε αίται στροφαί (τροπάρια) έχουσι κοινά τρία τινά α΄) την αύνδεσιν έχ πέντε προσυβιακών ιαμέσκών τριέτρων ε΄) την τουκήν διαίρεσιν τών στίχων, ό προτος δηλ. στίχος τε, α΄ και δ΄ στροφές συμφωνεί τώ πρώτω στίχω τοῦ είρμοῦ, ὁ δεάτερος τῷ δευτέρω και ἐφείξε ἀυσότους γ΄) τὴν ἀνακάκλησιν τῆς μελυβίες. Шλην τοάτερος τῷ δευτέρω και ἐφείξε ἀυσότους γ΄) τὴν ἀνακάκλησιν τῆς μελυβίες.

"Όπως δηλαδή έν τῷ πολιτικῷ στίχω, οῦτω καὶ έν τἢ ποιήσει ταύτη ή είς πόδας διαίρεσις γίνεται διὰ τῶν λογικῶν τόνων' αἱ μέν δηλαδή όξέως τονούμεναι συλλαδαί λαμδάνονται ώς θέσεις τῶν ποδῶν, αί δὲ βαρέως ήτοι αι άτονοι ώς άρσεις. Ο δε περισπώμενος τόνος ισοδυναμεί τῷ ὑζεῖ, ἐπειδή καὶ ἐν τῆ συνήθει όμιλία οὐδεμία ἐγίνετο διάκρισις αύτων. Και τῆς χασμωδίας δὲ οὐδένα ἡ ποίησις αὕτη λαμδάνει λόγον, έλαχίστην δέ καὶ τῆς συναλοιφῆς (ἐκθλίψεως) ποιεῖτάι γρῆσιν. Έν ὁ λοιπὸν ἐν τῆ ἐκκλησιαστικῆ ποιήσει αἰ ἀρχαὶ τῆς ῥυθμοποιίας είνε καθ' όλου αξ αύτας κας έν τη δημοτική ποιήσει, όμως διαφέρουσιν άλλήλων αύται κατά τοῦτο, ὅτι ἐν ῷ ἐκείνη μεταχειρίζεται τὴν κατά στίχον σύνθεσιν, όλον δηλαδή τό ποίημα άποτελεϊται έκ τῆς έπαναλήψεως του αύτου στίχου, οίος συνήθως είνε ο πολιτικός λεγό~ μενος στίχος, αύτη σχεδόν διὰ παντός μεταχειρίζεται τὴν κατὰ σύστημα η στροφικήν σύνθεσιν. Καὶ πόδας μὲν πλήν τῶν δισυλλάδων άπ' ἄρσεως ή ἀπὸ θέσεως μεταχειρίζεται και τρισυλλάδους ἀπ' ἄρσεως η ἀπό θέσεως, τονιχούς δηλαδή ἀναπαίστους καὶ δακτύλους, κώλα δὲ οὐ μόνον ἰαμδικὰ καὶ τροχαϊκά, ἀλλὰ καὶ δακτυλικὰ καὶ άναπαιστικά, προσέτι δὲ καὶ μικτὰ (λογασιδικά), ἐν οἰς δηλαδή τοῖς δισυλλάβοις ποσίν ἀναμίσγεται εξς η πλείονες τρισύλλαβοι. Διαφέρουσι δ' άλλήλων τὰ κώλα οὐ μόνον κατὰ τὸ είδος και τὸ σχήμα, άλλὰ καί κατά το μέγεθος έκ διποδιών και τριποδιών και τετραποδιών και πενταποδιών και έξαποδιών συγκροτούμενα. 'Ωσαύτως δέ ποικίλαι τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα εἶνε καὶ αἱ έξ ένὸς ἢ συνηθέστερον ἐκ πλειόνων κώλων συγκείμεναι περίοδοι (μέτρα, στίγοι). Έκ τοιούτων δὲ περιόδων, συνήθως οὐχὶ τῶν αὐτῶν ἐπαναλαμδανομένων, ἀλλὰ διαφόρων άλλήλαις άκολουθουσῶν, ἀπηρτίζοντο τὰ συστήματα ἢ αἰ στροφαί (τροπάρια, οίκοι). Συνέκειντο δὲ αἰ στροφαὶ ὡς τὰ πολλὰ ἐκ πολλών στίχων, αί μεν ελάχισται έκ τεσσάρων η πέντε, αί δε μέγισται καὶ μέχρις εἴκοσι στίχων. "Οπως δὲ ἐν τῆ τῶν πάλαι Ἑλλήνων μελικῆ ποιήσει ο αύτος ποιητής έποίει οὐ μάνον τὰ ἔπη ήτοι το ποιητικόν κείμενον, άλλα και το μέλος, ούτω και εν τῆ Βυζαντιακῆ ὑμνφδία, ὅθεν και οι ποιηται των υμνων ελέγοντο μελωδοί. Εί και ή σύνθεσις δὲ τῶν στροφών τῆς ἐκκλησιαστικῆς ταύτης ποιήσεως εἶνε παντάπασι πρωτότυπος, ούδὲν δηλαδή σχήμα στροφής τινος ἐκ τῶν γνωστῶν καἰ

των πάντες οἱ στίχοι τοῦ ποιήματος, καὶ τῶν ὀκτώ δηλαδή ἀδῶν, συνδέονται πρός άλληλους δι' άκροστιχίδος.

χρησίμων ἐν τῆ παλαιὰ λυρικῆ ποιήσει ἀνταποδίδοται ἀπαράλλακτον, εξαιρουμένων μόνον των στροφών των εξ ανακρεοντείων και ημιάμδων, όμως στηρίζεται έπὶ τῶν αὐτῶν καθ' όλου καὶ αι άργαῖαι ρυθμικών άρχων και υπό τεχνικήν εποψιν άμιλλάται πρός την εκείνων κατασκευήν. Περί δὲ τῆς μελοποιίας τῆς Βυζαντιακῆς ὑμνογραφίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν άρχαίαν οὐδεν ἀσφαλές δύναταί τις νὰ είπη, ἀφ' οὐ καὶ τῶν ἀρχαίων μελών ουδέν σχεδόν περιεγένετο και ή θεωρία της άρχαίας μουσικής είνε εν μέρει μόνον γνωστή πολλά έχουσα τα έλλιπη και άσαφη, της δε Βυζαντιακής μουσικής καὶ μελοποιίας καὶ αὶ άρχαὶ καὶ ἡ φύσις, παρά τα περί αύτων μέχρι τουδε γεγραμμένα, πρόκεινται ως αίνιγματώδη προβλήματα πολλών Οιδιπόδων των λυσόντων δεόμενα.

92. Παράδειγμα δὲ τῆς τονικῆς ρυθμοποιίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς υμνογραφίας φέρομεν ένταϋθα τον ακάθιστον ύμνον της θεοτόκου (Τριώδ, σελ. 281-287. Christ anthol. graec. carm. christ. σελ. 142 xé.).

Κοντάκιον. ήχος πλ. δ'.

_ - - 1 - - - - -Τῆ ἐπερμάχω στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ώς λυτρωθείσα των δεινών, εύχαριστήρια αναγράφω σοι ή πόλις σου, θεοτόκε. 0 - 0 - 0 - 01 - 0 4 - -'Αλλ' ως έχουσα το κράτος απροσμάχητον 5 έκ παντοίων με κινδύνων έλευθέρωσον, __ _ _ _ 1 _ _ 0. _ 00 _ 0 _ ϊνα κράζω σοι χαΐρε, νύμφη ανύμφεντε. A'. 4+4. 4+4. 4+4. B'. 4+4. 4+4. 4+4.

Oixos a'.

0 = 0 0 20 | = 0 = 0 0 = 0 Αγγελος πρωτοστάτης οὐρανόθεν ἐπέμφθη 0 _ 0 _0 _0 0 0 0 0 είπεῖν τῆ θεοτόκφ τὸ «χαῖρε».

0 0 20020 02 Καὶ σὺν τῆ ἀσωμάτω φωνῆ σωματούμενόν σε θεωρῶν, κύριε,

5 έξίστατο καὶ ἵστατο κραυγάζων,πρὸς αὐτὴν τοιαῦτα·

χαΐρε, δι' ῆς ἡ χαρὰ ἐκλάμψει: - Σαΐρε, δι' ῆς ἡ ἀρὰ ἐκλείψει:

χαΐρε του πεσόντος 'Αδάμ ή ανάκλησις χαΐρε των δακρύων της Εύας η δύτρωσις.

10 χαΐρε βάθος δυσθεώρητον καὶ ἀγγέλων ὀξθαλμοῖς·

χαΐρε, ὅτι ὑπάρχεις βασιλέως καθέδρα χαΐρε, ὅτι βαστάζεις τὸν βαστάζοντα πάντα

χαΐρε, ἀστηρ ἐμφαίνων τὸν ἥλιον·
15 χαΐρε, γαστηρ ἐνθέου σαρκώσεως·

χαΐρε, δι' πς νεουργεϊται ή κτίσις·

χαίρε, νύμφη ανύμφεντε. 3+3+4.3+6.4+4.4+4.5+5.4+4.4+3.3+3.3+3.4+4.4+3+4.

Θίκος β'.

Βλέπουσα ή άγία έαυτην έν άγνεία φησι τῷ Γαδριηλ θαρσαλέως τὸ παράδοξον σοῦ τῆς φωνῆς δυσπαράδεκτόν μου τῷ ψυχῷ φαίνεται 5 δοπόρου γὰρ συλλήψεως την κύπσιν πῶς λέγεις κράζων.

άλληλούτα 3+3+5.3+6.4+4+3.

93. Ὁ ἀχάθιστος οὐτος υμνος, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν, ἐποιήθη ύπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Σεργίου τῷ 626 ἀ. Χ. ὡς έπινίχιος ύμνος είς την θεοτόχον έπὶ τῆ ὑπ' αὐτῆς σωτηρία τῆς πόλεως έκ τῆς προσδολῆς τῶν ᾿Αδάρων. Ἐκλήθη δὲ ἀκάθιστος, διότι άδομένου αύτοῦ οι ἐκκλησιαζόμενοι ἐξ εὐλαβείας ἡκροῶντο οὐχὶ καθήμενοι άλλ' έστωτες. 'Ανήχει δε ό υμνος είς τὸ είδος των χονταχίων, όπερ, ώς προείπομεν, ό 'Ρωμανός έτελειοποίησε. Σύγκειται δὲ ἐκ τοῦ κοντακίου ή μάλλον προοιμίου «τη ὑπερμάχω κτλ.» καὶ ἐξ εἰκοσιτεσσάρων οἵχων κατά τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν τάξιν τῆς ἀλφαδήτου, ὡς μαρτυρεϊ ή ἀκροστιχίς. Διότι ἕκαστος οἶκος ἄρχεται ἀπὸ γράμματός τινος της άλφαθήτου, ο πρώτος άπὸ τοῦ A, ο δεύτερος άπὸ τοῦ Bκαι οι έξης κατά τον αὐτον λόγον μέχρι τοῦ Ω. Και το μέν προοίμιον έχει ίδίους ρυθμούς μη άναχυκλουμένους, ώστε είνε ίδιόμελον. Έν ῷ δὲ συνήθως οἱ οἶχοι τῶν χονταχίων ἐποιοῦντο ἔχοντες πάντες τὸ αὐτὸ ρυθμικὸν σχήμα, ὑφ' ἐκάστου δηλαδή ἐφεξής ἐπανελαμδάνοντο οί αὐτοὶ ῥυθμοί, εν τῷ προκειμένῳ ὕμνῳ οί οίκοι ἀποτελοῦσι δώδεκα δυαδικάς περικοπάς (1) ο πρώτος δηλαδή και δεύτερος μίαν, ό τρίτος και τέταρτος έτέραν, ό πέμπτος και έκτος άλλην και ἐπὶ των έξης κατά του αυτου λόγου. Υπό έκάστης δὲ των περικοπών τούτων ἀποδίδονται οι αὐτοὶ ῥυθμοί. Οι δύο ὅμως οἶχοι ἐκάστης περικοπής διαφέρουση άλλήλων το ρυθμικόν σχήμα, και διά τοῦτο έκαλέσαμεν δυαδικάς τας περικοπάς του ύμνου τούτου. Κατά ταυτα λοιπόν ὑπό μέν τῶν περιττῶν οἴχων, ἤτοι τοῦ $A,\,\Gamma,\,E$ κτλ., έπαναλαμβάνονται οἱ αὐτοὶ ῥυθμοἱ, ὑπὸ δὲ τῶν ἀρτίων, ἤτοι B, Δ , Z xλ., οι αυτοί μέν πρὸς ἀλλήλους, διάφοροι δὲ τῶν ἀρτίων. Μετὰ τῆς ἐπαναλήψεως δε των αυτών ρυθμών πρέπει να δεχθώμεν ὅτι ἐπανελαμ. δάνετο καὶ τὸ αὐτὸ μέλος. Καὶ ἄδεται μὲν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις μόνον το προσίμιον, οί δε οίχοι ψιλώς η μπλλον χεχυμένως (recita-

(i) Περί του εΐδους τούτου της συνθέσεως πρόλ. Ήφαιστ. σελ. 62 W,

tivo) ἀπαγγέλλονται, το πάλαι δμως ρύδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἤδοντο xai of oixor.

94. Έν τοῖς καθέκαστα δὲ ἡ ρυθμική σύνθεσις τοῦ υμνου τούτου

Α΄. Προσίμιος. Τὸ μὲν προσίμιον σύγκειται πρώτον μὲν ἐκ δύο Ιαμδικών τετραμέτρων βραγυκαταλήκτων, εἶτα δὲ ἐκ τεσσάρων τρογαϊκών τετραμέτρων άσυναρτήτων, ών το μέν πρώτον (στ. 3) είνε μεμειωμένον κατά την τελικήν άρσιν του πρώτου κώλου και τὰς δύο τελικάς του δευτέρου, τὸ δὲ δεύτερον (στ. 4) καὶ τρίτον (στ. 5) μεμειωμένον κατά τὰς τρεῖς τελευταίας ἄρσεις, τὸ δὲ τέταρτον (στ. 6) μεμειωμένον κατά τὰς τρεῖς τελευταίας ἄρσεις τοῦ πρώτου χώλου καὶ κατὰ τὴν τελικὴν τοῦ δευτέρου.

Β΄. Οἶκοι. Οἱ δὲ οἶκοι σύγκεινται ἐκ τῶν ἑξῆς ῥυθμῶν:

α') οἱ μέν πρώτοι οἶχοι πασών τών περιχοπών, τουτέστι πάντες οί περιττοί, έχουσι τὸ έξῆς ρυθμικόν σγήμα:

Στ. 1 μέτρον μικτόν δίκωλον έκ δύο τριποδιών (Φερεκρατείων άκαταλήκτων) συγκείμενον.

Στ. 2 μικτή πενταποδία καταληκτική (ή πετραποδία ύπερκατάληκτος) μετ' άναπαίστου έν τῆ τετάρτη γώρα.

Στ. 3 τοιποδία άναπαιστική.

Στ. 4 έξαπόδία ζαμβική μετ' άναπαιστικοῦ τοῦ πρώτου ποδός καὶ προκαταληκτικού του πέμπτου.

Στ. 5 έαμβικόν τετράμετρον ύπερκατάληκτον.

Στ. 6 καὶ 7 τετραποδίαι λογαοιδικαὶ ἐκ δύο δακτύλων καὶ δύο τρογαίων.

Στ. 8 καί 9 πενταποδίαι λογασιδικαί έκ δύο τρογαίων και τριών δακτύλων.

Στ. 10 καὶ 11 τρογαϊκὰ τετράμετρα καταληκτικὰ τὸν τελικὸν πόδα του πρώτου κώλου έγοντα δάκτυλον άντι τρογαίου.

Στ. 12 καὶ 13 ὅμοιοι τῷ 1.

Στ. 14 καὶ 15 δακτυλικαὶ τετραποδίαι μετὰ τροχαίου ἐν τῆ β΄ γώρα.

Στ. 16 και 17 δακτυλικαί τετραποδίαι μετά τροχαϊκής κατακλεϊδος.

Στ. 18 Γλυκώνειον (ἐφύμνιον).

β') Οι δὲ δεύτεροι οίκοι πασῶν τῶν περικοπῶν, τουτέστι πάντες οι άρτιοι, έχουσι τὸ έξης ρυθμικόν σχήμα:

Στ. 1 δύο τριποδίαι μικταὶ (Φερεκράτεια άκατάληκτα).

Στ. 2 πενταποδία μικτή καταληκτική (ὁ δ΄ ποὺς ἀνάπαιστος, οί δὲ λοιποὶ ἴαμβοι) ἢ τετραποδία μικτὴ ὑπερκατάληκτος.

Στ. 3 τριποδία άναπαιστική. Στ. 4 έξαποδία ίαμβική μετ' άναπαιστικοῦ τοῦ α΄ καὶ προκατα-

ληκτικού του ε' ποδός. Στ. 5 τετράμετρον ἰαμδικὸν ὑπερκατάληκτον, οἰον καὶ ἐν τῷ πέμ-

πτφ στίχφ τῶν ἀρτίων οἴκων. Στ. 6 τριποδία τροχαϊκή καταληκτική (ἐφύμνιον).

95. Διὰ τῶν εἰρημένων ἰχανῶς ἐδηλώθη ὅτι ἡ ἐχκλησιαστική ύμνογραφία είνε ποίησις έρρυθμος, η δὲ ρυθμοποιία αὐτῆς καίπερ τονική είνε έντεχνος και παραπλησία τῆ τῆς παλαιᾶς χορικῆς λυρικῆς. Θαυμαστόν όμως ότι ο Σουίδας καὶ οἱ Βυζάντῖνοι ὑπομνηματισταὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως ὑπελάμβανον αὐτὴν ὡς καταλογάδην ήτοι πεζφ λόγφ γεγραμμένην. Τοιαύτην δε ύπελάμβανον αὐτὴν καὶ οί της Έσπερίας σοφοί μέχρι χθές καὶ πρώην, πρὶν δηλαδή ὁ Pitra πρώτος, είτα δε καὶ ὁ Christ μετὰ του Παρανίκα καταδείζωσι τοις Έσπερίοις τὸ ἔρρυθμον, τῆς ποιήσεως ταύτης. Πρὸ τοῦ Pitra ὅμως είχε παρατηρηθή τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Κωνσταντίνου τοῦ έξ Οἰχονόμων (περὶ τῆς γνησίας προφοράς τῆς Ἑλλ. γλώσσης, ἐν Πετρου. πόλει 1830 σελ. 667-669), οὐχὶ δικαίως δὲ ὁ Krumbacher (Byzant. Litter. σελ. 331) προσποιεί ὡς χοινὴν πᾶσι τοῖς καθ' ἡμᾶς Ελλησι τὴν δόξαν, ἢν ὁ Σάθας ἐν. τῷ ἰστορικῷ δοκιμίφ περί τοῦ θεώτρου και της μουσικής των Βυζαντ. σελ. ρν' προήνεγκε τω 1879 λέγων δδε «τα έχχλησιαστικά ταῦτα ἄσματα ἦσαν ἐν ἀρχῆ ἔμμετρα ἢ τοὺλάχιστον ἔρρυθμα, σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως ἀπαρχαιωθέντος του μέτρου έγράφοντο έν πεζή συνεχεία, καὶ ὡς τοιαυτα περιήλθον ήμεν, ούδενὸς μέχρι τοῦδε δυνηθέντος νὰ μαντεύση τὸ μέτρον η τον παλαιόν ρυθμόν αύτων». Την παντάπασιν ήμαρτημένην ταύτην γνώμην τοῦ Σάθα οὐδείς, πιστεύομεν, τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων ἐνέκρινε. Τινές δε και πρό αύτου και είπον και έγραψαν ορθότερον. Ήμεις τούλάχιστον ἀπό τριῶν ἤδη δεκαετηρίδων διδάσκοντες Έλληνικήν μετρικήν έν τφ Έθνικφ Πανεπιστημίφ έξ άρχῆς άνεκοινώσαμεν τοις ήμετέροις ακροαταίς και πολάκις εν τῷ μεταξύ ἐπανελάβομεν ὅτι ἡ ήμετέρα έκκλησιαστική ύμνωδία έρρυθμος οὖσα ἀκολουθεί τῆ τονική ρυθμοποιία, απεδειχνύομεν δὲ τοῦτο καὶ διὰ παραδειγμάτων. 'Ορθώς όμως παρατηρεί ὁ Krumbacher ὅτι ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τῶν Βυζαντίνων οὐδαμῶς δικαιοῦταί τις νὰ ἰσχυρισθή ὅτι ἡγνόουν τὸ ἔρρυθμον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφίας. Διότι ἐξ ὧν αὐτοὶ οὐτοι πάλιν λέγουσιν, ότι «ἐάν τις θέλη ποιήσαι κανόνα,πρώτον δεῖ μελίται τὸν εἰρμόν, εἶτα ἐπαγαγεῖν τὰ τροπάρια ἰσοσυλλαβοῦντα καὶ ομοτονούντα τῷ εἰρμῷ καὶ τὸν σκοπὸν ἀποσώζοντα», ἐκ τούτων δῆλον γίνεται ὅτι τὴν ἐκκλησιαστικὴν ὑμνογραφίαν διέκρινον τοῦ πεζοῦ λόγου, δεν έλεγον δε αύτην άντικρυς εμμετρον, διότι ώς τοιαύτην ύπελάμβανον χυρίως την της παλαιάς ποιήσεως προσφδιακήν ρυθμοποιίαν, ής και ή θεωρία ήτο έκπαλαι συντετελεσμένη, ή δε τονική ποίησις κατ' αὐτοὺς ἔκειτο μεταξὺ ταύτης καὶ τοῦ πεζοῦ λόγου. Περί της τονικής δε ρυθμοποιίας δεν προέλαβον οι Βυζαντίνοι νά πραγματευθώσιν έπιστημονικώς ένεκα τῆς βιαίας καταλύσεως τοῦ Βυζαντιακού κράτους. Ἡ ἀναγνώρισις ὅμως τῆς μετρικῆς ἀρχῆς, έφ' ής στηρίζεται ή έκκλησιαστική ύμνογραφία, καὶ αἰ κατὰ μέρος μέγρι τοῦδε γενόμεναι ἀναλύσεις, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ ἀξιόλογοι συστηματικαὶ έργασίαι τοῦ Christ καὶ Παρανίκα οὐδαμῶς ἐξαρκούσιν ώστε νὰ λάθη τις ἀκριδῆ ἔννοιαν τῆς τονικῆς ῥυθμοποιίας τῆς Βυζαντιακῆς ποιήσεως. Χρεία δὲ πρὸς τοῦτο νὰ ἐξετασθῆ ἀκριβέστερον ή ώς έγένετο μέχρι τοῦδε οὐ μόνον ή ρυθμική σύνθεσις πάντων των είδων αύτης, άλλα πρός τη ρυθμοποιία και ή μελοποιία. ώς δὲ καὶ ἔμπροσθεν εἴπομεν, τῆς Βυζαντιακῆς μουσικῆς καὶ ἡ καταγωγή και ή φύσις και ή Ιστορία είνε πάνυ σκοτεινή. Είνε δὲ ἀναγκαία ή άκριδεστέρα τούτων ἔρευνα οὐ μόνον Ιστορικῶν λόγων ἕνεκα, όπως δηλαδή γνωσθή άκριδέστερον ή ρυθμοποιία καὶ μελοποιία τῆς Βυζαντιακής ποιήσεως, άλλα καὶ γάριν πρακτικών λόγων, ὅπως δηλαδή διευχολυνθή ή θεωρητική τουλάχιστον λύσις του τὰ μάλιστα ένδιαφέροντος ήμεν ζητήματος περί τῆς μελλούσης τύχης τῆς ήμετέρας έκκλησιαστικής μουσικής. Όπως δὲ ταῦτα κατορθωθώσι, γρεία νὰ εὑρεθη οὐδὲν ήττον η νέος τις 'Αριστόζενος, ὅστις μετὰ μακρὰς μελέτας νὰ έξεύρη καὶ βάλη τοιαύτας άρχὰς καὶ βάσεις εἰς τὴν πραγματείαν τῶν Βυζαντιακῶν μουσικῶν τεχνῶν, οἴας ὁ παλαιὸς έχεῖνος 'Αριστόζενος ἐβάλετο εἰς τὴν πραγματείαν τῶν παλαιῶν μουσικών τεγνών.

96. Καιρός ήδη τελευτώντες τὸν περὶ τονικής ρυθμοποιίας λόγον νὰ ἐπανελθωμεν εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα περὶ τοῦ πῶς καὶ πότε ἐγεννήθη αύτη και να συμπληρώσωμεν τὸν περι αὐτῆς λόγον. Έν άρχῆ ποιούμενοι λόγον περί της γενέσεως της τονικής ρυθμοποιίας είπομεν ότι αύτη οφείλεται είς την μεταβολήν την συμβάσαν κατά τὰς πρώτας μετά Χριστόν έκατονταετηρίδας έν τῆ έκφωνήσει τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καθ' ην επαύσατο να γίνηται διάκρισις μακρών και βραγέων φωνηέντων ώστε καὶ μακρῶν καὶ βραχειῶν συλλαδῶν, οἱ δὲ τόνοι της λέξεως από μελφδικών έγένοντο ρυθμικοί, όθεν έξ ανάγκης ή Έλληνική ποίησις καὶ ἀπὸ ταὐτομάτου ἐτράπη εἰς τὸ νέον εἶδος τῆς ἐυθμοποιίας τὸ κατὰ τὴν λογικὴν τάσιν. Πλὴν ὅμως τῆς παλαιοτέρας ταύτης ὑποθέσεως καὶ άλλαι τινὲς προηνέχθησαν ὕστερον περί της γενέσεως του νέου τούτου είδους της ρυθμοποιίας. Άλλοι μέν είπον ότι παρά την προσφδιακήν βυθμοποιίαν, ήτις το πάλαι ήτο χρήσιμος έν τη τεχνική ποιήσει των 'Ελλήνων, ύπηρχε παρ' αὐτοις εν χρήσει και ή τονική ρυθμοποιία εν τη δημώδει ποιήσει, ώστε ταύτης συνέχειαν ὑποληπτέον τὴν τονικὴν ρυθμοποιίαν τῆς ἐκχλησιαστικής ύμνφδίας και τής δημώδους των Βυζαντίνων ποιήσεως καὶ οὐχὶ νέον ἐπινόημα κατὰ τοὺς μεταγενεστέρους τούτους χρόνους ἐπινοηθέν. Ἡ ὑπόθεσις ὅμως αῦτη (1) στηρίζεται ἐπὶ πίστεων οὐχὶ άσφαλών, οΐου του πρός την μύλην ἐν Λέσθφ ἀδομένου ποιήματος (βλ. Bergk, carm. popul. 31), οὐ ἡ ἀρχὴ «ἄλει μύλα ἄλει», καὶ οὐδεμιᾶς φαίνεται άξια προσοχής (2), όπως οὐδ' ή συγγενής δόξα, ότι το νέον Έλληνικον ίδιωμα ύπηρχεν ήδη το πάλαι έν τη δημώδει

97. Παρόμοια περί της τονικής ρυθμοποιίας της Λατινικής ποιή-· prvaa σεως ίσχυρίσαντο άλλοι, μετά μείζονος όμως ούτοι λόγου καὶ ήττον αὐθαιρέτως (3), ὅτι δηλαδή ὅπως τὰ παλαιὰ Ἰταλικά ἔθνη, τοὐλάχιστον οί "Ομβροι, ούτω καὶ οί Λατίνοι άρχικῶς ἐποίουν οὐχὶ κατὰ τὴν ποσότητα τῶν συλλαδῶν, ἀλλὰ κατὰ τὴν λογικὴν τάσιν οἰον Λατινικήν τινα ώδην είς τον πατέρα "Αρην, ην διέσωσεν ο Κάτων (de re rustica 141), καὶ τὰς "Ομδρικὰς ἐπιγραφὰς ἐν τοῖς 'Ιγουια-

⁽¹⁾ Fr. Ritschl, Opuscula I 1886 σελ. 289-299 καὶ W. Wagner, Medieval Greek texts, London 1870 σελ. 1 κέ.

⁽²⁾ Πρόλ. U. von Wilamowitz-Moellendorf, Hermes 25 (1890) 227.

⁽³⁾ Πρ6λ. Westphal, aligem. Metrik 3 σελ. 65 xi. 89 xi.

κοίς πίναζι λαμβάνουσιν οι περί τὸν Οὐεστφάλιον ὡς μαρτυρούσας ὑπὶρ τῆς γνώμης ταύτης. Κατὰ τούτους τὰ παλαιὰ ταὐτα μνημεία τῆς Λατινικῆς και 'Ομβρικῆς ποιήσεως όμοιαζουσιν ἀλλήλοις μεγάλως οὐ μόνον καθ ὑλην, διότι ὑπόβεσις ἀμοροτέρων εἶνε προσευχαί, ἀλλὰ καὶ κατ' εἰδος, διότι φαίνονται ότι σύγκεινται ἐκ μέτρων δικώλων, ἐν οἰς ἐγκατασπέρονται καὶ τρίκωλα καὶ μονόκωλα μέτρα, ἔκαστον δὲ κώλον ἀποτελείται ἐκ τεσσάρων ποδών, ὡν αὶ θέσεις πίπτουστὶ τονουμένας συλλαδάς, οἰα τὰ ἐν ἀρχῆ τῆς ψόῆς εἰς τὸν πατέρα 'Αρνν

Mars | pater |, te | precor

quae|soque | uti | sies || volens | pro| piti|us.

Έν τοῖς ποιήμασι τούτοις ἐπικρατεῖ καὶ τὸ παρόμοιον καλούμενον σγήμα (alliteratio), καθ' δ έν τῷ αὐτῷ στίχφ δύο, ένίστε δὲ καὶ τρείς έμφαντικαί λέζεις πλησίον άλλήλων κείμεναι η και δι' άλλων γωριζόμεναι ἄργονται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ γράμματος ἡ ἀπὸ τῶν αὐτῶν γραμμάτων, οία τὰ ἐν τῆ ψόξη εἰς τὸν "Aρην viduertatem vastitudinemque, fruges frumenta, vineta virgulaque, pastores pecuaque, salva servassis, duisque duonam, lustrandi lustrique, visos invisosque καὶ ἄλλα. Τὸ παρηχητικὸν τοῦτο σχήμα δὲν φαίνεται τυγαΐον, διότι εύρίσκεται καὶ παρὰ Πλαύτω καὶ ἄλλοις μεταγενεστέροις Λατίνοις ποιηταϊς. Καὶ ή παλαιὰ δὲ Γερμανική ποίησις ήρέσκετο τῷ σχήματι τούτῳ, ὅπως καὶ ἡ ῥυθμικὴ μορφὴ ὁμοιάζει πρός την της παλαιστάτης Ίταλικης ποιήσεως. Είς τὸ αὐτὸ εἶδος της δυθμοποιίας, δήλον ότι της τονικής, ανάγουσιν οί περί τὸν Οὐεστφάλιον καὶ τὸν Σατόρνιον καλούμενον στιχον ή ρυθμόν (Saturnius versus ή numerus), οίον τὸν πρῶτον στίχον τῆς μεταφράσεως τῆς 'Οδυσσείας ύπὸ τοῦ Τίτου Λιβίου 'Ανδρονίκου λαμβάνουσιν ώδε:

 $\begin{tabular}{ll} Virum \mid mihi \mid Ca \mid mena \mid \mid inse \mid ce \mid ver \mid sutum \\ \omega \sigma a \omega \tau \omega_{S} \tau \delta v & \pi \rho \omega \tau \delta v & \tau \tau \delta v & \delta u v \delta v \\ \sigma \sigma v & H \rho \sigma v & \delta v & \delta v & \delta u v \\ \hline \end{tabular}$

Sancta|puer|Satur|ni || fili|a re|gi|na καὶ τοὺς ἰξῆς στίχους, οῦς οἱ παλαιοὶ Λατῖνοι μετρικοὶ φέρουσιν ὡς παραδείγματα τοῦ Σατορνίου,

Dabunt|malum|Me|telli || Naevi|o po|e|tae. Summas|opes qui|re|gum || regi|as re|fre|git. Ferunt pulcras cre|terras || aure|as|le|pistas.

Dvello|magno|diri|mendo || regibus|subi|gen|dis.
μαί ἄλλους (πρόλ. Westphal, μνημ. συγγρ. σελ. 76)(1).

98. Καὶ ὕστερον ἀφ' οὐ ἀντὶ τοῦ Σατορνίου στίχου ὁ Τίτος Λίδιος 'Ανδρόνιχος (περί το 240 π. Χ.) εἰσήγαγεν εἰς τὴν Λατινικὴν ποίησιν τα Έλληνικά μέτρα, τουτέστι την προσφδιακήν ρυθμοποιίαν, ή Λατινική μετροποιία διαφέρει της Έλληνικής κατά τούτο, ότι πολλφ συχνότερον έπὶ τῆς πρώτης συμπίπτουσιν οί ρυθμικοί καὶ λογικοί τόνοι. Εΐτε δὲ τὸ ίδιωμα τοῦτο, ώσπερ καὶ τὸ συχνὸν παρὰ τοϊς παλαιοτέροις Λατίνοις ποιηταϊς παρόμοιον σχήμα, είνε λείψανον της άρχαίας έγχωρίου στιχουργίας, ώς νομίζει ο Ούεστφάλιος, είτε, ώς άλλοι νομίζουσι, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ τονικοῦ ἰδιώματος τῆς Λατινικής γλώσσης, καθ' ὁ πάσαι αί εἰς τροχαΐον ή σπονδείον καταλήγουσαι λέξεις έχουσι τονουμένην την παραλήγουσαν, όμως βέδαιον ύπάρχει ότι ώρισμένα μέτρα έπὶ ώρισμένων χωρών έχουσι σχεδόν πάντοτε τὸν ρυθμικὸν τόνον συμπίπτοντα τῷ λογικῷ, οἰον τὸ μὲν ἰαμβιχὸν τρίμετρον (versus senarius) και τὸ τροχαϊκόν καταληκτικόν τετράμετρον (versus septenarius) εν τῷ μέσφ καὶ οὐχὶ εν τῷ τέλει, τὸ δὲ δακτυλικόν έξαμετρον, τὸ Φαλαίκειον ένδεκασύλλαδον και ό Σαπφικός στίχος ἐν τῷ τέλει καὶ οὐχὶ ἐν τῷ μέσῳ.

20πημενο 0.1. 20 τους αυτοκρατορικούς χρόνους ό προσφιλίστατος στί99. Κατά δε τους αυτοκρατορικούς χρόνους ό προσφιλίστατος στίχος τῆς δημοτικής τῶν 'Ρωμαίων ποιήσεως ἦτο τὸ τρογαϊκὸν καταληματικόν τετράμετρον, ἐν ῷ μετὰ ἐπιφερομένου ἐπφόου γέγραπται τὸ
pervigilium Veneris (κατὰ τὴν δ΄ -δ΄ ἐκατοντ.). Τῷ μέτρφ τοῦν
συντιθέμενον ἄδουσιν οἱ στρατιῶται κατὰ τὸν ἐκ Γαλλίας θρίαμβον
τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος τὸ σκοπτικόν ἄσμα, οῦ τὴν ἀρχὴν διέσωσεν
δ Σουγτώνιος (Caes. 51) ἔχουσαν ἀδε:

urbani servate uxores, moechum calvum adducimus, aurum in Gallia effutuisti, hic sumpsisti mutuum.

ecce Caesar nunc triumphat, qui subegit Gallias, Nicomedes non triumphat, qui subegit Caesarem.

⁽¹⁾ Τη τοιπίτη ἐκδυχή τοῦ Σατογνίου στίχου κατά τὴν τουπὴν ἐυθμοπκίαν ἀντιλέγωστι οἱ περὶ τὸν Λουπανόν Millor, οἱ περὶ τὸν Havel καὶ ἄλλοι ἀναφέροντες αῦτὸν εἰς τὴν κροσφίακὴν ἐυθμοποιίαν μετά πολλών καὶ μεγάλων ἀδειών.

Τῷ αὐτῷ μέτρῳ σκώπτων ὕστερον τὸν Σάρμεντον ὁ λαός, ὡς μανθάνομεν έχ των είς Ίουδενάλιον V 3 σχολίων, έλεγεν

aliud scriptum habet Sarmentus, aliud populus voluerat. digna dignis: sic Sarmentus habeat crassas compedes. rustici ne nihil agatis, aliquis Sarmentum alliget.

Ή στιγουργία ένταϋθα δέν γίνεται κατὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ έπὶ τῶν τοῦ Κατούλου καὶ "Ορατίου τροχαίων καὶ ἰάμδων κανόνας, ἀλλὰ κατά τὸν παλαιὸν τοῦ Πλαύτου καὶ Τερεντίου τρόπον, ῷπερ ἐπὶ τῶν ξαμβικών τριμέτρων ἀκολουθούσι καὶ οἱ τοῦ Φαίδρου μῦθοι, συνήθως δηλαδή οἱ ρυθμικοὶ τόνοι συμπίπτουσι τοῖς λογικοῖς. Έν δὲ τῷ ἄσματι των στρατιωτών κατά τοὺς χρόνους τοῦ Αὐρηλιανοῦ († 275), οὖ δείγμα διέσωσεν ό Φλαύιος Οὐοπίσκος (κεφ. 6) έχον ώδε:

mille mille mille decolavimus, unus homo mille decolavimus. mille vivat, qui mille occidit. tantum vini habet nemo quantum fudit sanguinis, mille Sarmatas. mille Francos semel et semel occidimus. mille Persas quaerimus:

έν τούτω εύρίσκονται διεσπασμένα τὰ κῶλα τοῦ τροχαϊκοῦ τετραμέτρου, διότι ότὲ μὲν συζεύγνυται τῷ ἀκαταλήκτῳ τὸ ἀκατάληκτον, ότὲ δὲ τὸ καταληκτικόν, ταῖς δὲ τροχαϊκαῖς τετραποδίαις ἀναμίσγονται καὶ τροχαϊκαὶ τριποδίαι. Είτα δὲ καὶ βραχεῖαί τινες τονούμεναι συλλαβαί γρησιμεύουσιν ώς θέσεις άντι μακρών. Προσέτι τοῖς δισυλλάβοις ποσίν ἀναμίσγονται τρισύλλαβοι, οἵτινες δὲν πρέπει νὰ ληφθώσιν ώς τροχαΐοι μετά λελυμένης τῆς θέσεως εἰς δύο βραχείας, ὡς ήδύνατό τις να είκαση έκ τοῦ έν στ. 9 semel et, διότι ευρίσκονται και τρισύλλαβοι πόδες, οίοι οί mille vi- (στ. 5) και Sarmatas (στ. 8). Τοιαύτη ήτο κατά τοὺς χρόνους τούτους τοῦ Αὐρηλιανοῦ ήτοι κατὰ μέσην τὴν γ΄ ἀ. Χ. έκατ. ἡ στιχουργία τῶν ἀγροίκων ποιητῶν (poëtae vulgares) κατ' ἀντίθεσιν τῶν λογίων (poëtae docti), οἶτινες ήχολούθουν αύστηρώς τῆ τῶν δοχίμων ποιητῶν ῥυθμοποιία. Μετ' ού πολύ δὲ ἄρδην ἀπελάκτισε τὴν προσφδιακὴν ἐυθμοποιίαν καὶ

ήσπάσατο την τονικήν η υμνωδία της Λατινικής έκκλησίας, ήτις δέ ούδενὸς συνεδέετο δεσμοῦ μετά τῆς δοχίμου άρχαιότητος, ήθελε δὲ νὰ γαρίζηται τῷ πλήθει ἀρεσχομένω τοῖς ρυθμοῖς τῆς δημοτικῆς ποιήσεως. Τοιούτος, τουτέστι καθαρώς τονικός, είνε ό ύμνος του 'Αμ-Cociou

Rex aeterne domine. rerum creator omnium. qui eras ante saecula semper cum patre filius

καὶ ὁ ἔξῆς τοῦ αὐτοῦ τροχαϊκὸς εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως κατ' άλφάβητον

Apparebit repentina dies magna domini, fur obscura vělut nocte improvisos occupans.

Έν τοις προχειμένοις δηλαδή παραδείγμασιν εί καὶ συχνά οἱ ρυθμιχοι τόνοι πίπτουσιν έπι μαχράς συλλαδάς, όμως κατ' άρχην δέν τηρείται ή προσφδία, ως δηλοῦσι τὰ έξῆς· eras, velut, domi- (ἐν τῷ domine και domini), dies, homo, habet, δθεν δύναται τις να είκάση ότι οι πόδες έχουσι μέν ρυθμόν τροχαϊκόν, ούχι δε και μέγεθος οίον τὸ τοῦ παλαιοῦ τροχαίου, τουτέστι τρίσημον, τῆς θέσεως πιθανώς έξισουμένης τῆ ἄρσει.

Ούτω λοιπόν χατά την γνώμην τῶν περί τὸν Οὐεοτφάλιον ή τονική ρυθμοποιία, ήν ανέκαθεν μετεχειρίζετο ή Λατινική ποίησις, έπί τινας δε αίωνας ύπεσκελίσθη ύπο της προσφδιακής, είς ην παρέσχετο ροπήν το παράδειγμα της Έλληνικης ποιήσεως, άνεκτήσατο πάλιν πλήρες το χράτος αυτής περί το τέλος της 'Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, καὶ ἀφ' οὐ ὕστερον ἐκ τῆς Λατινικῆς γλώσσης φθαρείσης ἐγεννήθησαν αι Ρωμανικαι καλούμεναι διάλεκτοι, μετεδόθη και είς την τεχνικήν ποίησιν τῶν Ῥωμανικῶν ἐθνῶν.

100. Περί δε της τονικής ρυθμοποιίας της Έλληνικής ποιήσεως ό Οὐεστφάλιος τοσοῦτον μόνον λέγει ὅτι ἡ τονική ἐυθμοποιία ἄγνωστος ούσα τῆ ἀρχαία παραφαίνεται κατὰ πρώτον ἐν τῆ μεταγενεστέρα ποιήσει καὶ τὰ πρώτα αὐτῆς σπέρματα εὐρίσκονται ἐν τοῖς χωλιάμβοις τοῦ Βαβρίου. Παρὰ τῷ ποιητῆ δηλαδή τούτφ, ὅστις πρότερον μέν ἀνεδιδάζετο είς τοὺς ἀλεξανδρεωτικοὺς χρόνους, ὑπ' άλλων δὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, νέωστὶ δὶ διὰ τῶν ζητήσεων τοῦ Κρουσίου (Ο. Crusius, de Babrii aetate 1879) κατεδείχθη ὡς πιθανώτατον ὅτι ἄκμικας κατά τὴν γ΄ ἀ. Χ. ἐκατοντακτηρίδα ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος 'Αλεξαπόρου τοῦ Σευήρου, κανονικώς εὐρίσκεται ἡ παρατέλευτος συλλαδή τοῦ χωλιάμδου ἔχουσα πρός τῷ ρύθμικῷ καὶ λογικὸν τόνον. Καὶ τῷ ὅντι οἱ μόνον εὐρίσκεται κανονικὸς τονουμένη ἡ παρατέλευτος συλλαδή δὶ ὁλου τοῦ πολυστίχου τούτην δίδακτικοῦ ποιήματος, άλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν θέσεων τῶν προηγομένων ποδῶν συχνοτέτη εἰνε ἡ σύμπτωσις τῶν ρύθμικῶν καὶ λογικῶν τόνων, πολλοί δὲ στίχοι εὐρίσκονται Κροντες ἐπὶ πασῶν τῶν θίσεων συμπίπτοντας τοὺς ρύθμικῶν καὶ λογικοῦς τόνους, ἐν ῷ ἄλλως εἰνε πετοιημένοι αὐστηρῶς κατὰ τὴν προσφδίκανην ρύθμοποιίαν, οἰοι εἰνε οἱ ἔξῆς στίχοι ἐκ τοῦ 38 μύθου (δ. 7)

ώς τους κακίστους σφηνας, ων έγω μήτης;

άλλος γὰρ ἄλλη, μ' έμπεσων διαρρήσει. Τα ἰδιώματα δι ταύτα διν εύρισκονται παρά τοῦς παλαιοτέροις χωπλιαμθογράφοις οὐδ' ἐν τοῖς μιμαίμβοις τοῦ Ἡρώνδα, ὅστις ὅμμασι κατὰ τοὺς 'Αλεξανδρειωτικοὺς χρόνους καὶ πιθανώς κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Καλλιμάχου. Τὰ αὐτά που ἰδιώματα παρεπηρήθησαν καὶ ἐν τῷ μεταγγειστέρα λυρικῷ, ἢς σύνηθες μέτρον είνε τὸ ἰωνικὸν ἀνακλώμανον

ού ίδια ή παραπέλευτος συλλαθή έν μέν τοις Βυζαντιακοίς ποιήμασιν, οίοις τοις Ίωάννου τοῦ Γάζης καὶ πῶν διαδόχων αὐτοῦ, ἔχει καπά σταθερὸν νόμον συμπίπτοντα τῷ μυθμικῷ τὸν λογικόν τόνον, ἐξαίρξσεις δ' εὐρίακονται μόνον ἐπὶ κυρέων ὀνομάτων, ἐν δὲ τοις παλαιοτέροις ἀνακρεοντείοις τοῖς ἐν τῷ ἐπιμέτρῳ τῆς Παλατίνης ἀνθολογίας συμβάνει τοῦτο οὐχὶ μέν καπά νόμον σταθερόν, ἀλλ' ὅμως συχνά.

101. "Αλλοι πάλιν άλλην ὑπόθεσιν προυβάλοντο περί τῆς γενίστως τῆς τουκτῆς ἐψθυσποιίας τῆς τε Ελληνικῆς καὶ τῆς Λαστικῆς ποιήσεως, ὅτι δὲν εἶνε ἰθαγενία, ἀλλὰ παρελήφθη ἐκ τῆς του Σημιτικών ἐθθων παιήσεως. Τὴν ὑπόθεσιν παύτην καθθλου μέν καὶ μετά τινος εὐλαδείας προυβάλετο ὁ J. P. Pitra (ἐν τοῖς προλεγομένοις τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ « Hymnographie de l'église greeque, Rome 1867» καὶ « Hymne auf. den hl. Petrus.»), ὁ H. Stevenson (L'hymnographie de l'église greeque, Revue des questions historiques 11 (1876) 482-543) καὶ ὁ Edm. Bouvy (Étude sur

les origines du rhythme tonique dans l'hymnographie de l'église grecque, Nimes 1886), μεθοδικώς δὲ καὶ μετὰ πολυμαθείας ἔξήτησε νὰ στηρίξη ὁ Γουλιέλμος Meyer ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τῷ ἐπιγραφομένφ Anfang und Ursprung der lateinischen und griechischen rythmischen Dichtung, Abhandl. d. beyer. Akad. d. Wiss. I. Cl., 17 Bd., 2. Abtheilung, München 1885 σελ. 270-450 (1). 'Ο Meyer λοιπόν οὐδέν κατ' οὐδένα τρόπον ἀναγνωρίζων ούτε τῆς Ἑλληνικῆς ούτε τῆς Λατινικῆς λείψανον ἐκ τῶν χρόνων των πρό τῆς αὐτοκρατορίας ὡς κατὰ τὴν τονικὴν ῥυθμοποιίαν πεποιημένον, και ούδεμίαν έξαιρεσιν ποιούμενος ούδε του Σατορνίου στίχου και των ύπο του Σουητωνίου διασωθέντων δημοτικών ἀσμάτων, Ισχυρίζεται ότι την τονικήν ρυθμοποιίαν μετά της χριστιανικής πίστεως μετήνεγκον το πρώτον είς την χριστιανικήν ποίησιν των Έλλήνων και Λατίνων οι Σημίται χριστιανοί, οΐτινες εύρίσκοντο έγγύτερον εκείνων τη πηγή του χριστιανισμού. Την θεωρίαν δε αύτου ό Meyer χυρίως στηρίζει έπι τινων ίδιωμάτων της Σημιτικής ποιήσεως, οΐου τοῦ όμοιοτελεύτου ἢ όμοιοκαταλήκτου καὶ τῆς ἀκροστιχίδος, άτινα καὶ ταῦτα ὑπολαμβάνει ὅτι μετέλαβεν ἡ Ἑλληνική καὶ Λατινική ποίησις άμα τη τονική βυθμοποιία, ούδεμία δε πρότερον εγένετο χρησις αὐτων έν τη προσφδιακή ποιήσει. 'Αλλ' έξετάσωμεν συντόμως πῶς ἔχουσιν ἀληθῶς ταῦτα καὶ ἄλλα ἐπιχειρήματα, δι' ὧν ὁ Meyer έζήτησε νὰ στηρίξη τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ.

102. Καὶ πρῶτον μὲν λέγομεν περὶ τοῦ ὁμοιοτελεύτου. 'Ο Meyer ἀρνούμενος διαρρήδην (σελ. 307, 364) δτι πρὸ τοῦ Κομμοδιανοῦ καὶ τοῦ Αύγουστίνου εὐρίακτσι καὶ Γίγνος τι τοῦ όμοιοτελεύτου ὅ ἀριοκαταλήκτου παρὰ τοῖς 'Ελλησι καὶ "Ρομιαίος διατείνεται ὡς περὶ βιαδιαλο πράγματος δτι εἰς τὴν ποίησιν αὐτῶν μετέθη ἰκ τῆς Σημιτικῆς. Περὶ τοῦ όμοιοτελεύτου ὡς εὐρίματος Σημιτικοῦ ἀπεφήνατο καὶ πολλοί ἀλλοι πρὸ τοῦ Μeyer. Καὶ βεβαιοῦται μὲν ἡ χρῆσις αὐτοῦ το τῆ ποιήσει τῶν Σημιτικῶν ἐθνῶν, ἀλλὶ ἐπίσης βεβαία καὶ ἀναμρισδήτητος είνε ἡ χρῆσις τοῦ όμοιοτελεύτου καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς 'Ελ-

⁽¹⁾ Κατά του Μεγει Εγραφεν ὁ Dreves, Götting. gel. Anzeigen 1886, 1, 284-293. Μέρο ὁ ὰ τῶν θεορείον τοῦ Μογει καταπολεμεί ο Κατί Deutschmann, De poësis Graecorum rhythmicae usu et origine, Progr. Coblenz 1889 zai Maximilien Καινετγικί, Essai comparatif sur l'origine et l'histoire des rythmes, Paris 1889 σλ. 138 π.

λησι και Λατίνοις ποιηταίς, παρ' οις εύρισκεται συχνή έν πάσι τοίς είδεσι τῆς ποιήσεως ήδη ἀπό τοῦ 'Ομήρου μέχρι τέλους καὶ οὐ μόνον ἐν τῆ ποιήσει, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ, ὅπως καὶ τῶν ἄλλων παρηχητικών σχημάτων, τοῦ όμοιοάρκτου ἡ όμοιοκατάρκτου, τῆς άναφορᾶς, τοῦ παρομοίου η της παρομοιώσεως, της παρονομασίας, τῆς παρηχήσεως, τῆς ἐτυμολογίας, τῆς ἐπαλληλίας, τῆς ἐπαναλήψεως, τῆς ἐπιζεύξεως. Γίνεται δὲ χρῆσις τοῦ ὁμοιοτελεύτου παρὰ τοῖς παλαιοίς Ελλησι και Λατίνοις ποιηταϊς, όπως και τῶν ἄλλων παρηχητικών σχημάτων, σποραδική καὶ οὐχὶ συστηματική, δέν ἐπαναλαμβάνεται δηλαδή κανονικώς ή αὐτή κατάληξις διὰ πάντων τῶν στίχων τοῦ ποιήματος, ὡς γίνεται ἐν τοῖς ποιήμασι τοῦ Κομμοδιανοῦ καὶ Αὐγουστίνου (1) ἢ ἄλλη τις τεχνικὴ ἀνταπόδοσις τῶν στίχων εἴτε δι' όλου του ποιήματος είτε κατά μέρη ήτοι στροφάς, οίον γίνεται έν τοῖς νεωτέροις ποιήμασιν (2). "Ωσαύτως δὲ καὶ ἐν τῆ ἐκκλησιαστική ύμνωδία των Έλλήνων και Λατίνων γίνεται μέν συχνή τοῦ όμοιοτελεύτου χρῆσις, οἶον συχνότατα εὐρίσκεται ἐν τοῖς ὕμνοις τοῦ 'Ρωμανοῦ, ἐν τῷ ἀχαθίστῳ τοῦ Σεργίου καὶ ἐν πολλοῖς μεταγενεστέροις υμνοις και δι' αύτου συνδέονται μες' άλλήλων ού μόνον περίοδοι είτε στίχοι, άλλα και κωλα τῆς αὐτῆς περιόδου ἢ και διαφόρων, άλλ' όμως καὶ ἐνταῦθα ἡ χρῆσις τοῦ όμοιοτελεύτου καὶ ἄλλων παρηχητικών σχημάτων είνε σποραδική και ούχι συστηματική. 'Ωσαύτως δί δέν γίνεται κανονική χρήσις τοῦ όμοιοτελεύτου καὶ ἐν τῆ Ἑβραϊκῆ, οπως οὐδ' ἐν τῆ Αἰγυπτιακῆ. Τούτων ἄρα οὕτως ἐχόντων οὐδαμῶς φαίνεται επάναγκες νὰ δεχθώμεν ὅτι οἱ μεταγενέστεροι Ελληνές τε και Λατίνοι παρέλαδον το πατροπαράδοτον τοῦτο ίδιωμα έξωθεν έκ τῆς έβραϊκῆς ποιήσεως, ὡς φρονεῖ ὁ Meyer, ἢ καὶ ἐκ τῆς Αἰγυπτιακής, ώς προυδάλετο ό Κ. Sittl.

(2) Έν τἢ Ἑλληνιςὰ ποιήσιε συστηματικὰ χρῆσις τοῦ δημιοτελιάτου (fina) ἐγίνετο κατά πρώτον κατά τὴν πιντεκαθεκέτην ξεκτυνικατρίβα κατά μέμραν τοῦ Υρανικοῦν ποιήσικου. Πρώλ. W. Μόργε μγηλ. στηγ. σαλ. 385 κέ. Εdm. Βοανχ. Εταθα sur les origines du rythme tonique dans Thymnographie de l'église greeque, Nimes, (886 κπ.) 825 κπ.)

103. 'Ο αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῆς ἀκροστιχίδος. Λέγεται δὲ άχροστιχίς, όταν τὰ στοιχεία τὰ ἐν τῷ ἄχρῳ τουτέστι τῆ άρχη τῶν στοοφών ή καὶ στίχων ποιήματός τινος ορίζωνται σκοπίμως είτε κατ' άλφαδητικήν τάξιν (A- Ω ή και Ω - A), τοιαύτη δ' είνε ή καλουμένη άχροστιγίς κατ' αλφάθητον, ης ενδοζότατον παράδειγμα ή άκροστιγίς του ακαθίστου υμνου, είτε πρὸς δήλωσιν ρήσεως τινος πεζής, οίον «αίνος "Ρωμανού», «είς τὰ γενέθλια», «του ταπεινού 'Ρωμανού ύμνος», «τοῦ ταπεινοῦ Στεφάνου», εἶτε καὶ ἐμμέτρου, οἶαι αἰ ἀκροστιχίδες τῶν κανόνων καὶ μάλιστα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ. Τούτου π.χ. ή έχ των άρχτικών στοιχείων 130 στίχων άποτελουμένη άχροστιχίς τοῦ ἰαμβιχοῦ εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν χανόνος σύγχειται έκ τεσσάρων στίχων (δύο ήρωελεγείων). Καὶ ὑπὸ αίσθητικὴν μέν εποψιν ή ακροστιχίς ουδεμίαν έχει σημασίαν, διότι απαιτείται ίδία τις μηχανική άπλως έργασία όπως έπαίσθηταί τις αύτης, άλλως όμως είνε διττώς χρήσιμος, τουτο μέν ώς χριτήριον της αχεραιότητος του ποιήματος, αν δηλαδή τω χρόνω έξέπεσε τι έξ αὐτοῦ, στροφή τις ή στίχος τις, τούτο δὲ τῆς γνησιότητος αὐτοῦ, ὅταν διὰ τῆς ἀκροστιγίδος δηλώται τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ. Χρῆσις λοιπὸν τῆς ἀκροστιχίδος γίνεται βεβαίως εν τη ποιήσει των Σημιτικών έθνων, οὐδεν ήττον όμως και έν τῆ προσφδιακή ποιήσει τῶν παλαιῶν Ελλήνων και Λατίνων. Το άρχαιότατον δε παράδειγμα των σφζομένων άκροστιχίδων είνε τὸ ἐν τοῖς περὶ τὸ 200 π.Χ. ἔτος πεποιημένοις Σιβυλλείοις χρησιμοῖς, οἴτινες διεσώθησαν ἐν τῷ βιβλίω τοῦ Φλέγοντος τοῦ Τραλλιανοῦ (Ιστορικοῦ ἀπελευθέρου τοῦ Άδριανοῦ)(1). Καὶ ὁ Κικέρων (de divin. II, 54, 111) ποιείται λόγον περί τινος Σιδυλλείου χρησμού πεποιημένου μετ' ἀκροστιχίδος και ότι in quibusdam Ennianis ὑπήρχεν ή ἀκροστιχίς Q. ENNIUS FECIT. "Ετερον παράδειγμα είνε ή εν Αίγύπτφ βεδαίως συγγραφείσα τῷ 193/190 π.Χ. Εὐθόξου τέχτη. Έπειτα δύο ποιημάτων άνωνύμων των μετά Χριστόν χρόνων έγνωσθήσαν οί συγγραφείς έκ των άκροστιχίδων, της τε ίαμβείοις γεγραμμένης γεωγραφίας της φερούσης την ακροστιχίδα Διονυσίου του Καλλιφώντος, καὶ ἐτέρου ποιήματος ἐξαμέτροις γεγραμμένου καὶ φέροντος ἀκροστιγίδα ἀπὸ μὲν στ. 109 κέ. ἐμὴ Διονυσίου τῶν ἐντὸς Φάρου (ἀναπλ. έστιν ή βίβ.λος), ἀπὸ δὲ τοῦ 513 κέ. θεὸς Ἐρμῆς ἐπὶ ᾿Αθριανοῦ. Πλείστην δὲ χρήσιν ἔκπαλαι τῆς ἀκροστιχίδος ἐποιήσατο ἡ ἐπιγραμ-

(1) Πρόλ. H. Diels, Sibyllinische Blätter, Berlin 1890.

ματοποιία. Υστερον δὲ οὐ μόνον ἡ ἐκκλησιαστική ποίησις πλείστην ἐποιήσατο χρήσιν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ δημοτική Βυζαντιακή(1).

104. 'Αλλ' όμως καὶ ἄν ποτε βεδαιωθή ὅτι τὰ ἰδιώματα ταῦτα παρελήφθησαν ύπὸ τῶν μεταγενεστέρων Έλλήνων καὶ Λατίνων έκ της Σημιτικής ποιήσεως, οὐδαμῶς ἐκ τούτου συναποδείκνυται ἀληθές και το κύριον μέρος της ύποθέσεως ὅτι ἡ τονικὴ ρυθμοποιία μετεδόθη εὶς τοὺς ελληνας καὶ Λατίνους ώσαύτως ἐκ τῆς Σημιτικῆς ποιήσεως. Διότι τοῦτο μάλιστα ἀνάγκη νὰ προαποδειχθή ὅτι αὐτὴ ἡ Ἑβραϊκὴ η ή Συριακή ποίησις ήτο τονική, ὅπως γένηται πιστευτὸν ὅτι ἐγένετο άλλοις έθνεσι παράδειγμα μιμήσεως. Διότι οἱ εἰδικώτερον περὶ τὴν γλώσσαν καὶ ποίησιν τῶν ἐθνῶν τούτων ἀσχολούμενοι σφόδρα ἀμοισβητούσιν ἄν ἡ Έβραϊκὴ καὶ Συριακὴ ποίησις ἦτο καθ' ὅλου ἔρρυθμος κατά την κυρίαν της λέξεως χρησιν, τη προσφδιακή είτε τη τονική ρυθμοποιία ἀκολουθούσα. Καὶ δοξάζουσι μέν τινες τῷ ὅντι ὅτι ἡ των πάλαι Έδραίων ποίησις δὲν ἦτο ἄρρυθμος, ὁ δὲ ῥυθμὸς ἐπεσκοτίσθη ΰστερον ἐν τοῖς Μασωρετικοῖς χειρογράφοις. Ἰσχυρίζονται δηλαδή ὅτι οἱ Μασωρέται, τουτέστιν οἱ ἀσχολούμενοι περὶ τὴν μασώραν ήτοι την παράδοσιν της άγίας γραφής, οίτινες περὶ την έκτην ἀπὸ Χριστοῦ έκατονταετηρίδα τοῖς συμφώνοις προσέθηκαν τὰ φωνήεντα, ἐσφάλησαν ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ πολλαχῶς, ὅθεν ἐφθάρη ὁ ῥυθμός. Αι γενόμεναι όμως μέγρι τουδε ἀπόπειραι ὑπὲρ ἀνορθώσεως τοῦ ρυθμού, δὲν ἔτυχον καθολικῆς ὑποδοχῆς. Ἡ μόνη δ' ἀσφαλὴς ἀρχὴ τῆς Ἐδραϊχῆς στιχουργίας, ἥτις μέχρι τοῦδε κοινῶς ἀναγνωρίζεται, είνε ὁ παραλληλισμὸς τῶν κώλων (parallelismus membrorum)· δύο δηλαδή ή και πλείονα κώλα, τὸ αὐτὸ ή ὅμοιον ἔχοντα νόημα δι' ἄλλων λέξεων έρμηνευόμενον, διαδέχονται ἄλληλα καὶ ἀποτελοῦσι μίαν περίοδον ή στροφήν. Έκαστον δὲ κῶλον ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς παλαιάς διαθήχης άποτελεϊ ίδιον στίχου. Παράδειγμα φέρομεν την έξης περικοπήν έκ τοῦ α΄ ψαλμοῦ τοῦ Δαβίδ, ήτις σύγκειται έκ δύο περιόδων ή στροφών, της μέν πρώτης τρικώλου, της δέ δευτέρας δικώλου

- α'. Μακάριος ἀνήρ, ός οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῆ ἀσεδῶν, καὶ ἐν όδῷ άμαρτωλῶν οὐκ ἔστη,
 - καὶ έπὶ καθέδρα λοιμών οὐκ ἐκάθισεν-

(1) Πλείονα περί τῆς Ιστορίας τῆς ἀκροστιχίδος ζήτει εἰς W. Meyer, Anfang und Ursprung d. lat. u. griech. rythm. Dichtung xxl sig H. Diels, Sibyll. Bl. Πρόλ. καί Krumbacher Byzant. Litt. σελ. 336 κέ.

6'. άλλ' ή έν τῷ νόμφ Κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ,

και έν τῷ νόμφ αὐτοῦ μελετήσει ημέρας και νυκτός. Καὶ εν τῷ ᾿Αραδικῷ πορανίῳ τὰ ἄλληλα διαδεχόμενα κῶλα όμοιάζουσιν έντελως τῷ πεζῷ λόγῳ, ὅμως δὲ συνδέονται πρὸς ἄλληλα διὰ χοινής τινος χαταλήξεως ή ομοιοχαταληξίας χαὶ ταύτης ατελεστέρας παρά την έν ταϊς νεωτέραις ποιήσεσιν. Ἡ στιχουργική δὲ αῦτη ίδιότης ευρίσκεται και έν τοις άρχαιοις 'Αραθικοίς ποιήμασι τοις έπικον έχουσι χαρακτήρα, άτινα καλούνται Μακάμ, μακάμ δὲ λέγεται Αραδιοτί ο οίχος (=stanza, στροφή). Τούτων λοιπόν ούτως έχόντων, οσαδήποτε στοιχεία και αν ύποτεθή ότι παρέλαβεν ή χριστιανική ποίησις έκ τῆς τῶν Σημιτικῶν ἐθνῶν, οἶον τὸν παραλληλισμόν των κώλων, την ακροστιχίδα, το όμοιοτέλευτον καὶ άλλα, όμως την διαίρεσιν είς πόδας διὰ τοῦ λογικοῦ τόνου, ήτις ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴν καὶ βάσιν τῆς τονικῆς ἡυθμοποιίας, δὲν ἡδύνατο νὰ ἀρυσθῆ ἐξ ἐκείνης τής πηγής, ἀφ' ου μέχρι τουδε ούδαμως ἀπεδείχθη ότι υπήρχεν έν αύτη. Μέχρις αν λοιπόν αποδειχθη αναμοισθητήτως ή υπαρξις τονιχων μέτρων εν τη ποιήσει των Έβραίων χαι Σύρων, φρόνιμον είνε νὰ ὑπολαμδάνωμεν ὡς ἀληθεστέραν τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἡ τονικὴ ῥυθμοποιία δὲν μετεδόθη ἔξωθεν εἰς τοὺς "Ελληνας καὶ Λατίνους, ἀλλ' ὅτι είνε ίθαγενής.

105. Κατὰ τῆς ἰθαγενοῦς γενέσεως τῆς τονικῆς ἡυθμοποιίας παρ' Έλλησι και Λατίνοις ο Meyer προήνεγκε και ταύτην τὴν ἔνστασιν, ότι ἄν ὑποτεθή ότι τὰ τονικὰ μέτρα ἐρρύησαν ἀμέσως ἐκ τῶν ἀρχαίων προσφδιακών, τότε έπρεπεν εύθὺς νὰ ἀποδοθώσι τὰ ἀρχαΐα ιαμδικά και τροχαϊκά και άλλα μέτρα δι' άναλόγων μέτρων κατά τὸ νέον είδος της ρυθμοποιίας το έπι των λογικών τόνων στηριζόμενον. άλλα τοιαύτης μιμήσεως ώρισμένων μέτρων ου μήν άλλα και ποδών άπλως της προσφδιακής ρυθμοποιίας ούδεν ζίνος εύρίσκεται εν τή τονική, ή δε μόνη σχεδον άληθης μίμησις, ο πολιτικός δηλονότι στίχος, παρεφάνη πολλφ ύστερον, ότε ήδη είχεν άχμάσασα ή τονική ποίησις της εκκλησιαστικής ύμνφδίας. Την ένστασιν ταύτην του Meyer, ἢν έγκρίνουσι καὶ ἄλλοι οῖτινες δὲν ἀποδέχονται τὴν γνώμην αὐτοῦ περί τοῦ χυρίου ζητήματος, οίος ὁ Krumbacher (Gesch. d. byzant. Litt. σελ. 341), ημείς νομίζομεν ούχι πολύ ισχυράν, ως ούχι έπι βεβαίας και άσφαλοῦς βάσεως στηριζομένην. Κοινῶς δηλαδή ὑποτίθεται ότι ὁ πολιτικὸς στίχος είνε πολλφ μεταγενέστερος τῆς τονικῆς ρυθμοποιίας τῆς χριστιανικῆς ὑμνωδίας 'οἰον ὁ μὲν Bernhardy (griech. Litt. τόμ. α' * (1878) σελ. 696) λέγει ὅτι οἱ πολιτικοὶ στίγοι δὲν εὐρίακονται πρὸ τῆς δωδεκάτης ἐκατονταετηρίδος, ὁ δὲ W. Meyer (Απίαπα und Ursprung der lat. und griech. rhythm. Dichtung σελ. 325) προσποιεί τῷ Ψελλῷ τὴν εύρεισν καὶ χρῆσιν τοῦ πολιτικοῦ στίγου κατὰ μίμποιν τοῦ ἀρχαίου ἰαμαίναν ταὶ χρῆσιν πορεί ἀτι καὶ. 303) παρατηρεί ἀτι καὶ πρὸ τοῦ Ψελλῶ εὐρίακονται πολιτικοὶ στίγοι δι του δημοτικῷ προσφωνήματι, οἱ ποιείται μνείαν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογίννητος (de caerim: σελ. 361 κατὰ τὴν Βονν. ἐκδ.), καὶ ἰσως, λέγει, οἱ στίγοι οὖτοι εἶν ετὸ ἀρχαιστατον παράδειγμα τοῦ μέτρου τούτου. Έγρουσ δὲ οἱ πολιτικοὶ οῦτοι στίγοι ἀδὲι

ίδὲ τὸ ἔαρ τὸ γλυκὰ πάλιν ἐπανατέλλει χαράν, ἀγείαν καὶ ζωὰν καὶ τὰν ἐὐτιμερίαν, ἀνδοχαγαθίαν ἐκ θεοῦ τῷ βασιλεῖ Ῥωμαίων καὶ νίκην θεοδώρητον κατὰ τῶν πολεμίων.

"Αξιον δὲ μνείας είνε καὶ τοῦτο, ὅτι Μάζιμος ὁ Πλανούδης, ὅστις εἰγενήθη μὲν τῷ 1260, ἐτελεύτησε δὶ τῷ 1310 ά. Χ., ἐν τῷ διαλόγφ περὶ γραμματικῆς (Bachmann aneed. Graeca II σελ. 98 κλ.) ὁμιλεί περὶ τοῦ πολιτικοῦ στίχου ὡς νεωστὶ ἐπικρατήσαντος, Γελεία δὲ τὰ λεγόμενα ὁπ' αὐτοῦ ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου (ὑπομν. εἰς Ἰλ. α σελ. 11) περὶ τῆς γενέσεως τοῦ πολιτικοῦ στίχου, ὅτι δηλαδὴ ἐρρίπ ἐι τοιούτων τορχακιών ἢ ἰαμιδικών μέτρων τῶν παλαιών, ἄτινα καὶ ὡς πολιτικοὶ στίχοι ἡδύναντο νὰ ἀναγνωσθώσιν, οἰα τὰ τοῦ Αἰσγύλου

δ βαθυζώνων άνασσα Περσίδων ύπερτάτη, μπτερ ή Ξέρξου γεραιά, χαΐρε, Δαρείου γύναι. κα! τὰ τοῦ Σοροκλέους

ὅ πάτρας Θήδης ἔνοικοι, λεύσσετ' Οἰδίπους ὅδε, ὅστις οὐ ζήλφ πολιτῶν καὶ τύχαις ἐπιδλέπων. καὶ τὸ τοῦ Εὐριπίδου

συγκατασκάπτοις αν ήμας κοινά γάρ τὰ τῶν φίλων. και τὸ τοῦ 'Αριστοφάνους

ώς ήδομαι και τέρπομαι και βούλομαι χορεύσαι. μιμούμενος και τοιν ποδοίν ώδι παρενσαλεύων.

Τούτοις δύνανται νὰ προστεθώσι καὶ άλλα, οίον τὸ 'Ομπρικόν έπος

καί μιν φωνήσας έπεα πτερόεντα προσηύδα, όπερ ώσαύτως δύναται νὰ ἀναγνωσθή καὶ ὡς πολιτικὸς στίχος κατὰ τούς τόνους της λέξεως απαγγελλόμενον. Σφόδρα δὲ μεμφόμενος ο Πλανούδης καὶ τοὺς μεταχειριζομένους τὸν πολιτικὸν στίχον, ὡς ἄμετρον, καὶ μαρτυρόμενος τῆν Γῆν καὶ τὸν Ἡλιον κατὰ τοῦ νέου τούτου είδους της ρυθμοποιίας, έν ζε προτιμώνται οι τόνοι πρό των στοιγείων, έξ ών τὰ μακρά καὶ τὰ βραχέα, συμβουλεύει τῷ μαθητῆ Νεόφρονι, ἐπειδὴ ἄπαξ ἐξενίκησαν οἱ πολιτικοὶ στίχοι, ἐν οἰς μέτρον μέν ούδὲν τηρείται, «τόνοι δὲ δύο περί που τὰ μέσα καὶ τὸ τέλος»(1), τούλάχιστον αὐτὸς ποιῶν νὰ τηρῆ ἀμφότερα, «ποδῶν τε πετρον και τόνων βυθιτόν». «ποίνμα δε (επιφέρει) στίχων τοιώνδε όμοιότατον ἄν εἴη δένδρφ καρποίς τε βρίθοντι καὶ φύλλα πρὸς κόσμον περικειμένω. Χρη δε μηδέν επαχθές οἴεσθαι, εί των άλλων πολλά καί άμετρα συνειρόντων, αὐτὸς ὑπὸ τοῦ μέτρου πως ἐπεχόμενος ἦττον έκείνων περί στίχων δόξεις συνθήκας είναι το βραχύτατα γράφειν. Πότερον γάρ σοι φαίνοιτ' αν βέλτιον, είς ζων ή πέντε και δέκα τεθνεωτες; ». Τοιαύτα λέγει ο σχολαστικός ούτος ούδόλως αἰσθανόμενος ότι οι μεν πολιτικοί στίχοι τανάπαλιν ήσαν ζώντες, νεκρά δε τα άργαΐα μέτρα αύτοῦ τε καὶ τῶν συγχρόνων, ό δὲ συμβιβασμός καὶ ἡ συνύπαρξις έν τῷ αὐτῷ μέτρφ ἀμφοτέρων τῶν είδῶν τῆς ἡυθμοποιίας κατά τὰ άρχαϊα δήθεν παραδείγματα, ἄπερ άνωτέρω παρεθέμεθα, ου μόνον άχρηστος ἀποδαίνει διὰ την δυσχέρειαν, άλλὰ και ουδένα έχει νοῦν. Θαυμάζω δὲ ὅτι ὁ Bernhardy (griech.Litt.1 4 σελ.696. 276) ανάγει την γένεσιν του πολιτικού στίχου είς τροχαϊκά τετράμετρα, οίον τὸ ὑπὸ τοῦ Πλουτάρχου ἐν βίφ Σύλλα μνημονευόμενον

συκάμινόν έσθ' ό Σύλλας άλφίτω πεπασμένον.
'Αδιανόητα δί μοι φαίνονται καί τὰ ὑπὸ τοῦ Krumbacher (Gesch.
Βyzant. Litter. σκλ. 303) λεγόμενα ὅτι ὁ πολιτικός στίχος ἐγεννήθη ἐκ τοῦ συμφυρεμοῦ (Kontamination) ἀμφοτέρων τῶν δημοτικῶν μέτρων, τοῦ τε ἰαμδικοῦ καὶ τοῦ τροχαϊκοῦ τετραμέτρου.

ν μετρων, τος ώς προείπομεν, άλλην γνώμην έχομεν περί της γε-

⁽¹⁾ Περὶ τῆς ἡμαρτιμένης τπάτης γνώμης τοῦ Πλανούδη, ἢν καὶ οἱ νοἱτεροι ἐτερογενίες ἀνανδοιάστοις δέχονται, ὅτι ἐν τῷ κολιτικῷ στέχες δέο μένον σόσει προῦνται, ὁ ἔτερος μέν περὶ τὸ τίδος τοῦ πρώτον ἡμιστιχίου, ὁ δὶ ἔτερος περὶ τὸ τίδος τοῦ στίλογο, είπορος ἔξο καὶ ἱμπροσόσε §δ2.

νέσεως τῶν πολιτικῶν λεγομενων στίχων. Καὶ πρῶτον μέν παρατηροῦμεν ὅτι καὶ τῶν ὑπὸ Krumbacher ὡς ἀρχαιστάτων μυνημονευσμένων πολιτικῶν στίχων καὶ ἄλλα ἀρχαιότερα παραδείγματα δύναταί τις νὰ εὕρη,οἱον τὸ ἀναστάσιμον τροπάριον τοῦ Πάσχα (Πεντηκ. σελ. 1)

Χριστός ανέστη έκ νεκρών θανάτω θάνατον πατήσας και τοῖς έν τοῖς μνήμασι ζωὴν χαρισάμενος.

ού το μέν πρώτον μέτρον είνε ίαμβικόν τετράμετρον ύπερκατάληκτον, το δέ δεύτερον τρογαϊκόν τετράμετρον δικατάληκτον. 'Ωσαύτως του κοντακίου του άκαθίστου ύμνου οι μέν δύο πρώτοι στίχοι είνε ίαμδικά τετράμετρα, ώς οι πολιτικοί στίχοι, μετά μόνης τής διαφοράς ότι είνε ούγὶ καταληκτικά, άλλὰ βραχυκατάληκτα τετράμετρα, οί δὲ ἐπιφερόμενοι τρεῖς εἶνε τροχαϊκὰ τετράμετρα ἔγοντα δύο ή τρεῖς καταλήζεις ἐν τῆ κατακλεῖδι, τὸ δὲ α΄ καὶ ἐν τῷ τέλει του πρώτου χώλου. Ἡ τοιαύτη δὲ γρῆσις μαρτυρεί ὅτι ἐπὶ τοῦ Σεργίου ήτοι κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς 7τε έκατονταετηρίδος ἦσαν ήδη έν χρήσει οἱ πολιτικοὶ λεγόμενοι στίχοι. 'Αλλὰ καὶ πολλῷ πρότερον ήδη κατά την τετάρτην ά. Χ. έκατονταετηρίδα διαρρήδην μαρτυρείται ού μόνον ή χρησις των τονικών μέτρων, οία είνε τὰ ἐν τοῖς δύο Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ποιήμασι, τῷ ἐσπεριτῷ ὕμτῷ καὶ τῷ πρὸς παρθένον παραινετικῷ, ἀλλὰ καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ τοῦ ἰαμβικού καταληκτικού τετραμέτρου ήτοι του πολιτικού στίχου άναμίξ μετά τοῦ δικαταλήκτου: οἶον ἐν τῷ πρὸς παρθένον παραινετικῷ λέγεται στ. 5 κέ.

έν σώματι τὰς νοερὰς | δυνάμεις έμιμήσω, άγγελικὴν μετῆλθες | έπὶ γῆς πολιτείαν.

Δεσιβος έντατθα καὶ λύσος | καὶ σώματ ' έκ σωμάτων.

'Ο Γρηγόριος, όστις συνήθως μετεχειρίζετο τὰ παλειὰ προσφίακον.

μέτρα ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ, ἐνα ποιήπηται χρῆσιν ἐν τοῖς δώ
εἰρημένοις καὶ τονικῶν μέτρων, ομίνεται ὅτι ὑπεχώρησιν εἰς ἰδίωμα,
ὅπερ ἦτο ήδη ἐν χρήσει ἐν τῆ δημοτικῆ ποιήσει, δὲν ἐπενόπαε δὲ
αὐτός. Καὶ ὁ σχηματιεμός δὲ τῶν τονικῶν μέτρων τοῦ Γρηγορίου μερτυρεῖ παλαυτέραν τὴν εύρισιν καὶ δὴ καὶ ὅτι ἡ πρώτη αὐτῶν χρῆσις
ἦτο μελικῆ, τουτέστιν ἐγένετο ἐν δημοτικοῖς ἔσμασιν. Ἡμποροθεν δὲ
ἰμίνημονεύσαμεν τρόχαϊκόν τι τονικὸν τετράμετρον, ὅπερ κατὰ τὴν
μαρτυρίαν τοῦ Σωζομένου (πρῶι ½ 86) οἱ 'Αρεικον, ὡς καὶ ελλικ

τοιαύτα έφύμνια, ὑπέψαλλον άναμιγνύοντες τοῖς ὕμνοις αὐτῶν, τὸ έξῆς ποῦ εἰσὶν οἱ λέγοντες τὰ τρία μίαν δύναμιν ;

'Αφ' οὐ λοιπόν τὰ τελευταΐα ταῦτα ἰαμδικά τε καὶ τροχαϊκά τετράμετρα ευρίσχονται όντα και τὰ ἀρχαιότατα τῶν σωζομένων τονικῶν μέτρων, ούδεμιας άλλης αποδείζεως δεόμεθα, όπως ελέγζωμεν ήμαρτημένην την δόζαν των φρονούντων ότι οί πολιτιχοί καλούμενοι στίγοι παρεφάνησαν πολλαίς έκατονταετηρίσιν ύστερον τῶν τονικῶν τῆς εχχλησιαστικής ὑμνφδίας ρυθμών καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν ή τονική ρυθμοποιία παρ' Ελλησι δέν είνε ίθαγενής, άλλα παρελήφθη έξωθεν και δή έκ τῆς Σημιτικῆς ποιήσεως. "Οτι δὲ ή κατὰ στίχον χρῆσις τῶν τονικῶν τετραμέτρων ἤτοι τῶν πολιτικῶν στίχων ἐπικρατεῖ κατὰ πρώτον μετά πολλάς έκατονταετηρίδας έν τῆ δημοτικῆ ποιήσει τῶν Βυζαντίνων, τοῦτο ἀποδοτέον χυρίως εἰς τὸ ὅτι ἐν ὅσω ἤχμαζε καὶ μέχρις οῦ ἀπετελέσθη ἡ τὰ τονικὰ μέτρα μεταχειρίζομένη ἐκκλησιαστική ύμνφδία, ούτως έδέσποζε και άπερρόφα πάσαν την δημοτικήν ποίησιν τῶν Βυζαντίνων, ὥστε δὲν ἦδύνατο αὕτη νὰ ὁρθοπλοήση. Έκολουε δ' άμα την ἐπίδοσιν αὐτῆς καὶ ή τῶν λογίων ποίησις, ήτις διετέλει μιμουμένη την άρχαίαν προσφδιακήν ποίησιν. Τούτων ένεκα μόλις περί την ένδεκάτην έκατονταετηρίδα ἀπελευθερωθείσα τῆς δεσποτείας ἐκείνων ἤρξατο ἡ δημοτικὴ ποίησις νὰ προάγηται εἰς τὸ πρόσθεν καὶ ἐπικρατῆ. Ἡ δὲ ἐκκλησιαστικὴ ὑμνογραφία ώς λυρική ποίησις την κατά σύστημα σύνθεσιν μεταχειρίζομένη παρέργως μόνον ήδύνατο νὰ ποιῆται χρῆσιν τῆς κατὰ στίχον συνθέσεως. Τοιούτον είνε π. χ. το μεγαλυνάριον είς την ύπαπαντην του Χριστού (Φεβρ. 6΄) συγκείμενον έκ 32 τροχαϊκών τετραμέτρων δικαταλήκτων (Christ anthol. σελ. 84), ού ἡ ἀρχὴ

ἀκατάληπτόν ἐστι | τὸ τελούμενον ἐν σοὶ

καὶ ἀγγέλοις καὶ βροτοῖς, | μπτροπάρθενε ἀγγή.

"Αξιον δὲ παραπηρήσεως είνε ὅτι ἐξ ἀπάση τῆς ἐκκλησιαστικῆς
ὑμνιφδίας μόνοι που οὐτοι οἱ τρορχαίοι μελφλούμενοι τηροῦσι κανονικῶς τὸ τρίσημον μέγθος, οἰον είχον ἐν τῆ παλαιὰ προσφδιακῆ ποιήσει, δίσημον δηλαδή μακρὰν ἐπὶ τῆς θίσεως, μονόσημον δὲ βραχεῖαν
επὶ τῆς ἄρσεως.

107. Πότε όμως ἀκριβως και ποῦ ἐλαθεν ἀρχὴν ἡ τονικὴ ῥυθμοποιία παρὰ τοῖς Ἑλλησεν; Ἐκ μὲν τῶν σωζομένων μνημείων ἀποβείννικαι αῦτη, ὡς εἶπομεν, ἐν χρήσει ἤδη οὐσα κατὰ τὴν τετάρτην

ά Χ. έκατονταετηρίδα. Πιθανώτατον δὲ φαίνεταί μοι ὅτι ἡ εὕρεσις καὶ πρώτη γρήσις τῆς τονικῆς ρυθμοποιίας δὲν εἶνε ἀρχαιοτέρα, εἰ καὶ ἡ μεταδολή τῆς Έλληνικῆς γλώσσης ὡς πρὸς τὴν ποσότητα τῶν συλλαδών και τους τόνους των λέζεων εν τη συνήθει προφορά προ πολλοῦ είγεν άργίση νὰ γίνηται καὶ κατὰ τὴν τετάρτην ήδη έκατονταετηρίδα ήτο τούλάγιστον κατά τὸ πλείστον συντετελεσμένη. Και ἄν δὲ ὑποτεθή ἀρχαιοτέρα τῆς τετάρτης ἐκατονταετηρίδος, μόλις κατό δεκαετηρίδας τινάς καὶ οὐχὶ πλέον δικαιούμεθα νὰ ὑπολάδωμεν αὐτὴν ἀρχαιοτέραν. Φαίνεται δὲ ὅτι ἡ μετάστασις τῆς ῥυθμοποιίας άπό της προσωδιακής είς την τονικήν κατά πρώτον έγένετο ούγὶ έν τη κοσμική ποιήσει, διότι αυτη καὶ ἐφεξῆς ἐπὶ πολλὰς ἐκατονταετηρίδας διετέλει μεταγειρίζομένη την προσφδιακήν ρυθμοποιίαν, άλλ' έν τη γριστιανική έκκλησιαστική ποιήσει, ήτις δι' οὐδενὸς δεσμοῦ συνεδέετο μετά της άργαιότητος, πρός δέ τοὺς πολλοὺς καὶ τὸν ὅχλον μάλιστα ἀπευθυνομένη είγε γρείαν νὰ συγκινήση αὐτοὺς καὶ δι' έφοδίων καταληπτών, διὰ τῆς τονικῆς δηλαδή ρυθμοποιίας ἀντὶ τῆς προσφδιακής, ην ούδαμως έτι ούτοι ηδύναντο να καταλάδωσι και αίσθανθώσιν. 'Αλλ' όμως καὶ ἐν αὐτῆ τῆ γριστιανικῆ ποιήσει οὐδαμως ήτο εύχολον καὶ φυσικόν νὰ συμβή ή μεταβολή αύτη ἔξωθεν καὶ έχ μιμήσεως ξενιχού τινος ίδιώματος, ώς Ισχυρίζονται οι περί τὸν Meyer, ών τὰ ἐπιγειρήματα ὑπὲρ τῆς αὐτῶν ὑποθέσεως ἡλέγξαμεν έν τοις έμπροσθεν ώς άμφισθητήσιμα ή και άντικρυς ήμαρτημένα, εὐκολώτερον δὲ καὶ φυσικώτερον ἦτο νὰ προέλθη ἔσωθεν καὶ ἐξ αὐτης της φύσεως της Έλληνικης γλώσσης καιρού μόνον τυχούσα προσφόρου. Καὶ ἡ μὲν 'Ελληνικὴ γλῶσσα εἶχεν ἥδη καταστῆ, καθ' ἄ καὶ έμπροσθεν εξπομεν, έπιτηδεία και ώριμος πρός τοιαύτην μεταβολήν, καιρόν δέ προσφορώτατον ήδύναντο μάλιστα να παράσγωσιν αί θρησκευτικαί έριδες και ίδία ή κατά τους χρόνους τούτους σφόδρα συνταράξασα τὸ Βυζαντιακὸν κράτος αἵρεσις τῶν ᾿Αρειανῶν. "Οτι δὲ τῶ, ὄντι οἱ 'Αρειανοὶ ,ἐν τοῖς ἄσμασιν αὐτῶν ἐποιοῦντο γρῆσιν τῆς τονικής ρυθμοποιίας είμη ἀποκλειστικώς, άλλα τούλάγιστον σποράδην έν τοῖς έφυμνίοις, μαρτυρεῖ τὸ διασωθέν τονικόν τροχαϊκόν τετράμετρον αύτων, ούπερ έμπροσθεν έμνήσθημεν. Έπειδή δε και οί έναντίοι των Άρειανών οι την όρθοδοξίαν σώζοντες έποιούντο χρήσιν των αύτων τοῖς 'Αρειανοῖς ὅπλων (Σωζόμ. 8, 8 καὶ § 86), . έχ τῆς πάλης ταύτης, ής βαθμηδόν μετέσχεν ἄπας ὁ ἐν τῆ ἀνατολῆ καί τη δύσει χριστιανικός κύσμος, φυσικόν ήτο να ρίζοδολήση το νέον τουτο έίδος της ρυθικοποιίας και άποκλειστικός να χρησιμοποιηθή εν τη έκκλησιαστική ύμνφολία, ήτις κατά τούς χρόνους τούτους ήρξατο γα άναπτύσσηται.

108. Την γνώμην ήμων ταύτην, ότι η τονική ρυθμοποιία δέν ήλθεν εξωθεν είς τοὺς ελληνας, ἀλλ' είνε ίθαγενής, επιρρωνύουσι καὶ τὰ ἐν τῆ Λατινικῆ ποιήσει κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς περίοδον συμβάντα, ἄπερ είνε τὰ αὐτὰ καὶ παραπλήσια. Καθ' οῦς δηλαδή χρόνους συνέδη παρά τοῖς "Ελλησιν ή μεταβολή τοῦ τρόπου τῆς ἡυθμοποιίας ήσαν ήδη και έν τη ζώση Λατινική γλώσση τετελεσμέναι αι μεταδολαί περί τὰς προσφδίας, ώστε καὶ αύτη ἦτο ἦδη ώριμος νὰ δεχθή τὴν τονικὴν ρυθμοποιίαν. Καὶ τῷ ὄντι ὁ ἀγὼν μεταξύ τῶν δύο αιρέσεων, της των λογίων ποιητών (poëtae docti), οϊτινες είχοντο τῆς αὐστηρᾶς προσφδιακῆς ρυθμοποιίας κατὰ τοὺς παλαιοὺς δοκίμους ποιητάς, καὶ τῆς τῶν δημοτικῶν ἡ ἀγροίκων ποιητῶν (poëtae rustici et vulgares), οίτινες δεν έφροντιζον πολύ περί τῆς ἀκριδούς τηρήσεως τῆς ποσότητος τῶν συλλαδῶν, ἀπένεμον δὲ καὶ τοῖς λογικοῖς τόνοις σημασίαν τινά εν τῆ ρυθμοποιία, καθ' ὰ ἔμπροσθεν είπομεν έκτιθέμενοι την γνώμην των περί τον Οὐεστφάλιον, ο άγων λέγω οὐτος έχρίθη ὑπέρ τῶν τελευταίων, ἐπιχούρου προσελθούσης αὐτοῖς τῆς γριστιανικής ύμνφδίας της Λατινικής έκκλησίας, ήτις είτε άφ' έαυτης είτε μάλλον κατά μιμησιν της των Έλληνων έκκλησιαστικής ποιήσεως ήσπάσατο ἀναφανδόν την τονικήν ρυθμοποιίαν. Διότι πάντως τοιουτό τι πρέπει να δεχθώμεν και περί των Λατίνων, ήκιστα δ' ότι παρέλαδον τὴν τονικὴν ρυθμοποιίαν παρὰ τῶν Σημιτικῶν ἐθνῶν. Ή δὲ ὑπόθεσις, ὅτι ἡ Λατινικὴ ἐκκλησιαστικὴ ποίησις ἐτράπη τὴν όδον ταύτην κατά μίμησιν της Έλληνικης, δέν είνε παράλογος, άλλὰ τούναντίον πολὸ ἐπιρρωνύεται ἐκ τούτου, ὅτι πολλὰ ὑπάρχουσι τὰ μαρτυρούντα τὴν μεγάλην ἐοπήν, ἢν ἡ τῶν Ἑλλήνων ἐκκλησιαστική ποίησις και μουσική ήσκησε καθ' όλου είς την των Λατίνων έκκλησιαστικήν ποίησίν τε και μουσικήν, οίον τὰ ὀνόματα τῶν ποιημάτων, τάτε άπτίφωνα καὶ τὰ τροπάρια, ἄτινα Έλληνικὰ ὄντα δῆλον ὅτι ἐλήφθησαν ἐκεῖθεν, ὅπως καὶ sequentia εἶνε μετάφρασις τῆς Ελληνικής άκολουθίας, και έτι μάλλον τὰ κατά την εκκλησιαστικήν μουσικήν των Λατίνων διότι οὐ μόνον οἱ ὀκτὼ τόνοι των Λατίνων άντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς όκτὼ ήχους τῶν Ἑλλήνων, άλλὰ καὶ τὰ ονόματα αδθετικοί και π.Ιαγιοι δήλον ότι Έλληνικήν ἔχουσι σρραγίδα. Πλην δε τούτων και διαρρήδην όμολογείται τουτο ύπο των Λατίνων (πρόλ. Christ anthol. σελ. ΧΧV).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄

Περί ποσότητος συλλαδών.

109. Διαλαδόντες έν τῷ προηγουμένφ κεφαλαίφ καθ' ὅλου περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὄν ἡ- Ελληνικὴ γλώσσα ὑπετάχθη ἀεὶ τῷ ῥυθμῷ καὶ έγρησίμευσεν ως ρυθμιζόμενον, έν τῷ προχειμένω θὰ έξετάσωμεν ίδία ποίον μέγεθος ήτοι ποσότητα προσεποίει ό παλαιός ποιητής ώς ρυθμοποιός ταις συλλαβαίς της Έλληνικής γλώσσης. Τί δε είνε συλλαβή, καλώς όρίζει αὐτὴν ό γραμματικός Διονύσιος ό Θράξ έν τῆ Τέχνη (? 7 σελ. 16 έκδ. Uhlig 1884) λέγων ώδε «συλλαβή έστι χυρίως σύλληψις συμφώνου (ή συμφώνων) μετά φωνήεντος ή φωνηέντων, οξον Κάρ, βους καταγρηστικώς δὲ καὶ ἡ ἐξ ένὸς φωνήεντος, οξον α, η ». "Ως λοιπόν και άλλαχοῦ (§ 52. 53) εἴπομεν, ἐν τῆ συνηθεία ήτοι τη κοινή όμιλία αι συλλαβαί της Έλληνικής γλώσσης πολλαγῶς τὸ πάλαι διέφερον ἀλλήλων κατὰ τὴν ποσότητα, πρῶτον μὲν ὡς έκ τοῦ μεγέθους τοῦ φωνήεντος, εἶτα δὲ καὶ ὡς ἐκ τῆς προσθήκης τῷ φωνήεντι έγὸς ή πλειόνων συμφώνων, άπερ καὶ ταῦτα προσαπήτουν γρόνον τινὰ πρὸς ἐκφώνησιν. 'Απήτει δὲ πρὸς ἐκφώνησιν κατὰ τοὺς άργαίους δυθμικούς τὸ μὲν βραγύ φωνῆεν ένα πρώτον γρόνον, τὸ δὲ μακρόν δύο, παν δὲ ἀπλοῦν σύμφωνον τὸ ήμισυ τοῦ πρώτου χρόνου (1). Κατά ταῦτα α') ή συλλαθή ε ή ο (βραγύ σωνήεν) εἶγε μέγεθος ένὸς πρώτου γρόνου. 6') ή συλλαδή εκ (βραχύ φωνήεν μεθ' ένὸς συμφώνου) ένὸς πρώτου γρόνου καὶ ἡμίσεος γ') ἡ συλλαδὴ η, ει, εξ (μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγος, βραγὺ φωνῆεν μετὰ δύο συμφώνων) δύο πρώτων γρόνων. δ') ή συλλαβή ης, εις, ἄρξ (μακρόν φωνήεν ή δίφθογγος μεθ' (1) Τέ είνε πρώτος γρόνος ζήτει είς § 127.

ένος συμφώνου, βραχύ φωνήεν μετά τριῶν συμφώνων) δύο χρόνων καί ημίσεος: ε΄) ή συλλαβή ηξ (μακρόν φωνήεν μετά δύο συμφώνων) τριών πρώτων χρόνων (1). Ούτω λοιπόν πολλών και ποικίλων όντων τών συλλαδικών μεγεθών έν τη φυσική της Έλληνικής γλώσσης προφορά, δύσχολον θὰ ἦτο τῷ ἡυθμοποιῷ νὰ τηρῇ ἐκάστου αὐτῶν ἐν τῇ ἡυθμοποιία το ἀνάλογον ρυθμικόν μέγεθος. "Όθεν εὐκολίας χάριν ὁ παλαιός ποιητής ώς ρυθμοποιός δύο μόνον διέχρινεν είδη συλλαδών, τὰς βραγείας λεγομένας και τας μακράς, και ταϊς μέν πρώταις ώς μέρεσι τοῦ δυθμού προσήπτε ρυθμικόν μέγεθος το του πρώτου χρόνου, ταις δὲ μαχραϊς διπλάσιον ήτοι δίσημον, τουτέστι μέγεθος δύο πρώτων χρόνων. Καὶ ὡς βραχείας μὲν συλλαβὰς ἐλάμβανε τὰς ἀποτελουμένας ἐξ ένὸς μόνον βραχέος φωνήεντος (ε, ο, ἄ, ἔ, ὕ), ῷ ἐπεφέρετο ήτοι ἔτερον φωνήεν ή εν μόνον σύμφωνον, οίον ελέγετο (τέσσαρες βραχείαι συλλαβαί), τουτέστι τὰς ἐχούσας φυσικὸν μέγεθος ἐνὸς πρώτου χρόνου ἢ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος, ὡς μακρὰς δὲ πάσας τὰς λοιπάς, τὰς ἐχού– σας δηλαδή μέγεθος δύο πρώτων χρόνων καὶ ἐφεξῆς.

110. Αι μακραί συλλαδαί διεκρίνοντο ύπο τῶν παλαιῶν τεχνικῶν είς φύσει και θέσει μακράς. Και αι μέν πρώται ήσαν και έλαμβάνοντο ώς μακραί διὰ τὸ μακρὸν φωνῆεν, ὅπερ εἶχον (η, ω, α, τ, τ), η διὰ την δίφθογγον, οξον ήρως, κύριος, άκων, παζς: αξ δε θέσει μακραξ βραχὖ ἔχουσαι φωνῆεν ἐλαμδάνοντο ὡς ῥυθμικαὶ μακραὶ ἕνεκα τῆς προσλήψεως είς τὸ βραχὺ φωνήεν των έπιφερομένων δύο ή πλειόνων συμφώνων ή ένὸς διπλού (ζ, ξ, ψ), οἰον τω, μέν λέξεων πριέττω, πράγμα, πράξις ή παραλήγουσα ήτο φύσει μακρὰ διὰ τὸ μακρὸν φωνῆεν (ā), των δε λέξεων τάττω, τάγμα, τάξις και έστι ή παραλήγουσα ήτο θέσει μακρά διὰ τὰ ἐπιφερόμενα τῷ βραχεῖ φωνήεντι (ἄ, ε) δύο σύμφωνα. Έκτὸς δε τινων περιστάσεων, περί ων θα εξπωμεν κατωτέρω, ήτο αδιάφορον αν τα τῷ βραχεῖ φωνήεντι ἐπιφερόμενα σύμφωνα συναπετέλουν μετ' αὐτοῦ μίαν συλλαδὴν ἥ μίαν λέξιν, ἢ ἄν τὸ ἔτερον αὐτων η αμφότερα ανήχον είς την έπομένην συλλαβήν η την έπομένην λέξιν, οίον «'εξ'», «σπουδη δ' "εζετο», «'εκ λεχέων», «αὐταρ ἄρα Ζεύς», «νούσον άνα στρατόν». Διότι ὁ Ελλην ποιητής τὰς συλλα-

(1) Διὰ τί ἐνταιθα καταλέγοντες τὰ διάφορα μεγέθη τῶν συλλαδων, ἀρκούμεθα εἰς τὰ φωνήσντα καὶ τὰ ἐπερφύρικα σύφφωνα, οὐδαμῶς ἐξ μνημονεόορευ καὶ συλλαδας ἐχρόσας καὶ πρὸ τοῦ φωνήσντος σύμφωνα, ὅδθον ὑλ ἐπορζύμθα καὶ ἄλλα μεγέθη συλλαδών (οἶν στλλγ=4 πρ. Χρ.), ὁὲ ὅχλωθῆ ἐν τῷ ἱπομένη ἔ. βὰς τοῦ στίγου ἐφαντάζετο ὡς συνεγεῖς καὶ τὰ σύμφωνα ἐλάμβανεν ὡς ἐπίρρωνύοντα οὐχὶ τὸ ἐπόμενον, ἀλλὰ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, ἐπειδὴ κύριον μέρος τῆς συλλαδῆς ἐνομίζετο τὸ φωνῆεν, ὧστε χάριν τοῦ μέτρου ή συλλαβή έλαμβάνετο ώς ἀπ' αὐτοῦ ἀργομένη, ἐπιρρωνυομένη δὲ ὑπὸ μόνων τῶν ἐπιφερομένων συμφώνων. Εἰ καὶ τῆ θέσει δὲ μακρά συλλαδή ώς μέρει του ρυθμιζομένου προσήπτεν ο ρυθμοποιός την ευθμικήν δύναμιν των συλλαδών των μακρών φωνήεν έγουσών, τὸ φωνῆεν ὅμως αὐτῆς ἔμενε πάντοτε βραγὺ καὶ ὡς τοιοῦτον ἐξεσωνείτο, τουτέστι βραχέως. Έκ τούτου δὲ καὶ ἀνομάσθη θέσει μακρὰ ἡ συλλαδή αύτη, διότι δηλαδή κατά συνθήκην έλαμδάνετο ώς μακρά ύπὸ τῶν ποιητῶν καίπερ ἔχουσα βραχὺ φωνῆεν. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ συγχέη τις τὴν ποσότητα τῶν φωνηέντων καὶ τὴν ποσότητα των συλλαδών οὐδὲ πρέπει νὰ λέγη τις, ὡς πολλοὶ ἀμαθεῖς λέγουσι, θέσει μακρόν φωνήεν άντὶ θέσει μακράς συλλαδής, διότι μακρά είνε ή συλλαδή, βραγύ δὲ τὸ φωνῆεν. "Οθεν καὶ τὸ σημεῖον τῆς ποσότητος το τιθέμενον ἐπί τινος φωνήεντος, ἄνευ ίδιαιτέρας ὑπομνήσεως, συνήθως σημαίνει την ποσότητα της συλλαδής.

111. Εί καὶ ὁ παλαιὸς ἡυθμοποιὸς καθόλου ἡκολούθει ταῖς διαφοραϊς τῆς κοινῆς ὁμιλίας, ὅμως δἐν ἡκολούθει αὐταῖς ἀπολύτως. Διότι προσεποίει μέν τη συλλαβή τη έχούση βραχύ φωνήεν, ὧ έπεφέροντο δύο σύμφωνα, μεζζον μέγεθος ή τῆ συλλαδῆ τῆ έχούση βραχὺ φωνήεν, ώπερ εν μόνον σύμφωνον έπεφέρετο, όμως των τῷ μακρῷ φωνήεντι έπιφερομένων συμφώνων ούδένα λόγον έποιείτο τῆ συλλαβή δηλαδή τῆ έκ μακροῦ φωνήεντος καὶ δύο συμφώνων συγκειμένη δὲν προσήπτε μετζον ρυθμικόν μέγεθος ή τη συλλαδή τη έκ μακρού φωνήεντος καὶ ένὸς συμφώνου συγκειμένη.

112. 'Αλλ' όμως ἄν ἡ προσθήκη συμφώνων εἰς τὸ μακρὸν φωνῆεν δὲν αὐξάνει τὸ ρυθμικὸν μέγεθος τῆς συλλαδῆς ἐν τῆ γρήσει τῆς ρυθμοποιίας, τανάπαλιν όμως ή έλλειψις συμφώνου έπιφερομένου τῷ μακρώ φωνήεντι έν τισι περιστάσεσιν άσκεῖ δύναμιν έλαττωτικήν. Διότι όταν μὲν τῷ μακρῷ φωνήεντι ἐπιφέρηται σύμφωνον, ἡ συλλαδὴ ὡς μέρος τοῦ ρυθμιζομένου είνε πάντοτε μακρά (1). "Όταν δὲ ἐπιφέρηται

φωνήεν, τότε δύναται νὰ λάθη καὶ τὴν δύναμιν τῆς ῥυθμικῆς βραγείας: οἶον «ἄνδρα μιοῖ ἔννεπε», «πλάγχθή ἐπεί», «τοῦ κέρἄ ἐκ κεσαλῆς», «πάντή ἀνὰ στρατόν». Ἐνίστε δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως, είον τοϊοϋτος, ποϊήσω. Τούτου ένεκα ή τοιαύτη συλλαβή ὑπὸ τῶν παλαιῶν τεχνικῶν καλεῖται κοινὴ συλλαβή, εἰδικώτερον δὲ δ πρώτος τρόπος τῆς κοινῆς, ὅστις καθ' Ἡφαιστίωνα (σελ. 5) γίνεται, «όταν μακρφ φωνήεντι ή διφθόγγω έπιφέρηται φωνήεν» ο τον Γ 164 ού τί μοι αιτίη έσσι, θεοί νύ μοι αίτιοι είσιν (1).

113. Καθώς δὲ τὸ μακρὸν φωνῆεν μεθ' ένὸς ἢ δύο συμφώνων ό παλαιὸς ρυθμοποιὸς ελάμδανε πάντοτε ὡς ρυθμικήν μακράν συλλαβήν, ούτω καὶ τὸ βραχὺ φωνῆεν μετὰ τριῶν συμφώνων, ἄπερ ἐν τῆ χοινή ομιλία άντεστοίχουν μακρφ φωνήεντι και ένι συμφώνω ήτοι 2 τρώτοις χρόνοις. Τρία σύμφωνα ἐπιφερόμενα τῷ βραχεῖ φωνήεντι ήσαν Ικανώς Ισχυρά να προσποιήσωσι τῆ συλλαδή τὴν δύναμιν τῆς όυθμικής μακράς (2). Τούναντίον διμως βραχύ φωνήεν μετά δύο συμφώνων ἐπιφερομένων ως ἐπὶ τὸ πλείστον μόνον εἶχε τὴν δύναμιν τῆς μακράς, ούχὶ δὲ πάντοτε. Ἐκ τῆς φύσεως δὲ καὶ τῆς θέσεως τῶν συμφώνων τούτων εξήρτητο ώστε ή τοιαύτη συλλαδή να άποτελεσθή μακρά ή νὰ διατηρήση τὸ τῆς βραχείας μέγεθος. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν ἔνιαι τῶν συλλαδῶν τῶν ἐκ βραχέος φωνήεντος καὶ δύο συμφώνων συγκειμένων και μάλιστα ότε τὰ ἐπιφερόμενα σύμφωνα ἦσαν άφωνον μετά ύγροῦ, ἡδύναντο νὰ εἶνε χοιναί, τουτέστιν ο ποιητής ηδύνατο κατά βούλησιν να μεταχειρίζηται αυτάς είτε ως ρυθμικάς μακράς εἴτε ὡς ῥυθμικὰς βραχείας, οἱ δὲ τραγικοὶ οὐδαμῶς ἀπώκνουν

Δήμ. 266), Βλευστείδαο (αὐτ. στ. 105), Έλευστείας (Σοφ. Αντιγ. 1120), χρυσέας (Σοφ. 'Αντιγ. 104) παρά το χροσός, χρύσέων (Εύριπ. Μηδ. 978).

(1) Τών παρά τῷ ποιητῆ συχνῶν ἐξαιρέσεων τοῦ κανόνος τούτου Ἡλιόδωρος ὁ μετρικός διέχρινεν όχτω τρόπους (πρόλ. Σχολ. Ήφ. σελ. 100 κέ. W.), άλλ όμως οί πλείστοι τῶν τρόπων τούτων εἶνε ἡμαρτημένοι ὡς ἄλλον ἔχοντες λόγον καὶ ἄλλως

θεραπευόμενοι, ούχὶ δ' ὡς ἐνόμιζεν ὁ Ἡλιόδωρος. Πρόλ. § 56.

⁽¹⁾ Κατ' ἐξαίρεσιν μόνον καὶ σπανιώτατα τὸ μακρὸν φωνῆεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς λέξεως έπιφερομένου συμφώνου βραχύνεται χάριν τοῦ μέτρου ἐν ἐλεγειαχοῖς ἐπιγράμμασι καὶ άλλαχοῦ, διότι άλλως ἡ λέξις δὲν ἐγχωρεῖ ἐν τῷ μέτρῳ, ἐὰν μἡ βραχύνηται ἡ μακρά αύτη συλλαδή οίον φοιτικόεσσαν Α 133 (παρά τό φοϊνις - ixos), "Ελευστείων (ύμν.

⁽²⁾ Ούτω τῷ ὄντι ἐν πάση τῆ παλαιᾳ ποιήσει τὸ βραχὸ φωνῆεν, ὅταν ἐπιφέρωνται τρία σύμφωνα, ποιεί πάντοτε μακράν συλλαδήν. Έπι δε του 'Πλεκτρύων παρ' 'Ησιόδω ('Ασπ. 3. 16. 35. 82) δέν πρέπει να ληφθή ή δευτέρα ἀπ' άρχης ἀντί βραχείας, άλλα τό υ μετά τοῦ επομένου ων εν συνιζήσει. Τό δ' εν 'Ιλ. Π. 857, Χ 363, Ω 6 ἀνδροτήτα οί νεώτεροι χριτικοί ύπολαμδάνοντες ώς ἐφθαρμένον ἄλλοι μὲν γράφουσιν ἀρετήτα (Bekker), άλλοι δε άδροτήτα (La Roche), άλλοι δ' άροτήτα και άλλοι (Clemm, Rhein. Mus. 32, 472) δροτήτα. 'Ωσαύτως νοθεύουσε καὶ τὸ πας' Αίσχύλω ('Αγαμ 145) φάσματα στρουθών. 11

να ποιώσι τουτο ένίστε και έν τῷ αὐτῷ στίχω, οίον ὁ Σοφοκλῆς έν 'Αντιν. 1240 λέγει

κείται δὲ νέκρὸς περί νέκρῷ, τὰ νυμφικά

και iv OL K. 442 οι τοῦ πάτρός, τῷ πάτρὶ δυνάμενοι τὸ δρᾶν.

Ούτος δὲ είνε ό δεότερος τρότος τῆς κοινῆς, δετις καθ' Ἡραιστίωνα (στλ. Τ West.) γύνεται, αδταν βραχεί φωνήκντι ἐπιφέρτεται ἐν τῆ ἐξῆς συλλαδῆ σύμφωνα δύο, ἄν το μέν πρώτον ἀρωνόν ἐπι, το δὲ ἀντερον, ὑγγον οἰαν ὅπλον, ἄκρον, Πλεροκλί μοι δειλῆ (Τ 287)».

ΣΗΜ. α΄. Όταν δὲ τὸ προηγούμενον είνε ἡμίφωνον, ἡ προκειμένη αυλλαξή δίν είνε πλέον χοινή, ἀλλὰ τελείως μαχρά οἰον ἀμνός, ἐσμός, μάσδης (1).

ΣΗΜ. 6΄. Ώπούτως πάντοτε λαμβάνεται ώς μακρά ή συλλαβή, όταν τό δεύτερον των ἐπιφερομένων συμφώνων, εἶτε ἐν τῷ μέσῳ τῆς λίξιως εψρίσκονται ταῦτα, εἶτε ἀμφότερα ἐν τῆ ἀρχῆ τῆς ἐπιφερομένης, δὲν εἶνε ὑγρόν, ἀλλά τι των ἄλλων συμφώνων 'οἰον αχερσίν», αἰπὶ πτόλιν» (?).

ΣΗΜ. Υ΄. Προσέτι πάντοτε λαμβάνεται ώς μακρά ή συλλαβή, δταν τὰ τῷ βραχεί φωνήεντι ἐπιφερόμενα σύμφωνα, οἰαδήποτε καὶ ἄν ἀσιν, είνε τελικὰ τῆς λέξεως, ἡ τὸ μὲν ἔτερον τελικόν, τὸ δὲ ἔτερον ἀρκτικὸν τῆς ἐπιφερομένης οἰον Τίρονς, ἐξ, ἄλς, ἐς οἰαν, ἐκ μέντ 'Ο αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ τῶν συνθέτων, οὺ μόνον ὅταν ἀλλοῖα εἶνε

(1) Κατ ξείρευν δι εδρίσκται βραχεία ή παραλήγουσα τοῦ δωρικοῦ δελδες ἀντὶ εδελδες. Οῦτος εδρίσκται τρὶς παρά Πιοδέρος (Όλ. 2, 19. Πελ. 3, 66. Νην. 4, 95), πανταγοῦ δλλοί περ ἀνόρ μαράς όδοα. Έλνισε δι καὶ δετα τοῦ βραχεί φωνήσει ἐπερίρται με (παβλ. Ἡξειιτ. στλ. 8 W.), οδιο τὶτ τόλι μὰν τῆς λάξιος παρὲ Εδριπ. 1ρ. Α. 68 δεγατρὶ μετιστήρων, 852 (847) δετα' μετιστείνει, παρὰ Καλλιμάχιο ἀτοπ. 3 επιλόρισκοῦ μπορτικοῦς, παρὰ Καλλιμάχιο ἀτοπ. 27 ὁ Μετιάρισκοῦ τὰ ἐπελδερικοῦ ἐπελδερικο

(2) Παρ' 'Ομέρω χάριν τοῦ μέτρου δὲι ποιά θετε μαγάν συλλοδήν τό σε καὶ ζ ὡς άρκτειον τῶν ἐξές λίξεων Σεκμαντόρος (Σκαμάνδροις) Β 465. 467, Ε΄ Τ΄, Φ΄ 233. 365 (καὶ παρ' Ἡποίδω Θιστ, 345), σελπαρόνοτ ε 237, 191, Σάκανδος Β΄ δάλις 23 καὶ ὑριν 'Απόλλ. Πόθ. 251, Σέλικα Β 824, Δ 103. 121. Παρ' Ἡποίδω εἰ ἐπὶ τῆς λίξεως σκι) (Ἑρς, 589) καὶ παρὰ Ποδάριο Νει. 7, 6ὶ ἐπὶ τῆς λίξεως στοκτινός.—Παρ' 'Ομέρω Β 337, 138, 2 6127, 294, 286, ἡ πράτη συλλοδή τῆς λίξεως 'Ιστίαια καὶ ἡ δειτέρα τῆς λίξεως Αίγυπτίη πρότερον ἰλαμόδιοντο όκ βραχίδα, ἀλλὶ δρόδτερον τωστί παρατηρίδη (Ḥατιε), Ηωπι Stud. 111, 18) ὅτι μπλλού να ταλ λίξετα τώτατας τὸ «Επατι νά ἐκρονηδῆ ὡς σύμφωνον. ιὰ τῷ βραχεί φωνήεντι ἐπιφερόμενα σύμφωνα, οἰον ἔξ-εστι, ἐκ-βάλλω, ἐλλὰ καὶ ἄφωνον μετὰ ὑγροῦ, οἰον ἐκ-λάπω, διότι ἐν τῷ συνθέτφ ταύτη λέξει τὰ σύμφωνα κὰ προεφέροντο πάντε ἐν διαστάσει καὶ οἰδέποτε ἐν σιλλήψει, ως ἐν τῷ ἔ-κλεπε, Πάτρο-κὰ κλ., δθεν ἐν ἀ τλιυταία τὰ κατὰ σύλληψιν προρερόμενα ἡδύναντο νὰ ποιῶσι κουὴν συλλαθήν, τὰ πρῶτα τὰ κατὰ διάστασιν ἐκρωνούμενα ἡδυνάτουν ἀλὰ τὸν μεταξύ τῶν συμφώνων παρεμπίπτοντα κενὰν χρόνον, δοτις καὶ αὐτὸς ἐξέτεινε κατὰ ποσόν τι τὸ μέγθος τῆς συλλαθής ὑπὲρ τὸ δίσημον, ὁσον θὰ εἶχεν αὐτη ἄνευ αὐτοῦ.

114. Οὐχὶ ὅμως πᾶσα συμπλοχὴ ἀφώνων καὶ ὑγρῶν ἐπίσης ποιεῖ χοινὰς συλλαδάς, άλλὰ τοῦτο ἥρτηται πρῶτον μέν ἐχ τῆς ποιότητος των ύγρων, δεύτερον δὲ ἐκ τοῦ εἔδους των ἀφώνων, τρίτον δὲ ἐκ τῆς θέσεως των δύο συμφώνων έν τῷ μέσω ἢ έν τῷ ἀρχῷ τῆς λέξεως, τέταρτον δὲ ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ποιήσεως καὶ τῆς διαλέκτου. Καὶ α΄) μὲν έκ των ύγρων μάλιστα μέν ποιεί βραχείας συλλαδάς το ρ, ήττον δέτι τὸ λ, ηκιστα δὲ τὸ r καὶ μ. 6') δὲ ἐκ τῶν ἀφώνων τὰ μὲν ψιλά και δασέα ποιούσιν έπίσης βραχείας και μακράς, τὰ δὲ μέσα μάλλον μακράς: γ΄) δε όταν τὰ δύο σύμφωνα είνε άρκτικὰ τῆς δευτέρας λέζεως, ή βραχύ φωνήεν ἄνευ ληκτικοῦ συμφώνου έχουσα τελική της προτέρας ήττον εὐκόλως λαμβάνεται ἀντὶ ῥυθμικής μακράς παρ' όσον όταν ευρίσκωνται έν τῷ μέσφ τῆς λέξεως. δ') δὲ οί μέν έπιχοί, έλεγειοποιοί και ίαμβογράφοι, οι Αίολεῖς ποιηταί 'Αλκαῖος και Σαπφώ, καθώς και ό 'Ανακρέων, πολλφ συχνότερον λαμβάνουσι τὴν περὶ ἦς ὁ λόγος συλλαβὴν ἀντὶ μακρᾶς, τἀνάπαλιν δὲ οἱ 'Αττικοί δραματικοί, ό δέ Πίνδαρος καὶ οί λοιποί χορικοί λυρικοί μεσάζουσι μεταξύ 'Ομήρου και των δραματικών. Και ταϋτα μέν καθ' ολου, έφεξης δ' έξεταζομεν ακριβέστερον τὰ περὶ τὴν χρῆσιν ταύτην κατά τὰ διάφορα εἴδη τῆς ποιήσεως.

115. Καὶ ὁ μὲν "Ομηρος, ὅταν τῷ βραχεῖ φωνήεντι ἀχολουθώτι τοῦ σύμφωνα οἱ μόνον ἄλλα, ἀλλὰ καὶ ἄφωνον μετὰ ὑγροῦ, κανονικῶς μεταζειρίζεται τὴν συλλαδήν ταύτην ὡς θέσει μακρόν, εῖτε τὰ σύμφωνα ταῦτα χείνταὶ επὶ μέσης τῆς λέξεως, εῖτε είνε ἀρχτικὰ τῆς πομένης. Τοῦ χανόνος τούτου εὐρίσκονται ἱξαιρέσεις μόνον ἐν συμπλοκῆ ἀφώνου μετὰ τοῦ ρ ἢ ἐ καὶ αὐται ἐπὶ μέσης μὲν τῆς λέξεως λίαν οπάνιαι (1), μικρῷ δὲ συχνότεραι, ὅταν τὸ ἄφωνον μετὰ τοῦ (1), μικρῷ δὲ συχνότεραι, ὅταν τὸ ἄφωνον μετὰ τοῦ (1) Αὶ λέμες αδται εἰνε αὶ ἱξῆς ἀλλθροος, ἐλότριος, 'Αμφιρίων, 'Αφροθίτη, (1) Αὶ λέμες αδται εἰνε αὶ ἱξῆς ἀλλθροος, ἐλότριος, 'Αμφιρίων, 'Αφροθίτη,

ύγροῦ είνε άρκτικά τῆς λέξεως, καίτοι και τὰ παραδείγματα ταῦτα δέν είνε πολύ συχνά και σχεδόν περιορίζονται είς τὴν πρώτην βραχεΐαν τοῦ τρίτου καὶ πέμπτου (σπανιώτερον δὲ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου) δακτύλου και μάλιστα εἰς λέζεις ἀρχομένας ἀπὸ ἰάμβου, οἰον βροτών, βροτοΐσι, δράκων, θρόνω, Κρόνου, Κρονίων, προκείμενα, προσηύδα. Εἰς τὴν τοιαύτην χρῆσιν ὑπῆρχε καί τις καταναγκασμός, διότι πάσαι σχεδόν αι λέζεις αὐται δὲν ένεχώρουν εἰς τὸ ἔπος ἄνευ της άδείας ταύτης.

Πάλιν δὲ ἐκ τῶν δύο ὑγρῶν ρ καὶ ἐ τὸ πρῶτον προφέρεται εὐκολώτερον τοῦ δευτέρου μετὰ προηγουμένου ἀφώνου συμπλεκόμενον, όθεν παρ' Όμήρφ ἄφωνον μετὰ τοῦ λ σπανιώτερον εύρηται μη ποιοῦν θέσει μακράν η ἄφωνον μετά του ρ. Μάλιστα δὲ μέσον μετά του λ ποιεί πάντοτε θέσει μακράν, εν φ μέσον μετὰ τοῦ ρ ενίοτε (τοὐλάχιστον δρ και δρ) καταλείπει βραχεΐαν την συλλαδήν. "Αφωνον δὲ μετὰ τοῦ η καὶ μ ποιεῖ πάντοτε θέσει μακράν. Παρ' Ἡσιόδφ δὲ καὶ πρό ἀφώνου μετὰ τοῦ ν εύρηται βυθμική βραχεῖα ("Εργ. 567 ἀκροκνέφαιος και 319 ἔτικτἔ πνέουσαν).

ΣΗΜ. α΄. Τῆ "Ομηρική γρήσει τοῦ δευτέρου τούτου τρόπου τῆς κοινής, ώς καλεί αὐτὴν ὁ Ἡφαιστίων, ἀκολουθοῦσι καὶ οἱ παλαιότεροι έλεγειοποιοί και ίαμβογράφοι, ὅ τε ᾿Αρχίλοχος και ὁ Καλλτνος και ὁ Μίμνερμος, οίτινες σπανίως μόνον συστέλλουσι καὶ δή μόνον πρὸ άρκτιχοῦ ἀφώνου μετὰ ὑγροῦ, χαὶ τότε δὲ μόνον ὅταν ὑγρὸν εἶνε τὸ ρ, ἐπὶ μέσης δὲ τῆς λέξεως ἐκτείνουσι κανονικῶς. Οἱ δὲ ὕστερον, ὅ,τε Σ όλων και ό Ξενοφάνης και ό Θεόγνις και ό Σιμωνίδης,ούχι μέν σπανίως συστέλλουσι και μάλιστα έπὶ συνθέσεων, πολλῷ ὅμως συχνότερον ἐκτείνουσιν. Οἱ δὲ νεώτατοι ἐλεγειοποιοί, ὅ τε Ἰων καὶ ὁ Εὔηνος καὶ ὁ Διονύσιος καὶ ὁ Κριτίας,δὲν ἀποφεύγουσι τὴν συστολὴν καὶ ἐπὶ μέσης τῆς λέξεως καὶ δὴ καὶ πρὸ ἀφώνου μετὰ τοῦ λ καὶ μετὰ τοῦ ν συμπλεκομένου.

ΣΗΜ. 6΄. Τὰ δὲ τῷ ἐπικῷ μέτρῳ γεγραμμένα μέρη τοῦ δράματος άχολουθούσιν ούχὶ τοῖς κανόσι τοῦ 'Ομήρου, άλλὰ τοῖς τοῦ δραματιχοῦ διαλόγου.

ΣΗΜ. γ΄. Καὶ είς τὸ ἔπος τῶν ἀλεξανδρεωτικῶν καὶ τῶν πρώτων από Χριστοῦ έκατονταετηρίδων ἔσχε ροπήν τινα ἡ 'Αττική συστολή, Πάτροχλε, προσέκλινε, τειχεσιπλήτα, πρωτόπλουν, αμφίδροτος, αμφιδρυφής, αλλοπρόσαλλος, δακρυπλώειν, προτρέποντο, προτραπέσδαι, τετράχυκλον (\$2 324), έπιφράσσει. άλλ' όμως ου μόνον παρά τῷ 'Απολλωνίω και τῷ 'Αράτω, άλλα και παρά τῷ Καλλιμάχῳ ἐπικρατεῖ παρὰ πολὸ ἡ ἔκτασις. Ὁ δὲ μεταγενέστερος Νόννος επανέρχεται είς την 'Ομπρικήν χρησιν καί δή καί όταν ένίστε συστέλλη, ποιεί τουτο μετ' αυστηρών περιορισμών, περί ων θα εἴπωμεν ακριδέστερον ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ.

116. Οι δε 'Ατικοί δραματικοί ποιηταί περί την χρήσιν της ποσότητος τῶν συλλαδῶν ἐν τῆ στιχουργία διαφέρουσι μεγάλως τοῦ Ομήρου, ούχι αὐτοι ἐπινοήσαντες και είσαγησάμενοι τον νέον τοῦτον τρόπον της χρήσεως του βυθμιζομένου, άλλ' άκολουθούντες τῷ ἔκπαλαί εν τοῖς 'Αττικοῖς δημοτικοῖς ἄσμασιν εἰς Διόνυσον καὶ Δήμητρα συνήθει τρόπω. Ὁ Αττικὸς ρυθμοποιός δαμάζει εὐκολώτερον τοῦ "Ιωνος συμπλοχάς ἀφώνων μετὰ ὑγρῶν, καὶ δὲν αἰσθάνεται δυσχέρειαν ούσιωδώς μείζονα είς την έχφωνησιν των άφωνων μετά τοῦ ν καὶ μ ἢ τῶν αὐτῶν μετὰ τοῦ ἐ καὶ ρ συμπλεκομένων. Ἡ 'Αττική δε αύτη συστολή (correptio Attica), ώς λέγεται, ήτο χρήσιμος έν άπασι τοῖς είδεσι τοῦ Άττικοῦ δράματος καὶ ἐπὶ παντός είδους μέτρων καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν δακτυλικῶν.

117. Λέγομεν δὲ πρώτον περί τῆς συντάξεως τῶι ψιλῶν καὶ δασέων μεθ' έπομένου ύγροῦ, τουτέστι περί τῶν συμπλοκῶν

 $\phi\lambda$, $\chi\lambda$, $\theta\lambda$, $\chi\mu$, $\theta\mu$, $\phi\nu$, $\chi\nu$, $\phi\rho$, $\chi\rho$, $\theta\rho$. Πρό των συμπλοχών λοιπόν τούτων α') ή τελική της λέξεως συλ-

λαδή ή έχουσα βραχύ φωνήεν λαμβάνεται πάντοτε ως βραχεία, αί όλιγαι δὲ ἐξαιρέσεις, αίτινες εύρισχονται παρὰ τοῖς τραγικοῖς, ἀναφέρονται εἰς φθορὰν τοῦ χειμένου. β΄) ἡ ἀρχτική καὶ ἡ ἐπὶ μέσης λέξεως συλλαβή ή έχουσα βραχύ φωνήεν πολλφ συχνότερον χρησιμεύει ώς βραχεία ή ώς μακρά. γ΄) ἐπὶ τῆς αὐξήσεως, τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ και τῆς τελικῆς συλλαδῆς τοῦ πρώτου μέρους συνθέτου λέξεως ή μαχρὰ εύρισκεται σχετικώς σπανίως, ή δὲ βραχεία πολλῷ συνηθέστερον. Ἡ ἔχτασις λοιπὸν περιορίζεται εἰς τὸ μέσον λέξεως ἀσυνθέτου καὶ αὐτοτελοῦς μέρους τῶν συνθέτων, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν τῷ περιωρισμένω τούτω χώρω ή βραχεία είνε συχνοτέρα τῆς θέσει μακρᾶς καὶ μάλιστα παρὰ τοῖς κωμικοῖς.

118. "Ο,τι εἴπομεν περὶ τῆς συντάξεως τῶν ψιλῶν καὶ δασέων, τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῆς τῶν μέσων β , γ , δ μετὰ τοῦ ρ . Τοὐναντίον δε τα μέσα μετά των ύγεων λ, μ, ν συμπλεχόμενα ποιούσι θέσει μάχρὰν τὴν προκειμένην συλλαδήν, καὶ δὴ αἰ μὲν γμ, θμ, γν, θν συμπλοκαὶ πάντοτε, αἱ δὲ βλ καὶ γλ συνηθέστατα. καὶ αὐται, σπάνιαι δὲ μόνον εὐρίσκονται ἐζαιρίσεις, οἰον Σοφ. Ο. Τ. 717 παιδὸς δὲ (\bigcirc) βλάστας. Ήλ. 440 πασῶν ἰδλαστε. Φιλ. 1311. Ο. Κ. 583 ἀπέδλαστον. Αίσχ. Ίκέτ. 761 βύδλου. Περσ. 591 οὐδὶ ἐτῖ γλῶσας. Λγ, 1629 δὲ γλῶσσαν.

119. Τό δὲ ἀρκτικὸν τῆς λέξεως ρ παρὰ τοῖς ᾿Αττικοῖς δραματικοῖς συχνὰ ποιεῖ μακράν τὴν τελικὴν συλλαδήν τῆς προηγουμένης λέξεως τὴν ἔχουσαν βραχὴ φωνῆκν ἀνευ ληκτικοῦ συμφώνο καὶ μάλοτα ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ποδός, οὺ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀρσεως. Καὶ ἡ μὰν ἀρχαία κωμφώια μετεχιερίαστο πάντοτε τὴν συλλαδήν ταύτην ὡς μακράν, ἡ δὲ τραγωβία πολλῷ συχνότερον ὡς τοιαύτην οἰον

Αίσχ. Εύμ. 190 ὑπὸ βάχιν παγέντες. ἄρ' ἀκούετε; Σοφ. Άντην. 318 τί δὲ βυθμίζεις την έμιλν λύπην όπου; Πρόλ. Ο. Τ. 847. Εὐρ. Ἰκέτ. 94. ᾿Αριστορ. Βατρ. 1059. Τούναντίον τηρεί ή βραχεία τὴν ποσότητα αὐτῆς ἐν Αίσχ. Προμ. 713. 992. Σοφ. Οί. Τ. 72 καὶ ἐν λορικοίς καὶ ἀναπαιατικοῖς μέρεσι. Φαίνεται λοιπόν ὅτι το ἀρκτικόν ἡ παρά τοῖς ἐλαττικοῖς ἐδιπλασιάζετο ἡ είχει ἐνεργητικώτερον συμφωνικόν φθόγγον ἡ ὅτε συντεπλέκτο μετά προγηγουμένον ἀράνου, ὅπερ μετὰ τοῦ ρ σπανίως ποιεῖ θέσει μακράν τὴν προκειμένην βραχείαν συλλαθήν. Οὐδείς δὲ λόγος δύναται νὰ γίνη ὑναοθα περὶ τοῦ Ερ, οἰον ἦτο χρήσιμον παρ' Όμήρφ καὶ Πινδάεσο.

120. Παρά δὶ Πενθέρω καὶ τοῖς λοιποῖς χορικοῖς λυρικοῖς ὁ τοιλοιδοῦ ἡ ἔχουσα βραχὴυ φωνῆκει, ὑπερ ἀκολουδεῖ ἄρωνον μετὰ λ, μ, ν, πολλο ἡ μάλλον διπλασίως συγνότερον χρησιμιόει ὡς θέσει μακρὰ ἡ ὡς βραχεία. Μόνον δὶ ἐν τῷ τέλει τῆς λέξεως ἡ χρῆσις τῆς βραχείας γίνεται συγνοτέρα, καίτοι καὶ ἐνεναθο ἀπικρατεῖ ἡ νακρά. Ἡνολος ὁ μετὰ τοῦ τοῦ το από το ἀραγκικο ὁ Πιοδαρος μεταχειρίζεται πολλολος διακού τοῦ το από μετὰ τοῦ τοῦ τοῦ τοῦ τοῦ τοῦ καὶ μετὰ τοῦ δραματικοῖ, πολλάκτις δὶ καὶ πρὸ μέσου μετὰ λί (πρὸ τοῦ τλί ἐννεάκις ἐν δίο περιπτώσεσι, πρὸ τοῦ βλί δὶ ποντάκις ὁν δίοκα τοικόναις), οὺ μὴν ἀλλά καὶ πρὸ τοῦ τοῦ βλί Ποντάκις ἐν δίοκα τοικόναις), οἱ μὴν ἀλλά καὶ πρὸ τοῦ ψης τοῖς ραγενοίς εφρίσκεται. Τὰ γμ δμως καὶ χμ πάντοτε ποιοῦσι θέσει μακράν.—

Σημειωτέον δὲ ότι ἐν μὲν τοῖς ἐπισυνθέτοις μέτροις ἐπικρατεῖ η ἐκτασις, ἐν δὲ τοῖς μιχτοῖς (λογαοιδικοῖς) καὶ παιωνικοῖς ἡ χρῆσις εἶνε πλησιαιτέρα τοῖς ᾿Αττικοῖς. — Τοσαύτα περὶ τοῦ δευτέρου τρόπου π. γινινῖς.

της χοινής.

121. Ως τρίτον δὲ τρόπον τῆς χοινής μνημονεύει ὁ Ἡραιστίων
(στλ. 9 W.) τὴν περίστασιν, αὅταν βραχεῖα συλλαβή τελική λέξιως ἡ, μὴ ἐπισερομένων τῶν τῆς θέσει μαχεῖς ποιπτικῶν συμφότων, ἀλλ' ἤτοι ἐνός, ἡ μηδενός: ὡς ἐν τῷ οἱ δὲ μέγα ἰάχοντες ἐπέδραμον (Ξ 421) ἡ αὐτὰρ ἐπεὶ Δαναῶν γένετο ἰαχή τε θρώος τε (Μ

144) χα! Νέστορα δ' οὐκ έλαθεν ίαχὶ πίνοντά περ έμπης (Ξ 1) άλλα τε γ' ἄσπαρτα καὶ ἀνήροτα πάντα φύονται (ι 109) καὶ μὲν οἱ Λύκιοι τέμενος τάμον (Ζ 194).»

και μεν οι ποικότο οιστο καὶ ἐν τἢ ἀρχῆ καὶ ἐν τῷ μέσφ τῆς Δένως ἀλ. ἀν)ς μένον ἐν τῷ τέλει, ὡς λέγει ὁ Ἡραιστίων. Αλλ ἀξειως, ἀλ. ἀν)ς μένον ἐν τῷ τέλει, ὡς λέγει ὁ Ἡραιστίων. Αλλ ὡς είθὺς κατωτέρω ἀκριδέστερον ὑδι εἰπομένι, ἐν πάσαις ταξι περιαπάσει παύταια κατ' ἔμφασιν μένον κείται βραχεία ἀντὶ μακρὰς, καθ' ὑπόστασιν δὲ καὶ ἐναιθα ὑπάρχουσι τὰ τῆς θέσει μακρὰς ποιπτικά σύμφωνα ἢ φωνῆτν (δίρθογγος) ἀρχικὸς μακρὸν, ἤ ἄλλος τις λόγος τὴν ποικύτην παραμυθούμενος χρῆσιν, πλην ὁλίγων ἱξαιρέστων, ἀν μέχρι τοῦδε δὲν ἱξευρέθη ὁ λόγος ἡ πρέπει νὰ ἀποδοθωσιν εἰς ποιητικήν ἄδειαν (1). Λέγομεν λοιπὸν

α') Ηερί τοῦ τρίτου τρόπου τῆς κοινῆς ἐν τῆ τελικῆ τῆς λέξεως ἀυλλαδῆ.

122. Ένταιδα διακριτέον δύο περιπτώσεις, την μέν πρώτην, καθ ην τό ἐπισερόμενον τῷ βραχεῖ φωνήεντι σύμφωνον είνε τελικόν τῆ λίξεως, ή δὲ ἐπομένη λίξις ἄρχεται ἀπό φωνήεντος, την δὲ δευτέραν, καθ ην τῷ τελικῷ τῆς λέξεως βραχεῖ φωνήεντι ἐπιφέρετα λέξις ἀρχομένη ἀπό ἐνὸς συμφώνου η καὶ ἀπό φωνήεντος. Λέγομεν λοιτόν πρῶτον περὶ τῶν τελικῶν τῆς λέξεως συλλαβών τοῦ πρώτου εἴδους. Ένταιδα ἀνήκουσι

(4) 'Ο 'Ηλιόδωρος διέχρινε δέχα τρόπους τῆς ποινῆς ταύτης συλλαδῆς, ῆτις δηλοδή βραγεία οὐσα έλαμδάνετο ὁποὶ τοῦ ποιητοῦ ἀντὶ μακράς (πρόλ. Σγολ. Ήξεκατ. σελ. 412 st. χαι 415 st. W.). 'Αλλ' δρευς ἐι των δέχα τοὐτων τρόπων, δι ἀν Και τοὐτων τρόπων, δι ἀν ἀντικο ἀντ

α΄) λίξεις τινές, ὧν τὸ φωνῆςν τῆς τελικῆς συλλαδῆς ἦτο ἀρχικῶς μακρόν, ὧστε ὅταν ὁ ποιντής μεταχειρίζηται κὐτὰς ὡς μακράς, ποιείται χρῆςιν παλαιοῦ δικαιώματος. ᾿Αρχικῶς λοιπόν μακρόν φτένει είχον αὶ τελικαί συλλαδαί ὸς και ἐν τῶν ὁξυτονουμένων οὐσιαστικὸν, οἰον πληθός, βρωτός, κλιτός, ίχθός, ίθθν, ἀχλός εἰτα δὶ αὶ τελικαὶ συλλαδαὶ ις καὶ ιν πολλῶν οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ἐπιρικατών, οἰον δρικς, ἔρες, Θίτες, πάνς, κλιτός, Κισστίκς, βοῶπιε, βλοσυρῶπιε, γλαυκῶπιε, θοῦρες, ἔπτουριε, ἦνις ᾶλιες μόγιε, πρίν, πάνλιν αὶ καταλήξεις στ ἐν τῷ δυϊκῷ καὶ τὸ πρόσφυμα φιν. Πρόλ. Ζ 79, Λ 36, Β 348.

Β΄) "Επειτα δὲ ἀνήκουσιν ἐνταῦθα λέξεις τινές, αἵτινες ἐν τοῖς γρόνοις, καθ' ους έγράφησαν τὰ 'Ομηρικὰ ποιήματα, ήργοντο ἀπὸ συμφώνου, ὅπερ ὕστερον ἀπεβλήθη. Τὸ σύμφωνον δὲ τοῦτο μετὰ τοῦ τελιχοῦ τῆς προηγουμένης λέξεως έποίει θέσει μακράν τὴν προηγουμένην συλλαδήν. Τοιούτο δὲ σύμφωνον κατὰ πρῶτον είνε τὸ ἡμίφωνον, όπερ έκ του σχήματος μέν ύστερον ώνομάσθη δίγαμμα (F), έκ της φωνης δὲ βαῦ, διότι προεφέρετο ὡς τὸ Λατινικὸν βαῦ (V) καὶ τὸ Αγγλικόν W, τουτέστιν ώς ου, έν δὲ τῷ παλαιῷ ἀλφαδήτῳ κατείχε τὴν ἔκτην θέσιν. Τὸ Ε κοινὸν ὅν κατ' ἀρχὰς πάσαις ταῖς Ἑλληνικαῖς διαλέκτοις διὰ τὸ κακόφωνον πρώϊμα ἤρξατο ἀντικαθιστάμενον δι' άλλων φθόγγων (β, μ, γ, τοῦ δασέος πνεύματος, ο, υ) ή καὶ παντάπασιν ἀποδαλλόμενον. Καὶ πρωϊμώτατα μὲν ἐξέλιπεν ἐκ τῆς Ἰάδος και 'Ατθίδος και άλλων διαλέκτων, μακρότατον δε χρόνον διετηρήθη εν τῆ Αἰολιὰῆ διαλέκτω, ὅθεν καὶ Αἰολικὸν δίγαμμα ἐπεκλήθη. Έν τοῖς 'Ομπρίκοῖς ποιήμασιν, ὡς παρεδόθησαν ἡμῖν, οὐδὲν ίχνος γραφής του δίγαμμα ευρίσκεται, ουδέν δέ και οι παλαιοί γραμματικοί λέγουσι περί τῆς χρήσεως αὐτοῦ παρ' 'Ομήρφ. Τοῦτο ὅμως ούδαμῶς είνε θαυμαστόν. Διότι ἀφ' οὖ πρωίμως ἀπέδαλε τὸ δίγαμμα ή Ίωνική διάλεκτος, άνάγκη ήτο ώσαύτως πρωίμως νὰ συναποδάλωσιν αὐτό καὶ τὰ Ἰαστὶ γεγραμμένα Όμηρικὰ ἔπη, ώστε οἱ ᾿Αλεξανδρίνοι γραμματικοί είχον άνὰ γείρας άντίγραφα τοῦ Ομήρου ἄνευ τοῦ γράμματος τούτου καὶ τούτου ἕνεκα οὐδὲν περὶ τῆς χρήσεως αὐ. τοῦ παρ' 'Ομήρφ λέγουσιν, εἰ καὶ καθόλου ἐγίνωσκον τὴν παλαιὰν γρησιν τοῦ δίγαμμα ἐν τῆ ἀργῆ τῶν λέξεων, ὡς γίνεται δῆλον καὶ έξ ών ό Διονύσιος ό 'Αλικαρνασσεύς λέγει (άρχ. 'Ρ. 1, 20)' «ἔθος ἦν τοῖς ἀρχαίοις "Ελλησιν ώς τὰ πολλὰ προτιθέναι τῶν ὀνομάτων, ὁπόσων αι άρχαι ἀπὸ φωνηέντων ἐγίνοντο, τὴν ου συλλαθὴν ἐνὶ στοιγείφ γραφομένην - -, ὡς Ϝελένη καὶ Ϝάναξ καὶ Ϝοϊκος καὶ Ϝαὴρ καὶ πολλά τοιαύτα». "Οτι όμως ο "Ομπρος έγίνωσκε καὶ μετεχειρίζετο τὸν φθόγγον τοῦτον, πιθανολογεῖται νῦν πρῶτον μέν ἐκ τούτου ὅτι αι γλώσσαι αι άδελφαι της Έλληνικης έχουσιν αυτόν, όθεν γίνεται δήλον ότι προϋπήρχεν εν τη άρχικη γλώσση, εξ ής έρρύη ή Έλληνιχή, εἶτα δὲ ἐκ πολλῶν πραγματικῶν φαινομένων ἐν τοῖς 'Ομπρικοῖς ποιήμασιν, άτινα άναγκάζουσι να δεχθωμεν την υπαρξιν του γράμματος τούτου πρὸς παραμυθίαν αὐτῶν οἰον ὅτι ὁ πρῶτος τρόπος τῆς χοινῆς δέν συμβαίνει πανταχοῦ, ὁ δὲ τρίτος τρόπος τῆς χοινῆς συμβαίνει οὐ μόνον κατὰ τὴν τομὴν τοῦ τρίτου ποδός, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ, αἴτιον δὲ τούτων φαίνεται ον το δίγαμμα εἶτα δὲ πολλαί γασμωδίαι αξρονται δι' αὐτοῦ: ἔπειτα δὲ διὰ τὸν λόγον τοῦτον τὸ οὐ εθρίσκεται καὶ πρό φωνηέντων ἀντὶ τοῦ οὐκ (οὐγ). προσέτι ἡ συλλαδική αύξησις πρό φωνήεντος μαρτυρεί την υπαρξιν του δίγαμμα, οίον ἔαξε, ἔειπας, ἐέσσατο (ἔΕαξε, ἔΕειπας, ἐΕέσσατο) ώσαύτως ὁ αναδιπλασιασμός εν τῷ παρακειμένω και ὑπερσυντελίκω, οἴον Fέ-Fολπα, FέFοικε, FέFοργα· ή ἔλλειψις τοῦ ἐφελκυστικοῦ ν καὶ πρὸ φωνήεντος, οΐον δαϊέ Γοι (Ε 4), οῖ κέ Γε (Ι 155), έγὼ Γιδέειν (Ε 475) οὐχὶ δὲ έγων ἡ ἔλλειψις συναλοιοῆς ἐπὶ συνθέσεων καὶ προθέσεων, οίον κακοΓεργός, θεοΓειδής, κατά Γάστυ, άνὰ Γάστυ (οὐδέποτε δὲ κατ' ἄστυ, ἀν' ἄστυ), μετὰ Εέθνος (Η 115), ἀπὸ Ϝῆς (6 292), ὑπό Εειξιν, ἐπι Εάνδαν ατλ. τέλος τὸ ἄντὶ τοῦ στερητικοῦ αν πρό φωνηέντων εύρισκόμενον α, οίον ἀεικής. ἀελπτέοντες, ἀαγής. Τὴν παρατήρησιν δέ περί τῆς χρήσεως τοῦ δίγαμμα ἐν τοῖς "Ομπριχοῖς ποιήμασι, δι' ής πάμπολλαι ἀνωμαλίαι προσφδιαχαὶ παρά τε τῷ 'Ομήρῳ καὶ ἄλλοις ποιηταῖς θεραπεύονται ὡς διὰ θεοῦ ἀπὸ μηχανής, ἐποιήσατο πρῶτος ὁ Βεντλήιος (Bentley). Τοιαϋται δὲ παρ' "Ομήρφ λέζεις έχουσαι εν άρχη το δίγαμμα είνε πολλαί, οίον άγνυμι, άναξ, άνδάνω, άστυ, έαρ, έθνος, είχοσι, είχω, είχων, είπον, έπος, ἔχαστος, ἔχηλος, έχών, ἔγνυμι, εἶμα, ἔοικα, ἔργον, ἔσπερος, ἔτος, ήδύς, ἰαχή, ίδεῖν, ἵεμαι, ἵΙλιος, ἴον, οἶδα, οἶκος, οὖ, οἶ, ἕ(1).

Πλήρη απτάλογον τῶν λέξεων τοῦτων βλέπε παρὰ Kühner Griech. Gramm.
 § 48. G. Meyer, Gr. Gramm. ² αελ. 26 κἰ. Curtius, Gruundz. d. Griech. Elym. ³ αελ. 385 κἰ. 562 κἰ.

Παραδείγματα δέ τοῦ δίγαμμα ώς θέσει μακρᾶς ποιητικοῦ φέρομεν τάδε.

Β 361 ούτοι απόβλητΟν έπος έσσεται, όττι κεν είπω,

α 424 δη τότε κακκείοντες έβΑΝ οξκόνδε έκαστος.

π 383 ούπω πᾶν εἴοηθ', ὅτ ἄρ' 'ΑμφίνομΟς ἴδε νῆα. 'Ιστέον δὲ ὅτι μόνον τὸ δίγαμμα τῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώποι

(Fε = σFε) ήδύνατο πανταγού νὰ ἐκτείνη τὰς βραγείας συλλαδάς ώστε και έπι της άρσεως τοῦ ποδός, τὸ δὲ δίγαμμα τῶν ἄλλων λέξεων κατώρθου τοῦτο μόνον ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ποδός. οἶον

ε 143 αὐτάρ οἱ πρόφοων ὑποθήσομαι οὐδ' ἐπικεύσω.

Ι 377 ἐρρέτω· ἐκ γάρ εὐ φρένας εἴλετο μητιέτα Ζεύς. 36 saro.

Α 141 νῦν δ' ἄγε νῆα μέλαινἄν ἐρύσσομεν είς ἄλα δῖαν. Τοῦ κανόνος δὲ τούτου εύρισκονται σπάνιαι έξαιρέσεις οἶον Ρ 142 Έχτορ είδος άριστε, Ψ 493 Αξαν. Ίδομενεῦ τε, γ 472 οίνον οίνοχοεύντες, θ 169 άλλος μέν γάρ είδος, θ 215 εὖ μέν τόξον οίδε, κ 190 καὶ ο 78 ὧ φίλοι, οὐ γὰρ ἔδμεν.

ΣΗΜ. 'Αρκτικόν Ε ποιεί θέσιν μακράν καὶ παρά τοῖς Αἰολεῦσι λυρικοΐς, ὅπως καὶ παρ' 'Ομήρφ. Παρὰ τοῖς ἐλεγειοποιοῖς ὅμως καὶ τοῖς Ιαμβογράφοις ἀπώλεσε τὴν δύναμιν ταύτην. Παρὰ δὲ Πινδάρω ευρίσκεται εν μόνον αμφίδολον παράδειγμα το έν Ίσθμ. 5, 42 αυδασε τοιούτον Εέπος.

γ') Είτα δὲ τὸ πνευματώδες γράμμα σ ποιεῖ ἐνίοτε θέσει μακράν παρ' Όμήρω καὶ Ἡσιόδω ἐν τῆ λέξει ἔγειν' οἴον Κ 264 θαμέες έχον, Ε 752 κεντρηνεκέας έχον = Θ 396, Σ 580 έρύγμηλον έγέτην, A 51 βέλος έγεπευκές = Δ 129, Γ 49 γαρ έγον, 'Hσίοδ. 'Ασπ. 369 ἐπιπειθόμενος ἐγέμεν.

ΣΗΜ. 'Αρατικόν ίωτα ημίφωνον (jod) δέγεται έπὶ τοῦ όμοιωματικοῦ ώς ὁ Κούρτιος (Etym. σελ. 602 κέ.) καὶ δι' αὐτοῦ ἐξηγεῖται την έκτασιν βραγειών τελικών συλλαδών έν ταῖς φράσεσιν άθάνατος ῶς, ἡέλιον ῶς, συὸς ῶς, βόες ῶς. "Αλλοι δὲ δέγονται καὶ ἐνταῦθα ώς άρχικὸν τὸ Ε. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ ἐεσθαι.

δ΄) Ἡ τελική βραγεία συλλαδή κείται ἀντὶ μακρᾶς κατὰ τὴν τομήν τοῦ στίγου καὶ μάλιστα ὅταν συνυπάργη μείζων τις στιγμή. *Ενταϋθα δὲν ἐκτείνεται ἡ βραγεῖα συλλαδή, διότι οὐδεὶς πρὸς τοῦτο γραμματικός λόγος ὑπάρχει, ὅπως ἐν ταῖς προηγουμέναις περιπτώσεσιν, άλλ' ή βραχεία κείται άπλῶς ἀντὶ τῆς μακρᾶς, ὅπως καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ μέτρου, τοῦ έλλείποντος χρόνου ἀναπληρουμένου ὑπὸ τοῦ χενοῦ γρόνου τοῦ ἐκ τῆς ἀναπαύσεως τῆς φωνῆς γινομένου κατὰ τὴν άπαγγελίαν ένεκα της στιγμής. Συχνότατα μέν λοιπόν συμβαίνει τοῦτο έπὶ τῆς θέσεως τοῦ τρίτου ποδός πρό τῆς πενθημιμεροῦς,, οίον

Α 158 δεύρο μαχησόμενος έπει ού τί μοι αίτιοί είσιν. Φσαύτως Α 491. 535, Β 71, Ξ 11. Εἶτα δὲ ἐπὶ τῆς δευτέρας χαι τετάρτης θέσεως πρό της τριημιμερούς και έφθημιμερούς. οίον

Α 244 χωόμενος, | ὅ τ' ἄριστον 'Αχαιῶν οὐδὲν ἔτισας Χ 198 πρὸς πεδίον: | αὐτὸς δὲ ποτὶ πτόλιος πέτετ' αἰεί.

Γ 24 εὐρών η έλαφον κεραόν | η άγριον αίγα.

Σπανιώτερον δὲ ἐπὶ τῆς πέμπτης θέσεως. οἶον

Α 85 θαρσήσας μάλα είπε θεοτρόπιον | ότι οίσθα.

ΣΗΜ. Τοῦτο συμβαίνει καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ πρώτου κώλου τοῦ ἐλεγείου, άλλὰ λίαν σπανίως, οἷον παρὰ Θεόγνιδι 2 «λήσομαι άρχόμενος οὐδ' ἀποπαυόμενος ». Παρὰ Πινδάρφ προσέτι εὐρίσκεται ἐνίστε έν τε ἐπισυνθέτοις καὶ ἐν μικτοῖς μέτροις· οἶον 'Ολ. 4, 28 « σάμερον έλθετν» (ἀνθ' οὖ ὁ Boeckh ἔγραψε «σάμερόν μ'»), 'Ολ. 6, 103 «Ποντόμεδον», Πυθ. 3,6 «γυιχρχέος», Πυθ. 4, 184 «πόθον», Πυθ. 11, 38 «τρίοδον», Νεμ. 1, 69 «χρόνον». Παρά δὲ τοῖς 'Αττικοίς δραματικοίς σπανιώτατα, πάντοτε δέ κατὰ τὴν θέσιν έν τέλει τοῦ χώλου καὶ ἐπὶ μεταβολῆς προσώπου, οἶον, ἐν ἀναπαιστικοῖς έξ όμοίων συστήμασι (ώς έν Άντιγ. 932, Οί. Κ. 139, Εύρ. Μηδ. 1396 ΜΗ. « οὕπω θρηνεῖς, μένε καὶ γῆρας [. ΙΑ. ὧ τέκνα φίλτατα.») χαί ἐν τῷ δογμιαχῷ μέτρφ.

123. Δεύτερον δὲ τελικαὶ τῆς λέξεως συλλαβαὶ μετὰ βραχέος ληχτιχοῦ φωνήεντος, ῷ ἐπιφέρεται εν σύμφωνον ἀρχτιχὸν τῆς ἐπομένης λέξεως, λαμβάνονται παρ' 'Ομήρφ ὡς μακραί, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ μόνον ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ποδός, κατὰ τὰς ἐζῆς περιστάσεις.

α΄) πρὸ λέζεων, αἵτινες ἀρχικῶς εἶχον ἀρκτικὰ δύο σύμφωνα καὶ μάλιστα Ερ, σρ, σΕ, σν, σμ, σλ, δΕ, λΕ΄ οἶον

Ερ είχε τὸ βήγνυμι και τὰ συγγενή, οίον βηκεός, βηγμίν, βώγες, φωγαλέος είτα τὰ έξῆς ρίζα, ραδικός, ροδακός, ράχος, ρέζω, ρεία. ρηλδιος, ρόπαλος, ράβδος, ρητός, ρηθείς και τα συγγενή επειτα ρινός, ριπή, ρίον, ρυμός, ρυσός, ρυτήρ, ρύεσθαι κτλ. οἶον M 198 «τεϊχός τε βήξειν και ένιπρήσειν πυρί νῆας». Πρβλ. Λ 846, θ 148. Θ 179, Φ 445, μ 46.

σρ είγε τὸ ἀέω, ἀόος καὶ ἄλλα παράγωγα τῆς αὐτῆς ῥίζης, ἔτι τὸ φίς, όδπος, όνπαω, φωπήτου οίον Σ 402 « έν σπηι γλαφυρώ περί δὲ ἐόος 'Ωκεανοΐο. Πρόλ. Μ 159, Ξ 467, ζ 93, Φ 559.

σF εἶχε κατ' ἀρχὰς τὸ ἀντωνυμικὸν θέμα σFε (ἔο, οἶ, ἔθεr, ἑ, δς), ώσαύτως το έχυρος καὶ πολλά άλλα, άτινα ὕστερον ήρχοντο ἀπὸ άπλου σ· οίον Γ 172 «αίδοτός τέ μοί έσσι, φίλε έχυρέ, δεινός τε», P 463 «άλλ' ούχ ήρει φώτας ότε σεύαιτο διώκειν», Υ 261 «Πηλείδης δε σάχος μεν ἀπὸ εο χειρὶ παχείη», ι 293 « έγκατά τε σάρxac T8 . . . »

σν δε τό τευρος, τευρή, τιφάς, τιφόεις, τυός, τότος, τότιος οξον Α 118 «αΐψα δ' ἐπὶ νευρή κατεκόσμει πικρὸν ὁῖστόν». Πρβλ. Μ 278, Ω 166, Λ 811.

σμ δὲ τὸ μοῖρα καὶ μάστιξ. οἱον Π 367 «οὐδὲ κατὰ μοῖραν» καὶ άλλαχοῦ, Ε 840 «λάζετο δὲ μάστιγα».

σλ δὲ τὸ .ἐήγω· οἱον Ι 191 «δέγμενος Αἰακίδην, ὁπότε λήξειεν ἀείδων».

δΕ δέ τὸ δεῖσαι, δέος, δειλός, δεικός, Δεῖμος, δεῖμα καὶ ἄλλα παράγωγα τῆς ῥίζης δι -· οίον ι 236 «ἡμεῖς δὲ δείσαντες», Ε 817 « ούτε τί με δέος ἴσχει ἀκήριον ούτε τις ὅκνος». Προσέτι δήr, δηθά,

δηρόν (πρέλ. ζ 33). λΕ δέ το λές οξον P 109 «έντροπαλιζόμενος ώς τε λίς ἡθγένειος».

6') Συγνὰ πρὸ λέζεων ἀρχομένων ἀπὸ ἀπλοῦ ὑγροῦ, ὅπερ ἔνεκα τοῦ πληρεστέρου φθόγγου λαμβάνει δύναμιν διπλοῦ συμφώνου. Τοιαύτη δε ευρίσκεται συχνότατα ή λέξις μέγας καὶ έξ αὐτῆς παράγωγοι καὶ σύνθετοι, οίον μέγεθος, μέγαρον, μεγαλίζομαι, μεγάθυμος, μεγαλήτωρ, καὶ μάλιστα έν ταῖς συντάξεσιν ἐτὶ μεγάρφ, ἀτὰ μέγαρα, κατὰ μέγαρα, καλή τε μεγάλη τε, είδός τε μέγεθός τε. Είτα δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ λέξεις ἀρχόμεναι ἀπὸ ὑγροῦ, οὖτινος οὕτε προτεταγμένον οὕτε έπιτεταγμένον εὐρίσκεται ἄλλο τι σύμφωνον, οἶον λαπάρη, λίσσομαι, λιταί, λιτανεύω, λείδω, Λητώ, λιγύς, λιγυρός, λιαρός, λιπαρός, λίθος, λωτός, λόφος, λέκτρον, μαζός, μαλακός, μάλα, μάρπτω, μείων, μελίη, μή, μήτης, μιαρός, μιτύθω, μόθος, μέλος, τέφος, τεφέλη, τημερτής, rεύω, rύμφη, rύσσα, rữr καὶ ἄλλα (πρβλ. La Roche, Hom. Unters. σελ. 49 κέ.).

γή "Ότε τὸ φωνήεν άρχικῶς ἦτο μακρὸν καὶ ὕστερον ἐδραχύνθη, οίον μάλιστα ήτο τὸ ε τῆς δοτικῆς τῶν ονομάτων τῆς γ΄ καὶ τὸ α τῆς όνομ. καὶ αἰτ. πληθ. τῶν οὐδετέρων τῆς 6' κλίσεως. Καὶ μετὰ μακρού μεν ε ευρίσκονται τὰ έξης "Αιδι Ψ 244, κρατεί Η 142, λίθακι ε 415, σάκει Φ 241. Θ 267, νητι 194. κ 444, 'Οδυσσήι Ι 180. ω 309, πτόλει Ρ 152, σθένει Ο 108, ὑπερμενέι Β 116. Ι 23. Σ 69, 'Αχιλλήτ Ω 119. 147. 176. 196 καὶ ἄλλα. Μετὰ δὲ μαχρού α τὰ έξῆς, ρωγαλέα ξ 313. ν 435, ὀπταλέα μ 396, πορφυρέα x 353, όπόσα Ω 7, έτεὰ ν 285, ἄσπαρτα ι 109, φλόγεα Ε 745. Θ 389 καὶ ἄλλα.

δ') ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ποδὸς πρό τινος τῶν χυρίων τομῶν τοῦ μέτρου καὶ μάλιστα ὅταν ἀκολουθή μείζων τις στιγμή. οίον

Ε 359 φίλε κασίγνητε, | κόμισαί τέ με δός τέ μοι ἵππους. Χ 303 πρόφρονες ειρύατο, | νῦν αὖτέ με μοῖρα κιχάνει.

Φ 474 νηπύτιε, | τί νυ τόξον έχεις ανεμώλιον αὐτως ;

ΕΗΜ. Οἱ μεθ' "Ομπρον έπικοὶ κατά τὸ μᾶλλον καὶ ήττον ἐτήρησαν πάντες τούτους τοὺς παρ' 'Ομήρφ τρόπους τῆς ἐκτάσεως τῆς βραχείας συλλαβής είτε της χρήσεως αὐτης ἀντὶ μακράς, μάλιστα δὲ σχεδόν παντάπασιν άχολουθεί τη 'Ομηρική χρήσει ό 'Ησίοδος. Παρά δὲ Πινδάρφ τελική συλλαδή λήγουσα εἰς βραχὺ φωνῆεν, τῆς ἐπομένης λέξεως άρχομένης ἀπὸ ένὸς μόνου συμφώνου, λαμβάνεται ὡς μαχρὰ μόνον δταν τὸ σύμφωνον τοῦτο είνε τὸ ἡ οίον Πυθ. 1, 45. Νεμ. 5, 13 καὶ 50. 8, 29. Τοὐναντίον τηρεῖται βραχεῖα πρὸ τοῦ ρ ἐν Νεμ. 1, 68. Πυθ. 2, 73. Περί δε τῆς δυνάμεως τοῦ ἀρκτικοῦ $\dot{\rho}$ παρὰ τοῖς 'Αττιχοῖς βλ. 🖁 119.

β') Περί του τρίτου τρόπου της κοινής έν τη άρχη ñ έν τῷ μέδῳ τῆς λέξεως.

124. 'Ο τρίτος τρόπος της χοινής δύναται να συμβή ου μόνον έν τῷ τέλει τῆς λέζεως καθ' ά ἔμπροσθεν εἴπομεν, άλλὰ καὶ ἐν τῆ ἀρχῆ καὶ ἐν τῷ μέσφ αὐτῆς. Καὶ ἡ ἀρχικὴ δηλαδὴ ἡ μέση τις τῆς λέξεως συλλαβή έχουσα βραχύ φωνήεν καὶ εν σύμφωνον ἐπιφερόμενον λαμβάνεται ως μακρά. Τὴν ἔκτασιν δὲ ταύτην, ἥτις κανονικῶς μόνον ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ποδὸς συμδαίνει, αἰτιολογητέον ἤτοι ὡς ἐκ τοῦ φωνήεντος, όπερ άρχικῶς ἦτο μακρόν, ὥστε ὁ ποιητὴς ἐπανέρχεται εἰς την παλαιοτέραν χρησιν, η ως έκ του διπλασιασμού του έπιφερομένου

συμφώνου. α΄) Είς μὲν τὴν πρώτην κατηγορίαν ἀνάγεται τὸ δείπετὴς καὶ Belgelog (II, 174, P 263, & 477. 581, 7 284, Z 318, A 86, Θ 517). Τὸ δὲ φελος (Δ 155, Ε 359. 308) πρὸς τὸ φέλος αίτιολο. γητέον ως γενόμενον έκ τοῦ σφέριλος. Τὰ δὲ σύνθετα μετὰ τοῦ στερητικού 2, οίον άθάνατος, ἀκάματος, ἀνέφελος, ἀπάλαμος, ὀφείλουσι τό μακρόν α ούχὶ τῆ χρεία τοῦ μέτρου, ἀλλὰ τῆ ἀναπληρώσει τοῦ ἀποδληθέντος έρρίνου ν, οπερ σώζεται έν τῆ λέζει άμφασίη (Ρ 695, δ, 704. Πρόλ. Κούρτιον, Etym. σελ. 306), ἀμβροσίη, ἄμμορος (ποιητ. ἀντὶ ἄμορος = ἄμοιρος), ἄμπορος (ἀντὶ ἄπορος ἐν ἐπιγραφῆ Ίσύλλου ἐν ἐξαμέτρφ). Ἐνταϋθα μνημονευτέον καὶ λέξεις τινάς, αἵτινες παρ' Όμήρφ έχουσι τὸ φωνῆεν α καὶ ι μακρόν, ἐν ῷ παρὰ τοῖς 'Αττικοίς ταῦτα είνε βραχέα: οἵον κᾶλὸς παρ' 'Ομήρφ καὶ τοῖς αὐτῷ άχολουθούσιν ἐπιχοῖς, κἄλὸς παρὰ τοῖς Λεσβίοις μελιχοῖς, τῷ Πινδάρφ καὶ τοῖς ᾿Αττικοῖς· καλὸς (צ) δὲ παρὰ Θεόγνιδι, οἴον 16 κέ. « ἐς γάμον ἐλθοῦσαι, κᾶλὸν ἀείσατ' ἔπος. | "Οττι κᾶλόν, φίλον ἐστί" τὸ δ' οὐ κάλὸν οὐ φίλον ἐστίν». 'Ωσαύτως παρὰ Θεοκρίτφ 6, 19 «τὰ μὴ κάλὰ κάλὰ πέφανται»: ἶσος παρ' 'Ομήρφ, ὡσαύτως καὶ παρ' Ήτιόδφ πλὴν Ἔργ. 752, ἴσος (∪) παρὰ Πινδάρφ καὶ τοῖς Άττικοῖς. Πρβλ. Θεόκρ. 8, 19 «(σύριγγα) λευκὸν καρὸν ἔχοισαν ἴσον κάτω ίσον ἄνωθεν». Τὰ ρήματα φθάτω, κιγάτω, ἰκάτω, τίτω καὶ ἄλλα (πρδλ. Κούρτιον, Etym. 140. 378) έχουσι τὴν παραλήγουσαν (α, ι) μακράν μέν παρ' Όμήρφ, βραχεΐαν δὲ παρὰ τοῖς τραγικοῖς. "Οῖζῦρὸς παρ' 'Ομήρφ, δίζυρδο παρ' 'Αριστοφάνει. Τάνάπαλιν δε κορύτη (ε) παρ' 'Ομήρω, χορύνη (ῦ) παρὰ τοῖς 'Αττικοῖς, χορύνη (צ) παρὰ Θεοκρίτω (7, 19 και 43) πλήμμορις εν 'Οδ. ι 486, πλήμμορις παρά τοῖς 'Αττικοῖς άλμυρὸς παρ' 'Ομήρφ καὶ Πινδάρφ, άλμυρὸς παρὰ τοῖς 'Αττιχοϊς.

β΄) Είς δὲ τὴν δευτέραν κατηγορίαν ἀνάγονται πολλὰ σύνθετα παρ ὑχμήρω καὶ τοῖς ἀρχαιοτέροις ποιηταῖς, ἀν τὸ πρῶτον συνθετατον λήγει εἰς σύμφωνον, τὸ δὲ δεύτερον ἀρχικῶς ἡρχετο ἀπὸ τοῦ Ϝ ἡ οῦ σ' οἰνο σύνερὰς Μ 24, ε 74, σύνερὰον ΤΗ. Θεογ. 636, παρέχη ε 1113, παρειπών, παρειποῦσα Ζ 62, 337, ἀσυγέπημε ἡΑλκ. ἀποππ. 18, 1. Ἱραύτως δὲ τινα, ἀν τὸ μὲν πρῶτον συνθεττών λήγει εἰς φωνῆκν, τὸ δὲ δεύτερον εἰχεν ἀρχικῶς ἐν ἀργῆ ἤτοι δύο σύμφωνα ἢ

δυρόν εύτονον, οἰον ἀπετίζοντο Κ 572, χατανεύω ι 490, ἀεμοιράτο ξ 434, μεταλήζαντε Ι 299. Πολλάχες δὲ τότε ἐν τῆ γραφῆ διπλααάζεται τὸ σύμφωνον χαὶ μάλιστα μετὰ τὴν αὕζησον, οἰον ἐδθεσου; Łlador καὶ ἄλλα. Πρόλ. Αἰοχ. Ἑπτ. 488 Ἰππδμέθοντος, 532 Παρθένοπαίοι Σοροκλ. ΑΙ. 510 Τελεύταντος. Σοφ. άποσπ. 785 «Ἰλοξειδοίαν, ἢν ὁ γεννήσας πατήρ».

"Ωσαύτως έξηγητέον την έχτασιν βραχειών συλλαδών πρό ένδς δασίος συμφώνου (οίον Μ 208 "όριν, η 119 ξέφιρλη, Θεόγν. 1099 βρό χον, 'Ιππών. άποσπ. 49 "όρικ, Αίσχ. Χοπ. 1049 φαιδχέωντες, 'Αριστος, Έκκλ. 571 φιλόσοφον) ώς έκ τῆς φόσεως τοῦ δασίος, 'Αριστος το χεδού ως δίπλοῦν (ορ = πρ. χ = χχ, θ = τθ, οίον και τό παρ' 'Ησιόδφ σκέπρον' άντί σκύφον καὶ τό Πινδαρικόν όκγος άντί όχος λαχέοντε άντί όχιοντι).

Πολλακις δὲ δυνάμει τοῦ παρεμβαλλομένου δίγαιμα ἐκτείνονται βραχία φωνήνετα πρό φωνπύντων ἐπὶ μέσης λίξεως, οἶον ἄιδος – ὑ Γ 322, Ζ 284, Υ 336, ἀειδη ρ 519, αεο γ 0252, ἀεε Κ 532, τεερα γ 151, τ 342, ἀπόξηση Φ 283, ἀπόξησειε Φ 329, ἀπεικτών Τ 35, φα ἐκα πολλαχοῦ, ὅειες ι 425, ὅεξεκα Β 765. Ένταιθα τὸ ἡμίφωνον Ε μετὰ τοῦ πρώτου φωνήνετος ἐνοῦντο εἰς μίαν δίφθογγον, ὡς τοῦτο καὶ δὶὰ πῆς γραφῆς δηλοῦται ἐν τῷ αὐβροσαν, εδαδεν καὶ αὐλαγοι Ν 41. Τὸ δὲ ἡμίφωνον ὶ μετὰ προνηγουμένου φωνήνετος εἰς τοῦς ἐντορείτο ἐξι ἐν τῷ ἰρός, ψην/ω καὶ τοῦς συγρείτοιξὶ εἰς ἐντορείτοις ἐκα ἐντος ἀφηρημένοις ἀτιμία, ἀκοριαπία, ἰπία, κακακργία, ἀκεροπλία, προθρεία, ὑποδεία, Ὑπερησία, ἐν ῷ ὁ Μεγετ (Gr. Gramm. § 113) δέχεται ἀρτικόν ἐντιὰ ναὶ τοῦ μεταγενιστέρου ὶ.

ΣΗΜ. Δυσεξήγητος είνε ή Εκτασις τῆς πρώτης συλλαθῆς παρ' 'Ομήρφ ὁν ταξι λέξανν ἀπονέσντο Β 113. 283 καὶ ἀλλαγοῦ, ἀποπέσγιον ω 7, ἀποδιόμων Ε 763, ἀπὶξων Λ 497, τὰ (ὰ περὶ Φ 352, ἐπιξωνς) (τολλαγοῦ, διὰ μὲν Γ 357, λύειν Τ4, πιραύσκων Κ 502, ἐπιξωνος) (τὰ μὲν Τοῦ ἐπὶ καὶ ἐπιθος τὰ ἐποδιότια δὲνειν Χέρνιους μ 423 ἐπιξὰ τοῦ ἐπιξ καὶ ἐπιθος τὰ ἐπιθος τὰ ἐποδιότια ἐπιθος τὰ ἐπιθος τὰ ἐπολος τὰ ἀξειαν χεῖν αὐτόν, ὡς φαίνεται, λόγον καὶ ἀλλων λέξων ἡ ἀρχική συλλαθὴ ἐκτεύνται ἐπὶ τῆς βίσεως τοῦ ποδός, οἰον ἀ'Αρες «Αρες βροτολογιὰ» Ε 31, ''Αρης (α) Ε 594, ''Αρες καὶ ''Αρρες (α), 'Απόλλωνι Α 36 (ἐπὶ τῆς βίσεως τοῦ α' ποδός), αοὺ

μά γὰρ 'Απόλλωνα» Α 86 (ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ 6' ποδὸς), ἐν φ ἐν στ. 43 και 64 έν τῷ τέλει τοῦ στίχου «Φοϊδος ᾿Απόλλων» (ἄ), 'ἀνέρος, 'ἀνέρι, 'ἀνέρες (καὶ παρὰ Πινδάρφ ἀεὶ 'ἀνέρι,-ρα,-ρες,ρων), 'άνὴρ Β 553. Η 807 (πολλάκις παρὰ Πινδάρω), "ἄορι καὶ *ἄορ, "ῦδωρ Β 307, παναπάλφ ν 223, Δαναίδης Ήσ. 'Ασπ. 229, 'τερός, Δτογένης, Πρταμίδης, πτέμεν, 'τέμενος, δυνάμενος, θυγατέρες, κυάνεος, 'ϋλακόμωροι' παρὰ τοῖς 'Αττικοῖς ἄρα καὶ ἄρα, ἄιε (ὰ) Εὐριπ. Έχαβ. 173 καὶ εὐθὺς κατωτέρω (175) ἀίω (ἄ), φάρη (ἀ) Ήλεκτρ. 317, φάρη (ἄ) 543.—Οὐ μόνον δὲ ἐν τῆ ἀρχῆ, ἀλλὰ καὶ έν τῷ μέσφ λέξεών τινων ἐξ ἀνάγκης χάριν τοῦ μέτρου, ἐκτείνεται ἡ βραγεία συλλαθή έπὶ τῆς θέσεως τοῦ ποδός, ἀλλ' ὅμως σπανιώτερον οίον ποσοίν εριδήσασθαι Ψ 792, άμφις έάγη Λ 559, άλσο μεμάώς Π 754, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἄρσεως τοῦ ποδός, οἶον εετράκυκ.do. (ā) : 242, ἀπωρττῷ Ε 5 καὶ ἀλλαχοῦ, Ἡσ. Ἔργ. 677 (415 μετοπωρϊκός). Ἡ παραλήγουσα ὅμως γενικῶν τινων, οἶον Ἰφίτου. Αίόλου καὶ ἄλλων, οὐχὶ όρθῶς πρότερον ἐλαμδάνετο ὡς ἐκτεινομένη γάριν τοῦ μέτρου, διότι ὡς ἤδη ὁ Βουτμαννὸς (ausf. Griech. Gramm. I, 186. 305) και άλλοι παρετήρησαν, ένταῦθα δὲν έκτείνεται ή παραλήγουσα, άλλὰ πρέπει νὰ ἀποχατασταθῆ ή κατάληξις της γενικής είς ου οίον Β 118 υίξες Ίρίτοο μεγαθύμου Ναυδολίδαο, κ 36 δώρα παρ' ΑΙόλοο μεγαλήτορος Ίπποτάδαο, Χ 313 άγρίου, Ε 21 Η 120 ικαι Ν 788 άδελφεόυ, Ο 554 άνεψιόυ, Β 731 'Ασκληπιόο, Ο 66. Φ 104. Χ 6 Ίλίοο, Ν 358 καὶ άλλαχοῦ όμοιίος. - Τοσαύτα και περί του τρίτου τρόπου τής κοινής.

125. Τὰ λεχθέντα περὶ τῆς δυνάμεως τῶν συμφώνων εἰς τὴν ρυθμοποιίαν δύνανται νὰ συγκεφαλαιωθώσιν εἰς τοὺς ἐζῆς τρεῖς κανόνας.

α') Τὸ μὲν τελικὸν τῆς λέξεως φωνῆεν, τό τε μακρὸν καὶ τὸ βραχύ, έν μέσφ τῷ μέτρφ ἢ στίχφ, ἐὰν μέλλη νὰ διατηρήση χάριν τοῦ ῥυθμοῦ τὴν φυσικὴν αύτοῦ δύναμιν ἢ ποσότητα, ἀνάγκη νὰ ἔχη ἐπιφερόμενον έφεξης σύμφωνον πρός ύποστήριξιν' έπιφερομένου δέ φωνήεντος, τὸ μὲν μακρὸν μεταδάλλεται εἰς ρυθμικόν βραχύ, τὸ δὲ βραχὺ συναλείφεται πρό τοῦ ἐπομένου φωνήεντος (συναλοιφή). Τὸ δὲ ἐπὶ μέσης της λέξεως φωνήεν, τό τε μακρόν καὶ τὸ βραχύ, δὲν ἔχει χρείαν τοιούτου συμφώνου πρὸς ὑποστήριξιν, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐνταῦθα δύναται ο ρυθμοποιός κατά βούλησιν άνευ έπιφερομένου συμφώνου μακράς τινας ώρισμένας νὰ μεταδάλλη εἰς βραχείας καὶ βραχείας τινας διά συνεκφωνήσεως να έξαφανίση.

6') Τὸ μακρὸν φωνήεν, ἐπιφερομένου συμφώνου ένὸς ή καὶ πλειόνων, χρησιμεύει πάντοτε ώς ρυθμική μακρά συλλαδή.

γ΄) Τὸ βραχὸ φωνῆεν, ὅταν μὲν ἐπιφέρηται ἐν σύμφωνον, ἐκτὸς όλιγίστων περιστάσεων, χρησιμεύει ἐν τῆ ἡυθυοποιία ὡς βραχεῖα συλλαδή, όταν δὲ ἐπιφέρωνται τρία σύμφωνα, χρησιμεύει πάντοτε ὡς μακρά, όταν δὲ δύο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν ὡς μακρά, πρὸ ὡρισμένων δὲ συμπλοχών συμφώνων ώς χοινή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ΄

νωνὸοχ έρεΙΙ

126. Έν τῷ προηγουμένφ χεφαλαίφ εἴπομεν ποίας συλλαδάς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ο παλαιὸς ρυθμοποιὸς μετεχειρίζετο ὡς βραγείας και ποίας ώς μακράς και ποτον έκατέραις προσεποίει ρυθμικόν μέγεθος, ταῖς μὲν δηλονότι βραχείαις τὸ τοῦ πρώτου χρόνου, ταῖς δέ μαχραίς διπλάσιον μέγεθος ήτοι δίσημον, τουτέστι δύο πρώτων χρόνων. Έν τῆ παλαιὰ όμως μουσικῆ τέχνη καὶ οὐ μόνον ἐν τῆ ὀργανική, άλλα και έν τη φδική έγίνετο χρήσις και άλλων χρόνων ήτοι χρονικών μεγεθών πλήν των δύο είρημένων, του μονοσήμου δηλαδή και δισήμου. Διότι προσήπτε μέν συνήθως ό παλαιός ρυθμοποιός ταϊς συλλαβαϊς της γλώσσης τὰ δύο εἰρημένα μεγέθη, ταϊς μέν δηλαδή βραχείαις τὸ τοῦ πρώτου χρόνου, ταῖς δὲ μαχραῖς τὸ τοῦ δισήμου, καὶ τοῦτο μαλιστα κανονικώς συνέβαινεν ἐν τῆ ραψωδουμένη καὶ καθ' όλου τη ψιλώς ήτοι άνευ μέλους έζαγγελλομένη ποιήσει, έν τη φδική όμως μουσική, τουτέστιν εν τη μελική ποιήσει, συχνά προσεποίει ταίς συλλαδαϊς καὶ ἄλλα μεγέθη. Περὶ ἀπάντων λοιπὸν τῶν χρόνων τούτων; ήτοι των διαφόρων τὸ μέγεθος χρόνων, ὧν χρῆσις έγίνετο έν ταϊς παλαιαϊς μουσικαϊς τέχναις, καθ' & διδασκόμεθα ύπό τών παλαιών ρυθμικών, θὰ διαλάδωμεν έν τῷ ἐνεστῶτι κεφαλαίφ.

127. Καὶ ἐλάχιστος μὲν πάντων τῶν χρόνων, ἐξ ὧν ὡς έξ ΰλης συνέκειτο πάν παλαιόν μουσικόν ποίημα, ήτο ο πρώτος καλούμενος γρότος, μέγεθος έχων τὸ τῆς βραχείας συλλαδῆς. Ὁ πρῶτος οὐτος χρόνος ύπο τῆς παλαιᾶς ρυθμοποιίας δέν διηρεῖτο εἰς ἐλάσσονα μέρη, ούτε είς δύο συλλαβάς ούτε είς δύο φθόγγους ούτε είς δύο σημεία ή σχήματα της δρχηστικής, άλλ' ήτο ἄτομος (1). Οὐ μόνον δὲ ἐλά-Χιστος πάντων των χρόνων και ἄτομος ἦτο ἐν τῆ παλαιᾳ μουσικῆ τέχνη ό πρώτος χρόνος, άλλα και ή μονάς και το μέτρον αὐτών, διότι οἱ λοιποὶ χρόνοι ἦσαν πολλαπλάσια αὐτοῦ, οἶον ὁ δίσημος διπλασίων ών τοῦ πρώτου και πρὸς τὴν μακρὰν ἀντιστοιχῶν συλλαβήν, ό τρίσημος τριπλασίων ών τοῦ πρώτου, ό τετράσημος τετραπλασίων καὶ οἱ λοιποὶ ὡσαύτως. 'Ως ἄτομος δὲ ὁ πρῶτος χρόνος ἐκλήθη καὶ σημεΐον ὑπό τινων τῶν παλαιῶν ῥυθμικῶν (2), ὅθεν ώνομάσθησαν καὶ τὰ πολλαπλάσια τοῦ πρώτου χρόνου, ὅτε δίσημος καὶ ὁ τρίσημος καὶ ὁ τετράσημος καὶ οἱ λοιποί. Τἀνάπαλιν δὲ κατὰ τὸν λόγον τοῦτον και ό πρώτος χρόνος ἐκλήθη ὑπὸ τῶν παλαιῶν (3) μονόσημος.

128. Το δε δίσημον, τρίσημον, τετράσημον καὶ έφεξης μέγεθος (όπερ οι παλκιοί μετρικοί καὶ δέχρονον, τρέχρονον καὶ ἰφεξης ούτως Εκγον) ήτοι καιτείχετο ύπό μιας συλλαθης είνος σφήγου καὶ είνος σχήματος καὶ τότε είλέγετο ύπό ταν ἐυθμικών χρόνος ἀσύνθετος, οἰος ήτο πάντοτε ὁ πρῶτος χρόνος, ή ὑπό πλειόνων καὶ τότε είλέγετο σύνδετος. Παρεσημαίνοντο δε ήτοι είδηλου έν τῆ γραφη οι παλαιοί τους διαφόρους τούτους ἀσυνθέτους χρόνους ὑπεράνω των μουσικών

(1) Πρέλ. 'Αριστοξ, βοθμ. στοιχ, βιθλ. 6' σελ. '280. «Καλείσθω δὶ πρόπος μέν του γρόνων ὁ όποὶ μηθονός τοῦν βιθμεζομένων δουνείς ολο διαρμθήναι, δίπημες δελ διε τούτος καταστροφίανος, τρίπημος δὲ ὁ τερις εκτράσημος δὲ ὁ τετράπες Κατά ταὐτεὶ δὲ καὶ fint τοῦν λοιπόν μεγείδων τὰ ολοματα ξετε». Καὶ μικρόν κατοντέρω (σελ. 282) - ε νὲ οδὲ χούνρο μέτε δὲ οδ σέγγτο δένονται τόθηκα κατά τομένα τρόπου, γιείτε δὲ ο σελλαθαί, μέτε δὲ ο σημεία, νοῦτον πρώτου ἐροῦμεν χούνουν. 'Αριστ. Κοντιλ. περὶ μους. βιθλ. α' κελ. 32 Μεθίλ. 6 Πρώτος, μέν οὐν ἐντι χούνοι στρους και όπως καὶ λακόντικο δεν επρό τριμάς, δε έστε πρώτος καταληπικός αἰσθήσει. Συμείνου δὲ καλλιστ κὰ ότι μέγις θέτες, καλό καὶ ότι μέγις του μέντες καταληπικός αἰσθήσει. Συμείνου δὲ καλλιστ κὰ ότι αμείρες θέτες, καλό καὶ ότι μέγις του καλομθαί καὶ συμένες το καταληπικός αἰσθήσει. Συμείνου δὲ καλλιστα κὸ ότι αμείρες θέτες, καλό καὶ ότις καλόν καὶ ότις και δελαμές μένας δελαθούς και δελαμές μένας δελαθούς και δελαμές και δελαμές δ

(2) Πρόλ. Λογγίνου προλεγ. εἰς Ἡραιστ. σελ. ο 7 W. εμέτρον χαλοϋμεν καὶ τον χρόνον, ὄν τινες τῶν ἡυθμικῶν σημείον προσαγορχίουσιν ». 'Αριστείδ. Κοΐντ. σελ. 32 M. Fragm. Paris. § 12.

(3) Hp6h. Mar. Victor. osh. 2484.

σημείων (1), άτινα έδήλουν άπλῶς τὴν τάσιν ήτοι τὴν ὁζύτητα καί βαρύτητα τοῦ φθόγγου καὶ οὐδὲν πλέον, γράφοντες ἔτερά τινα σημεία δηλωτικά τοῦ ρυθμικοῦ μεγέθους τοῦ φθόγγου. Καὶ ὅτε μὲν ὁ φθόγγος ήτο δίσημος, είχε δηλαδή μέγεθος δύο πρώτων χρόνων, έγράφετο ύπεράνω τοῦ σημείου αὐτοῦ τὸ τῆς μαχρᾶς σύνηθες σημεῖον ἤτοι ἡ εὐθεῖα γραμμή -, οΐον 🗜 ότε δὲ ὁ φθόγγος ἦτο τρίσημος,προσετίθετο τῆ εὐθεία γραμμή ἄνωθεν γραμμή κάθετος, το σημεΐον δηλαδή του φθόγγου προσελάμβανε το σημείον τόδε ..., οίον 🛱 ότε δε ήτο τετράσημος, προσετίθεντο τῆ εὐθεία γραμμῆ δύο ἔτεραι κάθετοι, προσελάμδανε δηλαδή το σημεΐον τόδε ..., οίον Ε΄ ότε δε πεντάσημος, προσετίθεντο τρεϊς κάθετοι γραμμαί, προσελάμβανε δηλαδή το σημείον LLL, οίον F οτε δ' όμως ο φθόγγος κατείχε μέγεθες ένος πρώτου γρόνου, τότε το σημείον αὐτοῦ οὐδέν σημείον δηλωτικόν τοῦ ποσοῦ ἡ μεγέθους αὐτοῦ προσελάμδανεν. Ὁ δὲ ἀΑνώνυμος περὶ μουσιχῆς τὸν μὲν δίσημον χρόνον — καλεί μακράν δίχρονον, δήλον ὅτι συλλαδήν, τὸν δὲ τρίσημον - μακράν τρίχρονον, τὸν δὲ τετράσημον μακράν τετράχρονον, τὸν δὲ πεντάσημον ΔΙ μακράν πεντάχρονον. "Ότε δὲ ή φωνή διέτριδε μακρότερον χρόνον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φθόγγου, τοῦτο οί παλαιοί μουσικοί έλεγον ἀπλούστερον τονήν (2). ὁ δὲ Αριστείδης Κοϊντιλιανός (σελ. 98) καλεί τούτους χρόνους παρεκτε-

ταμένους.
ΣΗΜ. 'Εχ τῶν σημείων τούτων τῶν μουσικῶν οἱ μετρικοὶ ὐστερον παρέλαδον μόνον τὸ τῆς δισήμου μαχρᾶς συλλαδῆς ῆτοι τὴν εὐθείαν παρέλαδον μόνον τὸ τῆς δισήμου μαχρᾶς συλλαδῆς ῆτοι τὴν εὐθείαν γραμμὴν —, πρὸς δήλωσιν δὲ τοῦ μονοσήμου ἤ πρώτου χρόνου, δστις τὸ τὴν συνεστραμμένην γραμμήν. Πλείσων δὲ σημείων οὐδεμίαν είχον χρείαν, ἐπειδῆ ἐν τῆ θιωρές αὐτῶν οἱ μετρικοὶ ἡ γραμματικοὶ περιωρίσθησαν εἰς τὰ δύο μόνον ταῦτα μεγέθη τῶν συλλαδῶν, τὰς μονοσήμους δηλαδὴ βραχείας καὶ τὰς δισήμους μακράς, ἐν ὡς ἱς μύβμικοὶ ἡ μοικοιλ πλὴν τῶν δύο τούτων μεγεθῶν καὶ ἄλλα διέκρινον ἔν τε τῆ θεωρές καὶ τῆ πράξει,καθ' ἄ ἀνωτέρω εἴπομεν καὶ καιτωτέρω

⁽¹⁾ Τής τε φύθης καὶ τής προύσεως ήτοι τής όργανικής μουσικής, διότι ἐπὶ ἐκατέρου είδους μουσικής ή παλαιὰ παρασημαντική μετεχειρίζετο ίδιον σύστημα μουσικών

ουρειών» (2) Ψευδευκλείδης άρμ. σελ. 22 Meib. ατονή δὲ ή ἐπὶ πλείονα χρόνον μονή κατά μίαν γινομένη προφοράν τῆς φωνῆς».

ἔτι θὰ εἰπωμεν. 'Εξ ὧν δὶ ὁ Μάριος Οὐκτωρῖνος (I, 11, 8) λίγει α sed et³hoc-non praetermiserim, eosdem (veteres) figuras pedum secundum spatia temporum per litteras ita designasse, ut hrevis syllabae loco, quae sit unius temporis, ponatur B, longae autem, quae sit temporum duum M», ἐχ τουτων μανθάνομεν ὅτι οἱ παλαιοὶ καὶ τὰ σημεία Β καὶ Μ μετγχι-ρίζοντο γράφοντες ὑπεράτω των συλλαδων, διὰ μὸν τοῦ Β, τουτότει Β(ραχεία), δπλοῦντες ὅτι ἡ συλλαδώ ἡ το μονόσημος, διὰ δὶ τοῦ Μ, τουτότει Μ(χαρά), ὅτι ἡτο δίσημος.

129. Κενοί χρόνοι. Συγνά όμως ἐν ταὶς παλαιαῖς μουσικαῖς τέχναις συνέδανεν, όπως καὶ ἐν τῆ νεωτέρα μουσικῆ, ώστε ἐπὶ τινος ἐρθμικοῦ συστήματος χρόνοι τινὶς ὡρισμένον ἔχοντες μέγεθος, τὸ τοῦ πρώτου ἢ τὸ τοῦ δισήμου, τρισήμου καὶ λοιπών, νὰ μὴ καταλαμδάνωνται ἐπὸ σθόγγων ἢ συλλαδών ἢ σημείων τῆς ὑρχηστικῆς. Οἱ τοιοῦτοι χρόνοι, οἶτινες ἐν τῆ νεωτέρα μουσικῆ καλοῦνται παύσεις, ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐλέγοντο κενοί χρόνοι καὶ Λατινστὶ tempus inane καὶ silentium, ὑπὸ δὶ τῶν μεταγγενετέρων καὶ ἀναπαύσεις. Ὁ ᾿Αριστικῆς, Κοιντλιανός ὑρίζει αὐτοὺς ἀδε: «κενὸς μὲν οὖν ἐστι χρόνος ἀνευ φθόγγου πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ μύθμοῦ». Ὁ δὲ ᾿Ανώνυμος περὶ μουσικῆς λέγει τέσσαρας αὐτῶν διαφορὰς άδε ἐν § 83 λέγων τὸ ὑρύμὸς συνέστηκεν ἔν τε ἄρσεως καὶ δέσεως καὶ χρόνου τοῦ καλουμείνου ὑπὶ ἔνλων κενοῦ. Λιαφοραὶ δὲ αὐτοῦ αίδε:

κενός μακρός τετράσημος Α.».
κενός μακρός τετράσημος Α.».

"Οθεν δήλον δτι κενός βραγός είνε ό έγων μέγεθος ένὸς πρώτου χρόνου, κενός μακρός δίσημος ό έχων μέγεθος δύο πρώτων χρόων και έφεξης ούτω. Και τό μέν σημείον τοῦ βραχίος κενοῦ, ήτοι τό γράμμα λάμβδα, είνε συντομία τῆς λίξεως λέιμω (1). Τὸν δὲ δίσημον, τρίσημον καί λοιποὺς κενοὺς χρόνους παρεσημαίνοντο οἱ παλαιοὶ όπως

(1) Πρόλ. 'Αριστείδ. Κοίντιλ, σελ. 61 «λείμμα δὲ ἐν ἐνθιμὰ χρόνος κανός ἐλάχιστος». Τὸ ἐὲ σελ. 77 διακρίνε ὁ 'Αριστείδης κανούς βραχιές καὶ κανούς ἐπιμήκες, όν οἱ μɨν πρώτον ἐδρινό τει ἐνα ἀποἰστιὰ τρ βραχιά κανὰ Λ τολ Ανωνόμου, οἱ ἐπιμήκες οἱ μακρότεροι κινοί. 'Αλλαχοῦ τὲ (ταλ. 40, 41) διακρόνει τὸ λείμμα διε πρώτον καὶ τὰν πρόσθεσει ὡς χλόνον κανὸν μακρόν ἐλαχίστου διπλασίνου.

και τά άσύνθετα μεγέθη τῶν μὴ κενῶν χρόνων, γράφοντες δηλαδή ὑπεράνω τοῦ σημείου Λ τὸ σημείον τοῦ δισήμου, τρισήμου καὶ λοιπῶν χρόνων. Χρόνος κενὸς πεντάσημος δὲν μινημονεύεται ὑπὸ τοῦ 'Ανωνύμου, ἐκ τούτου ὅμως οὐδαμῶς δικαιοῦταί τις νὰ εἰκάση ὅττὶ παλαιὰ μουσική τέχνη δὲν μετεχειρίζετο κενὸν Χρόνον τοσούτου με-«Μους.

130. Των κενών χρόνων ἐγίνετο συχνὴ χρῆσις ἐν τῆ τῶν παλειών μουσικῆ, ὡς δῆλον ἐκ τῶν κρουμάτων τοῦ 'Ανωνόμου (§ 99. 100. 98). Έν δὲ τῆ μελικῆ ποιήσει ὅτοι τῆ ψῶκιῆ μουσικῆ ἡδύνατο μὲν ἀγίνηται ὁλιγωτόρα χρῆσια τῶν κενών χρόνων, δὲν περιωρίζετο ὁμως τόποῦσ μόνον εἰς τὴν ἀπόθεσιν ὅτοι τὸ τέλος τοῦ μέτρου ὁι στίχου, ὡς ἀποδείκνυται ἐκ πολλών τεκμηρίων. Ἐπὶ μέσου δμως τοῦ μέτρου ἐγίνετο χρῆσις αὐτῶν οἰγὶ ἐν τῷ μέσφ τῆς λίξεως, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγίνετο χρῆσις αὐτῶν οἰγὶ ἐν τῷ μέσφ τῆς λίξεως, ἀλλὰ μετὰ τὸ τὸρος αὐτῆς.

131. "Αλογοι χρώνοι. "Ο πρώτος, δίσημος, τρίσημος, τετράσημος καὶ καθόλου πᾶς χρόνος, ὅστις ὡς πολλαπλάσιον τοῦ πρώτου ὁρίζεται δι' ἀκεραίου ἀριθμοῦ, ὁνομάζεται ὑπὸ τῶν παλαιῶν ρυθμικῶν χρόνος έητός. Κατὰ τὰ πρό μικροῦ δὲ ἡηθέντα πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἐπὶ των έπτων χρόνων δύο είδη, φθόγγους ή συλλαθάς και χρόνους κενούς. Έκτος όμως των έητων τούτων χρόνων υπήρχον έν τη χρήσει ήτοι πράξει της παλαιάς ρυθμοποιίας και χρόνοι άλογοι ύπό των παλαιών ρυθμικών λεγόμενοι, ων δηλαδή το μέγεθος ωρίζετο ουχί δι' άχεραίων άριθμών, άλλὰ διὰ κλασμάτων τοῦ πρώτου χρόνου, οΐον τὸ μέγεθος τὸ συγκείμενον έξ ένὸς πρώτου χρόνου καὶ τοῦ ἡμίσεος αὐτοῦ (ຳ $\frac{1}{2}$) Τὴν φύσιν τῶν ἀλόγων χρόνων ἐξηγεῖται ὁ ᾿Αριστόξενος έν τοις ρυθμ. στοιχ. σελ. 294 λέγων ώδε: «δει δέ μπδ' ένταϋθα διαμαρτείν, άγνοηθέντος τοῦ τε ρητοῦ καὶ τοῦ άλόγου, τίνα τρόπον έν τοῖς περὶ τοὺς ρυθμοὺς λαμδάνεται. "Ωσπερ οὖν έν τοῖς διαστηματικοίς στοιχείοις το μέν κατά μέλος ρητόν έλήφθη, ο πρώτον μέν έστι μελφδούμενον, έπειτα γνώριμον κατά μέγεθος, ήτοι ώς τά τε σύμφωνα καὶ ὁ τόνος ἢ ὡς τὰ τούτοις σύμμετρα, τὸ δὲ κατὰ τους των αριθμών μόνον λόγους έπτόν, φ συνέβαινεν αμελφθήτφ είναι ούτω καὶ ἐν τοῖς ρυθμοῖς ὑποληπτέον ἔχειν τό τε ρητόν καὶ τὸ άλογον. Το μέν γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ἐυθμοῦ φύσιν λαμβάνεται ἐητόν, τό δὲ κατὰ τους τῶν ἀριθμῶν μόνον λόγους. Τὸ μὲν οὖν ἐν ρυθμῷ λαμβανόμενον ρητόν χρόνου μέγεθος πρώτον μέν δεί των πιπτόντων είς τὴν ρυθμοποιίαν εἶναι ἔπειτα τοῦ ποδός, ἐν ις τέτακται, μέρος είναι ρητόν το δέ κατά τους των άριθιων λόγους λαμβανόμενον όπτον τοιούτον τι δεί νοείν, οίον έν τοίς διαστηματικοίς το δωδεκατημόριον τοῦ τόνου καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο ἐν ταῖς τῶν διαστημάτων παραλλαγαίς λαμδάνεται». Διὰ τούτων λέγει ὁ ᾿Αριστόξενος τὰ έξῆς' καθώς πρώτον ύπάρχει έν τῆ άρμονικῆ κατὰ μέλος βητόν, οὕτω καὶ ἐν τῆ ρυθμικῆ ὑπάρχει κατά την τοῦ ρυθμοῦ φύσιν ρητόν ἀναλογοῦν πρὸς έκεῖνο. Καὶ τὰ μέν κατὰ μέλος ρητὰ εἶνε πρώτον μέν μελφδούμενα διαστήματα, τουτέστιν εύχρηστα έν τἢ πράξει, δεύτερον δὲ γνώριμα κατὰ μέγεθος. Τοιοῦτον εἶνε πρῶτον μὲν τὸ ἐλάχιστον ρητόν διάστημα της παλαιάς μουσικής ήτοι ή άχρηστος έν τη νεωτέρα μουσική έναρμόνιος δίεσις, εἶτα δὲ τὸ ὑπὸ δύο τοιούτων διέσεων αποτελούμενον ήμιτόνιον (mi-fa καὶ si-do ἢ Γερμανιστὶ e-f καὶ h-c), έπειτα δὲ ὁ ὑπὸ τριῶν τοιούτων διέσεων ἀποτελούμενος ἐλάσσων ἣ μεμειωμένος τόνος, ωσαύτως άχρηστος ἐν τῆ νεωτέρα μουσικῆ, ἐπὶ τούτοις δε ο ύπο τεσσάρων διέσεων ἀποτελούμενος όλος τόνος καὶ έφεξῆς ούτως. 'Ωσαύτως καὶ τὰ κατὰ τὴν τοῦ ρυθμοῦ φύσιν ρητὰ χρόνων μεγέθη πρώτον μέν είνε έχ των πιπτόντων είς την ρυθμοποιίαν, τουτέστιν εύχρηστα έν τη πράξει, δεύτερον δὲ τοιοῦτόν τι χρόνου μέγεθος είνε γνώριμον τουτέστι μέρος ρητόν τοῦ ποδός, ἐν φ ευρίσκεται. Τοιαϋτα δηλαδή όητα χρόνων μεγέθη είνε τα άνάλογα πρὸς τὰ τῆς ἀρμονικῆς διαστηματικὰ μεγέθη, ὅ,τε πρῶτος χρόνος, όστις είνε και ό έλάχιστος ρυθμικός χρόνος, άντιστοιχών πρός το έλάχιστον της άρμονικης μέγεθος ήτοι την δίεσιν, καὶ ὁ δίσημος άντιστοιγών πρός δύο διέσεις ήτοι το ημιτόνιον, και ο τρίσημος άντιστοιχών πρός τρεῖς διέσεις ήτοι τὸν μεμειωμένον τόνον, καὶ ὁ τετρά: σημος πρός τὸν όλον τόνον κτλ. Καθώς δὲ τὰ ῥητὰ διαστηματικά μεγέθη εκφράζονται δι' άκεραίων άριθμῶν ὡς πολλαπλάσια τῆς διέσεως, ούτω καὶ τὰ ἀνάλογα χρονικὰ τῆς ρυθμικῆς μεγέθη ἐκφράζονται δι' άκεραίων άριθμῶν. Καθώς δὲ δεύτερον ἐν τῆ άρμονικῆ ὑπάργει κατά τοὺς τῶν ἀριθμῶν μόνον λόγους ἐητόν, διαστήματα δηλαδή, ων το μέγεθος ορίζεται ούχὶ δι' ἀκεραίων ἀριθμων, ἀλλὰ διὰ κλασμάτων της διέσεως, οίον τὸ ἐκ μιᾶς διέσεως καὶ τοῦ τριτημορίου αὐτῆς $(1\frac{4}{3} \delta \iota \acute{\epsilon} \sigma.)$, τὸ ἐκ μιᾶς διέσεως καὶ τοῦ ἡμιμορίου αὐτῆς $(1\frac{4}{2})$, τὸ ἐκ 2 το διέσ., τὸ ἐκ 2 το διέσ. συγκείμενον διάστημα, οῦτω καὶ ἐν τῆ ἐυθμικῆ. "Όπως ὁ 'Αριστόξενος όρίση δι' ἀριθμῶν τὰ ἐν τῆ πράξει εύρισχόμενα άλογα ταῦτα διαστήματα, λαμβάνει εἰς ἐπιχουρίαν ἀμελώδητόν τι διάστημα, όπερ διὰ τὸ μικρὸν αύτου μέγεθος δὲν εἶνε γρήσιμον έν τη πράζει, το δωδεκατημόριον του τόνου ήτοι το τριτημόριον της διέσεως, προσέτι δὲ καὶ τὸ ημιμόριον της διέσεως, μέγεθος ώσαύτως αμελώδητον, διότι οῦτω πρέπει νὰ ἀκούσωμεν το ὑπὸ τοῦ ᾿Αριστοξένου λεγόμενον «εἴ τι τοιοῦτον ἄλλο ἐν ταῖς τῶν διαστημάτων παραλλαγαίς λαμδάνεται». Τα διαστήματα λοιπόν ταῦτα δέν εύρίσχονται μέν καθ' έαυτὰ έν τῆ πράξει, εύρίσχονται ὅμως συνημμένα μετά όπτων διαστημάτων, τα δὲ ἐχ τοῦ τριτημορίου καὶ τοῦ ἡμιμορίου τῆς διέσεως καὶ τῶν ἐητῶν διαστημάτων παραγόμενα ἄλογα διαστήματα, ἄτινα ευρίσκονται ἐν τἢ πράξει, οἰα τὰ εἰρημένα ן $\frac{1}{3}$, $1\frac{1}{3}$ אדא., είνε το κεφάλαιον ή ή διαφορά ρητοῦ τινος διαστήματος και τίνος τῶν νοουμένων τούτων ἀμελωδήτων διαστημάτων, οΐον 1 $\frac{1}{3}$ = 1 + $\frac{1}{5}$, 2 $\frac{2}{5}$ = 3 - $\frac{1}{3}$. Πρβλ. Ψευδευκλείδ. σελ. 9 Meib. αρητά μεν ούν έστιν (διαστήματα), ων οίόντ' έστι τὰ μεγέθη άποδιδόναι, οίον τόνος, ήμιτόνιον, δίτονον, τρίτονον και τὰ δμοια. ἄλογα δὲ τὰ παραλλάττοντα ταῦτα τὰ μεγέθη ἐπὶ τὸ μεῖζον ἢ ἐπὶ τὸ ἔλαττον ἀλόγφ (1) τενὶ μεγέθει». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, λέγει ὁ 'Αριστόξενος, πρέπει να ληφθή και το άλογον μέγεθος τῆς ρυθμικῆς. 'Αναλόγως δηλαδή πρός το αμελώδητον έχετνο διάστημα τῆς αρμονικής, ήτοι το τριτημόριον και το ήμιμόριον της διέσεως, πρέπει να νούσωπεν Χδολικον τι ποδιολ φικ τηλ απικός μυσα απισο πιμ επδιακομενον έν τη πράξει της ρυθμικής, ήτοι το τριτημόριον του πρώτου χρόνου, όπερ άντιστοιχεί πρὸς τὸ τριτημόριον τῆς διέσεως, καὶ τὸ ήμιμόριον του πρώτου χρόνου, όπερ άντιστοιχεί πρὸς τὰ ἡμιμόριον τής διέσεως. Έν φ λοιπόν ούτε το ημιμόριον ούτε το τριτημόριον τοῦ πρώτου χρόνου ευρίσκονται έν τῆ πράξει καθ' έαυτά, καθώς ουδέ τὰ ἀνάλογα ἐκεῖνα ἀμελφδητα τῆς ἀρμονικῆς διαστήματα, ὅμως κατά λόγον πρός τὰ ἄλογα διαστήματα τῆς ἀρμονικῆς ὑπάρχουσι κατ' 'Αριστόζενον άλογα μεγέθη της ρυθμικής πίπτοντα είς την ρυθμοποιίαν, άτινα είνε το κεφάλαιον ή ή διαφορά ρητού τινος χρόνου και τινος τῶν νοουμένων ἐκείνων μεγεθῶν, τουτέστι τοῦ τριτημορίου η ημιμορίου του πρώτου χρόνου. Κατά ταϋτα λοιπόν εύρίσκομεν θεωρητικώς τους έξης αλόγους χρόνους της παλαιάς ρυθμικής.

(t) 'Ο Westphal (Griech, Rhythm. 3 σελ. 142) γράφει αμελωθήτω αντί αλόγω.

Έκ των άλόγων τούτων χρόνων ό μέν 🛊 δέν είνε δυνατός, διότι κατά τὸν 'Αριστόξενον τὸ ἡμιμόριον τοῦ πρώτου χρόνου είνε έκ τῶν χρόνων των μή πιπτόντων είς την ρυθμοποιίαν, άλλα νοουμένων άπλως, οι δε χοιποι θεωρητικώς αποδείχνυνται ως δυνάμενοι να πίπτωσιν εἰς τὴν ρυθμοποιίαν, ποίων ὅμως ἐξ αὐτῶν πράγματι ἐποιεῖτο γρήσιν ή παλαιὰ ρυθμοποιία καὶ πότε, ἔσται λόγος ἐν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίφ έν τῷ λόγφ περὶ ἀλόγων ποδῶν.

132. 'Αγωγή ρυθμική. Πάντες οἱ γνώριμοι γρόνοι, ἐξ ὧν σύγκειται φυθμικόν τι σύστημα, φητοί τε καὶ ἄλογοι, δὲν ἔγουσι μέγεθος ἀπολύτως ώρισμένον, άλλὰ μόνον κατὰ λόγον πρὸς ἀλλήλους, διότι ό δεΐνα γρόνος έγει μέγεθος τοσούτω μείζον ή έλασσον τοῦ γρόνου τοῦ λαμβανομένου ὡς μέτρου, οἶος ἦτο ὁ πρῶτος χρόνος τῆς παλαιᾶς μουσικής (1). Τοῦ γρόνου ὅμως τούτου τοῦ ὡς μέτρου λαμβανομένου τὸ μέγεθος δὲν εἶνε ὡρισμένον καὶ σταθερόν, ἀλλ' ἐξήρτηται ἐκ τῆς διαφόρου ταγύτητος ή βραδύτητος, μεθ' ής προφέρεται μουσικόν τι ποίημα, ήτοι έχ της ύπο των παλαιών λεγομένης δυθμικής άγω- $\gamma \bar{\eta}_C(1), \bar{\eta}_V$ οί νεώτεροι καλούσι tempo $\bar{\eta}$ και movimento, είνε δηλαδή ελασσον μεν έπε της ταχυτέρας, μειζον δε έπε της βραδυτέρας. Έπειδή δὲ αἰ ἀγωγαὶ δύνανται νὰ εἶνε ἄπειροι, ἄπειροι κατὰ τὸ μέγεθος θὰ είνε καὶ οἱ πρῶτοι χρόνοι, ὧστε καὶ οἱ σύμμετροι πρὸς τούτους δίσημοι καὶ τρίσημοι καὶ λοιποί. 'Αλλ' ὅμως ἡ ἀπειρία αὕτη ἐν τῆ πράξει τουτέστιν έν τη έρμηνεία των μουσικών ποιημάτων περιορίζεται διότι πρώτον μέν έπι τινος άγωγής ό πρώτος χρόνος λαμβάνει ωρισμένον μέγεθος, έκ τούτου δὲ καὶ οἱ ἐξ αὐτοῦ παραγόμενοι χρόνοι λαμβάνουσι το ανάλογον αύτων μέγεθος ήτοι ορίζονται καὶ αυτοί κατά τὸ ποσόν. "Επειτα δὲ αἱ ἀγωγαὶ θεωρητικῶς μὲν δύνανται νὰ είνε ἄπειροι, έν τῆ πράξει ὅμως τῆς μουσικῆς τέχνης περιορίζεται ὁ άπειρος άριθμός αύτων, έπειδή ππσαν άγωγήν δέν προσδέχεται ή ημετέρα αξοθησις, άλλα την ταχυτέραν η βραδυτέραν του δέοντος ἀποδοκιμάζει. Κατά τὰς ὡρισμένας λοιπὸν ὑπὸ τῆς φύσεως τοῦ μουσικοῦ ποιήματος διαφόρους ταύτας άγωγὰς όρίζεται καὶ τὸ διάφορον δηθήναι την πλάνην καὶ την δι' αὐτῶν γινομένην ταραχήν ταχέως γὰρ ἄν τις τῶν άπείρων μέν μουσικής καὶ τῶν τοιούτων θεωρημάτων, ἃ νῦν ψηλαφώμεν ήμετς, ἐν δὲ τοῖς σοφιστικοῖς λόγοις καλινδουμένων.

ξοιδός ποτε μάργον έχων στόμα,

ώς φησί που "Ιδυχος, άντία δήριν έμοι κορύσσοι,

λέγων δτι άτοπον, εἴ τις ἐπιστήμην εἶναι φάσκων τὴν ρυθμικήν, ἐξ ἀπείρων αὐτήν συντίθησιν: είναι γάρ πολέμιον πάσαις ταις ἐπιστήμαις το ἄπειρον. Ο ίμαι μὲν ούν φανερόν είναι σοι, ότι οὐδὲν προσχρώμεθα το ἀπείριο πρός την ἐπιστήμην, εί δὲ μή νῦν έσται φανερώτατον. Οὔτε γάρ πόδας συντίθεμεν έχ χρόνων ἀπείρων, άλλ' ἐξ ώρισμένων καὶ πεπερασμένων μεγέθει τε καὶ ἀριθμῷ καὶ τῆ πρός ἀλληλους ξυμμετρία τε καὶ τάξει, ούτε ρυθμόν οὐδένα τοιούτον όρωμεν δήλον δέ, είπερ μηδέ πόδα, οὐδέ όυθμόν, επειδή πάντες οί βυθμοί εκ ποδών τινων σύγκεινται. Καθόλου δε νοητέον δς αν ληφθή των ρυθμών, διμοιον είπειν ό τροχαίος, έπι τησός τινος άγωγης τεθείς άπειορων εκείνων πρώτων ένα τινά ληψεται είς αθτόν. Ο αθτός δε λόγος και περί των δισήμων, καί γαρ τούτων ένα λήψεται τον σύμμετρον τῷ ληφθέντι πρώτη, ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπί των άλλων μεγεθών. ώστε είναι φανερόν ὅτι οὐδέποτε εύρεθήσεται ἡ ρυθμική ἐπιστήμη τη τής απειρίας ίδεα προσγρωμένη».

(1) Πρελ. 'Αριστείδ. Κοιντίλ. σελ. 62. αάγωγή δε έστι όυθμική χρόνων τάχος ή βραδυτής, οίον όταν των λόγων σωζομένων, οθς αί θέσεις ποιούνται πρός τὰς ἄρσεις, διασόρως ενάστου χρόνου τὰ μεγέθη προφερώμεθα». Πρδλ. καὶ 'Αριστος, απόσπ. παρά Πορφυρίω εἰς Πτολεμ. σελ. 255 και Westphal, Fragm. σελ. 39. System der ant. Rhythin. σελ. 117 κέ. Griech. Rhythmik 3 σελ. 75 κέ.

⁽¹⁾ Οί πρό τοῦ 'Αριστοξένου ρυθμικοί ὡς μέτρον τοῦ ρυθμοῦ ἐλάμδανον τὸν πάδα (βάσιν) ή την συλλαδήν, ὁ δὲ ᾿Αριστόξενος βλέπων ὅτι οὕτε οἱ πόδες εἶχον πάντοτε τὸ αὐτὸ μέγεθος οὕτε αἱ συλλαδαὶ (πρόλ. ἀπόσπ. ᾿Αριστοξένου ἐν τοῖς προλαμό. Μιχαλλ του Ψελλου και Μάριον Ούικτωρίνον σελ. 2195 και Westphal Fragm. und Lehrs. σελ. 90), ώστε δὲν ἡδύναντο να γρησιμεύσωσιν ώς μέτρον τοῦ ρυθμοῦ, καθ' όσον «πάν μέτρον αὐτό τε ώρισμένον ἐστὶ κατὰ τὸ ποσὸν καὶ πρὸς τὸ μετρούμενον ώρισμένως έχει», οί δὲ πόδες καὶ αἱ συλλαβαὶ δὲν ἔχουσι τὴν ἰδιότητα ταύτην, πρῶτος είσηγήσατο ώς μέτρον τοῦ ρυθμοῦ τον πρώτον χρόνον, νοητόν τι χρονικόν μέγεθος ώρισμένον κατά τό ποσόν καὶ ἡρεμοῦν τουτέστι σταθερόν καὶ μἡ μεταδαλλόμενον. Τἡν δὲ κατηγορίαν, ἢν ἡδύνατό τις να κάμη, ὅτι καὶ ὁ πρώτος χρόνος ἔχει παραπλησίαν Ελλειψιν, διότι δέν χατέχει πάντοτε τον αὐτον χρόνον, μείζων ή ἐλάσσων οὐν χατά την βραδυτέραν ή ταχυτέραν άγωγήν, ώς μανθάνομεν έκ τοῦ περὶ τοῦ πρώτου χρόνου άποσπάσματος του 'Αριστοξένου, όπερ διέσωσεν ὁ Πορφύριος (εἰς Πτολεμ. σελ. 255), ό Αριστόξενος ἀπελύετο διὰ τῶν έξῆς: αὅτι δ' εἴπερ εἰσίν ἐπάστου τῶν ῥυθμῶν ἀγωγαὶ ἄπειροι, ἄπειροι ἔσονται καὶ οἱ πρώτοι, φανερόν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν εἰρημένων. Τό αὐτό δὲ συμδήσεται καὶ περὶ τοὺς δισήμους καὶ τρισήμους καὶ τετρασήμους καὶ τοὺς λοιπούς των ρυθμικών χρόνων καθ' έκαστον γάρ των πρώτων τούτων έσται δίσημός τε και τρίσημος και τα λοιπά των ούτω λεγομένων δνομάτων. Δει ούν ένταυθα εύλα-

μέγεθος, όπερ λαμβάνει ό πρῶτος χρόνος, ἐκ τούτου δὲ καὶ πάντες οἱ λοιποί, ἀλλ' ὅμως ὡς ἔγγιστα καὶ οὐχὶ ἀκριθῶς, διότι ὡρισμένην τινὰ ἀγωγὴν δύναται πάλιν νὰ λάβη τις κατὰ μικρὸν ταχυτέραν ἢ βραδιτέραν, ὅπερ καὶ τὸ μέγεθος τῶν χρόνων παραλλάσει μικρὸν ἐπ τὸ μείζον ἢ ἐπὶ τὸ ἔλασσον. "Οστε καὶ διὰ πον εἰρημένων ἀγωγῶν οὐχὶ ἀπολύτως, ἀλλὰ κατὰ λόγον μόνον καὶ ὡς ἔγγιστα ὁρίζισται τὸ μέγεθος τῶν χρόνων. Τούτων ὅνεια ὅποκ ἀπολύτως ὁρίσιωσι τὸ μέγεθος τῶν χρόνων χάριν τῆς ὁρθῆς ἐρμηνείας μουσικοῦ τινος ποιἡματος, οἱ νεώτεροι ἐπενόπανα ὅργανὰ τινα μετρονόμα καὶ χρονόμετρα καλέσαντες αὐτά, δὶ ὅν ὁρίζισται τὸ μέγεθος τῶν χρόνων ἀπολύτως καὶ κατὰ τὸ ἀστρονομικὸν τοῦ χρόνου μέτρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Περί ποδών.

133. Περί τῆς φύσεως τῶν ποδῶν χαθ' ὅλου διαλαδόντες ἐν τοῖς ἔμπροσθεν (ἔ 67 κέ.), εἰς τὴν εἰδικωτέραν ἐνταῦθα περὶ αὐτῶν πραγματείαν βάσιν ὑποτιθέμεθα τὰς ἐπτὰ ποδικὰς διαφοράς, ὡς διέκριτον αὐτὰς οἱ περὶ τὸν 'Αριστάξείνου.

Α΄. Διαφορά των ποδών κατά γένος (1).

134. 'Ο άργαιότατος καὶ κοινότατος ποὺς ἐν τῆ μουσικῆ τῶν

παλιιών τέχνη ήτο ό τετράσημος ήτοι ό έκ τεσσάρων πρώτων χρόγων συγκείμενος, δστις έν τη έρμηνείκ ήτοι έξαγγελίκ του μουσικού

Ιπτασήμου, γίνεται δὲ ἐως τισσαρεσκαιδεκασήμου. Σπάνιος δὲ ἡ χρῆσις αὐτοῦ». Μιγαήλ του Ψελλου προλαμό, είς την ρυθμ. έπιστ. § 9 West. «τών ποδικών λόγων εύφυέστατοί είσιν οΙ τρεῖς, ὅ τε τοῦ ἴσου καὶ ὁ τοῦ διπλασίου καὶ ὁ τοῦ ἡμιολίου. Γ (νεται δέ ποτε πους χαὶ ἐν τριπλασίω λόγω, γίνεται χαὶ ἐν ἐπιτρίτω». Καὶ § 17 «τῶν δέ ποδών τρία γένη έστί, το δακτυλικόν, το Ιαμδικόν, το παιωνικόν». Fragin. Paris. 10 ελόγοι δέ είσι βυθμικοί, καθ' οθς συνίστανται οι βυθμοί οι δυνάμενοι συνεχή βυθμοποίαν ἐπιδίξασθαι, τρεῖς ἴσος, διπλασίων, ημιόλιος. Έν μέν γάρ τῷ ἴσῳ το δακτυλικόν γίνεται γίνος, έν δὲ τῷ διπλασίῳ τὸ ἰαμδικόν, ἐν δὲ τῷ ἡμιολίῳ τὸ παιωνικόν». 'Ο δὲ Marius Victorinus (ἢ μᾶλλον ὁ Aelius Festus Aphthonius) ἐν τῷ κεφαλαίω de rhythmo (σελ. 42 Keil) λέγει τάδε, έκ τινος 'Αριστοξενείου παραλαδών αὐτά (πρόλ. Westphal, Griech. Rhythmik 3 στλ. 205) «§ 1. Rhythmorum autem tres esse differentias volunt in dactylo iambo et paeone, quae fiunt per arsin et thesin. § 2. Nam dactylus acqua temporum divisione taxatur, ut et anapaestus: uterque enim pes quattuor temporum est, nam ut longa prima dactyli duabus brevibus insequentibus par [sibi] et acqualis est, ita et in anapaesto fit, ut initium fini simile inveniatur, et dicunt in arsi et thesi acqualem rationem esse, id est ἴσον λόγον.— Idem fiet in dipodia facta conjugatione binum pedum per choriambum et antispasium, quia quantum in sublatione habet, tantundem in positione, et idem apud Graecos foo; 500μός, id est acqualis, dicitur. § 3. Secundus autem rhythmus in iambo dupli ratione subsistit, in qua et trochaica et utraque ionica. Monosemos junius] enim [temporis] arsis ad disemon thesin comparatur. Etenim iambus a brevi syllaba incipit, quae est unius temporis, et in longam desinit, quae est temporum duum; trochaeus autem contra. - Eadem et in Ionicis metris dupli ratio versatur: nam ionicus ἀπό μείζονος a duahus longis incipit et in duas desinit broves; ionicus autem ἀπό ελάσσονος a brevibus incipiens in longas desinit. Erit itaque in his disemos arsis ad tetrasemon thesin, quia unam partem in sublatione habent, duas in positione, seu contra. Ergo iambica et trochaïca metra, quae in dupli ratione sunt posita, facta conjugatione binum pedum ad legem (ae)qua(lis, non) dupli vocabuntur. § 4. Tertius autem rhythmus, qui paconicus a musicis dicitur, hemiolia ratione subsistit, quae est sescupli ratio. Hemiolium enim dicunt numerum, qui tantundem babeat quantum alius et dimidium amplius, ut si compares tres et duo: nam in tribus et duo et corum dimidium continctur, quod cum evenit, trisemos arsis ad disemon thesin accipitur, id est tres partes in sublatione habens, duas in positione, seu contra. Quam rationem maxime incurrunt paeonici versus et bacchii, ita pedibus per metra gradientibus, ut paeonicus servetur rhythmus. § 5. Hae sunt tres partitiones, quae continuam rbythmopoeiam faciunt Aristoxenus autem ait non omni modo inter se composita tempora rhythmum facere. Nam coitus temporum communis est rbythmo et arrhythmiae. Unde si apte congruant spatia, rhythmum faciunt, si contra, arrhythmiam, ut intellegamus et in ipsa concursione temporum non fortuitam, sed certam esse disciplinam».

ποιήματος διηρεῖτο εἰς δύο ἴσα μέρη ήτοι δύο ἴσους ποδικοὺς γρόνους, μίαν δίσημον θέσιν καὶ μίαν δίσημον άρσιν. Καὶ ὅτε μὲν προηγείτο ή θέσις, είπετο δὲ ή ἄρσις, κύριον μετρικόν σχήμα ἐλάμδανεν γινείτο ή άρσις, χύριον μετρικόν σχήμα έλάμδανε το του άναπαίστου ἄοσ. θέσ. Οἱ ποδικοὶ λοιπὸν χρόνοι τοῦ τετρασήμου ποδὸς είγον πρός άλλήλους ώς δύο πρός δύο (2:2) ή ώς εν πρός εν (1:1), τουτέστι τὸν τοῦ ἴσου λόγον, ώστε ὁ δάκτυλος καὶ ὁ ἀνάπαιστος ήσαν πόδες τετράσημοι èr λόγω ἴσω.

> Πούς τετράσημος η τετράχρονος εν λόγφ έσφ άπὸ θέσεως 4 0 0, δάκτυλος άπ' ἄρσεως υυ Δ, ἀνάπαιστος.

ΣΗΜ. Έὰν ὁ πρῶτος χρόνος ήτοι ἡ βραχεία συλλαθή ἐπὶ τοῦ τετρασήμου τούτου δακτυλικού ποδός ληφθή άντι του έκκαιδεκατημορίου τῆς νεωτέρας μουσικῆς (Κ), ὁ δὲ δίσημος ἥτοι ἡ μακρά, ὡς είκός, άντι τοῦ όγδόου (), τότε ό τετράσημος οὐτος ποὺς τῆς παλαιᾶς μουσικῆς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν

της νεωτέρας. Έπὶ δὲ της βραδυτέρας ἀγωγης, καθ' ην ὁ πρώτος γρόνος έλαμδάνετο άντί τοῦ όγδόου τῆς νεωτέρας μουσικῆς, ὁ ποὺς ούτος άντιστοιγεί πρός τὸν

‡ ΠΠ ἢμάλλον ΙΠ της νεωτέρας. Έπὶ δ' ἔτι βραδυτέρας ἀγωγης, ὅτε δηλαδή ή βραχεῖα συλλαβή εἶχε μέγεθος τὸ τοῦ τεταρτημορίου (📗 καὶ ἡ μακρὰ τὸ τοῦ ἡμιμορίου (၂), τότε ὁ ποὺς οὖτος ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν

τής νεωτέρας μουσικής.

135. "Υστερον δὲ ὑπὸ τοῦ "Αρχιλόγου, ὡς φαίνεται, εἰσήγθη κατὰ , πρώτον είς τὴν μουσικὴν τῶν Ἑλλήνων τέχνην ὁ καὶ πρότερον πιθανῶς ἐν τῆ δημοτική αὐτῶν ποιήσει χρήσιμος ὧν τρίσημος πούς, ὁ ἐκ

τριών δηλονότι πρώτων χρόνων συγκείμενος. Καὶ ό τρίσημος οὐτος πους έν τη μουσική έρμηνεία διηρείτο είς δύο μέρη, μίαν δίσημον θέσιν καὶ μίαν μονόσημον ἄρσιν. Καὶ ὅτε μὲν προηγεῖτο ἡ θέσις, ἐπεφέρετο δὲ ἡ ἄρσις, κύριον μετρικὸν σχήμα ἐλάμβανεν ἐν τῆ ποιήσει τό του τροχαίου θέσ. ἄοσ. ὅτε δὲ προηγεϊτο ἡ ἄρσις, ἐπεφέρετο δὲ

ή θέσις, χύριον μετρικόν σχήμα έλάμβανε τὸ τοῦ ἰάμβου ἄρσ. θέσ. Οι ποδικοί λοιπόν χρόνοι τοῦ τρισήμου ποδός είχον πρός άλλήλους ώς δύο πρὸς ἐν (2:1) ἤτοι τὸν τοῦ διπλαοίου λόγον, ώστε ὁ τροχαῖος καὶ ὁ ἴαμδος ἦσαν πόδες τρίσημοι ἐr λόγφ διπλασίφ.

> Πούς τρίσημος η τρίχρονος εν λόγφ διπλασίφ άπὸ θέσεως τ υ, τροχαΐος

άπ' ἄρσεως ∪ ∠, ἔαμβος.

ΣΗΜ. 'Ο τρίσημος ούτος πους της άρχαίας μουσικής κατά την διάφορον άγωγήν, καθ' ην τὸ πάλαι έξηγγέλλετο τὸ ποίημα, ώστε δηλαδή ο πρώτος χρόνος ήτοι ή βραχεία συλλαδή ελάμβανε μέγεθος τὸ τοῦ ἐκκαιδεκατημορίου (戊) ἢ τὸ τοῦ ὀγδόου (戊) ἢ τὸ τοῦ τεταρτημορίου (🕽) τῆς νεωτέρας παρασημαντικῆς, ἀντεστοίχει ότὲ μὲν πρός τόν

A nællov I s

ότε δε πρός τον

ότὲ δὲ πρὸς τὸν

τῆς νεωτέρας μουσικῆς.

Ούτω λοιπόν έγεννήθησαν έν τἤ παλαιᾶ μουσικἤ τέχνη δύο ποδικά γέτη η γέτη ποδών, το μεν έν λόγφ έσφ, το δε εν λόγφ διπλασίφ. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον οἱ παλαιοὶ ἐυθμικοὶ ἀνόμασαν ἀπὸ τοῦ μετρικού σχήματος του έπικρατεστέρου είδους γένος δακτυλικόν, το δέ δεύτερον ώσαύτως γένος ἰαμβικόν. Καὶ ταῦτα μὲν ἦσαν τὰ ἀρχαιότατα και εύχρηστότατα ποδικά γένη εν τῆ μουσικῆ τῶν Ἑλλήνων τέχνη.

136. Υστερον δὲ ἀπὸ τῆς ἔκτης που π. Χ. ἐκατονταετηρίδος ἤρξατο ἡ τεχινική ποιόνητα νὰ μεταχερίζηται τὸν πεντάσημον ήτοι ἐκ πέντε πρώτων χρόνων συγαείμενον πόλο. Ό ποὺς οὐτος, όστις ότι τὰν ῆρχετο ἀπὸ τῆς θέτειος, εἰχε τὸ σχῆμα τόδε τ υ υ υ (παίων πρώτος), δτα δὲ ἤρχετο ἀπὸ τῆς ἄρτειος, ἐλλιρξανε τὸ σχῆμα τόδε υ υ τ (παίων τέταρτος), ἐν τῆ μουσικῆ ἔριντικὰ ἀρημετίο, ὅπος καὶ ὁ τρέσημος πούς, εἰς δἰο μέρη ἢ ποδικούς χρόνους, μίαν τρέσημος καὶ ὁ τρέσημος πούς, εἰς δἰο μέρη ἢ ποδικούς χρόνους, μίαν τρίσημον θέσν καὶ μίαν δίσημον ἄρτιν. Οἱ ποδικοί λοιπόν χρόνοι εἰτονο ὑπὸς ἀλλήλους ὡς 3 :2 ἢ ὡς 1 ½ τὶ, τουτέστε τὸ το δὶ ημιολίου λόγον, ὁστε ὁ παίων ἦτο ποὺς πεντάσημος ἐν λόγφ ἡμιολίφο.

Ποὺς πεντάσημος ἡ πεντάχρονος ἐν λόγφ ἡμιολίφ

άπὸ θέσεως του ο, παίων πρώτος άπ' ἄρσεως ο ο ο τ, παίων τέταρτος.

Ούτως έγεννήθη καὶ τρίτον ποδικόν γένος, τό παιωνικόν, οὐ τό πάλαι έγίνετο μάλιστα χρήσις έν τοῖς ὑπορχήμκαι καὶ τοῖς χορικεῖς ἄσμασι τῆς κωμωδίας, ἐν δὲ τοῖς θρήνοις τῆς τραγωδίας οἱ παίωνες ἐμέγνυντο μετ' ἐμβων καὶ ἐν τῆς μίξεως ταύτης έγεννώντο οἱ δόχτμοι κοι καλούμενοι ρύθμοὶ u = -|u| v. Τὸ τρίτον όμως τοῦτο ποδικόν γένος ἦτο διγώτερον εὕχρηστον τῶν ἀρχαιοτέρων δύο άλλων.

ΣΗΜ. Κατά τὴν νεωτέραν παρασημαντικήν ὁ τῆς ἀρχαίας μουσικής πεντάσημος παικυκιός ποὺς θὰ ἀπεδίδοτο ἀναλόγιος τῆς ταχυτέρας καὶ βραδυτέρας ἀγωγής, καθ ἢν ἐξηγγέλλετο τὸ παλαιόν πούημα, διὰ τοῦ τễ ἢ ễ ἢ ễ τῆς νεωτέρας μουσικής. Ἐν τῆ νεωτέρας μουσικής σπανιώτατα γίνεται χρήσις τοῦ τοιούτου ρύθμοῦ, clov ἐν τῆ Dame blanche, Cavatine 11, ἔνθα ὁ μελοποιός Boildieu παρασημαίνεται αὐτόν ὡς σύνθετοὶ ἐκ δύο ποδῶν τοῦ ễ καὶ ễ, ῶστε δηλαδή ὡς ἔ.

137. Μετὰ τοὺς εἰρημένους πόδας ἐξευρέθη καὶ εἰσήχθη εἰς τὴν μουσικὴν τῶν παλαιῶν τέχνην καὶ ὁ ἔξάπμος πούς, ἦτοι ὁ ἔξ ἔξ πρώτων χρόνων συγκεἰμενος. Καὶ τὸν πόδα τοῦτον οἱ παλαιοὶ ροθμικοὶ δήρουν εἰς δύο μέρη ἢ ποδικοὺι χρόνους, μίαν τετράσημον θέσιν αἰ μίαν δίσημον ἄρσιν. Καὶ ὅτε μὶν προηγείτο ἡ θέσις, κύριον μετρεικὸν σχῆμα ἐλάμδανεν ἐν τῆ ποιήσει τὸ τοῦ ἰωνικοῦ ἀπὸ μείζονος τοῦ ἐωνικοῦ ἀπὸ μείζονος δεσ. ὅχο, ὅτε δὲ προηγείτο ἡ ἄρσις, ἐλάμδανε κύριον σχῆμα τὸ δεί. ὅχο, ὅτε δὲ προηγείτο ἡ ἄρσις, ἐλάμδανε κύριον σχῆμα τὸ

τοῦ ίωνικοῦ ἀπ' ἐλάσσονος ἄρσ. Θέσ. Ἐπειδὴ δὲ τὰ μέρη ταῦτα είχον πρὸς ἄλληλα ὡς 4:2 ἢ ὡς 2:1, τουτέστι τὸν τοῦ διπλασίου λόγον, οι παλαιοὶ ἐυθμικοὶ καὶ τὸν ἐξάσημον πόδα ἀντητον εἰς τὸ ἰωμθικὸν γένος καὶ ἐκάλουν ἐξάσημον ἐν Δόγφ διπλασίφ ἢ ἐξάσημον ἰσμθικόν.

Εξάσημος η έξάχρονος έν λόγφ διπλασίφ

άπὸ θέσεως τ = 00, ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος ἀπὸ ἄρσεως 00 τ =, ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος.

ΕΗΜ. 'Ο Ιξάσημος Ιαμβικός ούτος πους της άρχαιας μουσικής καθ' ην ιξηγγέλλετο το ποίημα διάφορον άγωγην άντεστοίχει πρός τους Ιξής πόδας της νεωτέρας παρασημαντικής, του

'Ως πρός την χρήσιν τών τιγνικών όρων σημειωτίον ότι ὁ 'Αριστόξενος συνδυάζει τὰ ἰπίθετα ἴσος, ἀπιλάσιος, ημιλίαος μόνον τῆ λίξει ἰάγος, οὐχὶ δὲ τῆ λίξει γάνος ἡ ποἰς. Λίγι λοιπόν λόγος ἴσος, ἀπιλάσιος, ημιλίαος γάνος ἄσον τὰ ποὰς ἀπιλιάνος τὰ λόγος ἴσος και τὰ λοιπὰ ἀσαύτως. Γάνος ἀσος, οἰχιὰ ἡ γάγος ἴσον ἡ ποὰς ἴσος, και τὰ λοιπὰ ἀσαύτως. Γάνος ἴσον, ἀπιλάσιον, ἡμιλίαον ἡ ποὰς ἴφιθριὸς) ἴσος κτλ. λάγουστν οἱ μεταγενίστεροι μυθμικοὶ και ἐκ πῶν σφζομένων συγγραφίων πρῶτος ὁ Κοιντλιανὸς καθώς καὶ οἱ μετρικοί. Λατινιστὶ ratio par, duplex, κολην ἀλλὰ κατὰ τὴν μεταγενίστεραν χρῆσιν καὶ genus (rhythmus) par, duplex, sescuplex.

138. Πλήν των τριών τούτων ποδικών γενών, τοῦ τε δακτυλικοῦ ἔχοντος τὸν τοῦ ἔσου λόγον καὶ τοῦ ἰαμδικοῦ ἔχοντος λόγον τὸν τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ παιωνικοῦ λόγον ἔχοντος τὸν τοῦ ἡμιολίου, οἱ παλαιοὶ ἡυθμικοὶ λόγον ποιοῦνται προσέτι καὶ περὶ ποδῶν ἐχόντων λόγον τόν τοῦ τριπλασίου, οὖ ἡ ἄρσις πρὸς τὴν θέσιν εἶχενώς εν πρὸς τρία, και τον του έπιτρίτου, ού ή άρσις πρός την θέσιν είχεν ώς τρία πρός τέσσαρα. Οἰον Μιχαὴλ ὁ Ψελλὸς ἐν τοῖς προλαμβ. § 9 λέγει αγίνεται δέ ποτε ποὺς καὶ ἐν τριπλασίω λόγω, γίνεται καὶ ἐν ἐπιτρίτω». 'Ο δὲ 'Αριστείδης περὶ μουσ. σελ. 35 Meib. «προστιθέασι δέ τινες καὶ τὸ ἐπίτριτον (γένος)» καὶ κατωτέρω «τὸ δὲ ἐπίτριτον άρχεται μέν ἀπὸ ἐπτασήμου, γίνεται δὲ ἔως τεσσαρεσκαιδεκασήμου. Σπάνιος δὲ ἡ χρῆσις αὐτοῦ». 'Ο δὲ 'Αριστόξενος λέγων ὅτι «τῶν ποδών των και συνεχή ρυθμοποιίαν επιδεχομένων τρία γένη έστί», ούδαμοῦ δὲ ἐν τοῖς σφζομένοις ἀποσπάσμασι μνημονεύων πόδας τοῦ τριπλασίου και ἐπιτρίτου γένους, δὲν πρέπει νὰ ληφθή ὅτι ἀπέκλειε τοὺς πόδας τούτους παντάπασι τῆς ἐυθμοποιίας, ἀλλὰ μόνον τῆς συνεχούς. Έπειδή δηλαδή έδλεπεν ότι οι πόδες ούτοι δέν έπανελαμβάνοντο συνεχῶς ἥτοι κατὰ συνέχειαν, ὡς οἱ πόδες τῶν τριῶν κανονικών γενών, άλλα σπανίως και σποράδην έγίνετο χρῆσις αὐτών έν τῆ ρυθμοποιία, ἐκ τούτων οὐδένα λόγον αὐτῶν ἐποιεῖτο καταλέγων τα κανονικά καὶ κύρια ποδικά γένη. Ποτοί τινες ὅμως ἦσαν οἱ πόδες ούτοι καὶ ποῦ χρήσιμοι ἄδηλον. 'Ο Οὐεστφάλιος (Rhythmik ³ σελ. 192 xέ. allg. Metrik 3 σελ. 148) ώς πόδα αὲν τοῦ τριπλασίου ρυθμικοῦ γένους (1:3) εύρίσκει τὸν ἀσύνθετον τριπλάσιον πόδα υ ... υ, τὸν πρώτον δηλαδή πόδα της διποδίας υ = υ, = -, δν ό Ἡφαιστίων μνημονεύει ως έξης· «ποὺς τετράχρονος ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς καὶ βραχείας, ό ἀμφίδραχυς ο _ ο». Κατ' ἀμφιδράχεις π. χ. δύναται νὰ διαιρεθή το ύπο του Ήφαιστίωνος έν κεφ. 15 μνημονευόμενον Άρχιλόχειον κώλον

Έρασμονίδη Χαρίλαε

'Αλλ' αύτη θὰ ἦτο συνεχής ρύθμοποιία. "Ωστε ὡς τριπλάσιον πόδα ἀνευρίσκει τὸν ἐν ἀρχῆ τοῦ μέτρου ἐν Προμ. 397 «στένω σε τὰς οὐ]λομένας ατλ. καὶ ἐν Σοφ. 'Ηλ. 1058

τί τοὺς ἄνωθεν φρονιμωτάτους οἰωνούς.

 Ω_{ζ} πόδας δὲ τοῦ ἐπιτρίτου ἡυθμικοῦ γένους (3:4) δέχεται ὁ Οὐεστράλιος οὐχὶ ἄλλους τινάς, οἰους τοὺς ἐπιτρίτους τῶν ἰαμδικῶν καὶ τροχαϊκῶν μέτρων, ἀλλ ἐπτάσημον μὶν ἔπίτριτον τὸν δεύτερον ἐπίτριτον τὸν ἀπομρόμενον τῷ τρίτος τον τασήμφ παίωνι ἐν τῷ ἀπ' ἐλάσ-

σονος ίωνικφ διμέτρω τφ σχηματιζομένω κατά τον άνακλώμενον χαρακτήρα (πρβλ. Ἡφαιστ. κεφ. 12) παρά δ' πύτε | Πυθόμανδρον κατέδυν ἔ[ρωτα φεύγων

κατεουν ειρωτά φευγων

σ - υ| - υ -
παίων επίτριτος

πεντάσημος επτάσημος.

Τεσσαρεσκαιδεκάσημον δὲ ἐπίτριτον εὐρίσκει ὁ Οὐεστφάλιος ὡσαύτως ἐν τοῖς ἰωνικοῖς μέτροις ὅπως καὶ τὸν ἐπτάσημον ἐπίτριτον καὶ τὸν τριπλάσιον πόδα, καὶ ἰδία ἐν τοῖς χοριαμβικοῖς μέτροις, οίοις τοῖς παρὰ Σοροκλεῖ Οἰ. Τ. 483 κἔ.

τεσσαρεσχειδεκάσημος δεκάσημος. δεκάσημος.

Β'. Διαφορά των ποδών κατά μέγεθος.

139. Περί τῆς διαφορᾶς ταύτης τῶν ποδῶν ὁ ᾿Αριστόζενος ἐν ρυθμ. στοιχ. σελ. 298 λέγει τάδε «μεγέθει μέν οὖν διαφέρει ποὺς ποδός, όταν τὰ μεγέθη των ποδων, & κατέχουσιν οι πόδες, ἄνισα ή». Κατὰ ταῦτα λοιπὸν οἱ πόδες διαφέρουσιν ἀλλήλων κατὰ μέγεθος, όταν τὰ μεγέθη αὐτῶν εἶνε ἄνισα. Ἐκάστου δῆλον ότι ποδὸς τὸ μέγεθος ορίζεται κατά τον αριθμόν των πρώτων χρόνων, ους περιέχει, οίον ό τρίσημος περιέχει τρεῖς πρώτους χρόνους, ώστε ἔχει μέγεθος τρίσημον, ο τετράσημος περιέχει τέσσαρας πρώτους χρόνους, ώστε έχει μέγεθος τετράσημον και έφεζης όμοιως. Ο τρίσημος άρα και ό τετράσημος ποὺς διαφέρουσιν άλλήλων κατά τὸ μέγεθος, καθ' ὅσον ὁ μὲν ἔχει μέγεθος τρίσημον, ὁ δὲ τετράσημον, ἄπερ εἶνε ἄνισα. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν λοιπῶν μεγεθῶν. Διότι κατὰ τοὺς παλαιούς ρυθμικούς πλήν των τεσσάρων ποδών, περί ὧν ἔμπροσθεν (δ 134 κέ.) εξπομεν, ύπηρχον και άλλοι πόδες μείζονες μέχρι του πεντεχαιειχοσασήμου μεγέθους προβαίνοντες. "Ωσπερ δὲ τους ἐλάσσονας, ούτω και τους μείζονας διήρουν οι ρυθμικοί είς δύο μέρη, την δέ διαίρεσιν εχάλουν διαίρεοιν ποδικήν, και κατά τον ίσον ή διπλάσιον ή ημιόλιον λόγον, ον είχον τὰ μέρη πρὸς ἄλληλα (ἐκάλουν δὲ τοῦτον λόγον ποδικόν), άντηγον αὐτοὺς εἴς τι τῶν τριῶν ποδικῶν γενῷν καὶ έκάλουν έκαστον μέγεθος πόδα δακτυλικόν ή ἰαμβικόν ή παιωνικόν. Πὰν δὲ ἔλασσον τοῦ πεντεκαιεικοσασήμου μέγεθος, ὅπερ δὲν ἀπέδιδεν ένα των τριών τούτων κανονικών λόγων, δέν έθεωρεῖτο ὑπὸ των παλαιών ρυθμικών ώς έρρυθμον, άλλ' ώς ἄρρυθμον καὶ δὲν ἀπετέλει πάδα

140. Πόσους λοιπόν και ποίους πόδας είχεν ή παλαιά μουσική τέχνη διαφέροντας άλλήλων κατά τὸ μέγεθος; Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πραγματεύονται δύο χωρία τοῦ 'Αριστοξένου, τὸ μὲν ἐν σελ. 302 των ρυθμικών στοιχείων (εἰς ὁ τελευτὰ τὸ ἀπόσπασμα των ρυθμικών στοιχείων τοῦ ᾿Αριστοξένου), ἀποτελεῖ δὲ τοῦτο τὴν ἀρχὴν του περί του μεγέθους των ποδων λόγου, το δε άποτελουν το τέλος ώς περιέχον ἀνακεφαλαίωσίν τινα τοῦ λόγου περὶ τῶν διαφόρων μεγεθών των ποδών και όρίζον έπι έκάστου ποδικού γένους τὸ έλάχιστον καὶ μέγιστον μέγεθος. Το δεύτερον δὲ τοῦτο χωρίον τοῦ 'Αριστοξένου σώζεται καθαρόν μέν άλλὰ κατά τι συντετμημένον παρὰ Μιχαήλ τῷ Ψελλῷ β 12, πληρέστερον δὲ ἀλλὰ νενοθευμένον παρ' 'Αριστείδη τῷ Κοϊντιλιανῷ καὶ ἐν τῷ Παρισίνῳ ἀποσπάσματι (fragmentum Parisinum) § 11. Τὸ πρῶτον χωρίον τοῦ 'Αριστοξένου πραγματεύεται περί των καθ' έκαστον καί δὲν είνε πλήρες, διότι διακόπτεται έν τῷ μέσφ, τὸ δὲ δεύτερον είνε γενικώτερον, ώστε έξ αὐτου και έκ των έν τῷ πρώτφ χωρίφ διαλαμβανομένων δύναταί τις νὰ ἀναπληρώση τὰ έλλείποντα καὶ νὰ λάδη πλήρη ἔννοιαν τῶν διαφόρων μεγεθών των ποδών της παλαιάς φυθμικής. Διὰ ταῦτα λοιπόν καὶ ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐζετάζομεν κατ' ἀρχὰς τὰ λεγόμενα ἐν τῷ δευτέρφ γωρίω του 'Αριστοζένου καὶ ἐν τοῖς ἀναλόγοις τοῦ 'Αριστείδου καὶ τοῦ Παρισίνου ἀποσπάσματος, ἄπερ γενικώτερον πραγματεύονται περί των ποδικών μεγεθών, καὶ ἔπειτα έρχόμεθα εἰς τὸ πρώτον.

141. 'Ο μέν λοιπόν Ψελλός λέγει κατ' 'Αριστόξενον τάδε' «τῶν δὲ τριῶν γενῶν οἱ πρῶτοι πόδες ἐν τοῖς ἐξῆς ἀριθμοῖς τεθήσονται, ὁ μὲν ἰαμδικός ἐν τοῖς τρισὶ πρῶτος, ὁ δὲ δακτυλικός ἐν τοῖς τέτρασιν, ό δε παιωνικός εν τοῖς πέντε. Αὐζάνεσθαι δε φαίνεται το μεν ίαμδικόν γένος μέχρι τοῦ ὀκτωκαιδεκασήμου μεγέθους, ώστε γίνεσθαι τὸν μέγιστον πόδα έξαπλάσιον τοῦ ἐλαχίστου, τὸ δὲ δακτυλικὸν μέχρι τοῦ έκκαιδεκασήμου (1), τὸ δὲ παιωνικόν μέγρι τοῦ πεντεκαιεικοσασήμου.

(1) Τὰ ἀντίγραφα οὐκ ὀρθῶς ἔχουσεν ἀκτωκαιδεκασήμου, ὡς ἤδη παρετήρησεν ὁ Οὐεστφάλιος.

«"Αρχεται δὲ τὸ μὲν δακτυλιχὸν ἀπὸ τετρασήμου άγωγῆς, αὕξεται δὲ μέχρι ἐκκαιδεκασήμου, ώστε γίνεσθαι τὸν μέγιστον πόδα τοῦ έλαχίστου τετραπλάσιον. "Εστι δὲ ὅτε καὶ ἐν δισήμφ γίνεται δακτυλικός πούς.

Τὸ δὲ ἰαμδικὸν γένος ἄρχεται μεν ἀπό τρισήμου ἀγωγῆς, αὕξεται δὲ μέχρι ὀκτωκαιδεκασήμου, ώστε γίνεσθαι τὸν μέγιστον πόδα τοῦ ἐλαχίστου ἐξαπλάσιον.

Τὸ δὲ παιωνικόν ἄργεται μέν άπὸ πεντασήμου άγωγῆς, αὕξεται δὲ μέχρι πεντεχαιειχοσασήμου, ώστε γίνεσθαι τὸν μέγιστον πόδα

τοῦ ἐλαχίστου πενταπλάσιον». Έκ των χωρίων λοιπόν τούτων παραδαλλομένων πρός άλληλα συνάγομεν κατά πρώτον ώς βέβαιον συμπέρασμα ότι κατά τὸν 'Αριστόξενον τοῦ μὲν ἰαμβικοῦ γένους ἐλάχιστος μὲν ποὺς εἶνε ο τρίσημος, μέγιστος δε ο οκτωκαιδεκάσημος έξαπλάσιος ών του έλαχίστου, του δὲ δακτυλικου ἐλάχιστος μὲν ὁ τετράσημος (1), μέγιστος δὲ ὁ έχχαιδεκάσημος τετραπλάσιος ών τοῦ έλαχίστου, τοῦ δὲ παιωνικοῦ ελάχιστος μέν ό πεντάσημος, μέγιστος δέ ό πεντεκαιεικοσάσημος πενταπλάσιος ών τοῦ ἐλαχίστου. *Ητο δὲ ὁ πεντεκαιεικοσάσημος οὺ μόνον τῶν τοῦ παιωνικοῦ γένους ποδῶν ὁ μέγιστος, ἀλλὰ καὶ πάντων καθ' όλου τῶν τῆς παλαιᾶς μουσικῆς τέχνης ποδῶν. Ὁ δὲ λόγος, δι' ον άδυνατούσε να γένωνται πόδες μείζονες τοῦ έκκαιδεκασήμου μέν έπὶ τοῦ δακτυλικοῦ γένους, τοῦ ὀκτωκαιδεκασήμου δὲ ἐπὶ τοῦ ἰαμδικού, του πεντεκαιεικοσασήμου δὲ ἐπὶ τοῦ παιωνικοῦ, εἰνε ὁ αὐτός καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν γενῶν, ὅτι δηλαδή ἡ αἴσθησις ἡμῶν ἀδυνατεῖ νὰ άντιληφθή μειζόνων μεγεθών έπὶ έκκάστου ποδικοῦ γένους.

142. Έν δε τῷ πρώτῳ χωρίῳ λέγει ὁ 'Αριστόζενος περὶ τοῦ με-

(1) "Ότι ὁ `Αριστόξενος ελάχιστον τοῦ δακτυλικοῦ γένους πόδα δὲν ἐδέχετο τὸν δίσημον, άλλα τον τετράσημον, θα είπωμεν κατωτέρω.

δ δὲ 'Αριστείδης σελ. 35 τάδε' Τὸ δὲ Παρισίνον ἀπόσπ. § 11.

«Τὸ μὲν οὖν ἴσον (γένος) ἄρχεται μέν ἀπὸ δισήμου, πληροῦται δὲ ἔως έκκαιδεκασήμου διὰ τὸ ἐξασθενεῖν ἡμᾶς τοὺς μείζους τοῦ τοιούτου γένους διαγιγνώσκειν δυθμούς.

Τὸ δὲ διπλάσιον ἄρχεται μέν άπὸ τρισήμου, περαιούται δὲ ἕως οκτωκαιδεκασήμου · ούκέτι γάρ της του τοιούτου ρυθμου φύσεως άντιλαμβανόμεθα.

Τὸ δὲ ἡμιόλιον ἄρχεται μὲν άπὸ πεντασήμου, πληροῦται δέ έως πεντεχαιειχοσασήμου μέχρι

γάρ τοσούτου τον τοιοῦτον ρυθμόν το αἰσθητήριον καταλαμδάνει». γέθους των ποδών είδικώτερον τὰ έξης. «των δὲ ποδών έλάχιστοι μέν είσιν οἱ ἐν τῷ τρισήμῷ μεγέθει τὸ γὰρ δίσημον μέγεθος παντελῶς αν έχοι πυχνήν την ποδικήν σημασίαν. Γίνονται δὲ ἰαμβικοὶ τῷ γένει ούτοι οί εν τρισήμω μεγέθει εν γάρ τοῖς τρισίν ὁ τοῦ διπλασίου μόνος έσται λόγος. Δεύτεροι δ' είσιν οι έν το τετρασήμο μεγέθει είσι δ' ούτοι δακτυλικοί τῷ γένει ἐν γὰρ τοῖς τέτρασι δύο λαμβάνονται λόγοι, ε τε του έσου και ό του τριπλασίου. Δν ό μέν του τριπλασίου ούκ ἔρρυθμός ἐστιν, ὁ δὲ τοῦ ἔσου εἰς τὸ δακτυλικόν πίπτει γένος. Τρίτοι δέ είσι κατά το μέγεθος οἱ ἐν πεντασήμφ μεγέθει ἐν γὰρ τοῖς πέντε δύο λαμβάνονται λόγοι, ο τε τοῦ τετραπλασίου καὶ ο τοῦ ἡμιολίου. ὧν ό μὲν τοῦ τετραπλασίου οὐκ ἔρρυθμός ἐστιν, ό δὲ τοῦ ἡμιολίου το παιωνικόν ποιήσει γένος. Τέταρτοι δέ είσιν οξ έν έξασήμφ μεγέθει έστι δὲ τὸ μέγεθος τοῦτο δύο γενῶν χοινόν, τοῦ τε ἰαμβικοῦ καὶ τοῦ δακτυλικοῦ: ἐν γὰρ τοῖς ἔξ τριῶν λαμβανομένων λόγων, τοῦ τε έσου και τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ πενταπλασίου, ὁ μὲν τελευταῖος έηθελς ούκ ερρυθμός έστι, των δέ λοιπων ό μέν τοῦ ἴσου λόγος εἰς τὸ δακτυλικόν γένος έμπεσεϊται, ό δὲ τοῦ διπλασίου εἰς τὸ ἰαμβικόν. Τὸ δὲ ἐπτάσημον μέγεθος οὐκ ἔχει διαίρεσιν ποδικήν. τριῶν γὰρ λαμβανομένων λόγων έν τοῖς έπτὰ οὐδείς έστιν ἔρρυθμος. ὧν εἶς μέν έστιν ό τοῦ ἐπιτρίτου, δεύτερος δὲ ό τῶν πέντε πρὸς τὰ δύο, τρίτος δὲ ό τοῦ έξαπλασίου. «Ωστε πέμπτοι ἃν εἴησαν οἱ ἐν ὀκτασήμφ μεγέθει· ἔσονται δ' ούτοι δακτυλικοί τῷ γένει, ἐπειδήπερ . . .». Έντεῦθεν λοιπόν συνάγομεν ότι τὸ μὲν δίσημον μέγεθος κατ' 'Αριστόζενον οὐδένα άποτελεί πόδα, διότι θὰ ἔχη παντελῶς πυκνὴν τὴν ποδικὴν σημασίαν, οί ποδικοί δηλαδή χρόνοι, ή άρσις καὶ ή θέσις, θὰ διαδέχωνται ούτω πυκνῶς ἀλλήλους (ζ΄ ΄΄ ΄΄ ΄΄ ΄΄ ΄΄ ΄), ὧστε ἡ αἴσθησις δὲν θὰ ἀντιλαμβάνηται αὐτῶν, ἀλλὰ θὰ συγχέηται παντάπασιν. 'Ωσαύτως και ο σχολιαστής του Ἡφαιστίωνος (σελ. 131 West.) λέγει περὶ τοῦ πυρριχίου· «ούτος δὲ κατὰ πόδα μέν οὐ βαίνεται, διὰ τὸ κατάπυκνον γίνεσθαι τὴν βάσιν καὶ συγχεῖσθαι τὴν αἴσθησιν». Οὐκ ὀρθῶς λοιπὸν οἱ μεταγενέστεροι ῥυθμικοί, οἶος ὁ ᾿Αριστείδης καὶ ὁ Διονύσιος ὁ 'Αλικαρνασσεύς, καταλέγουσιν εἰς τοὺς πόδας καὶ τὸ δίσημον μέγεθος, πλὴν ἐὰν λάδωμεν αὐτὸ ὡς χρήσιμον ὄν σπανίως και σποράδην και ουχί έν συνεχεῖ ρυθμοποιία, δπως και τὸν τριπλάσιον καὶ τὸν ἐπίτριτον πόδα (πρόλ. 2 138).

Τὸ δὲ τρίσημον μέγεθος εἶνε ὁ ἐλάχιστος ποὺς καὶ κατὰ τὸ πο-

διών γένος ἰσμιθικός διότι ἐἐν τὸ ἐκ τριῶν πρώτων χρόνων συγκείμενον μέγεθος διαιρεθή εἰς δύο μέρη (ἄλλη δὲ διαίρεες παρὰ ταύτην δὲν είνε δυνατή), τὸ ἔτερον αὐτῶν θὰ περιέχη πάντοτε δύο, τὸ δὲ ἔτερον ἔνα πρώτον χρόνον (1+2 ή 2+1) ἔχουσι δὲ τὰ μέρη ταῦτο λόγον πρὸς ἄλληλα τὸν τοῦ διπλασίου, ώστε ὁ δλος τρίσημος ποὺς είνε ἰσμιθικός. Τοῦτο δὲ είνε τὸ πρῶτον παδικὸν μέγεθος.

Τὸ δὲ εετράσημον μέγεθος δύναται διττως νὰ διαιρεθή, εἰς δύο καὶ δύο (2+)2 ἢ εἰς ἕνα καὶ τρεῖς πρώτους χρόνους (1+3). Ένα τῆς πρώτης διαιρεόσιος γεννάται ὁ τοῦ ἴσου λόγος, ἐκ τῆς δευτέρας ὁ τοῦ του λόγος δὲν εἰνε ἔργυθμος κατὰ τριπλασίου. Ο τοῦ τριπλασίου όμως λόγος δὲν εἰνε ἔργυθμος κατὰ τὸ λριτοῖξινον, ώστε ὁπολείπεται ὁ ἔτερος ὁ τοῦ ἴσου ὡς ἔργυθμος. Τὸ τετράσημον ἄρα μέγεθος εἰνε ποὺς δακτυλικὸς καὶ τοῦτο εἰνε

τὸ δεύτερον ποδικὸν μέγεθος. Τό δε πεντάσημον μέγεθος δύναται νὰ διαιρεθή εἰς ἔνα καὶ τέσσαρας (1+4) καὶ εἰς δύο καὶ τρεῖς (2+3) πρώτους χρόνους. Ἐκ πές πρώτης διαιρέσεως γεννάται ὁ οὐχὶ ἔρρυθμος τοῦ τετραπλασίου λόγος (1:4), ἐκ τῆς δευτέρας ὁ ἔρρυθμος τοῦ ἡμιολίου (2:3), ὧστε τὸ πεντάσημον μέγεθος εἰνε ποὺς παιωνικὸς καὶ τὸ τρίτον τοδικών

μήγαθος. Το δὲ ἐξάσημον μέγεθος δύναται νὰ διαιρεθή εἰς τριῖς καὶ τρεῖς (3+3), εἰς τέσσαρας καὶ δύο (4+2) καὶ εἰς πέντε καὶ ἔνα (5+1) (3+3), εἰς τέσσαρας καὶ δύο (4+2) καὶ εἰς πέντε καὶ ἔνα (5+1) κρῶτον χρόνον. Γὰν τῆς τρίτης διαιρέσεως (1+5) γενάται ὁ οὐχὶ ἔρρυθμος τοῦ πενταπλασίου λόγος (1:5): ἐι τῆς δὲυτέρας (1+2) ὁ τοῦ διπλασίου ἔρρυθμος λόγος (4:2-2:1), κατὰ τοῦτον δὲ τὸ ἐξάτημον μέγεθος εἰνε ποὺς ἰαμβικός ἐκ τῆς πρώτης τίλος διαιρέσεως (3+3) γενάται ὁ τοῦ Ισου λόγος (3:3=1:1), κατὰ τοῦτον δὲ τὸ ἐξάσημον μέγεθος εἰνε ποὺς δακτυλικός. "Ωστε τὸ ἐξάσημον μέγεθος εἰνε ποὺς εἰνε ποὺς διατολικοῦ καὶ τοῦ δακτυλικοῦ, καὶ ἀποτελεῖ εἰν ἄτσημον ποδικὸν μέγεθος.

Το δὲ ἐπτάσημον μέγεθος δύναται νὰ διαιρεθή εἰς 4+3, 5+2, 6+1 πρώτον γρόνον. Είχ τῆς πρώτης διαιρίσεως (4+3) γενιδεται ὁ σύχὶ ἔρρυθμος κατ' 'Αριστόξενον τοῦ ἐπτρίτου λόγος (4:3), ἐχ τῆς δευτέρας (5+2) ὁ τῶν πέντε πρὸς τὰ δύο (5:2), λόγος ὁασύτος δευτέρας (5+2) ὁ τῶν πέντε πρὸς τὰ δύο (5:2), λόγος ὁασύτος (6:1), λόγος πάλιν σύχὶ ἔρρυθμος, ἐχ τῆς τρίτης (6+1) ὁ τοῦ ἔξαπλασίου (6:1), λόγος πάλιν σύχὶ ἔρρυθμος, ὡστε τὸ ἐπτάσημον μέγεθος σύδεμἰαν ἔγει διαίρεσεν ποδικήν καὶ οὐδένα ἀποτελεῖ πάδα.

Το δε ολτάσημον μέγεθος ἀποτελεῖ τὸ πέμπτον ποδικόν μέγεθος. όπερ είνε κατά τὸ γένος δακτυλικόν. Ο λόγος δέ, δι' ον τὸ οκτάσημον είνε δακτυλικόν κατά το γένος, δέν σφζεται παρά τῷ 'Αριστοξένφ, διότι έως ἐνταῦθα φθάνει τὸ ἀπόσπασμα τῶν ῥυθμικῶν στοι-Χείων, αχγ, όπως εκ των πεχδι τορος ειδυπείνων φοικάπερα ος ποιοι τὸν λόγον τοῦτον νὰ εὕρωμεν συλλογιζόμενοι ἀλλὰ καὶ τίνα τῶν λοιπων μεγεθών μέχρι του μεγίστου, του πεντεκαιεικοσασήμου, είνε έρρυθμα νὰ εἴπωμεν καὶ ποίους ἀποτελοῦσι πόδας. Ἡ μέθοδος εἶνε άπλη. πρώτον μέν πρέπει νὰ διαιρέσωμεν έκαστον μέγεθος κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ ᾿Αριστοξένου εἰς πάσας τὰς δυνατὰς διαιρέσεις, οὕτως όμως ώστε τὸ όλον έκάστοτε νὰ διαιρῆται εἰς δύο μόνον μέρη (ἀχεραίους ἀριθμούς), ὧν τὸ χεφάλαιον ἀποτελεῖ τὸ δεδομένον μέγεθος είτα δε έχ τῶν λόγων τῶν γεννωμένων έχ τῶν διαιρέσεων τούτων νὰ λαμβάνωμεν ὡς ἐρρύθμους μόνους τοὺς τοῦ ἔσου, τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ ἡμιολίου, πάντας δὲ τοὺς λοιποὺς ὡς μὴ ἐρρύθμους. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν τὸ ὀκτάσημον μέγεθος εἶνε δακτυλικὸν τὸ γένος διὰ τὸν έξῆς λόγον, ὅστις δὲν ὑπάρχει μὲν παρὰ τῷ ᾿Αριστοξένῳ, άναπληρούμεν όμως ήμεῖς καθ' և εἴπομεν. Τὸ ὀκτάσημον μέγεθος δύναται νὰ διαιρεθή εἰς 1+7, 2+6, 3+5, 4+4 πρώτους χρόνους. Οι έχ των τριών πρώτων διαιρέσεων γεννώμενοι λόγοι δέν είνε ἔρρυθμοι, ό δὲ ἐχ τῆς τελευταίας ὁ τοῦ ἴσου (4:4=1:1) ἔρρυθμος. Τὸ οκτάσημον ἄρα μέγεθος εἶνε ποὺς δακτυλικός.

Τὸ δὲ ἐννεάσημον μέγεθος δύναται νὰ διαιρεθη εἰς 1+8, 2+7, 3+6, 4+5 πρώτους χρόνους. Έχι μόνης τῆς πρίτης διαιρίσεως (3+6) γενιάται ἔρρυθμος λόγος ὁ τοῦ διπλασίου (3:6=1:2), δωτε τὸ ἐννεάσημον μέγεθος εἶνε ποὺς ἰαμδικός τὸ γένος καὶ τὸ ἔκτον ποδικόν μέγεθος.

Τὸ δὲ δεκάσημον μέγεθος διαιρετται εἰς 1+9, 2+8, 3+7, 4+6, 5+5 πρώτους χρόνους. Μόνον ἐκ τῆς τετάρτης διαιρέσιος (4+6) γενιάται ἔρευθμος λόγος, ὁ τοῦ ἡμιολίου (4:6=2:3), καὶ ἐκ τῆς πέμπτης (5+5) ὁ τοῦ ἴσου (5:5=1:1). Τὸ δεκάσημον ἀρα μέγεθος εἶνε κοινὸν δύο γενῶν καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην ποδικὴν διαίρεσι (4+6) ἀποτελεῖ πόδα παιωνικόν, κατὰ δὲ τὴν δευτέραν (5+5) πόδα δακτυλικόν. Εἶνε δὲ τὸ δεκάσημον μέγεθος τὸ ἔδδομον πολικὸν μέγεθος.

Τὸ δὲ ἐτδεχάσημον μέγεθος ἐπιδέχεται τὰς διαιρέσεις 1+10,

2+9, 3+8, 4+7, 5+6 protous crónous, et oùdemes émos touton ginetal lógos tis érrubmos.

Το δι δωδεχάσημον μέγεθος ἱπιδέχεται τὰς διαιρέσεις 1+11, 2+10, 3+9, 4+8, 5+7, 6+6 πρώτους χρόνους. Μόνον ἐχ τῆς τετάρτης διαιρέσεως (4+8) γεννάται ἱρουθμος λόγος ὁ τοῦ διπλασίου (4:8=1:2) καὶ ἐχ τῆς τελευταίας (6+6) ὁ τοῦ Ιοου τὸ τὸ ἐχ τῆς τελευταίας (6+6) ὁ τοῦ Ιοου τὸ μὸ νὸ ἰαμθωάς, τὸ δὰ δακτυλικός πούς, καὶ ἀποτέλεῖ τὸ δγόσον ποὐκον μέγεθος.

Το δε τρισκαιδεκάσημον μέγεθος διαιρείται είς 1+12, 2+11, 3+10, 4+9, 5+8, 6+7 πρώτους χρόνους, έξ ούδεμιζε όμως των διαιρίσεων τούτων γένεται λόγος τις έρρυθμος.

Τό δὲ τεσσαρεσχαιδεκάσημον μέγεθος διχιρείται εἰς 1+13, 2+12, 3+11, 4+10, 5+9, 6+8, 7+7 πρώτους χρόνους. Μόνον εκ τῆς τελευταίας διαμέσεως γενιζεται ἔρρυθμος λόγος οτ το Του (7:7=1:1), ἀλλὶ ὅμως τὸ ἰπτάσημον μέγεθος δὲν εἶνε ἔρρυθμον, δστε καὶ τὸ ὅλον τεσσαρεσχαιδεκάσημον μέγεθος οὐδένα ἀποτελεῖ

πόδα. Τό δὲ πεγτεκαιδεκάσημον μέγεθος ἐπιδέχεται τὰς διαιρέσεις εἰς 1+14, 2+13, 3+12, 4+11, 5+10, 6+9, 7+8 πρώτους 1+14, 2+13, 3+12, 4+11, 5+10, 1+12 γίνεται ὁ τοῦ διπλεγρόνους. Έλι τῆς ἐις 6+9 ὁ τοῦ ἡμιολίου, ἐκ πασῶν δὲ τῶν σίου λόγος καὶ ἐκ τῆς εἰς 6+9 ὁ τοῦ ἡμιολίου, ἐκ πασῶν δὲ τῶν σίου λόγος τὸ ἐρευθμος λόγος. Τὸ πεντεκαιδεκάσημον ἄρα μέγεθος εἰνε κατὰ μὲν τὴν πρώτην διαίρεσην ποὺς ἰαμδικός, κατὰ δὲ τὴν δευ εἰνε κατὰ μεν τὴν πρώτην διαίρεσην ποὺς ἐναινικός, δοτε εἰνε κοινὸν δύο γενῶν καὶ ἀποτελεί τὸ ἐρτατον ποδικόν μέγεθος.

Τὸ δὲ ἐκκαιδεκίσημος μέγεθος διαιρείται εἰς 1 + 15, 2 + 14, 3 + 13, 4 + 12, 5 + 11, 6 + 10, 7 + 9, 8 + 8 πρώτους χεόνους. Έκ μόνης λοιπόν τῆς τελευταίας διαιρέσεως γίνεται ἐρρυθμος κόνος ό τοῦ ἴσου, ώστε τὸ ἐκκαιδεκάσημον μέγεθος εἶνε ποὺς δακτυλικός καὶ δῆ, ὡς ἐκ τοῦ Παρισίνου ἀποσπάσματος καὶ τοῦ Ἀριστείλιος καὶ τοῦ ἀριστείλιος καὶ ἐκτοῦς ἐξῆς μερόν μενθάνομεν, ὁ μέγιστος δακτυλικός ποὺς όθεν ἐν τοῖς ἐξῆς μεγίθειν οὐδείς περίζεται δακτυλικός ποὺς καὶ ἀν ἐκ διαιρέσεως τινος γένειται ὁ τοῦ ἴσου λόγος. Τὸ ἐκκαιδεκάσημον λοιπόν μέγεθος εἶνε τὸ δέκατον ποδικόν μέγεθος.

Τὸ δὲ ἐπτακαιδεκάσημον μέγεθος οὐδεμίαν έχει ποδικήν διαίρεσιν,

διότι όπωσδήποτε και αν διαιρεθή, ούδεις γίνεται έρρυθμος λόγος.

Τὸ δὲ ἀπαναιδεκάσημον μέγεθος ἐπιδέχεται τὰς διαιρέσεις εἰς 1+17, 2+16, 3+15, 4+14, 5+13, 6+12, 7+11, 8+10, 9+9 πρώτους χρόνους. Έκι τούτον ἔργυθμον λόγον ἔχει μόνον ἢ διαίρεσες εἰς 6+12, τὸν τοῦ διπλασίου, καὶ ἡ διαίρεσες εἰς 9+9 τὸν τοῦ ἔτον. Άλλὶ διμος τὸ ἀπανακιδικάσημον μέγεθος κατὰ τὴν δευτέραν διαίρεσεν δὲν δύναται νὰ ἀποτελῆ διακτυλικόν πόδα ώς ὑπερεάχον τὸ μέγεθος τοῦ μεγίστου δακτυλικοῦ ποδός, τουτέστι τὸ ἐκικοι τὸ μέγεθος τοῦ μεγίστου δακτυλικοῦ ποδός τουτέστι τὸ ἐκικοιδικάσημον, ώστε τὸ ἀκτωκαίδεκάσημον μέγεθος ἀποτιλεῖ μόνον πόδα ἰμιδικὸν καὶ ὁς μανθάνομεν παρὰ τοῦ Ψελλοῦ, τοῦ Παρεσίνου ἀποσπάσματος καὶ τοῦ ᾿Αριστείδου, τὸν μέγεστον ἰαμδικόν πόδα καὶ εἰνε τὸ ἐνθάκατον ποδικόν μέγεθος.

Το δε έγγεακαιδεκάσημον μέγεθος ούδεμίαν έχει ποδικήν διαίρεσιν.

Το δὲ εἰκισάσημον μέγεθος ἐπιδέχεται μὲν πολλὰς διαιρέσεις, μόνη δὶ ἡ διαίρεσε εἰς 8+12 είνε ποδική ἔχουσα λόγον τόν τοῦ ἡμιολίου (8:12 = 2:3), ὅστε τὸ εἰκισάσημον μέγεθος εἰνε ποὺς παιωνικός. Δακτυλικός δὲ ποὺς κατά τὴν διαίρεσε εἰς 10+10, ἔχουσαν τὸν τοῦ Του λόγον, δὲν δίναται νὰ εἰνε τὸ εἰκισάσημον μέγεθος, καθ ὰ ἔμπροοθεν εἰπομεν. Τὸ εἰκισάσημον ἄρα μέγεθος εἶνε τὸ διαδέκατον ποπλαντ μέγεθος.

Τὰ ἐξ ἐνὸς καὶ εἰκοσι, δύο καὶ εἰκοσι, τριῶν καὶ εἰκοσι, τεσσάρων καὶ εἰκοσι πρώτων χρόνων συγκείμενα μεγέθη οὐδεμίαν ἔχουσι ποδικήν διαίρεσιν, ἱξ ῆς δηλαδη ἀποτελείται παιωνικός πούς, διότι δακτυλικόν καὶ ἰαμβικόν πόδα οὐδὲν τῶν μεγεθῶν τούτων δύναται νὰ ἀποτελή, καθ ὰ προιέπομεν.

Τρισκαιδέκατον δὶ καὶ τελευταίον ποδικόν μέγεθος εἶνε τὸ πεντεκαιεκκοσόσημον, ὅπερ κατά τὴν ποδικὴν διαίρεσιν εἰς 10+15 πρώτους χρόνους, τῆτις ἔχει τὸν του ἡμιολίου λόγον (10:15=2:3), ἀποτελεί πόδα παιωνικόν.

143. Έκ των τρισκαίδεκα τούτων διαφόρων ποδικών μεγεθών τῆς παλαιάς βυθμικῆς, όσα εὐρίπανοται κατά τὴν θεωρίαν τοῦ ᾿Αρι στοξένου, τὰ μὲν ἐννέα εἶνε ἱδια ἐνός γένους, τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα, ἦτοι τὸ ἐξάσημαν, δεκάσημον, δωδεκάσημον καὶ πεντεκαιδικάσημον, κοινὰ δὲο γενών, ὧστε λαμβάνοντες ὑπ ὑψιν τὴν διαφοράν κατά μέ γεθος ἄμα καὶ κατὰ λόγον ποδικόν (διαξρεσιν ποδικήν) εὐρίσκομεν ἐπτακαιδέκα διαφόρους πόδας τῆς παλαιᾶς ρύθμικῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἐπτακαιδέκα διαφόρους πόδας τῆς παλαιᾶς ρύθμικῆς. Ἐπειδὴ δὲ ύπάρχουσι δύο δωδικάσημοι δακτυλικοί και δύο οκτωκαιδικάσημοι Ιαμεθικοί πόδες, έντευθεν πάντες οι πόδες της παλαίας ρυθμικής ευρίσκονται έντες έννεακαιδικα. Κατά δὲ τὸ κύριον σχήμα, όπερ ελάμβανον ἐν τῆ φδικῆ τῶν παλαιῶν μουσικῆ ήτοι ἐν τῆ ποιήσει, είχον ὡς ἐν τύπφ ώδε: 1 τοίσπιος ἰκμιθικός – (2+1)

1. τρισημός ιαμοίλος	(0.1.0)
οάσημος δακτυλικός	(2+2)
9 πενπάσοικος παιωνικός	-(3+2)
1 stamune jaubukos -	(4 + 2)
r 15 munoc Saxtillixoc	- - - (3 + 3)
c ?	(4+4)
m touchamung inuficials	(6+3)
a la come la constitución -	··(5+5)
9. δεκάσημος παιωνικός	(παίων ἐπιδατὸς)
g. Oskasilbas i	(4+6)
10. δωδεκάσημος ἰαμδικός	(8+4)
	(6+6)
	(6+6)
	(10+5)
13. πεντεκαιδεκάσημος ίαμδικος	(946)
A CONTRACT TO STATE OF	(9+6)
15. έκκαιδεκάσημος δακτυλικός	
	(8+8)
16. ὀκτωκαιδεκάσημος ἰαμδικὸς	
10. 02.00000	(12 + 6)
17. ὀκτωκαιδεκάσημος ἐαμδικὸς	
17. OXTOXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	(12 + 6)
18. είκοσάσημος παιωνικός	(12 + 8)
19. πεντεχαιειχοσάσημος παιωνιχός	
19. πεντεκαιεικοσασημός παιωνικός	(15 + 10).
	`

Γ΄. Διαφορά των ποδών κατά δύνθεδιν.

144. Περὶ τῆς διαφοράς ταύτης τῶν ποδῶν, ἤτοι τῆς διακρίσεως εἰς ἀσυνθέτους καὶ συνθέτους, ὁ ᾿Αριστόζενος (1) λέγει τάδε· «οἰ

^{· (1) &#}x27;Ρυθμ. στοιχ. σ. 298. 'Ο όπο τοῦ 'Αριστοξένου καλούμενος ποὸς ἀσύτθετος ὁπό τοῦ 'Αριστέδου καλείται ποὸς ἀπιλοῦς. "Έχει δὲ ὁ ὁρισμός τοῦ 'Αριστέδου ἀδς:

άσύνθετοι τῶν συνθέτων διαφέρουσι τῷ μὴ διαιρεῖσθαι εἰς πόδας, τῶν συνθέτων διαιρουμένων». Κατά ταῦτα λοιπὸν ἀσύνθετοι εἶνε πρῶτον ό έλάγιστος πάντων των ποδών, ό τρίσημος ἰαμδικός (Δυ), ἐπειδή κατ' οὐδένα τρόπον δύναται νὰ διαιρεθή εἰς δύο ἐλάσσονας πόδας. Διότι αν διαιρεθή είς δύο μέρη, τὸ μὲν ἔσται ἀεὶ γρόνος μονόσημος. τὸ δὲ ἔτερον χρόνος δίσημος, ἀλλ' ὅμως οὐ μόνον ποὺς μονόσημος δὲν ύπάργει, άλλ' οὐδὲ δίσημος κατὰ τὸν 'Αριστόξενον, τοὐλάγιστον ἐν συνεχεί ρυθμοποιές (1), ούχὶ όρθῶς δὲ οἱ μετρικοὶ ὕστερον δεχόμενοι καὶ δίσημον πόδα τὸν πυρρίχιον ἢ ἀπλοῦν (ἢ δίσημον) προκελευσματικόν ή ήγεμόνα καλούμενον (ου), τοὺς έξασήμους ἰωνικοὺς έλάμδανον ώς συνθέτους έκ σπονδείου καὶ πυρριχίου καὶ τοὺς προσοδιακούς έκ πυρριχίου και τροχαίου και ιάμβου ο ο | - ο | ο - . "Ο τρίσημος άρα ποὺς ἀδυνατῶν νὰ διαιρεθή εἰς πόδας εἶνε ποὺς ἀσύνθετος. Κατά τὸν αὐτὸν λόγον ἀσύνθετος είνε καὶ ὁ τετράσημος δαχτυλικός (∠ ∪ ∪), ώς άδυνατῶν νὰ διαιρεθῆ εἰς δύο πόδας. Ώσαύτως δέ καὶ ό πεντάσημος παιωνικός (Δυ) καὶ ὁ έξάσημος ἰαμδικὸς (= - 0 0) είνε ἀσύνθετοι πόδες, διότι τὸ ἔτερον τῶν δύο μερῶν, εἰς ἄ έκάτερος αὐτῶν διαιρεῖται, δίσημον ὂν μέγεθος δὲν ἀποτελεῖ πόδα. Σύνθετοι δὲ πόδες είνε πάντες οἱ λοιποί, οἴτινες δύνανται νὰ ὑποδιαιρεθωσίν εἰς πόδας, οἱον ὁ έξάσημος δακτυλικὸς ποὺς (ήτοι ὁ διτρόγαιος ή τρογαϊκή διποδία - υ - υ) είνε σύνθετος ώς είς δύο τρισήμους διαιρούμενος (τρίσ. τρίσ.) · ό οκτάσημος δακτυλικός (ήτοι ή δακτυλική διποδία - 0 0 - 0 0) είνε σύνθετος ώς είς δύο τετρασήμους διαιρούμενος τετράσ. τετράσ. και οι λοιποι ώσαύτως. Οι σύνθετοι δὲ ούτοι πόδες, ούς κατὰ τοὺς μετρικοὺς δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν διποδίας, τριποδίας, τετραποδίας, πενταποδίας καὶ έξαποδίας, κατὰ τὸν αριθμόν δηλαδή των ασυνθέτων ποδών ή μονοποδιών, έξ ών πας σύνθετος πούς συνέστηκεν, είνε οι αύτοι και τὰ κῶλα τῶν μετρικῶν, περὶ δν πλατύτερον θα διαλάδωμεν κατ' ίδίαν έν τῷ ἐπομένῳ κεφαλαίφ.

Δ'. Διαφορά των ποδών κατά διαίρεσιν.

145. Περί της διαφοράς των ποδών κατά διαίρεσιν λέγει ό 'Αριστόξενος σελ. 298 τάδε «διαφέσει δὲ διαφέσουσιν άλλήλων (οί πόδει), όταν τό αὐτό μέγεθος εἰς ἄνισα μέρη διαιρεθή, ήται κατά ἀμφότερα, κατά τε τὸν ἀριθμόν καὶ κατά τὰ μεγέθη, ή κατά θάτερα ». Ενταθά προφανώς ό 'Αριστόξενος διαίρεσιν έννοει τὴν διαίρεσιν ποδός τινος ἀσυνθέτου ή συνθέτου εἰς ποδικά μέρη ή σημείω. Κατά τὸν ὁρισμόν λοιπόν τοῦ 'Αριστόξενος διαίρεσιν ἐνοτες τὸ αὐτό μέγεθος δύνανται νὰ διαφέρωσιν ἀλλήλων, όταν διαιρώνται εἰς άνισα μέρη ή ποδικούς χρόνους, άνισα δὲ ήτοι κατ' ἀμφότερα, καὶ κατά τὸν ἀριστόδενος χρόνους, άνισα δὲ ήτοι κατ' ἀμφότερα, καὶ κατά τὸν ἀριστόδενο καὶ δεδοκών), ἡ μόνου κατά τὸν ἔτερον τῶν δόλο παραγόντων. Κατά ταῦτα α') τὸ ἐξάσημον μέγεθος εἶνε δύο ποδῶν κοινόν, τοῦ τε ἐξασήμου

α) το εκανήτοι τοῦ ἰωνικοῦ σημ. σημ. καὶ τοῦ ἐξασήμου δακτυλικοῦ ήτοι τῆς τροχαϊκῆς διποδίας σημ. σημ. 'Αμφότεροι οἱ πόδες οὐτοι ἔχουσι δύο σημεῖα, ἀλλ' ὁ μὲν πρώτος τὸ, μὲν ἔτερον τεπράσημον, τὸ δὲ ἔτερον δίσημον, ὁ δὲ δείτερος ἀμφότερα τρέσημα.
''Ωστε ἡ διαφορά των σημείων κεῖται οὐχὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ ἀλλ' ἐν τῷ
μιχθει αὐτῶν καὶ κατὰ τοῦτο διαφέρουσιν οἱ δύο οὐτοι ἰσομεγθεις

πόδες. $\beta') τὸ dexiσημον μέγεθος εἶνε δύο ποδῶν χοινόν, τοῦ τε δεκασήμου δακτυλιχοῦ ἤτοι τῆς παιωνικῆς διποδίας σημ. σημ. ἤτις ἔχει μου δακτυλιχοῦ ἤτοι τῆς παιωνικῆς διποδίας σημο σιμο τοῦ ἐπιδατοῦ <math display="block">-|-|--|--|$, δοτις ἔχει τέσσαρα σημεῖα, ὡν τρία δίσημα καὶ ἐν τετράσημον, ὡς θὰ εἶπωμεν κατωτέρω \S 156.

γ') το δωδεκάσημον μέγεθος είνε τριών ποδών χοινόν, πρώτον μέν τοῦ δωδεκασήμου ἰκιμδικού ήτοι τῆς δακτυλικῆς τριποδίας σημ.

σημ. σημ., ητις έχει τρία σημεία τετράσημα δεύτερον δε τοῦ δωσημ.

Σωνθίσει, ή τους μέν άπλοϋς είναι συμδέδηκεν ώς τους δισημούς, τοὺς δὶ συνθέτους ώς τοὺς δοῦδεκασήμους. 'Απλοϊ μέν γάρ είπιν οἱ εἰς χρόνους διαιροόμενοι, σύνθετοι δὶ οἱ καὶ εἰς πόδας ἀναλυόμενοι».

^{(1) &#}x27;Ρυθμ, στοιχ, σελ. 302 ατών δέ ποδών έλάχιστοι μέν είσιν οί έν τῷ τρισήμιο μεγέθει τό γάρ δίσημον μέγεθος παντελώς ἄν ἔχοι πακιήν τήν ποδικήν σημασίαν».

δ΄) το πεντεκαιδεκάσημον μέγεθος είνε δύο ποδών κοινόν, τοῦ τε πεντεκαιδεκασήμου ἰαμδικοῦ ἤτοι τῆς παιωνικῆς τριποδίας $\frac{-0}{30\mu}$.

ε') τό ἀπωπαιδεκάσημον μέγεθος είνε δύο ποδών χοινόν, ἀμφοτέρων ἰαμιδικών, τῆς τε ἰωνικῆς τριποδίας $-\infty$ μ. $-\infty$ μ

ΣΗΜ. Διὰ τί ἐπὶ μὲν τῶν διποδιῶν καὶ τριποδιῶν συμπίπτουσιν αἱ μονοποδίαι καὶ τὰ σημεία, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ τῶν τετραποδιῶν καὶ πενταποδιῶν καὶ ἐξαποδιῶν, θὰ εἴπωμεν ἐν τῷ ἐπομένφ κεφαλαίφ.

Ε'. Διαφορά των ποδων κατ' άντίθεσιν ή άντιπάθειαν.

146. Κατά τὴν θεωρίαν τῆς νεωτέρας βυθμικῆς ἐπὶ παντός ποδὸς καθηγείται μὲν ἡ θέπις, ἔπεταὶ δὲ ἡ ἄρσις. Πολλάκις ὅμως συμβαίνει δωτε μιλος τι ἡ περικοπή τις αὐτοῦ νὰ ἄρχηται ἀπὸ τῆς ἄρσεις. Τότε ἡ ἄρσις αὐτη χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἐπομένης θέσεως καὶ λαμβάνεται δις ἀνάκρουσες, ὁ δὲ ποὺς ἄρχεται πάλιν ἀπὸ τῆς θέσεως. Δῆλον δὲ ὅτι τοῦτο θεωρητικώς μόνον καὶ ἐν τῆ γραφῆ ὑπὸ τῆς παρασημανικῆς γίνεται, διότι ἐν τῆ ἐρμηνικῖς τοῦ μουσικοῦ ποιήματος ἡ ἐν ἀρχῆ ἄρσις οὐδαμιός χωρίζεται ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ἐπομένου ποδός. Έν τῆ θεωρία ὅμως τῶν παλαιῶν οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ τοιαύτης ἀνακρούσεως, διότι αύτη δὲν χωρίζει τὴν ἐν ἀρχῆ ἄρσιν τῆς ἐπομένης θέσεως, άλλα συμφώνως προς την πραξιν λαμβάνει την άρσιν μετα τῆς ἐπομένης θέσεως ὡς ἕνα πόδα, καὶ οῦτως ἐν τῆ παλαιὰ θεωρία αντιτίθενται δύο κατηγορίαι, άγνωστοι τῆ νεωτέρα ρυθμικῆ. Δύο δηλονότι πόδες δύνανται νὰ έχωσι τὸν αὐτὸν ποδικὸν λόγον, τὸ αὐτὸ μέγεθος καὶ πάντα τὰ ἄλλα τὰ αὐτὰ καὶ ὅμως νὰ διαφέρωσιν ἀλλήλων κατά τούτο, ότι έπὶ μὲν τοῦ έτέρου καθηγεῖται μὲν ἡ θέσις, ἔπεται δὲ ἡ ἄρσις, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐτέρου τὸ ἀνάπαλιν. Τὴν τοιαύτην λοιπὸν διαφοράν των ποδών, καθ' ην ώς έκ της διαφόρου τάξεως των σημείων ή ποδικών χρόνων διαφέρουσιν άλλήλων τὰ εἴδη ένὸς καὶ τοῦ αύτοῦ ποδικοῦ γένους, καλεῖ ὁ ᾿Αριστόξενος διαφορὰν κατ' ἀντίθεσιν καὶ ὁρίζει αὐτὴν ώδε: «ἀντιθέσει δὲ διαφέρουσιν άλλήλων (οἱ πόδες), οι τον άνω χρόνον πρός του κάτω άντικείμενον έχοντες. "Εσται δὲ ἡ διαφορά αύτη ἐν τοῖς ἴσοις μέν, ἄνισον δὲ ⟨τάξιν⟩ ἔχουσι τῶν ἄνω χρόνων (καί) των κάτω». Κατά την διαφοράν λοιπόν ταύτην, ήτις ύπο των μετρικών καλείται άντιπάθεια, διαφέρουσιν άλλήλων οἱ τρίσημοι ἀπὸ θέσεως (τροχαΐοι) τῶν τρισήμων ἀπ' ἄρσεως (ἰάμδων). 'Ωσαύτως διαφέρουσιν οἱ τετράσημοι ἀπὸ θέσεως (δάκτυλοι) τῶν τετρασήμων ἀπ' ἄρσεως (ἀναπαίστων) και οι εξάσημοι ἰαμβικοι ἀπὸ θέσεως (ἐωνιχοὶ ἀπὸ μείζονος) τῶν έξασήμων ὶαμβιχῶν ἀπ' ἄρσεως (ἰωνικῶν ἀπ' ἐλάσσονος).

⁽¹⁾ Πρόλ. Άριστείδ, Κοϊντίλ, σελ, 97 ατών δε ένθμων ήσιχαίτεροι μεν οι από βέσεων προχαταστέλλοντες την διάνοιαν οι δε από άρσεων τη γωνή την χρούσιν έπι-

φέροντες τεταραγμένοι».
(2) Πρόλ. Ψεωδευκλείδ. Είσαγ. άρμ. σελ. 20: «ἔστι δὲ διασταλτικόν μὲν ἦθος μελοστοίας, δὲ' οδ σημαίνεται μεγαλοπρέπεια καὶ δίαρμα ψυχῆς ἀνδρωδες καὶ πράξεις

Και τὸν μὲν διασταλτικόν τρόπον, δυ έχαρακτήριζε μεγαλοπρέπεια καὶ δίαρμα ψυχῆς ἀνδρῶδες, μετεχειρίζετο μάλιστα ἡ τραγφδία ἐν τοῖς χορικοῖς μέλεσιν (ἐμμέλεια) καὶ εἴ τι ἄλλο ποίημα παραπλήσιον έχον χαρακτήρα, όθεν και τραγικός τρόπος έκαλεϊτο ούτος ύπο των τεχνικών. Τῷ δὲ ήσυχαστικῷ τρόπῳ, ὅστις ἐνέφαινε ψυχικὴν ἡρεμίαν και διάθεσιν ήθους έλευθέριον και είρηνικήν, ήρμοζον οι ύμνοι, οί παιάνες, τὰ ἐγκώμια, τὰ συμβουλικὰ ποιήματα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Τφ δὲ συσταιθτικῷ τρόπω, ὑφ'οὖ συνεστέλλετο ἡ ψυχὴ εἰς ταπεινότητα και ἄνανδρον διάθεσιν, είχε δηλαδή χαρακτήρα θρηνώδη ή, ώς λέγουσιν οἱ νεώτεροι,αἰσθηματικὸν (sentimental) καὶ ἐταλαντεύετο μεταξύ τοῦ ήσυχαιτέρου χαρακτήρος τοῦ ήσυχαστικοῦ τρόπου καὶ τοῦ κεκινημένου τοῦ διασταλτικοῦ, ἥρμοζον οἱ θρῆνοι, οἱ οἶκτοι, οἱ μεταγενέστεροι νόμοι, τὰ έρωτικὰ καὶ ἐπιθαλάμια, τὰ ὑπορχήματα, τὰ μέλη τῆς χωμφδίας (χόρδαξ) καὶ τοῦ σατυρικοῦ δράματος (σίκιννις) και ή Διονυσιακή πυρρίγη 'Ιδία δὲ έγαρακτήριζε τοὺς τρόπους τούτους της ρυθμοποιίας πλην της είρημένης διαφοράς των ρυθμων της κατ' άντίθεσιν η άντιπάθειαν καὶ άλλαι διαφοραί, οἶον ή κατὰ γένος ήτοι κατὰ ποδικόν λόγον διαφορά, εἶτα ἡ κατὰ σχήμα, καθ' ην δηλαδή τὰ σημεΐα τῶν ποδῶν, ἄρσεις τε καὶ θέσεις, ἀπετυπούντο διὰ πλειόνων ἢ όλιγωτέρων χρόνων τοῦ ἐμθμιζομένου, τουτέστιν ἐπεχράτει ἡ λύσις τῶν μακρῶν ἢ ἡ συναίρεσις τῶν βραγειῶν, έπειτα ή κατ' άγωγὴν διαφορά, καθ' ἢν δηλαδή τὸ ποίημα προεφέρετο ταχύτερον ή βραδύτερον. Οξον τὸν μέν διασταλτικόν τρόπον τῆς ρυθμοποιίας χαρακτηρίζει πρώτον μέν ὅτι οἱ ρυθμοὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἄρσεως, εἶτα δὲ ὅτι ἐπικρατοῦσιν οἱ βραχεῖς χρόνοι τῶν μακρῶν και άγωγη ταχυτέρα επί δὲ τοῦ ἡσυχαστικοῦ τρόπου ἄρχονται μὲν οι ουθμοί ἀπό τῆς θέσεως, ἐπικρατοῦσι δὲ αι μακραὶ συλλαδαὶ καὶ

ήρουλαι και κάθη τσότους είναις, μέλιστα μέν ή τοργοβία, καὶ του λοιπόν δι δοκ τούτου Σχεται το δι χαρακτήρος. Συσταλειουδ η δι τό οι συνέγεται ή υγήν η δι τακτούτο την και δικυθρογο διάθιστι. Άρμοδεια δι τό τουθέτου κατάστημα τοῦς δρυπτούς πάθιστι καὶ θρήνεις καὶ οίκτοις καὶ τοὺς παρακλησίους. Ηθυγμασιακόν δι ήδις berτι μελοποιίκης δικαρέτεται ήριούτης δυγήκ και κατάστημα λευδεβισύνει και είργυνού. 'Αρμόσουσι δὶ ανές θίνου, παιδικέ, δινόμια, συμδουλεί καὶ τὰ τούτοις θροιου. ». Αρματεία. Κοίντιλ. ποις μουσ. σ. λ. 29 καὶ 50 Μεθ. Η Πρασίτε δι τό. 4.3 Μοθίλ., διθα λέγονται τόδια «Τρέσιο δὶ όις μελοποιδιας καὶ βισθμοποιδια τος γένει τρείε, συσταλετικός, δισταλετικός, είνημασιος». Ένε σελ. 29 λέγει δ΄ Αρματείδης ατρόποι δι λέγονται διὰ τό συνεμπολέντη στι τό γδιο κατά τὰ μέλη τζε διακόθημα, αναί τουδιά λέγονται διὰ τό συνεμπολέντη στι τό βος κατά τὰ μέλη τζε διακόθης α τρόποι δι λέγονται διὰ τό συνεμπολέντη στι τό βος κατά τὰ μέλη τζε διακόθης α

καθόλου χρόνοι παρεκτεταμένοι, άγωγή δι βραδυτέρα: ό δι συσταλπικός τρόπος κείται έν τφ μέσφ των προιερημένων δύο (πρόλ. Boeckh, de metris Pindari σελ. 199 κέ. κα! 275 κα! Εποχείορ. der phil. Wiss. σελ. 509, Westphal, Rhythmik³ σελ. 226 κέ. 256 κέ.)

ΣΗΜ. Οξπαλαιοί μετρικοί διαφέροντες του 'Αριστοξένου άπλοῦς τουτέστιν ἀσυνθέτους πόδας ελάμβανον μόνους τοὺς δισυλλάδους (τουτέστι τοὺς δισίμους, τρισήμους καὶ ετεγασήμους), τοὺς δὲ τετρασήμους καὶ τοὺς δισίμους, τρισήμους καὶ τοὺς καὶ τοὺς εξασήμους ἰσμδικοὺς ὶ λιὰμβανον ὡς συνθέτους ἡ συμπεπλεγμένους, διότι καὶ τὸ δὲσριον μέγεθος Ο ἐδέχοντο ὡς ἀποτελοῦν πόδα. Συνφόλ ὁὲ τῆ ἐκριον μέγεθος Ο ἐδέχοντο ὡς ἀποτελοῦν πόδα. Συνφόλ ὁὲ τῆ ἐκριον μέγεθος Ο ἐδέχοντο ὡς ἀποτελοῦν πόδα. Συνφόλ ὁὲ τῆ ἐκριον καὑτη διέκρινον διττήν ἀπιπαθείαν τὸ ἐκπιτιότητα τῶν ποδῶν, πρόσην καὶ δευτέραν ἀπτιπαθείας καὶ εἰς πόθας τῆς πρώτης ἀπιπαθείας καὶ τοῦ τοῦν τετρασήμον τοῦν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὰ ἀπτίθετα εἰδη τοῦ γένους τῶν πεντασήμων και τοῦ τοῦν τετρασήμων ποδῶν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὰ ἀπτίθετα εἰδη τοῦ γένους τῶν πεντασήμων και τοῦ τοῦν τετρασήμων ποδῶν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὰ ἀπτίθετα εἰδη τοῦ γένους τοῦν πεντασήμων και τοῦν τοῦν τιξασήμων ἰαμβικῶν ποδῶν (1).

ς'. Διαφορά των ποδών κατά σχήμα.

148. Οι πόδες έπι τῆς λίξεως ήτοι ἐν τῆ ποιήσει ἀποτυπούμενοι ἐλάμβανον διάφορα σχήματα. Καὶ ἀρχαιότατα μέν σχήματα των ελέμβανον διάφορα σχήματα. Καὶ ἀρχαιότατα μέν σχήματα των οἰς ἡ θίσις τοῦ ποδός ἀποτυπούται δὰι μακράς συλλαδής. "Υστερον δὲ ἐν τοῦ ἀρχαιοτάτου καὶ ἀπλουστάτου σχήματος, τοῦ κυρίου δηλαδή ποδός, ἐγεννήθησαν τὰ ἄλλα κατὰ τοὺς ἐξῆς τρεῖς τρόπους α') δὰ ἐδόσος (solutio) ἢ διαερδεσος τῆς διότημου μακράς συλλαδής εἰς δὶς μονοσήμους βραγμένος διαερδεσος τὰ διότημου μακράς συλλαδής εἰς διότημου ψακράν (χρόνος ανημημένος, syllaba contracta) γ') δὰ ἐντόσος τὰ συναιρόσεως (contractio) δύο παρακιμένων βραγμένος, syllaba contracta) γ') δὰ ἐντόσεος τὰς μακράς συλλαδής εἰς μακράν τῆς διότημου μακρότέραν (τοτή, χρόνος ανημημένος, syllaba contracta) γ') δὰ ἐντόσεος τὰς μακράς σλλαδής εἰς μακράν τῆς διότημου μακρότέραν (τοτή, χρόνος ανημημένος, syllaba contracta).

⁽¹⁾ Πρόλ. Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 208, 17 απρώτην ἀντιπάθειαν λέγει (Περειστίων) την ὰν τοις ἀπλοίς ποσέ, τοῦτ Ἱστι τοις δισυλλάδοις καὶ τρισυλλάδοις ἐνταντιότητα. Διυτέραν δὲ ἀντιπάθειαν την ἐν τοὶς συνθέτοις, λέγω δὴ τῆν ἐν τετρασυλλάδοις ».

μένος). Καὶ ὁ μὲν τρίτος τρόπος εἶνε σπανιώτατος, ἐκ δὲ τῶν δύο άλλων ο δεύτερος είνε άργαιότερος καὶ συγνότερος τοῦ πρώτου. Ένίοτε δε άμφότεροι οι τρόποι ούτοι τοῦ μετασχηματισμοῦ ευρίσχονται έν χρήσει έπὶ τοῦ αὐτοῦ ποδός. Ώς έν τύπφ δὲ τὰ σχήματα τῶν ποδών, όπως ἀπετυπώθησαν ἐν τῆ ποιήσει, ἔχουσιν ὧδε*

Πόδες τῆς πρώτης άντιπαθείας.

Γένος τῶν τετρασήμων ποδῶν.

Πόδες τετράσημοι άπὸ θέσεως, εἶδος πρῶτον τῶν τετρασήμων.

1. 200 δάκτυλος (ἀπὸ θέσεως), πούς τετράσημος κύριος.

σπονδείος (ἀπὸ θέσεως),

πούς τετράσημος συνηρημένος.

3. Θυ ο υ προκελευσματικός (ἀπὸ θέσεως), πούς τετράσημος λελυμένος.

4. συ _ ἀνάπαιστος (ἀπὸ θέσεως), [ηρημένην δε την άρσιν. πούς τετράσημος λελυμένην μέν έχων την θέσιν, συν-

ποὺς τετράσημος έκ μακρᾶς παρεκτεταμένης.

Πόδες τετράσημοι ἀπ' ἄρσεως, είδος δεύτερον τῶν τετρασήμων.

6. υυ Δ ἀνάπαιστος (ἀπ' ἄρσεως),

πούς τετράσημος χύριος.

 - ε σπονδεῖος (ἀπ' ἄρσεως), πούς τετράσημος συνηρημένος.

8. υυ συ προκελευσματικός (ἀπ' ἄρσεως),

πούς τετράσημος λελυμένος.

Γλελυμένην δε την θέσιν. 9. _ υ υ δάκτυλος ἀπ' ἄρσεως, πούς τετράσημος συνηρημένην μέν έχων την άρσιν,

Γένος τῶν τρισήμων ποδῶν.

Πόδες τρίσημοι ἀπὸ θέσεως, εἶδος πρῶτον τῶν τρισήμων.

τρογαίος ή γορείος. 10. z v

πούς τρίσημος κύριος ἀπὸ θέσεως.

11. σου τρίδραγυς άπὸ θέσεως, πούς τρίσημος λελυμένος.

ξαμδος ἀπὸ θέσεως, 12. 0 -

πούς τρίβραχυς συνηρημένος.

πούς τρίσημος έκ μακράς παρεκτεταμένης. 13. 4 Πόδες τρίσημοι ἀπ' ἄρσεως, είδος δεύτερον των τρισήμων.

ξαμβος ἀπ' ἄρσεως, 14. 04

πούς τρίσημος κύριος ἀπ' ἄρσεως.

15. Ο ο Ο τρίβραχυς ἀπ' ἄρσεως.

Πόδες τῆς δευτέρας ἀντιπαθείας.

Γένος τῶν πεντασήμων ποδῶν.

Πόδες πεντάσημοι τοῦ πρώτου εἴδους.

16. - - πρητικός ή ἀμφίμακρος, πούς χύριος.

17. - υυυ παίων πρώτος.

ποὺς πεντάσημος λελυμένην έχων τὴν 6' μακράν.

18. παίων τέταρτος,

ποὺς πεντάσημος λελυμένην ἔχων τὴν πρώτην μακράν.

Πόδες πεντάσημοι τοῦ δευτέρου είδους.

 19. - - βακχεῖος, ποὺς χύριος.

20. υ - υ υ παίων δεύτερος,

πούς πεντάσημος λελυμένην έχων την 6' μακράν.

21. υυυ - παίων τέταρτος,

ποὺς πεντάσημος λελυμένην έχων τὴν πρώτην μακράν.

Πόδες πεντάσημοι τοῦ τρίτου εἴδους.

22. _ _ υ παλιμβάκγειος,

πούς κύριος.

23. υυ _ υ παίων τρίτος, ποὺς πεντάσημος λελυμένην ἔχων τὴν πρώτην μακράν.

Γένος τῶν ἐξασήμων ποδῶν.

Πόδες έξάσημοι τοῦ πρώτου εἴδους.

24. Δ ... ο ο ίωνικός ἀπό μείζονος, . ποὺς έξάσημος χύριος ἀπὸ θέσεως.

14

25. ∠ - - μολοσσός,

ποὺς ἔξάσημος ἀπὸ θέσεως συνηρημένος.

Πόδες έξάσημοι τοῦ δευτέρου εἴδους.

26. Ο Ο τ = ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος, ποὺς ἐξάσημος κύριος ἀπ' ἄρσεως.

27. _ ∠ _ μολοσσός,

ποὺς ἐξάσημος ἀπ' ἄρσεως συνηρημένος.

Ποὺς ἐξάσημος τοῦ τρίτου εἴδους.

28. _ υ υ _ χορίαμβος,

πούς έξάσημος χύριος.

Ποὺς ἐξάσημος τοῦ τετάρτου εἴδους.

29. - - - ο ἀντίσπαστος.
ΣΗΜ. α΄. Περί τῆς ὁνομασίας τῶν ποδῶν πρέλ. μάλιστα Γεώργιον τὸν Χοιροδοσκὸν ἐν ἔξηγήσει εἰς τὸ τοῦ Ἡρ. ἐγχειρίδιον (ἐκδ.
ὑπὸ G. Hoerschelmann ἐν Aneod. var. τοῦ Studemund σελ. 57
κἰ.), Διονόσιον περὶ ποδῶν (Stud. Aneod. var. σελ. 160 κἰ.), Anonosianum de re metrica (Stud. Aneod. var. σελ. 205 κἰ.), Anonym.
Ambrosianum de re metrica (Stud. Aneod. var. σελ. 222 κἰ.).
ΣΗΜ. Ε΄. Ἡ μὲν συναίρεις τῆς δισυλλάδου ἄρσεως εἰς μίαν

ΣΗΜ. 6΄. Ἡ μεν συναίρεσες τῆς δισυλλάνου άρσεως εις μίαν μακράν συλλαθην έπεραίνει βραδύτητα και ήσυχίαν, ή δὲ λύσες τῆς μακράς τῆς θέσεως εἰς δύο βραχείας ταχύτητα και θερμότητα, οὶ δὲ παρεκτεταμένοι χρόνοι πολύ τὸ μεγαλοπρεπές καὶ ἀξιωματικόν.

ΣΗΜ. γ΄. Έν τῷ καταλόγψ τῶν ποδῶν Διονυσίου τοῦ 'Αλικαρνασσίως (περί συνθ. ὁνομ. κεφ. 17) καὶ παρὰ πολλοῖς τῶν μεταγενοστέφω μετρικῶν, οξτίνες ἀντλοῦσιν ἐκ παλαυτέρας τινὸς πηγῆς, οἰος ὁ Τερεντιανὸς Μαῦρος, βακχεῖοι καλεῖται ὁ ἴχων τὸ σχῆμα τῶς ..., ὁ δὶ ἀντιθετος τούτου ὁ ἴχων τὸ σχῆμα το ... καλείται ὑπο-βάκχειος ἢ ἀντιθάκχειος ἢ παλιμθάκχειος. 'Αλλ' ὁμως κατ' ἀυτὸν τὸν πρώτον ἀ. Χ. κίῶνα ἡ χρῆτις τῶν ὁρων τούτων ἀντεστράφη. 'Επιδὴ ἰκ τῶν δύο τούτων σχημέκτων συχνότερον ἦτο τὸ υ..., ἐντιθεν τὸ σχῆμα τοῦτο ἀνομάκθη βακχείος καὶ τὸ σπανιώτερον ... ναλιμβάκχειος. Κατὰ τὸν δεύτερον τοῦτον τρόπον μεταχειρίζεται τοὺς ὁρους ὁ Φεδίος Κοῦντιλιανός, προσέτι δε καὶ ὁ 'Ηραιστίων, πισανώς δε καὶ ὁ 'Ηλιάδωρος. Οἱ ναὸτεροι μετρικοὶ ἀκολουθοῦσι τοῖς δευτέροις τούτοις. Τὸ ἀντὸ ποιοῦμεν καὶ ἡμεῖς.

ΣΗΜ. δ΄. Χορεῖος λέγεται ἐν τῆ ρυθμικῆ τοῦ ᾿Αριστοξένου ὁ ἐκ

μακράς και βραχείας συγκείμενος τρίσημος ἀπό θέσεως πούς, δηλ. τό σχήμα τόδε 2 ·· ΟΙ μετρικοί όμως ύστερον μετέβαλον την χρήσαν και οι πλέστοι καλούσιν αὐτόν τροχαίον, χορείον καλούσνες τόν τρί-ραχνν · · · · · (λελυμένον τροχαίον ή Ιαμβον). Η τοιαύτη δε χρήσις τοῦ χορείον, ἀντί δηλ. τοῦ τριθράχεος, ευρίσκεται ήδη τό πρώτον έν τῷ τον ποδών καταλόγω Διονισίου τοῦ "Αλικρνασσέως. "Αλλ'όμως ὁ Φάδιος Κοϊντίλιανὸς τηρεί ετι τήν κατ" 'Αριστόξενον χρήσιν τοῦ δρου χορείου, ἐπὶ τοῦ σχήματος δηλ. τοῦδε 2 ··

ΣΗΜ. ε΄. Οἱ ἐωντκοὶ πόδες ἐκλήθησαν τὸ πρῶτον οὐτω ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων ἀπὸ τῶν ἰωνικῶν λόγων τοῦ Σοιτάδου, ἐν οἰς εγίνετο πολλή χρῆσις τῶν πόδῶν τούτων, πρότερον δ' ἐκκλοῦντο βακχεῖο, ὁ μέν, ὡς φαίνεται βακχεῖοι ἀπ' ἀρασιος, ὁ δὶ βακχεῖοι ἀπὸ θέσως. Εκκλήθησαν δὶ βακχεῖοι ἐκ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἐν ἄσμασιν εἰς Διόνυσον καὶ Δήμητρα. "Τπὸ τοῦ 'Αριστείδον Κοντιλιανοῦ βακχεῖοι καλοῦνται προσέτι ὁ χοιρίμιδος — — καὶ ὁ ἀντίσπαστος — — οἰν βακχεῖος κατὰ τρογαίος, ὁ δὶ βακχεῖος κατὰ ἀρογαίος, ὁ δὶ βακχεῖος κατὰ ἀρογο. Πρέλ. Westphal, allg. Metrik ³ σιλ. 146.

Ζ'. Διαφορά των όπτων και άλόγων ποδών.

149. Πλήν των ποδών, περί ών έν τοῖς ἔμπροσθεν εἴπομεν, ή παλαιά μουσική είχε και άλλους πόδας, παντάπασιν άχρήστους έν τἤ νεωτέρα μουσικῆ, οἵτινες ὑπὸ τῶν παλαιῶν ῥυθμικῶν ἐκαλοῦντο άλογοι κατ' αντίθεσεν πρός τους μνημονευθέντας, οξτινές έκαλούντο φητοί. 'Ο 'Αριστόζενος ρυθμ. στοιχ. σελ. 298 λέγει καθ' όλου περί τῆς διαφοράς τῶν ἐντῶν καὶ ἀλόγων ποδῶν τάδε: «οἱ δ' ἄλογοι διαφέρουσε τῶν ῥητῶν τῷ τὸν ἄνω χρόνον πρὸς τὸν κάτω μὴ εἶναι ῥητόν». Τουτέστιν οἱ ἄλογοι πόδες διαφέρουσι τῶν ῥητῶν, καθ' ὅσον έπι των άλόγων ποδών ο λόγος της άρσεως πρός την θέσιν δέγ είνε ρητός, δηλαδή δὲν ἐκφράζεται δι' ἀκεραίων ἀριθμῶν ὡς ἐπὶ τῶν ρητῶν, οΐον διὰ τοῦ 2:2 ἢ 2:1 ἢ 3:2, ἀλλὰ διὰ κλασματικών (πρόλ. ἔ 131). Έν δὲ σελ. 293 ἐξηγούμενος ὁ ᾿Αριστόζενος τὴν φύσιν τῶν αλόγων ποδών φέρει παράδειγμα τὸν άλογον τροχαΐον, ὅστις, καθ' ά λέγει ο Άριστόζενος, ευρίσκεται ως έξης έαν ληφθωσι δύο πόδες, ό μὲν ἔσην τὴν ἄρσιν τῆ θέσει ἔχων καὶ δίσημον ἐκατέραν, τουτέστιν ὁ τετράσημος δακτυλικός ήτοι ο δάκτυλος, ο δέ την μέν θέσιν δίσημον, την δι άρειν μονόσημον, τουτέστιν ο τρίσημος ἰαμθικός ήτοι ο τρομος, παρά τούτους δι ληφθή τρίτος τις πούς την μέν θέσν ίχων Γουν αύτοις άμφοτέροις, τουτέστι δίσημον, την δι άρειν μέσον μέγεθος έχουαν των άρειαν τότε δακτίλου καὶ τοῦ τροχαίου, τουτέ στιν ένα πρώτον χρόνον καὶ ήμιου, ό τοιοῦτος ποὺς θὰ έχη άλογον την άρειν πρὸς την θέσιν, τουτέστι 2:1 ½, ή δι άλογία θα είνε μεταξῦ δύο λόγων γνωρίμων τὰ αἰσθήσει, τοῦ τε Ισου καὶ τοῦ διπλαπίου, καὶ ὁ τοιοῦτος ποὺς καλείται ερογαίος άλογος.

δάκτυλος ρητός
$$2 \cdot 0$$
τροχαΐος άλογος $\frac{\alpha}{1} \cdot \frac{\alpha}{1} \cdot \frac{1}{2}$
τροχαΐος ρητός $\frac{\alpha}{2} \cdot \frac{\alpha}{1} \cdot \frac{1}{2}$

150. Καθώς ὑπάρχει ἄλογος προχαΐος, οὐτω πρέπει νὰ ὑπάρχη καὶ τὰ ἀντίθετον σχήμα, τουτέσετι ἀλογος Γαριθός. Καὶ τῷ ὅντι ὑπό τοῦ Βακχείου (περὶ μουσικής σελ. 68) μνημουεύεται πούς τις συγκείμενος «ἐξ ἀλόγου ἄροιας καὶ μακράς θέσεως, οἰον ὁργή». Καθως ἱι τὸ μετρικὸν παράδειγμα, δι' οὐ ἀποτυποῦται ὁ ἄλογος Γαμβος, ἡ λίξεις ἀργή, εἰνε σπονδείος, οῦτω πέρπει νὰ ὑποτεθή ὅτι τοιοῦτον ἦτοι σπονδείος ἦτο καὶ τὸ τοῦ ἀλόγου προχαίου, περὶ οὐ λέγει ὁ 'Αριστόξενος. Κατὰ ποῦτα λοιπόν έχομεν

151. Λυσμένης δὶ τῆς μακρᾶς τοῦ ἐρητοῦ τροχαίου τε καὶ ἰάμεδου γκαλται ὁ τρίβραγμς, ἀστις ὑπό τῶν πλείστων παλαιῶν μετρικῶν καλίταν ρορείτο. ᾿Αμφοτεριο λιοπὸν οἱ πόδες οὐτοι, ὁτε ψω καὶ ὁ ω ω, ἐπιδέχονται τὸ ἄλογον σχῆμα, τουτέστιν ἄλογον ἄρσιν, ὡς μαρτυμεί καὶ ὁ ᾿Αριστείδης Κοῦντιλιανός, ὅστις (αλ. 59) τὸν μὲν τῶν ἀλόγων τοὐτων γορείων καλείτ τροχαιοιδή, τὸν δὶ ἐμεθοιιδή (2).

τροχαιοειδής $\frac{\alpha}{2} \frac{\alpha}{1^{1}/2} \frac{\alpha}{2} \frac{\alpha}{1^{1}/2} \frac{\alpha}{2} \frac{$

ΣΗΜ. Οἱ ἄλογοι οὐτοι πόδες οἱ ἔχοντες μετρικὸν σχῆμα τὸ τοῦ σπονδείου η το του δακτύλου και άναπαίστου, ως όρθως παρετήρησε πρώτος ό Βοίκκιος (Boeckh), εύρίσκονται έν ταϊς περιτταϊς χώραις τῶν ἰαμιδικῶν καὶ ἐν ταῖς ἀρτίαις τῶν τροχαϊκῶν μέτρων, ἐσφάλη όμως ο Βοίχκιος λαμβάνων το μέγεθος των δύο ποδικών χρόνων ώς 13: 3=3 πρώτοι χρόνοι, διότι ό 'Αριστόξενος λέγει διαρρήδην την μέν θέσιν δίσημον, την δὲ ἄρσιν ένὸς χρόνου καὶ ημίσεος, ώστε τὸ μέγεθος των δύο σημείων πρέπει να ληφθή ούχι σχετικώς, ώς λαμβάνει ο Βοίκκιος, άλλ' ἀπολύτως ήτοι ἀριθμητικώς. Ο Οὐεστφάλιος εύρισκει ότι ό τοιούτος ρυθμός είνε φυσικός, έπειδή παρατηρείται έπί τῆς ἀναπνοῆς πάντων τῶν ὀργανικῶν ὄντων, καθ' ἢν ἡ εἰσπνοὴ ἔχει πρός την έκπνοην ώς 2 : 1½. "Η φυσιολογία λοιπόν γινώσκει αὐτόν, εί μή ή νεωτέρα μουσική τέχνη. ώστε την χρήσιν τοιούτου ρυθμού έν τῆ παλαιὰ μουσικῆ τέχνη ὑπολαμδάνει ὁ Οὐεστφάλιος ὡς ὑποχώρησιν της τέχνης είς την φύσιν. Ἡ ἐξήγησις αύτη φαίνεται εύφυης μέν, ἀπίθανος δέ. Ο ρυθμός ούτος κατά θαυμαστόν τρόπον σώζεται έν τοῖς ορχηστικοῖς ἄσμασι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων καὶ ἐντεῦθεν δύναται εὐχολώτερον νὰ ἐξηγηθῆ ὡς ἐχ τῆς μονῆς χατὰ ποσόν τι πέρα τοῦ ἀπαιτουμένου ὑπὸ τοῦ ῥυθμοῦ χρόνου (δηλαδή μικροῦ τινος ritardando) των ορχουμένων έπὶ τῆς τελικῆς ἄρσεως τῶν τροχαϊκῶν διποδιών χάριν μικράς άναπαύσεως καὶ άθροίσεως δυνάμεως προς απόδοσιν του προσεχούς ορχηστικού σχήματος, οίον έν τῷ τοῦ δημοτιχοῦ ἄσματος κάτω στοῦ Βάλτου κέ. μέτρφ τῷδε

καὶ στὰ πέντε βιλαέτια φάτε πιέτε βοὲ ἀδέλφια.

152. "Αν παρά τους μνημονευθέντας άλόγους πόδας ύπηρχου έν τῆ παλαιξ ἡυθμική καὶ ἄλλοι, δεν παρεδόθη μεν ήμεν διαρρήδην ὑπὸ τῶν παλαιών θεωρητικών πιθανώς δὲ (1) ποιούπος προσέτι είνε καὶ ὁ ἄλογος παίων (ἡ βακχείος) ὁ ἔχων σχήμα μολοσσοῦ ἐπὶ τῶν δοχμίων.

καὶ δύο θέστων καὶ τόν ρυθμόν δοικεν ἰάμδο, τὰ δὲ λέξεως μέρη δεκτόλος ὁ δὲ τροχαιοπόδης ἐκ δύο θέστων καὶ μακρᾶς ἄρστως κατ ἀντιστροφήν τοῦ προτέρου». (!) Πρδλ. Wostphal, Grioch. Rhythmik.3 σελ. 23 i κέ.

 ⁽¹⁾ Τό δπερχείμενον α δηλοί την άλογον μαχράν πρός διάχρισιν ἀπό τῆς δισήμου.
 (2) α Είσί δὲ χαὶ ἄλογο: χορείοι δύο, ἰαμβοειδή:, δε συνέστηχεν ἐκ μαχράς ἄρσεως

ρ. βακχ. ρ. Ικμβ. ά. βακχ. ά. Ιαμβ. καὶ ὁ Σλογος δάκτυλος έν τῷ 'Αρχιλοχείο μέτρο ('Ηραιστ. σελ. 50 W.) οὐκέθ' όμως θάλλεις άπαλὸν χρόα, κάρφεται γὰρ πόπ·

ούκεθ' όμως θάλλεις άπαλὸν χρόα, κάρφεται γὰρ πόπι και βάσσας όρεων δυσπαιπάλους οῖος ῆν ἐπ' ιἰδῆς.

΄() πους ούτος, δστις δύναται να κληθή άλογος δακευλοειδής, έχει μέγεθος τεσσάρων πρώτων χρόνων καὶ ἡμίσεος.

Η'. Πόδες άπλοϊ μείζονες.

153. Ὁ Αριστείδης Κοιντιλιανός ποιείται προσέτι λόγον περί τινων ποδῶν, οὑς καλεῖ μείζονας ἀπλοῦς βυθμούς, τουτέστι τοῦ σημαντοῦ προγαίου καὶ τοῦ όρθου, τοῦ μείζονος ἡ ἀπλοῦ απονθείου καὶ τοῦ ἐπλατοῦ παίωνος.

α) Τροχαΐος σημαντός καὶ όρθιος.

154. Έξ ων λέγει ό "Αριστείδης (1) δηλούται ότι αμφότεροι οί πόδες ούτοι είχου μέγεθος δωδεκάσημον, όκτω μὲν χρόνους ἐπὶ τῆς θέσεως, τέσσαρας δὶ ἐπὶ τῆς ἄρσεως, διέφερον δὲ ἀλλήλων μόνον ὡς

(1) Σλ. 37 ε δρόνος λε πτροσηίρου δρουος καὶ δυπασήμου θεσιος. Σλλ. 38 ε δὰ δρόμος (ἐλλήθη) ἐἐλε ἀν σμον τὰ τός διακοτήμου δεσιος καὶ τητροσηίρου δρουος. Σλλ. 38 ε δὰ δρόμος (ἐλλήθη) ἐἐλε ἀν σμον τὰ Γόσκορίσειος ναὶ βάστος, τροχαίος σημαντές ἢδ εῖτ βροδύς εἰν τοις χρόν ναις ἐπτιτγγηταίς χρήται σημοσίακ, παρακολοθήσειος ἑνακο ὅπιλοσιάζουν τὰς ἐδειος ». Σλ. 38 ε οὰ ἐβρόμοι καὶ σημαντίο ἀλτ ἀ πλενοίζεν τοι ξε μακροτίνοι τὴγια τροσίγουν τὰ ἐξάνομα». Πρόλ. καὶ Ματίαιους Capella 195: Orthius, qui ακ teltrassemi elatione, di est aris, el octosemi positione constabil, it au tioudocim tempora hic pes receptises videatur. Αλημο habet propinquitatem aliquam cum iambico pede, quatuor enim primis temporibus ad iambum cousonaş reliquis octo temporibus adtiunctis. Debine trochaeus, qui semanticas dielur, id est qui e contrario cuto primis positionibus constet, reliquis in elationem quator bravibus artelur». Σλλ. 196. Orthius proper honestatem positionis est nominatus, semanticus sane, quia eum sit tardior tempore, significationem [sam productace et remanantis escasitionis efflugit.

πρός την τάξιν τής άρσεως και θέσεως (διαφορά και ἀιτίθεςιν), ό μεν σημαντός έχων καθηγουμένην μεν την θέσιν, έπομένην δε την άρσιν, ό δε όρθιος τάνάπαλιν. 'Αντιστοιχεί λοιτόν πρός τόν άπλου ήτοι τρέσημον τρογατίον και ίσμεον πλην ότι έκαστος τών τριών χρόνων τόν μειζόνων πόδων ήτο τετράσημος (ήχοι μακρότατοι κατά τον 'Αριστεύνην και χρόνοι ἐπιτεγνητοί, ώς τεχνητώς διά τής τονής τό σύνηθες μέγεθος πύξημάνοι).

τροχαΐος σημαντός "" " "

Οι πόδες οὐτοι, οἶτινες ἀντιστοιχοῦσι πρός τὸν ¾ πόδα τῆς νεωτέρας μουσιαπῖς, ἡσαν χρήσιμοι, ὡς φαίνεται, μόνον ἐν τοῖς Νόμοις καὶ Ὑτριστις. Εὐρετὴς δὲ αὐτῶν λέγεται ὁ Ὑίρπανδρος (Πλούταρχ, περὶ μουσ. 28). Καὶ οἱ ὑπό τοῦ Πολυδεύκους (4, 9. Πρόλ. Σουδ. ἐν λ.) μπημονευύμενοι δύο νόμοι τοῦ Τερπάνδρου, ὁ τόμος ἄρθιος καὶ ὁ τροχαίος, οιδὲν πθανώτατα ἄλλο ἦσαν ἢ νόμοι πεποιημένοι τοῖς ὑθμοτές ἐκείνοις, τοῖς δωδεκασήμοις δηλ. ὀρθίοις καὶ σημαντοίς τροχαίοις. Τοιοῦτον ὑθμὸν φαίνεται ὅτι εἶχε καὶ τὸ παρὰ Κλήμεντι τῷ ᾿λλεξανδρεί (Στρωμ. 6, 784) σφζόμενον ἀπόσπασμα τοῦ Τυρταίου ἐξ ὑμνου εἰς τὸν Δια ἐπὶ τῆς δωριστὶ ἀρμονίας μελφδουμένου

Ζεῦ πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ

Ζεῦ, σοὶ πέμπω ταύταν ὑμνων ἀρχάν.
Σημειωτίον δὲ ὅτι οὐχὶ ὁρθως ὁ ᾿Αριστιδης καταλέγει τοὺς πόδας τούτους μεταξὺ τῶν ἀπλῶν ἢ ἀσυθέτων, τοιοῦτοι εἶνε μᾶλλον οὶ χρόνοι, ἱξ ὧν οἱ πόδες οὐτοι σύγχεινται, τετράπημοι δηλ. ἀσύθετοι. Τοὐναντίον δὲ ἔκαστος τοιοῦτος ποὺς δωδεκάσημος ἀπετέλει καθ ἱαυτὸν πόδα σύθετον ήτοι κῶλον.

β') Σπονδεΐος μείζων η διπλούς.

155. Περί τοῦ μείζονος ἡ διπλοῦ σπονδείου λέγει ὁ ᾿Αριστείδης σελ. 36 αἀπλοῦς σπονδείος ἰκ μακρας θέσεως καὶ μακρας κατ τεραστήριο θέσεως καὶ τεραστήριο μέσεως ». Έν δὶ τοβ β μάδιξιο ακλ. 97. 98 χαρακτηρίζων ὁ κριστείδης το ἡθος τοῦ Ισου γένους, λέγει τὰ ἐξης α εἰ δὶ διὰ μητκίστων χρόνων συμθαίνη γίνεσθαι τοῦς πόδας, πλείων ἡ κατάστασις ἐμφαίνοιτ ἀν τῆς διανοίας. Διὰ τοῦτο ὁροῦμεν ... τοὺς μηκιστους εἰ γιος Ισους κριστούς κριστείδης τος κινος Ισραίνους και τοῦς πλαστάστασις τος τος Ισραίνους κριστούς κριστούς

διατριδήν μίαν (;) καὶ φιλοχωρίαν ἐνδεικνύμενοι, τήν τε αὐτῶν διάνοιαν ἰσότητι καὶ μήκει τῶν χρόνων ἐς κοσμιότητα καθιστάντες». "Οτ ἐδ οἱ ἰσοι οὐτοι πόδες οἱ ἐδὰ μηκείστων παρεκτεταμίνων χρόνων εἰνο ι αὐτοὶ καὶ οἱ ἐν τῷ α 'βιδιἰφὶ διπλοῖ ἢ μείζονες οπονδείοι, γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ παραλληλιαμοῦ τῶν δύο χωρίων. Οὐδεμία λοιπόν ἀμφιδολία ὅτι οἱ ἀιπλοῖ ἢ μείζονες οπονδείοι εἰχον μέγεθος ἐκτάσημον καὶ συνέκειντο ἐκ δύο ἀσυνθέτων τετρασήμων χρόνων, ὧν ὁ μὲν ἀπετέλει τὴν θέσιν, ὁ δὶ τὴν ἀραν. Πιθανως δὶ ῶσπερ ἐπὶ τοῦ σημαντοῦ τροχαίου καὶ τοῦ ὁρθίου, οὖτω καὶ ἐπὶ τοῦ μείζονος οπονδείον πρέπει νὰ δεγβομεν δύο εἰδη ἀντίθετα.

Οι πόδες ούτοι, οίτινες ἀντιστοιχοῦσι πρός τόν $\frac{1}{2}$ τῆς νεωτέρας μουσικής, ἦσαν χρήσιμοι ἐν τοῖς "Γίμνοις, ὡς λέγιε ὁ 'Αριστείδης, καὶ τοῖς Νόμοις (1). 'Ο δὶ λόγος, δι' ὅν οἱ παλαιοὶ τοὺς χρόνους τούτους τοῦ διπλοῦ σπονθείου, ὧσπερ καὶ τοῦ σημαντοῦ καὶ ὁρθίου, ἐλάμ-βανον ὡς τιτρασήμους, καὶ οὐχὶ ὡς δισήμους μετ' ἀναδιέδλημένης ἀγωγῆς, εἰνε ὅτι ἐν τῆ κρούσει ἐπὶ ἔκαστον χρόνον τῆς ῷδῆς ἔπιπτε τὸ σγήμας ~ υν ἢ ~ ἦ καὶ υν υν.

γ') Παίων ἐπιδατός.

156. Περί τοῦ ἐπιθατοῦ παίωνος λίγει ὁ ᾿Αριστείδης (2) τάδε αἰν δὶ τῷ παιωνικὸ γένει ἀσύνθετοι μέν γίνονται πόδες δύο, παίων ιδιήνιος ἐκ μακρὰς θίσειως καὶ βραχείας καὶ μακρὰς δροεως, παίων ἐπιδατὸς ἐκ μακρὰς θίσειως καὶ μακρὰς ἄρσεως καὶ μακρὰς ἀροεως καὶ όνο μακρῶν θεστων καὶ μακρὰς ἄρσεως. Διόγνιος μέν οῦν εἴρηται οἱον δίγνιος, δύο γὰς χρήται σημείος, ἐπιδατὸς δέ, ἐπιδη τέσσεραι χρώμενος μέρεων, ἐκ διοτό ἀρσεων καὶ διοτόν διεφόρων θίσεων γίνεταν. Ἐκ τοῦ χροβου τούστοι τοῦ ᾿Αριστείδου μανθάνομεν πρῶτον μέν ὅτι ὁ ἐπιδατὸς παὶων συνέμειτο ἐκ πέντε μακρῶν σιλλαδῶν, ὡστε ἦτο διεκόπημος, δύσερον δὲ ὅτι εἰχε τέσσερακς ποδικούς χρόνους, δύο άρσεις καὶ δύο θέσεις, τρίτον δὲ ὅτι αὶ θέσεις ἡταν διάφου, δήλον ὅτι κατὰ τὸ μέγθες.

άστε αί άρσεις δεν ήσαν διάφοροι, αλλ' δμοιαι κατά το μέγεθος, αί μεν δηλ. άρσεις ήσαν έκατέρα δίσημος, των δε θέσεων ή μεν έτέρα δίσημος, των δε θέσεων ή μεν έτέρα δίσημος η όλε έτέρα διπλασία ταύτης ήτοι τετράσημος. Την τάξιν δε των χρόνων ή σημείων όρίζει ο 'Αρμοτείδης λέγων «παίων έπιθατός έκ μακράς θέσεως καί μακράς άρσεως καί δύο μακρών θέσεων καί μακράς άρσεως καί δύο μακρών θέσεων καί μακράς άρσεως καί δικοπόν ο έπιθατός παίων είχεν διδε μακράς άρσεως» (1). Κατά ταύτα λοιπόν ο έπιθατός παίων είχεν διδε

Κατά την θεωρίαν του 'Αριστοξένου δύναταί τις να είπη ὅτι ὁ έπιδατὸς παίων είνε ποὺς σύνθετος, ἐχ δύο ἀσυνθέτων ποδών συγχείμενος, ένὸς τετρασήμου, μετρικόν σχήμα έχοντος τὸ τοῦ σπονδείου, και ένὸς έξασήμου ήτοι ἰωνικοῦ, μετρικόν σχήμα έχοντος τὸ τοῦ μολοσσοῦ, οἴτινες ἐν τῆ συνθέσει τηροῦσιν έκἀτερος τὰ δύο αὐτῶν σημετα, ό μέν την δίσημον θέσιν καὶ άρσιν, ό δὲ την τετράσημον μέν θέσιν, την δίσημον δε άρσιν. Καὶ κατὰ τοῦτο ὁ σύνθετος οὐτος ποὺς διαφέρει πάντων των άλλων συνθέτων. διότι ἐν ψ πάντες οἱ άλλοι σύνθετοι οι έχ δύο άσυνθέτων συγχείμενοι έχουσι δύο μόνον σημεία, εν μεν τὸ τῆς θέσεως πίπτον ἐπὶ τὸν ἔτερον πόδα, εν δὲ τὸ τῆς ἄρσεως πίπτον έπι τον έτερον, ό ἐπιδατὸς σώζει ἀμφότερα τὰ σημεία έκατέρου άσυνθέτου ποδός, ήτοι έχει τέσσαρα, δύο άρσεις και δύο θέσεις. Ποτέρα δμως των δύο θέσεων ήτο ή κυριωτέρα, ήτις καλ συνήπτεν άμφοτέρους τοὺς άσυνθέτους πόδας εἰς εν σῶμα ήτοι εἰς ενα σύνθετον πόδα ή κώλον δεκάσημον; δήλον ότι ή έχουσα το μείζον μέγεθος, ήτοι η θέσις του δευτέρου μέρους ήτοι του μολοσσού. 'Απίθανον δε ούδαμως φαίνεται ότι ώς έπὶ των άλλων ποδών, ούτω καὶ έπὶ τοῦ ἐπιδατοῦ παίωνος κατὰ τὸν ᾿Αριστείδην ἢ τοῦ δεκασήμου παιωνικού ποδός κατά τον 'Αριστόξενον ἢδύνατο καὶ τανάπαλιν να συμδαίνη, νὰ καθηγήται μὲν ὁ ποὺς ὁ ἔγων τὴν κυρίαν θέσιν ήτοι ὁ έξάσημος, νὰ ἐπιφέρηται δὲ ὁ τετράσημος, τουτέστιν ώδε .

(1) 'Ιστέον ὅτ, ὡς παρετήρησεν ὁ Westphal, ἡ φράσις τοῦ 'Αριστίδου εδόο μεχρον θέσεων» δὲν είνα ἀκρόδης, διότι οδτω τὰ σημιία γίνονται πόντε ἐν ῷ αὐτὸς ὁ 'Αριστιδης Αίγει αὐτὰ εὐδὸς μετά ταῦτα τέσσερα. 'Όρειλε δηλ, νὰ ἔτης εδόο μακρὸν πίθοσερε ἐντὶ κόδο μακρὸν θέσεων» : 'Ωσαίτος καὶ ἐλλαγοῦ οὐχὶ ἀκράδη εράσον μιτοχιερίζεται ὁ 'Αριστίδης λίγων περὶ τοῦ δακτίλου ὅτι σύγκιται εἰκ μακρῆς θιώ απος καὶ δὸο βραχειών ἄρσεων » καὶ περὶ τοῦ ἀναπαίστου «ἰκ δὸο βραχειών ἄρσεων καὶ μακρῶς δίστος μετά τος καὶ περὶ τοῦ ἀναπαίστου «ἰκ δὸο βραχειών ἄρσεων καὶ μακρῶς δίστος μετά τος καὶ περὶ τοῦ ἀναπαίστου «ἰκ δὸο βραχειών ἄρσεων καὶ μακρῶς δίστος διακρών τος καὶ περὶ τοῦ ἀναπαίστου «ἰκ δὸο βραχειών ἄρσεων

⁽¹⁾ Πρέλ. Πολυδ. όνομ. 216. 213, 17 «αβλημα ἐνόπλιον, πυρριχιαστικόν καὶ σπονδείον, τροχαΐον». 214 «σπονδείον μέλος ἐπιδωμιον». 215 «πρός ὑμνους οἱ σπονδείακοὶ αὐλοί».

⁽²⁾ Σελ. 38. 39. Πρέλ. Mart. Capella 196 Meib. Mar. Victor. 49 K.

Περί τοῦ ἡθικοῦ δὶ χαρακτῆρος τοῦ ἐπιθατοῦ παίωνος λέγει ὁ ᾿Αριστείδης (πλ. 98) τάδις « τοὺς δὶ ἐν ἡμιολίος λόγω θεωρουμένος ἐνθουσιαστικωτέρους είναι συμδείθηκεν, ὡς ἐρην. Τούτων δὶ ὁ ἐπιθατός κικήνται μαλλον, συνταράττων μὰν τῷ διπλῆ θέσει τὴν ψυχήν, ἐς ῦψος δὲ τῷ μεγέθει τῆς ἄρσιως τὴν διάνοιαν ἐξεγείρων». Σύμφωνος δὲ τῷ ἰθρει ἦτο καὶ ἡ χρῆσις αὐτοῦ. Καὶ κατὰ πρώτον μὲν μετχειρίαντο αὐτόν ὁ ᾿Αρχλογος, ὡς φαίνεται, ἐν ποτήμασν ἱεροὶ ἐς Διόνυσον καὶ Δήμντρα, ἄτινα είχον ὅμοιον χαρακτῆρα (Πλούτ. περί μουσ. 28). Εἶτα δὲ μετεχειρίαντο αὐτόν καὶ ὁ ¨Ολυμπος ἐν ὁμοίος ποτήμασν ἐπὶ τῆς Φρυγιστὶ ἀρμονίας, οἰον ἐν τοῖς εἰς τὴν Κυθέλην ἔχδομείνος μπτρώνει (Πλούτ. π. μουσ. 33).

KEΦAAAION S

Μερί κώλων.

157. 'Ως προείπομεν (3144), τὰ κῶλα τῶν μετρικῶν εἶνε τὰ αὐτὰ καὶ οἱ σινθετοι πόδες τοῦ 'Αριστοξένου. Ἡ ταὐτότης δὲ αὐτη γίνεται ρανερὰ οἱ μόνον ἐκ τῆς θεωρίας τῶν παρὰκιῶν μετρικῶν (1), ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν παρὰ τῷ 'Ανωνόμω περὶ μουσικῆς συζομένων παλαιῶν μελῶν (2) καὶ ἐξ ὧν λέγει ὁ 'Αριστόξενος περὶ τῆς ποδικῆς σημασίας ήτοι τῆς εἰς ἄρσεις καὶ θίσεις διαμρέσεως τῶν συνθέτων ποδῶν ἐν τῆ ἐμηνεἰές τῶν μουσικῶν ποιημάτων, περὶ οἱ θὰ εἰπωμεν κατωτέρω. Ἐκ τούτων δηλοῦται ὅτι ἡ φύσις καὶ οὐσία τῶν συνθέτων ποδῶν ἢ κώλων τῆς παλαικῆς μουσικῆς ῆτο ἡ αὐτὴ καὶ ἡ τῶν περιοδικῶν κολων τῆς κεφέρας μουσικῆς ῆτο ἡ αὐτὴ καὶ ἡ τῶν μεν ἐφεξῆς. "Εμπροσθεν/ κερ κ 2 868 ἰξηγούμενοι τὴν φύστν τῶν μεν ἐφεξῆς. "Εμπροσθεν/ κερ κ 2 868 ἰξηγούμενοι τὴν φύστν τῶν μεν ἐφεξῆς. "Εμπροσθεν/ κερ κ 2 868 ἰξηγούμενοι τὴν φύστν τῶν

(1) Πρόλ. 'Ηφαιστ σελ. 64 W. «Στίχος ἐστὶ ποσόν μέγεθος μέτρου, δπερ οδτε Ελαττόν ἐστι τριῶν συζυγιῶν σότε μειζον τσσαέρουν. Τὸ ἐἐ Ελαττον ἐσ τριῶν συζυγιῶν, ἐὰν μἰν πλήρεις ἔχη τὰς συζυγίας, ἀπατάληπτόν ἐστι καὶ καλείται κῶλον, ἐἐν ἐἐ τὶ ἐλλείτη, κάμια».

(2) Παρά το 'Ανωνύμω προϋμά τι ήτοι μέλος τι τής ὀργανικής (§ 104) ἔχει τὴν ἐπιγραφὴν κῶλοτ ἐξάσημοτ, ὅπερ ἰσοδυναμεῖ το τοῦ 'Αριστοξένου ποὺς ἐξάσημος ὀρκτολικός.

ποδών παρεδάλομεν αὐτοὺς πρὸς τὰς ἐν τῷ λόγῳ λέξεις. "Όπως δηλαδή διὰ τοῦ ἐπικρατεστέρου τόνου μιᾶς τινος τῶν συλλαδῶν τῆς λέ-Εεως συνάπτονται πάσαι αι συλλαβαί αὐτῆς εἰς εν σῶμα, οὕτω καὶ πλείονες φθόγγοι η xxθ, ογου Χρονοι του βηριτζοπένου gig till ερδομενεστέρας προφοράς ένος τινος αὐτῶν συνάπτονται πάντες εἰς εν σωμα διάφορον των προηγουμένων χαι έπομένων, δήλον ότι τον πόδα. 'Αλλ' όμως έν τῷ λόγῳ παρὰ τὴν εἰς λέξεις διαίρεσιν γίνεται χαι άνωτέρα τις, ἡ εἰς χωλα διαίρεσις. Πλείονες δηλαδή λέζεις νόημά τι ἀποτελούσαι συνάπτονται πρός ἀλλήλας είς εν σώμα μείζον, τό λεγόμενον ρητορικόν κώλον. Κατορθοϋται δὲ τοῦτο κατὰ τὸν αὐτόν και έπι των λέξεων καθ' έαυτας τρόπον, τουτέστι διά του τονισμού. Έν ὁ δηλαδή πασα λέξις καθ' έαυτην φυλάττει τον ίδιον αύτης λογικὸν τόνον, δστις διακρίνει αὐτὴν τῶν ἄλλων, μία τις τῶν λέξεων των νόημά τι αποτελουσών τονίζεται έμφαντικώτερον παρά τὰς ἄλλας, ο δὲ ἐμφαντικώτερος οὖτος τονισμός κατορθοί νὰ συνάψη πάσας είς εν σώμα μείζον, διάφορον των προηγουμένων και έπομένων, δήλον ότι το κώλου. Καθώς λοιπόν ο λόγος σύγκειται έκ νοημάτων λογικών, ούτω καὶ τὸ μέλος ἀπαρτίζεται ἐκ νοημάτων μελφδικών ἐφεξης άλληλα διαδεχομένων. ώστε άνάγκη και εν τφ ερρύθμφ μέλει νὰ γίνηται ἀνάλογός τις διαίρεσις, οΐα καὶ ἐν τῷ ῥητορικῷ λόγῳ, τουτέστι διαίρεσις είς μελφδικά η ρυθμικά κώλα. Καὶ τῷ ὅντι ἐπὶ παντὸς τεγγιχοῦ μέλους διακρίνεται έκτὸς τῆς στοιγειώδους και κατωτέρας διαιρέσεως είς πόδας καὶ ἀνωτέρα τις διαίρεσις είς κῶλα. "Όπως δε έπι των ποδών διακρίνεται είς κύριος ρυθμικός τόνος, δστις συνάπτει πάντας τοὺς χρόνους τοῦ ποδὸς εἰς εν σῶμα, καὶ εἶς δευτερεύων, ούτω και έπι των μειζόνων τούτων μερών, των κώλων, άτινα σύγχεινται έχ πλειόνων ποδών, είς τις των ποδών του χώλου λαμβάνει δυνατώτερον παρὰ τοὺς ἄλλους ρυθμικόν τόνον, ὁ δὲ δυνατώτερος οὐτος τόνος συνάπτει πάντας τοὺς πόδας, οἵτινες καθ' ἐαυτοὺς φυλάττουσι τοὺς ίδίους ρυθμικοὺς τόνους, είς εν σῶμα διάφορον τῶν προηγουμένων και έπομένων. Παρά την ρυθμικήν ταύτην συνάφειαν έχουσι τὰ κῶλα καθ' ἐαυτὰ ἐν τῷ μέλει καὶ μελικὴν συνάφειαν. Ὑπὸ μελικήν δηλαδή ἔποψιν κατασκευάζονται οΰτω τὰ κώλα ὑπὸ τοῦ μελοποιού, ώστε νὰ έχωσιν ώρισμένον τέλος ή χατάληξιν, τουτέστιν ώρισμένους τελιχούς οθόγγους, χαὶ ούτω νὰ ἀποτελώσιν εν σώμα μελικόν διακεκριμένον των προηγουμένων καὶ ἐπομένων. Κατορθούται δὲ τοῦτο, όταν ἡ μελφδία σγηματίζηται οῦτως ώστε νὰ τελευτᾳ εῖς τινα τῶν κεραλαιωδῶν φθόγγων τοῦ ὁπταχόρδου συστήματος, ἐρ' οἱ ἐπφακδόμηται. Τοιοῦτος δὲ εἶνε κατὰ πρῶτον μὲν λόγον καὶ σημαντικώτατος ὁ τουκὸς φθόγγος ἢ ἡ τουκὴ (tonica), εἶτα δὲ καὶ ἡ τρίτη καὶ πέμπτη ἀπὸ τῆς τονικῆς, τουτέστιν ἡ μέση (media) καὶ ἡ δεσπόζουσα (dominante).

158. Έν το λόγω πάλιν αι λέξεις αι τῷ ἐμφαντικωτέρω τόνω ύποτασσόμεναι καὶ δι' αὐτοῦ εἰς εν σῶμα συναπτόμεναι, τὸ ῥητοριχόν χώλον, δέν δύνανται νὰ είνε λίαν πολλαί, διότι άλλως, αν δηλαδή είνε πλείονες του δέοντος, είς μόνος κύριος τόνος δέν έξαρκει νὰ ύποτάξη τη έαυτοῦ δυνάμει τοὺς τόνους πασῶν τῶν ἄλλων λέξεων καὶ ούτω νὰ συνάψη πάσας εἰς εν σῶμα, μᾶλλον δὲ θὰ εἶνε γρεία καὶ άλλου προσέτι τοιούτου χυρίου τόνου άλλ' όμως τότε δεν θὰ έγωμεν πλέον εν μόνον σωμα, άλλὰ δύο ἀνεξάρτητα άλλήλων, αν δύο είνε οί χυριώτεροι τόνοι, η και πλείονα, αν είνε πλείονες ούτοι. Ο αύτὸς λοιπόν λόγος και περί τῶν μελωδικῶν ἢ ἐυθμικῶν κώλων. Πάντοτε ώρισμένος τις άριθμός ποδών δύναται νὰ συνάπτηται εἰς εν ρυθμικόν κώλον διά τοῦ δυνατωτέρου ρυθμικοῦ τόνου ένός τινος των ποδών αὐτοῦ. Πἄν δὲ μεῖζον τοῦ δέοντος μέγεθος ἀδυνατεῖ νὰ ὑποτάξη τῆ έαυτοῦ δυνάμει καὶ νὰ συνάψη είς εν ρυθμικόν σώμα ο κυριώτερος ούτος τόνος, ώστε έπὶ τοιούτου μεγέθους θὰ εἶνε γρεία δύο ἢ καὶ πλειόνων χυριωτέρων ρυθμιχών τόνων άλλ' όμως ούτως άπόλλυται η ρυθμική συνάφεια και άντι ένος θα έγωμεν δύο ή και πλείονα σώματα ήτοι ρυθμικά κῶλα.

159. Πόσοι λοιπόν πόδες δύνανται νὰ συναφθωσι καὶ ἀποτελίσουπο νὰ σώμα ήτοι ἐν ἡυθμικόν κολον, οὐ δύναται νὰ ἀντιληθθή ὡς τοιούτου ἡ αίσθησις; Έν μέν τῆ νεωεέρα μουσική συνάπτονται κανονικῶς τέσσαρες πόδες καὶ ἀποτελούσιν ἐν ἡυθμικόν κολον, συγγὰ ὁὲ μόνον δύο, σπανιώτατα δὲ τρεῖς. Συνήθως δέ, όταν ὁ μελοποιὸς εὐρίακη τριποδίας ἐν τῷ ποιητικῷ κειμένῳ, μεταδλλει κύτας εἰς τεταποδίας, προστθείς κενόν χρόνον ἔχοντα μέγθος ἐνὸς ποδός. Πενταποδίας, προστθείς κενόν χρόνον ἔχοντα μέγθος ἐνὸς ποδός. Πενταποδίας δὲ καὶ ἐξαποδίας ήτοι κολο συγκείμενα ἐκ πέντε καὶ ἐξ ποδών μεταχιερίζεται μὲν ἡ νεωτέρα μουσική, ἀλλ ὁμως σποράδην καὶ ἀναμιγούουπα ἄλλοις κώλοις, οὐχὶ δὲ συνεχῶς ἐπὶ μειζόνων ῥυθμικών μερών. Η παλαιὰ ὁμως μουσική τέχνη, ὡς εἰδομεν ἐν τῷ προπγουμένο κεφαλείο, ἐσχημάτιζε συνθέτους πόδας ήτοι κολα οὐχὶ μόνον

έχ τεσσάρων, δύο και τριών άσυνθέτων ποδών, άλλὰ και έκ πέντε και έξ, τουτέστι διποδίας τε και τριποδίας και τετραποδίας και πενταποδίας καὶ έξαποδίας, καὶ πάντα τὰ κῶλα ταῦτα μετεχειρίζετο σχεδόν επίσης συχνά, ώς μανθάνομεν έχ τῆς σφζομένης παλαίζς ποιήσεως. Τὰς δὲ πενταποδίας καὶ εξαποδίας μετεχειρίζοντο οἱ παλαιοὶ Έλληνες ου μόνον σποράδην, ως ή νεωτέρα μουσική, άλλὰ καλ συνεχῶς ἥτοι κατ' ἐπανάληψιν ἐφεξῆς. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῆ παλαιᾳ μουσική τέχνη δὲν ἐσχηματίζοντο παντὸς εἴδους χώλα ἐξ ἐκάστου τῶν άσυνθέτων ποδών ήτοι μονοποδιών, άλλὰ διποδίας μέν και τριποδίας έσγηματίζεν ή παλαιά μουσική τέχνη καὶ έκ τῶν τεσσάρων ἀσυνθέτων ποδών ήτοι μονοποδιών, τουτέστι τροχαϊκάς (ἰαμβικάς), δακτυλικάς (ἀναπαιστικάς), παιωνικάς καὶ ἰωνικάς (ἀπὸ μείζονος καὶ ἀπ' ελάσσονος) διποδίας και τριποδίας τετραποδίας δε μόνον εκ των τρισήμων και τετρασήμων ασυνθέτων ποδών, τουτέστι τροχαϊκάς (ἰαμβικάς) καὶ δακτυλικάς (ἀναπαιστικάς) τεπραποδίας πενταποδίας δέ έκ πάντων των άσυνθέτων ποδών πλην των έξασημων ίαμβικών, τουτέστι τροχαϊκάς (ἰαμδικάς), δακτυλικάς (ἀναπαιστικάς) καὶ παιωνικάς πενταποδίας εξαποδίας δε μόνον εκ των τρισήμων άσυνθέτων ποδών, τουτέστι τροχαϊκάς καὶ ἰαμβικάς. Καὶ αἰ μὲν διποδίαι καὶ τετραποδίαι διὰ τῆς ποδικῆς διαιρέσεως εἰς δύο μέρη διαιρούμεναι, έχοντα πρὸς ἄλληλα τὸν τοῦ ἴσου λόγον, ἀνῆκον εἰς τὸ δακτυλικόν ποδικόν γένος, αὶ δὲ τριποδίαι καὶ ἐξαποδίαι διὰ τῆς ποδιχής διαιρέσεως είς δύο μέρη διαιρούμεναι, έχοντα πρός άλληλα τον του διπλασίου λόγον, ανήκον εἰς τὸ ἰαμβικόν ποδικόν γένος, αἰ δὲ πενταποδίαι ώσαύτως είς δύο μέρη διὰ τῆς ποδικῆς διαιρέσεως διαιρούμεναι, έχοντα πρὸς ἄλληλα τὸν τοῦ ἡμιολίου λόγον, ἀνῆκον εἰς τὸ παιωνικόν ποδικόν γένος.

το παιωνικών πυσικών Ω_{c} εν τύπφ δε τὰ κώλα ήτοι οἱ σύνθετοι πόδες τῆς παλαιᾶς μουσικής τέχνης είχον ὡς έξῆς:

Α'. Τροχαϊκά και ιαμθικά κώλα.

1. - - - τροχαίκή διποδία | κώλον έξασημον
2. - - - ἰαμβική διποδία | (3+3).
3. - - - - τροχαϊκή τριποδία | κώλον έννεασημον
4. - - - - ιαμβική " (6+3).

- 222
5 τροχαϊκή τετραποδία κώλον δώδικάσημον 6
Β'. Δακτυλικά και άναπαιστικά κώλα.
11 δακτυλική διποδία κώλον όκτάσημον 12 άναπαιστική » (4+4). 13 δακτυλική τριποδία κώλον δωδεκάσημον 14 δακτυλική » (8+4). 15 δακτυλ. τετραποδία κώλ. 16σημον 16 δακτ. πενταποδία κ. 20σημ. 17 δακτ. πενταποδία κ. 20σημ. 18
Γ'. Παιωνικά κώλα.
$\begin{array}{llllllllllllllllllllllllllllllllllll$

Δ'. Ίωνικὰ κῶλα.

															κώλον 12σημον
23.	J	·		-	v	•	-	-		3)))	ἀπ'	έλάσσον. Ι	(6+6).
) κῶλ. 18σημον
25.	v	J	-	-	v	v	-	-	v	<u> </u>	-	3)	3)	ἀπ' έλάσ.	(12 + 6).

Σημασία τῶν κώλων.

160. Πῶς ὅμως ἐσημαίνοντο οἱ παλαιοὶ τοὺς συνθέτους πόδας ὅτοι τὰ κῶλα, εἰς πόσα δηλαδή σημεία ἡ ποδικοὺς χρόνους, ἄρσεις τε καὶ θέσεις, διήρουν τὰ κῶλα ἐν τῆ ἐρμηνεία ἤτοι ἐξαγγαλία τῶν μουσικῶν ποιημάτων; Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πραγματεύονται δύο χωρία τοῦ ᾿Αριστοξένου, ὧν τὸ μὶν ἐν τῆ τοῦ Ψελλοῦ ἐπιτοηῆ § 12 διασωθέν ἔχει ὧδε α αῦξεται δὶ ἐπὶ πλειόνων τό τε ἰαμδικόν

γένος καὶ τὸ παιωνικὸν τοῦ δακτυλικοῦ, ὅτι πλείοσι σημείοις ἐκάτερον αύτων χρήται οι μέν γάρ των ποδών δύο μόνοις περύκασι σημείοις χρήσθαι, άρσει και βάσει, οι δε τρισίν, άρσει και διπλή βάσει, οί δὲ τέτρασι, δύο άρσεσι καὶ δύο βάσεσιν». Το δὲ ἔτερον χωρίον ἐν αύτῷ τῷ πρωτοτύπῳ τοῦ Αριστοξένου εύρισκόμενον Ύνθμ. στοιχ. σελ. 288 κέ. Mor. (πρόλ. και Ψελλ. § 14) έχει ώδε α ώ δε σημαινόμεθα τὸν ρυθμόν καὶ γνώριμον ποιούμεν τῆ αἰσθήσει, πούς έστιν είς η πλείους ένός (1). Των δε ποδών οι μεν εκ δύο χρόνων σύγκεινται τοῦ τε ἄνω καὶ τοῦ κάτω, οἱ δὲ ἐκ τριῶν, δύο μὲν τῶν ἄνω, ένὸς δὲ τοῦ κάτω, ἢ ἐξ ἐνὸς μὲν τοῦ ἄνω, δύο δὲ τῶν κάτω, ⟨οι δὲ έν τεττέρων, δύο μεν των άνω, δύο δε των κάτω). "Ότι μεν οὖν εξ ένὸς γρόνου ποὺς οὐκ ἄν εἴη φανερόν, ἐπειδήπερ εν σημεῖον οὐ ποιεῖ διαίρεσιν γρόνου άνευ γὰρ διαιρέσεως χρόνου ποὺς οὐ δοκεῖ γίνεσθαι. Τοῦ δὲ λαμ βάνειν τὸν πόδα πλείω τῶν δύο σημεία τὰ μεγέθη τῶν ποδῶν αἰτιατέον. Οι γὰρ ἐλάττους τῶν ποδῶν, εὐπερίληπτον τῆ αἰσθήσει τὸ μέγεθος έχοντες, εὐσύνοπτοί είσι καὶ διὰ τῶν δύο σημείων οι δὲ μεγάλοι τούναντίον πεπόνθασι. δυσπερίληπτον γάρ τη αίσθήσει το μέγεθος έγοντες πλειόνων δέονται σημείων, όπως είς πλείω μέρη διαιρεθέν τὸ τοῦ όλου ποδός μέγεθος εὐσυνοπτότερον γίνηται. Διὰ τί δὲ οὐ γίνεται πλείω σημεία των τεττάρων, οίς ο πούς χρήται κατά την αύτου δύναμιν, ύστερον δειχθήσεται».

Τὸ κοινὸν ἰξαγόμενον ἐκ τῶν δύο τούτων χωρίων, ἄτινα δὲν διαφωνοῦσιν, ἀλλὶ ἀναπληροῦσιν ἄλληλα, δύναται νὰ διατυπωθή ἀδε:
οἱ μὲν ἐλάσσονες τῶν ποδῶν ἦτοι οἱ ἀσύνθετοι (μονοποδίαι) ἔχουσι
κοινῶς, ἄνευ δηλαδή διακρίσεως ποδικοῦ γένους ιἐς ὁ ἔκαστος ἀνόκει,
δύο σημεία, ἄροιν τε καὶ θέσιν ἐκ δὲ τῶν μεγάλων ἤτοι τῶν συνθέτῶν ποδῶν (κώλων) οἱ μὲν δακτυλικοί, τουτέστιν αἰ διτοδίαι καὶ αἰ
τετραποδίαι, ἔχουσιν ὡπαίτως δύο σημεία, ἄροιν τε καὶ θέσιν, οἱ δὲ
ἰμμῶκοί, τουτέστιν αἰ τριποδίαι καὶ ἱξαποδίαι, τρὲα, δύο άροιες καὶ
μίαν θέσιν ἢ μὶαν ἄροιν καὶ δύο θέσεις οἱ δὲ παιωνικοί, ἦτοι αὶ πενταποδίαι, τέσσαρα, δύο άρσεις καὶ δύο θέσεις.

161. Έπὶ μὲν λοιπὸν τῶν διποδιῶν καὶ τετραποδιῶν εὐρίσκομεν εὐκόλως τὰ δύο σημεῖα ἤτοι τὴν ἄρσιν καὶ τὴν θέσιν, διαιροῦντες αὐ-

(4) Κατά την έρμηνείαν τοῦ Οὐεστφαλίου δι' ὑος μέν ποδὸς σημαινόμιθα τὸν ἐνθμόν, ὅταν πάντες οἱ πόθες εἰνε ὅμοιοι ἀλλήλοις, διά πλειόνων δέ, ὅταν δὲν εἰνε πάντες οἱ πόθες ὅμοιοι ἀλλήλοις, ὅπερ συμβαίνει ἐν τῆ ἑυθμικῆ μεταδολῆ. τάς είς δύο έσα μέρη, ών το μέν έτερον θὰ ἀποτελή την ἄρσιν, το δὲ ἔτερον τὴν θέσιν, ώστε τὰ δύο ταῦτα σημεῖα συμπίπτουσι τοῖς ἐχ τής ποδικής διαιρέσεως εύρισκομένοις μέρεσιν, οίον ἐπὶ τής τροχαϊκής διποδίας και τετραποδίας τὰ δύο σημεΐα είχον ώδε.

onu. 20-0 20-0 <u>"</u> v θέσις άρσις

Έν τοῖς μνημονευθεῖσι χωρίοις τοῦ ᾿Αριστοξένου προτάττεται μὲν ἡ άρσις, ἐπιτάττεται δὲ ἡ θέσις, ἀλλ' ὅμως ὑπὸ τῆς φράσεως τοῦ ᾿Αριστοξένου δὲν ἀποκλείεται καὶ τὸ ἀντίθετον, τὸ νὰ καθηγήται μὲν ἡ θέσις, νὰ ἔπηται δὲ ἡ ἄρσις, ὧδε δηλαδή:

απικείον σημείον onu. 10-01-0-0 " v 1 1 v άρσις θέσις άρσις. θέσις

Συμμαρτυρεί δὲ καὶ ὁ ᾿Αριστείδης λέγων ἐν σελ. 36 περὶ εἴδους τινός τοῦ ὀκτασήμου δακτυλικοῦ τοῦ καλουμένου μείζονος σπονδείου " ΄ «σπονδεῖος μείζων ἐκ τετρασήμου θέσεως καὶ τετρασήμου ἄρσεως». Πότε όμως έν τῆ σφζομένη τῶν παλαιῶν ποιήσει ἐπὶ τῶν διποδιών και τετραποδιών καθηγείτο μέν ή θέσις, είπετο δε ή άρσις. η τάνάπαλιν, δέν δυνάμεθα νου να γινώσκωμεν διά την άπώλειαν των παλαιών μελών καὶ διότι οὐδαμόθεν ἄλλοθεν διδασκόμεθά τι περὶ τούτου. "Ο,τι δὲ εἴπομεν περὶ τῶν τροχαϊκῶν διποδιῶν καὶ τετραποδιών, τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐπὶ τῶν ἰαμβικῶν καὶ δακτυλικῶν καὶ λοιπων λεγόμενον. 'Ωσαύτως δε ό, τι είπομεν έμπροσθεν (§ 147) περί των άπλων η άσυνθέτων ποδών ότι διαφέρουσι τὸ ήθος, όταν προηγήται μέν ή θέσις, ἔπηται δὲ ή ἄρσις καὶ τάνάπαλιν, διότι κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίστασιν οί πόδες άνήκουσιν είς τὸ ήσυχαστικόν ήθος τῆς ρυθμοποιίας και είνε ήσυχαστικώτεροι το ήθος, κατά δὲ τὴν ἀντίστροφον τάξιν των σημείων οι πόδες άνήχουσιν είς τὸ διασταλτικόν ήθος της ρυθμοποιίας και γίνονται διασταλτικώτεροι το ήθος ήτοι προσλαμβάνουσε μείζονα κίνησεν καὶ ἐνέργειαν, τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ έπὶ τῶν συνθέτων ποδῶν, δηλονότι εἶνε ἡσυχαίτεροι μὲν οἱ ἔχοντες προηγουμένην την θέσιν, ἐπιφερομένην δὲ την ἄρσιν, διασταλτικώτεροι δὲ ἥτοι χεχινημένοι τὸ ἦθος οἱ ἀντίστροφον ἔχοντες τὴν τάξιν των σημείων.

162. Έπὶ τῶν συνθέτων ὅμως ἰαμδικῶν ποδῶν, ήτοι τῶν τριπο-

διών και έξαποδιών, τα έκ της ποδικής διαιρέσεως εύρισκόμενα μέρη δύο όντα δέν δύνανται νὰ συμπίπτωσιν, ὡς ἐπὶ τῶν συνθέτων δακτυλικών, τοις σημείοις, άτινα είνε τρία. 'Ανάγκη λοιπόν το έτερον των έχ τῆς ποδικῆς διαιρέσεως δύο μερῶν, δῆλον ὅτι τὸ μεῖζον, ὅπερ ἔχει διπλάσιον τοῦ ἐτέρου μέγεθος, νὰ περιέχη δύο σημεία. Είχον δὲ τὰ τρία ταϋτα σημεία κατά τὸν 'Αριστόξενον τὴν έξῆς δύναμιν, ἥτοι δηλαδή ήσαν δύο άρσεις και μία θέσις ή μία άρσις και δύο θέσεις. Ταῦτα δὲ οὐδαμῶς ἄλλως πρέπει νὰ νοηθῶσιν εἰμὴ ὅτι ἕν μὲν τῶν σημείων τούτων αεί θέσις ον είχε την μεγίστην δύναμιν, εν δε αεί άρσις ου την έλαχίστην, εν δε μέσην τινά δύναμιν, ώστε ήδύνατο νά θεωρήται και λέγηται άρσις μέν παραβαλλόμενον πρὸς τὴν θέσιν, θέσις δὲ παραβαλλόμενον πρὸς τὴν ἄρσιν. Έκ τούτων λοιπὸν ή παλαιὰ μουσική τέχνη ἀποδείκνυται τελέως συμφωνούσα τῆ νεωτέρα ώς πρός την σημασίαν των συνθέτων ίαμδικών ποδών καθώς και πρός τὴν τῶν συνθέτων δακτυλικῶν. Διότι ὅπως ἡ ἀρχαία εἰς δύο ποδιχούς χρόνους, ἄρσιν τε καὶ θέσιν,διήρει τοὺς δακτυλικοὺς πόδας ἀσυνθέτους τε καὶ συνθέτους, οῦτω καὶ ἡ νεωτέρα μουσικὴ διαιρεῖ σημαινομένη τοὺς ἀναλόγους ἀρτίους ἢ διμερεῖς καλουμένους πόδας. Καὶ πάλιν όπως ή άρχαία μουσική τέχνη σημαινομένη διήρει εἰς τρεῖς ποδικούς χρόνους τούς συνθέτους ἰαμβικούς πόδας, οῦτω καὶ ἡ νεωτέρα τοὺς ἀναλόγους περιττοὺς ἢ τριμερεῖς καλουμένους πόδας σημαινομένη διαιρεί είς τρία ΐσα μέρη, ών τὸ μέν προφέρεται μετὰ μεγίστης δυνάμεως ("), τὸ δὲ μετ' ἐλάσσονος ("), τὸ δὲ μετὰ ἔτι έλάσσονος ήτοι μετά της έλαχίστης δυνάμεως (΄). Κατά ταϋτα λοιπὸν οί παλαιοί τὴν τροχαϊκὴν π. χ. τριποδίαν (ἐννεάσημον ἰαμδικὸν) έσημαίνοντο ώδε.

onu. onu. άρσ. θέσ. θέσ. άρσ. ãοσ. θέσ.

'Αλλ' όμως όπως έπὶ τῶν διποδιών καὶ ⟨τετραποδιῶν, ὡς εἴπομεν, ἡ τάξις των σημείων ήτο άλλοτε άλλη, άλλοτε δηλαδή καθηγείτο μέν ή θέσις, είτετο δὲ ή ἄρσις, καὶ ἄλλοτε τἀνάπαλιν, τὸν αὐτόν που λόγον πρέπει πιθανώς να δεχθώμεν και έπι των τριποδιών, τουτέστιν ότι έσημαίνοντο καὶ ώδε

15

ἄρσ. θέσ. θέσ. (ή ἄρσις) ὤδε

n xai was.

163. "Ωσπερ δὲ ἐπὶ τῶν συνθέτων ἰαμῶικῶν ποδῶν, οῦτω καὶ ἐπὶ τῶν συνθέτων παιωνικῶν ἤτοι τῶν πενταποδιῶν τὰ ἐκ τῆς ποδικῆς διαιρέσεως μέρη, δύο ὅντα καὶ λόγον πρὸς ἄλληλα τὸν τοῦ ἡιιολίως ός παλαιοὶ διήρουν τοὺς συνθέτων τοὶς τέσακροι σημείοις, εἰς ἄ οἱ παλαιοὶ διήρουν τοὺς συνθέτωνς παιωνικῶν ποδιας σημανώμενοι αὐτοὺς ἐν τῷ ἐξαγγελὶχ τῶν μουσκῶν ποιημάτων. 'Ανάγκη λοιπὸν ἀ δεγθωμεν ὅτι δύο μὲν τῶν τισσάρων σκριείων ἔπιπτον ἐπὶ τὸ ἔτρον μέρος τῆς ποδικῆς διαιρέσεως, δύο δὲ ἐπὶ τὸ ἔτρον. Τὴν δύναμιν τῶν σημείων τοῦτων οξιζει ὁ 'Αριστόξενος ἐν τοὺς μνηκονευθεία χωρίοις λέγων ὅτι ἦσαν δύο ἄρσεις καὶ δύο θέσεις. Ἐκ τοῦτων δὲ καὶ ἑς ὅσων λέγει ὁ 'Αριστείδης Κοιντιλιανός περὶ τῆς σημασίας τοῦ δεκατήμου παιωνικοῦ (βλ. § 156) είκλομεν ποία ἦτο ἡ τὰξες τῶν σημείων καὶ καὶ ὅτοι τῶν παταποδίων. Τεροχαϊκὴ π. χ. πενταποδία διηρείτο εἰς σημεία ἢ ποδικούς χρόνους ὧδε

ΣΗΜ. Ἡ προεκτιθείσα ἐριπγεία τῶν ἔμπροσθεν (ἔ 160) μνημονευθύνταν χωρίων τοῦ ᾿Αριστοξένου περὶ τῆς σημασίας ῆτοι τῆς διαυρέσεως τῶν συνθέτων ποδῶν εἰς σημεία ἡ μέρη ποδιακ, ἄρσιες ὅπλολος καὶ θέσεις, ὁφείλεται τῆ ὁξυνοίς τοῦ ἐν Παρισίοις ἀκαδημαϊκοῦ Henri Weil (H. Weil, über Zahl und Anordnung der Arsen und Thesen in den verschiedenen Rhythmengesellechtern, ἐν τοξ Jahrh. f. Phil. 1855 σέλ. 396 κέ.). Τωστην ἀπεδίξατο καὶ ὁ Οὐστφάλιος ἐν τῆ δ΄. ἐκδόσει τῆς ῥυθμικῆς καὶ μετρικῆς. Ἐν τῆ τρίτη ὁμως ἰκδόσει τῆς ῥυθμικῆς (σέλ. 250) καὶ ἐν τῆ τρίτη τῆς μετρικῆς (allg. Metrik³ σέλ. 153) ἡσπάσατο τὴν ἐκδοχὴν τοῦ

Baumgart (E. F. Baumgart, über die Betonung der rhythmischen Reihe b. d. Griechen. Breslau 1869, Progr.), καθ'ην ή μέν διποδία έλάμβανε δύο σημεία, ή δε τριποδία τρία, ή δε τετραποδία τέσσαρα, η δὲ πενταποδία πέντε. 'Αλλ' ὁ C. von Jan (Hirschfelders Wochenschr. f. kl. Philol. 1886 No 18. Πρβλ. Westphal, allg. Metrik 3 σελ. 162 ὑποσημ.) ἐπικρίνων τὴν γ΄ έχδ. τῆς ρυθμικῆς τοῦ Οὐεστοαλίου ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ νὰ ἐπανέλθη είς την γνώμην του Weil. Καὶ ήμιν φαίνεται όρθοτέρα ή γνώμη του Weil., ή καὶ ἡκολουθήσαμεν ἐν τῆ ἔμπροσθεν ἐκτεθείση θεωρία περὶ της σημασίας των συνθέτων ποδών. Διότι πλην άλλων, ά λέγει ό C. von Jûn, ἐὰν δεχθώμεν ὅτι ἡ τετραποδία εἶχε τέσσαρα σημεῖα; πῶς θὰ συμβιβάσωμεν π. χ. τὸν ὅρον τροχαϊκὸν τετράμετρον πρὸς την έκδοχην του Baumgart ἀπαιτούντος τέσσαρα σημεία ὑπὲρ ἐκάστης τετραποδίας; Τότε έπρεπε νὰ λέγηται ή μὲν τετραποδία άντὶ διμέτρου τετράμετρον, η δὲ ἀκταποδία ἀντὶ τετραμέτρου ἀκτάμετρον. 'Ωσαύτως τὸ ἰαμδικὸν τρίμετρον, καθ' & λέγει ὁ Οὐεστφάλιος ἐν τῆ γ΄ έκδόσει περί της σημασίας της διποδικής βάσεως, έπρεπε νὰ λέγηται έξάμετρον κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ

νωδόνηση έρειΣ

164. Έν τοις έμπροσθεν εξιτγούμενοι την φύσιν και οὐσίαν τῶν ποδῶν καὶ κώλων παρεδόλομεν τὰς διαιρέσεις ταύτας τοῦ ἐρροθμου μέλους πρός τὰς τοῦ ἔρτορικοῦ λόγου ἀναλόγους διαιρέσεις εἰς λέξεις καὶ κῶλα. Ἡ ἀναλογία δίως τοῦ ἔρτορικοῦ λόγου πρός τὸ ἔρροθμον μέλος προδαίνει καὶ περαιτέρω. Έν τῷ ἔρτορικῶ δηλαδή λόγο σπανίως συμδαίνει δοτε τέλειόν τι νόημα νὰ ἀπαρτίζηται ἐξ εἰος κόλου, αυνήθως δὲ συνάπτονται ἐκάτοτοτ δύο ἡ καὶ πλείονα κολα εἰς ἀπαρτίσμὸν τελείου τυὸς καὶ αὐτοτελοῦς νοἡματος, τὸ δὲ μείζον τοῦτο

μέρος τοῦ λόγου, ὅπερ σύγκειται ἐκ δύο ἢ καὶ πλειόνων κώλων, καλεϊται φητορική περίοδος. Καὶ ή μὲν ἐκ δύο κώλων συγκειμένη περιοδος, έζ ένος δηλαδή ήγουμένου καὶ ένος έποιμένου, καλείται δίκω-.λος, ή δ' έκ τριών, ένὸς ήγουμένου, ένὸς μέσου καὶ ένὸς ἐπομένου, τρίχωλος, ή δ' έκ τεσσάρων τετράχωλος, καὶ αὶ λοιπαὶ όμοίως. Ἡ μὲν πάλιν δίχωλος, τρίχωλος, τετράχωλος καὶ καθόλου πάσα πολύχωλος περίοδος καλείται σύνθετος, ή δ' έξ ένὸς συγκειμένη κώλου άπιξή ή ἀσινθετος. Έν τῆ συνθέτφ λοιπόν ἢ πολυχώλφ περιόδφ τὰ διάφορα κώλα ώς πρός τόν τονισμόν είνε άνεξάρτητα άλλήλων, έκαστον δηλαδή, όταν ρητορικώς έξαγγέλληται ή περίοδος, φυλάττει τον κύριον αύτου τόνον και οι κύριοι ούτοι τόνοι των διαφόρων κώλων δεν ύποτάσσονται εἰς ενα κυριώτερον τῶν λοιπῶν καὶ ἐπὶ πάντων δεσπόζοντα, άλλ' άνεζάρτητοι άπ' άλλήλων διαμένοντες προφέρονται μετ' ίσης που δυνάμεως, διαφέρουσε δέ μόνον κατά την τάσεν, ό μέν όξύτερος, ό δὲ βαρύτερος ὤν. Οἰον ἐν τἢ έξῆς δικώλφ περιόδφ «ό θεὸς πάσας μέν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖ, οὐχ ἥκιστα δὲ τὴν περί τοὺς γονέας εὐσέβειαν» (Λυκοῦργ. κατὰ Λεωκράτους σελ. 94) έπὶ μὲν τοῦ πρώτου κώλου, ὅπερ τελευτὰ εἰς τὴν λέξιν ἐπισκοπεῖ, ὁ χυριώτερος τόνος, ὄστις συνάπτει πάσας τὰς λέξεις, ἐξ ὧν σύγκειται το χώλον τούτο, είς εν σώμα, πίπτει έπὶ τὴν λέξιν πάσαι, έπὶ δὲ τοῦ δευτέρου ἐπὶ τὴν λέξιν γονέας. Οἱ τόνοι τῶν δύο τούτων λέξεων προφέρονται δυνατώτερον μέν τῶν λοιπῶν λέζεων έκατέρου κώλου, μετ' ἴσης δέ που ἀμφότεροι πρὸς ἀλλήλους δυνάμεως, ώστε ὁ ἔτερος δεν ύποτάσσεται είς τὸν ἔτερον καὶ οὕτω διακρίνονται ἀλλήλων τὰ δύο ταῦτα κῶλα. 'Αλλ' ὅμως ἐν ῷ ἔχουσι τὴν αὐτὴν δύναμιν οἱ τόνοι ούτοι, δέν έχουσι καὶ τὴν αὐτὴν τάσιν, ἀλλ' ὁ μέν πρώτος εἶνε όξύτερος τοῦ δευτέρου, ό δὲ δεύτερος κατὰ ποσόν τε βαρύτερος τοῦ πρώτου, εί καὶ έν τῆ γραφῆ ἀμφότεροι σημειοῦνται διὰ τοῦ αὐτοῦ σημείου τοῦ ὀξέος τόνου. Ἡ διαφορὰ δ' αῦτη, ήτις εἶνε μελφδική διαφορά, συντελεί είς τὸ νὰ συνάψη ἀμφότερα τὰ κῶλα εἰς εν μεῖζον σωμα, την περέσδον καλουμένην. Ο κύριος δηλαδή τόνος τοῦ πρώτου χώλου προφέρεται οΰτως, ώστε πᾶς τις ἀχούων αὐτὸν περιμένει πρός συμπλήρωσιν καὶ ἕτερον ἀποτελούντα τὴν ἀνταπόδοσιν ἢ ἀντίθεσιν πρός έχεῖνον. Ἡ διάνοια τοῦ ἀκροωμένου μένει μετέωρος καὶ δὲν δύναται νὰ ἀναπαυθή πρὶν ἀκούση καὶ τὴν ἀντίθεσιν ἥτοι τὸ δεύτερον χώλον, όπερ προφερόμενον έχει διάφορον τοῦ πρώτου τὴν τάσιν. Ἡ διαφορά δ' αύτη περί τὴν προφοράν τῶν χυρίων τόνων τῶν δύο χώλων συνάπτει αυτά, ως εξπομεν, είς εν σώμα. "Αν δε το ποώτον κώλον ἀπετέλει καθ' έαυτὸ ἀσύνθετον περίοδον, οίον « ὁ θεὸς έπισχοπεϊ πάσας τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις», ἡ λέξις πάσας θὰ εἶχε μὲν ωσαύτως τον χύριον τόνον, ο τόνος όμως ούτος δέν θα προεφέρετο πλέον κατά τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ον καὶ ἐν τῆ προηγουμένη περιστάσει, ότε τὸ χώλον τοῦτο ἀπετέλει τὸ ἡγούμενον μόνον χώλον τῆς περιόδου, άλλα διαφόρως, πᾶς τις δὲ διαισθάνεται τὴν διαφοράν ταύτην. 'Ο αὐτὸς λόγος καὶ περὶ περιόδων, αϊτινες σύγκεινται έκ πλειόνων των δύο κώλων. Κατά ταῦτα λοιπὸν ὡς πρὸς μέν τὴν διάρθρωσιν των λογικών τόνων τα διάφορα της ρητορικής περιόδου κώλα εἶνε άνεξάρτητα άλλήλων, διότι έκαστον τηρεί του ίδιον αύτου κύριον τόνον ανεξάρτητον των χυρίων τόνων των λοιπών χώλων καὶ ούτως έκαστον διακρίνεται των άλλων ώς ίδιον και αὐτοτελές σώμα. ὑπό μελωδικήν δικως ἔποψιν οἱ κύριοι τόνοι τῶν δικφόρων κώλων ἀνταποδίδονται άλλήλοις και ούτως εξήρτηνται άλλήλων, όθεν γεννάται ή συνάφεια των διαφόρων της ρητορικής περιόδου χώλων είς εν σώμα τέλειον, δήλον ὅτι τὴν περίοδον.

165. "Ο, τι λοιπόν συμθαίνει έν τῷ ἐπτοριχῷ λόγῳ, ἀνάλογόν τι συμβαίνει καὶ ἐν τῷ ἰρρύθμω μέλει. Καὶ πρώτον μέν σπανίας μόνον καὶ κατὰ ἐκαἰρεαν συμβαίνει ἀστε μελφδία τις νὰ ἀπαρτίζηται ἰξ ιός ἐνθμικοῦ χώλου τουτίστι ἐν ἐνθμικοῦ κάλον νὰ ἀποτελῆ καθ' ιός ἐνθμικοῦ κάλον τολιτον καὶ αὐτοτελές, συνήθως ἐὲ συνδυάζονται ἐκάστοτε δύο κάλα, ἰξ ἀν ἀπαρτίζεται τέλειόν τι καὶ αὐτοτελὲς μελφδικόν νόκημα. Τὰ δύο δὲ ταῦτα κάλα ἀποτελοῦσι τὰ μέλη ἐνὸς αώματος, τῆς καλουμένης μουσικῆς περιόδον, δθεν καὶ περιόδικὰ ἡγούμενα καὶ ἐπίγιενα κάλα καλοῦνται. Ἡ τῆς μελφδίας διάρθρωσις αῦτη δύναται νὰ ἀποτυποθῆ διὰ τοῦ ἐπομένου σχήματος, ἀν λέωμεν τὰ κάλα συγκείμενα ἐκ τεσάξουν ποδῶν, οἰον συμβαίνει συνήθως καὶ κανονικῶς ἐν τῆ νεωτέρχ μουσικῆ.

1 2 3 4 5 6 7 8 κούς π. π. π. π. π. π. πούς κολον ήγούμενον κολον άριστερὸν κολον διξιὸν άποδοσις περίοδος δίκωλος.

Καθ' ά λοιπὸν τὸ σχήμα τοῦτο δηλοῖ, δύο τετραποδίαι (ποὺς 1 — 4 καί 5 --- 8) συνάπτονται είς εν σώμα μελφδικόν περιέχον αὐτοτελές καὶ ἀπηρτισμένον μελφδικόν νόημα, ὅπερ καλεῖται περίοδις. Καὶ τὸ μέν τέλος της δευτέρας τετραποδίας ήτοι το τέλος της περιόδου, ό όγδοος δήλον ότι πούς, έμφανίζεται ύπο μελφδικήν έποψιν πάντοτε σαφές και γνώριμον και καλείται ἀπόθεσις. "Ηττον δὲ σαφές και γνώριμον είνε το τέλος της πρώτης τετραποδίας ήτοι ο τέταρτος πούς. Ή μελφδία καὶ ὁ ρυθμὸς ἔχουσι μὲν ἐνταῦθα τομήν τινα ἡ διαίρεσιν, τὰ ἐκ τῆς διαιρέσεως ὄμως ταύτης τῆς περιόδου γινόμενα ἡμίτομα δὲν ἀποτελοῦσι καθ' ἐαυτὰ σῶμά τι μελφδικόν αὐτοτελές ὡς ἡ ὅλη περίοδος, άλλα το πρώτον μέρος ή κώλον άναγκαίως άπαιτεῖ τὴν προσθήχην τοῦ δευτέρου καὶ τότε ἡ αἴσθησις ἡμιῶν εὐρίσκει τέλος τι έπαρχές και έπαναπαύεται. Καλούνται δὲ τὰ δύο ταῦτα μέρη τῆς περιόδου, άτινα έγουσι πρός άλληλα λόγον, οίον ή πρότασις καὶ ἀπόδοσις, τὸ μὲν ἡγούμετον, τὸ δὲ ἐπόμετον κῶλον, οἱ δὲ παλαιοὶ θεωρητικοί έλεγον προσέτι τὸ μὲν πρῶτον κῶιλον ἀριστερόν, τὸ δὲ δεύτερον χωιλον δεξιον (πρόλ. Άριστοτ. Μεταφ. κεφ. 6 έν τέλει). Μουσική τις όμως περίοδος δύναται νὰ ἀποτελήται καὶ ἐκ τριῶν κώλων. Ή δὲ διάρθρωσις αύτη τῆς μελφδίας δύναται νὰ ἀποτυπωθῆ διὰ τοῦ έξης σγήματος.

1	2	3	4			. 7	8	9	10		12	ĺ
πούς	π.	π.	π,	π.	π,	π.	π.	π.	π,	π.	πους	i
ĸώ	λον ή	γούμ	8VOV	×	ώλον	μέσο	27	×α	ууоч	İπόμι	VOV	
				περίο	စ်ဝင	Ťρ	ίχωλο	ıç.				_

Καὶ τὰ μὶν δύο πρῶτα κάλα τῆς περιόδου ταύτης (ποὺς 1-4 καὶ 5-8) δὶν ἰκρράζουσιν ἀπηρτισμένην τὴν διάνοιαν τῆς μελφίας, ἐν τῷ ὀγόδῷ δηλαδή ποδὶ δὶν ὑπάρχει ἀκοίμη τέλος τῆς μελφίας ἀπαρές, ἀπε τὰ δύο ταῦτα κάλα δὶν ἀποτελούσι περίοδον. ᾿Απ ἐναντίας δὶ ἄν μὲν παραλειφῆ τὸ δεύτερον κάλον (ποὺς 5-8), συναφής δὶ τὸ πρῶτον καὶ τρίτον (ποὺς 1-4 καὶ 9-12), δύνατα νὰ ἀποτελοθῆ τελεία περίοδος, ῆς τὸ μὲν θὰ εἰνε τὸ ἡγούμενον, τὸ δὶ τὸ ἐπόμενον κάλον. ᾿Αντὶ ὅμως τοῦ σχήματος τούτου ἡ περίοδος αὕτη πὸξέξην καὶ δὶ ἄλλον κώλου ἐν τῷ μέσφ κειμένου. Ἐντεύθεν λοιπὸν τὸ μὲν πρῶτον κάλον καλείν αι ἡγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μέσον, τὸ δὲ τρίτον ἰκόμενον. ᾿Αναλόγως δὲ σχηματίζοτται καὶ μείζονες περίοδος αδὶ τρίτον ἰκόμενον. ᾿Αναλόγως δὲ σχηματίζοτται καὶ μείζονες περίο

δοι άντί ένος πλείονα έχουσαι τὰ μεταξύ τοῦ πρώτου (ήγουμένου) και τελευταίου (έπομένου) ὅτοι τὰ μέσα χώλα. Παράδειγια δὲ φέρομεν τὴν έξης τετράχωλον περίοδον, ἡς ἡ μελφόζα είνε γνωστή:

Σε γνωρίζ' από την κόψι τοῦ σπαθιοῦ την τρομερή, σε γνωρίζ' από την όψι, ποῦ με βιὰ μετράει τη γπ.

Η μεν λοιπόν μονόχωλος μουσική περίοδος καλείται άπ.δη ή άσύνθετος, ή δε πολύχωλος, τουτέστιν ή διχωλος, τρίχωλος και έφεξης, σύθετος.

166. Εἴτα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἐυθμικὸν τονισμὸν τῶν τῆς συνθέτου περιόδου χώλων συμδαίνει ώσαύτως άνάλογόν τι πρός τόν λογικόν τονισμόν των της ρητορικής περιόδου χώλων. Καθώς δηλαδή έπι της ρητορικής περιόδου ο κύριος τόνος έκκστου κώλου είνε όμοταγής τοις χυρίσις τόνοις τῶν λοιπῶν καὶ ἀνεξάρτητος αὐτῶν, οὖτω καὶ ἐπὶ τῆς μουσικής περιόδου ο κύριος ρυθμικός τόνος έκκστου κώλου είνε όμοταγής τοῖς χυρίοις τόνοις των άλλων χώλων χαὶ ἀνεζάρτητος ἀπ' ἀὐτων. Ἐπὶ τῆς δικώλου π.χ. περιόδου τὰ δύο κῶλα δέν δύνανται νὰ τονίζωνται ούτως, ώστε, έν φ έκκτερον κώλον έχει ένα κύριον τόνον και άλλους δευτερεύοντας, ο κύριος τόνος του έτέρου να υποτάσσηται είς τὸν χύριον τόνον τοῦ ἐτέρου δευτερεύων ὡς πρὸς έχεῖνον πρωτεύοντα γινόμενος καλ ούτω τὰ δύο κῶλα διὰ τοῦ κυριωτέρου τούτου τονισμοῦ νὰ συνάπτωνται βυθμικώς εἰς ἐν μειζον σῶμα, δηλον ὅτι τὴν περίοδον. Πολλφ δ' όλιγωτερον δύναται να συμβαίνη τουτο, όταν ή περίοδος είνε τρίχωλος, τετράχωλος καὶ ἐφεξῆς, διότι ἡ δύναμις ἐνὸς ρυθμικού τόνου δέν δύναται να είνε τοιαύτη, ώστε να υποτάσση είς έαυτὴν τοσούτους κυρίους καὶ δευτερεύοντας τόνους καὶ οῦτω νὰ συνάπτη τηλικούτο μέγεθος, ήλίκον το τής πολυκώλου περιόδου, είς εν σῶμα. Κατά ταῦτα λοιπον ὡς ἐκ τῆς διαρθρώσεως τῶν ρυθμικῶν τονων δὲν ὑπάρχει συνάφεια τῶν τῆς μουσικῆς περιόδου κώλων, ὅπως οὐδ' ἐπὶ τῆς ῥητοριχῆς περιόδου συνάπτονται εἰς ἐν σὤμα τὰ χὢλα αύτης διὰ της διαρθρώσεως των λογικών τόνων. Καθώς δὲ ἐπὶ τῆς ρητορικής περιόδου ή συνάφεια κατορθούται διὰ τῆς μελφδικῆς διαφοράς περί τὴν προφοράν των διαφόρων χώλων, ούτω καὶ ἐπὶ τῆς μουσικής μελφδικώς μόνον συνάπτονται άλλήλοις καὶ άποτελούσιν εν σώμα τὰ διάφορα περιοδικά κώλα. Υπό μελφδικήν δηλαδή ἔποψιν τὰ διάφορα τῆς μουσικῆς περιόδου κῶλα δὲν ἐκφράζουσιν ἔκαστον καθ' έαυτὸ άπηρτισμένην την διάνοιαν της μελφδίας, ώστε να είνε αύτοτελή, άλλ' έξήρτηνται άπ' άλλήλων καὶ άναπληρούσιν άλληλα. πάντα δε όμου έκφράζουσι τέλειόν τι καὶ άπηρτισμένον μελωδικόν νόημα, όπως καὶ τὰ τῆς ὑητορικῆς περιόδου κῶλα πάντα ὁμοῦ ἐχφράζουσι τελείαν τινά και άπηρτισμένην λογικήν έννοιαν.

167. Κατά ποῖον δὲ τρόπον ὁ μελοποιὸς κατασκευάζει τὴν μελωδίαν ἐπί_τε τῶν ἀσυνθέτων καὶ τῶν συνθέτων περιόδων, ὁ περὶ τούτου λόγος ἀνήπει εἰς τὴν μελοποιίαν. Ἐνταῦθα δὲ ἀρκεῖ μόνον νὰ εἴπωμεν ότι έν τῆ νεωτέρα μουσικῆ ἡ μὲν ἀπόθεσις (κατάληξις, τέλος) των περιόδων κατασκευάζεται ύπο μελφδικήν έποψιν καθ' ώρισμένον τινά τρόπον και ούτω διακρίνεται έκάστη περίοδος τῶν προηγουμένων καὶ έπομένων ώς τι ίδιον καὶ αὐτοτελὲς σῶμα, ὅπως καὶ τὰ κῶλα καθ' έαυτα έκ της όμοιας μελικής κατασκευής της άποθέσεως αύτων διαποίνονται ἀπ' ἀλλήλων ὡς ἔδιά τινα μελωδικά σώματα. Καθώς δηλαδή τὰ κῶλα, ούτω καὶ αὶ περίοδοι τελευτώσιν εἰς κεφαλαιώδη τινὰ φθόγγον τοῦ ὀκταγόρδου συστήματος (scala), ἐφ' οὐ έπωχοδόμηται το μέλος, οίος είνε κατά πρώτον μέν λόγον καὶ σημαντικώτατος ο τονικός φθόγγος η ή τονική (tonica), εἶτα δὲ καὶ ή τρίτη και πέμπτη ἀπὸ τῆς τονικῆς, τουτέστιν ἡ μέση (media) και ή δεσπόζουσα (dominante). Έν ῷ δὲ ἡ ἀπόθεσις τῶν κώλων καὶ περιόδων είνε τοιαύτη, τὰ κῶλα πάλιν τῆς περιόδου κατασκευάζονται ύπὸ μελικὴν ἔποψιν οῦτως, ὥστε νὰ ἔχωσιν ἀντίθετον τὴν μελικὴν ἀγωγήν (1) ήτοι τὴν κίνησιν τῆς φωνῆς ἐπὶ τὸ ὁξὸ ἡ ἐπὶ τὸ βαρύ· όταν δηλαδή τὸ ήγούμενον κῶλον ἔχη εὐθεῖαν ἀγωγήν, ἤτοι ἡ κίνησις τῆς φωνῆς γίνηται κατ' ἐπίτασιν ἢ ἐπὶ τὸ όξύ, τὸ ἐπόμενον κώλον έγει άγωγην άνακάμπτουσαν, τουτέστιν ή κίνησις τής φωνής γίνεται κατ' άνεσιν ή ἐπὶ τὸ βαρύ, καὶ τάνάπαλιν. Ἡ τοιαύτη δὲ άντίθεσες περί την μελικήν άγωγην ού μόνον διακρίνει άπ' άλληλων τὰ κῶλα τῆς περιόδου, ἀλλὰ καὶ συνάπτει ἀμφότερα εἰς εν σῶμα μελικόν ήτοι συνεπάγεται την μελικήν της περιόδου συνάφειαν. "Ο,τι δέ συμβαίνει έν τῆ νεωτέρα μουσική, τοῦτο συνέβαινε βεβαίως καὶ έν τῆ παλαιὰ, συμμαρτυρούσι δὲ καὶ αί ώδαὶ τοῦ Μεσομήδους.

168. Σημειωτέον δε ότι, εί και η περίοδος κατά την διάρθρωσιν των ρυθμικών τόνων δέν άποτελεί έν σωμα συναφές και ένιαϊον, οὐδέν ήττον ανήκει είς την ρυθμικήν και αποτελεί στοιχείον του ρυθμού, όπως καὶ οἱ ποδικοὶ χρόνοι, οἱ πόδες καὶ τὰ κῶλα. Διότι ὁ ἡυθμός άποτελεϊται έχ τῆς ὑπὸ τοῦ ρυθμιζομένου καθ' ώρισμένην τάξιν είς γνώριμα μέρη διαιρέσεως τοῦ χρόνου. Καθώς δὲ οἱ ποδικοὶ χρόνοι, οἰ πόδες και τα κώλα αποτελούσι γνώριμα μέρη του ρυθμού, ούτω και αί περίοδοι. Καθώς δὲ πάλιν καθ' ώρισμένον καὶ κανονικόν τρόπον οί πόδες συντίθενται έκ ποδικών χρόνων καὶ τὰ κῶλα έκ ποδών, οῦτω και αι περίοδοι καθ' ώρισμένον και κανονικόν τρόπον συντίθενται έκ χώλων. Ἡ διαίρεσις δηλαδή τοῦ ὑπὸ τῆς περιόδου καταλαμβανομένου χρόνου διά των είς αὐτὴν ἀνηκόντων κώλων πρέπει νὰ γίνηται εὐτάκτως καὶ κανονικώς ώς που ἡ διαίρεσις έκάστου ποδός διὰ των ποδικών αύτοῦ χρόνων. Ἡ σύμφυτος ἡμῖν ἡυθμικὴ αῖσθησις οὐδαμῶς θὰ πύχαριστείτο, ἄν μουσική τις περίοδος διηρείτο π. χ. είς δύο χώλα, το μεν έχ τεσσάρων, το δ' έχ τριών ποδών συγχείμενον, άλλα μάλλον ἀπαιτεί ώστε τὰ χώλα αὐτῆς νὰ είνε ἴσα τὸ μέγεθος, ἡ ἄν είνε ἄνισα, τότε ἐν τῆ ἀχολουθία τῶν ἀνίσων τούτων χώλων νὰ ύπάρχη πάντοτε ώρισμένη τις τάξις. Δήλον άρα διά των είρημένων, ότι ή περίοδος ἀποτελεῖ, ὡς εἴπομεν, ἀξιόλογον μέρος τοῦ ῥυθμοῦ καὶ ή θεωρία αὐτῆς ἀνήχει εἰς τὴν ῥυθμικήν.

169. Έκ πάντων λοιπών των σχημάτων ή των είδων των περιόδων συνηθέστατον είνε ἐν τῆ παλαιὰ μουσικῆ τέχνη, ὅπως καὶ ἐν νεωτέρα, το των δικώλων περιόδων, ώς παρατηρούσι και οι παλαοί τεχνικοί. Έν τη νεωτέρα μουσική έκατερον κώλον περιέχει συνήθως τέσσαρας πόδας καὶ ἄν ἡ λέξις τοῦ ποιητοῦ ἔχη τρεῖς μόνον πόδας, ό μελοποιός σχηματίζει κώλα έκ τεσσάρων ποδών προστιθείς κενόν χρόνον έχοντα μέγεθος ποδός, ώστε ή όλη περίοδος έχει οκτώ πόδας. Ή παλαιά μουσική τέχνη συμφωνεί κατά τούτο τῆ νεωτέρα ότι καί έν αύτη οι εξ όκτὸ ποδών συγκείμενοι στίχοι (περίοδοι) είνε συχνότατοι. Καλούνται δὲ ταῦτα τετράμετρα. Τοιαῦται είνε π. χ. αί έξῆς περίοδοι έκ της ώδης είς την Μοῦσαν-

άειδε, μοῦσά μοι φίλη, | μολπής δ' έμης κατάρχου, αύρη δε σων απ' αλσέων | εμάς φρένας δονείτω.

^{(1) &#}x27;Ο όρος άγωγή φαίνεται ότι το πάλαι ἐσήμαινε καθ' όλου την κίνησιν τής φωνής, όθεν δυθμικήν μέν άγωγήν έλεγον οί παλαιοί τεγνικοί την ταγυτέραν ή βραδυτέραν χίνησιν τῆς φωνῆς περὶ τὴν προφοράν τῶν οθόγγων (movimento), μελικήν δὲ άγωγήν την έν τῷ μελωδείν χίνησιν τῆς φωνῆς ἐπὶ τὸ όξὸ ἢ ἐπὶ τὸ βαρύ,

Των περιόδων τούτων ή ἀπόθεσις είνε ἀτελής ή καταληκτική, διότι πάντες μέν οἱ ἐν τῷ μέσω τῆς περιόδου πόθες σύγειενται ἐκ δύο συλ. λαδών, ἐν δὶ τῆ ἀποθέσει ὁ τελευταίος ποὺς είνε ἀποτετυπωμένος διὰ μιᾶς συλλαδής. Καὶ κατὰ τοὕτο ἡ τῶν παλαμῶν βυθμοποιία καὶ μελοποιία συμφωνεί ἐντελῶς τῆ νεωτέρε, διότι καὶ ἐν αὐτῆ εἶνε συχνὰ τὰ τοιαῦτα καταληκτικά τεγράμετρα.

170. Παρὰ τὰς περιόδους δμως ταύτας τὰς ἐκ δύο τετραποδιῶν συγκιμένας παρὰ τοἱς παλαιοῖς ἦασν ιὕγρηστοι καὶ περιόδοι ἐκ δύο τριποδιῶν συγκείμεναι. Τοιοῦτον ἦτο, ὡς μανθάνομεν παρὰ τοῦ ᾿Αριστολους (Μεταρ. κερ. ὁ σελ 1093 α ἰκλ. Βekk.), τὸ παλαιότατον τῶν Ἑλληνικῶν μέτρων, τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον. Τὴν εἰς δύο τριποδίας διαίρειον δηλοί καὶ τὸ μέλος τῶν μιμαλοποιημένων ἐξαμέτρων τῆς ἀδῆς εἰς τὴν Μοῦσαν Καλλύπην.

Καλλιόπεια σοφά, Μου|σῶν προκαθαγέτι τερπνῶν,

καὶ σοφὲ μυστοδότα, Λα|τοῦς γόνε Δάλιε Παιάν.
Ή συγνετάτη δὲ γρῆτις ἐν τῆ παλαιὰ ποιήσει τῶν ἐκ δύο τριποδιῶν
συγκειμένων περιόδων μαρτορεί ὅτι ὁ ρυθμός τῶν τοιούτων περιόδων
ἦτο τοις παλαιοίς ούδὲν ἡττον σαφής καὶ εὐληπτος τοῦ τῶν περιόδων
τῶν ἐκ δύο τετραποδιῶν συγκειμένων. Ἡ νεωτέρα ὅμως μουσικὴ
σπανιώτατα σχηματίζει τοιαύτας περιόδως ἐκ δύο τριποδιῶν ὡς
ήγουμένου καὶ ἐπομένου κώλου συγκειμένας, ὅπερ καταμαρτυρεί πτωγείαν τῶν νεωτέρων ἡυθμικῶν μορφῶν.

171. 'Ωσαύτως πάνο ἀσυνήθη καὶ σχεδόν ἄχρηστα ἐν συνεχεί ρύθιοποιώς είνε, ὡς προείπομεν, ἐν τῆ νεωτέρα μουσική τὰ ἐκ πέντε ἢ ἔξ ποδων συγκείμενα κῶλα ἤτοι αἰ πενταποδίαι καὶ αἰ ἐξαποδίαι, ἐν ῷ ἡ παλιαὰ μουσική συγνότατα μετιχειρίζετο τὰς ἐξαποδίας (τὸ ψάτρον τῶν παλαιῶν είνε τὸ τρίμετρον ἢ ἡ ἐξαποδία, καὶ ἐν τῆ πρωγμένη λυρικῆ πάνο συγκεί εἰρίακονται καὶ αὶ πενταποδίαι. Τὸ 'Αλκαϊκόν π. χ., τὸ Σαπρικόν καὶ τὸ Φαλαίκειον μέτρον οὐδίν ἄλλο βιδαίας ἦτο ἢ κῶλον πενταποδικό. Τὰ κῶλα λοιπόν ταῦτα συνήθως εὐρίακονται ἐν τῆ παλαιῷ ποιρίσι καθὶ ἐνατὰ ἀπλῆν ἡ ἀσύνθετον περίοδον ἀποτελούντα, σπανιώτερον δὶ συνάπτονται μεθὶ ἐτέρεαν κὸλον εἰς μίαν σύνθετον περίοδον ἤτις ἕνα μακρότερον ττίχον, ὡς συμ-δαίνει ἐπὶ τῶν τετραποδιῶν καὶ τριποδιών. Αἶτιον δὲ τούτου εἰνε ὅτι διὰ πέντε ἢ ἱξ ποδών εἰνολούτερον εἰν νὰ ἐκρρασθῆ αὐτοτελές τι με ἀπλ πέντελίς τι με

ικόν νόημα ή διὰ τεσάρων και τριών μόνον. 'Αλλ' όμως ἐν τῆ παλλι ποιήσει εὐρίσκονται, ὡς καὶ ἐν τῆ νεωτέρς, καὶ τετραποδίαι και το παραποδίαι και ἐκαντοδίαι και ἐκαντοδίαι και ἐκαντοδίαι και ἐκαντοδίαι καὶ αξαποδίαι. Συχνὰ δὲ συμποτελούσαι, ὡς αὶ πευναποδίαι καὶ αὶ ἐξαποδίαι. Συχνὰ δὲ συμπόσεν είντο ἐν τῷ τέλει τῶν στρορών καὶ παράδειτηκ φέροιμεν τὸ τόλος τῆς ώδης εἰς τὴν Μούσαν, ἐνθα μετὰ τὰ ἰμπροσέν μνημονευ εθένα δύο τετράμετρα καὶ δὸι ἔξθικτρα ἔρχεται τὸ ἐξῆς ἐκ τεσαξυν ποδών συγκείμενον κάλον αξύμενείς πάρεστέ μοι». Τοιούτον μίνε καὶ τὸ ἐπφάκινά κάλον τῆς Σαπρικής στρορῆς, οἰον τὸ ιδεν κάντοι, δύμον.

172. Παρὰ τὰς μονοκώλους καὶ δικώλους περιέδους ἐσχημάτιζεν ἡ παλαιὰ μουσική, ὡς καὶ ἡ νεωτέρα, καὶ μείζονας ἔτι περιέδους, οιν τρικώλους καὶ τετρακώλους. Παραδείγματα δὲ τοιαύτης μελοποιίας παρέχει ἡ ὡδἡ εἰς τὸν "Ηλιον. Τετράκωλον πιθανώς περίοδον ἀποτελεῖ καὶ ὁ δεύτερος στίχος τῶν στροφῶν τοῦ τετάρτου Πυθιονί-

κου τοῦ Πινδάρου, cίον στῶμεν εὐτιπου βασιλικί Κυράνας διρα κωμάζοντι σἰν 'Αρκεσίλα στᾶμεν εὐτιπου βασιλικί Κυράνας διρα κωμάζοντι σἰν 'Αρκεσίλα το 'Α'.

'Ο Αὐγουστίνος (de musica IV, 17) λέγει δτι ἡ τετράχωλος περίοδος ἐν τῆ παλιαίξ μουσική ἦτο ἡ μεγίστη· λέγει δι αὐτολιξεί τάδε circuitus minor esse non potest, quam qui duobus metris constat, nec esse majorem voluerunt eo, qui usque ad quatuor membra procedit. Πρέλ. Δημότριον περί έρμην. 16 «τὸ δ' ὑπὰρτίτταρα κολλα οὐκεί' ἀν ἐντὸς εἰπ περιοδικής συμμετρίας» καὶ 'Ρουσίνου (Καλλα οὐκεί' ἀν ἐντὸς εἰπ περιοδικής συμμετρίας» καὶ 'Ρουσίνου (Καλλα οὐκεί' ἀν ἐντὸς εἰπ περιοδικής συμμετρίας καὶ Γρουσίνου (Καλλα οὐκεί' ἀν ἐντὰκολος περίοδος, ἐν δὶ τῷ δροματαί τὸ τος εὐτοίνου καλουμένοις καὶ πολλῶ μείζονες. Σχηματίζονται δ' αὶ τελευταίαι ἐχ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦν αὐτῶν τετραποδίτουν κόλων, ώστε εἰνε πὐξημένα τετράμετρα.

κον κολον, ωστε εις συστικές περίοδοι τῆς παλαιάς μουσικής τέχνης. 173. Καὶ τοιαῦται μὲν αἰ περίοδοι τῆς παλαιάς μουσικής τέχνης. Υστένο δ' ότι οἱ παλαιοί είχνικοὶ δὲν μετεχειρίζοντο ἐπὶ τὰν περιόδον τοὺς αὐτοὺς πάντοτε τεχνικούς όρους, ἀλλ οἱ μὲν παλαιότεροι μετεχειρίζοντο τοὺς ἐμπροσέν μνημονευθύντας όρους, οἰς καὶ ἡ ἡπτορική μεταχειρίζεται ἐπὶ τῶν ἀναλόγων διαιρέσεων τοῦ πέζοῦ λόγου, ἰχορηγίθη δ' αὐτοὺς οἰχὶ ἡ μουσική θεωρία. ἐκ τῆς ἐπτορικής, ἀλλά γιὰπάπαλιν ἡ ἐπτορική νεωτέρα οὖσα ἐκ τῆς παλαιοτέρας μουσικής θεωρίας. Πρόλ. Σουίδαν εν λέζει Θρασύμαγος λέγοντα τάδε· «Θρασύμαχος Χαλκηδόνιος σοφιστής, της έν Βιθυνία Χαλκηδόνος, δς πρώ. τος περίοδον και κώλον κατέδειξε, και τον νύν της ήπτορικής τρόπον είσηγήσατο, μαθητής Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου καὶ Ίσοκράτους τοῦ ρήτορος. Έγραψε συμβουλευτικούς, τέχνην ρητορικήν, παίγνια, ἀσορμάς όητορικάς». Οἱ δὲ μετρικοὶ ὕστερον τὰς μὲν ἐλάσσονας περιόδους, αϊτινες είχον μέγεθος σύμμετρον και ήδύναντο να γράφωνται δι' ένὸς στίχου, οἶαι ήσαν αἱ δίχωλοι μάλιστα περίοδοι, ἐκάλουν κοινώς και συνήθως μέτρα η και στίχους (versus), οΐας τὰς έξης:

_ _ _ _ , _ _ _ | _ _ _ , _ _ _ _ TROYALKÓV TETPÁLISTROV υ - - - - - - - - - - - - - - ιωνικόν ἀπ' ελάσσονος τετράμ. ____ » ἀπὸ μείζονος τετράμετρον - 0 - 0 - 0 - 0 - 0 - παιωνικόν τετράμετρον - U - U - U - U - U - U - U - U - - бакт. тетра́и. - υ ο, - υ ο, - υ ο | - υ ο, - υ ο, - - δακτυλικόν έξάμετρον - - - , - - - | - - - , - - - παιωνικόν έξάμετρον.

'Ωσαύτως μέτρα και στίχους έκάλουν και τὰ μείζονα κώλα, τουτέστι τὰ έξαποδικά καὶ πενταποδικά καὶ τὰς ταῖς τρογαϊκαῖς έξαποδίαις κατά τὸ ρυθμικόν μέγεθος ἰσουμένας ἰωνικάς τριποδίας. υ - υ -, υ - υ -, υ - υ - ἰαμδικὴ ἐζαποδία (τρίμετρον ἰαμδικόν) - - - - - - - - - - - ἐωνικὴ τριποδία (τρίμετρον) - 0 0 0, - 0 0 0, - 0 0 0, - 0 - 0 - π alwy. π entap. (5 tron)(1).

174. Πάντα δὲ τὰ ἐλάσσονα μονόχωλα μεγέθη, τά τε τετραποδικά και τὰ τριποδικά και τὰ λίαν σπάνια διποδικά, ἐκάλουν οὐγὶ στίγους ή versus, αλλ' απλώς κώλα ή κόμματα.

(1) 'Ο 'Ηφαιστίων περὶ ποιήμ. σελ. 64 Westphal όρίζει τον στίχον ώδε: «στίγος έστὶ ποσόν μέγεθος μέτρου, όπερ ούτε Ελαττόν έστι τριών συζυγιών ούτε μείζον τεσσάρων. Τό δὲ ελαττον ὂν τριών συζυγιών, ἐὰν μὲν πλήρεις ἔχη τὰς συζυγίας, ἀκατάληχτόν έστι και καλείται κώλον, έαν δέ τι έλλείπη, κόμμα». Σύμφωνα δε λέγει καὶ ὁ Μάριος Οὐικτωρίνος ἐν σελ, 71 λέγων ώδε: « Quidam adjungunt stichum i, e, versum sub bujusmodi differentia, ut sit versus qui excedit dimetrum, colon autem et comma intra dimetrum, unde et hemistichium dicitur». Adreiθι « omnis autem versus κατά τὸ πλείστον in duo cola dividitur». Καὶ σελ, 111 «traditum est enim colon intra decem et octo tempora esse debere, metrum autem ex duobus colis subsistere». . .

_ _ _ _ _ _ _ _

Τὰ κῶλα ταῦτα σπανίως μόνον εὐρίσκονται ὡς αὐτοτελῆ μέτρα, συνήθως δέ επιφέρονται στίχφ τινὶ ως επφδικά. οἰον

(στίχος) Έρεω τιν' ύμιν αίνον, ὅ Κπουκίδη,

(χόμμα) άχνυμένη σκυτάλη.

"Οπου δὲ τοιαύτα κώλα (μέτρα μονόχωλα) διεδέχοντο ἄλληλα χωρίς νὰ διακόπτωνται ὑπ' ἄλλων, τότε ἔλεγον ὅτι ἡ σύνθεσις αῦτη ἐγέγραπτο ούχὶ κατὰ κόμμα ἢ κατὰ κῶλον, ὅπως κυρίως θὰ ἤρμοζε νὰ λέγηται, άλλὰ κατὰ στίχον· οἶον

άγετ' ὧ Σπάρτας εὐάνδρου κούροι πατέρων πολιητάν, λαιά μεν ίτυν προδάλλεσθε κτλ. (1).

ΣΗΜ. Το χόμμα (τομή, caesum) διέχρινον οί παλαιοί μετρικοί τοῦ χώλου, χόμμα μὲν χαλοῦντες τὸ μεμειωμένον χαὶ ἐλλιπὲς ἦτοι χαταλημτικόν κώλον, κώλον δὲ τὸ ἀκέραιον καὶ ἀκατάλημτον (πρόλ. Ήρχιστ. σελ. 64. Mar. Victorin. 71). Ἡ διάχρισις δινως αυτη δεν έτηρεϊτο πάντοτε άκριδως, διότι κατά τὸν Οὐικτωρίνον (μνημ.χωρ.) καταχρηστικώς και το κόμμα ελέγετο κώλον («abusive etiam comma dicitur colon»).

175. Κατά τοὺς παλαιοὺς μετριχοὺς τὰ μέτρα ἤρχοντο χυρίως άπό τοῦ οκτωχαιδεκασήμου μεγέθους καὶ προέβαινον κατά τινας μέν μέχρι του τριακοντασήμου, οίον ήτο τὸ παιωνικόν έξάμετρον (2), κατ' άλλους δὲ μέχρι τοῦ δυοκαιτριακοντασήμου, οἶον ἦτο το δακτυλικόν χαι αναπαιοτικόν τετράμετρον (3). Παν δε υπέρμετρον μέγεθος, τουτ-

⁽¹⁾ Πρόλ. Ήφαιστ. σελ. 65 ε χαίπερ χατά χύμμα γεγραμμένα χατά στίχον γεγρά-

 ⁽²⁾ Πρόλ. Ήφαιστ. σελ. 42 W. «δύναται δὲ καὶ μέχρι τοῦ ξξαμέτρου προκάπτει» φθαι φαμέν». τό μέτρον (τό παιωνικόν) διά (τό) τριακοντάσημον μη υπερδάλλειν». Mar. Victor.

σελ. 112 «intra triginta tempora versus habeatur» (3) Πρόλ. Σχολ. 'Πφαιστι σελ. 199 W. «ώστε είναι τὸ (παιωνικόν) έξάμετρον τριάχοντα χρόνων πεντάχις γάρ εξ τριάχοντα. "Εως τούτου δὲ προδαίνει ή ποσότης των έν τοις στίχοις χρύνων κατά 'Ηφαιστίωνα ἐπεὶ καθ' έτέρους καὶ έως λ6΄». 'Ωσαύτως λέγει ο 'Αριστείδης εν τη μετρική σελ. 50 «τὰ δὲ κατά διποδίαν ή συζυγίαν

έστι παν μέγεθος ὑπερθάλλον τὸ τῶν μέτρων μέγεθος καὶ ἐκ πλειώνον τῶν δύο κώλων συγκείμενον, ἐκάλουν περίοδος (1). Τὸ μεγεθος τοῦτο, ἤτοι τὴν τρίκωλον, τετράκωλον, πεντάκωλον καὶ ἐφιξῆς περίοδον, οὐδέποτε οἱ παλαιοὶ ἐκάλεσα στίχον. Μόνος δὲ ὁ ποιπτὸς Βοἰσκος ἐκάλεσά ποτε καταχεποτικῶς καὶ ποιπικῷ ἀδεἰφ ὁκτάπουν στίχον (2) τὴν ἐξῆς πετράκωλον ἰσμιθικὴν περίοδον

Βοίσκος ὄδ' ἀπὸ Κυζίκου | παντός γραφεὺς ποιήματος | τὸν ὀκτάπουν εὐρὼν στίχον | Φοίδῳ τίθησι δὤρον. ||

¹Ο δὲ λόγος, δι' δν οι παλαιοί δὲν ἐκάλουν στίχους τὰς τοιαὐτας περιόδους, ἦτο ὅτι δὲν ἡδύναντο γραφόμεναι νὰ περιλπρθώσιν εἰς ἔνα στίχον. Γράφοντες δὲ αὐτὰς ἡναγκάζοντο νὰ διαιρώσιν εἰς πλείονας στίχους. Καί ὅτε μὲν τὰ καλα ἡσαν διάφορα αλλήλων, φαίνεται ὅτι ἔγραφον ἐν ἐνὶ στίχω τοσοῦτον, ὅσον ἐχώρει, ἐν δὲ τῷ ἐρεξῆς στίχω ἐξπικολόθουν καταλείποντες ἐν τῆ ἀρχῆ τοῦ στίχου κενόν τι. Ωσαύτας δὲ φαίνεται ὅτι ἔγραφον καὶ τοὺς ἐπωβοὺς (δηλαδὴ στίχους), ἦτοι ἀδὲ.

πάτεο Λυκάμδα, ποῖον ἐξοάσω τόδε; τίς σὰς παρήειρε ξρένας;

'Η τοιαύτη γραφή, η κατ' επέκθεση και είσθεση, λέγεται ότι έπενοήθη ύπό του 'Πλιοδώρου τοῦ μετρικοῦ, ἀλλ' δριως εὐρίσκονται παραδείγματα πολλῷ παλαιότερα. Πρόλ, ἐπιγραφήν ἐν Clgr. I 837 καὶ Βεηgk, Ροθεί. lyr. Gr. ἐκδ. δ' τόμ. 2 στλ. 521. 'Ότε όμως τὰ κῶλα ἡσαν ὅμοια καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπετιλοῦντο τὰ ὑπὸ τοῦ 'Πφαιστίωνος καλούμενα συστήματα ἐξ όμοίων ἀπεριόμοτα, τότε τὰ κολα ἐγρέφοντο μὲν κατὰ στίχον, χωρές νὰ ὑποτάσωνται ἀλλήλοια, ὡς ἐν τῆ προηγομένη περιττώσει, ἀλλ' ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων, δὲν ἐλέγοντο ὁμως στίχοι, ἀλλά κῶλα, ἑνα μὴ συγχέωνται πρός τοὺς στίχους ἢτ ὰ μέτρα, ὡν χρῆσις ἐγίνετο μάλιστα ἐν τῆ κατὰ στίχον συνθέσει τῶν ποιπμάτων.

καὶ προχωρεί εως λ΄ χεόνων ἢ ὁλίγο πλειόνων». Mar. Victor. σελ. 111 « Quidam inductis tetrametris . . . ausi sunt contro præseriptum triginta temporum duo adjicero».

(1) μεδλ. Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 147 W. σούν ενδέχεται στίγον ζωτίζονα ής πριαποντάσημον είναι, άλλ' εί εδρεθείη, περίοδος απλείται». Mar. Victor. σελ. 72 «περίοδος dicitur omnis exametri versus modum excedens, unde ea, quae modum et mensuram habent, metra dicita sunt».

(2) Mar. Victorin. σελ. 111.

ΝΗΝ. Τὰς τοιαύτας ὑπεριέτρους παραδόσεις, & ὁ Ἡφαιστίων καλάτ συστήματα ἐξ όμοιων κατά περιομαγιολε ἀντόσοις, όταν πλείουες διαδίχωνται ἀλλήλας, ἡ σύστημα ἐξ όμοιων ἀπεριέριστον, όταν ἐπλετοικ μέα, ὁ Οὐεστφάλιος ἐκάλεσε πρὸς διάχειαν ὑπέρμετρα (πουτέστι μεγίθη) παρά τοῦ Ἡφαιστίωνος παραλαδών τὸ ὁνομα καὶ μεταχειριάντοις οὐσιαστικος, ἐν ῷ ὁ Ἡφαιστίων μεταχειρίξεται αὐτό ἐπιθεσάμενος οὐσιαστικος, ἐν ῷ ὁ Ἡφαιστίων μεταχειρίξεται αὐτό ἐπιθεσκινος οὐσιαστικος, ἐν ῷ ὁ Ἡφαιστίωνος ἐκάλεσιν αὐτάς μένας τικός (1). Οὐχὶ δὲ ὁρῶς ὁ Γοδ. Ἑριαννός ἐκάλεσιν αὐτάς μένες συστέματα. Ἡ δὲ τῆ κωμική παραδόσει ἀκολουθοῦσα ὑπέρμετρος συστέματα. Ἡ δὲ τῆ κωμική παραδόσει ἀκολουθοῦσα ὑπέρμετρος περίοδος ὑτό τοῦ Ἡφαιστίωνος (σελ. 74) καλείται μακρόν καὶ πτέγος.

176. Κατά ρητάς όμως μαρτυρίας των άρχαίων είς Πίνδαρον Σχολιαστών περίοδαι έκαλούντο έν τοις πρίν χρόνοις και τά δίκωλα μέτρα, οιον είς Όλυμπ. 9, 89

οΐον δ' έν Μαραθώνι | συλαθείς άγενείων

ό Σχολιαστής παρατηρεί ατὰ δύο (δηλ. κολα) μία έστι περίσδος». Ἡ αὐτὴ παρατήρησις ἐπαναλαμβάνεται καὶ εἰς τὸν 84 στίχον τῆς αὐτῆς ψδῆς. Πρίδλ. καὶ Σχολ. εἰς 'Ολυμπ. 11 (10), 21 (2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄

Περί γενών και είδων των περιόδων ή μέτρων.

177. Διορίσαντες ἐν τῷ προηγουμένο κεφαλαίο καθ όλου τὴν φόσιν καὶ ἔννοιαν τῶν περιόδων τῆς παλαιᾶς μουσικῆς τέχνης, ἐρεξῆς (I) Ofor ἐν αἰλ. 20 W. «Καὶ τῷ πενταμέτρο δέ, καἰπερ ὅντι ἐπερμέτρο, πολ-

λούς ακχρήσθαι συμβέθηκεν οξόν έστι καί τό Καλλιμάχου Ερχεται πολύς μεν Λίγαϊον διατμήξης άπ' οίνηρῆς Χίου».

Ερχεται πολύς μέν λιγαιον συιτιμικές, το το Ορθαίς κι ότο πλλιών το πόστον σχολίων διοθειακς (ἐν προλεγ. εἰς τὰ παλιακί σχόλια τοῦ Πινάδρου σελ. ΧΧΧΙΙ ε εἰκατιν δει ἐν τοξε παλιακτρος χρόνοις τὰ μόψωκα μετθης διορούτου οἰχὶ ἐκ το τοτος παλιακτρος τος το τοτος το συστέματα (μέτρα), δι τέρη τόρια τὰ αλιαλα. Μέγα δε κατόρουμα εἰνι τό τοῦ Εσκατίου δει τὸν δρειμόν τοῦ μέτρου προπος δίνεταν εἰς κράς ἐκ τοῦ ἀρχαίων μετροκίο και ἐκρίροστο ἐν της ἐκδολος κατά μέτρας και ἐκρίροστο ἐν της ἐκδολος της ἐκδολος κατά ἐκρίροστο ἐν της ἐκδολος τοῦ ἐκριμός τοῦ ἐκριμός τοῦ ἐξοριμός τοῦ ¨Πραιστίνους δὲν εἰν μέτρα, ἀλλά περίοδοι διέρμετροι.

έργόμεθα νὰ διαλάδωμεν περί τῶν διαφόρων κατηγοριῶν αὐτῶν. τουτέστι περί της διαφοράς αύτων κατά γένη και είδη, περί της κατά μέγεθος, ήτις έξήρτητο έκ της κατά βάσεις διαιρέσεως των μέτρων, περί τῆς κατὰ τὴν ἀπόθεσιν ἢ κατάληζιν καὶ τέλος περί της κατά σύνταξιν διαφοράς. Έπειδη δέ τὰ σωζόμενα μετρικά των παλαιών συγγράμματα άντί τῆς περιόδου συνήθως μεταγειρίζονται τόν τεγνικόν όρον μέτρος, τόν όρον τούτον, εί και άκριδώς λαμβανόμενος μόνον είδός τι της περιόδου σημαίνει, καθ' & είπομεν έν τῷ προηγουμένω κεφαλαίω, θὰ μεταχειριζώμεθα καὶ ἡμεῖς έφεξῆς έπὶ πάσης περιόδου, έφ' όσον μηδεμία γεννάται έκ τούτου παρεξήγησις. Καὶ πρώτον μὲν λέγομεν περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν μέτρων κατὰ γένη xal sion.

178. Ἡ κατὰ γένη καὶ εἴδη διαφορὰ τῶν μέτρων γεννᾶται ἐκ τῆς κατά γένη καὶ εἴδη διαφοράς των ποδών, έξ ών ταῦτα σύγκεινται. 'Ως ἔμπροσθεν (κεφ. ε΄ § 134 κέ.) εἶπομεν, ὁ 'Αριστόζενος καὶ καθ' όλου οι ρυθμικοί διέκρινον τρία γένη ποδών, τὸ δακτυλικόν, τὸ ἐαμδικόν καὶ τὸ παιωνικόν, εἰς τὸ δεύτερον δὲ γένος τὸ ἰαμδικόν ἀνέφερον και τοὺς έξασήμους Ιαμδικοὺς πόδας ήτοι τοὺς ἰωνικούς. Οι παλαιοί διως μετρικοί γωρίζοντες τούς τελευταίους άπό των τρισήμων ἐαμβικῶν ἐδέγοντο ἔδιον γένος καὶ το ὅλον τέσσαρα γένη ποδῶν, τοὺς τρισήμους, τοὺς τετρασήμους, τοὺς πεντασήμους καὶ τοὺς ἔξασήμους. Κατά την διαφοράν λοιπόν ταύτην των ποδών, την κατά γένος, καὶ τὰ έξ αὐτῶν συντιθέμενα μέτρα διέχρινον οἱ μετριχοὶ εἰς τέσσαρα μετοικά γένη. "Οπως δὲ ὁ 'Αριστόξενος ἐκ τῆς τάξεως τῶν ποδικῶν γρόνων διέχρινεν έπὶ έχάστου ποδιχοῦ γένους διάφορα είδη άντίθετα πρός ἄλληλα (διαφορά κατ' άντίθεσιν), τὰ μὲν δηλαδή άργόμενα ἀπὸ τῆς θέσεως, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρσεως, ώσαύτως καὶ οἱ μετρικοὶ τὰ ποδικά γένη διήρουν είς είδη, την δέ διαφοράν ταύτην των έναντίων ή άγτιπαθούντων ποδών εκάλουν άντιπάθειαν ή έναντιότητα. Καὶ έπὶ μέν τοῦ τρισήμου ποδικοῦ γένους διέκρινον δύο εἴδη ποδικὰ ἀντιπαθή η άντιπαθούντα άλλήλοις, τὸν τροχαΐον ... καὶ τὸν ἔαμδον ..., ἐπὶ δέ τοῦ τετρασήμου ώσαύτως δύο, τὸν δάκτυλον - Ο Ο καὶ τὸν ἀνάπαιστον Ο Ο ... ἐπὶ δὲ τοῦ ἐξασήμου τρία, τὸν ἰωνικὸν ἀπὸ μειζονος _ _ _ υ υ, τὸν ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος υ υ _ _ καὶ τὸν γορίαμβον _ υ υ ...(1).

(1) Τά καθαρά γοριαμδικά μέτρα (διότι οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ διακρίνουσι καὶ μικτά γοριαμδικά, όπως καὶ καθαρά Ιωνικά καὶ μικτά Ιωνικά) εθρίσκονται σπανίως ἐν τῆ

Ο Ήλιόδωρος όμως καὶ οἱ ὀπαδοὶ αὐτοῦ προσέθηκαν καὶ τέταρτον είδος τοῦ έξασήμου γένους, τὸν ἀντίσπαστον Ο = = Ο, παντάπασιν άγνωστον όντα τη μετρική έπιστήμη των παλαιοτέρων καλών γρόνων (1). Έπὶ δὲ τοῦ πεντασήμου ποδικοῦ γένους κατά τὴν παλαιὰν παράδοσιν ὑπάρχει εν μόνον εἶδος, ὁ παίων ἢ ὁ κρητικὸς - - -. 'Ο δὲ Ἡφαιστίων δέχεται μὲν καὶ δεύτερον εἶδος, τὸν ὑπ' αὐτοῦ καλούμενον βακχείον - - (2), καὶ τρίτον, τὸν παλιμβάκ/ειον - - -, το δευτέρω δικως και τρίτω είδει ἀπονέμει αὐτὸς ὁ Ἡρχιστίων σημασίαν ύποτεταγμένην και οὐδαμῶς όμοταγῆ τῷ παίωνι ἢ κρητικῷ, περί μέν τοῦ βακχειακοῦ εἴδους λέγων ὅτι εἶνε σπάνιον καὶ ἄν ποτε γένηται χρήσις αύτου, δέν διαρχεί πολύ, περί δέ του παλιμδακχειαχοῦ ὅτι εἶνε ἀνεπιτήδειον πρὸς μελοποιίαν (3).

179. Κατὰ τὰ μνημονευθέντα λοιπὸν ὀκτὼ ποδικὰ εἶδη καὶ τὰ έξ αὐτῶν συντιθέμενα μέτρα διακρίνονται εἰς ὀκτώ μετρικά εἶδη, ὅθεν

Έλληνική ποιήσει. Παράδειγμα έκ τοῦ Σοφοκλέους φέρομεν τό ἐν Οἰ. Τ. στ. 483 κέ., Ένθα ἐν τῆ αὐτῆ στροφῆ γίνεται γρῆσις καὶ τῶν τριῶν εἰδῶν, τῶν τε ἰωνικῶν ἀμφοτέρων καὶ τοῦ γοριαμδικοῦ.

ι. Δεινά μεν ούν, δεινά τεράζει σοφός οιωνοθέτας

2. οὕτε δοκοῦντ' οὕτ' ἀπὸ (δόξης). ὅτι λέξω δ' ἀπορώ.

3. πέτομαι δ' έλπίσιν είτ' ένθαδ' όρων είτ' όπισω. 4. τί γὰρ ἢ Λαδδακιδαις

5. ἡ τῷ Πολύδου νεῖκος ἔκειτ'; οὕτε πάροιθέν

6. ποτ' έγωγ' ούτε τὰ νῦν πω. 1. 400 2 400 2 4 00 2 400 2

2. 400 4 400 4 4 100 4 400 4 3. 00 11 1 00 11 1 1 1 0 0 11 1 0 0 11

4.0044004 5. 4 4 0 0 4 4 0 0 1 4 4 0 0 4 4

600"400"4 Τῆς στροφῆς δηλαδή ταύτης το μέν 1 και 2 μέτρον σύγκειται εκ χοριάμδων, το δε 3, 4 καὶ 6 ἐξ ἰωνικῶν ἀπ' ἐλάσσονος, τὸ δὲ 5 ἐξ ἰωνικῶν ἀπό μείζονος.

(i) Περί τοῦ ἀντισπαστικοῦ μέτρου πρέλ. Mar. Victor. σελ. 87 Keil και West-

phal allg. Metrik 3 gel. 167 xt. (2) Hobb asp. E' § 148 onu. 7'.

(3) Πρόλ. Ήραιστ. έγχειρ. κεφ. ιγ΄ ένθα ἐν ἀρχῆ μέν λέγονται τάδε: «Τό δὲ παιωνικόν είδη μέν έχει τρία, τότε κρητικόν καὶ τὸ βακχειακόν καὶ τὸ παλιμδακχειακόν, δ και άνεπιτήδειον έστι πρός μελοποιίαν, τό δε κρητικόν έπιτήδειον» έν τέλει δε τάδε: «τὸ δὲ βαχχειαχὸν σπάνιόν ἐστιν, ώστε, εἰ χαί πού ποτε ἐμπέσοι, ἐπὶ βραχὸ εὐοίσκεσθαι, οΐον

ό ταῦρος δ' ἔοικεν κυρίζειν τιν άρχάν, φθάσαντος δ' επ' έργοις προπηδήθεται νιν ». και οι όκτω πόδες, έξ ων συνίστανται τὰ όκτω μετρικὰ είδη, και λούνται μετρικοί πόθες, καθ' όσον μόνον έκ των ποδών τούτων δύνανται νὰ ἀποτελεσθώσιν όλόκληρα μέτρα, οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν λύσεων καὶ συναιρέσεων αὐτῶν, οἵων τῶν χορείων (τριδράχεων) υ υ υ, σπονδείων – -, μολοσσών – - -, προχελευσματικών $\circ \circ \circ \circ \circ$ χαὶ λοιπων, πολλφ δ' όλιγώτερον έχ των άλλων ποδών, ούς εύρίσχομεν έν τοίς καταλόγοις των μετρικών καὶ οῖτινες εἶνε ἢ συνθέσεις των μετοικών ποδών ή και ανύπαρκτοι και άρρυθμοι συλλαδικοί σγηματισμοί. Παραλείποντες δέ νὰ μνημονεύσωμεν αύτοὺς ένταϋθα, τοῦτο μόνον λέγομεν ότι ό μεν Ἡραιστίων δέχεται συμφώνως Διονυσίω τῶ 'Αλικαρνασσεῖ (περὶ συνθ. όνομ. κεφ. ιζ') τέσσαρας δισυλλάδους. όντω τρισυλλάβους καὶ έκκαιδεκα τετρασυλλάβους πόδας. "Αλλοι δὲ μετρικοί, ώς ό 'Αριστείδης ό Κοϊντιλιανός (έν τη μετρική), ό Μάριος Ούιχτωρίνος και ό Διομήδης, προστιθέασιν έτι 32 πεντασυλλάδους καὶ 64 έξασυλλάβους, ὥστε δέχονται 124 πόδας τοὺς πάντας! Τὰ ονόματα των πεντασυλλάθων και έξασυλλάθων διέσωσεν έν πρώτοις ό Διομήδης σελ. 481, 13 κέ., εἶτα δὲ καὶ ό Anonymus Ambrosianus de re metrica παρὰ Studemund anecd. var. σελ. 232 κέ. και ό Anonymus Berolinensis anecd var. σελ. 295 κέ., είνε δὲ άγρηστον έπινόημα μεταγενεστέρου τινὸς μετρικοῦ.

180. Κατά τὸ σύστημα λοιπόν τῆς παλαιᾶς μετρικῆς τὸ πρό τοῦ 'Ηλιοδώρου πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὰ ἐπόμενα μετρικὰ γένη καὶ εἴδη.'

- α'. Πρώτον γένος (τρίσημον) έχον δύο εἴδη,
 - 1. μέτρα τροχαϊκά.
 - 2. μέτρα Ιαμβικά.
- 6'. Δεύτερον γένος (τετράσημον) έχον δύο εξδη,
 - 3. μέτρα δακτυλικά.
 - 4. μέτρα ἀναπαιστικά.
- γ'. Τρίτον γένος (έξάσημον) έχον τρία εἴδη,
 - 5. μέτρα ἰωνικὰ ἀπὸ μείζονος.
 - 6. μέτρα ἰωνικὰ ἀπ' ἐλάσσονος.
 - 7. μέτρα γοριαμβικά.
- δ΄. Τέταρτον γένος (πεντάσημον) έχον εν μόνον είδος,
 - 8. μέτρα παιωνικά.
- 181. Υπό την έποψιν ταύτην, καθ' ην το γένος περιέχει διάφορα

είδη διακρινόμενα έκ της τάξεως της άρσεως καὶ θέσεως, καλούσιν αυτό οι παλαιοί μετρικοί ἐπιπ.Ιοχήν ή συγγένειαν. Πεβλ. Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 136 W. « Επιπ.λοχή έστι τοῦ μέτρου τὸ ἀνώτατον γένος, έξ ής τὰ μέτρα γίνεται. Είσι μέν οὖν ἐπιπλοχαὶ χατὰ μέν τινας και άλλαι, πλήν αι νῦν ἀναγκαιόταται τρεῖς και ἡ μὲν καλείται τρίσημος δυαδική, ή δε τετράσημος δυαδική, ή δε εξάσημος τετραδική. Καὶ δυαδικής μὲν τρισήμου είδη δύο, τό τε ἰαμδικὸν καὶ τὸ τροχαϊκόν τῆς δὲ τετρασήμου δυαδικῆς δύο, τό τε δακτυλικόν και τὸ ἀναπαιστικόν τῆς δὲ ἐξασήμου τετραδικῆς τέσσαρα, τό τε Ιωνικόν το ἀπό μείζονος, το χοριαμβικόν, το ἀπ' έλάσσονος Ιωνικόν και τὸ ἀντισπαστικόν. 'Ωνομάσθησαν δὲ ἐπιπλοκαί, ἐπειδὴ τὰ ἐκ μιας επιπλοκής εξδη απ' αλλήλων είς αλληλα τα εξδη μεταπίπτει». Κατά τὴν θεωρίαν λοιπόν ταύτην τὸ μὲν πρώτον μετρικόν γένος, οπερ περιλαμβάνει το τροχαϊκόν καὶ ἰαμβικόν είδος, καλείται έπιπλοχή τρίσημος δυαδιχή, δυαδιχή μέν, διότι περιέχει δύο είδη, το τροχαϊκὸν καὶ τὸ ἰαμδικόν, τρίσημος δὲ διότι τὰ μέτρα ταῦτα σύγκεινται έκ ποδών τρισήμων. Το δὲ δεύτερον μετρικόν γένος καλεῖται ἐπιπλοχή τετράσημος δυαθική, δυαδική μέν, διότι περιλαμβάνει δύο μετρικά είδη, τὰ δακτυλικόν καὶ το ἀναπαιστικόν, τετράσημος δέ, διότι τὰ εξδη ταῦτα σύγκεινται ἐκ ποδών τετρασήμων. 'Ωσαύτως δὲ και τὸ τρίτον μετρικόν γένος άποτελεῖ έπιπλοκὴν ἐξάσημον, τριαδικὴν μέν κατά την παλαιοτέραν μετρικήν θεωρίαν, τετραθικήν δε κατά την τοῦ Ἡλιοδώρου καὶ τοῦ ὀπαδοῦ αὐτοῦ Ἡφαιστίωνος καὶ ἄλλων, οῖτινες πρός τοῖς δύο ἰωνικοῖς καὶ τῷ Χοριαμδικῷ ἐδέχοντο καὶ τέταρτον είδος το άντισπαστικόν. Το δὲ πεντάσημον γένος κατὰ τον Σχολιαστην τοῦ Ἡφαιστίωνος ἐν σελ. 125 W. δέν ἔχει ὡς τὰ ἄλλα ἐπιπλοκήν. «τὸ δὲ παιωνικόν ἐπιπλοκήν οὐκ ἔχει, ὡς τὰ προειρημένα». Ή δὲ μετάπτωσις των είδων έχάστης ἐπιπλοχῆς εἰς ἄλληλα γίνεται διὰ προσθέσεως ἢ ἀφαιρέσεως συλλαδῆς ἢ συλλαδών τινων ἐν τῆ ἀρχῆ του μέτρου γινομένης, οίον δια προσθέσεως εν τη άρχη του τροχαϊκού μέτρου μιᾶς βραχείας συλλαδής μεταπίπτει τοῦτο εἰς ἰαμβικόν. ΟΙ παλαιοί μετρικοί λέγουσιν ότι και τάνάπαλιν άφαιρουμένης τῆς πρώτης μακράς του τροχαϊκού γίνεται το ἱαμθικον (πρθλ. Σχολ. Ἡφαιστ. σελ. 137), τοῦτο όμως δὲν εἶνε όρθόν, διότι ἐὰν ἐκ τοῦ τροχαϊκοῦ π. χ. τριμέτρου ἀφαιρεθή ἡ πρώτη μακρά,

-0-01-0-01-0-0

τό ίντεθην γεννώμενον ίχμβικόν μέτρον δίν θχ έχη ἐν τάξει τὰς ἀλόγος σύλλαβάς. Έπι τῶν ἄλλων διμος ἐπιπλοκῶν ἡ μετάπτασις γίνεται ἀδιαφόρως δι' ἀραιρίσεως ἡ διὰ προσθέσεως μιᾶς ἡ πλειόνων συλλαβών οἰον τό δακτυλικόν μεταδλλεται εἰς ἀναπαιστικόν δι' ἀραιρίσεως τῆς πρώτης μακρᾶς ἡ διὰ προσθέσεως κατὰ τὴν ἀρχὴν διο βραχιεῶν, καὶ τό ἀναπαιστικόν πάλιν εἰς δακτυλικόν δι' ἀραιρίσεως τῶν διο πρώτων βραχιεῶν ἡ διὰ προσθέσεως κατὰ τὴν ἀρχὴν σοῦ ἀναπαιστικοῦ μέτρου μιᾶς μακρᾶς, Ο αὐτὸς δὲ λόγος καὶ ἐπὶ τῆς ἱξασήμου ἐπιπλοκῆς' διότι ἐχ τοῦ ἰωνικοῦ ἀπὸ μείζονος ἀραιρουμένης τῆς πρώτης μακρᾶς, τὸ μέτρον γίνεται γοριαμβικόν, ἐκ τούτου ἐπικλοκ τάλιν δὲ εἰς τὸ ἀπὸ μείζονος ἰωνικὸν πόλιν δὲ εἰς τὸ ἀπὸ μείζονος ἰωνικὸν προτασσομένων δὲο βραχιεῶν γίνεται τὸ ἀπ' ἐλάσσονος ἰωνικὸν καὶ εἰς τοῦτο προτασσομένης μιᾶς μακρᾶς, γίνεται τὸ χοριαμβικόν. Πρόλ. καὶ Σχολ. Ήραιστ. σελ. 137 κἰ. W.

182. Συγκεφαλαιούμενοι λοιπόν τὰ εἰρημένα λέγομεν ότι οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ κατὰ τὴν ποιότητα τῶν ποδαν διέκρινον όττὰ μετρικὰ εἰδη, ἄτινα ἐκάλουν μέτρα πρωτότυπα. Τούτοις προεθθηκεν ύστερο ὁ Ἡλιόδωρος καὶ ἐνατον πρωτότυπον τὸ ἀντιοπαστικόν. 'Αλλ' όμως οῦτε ἡ διαίρεσες μέτρων τινῶν κατὰ ἀντιοπάστους ἐγίνετο ὑπὸ τοῦ 'Ηλιοδώρου κατὰ τὸν ἀλιθή βυθμικὸν λόγον, οῦτε ἡ ἀντιοπαστικὸ καθ ὑδιου θεωρία ἔχει ἀλήθειὰν τινα, ἀλλ' εἰνε φαθλον ἐπινόημα τῆς μεταγενιστέρα ἐρυθμικῆς θεωρίας. 'Ο δὲ Φιλόξενος προεθθηκε καὶ ἀκατον πρωτότυπον τὸ προκεδευσματικόν, ἄλλοι δὲ τὸ πυρρεγιακὸν (πρῶλ. 'Ἡφαιστ: σελ. 29 W'.). Ἡμεῖς όμως πρέπει νὰ ἀρκεσθωμεν εἰς τὰ όκτὸ πρωτότυπα μίτρα τὰ εἰρημένα κατὰ τὸ παλαιότερον καὶ διγίστερον σύστημα τῆς μετρικῆς θεωρίας.

ΣΗΜ. Ἡ πραγματεία τῆς μετρικῆς θεωρίας κατὰ τὸ σύστημα τῶν ἐννία πρωτοτόπων μέτρων, ἦτις κατὰ πρώτον ἀποδείκυνται γενομένη, ὁπὸ τοῦ Ἡλισδόρου, ὅστις κατὰ τὸν Μέριον Οὐκτκορίνου inter Graecos hujusce artis antistes aut primus aut solus est, μετὰ τὴν ἀπόλεκαν τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἡλισδόρου διεσώθη πλήρης ἐν τῷ τοῦ Ἡραιστίωνος ἐγχιιριδίω περὶ μέτρων, ὅπος ἐνε ἐπτονή ἐκ τινος τῶν διέξοδικωτέρων συγγράμματὸν αὐτοῦ περὶ μέτρων. Διότι ς "Ηφαιστίων κατ' άρχας μέν συνέγραψε μετρικόν τι σύγγραμμα έκ 48 βιβλίων συγχείμενον, υστερον δε επιτεμών έγραψεν άλλο εξ 11 βιβλίων καὶ μετά τουτο άλλο ἐκ τριῶν, οὐ ἐπιτομὴ εἶνε το σωζόμενον έγγειρίδιον έξ ένος βιδλίου. Έχ τῶν μειζόνων συγγραμμάτων του Ἡφαιστίωνος ἐλήφθησαν καὶ τὰ εἰς τὸ σωζόμενον έγχειρίδιον σχόλια, ὧν τὰ θεμέλια ἔθετο ὁ Λογγίνος. Σὺν τῆ ἐπικουρία λοιπὸν ταύτη τῶν σχολίων τὸ ἐγχειρίδιον τοῦ Ἡφαιστίωνος παρέχεται ἡμῖν πλήρη διδασχαλίαν της μετρικής θεωρίας χατά τὸ σύστημα των έννέα πρωτοτύπων μέτρων. Βραχυτέρα είνε η πραγματεία των έννέα πρωτοτύπων μέτρων παρ' 'Αριστείδη τῷ Κοιντιλιανῷ, ήτις εί καὶ ἔν τισι διαφέρει του Ἡφαιστίωνος, δμως ώσαύτως έρρύη ἐκ τῆς θεωρίας του Ἡλιοδώρου.- Πλην τοῦ συστήματος τούτου τῶν ἐννέα πρωτοτύπων μέτρων διεσώθη εἰς ἡμᾶς καὶ ἔτερον σύστημα τὸ τῶν ἀρχεγόνων καὶ παραγώγων μέτρων, καθ' ο ή πραγματεία της μετρικής εγίνετο ούχι κατά τὰ διάφορα γένη καὶ εἴδη των μέτρων, ἀλλὰ δύο μέτρα, τὸ δακτυλιχὸν έξάμετρον καὶ τὸ ἰαμβικὸν τρίμετρον, ἐλαμβάνοντο ὡς ἀρχέγονα ήτοι άρχικα μέτρα καὶ ἐκ τούτων διὰ προσθέσεως ἢ ἀφαιρέσεως συλλαδών παρήγοντο πάντα τὰ λοιπὰ μέτρα. Ἡ διάθεσις τοῦ δευτέρου τούτου συστήματος είνε ήττον επιστημονική και ύπολείπεται τοῦ πρώτου, καὶ δίμως φαίνεται άρχαιότερον ἐκείνου. Ὁ παλαιότατος άντιπρόσωπος αὐτοῦ εἶνε ὁ Μπρχος Τερέντιος Οὐάρρων. Ἄγνωστος δ' είνε ὁ 'Αλεξανδρίνος γραμματικός, φ ηκολούθει ο Οὐάρρων, φαίνεται δὲ ὅτι ἥχμασεν οὐτος μετὰ τοὺς κατὰ Σωτάδην χρόνους, ἐπειδή τὰ ὑπὸ τοῦ Οὐάρρωνος μνημονευόμενα ἰωνικὰ μέτρα ώνομάσθησαν οῦτως ἀφ' οὖ παρεφάνη ὁ Σωτάδης, πρότερον βακχειακὰ καλούμενα. 'Ο δέ Φρειδερταος Λέων (Fr. Leo, Hermes XXIV σελ. 286 κέ.) ώς τοιοῦτον ὑπολαμβάνει τὸν Περγαμηνὸν Κράτητα τὸν ἐκ Μαλλοῦ. Τη μετρική του Ουάρρωνος θεωρία ηκολούθει ο κατά τὰς άρχας τῆς 'Ρωμαϊνής αὐτοκρατορίας ἀκμάσας Caesius Bassus ἐν τῷ ὡσαύτως μέχρι ολίγων άλλα σημαντικών λειψάνων απολωλότι συγγράμματι αὐτοῦ ars ad Neronem. Πλήρης πραγματεία τοῦ συστήματος τῶν άρχεγόνων καὶ παραγώγων μέτρων σώζεται ἐν τῷ τρίτφ τῶν μετριχῶν συγγραμμάτων τοῦ Τερεντιανοῦ Μαύρου. Κατὰ τὸ σύστημα τούτο πραγματεύεται την μετρικήν καὶ ὁ Atilius Fortunationus καὶ ό Diomedes. Ὁ δὲ Marius Victorinus (ἡ μᾶλλον ὁ Aelius Festus Aphthonius) πραγματευθείς κατά πρώτον τὴν μετρικὴν κατά τό πρώτον σύστημα τὸ τῶν ἐννέα πρωτοτύπων μέτρων, ἡχολούθει δἰ ἐνταῦθα τοῖς ἔχνεσι τοῦ Ἡλιοδώρου, ἐν τέλει ἐπτρέρει καὶ δεύτερον μέρος, ἐν ῷ πραγματεύεται καὶ πάλν τὴν μετρικήν κατ ἄλλο συστημα, κατὰ τὴν τοῦ Οὐάρρωνος καὶ Καισίου Βάσου θεωρίαν τῶν παραγώγων μέτρων (πρῶλ. βιῶλ. γ΄ κεφ. 1. βιῶλ. γ΄ κεφ. 4 κἰ. βιῶλ. δ' κεφ. 1).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄

Περί της σημασίας ήτοι της εἰς σημεία η βάσεις διαιρέσεως των μέτρων.

183. Αι περίοδει όται τὰ μέτρα ἐρρύθμωι ἀπαγγελλόμενα ἐλάμδανον διάφορα σημεία όται ποδικούς χρόνους, ἄρσιις δηλαδή και θεσις, καθ' ἄ ὑ τῷ κεραλαίψ περὶ κώλων καὶ τῆς σημασίας αὐτῶν είπομεν. Τὰ σημεία δὶ ταὐτα, ὧν ἔκαστον, καθ' ἄ ἐκεί είπομεν, περιελάμβανεν ἕνα ἢ δύο ἀπλοῦς ἢ ἀσυνθέτους πόδας, ἦσαν δηλαδή μονοποδικά ἢ διποδικά, ὑπὸ πῶν μετρικών ἐκαλοῦντο βάσειε καὶ λατιπότι percussiones. Κατὰ τὸν ἀριθμόν δὲ τῶν ὡς μέτρων λαμβανμένων βάσιων, εἰς ὡς ἐν τῆ σημασία ἤτοι τῆ ῥυθμικῆ προφορὰ δημροῦντο τὰ μέτρα, ἐκαλοῦντο δίμετρα, ὅτε συνέκειντο ἐκ δύο μονοποδικῶν ἢ διποδικών βάσεων, τρίμετρα, ὅτε συνέκειντο ἐκ δύο μονοποδικῶν ἢ διποδικών βάσεων, τρίμετρα, ὅτε συνέκειντο ἐκ τριῶν τοιούτων, καὶ ἐρεξῆς ὁμοίως.

'Ο παρὰ τοις "Ελλησι μετρικοίς Ιπί τῆς κατά μονοποδίαν ἡ διποδίαν διαιρέσιας τῶν μέτρων χρήτιμος δρος είνε ε βαλιομεν τὰ μέτρα κατὰ πόδα ἡ κατὰ διποδίαν» α τὸ μέτρον βαίνιται καθ ἐναπόδα (καπό μονοποδίαν) ἡ κατὰ διποδίαν», σπανίως δὲ α τὸ μέτρον μετριέται». 'Ο δρος δὲ οὐτος βαίνεται ἔχει παντάπατ ἐνθιμικὴν σημασίαν, εἰ καὶ δὲν εὐρίσκεται ἐν τοῖς σφζομένοις ἐνθιμικοῖς ἀποπτάμιαπ τοῦ 'Αριτατόζένου, Πρόλ. Σχολ. εἰς Αίσχ. 'Επτ. Θ. 128 ακυρίως δ' είπον βαίνη, ἑυθμοί γάρ εἰσι, βαίνονται δὲ οἱ ἐνθιμοί, διαιρείται δὲ τὰ μέτρα, οὐχὶ βαίνεται». Οὐδεμία ἄρα ἀμφιδολία ὅτι α βαίνομεν τὸ μέτρα, οὐχὶ βαίνεται». Οὐδεμία ἄρα ἀμφιδολία ὅτι α βαίνομεν τὸ μέτρα, οὐχὶ βαίνεται». Οὐδεμία ἄρα ἀμφιδολία ὅτι α βαίνομεν τὸ μέτρα, οὐχὶ βαίνεται». Οὐδεμία ἄρα ἀμφιδολία ὅτι α βαίνομεν τὸ μέτρα, οὐχὶ διατοδιναμεί τῷ σημαντόμεδα τὸ μέτρον ἡ σὸ ὑνθιμού διὰ τῆς κρούσοιος τοῦ ποδές. Οἱ δὶ Λατίνοι μετρικοί τὸ βαίνεται κτλ. μεταφράζουσι διὰ τοῦ ἰρροdia λέγουσι καὶ conjugatio, combinatio, ἡ ἀντὶ Αντι δὶ τοῦ ἰβροdia λέγουσι καὶ conjugatio, combinatio, ἡ ἀντὶ

per monopodiam, per dipodiam λέγουσι και singulis pedibus. τ ἀπλῶς pedibus, καὶ binis, conjugatis pedibus. Πλήν τοῦ scandi οί Λατίνοι μετριχοί μεταχειρίζονται καὶ τὸν τεχνικόν όρον perculi ή feriri, όπερ δηλοί καθαρώτερον την σημασίαν του ρυθμού. Καὶ ἐπὶ των τριών τούτων βημάτων προστίθεται ο άριθμος των μονοποδιών ή διποδιών δι' άριθμητικοῦ ὀνόματος: οἰον περί τοῦ δακτυλικοῦ έξαμέτρου λέγεται scanditur sexies (Diomed. 461) περί του ίαμβιχοῦ τετραμέτρου per combinationem quater feritur (Diomed. 480), feritur dipodiis quatuor (Victor. 170) περί τοῦ ἰαμβικοῦ τριμέτρου feritur combinatis pedibus ter (Diom. 479), jugatis per dipodiam binis pedibus ter feritur (Victor, 167). Έν τοῦ βαίνεσθαι και percuti παράγονται οι συνώνυμοι τεχνικοί δροι βάσις και percussio, οῖτινες εἶνε χρήσιμοι πρώτον μέν ὡς ὄνομα ἀφηρημένον δηλούντες το βαίνειν, σημαίνεσθαι, τουτέστι την είς σημεία η ποδικούς χρόνους διαίρεσιν (πρόλ. 'Αριστείδ. Κοϊντίλ. σελ. 57. Mar. Victor. σελ. 101 «est autem percussio cujuslibet metri in pedes divisio»), ώστε ἰσοδυναμοῦσι τῆ ὑπὸ τοῦ Αριστοζένου σημασία χαλουμένη. δεύτερον δέ ώς ὄνομα συγκεκριμένον δηλούντες την μονοποδίαν ή διποδίαν, καθ ήν βαίνεται ή μετρεϊται το μέτρον ή ό ρυθμός, ώστε έπὶ τῆς χρείας ταύτης συμπίπτουσι τῷ τοῦ ᾿Αριστοξένου σημείφ ήτοι ποδικφ χρόνφ. "Οπως οί "Ελληνες λέγουσι «λέγεται δὲ τὸ ἡρωϊκὸν καὶ ἐξάμετρον ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βάσεων» (Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 162 W.), ούτω λέγεται υπό των Λατίνων feritur dipodiis trimeter tribus, quem a numero pedum ut diximus nostri senarium, a numero vero percussionum trimetrum Graeci dixerunt (Mar. Vict. 170), tribus percussionibus per dipodias caeditur (Vict. 107). Πρβλ. και Quintil. instit. 9, 4. 51- major tamen illic licentia est ubi tempora etiam animo metiuntur, et pedum et digitorum ictu intervalla signant quibusdam notis atque aestimant quot breves illud spatium habeat; inde τετράσημοι, πεντάσημοι, deinceps longiores fiunt percussiones. 'Ο 'Ηραιστίων κατά σύμπτωσιν βεβαίως ευρίσκεται μεταχειριζόμενος τον όρον βάσιν μόνον εν τῷ λόγφ περὶ μικτῶν μέτρων, ούχι δε και εν τφ περι των καθκρών. Έναλλὰξ δε και ταυτοσήμως τφ όρφ τούτφ μεταχειρίζεται ό Ἡφαιστίων καὶ τοὺς όρους διποδίαν καὶ συζυγίαν, λέγων «διποδία (ἢ συζυγία ἢ βάσις) ἰωνικὴ» ἢ ἀπλῶς «ἡ ίωνική, ή ίαμδική, ή τροχαϊκή», έξυπακουομένου τοῦ βάσις κτλ. Μεταγενίστεροι δέ τινες μετρικοί περιορίζουσι τὴν χρῆσιν τῆς βάσειος εἰς μέσνην τὴν διποδίαν ἀκατάληκτον είτε καταληκτικήν (πρδλ. Ματ. Victor. 61. Βάχει 21), οἱ ἀγραίστεροι ἀροφ μεταγειρίζοντο αὐτὴν οἰ μόνον ἐπὶ τῆς διποδίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς μονοποδίας οἰον ὁ Ἡλιώδωρος (παρὰ τῷ σρολ. Ἡραιστ. επλ. 197 W.) καλεί βάσεις τὰς μονοποδίας τοῦ μέτρου αυδὰ τῶν κυναδάλων οὐδὰ τῶν ...». "Ωσαύτως ό σγολικατής τοῦ Ἡραιστίωνος σελ. 161 καλεί βάσεις τὰς μονοποδίας τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου" «τὰ γὰρ ιδρυθμα τῶν ἐπῶν οὐ συναπαρτίζομένας ἔξει τὰς βάσεις τοῖς μέρεια τοῦ δλου (γρ. λόγου), ώς τὸ ὕδριος εἰνεκα τῆσθε ἄρρυθμον γὰρ τοῦτο. Λέγεται δὲ τὸ ἡρωτ κν κι κὶ ἐξμιετρον ἀπὸ τοῦ ἀρθμοῦ τῶν βάσειων».

184. "Οτι δὲ αἱ κατὰ τοὺς μετρικοὺς μονοποδικαὶ καὶ διποδικαὶ αὐται βάσεις ἢ percussiones τῶν μέτρων εἶνε αἰ αὐταὶ καὶ τὰ σημεία τοῦ 'Αριστοζένου, εἰς ἀ διαιροῦνται οἱ σύθετοι πόδες ἢ τὰ κῶλ, τοῦτο θὰ δηλωθῆ εἰθὺς ἐν τῆς ἀκαλούθου ἐξετάσεως τῆς βάσεως ἤτοι ἐρυθμικῆς διαιρέσεως τοῦ τετραμέτρου, διμέτρου, ἐξαμέτρου καὶ

τριμέτρου.

Α΄. Τετράμετρος. Κατά τους μετριχούς μέτρα έξ όκτὼ τρισήμων ή τετρασήμων ποδών (τροχαίων, ἰάμθων, δακτύλων, ἀναπαίστων) διαιρούνται είς τέσσαρας διποδικάς βάσεις ή percussiones καὶ λαμβάνουσιν, ὡς λέγουσιν οἱ Λατῖνοι μετρικοί, quatuor pedum vel digitorum ictus: μέτρα δὲ ἐκ τεσσέρων πεντασήμων ἢ ἔξασήμων (παιωνικών ή Ιωνικών) μονοποδιών διαιρούνται είς τέσσαρας μονοποδικάς βάσεις ή percussiones και λαμβάνουσιν ίσους ictus, όθεν καὶ τετράμετρα πάντα τὰ μέτρα ταῦτα καλοῦνται καθώς καὶ τὸ έξ όκτω δακτύλων συγκείμενον μέτρον (πρβλ. 'Αριστείδ. Κοϊντιλ. σελ. 33, Victor. σελ. 103, Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 174, 24). Κατὰ τὸν Αριστόξενον οὐδὲν τῶν μέτρων τούτων δύναται νὰ ἀποτελἢ ἔνα σύνθετον πόδα ήτοι εν κώλον,διότι έκαστον αὐτων ὑπερδαίνει τὸ ὡρισμένον μέγιστον μέγεθος των συνθέτων ποδών ή κώλων. Έκαστον λοιπόν τετράμετρον ἀνάγκη νὰ ληφθή ὡς συγκείμενον τοὐλάχιστον ἐκ δύο συνθέτων ποδών. Καὶ τὸ μὲν ἰαμδικὸν τετράμετρον κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ὦδής εἰς τὴν Μοῦσαν σύγκειται ἐκ δύο συνθέτων ποδῶν (ῥυθμῶν) δωδεκασήμων, είκότως δέ καὶ τὰ λοιπὰ τετράμετρα πρέπει νὰ διαιρεθώσιν είς δύο κώλα. Έκκτερον δὲ τῷν κώλων τούτων εἶνε ἐν μέν τφ τροχαϊκφ, ἰαμδικφ, δακτυλικφ καὶ ἀναπαιστικφ τετραμέτρφ τετραποδία, ἐν δὶ τῷ ἰωνικφ καὶ παιωνικφ τετραμέτρφ διποδία, ἄρα πανταχοῦ ἐκ δύο σημείων συγκείμενος πούς σύνθετος δακτυλικός.

ταχοῦ έκ δύο στ	τετράμε	thon			
Bádic percussio	Bádic percussio	βάσις percussio	ĝádiç percussio		
χλιθέ μευ γέ-	ροντος εὐέ-	θειρα χρυσό-	πεπλε χούρα _ ∪ _ ∪		
δέξαι με κω-	μάζοντα δέ-	ξαι, λίσσομαί Ο _ Ο _	υ		
οχλάκι 8, ξη κοδη-	φαζς όρέων δχα	θεοίσιν άδη πολύ-	φοινος ξορτά		
τίνες αδ πόντον	κατέχουσ' αδραι	νέφος οὐράνιον Ο Ο _ Ο Ο _	. 468, obgha		
2 26yr 6t-	λη Κέκροπος	- ο ο ο αητοφυές	'Αττική _ ∪ _		
πόδα, γόνυ, χοτύ-	λην, ἀστραγά-	λους, ἐσχία,	 hubope		
έκατόν μέν	Διὸς υξόν	τάδε Μώσαι	χροχόπεπ) Ο Ο –		
onueïov	onueïov	สกนะเอง	σημεῖο		

πους σύνθετος δακτυλικος πους συνθετος σακτυλικος Εχ τούτων γύνεται δήλων ότι παντός τετραμίτρου αι τέσσαρες βάσεις ή percussiones, άς έχει κατά τούς μετρικούς, συμφωνούσιν άκριδως πάντοτε τοίς τέσσαροι σημείοις, άπερ έχει κατά τον 'Αριστόξενον τό ποιούτο μέγεθος.

Β΄ Δέμετρον. Τὸ δὲ δίμετρον τὸ ήμισυ ον τοῦ τετραμέτρου, κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ ποδικοῦ γένους διαιρείται εἰς δὺο διποδικας κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ ποδικοῦ γένους διαιρείται εἰς δὺο διποδικας ή μονοποδικάς βάσεις ή percussiones, ἀσαύτως δὲ καὶ κατὰ τὸν "Αριστόξενον τὸ τοιοῦτο μέγεθος λαμβάνει πάντοτε δύο σημεία.

Γ΄. Έξάμετρος. Οι παλαιοί μετρικοί λόγον ποιούνται περί δύο κατά μονοποδίαν βαινομένων έξαμέτρων μονοειδών, τοῦ τε δακτυλικού και του παιωνικού. Και το μέν δακτυλικόν έξάμετρον έγει εξ βάσεις (πρόλ. Σγολ. Ἡφαιστ. σελ. 162 W.) ή percussiones (Vict. 86 « sex enim pedum percussio versum quidem hexametrum faciet ». Pseudo-Atil. 340 « sex pedibus feritur »). Καὶ ἐπὶ τοῦ παιωνικοῦ δὲ μέτρου ἕκαστος παίων ἀποτελεῖ μίαν βάσιν (πρόλ. Ήλιόδ. παρά Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 197 W.), ώστε τὸ παιωνικόν έξάμετρον περιέχει εξ βάσεις. Κατά τὸν Αριστόξενον οὕτε τὸ τεσσαρεσκαιεικοσάσημον δακτυλικόν, οὕτε τὸ τριακοντάσημον παιωνικόν έξάμετρον δύναται νὰ ἀποτελῆ ἕνα σύνθετον πόδα, ἀνάγκη λοιπόν να διαιρήται είς πλείονας και κατά τὸν ἀπλούστατον λόγον είς δύο τριποδίας, τό μεν δηλαδή δακτυλικόν είς δύο δωδεκασήμους, τό δέ παιωνικόν είς δύο πεντεκαιδεκασήμους συνθέτους ζαμδικούς πόδας. Τούτοις συμφωνεί ή σωζομένη μελωδία των δύο δακτυλικών έξαμέτρων έν τη ώδη είς την Μούσαν, Έπειδη δε κατά τον 'Αριστόξενον ή τριποδία ώς σύνθετος ζαμβικός πούς διαιρείται είς τρία σημεία, τὸ δλον ἐξάμετρον περιέχει εξ σημεία. Τὸν αὐτὸν δὲ ἀριθμὸν τῶν σημείων θὰ ἔχη τὸ ἐξάμετρον, καὶ ἄν ληφθῆ ὡς ἐκ τριῶν συγκείμενον διποδιών, έπειδή τότε θὰ περιέχη τρείς συνθέτους δακτυλικούς πόδας, ών έκαστος περιέγει δύο σημεία.

έξάμετρον Bádic βάσις Bádic βάσις βάσις βάσις percussio percussio percussio percussio percussio percussio Καλλιόφά, μουσών ποοκαπεια σοθανέτι τεοπνών _ _ _ _ - v v _ _ _ _ 'Appoblτα μέν οὐκ fart uápγος δ"Ερως οία πατο παίσδει _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ U dnuelov onueïov dnuevov dnueïov onucion onucion πούς σύνθετος ζαμδικός πούς σύνθετος ίαμδικός.

Κατὰ ταῦτα λοιπὸν καὶ ἐπὶ τῶν έξαμέτρων αὶ βάσεις ἢ percussiones των μετρικών συμπίπτουσιν άκριδως τοῖς σημείοις τοῦ 'Αριστοξέγου.

Δ'. Τρίμετρον. Τὸ μὲν ἰαμδικὸν τρίμετρον ἔχει τρεῖς διποδικὰς βάσεις ή percussiones, ως λέγουσιν οι παλαιοί μετρικοί· οίον δ Μάριος σελ. 170 λέγων ώδε feritur dipodiis trimeter tribus, quem. a numero percussionum trimetrum Graeci dixerunt. χχί σελ. 107 tribus percussionibus per dipodias caeditur. σελ. 167 jugatis per dipodiam binis pedibus ter feritur. Diomed. 479 feritur combinatis pedibus ter. Το αυτό δε πρέπει να δεχθωμεν και περί του σπανίου τροχαϊκού τριμέτρου. Κατά δὲ τὸν 'Αριστόξενον τό τε ἰαμβικὸν καὶ το τροχαϊκὸν τρίμετρον δύναται νὰ ἀποτελῆ ένα πόδα σύνθετον ἰαμβικόν ὀκτωκαιδεκάσημον, ὅστις εἶνε καὶ ὁ μέγιστος των λαμδικών ποδών, ως τοιούτος δε διαιρείται είς τρία σημεία. Τό δὲ δακτυλικόν καὶ ἰωνικόν (ἀπ' ἐλάσσονος) τρίμετρον κατὰ μέν τὸν γενικὸν κανόνα τῶν μετρικῶν βαίνεται κατὰ μονοποδίαν, ὥστε περιέγει τρείς μονοποδικάς βάσεις κατά δὲ τὸν 'Αριστόξενον αμφότερα τὰ μεγέθη ταῦτα δύνανται νὰ ἀποτελῶσι συνθέτους ἰαμβικοὺς πόδας, το μέν δακτυλικόν τρίμετρον ίαμδικόν δωδεκάσημον, το δέ λωνικόν λαμδικόν οκτωκαιδεκάσημον, καλ ώς τοιαϋτα έχουσι τρία σημεία. Παιωνικά δε τρίμετρα δεν μνημονεύονται ύπο των άρχαίων, νεύονται καὶ ἰωνικὰ τρίμετρα ἀπὸ μείζονος. όπως δέν μν

v	μονεύονται και	τρίμετρον	
	Bádic percussio	Bádic percussio	βάσις percussio
-	Εστε ξένοι- ∪ _ ∪ _	ar heryf.Xore	0 - 0 -
	Ζεϋ πάτερ, γά-	μον μέν οὖχ ἐ-	_ υ _ δαισάμην
	έν δὲ Βα-	τουσιά- υ υ	δης
	Διονύσου	σαύλαι Βασ-	oapige?
	σημεΐον	σημεῖον	dnyeĩov

πούς σύνθετος ίαμβικός.

185. Έκ τῶν ήδη εἰρημένων συνάγεται ὡς βέβαιον συμπέρασμα. ότι αί διποδικαί ή μονοποδικαί βάσεις ή percussiones των μέτρων κατά τους μετρικούς συμπίπτουσιν άκριδώς τοις μονοποδικοίς ή διποδικοϊς σημείοις, είς ά διαιρούνται κατά τὸν 'Αριστόξεον οἱ σύνθετοι πόδες ή τὰ κῶλα. Τῆς ταὐτότητος δὲ ταύτης ἀποδειγθείσης, δυνάμεθα την των μετρικών θεωρίαν πρός την του 'Αριστοξένου συγκρίνοντες, ήτις πάντως ήτο ορθοτέρα, νὰ βασανίσωμεν όσα λέγουσιν οί μετρικοί περί τῆς βάσεως τῶν μέτρων καὶ νὰ ἐπανορθώσωμεν τὰ ἡμαρτημένα ή νὰ συμπληρώσωμεν τὰ έλλείποντα. Οἱ παλαιοὶ π. γ. μετρικοί περί της βάσεως των μέτρων ήτοι της είς βάσεις ρυθμικής διαιρέσεως αὐτῶν ἔχουσι τὸν ἐξῆς γενικὸν κανόνα. Κατὰ μονοποδίας μέν βαίνονται ήτοι διαιρούνται τὰ δακτυλικά, παιωνικά καὶ άμφότερα τὰ ἰωνικὰ μέτρα, κατὰ διποδίας δὲ τὰ ἀναπαιστικά, τρογαϊκὰ καὶ ἰαμβικά. Οὔτω τοὐλάγιστον πρέπει νὰ διατυπωθή ὁρθότερον ὁ κανών, διότι οἱ μετρικοὶ λαμβάνοντες τὸν ἰωνικὸν καὶ τὸν παίωνα ώς έχ δύο άπλων συγκείμενον σύνθετον πόδα ήτοι ώς διποδίαν ή συζυγίαν διατυπούσε τὸν κανόνα ώδε per monopodiam sola dactylica, per dipodiam veró cetera scandi moris est, ώς λέγει ὁ Μάριος Οὐικτωρίνος σελ. 53 Κ., οίς συμφωνεί καὶ τὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος ἐγχειρίδιον. Ο κανών όμως ούτος ούτω γενικώς διατυπούμενος, όπως άνωτέρω και διωρθωμένον διετυπώσκμεν αὐτόν, δὲν εἶνε ἀκριδής, αύτοι δε οι παλαιοί μετρικοί δεν παραλείπουσι να άναπληρώσωσι τό έλλιπές οίον περί των δακτυλικών μέτρων λέγουσιν ότι τὰ ὑπερδαίνοντα το μέγεθος τοῦ έξαμέτρου δὲν βαίνονται κατὰ μονοποδίαν, ἀλλὰ κατά διποδίαν. Πρόλ. Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 174 W. «ἐὰν γὰρ ὑπερδῆ τὸ δακτυλικὸν τὸ έξάμετρον, κάκεῖνο βέβαια κατὰ διποδίαν. 'Αριστείδ. Κοϊντιλ. έν μετρ. σελ. 52 Meib. «βαίνουσι δέ τινες αὐτὰ καὶ κατὰ συζυγίαν ποιούντες τετράμετρα καταληκτικά». "Επειτα δέ συμβαίνει ώστε άναπαιστικά τινα μέτρα τάνάπαλιν νὰ βαίνωνται οὐγὶ κατὰ διποδίαν, άλλὰ κατὰ μονοποδίαν. Πρβλ. Mar. Victor. 75 K. percutitur vero versus anapaesticus praecipue per dipodiam, interdum et per singulos pedes. 'Ο δὲ 'Αριστείδης περὶ τοῦ αὐτοῦ αναπαιστικού μέτρου λέγει (ἐν τῆ μετρ. σελ. 52 Meib.) «ὅτε μέν έστιν άπλοῦν (τουτέστι μέχρι τοῦ τεσσαρεσκαιδεκασήμου μεγέθους) καθ' ενα πόδα γίνεται. ότε δὲ σύνθετον (ότε δηλαδή ὑπερβαίνει τὸ 24 σημον μέγεθος). . κατὰ συζυγίαν ἢ διποδίαν ». Κατὰ ταῦτα λοιπόν οί μετρικοί διδάσκουσιν ότι τὰ μὲν δακτυλικά καὶ άναπαιστικά μέτρα βαίνονται ότὲ μὲν κατὰ μονοποδίαν, ότὲ δὲ κατὰ διποδίαν, τὰ δε τροχαϊκά και ιαμθικά κατά διποδίαν, τὰ δε παιωνικά και ιωνικά χατά μονοποδίαν. 'Αλλ' όμως και ο διωρθωμένος ούτος γενικός κανών των μετρικών χρήζει διορθώσεως. Το μέν τελευταίον όηθεν ότι τὰ παιωνικά καὶ ἰωνικά μέτρα ἐδαίνοντο πάντοτε κατὰ μονοποδίαν συμφωνεί τη θεωρία του 'Αριστοξένου και είνε ορθόν. Αίτιον δε τούτου το μέγεθος των ποδών. Δεν είνε όμως έπίσης ορθόν το λεγόμενον ότι τα τροχαϊκά και ἰαμβικὰ μέτρα ἐβαίνοντο πάντοτε κατά διποδίαν. Τοῦτο κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ 'Αριστοξένου συνέδαινεν ἐπὶ τῶν τετραποδιών και έξαποδιών, ούχι δε και έπι των τριποδιών και πενταποδιών, ών αι μέν πρώται κατά τον 'Αριστόζενον ελάμθανον τρία σημεία, ώστε έδαίνοντο κατά μονοποδίαν, αι δὲ δεύτεραι τέσσαρα σημεία, εν μεν διποδικόν, τρία δε μονοποδικά. Οι παλαιοί μετρικοί λαμβάνοντες πάσας τας έχ τρισήμων ποδών συγκειμένας τριποδίας και πενταποδίας ως βραχυκαταλήκτους, άντι δηλαδή τετραποδιών καὶ ἐξαποδιών, ἢδύναντο νὰ λέγωσιν ὅτι πάντα τὰ τροχαϊκὰ καὶ ίαμβικά μέτρα έβαίνοντο κατά διποδίαν, άλλ' όμως πάσαι αι τριποδίαι και πενταποδίαι δέν ήσαν κώλα βραχυκατάληκτα, άλλ' άλλα μέν τοιαύτα, ώστε έδαίνοντο κατά διποδίαν, άλλα δε άκατάληκτα, ώστε έδαίνοντο καθ' ά προείπομεν ότι διδάσκει ο 'Αριστόζενος. "Ωσαύτως δεν ηδύναντο νὰ βαίνωνται κατὰ διποδίαν καὶ τὰ τροχαϊκά και ίαμθικά κώλα τὰ ἐκ δύο ἀπλών ἤτοι ἀσυνθέτων ποδών συγκείμενα, τουτέστιν αί διποδίαι, οσάκις εύρισκοντο τοιαύτα διποδικά κώλα. Περί δὲ τῆς βάσεως τῶν δακτυλικών καὶ ἀναπαιστικών μέτρων κατά την θεωρίαν του 'Αριστοζένου, ήτις, ως εἴπομεν, πρέπει να θεωρηθή όρθοτέρα της των μετρικών, πρέπει να δεχθώμεν ότι κατά μονοποδίαν μέν εδαίνοντο αι διποδίαι, τριποδίαι και πενταποδίαι (μόνον δὲ μία βάσις τῶν πενταποδιών ἦτο διποδική), κατὰ διποδίαν δέ μόναι αι τετραποδίαι. Έξαποδίαι δέ, ως διδασχόμιθα υπό τοῦ 'Αριστοξένου, δὲν ἐσχηματίζοντο ἐκ τετρασήμων ποδών. Κατὰ τὸν τρόπον λοιπὸν τοῦτον πρέπει νὰ διορθωθή καὶ συμπληρωθή ο γενιχός των μετρικών κανών περί τῆς βάσεως των μέτρων.

νικος των μετρικών και ων τος τη διδασκαλία του 'Αριστοζένου
186. Προσέτι παρατηρούμεν ότι ή διδασκαλία του 'Αριστοζένου
είνε πληρεστέρα της των μετρικών και ως πρός την διάφορον δύναμιν
των σημείων ή βάσεων. Οι μέν δηλαδή μετρικοί τας έν των μέτρφ

πέριχομένας βάσεις ή percussiones λαμβάνουσιν ώς όμοταγείς, τούλάχιστον δεν λέγουσι το έναντίον, ότι έν τζ στιμασία τοῦ μυθμοῦ διεκρίνοντο άλλήλων αι βάσεις, έχ δύο π. χ. βάσεων ή έτβρα προεφίρετο μετά μιζονος δυνάμεως παρά την έτβραν. Ἡ διδαπαλίλο δημείς τοῦ ᾿Αριστοζένου ώς πρός τοῦτο είνε πληρεστέρα, διότι τὰ σημείς τῶν συθέτων ποδών διακρίνει εἰς βάσεις (= θέσεις) καὶ ἄρσεις, ών αὶ πρώται προεφέροντο, ώς εἰκός, μετὰ μείζονος δυνάμεως τῶν δευτέρων 'οἰον ἡ διαξιεσις τοῦ ἰαμβακοῦ τεγραμέτρου είγεν ὧδε'

	ποὺς σύνθ.	δακτυλικός.	ποὺς σύνθ. δ	ακτυλικός.
κατ' Άριστόξενον	βάσις	άρσις	βάσις	άρσις
κατά τοὺς μετρικοὺς	βάσις	βάσις	βάσις	βάσις
	×ω̈́	λον	xõì	ων.

Περί δὲ τῆς γρήσεως τοῦ ὅρου βάσις παρατηρούμεν ὅτι ὁ τρόπος. ..αθ' όν μεταγειρίζονται αὐτόν οἱ μετριχοί, δέν φαίνεται μεταγενέστερος, άλλὰ παλαιότερος καὶ τοῦ "Αριστοξένου ληφθείς ἐκ τῶν μουσικών, ώς μανθάνομεν παρά τοῦ 'Αριστοτέλους Μεταφ. 13,1. Πρβλ. § 4 καί 9· καί Πολυδ. Β΄, 199 «βάσις παρὰ τοῖς μουσικοῖς λέγεται τὸ τιθέναι τὸν πόδα ἐν ῥυθμῷ». Βάσιν δηλαδή ἔλεγον οἱ παλαιοἰ έχεῖνοι μουσιχοί, όπως χαὶ οἱ ὕστερον μετριχοί, πᾶν σημεῖον τοῦ συνθέτου ποδός ήτοι κώλου, καθότι όρχούμενοι καθ' έκαστον αὐτῶν ἔδαινον ήτοι ετίθεσαν τον ποδα καὶ άμα έμετεωριζον αὐτόν, έκ τοῦ κυριωτέρου δὲ μέρους τοῦ σημείου ήτοι ἐκ τοῦ ψόφου, ον ἐποίουν βαίνοντες, ἐκάλεσαν τὸ ὅλον σημεῖον βάσιν. Ὁ δὲ ᾿Αριστόζενος θέλων νὰ δηλώση την διάφορον δύναμιν, μεθ' ής τὰ σημεΐα τοῦ συνθέτου ποδός προεφέροντο έν τε τη φδή και τη προύσει, μετήνεγκε και είς αὐτὰ τοὺς ὄρους τῶν ἀσυνθέτων ποδῶν, τουτέστιν ἄρσεις καὶ βάσεις (=θέσεις), οὐδαμῶς δὲ ἤθελε διὰ τούτων νὰ δηλώση ὅτι ἐπὶ μὲν τοῦ σημείου, ὅπερ ἐκαλεῖτο βάσις, ἐτίθετο ὁ ποὺς τῶν ὁρχουμένων, έπὶ δὲ τοῦ ἐτέρου τῆς ἄρσεως ἐμετεωρίζετο. Διότι ἄν ἡ ἐκδοχὴ αῦτη ύποτεθή άληθής, πλην άλλων πως συμβιβάζεται τότε ή διπλή βάσις η ή διπλη άρσις των συνθέτων ἐαμβικών ποδών; πως δηλαδή ό όρχούμενος έτίθει τὸν πόδα δὶς καὶ ἡρεν αὐτὸν ἄπαξ, ἢ τἀνάπαλιν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι΄.

Περί της διαφοράς των μέτρων κατά την απόθεσιν.

187. Τὸ τέλος τῶν μέτρων τουτέστιν ὁ τελικός αὐτῶν ποὺς καλείται ὑπὸ τῶν μετρικῶν ἀπάθεσις (depositio). Εἰνε δὲ ὁ ὅρος οὐτος βεδαίως πάνυ παλαιός. Καταχρηστικῶς δὲ ἀντὶ τῆς ἀποθέσιως λέγεται καὶ κατάληδις. Ιρδλ. σχολ. Ἡραιστ. σελ. 142 W. «ἰστέον ττο ἀπόθεσις καὶ κατάληδις καὶ γενικόν ἐστιν ἡ πατάδιτ τὸ αὐτό ἐστιν ἀπόθεσις καὶ εἰδικὸν ἀντὶ τοῦ ἐλάττσοις». Τεσσάμος ἀντὶ τοῦ ἀπόθεσις καὶ εἰδικὸν ἀντὶ τοῦ ἐλάττσοις». Τεσσάμου λοιπὸν οὐσῶν τῶν ἀποθέσιον τῶν μέτρων, τῆς τε ἀκαταλήκτου καὶ τῆς καταληκτικῆς καὶ τῆς βραχικαταλήκτου καὶ τῆς ὑπερικαταλήκουο, ἐκ τούτων καὶ τὰ μέτρα γίνονται ῆτοι ἀκατάληκτα ἡ καταληκτικὰ ἡ βραχικατάληκτα ἡ ὑπερικατάληκτα.

α'. Μέτρα ἀκατάληκτα.

188. Καὶ ἀκατάληκτα μὲν λέγονται ὅσα ἔχουσιν ὅλον τὸ μέγεθος τοῦ τελευταίου ποδός ἀποτετυπωμένον διὰ συλλαθών, η ως λέγει ό Ήρχιστίων (σελ. 14 W.) «ἀκατάληκτα καλείται μέτρα δσα τὸν τελευταΐον πόδα όλόκληρον έχει, οίον [ώς] έπὶ δακτυλικοῦ, Μῶσ' ἄγε Καλλιόπα θύγατερ Διός». Ο όρος ολόκληρος ευρίσκεται και εν τῆ ρυθμική του 'Αριστείδου σελ. 40 και 97, δστις προς τους όλοκλήρους πόδας αντιτίθησε τοὺς πόδας τοὺς ἔχοντας χρόνον κενὸν (λείμμα ή πρόσθεσιν) οίον σελ. 40 λέγει «ρυθμοί όλοκλήρους τοὺς πόδας έν ταις περίόδοις έχοντες» και «ρυθμοί βραχεις ή επιμήκεις τους κενους έχοντες». Τα άκατάληκτα (ολόκληρα) μέτρα λέγονται προσέτι και τέdeta (perfecta), όπως τανάπαλιν τὰ καταληκτικά λέγονται ἀτελῆ ἡ μή τέλεια (imperfecta). Ίστέον δὲ ότι ἐπὶ τῶν ἀκαταλήκτων δακτυλικών, παιωνικών καὶ ἰωνικών ἀπὸ μείζονος μέτρων αὶ δύο βραχεῖαι της τελευταίας άρσεως χανονιχώς συναιρούνται είς μίαν δίσημον μαχράν «σεμνότητος ένεχεν», ώς λέγει ο Άριστείδης έν σελ. 50. Έπειδή δε παντός μέτρου ή τελική συλλαδή ήτο άδιάφορος, ήδύνατο δηλαδή να τεθή μακρά άντι της υπό του ρυθμου άπαιτουμένης βραχείας και τανάπαλιν, η δίσημος αυτη μακρά ηδύνατο να άποτυπωθή καὶ διὰ μιᾶς βραχείας, ὡς τἀνάπαλιν ἡ μονόπημος βραχεία τοῦ τελικοῦ τροχαίου ἐπὶ τῶν τροχαίκῶν μέτρων ἡδύνατο νὰ ἀντικατασταθή διὰ μακρᾶς. 'Ωσούτως καὶ ἡ τελική μακρὰ τῆς θέσως τοῦ
τελευταίου ποδός τῶν ἰμεδικῶν, ἀναπαιστικῶν καὶ ἰωνικῶν ἀπὶλιάσυνος μέτρων διὰ τὸν αὐτόν λόγον ήτοι διὰ τὴν τελευταίαν ἀδιάφορον ἡδύνατο νὰ ἀντικατασταθή διὰ βραχείας. Κατὰ ταῦτα λοιπόν ἡ
ἀκατάληκτος ἀπόθεεις τῶν τε ἀπὸ τῆς θέσεως καὶ τῶν ἀπὸ τῆς αặσεως ἀγουμένων μέτρων λαμβάνει τὰ σχήματα τάδε:

Youreva	a breshma va	pour		٠,٧	ilbioc a oc	*****
μέτρα	δακτυλικά.					7.0072
>>	παιωνικά .				. 4	$\circ \circ \circ \circ \circ \circ $
30	ίωνικὰ ἀπὸ	μείζον	05		. 4 -	004-9
>> .	τροχαϊκά .			1		7077
>>	ξαμβικά .					0 2 0 0
20	άναπαιστικά					01000

» ίωνικά ἀπ' ἐλάσσονος . Ο Ο 2 Δ - Ο Ο Σ Μ.
189. Καὶ τὰ μιν ἀκατάληκτα τροχαϊκά καὶ ίωνικά ἀπό μείζονος μέτρα ἦσαν ἐν τῆ παλαιξ ποιήσει σπανιώτατα. Ό 'Ηφαιστίων ἐπέ ἐκατέρου φέρει ἀνὰ ἐν μόνον παράδειγμα, τὸ ἀκατάληκτον τουν αί-

κόν τετράμετρον κλυθή μευ γέροντος ευέ|θειρα χρυσόπεπλε κούρα και τό άκατάληκτον Ιωνικόν άπό μιίζονος δίμετρον τό καλούμενον Κλεομάχειον τίς την υδρίτιν ύμων

Τούναντίον δὲ λίαν συχνὰ ἡσαν τὰ ἀκατάληκτα παιωνικὰ καὶ δακτυλικὰ μέτρα. Καὶ τὰ μὲν παιωνικά, πλὲν ὁλίγων ἰξαιρέσεων, ἰσχηματίζοντο διὰ παντὸς ἀκατάληκτα, οἰον τὸ ἀκατάληκτον τετράμετρον

ὅ πόλι ξίλη Κέκροπος, | αὐτοξυνὸς 'Αττικὰ [Γεωργ.)
 χαϊρε λιπαρὸν δάπεδον, | οῦθαρ ἀγαθῆς χθονὸς ('Αριστ. ὅ μακάρι' Αὐτόμενες, | ὅς σε μακαρίζομεν ('Αριστ. Σρηξ.)
 Τὸ αὐτό μέτρον μετὰ συναιρέσεων (κρητικών) ἐν τῷ μέσφ, οἰον

μήτε Μούσας άνακα|λείν ελικοδοστρύχους μήτε Χάριτας βοᾶν | είς χορὸν 'Ολυμπίας (Θεσμ.) ένθάδε γάρ είσιν, ὥς | φισιν ό διδάσκαλος ('Αριστ. Δευτ. μάτερ ὅ ποτνία, | κλύθι νυμφάν άδράν Δῶρι, κυμοκτύπων | ῆραν ἀλτων μυχῶν (Συμμίας). Είτα δὲ μετὰ λύσεως καὶ συναιρέσεως ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποδός (παίων δ΄), ἐ λίαν σπάνιον, οἰον ἐν ἀγορῷ δ' αὖ πλάτανον | εὖ διαφυτεύσομεν ('λριστ.

έν άγορα ο αυ παιτίσνον | ευ σταφούστος έν τέλει, Τέλος μετὰ πενταδράχεων μέν εν τῷ μέσῳ, δ΄ δὲ παίωνος ἐν τέλει, σέ ποτε Διὸς | ἀνὰ πύματα || νεαρὲ κόρε | νεδροχίτων.

σέ ποτε Διός | ανα πυματια | εντιμές κατό του χωμιχού Είτα δι τό ἀκατάδηκτον παιωνικόν πεντάμετρον άπό του χωμιχού Θεοπόμπου όπό των μετρικών Θεοπόμπειον κληθόι, οἰον πάντ' ἀγαθὰ δὶν γέγονεν ἀνδράσιν έμιος ἀπό συνουσίας (Πότοποι. iν Παισίν).

Των δε daxtedizών άχαταλήχτων επισημότατον είνε το εξάμετρον το χαλούμενον έπος, οίον

Μήνιν ἄειδε θεὰ Πηληϊάδεω 'Αχιλῆος.

'Ο δὲ ''Αρχίλοχος, 'Ανακρέων καὶ ἄλλοι σχηματίζουσι καὶ ἀκαταλήκτους τετραποδίας ἢ δίμετρα (μέτρον 'Αρχιλόχειον), οίον δαινόμενον κακὸν οϊκαδ' ἄγεσθαι ('Αρχίλ. ἐπφδ.)

άδυμελές χαρίεσσα χελιδοῖ ('Ανακρ.) μνᾶται δηὖτε φαλακρὸς "Αλεξις ('Ανακρ.).

Ο δὲ 'Αλκμὰν καὶ Στησίχορος σχηματίζουσιν ἀκατάληκτα τετράμετρα δακτυλικά Στησιχόρεια καλούμενα, οίον

α δακτυλικα Δτησιτομετα καλουμένη δια | θεοίσιν άδη πολύπολλάκι δ' έν κορυφαΐς όρεων δια | θεοίσιν άδη πολύ-(δοινος έορτὰ ('Αλχμ. 26)

σασαμίδας χόντρον τε καὶ έγκρίδας | άλλα τε πέμματα [καὶ μέλι χλωρὸν (Στησίχ. 2).

Τὸ μέτρον τοῦτο δὲν μνημονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἡραιετίωνος, ὑπ ἄλλων καλείται ὁκτάμετρον, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἡριστείδου ὁρθότερον πετράμετρον. Τελος δὲ εὐρίσκται καὶ ἀκατάληκτον πεντάμειρο δαντολικό, ὑπρος τοῦτο καλούμενον (Serv. σελ. 369) ἢ καὶ Σιμμίειον (Ύραιστ. κερ. ζ΄ σελ. 23 W), οἰον

χαῖρε ἄναξ ἔταρε, ζαθέας μάκαρ ἤδας (Σιμμ.) χρύσεον ὄφρα δι' 'Ωκεανοῖο περάσας (Στησίχ. 8).

χουσεον οφμα οι επιστα μέτρα οχή δρθας όπό τοῦ Ἡραιστίω-ΕΝΝ. Τὰ δαντυλικά ταῦτα μέτρα οχή δρθας όπὸ τοῦ Ἡραιστίανος καὶ πάντων σχεδύν των ἄλλων παλαιών μετρικών λεμδένονται ώς καταληκτικά καὶ καλοῦνται καταληκτικά εἰς διούλλεθος. Διότι ὁ τελικός ποὺς τῶν μέτρων τούτων εἰν διλληκρος καὶ οχή μεμειωμένος, ἄν δὲ ἀντὶ τοῦ σπονδείου διὰ τὴν ἐπὶ τέλους ἀδιάφορον ὑπάρχη, τροχαίος, οὐδίν τοῦτο βλάπτει, διότι ἡ ἀδιάφορος αὐτη βραχεία έχει μέγεθος ρυθμικόν τό τῆς μακράς και ούδεμία ἀνάγκη νὰ έννοηθῆ λεῖμμα ἥτοι κενός χρόνος μονόσημος πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ρυθμοῦ.

Τα δέ ακατάληκτα *άναπαιστικ*ά μέτρα ήσαν σπανιώτατα. Τοιαύτη είνε ή άκατάληκτος πενταποδία έν 'Αγαρνεύσι 284'

σε μεν οῦν καταλεύσομεν, δ μιαρά κεφαλή.

Ίσως δὲ καὶ ἡ παρ' Ἰδύκφ ἐν ἀποσπ. 2 πενταποδία

άέκων σὺν ὅχεσῷι θοοῖς ἐς ἄμιλλαν ἔδα.

Πολλῷ δὲ συχνότερα εἶνε τὰ ἀκατάληκτα *ἰαμβικὰ* μέτρα, οἶα μάλιστα τὰ τρίμετρα, οἷον

έστε ξένοισι μειλίχοις ἐοικότες.

Και ίχμδικὰ δε τετράμετρα τῆς χυρίως μελικῆς ποιήσεως είνε συχνὰ ἀκατάληκτα και μάλιστα παρὰ τοῖς τραγικοῖς. Εν δε παράδειγμα φέρει ὁ Ἡραιστίων (σελ. 18 W.) ἐκ τοῦ Ἡλκαίου τόδε

δέξαι με κωμάζοντα, δέξαι, λίσσομαί σε, λίσσομαι.

'Ηττον δὲ συχνὰ είνε τὰ ἀκατάληκτα δίμετρα ὡς αὐτοτελῆ μέτρα, οἰα τὰ ὑπὸ τοῦ 'Ηφαιστίωνος (σελ. 17 W.) μνημονευόμενα έρῶ τε δητὖτε κοὐκ ἐρῶ,

καὶ μαίνομαι κού μαίνομαι.

Τοίς μέτροις τούτοις, ως λέγει ο Ἡφαιστίων, ο Ἡνακρέων ἔγραψεν δλα ἄσματα.

έκατὸν μὲν Διὸς υἰόν. τάδε Μῶσαι κροκόπεπλοι.

Είτα δὲ τὸ παρὰ Σαπφοῖ τρίμετρον

τί με Πανδιονίς ώράνα χελιδών,

καὶ τὸ παρ' 'Αλκαίφ τετράμετρον

ἔμε δειλάν, ἔμε πασᾶν κακοτάτων πεδέχοισαν.

Μνημονεύει δι προσέτι ό Ἡφαιστίων και δίμετρα και τρίμετρα ἰωνικὰ απ' Ιλλασουος ἀκατάληκτα κατὰ τὸν ἀνακλώμενον χαρακτήρα (σελ. 39. 40 W.), και δίμετρα μέν, συχνὰ ὅντα παρ Ἡνακρίοντι, τὰ ἐξῆς

παρά δηὖτε Πυθόμανδρον κατέδυν ἔρωτα ψεύγων τρίμετρα δὲ τὸ παρὰ τῆ Σαπφοϊ

ζαελεξάμαν όνας Κυπρογενήα

καὶ τὰ παρὰ τῷ 'Ανακρέοντι από μοι θανεῖν γένοιτ' οὐ γὰο ἃν ἄλλη

λύσις έκ πόνων γένοιτ' οὐδαμὰ τῶνδε.

6'. Μέτρα καταληκτικά.

190. Καταληκτικά δὲ καλοῦνται καθ΄ Ἡφαιστίωνα (κεφ. δ΄ σελ. 14 W.) τὰ μέτρα, αδσα μεμειομένον ἔχει τὸν τελευταῖον πόδα π. Ο δὲ ᾿Αριστείδης ἐν τῆ μετρικῆ ἐν σελ. 50 λέγει ακαταληκτικά όσα συλλαδήν ἀφαιρεῖ τοῦ τελισταίου ποδὸς σεμνότητος ἔνεκν τῆς μακονέρας καταλήξεως π. Καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς θέσεως ἀρχομέτων καταληκτικών μέτρων λείπει ἐν τῆ ἀποθέσει ἡ ἄρσις τοῦ τελευταίου ποδὸς, ἥτις ἀναπληροῦται διὰ τῆς προσθήκης τοῦ ἀναλόγου κενοῦ χρόνου, ἐν μὲν τοῖς τροχαίκος τοῦ μονοσήμου λείμματος (Λ), ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς τῆς δισήμου προσθέσεως (Κ) καὶ οῦται τὸ ῥυθμικὸν μέγεθος τοῦ καταληκτικοῦ ποδὸς τῆς ἀποθέσεως ἐξισοῦται τοῖς προηγομένοις δλοκλήροις ποσί.

19 011												
17 .	αληκτικά	many a to	εàc.						4	U	v	٨
Lat	OCKAIN, FUNC	rhoV.										Ñ
	a	δακτυλ	xxx.			•						
	'n	ξωνικά	ἀπὸ	μείζο	2005		4 .		U	1	¥	Λ
	"	παιωνι	хà.				4	٠,	, ,	-	o	Λ

ΣΗΜ. ΟΙ παλαιοί μετρικοί δέχονται δύο είδη δακτυλικών καταληκτικών, τὰ καταληκτικά εἰς δισύλλαδον καὶ τὰ καταληκτικά εἰς δισύλλαδον καὶ τὰ καταληκτικά εἰς δισύλλαδον καὶ τὰ καταληκτικά εἰς
σύλλαδήν, ἀλλὰ τὰ πρώτα, τὸ προίπομεν (σελ. 257), δὶν εἰν καταληκτικά, ἀλλὶ ἀκατάληκται, τὸστε καταληκτικά πρέπει νὰ δεχθώμεν
μένα τὰ δεύτερα. 'Θασύτως οὐχὶ ὁρθως οἱ παλαιοί μετρικοί καὶ τὰ
καταληκτικά ἰωνικά καλοῦτι βραγμικατάληκται, ἐπειδή ἡμαρτημένως
καταληκτικά ἰωνικάν καλοῦτι βραγμικατάληκται, ἐπειδή ἡμαρτημένως
δίρου) καὶ δισήμου (πυρρεχίου) νομίζουσιν ὅτι ἐπὶ τῶν καταληκτικών
ἰωνικών ἀπό μείζους λείπει όλος ὁ τελευταίος πούς, δηλονότι ὁ πυρἐρίχιος. 'Ο αὐτός δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν ἀναλόγων καταληκτικών
παιονικών.

191. Καὶ τὰ μὲν τρογαϊκὰ μέτρα ἔχουσι σχεδόν πάντοτε καταληκτικήν την ἀπόθεσιν, διότι κατὰ τὸ τέλος τῆς περιόδου δὲν ῆρεσκε τοῖς παλαιοῖς μονοσύλλαδος βραχεῖα ἄρσις. Τοιαῦτα δὲ τροχαϊκὰ μέτρα είνε τὸ συγνὸν καταληκτικὸν τετράμετρον, οίον

Έρξίη πη δητ' άνολδος άθροίζεται στρατός.

Είτα δὲ τὸ καταληκτικόν δίμετρον ἢ έφθημιμερές, τὸ καλούμενον Εὐριπίδειον ή ληχύθιον, όπερ μόνον έν μελιχαϊς στροφαίς μετ' άλλων ώς έπὶ τὸ πλεϊστον μακροτέρων κώλων συντιθέμενον ἀποτελεῖ καθ' έαυτὸ αὐτοτελές μέτρον, οίον (Φοιν. 250)

νῦν δέ μοι πρό τειχέων θούριος μολών "Αρης.

Τέλος δὲ τὸ σπάνιον καταληκτικὸν τρίμετρου, « οἰόν ἔστι τὸ τοῦ ᾿Αργιλόγου, ὅ τινες ἀκέφαλον ἐαμβικὸν καλοῦσι,

Ζεῦ πάτερ, γάμον μὲν οὐκ έδαισάμην»,

ώς λέγει ο Ήφαιστίων (κεφ. 5' σελ. 20 W.).

192. Τὰ δὲ καταληκτικά δακτυλικά μέτρα δὲν ἦσαν τοσοϋτον συχνά, οσον τὰ ἀκατάληκτα. Καὶ τὴν μὲν δακτυλικὴν *τριποδίαν* ἡ τό πενθημιμερές δακτυλικόν, ώς καλούσιν αύτὴν οἱ παλαιοὶ μετρικοί. μετεχειρίσατο ό 'Αρχίλογος έν έπφδῷ, οἶον

έν δὲ Βατουσιάδης.

Τὴν δὲ δακτυλικὴν τετραποδίαν ἥ τὸ ἐφθημιμερὲς ὁ ᾿Αλκμάν, οἰον ταύτα μέν ώς αν ό δήμος άπας.

Τὸ δὲ καταληκτικόν δακτυλικόν τετράμετρον ὁ "Ιδυκος, ὅθεν καὶ Ἰδύκειον. ἐκλήθη (Serv. centim. σελ. 390, ἔνθα οὐκ ὀρθῶς λέγεται heptametrum hypercatalectum), olov

τῆνος ό βακτροφόρας, διπλοείματος, | αἰθεριδόσκας, άλλ' [άνέβα (Κερκίδ. ἀποσπ. 2).

κύριος είμι θροείν όδιον κράτος | αίσιον ανδρών έκτελέων [('Αγαμ. 104).

Προσέτι μνημονευτέον τὸ ἐξάμετρον, τὸ καλούμενον ἀγγελικὸν ἥ Xospilesor (Diomed. 495. Plotius 255), olov

τοιάδε χρη χαρίτων δα μώματα καλλικόμων (Στησ. ἀπ. 34). Κα! τέλος την καταληκτικήν πειταποδίαν. Πρβλ. Serv. 369 «Alcmanicum constat tetrametro hypercatalecto ut est hoc

vita quieta nimis caret ingenio.

193. Ίωνικον δὲ ἀπὸ μείζονος καταληκτικόν μνημονεύει εν καθαρόν ό Ήφαιστίων τὸ τετράμετρον τὸ καλούμενον Σωτάδειον, οἶον "Ηρην ποτὲ φασίν Δία τὸν τερπικέραυνον.

Τοιούτον είνε καὶ τὸ του Σοφοκλέους (Οἰ. Τ. 490) ὑπέρμετρον άλλ' εύποτ' έγωγ' άν, πρίν ίδοιμ' ορθόν έπος, μεμφομέ-[νων αν καταφαίην,

όπερ είνε έξάμετρον, αν τε έχ δύο τριποδιών, αν τε έχ τριών διποδιών ληφθή συγκείμενον.

194. Έχ δὲ τῶν χαταληκτικῶν παιωνικῶν μέτρων μνημονεύει ό Ήφαιστίων (χεφ. ιγ΄ σελ. 43 W.) το του Αλκμάνος εξάμετρον έχ μόνων άμφιμάκρων συγκείμενον, οίον

'Αφροδίτα μεν οὐκ ἔστι, μάργος δ' Έρως οἰα παῖς παίσδει άκρ' έπ' άνθη καδαίνων, ά μή μοι θίγης τῷ κυπαιρίσκῳ. Δίμετρα δὲ καὶ τετράμετρα ευρίσκονται ἐν ᾿Αριστοφ. Λυσιστρ. 788

πλεξάμενος άρκυς,

καὶ κύνα τιν' είχεν,

κοὐκέτι κατῆλθε πάλιν οἵκαδ' ὑπὸ μίσους.

195. Έκ δὲ τῶν ἀπ' ἄρσεως ἀρχομένων καταληκτικῶν μέτρων των μέν ίωνιχων ἀπ' έλάσσονος ή ἀπόθεσις είνε έλλιπής χατὰ τὴν δευτέραν μαχράν τῆς θέσεως, ἥτις ἀναπληροῦται διὰ κενοῦ δισήμου χρόνου ήτοι δισήμου προσθέσεως.

άκατάληκτον ίωνικὸν ἀπ' έλάσσονος Ουχ 20042 001_00ú X καταληκτικόν »

Μέτρα δὲ ἰωνικὰ ἀπ' ἐλάσσονος καταληκτικὰ μνημονεύει ὁ Ἡφαιστίων (χεφ. ιδ΄ σελ. 40 W.) το χαθαρόν έφθημεμερές ήτοι χαταληκτικόν δέμετρον, ώπερ ο Τιμοκρέων όλον άσμα συνέθηκε,

Σικελός κομψός ανήρ ποτί τὰν ματέρ' ἔφα.

Είτα δε τὸ τρίμετρον, οίον τὸ τοῦ ἀνακρέοντος Διονύσου σαῦλαι Βασσαρίδες.

και το τετράμετρον, οίον το τοῦ Φρυνίχου τοῦ τραγικοῦ τόδε τό γε μην ξείνια δούσας, λόγος ώσπερ λέγεται,

όλέσαι, κάποτεμεῖν όξει χαλκῷ κεφαλάν

καὶ τὸ παρὰ Φρυνίχω τῷ κωμικῷ α δ' ανάγκα 'σθ' ιερεύσιν καθαρεύειν φράσομεν. χαὶ τὰ πολυθρύλητα ταῦτα, ὡς λέγει ὁ Ἡφαιστίων (κεφ. ιδ΄ σελ.

39 W.), Γάλλαι μπτρός όρείης φιλόθυρσοι δρομάδες, αίς έντεα παταγείται και χάλκεα κρόταλα.

Τοῦτο τὸ μέτρον καλεῖται προσέτι καὶ γαλλιαμβικὸν καὶ μητρφακὸν xxl árax.lúµsror.

Καθ' δμοιον τρόπον πρέπει νὰ ληφθή καὶ ἡ κατάληξις τῶν ἀπ' ἄοσεως παιώνων ήτοι των καλουμένων βακγείων, οίον

δολοφόνου λέβητος τύχαν σοι λέγω ('Αγαμ. 1129). ακόρετος βοας, φεῦ ταλαίναις φρεσιν ('Αγαμ. 1143).

196. 'Αλλοία είνε ή ἀπόθεσις τῶν καταληκτικῶν ἰαμβικῶν καὶ άναπαιστικών μέτρων, άτινα μετά την τελευταίαν ολόκληρον μονοποδίαν έγουσι καὶ μίαν συλλαδήν ότε μέν μακράν, ότε δε βραγείαν ώς πόδα μεμειωμένον, οίον

> UU_, UU_, U.U_, Y V _, V _, V _, Y

Τὴν συλλαδὴν ταύτην ἡδύνατό τις νὰ ἐκλάδη ὡς τὴν ἄρσιν τοῦ τελευταίου ποδός, ώστε νὰ λείπη ή θέσις, νὰ ἀναπληρῶται δὲ αῦτη διὰ κενοῦ χρόνου δισήμου. Καὶ τῷ ὄντι οὕτως ἐλαμβάνετο πρότερον ή καταληκτική ἀπόθεσις τῶν μέτρων τούτων. Έκ τῶν μεμελοποιημένων όμως καταληκτικών ἰαμδικών τετραμέτρων της φδης εἰς την Μοῦσαν καὶ τῶν καταληκτικῶν ἀναπαιστικῶν τετραποδιῶν τοῦ ὕμνου είς Νέμεσιν καὶ "Ηλιον, ὧν τὸ μέλος σώζεται παρασεσημασμένον, γίνεται καταφανές ότι ή τελευταία συλλαβή δέν είνε άρσις, άλλὰ θέσις, τὸ δὲ ἐλλεῖπον μέρος δὲν εἶνε ἡ θέσις, ἀλλ' ἡ ἄρσις τοῦ μεμειωμένου ποδός, αύτη δὲ ἀναπληροῦται οὐχὶ διὰ κενοῦ χρόνου, ἀλλὰ διά παρεκτάσεως τῆς θέσεως τοῦ προηγουμένου όλοκλήρου ποδός, οἶον

άκατ. υχυχυχυχ 004004004004 καταλ. υνυνυν ν

0020020022 Καί καταληκτικά μέν ιαμβικά μέτρα μνημονεύει ο ήφαιστίων (κεφ. ε΄ σελ. 18 W.) «δίμετρα μέν, ὡς τὸ καλούμενον 'Ανακρεόντειον, οἶον ό μεν θέλων μάχεσθαι,

πάρεστι γάρ, μαχέσθω:

Τρίμετρον δέ, οξον τὸ 'Αργιλόγου όγμος κακού δὲ γήραος καθαιρεί.

Τετράμετρον δέ, οίον το Ἱππώνακτος

εί μοι γένοιτο παρθένος καλή τε και τέρεινα». Των δὲ ἀναπαιστικών καταληκτικών μέτρων, οἶα συνήθως σχηματίζονται τὰ άναπαιστικά, ἐπισημότατον μὲν είνε τὸ τετράμετρον

το χαλούμενον 'Αριστοφάνειον, οίον δτ' έγω τὰ δίκαια λέγων πνθουν καὶ σωφοροσύνη νενόμιστο. «Κέχληται δε 'Αριστοράνειον» (λέγει ο Ἡφαιστίων κεφ. η' σελ. $26~{
m W.})$ «ούχ 'Αριστοφάνους αὐτὸ εὐρόντος πρώτου, έπει καὶ παρὰ

χαίρετε δαίμονες οι Λεβάδειαν Βοιώτιον οὖθαρ άρούρης. Κρατίνω έστί. άλλὰ διὰ τὸ τὸν 'Αριστοφάνην πολλῷ αὐτῷ κεχρῆσθαι κτλ.».

«Τφ καταληκτικό δε τριμέτρο (λέγει ο Ήφαιστίων σελ. 27 W.)

Σιμμίας ο 'Ρόδιος όλον ποιημάτιον έγραψεν, ώς τὸ έστια άγνά, απ' εὐξείνων μέσα τοίχων.

Τέλος δε το δίμετρον καταληκτικόν το καλούμενον παροιμιακόν, οίον πότε δ' "Αρτεμις οὐκ έχόρευσε.

καὶ κόρκορος ἐν λαχάνοισιν.

Παρά δὲ Κρατίνω ἐν 'Οδυσσεύσιν ἐγίνετο συνεχής χρήσις αὐτοῦ. σιγάν νυν απας έχε σιγάν. καὶ πάντα λόγον τάχα πεύσει. ημίν δ' Ίθάκη πατρίς έστι, πλέομεν δ' αμ' 'Οδυσσέι θείφ.

γ'. Μέτρα βραχυκατάληκτα.

197. Τὰ δὲ βραχυχατάληκτα μέτρα ὑπὸ μὲγ τοῦ Ἡφαιστίωνος (χεφ. γ΄ σελ. 15 W.) ορίζονται ώδε «βραχυκατάληκτα δε καλείται, δοα άπό διποδίας έπὶ τέλους όλφ ποδί μεμείωται, οίον ἐπὶ ἰαμβιχοῦ, άγ' αὖτ' ές οἶκον τὸν Κλεησίππω.

Ένταϋθα γάρ ὁ σίππω ποὺς ἀντὶ ὅλης ἰαμδικῆς κεῖται διποδίας». Ύπο δε του Αριστείδου εν σελ. 50 ώδε: «βραχυκατάληκτα, οίς πους δισύλλαβος έλλείπει». Βραχυκατάληκτα λοιπόν μέτρα έλέγοντο ύπο των παλαιών μετρικών όσα βαινόμενα κατά διποδίαν εν τῆ τελευταία βάσει άντὶ διποδίας εἶχον μονοποδίαν, ώστε ἦσαν [λεμειωμένα δλφ ποδί. Την βραχυκαταληξίαν οι παλαιοί μετρικοί ήμαρτημένως έξέτειναν καὶ εἰς τὰ ἰωνικὰ καὶ παιωνικὰ μέτρα οὺχὶ ὀρθῶς ὡς συνθέτους πόδας λαμβάνοντες καὶ τοὺς έξασήμους ἰωνικοὺς καὶ τοὺς πεντασήμους παιωνικούς. 'Ορθότερον δέ περιοριστέον αὐτήν είς μόνα τὰ ἰαμβικά, τροχαϊκά, ἀναπαιστικά καὶ δακτυλικά μέτρα, έξ ὧν εύρισκομεν ἐν τῆ παλαιᾳ ποιήσει χρήσιμα δίμετρά τε καὶ τρίμετρα καὶ τετράμετρα βραγυκατάληκτα. Τοιαύτα δὲ εἶνε

Έλ μὲν τῶν θακταθικῶν τὸ βραχυκατάληκτον τετράμετρον, τὸ ὑπὸ τοῦ Σερουίου (Cent. 370) Στηστόρειον καλούμενον, οἰον Ταρτινσσοῦ ποταμοῦ παρὰ παγὰς ἀ|πείρονας, ἀργυρορίζους

[(Στησίχ. άποσπ. 5). τει παιάνα κατάρνου

ανδοείων παρά δαιτυμόνεσσι πρέ πει παιανα κατάρχειν [('Αλαμ. άπ. 19).

ά τ' ἀγανοδλέψαρος πειθώ ροδέ|οισιν ἐν ἄνθεσι θρίψων [("Ίδυκ. ἀπ. 3).
 οἴαι Στρυμονίου πελάγους 'Αχε|λωΐδες εἰσὶ πάροικοι

[(Πέρσ. 867). ὤ μέγα χρύσεον ἀστεροπῆς φάος, | ὧ Διὸς ἄμβροτον ἔγχος

ω μεγα χρύσεον άστεροπης φάος, | δ διὸς ἄμβροτον ἔγχος πυρφόρον, δ χθόνιαι βαρυαχέες | όμβροφόροι θ' ἄμα βρονταί [(Βατο. 1748).

καὶ τό βραχυκατάληκτον τρίμετρον, τό ύπό μὲν τοῦ Σερουίου (369) Στησιχόρειον, ὑπό δὲ τοῦ Ἡφαιστίωνος (κεφ. ζ΄ σελ. 23 W.) Σιμμέτον καλούμενον, οΐον

χαίρε άναξ έταρε, ζαθέας μάκαρ ίίδας (Σιμμίας). Χρύσεον δφρα δι' δικεανοίο περάσας (Στησίχ, άποσπ. 8). πτηνά τε καὶ πεδοδάμονα κάνεμούντων (Χοηφ. 592). Έχ δὶ τῶν τρογαίκῶν τὸ τερφίμετρον βραγμιατάληκτον, οἰον

οὐδ' 'Αμειψίαν όρᾶτε πτωχόν ὄντ' ἐφ' ὑμῖν. Πρβλ. Ήφαιστ. κφ. ς' σελ. 21 W. καὶ Serv. 368, ὅστις καλεί αὐτὸ

Προλ. Ηφαιστ. κφ. ς΄ σελ. 21 W. καὶ Serv. 368, ὅστις καλεῖ αὐτί Sotadicum. Είτα δὲ

τό ὑπέρμετρον (τετράκωλον) βραχυκατάληπτον ἐν Βατρ. 1375 ἐπ' ἀγαθῷ μὲν τοῖς πολίταις, | ἐπ' ἀγαθῷ δὲ τοῖς έαυτοῦ | ἔυγγενέσι τε καὶ διλοισι | διὰ τὸ συνετὸς εἶναι.

Έπειτα τὸ συχνότερον δίμετρος βραχυκατάληκτον, τὸ καλούμενον ἰθυφαλλικὸν (πρέλ. Ἡφαιστ. κεφ. ς΄ σελ. 21 W.), οΙον εμμὶ τῷ ψυγαίχμα (Καλλίμ.).

Καὶ τέλος το τρίμετρον βραγυκατάληκτον (Sapphicum, Serv. 369), σίον

τὸν δ' ἄνευ λύρας ὅμως ὑμνφδεῖ ('Αγαμ. 977) τᾶς κερασφόρου πέφυκεν Ίοῦς (Φοιν. 948). Τὰ δὲ ἀπ' ἄρσεως ἀρχόμενα μέτρα σχηματίζονται πολλφ σπανιώτερον βραχυκατάληκτα. Καὶ τὸ μὲν τρίμετρον ἰαμδικὸν βραχυκατάληκτον, κατὰ Σέρουιον (366) 'Αλκμανικὸν καλούμενον, κείται ἐν ταϊς στροφαίς τῶν τραγικῶν, οἰον ἐν 'Αγαμ. 408

άτλητα τλάσα: πολλά δ' Εστενον. Τό δὲ τρίμετρο ἀναπαιστικόν βραχυκατάληκτον, κατά Σέρουιον (371) Πινδαρικόν καλούμενον, εὐρίσκεται ἐν τοῖς έξῆς χωρίοις

ανοαρικον κατολεύσομεν, δι μιαρά κεφαλίτ ('Αχαρν. 285).

σε μεν ούν καταλευσομεν, ω μιαθα κοξαιτικά το άκων σύν όχεσφι θοοις ές αμιλλαν εδα ("Ιδυκ. 2).

αεκών συν υχουψε σουτε να διστικό τε και άταπαιστικόν βρα-Προσέτι εθρίσκεται και δίμετρον ίαμβικόν τε και άταπαιστικόν βραχυκαπάληκτον, ών τὸ μὲν πρώτον καλείται Εύριπίδειον (Serv. 366), οίον έπεὶ δὲ καὶ πικροῦ ('Αγαμ. 198).

τάλαινα παρακοπά ('Αγαμ. 223). φεῦ ψεῦ τίς ἡ Φρυγῶν ('Ελέν. 229). Έλλανίδες κόραι ('Ελέν. 192).

Τό δὲ δεύτερον κατὰ μὲν Σέρουιον (370) καλείται 'Αριστοφάνειον, κοινῶς δὲ προσοδιακόν, οἶον

φονίαν, πτέρυγά τε παντά περίδαλε περί τε κύκλωσαι ("Ορν. 729).

"Όταν δε τὰ βραχιματάληκται ταϋτα δίμετρα συναφθώσι μετὰ προηγουμένου ἀκαταλήκτου διμέτρου, γίνεται τὸ βραχιματάληκτου εεραμετρον ἰσμθακόν, ὅπερ ὑπὸ τοῦ Σιερουίου (366) καλείται 'Αριστοφάνειον, καὶ τὸ ἀναπαιστικόν, ὅπερ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ (371) καλείται *Αλκιστικώ».

198. Έν τοις εἰρημένοις μέτροις τὰ βραχυκατάληκτα κῶλα ἰμσανίζονται ὡς ἀκατάληκτοι τριποδίαι καὶ πενταποδίαι ἀντὶ ετεραποδιῶν καὶ ἐξαποδιῶν, ἡ δὶ ἀναπλήρωσις τοῦ ἐλλείποντο ;
πρέπει νὰ ὑποτεθή ὅτι ἐγίνετο εἴτε διὰ προσθήκης κενοῦ χρόνου, ἔχοντος μέγεθος όλου ποδός, τοῦ ἐλλείποντος, εἴτε διὰ παρεκτάσεως τῆς
ελευταίας συλλαδῆς, τοῦ τοῦ διαρρήδην ὑπὸ τοῦ Ἡραιστίωνος βρα.
Χυκαταλήκτου τετραμέτρου καλουμένου

ούδ' 'Αμειψίαν όρῶτε | πτωχόν ὅντ' ἐξ' ὑμῖν τὸ διότερον βραχυκατάληκτον κῶλον ἀναπληροῦται, τουτέστιν ἀπό τριποδίας μεταβάλλεται εἰς τετραποδίαν, ὡς ἀπαιτεῖ ὁ ρυθμός, ὧδε

πτωχὸν ὄντ' ἐφ' ὑμῖν

နှံ တို့ပုံ

πτωχὸν ὄντ' ἐφ' ὑ-μῖν.

Ο αὐτός δὶ λόγος καὶ περί τῶν ἄλλων. Πότε δρως οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο τόν ἔτερον καὶ πότε τὸν ἔτερον τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ ρύθμοῦ τρόπον, ἀδυνατοῦμεν νὰ γινώσκωμεν γίμεῖς τὖν ἀκριθῶς. Ὠσαότως ἀδυνατοῦμεν νὰ δρισωμεν ἀσφαλως πάντοτε πότε μέγθθος τὰ πριῶν ἢ πέντε τρισήμων ἢ ετερασήμων ποδῶν πρέπει νὰ ληφθῆ ως ἀκαπάληκτος τριποδία ἢ πενταποδία (πούς σύνθετος ἰαμδικές, ποὺς σύνθετος παιωνικός) καὶ πότε ως βραγιναπάληκτος τετραποδία καὶ ἐξαποδία. Ἰούτου μαρτύριον οἰδίν ᾶλλο ἔχομεν ἢ τὰς ἐκ τῆς τὐρυθμίας ἐνδείξεις, ἀλλ' αὐται πολλαγοῦ ἐλλείπουσι παντάπασιν. Ἐκ τούτου ὁμως οἰδαμῶς δικαιούμεθα νὰ ἀμφισδητήσωμεν τὴν ὑπό τῶν παλαιῶν μετρικῶν παραδιδομένην πάντην χαπγροβικτ τῶν μέτρων παλαιῶν μετρικῶν παραδιδομένην πάντην χαπτρομάν τῶν μέτρων παλαιῶν μετρικῶν παραδιόμενην πάντην χαπτρομάν τῶν μέτρως καὶ ἡ Βυζαντιακή φῶκική μουσική, παράδειγμα δὶ φέρομεν τό βραχυκαταληκου τιτράμετρον

τῆ ὑπερμάχ ϕ στρατηγ $\tilde{\phi}$ | τὰ νικητήρια.

δ'. Μέτρα ύπερκατάληκτα.

199. Έκτὸς τῶν καταληκτικῶν καὶ βραχυκαταλήκτων οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ μνημονείουσι καὶ ὑπερκατέληκτα μέτρα. Τοιαῦτα δὲ εἰν κατ' αὐτοὺς δαι ὁι τη ἄποθείσι πρός τῷ τλεἰκὴ προσλαμβάνουσι καὶ μέρος ποδός, δσα δηλαδή αὐζάνονται ἐν τῷ τέλει κατὰ μίαν ἡ διο συλλαδάς ἐπὶ πλέον ἡ κατὰ τὸ ἐυθμικὸν μέγεθος. Οἰον ὁ Ἡραιστίων ἐν κερ. δ΄ σελ. 15 W. λέγει «ὑπερκατάληκτα δὲ όσα πρὸς τῷ τελείω προσλαδε μέρος ποδός οἰον ἐπὶ ἰαμδικοῦ,

εξμ' ώστ' dπ' ύσσάκω λυθεΐσα. Τοῦτο μὲν οὖν συλλαθή πλείονι περιτεύει. Δύναται μὲν οὖν καὶ δισ συλλάθω περιτεύειν, ὁπόταν ἐκάτερος τῶν ἐν τἢ συζυγία ποδῶν τρισύλλαθος ἢ οἰον ἐπὶ ἀναπαιστικοῦ,

άδ' "Αρτεμις, ὧ κόραι.

Τούτο γάρ πρός τη όλοκλήρφ συζυγία δισύλλαδον έσχε τον τελευταΐον, όπερ άναπαίστου μια ένδει συλλαθή». Ή ύπαρξις τοιούτων μέτρων έν τη παλαιά ποιήσει ούδαμως πρέπει να άμφισθητήται, οίον έποίπαχν οί περί τον Έριμαννόν καὶ Βοίκκιον καὶ ταῦτα μετὰ τῶν βρεχνικαταλήκατων ἀποθαλόντες ὡς ἄχρηστον ἐπινόημα του μετρικοῦς, δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀμφισθοπόται, ἐπειδὸ διαρρήδην μαρτυροῦσι τοῦτο οἱ παλαιοὶ μετρικοί, ἐδεἰχθη δὲ καὶ ἔμπροσθεν ότι οἱ δροι τῶν μετρικῶν στηρίζονται ἐπὶ ρυθμικῶν αληθειῶν. Οἱ μετρικοὶ δύνανται νὰ ἀμαρτάνοσι μόνον κατὰ τὴν χρῆσιν ἤτοι τὴν ἰφαρμογὴν, ὁπερ συνέθη καὶ ἐνταθθα. Διότι ἐν ῷ ὑπερικατάληκτα μέτρε εἶνε μόνα τὰ ἀρχόμενα ἀπό τῆς ἄρσεως καὶ πάλιν περατούμενα εἰς τὴν άροιν, οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ τὴν κατηγορίαν ταὐτην, ἢτις εἰνε ἰδίς τῶν ἰαμδικῶν μείνου καὶ ἀναπαιστικῶν μέτρων, ἐπεκτείνουσιν οἰχὶ ὁρθῶς καὶ ἐις τὰ τροχαϊκὰ καὶ δακτυλικά. Παράδιγμα δὲ τοιούτων ὑπερικατάλήκτων μέτρων φέρομεν τὸ ἰαμβικὸν δίμετρον τὸ ἐν τῷ προτελευταίφ στίχφ τὸ 'Αλκατάξι στροφής, οἱον

"Εν φ δηλαδή ώς πρός τό μετρικόν σχήμα περιττείει εν τῷ τέλει τοῦ μέτρου τούτου μία συλλαδή, ὡς πρός τὸν βυθμόν αυρίως δὲν πλεονάζει αὐτη, διότι τό προτελευταΐον μέτρον τῆς 'Αλκαϊκῆς στροφῆς μετὰ τοῦ τελευταίου

οίνον ένεικαμένοις μεθύσθην

περιέχουσεν όμου όκτὸ θέσεις, διὰ δὲ τῆς ὑπερκαταληξίας τοῦ προτελευταίου μέτρου ἀναπληροῦται ὁ μεταξύ τῆς τετάρτης καὶ πέμπης θέσεως γρόνος. Των δ' ἀναπαιστικών ὑπερκαταλήκτων παράδειγμα φέρομεν τὸ ἐν ᾿Αγαμέμνουι τοῦ Αἰσχύλου στ. 105

κύριός είμι θροείν άδιον κράτος αΐσιον ανδρῶν έκτελέων· είγὰρ θεόθεν καταπνείει πειθώ μολπανάλκη ξύμφυτος αίών.

Καὶ ἐνταϊθα ἐν τῷ ἀναπαιστικῷ τετραμέτρῳ περιττείει ἐν τῷ τέλει μία συλλαδή, ἀν τὸ μέτρον τοῦτο ληφθή καθ ἐαυτό. "Όταν δὲ συναφθή μετὰ τοῦ προηγομένου καταληκτικοῦ δακτυλικοῦ τετραμέτ τρου, οὐδὲν εὐρίσκεται περιττεῦον. Τοιοῦτον εἰνε καὶ τὸ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἰερῷ πυήματι Χριστὸς ἀνέστη έκ νεκρῶν | θανάτφ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς ωνήμασι | ζωὴν (1) χαρισάμενος

πρώτον τετράμετρον, ούπερ ή ύπερχαταληξία άναπληροϊ του χρόνον του μεταξύ της τελευταίας θέσεως του πρώτου τετραμέτρου και της πρώτης θέσεως του δευτέρων

KEDANAION IA

Περί μέτρων προκαταληκτικών (2).

200. Κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν παλαιῶν μετρικῶν ἐν τῆ παλαιῷ πουῆσει ἡσαν χρήσιμα πλὴν τῶν μέτρων τῶν ἐχόντων κατάληξιν ἐν τῷ ἀποθέσει καὶ μέτρα ἔχοντα κατάληξιν ἐν τῷ μέσρ. Ἡτ τοικῦτα μέτρα λόθωντο νὰ ἰχοια πατάληξιν ἐν τῷ ἀποθέσει καὶ τότε ὑπὸ τῶν μετρικῶν ἐκαλοῦντο μέτρα δικατάληκτα. Πρῶλ. Ἡραιστ. σελ. 56 W. καὶ Ματ. Victor. σελ. 82 α praeter has autem depositiones (τουτέστι τὴν ἀκατάληκτον, τὴν καταληκτικήν, τὴν βραχνικατάληκτον καὶ τὴν ὑπερκατάληκτον) est aeque quae δικαταληξία nominatur». Ἡδύναντο δὶ νὰ εἶνε καταληκτικὰ μὲν ἐν τῷ μέσφ, ἀκατάληκτα δὶ ἐν τῷ ἀποθέσει καὶ σόνε ἐκκλοῦντο μέτρα προκαταληκεικὸ (Ἡραιστ. σελ. 54 W.). Τὴν ἐν τῷ μέσφ τοῦ μέτρου κατάληξιν προς διάκρισιν τῆς ἐν τῷ τὲλει ὁ Ῥοσδάχιος καὶ ὁ Οὐεστφάλιος ἀνόμας καὶ ἐν ἀρὰς συγκοτὴν ἐκ τῆς γραμματικῆς παραλαδύντες τὸ ὁνομα, ἐν ἡ οἱ παλαιοί καὶ ταὐτην ἐλάμβανον ὡς κατάληξιν, ὡς δηλοῦσι τὰ ὁνοματα προκαταιδηκτικὰ καὶ διακατάληξιν, ὡς δηλοῦσι τὰ ὁνοματα προκαταιδηκεικὰ καὶ διακατάδηκτα καὶ δικνιαδηξίν, ὡς δηλοῦσι τὰ ὁνοματα προκαταιδηκεικὰ καὶ διακατάδηκτα καὶ δικνιαδηξίν, ὡς δηλοισι τὰ ὁνοματα προκαταιδηκεικὰ καὶ δικατάδηκτα καὶ δικνιαδηξίν, ὡς δηλοισι τὰ ὁνοματα προκαταιδηκεικὰ καὶ δικατάδηκτα καὶ δικνιαδηξίν,

χαὶ ἴσως ἐχάλουν αὐτὴν προχατά.ἰηξιν (1). Πάντα τὰ μέτρα, περὶ ὧν ιποαγματεύθημεν μέχρι τοῦδε, είχον ἐνδελεχῆ ἀκολουθίαν τῶν ἄρσεων καὶ θέσεων. Όσάκις δὲ ἔλειπε σημετόν τι, τοῦτο συνέβαινεν έν τῆ άποθέσει, ώστε ή ένδελέχεια των σημείων διεκόπτετο μόνον έν τῷ όριφ δύο μέτρων ή στίχων καὶ ούχὶ ἐν τῷ μέσφ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ μέτρου. "Όταν δὲ ἡ ἐνδελέχεια αὕτη τῶν σημείων ἣ ποδικών γρόνων διακόπτηται έν τῷ μέσφ τοῦ μέτρου, τότε τὸ μέτρον τοῦτο καλεῖται προκαταληκτικόν. 'Ο ρυθμός όμως καὶ ἐν τοῖς προκαταληκτιχοῖς μέτροις, ὡς καὶ ἐν τοῖς καταληκτικοῖς, εἶνε ὁλόκληρος καὶ ἀμείωτος. Διότι ο της προχαταλήξεως χρόνος άναπληρούται, ώς καί ό τῆς καταλήζεως, χωρίς νὰ πάθη ό ρυθμός, διὰ τῆς προσθέσεως τηλικούτου κενοῦ χρόνου ή διὰ τῆς τηλικαύτης παρεκτάσεως τῆς προηγουμένης μακράς, ώστε νὰ ἀναπληρωθῆ ὁ ἐλλιπὴς χρόνος τῆς λέξεως. "Ωστε εν τοῖς προκαταληκτικοῖς μέτροις μεταδάλλεται οὐγί ό πούς, άλλὰ τὸ σύνηθες ποδικὸν σχήμα. Εἶνε δὲ τὸ προκαταληκτικόν σχήμα, όπως καὶ ὁ εἰρημένος τρόπος τῆς ἀναπληρώσεως αὐτοῦ, συνηθέστατον καὶ ἐν τῆ νεωτέρα μουσικῆ. Μετεγειρίζετο δὲ ὁ παλαιὸς ρυθμοποιὸς τὸ σχήμα τοῦτο ὡς μέσον δραστηριώτατον εἰς τὸ ήθος τῶν ἀκροωμένων. Ὁ Αἰσχύλος, ὅστις πάντων τῶν παλαιών ποιητών μετεχειρίσατο συγνότατα τὸ προκαταληκτικόν σγήμα έπὶ τῶν μονοειδῶν μέτρων, δι' αὐτοῦ μάλιστα κατορθοῖ νὰ προσποιήση τῷ ρυθμῷ τῶν Χορικῶν αὐτοῦ ἀσμάτων τὸ μεγαλοπρεπές πάθος. Μετεχειρίσαντο δέ οί παλαιοί ποιηταί το προκαταληκτικόν σχήμα οὐ μόνον ἐπὶ πάντων τῶν μονοειδῶν ἡ καθαρῶν μέτρων, πλὴν τῶν παιωνικῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν μικτῶν καὶ ἐπισυνθέτων.

201. Των μέν λοιπόν δακτυλικών προκαταληκτικών μέτρων παράδειγμα φέρομεν ένταϋθα τον δεύτερον στίχον του έλεγειακού διστίγου

όστις καὶ αὐτὸς εἶνε έξάμετρον δακτυλικόν, ὡς ὁ πρῶτος, οὐκ ὁρθῶς δὲ ὑπὸ τῶν μετρικῶν καλεῖται πεντάμετρον. Διαφέρει δὲ τοῦ πρώτου

^{(1) &#}x27;Ο βυθμός ἀπαιτετ παροξύτονον, οΐον ζόην, καὶ ἴσως τοῦτο ἐγράφη ὑπὸ τοῦ μελωδοῦ.

^(§) Nest now refrow to Thematon paymentation is the "nest to real time. Supplied with developing at Nota to the Newtonian of the Newtonian and Newtonia

^{(1) &#}x27;Ο δρος τρικατάλη πτον μάτρον δέν εύρξαπται παρά τῷ Περαιτίων καὶ τοἰς ἄλλοις παλιαιξε μετρικιάς, οδθαμοῖς δρικε ἀπίθανον δτι καὶ τοὐτου ἱποιούντο χρῆσν, ώς μερτυρια ὁ δρος ἀπονάρτητος τρικτυθημιμμές, δρ μεταγικρίτεια ὁ Ήμαιτίων ν στλ. 52 W. πρὸς τῷ ὀιπετυθημιμέρει. Τὸ τρικτυθημιμέρε ὁῆλον ὅτι οὐδὸν ἄλλο εἰνι ἢ τὸ ἐκ τρικόν τομοῖν ἢτοι καταληπτικοῦν πόλλον συγκείμενον. Πρόλ. Westphal allg. Μοίτ. 3 σλ. 50λ.

κατά τοῦτο, δτι ἐκάτερον αὐτοῦ καλον ἔχει τὸ καταληκτικὸν σχῆμα, ώστε ὀβότερον δύναται νὰ ὁνομασθη ἐξάμετρον δικατάληκτον, ἐν δι ὁ πρῶτος στίχος εἶνε ἰξάμετρον ἀκατάληκτον. Περὶ τῆς ἐν τῆ λίξει ἐλλείψεως τῆς τελικῆς ἀρεως ἐκατέρου καλου, ὅτις ἀναπληροῦται διὰ κινοῦ χρόνου δισήκου, πρ6λ. λύγουστίνον (de mus. 4, 14) λίγοντα δλε « cum duo constituuntur no pleni pedes, unus in capite, alter in fine, qualis iste est:

gentiles nostros inter oberret equos.

Sensisti enim me post quinque syllabas longas moram duorum temporum siluisse et tantundem in fine silentium est». Προσέτι Φάθιον Κοιντιλιάνόν, Instit. 9, 7, 98.

Είτα δὲ τὸ προκαταληκτικόν τετράμετρον τοῦ Σοφοκλέους ('Αντιγόν. 139)

ἔστιν δ' οἶον ἐγὼ γᾶς ᾿Ασίας οὐκ ἐπακούω

xal 695

ουδ' εν τὰ μεγάλα Δωρίδι νάσω Πέλοπος πώποτε βλαστόν.

202. Των δε άναπαιστικών προκαταληκτικών παράδειγμα φέρομεν τὸ τοῦ Πινδάρου πεντάμετρον (Νεμ. 6, 19)

και πεντάκις Ίσθμοῖ στεφανωσάμενος

καὶ τὰν ὁκτάμετρον περίοδον τοῦ Σοφοκλέους (Ἡλέκτρ. 832)

εί τῶν ψανερῶς οἰχομένων | εἰς 'Αίδαν ἐλπίδ' ὑποί-|
- σεις, κατ'ἐμοῦ τακομένας | μᾶλλον ἐπεμβάσει.

203. Των δε τροχαϊκών και Ιαμβικών μέτρων βαινομένων, ώς εν τοις έμπροοθεν είρηται, κατά διποδίαν, πάσα βάσις τροχαϊκή τε και ιαμβική, δύναται να είνε ήτοι άκατάληκτος η καταληκτική ή προκαταληκτική ή δικατάληκτος. Και άκατάληκτος μέν τροχαϊκή και ιαμβική βάσις είνε ό διτρόχαιος και διέαμβος, καταληκτική δε ή μεμεωμένη τή τελευταία άρσει, προκαταληκτική δε ή μεμεωμένη τή τελευταία άρσει, προκαταληκτική δε ή μεμεωμένη τή

πρώτη άρσει, δικατάληκτος δε ή μεμειωμένη τη τελευταία άμα καί τη πρώτη άρσει.

βάσις	7	ροχ	aïĸ'n			iaut	iikh	
άκατάληκτος		v	4	v	v	_	v	4
καταληκτική	4	J	_	•	U			4
προκαταληντική	4		1	U		1	U	4
δικατάληκτος	4		4			4		1

Εν φ λοιπόν τὰ ἀκατάληκτα καὶ καταληκτικὰ τροχαϊκὰ καὶ ἰαμδικὰ μέτρα σύγκεινται ἐκ πασῶν καθαρῶν ἀκαταλήκτων βάσεων ἡ
λεμβάλουσι μόνον ἐν τἢ ἀποθέσει τὴν καταληκτικὴν βάσεων ἡ
λεμβάλουσι μόνον ἐν τἢ ἀποθέσει τὴν καταληκτικὴν βάσειν, τὰ ἐκ
γεργαϊκὰ καὶ τὴν διατάληκτον, όταν δηλαδὴ εἰνε βραχυκατάληκτα, τουναντίον τὰ προκαταληκτικὰ τροχεικὰ καὶ ἰαμδικὰ μέτρα
λεμβάλουσιν οἱ μένον τὴν καταληκτικὴν, άλλὰ καὶ τὴν προκαταληκτικὴν καὶ τὴν ἀποτάσει,
κτικὴν καὶ τὴν διατάληκτον βάσει, καὶ οἱ μένον ἐν τἢ ἀποθέσει,
διλὰ καὶ ἐν πάσαις ταῖς χώραις, πλὴν τῶν ἰαμδικῶν, ἄτινα δὲν δίσνανται νὰ λάδοσει τὴν προκαταληκτικὴν καὶ δικατάληκτον βάσεν μένον ἐν τῆ ἀρχῆ, ἐπειδὴ τότε θὰ ἐπαυον νὰ εἰνε μέτρα ἰαμδικὰ, ἀργόμενα δηλαδή ἀπό τῆς ἄρειως.

204. Καί τὰ μὲν προκαταληκτικά τρογαϊκά εἶνε τριῶν είδῶν.

α΄) Προκαταληντικά τροχαϊκά μετά καταληκτικής βάσεως εν τφ μέσφ. Τοιούτον είνε τό προκαταληκτικόν τής Σαπρούς τετράμετρον ἔστι μοι καλά πάϊς | χρυσέοισιν ἀνθέμοισιν

εστε μου κατά τη του το διαστα προκαταληκτικά μέτρα δύνανται νά έχωσι καὶ ἐν τῆ ἀποθέσει ἄμα κατάληζιν καὶ τότε εἶνε δικατάληκτα, οἰον τὸ ἐν Αἰσχ. ᾿Αγαμ. 176 τετράμετρον

τὸν ἔξρονεῖν βροτοὺς ὁδώ σαντα, τὸν πάθει μάθος,

ή καὶ τρικατάληκτα, οίον το ἐν Χοηφ. 585 πολλὰ μὲν γὰ τρέψει | δεινὰ δειμάτων ἄχη,

ή καὶ τετρακατάληκτα, οἰον τὸ ἐν 'Αγαμ. 180
μνησιπήμων πόνος καὶ παρ' ἄκοντας ἦλθε σωφρονεῖν.

β΄) Προκαταληκτικά τροχαϊκά μετά προκαταληκτικής βάσεως, οίον τὸ προκαταληκτικόν δίμετρον έν Εύμενίσε 323

> καὶ δεδορκόσιν ποινάν. 2 0 2 0 2 2 5

Τοιαύτα είνε και τὰ μέτρα τῆς στροφῆς τῶν Περσῶν στ. 550 κέ. Ξέρξης μὲν ἄγαγεν τοτοῖ

Ξέρξης δ' απώλεσεν τοτοί κτλ.

4 4 0 4 0 4 0 4

γ') Προκαταληκτικά τροχαϊκά μετά δικαταλήκτου βάσεως, οἰον το ύπο του Ήφαιστίωνος έν σελ. 56 W. μνημονευόμενον τετράμετρον τῆς Σαπφούς

δεύρο δηύτε, Μοΐσαι, | χρύσεον λιποΐσαι.

1010221101011

Τοιούτον αναμφισδήτητον παράδειγμα είνε καὶ τὸ έν Εὐμενίσι στ. 923 ουσίδωμον Έλλά νων άγαλμα δαιμόνων 10107 7 11 1 0 1 0 1 0 1 0 1 A

καί τὸ παρὰ Πινδάρω Πυθ. 5, 68

γαρύεται από Σπάρ|τας έπήρατον κλέος.

106077110701077 Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μέτρα ἔχουσι τὴν βραχυκαταληζίαν ἐν τῷ τέλει τῶν χώλων, ἔνια δ' ἔχουσιν αὐτὴν ἐν τῆ ἀρχῆ τῶν χώλων, οἰον τὸ ἐν Χοηφ. 587 δίμετρον

άνταίων βροτοῖσι

2 4 4 4 4 4 ώσαύτως και τὰ εν Εύμ. 918 και 'Αγαμ. 186 μείζονα μέτρα,

τὰν καὶ Ζεὺς ὁ παγκρατής "Αρης τε 4 4 4 U 4 U 4 U 4 U

έμπαίοις τύχαισι συμπνέων. 4 4 4 0 4 0 4 0 4

Τέλος δὲ δύναται ἡ ἀρκτικὴ βραχυκατάληκτος διποδία νὰ συναφθῆ μετὰ ἀμέσως ἐπομένης βραγυκαταλήκτου διποδίας καὶ οὕτω νὰ γεννηθη δίμετρον τρογαϊκόν διβραχυκατάληκτον, ώδε τ 2, τ 1, ή καὶ τρίμετρον τροχαϊκόν τριβραχυκατάληκτον, οξον φαίνεται ον τό έν Eiu. 926

> γαίας έξαμβρύσαι. 4 4 4 4 4 4

205. "Ωσαύτως εἰς τρία χυρίως εἴδη πρέπει νὰ διαιρεθώσι καὶ τὰ προκαταληκτικά ιαμβικά μέτρα.

α') Προκαταληκτικά ἰαμβικά μετά καταληκτικής βάσεως έν τῷ μέσφ. Τοιούτον είνε τὸ ὑπὸ τοῦ Ἡοαιστίωνος ἐν σελ. 56 W. μνημονευόμενον δικατάληκτον τετράμετρον τοῦ Καλλιμάχου («ἐκ τὧν ιαμδικών έφθημιμερών δικατάληκτον» 'Ηφαιστ.)

Δήμητρι τη πυλαίη τη τούτον ούκ Πελασγων. 0 4 0 2 0 2 2 1 0 2 0 2 0 2 2

Τοιούτον είνε καὶ τὸ προκαταληκτικὸν δίμετρον, ὅπερ συχνὸν ἐν ταϊς ἰαμδικαϊς στροφαϊς τοῦ Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου, οἰον

0 4 4, 0 4 0 4 βαρεΐαι καταλλαγαί (Έπτ. Θ. 766) λόχου δ' εξέβαιν' "Αρης, κόρας έργα Παλλάδος. σφαγαί δ' αμφιδώμιοι Φρυγών, έν τε δεμνίοις κεράτομος έρημία (Τρωάσ. 559 κέ.).

καὶ τὸ προκαταληκτικὸν ἰαμβικὸν τετράμετρον

έπεὶ δ' ἀρτίφρων έγένε το μέλεος άθλίων γάμων 0 2 2 0 2 0 6 1 0 6 0 2 0 2 0 2

και αι συχναι ιαμβικαι πενταποδίαι, προκαταληκτικαι τε, οίαι αι μελαμπαγές αίμα φοίνιον (Έπτ. Θ. 737)

διήκει δὲ καὶ πόλιν στόνος (Επτ. Θ. 900), 0 4 4 0 4 5 4 0 4

καὶ δικατάληκτοι, συχνὰ εύρισκόμεναι έν τῷ τέλει τῶν στροφῶν τοῦ Εὐριπίδου, οΐαι αι έξης.

. δέμας γ' εῖς τιν' ἀνδρὸς εὐνὰν ('Ικέτ. 810) τεκούσ' ά τάλαινα παΐδα (Ίχέτ. 924) δόμων πολυπόνοις ανάγκαις ('Ορέστ. 1012).

 Θ') Προκαταληκτικά ὶαμιδικὰ μετὰ προκαταληκτικῆς βάσεως. Τοιαῦτα είνε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος ἐν σελ. $53~\mathrm{W}$. μνημονευόμενα ἀκατάληκτα καὶ καταληκτικά τετράμετρα

ονονονον νονονος τετράμ. ἀχατάλ. καταλ. 0 4 0 4 0 2 0 4 0 4 0 4 0 4

18

Και τό μέν πρώτον μετεχειρίσατο ήδη ό Άρχίλοχος, είς ὅν ὑπό τοῦ Ἡφαιστίωνος ἀναφέρεται ὁ έξης στίγος

Δήμπτρος άγνης και Κόρης την πανήγυριν σέδων. Επειτα δε και οι κωμικοί, οίον ο Άριστοφάνης εν τῷ τέλει τῶν Όρ. νίθων 1755 εν διστίχοις στροφαίς:

επεσθε νῦν γάμοισιν δ | φῦλα πάντα σύννόμων περοφός επί τε πέδον Διός | καὶ λέχος γαμίλιον. ὁρεξον, δι μάκαιρα, σὶν | χεῖρα καὶ πτερῶν ἐμῶν λαδοῦσα συγχόρευσον αίρων δὲ κουφιῶ σ' ἐγώ. Κχι ὁ Εῦπολις ἀποπ. ἀδισπ. 4 (Meineke)

ἥ πολλά γ' ἐν μακρῷ χοόνῷ | γίγνεται μεταλλαγῷ τῶν πραγμάτων: μένει δὲ χοῖμ' | οὐδὲν ἐν ταὐτῷ ῥυθμῷ. Τὸ δὲ διύτερον είνε ἀσανίτω συχνόν ἐν τῆ κωμικῆ μελικῆ, οἰον ἐν τῆ παρέδῳ τῶν Σφηκῶν 248 κἰ.

Α. τὸν πηλὸν ὧ πάτερ πάτερ | τουτονὶ ψύλαξαι.

Β. κάρφος χαμάθεν νῦν λαβών | τὸν λύχνον πρόβυσον.

Α. ούκ άλλα τωδί μοι δοκῶ | τὸν λύχνον προδύσειν.

Β. τί δη μαθών τῷ δακτύλω | την θουαλίδὶ ώθεῖς,
 καὶ ταῦτα τοὐλαίου σπανί|ζοντος, ῷ Ἰνόπτε;
 οὐ γὰρ δάκνει σ' ὅταν δέη | τίμιον πρίασθα;

'Αμφότερα δὲ τὰ μέτρα ταῦτα είνε προσέτι ἐχ τῶν συνηθιστάτων μέτρων τῆς τραγικῆς μελικῆς, όσον τὸ δυνατόν ὅμως ἄνευ τῶν ἀλόγων ἄρσεων. Διὰ τὴν συχνὴν δὲ παρ Ἑὐριπίδη χρῆσιν ἐκαλοῦντο ἀμφότερα κατὰ τὸν Ἡραιστίωνα Εὐριπίδεια, τὸ δ' ἀκατάληκτον Εὐputilθειον τεσσαφεκαιθεκαιὐλιαδον.

"Ετερου δε είδος τοῦ προκαταληκτικοῦ ἰαμιδικοῦ τετραμέτρου είνε, όταν η δευτέρα άμα καὶ η τετάρτη βάσις είνε προκαταληκτικαί, οίου

στένουσι πύργοι, στένει | πέδον φίλανδρον μενεϊ (Έπτ. 290),

ή η δευτέρα άνα και η τρίτη, οίον το έν Εύριπ. Ίκέτ. 279 πόλει μεν εύδοξία | και στρατηλάτας δορός.

Τέλος δε εύρισκονται τρικατάληκτα τετράμετρα, έχοντα δηλαδή πάσσας τὰς βάσεις πλήν τῆς πρώτης προκαταληκτικάς, οίον

πθού θελήσας φρονήσας τ' ἄναξ, λίσσομαι (Ο. Τ. 649) ξμελψεν· άγνα δ' άταύρωτος αὐδῷ πατρὸς ('Αγαμ. 244).

Συχνότερα δὲ τῶν τετραμέτρων είνε τὰ μετὰ προκαταληκτικής βάσεως προκαταληκτικὰ ἰαμθικὰ τρίμετρα. Το ἀπλούστατον αυτῶν σγήμα είνε τόδε

Τὸ καταληκτικὸν τοῦτο τρίμετρον ὑπὸ τοῦ σχολ. εἰς "Ορν. 936 λίγεται ἀσυνάρτητον ἐξ ἰαμδικῆς βάσεως καὶ τροχαϊκοῦ ἰθυφαλλικοῦ.

ίω λέχος και στίδοι φιλάνορες ('Αγαμ. 412)

φρενός πνέων δυσσεδή τροπαίαν ('Αγαμ. 219). Έπειτα δέ γεννάται το σχήμα τόδε, δπερ έχει καὶ τὴν τρίτην βάσιν πορακταληκτικήν,

βία χαλινών δ' αναύδω μένει ('Αγαμ. 238) λιπούσα δ' αστοίσιν ασπίστορας ('Αγαμ. 403).

γ') Προκατα. Ιηκεικά ἱομθικά μετά κατα. Ιηκτικής μέν ἐν ἀρχή, προκατα. Ιηκεικής δὲ ἐμεξής βάσως, οἰον τὸ ἰκμθικόν τιτρέμμε τρον τὸν ὁ τὰν πυρφόρων | ἀστραπάν κράτη νέμων (Ο. Τ. 200)

καὶ τὰ ἰξῆς παραπλήσια μετὰ καταληκετικῆς ἀποθέσεως κλόνους λογχίμους τε καὶ | ναυδάτας όπλισμούς ('Αγ. 404) λέγοιμ' ὰν φρόνημα μὲν | νηνέμου γαλάνας ('Αγαμ. 738).

Τοιούτον είνε και τὸ παρά τοῖς τραγικοῖς πάνυ συχνόν ἰαμδικόν τρίμετρον, συχνότερον εὐρισκόμενον μετά καταληκτικής ἀποθέσεως ἢ μετ' ἀκαταλήκτου

τέλειαι γὰρ παλαιβάτων ἀραὶ (Ἐπτ. Θ. 766)
τὸν ἱππευτάν τ' Ἀμαζόνων στρατὸν (Ἡρ. Μ. 408)
ἐπαυχήσας δὲ τοῖσι σοῖς λόγοις ("Ορν. 629)
γυναικείαν ἀτολμον αἰχμὰν (Χοτρ. 630)
μέριμναι ζωπυροῦσι τάρδος (Ἐππ. Θ. 289)
σὲ δὶ αὐτόγνωτος ὁλεσ' ὁργὰ (ἀντιγ. 856).
206. Ἰωνικὰ δὲ μέτρα προκαταληκτικὰ εἶνε μόνα τὰ ἀπ' ἐλάσ-

ουνος προκαταληκτικά καὶ δικατάληκτα. Τωνικά δὲ ἀπό μείζους προκαταληκτικά μέτρα δὲν ὑπάρχουση. Η πόν ἱωνικῶν λοιπόν ἀπ' Ελάσσονος κατάληξες έγει αγγίμα τό τοῦ ἀναπαίστου ..., κατά τὸν ρυθμόν δμως ὁ ἀναπαίστικὸς οὐτος ποὺς είνε παντάπασι διάφορος τοῦ πετραπήμου ἀναπαίστου, διότε είνε ποὺς ἐξάσημος, δοτες όταν ἀποτελή τὸ τίλος ἰωνικοῦ τους μέτρου ἢ περιόδου, περατοῦται είς κενόν χρόνου δίσημον (πρόσθειν). Τὸν ἰωνικὸν ὅμως τοῦτον ἀνάπαιστον εὐρίσκομεν καὶ ἐν μέτρο τῷ μέτρου. Ἡν τῷ πρώτη π. χ. στροφῆ τῆς παρέδου τῶν Περαῶν ἀναγινώσκομεν μετὰ προηγουμένους ἀκαταλήκτους ἰωνικοῦς ἐν στ. ΤΟ τάδε

'Αθαμαντίδος "Ελλας

πολύγομφον όδισμα ζυγὸν ἀμφιβαλών αὐχένι πόντου.

Ένταιδα οι καταληκτικοί ίωνικοί δεν άποτελοῦτε βιθαίως τὸ τίλος του μέτρου, διότι πάντες τελευτώσεν είς τὸ μέσον τῆς λέξεως, ώστε έχριεν μέτρα ίωνικὰ προκαταληκτικά καὶ οὐχί καταληκτικά, ὁ δὲ ρύθμὸς τῆς προκαταλήξεως ἀναπληρούται διὰ παρεκτάσεως τῆς μακριξε είς χρόνον τετράσημον. Τοιαύτα προκαταληκτικά ιώνικὰ μέτρα εύρίσκονται καὶ ντῆ τρέτη στροσχή τοῦ μνημουιθένος γορικού στ. 101 κά.

θεόθεν γὰρ κατὰ μοῖρ' ἐκράτπσεν τὸ παλαιόν, ἐπέσκηψε δὲ Πέρσαις

καὶ ἐν τἢ δευτέρα στροφἢ τοῦ πρώτου στασίμου τοῦ Οἰδίποδος Τυράννου καὶ καθόλου συγνότατα εἶνε τὰ προκαταληκτικὰ ἰωνικὰ ἐν ταις στροφαίς τῶν τραγικῶν. Ἅξιον δὲ μυείας εἶνε καὶ τὸ ἐν Βάκχ. 370 προκαταληκτικὸν ἰωνικὸν μετὰ καταληκτικῆς ἀποθέσεως

όσια πότνα θεών | όσια δ' ά κατά γάν | χρυσέαν πτέρυγα φέρεις.

Τοῦ τρικαταλήκτου τούτου έξαμέτρου αἰ δύο προκαταλήξεις ἡδύναντο νὰ ἀναπληρώνται διὰ παρεκτάτως, ὡς ἐπὶ τῶν προιερημένων προκαταληκτικῶν ἰωνικῶν, ἡ καὶ διὰ προπλήψεως κενοῦ δισήμου χρόνου. Οὐδὲν δὲ ἐκάλυε νὰ συμβαίνη ἐνταῦθα τὸ δεύτερον, ἀρ' οῦ οἱ ἀναπαιστικὸν ἔχοντες σχῆμα ἰωνικοὶ εἰς τελείαν περατοῦνται λέξιν, οἰον συμβαίνει καὶ ὑ τῷ μέσω τοῦ ἐλεγείου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄

Περί της διαφοράς των μέτρων κατά σύνταζιν.

207. Πλην των είρημένων διαφορών προσέτι διαφέρουσι τὰ μέτρα κατὰ τοῦτο, δτι ἄλλα μέν συντίθενται ἰκ τοῦ αὐτοῦ μετρικοῦ ποδός, ἄλλα δὶ ἐξ ἀνομοίων μετρικοῦ ποδόν. Οἱ Βυζαντίνοι μετρικοὶ, οἰν ὁ Ψευδοδράκων ἐν σιλ. 125, καλοῦσι ταὐτην σύπταξιν τῶν μέτρων. Ὁ στιγικός διως οὐτος ὁρος, ὅν οἱ διασώσαντις Βυζαντίνοι μετρικοὶ ἐν τοῖς καθὶ ἔκαστα δὶν ἐνόπσαν ὁρθῶς, φαίνεται παλειότερος ῶν Κατὰ τὴν σύνταζιν λοιπὸν τῶν μέτρων διακριτέον τρεῖς διαφόρους κατηγορίας αὐτον τὰς ἐξῆς: α΄) μέτρα καθαρὰ ἡ μοιοειδη. ὁ΄) μέτρα ἐπισύνθετα καὶ τ΄) μέτρα μεκτά.

ουνσειε και 1) γετε το του 200 και το δνομα δη208 Και το μιν ααθηρό ή μονοειδη μέτρα, ώς και το δνομα δηλοί, σύγκεινται ἐκ ποδών τοῦ αὐτοῦ είδους. Πάντες δηλαδη οἱ πόδες,
εξ ων συντίθεται τὸ μέτρον, ἀνήκουσιν ἐκάστοτε εἰς τὸ αὐτὸ μετρικὸν
είδος, ώστε εἰνε πάντες εἰ ἀργῆς μέγρι τέλους ήτοι τροχαίοι (μέτρον
τροχαϊκόν), ἡ ῖαμβοι (μέτρον ἰαμβικόν), ἡ δάκτολοι (μέτρον δακτυλικόν), ἡ ἀνάπαιστοι (μέτρον ἰαμβικόν), ἡ δάκτολοι (μέτρον ἀκτικόν), ἡ ἀδιάσορος ἡ ἀπὸ μείζονος), ἡ τόλος παίωνες (μέτρον παιωνικόν ἀπὶ ἐλάσσονος ἡ ἀπὸ μείζονος), ἡ τόλος παίωνες (μέτρον παιωγικόν). Τὰ δὶ εἰάρορα ποδικά σχήματα, ἄτινα ἐν τῷ μεταξὺ ἐπιδίχονται οἱ μετρικοὶ πόδες ἐκάστου είδους, δὶν άλλοιοῦσι τὸν εἰρημέννη
εἰδιότητα πὸν μέτρων, ἀλλὰ καὶ οῦτω μένους μονοειδή ἡ αθερά,
Τοιαῦτα λοιπὸν μέτρα, τουτέστι μονοειδή ἡ καθερά, εἶνε πάντα τὰ
μέτρα, περὶ ὧν ἐπραγματεύθημεν ἐν τοῖς προηγοιμένοις ἐκφαλαίοις.

9.09. Τῶν καθαρῶν ἡ μουοειδῶν μέτρων ἀντίθετα εἶνε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἡραιστίωνος ἐπἰσύτθετα καὶ μετκὰ καλούμενα, καθ ὅσον παῦτα συντίθεται ἐξ ἀνοιροίον τουτέστιν ἐττρογενῶν μετρικῶν παριδόθη εἰς ἡμᾶς ὁνοιρα τῶν δύο τούτων κατγοριῶν τῶν μέτρων δἐν παριδόθη εἰς ἡμᾶς. Καὶ οἱ μὲν ἐτερογενεῖς πόδες, ἐξ ῶν συντίθενται τὰ μέτρα ταῦτα, τὰ τε μιστὰ καὶ τὰ ἐπισύνθεται, ἀνήκουσιν εἰς τὸ πετράσημον δακτυλικόν καὶ τὸ τρίστημον ἰσμιθεών γένος, εἶνε δηλαδή δάκτυλοι καὶ ἀνάπαιστοι ἡ τρογαίοι καὶ ἴσμβος, ῶστε τὰ μέτρα ταῦτα συντίθενται ἐκ

δακτύλων ἄμα καὶ τροχαίων ἢ εξ ἀναπαίστων ἄμα καὶ ἰἐμδων. 'Ο δε τρόπος τῆς συνθίσεως αὐτῶν εἰνε διττός ἤτου δηλαδή οἱ ἐτερογενείς πόδες συντίθενται εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ κῶλον, ἢ τὰ κῶλα τοῦ μέτρου, δύο ἢ καὶ πλείονα ὅντα, καθ ἱειντὰ μὲν εἰνε καθρεὰ ἡ μουσειδῆ, πουτέστιν οἱ πόδες ἐκατέρου ἢ ἰκάστου αὐτῶν καθ' ἑαυτό ἀψηκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ μετρικὸν εἰδος, διαρέρουσιν ὅμως ἀλλήλων τὰ κοῦκα κατὰ ποῦτο, ὅτι κατὰ τοὺς μετρικοὺς αὐτῶν πόδας ἄλλα ἀνηκουσιν εἰς ἀλλα μετρικὰν τοὺς μετρικοὺς αὐτῶν ποὰδας ἄλλα ἀνηκουσιν εἰς ἀλλα μετρικὰν εἰδη. Τὰ μὲν λοιπὸν κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον τῆς συνθίσεως γινόμενα καλοῦνται ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετρικὰν μέτρα μικτὰ (metra mixta), τὰ δὲ κατὰ τὸν δεύτερον ἐκτούνθετα (metra composita). 'Όταν π χ. τροχαίοι καὶ δάκτυλοι συντιθέμενοι ἀποτιλώσιν ἐν κῶλον, οἰον τὸ Γλικώνειον καλούμενον

τάπρος ἡνίχ' ὁ μαινόλης,

τότε το κώλον τοῦτο καλείται μικτόν. 'Ωσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐκ δύο $\ddot{\eta}$ πλειόνων μικτών κώλων συγκείμενα μέτρα καλοῦνται μικτὰ μέτρα, οἰον τὸ δίκωλον τετράμετρον (Σοφ. 'Αντιγ. στ. 332)

πολλά τά δεινά κουδέν άν|θρώπου δεινότερον πέλει.

Επισύνθετον όμως μέτρον καλείται, όπόταν το μέτρον είνε δίκωλον καί έκάτερον μέν κάλον είνε καθαρόν, όμως δὲ τό μέν ἔτερον καθαρόν στροχαϊκόν, ή τό μέν ἔτερον καθαρόν τροχαϊκόν, ή τό μέν ἔτερον καθαρόν ότροχαϊκόν, ή τό μέν ἔτερον καθαρόν ότριξικόν οίον τό τοῦ Αρχιλόχον μέτρον τό συγκείμενον έκ δακτυλικής τετραποδίας καὶ ἰθυφαλλικού ήτοι τριποδίας τρογαϊκής

οὐκέθ' όμῶς θάλλεις ἀπαλὸν χρόα | κάρφεται γὰρ ὅδη. Τοιοῦτον είνε καὶ τὸ τοῦ Πινδάρου ἐν Πυθιονικῶν 1,1

χουσέα φόρμιγξ Απόλλω/νος καὶ ἱοπλοκάμων. "Ωστε άναγκαίως τὰ μὲν ἐπισύνθετα μέτρα πρέπει νὰ εἶνε πολύκωλα, τοῦλάχιστον δίκωλα, τὰ δὲ μικτὰ δύνανται νὰ εἶνε καὶ μονόκωλα.

210. Οι παλαιοί ούτοι τεχνικοί όροι, μέτρα μικτὰ καὶ μέτρα ἐπισύνθετα, εἶνε προσφυέστατοι εἰς τὰς μετρικὰς ταύτας κατηγορίας διότι μίζις μὲν καλείται ἡ τοιαύτη σύνθεσις, καθ' ἢν τὰ στοιχεῖα ἰξ

διν γίνεται, ἀποτελούσι νέον τι σώμα ένιαίον, ἀχώριστον καὶ διάφορον πον εξών γίνεται η σύνθεσις στοιχείων. Τούτο τος ὑτι συμάκινει, όταν π. χ. τροχαίοι καὶ δέκτυλοι συνάπτωνται εἰς ἐν κολον, ὅπερ οὖτε τροτχαϊκόν οὖτε δακτυλικόν δύναται νὰ όνοιμασθή. Ἡπισύνθεσις δὶ καλίται η τοικόν δακτυλικό τινι κόλο, ἐπιφέρεται τροχαϊκόν, ἐκάτερον δὶ
ἐνόλλοις, οἰον δακτυλικό τινι κόλο, ἐπιφέρεται τροχαϊκόν, ἐκάτερον δὶ
ἐνόλλοις δίναται νὰ χωρισθή τοὺ ἐπέρον, διότι οὐδεμία ὡς εἰπεῦ χημική ἐνωσις τῶν ἀπαρτίζοντων τὸ μέτρον στοιχείων ἡ κώλον συνέδη. Η πρόβεσις ἐν τἢ λέξει ἐπισύνθεσις εἶνε χαρακτηριστική, ὡς δηλούσα ὅτι ἐν τἢ συνθέσει ταύτη τὸ πρότον κόλο ἐπιφέρεται ἀπλως τὸ δεύ
τερον, ἀμφότερα δὶ διάφορα ἀλλήλων ὅντα συνάπτονται ἀλλήλοι δὲχ τῆς λεκτικής συναφείας, περὶ ἡς ἔσται λόγος ἐν τῷ ἐπομένω
ἐκραλαίω.

'Η των παλαιών μετρικών θεωρία των μικτών (i).

211. Τὰ μικτὰ μέτρα διέκρινον οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ εἰς δύο γενικατέρας κατηγορίας, εἰς μικτὰ ἔχοντα πλείονας δακτύλους ἡ ἀναπαίστους ἀναμεμιγμένους τροχαίοις καὶ ἰάμβοις καὶ εἰς μικτὰ ἔχοντα είνα μύνον δάκτυλον ἡ ἀνάπαιστον ἀναμεμιγμένον τροχαίοις καὶ ἰάμβοις.

Α'. Μικτά μετά δύο η πλειόνων δακτύλων η άναπαίστων.

212. Καὶ τὰ μὲν μέτρα τῆς πρώτης κατηγορίας, όταν μὲν οἱ δάκτυλοι ἡ οἱ ἀνάπαιστοι ἀποτελῶσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν, καλοῦνται ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετρικῶν Δηγαιοἰκαὶ ἀσκτιλικὰ καὶ Δηγαιοιὰκὰ ἀναπασικά. Οἰον ὁ Ἡραιτετίων περὶ μὲν τῶν ληγαιοῖκιῶν δακτυλικῶν λέγει ἐν σέλ. 25 W τάδε α ἐστι δὲ τινα καὶ ληγαιοῖκιὰ καλούμενα δακτυλικά, ἄπερ ἐν μὲν ταξι ἄλλαις χώρας δακτύλους ξχει, τελευταίαν δι τροχαϊκὴν συζυγίαν τὸτι ἐ ἀὐτῶν ἐπισημότανα τό τε πρὸς δύο δακτύλοις ἔχον τροχαϊκὴν συζυγίαν, καλούμενον δὲ Άλκαϊκὸν δεκασύλλαδον.

καί τις έπ' ἐσχατιαῖσιν οῖκεις. καὶ τὸ πρὸς τρική, καλούμενον Πραξίλλειον, δ διὰ τῶν θυρίδων καλόν ἐμβλέποισα, παρθένε τὰν κεφαλάν, τὰ δ' ἔνερθε νύμιδα».

(4) Τὴν θεωρίαν ταύτην ἀποδίδομεν ἐνταῦθα ὡς ἔξέθετο αὐτὴν ὁ Οὐεστφάλιος ὰλλαχοῦ τε καὶ τελευταίον ἐν allg. Metrik 3 αελ. 350 κέ.

Τό πρώτον τών μέτρων τούτων, όπερ σύγχειται ἐκ δύο δακτύλων καὶ δύο τροχαίων (τροχαίκής διποδίας) του, του, του, του, του, συλεμεθα κατά τόν άριθμέν των μουποποδίων νά καλιάσμεν δακτυλικήν λογακιδικήν τέτραποδίαν, Τέ δε δεύτερον του, του, του, του, του, του, λικήν λογακιδικήν πενταποδίαν. Περί δὲ ττῦ ἀναπαιστικοῦ λογακιδικοῦ λόγει ὁ Ήραιτσίαν όν σελ 29 W πάδε «Τόπερ δὲ ἐν τῷ δακτυλικώ ἡν τι λογακιδικόν, οῦτω κάν τοῖς ἀναπαιστικοῖς τὸ ἐξι βακχείον περακούμενον οῦ ἱστιν ἐπισημότατον τὸ μετά τέσσαρας πό δας αὐτοῦ γίον τὸν βακχείου, ἀν ό πρώτος γίντειν καί στονδεῖος καὶ ἰκμιδος. Καλείται μὲν οῦν ᾿Αρχεδούλειον ἀπὸ ᾿Αρχεδούλου τοῦ Θη-δαίου ποιητοῦ χρησαμένου αὐτῷ κατακόρως γέγραπται δὲ καὶ Καλλιμάχω

άγετω θεός, οὐ γὰρ ἔχω δίχα τῶδ΄ ἀείδειν. Τοῦτο μὲν οὖν ἀπό ἀναπαίστου ' ἀπό δὲ σπονδείου νύμφα, σὺ μὲν ἀστερίαν ὑφ' ἄμαξαν ἤδη, ἀπό δὲ ἰάμδου

φιλωτέρα άρτι γάρ ά Σικελά μὲν "Εννα. Τος δί μετά τον πρώτον πόδα τρείς οι μεν εν συνιχεία γράφαντες το μέτρον ανάντας άνακαίστους εξούλαξον "Αλκμάν δέ που και οπονδείους παραλαμβάνει». Τό ύπό τοῦ Ήραιστίωνος ώς παραδείγιμα του άναπαιστικών λογακιδικών φερόμενον 'Αργεδούλιον μέτρον, οἱ οἱ μὲν τόσσαρες πρώτο πόδες είνι ἀνάπκιστοι (ὁ δὶ ἀρχόμενος δύναται νὰ είνε και οπονδείος καὶ ἴαμῶος), ἡ δὲ κατακλείς καταληκτικός διίαμῶος,

B 4004004004044

κατά τον άριθμον των μονοποδιών δύναται νὰ κληθή καταληκτική έξαποδία.

213. "Όταν δὲ οἱ μὲν ἄλλοι πόδες εἶνε δάκτυλοι πάντες, ὁ δὲ πρῶτος τροχαίος, τότε τὰ τοιαῦτα μέτρα καλούνται ὑπό τοῦ "Ηφαιστίωνος (σελ. 24 W) ἀπατωλικά αἰωλικά. Τῶν Αἰολικῶν δακτυλικῶν ἡ μὲν ἀπόθεσις δίναται νὰ εἶνε ἤτοι ἀκατάληκτος, ὅτε περατοῦται εἰς δάκτυλον ἡ κρητικόν διὰ τὸ τῆς τελευταίας ἀδιάφρον ἡ σπονδείον, ἡ καταληκτική. Ὁ δὲ πρῶτος ποὺς ἀντὶ τοῦ τροχαίου δύναται νὰ εἶνε καὶ απονδείος καὶ ἰαμθος καὶ πυρρίγιος (ὁ τελιυταίος παρὰ τοῖς Αἰολεῦσι πουηταῖς). Καὶ παρὰ μὲν τοῖς Λεσδίοις ποιηταῖς καὶ τῷ 'Ανακρίοντι ὁ ἐν τῆ ἀρχῆ τοῦ μέτρου πο

λυσχημάτιστος ούτος πους ήτο χρήσιμος μόνον ότε ἐπερέρετο δάκτυλος, ἐν τἢ ὕστερον όμως αὐξήσει τῆς μετρικῆς καὶ μουσικῆς παρὰ τοῖς χορικοῖς λυρικοῖς καὶ δραματικοῖς ἐγίνετο χρῆσις αὐτοῦ καὶ ότε ὁ δάκτυλος δὲν εὐρίσκετο ἐν τῆ εὐθυς ἐπομένη χώρς, άλλὶ ἐν τῆ τρίτη, οὐ μὴν άλλὰ καὶ ἐν τροχαϊκοῖς καὶ ἰαμιδικοῖς κώλοις, ἀτινα ἀνεμίσγοντο τοῖς μικτοῖς μέτροις, οἶον

70-0-0 0 70-0-0

Τὸν τοιούτον πρώτον πόδα τῶν μικτῶν καθ όλου μέτρων, ὅστις δαατύλου κυρίως ἐπιφερομένου δέχεται τέσσαρα σχήμασα ω ο, πρώτος
ὁ Ἑρμαννός ἐκάλισε βάσιν καὶ ἐσημένατο γράφων τὸ σπημείον >>
ὑτεράνω τοῦ ποδός, προσφυέστερου ὁμως πρὸς ἀποφυγήν συγχύσεως,
ὑτεράνω τοῦ πολές, προσφυέστερου ὁμως πρὸς ἀποφυγήν συγχύσεως,
ὑτεράνω τοῦ παλκιοί τεχυκοί τὸν ὁρου βάσιν μετεχειρίζοντο ἐπὶ ἄλλης
χρέιας, δυνάμεθα νὰ καλέσωμεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πλήθους τῶν σχημάτων, ἄτινα κατ' ἐξοχήν ὁ ποὺς οὐτος ἐπιδέχετο, ἀχχόμενον πολυσχημάτιστον (1). Τοιαῦτα δὲ Αλολικά δακτυλικά μέτρα μνημονεύει ὁ
Ηδοιαστίον ἐν κιφ. ζ' καὶ νί τὰ ἐξης'

θυρωρῷ πόδες ἐπτορόγυιοι τὰ δὲ σάμβαλα πεντεβόπα, πίσυγγοι δὲ δέκ' ἐξεπόνασαν.

έρος δ' αῦτε μ' ὁ λυσιμελης δονεῖ γλικώπικρον ἀμάχανον ὅρπετον. 'Ατθί, σοὶ δ' ἐμέθεν μὲν ἀπήχθετο φροντίσδην, ἐπὶ δ' 'Ανδρομέδαν πότη.

τέω σ', δ φίλε γαμθρέ, καλώς εικάσδω; δρπακι βραδινώ σε μάλιστ' είκάσδω.

κέλομαί τινα τὸν χαρίεντα Μένωνα καλέσσαι, εί χρη συμποσίας ἐπ' δνασιν έμοι γεγενησθαι (2).

Τοῦ δρου τούτου ἐποιησάμεθα ἡμεῖς χρῆσιν πολλοῖς ἔτεσι πρότερον πρὶν ὑποἔιξη αὐτόν ὁ Οὐεστφάλιος.
 Μεταγενίστεροι μετρικοί, οἶος ὁ Τριχᾶς σελ. 279 καὶ ὁ σχολ. εἰς "Ορν. 629,

Β'. Μικτά μεθ' ένὸς δακτύλου η άναπαίστου.

214. Τὰ δὲ μικτὰ μέτρα τῆς δυυτέρας κατηγορίας, τὰ ἔχοντα δηλαδή ἐνα μόνον δάκτυλον ἡ ἀνάπαιστον ἀναμεμιγμένον τροχαίοις ἡ ἰάμδοις καὶ δινάμειαν νὰ ὁνομασθασι μοποπασκελεία καὶ μονεναπαστικά, οἱ παλακοί μετρικοὶ ἱλάμβανον καὶ ἀνόμαζον κατὰ τρόπου ἀλλάκοτον καὶ προρανῶς πρός τοὺο κανόνας τῆς ρυθμικῆς μαχόμενον. Τὰ τοιαῦτα δηλονότι μικτὰ κῶλα δύνανται νὰ ἔχωσι τὸν δάκτυλον ἡτοι κατὰ τὴν πρώτην γράφαν (πρωτοδακτυλικά), πατὰ τὴν δευτέραν (δευτεροδακτυλικά), ἡ κατὰ τὴν τρέτην (τριτοδακτυλικά), κατὰ πάσας δὲ τὰς λοιπὰς τροχαίους. Όταν δὲ τὰ τοιαῦτα καθια ἔχωσιν ὑτη ἀχρίχ ἄρονι (ἀνάκρουσιν) ἀποτυπουμένην διὰ συλλαδής ἀδιαφόρου, τότε γίνονται ἀναπαιστικά μικτά, τὸν ἀνάπαιστον ἔχοντα τότιν κατὰ τὴν δευτέραν χώραν (δευτεραναπαστικά), ἢ κατὰ τὴν τρέτην (τριταναπαιστικά), ἢ κατὰ τὴν τρέτην (τριταναπαιστικά), ἢ κατὰ τὴν τρέτην δὲ φέρομεν τὴν ἀκατάληκτον τετραποδεύν.

λόγον ποιούνται καὶ περὶ ἀναπαιστικοῦ αἰολικοῦ, ἀλλὰ τοῦτο ἐπλάσθη ὑπ' ἀὐτῶν ἄνερ ἀνάγκης κατ' ἀναλογίαν τοῦ δακτυλικοῦ αἰολικοῦ.

α'. Μοναναπαιστικά μικτά.

215. Τὰ μέτρα ταῦτα πάντες οι παλαιοί μετρικοί λαμβάνουσιν
ἐκ συμφώνου ὡς συγχείμενα ἐξ ἰωνικοῦ ἀπὸ μείζονος ἢ ἀπ ἐλάσσυος
καὶ τροχαϊκῆς ἢ ἰτμιθικῆς διποδίας. Οἰον ὅταν ἐν τοῖς ἰμπροσθεν ὑπ
ἀρ. 4, 5, 6 μοναναπαιστικοῖς μικτοῖς ἡ ἀδιάφορος συλλαθὴ λαμβάνη
ἀρ ἀγκρια τῆς μακρᾶς, τότε τὸ μὲν ὑπ ἀριθ. 4 μέτρον κατὰ τὸ ἰξωτερικόν συλλαθικόν σχῆμα συμφωνεῖ τῷ ἀνακλωμένῳ ἰωνικῷ ἀπὸ μείζονος ἡ, ὡς λέγει ὁ 'Πφαιστίων, τῷ ἀπὸ μείζονος ἰωνικῷ τῷ ὁ ἐπιμίκτῷ πρὸς τροχαϊκόν, τὸ δὲ ὑπ' ἀριθ. 5 ἐμφανίζεται ὡς ἰαμιθικὴ ὁιποδία μετ' ἰωνικοῦ ἀπὸ ἐλάσσονος, τὸ δὲ ὑπ' ἀρ. 6 ὡς ἰαμιθικὴ διποδία μετ' ἰωνικοῦ ἀπὸ μείζονος:

Κατά ταῦτα λοιπόν τῶν μοναναπαιστικῶν μικτῶν τὰ μὲν ἔχοντα τὸν ἀνάπαιστον κατά τὴν διυτέραν χώραν καλοῦσιν οἱ παλαιοί μετρικοὶ ἰωνικά ἀπὸ μείζονος μιτὰ καὶ πραγματεύονται αὐτά ὑριῶ μετά τῶν ἀναλωμένων ἰωνικῶν ἀπὸ μείζονος, τὰ δὶ ἔχοντα τὸν ἀνάπαιστον κατά τὴν τρίτην καὶ τετάρτην χώραν καλοῦσιν ἐπιωνικά ἀπὸ Ἰλάσσονος καὶ ἐπιωνικά ἀπὸ μείζονος, μετὰ τοῦ προτεταγμένου ἐπί, ἐπειδὴ ἐν τούτοις κατὰ τὸ σραινόμενον τοῦ ἱωνικοῦ ἀπὸ ἐλέσσονος ἡ ἀπὸ μείζονος προπγείται ἐτερογενὲς στοιχείον ὁ διάμιδος.

Ουχί όμως πάντοτε ό πρώτος πους έν τῷ ὑπ' ἀριθ. ¼ μέτρφ καὶ ό τρίτος έν τῷ ὑπ' ἀρ. θ. έχει τὸ τοῦ σπονδείου σχήμα, ἀλλὶ ἐπίσης συχνά καὶ τὸ τοῦ ἰχμόου. Έν τῷ δευτέρα παίτη περιστάσει τὰ κολλι παϊτα διν δύνανται νὰ διαιερθώσην εἰς ἱωνικόν ἀπὸ μείζονος καὶ διτρόχαιον ἢ εἰς διἰαμθόν καὶ ἰωνικόν ἀπὸ μείζονος, ἀλλὰ κατάν τερασιλλέθους πάντοτε πόδας διαιρούμενα, εἰς δεύτερον παίωνα καὶ διτρόχαιον ἡ εἰς διἰαμβόν καὶ δεύτερον παίωνα καὶ δευτόχαιον ἡ εἰς διἰαμβόν καὶ δεύτερον παίωνα.

4. 0 2, 0 0 2, 0 2, 0 2

Ούτω δὲ τὰ κῶλα ταῦτα οὐδαμῶς όμοιάζουσι κατὰ τὸ συλλαδικόν σχῆμα τοῖς ἀπὸ μείζονος ἰωνικοῖς. 'Αλλ' όμως οἰ μετρικοὶ οὐδέν ἄλλο καταφύγιον εὐρίσκοντες ἐτήρουν καὶ ἐνταῦθα τὴν εἰς ἰωνικούς διαίρεσιν. "Οπως δηλαδή κατά την θεωρίαν αύτων έν τοῖς ἰωνικοῖς ἀπ' έλάσσονος μικτοῖς τοῖς ἔχουσι τὸ ἀνακλώμενον σχήμα ὁ ἐξάσημος ἀπ' ἐλάσσονος ἰωνικὸς ἐναλλάσσεται τῷ πεντασήμω παίωνι τῷ τρίτω υ υ = υ, ούτω δογματίζουσιν ότι καὶ ὁ ἀπὸ μείζονος ἰωνικὸς μιγνυόμενος μετ' άλλων ποδών δύναται τῷ πεντασήμω δευτέρω παίωνι υ ... υ νὰ ἐναλλάσσηται. Κατὰ τὴν θεωρίαν λοιπὸν τῶν παλαιῶν μετρικών ο ίωνικός ἀπό μείζονος, ὅταν ἀναμιγνύηται μετ' ἄλλων ποδών, δύναται νὰ ἄρχηται ἀπὸ ἀδιαφόρου συλλαδῆς.

Κατά τὸν τρόπον λοιπὸν τοῦτον πάντα τὰ μοναναπαιστικά κώλα. οσονδήποτε καὶ ἄν ἔγωσι μέγεθος, δύνανται νὰ ληφθώσιν ὡς μίζεις μετά ίωνικών ποδών.

216. Κατά ταῦτα λοιπόν τὰ μοναναπαίστικὰ μικτά ἔχουσιν ὡς έν τύπω ώδε.

α΄) μοναναπαιστικά μικτά μετά τοῦ άναπαίστου κατά τὴν δευτέραν χώραν ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετρικῶν λαμδανόμενα ὡς ἰωνικὰ ἀπὸ μείζονος μικτά.

1. Ἡ ἀκατάλ. τριποδία ο Δ ο ο Δ ο Δ λαμβανομένη

ώς ο του | το τ καταλ. δίμετρον άδ' "Αρτεμις, δ κόραι, φεύγοισα τὸν 'Αλφεὸν (Τελέσιλλα).

2. ή καταλ. τετραποδία σ Δ ο ο Δ ο Δ Δ λαμδανομένη

δέδυκε μὲν ά σελάνα

καὶ πληιάδες: μέσαι δὲ (Σαποώ).

3. ή καταλ. πενταποδ. σ το ο το το τα λαμβανομένη

ώς - - 0 0 | - 0 - 0 | - - βραχύκ, τρίω. πλήρης μεν έφαίνεθ' ά σελάνα, αί δ' ώς περί βωμόν έστάθησαν (Σαπφώ).

4. ή καταλ. έξαποδ. ο 4 ο ο 2 ο 2 ο 2 ο 2 ο 4 λαμβανομένη

ώς ν _ υ υ | _ υ _ υ | _ υ _ _ άκατ. τρίμ. τριδωλέτερ, οὐ γὰρ 'Αρκάδεσσι λώδα.

β΄) μοναναπαιστικά μικτά μετά τοῦ ἀναπαίστου κατά τὴν τρίτην γώραν ώς έπιωνικά ἀπ' έλάσσονος μικτά λαμδανόμενα.

1. Το Εὐπολίδειον καλούμενον μέτρον, ὅπερ σύγκειται ἐκ καταληκτικής τετραποδίας και έκ τριποδίας,

ονονουντ Ιονονου τ χαμβανόμενον ώς _ _ 0 _ 0 0 _ _ 10 _ 0 _ 10 0 _ καταλ. τετράμ.

ὧ καλλίστη πόλι πασῶν | ὅσας Κλέων ἐδορᾳ,

ώς εὐδαίμων πρότερόν τ' ἦ σθα, νῦν δὲ μᾶλλον ἔσει.

2. Ἡ καταληκτική ἐξαποδία

D. I O I O O I O I O I I DA HBANOHÉNA

ώς σ _ υ _ | υ υ _ υ | _ υ _ _ άκατ. τρίμετρ. (διίαμβος κα [άνακλώμενον) έχει μεν 'Ανδρομέδα καλάν άμοιβάν. Ψαπφοϊ τί τὰν πολύολδον 'Αφροδίταν.

γ΄) μοναναπαιστικά μικτά μετά τοῦ ἀναπαίστου κατά τὴν τετάρ

την χώραν καὶ ώς ἐπιωνικὰ ἀπὸ μείζονος λαμβανόμενα. 1. Ἡ ἀκαταλ. πενταπ. στο το το στο λομβανομένη

ώς σ _ υ _ | Ψ _ υ υ | _ υ _ κατ. τρίμ. ώναξ "Απολλον, παῖ μεγάλω Διός.

Μέλαγχος αίδως άξιος είς πόλιν.

2. Ή καταλ. έξαπ. στο τστο στο τ λαμβανομένη ώς σ _ υ _ | _ _ υ υ | _ υ _ _ άκατ. τρίμετ. ιόπλοχ' άγνα μελλιχόμειδε Σαπφοί.

> β'. Μονοδακτυλικά μικτά. α'. Ποωτοδακτυλικά.

217. Τὰ μέν πρωτοδακτυλικὰ ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετρικῶν εἰς χορίαμδον και διίαμδον διαιρούμενα ἐκαλοϋντο Χοριαμδικά μικτά. οξον ή άχατάληκτος τριποδία τ Ο Ο τ Ο τ ο έλαμβάνετο

ώς του - Ιο - - καταληκτικόν δίμετρον οὐκ ἐτός, ὧ γυναϊκες, πᾶσι κακοϊσιν ἡμᾶς

φλώσιν έκάστοτ' άνδρες.

Καὶ τὸ ἐκ καταληκτικῆς τετραποδίας καὶ ἀκαταλήκτου τριποδίας συνεστηκός μέτρον

τουτοτοττουτο το έλαμδάνετο ώς _ υ υ _ | υ _ υ _ | _ υ υ _ | υ _ _ κατ. τετράμ.

έκ ποταμοῦ 'πανέρχομαι | πάντα φέρουσα λαμπρά. οίδα μεν αρχαϊόν τι δρών, | κούχὶ λέληθ' εμαυτόν.

β'. Δευτεροδακτυλικά.

218. Τὰ μικτὰ ταῦτα ἔχουσι τὴν ιδιότητα, ὅτι ὁ ἀρχόμενος τροχαῖος πρὸ τοῦ ἐπομένου δακτύλου ἐναλλάσσεται κατὰ βούλησιν τῷ στουδείω ἢ ἰάμδω, ὑπό ἐι τῶν λοίλων ποιητῶν καὶ τῷ πυρριχίω. Οἱ παλαιοὶ λοιπὸν μετρικοὶ ἐκ τοῦ σπονδειακοῦ σχήματος τοῦ ἀρχομένου ποδὸς ὁρμάμενοι ὑπολαμιδάνουσι τὸ μέτρον ὡς ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος μετὰ προηγομιένου μολοσοῦ ἀς συναιρέσεως τοῦ ἀπ' ἐλάσσονος ἰωνικοῦ ποδὸς λαμβανομένου. Τὸ ὅλον λοιπὸν μέτρον λαμβανεται, ὅπως τὰ μοναναπαιστικὰ μικτά,ὡς ἰωνικὸν καὶ δὴ ἰωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος μικτόν οἱον ἡ δευτεροδακτυλική πενταποδία, τὸ καλούμενον μέτρον Φαλκίκειον ἐνδεκασύλλαδον,

λαμβάνεται ώς _ _ _ | 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

τουτέστιν ώς τρίμετρον άκατάληκτον ἰωνικόν ἀπ' ἐλάσσονος.

219. Ἡ ἰωνική αυτη των δευτεροδακτυλικών έκδοχή δέν πηγάζει μέν έχ τῶν παλαιῶν καλῶν χρόνων, ὅμως τῶν προχειμένων ἡμῖν έχδογών είνε ή άργαιστάτη, ώς είς τὸν Οὐάρρωνα ἀναφερομένη. Πρβλ. Atil. Fort. σελ. 319: «ex quo non est mirandum quod Varro in Scenodidascalico Phalaecion metrum ionicum trimetrum appellat et quidem ionicum minorem». Terent. Maur. 2845: «Ideirco genus hoc Phalaeciorum vir doctissimus undicunque Varro ad legem rediens ionicorum, hinc natos ait esse, sed minores». 2282: «nec mirum puto, quando Varro versus hos ut diximus ex ione natos distinguat numero pedum minores». Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον λαμβάνεται καὶ πᾶν ἄλλο μονοδακτυλικὸν μικτόν έχον τὸν δάκτυλον κατὰ τὴν δευτέραν χώραν. "Οταν δὲ ὁ πρῶτος ποὺς δὲν εἶνε σπονδεῖος, ἀλλὰ τροχαῖος ἢ ἔαμβος, τότε παραμυθοῦνται την δυσχέρειαν όπως καὶ ἐπὶ τῶν μοναναπαιστικών μικτών, δεγόμενοι ότι καὶ ἐν τοῖς μέτροις τούτοις ἐπ' ἀδείας ὁ ἐξάσημος ἰωνικὸς δύναται νὰ έναλλάσηται πεντασήμω τινὶ παιωνικῷ ποδί, ὡς έξῆς:

--- 00-0 -0--

220. Ἐπειδή ὁ ἀτίλιος Φορτουνατιανός καὶ ὁ Τερεντιανός Μαυρος την ίωνικην ταύτην διαίρεσιν άναφέρουσην εἶς τον Οὐάρρωνα, ἄλλοθεν δε γινώσκομεν ότι αὐτοί λαμβάνουσι τὰ λεγόμενα παρά τοῦ Καισίου Βάσσου, όστις ἡκολούθει τῷ Οὐάρρων, ἐκ τούτον πρέπει νὰ θιωρηθώπι ὡς ἐκπροσωποῦντες ἀρχαιότερόν τι μετρικὸν σύστημα παρά τὸ τοῦ Ἡλιοδώρυ καὶ Ἡραιστίωνος. Οἱ τὸ παλαιότερον τοῦτο σύστημα ἐκπροσωποῦντες ἐκδέχονται καὶ ἄλλως τὰ δευτεροδακτυλικὰ κῶλα, τὴν καταληκτικήν π. χ. τετραποδίαν

διαιρούσιν είς τὴν ἀρχομένην μονοποδίαν, είτα δὲ είς χορίαμβον καὶ Ιαμβον

221. Παρά τῷ Ἡραιστίωνι ὅμως καὶ τοῖς τῷ συστήματι τοῦ Ἡλπδόρου ἀκολουθοῦσι δἰν εὐρίπκομεν οῦτε τὴν ἰωνικὴν οὕτε τὴν γροιαμθικὴν ἐκδοχήν, τουτίστι τὴν εἰς ἰωνικοὺς ἢχοριἀμθους διαίρεπο να διυτεροβακτυλικῶν μικτών. Ὑπό τοῦτων τὰ καλα ταῦτα διαιροῦνται εἰς ἀντίσπαστον καὶ διίαμβον καὶ καλοῦνται ἀντισπαστικὰ μικτά. ৺Εν ῷ δὶ ἡ ἰωνικὴ θιωρία ὁρμᾶται ἐκ τοῦ σπονδειακοῦ σχήματος τοῦ ἀρχομένου ποδός, ἡ ἀντισπαστικὴ ὡς κύριον αὐτοῦ σχῆμα θιωρεί τὸ ἰμιβοικόν, π. χ.

1. Τὴν καταληκτικὴν τετραποδίαν

λαμβάνει ώς
σουτέστιν ώς άντισπαστικόν δίμετρον άναπάληκατον και ξήειτα δογματίζει ότι ό πρώτος Γαμβός, έξ ού άρχεται ό άντίσπαστος, δύναται
νέ Ιναλλάσται τφ σπονδείφ, τροχαίφ και πυρριχίφ (Ήφαιστ. κεφ.

('). Τοιοῦτον εἶνε τὸ χαλούμενον Γλυχώνειον κάπρος ὑιτίχ' ὁ μαινόλης ὁδόντι σκυλακοκτόνφ Κύπριδος θάλος ὅλεσε.

2. Την ακατάληκτον τριποδίαν

λαμβάνει δίδε υ _ _ υ | υ _ σ

ανδρες, πρόσχετε τὸν νοῦν ἐξευρήματι καινῷ.

3. Τὸ ἐκ τῶν δύο τούτων κώλων ἀποτελούμενον Πριάπειον μέτρον 6 Φ Δ Ο Ο Δ Ο Δ | Δ | Δ Ο Δ Ο Ο Δ |

λαμβάνει άδε σ _ _ 2|0 _ 0 - |0 - - 0|0 - - 10 forma μέν ίτρίου λεπτού μικρόν αποκλάς,

τουτέστιν ώς καταληκτικόν τετράμετρον.

- 4. Τὴν ἀκατάλ, τετραποδ, ό ο το ο ο ο ο λαμβάνει ὡς ὑπερκατάληκτον δίμετρον ώδε 0 _ _ 0 | 0 _ 0 _ 1 0
- καὶ κνίση τινὰ θυμιήσας. 5. Τὴν ἀκατάλ, πενταπ. Δο του το το τη λαμβάνει ὡς καταληκτικόν τοίμετρον 0 _ _ 0 | 0 _ 0 _ | 0 _ 0

χαϊρ' ὧ χρυσόκερως, βαβάκτα, κήλων Πάν, Πελασγικόν "Αργος έμβατεύων,

Της αντισπαστικής ταύτης θεωρίας εύρετην νομίζει ο Οὐεστφάλιος τὸν Ἡλιοδωρον. Ἐκ τοῦ Μαρίου Οὐικτωρίνου (σελ. 118) μανθάνομεν ότι ή θεωρία αύτη κατ' άργας ἐπολεμήθη, τέλος όμως ἐπεκράτησε, των ύπερασπιστων αύτης ἀπολογουμένων ὅτι ὁ ἀντίσπαστος υ - _ υ ώς ποὺς ἀντιπαθής τοῦ γοριάμδου - υ υ - δικαιοῦται καὶ αὐτὸς νὰ θεωρήται ὡς μέτρον πρωτότυπον και ἰσότιμος τῷ ἀντιπαθεῖ αύτοῦ γοριάμθω, ὅπως καὶ ὁ ἀπ' ἐλάσσονος ἰωνικὸς τῷ ἀντιπαθεῖ αύτοῦ, δήλον ὅτι τῷ ἀπό μείζονος ἰωνικῷ. 'Αλλ' ὅμως ἡ ἀντισπαστική αύτη θεωρία οὐδεμίαν έχει ἀξίαν ὅπως οὐδ' ἡ ἀρχαιοτέρα αὐτῆς γοριαμδική, ην είγον οι Λατίνοι μετρικοί οι άκολουθούντες τῷ συστήματι τῶν πρωτοτύπων καὶ παραγώγων μέτρων.

γ'. Τριτοδακτυλικά.

222. "Όταν δὲ ὁ δάκτυλος κατέχη τὴν τρίτην χώραν, ὁ Ἡραιστίων λαμβάνει τὰ μικτὰ ταῦτα μέτρα ὡς συγκείμενα ἐκ γοριάμβου μετά προτεταγμένης τροχαϊκής διποδίας καὶ καλεῖ αὐτά ἐπιγοριαμβικά, οἶον τὴν ἀκατάληκτον πενταποδίαν, τὸ καλούμενον ἐνδεκασύλλαδον Σαπφικόν

_ 0 _ 0 _ 0 _ 0 _ 0 _ 0 λαμβάνει ώς ποικιλόθρον' άθάνατ' 'Αφροδίτα

223. Κατά τὰ εἰρημένα τὸ σύστημα τῶν παλαιοτέρων 'Αλεξανδρίνων γραμματικών είγεν ώς έξης, έκ των τριών πονοβακτυλικών καὶ τῶν τριῶν μοναναπαιστικῶν μικτῶν, ἄτινα όμοῦ ἀποτελοῦσιν ἔξ διαφόρους μίξεις, δύο μέν λαμδάνονται ώς ἰωνικὰ ἀπ' ἐλάσσονος, δύο δὲ ὡς ἰωνικὰ ἀπὸ μείζονος, δύο δὲ ὡς γοριαμβικά. Ταῦτα δὲ εἶνε τὰ έν τοῖς πρό τοῦ Ἡλιοδώρου γρόνοις παραδεδεγμένα τρία μετρικά εἴδη του έξασήμου γένους. Έκ δὲ τῶν ἐπὶ ἐκάστου εἴδους δύο μέξεων

είς τὸ ὄνομα τῆς ἐτέρας προσετέθη ἡ πρόθεσις ἐπὶ καὶ καλεῖται ἐπιωνιχὸν ἀπ' ελάσσονος, επιωνιχὸν ἀπὸ μείζονος, επιγοριαμβιχόν.

του τ, υ το τ, υ χοριαμβικόν τυτυ, τυυτ, υ έπιγοριαμδικόν. υτου, τοτο, τ έωνικὸν ἀπὸ μείζονος ¥ ∠ ∪ ∠, ∪ ∠ ∪ υ, ∠ ἐπιωνικὸν ἀπὸ μείζονος. Δ = Δ, Ο Ο Δ Ο, Δ Ο Ιωνικόν ἀπ' ἐλάσσονος υν υν, υυνυ, ν έπιωνικόν ἀπ' έλάσσονος.

Καὶ ὅταν μὲν ὁ δάκτυλος εὐρίσκηται κατὰ τὴν πρώτην ἢ τὴν τρίτην γώραν, τὸ μέτρον καλείται χοριαμβικόν καὶ ἐπιχοριαμβικόν, τὰ δὲ ἐνταῦθα ἀνήκοντα ἀνακρουστικὰ σχήματα εἶνε τὸ ἰωνικὸν καὶ ἐπιωνικὸν ἀπὸ μείζονος. ὅταν δὲ ὁ δάκτυλος κατέχη τὴν δευτέραν χώραν, τὸ μέτρον καλεϊται ἐωνικὸν ἀπ' ἐλάσσονος καὶ τὸ ἐνταῦθα ἀνῆκον ἀνα-

χρουστικόν σχήμα έπιωνικόν ἀπ' ἐλάσσονος.

Οι τεχνικοί ούτοι όροι ἐπενοήθησαν ἐν τοῖς 'Αλεξανδρεωτικοῖς χρόνοις καί, ώς φαίνεται, ὑπό τινος γραμματικοῦ ἐν τοῖς χρόνοις τοῖς μεταξύ Σωτάδου και τοῦ Ῥωμαίου Οὐάρρωνος ἀκμάσαντος. Διότι έν τοίς παλαιοτέροις καλοίς χρόνοις δέν ὑπῆρχον ἀκόμη οἱ ὅροι ίωνικὰ άπὸ μείζονος καὶ ἀπ' ἐλάσσονος, οὐδὲ ἡδύναντο νὰ ἐπινοηθῶσι πρότερον, πρὶν οι περὶ τὸν Σωτάδην γράψωσι τῷ ἐξασήμῳ ἰαμδικῷ ρυθμφ τους Ιωνικούς λόγους. Πιθανώς δε ό μετρικός, όστις τους έκ των καλών χρόνων παραδεδομένους βακχείους μετωνόμασεν ἰωνικούς ἀπὸ μείζονος και ἀπ' ἐλάσσονος, ὁ αὐτὸς ὑπέταξε καὶ τὴν διαίρεσιν των μονοδακτυλικών και μοναναπαιστικών μικτών τοῖς μετωνομασμένοις τούτοις γένεσι τῶν ποδῶν καὶ ὀνόματα ἐπέθηκεν αὐτοῖς παντάπασιν ἄγνωστα πρότερον ἰωνικὰ καὶ χοριαμβικὰ μικτὰ καλέσας αὐτά. Οὕτω δὲ κατὰ κακὴν μοῖραν διέφθειρε τὸν ὀργανισμὸν τῆς μετρικής έπιστήμης ύπαγαγών τὰ μέτρα ταῦτα ὑπὸ διεστραμμένον ῥυθμικόν γένος, όπερ συνεπηγάγετο και την διαστροφήν πασών των λοιπῶν κατηγοριῶν τῶν ἐνταῦθα ἀνηκουσῶν, τῆς τε καταλήξεως καὶ της ακαταληξίας καὶ της ύπερκαταληξίας.

224. Συμπληρούντες την των παλαιών μετρικών θεωρίαν των μικτῶν μέτρων, λέγομεν καὶ περὶ τῆς διακρίσεως αὐτῶν εἰς μέτρα κατὰ ουμπάθειαν καὶ κατ' ἀντιπάθειαν μικτά. Εἰς τὴν διάκρισιν ταύτην πάντων τῶν μικτῶν μέτρων, τῶν τε δακτυλικῶν καὶ τῶν ἀναπαιστικών, είς μέτρα δηλαδή κατά συμπάθειαν μικτά καὶ είς άντιπαθή ή κατ΄ άντιπάθειαν μικτά, ώρμήθησαν և της ίδιστητος τών άνακλωμένων ίωνικών, καθ' ήν οι ίωνικοὶ πόδες, ό τε άπό μειζονος καὶ ό ἀπ' ἐλάσσονος ἐνοῦνται εἰκλώνως μετὰ διεροχιάων. Μεταξύ άρα τών ἰωνικών καὶ τροχαίων ὑπάρχει συμπάθειά τις. 'Ωσαύτως ή ἐπὶ τών μονοδακτυλικών καὶ μοναναπαιστικών μέτρων λαμβάνομένη μίζες ἰωνικοῦ πόδος μετὰ διτροχαίου λαμβάνεται ώς μίζες κατά συμπάθειαν. Τής μίζεως όμως ἰωνικοῦ μετὰ διαμβού, ήττις λαμβάνεται ὑπό τῶν μετρικών ἐπὶ τῶν μοναναπαιστικών μικτών τῶν καλουμένων ἐπιωνικών, οὐδεν παράλληλον ἀποδείκουται ἐν τοῖς ἀληθηνοῖς ἱωνικοῖς μέτροις, όδεν ἡ τοιαύτη μίζες καλείται μίζες κατά ἀντιπάθειαν.

"Ωσπερ έν τή έξασήμω έπιπλοκή έκ τοῦ ἰωνικοῦ ἀπ' ἐλάσσονος δι' ἀφαιρέσιως τοῦ ἀρχιρένου δισήμου ποδικοῦ χρόνου γίνεται τὸ ἰωνικοῦ ἀπὸ μείζονος, οὐτω γίνεται δι ὁμιοίας ἀφαιρέσεως ἐκ τοῦ ἰωνικοῦ ἀπὸ μείζονος τὸ χοριαμθικόν, οὐχὶ μόνον ὅταν τὰ μέτρα ταῦτα εἶνε καθακὰ, ἀλλά καὶ ὅταν εἶνε μικτά"

"Ην συμπάθειαν έχει έν τοξε δύο πρώτοις μέτροις ὁ ἰωνικός πρὸς τὸν διτρόχαιον, τὴν αὐτήν έχει ἐν τῷ τρίτῳ ὁ χορίαμεθος πρὸς τὸν διάμδον. Τὰ πρωτοδαιτλικά λοιτόν μεκτά τὰ ὁπό τῶν μετρικῶν ὡς χοριαμείκὰ μικτά λαμεδανόμενα έχουτν, ὁπως καὶ τὰ ἰωνικὰ μικτή, τὴν κατὰ συμπάθειαν μίξιν. ᾿Απ΄ ἐναντίας δὰ ἡ ἐν τῷ ἐπιχοριαμείως λαμεδανομένη μίξις τοῦ διτροχαίου καὶ χοριάμεδου ἀνάγκη νὰ εἶνε, ὅπως ἡ μίξις τοῦ διαμέρου μετά τοῦ ἰωνικοῦ, κατ' ἀντπάδιιαν μίξις

Τὰ μὲν λοιπόν ἐπιωγικὰ καὶ ἐπιγοριαμθικὰ εἶνε κατὰ στιπάθειαν μικτά, τὰ δὲ μικτὰ ἀιντικά καὶ γοριαμθικὰ εἶνε κατὰ συμπάθειαν μικτά. Εἰς τὰ τλευταῖκ συγκαταλίγονται καὶ τὰ λογαοιδικὰ δακτυλικὰ καὶ ἀναπαιστικά. 'Αντὶ δὲ τοῦ δρου κατὰ συμπάθειαν μικτὰ οἱ μετρκοὶ μεταχειρίζονται καὶ τὸν δρον όμοιοειδῆ, ὡσαύτως τὴν ὁμοιότητα δηλοῦντα καὶ συγγένειαν τῶν μετὰ ἀλλήλων συντιθεμένων στοιγείων.

Κατά συμπάθειαν μικτά ή όμοιοειδή

- υ υ - υ υ - υ - υ δακτυλικόν λογαοιδικόν - υ υ - υ υ - υ - ἀναπαιστικόν λογαοιδικόν Κατ' άντιπάθειαν μικτά

2 _ _ _ _ _ επιωνικόν ἀπ' έλάσσονος _ _ _ _ _ επιχοριαμβικόν _ _ _ _ _ Σ _ _ Επιωνικόν ἀπό μείζονος.

Τὴν διαίρεσιν ταύτην ἔκριναν οἱ μετρικοὶ οῦτω σπουδαίαν, ῶστε ὑπέθεντο ὡς κυρίαν κατηγορίαν εἰς τὴν κατάναζιν τῆς μετρικῆς ιδης καὶ οῦτο τὰ μὲν κατά συμπάθειαν μικτὰ ἡ ὁμοιοιεδῆ συμπλέκοντες τοῖς καθεροῖς ἡ μονοιεδείσι πραγματείονται όμοι δι ελκάστοις τοῖς περί πολυ πρωτοτύπων μέτρων κεφαλαίοις, τὰ δὲ και ἀντιπάθειαν μικτὰ ἐπιρέρουσιν ὑστερον ὡς ίδιαν κατηγορίαν. ᾿Αλλ΄ όμως ἡ διείμεσες αῦτη τῶν μικτῶν εἰνε πασῶν τῶν παρὰ τοῖς μετρικοῖς εὐριακομένων κατηγοριῶν ἡ ἐπουσιωδεστάτη, καθαρὸν οὖσα ἐπινότιμα τῶν γγεμπικῶν, οἶτινες ἀρ ἱευτῶν καὶ οὐδεμιᾶς ἀὐτοῖς ῥυθμικῆς παραδόσεις ἐν ὁν καλον χρόνων ὑποκειμένης ἔπλασαν αὐτήν.

225. Τοιαύτη ή των παλαιών μετρικών θεωρία τών μικτών μέτρω». Πρώτος δὲ τών νεωτέρων ὁ Γ. Τερμαννός συνδών τό ημαρτημένον αὐτῆς ἀπεσκιδάλισε μὲν τὴν ἰωνικήν, ἐπτωνικήν καὶ ἀντισπατικήν διαίρεσιν, διετήγησε δὲ τὴν γοριαβικήν, εἰς ἢν ὑπήγαγε πάσας τὰς ἄλλας. Διαιρεί δὲ κατά χοριάμδους ώδε:

'Αλλά δήλον στι ή διαίρεσις αύτη οὐδαμῶς ἀνταποκρίνεται πρός τὸν ρύθμὸν τῶν μέτρων τούτων. Πρῶτος δὶ ὁ 'Απέλιος (Apel) ἐννοήσας ὁρθότερον τὴν μόλλων τούτων δηρεσεν εἰς τροχαίσις καὶ οβακτύλους, ἰάμθους καὶ ἀναπαίστους, ὅπως δὶ ἔξισώση τὸ μέγεθος τοῦ ἀνίσων ποδῶν, προσένειμε τοῖς δακτύλοις καὶ ἀναπαίστοες μέγετῶν ἀνίσων ποδῶν, προσένειμε τοῖς δακτύλοις καὶ ἀναπαίστοες μέγετῶν ανικόνος καλλος καὶ ὁλέγει Δινούσος ὁ 'Αλινούσος ὁ 'Απελίου ἀσπασάμενος ὁ Βοίκκιος (Boeckh) πάντα τὰ τῶν παλκιών

μετρικών μικτά, είς ά δηλαδή έκείναι έφήρμοζον την ίωνικήν, έπιωνικήν, χοριαμδικήν και άντισπαστικήν διαίρεσιν, λαμβάνων ώς συγκείμενα έκ δακτύλων και τροχαίων ή έξ άναπαίστων και ίδιμδωνώνειασεν αυτά λογαοιδικά από τοῦ είδους είς τὸ γένος μετενεγκών τὸ δνομα. Δήρει δὲ ὁ Βούκικος ὡς έξης:

Έπὶ πασῶν τούτων τῶν μίξεων ὁ Βοίκκιος θεωρεῖ ἀρχόμενον τὸ λογασιδικόν κώλον ἀπό τοῦ δακτύλου καὶ τοῦτο σημαίνεται διὰ τοῦ ρυθμικού τόνου. Δύναται δὲ νὰ προηγήται τούτου ὡς εἰσαγωγή μονοποδία τις η διποδία, και αυτη μετ' άνακρούσεως η άνευ αὐτης. Καθ' δμοιον δὲ τρόπον καὶ ὁ Ἑρμαννὸς ἐδέξατο ὡς ἀρχὴν τοῦ κώλου τὸν χορίαμβον. Ἡ θεωρία αὕτη τῶν μικτῶν μέτρων τοῦ ᾿Απελίου καὶ Βοικκίου ἐξενίκησεν καὶ ταύτη ἡκολούθησαν ἐφεζῆς ἄλλοι τε καὶ ό 'Ροσδάχιος καὶ Οὐεστφάλιος, τὰ μικτὰ μέτρα ὡς ἐκ τρογαίων καὶ δακτύλων ή ἐξ ἰάμδων καὶ ἀναπαίστων συγκείμενα καὶ αὐτοὶ λαμβάνοντες, τῷ δὲ δακτύλφ καὶ ἀναπαίστφ τρίσημον μέγεθος προσποιούντες, κατά τούτο δὲ κυρίως διαφέροντες ὅτι δὲν θεωρούσιν ἀρχόμενον τὸ μικτὸν κῶλον ἀπὸ τοῦ δακτύλου, ἀλλ' ἐπίσης οὐσιῶδες μέρος αὐτοῦ λαμδάνουσι καὶ τοὺς προηγουμένους αὐτοῦ πόδας. Τῆ θεωρία ταύτη ἀκολουθοῦμεν καὶ ἡμεῖς, ὡς ὀρθοτάτη πασῶν, πλὴν της έκδογης των τρισυλλάθων ποδών ώς κυκλίων ήτοι τρισήμων, ήν, καθ' ά ξυπροσθεν (§ 56. 57) εξπομεν, δεν ἀποδεγόμεθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περί της λεκτικής των μέτρων συναφείας.

226. Κοινὸν δὲ πᾶσι τοῖς μέτροις τῆς παλαιᾶς ποιήσεως ἰδίωμα ήτο ή λεκτική συνάφεια. Πλήν δηλαδή της μελικής συναφείας, περί ής ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐποιησάμεθα λόγον (δ 167), τὰ μέτρα ἤτοι αί περίοδοι τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως εἶχον καὶ λεκτικὴν συνάφειαν, ήτις διεκόπτετο μόνον εν το τέλει, καὶ οῦτως εκάστη περίοδος ἀπετέλει ίδιόν τι καὶ αὐτοτελὲς σῶμα, διάφορον τῆς προηγουμένης καὶ έπομένης. Χαρακτηρίζουσι δὲ τὴν λεκτικὴν συνάφειαν τρία τινὰ τὰ έξῆς: α') μέν ή χασμωδία. Έν μέν δηλαδή τῷ μέσφ τῆς περιόδου (μέτρου, στίχου) έκτός τινων έξαιρέσεων, αίτινες είνε διάφοροι κατά τὰ διάφορα γένη της ποιήσεως, οὐδέποτε έγχωρεί χασμωδία μεταξύ δύο λέζεων, εν τῷ τέλει ὅμως τῆς περιόδου ἐγχωρεῖ πᾶν εἶδος χασμωδίας. 6') δὲ ἡ ἀδιάφορος συλλαδή. Έν μὲν δηλαδή τῷ μέσῳ τῆς περιόδου, πλην ολίγων έζαιρέσεων, τηρεϊται άκριδως ή ύπο του ρυθμου ἀπαιτουμένη ποσότης έκάστης συλλαδής, της τελικής ὅμως τῆς περιόδου συλλαθής η ποσότης είνε ἀδιάφορος. γ') δὲ η τελεία λέξις. Πασα δηλαδή περίοδος ήτοι παν μέτρον τελευτα πάντοτε εἰς τελείαν λέξιν. Ταϋτα είνε τὰ χαρακτηρίζοντα τὴν λεκτικὴν συνάφειαν τῆς περιόδου έν τῆ παλαιὰ ποιήσει, ἡς ἔνεκα δὲν δυνάμεθα νὰ διασπάσωμεν την περίοδον διαιρούντες κατά κώλα καὶ ταῦτα γράφοντες κατά στίγον, ώς συμβαίνει ώς έπὶ τὸ πολὺ ἐν τῆ νεωτέρα ποιήσει: οἰον

σὲ γνωρίζ ἀπὸ τὰν κόψι τοῦ σπαθιοῦ τὰν τρομερά. σὲ γνωρίζ ἀπὸ ὄψι, ποῦ μὲ βία μετράει τὰν γᾶ.

Κατά τους παλαιούς τὰ τέσσαρα ταύτα κώλα, δύο τροχαίκά τετράμετρα άποτελοϋντα, θὰ έγράφοντο ούχὶ διὰ τεσσάρων στίχων, άλλὰ
διά δύο. Καὶ ἐντειθεν λοιπὸν δηλούται τὸ οὐσιῶδες τῆς κατά περιόδους διαιρέσεως τοῦ ὅλου ῥυθμοῦ ἐν τῆ παλαιὰ μουσική τέχνη. Περὶ
εκάστου λοιπὸν τῶν γνωρισμάτων τούτων τῆς λεκτικής συναφείας
διαλαμβάνομεν ἐφεξῆς πλατύτερον καὶ

Α') Περί χαθμωδίας (1).

227. Χασμωδία έλέγετο ύπὸ τῶν παλαιῶν τεχνικῶν ὅτε λέζει τινὶ είς φωνήεν ή δίφθογγον ληγούση έπεφέρετο άλλη ώσαύτως ἀπὸ φωνήεντος η διφθόγγου άρχομένη. Ἡ ἐκ τῆς τοιαύτης δὲ τῶν φωνηέντων αντιτυπίας η συγκρούσεως έκφωνησις προσέπιπτε τραγεία καί φορτική τῆ τῶν παλαιῶν ἀκοῆ, ὡς διασπῶσα τὴν λεκτικὴν συνάφειαν. καὶ διὰ τοῦτο, ὡς προείπομεν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μέτρου ἢ τῆς περιόδου, έκτὸς έλαγίστων ώρισμένων έζαιρέσεων, ἀπέφευγον οἱ ποιηταὶ νὰ μεταχειρίζωνται αὐτήν, πλήρης δὲ ἄδεια τῆς χρήσεως αὐτῆς ὑπῆργε μόνον έν τῷ τέλει τοῦ μέτρου. Πρὸς ἄρσιν δὲ τῆς χασμωδίας έχρησίμευε τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς, πλὴν τῶν χινητῶν συμφώνων (v,ς) καὶ τῆς μεγάλης περὶ τὴν σύνταζιν τῶν λέζεων ἀδείας τῆς Ἑλληνιαής γλώσσης, ή τελεία ή μερική συγχώνευσις των άντιτυπούντων φωνηέντων κατά λόγον τῆς τε ποιότητος καὶ τῆς ποσότητος αὐτῶν γινομένη. Καὶ πρώτον μέν τὸ τελιχὸν τῆς λέξεως βραχὺ φωνῆεν πρὸ τοῦ ἀρχτιχοῦ τῆς ἐξῆς λέζεως φωνήεντος οὕτω συνεστέλλετο, ὥστε δέν έλογίζετο πλέον ώς αὐτοτελής συλλαβή και διὰ τοῦτο συνήθως έν τη γραφή τὸ πάλαι δὲν ἀπεδίδοτο. Τὸ πάθος δὲ τοῦτο, ὅπερ ἐνίστε καὶ διφθόγγω τινὶ συνέβαινεν, ὑπὸ τῶν τεχνικῶν καλεῖται συταλοισή, προσέτι δέ, άλλ' όμως ήττον καλώς, θλίψις καὶ ἔκθλιψις, λατινιστὶ δὲ elisio. Είτα δὲ τὸ τελικὸν τῆς λέξεως μακρὸν φωνῆν (ἢ ἡ τελικὴ δίφθογγος) δυοΐν θάτερον ή συστελλόμενον πρὸ τοῦ άρκτικοῦ φωνήεντος της έπομένης λέξεως εἰς βραχεῖαν μετεβάλλετο συλλαβήν η εἰς μίαν μετ' αὐτοῦ συνεκεράννυτο ρυθμικήν μακράν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον πάθος καλεϊται ύπὸ τῶν τεχνικῶν συστολὴ ἢ ἀσθετὴς γασμωδία, τὸ δὲ δεύτερον κατὰ τὸ διάφορον εἶδος καὶ διαφόρως καλεῖται, *κρᾶσίς* τε καὶ συνίζησις ἢ συνεκφώνησις καὶ ἀφαίρεσις. Ἐφεξῆς λοιπὸν θὰ εἴπωμεν πρότερον περί τῶν παθῶν τούτων, τῆς τε συναλοιφῆς καὶ τῆς συστολής καὶ τής κράσεως, τής τε συνιζήσεως καὶ ἀφαιρέσεως, καὶ ύστερον ύπο τίνας δρους έγχωρεϊ ή καθ' ύπόστασιν χασμωδία. Κατ'

άρχὰς δὲ πρὸ πάντων τούτων λέγομεν βραχέα τινὰ περὶ τῆς κατ' ἔμορασιν χασμωδίας.

928. Χασμαδία κατ έμφασιν. Κατ έμφασιν, ούχι δε καθ ύπόστασιν, συμβαίνει συχνά πας 'Ομήρρο χασμοδία, δταν ή Επομένη λέξε είνε εξ εκείνου, αίτινες είχου πρό τοῦ άρκτικοῦ φωνήεντος διγαμμα, ώστε ένεκα τούτου ούτε συναλοιφή ούτε συστολή τοῦ τελικοῦ τῆς προπγομένης λέξεως φωνήεντος γίνεται' οἰον Α 7, Α 79-

'Ατρείδης τε | ἄναξ ἀνδρῶν καὶ δῖος 'Αχιλλεύς.

'Αργείων κρατέει καί | οΙ πείθονται 'Αχαιοί.

'Η μεταγενεστέρα ἐπικὴ ποίποις σύζει τὴν παλαιὰν παράδοσιν καί μετὰ τὴν ἀπάλαιαν τοῦ δίγαμμα. Παρὰ δὲ τοῖς Ιλεγειοποιοίς καὶ τοῖς ἰαμβογράφοις τὸ δίγαμμα δὲν είνε μὲν πλέον θέσει μακράς ποιητική, προφυλάττει ὅμως ἀπὸ τῆς χασμωδίας μετὰ τε μακρόν καὶ μετὰ βραχὺ φωνῆν. 'Ο αὐτός λόγος παρὰ Πινδάρω. 'Αλλ' ὅμως οὐτε ὁ 'Ομπρος, οὖτε οἱ μεταγενέστεροι ἐπικοί, οὐτε οἱ λυμικοί καὶ ἐλεγειοποίδ ἀξενωνται ἀκόλουθοι ἐαυτοίς περὶ τὴν χρῆσιν ταύτην τοῦ Ϝ, ἀλλὰ συχνὰ πρὸ λέξεων ἀπ' αὐτοῦ ἀχριμένων συμβανει καὶ συναλοιφή ἢ συστολή τοῦ τελικοῦ φωνήεντος. Παρ' 'Ομήρω εὐρίσκεται 324κε συναλοιφή ἢ συστολή τοῦ τελικοῦ φωνήεντος. Παρ' 'Ομήρω εὐρίσκεται δελειοποίλη ἐντολομονος καὶ δὰ τῷ 'Ηκιδὸφ 40κε συναλοιφή καὶ 18κε συστολή. (κατὰ τὸν Hartlel), παρὰ δὲ τῷ 'Ηκιδὸφ 40κε συναλοιφή καὶ 18κε συστολή.

Ησιουφ των συνακουγή 299. Συνακλοιφή. Συναλείρεται δε εύκολώτατα μέν τό φωνήεν ε, μετά δε τοῦτο τό ο καὶ δε, δυσκολώτερον δε τό ε, οὐδέποτε δε τό υ. Τούναντίον δε έπι τινων καταλήζεων συναλείφεται καὶ ή δίφθογγος αι, σπανίως δε καὶ ή οι.

Και τό μεν τελικόν ε δύναται πανταχοῦ νὰ συναλείφηται και ἐν αὐτῷ τῷ συνδετικῷ ἐἐδ παρ' Όμήρῳ, οὐ ἡ συναλοιοὴ ἀμφιοθητείται (πρῶ. Β 511) σπανίως δὲ μόνον ἐπὶ τῆς καταλήζεως ἐε ('Hoioδ. 'Ασπ. 174), ἐπὶ τοῦ δυϊκοῦ καὶ τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἀορίστου εἰς εἰε.

Τὰ δὲ φωνήεντα α καὶ ο δὲν συναλείρονται ἐπὶ τῶν τόπον τῆς ἀναρορικῆς καὶ δεικτικῆς ἀντωνομίας (ἄρθρου) ό, τό, τά, τό, ἄ καὶ ἐπὶ τῆς προθέσιως πρό, ὅπου συνήθως συμβαίνει κρᾶσις, καὶ ἐπὶ τῶν καταλήξεων τῆς γενικῆς εἰς αο, οιο, εῖο παρ ὑριήρω, ἐν ψ ὁ Πίνδαρος καὶ ἐνταθόα συναλείρει.

σαρυς και ετλικόν Ι δλυ συναλείφεται εν τοις τέ, τέ, περέ (τῆς περέ Τό δὲ τελικόν Ι δλυ συναλείφεται εν τοις τέ, τές κατά συναλείφεται τὸ ε μόνον εν τῆ αἰολικῆ διαλέπτφ) δυσκόλως δὲ καί εν τῆ δοτικῆ τοῦ ένικοῦ, ενθα ἀρχικῶς ἦτο μακρόν, σπανίως δὲ μό-

Περὶ χασμοδίας πας 'Ομήρφ διεξοδικώτατα καὶ ἐκριδίστατα ἐπραγματεύθησαν
 C. A. I. Hoffmann, Quaest. Homericae (1842), W. von Hartel, Homer.
 Studien, O. Grulich, de quodam hiatus genere in Homeri carminibus,
 1876.

νον παρ' Όμήρφ, όθεν παλαιοί τινες γραμματικοί ήθελον να γράφουν αυτό ένταϋθα καί νέ δέχωνται συνίζησιν (έννεακαίδεκα παραδίγματα μνημονεύει ό La Roche, Hom. Unters. σελ. 126 κί.) οίον Κ 277, Ε 5

χαϊρε δὲ τῷ ὄρνιθ' 'Οδυσσεύς, πρᾶτο δ' 'Αθήνη. ἀστέρ' ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον, ὅς τε μάλιστα.

`Ωσαύτως χαὶ παρὰ τοῖς λυρικοῖς (Th. Bergk siç 'Ανακρ. 17 παίδ' άδρῆ, Πινδ. 'Ολυμπ. 9, 112 iν δαίθ' δε). Παρὰ δὲ τοῖς 'Αττικοῖς πουτιταῖς η οναλοιφή τοῦ ε τῆς δοτικῆς ἀμοιροθητείται ὑπό τοῦ Nauck siς Σοφ. Οἰ. Κ. 1436 χαι Τραγ. 675.

Τὴν δὲ δίφθογγον αι συναλείφουστν ἐνίοτε οἱ ἐπικοί, λυρικοὶ καὶ καρικοἱ ἐν ταῖς καταληξειν μαι, σαι, ται, τται, σθαι, αἰτινες καὶ ἐκ τοδι τονιαμοῦ φαίνονται ἰξποθενωμέναι μακραί· οἰον Α 117 βούλομ' ἐγὼ, Κ 885 πρὶν λύσασθ ἐτάρους· οἰχὶ διμώς καὶ οἱ τραγικοἱ, παρ' οἱς χωρία τινὰ μαχόμενα, οἰον παρ' Αίσχ. Έπτ. 473. Σος. Ἡλ. 818, Φλ. 1071, Εύριπ. Τρ. Τ. 662, Τρ. Αὐλ. 1141, κρίνονται ὡς χρήζοντα διορθώσιως. Μοναδική δὲ είνε ἡ συναλοιφή ἐν τῷ ἐπιθετικῷ τόπφ δέὲἰα Α 272 ὁξεί ὁδύναι.

'Η δὲ δίρθογγος οι συναλείφεται ἐνίστε παρ' 'Ομήρφ ἐν τῷ μοί, σοί, τοι: παρὰ δὲ τοῖς τραγικοῖς ούδαμοῦ, πλὴν τοῦ ἐπεφωνήματος οίμοι, ὅπες ἀλλιο ἀφιοῦνται τὸ οίμ' ὀσχόμενοι ὡς συναλοιφήν τοῦ οίμε (πρῶλ. Nauck εἰς Σορ. ΑΙ. 354 Anlang).

230. Συστολή. Ή δὲ συστολή τῆς τελικῆς μακρές πρὸ τοῦ ἀρατικοῦ φωνήνετος τῆς ἐποιείνης λέξως ἀνειστοιχεί πρὸς τὴν συναλοιφήν. Όπος όπλαδὴ ἰκεῖ τὸ μονόσημον βραγχὶ πρὸς τὴν συναλοιφήν. Όπος όπλαδὴ ἰκεῖ τὸ μονόσημον βακρέν ἀποδελλον τὸ ἡμποι τοῦ μεγίθους αὐτοῦ γένεται μονόσημον. Καὶ ἐν μὲν τῆ ἐπικῆ ποιήσει ὁ συστολὶ αὐτη εἶνε συνηθεστάτη ἐν τε τῆ πρώτη καὶ ἐν τῆ ἐπικῆ ποιήσει συλλαδῆ τῆς ἀρσεως τοῦ ἀκατόλου, ἐνίνοτ εἰ καὶ ἐν ἀμφοτέραις ἰπὶ τοῦ αὐτοῦ ποδές: οἰον π 211 σῆναι ἡ αἰγοποί. .. Καὶ συχνότατα τοῦ ἀντοῦ ποδές καὶ ου, σπανιότατα ἐῦ τὰ μακρὰ φωνήντα η καὶ ω καὶ αλ καὶ συ, σπανιότατα ἐῦ τὰ μακρὰ φωνήντα η καὶ ω καὶ αλ καταγρατικαὶ ἐξιθρογγοι. Έν δὲ τῆ μαθ 'Ομπρον ποιήσει ἐιλαττοῦται πολύ ἡ χρῆσις τῆς συστολῆς, ἦτις παρὰ μὲν τοῖς ἐιλεγιοποιοῖς περιοβίξεται μάλλον μάλλον εἰς τὰς κυρίας ἀιφόγγους, παρὰ ἐι τοῖς λυρικοῖς καὶ δραματικοῖς σχεδόν ἀποκλείονται τὰ μακρὰ φωνήεντα ω ω, η η καὶ μόνον ὁ Πιολαρος συνλείσται τὰ μακρὰ φωνήεντα ω ω, η η καὶ μόνον ὁ Πιολαρος συν

στέλλει έτι τό φ κατά τό παράδειγμα τοῦ 'Ομήρου. Οἱ ποιγταὶ οὐτοι ἐμμένουσι κατὰ τοσοῦτον πιστοὶ τῷ παραδέιγματι τοῦ ἔπους, καθ ὅσον τὴν μακράν συστέλλουσι μόνον ἐπὶ ποδικόν χρόνων ἀποτυπουμένων διὰ δύο βραχειῶν, ἐπὶ τῆς ἀρσεως δηλαδή τοῦ δακτόλου ἢ ἀναπαίστον, τοῦ ἱωνικοῦ καὶ χοριάμδου, καὶ ἐπὶ τῆς ἐκλυμένης θέσεως τοῦ παίωνος καὶ ἀρχείου καὶ τροχαίου, τίλος δὲ ἐν ταῖς λύσει τοῦ παίωνος καὶ δοχμίου, οὐδέποτε δὲ ἐπὶ τῆς μονοτήμου ἄρσεως τοῦ ἰαμβου καὶ τροχαίου ἐπὶ δισυλλάβου ἄρσεως Σορ, Οἰ. Τ. 155 καὶ 172. Οἰ. Κ. 143. Πίνδ. Πινδ. 1, 1. Όλ. 9. 29. Αἰσχ. Τικέι 1020. Ἐπὶ λελυμένης θέσεως Εὐρ. Μηδ. 1085. Σορ, Οἰ. Τ. 167.

231. Κράσις. Ἡ σύγκρασις τοῦ τελικοῦ τῆς προηγουμένης λέξεως φωνήεντος μετά του άρχτιχου της επιφερομένης λέγεται χρασις, έὰν αῦτη σημαίνηται καὶ διὰ τῆς γραφῆς. Διὰ τῆς κράσεως δὲ συγκεράννυνται μόνον στενώς πρὸς άλλήλας συνδεόμεναι λέξεις, οίον άρθρον καὶ ὄνομα, πρόθεσις καὶ ῥῆμα, οὐδέποτε ὅμως ὅταν αὐται χωρίζωνται ἀπ' ἀλλήλων διὰ στιγμῆς, οΐον δύναται νὰ συμβαίνη ἐν τῆ συναλοιφή. Τὸ τελιχόν φωνήεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶνε μακρόν, βραχὺ δὲ μόνον ἐν τοῖς τύποις τοῦ ἄρθρου καὶ τῆς ἀντωνυμίας, οἶτινες ἀποκλείονται τῆς συναλοιφῆς, ό, τό, τά, ὅ, ἄ, καὶ ἐν τῆ προθέσει πρὸ ἐν συνθέσεσιν. Καὶ παρ' "Ομήρφ μὲν είνε σπανία ἡ κρᾶσις, οίον οὐμός Θ 360, ωὐτὸς Ε 396, καὐτὸς Ζ 260. ζ 282, χή,ιεῖς Β 238, τάλλα Α 465 καὶ ἀλλαχοῦ, ὥριστος Λ 288. Κ 539. Έν δὲ τῆ μεταγενεστέρα ποιήσει γίνεται συχνοτέρα, πλήν των δακτυλικών ποιητών, παρ' οίς είνε περιωρισμένη ή χρήσις. Άπ' έναντίας δὲ συχνή είνε παρὰ τοῖς ᾿Αττικοῖς, καὶ μάλιστα ἐν τῷ διαλόγῳ, ὀλιγώτερον δὲ ἐν τοῖς λυρικοῖς μέρεσι τοῦ δράματος. Σφόδρα δὲ ἀσμενίζει αὐτῆ ἡ κωμφδία, ήτις μιμείται την της συνηθείας διάλεκτον.

232. Ενείζησις. Όταν δὲ τὸ τελικὸν τῆς λέξεως μακρὸν φωνῆεν η δίρθογγος μετὰ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἐπομένης φωνήνετος παραλαμδάνωνται ἀντὶ μιᾶς ουλλαδῆς καὶ τοῦτο τελῆται ἐν τῆ προφορὲ, δὲν
σημαίνηται δὲ ἐν τῆ γρασῆ, λέγεται ανείζησις ἡ συνεκμώνησις, οἰον
ἐπεὶ οὸ. Καὶ παρ' "Ομήφο μὲν - δὲν εἶνε συχνὴ ἡ συνίζησις μάλιστα
δὲ παρ' ἀὐτῷ συνεκφονοῦνται τὰ μόρια δἱ, ἢ, ἢ, μἱ, ἐπεὶ ἐα
μετὰ τῆς ἐξῆς ἀπὸ φωνήνεντος ἀρχομένης λέξεως. Συχνόττα κο
κεφωνιέναι τὸ δὴ αῦ ἡ δὴ αἴθε καὶ ἢ οὐ - οἰον Α 340 καὶ Ε 394
ἐπεὶ οὐ Ν 777 καὶ ἀλλαχοῦ. Πρῶλ, καὶ 'Ηφαιστ. κερ. β΄. Τοὐναν-

τίον δε συχνή είνε ή συνίζησις εν τῷ 'Αττικῷ δράματι, τῆ τε κωμφδία και τῆ τραγωδία, πλην τῶν λυρικῶν μερῶν, εν οἶς ἡ χρῆσις είνε περιωρισμένη.

233. 'Αφαίρεσις. 'Η ἀφαίρεσις (elisio inversa) είνε τὸ ἀντίθετον της συναλοιφής. Όπως διὰ της συναλοιφής ἐκθλίβεται τὸ τελικόν της λέξεως βραγύ φωνήεν,ουτω διὰ τής ἀφαιρέσεως ἐκθλίβεται τὸ ἀρκτικὸν τῆς λέξεως βραχὸ φωνῆεν, οΙον σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἶνε τὸ ε, σπανίως δὲ μόνον τὸ ἄ, μετὰ λέξιν τελευτώσαν εἰς μακρὸν φωνῆεν ή δίφθογγον, καὶ μάλιστα εἰς η, η, ω, ου, σπανιώτερον δὲ εἰς α, ει, αι, οι, ευ. Συνηθέστατα δὲ ἀφαιρεῖται τὸ ἀρκτικὸν ε τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων ἐγώ, ἐμοῦ, ἐμοί, ἐμός, ἐμαυτοῦ, ἐκεῖνος, τῶν προθέσεων ές, έγ, έκ, έπὶ καὶ τῆς αὐξήσεως τῶν ῥημάτων, σπανιώτερον δὲ τῆς προθέσεως ἀπὸ καὶ ἀτά οἱον Τραγ. 239 ἢ 'πό. Εὐριπ. 'Ικέτ. 639 μικρού 'ποπαύσω. 'Αριστοφ. Λυσ. 734 ἐω 'πολέσαι. Εύριπ. Βάκγ. 1072 μη 'raγαιτίσειε. "Όπως δὲ ή συναλοιφή, οὕτω καὶ ή ἀφαίρεσις σημαίνεται έν τῆ γραφῆ, οἶον ἄ μὴ 'θιγες. 'Αλλ' ὅπως έν τῆ συναλοιφή, ούτω και έν τη άφαιρέσει δέν πρέπει να νομίσωμεν ότι έξεθλίβετο παντελώς τὸ βραχὺ φωνῆεν, ἀλλ' έμειοῦτο μόνον τὸ μέγεθος αύτου ώστε νὰ μὴ ἀποτελῆ ίδίαν συλλαδήν, ὅθεν, ὅπως καὶ ἡ συναλοιφή, δύναται νὰ συμβαίνη καὶ μεταξύ δύο λέξεων χωριζομένων διὰ στιγμής οίον Εύριπ. 'Ρήσ. 157 ήζω 'πὶ τούτοις. 'Ιφιγ. Αὐλ. 719 μέλλω 'πλ ταύτη. Καὶ παρ' 'Ομήρω μὲν δὲν εὐρίσκεται ἀκόμη ἡ άφαίρεσις, παρὰ τοῖς Αἰολεῦσι δὲ ποιηταῖς καὶ τῷ ᾿Ανακρέοντι εὑρίσκεται σπανίως μόνον (πρόλ. Σαπφ. ἀπόσπ. 2, 15, 'Ανακρ. ἀπόσπ. 21), τοὐναντίον δὲ πάνυ συνήθης εἶνε ἐν τῷ διαλόγῳ τοῦ ᾿Αττικοῦ δράματος.

234. Χασμωδία καθ΄ ὑπόστασην. Χασμωδία δὲ καθ' ὑπόστασην, τουτίστι πραγματική, εὐρίσκεται μὲν παρ' ἄπασι τοῖς ποιηταίς, συ-χνότατα ὅμως παρ' Ὅμήρω καὶ τοῖς μεθ' Όμηρον ὑπικοῖς, σπανιώτατα δὲ παρὰ τοῖς 'Αττικοῖς ποιηταίς καὶ τρ Νόννψ. Καὶ παρ' ὑμήρω μὰ τοῖς 'Αττικοῖς ποιηταίς καὶ τρ Νόννψ. Καὶ παρ' ὑμήρω μὰ τὸ χασμωδία δικαιολογείται ἐνίκα τῆς τομῆς, ὅταν μάλιστα αὐτη συνυπάρχη μετὰ στιγμῆς, καὶ οὐ μόνον ὅταν ἡ λὲῖς τλικοτὰ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ποδός, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἄρσιν. Καὶ τὸ μὰν πρῶτον συμδαίνει ἐπὶ τῆς πενθημιμεροῦς, ἐρθημιμεροῦς καὶ τριημεροῦς τουῆς' οἰον

άλλ' οὐκ 'Ατρείδη | 'Αγαμέμνονι ἤνδανε θυμῷ (Α 24).

δτρύνουσ' ίέναι. | Έν δὲ σθένος ἄρσε ἐκάστφ (Β 451).
πατρὶ διλφ | ἐν χεροὶ τίθει καί μιν προσέειπεν (Α 441).
'Ατρείδαι; | ἐπεὶ ὅστις ἀνὰρ ἀγαθὸς καὶ ἐχέφρων (Ι 341).
πάσαι δ' ἀγγυντο πύλαι, | ἐκ δ' ἐσσυτο λαός (Β 809).
Τὸ δὶ δεύτερον συμδαίνει ἐπὶ τῆς κατὰ τρίτον τροχαίον καὶ τῆς βουσολικῆς τομῆς οἰον

καί ρ' άκκουσα καθποτο | έπιγνάμψασα φίλον κῆς (Α 569).

κης δ' άκκουσα καθποτο | όδυρομένη φίλα τέκνα (Β 315).

κηςτά, ἐπὶ στήθος συνοχωκότε: | αὐτὰρ ὕπερθε (Β 218).

ἀλλ' ἄγ' ἐμῶν ὀχέων ἐπιδήσεο, | όδρα ίδησι (Ε 221).

Κατ' ἐξαίρισν δὶ μόνον εὐρίσκεται πρὸ τῆς πενθημιμεροῦς βραχεία:

οδύτις έμοί γ' ὄνομα, | Οὔτιν δέ με κικλήσκουσιν (ι 366). Οὐχὶ δὲ συχνὰ πρό τῆς βουκολικῆς εὐρίσκεται μακρὰ ἐπὶ τῆς ἄρσεως

τοῦ τετάρτου ποδός: οἰον ἡ δ' ἄρ' ἐδμ' ὑψπλῆς σανίδος βῆ. | ἔνθα δὲ χπλοί (Φ 51). δικτύφ ἐξέρυσαν πολυωπῷ. | οἰ δὲ τε πάντες (Χ 386).

ΕΙΜ. Έν τῷ ἐλεγείῳ ὅμως τῷ καλουμένῳ πενταμέτρῳ ἀποκλείεται ἡ χασμωδία ἐν τἢ άρμογῆ τῶν δύο κόλων, εί καὶ ἐπὶ τέλους τοῦ πρώτου εὐρίσκεται βραγεία ἀντὶ μακρᾶς (πρβλ. Mar. Victor. 110. Diom. 508 K). Τὴν χασμωδίαν ἐν τῷ μέσφ τοῦ μέτρου τούτου συγχωροῦσι κατὰ πρώτον οἱ μεταγενέστεροι Έλληνες, οἰον Γρηγόριος ὁ Νανζιανζνηύς. — Ὠσαύτως οὐδαμῶς ἐγχωρεῖ κατὰ τὴν τομήν τοῦ τροχαίκοῦ καὶ ἰαμδικοῦ τετραμέτρου, πολλῷ δ' ἤττον τοῦ ἰαμδικοῦ τερραμέτρου, πολλῷ δ' ἤττον τοῦ ἰαμδικοῦ τοῦ ἐμιδικοῦ καὶ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ καὶ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ καὶ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ καὶ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ καὶ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ καὶ ἐκικοῦ τοῦ ἐκικοῦ
τριμέτρου. 235. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὰς τομὰς τοῦ ἐξαμέτρου, ἀλλὰ καὶ ἀλλαχοῦ εὐρίσκεται χασμωδία ἐπὶ τῶν θέσεων τῶν ποδῶν, οἰον ἐπὶ τῆς

ε΄ θέσως Ψίνιν ἄειδε, θεά, Πηληιάδεω | 'Αχιλίπος. Έτι δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄρσεων, καίτοι πολλῷ σπανιώτερον ἢ ἐπὶ τῶν θέσων, αψξει τὸ μακρὸν φωνῆεν τὸ δίσημον αὐτοῦ μέγεθος οἶον κεῖσθαι, |ἀλλ' ἐπάμυνον, ἔπεττά με καὶ λίποι αἰών (Ε 685). τὸν ὑπερθύμου Φηδαίου | 'Ηνιοπία (Θ 120).

τέττα, σιωπή | ἦσο, ἐμῷ δ' ἐπιπείθεο μύθφ (Δ 412). 236. Συχνότατα δι ποιούσι χασμωδίαν ἐπί τε τῆς θέσεως καὶ ἐπί τῆς ἄρσεως μόριά τινα μονοσύλλαδα οὐχί σπανίως εὐτόνως προφερόμενα καὶ μάλιστα τὸ ἢ καὶ ἥ, μετὰ ταῦτα δὲ τὸ σῷ, οδ, τοῦ, εἔ, καί, μή, εἰ, μοι, τοι, οἰ. Πολλάκις δὲ προστίθεται καὶ ἡ στιγμή, ἐξ ἡς ἡττον ἐπαισθητή γίνεται ἡ χασμωδία.

237. Έπι βραχέος δὲ τελικοῦ φωνήεντος, πλην τῶν προεφημένων περιστάσεων, εὐρίσκεται ἡ χασμωδία ὡς ἐπὶ το πλεῖστον μόνον τότε, όταν το βραχύ φωνήεν δὲν ἐπιδέχηται συναλοιφήν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν εἰς υ ληγουσῶν λίξεων, οἰον ἀστυ, αἰπό, σό, ἐθὶ, ἐπὶ τῶν ἀντωνυμιῶν ό, τό, τά, τί, τὶ, ὅτι, ἐπὶ τῆς προθέσεως περὶ καὶ τῶν γενικῶν εἰς οιο, ειο, αο.

938. Παρά δὶ τοῖς λυρικοῖς καὶ δραματικοῖς ποιηταῖς ἡ χασμωδία εθρητικι πολλφ σπανιώτερον. Καὶ παρὰ μὲν τῷ Πυθάκρω πάνυ όλίγα εθρίτακνται παραδείγιαται μαχρών τελικών πρὸ τοῦ ἀρχιτικοῦ φωνάτοτος τῆς ἱξῆς λίξεως, οἰον ἐπὶ μὲν τῆς θέσεως τῶν δακτίλων έντος τῆς ἱξῆς λίξεως, οἰον ἐπὶ μὲν τῆς θέσεως τῶν δακτίλων 52. Επὶ δὶ τῆς θέσεως ἐμέωυ 'Ολ. 3, 3) καὶ ἐπὶ τῆς ἄρσεως σπονδείου 'Ισθ. 1, 16. Ἡ δὲ χασμωδία μεταξύ βραχρέας τέλπικῆς καὶ τοῦ ἀρχιτικοῦ τῆς ἱξῆς λίξεως φωνήμετος, οἰον 'Ολ. 5, 11 καὶ 18. 7,78. 9, 112. Γοθμ. 1, 8 καὶ 32, αῖρεται ὡς ἐκ τοῦ ἐν τῆ ἀρχῆς τῆς ἐπιφορομένης λίξεως δίγαμμα.

239. Παρά δὲ τοῖς δραματικοῖς, εἰ καὶ ἢκιστα πάντων τῶν παλαιῶν ποιητῶν ἠνείχοντο οὖτοι τὴν χασμωδίαν, ὅμως εὐρίσκεται παρ' αὐτοῖς ἐνίστε καὶ δὴ κατὰ τὰς ἐξῆς περιστάσεις.

α') Ούχι σπανίως έν τοις άναπαιστικοίς εξ όμοιων συστήμασην έν τη ελει τών κάλων· οίον Οι. Κ. 170 καὶ 1757 κὶ. Εύρ. Άλκ.78. Παραμυθείται δ' ένταθθα τὴν χασμωδίαν αχεδόν πάντοτε πλην τῆς στιγμῆς καὶ ἡ τῶν προσώπων μεταθολή.

β΄) Έπὶ ἱπιφωνήσεων καὶ ἐπικλήσεων, ὅτε συμβαίνει διακοπή τις
ἱν τῷ λόγῳ. Τοιούτων ἐπιφωνημάτων βρίθει ἡ τραγφδία καὶ μάλιστα
ἐν τοῖς κομμοῖς καὶ θρήνοις οἰον Αίσχ. Περα. 981 δο ἐγώ, Ιοίαῖ,
αἰακτίς 1004 ἰδ, ὑλ, ἰδ, ἰδ. Προμ. 877 ἐἐἐἐῦ, ἐἐἐ-ἐῦ, ὑπό μ' αῦ
σyάκελος. Σοφ. Οἰ. Κ. 1627 ἀ οδίτος ᾿Αριττοφ. Ὅρω, 406 ἰὰ ἐποψ.
— Ἐπὶ ἀναπαιστικῶν συστημάτων ἐξ ὁμοίων Σοφ. Οἰ. Κ. 188.
᾿Αριστοφ. Θεσμ. 1065. 776. Επὶ δογμιακῶν περιδῶν Αίσχ. Ἐπτ.
96, Εὐμ. 146. — Οὑ μὴν ἀλλὰ καὶ ἰπὶ τῶν ἰαμβικῶν τριμέτρων,
οἰον Αίσχ. ᾿Αγαμ. 1255 παπαῖ · οἰον.

γ΄) Έπι έπιζεύξεως οΐοι Αίσχ. Πέρσ. 1019 όρῶ, όρῶ. Άγαμ.

1125 ἐδοό, ἐδού. 1257 ἐγώ, ἐγώ. Σοφ. Άντιγ. 1328 ἔτω, ἔτω. Φιλ. 832 ἔδι, ἔδι. Οἰ. Κ. 1560 'Ačdorτē, 'Ačdoreē. Εύρ. Φον. 1498 αἴματι δεντφ, αἴματι Δυγγφ. 'Ηλ. 113 ἔμδα, ἔμδα. Βάκχα. 84 ἔτε Βάκχαι. Έκάδ. 1091 ἰδ 'Αχαιοί, ἰδ 'Αγαιοί. 'Αριστοφ. Εἰο. 463 ὁ ἐἰα, ὁ ἐἰα.

8') Μετά το τέ έν ταις οράσεσι τί οῦν, τί έστι, τί ῆν, τί εἰπας; εἰον Αίτχ. Ἐπτ. 208. 704. Εύμ. 902. Πέρο. 693. 787. Σορ. Φιλ. 100. 733. 753. 917 καὶ πολλφ συχνότερον παρ' Αριστούνει, οἰον Νερ. 80. 82. 185. 202. 728. 825. Καὶ μετά τὸ στι οἰον 'Αριστ. Βατρ. 1386 στι εἰσίθηκε. 'Ωσαύτοις μετά τὴν πρόθετον τερέ εἰον Νερ. 388 περὶ ἐπών. Βατρ. 65 περὶ ἔτνους. Τὴν χασμωδίαν ἐν ταῖς περιστάσει ταὐταις παραμυθείται τὸ ὅτι δὲν ἡδύνατο νὰ ἐιθλιθῆ τὸ ι. 'Ωσαύτοις μετά τὸ σίνα = ἀνάστηθι (Σορ. ΑΙ. 194).

ε΄) Έν τη φράσει εὖ οίδα, εὖ ζοθι κτλ. οἰον Σοφ. Οἰ. Τ. 959 εὖ ζοθ έκεῖτον θανάσιμον βεθηκότα.

ς') Πρὸ τοῦ εἶς, ἐν τη συντάξει οὐθὲ εἶς, οὐθὲ ἔν, μηθὲ εἶς, μηθὲ εἶς, μηθὲ ἔν παρὰ τοῖς κωμικοῖς.

ζ') Πρό τοῦ οἶ ἐνίοτε, ὅπερ ποτὰ εἶχεν ἀρχόμενον τὸ Ε΄ οἰον Αἰσχ.

Αγαμ. 1147. Σορ. Τραχ. 650. Ευρπ. Φοιν. 637. 240. Χασμαδία ετί μέσης Δέξως. Οὺ μόνον μεταξύ δύο λέξεως, άλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσο μιὰ καὶ τῆς ἀντῆς λέξως ἀπηρισκε τοἰς παλαιοξ ἡ σύμπτωσες δύο φωνηέντων, ήρου δὶ αὐτὴν εἶτε δὰ τελείας ανακειρέτως εῖτε διὰ μερικῆς συγχωνεύσεως εῖτε καὶ δι' ἀποδολῆς τοῦ ἐτέρου φωνήεντος. Καὶ εὐρίσκονται μὶν μάλιστα ὑ τῆ παλαιοτέρα εἰνε κατ' ἔμφανι το καιδταί καὶ μέσης λέξεως, όμως αὶ πλιεσται εἰνε κατ' ἔμφανι το καιδταί καὶ σύμπτωση, διότι ἐν τῆ ἐκρωνήσει παρενεδάλλοντο τὰ ἐξῆς σύμφωνα, ἀτινα ὑστερον ἔξελιπον τὸ Γ, τὸ ημέφωνον ε (τουτέστι τὸ j) καὶ τὸ σι Τδία δὶ διὰ τοῦ δίγαμμα, ὅπερ καθ' οὸς χρένους ἐποιοῦντο τὰ Όμηρικὰ ποιήματια ἡτο ἐτι φθόγηςο αἰσθητός, ἀναιρείται πολλαχοῦ ἡ χαριωδία, οἰον ἡν τῷ ὑς, πάις, ἐγαρείδης, ἐειεν, ἀέκων, ἄτινα ὑστερον συγρέθησαν.

241. Είτα δὶ ὅταν ἐπὶ μέσης λέξεως συμπίπτη μακρόν φωνῆεν ἡ δίρθογγος μετὰ φωνήεντος, ἡ χασμωδία αξρεται διὰ τῆς συστολῆς τοῦ προηγοιμένου μακροῦ φωνήεντος ἡ τῆς διφθόγγου. Κατ' ἐξοχὴν δὶ πάσχουσι τοιαύτην σωτολὴν αἰ δίρθογγοι, καὶ τούτων μάλιστα αὶ μετὰ τοῦ ε σχηματίζόμεναι οι, αι, ει, υι, σπανιώτερον δὶ ἡ ει

καί ου, σύγι συγνά δε τὰ μακρά φωνήεντα ω και η. Κατά τὸν τρόπον τούτον βραγύνεται παρ' 'Ομήρφ ή μέν οι έν τῷ οἶος Ν 275. Σ 105, η 312, υ 89 ἡ δὲ αι ἐν τῷ ἔμπαιος υ 379, γαμαιεῦναι Π 235, γαμαιευνάδες κ 243, ξ 15. ή δὲ νι ἐν τῷ νίὸς Ε 612, Ζ 310. Η 47 και άλλαγου ή δε ει ίσως εν τφ βαθείης Ε 142, Ο 606 και ώχεια (πολλαγού), ένθα ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐκδοτῶν γράφεται βαθέπο καὶ ώκέα· ἡ δὲ ευ ἐν τῷ ἐδεύησεν Σ 100 (κατά L. Meyer καὶ Hartel)· το δὲ ω μόνον ἐν ζ 303 ἐν τῷ ἥρωος, κατὰ δὲ τὸν Nauck καὶ έν τῷ ἥρῶι Η 453, θ 483. τὸ δὲ η ἐν τῷ βέβληαι Λ 380. Ὁ δὲ "Ησίοδος βραγύνει τὴν αι ἐν τῷ γαιήργος. 'Ωσαύτως καὶ παρὰ τοῖς Αττικοίς ποιηταίς συμβαίνει συστολή τής οι έν τη λέξει ποιείν καί ταϊς άντωνυμίαις τοιούτος, τοιόπδε, οίος, ποίος, της δε αι έν τοίς έπιθέτοις δείλαιος, γεραιός, παλαιός έν καιρῷ δὲ καὶ ἐν ἄλλοις, οἰον οίωτούς Σοφ. 'Ηλ. 1058, 'Ιδαίατ Εύρ. 'Ανδρ. 275, φιλαθήταιος Αριστοφ. Σφ. 282. Παρ' Αριστοφάνει βραχύνεται καὶ τὸ πρὸ τοῦ προσχηματισμοῦ τῆς ἀντωνυμίας ούτοοὶ (μακροῦ ι) μακρὸν φωνῆεν ἡ δίφθογγος οίον αὐτῆτ΄, τουτούί, τουτώί.

242. Έπι μέσης λέξεως συμβαίνει συχνά και συνίζησις ή συνεκφώνησις παρ' 'Ομήρφ (ώσπερ και παρά τοῖς ἄλλοις ποιηταῖς, ήττον ομως παρ' 'Αριστοφάνει ή παρὰ τοῖς τραγικοῖς), καὶ μάλιστα ὅταν τὸ πρώτον φωνῆεν είνε ε, σπανιώτερον δὲ ὅταν τοῦτο είνε ι, v, a η o. οίον πόλεως, Μενέλεως, Πηληιάδεω 'Ιστίαια Β 537, Αίγυπτίη Ι 382 (δ 83. 127. 229. ξ 263. 286), πόλιος, πόλιας (Β 811, Φ 567, θ 560, 574), 'Αλεκτρύωνος 'Ησίοδ. 'Ασπ. 3, γενύων Πίνδ. Πυθ. 4, 225, χυανωπίδων Αίσχ. Πέρσ. 559, Εριτύων Εύριπ. Ίριγ. Τ 931. - Τοσαῦτα περὶ γασμωδίας.

Β') Περὶ τῆς άδιαφόρου συλλα6ῆς.

243. 'Αδιάφορος δὲ συλλαβή (syllaba anceps) λέγεται ἐκείνη ἡ χώρα τῆς περιόδου ή τοῦ μέτρου, καθ' ήν ὁ ποιητής δύναται άδιαφόρως νὰ μεταχειρισθή μακράν ή βραχεῖαν συλλαβήν, άδιαφορών τοῦ ύπο του ρυθμού απαιτουμένου συλλαδικού μεγέθους, ὅταν δηλαδή δύνηται νὰ μεταχειρισθή μακράν, έν δ ό ρυθμός άπαιτεί βραχείαν, η βραχεῖαν, έν ῷ ὁ ῥυθμὸς ἀπαιτεῖ μακράν. Τοιαύτη δὲ ἡ ἀδιάφορος οὖσα διαφέρει τῆς χοιχῆς λεγομένης, ἥτις εἶνε ὡρισμένη τις συλλαβή ώρισμένης τινός λέξεως, ην ο ποιητής δύναται κατά βούλησιν νά μεταγειρισθή ώς μακράν, όταν τοιαύτην ἀπαιτή ό ρυθμός, ή ώς βραγείαν, όταν πάλιν ό ρυθμός ἀπαιτῆ βραχείαν. Ἡ κανονική λοιπόν γώρα, ἐν ἡ ἐγχωρεῖ ἡ ἀδιάφορος συλλαβή, εἶνε ἡ τελικὴ τοῦ μέτρου συλλαδή δθεν και οι παλαιοί τεχνικοί έχουσι τὸν έξης περί τούτου κανόνα. «παντὸς μέτρου ἀδιάφορός ἐστιν ἡ τελευταία συλλαδὴ ὥστε δύνασθαι είναι αὐτὴν καὶ βραχεῖαν καὶ μακράν». (Ἡφαιστ. σελ. 28 W.) 'Ο δε λόγος του φαινομένου τούτου οὐδεὶς βεβαίως άλλος εἶνε εἰμὴ ὅτι τὰ μέτρα ἀπετέλουν εν σωμα ρυθμικὸν αὐτοτελὲς καὶ ἀνεξάρτητον των προηγουμένων και ἐπομένων. Εΐτε λοιπόν ἦσαν ἀπηρτισμένα, ώστε ἐν τέλει εἶχον στιγμήν τινα, εἴτε μή, ώστε κατὰ τὴν έννοιαν συνείχοντο μετά των έπιφερομένων, έν τῆ ἀπαγγελία τῆ τε μελφδική και τη άναγνωστική έγίνετο πάντοτε άνάπαυσίς τις μικρά τῆς φωνῆς μετά τὸ τέλος τοῦ μέτρου, ἥτις δὲν προσεμετρεῖτο είς τὸν ρυθμόν, ὡς ὁ κενὸς λεγόμενος χρόνος. "Ενεκα λοιπὸν τῆς κανονικώς γινομένης εν τῷ τέλει τῶν μέτρων μικρᾶς ἀναπαύσεως εν τῆ άπαγγελία δέν ήτο άναγχαϊον νὰ τηρῆται ἀκρίθεια περὶ τὴν ἀπόδοσιν της ρυθμικής ποσότητος της τελευταίας του μέτρου συλλαβής, όθεν και το άδιάφορον αύτης. Το μέν της τελικής βραχείας μέγεθος, καθ' ην περίστασιν ό ρυθμός ἀπήτει μακράν, ἀνεπληροϋτο Ικανώς ὑπὸ τῆς ἀναπαύσεως: τὸ δὲ πάλιν μέγεθος τῆς τελικῆς μακρᾶς, καθ' ἣν περίστασιν ο ρυθμός απήτει βραχεΐαν, οὐδὲν ἔδλαπτεν, άτε τοῦ φυσιχοῦ συναισθήματος ἀρεσκομένου τἢ παρεκτάσει ἐν τῷ τέλει τῶν ρυθμών και ούδεμίαν έκ τούτου αισθανομένου άρρυθμίαν. Διὰ τὸν λόγον τούτον ήτοι την έπὶ τέλους τοῦ μέτρου ἀνάπαυσιν ἐνεγώρει ἐνταῦθα καὶ παντὸς εἴδους χασμωδία, ὡς προείπομεν.

Έν τῷ μέσῳ ὅμως τοῦ μέτρου ἐτηρεῖτο κανονικῶι, ἡ ὑπὸ τοῦ ῥυθμοῦ ἀπαιτουμένη ποσότης τῶν συλλαδῶν καὶ κατ' ἐξαίρεσιν μόνον έγίνετο παράβασις τοῦ χανόνος. Χρῆσις δηλαδή τῆς ἀδιαφόρου συνέδαινεν ένίστε, άλλ' όμως σπανίως, κατά την τομήν των μέτρων καί έπὶ μεταδολής προσώπου. Λόγος δὲ τῆς ἀδείας ταύτης είνε ο αὐτός, δι' ον καὶ χασμωδία ένεχώρει ένταϋθα (πρόλ. § 234), ή έν τῆ ἀπαγγελία δηλονότι συμβαίνουσα άνάπαυσις τῆς φωνῆς κατὰ τὴν χώραν ταύτην, ὅπως καὶ ἐπὶ τέλους τοῦ στίχου. Τοιοῦτον μέτρον ἔχον κατά την τομήν άδιάφορον άμα και χασμωδίαν είνε τὸ ἐν ι 366 δακτυλικόν έξάμετρον

Ούτις έμοί γ' όνομα, | Ούτιν δέ με κικλήσκουσιν.

Τοιούτον είνε και τὸ ἀσυνάρτητον ἐπισύνθετον τοῦ ᾿Αρχιλόχου

καὶ βήσσας όρέων δυσπαιπάλους | οίος ἥν ἐπ' ἡδῆς, το ψό τιλινταίος δάκτυλος έχει σήμα κρητικοῦ διὰ τὴν ἰπὶ τέλους δάκαρορο, ὡς λέγει ὁ Ἡραιστίων σελ. 50 W. Τοιούτον είνε προσέτι τὸ τν Εύριπ. Ίωνι 167

λίμνας έπίδα της Δηλιάδος | αίμάξεις είμη πείσει και άλια. Έν δε το ελεγείω έγχωρει μέν άδιάρορος επί τέλους τοῦ πρώτου κώλου, άποκλείεται δε ή χασμωδία τούλάχιστον εν τοίς παλοιός καλοίς χρόνοις. 'Αλιλ και τὰ τὴν άδιάφορον εν τῷ μίσω Έχοντα έλεγεία είνε σπάνια.

Γ') Περὶ τῆς τελείας λέξεως.

244. Έπειδή, ώς εξπομεν, ό ρυθμός τελευτά έν τῷ τέλει τοῦ μέτρου η στίγου και μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ ἀνάπαυσίς τις της φωνής τοῦ άπαγγέλλοντος, έκ τούτου έν τῆ παλαιὰ ἐυθμοποιία οὐ μόνον χασμωδία και άδιάφορος συλλαβή έγχωρεϊ ένταϋθα, άλλὰ προσέτι συμβαίνει ώστε χανονιχώς χαὶ ἡ λέξις νὰ τελευτὰ ἐνταῦθα, ἐν τῷ τέλει δηλαδή του στίχου να υπάρχη ἀκεραία λέξις και νὰ μή τέμνηται ώστε μέρος μέν αὐτῆς νὰ ἀνήκη εἰς τὸν προηγούμενον, μέρος δὲ εἰς τὸν ἐπόμενον στίχον. Ὁ κανών οὖτος διετυπώθη ὑπὸ τῶν παλαιῶν τεγνικών ώδε: απάν μέτρον είς τελείαν περατούται λέζιν». (Ἡφαιστ. σελ. 16 W. Ἡλιόδωρος έν σχολ. είς Ἡφαιστ. σελ. 143. Πρβλ. Εύστάθ, είς Ξ 173 «κατὰ τοὺς παλαιοὺς πᾶν μέτρον είς τελείαν περατούται λέξιν». Mar. Vict. 56 K. «omnis autem versus ab integra parte orationis incipit et in integram desinit»). Έπειδή δὲ τὰ ἐγαλιτικὰ συνδέονται μετὰ τῆς προηγουμένης λέζεως στενώτερον, ώστε ἀποτελούσι τρόπον τινὰ μετ' αὐτῶν μίαν λέξιν, διὰ ταῦτα μέτρον τι δύναται μέν νὰ τελευτά εἰς τὰ έγκλιτικὰ τέ, τοί, γέ, κέ, ποί, πού, μοι, οὐχὶ δὲ νὰ ἄρχηται ἀπ' αὐτῶν (1). 'Ο αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περί τινων ἐπιτακτικῶν λέξεων, οἴου τοῦ δέ, γὰρ καὶ λοιπῶν.

245. Τὸν κανόνα τοῦτον, καθ' ὂν πᾶν μέτρον ἤτοι στίχος εἰς τελείαν περατοῦται λέξεν, παραβαίνει ένίστε ἡ παλαιὰ κωμικὴ ποίησις,

(1) Έξαιρίσεις τινές παρά Πινδάρφ καταλίγει δ Βοίκκιος (de metris Pindari 111, 22) τάσδε Νεμ. 4, 64. Ίσθμ. 7, 10 καθ 12. οπανιώτατα όμως, του γελοίου χάριν, καθάπερ ο Εύπολις έν Βάπταις άποσπ. 6

dλλ' οὐχὶ δυνατόν ἐστιν· οὐ γὰρ dλλὰ προ-

δούλευμα βαστάζουσι τῆς πόλεως μέγα (1). Ένιστε δὲ αδιὰ τὴν τῶν ὁνομάτων ἀνάγκαν», ὡς λέγει ὁ Ἡραιστίων σιλ. 16 W., διαιρείται λέξις τις εἰς δύο στίχους, ὅταν ἐν τῷ ἐλεγεἰφ δὲν ἐγχωρῷ κύριον τι ὄνομα. Είνε δὲ τοῦτο πάντοτε ἐπίλπτον κατὰ τὸν Ἡραιστίωνα. Τοιοῦτον εἶνε τὸ τοῦ Σιμωνίδου ἐπίγραμμα

ñ μέγ' 'Αθηναίοισι φόως γένεθ', ηνίκ' Αριστογείτων Ιππαρχον κτείνε και 'Αρμόδιος.

γεττών αυταρχού κου Και πάλιν Νιχομάχου τοῦ τὴν περί ζωγράφων έλεγείαν πεποιηχότος (Ἡφ. σελ 16 W.)

ούτος δή σοι ο κλεινός αν' Έλλάδα πάσαν 'Απολλό-

δωρος: γινώσκεις τοῦνομα τοῦτο κλύων. Έτι δὲ ἐπίγραμμά τι παρὰ Φρασικλεί (τουτίστι J. Franz, Epigr. σελ. 7)

θῆκε δ' όμοῦ νούσων τε κακῶν ζωάγρια Νικομήδης καὶ χειρῶν δεῖγμα παλαιγενέων (2).

μποτις Καίρων τοῦ κανόνος τοῦτου ἀποτελεί ἡ καλουμένη ἐπισυταλοιρή, περί ἡς λόγον ποιείται ὁ σχολιανής Ηραιστίανος ἐν σελ. 144 W. καὶ ὁ 'Αθήναιος ἐν βιάλ. 10 σελ. 453. Καὶ συναλοιρή μέν, καὰ καὶ ἀλλαχοῦ εἶπομεν, λέγεται ὑπὸ τῶν παλαιστέρων γραμπατικῶν ἡ ἐν μένος τῷ μέτρῳ ἐκθλιψες τοῦ τελικοῦ φωνὰιντος τῆς προγγουμένης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ τῆς ἐπιφερομένης. Όταν ὅμως

(1) 'Ωσαύτως καὶ ἡ νεωτέρα κωμική ποίησις ποιείται ένίστε παράδασιν τοῦ κανόνος τούτου τοῦ γελοίου χάριν, οἷον τὸ πολυθρύλητον Γερμανικόν Hans Sas war ein Schuh-

macher und Poet dazu.

καὶ τὸ τοῦ 'Ρίζου Νερουλοῦ

έφάνης ήρως είς τῶν Γραι-

μεγάλος -κών το γένος.
(2) Ὁ ξμέττρος Σολομός ἐν τῷ βινω εἰς Ελανθείαν στρ. 51 ἐπίτηδες παρέδη τὸν κανόνα, ὅπως δηλαδή γραφιώτερον παραστήση τὸ πράγμα διὰ τῆς τομῆς τόσα πεξέχουνε τὰ θεχι-

σμέν' αστάχυα στούς άγρούς!... σχεδόν δλ' έκειὰ τὰ μέρη έσκεπάζοντ' ἀπ' αὐτούς. ή συναλοιφή αυτή συμβαίνη έν τῷ τέλει τοῦ μέτρου, ὅταν δηλ, έχθλίδηται τὸ τελικὸν τῆς τελευταίας τοῦ μέτρου λέζεως φωνῆεν πρὸ τοῦ άρκτικού της πρώτης του επιφερουμένου, καλείται επισυναλοιφή «διά τὸ ἐπισυνάπτεσθαι τὸ σύμφωνον τῷ έξῆς ἰάμδῳ ἥτοι τῷ στίγω», ὡς λέγει ο σχολιαστής του Ἡραιστίωνος. Τὴν τοιαύτην ἄδειαν έξαιρέτως μετεγειρίσατο ο Σοφοκλής, όθεν και είδος Σοφόκλειον έκλήθη. ώς λέγει ό σχολιαστής Ήραιστίωνος, κατά δὲ τὸν 'Αθήναιον μετεχειρίσατο αὐτὴν ὁ Σοφοκλής κατὰ πρώτον ἐν τῷ Οἰδίποδι τυράννω κατά μίμησιν του Καλλίου, έν τῆ γραμματική τραγωδία χρήσιν αὐτης ποιησαμένου.

Οί.Τ. 29 ὑφ' οῦ κενοῦται δῶμα Καδμεῖον· μέλας δ' "Αιδης στεναγμοίς και γόοις πλουτίζεται.

332 έγω οὕτ' έμαυτὸν οὕτε σ' άλγυνω τί τοῦτ' άλλως έλέγχεις; ού γάρ αν πύθοιό μου.

785 κάγω τὰ μὲν κείνοιν ἐτερπόμην. ὅμως δ' έκνιζε μ' ἀεὶ τοῦθ' ὑψεῖρπε γὰρ πολύ.

791 ώς μπτρί μεν χρεία με μιχθάναι, γένος δ' άτλητον ανθρώποισι δηλώσοιμ' όραν.

1184 όστις πέφασμαι φύς τ' άφ' ων ού χριιν, ξύν οίς τ'

ού χρᾶν όμιλῶν, ούς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανών. 1224 οξ' έργ' ακούσεσθ', οξα δ' εἰσόψεσθ', ὅσον δ'

ἀρεῖσθε πένθος, εἵπερ έγγενῶς ἔτι.

Ήλ. 1017 ἀπροσδόκητον οὐδὲν εἴρηκας καλῶς δ' ήδη σ' απορρίψουσαν απαγγελλόμην.

Έν πάσι τοῖς χωρίοις τούτοις χωρίζει ὁ Σοφοκλῆς, ὡς φαίνεται, έξεπίτηδες τὸν τῆς ἐπισυναλοιφῆς προηγούμενον ἔκτον ἴκμδον τοῦ τριμέτρου διὰ στιγμῆς τῶν λοιπῶν πέντε, ώστε τὸ τέλος καὶ ἡ ἀργὴ τῶν δύο στίχων, οίτινες συνάπτονται μετ' άλλήλων διὰ τῆς συναλοιοῆς. συνάπτονται καὶ διὰ τῆς συνεχείας τοῦ νοήματος καὶ ἐν τῆ ἀπαγγελία δὲν χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων. Έν δύο ἄλλοις χωρίοις,

'Αντιγ. 1031 εὖ σοι φρονήσας εὖ λέγω· τὸ μανθάνειν δ' πδιστον εὖ λέγοντος, εἰ κέρδος λέγοι.

17 δάφνης, έλάας, άμπέλου πυκνόπτεροι δ' είσω κατ' αὐτὸν εὐστομοῦσ' ἀηδόνες.

ή στιγμή δέν χωρίζει τον τελευταίον πόδα, άλλα την τελευταίαν διποδίαν. Οὐδεμία δὲ ὑπάρχει στιγμή ἐν

Οί. Κ. 1164 σοι φασίν αυτόν ές λόγους έλθεῖν μολόντ' αίτεῖν ἀπελθεῖν τ' ἀσφαλῶς τῆς δεῦρ' ὁδοῦ.

Παρ' Εὐριπίδη δὲ οὐδαμοῦ εὐρίσκεται ἡ ἐπισυναλοιφὴ πλὴν ἐν 'Ιφ. Τ. 968, ένταῦθα ὅμως κρίνεται έξαλειπτέον τὸ τελικὸν τοῦ στίχου τ'. Παρὰ δὲ 'Αριστοφάνει εῦρηται ἐν Βατρ. 298, "Ορν. 1716 καὶ Έχχλ. 351 έν τριμέτροις. Ύστερον δὲ εἰσήχθη ἡ ἐπισυναλοιφὴ καὶ είς άλλα μέτρα, οἶον ὁ Καλλίμαχος μετεχειρίσατο αὐτὴν ἐν τῷ ἑξῆς έπιγράμματι (Σχολ. ήμφαιστ. σελ. 143, Άνθολ. Παλατ. 12, 73)

πμισύ μοι ψυχης έτι τὸ πνέον, πμισυ δ' οὐκ οἶδ'

εῖτ' Έρος εῖτ' 'Αίδης ἥρπασεν ἐκ μελέων.

'Αλλ' όμως ώς χύριος τόπος τῆς ἐπισυναλοιφῆς θεωρητέος πάντοτε ὁ διάλογος της του Σοφοκλέους τραγωδίας, άπασα δε ή προτού ποίησις

καὶ ἡ τοῦ Αἰσχύλου ἐστερεῖτο αὐτῆς (1).

247. Δι' ὂν λόγον ὑπάρχει τελεία λέξις ἐν τῷ τέλει τῶν μέτρων, διὰ τὸν αὐτόν που ὑπάρχει αὕτη καὶ ἐν τῷ μέσφ κατὰ τὴν τομὴν αὐτῶν. Πᾶν δηλαδή μέτρον σύγκειται συνήθως ἐκ δύο ῥητορικῶν ἢ λογικών κώλων, ώς είκὸς δὲ κατὰ τὴν ἀρμογὴν αὐτῶν ἐμπίπτει στιγμή τις έν τῆ ἀπαγγελία, δηλαδή συμδαίνει μικρά τις ἀνάπαυλα τῆς φωνῆς, ἥτις δίδωσι καιρὸν τῷ ἀπαγγέλλοντι νὰ ἀναπνεύση καὶ ἔπειτα μετά νέας δυνάμεως να έξακολουθήση την απαγγελίαν του δευτέρου χώλου ήτοι μέρους τοῦ στίχου. Κατὰ τὸν τρόπον λοιπὸν τοῦτον τὸ μέτρον εν τῆ ἀπαγγελία τέμνεται ήτοι διαιρείται εἰς δύο μέρη καὶ οὐ μόνον ή πρᾶξις ἀλλὰ καὶ ὁ τόπος, ἔνθα συμβαίνει ή διαίρεσις, καλείται ύπὸ τῶν τεχνικῶν *τομή* καὶ Λατινιστὶ caesura. Μέτρον τι

αὐτοῦ κ' ἔνθ' ἀκάχοιτο.... Οἱ δὲ περὶ τὸν ᾿Αριστοφάνη καὶ τὸν ᾿Αρίσταρχον διαλύοντες την τελικήν λέξιν ἐπετίθεσαν το γ τῷ ἐπιφερομένω στίχω, ἔγραφον δηλ. Ζῆ | γ' αὐτοῦ (πρόλ. Σχολ. Ἡραιστ. σελ. 143 W.). Όρθότερον διμως γραπτέον μετά των νεωτέρων έχδοτών άνευ άποστρόφου Ζήτ κατ' ἀναλογίαν πρός τὸ κλεῖτ.-"Επειτα δὲ καὶ τῷ Πινδάρω προσεποιείτο πρότερον ή ἐπισυναλοιφή, ἀλλ' ὅμιος τὰ γωρία, ἐν οἶς ἐνομίζετο ὅτι συνέθαινεν αθτη ('Όλ. 3, 25. Πυθ. 4, 9. 9, 92. Νεμ. 8, 38) ἐπιεικῶς ἤδη διωρθώθησαν. Ο Πίνδαρος λοιπόν δέν δύναται να χρησιμεύση ώς παράδειγμα ώστε να δεχθώμεν τήν ιπισυναλοιφήν καὶ ἐν τοῖς ἄσμασι τῶν δραματικῶν.

⁽¹⁾ Οί παλαιοί γραμματικοί προσεποίουν την έπισυναλοιφήν και τῷ 'Ομηρικῷ ἔπει έν Ίλ. Θ 206, Ξ 265. Ω 331 (πρόλ. Οὐενετ. σχόλ. εἰς Ἰλ. Ω 331) γράφοντες ὧδε: Τρώας απώσασθαι και έρυκέμεν εύρύοπα Ζήν',

δύναται να περιέχη και πλείονα των δύο λογικών κώλων, ώστε καί πλείονας της μιᾶς τομης, άλλ' όμως μία των τομών τούτων είνε πάντοτε ή χύρια του μέτρου τομή, αί δ' άλλαι δευτερεύουσαι, ή δέ μεταξύ δύο οίωνδήποτε λέξεων, χωρίς να μεσολαβή στιγμή τις, είνε μέν καὶ αύτη τομή, οὐδεμίαν όμως έχει σημασίαν, πλην όπόταν έν έλλείψει άλλης αὐτή χρησιμεύει ὡς χυρία τοῦ μέτρου τομή. Οὐδεμία δέ σγεδόν παύσις της φωνής δύναται να θεωρηθή ότι γίνεται μεταξύ λέξεως τινος καὶ τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλιτικοῦ ἢ τοῦ προηγουμένου προκλιτικού, ώστε οὐδεμία ὑπάρχει ἐνταῦθα τομή, ἐπειδὴ αἱ λέξεις αύται συνδέονται πρός άλλήλας στενώτερον καὶ άποτελοῦσι τρόπον τινα μίαν λέξιν. 'Αφ' ου λοιπόν ή τομή πίπτει κατά την άρμογήν των λογικών η έητορικών κώλων, δήλον ότι δέν δύναται να πίπτη είς τὸ μέσον λέξεως τινος άλλα πάντοτε μετά τὸ τέλος αὐτῆς, ώστε τὸ πρό της τομής μέρος του μέτρου ή στίχου πάντοτε είς τελείαν περατούται λέξιν. Και έν μὲν τῆ νεωτέρχ ποιήσει ή τομή πίπτει κανονικώς ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ ἡγουμένου ἐυθμικοῦ κώλου; ώστε συμπίπτει ή λογική και ή ρυθμική διαίρεσις, ή τοιαύτη δὲ στιγουργία θεωρεϊται εύρυθμος και άρεσκει, πάσα δε παράδασις τουτέστι διαφωνία της λογικής και ρυθμικής διαιρέσεως θεωρείται άρρυθμος και δυσαρεστεί. Έν τη παλαιά όμως ποιήσει δέν τηρείται αύστηρώς ό κανών ούτος. άλλ' αι δύο αύται διαιρέσεις έπὶ άλλων μέν μέτρων συμπίπτουσιν, έπι άλλων δὲ δὲν συμπίπτουσιν, άλλὰ διαφωνοῦσικ: οἶον ἐπὶ μέν τῶν άναπαιστικών, ίαμβικών και τρογαϊκών τετραμέτρων κανονικώς οί παλαιοί ἐποίουν τὴν τομὴν πίπτουσαν εἰς τὴν ἀρμογὴν ἀκριδῶς τῶν δύο χώλων, τουτέστιν εὐθὺς μετὰ τὴν πρώτην τετραποδίαν, ὡς ἐπὶ τῶν έξῆς παραδειγμάτων. [νασιν(Τυρτ.).

άγετ', ἄ Σπάρτας ένοπλοι κοῦροι, | ποτὶ τὰν Αρεως κίε μοι γένοιτο παρθένος | καλή τε καὶ τέρεινα (Ίππων).

δ βαθυζώνων ἄνασσα, | Περσίδων ὑπερτάτη.

Αι δὲ ἐξαιρέσεις είνε σπανιώταται. Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τοῦ ἐλεγείου, οίου τοῦ ἐξῆς

ζῶν ἀπὸ τῶν ὀλέγων, μποξυ ἔχοντι κακόν (Θέογν. 1156), καὶ περὶ τῶν ἀναπαιστικῶν ἐξ ὁμοίων συστημάτων, ἐν οἰς ἔκαστον κῶλον εἰς τελείαν περατοῦται λέξιν, οὐ μόνον δὶ τὰ κῶλα (δίμετρα), ἀλλὰ συνήθως καὶ κι διποδίαι, οἰον εἶνε π. χ. τὸ ἐξῆς (ΑΙ. 134 κί.)

Τελαμώνιε παῖ, τῆς ἀμφιρύτου Σαλαμῖνος ἔχων βάθρον ἀγχιάλου, σὲ μὲν εὖ πράσσοντ' ἐπιχαίρω.

Διάφωνοῦσι δὲ αὶ λογικαὶ καὶ ἡυθμικαὶ διαιρέσεις σύχνὰ ἐπὶ τῶν λυρικῶν μέτρων καὶ μάλιστα τῆς χορικῆς λυρικῆς, όἰον ἐπὶ τοῦ ἔξῆς

μέτρου ('Αντιγ. 332)

πολλά τά δεινά κούδεν άν|θρώπου δεινότερον πέλει.
Έν φ ή τομή ήτοι ή λογική διαίρεσες πίπτει μετά την λίξεν θεινά,
έθα τέλυτιξ τό πρώτον λογικό κάλον, ή ρύθμική διαίρεσες πίπτει
ές τό μέσον τῆς λίξεως ἀνθρώπου, διότι ἐκεῖ τελευτιξ τό πρώτον
ρύθμικόν κάλον, τὰ ρύθμικά δηλαδή κώλα εἰνε συνημεένα καὶ ούχὶ
διάζυγμένα. Όμως δὲ καὶ ἐν αὐτό τῷ ἀγραιοτάτο τῶν Ἑλληνικών
μέτρων, τῷ ἔπει ή δακτυλικῷ ἐξαμέτρο, δὲν συμφωνοῦσιν αὶ λογικαὶ
καὶ βυθμικαὶ διακρέσεις οὐτε ἐπὶ τῆς πενθημιμέροῦς, οἰον

μῆνιν ἄειδε, θεά, | Πηληιάδεω 'Αχιλῆος,

ούτε έπὶ τῆς κατὰ τρίτον τροχαΐον, οίον οἰωνοῖσί τε δαῖτα, | Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή,

ούτε έπὶ τῆς ἐφθημιμερούς, οἱον

πι της έφυημιμέρους, στον 'Ατρείδα δε μάλιστα δύω, κοσμήτορε λαῶν,

πάντα μάλι ὅσσα τ' Άλεξανδρος | κοίλης ένι νηυσίν οὕτε έπι τῆς βουκολικῆς, οἰον (Δ 315) [(X,115),

αλλά σε γήτρας τείρει όμοίτον: | ώς δφελέν τις,
διότι επί τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου ἐκ δύο ἐυθμικοῦ κόλων ὅτοι
τριποδιών συγκειμένου ἡ ἐυθμική διαίρεστα πίπτει μεθ ἐκάστην πρώτην τριποδίαν, ἐνταιθα ὅμως συστηματικῶς οἱ ἐπικοὶ ποιηταὶ ἀπορεύγουσι νὰ ποιῶσι πίπτουσαν τὴν κυρέαν τοῦ στίχου τομὴν. Τὸ δὲ
ἰαμῶκόν τρίμετρον χάρν μείζονος ἐυκολίας ἐν τῆ ἀπαγγελία ἔχει καὶ
αὐτὸ ὁρισμένας τομάς, τὴν πενθημιμερῆ, οἰον (ΑΙ. 14)

ά φθέγμ' 'Αθάνας, φιλτάτης έμοι θεών, '

καὶ τὴν έφθημιμερῆ, οἶον (Αξ. 5)

πάλαι κυντηγετούντα και μετρούμενον, εί και τό όλον μέτρον μονόκωλον δι διν ύποδικμείται είς ρυθμικά κώλα, άλλ άπλως είς διποδικά σημεία ή βάσεις. 'Αλλ' όμως και αί τοιαύται ρυθμικαί διαιρέσεις δίν συμφουνούει πρότ τάς λογικάς. Έκ πτός διαφωνίας δί ταύτης των λογικών και βυθμικών διαιρέσεων τοῦ τε έξαμέτρου και τοῦ τριμέτρου και εί τινος άλλου μέτρου γενώται

μέν δυσχέρειά τις και άνωμαλία περί την ρυθμικήν άπαγγελίαν των μέτρων τούτων, άλλ' όμως και δύναμις μείζων και ποικιλία.

Σημειωτέον δὲ ὅτι οὐχὶ ὁρθῶς οἱ νεώτεροι διαφωνοῦντες πρὸς τοὺς άργαίους μετριχούς ποιούνται την έξης διάχρισιν μεταξύ τομής καί διαιρέσεως, καθ' ην τομήν μέν λέγουσιν, όταν πούς τις τέμνηται είς δύο λέξεις, ώστε μέρος μέν αὐτοῦ πίπτει εἰς τὴν προηγουμένην, μέρος δὲ εἰς τὴν ἐπομένην, οἱον συμβαίνει ἐπὶ τῆς πενθημιμερούς, τῆς κατά τρίτον τροχαΐον καὶ τῆς ἐφθημιμεροῦς τοῦ ἔπους καὶ ἐπὶ τῆς πενθημιμερούς και έφθημιμερούς τοῦ ἰαμβείου, διαίρεσιν δέ, καθ' ἢν συμπίπτει ή λογική και δυθμική διαίρεσις, οΐα συμβαίνει έπὶ της βουχολικής χαλουμένης τομής του έπους καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ τρογαϊκοῦ, ίαμβικοῦ καὶ ἀναπαιστικοῦ τετραμέτρου. Ἡ διάκρισις αῦτη, ἢν έκ πάντων τῶν παλαιῶν τεχνικῶν μόνον παρὰ τῷ ᾿Αριστείδη Κοϊντιλιανώ (περί μουσ. σελ. 52 Μ. πρόλ. καί Victor. I 13) εύρίσχομεν, ού μόνον μάχεται πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἀρχαίαν θεωρίαν, ἥτις ἐπὶ τοῦ ἔπους π. γ. οὐ μόνον τὰς ἄλλας, ἀλλὰ καὶ τὴν βουκολικὴν διαίρεσιν έκάλει τομήν καὶ οὐχὶ διαίρεσιν, ώσαύτως δὲ καὶ ἄλλας λογικὰς διαιρέσεις συμπιπτούσας ταῖς ρυθμικαῖς ἐκάλει τομάς, ἀλλὰ καὶ έπουσιώδης είνε και ούδεν όφελος φέρει, μάλλον δε παρέχει άφορμην ώστε νὰ παρεννοήται ή φύσις τῆς τομῆς, ἥτις οὐδὲν κοινὸν ἔγει τῷ ρυθμώ, άλλ' είνε άπλως λογική τις διαίρεσις τοῦ στίχου ἐν τῷ μέσῳ διὰ στιγμής τινος μείζονος η έλάσσονος η έν έλλείψει στιγμής διὰ τελείας ἀπλῶς λέξεως, εἰς ἢν περατοῦται τὸ πρῶτον μέρος αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄

Περί συστημάτων.

248. Έντος της διαιρέσεως τοῦ ἐρρύθμου μέλους εἰς κῶλα καὶ μέτρα (περιόδους) ύπάρχει προσέτι καὶ μείζων έτι μελική καὶ όυθμική διαίρεσις. Καθώς δηλαδή δύο κώλα, κατ' έξαίρεσιν δὲ τρία(1), συντιθέμενα άποτελοϋσι τὸ μέτρον, ὅπερ ὡς καθ' ἔνα στίχον γραφόμενον και στίχος ύπο των παλαιών καλείται τεχνικών, ούτω πάλιν δύο ή πλείονα μέτρα (στίχοι) συντιθέμενα ἀποτελοῦσιν ἔτι μεῖζόν τι σωμα μελικόν καὶ ρυθμικόν, περιέχον τελείαν τινὰ καὶ παντάπασιν απηρτισμένην μελφδίαν. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ρυθμοῦ καλεῖται είδικώτερον σύστημα. Διαφέρει δὲ τῆς περιόδου τὸ σύστημα ὡς πρὸς τὴν λεκτικήν συνάφειαν κατά τοῦτο, ὅτι ἡ χασμωδία καὶ ἡ ἀδιάφορος συλλαδή έγχωρει και έν τῷ μέσφ τοῦ συστήματος κατὰ τὸ τέλος των περιόδων. Δέν διακόπτεται δέ ή λεκτική συνάφεια έν τῷ μέσφ του συστήματος, όταν τὸ σύστημα εἶνε ἐξ όμοίων ἀπεριόριστον (πρόλ. § 175), ώς καλεί αὐτὸ ὁ Ἡφαιστίων, ὅταν δηλαδή ἀποτελήται έκ της έπαναλήψεως όμοίων κώλων, οίον τετραποδιών άναπαιστικών η τροχαϊκών η ίαμδικών, και τούτων πλειόνων των δύο, η καὶ ἐκ γλυκωνείων. 'Ο δὲ λόγος, δι' ὄν ἐν τοῖς ἐξ ὁμοίων τούτοις συστήμασι μόνον έν τῷ τέλει διασπάται ἡ λεκτική συνάφεια οὐχί δί καὶ ἐν τῷ τέλει τῶν τετραποδιῶν καὶ τῶν παρεμδαλλομένων διποδιών, είνε ὅτι ἀποτελοῦσι μίαν περίοδον ὑπέρμετρον.

949. Σύστημα δέ τι, είτε ἐν πλειόνων μίτρων (περιόδων) σύγκειται είτε ἐκ μιὰς περιόδου ὑπεριέτρου, ακλιίται στροφή, ὅταν ἐπαναλαμδάνηται ἐφείλη τὸ αὐτὸ ἀπαζ είτε πλευάκις. Ἑκ δύο δὶ ὁμοίων συστημάτων ἀλλιδικις ἀνταποδιδομένον τὸ μέν πρώτον καλίται στροφή, τὸ δὶ δεύτερον ἀντιστροφή ἢ ἀντίστροφος. Ἡ ἐπανάληλίται στροφή, τὸ δὶ δεύτερον ἀντιστροφή ἢ ἀντίστροφος.

⁽¹⁾ Οΐον π. χ. τό μεῖζον 'Ασκληπιάθειον, όπερ τρίκωλον όν λαμβάνεται καὶ αὐτό ἀντί ξγός μέτρου ἢ στίχου,

ψις αύτη καλεϊται ύπὸ τῶν παλαιῶν τεχνικῶν (Ἡφαιστ. σελ. 66 W.) άνταπόδοσις ή άναχύχλησις. Διὰ τῆς ἀναχυχλήσεως λοιπὸν τοῦ αὐτοῦ μελικού και ρυθμικού σχήματος το όλον ποίημα διαιρείται είς μέρη (συστήματα) σαφῶς διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων, ὥστε ἕκαστον αὐτῷν αποτελεί ίδιον τι σώμα μελικόν τε άμα καὶ ρυθμικόν. Έπειδη δέ ή μελφδία άνακυκλεϊται τουτέστιν έξαγγελθεϊσα άπαξ έξ άρχης μέγρι τέλους ὑποστρέφει πάλιν είς τὴν ἀρχὴν καὶ ἐπαναλαμβάνεται ἡ αὐτή, έντεϋθεν τὸ ἀνακυκλούμενον τοῦτο μέρος καλεῖται στροφή. Διὰ τὸν αὐτὸν δ' ἀνάπαλιν λόγον, ήτοι διὰ τὴν ἀνακύκλησιν τῆς αὐτῆς μελφδίας, και αι στροφαί του ἄσματος ποιούνται πάσαι καθ' δμοιον τρόπον, τουτέστι το κείμενον συντίθεται έκ των αύτων καὶ κατά τὸν αὐτὸν καὶ ἐν τῆ πρώτη στροφῆ τρόπον τεταγμένων ρυθμικών στοιχείων, δηλονότι ποδών, κώλων και περιόδων. Κατά ταϋτα λοιπόν δέν πρέπει νὰ συγχέωμεν τοὺς τεχνιχοὺς ὅρους συστήματα καὶ στροφάς, ως οί νεώτεροι ποιούσι πᾶν σύστημα στροφήν καλούντες. Άλλα μαλλον πρέπει να διακρίνωμεν το σύστημα από της στροφής όπως οί παλαιοί τεχνικοί διακρίνουσι, σύστημα μέν λέγοντες πᾶν τὸ ἐκ πλειόνων περιόδων ή καὶ έκ μιᾶς ὑπερμέτρου συγκείμενον, ἀπηρτισμένην δὲ μελφδίαν περιέχον μέρος τοῦ ἐρρύθμου ποιήματος, εἴτε τοῦτο ἀνακυκλείται είτε μή, στροφήν δέ μόνον το άνακυκλούμενον σύστημα. Κατά ταϋτα πάσα μέν στροφή είνε σύστημα, ούχὶ δὲ καὶ τάνάπαλιν, άλλὰ μόνα τὰ ἀνακυκλούμενα συστήματα είνε στροφαί. Οὐχί δὲ ὁρθως ο Γοδ. Έρμαννός πρώτος τον όρον σύστημα περιώρισε μόνον είς τὰ έξ όμοίων ἀπεριόριστα, πάντα τὰ λοιπὰ καλέσας στροφάς. Τὴν τῶν παλαιῶν τεχνικῶν διάκρισιν θὰ τηρῶμεν καὶ ἡμεῖς ἐφεζῆς ἐν τῆ γρήσει τῶν ὅρων τούτων.

250. Και στροφών μέν έχ μιᾶς ὑπερμέτρου περιόδου συγχειμένων παράδειγμα φέρομεν την εν Πέρσαις τοῦ Αίσχύλου στ. 685 χέ. = 691 χέ. στροφήν χαι ἀντιστροφήν

στρ. σέδομαι μέν προσιδέσθαι, σέδομαι δ' άντία λέξαι σέθεν άρχαίφ περί τάρδει. δεξας δύσλεκτα φίλοισην.

Έκατερον τῶν συστημάτων τούτων σύγκειται ἐκ μιᾶς ἀναπαιστικῆς τρικώλου περιόδου, ἢς τὸ μὲν πρώτον καὶ δεύτερον κῶλον εἶνε τριποδίαι, τὸ δὲ τρίτον τετραποδίαι (3+3+4).

251. Σύστημα δε έκ δύο περιόδων συγκείμενον έχομεν έν τῷ έλε-

γείφ ήτοι έλεγειαχῷ διστίχφ, οὐ έχατέρα μὲν περίοδος εἶνε δίχωλος:
τὰ δὲ κῶλα ἴσα ἀλλήλοις τὸ μέγεθος, τουτέστι δικτυλικαί τριποδίαι
(3+3. 3+3) κικρέρουσ δὶ ἀλλήλων αὶ περίοδοι, ὅτι ἡ μὲν πρώτη
εἰνε ἀχατάλικτος, ἡ δὲ δευτέρα δικατάλικτος.

ενε σαντικούν. Α τό δύο περίοδοι είνε άνισοι τό μέγεθος έν τῆ μικρξ Ισμβικῆ στροφή τῆς του Σοροκλέους 'Αντιγόνης στ. 853 κί. = 872 κί., ἦτις έχει τό σχῆμα τόδε Α΄ περίοδ. 4 + 4 + 4. Β΄ πεείδδ. 6.

Β'. πατριώαν δ' έκτίνεις τιν' άταν.
252. Τὰ δ' ἐκ τριῶν περιόδων συγκείμενα συντήματα ἀντιστοίτου τατζ ἐκ τριῶν κώλων συγκειμένας περιόδοις. Τῶν συστημάτων δὲ τούτων οινιθέστατο μὲν σχήμα εἰνι καθ' δ προηγούνται μὲν δίο διοικεί περίοδοι, ἐπιφέρεται δὲ αὐταίς τρίπι ἀνομοίως ἐσχηματισμένη. Τοιοῦτο σύστημα εἰνι τὸ ἐν 'Αντιγόνη στ. 100/κί., ἐν ῷ δύο περιόδοις ἐκ τριῶν τετραποδιών κόλων συγκειμέναις ἐπιφέρεται τρίτη τετράκωλος (περίοδ. Α΄. 4+4+4. Β΄. 4+4+4. Γ΄.

4+4+4+4).
ακτις ἀελίου, τὸ κάλ|λιστον έπταπύλω φανὲν | Θήδα τῶν [προτέρων φάος, ||

έξάνθης ποτ', ω χρυσέας | άμέρας βλέξαρον, Διρκαί|ων γύπερ βεέθρων μολούσα, ||

τὸν λεύκασπιν 'Αργόθεν | φωτα βάντα πανσαγία | φυ-Γγάδα πρόδρομον όξυτέρω | κινήσασα χαλινώ.

[γάοα προορομον ος υτέψη 1 κτιναίου χωτή. Ένιοτε δι δύο διμοιαι περίοδει έπερξεονται άλλη άνωμοίη, οἰον έν Σορ. Τραχνίαις στ. 112 κί. (Α΄. 3+3+3+3. Β΄. 4+4+4. 1 . 1

Πστέον δὲ ὅτι τοῖς ἀπλουστέροις τούτοις σχήμασιν οὐδαμοά ήρκοῦντο οἱ παλαιοὶ ῥύθμοποιοὶ συντίθέντες τὰ συστήματα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πολλῷ ποικιλώτερα αὐτῶν κατεσκαίζου, πολλῶν όμως τὴν περίτιγγου κατασκευὴν ἐν τοῖς καθ' ἐκαστα δὲν δυνάμεθα νῦν νὰ ἀνεύρωμεν δι' ἄλλους τε λόγους καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν παλαιῶν μελφδιῶν (1).

253. Έν παντί συστήματι (στροφή) ώς έπι τὸ πλείστον τηρείται δεμελιαδές τι ἐυθμικὸν σχήμα, ἐττρομετρίας δὲ ήτοι ἀλλοίων μετρικῶν στοιχείων γίνεται χρήσις κανοικιάς μόνον ἐν τῆ ἀρχῆ καὶ τῷ τɨλει αὐτοῦ. Ένθοτε ὅμως τὸ ἐτερόμετρον μέρος εἰν εἰκρροπον κατὰ τὸ μέγιθος καὶ ἐντεῦθεν ἐν τῆ μετρικῆ θεωρία γίνεται λόγος πρι συστημάτων συνθέτων, οἰον ἰαμβολογαοιδικών ἡ ἰαμβοδοχμιακών ἢ τροχαιοπαιωνικών.

Ένιοτε δὲ πάλιν τὸ σύστημα διαιρείται εἰς δύο \mathring{n} πλείονα μέρη διὰ τοῦ μόμικοῦ χαρακτῆρος σαρῶς ἀπ' ἀλλήλων διακρινόμενα (σύστημα διμερές, τριμερές), οἰον τὸ παρ' Αἰσχύλω, Έπτ. Θ. στ. 270 κί. = 287 κί. καὶ 328 κί. = 340 κί. = Συμδαίνει δὲ τοῦτο μάλιστα, όταν τὸ ἐν τῷ τέλει τοῦ συστήματος ἐπιζιυγνόμενον ἐτερέμετρον ἐπερέμετρον ἐπε

254. Καθόλου δὲ εἰπεῖν ἡ μὲν Ἰωνική λυρική συνετίθει συστήματα ἐξ ὀλίγων μόνον κάλων, οἰαι ἡασν αἰ δίκολοι ἡ αὶ τρέκολοι ᾿Αρχι-Αδχειοι στροραὶ καὶ τὸ στεγάκολον (Κεγείον. Καὶ οἱ Αἰολείς δὲ λυρι-κοὶ μετὰ τοῦ ᾿Ανακρέοντος περιοριζίοντο εἰς στροφάς ἀσαὐτος εἰς ὁλίγων κάλων συγκιιμένας (πρῶλ. Αιονόσιον ᾿Αλικαρνασαία περὶ σνομ. κερ. 19), ὡς ἡριοζε τὴ μονφδεις λυρική. Μείζονα δὲ τὸ μίγαθος συστήματα ἔπλασε κατὰ πρῶτον ἡ χορική λυρική, καὶ μάλιστα ὁ Στησίγορος (πρῶλ. Διονύσ. μν. χωρ.), καὶ τὸ δράμα. ᾿Αλλ ὁμως ὁ Στησίγορος (πρῶλ. Διονύσ. μν. χωρ.), καὶ τὸ δράμα. ἸΑλλ ὁμως ὁ κυμφδία, πλλήν ὅπου παρφδεί λυρικά καὶ τραγικὰ ἄφιατα, μετα-Χειρίζεται ἀπλουστέρας καὶ δημοτικωτέρας συνθέσεις.

255. Τέλος δὲ λέγομεν καὶ περί τῆς στιγμῆς ἐν τῷ τέλει τῶν συ στημάτων. Κανῶν γενικὸς ἐπὶ πάσης ποιήσεως παντὸς ίθνους ὑπάρχει, ἐν τῷ τέλει τοῦ συστήματος ἢ τῆς στροφῆς, ἔνθα τελευτᾳ ἡ μελωθία, νὰ τελευτᾳ ἄμα καὶ ἡ ἔνοια τοῦ λόγου. Ἐν τοῖς ἀργαιοτέροις μὲν λοιπόν χρένοις ὁ κανῶν οὐτος ἐτηρεῖτο βεδαίως πάντοτε καὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Τὰ ἀπλούστατα, τουτέστι τὰ ἐξ ὁμοίων στίγων συγκείμενα συστήματα, πηρούσι κανονικώς τον νόμον τούτον, όστε Ικ τῆς στίξιος ός ἐκ γνωρίσιματος ἀξιολόγου δύναται τις νάποκαταστίση τὴν στροφικὴν διαίρεσιν ιπὶ ποιημάτων κατά το ζαικύμενον κατά στίχον πεποιημένων. Καὶ τὰ τῆς τραγωδίας δὶ καὶ κυμφιδίας συστήματα ἐκτός μικρῶν ἱξαιρέσιων τελευτάσιν ώσαύτας εἰς στιγμήν. Θαυμαστόν δὶ ὅτι ὁ Πιόθαρος συνήθος δὰν τηρεί τὸν κανόνα σύστου. Οὐ μὴν ἀλλά καὶ παρὰ τῷ ᾿Αλκαίφ καὶ τῆ Σαπροί καὶ τοίς μιμπταίς διαδόγοις αὐτῶν συγγὰ ἡ στροφή καταλήγει εἰς τὸ μίσον τοῦ λόγου. Ἡ ἀσυμφωνία ὅμικο αύτη τῆς μελικῆς καὶ ὑψημικῆς διαιρέσιος πρός τὴν λογικήν ὁμολογηπέον ὅτι δὲν εἰνε φυσική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ΄

Περί ποιήματος.

. 256. Πραγιαπτυθέντες ἐν τοῖς προηγουμένοις περαλαίοις περὶ ἰκάστου ἐφεξῆς τοῦ μερῶν ἢ στοιχείων τοῦ μυθμοῦ, τουτέσει τῶν ποδῶν, κόλων, περιόδων (μέτρων) καὶ συστιπμάτων, ἐξ ἐν σύγκει παὶ πλυ μιλος ἢ καθ ὅλου πῶν ἐρρυθμον ποίημα, ἰρχόμεθα τέλος νὰ πραγμαπτυθῶμεν ἐν τῷ ἐνεστῶτι περὶ τῆς δικρόρου συνθέστως τῶν μοθμοιών τούτων στοιχείων ἐις ἀποτέλεστν δλου ποιήματος. Περὶ τοῦ τοῦ τὰλαιοὶ μετρικαὶ ἐπαγγμαπτεύνον γενικώτερον καὶ ἀφοριστικώτερον ἐν τῷ μέρει τῆς μετρικῆς τῷ ἱπτραφομένω περὶ ποιήματος. Τοικεῦται δὲ εἶνε αὶ δύο περὶ ποιήματος πραγμαπείαι ἐν τῷ τέλει τοῦ ἐγχιριβίου τοῦ Ἡραιτείκονος, αἴτινει βα χρησιμεύσιστα καὶ ἡμῖν ὡς κυρία πηγή. Πολλῷ δὲ βραχύτερος εἶνε ὁ περὶ ποιήματος λόγος ἐν τῷ τέλει τοῦ καίρου ο ἐντακρίνου σκὶ. 58 καὶ ὁ ἐν τῷ πόρις τοῦ Μαρίου Θύκτωρίνου σκὶ. 74 - 79. Πρέλ. καὶ Σχολ. Ἡραιτοι κολ. 216 κἰ. W., Westphal, Allg. Metr. ³ σελ. 190 κἰ.

⁽¹⁾ Περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος πρόλ. Οὐεστφάλιον, Allg. Metrik.³ σελ. 258.

και Maximil. Consbruch, de veterum περί ποιήματος doctrina, Breslau 1890.

257. Ο Ἡφαιστίων διακρίνει δύο ἀνώτατα γένη τῶν μετρικῶν συνθέσεων ή ποιημάτων, την κατά στίγον σύνθεσιν (ποίημα κατά στίγον) και την κατά σύστημα ή ευστήματα (ποίημα κατά σύστημα ή ουστηματικός). Καὶ ποίημα μέν κατὰ στίχον εἶνε, ὅταν τὸ ποίημα καταμετρήται ύπο του αύτου μέτρου, όταν δηλαδή άποτελήται έχ της ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ μέτρου, μηδὲν δ' ἄλλο παρεμβάλληται έν τῷ μεταξύ. Τὸ τοιοῦτο ποίημα ὁ μὲν Μάριος Οὐικτωρῖνος λέγει άμετάβολον, οἱ δὲ μεταγενέστεροι, οἱον ὁ Τζέτζης, στιχηρόν. Τοιαύτη δε είνε ή μετρική μορφή της έπικης ποιήσεως, έν ή εξ άργης μέγρι τέλους έπαναλαμβάνεται άνευ διακοπής το δακτυλικόν έξάμετρον. Ποίημα δε κατά σύστημα ή συστηματικόν είνε τὸ ὑπὸ πλειόνων μέτρων είς εν σώμα παραληφθέντων χαταμετρούμενον ή συμπληρούμενον. δταν δηλαδή πλείονα μέτρα συνάπτωνται εἰς εν σῶμα ή σύστημα εὐκόλως διακρινόμενον καὶ τὸ ποίημα ἀποτελήται ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν τοιούτων συστημάτων (στροφῶν). ᾿Αποτελεῖται δὲ τὸ σύστημα συνήθως μέν έκ μέτρων ανομοίων ή μεταβολικών, ώς καλεῖ αὐτὰ ὁ Μάριος Οὐικτωρῖνος, ἐνίστε δὲ καὶ ἐξ όμοίων ἢ ἀμεταδόλων μέτρων. Τοιαύτη είνε ή μορφή της λυρικής ποιήσεως, καίτοι έν αὐτή καὶ ή κατά στίγον σύνθεσις, ώς έφεξης θὰ εἴπωμεν, δὲν εἶνε παντάπασιν άγρηστος.

τά έπικά ποιήματα δύνανται νά είνε γενικά μικτά, δτάν είς την κάτά στίχον έπικην διήγησιν παρεμβάλλωνται μελικά μέρη έχοντα την συστηματικήν σύνθεσιν, οίον συμβαίνει συχνά έν τοίς ποιήμασι τών Έλληνων βουκολικών καὶ έν τοίς τοῦ Κατούλλου καὶ Οὐεργιλίου.

259. Τοίς εἰρημένοις προστίθησιν ὡς ἐπίμετρον ὁ Ἡσαιστίων τὰ καιτὰ γενική ἤτοι τὰ κατὰ γένος καινά. Ποιαῦτα δὲ εἶνε τὰ ἐξ ἀμεταβόλον μέτρων συγκέμενα ποιήματα, ἄτινα διττώς δύνανται νὰ ὑποληφθωσιν ἤτοι ὡς κατὰ στίχον γεγαμμένα ἢ ὡς κατὰ σύστημα. Τότο συμβαίνει καθ Ἡσαιστίωνα ἔν τισιν ἀμεταβόλοις ποιήμασι τῆς Σαπροῦς, ἐν οἰς τὸ κεράλαιον τῶν στίχων διαιρείται ἐκάττοτε δὶὰ τοῦ ἀρθμοῦ δύο, ὡστε δύναταὶ τις νὰ δεγθή ἀὐτὰ ὡς κατὰ δίτιχα συστέματα ἡ στροβά πεποιημένα. Πάλιν δὲ ἐπειδὴ ἐκάτερος τῶν ἐν τῆ δυάδι στίχων εἶνε ὅμοιος καὶ ἐπειδὴ ἡ ποιήτρια ἡδύνατο νὰ ἔγη πάντα κατὰ τύχην οῦτω πεποιημένα, ὡστε τὸ κεράλαιον τοῦ νὰ ἔγη πάντα κατὰ τύχην οῦτω πεποιημένα, ὡστε τὸ κεράλαιον τοῦ νὰ ἔγη πάντα κατὰ τύχην οῦτω πεποιημένα, ὡστε τὸ κεράλαιον τοῦ νὰ ἔγη πάντα κατὰ τύχην οῦτω πεποιημένα, ὡστε τὸ κεράλαιον τοῦ ἐνο τρών νὰ διαιρῆται διὰ τοῦ ἀριθμοῦ δύο, δύναταὶ τις νὰ εἰπη ὅτι ἐνα γεγραμμένα κατὰ στίχον.

είνε γεγραμμένα κατά στος.

260. Τὰ δὲ διάφορα γένη τῆς συστηματικῆς συνθέσεως τἶνε καθ'
Ἡφωιστίωνα τὰ ἐξῆς; α') τὰ κατὰ σχέσιν ἄσματα. 6') τὰ ἀπολελυμένα. γ') τὰ ἐξ όμοίων. δ') μετρικὰ ἀτακτα. ε') μικτά κατά συστήματα ἡ μικτά συστηματικά. ς') κοινὰ κατὰ συστήματικά. Τὸ μετῆς
το διαπόν ἐξεταζομεν εἰδικώτερον ἐκαστον τῶν γενῶν τούτων τῆς κατὰ σύστημα συνθέστως καὶ δὴ

Α'. Τὰ κατὰ όχέδιν ἄδματα.

261. Κατά σχίσιν ζοματα λέγει ό Ἡραιστίων (σελ. 66 W.) α ά δουλεύοντα άνταποδόσει και άνακυκλήσει ό ποιπτής γράφει», δσα δηλαδή έχουσιν άντιστροφικήν άνταπόδοσιν και ἐπανάληψικ. Κατωτέρο δὶ (σελ. 68 W.) εἰδικώτερον πραγματευόμενος περί τῶν κατά σχέσιν ἀσμάτων διακρίνει ἐξ εἰδη αὐτον, τὰ μονοστροφικά, τὰ ἐπωκά, τὰ κατά περικοπήν ἀνομοιομερή, τὰ ἀντιθετικά, τὰ μικτὰ κατά σχέσιν, καὶ τὰ κοινὰ κατά σχέσιν.

α΄. Μονοστροφικά. Καὶ μονοστροφικά μὲν εἶνε δσα εξ άρχῆς μέχρι τέλους ἀποτελοῦνται ἐκ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ συστήματος ἥ, ὅπερ ταὐτο ἐνταῦθα, τῆς αὐτῆς στροφῆς. Πρῶλ Ἡραιστ σελ. 68 αμονοστροφικὰ μὲν οὖν εἰσιν ὄσα ὑπὸ μιᾶς στροφῆς καταμετρείται, καθάπερ τὰ 'Αλκαίου καὶ τὰ Σαπφοῦς καὶ ἔτι τὰ 'Ανακρέοντος » Τὰ ἄσματα δηλαλή ταῦτα ἔχουσι τὸ σχήμα τόδε

καθ' ο πάν γράμμα σημαίνει μίαν στροφήν. — Δευτερεύον δὲ είδος της μονοστροφικής συνθέσεως είνε όταν το ποίημα μέχρι τέλους είνε μονοστροφικόν, είς άλλο όμως μέτρον άνήκουσιν αί πρώται καί είς άλλο αι τελικαί στροφαί. Τοιαύτη σύνθεσις εύρίσκετο καθ' Ήφαιστίωνα (σελ. 75 W.) παρ' 'Αλκμᾶνι: «ἔγραψε γὰρ ἐκεῖνος δεκατεσσάρων στροφών ἄσματα, ών το μέν ήμισυ τοῦ αὐτοῦ μέτρου ἐποίησεν έπτάστροφον, τὸ δὲ ἥμισυ έτέρου». Τὰ ἄσματα δηλαδή ταῦτα εἶγον τὸ σγημα τόδε.

a a a a a a a b b b b b b b b b

- β΄. Ἐπφδικά. Ἐπφδικὰ δὲ εἶνε αἐν οῖς συστήμασιν ὁμοίοις ἀνόμοιόν τι ἐπιφέρεται», ώς λέγει ὁ Ἡφαιστίων σελ. 68 W. Τὰ ἐπωδικά δηλονότι διαιρούνται εἰς πλείονα ἐκ διαφόρων συστημάτων συγκείμενα μέρη ή περικοπάς (πρόλ. Ήφαιστ. σελ. 75 W.), δθεν καί κατά περικοπήν ἄσματα δύνανται νὰ κληθώσιν ('Ηφαιστ. 75 W.). Επωθικά δε έκλήθησαν έκ τοῦ κυριωτάτου τῶν εἰδῶν, εἰς ἄ τὸ γένος τούτο τῶν ποιημάτων διαιρεῖται. Εἶνε δὲ τὰ εἴδη ταῦτα τὰ έξῆς.
- 1. Έπωδικά κατά τὴν στενωτέραν ἥ κυρίαν σημασίαν(1). Έπὶ τῶν ποιημάτων τούτων ἐκάστη περικοπὴ σύγκειται ἐκ τριῶν συστη-
- (1) 'Ο 'Ηφαιστίων τὰ ἐπφδικὰ ταῦτα ὁρίζει ἐν τῆ μείζονι πραγματεία περὶ ποιήματος (σελ. 68) ώδε, « έπωδικά μέν ούν έστιν έν οίς συστήμασιν όμοίοις άνόμοιόν τι έπιφέρεται δηλονότι έπ' έλαττον μέντοι τοῦ τῶν τριῶν ἀριθμοῦ οὐχ ἄν γένοιτό τι τοιούτον, ἐπὶ πλετον δὲ οὐδέν αὐτό κωλύει ἐκτείνεσθαι: γίνεται γάρ, ώσπερ τριὰς ἐπωδική, ούτω καὶ τετράς καὶ πεντάς καὶ ἐπὶ πλεῖον, ὡς τά γε πλεῖστα Πινδάρου καὶ Σιμωνίδου πεποίηται». 'Ορθώς όμως ό Οὐεστφάλιος παρετήρησεν ότι τὰ ἀπό τοῦ αδηλονότι» καὶ ἐξῆς μέχρι τοῦ απεποίηται» οὐχ άρμόζουσιν ἐνταῦθα, οὐδὲ εἶνε ὀρθά, τοὐλάχιστον τὰ τελευταΐα τὰ περὶ Πινδάρου καὶ Σιμωνίδου λεγόμενα, τὰ δὲ προηγούμενα άρμόζουσι τῷ λόγῳ περὶ τῶν προτέρων ἐπφδικῶν τῶν γενικωτέρων. ἀναφέρει δὲ ταῦτα εἰς μεταγενέστερον διασχευαστήν. Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ταῦτα διορθοῦνται ἐὰν μόνα τὰ από τοῦ «δηλονότι ἐπ' ἔλαττον μέντοι [γρ. μὲν] τοῦ τῶν τριῶν καὶ ἐπὶ πλεῖον» ἤ έξαλειφθώσιν ώς εμβλημα μεταγενέστερον, ώς δηλοί το έξηγητικόν δηλονότι, ή μαλλον έὰν μετατεθώσι μετά τὴν λέξιν «παλινο δικά» έν στ. 13 (σελ. 68 W.). 'Οπότερον δὲ τούτων καὶ ἄν δεχθώμεν, τὰ ἐπιφερόμενα ε ὡς τά γε πλείστα Πινδάρου καὶ Σιμωνίδου πεποίηται» έχουσι καλώς συναπτέμενα τοῖς προηγουμένοις μετά την ἐξάλειψιν ή μετάθεσιν των έν τω μεταξύ παρεμδεδλημένων.

μάτων, ών τὰ μέν δύο πρώτα έχουσι τὸ αὐτὸ μετρικόν σγήμα, τό δέ τρίτον διάφορον των δύο πρώτων.

α α 6.

768E

Καὶ τὸ μὲν πρῶτον σύστημα καλείται στροφή, τὸ δὲ δεύτερον ἀντεστροφή, τὸ δὲ τρίτον ἐπφθὸς (δῆλον ὅτι στροφή, ὥστε θηλυκῶς ἡ έπωδός), ή δὲ όλη περικοπή τριὰς ἐπωδική. Τὸ όλον δὲ ποίημα σύγκειται έκ πλειόνων το αυτό μετρικόν σχήμα έχουσων περικοπών,

ααβααβααβ.....

- 2. Προφδικά. «Προφδικά δέ έστιν, έν οξς τὸ ἀνόμοιον προτέτακται των ομοίων» ('Ηφ. σελ. 68 W). 'Η περικοπή δηλαδή σύγνειται έχ τριών συστημάτων, ών τὰ δύο τελευταΐα είνε όμοια μέν άλλήλοις, ἀνόμοια δὲ τῷ ποώτω.
- a 6 6: 3. Μεσφδικά. «Μεσφδικά δέ, ἐν οἰς περιέχει μὲν τὰ ὅμοια, μέσον δὲ τὸ ἀνόμοιον τέτακται» (Ἡφ. 68). Ἡ περικοπὴ δηλαδὴ ἔχει τὸ σχήμα τόδε α 6 a.
- Παλιγφδικά. «Παλινφδικά δέ, ἐν οἰς τὰ μὲν περιέχοντα άλ= λήλοις έστιν ομοια, ανόμοια δέ τοις περιεχομένοις τα δέ περιεχόμενα άλλήλοις μὲν ὅμοιά ἐστιν, ἀνόμοια δὲ τοῖς περιέγουσιν» (Ἡφ. 68). Ή περιχοπή δηλαδή σύγχειται έχ τεσσάρων συστημάτων, ών το μέν πρώτον είνε όμοιον τῷ τετάρτῳ, τὸ δὲ δεύτερον τῷ πρίτῳ,
- 5. Περιφδικά. «Περιφδικά δέ, ἐν οἰς τὰ μὲν περιεγόμενα ἀλλήλοις έστιν δμοια, τὰ δε περιέχοντα ούτε ἀλλήλοις ούτε τοις περιεχομένοις» (Ἡο. σελ. 69 W.). Ἡ περικοπὴ δηλονότι ἔχει τὸ σχῆμα

α 6 6 γ. ΣΗΜ. Τὰ τρία πρώτα είδη των συνθέσεων τούτων σύγκεινται, ώς ή βραχυτέρα του Ἡφαιστίωνος περὶ ποιήματος πραγματεία παρατηρεί (σελ. 62 W.), ἐκ τριαδικών περικοπών, τὰ δὲ δύο τελευταΐα ὑπερδαίνουσε τὴν τριάδα. «Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἐν τριάσεν ορᾶταε ἐὰν δὲ ύπερεξαγάγη την τριάδα, γίνονται και άλλαι ίδέαι δύο, δήλον ότι

ή παλινωδική και ή περιωδική. γ΄. Κατά περιχοπήν ἀνομοιομερῆ. Τοιαϋτα ποιήματα γίνονται καθ' Ήφοιστίωνα (σελ. 69 W.), «όπόταν έκθέμενος ό ποιητής

όπόσα δήποτε συστήματα διάφορα ἐπαγάγη ἐκ τῶν αὐτῶν συστημά. των συνεστώσαν περικοπήν ώστε τὰ μέν έν έκατέρα ή έκάστη περικοπή συστήματα ανόμοια είναι αλλήλοις, τὰς δὲ περικοπὰς άμφοτέρας άλλήλαις όμοίας η πάσας». Έν τῷ προμνημονευθέντι δηλαδή δευτέρω είδει (6') πάσα περικοπή περιείχε τουλάχιστον δύο άλλήλοις όμοια συστήματα η μέρη, ένταῦθα δὲ τὰ συστήματα η μέρη είνε ἀνόμοια ἀλλήλοις, ὅθεν καὶ ἡ προσηγορία κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερές (πρέλ. σχολ. ήφαιστ. σελ. 220, 22 W.). ή βραγυτέρα πραγματεία του Ἡφαιστίωνος (σελ. 62 W.) μεταγειρίζεται έπὶ τῶν ἐν τῆ περικοπῆ περιεχομένων συστημάτων ἢ μερῶν τὸν ὅρον περίοδοι. Προσέτι δὲ παρατηρεῖ ὅτι ἡ περικοπὴ δύναται νὰ εἶνε δυαδική ή τριαδική ή τετραδική, να συγκροτήται δηλαδή οὐ μόνον έκ δύο, άλλα και έκ τριών η τεσσάρων άλληλοις άνομοίων συστημάτων η περιόδων. Το δὲ όλον ποιημα περιέχει ήτοι δύο ή πλείονας τοιαύτας περικοπάς άλλήλαις όμοίας, οξον ποίημά τι δύο μόνον περιέγον περικοκάς δύναται να έχη το έξης σγήμα:

δυαδικόν α 6, α 6, τριαδικόν α 6 γ. α 6 γ. τετραδικόν α 6 γ δ, α 6 γ δ.

δ'. Ποιήματα ἀντιθετικά. Τὰ δὲ ἀντιθετικὰ ποιήματα γίνονται καθ' Ήφαιστίωνα (σελ. 69), «όπόταν ό ποιητής γράφη όπόσα δήποτε κώλα ώς ἀνόμοια, καὶ ώς βούλεται, εἶτα τούτων ἀνταποδῷ τῷ μέν τελευταίφ το πρώτον, τῷ δὲ δευτέρφ ἀπὸ τέλους το δεύτερον, καὶ ούτω πάντα κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Τοῦτο δε τὸ εἶδος παρὰ μέν τοῖς παλαιοῖς σπανιώτατόν ἐστι, παρὰ δὲ Σιμμία τῷ "Ροδίφ έστιν ούτω πεποιημένα έν τῷ ἐπιγεγραμμένῳ 'Ωῷ». Ἡ ἀντίθεσις δηλαδή ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς συστήματα, ἀλλ' εἰς κῶλα ἡ στίγους: ό πρώτος στίχος τοῦ ποιήματος άνταποδίδοται τῷ τελευταίῳ, ὁ δεύτερος τῷ προτελευταίῳ καὶ οὕτως ἐφεζῆς. "Ωστε το είδος τοῦτο δὲν άνήκει χυρίως είς την κατά συστήματα σύνθεσιν, περιλαμδάνει δὲ σχεδόν μόνον μεταγενέστερα ποιήματα των 'Αλεξανδρεωτικών γρόνων, άτινα έν τῆ βραχυτέρα πραγματεία τοῦ Ἡφαιστίωνος περὶ ποιήματος (σελ. 63 W.) καλούνται παίγνια, οδον τὸ ώὸν τοῦ Σιμμίου.

ε'. Ποιήματα κατά σγέσιν μικτά. Τοιαῦτα ποιήματα είνε εν οίς είνε άναμεμιγμένα δύο η πλείονα των μέχρι τοῦδε μνημονευθέντων κατά σχέσιν είδων, οίον λόγου χάριν τό τε μενοστροφικόν καὶ τὸ έπφδικόν ή τό τε έπφδικόν και το μεσφδικόν. Πρόλ. Ήφαιστ. σελ. 69 καὶ ἐκτενέστερον σελ. 63· «μικτὰ δὲ κατὰ σχέσιν ὅσα ἐκ μερῶν ἐστιν έχ πάντων μέν κατά σχέσιν, άνομοίων δε άλλήλοις κατά την ίδεαν, έχ τε έπφδικών καί μονοστροφικών ή κατά περικοπήν άνομοιομερών».

ς'. Ποιήματα κατά σχέσιν κοινά. Τα ποιήματα ταῦτα ὀρίζων ὁ Ήφαιστίων έν μέν τῆ βραχυτέρα πραγματεία (σελ. 63 W.) λέγει αχοινὰ δέ ἐστι κατὰ σχέσιν, ὅσα καθ' ἔτέραν μὲν ἰδέαν τῶν κατὰ σγέσιν γέγραπται, δύναται δὲ καὶ καθ' ἐτέραν γεγράφθαι δοκεῖν, οἰον εί μονοστροφικώς γραφέν δύναται τοῦτο καὶ ἐπφδικώς γεγράφθαι δοκείν». 'Ως παράδειγμα δὲ δύναται νὰ χρησιμεύση ο γ΄ 'Ολυμπιονίκης του Πινδάρου, όταν έκάστη των βραχειών τριαδικών περικοπών ληφθή ώς μία στροφή, ὅπερ τῷ ὄντι καὶ ἐγένετο. Ἐν δὲ τἤ ἐκτενεστέρα πραγματεία (σελ. 69) λέγει «χοινόν δέ έστι κατά σχέσιν τὸ δύο συστήμασιν ύποπεπτωκός, καθάπερ τὸ πρῶτον 'Ανακρέοντος ἆσμα

γουνούμαι σ', έλαφηδόλε, ξανθὶ παῖ Διός, ἀγρίων δέσποιν' "Αρτεμι θηρῶν

καὶ τὰ έξῆς (1). Κατὰ μὲν γὰρ τὴν νῦν ἔκδοσιν ὀκτάκωλός ἐστιν ἡ στροφή, καὶ τὸ ἄσμά ἐστι μονοστροφικόν. Δύναται δὲ καὶ ἐτέρως διαιρεϊσθαι είς τε τριάδα και πεντάδα ή στροφή, ώστε Φερεκράτειον είναι τὸ τελευταΐον τοῦ συστήματος τοῦ ἐκ τῶν τριῶν κώλων ἢ τῶν πέντε». Έν ταϊς ἐκδόσεσι δηλαδή ταϊς φερομέναις ἐν τοῖς καθ' Ἡφαιστίωνα χρόνοις τὰ όκτὼ κῶλα τοῦ εἰς τὴν Αρτεμιν ἄσματος τούτου τοῦ ἀνακρέοντος ἀπετέλουν μίαν στροφήν ὀκτάκωλον καὶ τὸ ἄσμα ήτο μονοστροφικόν. Ήδύνατό τις όμως καὶ ἄλλως νὰ διαιρέση τὰ χώλα ταϋτα, εἰς δύο διάφορα συστήματα, τὸ μὲν ἐχ τριών, τὸ δὲ έχ πέντε χώλων, καὶ οῦτω νὰ λάθη τὸ ἄσμα ως ποίημα κατὰ περικοπήν ανομοιομερές, τουτέστιν ώς αποτελούν δυαδικήν περικοπήν. Τῷ ὄντι ἐν τοιαύτη περιστάσει, ὡς παρατηρεῖ ὁ Οὐεστφάλιος, δὲν είνε πάντοτε εύχολον νὰ χρίνη τις ποτέρα τῶν ἐχδοχῶν είνε ὀρθοτέρα,

(1) Τὰ ἐξῆς ἔχουσιν ὧδε.

ή κου νῦν ἐπὶ Δηθαίου δίνησι θρασυκαρδίων ανδρών έσκατοράς πόλιν χαίρουσ' οὐ γὰρ ἀνημέρους ποιμαίνεις πολιήτας. καὶ μάλιστα ἐπὶ ἐτερομέτριας ἢ ἐπὶ μεταβολῆς προσώπων ἐν δραματικοῖς μέρεσιν, οἰον ἐν Αἰσγ. Ἐπτ. 114 κέ. 287 κέ.

262. "Απασει αί μνημονευθείσει εξ ίδεαι ή κατηγορίαι του Ήφαιστίωνος δύνανται, ώς πάλιν παρατηρεί ο Ούεστράλιος, άφαιρουμέ ης τής τετάρτης, των άντυθετικών, να άναχθωσιν είς τάς έξης δύο κυρίας κατηγορίας

- α'. Την μονοστροφικήν σύνθεσιν,
 - 6'. Την κατά περικοπήν.
 - Ή περικοπή περιέχει τουλάχιστον δύο μετρικώς δμοία συστήματα (έπωδικά, προφδικά, μεσωδικά παλινωδικά, περιωδικά).
 - 2: "Η περιχοπή περιέχει μόνον ανόμοια αλλήλοις συστήματα (κατά περιχοπήν ανομοιόμερή).

Είτα δὲ τὰ ποιήματα δύνανται νὰ εἶνε πεποιημένα κατὰ μίαν μόνην τῶν ἰδεῶν τούτων, κὰὶ τότε λίγονται ἀπ.ἰᾶ κατὰ σχέσεν, ἡ νὰ εἶνε ἀναμμηγμέναι πλείονες ἄμα ἰδίαι, καὶ τότε τὰ ποιήματα λέγονται μεκιὰ κατὰ σχέσεν.

Β'. 'Απολελυμένα ἄσματα.

26.3. Ὁ Ἡραιστίων τὰ ἀπολελυμένα ἄσματα όριζει ἐν σελ, 66 W. ὡς ἐξῆς: ἀπολελυμένα δε, ἀ ἐκῆς γέγραται καὶ ἄνευ μέτρου φυρισμένο; olos ἐσιν οἱ το ἀπορρώτοι Τιμοθέου». Κατὰ ταὐτα τὰ ἀπολελυμένα διαφέρουσι τῶν κατά σχέσιν ἀσιμάτων κατὰ τοῦτο στι; ἐν ὁ τὰ κατὰ σχέσιν ἐγρώτια ἀντιστροφικήν τινα οἰανδήποτι ἀνταπόδουν, ώστε γίνεται ἐν αὐτοῖς ἀνακιόλητες τῆς αὐτῆς μελφράζεις τοὐναντίον τὰ ἀπολελυμένα οὐδιμέαν ἔχουσι μετρικήν ἀνταπόδοσον καὶ τὰ διάφορα μέρη τοῦ ποιήματος ἔχουσι μέτρης ἀναλελλήλων μελφοίλαν. Διακροϋνται δὲ κατὰ τὸν Ἡραιστίωνα τὰ ἀπολελυμένα εἰς τὰ ἐξῆς εἰδη.

α΄. Τὰ άνομοιόστροφα, ἄτινα πάλιν διαιροῦνται εἰς ἐτερόστροφα καὶ εἰς ἀλλοίστροφα. Καὶ τὰ μὰν ἐτερόστροφα σύγκεινται ἐκ δύο συστημέτων, τὰ δὶ ἀλλοίστροφα ἐκ πλείνοων τῶν δύο. Διακρίνονται δὲ τὰ συστήματα ἀπ' ἀλλήλων ἥτοι διὰ τῆς ἐνοίας ἢ διὰ τῆς μετρικής μορφῆς καὶ οιδὲν αὐταν ἀνταποδιδοται ἄλλος τοιν κατὰ τὸ μέτρον. 'Ο 'Ηραιστίων ἐν σελ. 70 W. λέγει ὅτι τὰ ἀνομαίστροφα διακροῦνται «ἡ κατὰ πρόσωπον ἀμοιδείτον, ἡ χοροῦ πρὸς ὑποκριτὴν

ἀπόχρισιν, ή κατά ἐφύμνιον, ή κατὰ ἐπωδόν, ή κατ' ἄλλο τι άναφώνημα». Ώς τεκμήρια δηλαδή τῆς διαιρέσεως τοῦ ἀνομοιοστρόφου είς συστήματα λέγει ο Ήφαιστίων α΄) μεν την μεταβολήν των άδόντων προσώπων, είτε δύο ύποκριται άμειδονται άλλήλους είτε ο χορός άποχρίνεται πρός ύποχριτήν β΄) δε τὰ παρεμβαλλόμενα έφύμνια ή άλλα τινὰ ἀναφωνήματα γ'), ὅπερ καὶ ἀσφαλέστερον διακριτικόν γνώρισμα, τὸ διάφορον μετρικόν γένος δύο ἐφεξῆς μερῶν τοῦ ἀπολελυμένου, οἶον ὅταν μέρει τινὶ ἐξ ἰωνιχῶν συγχειμένω μέτρων ἀκολουθῆ μέρος έκ δακτυλικών, ή όταν έν όμοιομετρία έπιρέρηται ώς τελικόν βραγυτερόν τι κώλον, το τελικόν δε τοῦτο έννοει ο Ἡραιστίων λέγων ότι διαιρείται κατ' έπωδάν. Τούτοις προσθετέον και την στιγμήν, διότι συνήθως, ούχι όμως πάντοτε, ἐπὶ τέλους ἐκάστου συστήματος τοῦ ἀπολελυμένου ἀπαρτίζεται ὁ λόγος. Τα κυριώτατα ὅμως τεκμήρια της διαιρέσεως εἰς συστήματα ἔχειντο ἐν τῆ μελφδία, ἐκ μόνου δὲ τοῦ εἰς ἡμᾶς διασωθέντος κειμένου δὲν δύναται νὰ γίνη πάντοτε άσφαλῶς ἡ διαίρεσις.

β΄) Τὰ ἄτμητα. α΄ Ατμητα δέ έστι τὰ τηλικαῦτα ώστε δύνασθαι μὲν τέμνεσθαι, μὴ μέντοι τεκμήτεὐν τι ὑπάρχειν τοῦ τὸν ποινιτήν αὐτὰ τεκμηκίναι, μήτε βραχυκατάληξιν μήτε τι ἔτερον των διοριζόντων τὰ ποιήματα, οἰον ἐσψυνίον ἢ ἀναφώνημα». Ἡφαιστ. σελ. 70 W. Κατὰ ταῦτα ἄτμητα είνε τὰ ἐξ ἐνὸς συγκείμενα συστήματος.

γ) Τα άστροφα. "Αστροφα δὶ λέγει ὁ Ἡφαιστίων (σελ. 70) τὰ ούτω μικρὸν ἔχοντα μέγεθος ὧστε νὰ μὴ δύνωνται νὰ ἀποτελῶσι στροφὴν δλην. "Ως τοιαῦτα δὶ ἐννοπτέον μελικά τινα μέρη πάνυ βραχά καὶ μόνον δλίγα κῶλα περιέχοντα (πρῶλ, σχολ, Ἡφαιστ. σελ. 222), ἄτινα εὐρίσκονται ἐνιαχοῦ παρεμδεθλημένα εἰς τὰ διαλογικά μέρη τοῦ δρέμαστος.

Γ'. Τὰ ἐξ όμοίων ἄθματα.

264. "Αισματα δὲ ἐξ όμοίων εἶνε τὰ συγαείμενα ἐξ άρχῆς μέχρι τέλους ἐξ όμοίων κώλων τοῦ αὐτοῦ μετρικοῦ γένους, οἰον ἐξ ἀναπαιστικών, ἢ τροχαϊκών, ἢ ἰαμδικών διμέτρων. Διακρίνει δὲ ὁ Ἡραιστίων δύο είδη ἐξ όμοίων ἀσμάτων καὶ τὰ μὶν καλεῖ ἀπεριόριστα, τὰ δὲ κατὰ περιορισμοῦς ἀνίσους.

α΄. *Αισματα ἐξ όμοιων ἀπεριόριστα. Ταῦτα ὁρίζει ὁ Ἡφαιστίων ώδε αἀπεριόριστα μέν, όπόσα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποδὸς ἡ τῆς αὐτῆς συζυγίας καταμετρούμενα ή περίοδου περιγραφήν οὐδεμίαν έχει μεταξύ, άλλά μέχρι τῆς τελευταίκς όμοιά έστι». Κατά ταϋτα άφωται έξ όμοίων ἀπεριφήσιστα είνε όσα ἐξ όμοίων συνεστώτα κώλων δὲν έχουσι περιγραφήν ἐν τῷ μέσφ, οὕτε δηλαδή κατάληξιν οὕτε χασμωδίαν οὐτε ἀδιάφορον συλλαθήν, άλλά τό διον ἄσμα ἀποτελείται ἐξ ἐνὸς συστήματος ἡ μάς ὑπερμέτρον περιόδου έχούσης λεκτικήν συνάφειαν. Τοιούτων συνθέσεων πλουτεί ἡ κομφωδία, πίτε, μετά μέρος ἐξ άναπαιστικών ἡ ἰχμδικών ἡ τροχαϊκών τετραμέτρων κατά στίχον «τεκαγμένων ἀπιφέρει μακράν ὑπέρμετρον περίοδον τοῦ αὐτοῦ μετρικοῦ γένους. Προσφυέτατα δὲ καλεί τὴν τοιαύτην περίοδον ὁ Ἡτρακοῖ γένους. Προσφυέτατα δὲ καλεί τὴν τοιαύτην περίοδον ὁ Ἡτρακοῖτών ἀπεριόριστον ἐξ όμοίων, διότι δύναται νὰ αὐξηθή ἐξι μέγα μέγθος, τὰ καλα ἔγουσα ὁμοίως ἰσγηματισμένα, μόνον δὲ τὸ τελικόν καταληκτικόν. Ἡ δὲ μεγίστη εὐρέσκεται παρ' ᾿Αριστοφάνει ἐν Νέφ. στ. 889 καὶ ἐξῆς μέγρι δύο καὶ ἐξήκοντα κώλων γὐζημένι.

β΄) "Αισματα έξ όμοίων κατά περιορισμούς άνίσους. Ταῦτα ὁ Ἡφαιστίων όριζει ώδε: «κατά περιορισμούς δέ άνίσους έστιν όπόσα έξ όμοίων συνεστώτα έχει κατάληξιν ή βραχυκατάληξιν μεταξύ, οὐ μέντοι Ισοις μεγέθεσι ταύτην ἐπιζευγνυμένην ἀεί, οἶα μάλιστα φιλεῖ γίνεσθαι ἐν ταῖς παρόδοις τῶν χορῶν. Ἐκεῖ γὰρ μετὰ δέκα ἀναπαιστικά, λόγου χάριν, καὶ κατάληξιν ἐπάγουσιν εὐθὺς ὅμοια μὲν καὶ άναπαιστικά, οὐ μέντοι των ἴσων συζυγιών». Τὰ τοιαῦτα ἄσματα συνεστώτα έξ όμοίων κώλων, ώς καὶ τὰ ἀπεριόριστα, διαφέρουσιν έκείνων κατά τοῦτο ὅτι δέν σύγκεινται ἐξ ένὸς μόνου συστήματος ή έκ μιᾶς μόνης ὑπερμέτρου περιοδου, ἀλλ' ἐκ πλειόνων ὑπερμέτρων καταληκτικών περιόδων. 'Αναγκαῖον δὲ τὸ μέγέθος τῶν ἄλληλα διαδεχομένων συστημάτων ή περιόδων να είνε άνισον και μηδεμία το παράπαν νὰ ὑπάρχη ἀντιστροφική ὁμοιότης. Διότι ὅταν ἐν ταῖς ὑπερμέτροις περιόδοις, αἴτινες διαδέχονται ἀλλήλας, τηρήται ὡρισμένος άριθμός ποδών ή διποδιών, τότε ή σύνθεσις αύτη δέν άνήκει είς τὴν κατηγορίαν των έξ όμοιων, άλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν κατηγορίαν των κατά σχέσιν ήτοι των άντιστροφικών ποιημάτων. Πρβλ. Ήφαιστ. σελ. 66 W. «ἐξ όμοίων δέ ἐστιν, ἄπερ ὑπὸ (τοῦ αὐτοῦ) ποδὸς ἡ (τῆς αὐτῆς) συζυγίας ἢ περιόδου καταμετρεϊται ἄνευ ἀριθμοῦ τινος ώρισμένου ώς έὰν τεταγμένος ἀριθμός ἦ, οὐκ ἔστιν ἐξ ὁμοίων, ἀλλὰ κατὰ σχέσιν κτλ». Τοιούτον ἄσμα ἐζ όμοίων κατὰ περιορισμοὺς ἀνίσους είνε λόγου χάριν το έν τἢ παρόδω τοῦ χοροῦ έν τῷ Αἴαντι τοῦ.

Σοφοκλέους στ. 134 - 171 έξ όκτὰ συστημέτων ἢ περίδδων συγκείμενον, τῆς μὲν πρώτης τρικόλου, τῆς δὲ δευτέρες τετρακόλου, τῆς δὲ τρίτης ἐπτακώλου, τῆς δὲ τετάρτης ἀσανίτως ἐπτακώλου, τῆς δὲ πέμπτης διακακόλου, τῆς δὲ ἐκτης τέλος ἀντακώλου.

265. Έκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι τὰ ἐξ ὁμοίων ἄσματα άντιστοιχοῦσι πρὸς τὰ ἀπολελυμένα, τὰ μὲν δηλαδή έξ όμοίων κατὰ περιορισμούς ἀνίσους πρὸς τὰ ἀνομοιόστροφα, τὰ δὲ ἀπεριόριστα πρὸς τὰ ἄτμητα τῶν ἀπολελυμένων. Καὶ ὅταν μὲν τὰ ἐφεξῆς ἀκολουθούντα ούχὲ ἀντιστροφικὰ συστήματα ἔχωσι διάφορον ἀλλήλων μετρικόν σχηματισμόν, τότε τὸ ἐκ τούτων συγκείμενον ποίημα καλείται ἀπολελυμένον. "Όταν δὲ τὰ ἄλληλα διαδεχόμενα οὐχὶ ἀντιστροφικὰ συστήματα είνε ὑπέρμετροι περίοδοι τοῦ αὐτοῦ μετριχοῦ σχηματισμοῦ, τότε τὸ ὅλον ποίημα καλεῖται οὐχὶ ἀπολελυμένον, ἀλλ' ἐξ όμοιων. 'Ορθότερον όμως και άκριδέστερον, ώς παρατηρεί ο Ούεστφάλιος, ἡδύνατο τοῦτο νὰ κληθή ἀπολελυμένον ἐξ ὁμοίων. "Όταν δὲ τὰ ἐπάλληλα συστήματα τὰ ἐξ ὑπερμέτρων περιόδων τοῦ αὐτοῦ μετρικοῦ γένους συγκείμενα ευρίσκωνται έχοντα προς άλληλα άντιστροφικήν τινα άνταπόδοσιν, τότε τὸ ποίημα, ώς πάλιν ὁ αὐτὸς παρατηρεί, δύναται προσφυώς να κληθή κατά σχέσιν έξ όμοίων, οἶον ἦτο τὸ του "Αλκαίου μονοστροφικόν ἄτμα ("Ηφαιστ. σελ. 67), οὖ ἡ ἀρχή

Εμε δείλαν, έμε πασᾶν κακοτάτων πεδέχοισαν.
Τοῦ ἄριμπος τούτου έκαστον σύστημα ἢ ἐκάστη στροφὴ ἀπετελείτο ἐκ μιὰς ὑπερμέτρου περιόδου ἰξ εἰκοσιν ὑνικῶν ποδῶν συγειμένης.
Τοιαϋτα προσέτι ἡσαν καὶ ἀναπαιστικά τινα μέρη τῆς τραγωδίας.

Δ'. Μετρικά άτακτα.

266. Καθ' Ἡραιστίωνα (σελ. 61) μετρικά ἄτακτα εἶνε, «δσα ἐκ μέτρων μὲν διαλογουμένων συνέστηκε, τάζιν δὲ καὶ ἀνακύκλησιν οἰκ ἔχει, οῦτε κατὰ στίχον, οῦτε κατὰ συστήματα, οἰός ἐστιν ὁ Μαργίτης ὁ εἰς "Ομηρον ἀναφερόμενος, ἐν ῷ παρέσπαρται τοἰς ἔπειον ἰαμκοικά, καὶ ταῦτα οἱ κατ' ἴσον σύστημα. Τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ Σιμωνίδου ἐπίγραμμα.

"Ισθμια δίς, Νεμέα δίς, 'Ολυμπία ἐστεφανώθην, οὐ πλάτει νικών σώματος, άλλὰ τέχνα, "Άριστόδημος Θράσιδος 'Άλεῖος πάλα».

-Πρβλ. και σελ. 66. Κατά ταυτα λοιπόν μετρικά άτακτα είνε τοιαυται συνθέσεις, αϊτινές δεν δύνανται νὰ ἀναχθώσιν εἰς τὰς κατὰ στίγον, διότι δὲν ἔχουσι συνεχῶς ἀνακυκλούμενον ἔν καὶ τὸ αὐτὸ μέτρον, άλλα διάφορα μέτρα αναμεμιγμένα, έν τη μίζει δε ταύτη των διαφόρων μέτρων δέν τηρούσιν ώρισμένην τάζιν οὐδ' ἔγουσι τεχμήρια διαιρέσεως είς διάφορα μετρικά συστήματα. Αί συνθέσεις λοιπόν αυται ἀποτελούσι παρὰ τὰς κατὰ στίχον καὶ τὰς κατὰ σύστημα συνθέσεις τρίτον γένος άντίθετον των δύο έχείνων χυρίων γενών, έπειδή έν έκείνοις μέν έπικρατεϊ τάξις τις τῆς συνθέσεως τῶν μέτρων, ἐν τούτοις δε λείπει ή τάξις, όθεν και μετρικά ἄτακτα καλούνται. Πλήν άλλ' ούτω περιωρισμένη είνε ή χρήσις των μετρικών άτάκτων, ώστε ούδεμία ἀνάγκη νὰ πλασθή χάριν αὐτῶν τρίτον κύριον γένος. 'Ο 'Ηφαιστίων είς τὰ μετρικὰ ἄτακτα ἀναφέρει πρώτον μὲν μεταγενέστερόν τι έπιχοσατυρικόν ποίημα, τὸν Μαργίτην, ἐν ῷ δακτυλικὰ ἔξάμετρα καὶ ἰαμβικὰ τρίμετρα ἄνευ οὐδεμιᾶς τάξεως ἀνεμίγνυντο μετ' άλλήλων, διότι κατ' άρχὰς μὲν μετὰ δέκα έξάμετρα έπεφέρετο εν τρίμετρον, είτα δὲ μετὰ πέντε, ἔπειτα μετὰ ὀκτὼ έξάμετρα (πρβλ. σχολ. Ήφαιστ. σελ. 218), ή δ' ἀταξία ἐγίνετο ἐνταῦθα ἐξεπίτηδες συμφώνως πρός την σκωπτικήν έννοιαν. Είτα δέ άναφέρει καὶ τό τοῦ Σιμωνίδου ἐπίγραμμα, ἐν ῷ τῷ ἡρῷφ ἐπιφέρεται ἐλεγεῖον καὶ ἔπειτα ίαμβεῖον. Οὐκ ἀδίκως ὅμως ὁ Οὐεστφάλιος ἀποδοκιμάζει τὸν τῶν παλαιών μετρικών χαρακτηρισμόν τοῦτον τοῦ ἐπιγράμματος τοῦ Σιμωνίδου, ώς έχοντος πλήρη άδειαν νὰ ποιήση τοιούτο ποίημα κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ 'Αργιλόγου.

Ε'. Μικτά κατά συστήματα ή μικτά συστηματικά.

· 261. 'Ο 'Ηφαιστίων όρίζων έν σελ. 61 τὰ μικτὰ κατὰ συστήματα ή μικτὰ συστηματικά λέγει «μικτὰ δέ, δας μέρος μέν τι έχει κατὰ σχέσιν, μέρος δέ τι ἀπολελυμένον ἢ ἐξ όμοιων ». 'Εν τοξι ποιήμασι δηλονότι τούτοις (ἢ ἐν ἐνὶ καὶ τὰ αὐτὰ σινεγεί μερι μιξύσος τίνος ποιήματος) συνάπτόνται πλείονες τῶν ἐν ἀριθ. 'Α', Β' καὶ Γ' μνημονυθευθεισών κυρίων κατηγοριών τῆς συσταματικῆς συνθέσεως. Τοιαδτα δὲ ποιήματα εἶνε λόγου χάριν αὶ πλείσται τῶν παρόδων τοῦ Αλέχύλου καὶ παλλά τῶν λοιπῶν χορικῶν ἀριφάτων αὐτοῦ, ἐν οἱς προγγείται μὲν μέρος ἐξ όμοιων κατά περιορισμούς ἀνίσους, ἐπεται δὲ μέρος

κατά σχέσιν άτοι ἀντιστραφικόν. Τοιαθται είνε προσέτι πολλαί μενωρδίαι τοῦ τι Σοροκλίους καὶ τοῦ Εύριπιδου, ἐν αἰς μέρε τνὶ κατά σχέσιν συνάπτεται μέρος ἀπολελυμένον, ἀλλοιοστρομικόν ἢ είτεροτρομικόν τοῦ τις τὸ τοῦ Ἡραιστίωνος περί ποιοίματος πραγματεία λεγέμενα (σελ. 67) α μικτά ἐστι συστηματικά, ώσπερ εἶ τις τὸν πρώτιν ψόλγι ἐν τῷ πρώτος Άλλαιου καὶ τὴν δευτέραν συνάψει, συστη τικτρος ἀνόντα, ρύεντα δὲ οὐχὶ ἐκ τοῦ Ἡραιστίωνος, ἀλλὶ ἐκ τινος ἐκακτιωρος ἀνόντα, ρύεντα δὲ οὐχὶ ἐκ τοῦ Ἡραιστίωνος, ἀλλὶ ἐκ τινος ἑκακτιωστοῦ τοῦ συγγράμματος τούτου. Ἡ βραχυτέρα, λέγει, πραγματεία έχει τὸ ὁρθὸν καὶ διάγχει τοὺν τουίζιοντας ὅτι αὐτη εἰνε ἐπιστολη, τῆς εμίζονος ὡς οὐχὶ ὁρθῶς, ρρονοθυτας.

ΣΤ'. Κοινά κατά συστάματα ή κοινά συστηματικά.

2.18. Περί τῆς κατηγορίας ταύτης πραγματιύεται ό Ἡφαιστίων ἐν σελ. 61 καὶ 67, ἀναφέρει δ'είς αὐτὴν τοιαῦτα ποτήματα, ἄτινα δύναται τις νὰ λάξη καὶ ὡς κατὰ σχέσιν γεγραμμένα καὶ ὡς ἐξ ὁμοίων ἡ ἀπολελιμένα. Πλὴν ἀλλ' ὅμως ἡ ἐτέρα τῶν δύο ἐκδοχῶν είνε ἐκαστοτε ἡ ὑρθή.

269. Τοσαϋτα περί τῶν ὑπὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος παραδεδομένων κατηγοριών των μετρικών συνθέσεων. Αί κατηγορίαι αύται περιέγουσι μεν άληθως ύλην πλουσίαν και πλείστου ήμεν λόγου άξίαν, ένιαι ομως, ως παρατηρεί ο Οὐεστφάλιος, δὲν φαίνονται ἀκριδως ἀφωρισμέναι, οἶον α΄) ή τρὶς ἐπαναλαμδανομένη κατηγορία τῶν κοινῶν (χοινὰ κατὰ γένος, κοινὰ κατὰ σύστημα, κοινὰ κατὰ σχέσιν) φαίνεται ότι έπενοήθη άπλως ως άντίθεσις είς την τριπλήν των μικτών κα. τηγορίαν. 6΄) αι τρείς κατηγορίαι, ή τῶν ἀστρόφων μερῶν, ή τῶν άντιθετικών καὶ ἡ τῶν μετρικών ἀτάκτων, τοὐλάγιστον δεν ἀνήκουσιν είς ον τόπον καταχωρίζει αὐτὰς ο 'Ηφαιστίων έν τῷ ὑπ' αὐτοῦ παραδεδομένω συστήματι των μετρικών συνθέσεων, καθ όλου δε ευκόλως δυνάμεθα να στερηθώμεν αυτών ώς ο δεμίαν πρακτικήν σημασίαν έχουσων. Υ΄) αι κατηγορίαι των απολελυμένων και των έξ όμοιων δέν ἀποτελοῦσι δύο γένη όμοταγή τοῖς κατὰ σχέσιν, ἀλλὰ μᾶλλον άμφότεραι άποτελοϋσιν έν γένος δεύτερον, άντιχείμενον τοῖς χατὰ σχέσιν, ούτω δὲ ώστε τὰ ἐξ όμοίων είνε άπλως είδός τι των άπολελυμένων.

270. Τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἡφαιστίωνος περὶ τῶν διαφόρων ίδεῶν τῆς τῶν ποιημάτων συνθέσεως λεγομένοις άναγχαΐον φαίνεται να προστεθώση ένταῦθα τὰ έξῆς, α΄) καθ' όλου είπεῖν ἡ μὲν κατὰ στίχον σύνθεσις ήτο οίκεία της ραψφδουμένης και άνευ μέλους απαγγελλομένης ποιήσεως, δήλον ότι του έπους καὶ τοῦ διαλόγου τῶν δραμάτων, ἡ δὲ συστηματική της λυρικής ποιήσεως και των άσμάτων τοῦ δράματος. 6') Της μεν μονοστροφικής συνθέσεως χρήσιν έποιήσατο ή μονωδική λυρική τῶν Αἰολέων καὶ Ἰώνων καὶ οἱ μιμησάμενοι αὐτοὺς ἐν τοῖς 'Αλεξανδρεωτικοῖς καὶ 'Ρωμαϊκοῖς χρόνοις, τῆς δὲ κατὰ περικοπήν ή γορική λυρική και το δράμα. γ') Ἡ ἐπφδική σύνθεσις (αα 6) ἐπικρατεί μέν μάλιστα έν τοῖς τοῦ Πινδάρου ἐπινίκοις, συχνὰ δὲ εὐρίσκεται καὶ ἐν τῷ δράματι καὶ μάλιστα ἐν τῆ παρόδφ. Συνήθως ὅμως έν τῷ δράματι ἐπικρατεῖ τὸ σχῆμα α α 6 6 (γ γ), τουτέστιν ἡ κατὰ συζυγίας σύνθεσις. δ΄) Των απολελυμένων χρήσις έγένετο πυρίως έν τῷ νόμφ καὶ τῷ διθυράμδφ, εἶτα δὲ καὶ ἐν ταῖς σκηνικαῖς μονφδίαις τής μεταγενεστέρας τραγωδίας.

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΕΤΡΙΚΗΣ ΜΕΡΟΣ Β΄ ΤΟ ΕΙΔΙΚΟΝ

Α'. ΜΕΤΡΑ ΔΑΚΤΥΛΙΚΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IZ

Περί του δακτυλικού έξαμέτρου.

271. Δακτυλικά καθόλου μέτρα λέγονται τὰ ἐκ τοῦ δακτύλου ὡς χυρίου ποδός συγχροτούμενα, όπως καὶ ἀναπαιστικά, τροχαϊκά, ἰαμδικά καί λοιπά καλούνται τὰ κύριον ἢ μετρικόν πόδα ἔχοντα ἀνάπαιστον, τρογαΐον, ἔαμβον κτλ. Διότι πλὴν τῶν κυρίων τούτων ποδων, έξ ων δηλαδή συνήθως καὶ κυρίως ἀπηρτίζοντο τὰ μέτρα, ἐγίνετο χρήσις έν αύτοις και άλλων δευτερευόντων ποδικών σχημάτων, οἷον ἐν τοῖς δακτυλικοῖς π. χ. μέτροις πλήν τοῦ δακτύλου, οὖ ἡ μέν θέσις ἀπετυπούτο διὰ μιᾶς μαχρᾶς συλλαδῆς, ἡ δὲ ἄρσις διὰ δύο βραχειών $\begin{pmatrix} \theta, & \text{άρσ.} \end{pmatrix}$, έγίνετο χρῆσις κατὰ δεύτερον λόγον καὶ τοῦ σπονδείου (θ. ἄρσ.). Έπειδη δὲ ἡ θέσις πρὸς την ἄρσιν είχε λόγον ώς 2 : 2 ή 1 : 1, τουτέστε τὸν τοῦ ἔσου, καὶ οῦτως ὁ ῥυθμὸς ἔδαινεν όμαλῶς καὶ κοσμίως, διὰ ταῦτα ὁ τετράσημος οὖτος ποὺς εἶχεν ήθος σεμνόν και άξιωματικόν. Ηὐξάνετο δ' ἔτι μᾶλλον τὸ άξίωμα και ή σεμνότης τοῦ ποδὸς τούτου διὰ τῆς συναιρέσεως τῶν δύο βραχειῶν τῆς ἄρσεως εἰς μίαν μακράν, ὅτε δηλαδή ἐλάμδανε τὸ σχῆμα τοῦ σπονδείου. Τὴν δὲ λύσιν τῆς θέσεως ἀποφεύγουσιν οἱ παλαιοὶ ποιηταὶ έν πάσι τοϊς δακτυλικοϊς μέτροις, διότι ούτω γεννάται σχήμα έχον ήθος ταχύτερον καὶ θερμότερον παρὰ τὸ τῶν δακτυλικῶν μέτρων οἰ-

272. Τὰ δὲ δακτυλικὰ καλα, ὡς ἔν τῷ γενίκῷ μέρει ἀκριδίστερον είτουμεν, εἰνε Ϋτοι διποδιαι (πόδες σύνθετοι διπόμειο) ή τρεποσίαι (πόδες διαθακάσημοι) ή τρεποσίαι (πόδες διαθακάσημοι) ή τετραποδίαι (πόδες έκκαιδεκάσημοι) ή πενταποδίαι (πόδες είκοσάσημοι). Μείζονα δὲ τοῦ είκοσασήμου μεγεθού κὰ ἡδο κάνοταν και ἀποτελώει διακτυλικὰ κάλα ὡς τῆς εἰσθήσεως άδινατούσης νὰ ἀντιληφθή τοιούτων μεγεθού ως είνδς κάλου. Κατά δε τὴν ἀπόθεσιν σχηματίζονται α') μέν ἀπατάληκτα, καταλήγοντα δηλαδή εἰς δάκτυλον ή σπονδείον ή καὶ εἰς τροχαΐον διὰ τὴν τελευταίαν ἀδιάφορον 6') δὲ καταλικτικά, καταλήγοντα δηλαδή εἰς τὴν δίστι, τῆς ἄρτως ἀνταληκτικά, της οῦτω λαμδάνει μέγεθος τὶ τράσημον γ') δὲ βραγινατάληκτα, καταλήγοντα εἰς δύο μακράς θέσεις, πτις οῦτω λαμδάνει μέγεθος τὶ τράσημον γ') δὲ βραγινατάληκτα, καταλήγοντα εἰς δύο μακράς θέσεις, ποις οῦτο λαμδάνει μέγεθος τὶ τράσημον γ') δὲ βραγινατάληκτα, καταλήγοντα εἰς δύο μακράς θέσεις, ποις οῦτο λαμδάνει μέγεθος τὶ τράσημον γ') δὲ βραγινατάληκτα, καταλήγοντα εἰς δύο μακράς θέσεις, πότος οῦτος δεντικών ποδών ἀναπληρουμένων δὶς κενοῦ χρόνου ἢ διὰ τονδς:

273. Των δὲ δακτυλικών μέτρων άρχαιότατον πάντων καὶ ἐπισημότατον ἦτο τὸ ἀπκεμλικὸν ἐξάμετρον, ὅθεν καὶ περὶ τῆς χρήστως αὐτοῦ λέγομεν κατὰ πρώτον ἐνταϋῦλ. Τὸ μέτρον λοιπόν τοῦτο τυρίσκεται τελειότατον κατὰ τὸ εἰδος ἤδη ἐν αὐτῷ τῷ ἀρχαιοτάτφ μνημνώς πὴς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, τοῖς Οπηρικοῖ δηλονότ ποιήμασιν. Ότι δὲ καὶ πρὸ τοῦ Ὁμήρου ὑπῆρχε παρὰ τοῖς Ἑλλησι ποίησίτες,

οὐδεμία άμφιβολία. Αυτη δε φαίνεται ότι ήτο αυρίως ίερα τη των θεών λατρεία ύπηρετούσα (υμνοι, κόμοι), μάλιστα δὲ τῆ τοῦ 'Απόλλωνος ἐν Δελφοῖς καὶ Δήλφ καὶ τῆ τῶν Μουσῶν ἐν Βοιωτία. "Ότι δέ και η ποίησις αυτη μέτρον είχε το δακτυλικόν έξάμετρον, δέν δύναται μέν νῦν νὰ ἐξαχριδωθή ὡς οὐδενὸς ἔχνους τῆς ποιήσεως ἐκείνης διασωθέντος, φαίνεται δὲ πιθανόν ἄλλως τε καὶ ἐκ τούτου ὅτι οἱ παλαιοί την ευρεσιν του έξαμέτρου άνέφερον εἰς την Φημονόην, την πρώτην έν Δελφοϊς ϊέρειαν, καὶ εἰς ἄλλους μυθικούς ποιητάς πρὸ τοῦ 'Ομήρου ἀκμάσαντας, οἶον τὸν 'Ορφέα, τὸν 'Ωλῆνα, τὸν Χρυσόθεμεν καὶ τὸν Φελάμμωνα. Οὐχὶ δὲ πολλούς αἰῶνας προ τοῦ 'Ομήρου ή ποίησις ήρξατο να ύμνη πλήν των θεών και έργα ήμιθέων ή ένδόξων ανδρών (κ. εά ανδρών). Έκ τῆς ἐπικωτέρας δὲ τὸ ἡθος λυρικής ταύτης ποιήσεως έγεννήθη τὸ ἔπος ήτοι ἡ ἐπικὴ ποίησις, ἢν ό "Ομπρος προήγαγεν είς τὸν κολοφώνα τῆς τελειότητος. Καὶ τῶν άσμάτων λοιπόν τούτων των τῆς "Ομηρικῆς ποιήσεως προηγηθέντων τό μέτρον οὐδεμία ἀμφιδολία ὅτι ἦτο τὸ δακτυλικὸν έξάμετρον. Έκ τής ποιήσεως δὲ ταύτης χορηγηθείσα αὐτὸ ἡ ἐπικὴ ποίησις ἐτελείοποίησε τὸ είδος αὐτοῦ, ένεωτέρισε δὲ περὶ τὴν προφοράν, διότι έν ὁ πρότερον τὸ ἐξάμετρον ἐμελωδεῖτο ὑπὸ τῶν ἀοιδῶν πρὸς τὴν χιθάραν, ἐν τῆ ἐπικῆ ποιήσει ἐρραψωδεῖτο ἀπλῶ; ὑπὸ τῶν ἐαψωδῶν, τουτέστιν ἀπηγγέλλετο ἄνευ ὡδῆς (1), προσέτι δὲ καὶ ἄνευ κρούσεως ήτοι συνφδίας της όργανικής μουσικής, των απαγήελλόντων τὰ έπη έχψωδών αντί κιθάρας έχιβδον μετά χεῖρα φερόντων (πρβλ. § 54). Έχ δὲ τῆς χρήσεως ἐν τῆ ἐπικῆ ποιήσει, ἥτις ἀρχῆθεν καὶ κυρίως ἦτο ἡρωϊκή, τουτέστι διηγείτο πράξεις ήρωων, ώνομάσθη το έξάμετρον ήρῷον η ήρωτκόν μέτρον. Προσέτι δε καὶ έπος εκλήθη το μέτρον τοῦτο ίδια καὶ κατ' ἐξοχήν, διότι καὶ τὰ ἄλλα μέτρα, ἄτινα οἱ παλαιοὶ ποιηταὶ μετεχειρίζοντο κατά στίχον, οίον τὸ ἰαμδικὸν τρίμετρον, ἐκάλουν ἔπη τουτέστι λόγους. Έπεκράτησε δὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπὶ τοῦ δακτυλικοῦ ἰδία ἐξαμέτρου ὡς τοῦ ἀρχαιοτάτου καὶ ἐπισημοτάτου πάντων των μέτρων. Όμωνύμως δὲ τοῦ μέτρου ὕστερον ἐκλήθη καὶ τὸ σγῆκα ήτοι γένος της ποιήσεως, εν ώ εγίνετο χρησις αύτοῦ (2). Μετεχειρί-

⁽¹⁾ Πρόλ. Άριστοτ, περί ποιητ. κεφ. α΄. εἡ δὲ (ἐποποιία) μόνον τοῖς λόγοις ἤ

τοις ψιλοις μέτροις (ποιείται τὴν μέμησιν)». (2) Περί τῶν διομασιῶν τοῦ δακτίρλικοῦ ἐξαμέτρου πρόλ. οχολ. εἰς Ἡραιστ. κεφ (* ακλ. dið W. — Scholia Hophaest. · Ambrosiana παρά Studomund; Aneod

σατο δέ τό μέτρον τοῦτο ή έπική ποίησις διὰ παυτός καὶ κατὰ πάσας τὰς φάσεις αὐτῆς μέχρι τῶν τελευταίων τῆς ἀρχαιότητος χρόνων, μετά τινων βιβαίως ἐκάστοτε διαφορῶν περί τὸ σχῆμα, περί ἀν ἀκρι δέστερον θὰ πραγματευθῶμεν κατωτέρω. 'Ωσαύτως δὲ καὶ ή βουκολική ποίησις ἐποιήσατο χρῆσιν μόνου τοῦ δακτυλικοῦ ἐξαμέτρου. Πολλῷ δὶ ἐλάσσονα χρῆσιν ἐποιήσατο ἡ λυρκή καὶ μάλιστα ἡ δραματική ποίησις. Έκ τούτων λοιπὸν γίνεται δῆλον οὐ μόνον τὸ ἀρχαιο ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπίσημον τοῦ ἔξαμέτρου.

274. Σημασία τοῦ ἐξαμέτρου. Τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἰπομεν (ξ. 188), εἶνε μέτρον ἀκατάλημετον τοῦ τελευταίου πόδὸς ἔχοντος πάντοτε συνηρημένην τὴν ἄρσιν, σχήμα δηλαβή σπουρείου ἡ καὶ τροχαίου διὰ τὴν τελευταίαν ἀδιάφορον, οἰχὶ ὁρθῶς δὶ οἱ παλαιοί μετρικοί οἱ πλείστοι λαμβάνουσιν αὐτο ὡς καταιληκτικὸν ἐκ ἀποὐλλαδον, ὁρθῶς δὶ ὁ Διονόσιος (περὶ συθθ, ἐνομ. κερ. δ΄ σελ. 48) λέγει τὸ μέτρον τοῦτο τέλειον. Σύγκειται δὶ ἐκ δύο κόλων τρεποδιαλν, ἐκάτερον δὶ ἀὐταν ὡς τριποδιά ἔχει τρία σημεία ἡ βάσεις, ἀστε τὸ δλον ἔξ, όθεν καὶ τὸ δνομα ἐξάμετρον. Καὶ ἡ μὲν πρώτη τριποδία ἀποτελεί τὸ προνηγούμενον τῆς περιόδου κάλον, ἡ δὲ δλυτές διο

var. σελ. 437 κέ. έχοντα ώδε· «Τοῦ ἡρωϊκοῦ ὀνομασίαι εἰσὶ πέντε α') δακτυλικόν ἀπό τοῦ ποδός τοῦ ἀπαρτίζοντος αὐτό, δάκτυλος δὲ ἀπό τοῦ ἡμετέρου μέρους εἴρηται, ώσπερ και πούς και βάσις. 6') ήρφον από του τάς πράξεις των ήρωων τούτω γράφεσθαι τῷ μέτρω, ἢ ὅτι σύντονον τοῦτο ἢ καὶ εὕρωστον τὸ μέτρον ώσπερ καὶ οἱ ἦρωες. γ'. πυθεκόν από του τον Πύθιον τούτω κεχρήσθαι τω μέτρο δ') έπος από του έπεσθαι τὰς βάσεις ἀλλήλαις· ἐντεῦθεν γὰρ καὶ τὴν τοῦ ἔπους ἄρετὴν ἔστιν ίδεῖν· τὰ γὰρ εὔουθμα τῶν ἐπῶν οὖ συναπαρτιζομένας ἔχουσι τὰς βάσεις τοῖς μέρεσι τοῦ λόγου, ὡς το θθριος είνεκα τήσδε (Α 214). ἄρρυθμον γάρ τοῦτο: ε') έξάμετρον ἀπό τοῦ ἀριθμοῦ τῶν βάσεων». Καὶ κατωτέρω' «ἰδίως δὲ τοῦτο ἡρῷον προσαγορεύεται ὡς τῶν άλλων πρότερον ή άρχαιότερον, καθό καὶ ήρωας καλούμεν τοὺς τῆς γενέσεως προλα-Εόντας την τύχην ένιοι δέ φασιν, έπεὶ τὰ ήρωϊκὰ διηγήματα τούτω τῷ μέτρω καταμετρείται. Δείγμα δέ ή 'Ομήρου ποίησις καὶ 'Πσίοδος καὶ ὁ Κύκλος πάς. Τὸ δὲ μέτρον τό καταληκτικόν και ίδίως αὐτό τοῦτο καλείται ἔπος τό γάρ αὐτό τῶν ἄλλων άρχαιότερον ον και το κοινόν πάντων όνομα προήρπασεν. έπη ούν και τα άλλα καλοϋμεν μέτρα, ίδίως δὲ τοῦτο καὶ κατ' ἀρχήν». Πρέλ. καὶ Πρόκλου Χρηστομ. σελ. 230 W. «Καὶ ὅτι τὸ ἔπος πρώτον μὲν ἔφεῖρε Φημονόη ἡ ᾿Απόλλωνος προφήτις, ἔξαμέτροις χρησιμοίς χρησαμένη, και έπειδή τοις χρησιμοίς τὰ πράγματα είπετο και σύμφωνα ήν, έπος ἀπό τοῦ επεσθαι τό ἐκ τούτων τῶν μέτρων κληθήναι. Οἱ δέφασιν ὅτι διά την κατασκευήν και την άγαν δπεροχήν, την έν τοῖς έξαμέτροις θεωρουμένην, το χοινόν δνομα παντός του λόγου τὸ έξάμετρον ίδιώσατο καὶ ἐκληθη ἔπος, καθάπερ καὶ ό "Ομηρος τον ποιητήν καὶ ό Δημοσθένης τον βήτορα έχειώσατο" ἐπεὶ καὶ τὰ τρίμετρα έπη προσηγόρευον».

τό έπόμενον. Έξ ων δί λέγει ό 'Αριστοτέλης ἐν τῷ τέλει τῶν Μεταφυπικῶν (1) μανθάνομεν ὅτι οἱ παλαιοὶ τὸ μέν πρῶτον καλον ἐκλουν διξιών, τὸ δὶ δεύτερον ἀριστερόν. Κατὰ τὸ 'ὑ Αριστόζενον ἐκατέρα τρισδια ἀποτελεί πόδα σύνθετον ἰαμβικὸν δωθεκάσημον καὶ ἰχει τρία σημεία, κυρίαν θέτιν, δευτερρίουσαν θέσιν καὶ ἄρσιν. Μελωβούμενον λιπόν ἡ καὶ ράψωβούμενον τὸ ἐξάμετρον ἐθέχετο τρεῖς ἐυθμικοὺς τὸ νους ἐπὶ τοῦ πρώτου κάλου, ἔνα κύριον ἔχοντα τὴν μεγίστην δύναμιν, ἕνα δευτερεύοντα ἔχοντα ἀσθενιστέραν τοῦ πρώτου δύναμιν καὶ ἔνα ἀσθενίστατον πάντων ἀσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου κάλου. Κατὰ ταῦτα λοιπόν τὸ δακτιλικὸν ἱξάμετρον ἀπηγγέλλετο ἀδὲ:

*Επειδή δ΄ έχαστος τετράσημος δάκτυλος ἰσοδυναμεῖ τὸ μέγεθος καὶ τὸν ἡυθμὸν τῷ ‡ ποδὶ τῆς νεωτέρας μουσικῆς, ἀνάγκη ἡ τριποδία νὰ ἰσοδυναμῆ τῷ ‡ ποδί, ὅστις ἔχει ἴσον ἀριθμὸν σημείων τῷ δωδεκα-

(1) Αδτολήτι λήγιο δ΄ Αριστετίλης Ινταίδια (στλ. 1003 α. 26) τάδαι τόμιοιο δη καί όδιτε τοτίς άγχαίοις Όμημουσίε, οί μισμός διμοσέτητας φόροια, μεγάλιας δίπας στι πολλά τοιαίτας, οίσι αίτ τα μέπαι ή με έντας δι άττις δι πολλά τοιαίτας, οίσι αίτ τα μέπαι διαιπτάς, ή με Ιντάς α βι όπτις, καί το δίπος διαιπτάς, όμη είνας το κότις, καί το δίπος διαιπτάς, όμη είνας το δικτάς, και το δίπος (μέσρια) το κοτοιος (βαθαλιτάς τόμι με το καίτ με διαιπτάς το με το κάτις και διαιπτάς το διαιπτάς το διαιπτάς το κάτις το διαιπτάς το τίτχο το διαιπτάς κάρτης διαιπτάς μέσου τό εντάς ανλλαδοίς, το διάριστερος τουτέσει το διαιπτός μέσρια το διαιπτάς το δ

_ 0 0 _ 0 0 _ 0 0 | _ 0 0 _ 0 0 _ ~

σήμφ ίαμδικώ της παλαιάς μουσικής και κατά τον αυτόν τρόπον προφερομένων, ώστε το όλον έξάμετρον ίσοῦται δύο $\frac{1}{2}$ ποσί της νεωτέρας μουσικής

Η τάξις όμως των σημείων ήδύνατο να έχη καὶ ἄλλως, ή κυρία δη λαδή θέσις να κατέχη την τρίτην χώραν, να προηγήται δὲ ή δευτερεύουσα θέσις καὶ ή ἄρσις ὡς ἀνάκρουσες, ώδε δηλαδή.

Αύτη δὲ είνε ἡ τελευταία γνώμη τοῦ Οὐεστραλίου, ὅστις πρότερον (βλ. Westphal, Fragm. und Lehrsätze der griech. Rhythmiker. Leipzig 1861 σελ 180 κέ.) παρεδέγετο τὴν έξῆς σκιμασίαν

υπόρ ής καὶ ὁ "Ροσάχιος ἀποραίνεται ἐν τῆ γ' ἐκδ. τοῦ εἰδικοῦ μέρρους τῆς μετρικῆς σελ 24. Τημεῖς ἀπλούστερον καὶ φυσικότερον καὶ μετρικῆς σελ 24. Τημεῖς ἀπλούστερον καὶ φυσικότερον καὶ μετρικῆς καὶ να τρόπου τῆς οπιμασίας, ὅν ἐν ἀρχῆ ὡς ἡμέτερον ἐτάξαμεν, οὐδαμως δὶ ἰσχυριζομεθα ὅτι καὶ οἱ παλακοὶ τῷ τρόπος ποτοίνα ὑκολούθουν, διότι δυστυχῶς οὐδὲν παρεὐδθη ἡμέτ ἀχριθέστερος περὶ τῆς τάξειως τῶν σημείων, ἡπερ ἡκολούθουν οἱ παλακοὶ σημανόμενοι τὸ ἰξαμετρον, οὐδὲν δὶ ἄλλο θετικώτερον τεκμήριον ἔχοντες περὶ τῆς τον ἀχριὰνο σημασίας δὲν δυνέμεθα νὰ πετετόσομεν ἀπλοί τῆς ἰδιὰ ἡμῶν κρίσει. 'Αλλ' ἰπειδὴ ἰξ ἀνάγανης πρέπει νὰ δεχθωμεν μίαν τινὰ σημασίαν παρεδείγματος χάριν, ὡς τοιαύτην δεχόμεθα τὴν πρώτην ταγβείσιαν ὡς ἀπλουστράνν.

 μουσική έπικρατεί παρά πολύ ή τετραποδία. 'Ωσαύτως δ' έπικρατεί ή τετραποδία και εν τῆ παλαιᾶ Ἑλληνική μουσική τέγνη καθ' όλου, μάλιστα δ' έν τη άκμη αύτης. 'Ωταύτως ἀποδείκνυται ή τετραποδία γρήσιμος ούσα καὶ ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις μέτροις τῶν ἐν τῆ ᾿Ασία Ίαπετικών (Ἰνδογερμανικών) έθνων. Παρά τοῖς Ελλησιν όμως έν τοϊς άργαιστάτοις χρόνοις εύρίσχομεν έπιχρατούσαν την τριποδίαν. Τοιούτον ήτοι έκ τριποδιών συγκείμενον είνε το μέτρον της άρχαιοτάτης ύμνωδικής καὶ νομικής ποιήσεως καὶ τοῦ ἔπους, τοιοῦτο τὸ τῆς ἐλεγείας καὶ τὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἐξ ὑποκειμένου λυρικῆς ποιήσεως, τοιούτο τέλος καί το των έπιτριτοδακτυλικών ήτοι Δωρικών λεγομένων στροφών, καίτοι έν ταϊς τελευταίαις ή τριποδία άναμίσγεται μετ' άλλων στοιγείων είς τεχνικώτερα μετρικά είδη, ό δ' ήσύχιος καὶ σεμνός χαρακτήρ τῆς ἀρχαιοτάτης ποιήσεως ἀγνοῶν τὴν ρυθμιχὴν μεταβολὴν ἡρχεῖτο εἰς τὴν ἐπανάληψιν τοῦ αὐτοῦ προσφιλοῦς αὐτη στοιγείου, της τριποδίας, πρός συγκρότησιν τῶν περιόδων. Ἡ εύρεσις λοιπόν άρχικου τινος μέτρου ήτοι περιόδου δικώλου, έκ δύο συγκειμένου τριποδιών, δείχνυται έκ των είρημένων φυσικωτάτη. Υπολείπεται δε νὰ έξηγηθή καὶ ἡ εύρεσις καὶ χρήσις τοῦ τετρασήμου δακτυλικοῦ ποδός. Αἱ μουσικαὶ τέχναι παρὰ τοῖς "Ελλησιν ἐγεννήθησαν έκ τῆς λατρείας τοῦ θείου. Ἐν τῆ πρὸς τὸ θείον όμιλία μετεωρισθείς ό λόγος έλαδε μορφάς διαφόρους των έν τῆ χοινῆ των άνθρώπων πρὸς άλλήλους όμιλία συνήθων. 'Ο μέν ήτο πεζός, ό δ' έγένετο μετάρσιος, ποιητικός. Μήτηρ λοιπόν τῆς ποιήσεως ἐν τῷ κατ' ἀρχὴν βίω ώσπερ των άλλων έθνων ούτω και των Ελλήνων έγένετο ή προσευχή και ό ἔπαινος τοῦ θείου. Εἶτα δὲ πρὸς τὸ θεῖον ἀποτεινόμενος ὁ λόγος ἔλαβε προσέτι ποιχίλην μεταβολήν των τόνων, ώστε το διάρμα της προφορᾶς έγέννησε την ώδην, την μελωδίαν. Ο τόπος τέλος, περὶ ον οί ανθρωποι προσηύχοντο πρὸς τὸ θεῖον, ἦτο ὁ βωμός, ἐφ' οὐ ἐκαἰοντο τὰ ἱερά, οἱ δὲ ἄδοντες πανηγυρικώς περιεπόλουν. Ἡ περὶ τὸν βωμὸν δὲ αῦτη κίνησις ἐγένετο ἀρχὴ τῆς ὁρχηστικῆς, ὥστε ἡ ὅρχησις τῶν παλαιών οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἀργῆθεν ἥ ἱερὰ περὶ τὴν θυσίαν χίνησις. Κατά τὸν τρόπον τοῦτον έγεννήθησαν αἱ τρεῖς μουσικαὶ τέχναι καὶ συμφώνως πρός την γένεσιν καὶ ἐν τῆ ἀκμῆ ἔτι τῶν Ἑλλήνων ὑπηρετούσι κατ' έξογην τη του θείου λατρεία. Έκ της λατρείας χορηγούνται αύται ἀεὶ νέαν ζωὴν καὶ ἀδιαλείπτως βλέπουεν έξ αὐτῆς γεννώμενα νέα ποιητικά είδη. Αρχή όμως και βάσις της άρχαίας μουσικής

είνε η ώδη η η του ποιητού λέζις. Όθεν ουδέν θαυμαστόν ότι η διαίρεσις τοῦ ὑπὸ τοῦ μέλους καταλαμδανομένου χρόνου ἐξήρτητο ἐν τοῖς άργαιστάτοις γρόνοις άκοιδως έκ τῆς ποσότητος τῶν συλλαδῶν τῆς λέξεως τῶν τε μακρῶν καὶ τῶν βραχειῶν. Ἐκ μιᾶς λοιπὸν μακρᾶς έπὶ τῆς θέσεως, ἥτις ἐλάμβανε τὸν ρυθμικὸν τόνον, καὶ ἐκ δύο Βραγειών (η μιας μακράς) έπὶ της άρσεως ἀπετελέσθη ὁ έλάγιστος δακτυλικός πούς, έκ μιᾶς δὲ πάλιν μακρᾶς λαμβανούσης τὸν ἐυθμικὸν τόνον καὶ μιᾶς βραχείας ἀπετελέσθη ὁ ἐλάγιστος ἐαμβικὸς πούς. Καὶ ό μεν δακτυλικός ώς έγων έσα τὰ ποδικά μέρη, τὴν θέσιν δηλαδή καὶ άρσιν, είγε μείζονα σεμνότητα καὶ άξίωμα, ὁ δὲ ἰχμβικὸς διὰ τὸ άνισον των ποδικών μερών είγεν ήθος ζωπρότερον και τρογερώτερον. Καὶ ἄν λοιπὸν δεχθώμεν ὅτι ἀμφότερα τὰ ῥυθμικὰ ταῦτα γένη ἦσαν έπίσης άργαζα, ή τὸν σεμνὸν ἔγουσα γαρακτήρα Ιερά ποίησις, ήτις μετεγειρίζετο τὸν δακτυλικόν ρυθμόν, προηγήθη ἐν τῆ τεγνική αὐτῆς άναπτύξει της μάλλον κεκινημένης καὶ έξ ὑποκειμένου, ήτις μετεγειείζετο τὸν ἰαμδικόν. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν τὸ ἀρχαιότατον τῶν Ἑλληνικών μέτρων εύλογον ήτο να απαρτισθή έκ δύο δακτυλικών τριποδιών ήτοι νὰ είνε αὐτὸ τὸ δακτυλικόν έξάμετρον. Έκ των είρημένων δηλούται προσέτι άρχούντως ότι το δαχτυλιχόν εξάμετρον δέν παρήγθη έχ τῆς ἐνώσεως ἄλλων μέτρων εἰς ἔν, ώς τινες τῶν γεωτέρων ἐσγυρίσθησαν (1), ἀλλ' είνε πρωτότυπον. Μόνον δὲ ὡς πρὸς τὴν

(1) Πρώτος τῶν νεωτέρων ὁ Θκόδωρος Βέργκιος (über das alteste Versmass der Griechen, Freiburg i/B 1854) δρεμάμενος ἐκ τῆς εκνθημικροῦς τομῆς τοῦ 'Ομπμουοῦ δακτλιοιό ἐξεμέτρον καὶ κτῆς ὁποθέαιος ὁτῆς 'γνωμοιά πόριας ἡ μέτρον μετ ταχειρίζαθαν τὸν παροιμακόν ῆτο ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν 'Ελλήνων πούριες, ἐχνωρίση ὅτι τὸ δικτλιοιό ἐξεμέτρον οἰζε τὸ ἀρχαιότατο τῶν 'Ελλήνων μέτρο 'ῆτο οἰδι πρωτότυπο, ἀλλά παράγαγον, γενόμενον ἐκ τῆς ὑκόσειος τοῦ ἱνοπλίου ἀποθαλόττος τὴ ἐγάκορουση Νίου τὴν πρώτην ἄρουν

(-) - 0 0 - 0 0 -

καί τοῦ παροιμιακοῦ

Έπιδη δ' ὁ ἐνόπλιος κατά τον Βέργκον ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀρχαιοτέρου παροιμιακοῦ μειοθέτισς τῆ τελυτικῆς αυλλειξῆ, τὸ ἐξάμετρον παρήξηθη ἐκ δὲο γνωμικῶν στίχων. «Αλλ ὅμως οἰστό ἡ γνωμές τοῦ Βεργαίου ὅτι ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν Βλλήνων ποίηκης ἔτο γνωμικὴ καὶ μέτρον μετεγμαϊζειο τὸν παροιμιακόν φαίνεται ἀρθή, οὐτε ὅτι ὁ ἐνάπλιος ἡγένττο ἐκ τοῦ παροιμιακοῦ κατ᾽ ἀραίμεσου τῆς τελικῆς αυλλαιδῆς, οἰδ ὅτι ἐν τῆ ἀρτ χαιοτάτη ποιήσει τὰ μέτρα ἡθύναντο κατὰ βούλησον νὰ ἄργωνται ἀπὸ τῆς ἀροικος τῆς (θέσιος καὶ ἀντὶ τῆς μακρᾶς νὰ γίνηται χρῆσις τῆς βεραχίας, ὡς ἀναιότος ἰσγμοίἐντο ὁ Βέργειος. Πλος ἀλ καὶ ἡ κάνθεις τοῦ ἔξικερου ἐκ δὸ ἀγίνων κολλων, εκποιο διάταξιν των τομών και την μεταδολήν των δακτύλων και σπονδιάον ήδύνατο το έξεμετρον να έγη άπλούστερον τον σχικατισμόν έν τοις πρό τοῦ 'Ομπρικού έπους χρόνοις. Καθώς δηλαδή τὰ δακτυλιάν καλα περά τῷ 'Αλκμάνι ἀπαρτίζονται ἐκ καθαρών δακτύλων και αι δακτυλικαί τριποδίαι των καλουμένων Δωρικών στροφών έχουα τόν στονδίον μόνον κατά τὴν τελευταίαν χώραν, τηροῦτι δ΄ ἀσυναίριτον τὸν δάκτυλον κατά τὴν πρώτην και διυτέραν, ύττω φαίνται πιθανόν ότι καὶ ἐν τῷ δακτυλικώ ἐξαμέτρω ὁ σπονδίος πρότερον Εκετο ἐν τῷ τέλει των δύο τριποδίων, ἡ δὶ τομή ἐπιπτεν ἐτ τὸ μέσον ἀκριδώς τοῦ μέτρον μορίζουσα κύτὸ ἐις δύο ἰσα μέρη

10010011 1 1 0 0 1 0 0 1 8

Έν τη ξαψφδουμένη όμως ποιήσει, ήτοι τη άνευ μέλους άπαγγελλομένη, οία, ως προείπομεν, ήτο ή Όμπρική καὶ πάσα ή ύστερον επική
ποίησει, ή συνεγής έπαν ελιήψε ο ότως άπλοῦ μέτρου θά ήτο λίαν μονότονος, τούτου ένεκα τὸ ἐξάμετρον ήδη ἐν τῷ παλαιοτάτω μνημείφ
ού μόνον ἀπεριόριστον σχιδόν προείλαξιν άδειαν τῆς συναιρέσεως
τῶν δύο βραγειών τῆς άρσεως, άλλα καὶ φιῦγον τῆν μονοτοίναν τῆς

απτι λα δύο τετροποδών μετ' διαφέρου ανλλαθές της τελικής ου μόνον της διαντέρες,
άλλα και της πρώτης τετροποδίαν. Αποσαπείσης δε της άρχυσης ανλλαθές, η πρώτη
τετροποδία έγενετο τριποδία. Αποσαπείσης δε της άρχυσης ανλλαθές, η πρώτη
πρώτη αστη ανλαθές είται ότι αι οι Ελλαγιες τι ότι βραγιατός τούτος μετροι, ήτε
σκοντο τή συνθεσει είς μένα περίοδο δύο ανομοδιον βυθμικών στοιχείων, της διατυλιπός τριποδίας μετά τριδιν θέσεινα και της άναπατιστής ετεροποδίας μετά τσσάσχου.
Τότι διακώτερον ίπρικει τός μέτρον τούτο τό διομοσθή σύχ! Εξεμετρον άλλί πετομετριν. ΤΙ εξι αδίσερες ανλλαθή είν το τέλει τού πρετου κούδιοι οι όγγι διλα καί τη
πόσολθη είς την τορίξη τού μετουρα και ές σόλινα δλου λόγον. Μετα καί τη τινήσε
τοδι Ολονιήρου διαγιερίσσετος να αποδείξη ότι το άρχισετον τών συγδιερίνων Ελλλόγικού μεται του πίχει διολει το άρχισειού όγλι δια που πορικού βλου.

τομής κατ' αυτό το μεθόριον των δύο κώλων, άντ' αυτής μεταγιερίζεται δύο κυρίας τοιμάς επί μέσου τοῦ τρίτου ποδός, την πεθημεμερή και την έτι μλλλον προσεγγίζουσαν τοῦ τέλει τοῦ πρώτου βυβμικοῦ στοιχιέου κατά τρίτον τροχαίον, οἱ μην άλλλ καὶ άλλας δω τερευούσας άλλαχοῦ, οἰαν την ἐφθημιμερή καὶ την βουκολικήν. Έχ τούτων δὲ τὸ ήρῷον λαμάσνει μεγάλην καὶ ἀνεξάντλητον πληθύν σχημάτων ἄνευ οὐδεμιὰς βλάβης τῆς μεγαπρεποῦς ἀπλότητος τοῦ ρύθμοῦ.

276. "Ηθος τοῦ έξαμέτρου. Τὸ δ' ήθος τοῦ δακτυλικοῦ έξαμέτρου συμφώνως γαρακτηρίζουσιν οί παλαιοί τεχνικοί ώς σεμνόν καὶ άξιωματικόν, οξον ο μέν 'Αριστοτέλης (όητορ. 3, 8) λέγει περί αύτοῦ ατών δὲ ρυθμών ο μὲν ήρφος σεμνός καὶ λεκτικός καὶ άρμονίας οὐ δεόμενος», διότι ούτω νομίζω ότι ορθότερον πρέπει να γραφή ένταύθα άντί τοῦ παραδεδομένου «καὶ άρμονίας δεόμενος» ἢ άντὶ πάσης άλλης διορθώσεως ύπὸ των νεωτέρων γενομένης. 'Ο 'Αριστοτέλης βεβαίως τούτο ήθελε να εξπη ότι το ήρφον σεμνόν ον το ήθος καί λεκτικόν έξήρκει ψιλώς ἀπαγγελλόμενον καὶ οὐδενός ἔγρηζε μέλους. "Απορον δέ πῶς οὐδείς, ὅσον ἐγὼ γινώσκω, παρετήρησε τοῦτο, άλλα παν μαλλον άλλο ή τούτο ἐσκέφθησαν οἱ νεώτεροι κριτικοί. 'Αλλαγοῦ δὲ (περὶ ποιητ. 24) λέγει ὁ 'Αριστοτέλης «τὸ δὲ μέτρον τὸ ἡρωϊκὸν ἀπὸ τῆς πείρας ἥρμοκεν (τῆ ἐποποιία). Εἰ γάρ τις ἐν άλλω τινὶ μέτρω διηγηματικήν μίμησιν ποιοΐτο ή ἐν πολλοῖς, ἀπρεπές ἄν φαίνοιτο, το λαυ Κυρικον αταριπφτατον και ολκωρερτατον τῶν μέτρων ἐστίν, διὸ καὶ γλώττας καὶ μεταφορὰς δέγεται μάλιστα: περίττη γάρ και ή διηγηματική μίμησις των άλλων». Δήλον δ' ότι οὐχὶ ψέγων ἀλλ' ἐπαινῶν ὁ 'Αριστοτέλης λέγει αὐτὸ «στασιμώτατον καὶ όγκωδέστατον τῶν μέτρων». 'Ο δὲ σχολιαστής τοῦ Ἡφαιστίωνος (έν Studemund Anecd. var. σελ. 137) αἰτιολογῶν τὸ ὅνομα ἡρῷον λέγει «ήρφον ἀπό τοῦ τὰς πράξεις τῶν ἡρώων τούτω γράφεσθαι τῷ μέτρω η ότι σύντυνον τούτο η καὶ εξρωστον τὸ μέτρον ώσπερ καὶ οἰ ήρωες». Ἡ δὲ σεμνότης τοῦ ήρφου ἀναφερεται ὑπὸ τῶν τεχνικῶν είς το δακτυλικόν τοῦ ρυθμοῦ γένος, εἶτα δὲ καὶ είς το σχήμα τῶν τετρασήμων ποδών, έξ ών συγκροτείται. Διότι τοῦ μέν δακτυλικοῦ γένους τοῦ ρυθμοῦ, ἐν ῷ ἡ ἄρσις καὶ ἡ θέσις ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας τὸν τοῦ ἴσου λόγον, ώστε ὁ ρυθμός βαίνει όμαλώς καὶ κοσμίως, οἰκεία είνε ή σεμνότης και τὸ ἀξίωμα. Οι δὲ πόδες πρώτον μὲν ἄρχονται άπό της θέσεως, έθεν ἀποδείχνυνται ήσυγαίτεροι το ήθος των άντιθέτων, τῶν ἀπὸ τῆς ἄρσεως ἀρχομένων ἀναπαίστων, οῖτινες. ὡς παρατηρεί ο Διονύσιος, ένεκα τούτου και πάθος τι προσλαμβάνουσιν, ού στερούνται οί δάκτυλοι, είτα δε ποδικόν σχήμα έχουσι μόνον τό τοῦ δακτύλου καὶ σπονδείου, ἄπερ ἀμφότερα είνε ἐπιεικῶς σεμνὰ καὶ άξιωματικά, οὐδέποτε δ' ἐπιδέχονται τὴν λύσιν τῆς θέσεως εἰς δύο Βραγείας, οὐδέποτε δηλαδή λαμδάνουσιν άναπαιστικόν σγήμα 🗸 η τὸ τοῦ τετρασυλλάβου προκελευσματικοῦ ο ο ο ο, ὅπερ θὰ εἶγεν πθρος ταγύτερον τοῦ δέρντος καὶ θερικότερον. Τὰν λύσιν δὲ τῆς θέσεως οι παλαιοί άποφεύγουσιν οὐ μόνον ἐν τῷ ἡρώω, άλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις δακτυλικοίς μέτροις διά παντός, πλήν μόνον κατ' έξαίρεσιν, ώς προείπομεν, έντοϊς δακτυλικοϊς ύποργήμασι καὶ έν ταϊς θρηνητηρίαις δακτυλικαζε μονωδίαις της μεταγενεστέρας τραγωδίας (1), ών τὸ ήθος ήτο πάνυ κεκινημένον. Πρόλ. 'Αριστείδ. Κοϊντιλ. σελ. 97 «οἱ μὲν ἐν ἴσω λόγω τεταγμένοι δι' όμαλότητα χαριέστεροι.... Ήσυχαίτεροι μέν οι ἀπό θέσεων προκαταστέλλοντες την διάνοιαν, οι δε ἀπό άρσεων τη σωνή την κρούσιν ἐπιφέροντες τεταραγμένοι... Των δὲ ἐν ἴσφ λόγφ οἰ μέν διά βραγειών γινόμενοι μόνων τάγιστοι καὶ θερμότεροι, (οἱ δὲ διὰ μακρών μόνων βραδείς) και κατεσταλμένοι, οι δ' άναμιξ έπίκοινοι. εί δὲ διὰ μηκίστων γρόνων συμβαίη γίνεσθαι τοὺς πόδας, πλείων ή κατάστασις έμφαίνοιτ' αν τῆς διαγοίας». Quintil. instit. 9, 4, 83 Ouo quique (pedes) sunt temporibus pleniores longisque syllabis magis stabiles, hoc graviorem faciunt orationem, breves celerem et mobilem». Διονύσ. 'Αλικαρν. περί συνθ. όνομ. 17 «σεμνότητα δ' έχει (ό ἀνάπαιστος) πολλήν· καὶ ένθα δεῖ μέγεθος περιθεῖναι τοῖς πράγμασιν ή πάθος, ἐπιτήδειός ἐστι παραλαμδάνεσθαι 'Ο δ' ἀπό τῆς μακρᾶς ἀργόμενος λήγων δ' εἰς τὰς βραγείας, δακτυλικός μέν καλεϊται, πάνυ δ' έστι σεμνός και είς κάλλος άρμονίας άξιολογώτατος καὶ τό γε ήρωϊκόν μέτρον ἀπό τούτου κοσμεϊται ώς ἐπὶ τὸ πολύ». Περί δὲ τοῦ σπονδείου λέγει ὁ Διονύσιος αὐτόθι «ὁ δ' ἀμφοτέρας τὰς συλλαβάς μακράς έχων κέκληται μέν οπονδείος, άξίωμα δ' έχει μέγα

(1) Κατά ταύτα τό προφανώς ξμαρτημένον χωρίον ἐν τῆ δακτυλικῆ μονφδια τοῦ Φιλοκτίνου στ. 1201 ακρα² ἀπό πότα κτλ.» διαρθωτένο, ιδι παρετηγήσιμαν ἐν τῆ ἐκάδοια τῆς "Αντιγόνης ατλ. δλος κοίχι δια ἀλλιο προδελλονται, άλλα δια τῆς είσατ γωγῆς τοῦ προκλιωσματικοῦ εἰς τὴν πρώτην γώραν τοῦ μέτρου τῆ προσθητή ἐνός α ὑτι ἀρογῆ, ἐκί τῆς γωσοῆς διαλλο ὰ ἀκρα τὰ πόταν καὶ ἐξορος ἀλλο °. καί σεμνότητα πολλήν». Τοιούτου δὲ καθ' δλου δύτος τοῦ ήθους τοῦ δακτυλικοῦ έξαμέτρου δήλου ότι όσκες ἐν αὐτῷ ἐπικρατοῦσιν οἱ απονδίοι, προσγίνεται αὐτῷ μείζων σεμνότης καὶ δὴ καὶ τι πέθος, όσκαις δὲ ἐπικρατοῦσιν οἱ δάκτυλοι, προσλαμβάνει μείζονα κίνησιν καὶ θερμότητα. Καὶ ὅτι μὲν ὁ ποιντὴς ἐνιαχοῦ ἐπίτηδες ἐκλέγει τὴν συσσώρευσιν τῶν δακτύλων ἢ τὴν τῶν σπονδείων πρὸς τὴν ἐπὶ τὸ γραφικέτρον ἀποτύπωσιν ἐυθμικοῦ ήθους συμφώνου τῷ νοήματι τοῦ στίχου, τοῦτο εἰνε ἀναμφισδήτητον, ἀρκεῖ δὲ τὸ πολυθρύλητον παρράδιεγμα ('Όδυσα, λ. 508)

αύθις έπειτα πέδονδε κυλίνδετο λάας άναιδης

(πρβλ. Ίλ. Ε 745, N 158, Σ 421, Φ 235, Ψ 116, α 149), γάριν δὲ τοῦ ἀντιθέτου τὰ ἐξῆς, Ψ 221, ο 334, φ 15, χ 175, 192). Υπὲρ τὸν ἀληθή ὅμως λόγον οἱ παλαιοὶ τεχνικοί, οἶς ἀκολουθοῦσι συνήθως καὶ οί νεώτεροι, ένόμιζον ότι άνεύρισκον έν τοῖς Όμηρικοῖς ἔπεσι πολλώ συχνότερα παραδείγματα τοῦ τοιούτου ρυθμικοῦ χαρακτηρισμοῦ καὶ έχει δηλαδή, ένθα ό ποιητής ούδαμώς έσχόπει τοιούτό τι. Πρός τό ήθος όμως του δακτυλικού έξαμέτρου, οίον συμφώνως χαρακτηρίζουσιν οί παλαιοί τεχνικοί και αύτος ο Διονύσιος, ούδαμώς συμφωνούσιν όσα λέγει ούτος (περὶ συνθ. όνομ. κεφ. 17 καὶ 20) περὶ τῶν δακτύλων των έχόντων την μακράν έλάσσονα της δισήμου, όθεν καί οι νεώτεροι έδεξαντο ότι οι δάκτυλοι προεφέροντο ώς τρίσημοι (κύκλιοι) ού μόνον έπὶ τῶν δακτυλικῶν έξαμέτρων, ὅπως λέγει καὶ ὁ Διονύσιος, άλλα καὶ ἐπὶ άλλων μέτρων σίων τῶν λογασιδικῶν. Καὶ έντεύθεν λοιπόν ἀποδείχνυται ήμαρτημένη ή έκδοχή αυτή του Διονυσίου, έν δέ τη είσαγωγη 2 56 καὶ δι' άλλων πειστικών έπιγεισημάτων έδειξαμεν άρχούντως ότι ή θεωρία αΰτη τῶν χυχλίων ή τρισήμων δακτύλων και αναπαίστων έρρύη έξ ήμαρτημένων θεωριών των παλαιών ρυθμικών και γραμματικών ούδεμίαν έγουσα πραγματικήν άλήθειαν. Περιττόν δὲ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι οὐδαμῶς αἴρεται ἡ δυσγέρεια αν μετά του 'Ροσδαγίου (Spec. Metrik 3 σελ. 22) δεγθώμεν ότι έν μέν τοῖς παλαιοῖς καὶ καλοῖς χρόνοις τὰ 'Ομηρικὰ έξάμετρα άπηγγέλλοντο μετά βραδυτέρας άγωγής και άπεδιδον άκριδέστερον τόν δακτυλικόν ρυθμόν τον έγοντα τον τοῦ ἔσου λόγον, ἐν τοῖι ὕστερον δὲ χρόνοις ἀπηγγέλλοντο μετὰ ταχυτέρας ἀγωγῆς καὶ ὡς κύκλια, ώστε ἀπεδιδον τὸν τοῦ διπλασίου λόγον.

277. Τομαί τοῦ έξαμέτρου, Αι κύριαι τομαί τοῦ δακτυλικοῦ έξα-

μέτρου πίπτουσιν είς το μέσον τοῦ τρίτου ποδὸς εῖτε μετὰ τὴν θέσιν αὐτοῦ, καὶ αὕτη λέγεται τομή πενθημιμερής, clov Τλ. Α 1

μίνιν άειδε, θεά, | Ππλιιιάδεω 'Αχιλίπος, εττε μετά την πρώτην βραχείαν της άρσεως, και αύτη λέγεται τομή κατά τρίτον τροχαίον, clov Α 9

Απτούς και Διός υίός ό γαρ βασιλίτι χολωθείς. 'Αμφότεραι αι τομαι αύται είνε έπίσης σχεδόν συχναι έν τοις 'Ομηρικοϊς ποιήμασι, συχνοτέρα δμως κατά ποσόν τι ή κατά τρίτον τρογαΐον, ως ἐπιστώθη ἐκ τῶν νεωτέρων παρατηρήσεων, οἶον (κατὰ την άριθμησιν του Ludwich Aristarchs hom. Textescr. II, 326) έν τοις 611 στίχοις της Α ραψωδίας της Ίλιάδος 356 μεν έχουσι την κατά τρίτον τροχαΐον, 247 δὲ την πενθημιμερή, ἐν δὲ τοῖς 804 στίχοις τῆς Ω ὁ λόγος τῶν δύο τούτων τομῶν ἔχει ὡς 441:355, ἐν δὲ τοῖς 444 τῆς α ραψ. τῆς 'Οδυσσείας ὁ λόγος ἔχει ὡς 268: 175. Έν τῆς ἐναλλαγῆς δὲ τῶν δύο τούτων τομῶν προσλαμβάνει το μέτρον μείζονα ποικιλίαν. Παρά τοῖς Λατίνοις ποιηταῖς ἐπικρατεῖ παρά πολύ ή πενθημιμερής, παρά δὲ τῷ Νόννφ καὶ τοῖς μιμηταίς αὐτοῦ τάνάπαλιν ή κατά τρίτον τροχαΐον. Κανονικώς δὲ μεταχειριζόμενοι οί περί τον Νόννον την τομήν ταύτην άποφεύγουσι την σύμπτωσιν τῆς κατὰ τέταρτον τροχαΐον τομῆς. Καὶ ἡ μὲν πενθημιμερὴς πίπτουσα εὐθὺς μετὰ τὴν θέσιν προσποιεῖ τῇ ἀποθέσει τοῦ πρώτου κώλου μείζονα σεμνότητα, τὸ δὲ δεύτερον κῶλον ἀρχόμενον ἀπὸ διπλῆς ἄρσεως προσλαμβάνει μείζονα μὲν ταχύτητα καὶ θερμότητα ὅτε αΰτη σύγκειται έκ δύο βραχειών, μείζονα δὲ δύναμιν καὶ σεμνότητα ότε είνε μία μακρά, διότι έξ αὐτῆς καὶ τῆς ἐπιφερομένης μακρᾶς γεννᾶται σπονδείος, κατά δὲ τὴν ἐτέραν τομὴν τὴν κατὰ τρίτον τροχαΐον καὶ ή ἀπόθεσις τοῦ πρώτου χώλου ὡς τελευτῶντος εἰς βραχεῖαν συλλαβήν είνε ήττον άξιωματική και σεμνή και ή άρχη τοῦ δευτέρου κώλου διὰ τὴν βραχεῖαν ἀνάκρουσιν δὲν διαπρέπει οὕτε ἐπὶ κινήσει οὕτε έπὶ σεμνότητι. Τούτων ένεκα ὑπὸ τῶν νεωτέρων μετρίκῶν ἡ μὲν πενθημιμερής έκλήθη άρσενική, ή δε κατά τρίτον τροχαΐον θηλυκή, καὶ οἱ ὅροι οὐτοι ἔτυχον καθολικῆς ἀποδοχῆς, δικαιότερον ὅμως κατέχρινάν τινες αὐτοὺς ὡς ἀηδεῖς καὶ ἀπρεπεῖς. Τέλος δὲ παρατηρητέον ότι ἐν τῆ κατὰ τρίτον τροχαΐον τομῆ μετὰ τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν οὐχὶ σπανίως εύρίσκεται χασμωδία, οἴον Ίλ. Α 565

άλλ' ακέουσα κάθησο, έμφ δ' έπιπείθεο μύθω,

έτι δε και άλλαι άδειαι, αϊτινες είνε οίκειαι της άποθέσεως του μέτρου. Πρελ. Usener, altgr. Versbau σελ. 77.

278. Πλήν της πενθημιμερούς και της κατά τρίτον τροχαΐον οί παλαιοί τεχνικοί μνημονεύουσι δύο έτι τομάς τοῦ δακτυλικοῦ έξαμέτρου, την έφθημιμερή και την βουκολικήν. 'Αμφότεραι αι τομαί αύται πίπτουσιν είς τὸν τέταρτον πόδα, ὅπως ἐκεῖναι εἰς τὸν τρίτον, και ή μεν έφθημιμερής μετά την θέσιν του τετάρτου ποδός οίον

Ι 186 τον δ' εύρον φρένα τερπόμενον φόρμιγγι λιγείη.

Φ 387 σύν δ' ἔπεσον μεγάλφ | πατάγφ, || βράχε δ' εύρεῖα ή δὲ βουχολική μετὰ τὸ τέλος τοῦ τετάρτου ποδός, οἶον

Δ 315 άλλά σε γῆρας τείρει | όμοίτον: | ώς ὅφελέν τις. 424 κέ. πόντω μέν τε πρώτα | κορύσσεται, | αὐτάρ ἔπειτα χέρσφ βηγνύμενον | μεγάλα βρέμει, | άμφι δέ τ' άκρας. Καὶ ἡ μὲν πάλιν έφθημιμερὴς σχεδόν κανονικῶς συνυπάρχει μετὰ το-

μῆς κατὰ τὸν δεύτερον πόδα, συχνότατα μέν μετὰ τῆς τριημιμεροῦς ήτοι της μετά την θέσιν τοῦ δευτέρου ποδός τομής, σπανιώτερον δὲ μετά της κατά δεύτερον τρογαίον, οίον

ι 19 είμ' 'Οδυσεύς | Λαερτιάδης, || ός πασι δόλοισιν.

Α 7 Άτρείδης τε | ἄναξ ἀνδρῶν || καὶ δῖος 'Αχιλλεύς. "Η τοιαύτη δὲ διαίρεσις τοῦ δακτυλικοῦ ἐζαμέτρου εἶνε συγνοτάτη παρ' 'Ομήρφ καὶ μάλιστα ἐν τῆ 'Ιλιάδι, καὶ καθ' ἢν ἔτι περίστασιν ύπάρχει τομή τις τοῦ τρίτου ποδός, ταύτην πρέπει νὰ προτιμώμεν. όταν ή κατασκευή του λόγου και ή στιγμή συνηγορώσιν ύπερ αὐτῆς, otov èv Il. A 19, 20, 35, 48, 61, 66, 106, 107, 119, 131, 174, 177, 183, 195, 197, 206, 208, 225, 250 κτλ. Ή δὲ βουκολική τομή έν μέν τῆ έπικῆ ποιήσει κεῖται ἐν δευτέρα μοίρα καὶ σπανίως μόνον ώς χυρία τοῦ στίχου τομή, άλλ' ώς ἐπὶ τὸ πολύ γρησιμεύει ώς δευτερεύουσα τομή τοῦ δευτέρου χώλου, ώς χυρίας τοῦ στίχου τομής χρησιμευούσης της κατά τρίτον τρογαΐον ή της πενθημιμερούς, οίον Γπολλά.

1 άνδρα μοι έννεπε, μοῦσα, || πολύτροπον, | ός μάλα Α 68 ἥτοι ὅ γ' ὡς είπὼν || κατ' ἄρ' ἔζετο, | τοῖσι δ' ἀνέστη. Έν δὲ τῆ βουκολική ποιήσει εύρίσκεται πάνυ συχνή, έθεν έλαβε καὶ τὸ ὄνομα, ἀλλ' ὅμως καὶ ἐνταῦθα μόνον συνεζευγμένη μετά τινος τῶν τοῦ τρίτου ποδός τομών, οἶον παρά Θεοκρίτω

1, 64 άρχετε βουκολικάς, | Μοΐσαι ψίλαι, | άρχετ' ἀοιδάς.

1, 2 α ποτί ταϊς παγαϊσι | μελίσθεται, | άθυ δε καί τύ. 279. Των του τετάρτου ποδός τομών χυριώτεραι είνε αι του τρίτου ποδός, ώς δηλοί ή χρησις αύτων. Διότι έπιεικώς μέν συχνά είνε τὰ παραδείγματα, ἐν οἰς λείπουσιν αί τομαὶ τοῦ τετάρτου ποδός, οἰον

1 μπνιν ἄειδε θεά, || Πηληιάδεω | 'Αχιλπος.

122 'Ατρείδη κύδιστε, φιλοκτεανώτατε πάντων.

125 άλλά τὰ μέν πολίων έξεπράθομεν, τὰ δέδασται.

161 και δή μοι γέρας αὐτὸς άφαιρήσεσθαι άπειλεῖς.

164 Τρώων εκπέρσωσ' εὐ ναιόμενον πτολίεθρον-

165 άλλὰ τὸ μὲν πλεῖον πολυάϊκος πολέμοιο.

176 έχθιστος δέ μοι έσσι διοτρεφέων βασιλήων.

187 ίσον έμοι φάσθαι και όμοιωθήμεναι άντην. Β 792 κέ. δς Τρώων σκοπός ίζε || ποδωκείησι | πεποιθώς

τύμδω ἐπ' ἀκροτάτω | Αἰσυήταο | γέροντος,

δέγμενος όππότε ναῦφιν || άφορμηθεῖεν | 'Αχαιοί. Πολλφ δὲ σπανιώτερα τὰ παραδείγματα, ἐν οἶς λείπουσιν αἰ τομαὶ τοῦ τρίτου ποδός, ὅτε χυρία τομὴ τοῦ στίχου γίνεται ἡ ἐφθημιμερής. Τὸ ἥμισύ που μέρος τῶν τοιούτων ἐξαμέτρων, ἐν οἰς παραλείπεται ή τομή του τρίτου ποδός, έχουσιν έν τη χώρα ταύτη μειζόν τι κύοιον όνομα, οίον

Α 145 ή Αΐας ή Ίδομενεύς ή δίος 'Οδυσσεύς.

Λ 249 πρεσδυγενης | 'Αντηνορίδης, | κρατερόν βά έ πένθος.

Ν 351 'Αργείους δὲ | Ποσειδάων | όρόθυνε μετελθών. χ 400 βπ δ' τμεν· αὐτὰρ | Τηλέμαχος | πρόσθ' ήγεμόνευεν.

πρόλ. Ἡσίοδ. Θεογ. 614 οὐδὲ γὰρ | Ἰαπετιονίδης | ᾿Ασπ. 433 τοΐος ἄρ' | 'Αμφιτρυωνιάδης |

"Όταν δὲ αἱ τοῦ τρίτου ποδός τομαὶ παραλείπωνται οὐχὶ ἐν χυρίφ ονόματι άλλ' έν άλλη τινὶ λέζει, τότε αύτη συχνὰ εἶνε σύνθετος καὶ τὸ ὅριον τῶν δύο μερῶν τῆς συνθέσεως πίπτει μετὰ τὴν θέσιν ἢ μετὰ τὴν πρώτην βραχεΐαν τῆς ἄρσεως τοῦ τρίτου ποδός, ώστε ἐνταῦθα ύποσημαίνεται τούλάχιστον ή πενθημιμερής η ή κατά τρίτον τρο-

χαΐον: οξον Α 466 ώπτησάν τε περι|φραδέως, | ἐρύσαντό τε πάντα. Πρόλ. Α 584 ἀνα|έξας, Η 317 ἐπ|ισταμένως, Α 275 δια|πρύσιον, Π 224 ἀνεμο|σχεπέων, Σ 407 καλλι|πλοκάμφ,Τ 48 μενε|πτόλεμος, 361 κραται|γύαλοι, Ψ 395 περι|δρύφθη, ε 296 αίθρη|γενέτης, 418 παρα| πλήγας; ζ΄ 200 δυσίμενέων, η 123 είλο[πεδον, 283 θυμπ]γερέων, λ 383 ύπεξίξουγον. Τι τοιαύτη τοῦ τρίτου ποδός τομή ένίστε έξαρμεί ώστε νλ λείπη οὐ μόνον ή τομή τοῦ δευτέρου ποδός, ήτις ώς είπομεν συνήθως συνυπάρχει μετά τῆς έρθημιμεροῦς (πρίλ. Δ 124, Θ 318, N 117, λ 582, 593, τ 577, φ 75), άλλὰ καὶ αὐτή ή έφθημιμερός, οἰον

Ψ 159 ὅπλεσθαι τάδε δ' ἀμφι|πονησόμεθ', οίσι μάλιστα. θ 175 ἀλλ' οὐ οἱ χάρις ἀμφι|περιστέφεται ἐπέεσσιν.

Τὰ δὲ παναδείγματα, ἐν οἰς τὴν Ελλειψην τῆς πενθημιμεροῦς ἡ τῆς κατὰ τρίτον τροχαίον τομῆς οὕτε κύριον ὄνομα οὕτε σύνθετον παραμυθείται, εἰνε οὕτω σπάνια ἄστε ἐκάστη τοῦ 'Ομήρου βαψωδία κατὰ μάσον όρον ἐν μόνον ἀνιετοτογεί, οἰον

Α 218 ός κε θεοῖς | έπιπείθηται, | μάλα τ' ἔκλυον αὐτοῦ.

 Δ 332 άλλά νέον συνορινόμεναι κίνυντο φάλαγγες. Πεδλ. προσέτι Π 15λ, Σ 312, δ 224, π 110, χ 270, ω 163, ένθα τό δριον της συνθίσεως δέν συμπίπτει τη τομή του τρίτου ποδός.

Τέλος δὲ παρατηρούμεν ότι τοσούτον ἀπαραίτητος ἐφαίνετο τῷ παλαιῶ ρύθμοποιῷ κυρία τις τομὰ τοῦ τρίτου ποδός, ώστε ἡρκείτο καὶ ότε αὐταὶ ἔπιπτον μεταζὸ δύο λέξεων συνκχομένων, οἰον B 782 ἀμφὶ | Τυφωάς τ 45 εἰς | ἀγορὴν Καθ' ἄ ὁμως ὁ Gerhard (leet. Apollonian. 1816 σελ. 129 – 139) καὶ ὁ Hoffmann (quaest. Homer. I 1848 σελ. 1 κλ.) παρετήρησαν, οὖτε αὶ προθίσιις ἐν καὶ ἐχ χωρίζονται ἀπὸ τῆς πτώσεως αὐτῶν, οὖτε τὸ ἑγκλιτικὸν ἀπὸ τῆς τουιζομένης λίξεως, οὖτε τὸ ἄρθρον (ὅταν δὲν ἔχη δεικτικὴν σημασίαν) ἀπὸ τοῦ ὁυόματος αὐτοῦ.

280. Πλὴν τῶν εἰτριμένων τεστάρων τομῶν ἄς μόνας, ὡς εἴπομεν, μνημονεύουσι οἱ παλαιοἱ μετρικοί, καὶ ἄλλας, ὡς εἰκός, ἐχει τὸ ἐξάμετρον, ἀιότι μετὰ παῖανα οιλλαδόν ἀνότοῦ διναται νὰ συμβαένη τομή, ὡστε τὸ σύνολον τῶν τομῶν τοῦ ἐπτακαιδεκκοιλλάθου ἐξαμέτρον ἀνέρχεται εἰς ἐκκαιδεκκα. 'Αλλ' ὁμως πλὴν ἱκείνων, ἀς ἰμπροσόν δικαιρόκικων ὡς κοιρία, αἱ ἄλλια εἰνα ἐσυτερεύουσαι καὶ ἐπουσιώδεις. Περὶ δὲ τῆς τομῆς τῆς κατὰ τὸν ερίαν πόδα, τουτέστιν ἐπὶ τέ, λους αὐτοῦ, πορατηροῦσι καὶ οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ ότι εἰνα ἐπιλιπτος· οἰνο ὁ Μάριος Οὐκταιρόκου σὰλ. 2516 λέγει « observatur, ne tertius pes verbum finiat versumque a se diducat». Καὶ ἐγχωρεί

μέν αύτη, όταν συνυπάρχη μετ' αυτής και ή πενθημιμερής ή ή κατά τρίτον τροχαΐον, οίον

Α 53 έγνημαρ μεν ανά στρατόν | άχετο κήλα θεοίο.

ε 234 δώπε μεν οι πελεκυν μέγαν, | ἄρμενον εν παλάμησιν.
Ε 580 'Αντίλοχος δε Μύδωνα βάλ', | ινίοχον θεράποντα.
Ούδέποτε δίως μόνη εί μὴ όλιγάχις, οίον

Α 179 οἴκαδ' ἰών σὺν νηυσί τε | σῆς καὶ σοῖς ἐτάροισιν.

Ο 18 % οὐ μέμνη, ὅτε τ'ἐκρέμω | ὑψόθεν, ἐκ δὲ ποδοῖν. Πιρὶ δὲ τῆς κατὰ τέταρταν ποιγιᾶν τομῆς ὁ μὲν Μέρος Οὐκτωρινος σελ. 2508 καὶ ὁ Τερεντιανός Μαῦρος σελ. 1700 λέγουσιν ὅτι μένον κατ ἐξαἰρεαν εὐρίσκεται, ὁ δὶ Πρισκιανός θιωρεί ὡς πάθος (passio), ἀλλ' ὁμως αὐτη συζευγνοριένη μετὰ τῆς ἐφθημιμεροῦς ἥ τῆς βουκολικῆς εἶνε κανονική, ὅπως καὶ ἡ κατὰ τὸν τρίτον πόδα συζευγνομένη μετὰ τῆς πευθημιμεροῦς ἡ τῆς κατὰ τρίτον τροχαῖον οἰον

Κ 108 σοι δὲ μάλ' ἔψομ' έγω ποτί δ' αὖ | καὶ | ἐγείρομεν
Θ 163 νῦν δὲ σ' ἀτιμήσουσι γυναικὸς | ἄρ' | ἀντί τέτυξο.
Συγνὰ δὲ ἡ τομή αῦτη εἶνε καὶ ἡ μόνη τομή τοῦ τετάρτου ποδός οἰον

Z 2 πολλά δ' άρ' ἕνθα καὶ ἔνθ' ἴθυσε | μάχη πεδίοιο. 'Ωσαύτως Ι 394. 482, Κ 317, Ψ' 587. 760, Ω 60. 753, α 241, δ 684, ε 272, η 192, μ 47, ρ 381. 399, σ 140, υ 223, χ 501.

Ή δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους πόδας τομὴ ἔχει ὡς έξῆς ὅταν μὲν ὁ πέμπτος ποὺς εἶνε δὰκτυλος, τότε ἡ τομὴ εἶνε εἰνχρηστος μὲν καὶ κανονικὴ μετά πε τὴν θίσιν καὶ μετ ἀμφοτέρας τὰς βραχείας τῆς ἀρειως τοῦ ε΄ ποδὸς, οὺ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆ τομῆ τῆ μετα τὴν ἐιτην θίσιν οὐδαμως προσέκρουον οἱ "Ελληνες ὅταν δὲ ὁ ε΄ ποὺς ἔχη σχῆμα πουνδείου, πότε σπανιωτέρα μὲν εἶνε ἡ τομὴ μετὰ τὴν θέσιν τοῦ πέμπτου ποδός, σπανιωτάτη δὶ μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ ε΄ καὶ τὴν θέσιν τοῦ πκτου, ός ἀκριδέστερον θὰ εἴπωμεν κατωτέρὸ ἐν τῷ περὶ σχήματος τῶν ποδῶν λόγο.

281. Περί δὲ τῆς στιγμῆς παρατηρούμεν ὅτι κατὰ μὲν τους δύο πρώτους πόδας τὸ ἐξάμετρον ἐπιδέχεται στιγμὴν μεθ' ἐκάστην συλλαβήν: οἰον

Α 52 βάλλ' αίει δὲ πυραί νεκύων καίοντο θαμειαί.

Κ 152 εύδον υπό κρασιν δ' έχον ασπίδας έγχεα δέσφιν. Α 33 ως έφατ'. έδδεισεν δ' ό γέρων και επείθετο μύθφ.

Β 13 Τρώων οὐ γὰρ ἔτ' ἀμβις 'Ολύμπια δώματ' ἔχοντες.
 Α 305 ἀνστήτην λῦσαν δ' ἀγορὴν παρὰ νηυσίν 'Αχαιῶν.
 Α 356 ἀτίμησεν ἔλῶν γὰρ ἔχει γέρας αὐτὸς ἀπούρας.

Α 817 ώς ἄρ' ἐμέλλετε, τῆλε φίλων και πατρίδος αἴης.

Θιος, 322 ἡ δὲ χιμαίρης, ἡ δ' δόμιος κρατεροπό δράκοντος.

Η δὲ στιγμή κατὰ τὸν τρίτον καὶ τέταρτον πόδα συμβαδίζει ταὶς εὐταῦθα συμβακιζει ταὶς εὐταῦθα συμβακις τομαίς, περὶ ἀν είδη εἴπομέν, εἰνε δηλαδή πένυ μὲν χρήσιμος μετὰ τὴν πενθημιμερῆ καὶ τὴν κατὰ τρίτον τροχαῖον εἰν τοῦ τρίτου ποδός, μετὰ τὴν ἐφθημιμερῆ δὲ καὶ τὴν βουκολικήν εἰν τοῦ τέταρτον τροχαῖον. Ἐπὶ δὶ τῶν δύο τελευταίων ποδῶν ἡ στιγμή εὐρίσκεται σπανίως μόνον. Καὶ μετὰ μὲν τὴν θέσιν τοῦ πέμπτου ποδὸς δὶν είνε ἀσυνήθης, οἰον

Ζ 523 άλλὰ ἐκὰν μεθιεῖς τε καὶ οὐκ ἐθέλεις· τὸ δ' ἐμὸν κῆρ.
Μ 400 τὸν δ' Αἴας καὶ Τεῦκρος ὁμαρτήσανθ', ὁ μὲν ϟῶ.

Ο 449 "Εκτορι καὶ Τρώσση χοριζόμενος τάχα δ' αὐτῷ. Όσαύτως Δ 112, Ρ 291, Χ 143 καὶ ἀλλαχοῦ. Οι δὲ 'Ομπρικοὶ στίχοι οἱ Γχοντες στιγμήν μετὰ τὴν πρώτην βραχείαν τοῦ πέμπτου ποδὸς δὲν εἶνε ἀσφαλείς (Μ 49, 6 111, μ 108). Τὰ δὲ παλαιότατα παραδείγματα τῆς τοικύτης στιγμῆς εὐρίσκονται ἐν Βατραχομ. 108 καὶ θούγν. 147. 'Επὶ τόλιου ἐλ τοῦ πέμπτου ποδὸς τοῦ ἐπικοῦ ἐξαμέτρου ἀποκλείεται ἡ στιγμή, ὡς ἥδη καὶ οἱ παλαιεί παρατηροῦσιν, οἰον ὁ τχολιαστὴς (Νικάνωρ) εἰς 'Οδ. 6 77 λέγει αοὐδέποτε ὁ εἰκοστὸς χρόνος τοῦ ἡρωϊκοῦ στιγμὴν ἐπιδέχεται ». Πρόλ. καὶ Λ 102. Εὐρίσκεται δὲ ἐν τοἱς μαντικοῖς ἱξαμέτροις σοῦ 'Αριστοράνους ('Ιππ. 1052) καὶ παρὰ τοἱς μεταγενεστέροις ἐπικοῖς καὶ ἐπιγραμματοποιοῖς. Ωσαύτως ἀποκλείεται καὶ μετὰ τὴν θέσν τοῦ ἐκτου ποδός, εἰ καὶ ἐνταθῦα ἐγχωρεῖ τομή. 'Ο δὲ στίγος

α 62 Τροίη, έν εὐρείη; τί νύ οἱ τόσον ἀδύσαο, Ζεῦ;
 οὐδὲν καταμαρτυρεῖ διότι ἡ στιγμὴ πρὸ τῆς κλητικῆς γράφεται μὲν
 νῦν, δὲν ἦτο ὅμως τὸ πάλαι αἰσθητὴ ἐν τῷ προφορᾶ.

282. Ποδικά σγήματα. Έκτὸς τῶν ποικίλων τομῶν τὸ ἡρῷον ἐπιδέχεται καὶ μεγάλην ποικιλίαν ποδικῶν σχημάτων, διότι πλην τοῦ τελευταίου ποδός, ὅστις, ὡς εἰπομεν, οὐδίποτε λαμβάνει τὸ τοῦ δακτιλου σχήμα, ἀλλὰ μόνον τὸ τοῦ σπονδείου ἡ καὶ τὸ τοῦ τροχαίου.

διά την τελευταίαν άδιάφορου (1), πάντες οι άλλοι έπιδέχονται καὶ τό τοῦ δεκτύλου καὶ τὸ τοῦ σπονδείου σζήμα, καὶ οῦτω τὸ ἐξάμετρον ἐκ τῶν διαφόρων συνθέσεων τῶν δύο τούτων ποδικῶν σχημάτων λαμδένει τριάκοντα καὶ δύο σχήματα.

Τὰ σχήματα παθτα ἀνάγονται ὑπό τῶν παλαιῶν μετρικῶν εἰς τρία εἰδη, τοὺς μονοσχήμους, τοὺς πεντασχήμους καὶ τοὺς δεκασχήμους στίχους, περὶ ὧν ὁ 'Ανώνυμος 'Αμβοσιανώς περὶ μετρικῆς (Struchenund, Aneed. var. Gr. σελ. 216) λέγει τὰ έξῆς: «Μονόσχημα μὶν οῦν ἐκεθνα καλείται τὰ ἔπη, δοα ἰξ δλοκλήρου ἢ ἐκ πέντε δατκύλων ἢ ἐκ πέντε οπονδείων εὐρίσκεται συντεθειμένα: οἰον ἐπὶ μὲν τῶν πέντε δατίλων, ὡς τὸ (Α 84 καὶ ἀλλ.)

τὸν δ' ἀπαμειδόμενος προσέφη πόδας ὡκὺς 'Αχιλλεύς.

έπὶ δὲ τῶν ε΄ σπονδείων, ὡς τὸ

'Ατρείδης' τὸ δ' αὖτ' ἐκ δίδρου γουναζέσθην (Α 130).
Πετάστημα δί ἐστι τὰ ἔχοντα τέσσερας σπονδείους καὶ ἔνα δάκτυλον ἢ τὸ ἀνάπαλιν' οἰον ἐπὶ μὲν τῶν δ' σπονδείων, ὡς τὸ

Έκτως δ' ως είδεν Τεύκρου βλαφθέντα βέλεμνα (Ο 484)

έπὶ δέ των δ΄ δακτύλων,

Νέστως αὖτε μάλιστα Γερήνιος οὖρος 'Αχαιῶν (Ο 370. 659). Δεκάστημα δέ έστι τὰ ἐχ τριῶν δακτύλων καὶ δύο σπονδείων συγ-

αεκαστημα οι εστι τα εν τρων σύν προτέρου παράδειγμα οίον κείμενα ή το άνάπαλιν. Τοῦ μέν ούν προτέρου παράδειγμα οίον δ φίλοι, ήτοι κλπρος έμος χαίρω δὲ και αὐτὸς (Η 191).

τοῦ δὲ δευτέρου

η Αξας η Τδομενεύς η δίος 'Οδυσσεύς (Α 145)». Καὶ τὸ μὲν α' εἰδος τὸ τῶν μονοσγήμων περιέχει δύο σχήματα, ὡς τῶν πρώτων πέντε ποδῶν ἤτοι δακτίδων ήτοι σπονδείων πάντων του». Τὸ δὶ 6' εἰδος τὸ τῶν πεντασγήμων περιέχει δέκα σχήματα, διότι δ ἄκκτίλος καθῶς καὶ ὁ απονδείος δύνανται νὰ εὐρίσκωνται ἐν εκάστη τῶν πέντε πρώτων χωρῶν, δεν γενώνται ἀνά πέντε σχήματα πεὶ ἐκατέρου ἀνίταν, τὸ δὲ δλο δέκα. Τὸ δὲ γ' εἰδος τὸ τῶν δεκασχήμων περιέχει δέκα μὲν σχήματα γινόμενα ἐκ τῆς διαφόρου συνθέτως τριῶν δακτίλων καὶ δύο σπονδείων, δέκα δὲ ἐκ τῆς διαφόρου συνθέτως τριῶν δακτίλων καὶ δύο σπονδείων δέκα δὲ ἐκ τῆς διαφόρου σύρθετως τριῶν σπονδείων καὶ δύο δακτίλων.

Καὶ τῶν μὲν δύο σχημάτων τοῦ α΄ είδους ὅτοι τῶν μονοσχήμων (!) Πρῶλ, σχολ. Ἡφαιστ. σελ. 166 W· εἡ δὶ ἔτιη χώρα οπουδείον δέχεται καὶ τροχαΐον· ἐπὶ παντός γὰρ μέτρου δδιάφορός ἐστιν ἡ τελευταία συλλαδη*,

έχομεν τον κανόνα τόνδε, έν φ το μέν σ σημαίνει τον σπονδείον, το δέ δ τον δάκτυλον

1. δδδδδ (Α 84). 2. σσσσσ (Λ 130).

Των δέ δέκα πεντασχήμων ό κανών είνε ούτος.

1. σδδδδ (Φ 251). 6. δσσσσ (Ι 279).

2. δσδδδ (Φ 158). 7. σδσσσ (Ξ 199).

3. δδσδδ (Φ 141). 8. σσδσσ (Β 388).

4. δδδοδ (Ο 135). 9. σσοδο (Λ 728).

5. ბბბბი (M 388). 10. იითიბ (I 365).

Των δε είκοσι δεκασχήμων ό κανών είνε ούτος.

1. σσδδδ (Ζ 5). 11. δδσσσ (Α 339).

2. σδσδδ (Λ 216). 12. δσδσσ (Ν 433).

2. 60600 (N. 210). 12. 06066 (N. 453).

3. σδδσδ (A 52). 13. δσσδσ (A 232 = B 242).

4. σδδδσ (N 383). 14. δσσσδ (N 718).

5. δσσδδ (N 649). 15. σδδσσ (I 218).

6. δσδσδ (Θ 515). 16. σδσδσ (N 526).

7. δοδδο (Θ 546). 17. οδοσδο (N 526)

7. δοδδο (Θ 546). 17. οδοσδ (Α 267).

8. δδσσδ (B 679). 18. σσδδσ (B 825).

9. δδοδο (Α 472). 19. σοδοδ (Κ 447).

10. δδδσσ (Ν 512). 20. σσσδδ (Ι 232).

283. Καίπες δὶ τοσούτου πλήθους σχημάτων των ἐπων ὑπάρχοντος, όμως δύνανται νὰ διακριθώσι νόμοι τινές, ούς τηρεί ὁ ποιπτής περί την χρήσιν τοῦ σπονδείου κατὰ τὰς πέντε πρώτας χώρας, περί ων λέγομεν ἐσεζῆς.

Καὶ ὁ μὸν πέμπιος ποὺς ἔχει κανουκῶς σχῆμα δακτύλου, κατ' ἐξαίρεαν δὲ μόνον σπονδείου. Τὰ δ' ἐξάμετρα τὰ ἔχοντα σπονδείου κατὰ ἀν εξαίρεαν δὲ μόνον στονδείον κατὰ ἀν πέμπτην χώραν, ἐκαλοῦντο δὲ ούτοι στέγριο απονθειέδοτετά ἢ σπονθείακαι, ἔχουσι λόγον ἐν τοἰς 'Ομηρικοίς ποιήμασι πρὸς τὰ ἔχοντα κατ' αὐτην δάκτυλον κατὰ μέσον ὅρον ὡς ἐν πρὸς ὁκτωκαί-δεκα. Συνήθος δὲ ἡ ἀπόθεσις τῶν σπονδειάζόντων στίχων σχηματί-ζεται κατὰ τοὺς ἐξῆς δύο τρόπους: ήτοι α') ὁ πέμπτος καὶ ἔκτος ποὺς ἀπονελοῦσι μέαν μένην λέξιν, ῶστε πρὸ αὐτῆς ὑπάρχει ἡ βουκολικὴ καλουμένη τουή, εἰον

Α 472 οἱ δὲ πανημέριοι μολπή θεὸν ἱλάσκοντο.

Β 190 δαιμόνι', ού σε έοικε κακόν ώς δειδίσσεσθαι.

ή 6΄) μετὰ τὴν θέσιν τοῦ πέμπτου ποδὸς υπάρχει τομή, μεθ' ήν έπιοέρεται τρισύλλαδος λέξις, οίον

Β 261 πεπληγώς άγορηθεν αεικέσσιν πληγήσιν.

Π 306 ένθα δ' ανήρ έλεν άνδρα, κεδασθείσης ύσμίνης. Σπανιώτατα δὲ ἡ τομὴ πίπτει μετὰ τὴν θέσιν τοῦ ἔκτου ποδός, ὧστε ό στίγος να τελευτά είς μονοσύλλαδον λέξιν, οίον Τ 117 έστήκει μείς, Δ 182. Α 741. Φ 387 εὐρεῖα χθών, Τὰ δὲ 'Ομπρικά παραδείγματα, καθ' ά ή τομή πίπτει μετά τὸν πέμπτον σπονδείον, είνε μὲν συχνότερα, οἰον Ι 240, Λ 723, Σ 255, : 151. 306. 436, μ 7, π 368, τ 342 'Hῶ ởĩar, ψ 243 'Hῶ ở αντε, 'Ησιόδ. "Εργ. 584 Ήω ποίτον, Α 185, Ζ 150, Υ 213, Φ 487, η 317 ἔφρ' εὖ εἰδῆς, Α 515, α 174, δ 645, ν 232, ξ 186, ω 258. 297. 403 σφρ' εδ είδῶ, 6 170 ἀ.Ι.Ι' εὖ είδώς, Σ 52 ὅρρ' εὖ πᾶσαι, Κ 574 ἰδρῶ πολλότ, Κ 238 αἰδοῖ εἴκωτ, Ι 57 καὶ παῖς εἴης, Λ 389 ή παὶς ἄφρωτ, Ν 54 έρισθετέος παῖς εἶται, Κ 299 εἴασ' Εκτωρ, ξ 239 δήμου φῆμις. 'Αλλ' όμως τὰ πλείστα τῶν παραδειγμάτων τούτων δύνανται εὐκόλως νὰ ἐκλίπωσι διὰ μεταγραφῆς π. χ. τοῦ ἡῶ εἰς ἡ.ἱα, τοῦ παῖς είς πάζς, τοῦ δήμου είς δήμου κτλ., οΐους τύπους τινές τῶν νεωτέρων κριτικών προτιμώσι παρά την 'Αριστάρχειον γραφήν ήτοι την παράδοσιν. Περί των σπονδειαζόντων στίχων παρατηρούμεν τέλος ότι ένεκα των δύο τελευταίων σπονδείων ή ἀπόθεσις αύτων προσελάμδανε μείζονα βραδύτητα και σεμνότητα, οθεν ένιστε, ούχι δὲ πάντοτε, έπίτηδες έποιείτο χρησιν αύτων ό "Ομηρος, συχνότερον δέ οί 'Αλεξανδρίνοι, παρ' οίς μάλιστα πλείονες σπονδειάζοντες εύρισκονται συνεχείς, οίον παρά Καλλιμάχφ ύμν. 3, 222 κέ. Θεοκρ. 13, 42 κέ. 25, 29. 'Απολ. 'Ροδ. 4, 1189 κέ. 'Ο Νοννος δμως αποφεύγει την δισπόνδειον άποθεσιν. Περί δὲ τῶν Ῥωμαίων ποιητῶν ὅτι συχνά μετεχειριζοντο τους σπονδειάζοντας στίχους «ornandi poëmatis gratia» μαρτυρεί ο γραμματικός Διομήδης σελ. 495 Κ.

Ο δὲ τέταρτος ποὺς ἔχει ἐπίσης κανονικῶς τὸ τοῦ σπονδείου ὁπως καὶ τὸ τοῦ δακτύλου σχήμα καὶ οἱ μένον ἄλλοτε, ἀλλά καὶ ὁταν ὁ πέμαπος ποὺς εἰνε οπονδείος, ἐν ῷ παρὰ τοῖς Λατίνοις ποιπταίς ἐν τὰ τιλευταία περιστάσει ἐνέ σχεδόν πάγτοτε δάκτιλος. Πρό δὲ τῆς βουκολικῆς τομῆς συνπθίστερον ἔχει αχήμα δακτύλου.

Έν δὲ τῆ τρίτη χώρα ὁ σπονδεῖος χείται ὡς οἰόντε σπανιώτερον ἐν τῆ ἐπικῆ ποιήσει, ἢτις ἐρραψωδείτο, πρός ἀποφυγὴν τῆς μονοτο-

νίας έκ της ομοιότητος της άποθέσιως των δύο κώλων. Εν δέ τη μελική ποιήσει διὰ το μέλος ήττον έπαισθητή έγίνετο ή έκ τοῦ σχήματος τούτου τοῦ έξαμέτρου μονοτονία.

Μάλιστα δὲ φιλοχωρεί ὁ σπονδείος ἐν τἢ ἀρχῷ τοῦ ἐξαμέτρου ἐνεργητικοτέραν αὐτὴν ἀποφαίνων, ὅθεν τὰ ἐξαμετρα τὰ ἔχοντα σπονδείτον κετὰ τὴν πρώτην ἢ κατὰ τὴν δευτέραν χώραν ἢ ἄμα κατ' ἀμφοτέρας ἐνε συγνότατα.

Καθόλου δε είπειν εν τοις δακτυλικοίς εξαμέτροις οι δάκτυλοι έπικρατούει των απονδείων, ώστε πάντων των σχημάτων συχνότατον είνει το μονόσημον δακτυλικής, καθ'δ πάντες οι πέδες πλήν τοῦ τελουταίου είνε δάκτυλοι, ότον

Α 10 νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ἄρσε κακήν, ὀλέκοντο δὲ λαοί. Έν τη Α π. γ. όχψωδία της Ίλιάδος μεταξύ των 611 στίγων οι 120 είνε μονόσγημοι δακτυλικοί. Τούναντίον δὲ οἱ στίγοι οἱ κατὰ πάσας τὰς χώρας ἔχοντες σπονδείους καὶ ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετρικῶν όλοσπόνδειοι, ἰσύγρονοι, μονόσχημοι σπονδειακοί η σπονδειάζοντες καλούμενοι, είνε σπανιώτατοι, δύο μέν έν τῆ Ίλιάδι Λ 130 καὶ Ψ 221, τέσσαρες δε εν 'Οδυσσεία ο 334, φ 15, γ 175, ό αὐτὸς καὶ έν 192). Έκ τῆς διπλῆς δέ, ῆν ὁ Αρίσταρχος ἔγραψεν εἰς Λ 130 καί Ψ 221, δηλούται ότι οἱ στίγοι οὖτοι προϋπήργον τῆς ἐκδόσεως αύτου. Οἱ νεώτεροι όμως χριτιχοὶ καὶ τοὺς ὀλίγους τούτους ὁλοσπονδείους στίχους ζητούσι νὰ ἀπομακρύνωσιν έξ εἰκασίας, έν μέν Λ 130 μεταγράφοντες 'Ατρείδης άντι του παραδεδομένου 'Ατρείδης ή καὶ δύφρου άντὶ τοῦ δίφρου, έν δὲ Ψ 221 Πατροκλίευς άντὶ τοῦ παραδεδομένου Πατροκλήσος, εν δε ο 334 σίτου άντι σίτου και υξινου άντι οίτου, έν δε φ 15 ξυμβ. Ιήατο άντι ξυμβ. Ιήτητ και έν χ 175 και 192 αὐτόο ἀντὶ αὐτοῦ. Κατὰ ταῦτα καὶ ὁ στίγος ἐν Ἰλ. Β 544 «θώρηχας βήξειν δηίων άμφὶ στήθεσσιν» βέλτιον νὰ μὴ θεωρηθή ώς σπονδειάζων, τοῦ ἐπὶ τῆς λέξεως δηΐων πάθους θεραπευομένου οὐχὶ διά συνιζήσεως (=δήων) άλλα διά τῆς κοινῆς, διά τῆς συστολῆς δηλαδή του η.

Ο δί Νόννος και οι όπαδοι αυτου άποφεύγουσι την χρήσιν σπονδιίων κατά δύο συνεχείς χώρας, άνταλλάσσουσι δί κανονικώς τοὺς δακτύλους και οπονδείους, ώστε το σύνηθες σχήμα τοῦ έξαμέτρου Εγει ώδε:

284. Περί δὲ τῆς χασμωδίας τῆς τε καθ' ὑπόστασιν καὶ τῆς κατ

μρασίν, και περί τοῦ γ΄ τρόπου τῆς χοινῆς, ὁπότε δηλαδή ἡ βραχεία συλλαδή τῶν ἐπῶν εἰρίταεται ἀντί μακρας λαμόσνομένη, ἐκανός
ἐγένετο λόγος ἐν τῷ α΄ μέρει τῆς μετρικῆς ταὐτης και οὐδεμεία ἀνέχηνα
ἐὲ ἐπαναληφθώσιν ἐνταιθα τὰ ἐκεὶ εἰρημένα οὐδὶ συνοπτικώς. Ὠς
δὶ καὶ ἐκεὶ παρετηρήσαμεν, οἱ παλαιοί γραμματικοὶ ἐδόξαζον περί
αὐτῶν πολλὰ οὐχί ὁρθλ, πας ὑμος ἀκριθίστερος ἐλεγγος ἐνταιθα των
δοξών αὐτῶν καὶ τοῦ ἡμαρτημένου τρόπου, δι' οῦ ἔξήτουν ὰ θεραπύσωσι τὰ τῶν ἐπῶν πάθη, φαίνεται περιττός (πεβλ. καὶ § δ6).
Τὸ, τι δὶ δὶν πρέπει νὰ μεἰτη ἀμνημόνευτον ἐνταιθα, καὶ τοῦτο μαλλον χάριν τῶν ὁρων ἡ χάριν πραγματικοῦ τους κέρδους, είνε ἡ ὑπὸ
παλαιῶν μετρικῶν γινομένη διάκριστε τῶν 'Όμηρικῶν στίχων
κπ' εἰδη καὶ διαφοράς.

α΄. Ἰσόγρονος μέν οὖν έστιν ο καὶ τὰ μεγέθη τῶν συλλαδῶν καὶ τοὺς πόδας ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου τοὺς αὐτοὺς ἔχων,

τὸ δ' ἐν Μεσσήνη ξυμβλήτην ἀλλήλοιϊν (φ 15)

- 6'. ᾿Απηρτισμένος δὲ ὁ τὴν διάνοιαν ἔχων ἐν ἐαυτῷ πᾶσαν, οἰον ὡς εἰπών πυλέων ἐξέσσυτο ὁαίδιμος Ἔκτωρ (Η 1).
- γ΄. 'Ακέφαιλος δέ έστιν ό ἀπό βραχείας ἀρχόμενος, οἱον ἐπειδὴ νῆάς τε καὶ 'Ελλήσποντον ἵκοντο (Ψ 2).
- (1) Πρόλ, Σχολ, Ἡσαιστ. σελ. 167 κέ. καὶ 171 W., Ἡλίαν Μοναχόν παρά Studemund. Aneed. var. Gr. σελ. 174 καὶ Anonym. Ambros. de re metr. αὐτόθι σελ. 213 κέ.

δ΄. Λαγυρός δὲ ὁ κατὰ μέσην τὴν συμπλοκὴν τὴν σύνθεσιν μὴ σώζων, οἰον

Νέστορα δ' οὐκ Ελαθεν ἰαχὰ πίνοντά περ ἔμπης (Ξ 1) ε΄. Μείουρος δὲ ὁ κατὰ τὸ τέλος τὴν σύνθεσιν μὴ σώζων καὶ τὴν

παρατέλευτον συλλαθήν βραχείαν έχων, οίον Τρῶες δ' ἐρρίγισαν, ὅπως τδον αἰόλον ὅψιν (Μ 208).

Τραχύς δέ ἐστιν ὁ τῷ ροίζῳ τὸν φθόγγον συνιστάς, ὡς τὸ

τριχθά τε καὶ τετραχθὰ διατρυφὲν ἔκπεσε χειρὸς (Γ 363). ζ'. Μαλακοειδής δε έστιν ό λείως ἐπιπίπτων ταῖς ἀκοαῖς καὶ μὴ βιαίως, οἰον

αίματι οἱ δεύοντο κόμαι χαρίτεσσιν όμοῖαι (P 51).

η΄. Κακόφωνος δέ έστιν ο πολλά φωνήεντα έχων, οΐον

φήη αθηρηλοιγόν έχειν ανά φαιδίμω ώμω (λ 128).

θ'. Λογοειδής δέ έστιν ὁ πεζότερος τῆ συνθέσει, σἶον

ίππους δὲ ξανθάς έκατὸν καὶ πεντήκοντα (Λ 680).

ι'. Προκέφαλος δέ, οίον (Ε 349).

η ούχ άλις όττι γυναϊκας ανάλκιδας ηπεροπεύεις, ια'. Σφηκίας δί, οίον

h λάθετ' h οὐκ ἐνόησεν, ἀάσατο δὲ μέγα θυμῷ (I 537).

ι6'. Δολιχοῦρος δέ, οἶον (Γ 237)

Κάστορά θ' ἱππόδαμον καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα. Β'. Διαφραί. Διαφρέχ δὲ τῶν ἐπῶν διάκριον οἱ πολαιοὶ μετρικοὶ τὰς ἐπτὰ ταύτας' κατενόπλιον, περιοδικόν, βουκολικόν, σαπφικόν, ὑπόξρυθμον, τέλειον καὶ πολιτικόν. Καὶ

α΄. Κατετόπλιον μὲν ἔλεγον τὸ ἔχον δύο δακτύλους καὶ σπονδεῖον καὶ πάλιν δύο δακτύλους καὶ σπονδείον, οῖον (Α 357)

ῶς ψάτο δάκου χέων, τοῦ δ' ἔκλυε πότνια μήτηρ. β'. Περιοδικόν δὲ το ἔχον περιοδικῶς ἀκολουθοῦντας δάκτυλον και σπονδεῖον, οἰον

ούλομένην, η μυρί' 'Αχαιοῖς άλγε' ἔθηκε (Α 2).

γ΄. Βουχο δικόν δὲ ατό μετὰ τρεῖς πόδας ἀπαρτίζον εἰς μέρος λόγου, οἴον

έξ ἐπιδιφριάδος πυμάτοις ἱμᾶσι δέδεντο» (Κ 475). Ούτω γεέφεται ἐν σχάλ. εἰς Πραιστ. σελ. 167 W., ἐν τῷ cod. Veneto Murciano CCCCLXXXIII (Studem. Anecd. var. σελ. 190) καὶ παρ' Ἡλίգ Μοναχῷ (Stud. Anecd. var. σελ. 173), δῆ λον ότι ήμαρτημένως, γραπτέον δὲ στέσσαρας» ἀντὶ στρείς», ὧστε «ἐ ἐννοῖται τό ἔχου τὴν βουχολικήν καλουμένην τομήν, τοιοῦτο δὲ εἶνε οὐχὶ τὸ παραπεθειμένον παράδειγμα, ἀλλ' άλλο τι τὴν βουχολικὴν τομήν ἔχον, οίον

άλλά σε γπρας τείρει ομοίιον ώς οφελέν τις (Δ 315).

δ΄. Σαπρικόν δὲ τὸ ἔχον απονδείον τὸν πρώτον καὶ τὸν τελευταίον πόδα, τοὺς δ΄ ἐν τῷ μέσῳ δακτύλους, οἰον [Ω 677).

αλλοι μέν φα θεοί τε και ανέρες Ιπποκορυσταί (Β 4 = ε΄. '2πάρρυθμου δε τό καθ' έναστον πόδα άπαρτίζον εἰς μέρος λόγου, οἰον

ύδριος είνεκα τποδε, σὰ δ' ίσχεο, πείθεο δ' ἡμῖν (Α 214).

ς'. Τε.leur δε το έχον πάντα τα μέρη του λόγου, οίον

πρός δ' έμε τὸν δύστηνον ετι δρονέοντ' έλεησον (Χ.59). ζ'. Πολιτικόν δε, δπερ ταύτό τῷ λογοειδεί, τὸ ἄνευ πάθους ¾

τρόπου πεποιημένον, τουτέστι τὸ πεζότερον τῷ συνθέσει, οίον (Λ 679).

285. Έξάμετρον των 'Αλεξανδρίνων. Τοῖς νόμοις τοῦ Όμπρικοῦ ἐξαμέτρου ἡχολούθουν καὶ οἱ διάδογοι ἐπικοί, οῖ τε κυκλικοὶ καὶ οἱ διδακτικοί. Οἱ 'Αλεξανδρῖνοι ομως ἐπικοὶ ποιηταὶ οἱ αὐτοὶ καὶ γραμματικοί όντες επλασαν κατά το γλωσσικόν αύτων συναίσθημα καὶ τὰς μετρικάς αύτων θεωρίας νέους νόμους καὶ μάλιστα ώς πρὸς τὴν χρῆσιν των σπονδείων καὶ των κυρίων τομών, καθ' ούς έπετήδευον νά στιχουργώσι. Καὶ πρώτον μέν παρὰ τοῖς Άλεξανδρίνοις ποιηταῖς εἶνε σαφής ή ροπή πρός ελάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν σπονδείων, ἄμα ὅμως καὶ ἡ σπουδὴ πρὸς ἐκτενεστέραν ἢ προτοῦ χρῆσιν τοῦ σπονδειάζοντος. Τό μέν πρώτον ἐπιτηδεύει μάλιστα πάντων ὁ Καλλίμαχος, ὅστις ἐκ των 32 σγημάτων τοῦ έξαμέτρου μεταγειρίζεται εἴκοσι τὰ εὐπετέστατα καὶ εὐκινητότατα, ἀποφεύγων τὰ δυσκινητότατα καὶ βραδύτατα ώς έχ των πολλών σπονδείων, όλιγώτερον δε οί άλλοι, οίον 'Απολλώνιος ό 'Ρόδιος μεταγειρίζεται 26 σχήματα τοῦ έξαμέτρου έχ των 32, ό δὲ Θεόχριτος 28, ό μὲν δηλαδή Απολλώνιος ἀποφεύγει 6, ό δὲ Θεόχριτος 4 σχήματα τὰ δυσκινητότατα καὶ βραδύτατα, οἱ δὲ μεταγενέστεροι βουχολιχοί Μόσχος καὶ Βίων ἀχολουθοῦσι μᾶλλον τῷ Καλλιμάνω ή τῷ Θεοκρίτω. Ίδια δὲ παρὰ τῷ Θεοκρίτω παρατηρούνται διαφοραί τινες κατά τὰ διάφορα είδη τῶν ποιημάτων αὐ-

23.

του (1). Έν μεν τοὶς ἐπικοῖς ποιήμασιν οὺ μένον καθ ὅλην, ἄλλὰ καὶ καὶ εἰδος ἀκολουδιὰ μάλλον τοὶς συγχρόνοις αὐτοῦ, εἰτνιες θηρεύνου μειζόνα ἀπετεικαν ἐν τῷ κατακακοῦ τοῦ ἐξαμέτρου. Εν δὶ τοὶς βουνολικοίς μεταγειςθέται μείζονα ἄδειαν καὶ περὶ τὴν μετρικὴν κατακεύνὴν, ὁπως καὶ περὶ τὴν ὅλην καὶ σύνθενη. ᾿λεριδέστερον δὶ ὁ λόγος τῆς χρόκοιες τῶν δακτίλων καὶ σπονδείων ἔχει κατὰ τὸν Κάρολον Κούνστιον ὡς ἐξῆς: καὶ καθ ὁλου μὲν ὁ λόγος τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ κατολοίων τρος τοὺς δακτίλους ἔχει παρὰ τῷ Θεκκρίτφ ὡς 1: 2. 9 ἐδείχ δὶ τὸν τοῖς βουκλικοῖς ὡς 12. 0, ἐν δὶ τοῖς μιμικοῖς ὡς 1: 2. 8, ἐν δὶ τοῖς ἐπικοῖς ὡς 1: 3. 1. Τοὐναντίον δὶ ἐν τοῖς βουκλικοῖς ἐδυλλίτες μέταξὖν τῶν διηγηματικῶν καὶ τῶν μελικῶν μερῶν οὐδιμιά επικρατεί διασολές μένος διολιμάς περασοδείμεὶ ἐπικρατεί διασολές μένας διαγείτες διαγείτες διαγείτες διολιμάς περασοδείμεὶ ἐπικρατεί διασολές μένας διαγείτες δ

έφεξης και μάλιστα παρά τοις 'Λλεξανδρίνοις, πας' είς επικρατεί ή κατά τρίτον τροχαίον τοιμή. Τον δε οπονδείον κατά την εετόρτην τρόγην πρό της βουκολικής τουής επανίος μέν μεταχιερίζεται ό Θόλ κριτος έν τοις καθαρώς βουκολικοίς ποιήμασι, συγγότερον δε έν τοις άλλοις, τοις μιμικοίς και έπικοις, επως καί οι άλλοι 'Αλεξανδρίνοι έπικοι ποινταί, συγγότατα δε έν το θε 'είδυλλίω (12πα).

287. Αί δὲ τομαί παρὰ τοῖς 'Αλεξανδρίνοις ποιηταῖς ἔγουσιν ὡς έξης, "Εν ώ ήδη παρ' 'Ομήρω ή κατά τρίτον τρογαΐον τομή είνε συγγοτέρα της πενθημιμερούς, παρά τοῖς 'Αλεξανδρίνοις ποιηταίς ή διαφορά αυτη ἀποδείχνυται έτι μείζων ή παρ' Όμήρω. Ίδία δέ παρά τῷ Θερκρίτω 1425 στίγοι (= 57.9%) ἔγουσι τὰν κατὰ τρίτον τρογαΐον, 947 δὲ (= 41.9 $^{0}/_{0}$) τὴν πενθημιμερῆ(1). Κανονιχῶς δέ, πλὴν ὀλίγων ἐζαιρέσεων,παρά τε τῷ Θιοκρίτφ καὶ τοῖς λοιποῖς 'Αλεξανδρίνοις τῆ πενθημιμερεῖ ἐπιρέρεται ἡ βρυκολικὴ ἡ ἡ ἐφθημιμερής τομή. - 'Η δὲ βουκολική τομή συγνή ούσα παρ' άπασι τοῖς έπικοῖς (παρ' 'Ομήρω π. γ. οἱ στίγοι οἱ ἔγοντες τὴν βουκολικὴν τομήν έχουσιν ώς 60. 12 %), παρά τοῖς βουκολικοῖς ποιηταῖς ἀποβαίνει έτι συγνοτέρα ή παρ' έκείνοις. Συγνά δὲ συμπίπτει αὐτή καὶ ή στιγμή, όθεν προσλαμβάνει μείζονα σημασίαν, ένίστε δε άποβαίνει καὶ ἡ κυρία τομὴ τοῦ στίγου, ὅταν κατὰ τὴν τρίτην γώραν ἢ μηδεμία ὑπάςγη τομή (παρά Θεοκρίτφ τοῦτο συμβαίνει τρίς, ἐπὶ τοῦ γ΄ ποδός εύρισχομένης μειζονός τινος λέξεως) ή αι λέξεις συνδέωνται στενώπερον πρός άλλήλας (σίον τὰν | 'Αμαρυ.Ι.Ιίθα). Δέν πρέπει όμως νὰ άποδοθή τη βουκολική τουή σημασία μείζων της άληθους, καθ' όσον καί έν αύτοις τοις βουκολικοίς ποιήμασι στίγοι ώς 25 % δέν έγουσι την βουκολικήν τομήν. Παρά Θεοκρίτω ή βουκολική τομή έν μέν τοῖς βουχολικοῖς εὐρίσκεται ἐν 648 στίγοις (= $74^{-0}/_0$), ἐν δὲ τοῖς μιμικοῖς καὶ τοῖς καθαρῶς ἐπικοῖς ποιήμασιν οὐχὶ συχνοτέρα ἢ παρ' ἄλlois étixois, olov év mév tois minimois év 261 stégois (= 58.9 $^{\circ}/_{\circ}$), έν δὲ τοῖς ἐπικοῖς ἐν $523~(=49.5~^0/_0)$. Σπανιωτάτη δὲ εὐρίσκεται έν τῶ ιε' ποιήματι (45χις έν 149 στίγοις). Κανονικῶς δὲ ἡ βουκο-

Ελεωδείμου δὲ ἐν μὸν τοῖς βουκολικοῖς ποτήμαστο ἡ μὸν ποθημιμερές εξείε απότα to 435 στήγος 1 = 401, 70 gl, ἡ ἐὲ ἐκαι τίντον τρογολικο ὁ 438 στίγοι (= 40, 0 %), ἱ ὁ ἐι τοῖς μιμειοῖς ἡ μὸν πιθημιμερής ἰὸ 21% στίγοις 1=41.8% gl, ἡ ἐὲ κατὰ γ΄ τρογολικο ἰν 231 στ. (= 35.2.2% gl,), ἱ ὸ ἐῖ τοῖς ἱ ἐκινοῖς ἡ μὲν πειθ. ἰν 300 στ. (= 20.8.3 %) gl, ἡ ἐὲ κατὸ γ΄ τρογο, ἱ τὸ ὁ στ. (= 70.5.6 %)

λική τομή ἐπιφέρεται τῆ πενθημιμέρει Ειδικώτερον δὶ ἐν τοῖς βουκολικοῖς εἰδολλίοις οὐδεμία εὐρίσκεται διαρορά ἐν τοῖς μελικοῖς καὶ διηγηματικοῖς ἐξαμέτροις οὕτε ὡς πρὸς τὸν ἀριθμόν τοῦν βουκολικῶν τομῶν οῦτε ὡς πρὸς τὸν ἀριθμόν τοῦν βουκολικῶν τομῶν οῦτε ὡς πρὸς τὸν στιγμόν κατ ἀντάς. — Ἑλ δὲ τῶν ἄλλων τομῶν ἡ μὲν ἐτειημιμέρὸς εἰνε συγκὴ παρά Θιοκρίτω, συνδιάζεται δὲ συνηθίστερον μετὰ τῆς κατὰ τρίτον τροχαῖον ἡ μετὰ τῆς πεθημιμέρος. Ἡ δὲ ἐρθημιμέρὸς καθ΄ όλου ἐν ἡττον συγκὴ ἑτκα τῆς βουκολικῆς, συγνοτέρα δὲ εὐρίσκεται ὅταν λείπη ἡ βουκολική. Τὴν δὲ μετὰ τὴν θέταν τοῦ πέμπτου ποδὸς τομέν ἀπορεύγει κανονικῶς ὁ Θιοκρίτος, ὅπως καὶ πάντες οἱ Ἑλλές καξιάγοις, ὅτως καὶ πάντες οἱ ἀλεξανδρίνοι, ὅταν ὑπέρχη ἡ ἐρθημιμέρὸς ἡ παὶ ἀμφότεραι ἐν τῷ στέχω. Τὴν δὲ κατὰ ἐταρτον τρογαῖον ἀπορεύγει ἐπιμέλῶς καὶ ὁ Θιόκριτος ὅπως καὶ πάντες οἱ Ἑλλίνες ἐπικοί. Περὶ δὲ τῶν στέχων παρατηροῦμεν ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πολὸ συμπίτουσι ταἰς τουαῖς.

288. Το δ. εξύμετρον παρά Νόντω. Νίαν περίοδον άναπτύξεως τοῦ δαπτύλικοῦ ἐξαμέτρου εὐρέπομεν περί τὰς δυσμάς τῆς επιχής ποιήσεως καὶ καθ' ὅλου τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος. Ὁ δ' ἐκπροσωπών τὴν τελιυταίαν ταὐτην περίοδον τοῦ Πους εἰνε ἀνὴρ Λίθος ὁ ἐκ τῆς Πανοπόλεως τῆς "Ανω Αἰγύπτου ποιητής Νόννος, ὅπως καὶ ὁ ἐκπροσωπών τὴν 'Αλιξανδρεωτικήν περίοδον τοῦ ἔποις εἰνε ἀναύτως Λίθος ἀνὴρ ὁ Κυρηνισίος Καλλίμαχος. Περί τῆς ἱδιοτρόπου δὲ χρήσεως τοῦ ἐξαμέτρου ὑπό τοῦ Νόννου καὶ τὰν ὁπαδῶν αὐτοῦ, Μουσαίου τε καὶ Χριοτοδώρου καὶ Ἰωάννου τοῦ Γαζαίου καὶ Παύλου τοῦ Σιλιντικρίου (ὁ δὲ Τρυφιόδωρος καὶ Κόλλουθος δὲν ἀνήκουσην εἰς τοὺς αὐστηρουὸς όπαδοὺς τοῦ Νόννου), λέγομεν ἐνταύθα τὰ κυριώτατα (1).

289. Καὶ πρώτον μὲν ὁ Νόννος κατ' ἀρχὴν ἀποκλείει τον σπονδειακόν στίχον, ώπαύτως δὲ καὶ οἱ όπαδοὶ αὐτοῦ οἱ αὐστηρῶς ἀκο-

(1) Περί τῆς μετρικῆς μορφῆς τοῦ Μουταίου καὶ Χριστοδιόρου ἔχομαν ίδιας ἀκριδιας μελέτας ἀκῦ L. Schiwabe (de Musaco Nonni imitatore liber, Tubingas 18'50). A. Scheimler (Zeitschr. für die Oesterr. (χριπ. 1877 αλ. 165 - 181) καὶ Γν. Βαμπηριτίει (de Christoduro puëla Thebano. Donnae 1881, 'περὶ δὰ τῶν φαλμον τοῦ 'Απαλλουρίνο τὴν πραγματείαν τοῦ Γν. Ritter. de ΑροΙτίπατί Laudi-coni legitlus metricis. Εμβουριί 1877. Εὐκοιὰ ἐ περὶ Νόνου καὶ καρλαιωδεί ατρον πρὶ τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ πραγματείται ὁ Α. Ludwich ἐν τῆ γ' ἐδλ. τοῦ ἀιδιουδ μέρους τὰς μετρικῆς τοῦ Rosshach ἐντο τὰν ἐπερεφηνοί Γιαλαπιθετί σὰ Νοιποιο. Τοῦτου τὰ πορέσματα παρελάδομεν ἐν τῷ ἐναιόθα λόγο περὶ τοῦ Νοννείου ἐξεμετρος.

λουθούντες αύτῷ. Ὁ δὲ Παϋλος Σιλεντιάριος οὐ μόνον ἐκ τῆς πέμπτης γώρας, άλλὰ καὶ ἐκ τῆς τρίτης ἀποκλείει παντάπασι τὸν σπονδεΐου. Συνεγεῖς δὲ σπονδείους οἱ εἰρημένοι ἐπικοὶ (πλὴν τοῦ Παύλου) μεταγειρίζονται οὐγὶ πλείονας τῶν δύο καὶ τούτους ἐν τῆ δευτέρα καὶ τρίτη γώρα. Οῦτω δὲ συνέθη ώστε τὰ 32 'Ομηρικά σχήματα τοῦ έζαμέτρου να περισταλώσιν ύπο των αύστηροτέρων Νοννείων είς 9 ύπὸ δὲ τοῦ Παύλου Σ. εἰς 6. Ο δὲ Τρυφιόδωρος πλήν τῶν 9 σγημάτων του Νόννου μεταγειρίζεται και άλλα 8. 'Ως πρὸς τὸ συγνὸν δὲ τῆς γρήσεως τῶν απονδείων παρὰ Νόννω παρετηρήθη ὅτι, ἐν ῷ παρ' 'Ομήρφ το κεφάλαιον των σπονδείων έν ταϊς πέντε πρώταις χώραις τοῦ ἐξαμέτρου ἔν τισι ἐαψωδίαις φθάνει εἰς 28 °/ο καὶ ἄπαξ (ἐν τῆ παραποταμίω μάχη) κατέρχεται εἰς 23 %, παρὰ Νόννω οὐδέποτε οὐδ' εἰς τὸν ελάγιστον τοῦτον ὅρον ἀνέργεται, ἀλλὰ κατὰ μέσον δρον περιορίζεται εἰς τὸ μικρὸν ποσὸν τῶν 15 ἢ 16 º/a. Φιλοχωρεῖ δὲ ο σπονδεΐος εν τῷ Νοννείφ εξαμέτρφ μάλιστα μεν εν τῆ δευτέρα χώρα καὶ μετ' αὐτὴν ἐν τῆ τετάρτη, ἀλλ' ὄμως καὶ ἐν τῆ πρώτη χώρα Ικανὴ γίνεται χρήσις αὐτοῦ, σπανιωτάτη δὲ ἐν τῆ τρίτη, οἶον 14κε μὲν μεταξύ 534 στίχων ἐν τῷ α΄ βιβλίφ τῶν Διονυσιακῶν, 19×ις δὲ μεταξύ 712 έν τῷ 6΄ βιβλίφ, 11×15 δὲ μεταξύ 444 ἐν τῷ γ΄ καὶ ἐφεξῆς ώσαύτως. Περί δὲ τῆς πέμπτης χώρας, ὅτι ἀποκλείεται παντάπασιν ό σπονδείος, είπομεν ήδη. Η τοιαύτη μεγάλη ἐπικράτησις των δακτύλων αποδίδοται είς την έξασθένωσιν πολλών συλλαβικών μεγεθών καὶ μάλιστα τῶν τελικῶν τῶν λέζεων συλλαδῶν (1). Ἐπειδὴ λοιπόν αί άρσεις έζ άρχης ἀπήτουν μακράς συλλαδάς ἰσχυροτέρας ή αί θέσεις, έκ τούτου αι τελικαί συλλαβαί και άλλα γλωσσικά στοιχεία έξησθενωμένα ώθοϋντο πρός τὰς θέσεις τῶν ποδῶν καὶ αἱ ἄροεις κατὰ προτίμησιν συνετίθεντο έκ βραχειών, σίας ή Έλληνική γλώσσα πολλφ εὐχολώτερον καὶ ἀφθονωτέρας παρείχεν ἢ τελείας μακράς. Ἐντεὔθεν συνέδη ώστε ουχὶ μόνον εἰς φωνῆεν λήγουσαι τελικαὶ βραχείαι συλλαδαλ νὰ θεωρώνται ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἀνίκανοι νὰ ἀποτελέσωσιν, όπως συνήθως, θέσει μακράς συλλαδάς έξαρκούσας να πληρώ-

⁽¹⁾ Τό φανάμενον τοῦτο παρετήσησαν συγγρόνως δόρ δύθες, ὁ Is. Hilberg (das Prinzip der Silbenwägung und die daratus enlspringendem Gestler der Badsilben in der Griech. Posis: Wien 1879) zai ὁ Λύγουστος Scheindler is τξi krugden τοῦ βιθλίου τοῦ Hilberg is Zeitschr. f. Oesterr. Gymn. 1870 στλ. 412-442.

σωσι την άρσιν τοῦ σπονδείου, άλλὰ καὶ είς σύμφωνον λήγουσαι τελι. καί βραγείαι συλλαθαί. Έν τῷ έξαμέτρω του Νόννου αι τελικαί συλλαδαί οίουδήποτε μεγέθους μόνον έπὶ τῆς ἄρσεως τοῦ πρώτου καὶ έκτου ποδός ήδύναντο άδιαφόρως να χρησιμεύσωσιν ώς θέσει μακραί συλλαβαί, τὐγι δε ἐν ταῖς ἄλλαις γώναις. Οὐ μὰν άλλα καὶ ἐπὶ τῆς θέσεως των ποδών έγίνετο χρήσις τοιούτων τελιχών βραχειών είς φωνήεν ληγουσών συλλαδών ώς θέσει μακρών μετά τινων περιορισμών, Οι Νόννειοι δηλαδή ἀπέρευγον νὰ μεταχειρίζωνται ὡς θέσει μακρὰς τοιαύτας συλλαβάς κατά την τρίτην χώραν πρό της πενθημιμερούς, ώσαύτως καὶ ἐπὶ τῆς ἔκτης καὶ πέμπτης θέσεως, μετεχειρίζοντο δ' αὐτὰς μόνον κατὰ τὴν τετάρτην χώραν, σπανιώτερον δὲ κατὰ τὴν δευτέραν καὶ σπανιώτατα κατὰ τὴν πρώτην. Τῷ νόμφ τούτφ ὑποτάσσεται καὶ τὸ ἀρκτικὸν τῆς λέξεως ρ. Οὐδέποτε ὅμως συμβαίνει παρὰ τοῖς Νοννείοις τοιαύτη ἔκτασις πρὸ ἀρκτικοῦ ἀφώνου καὶ μάλιστα πρό άρχτιχοῦ φωνήεντος. "Πττον δὲ ἀπέφευγον ἐπὶ τῆς θέσεως οἰ Νόνννειοι την έκτασιν τελικών βραχειών συλλαδών εἰς σύμφωνον ληγουσών, ότε δηλονότι ή έπομένη λεξις ήργετο άπό συμφώνου.

290. Είτα δὶ παρεπρέθη ή οπουδή των Νοινείων νὰ τηρώσιν όσου τό δυνατόν ἐν τἤ στιχουργία ἐκάστου λεκτικοῦ τύπου τὴν φυσεκήν ποσόστητα καὶ νὰ μὴ ἐκζάωνται αὐτὴν ἀκοι ἀνάγακε. Κατὰ ταῦτα τύπους, οἰον τὸν πέλω, ἐγώ, ἐπεί, συνήθως μεταχειρίζονται ὁ ἐκριδους καὶ κατ ἱξαίρεσιν μόνον ὡς πυρριγίους. Σπονδιεικαὶ δὶ λέξεις ἐκὶς συστολής τῆς ετλικῆς συλλαδός εἰς τροχαίους μεταδαλλόμεναι εὐρίσκονται μόνον κατὰ τὴν πρώτην χώραν, ἤτις παρὰ τῷ Νόνως ἀπολαδιει πλείνων ἀδειών παρὰ τὰς λοιπάς, ὅπως καὶ τὰνέπαλν τροχαίκοι ὑτοι ἐκτενώμενοι εἰς σπονδείους μόνον κατὰ τὴν πρώτην χώραν εὐρίσκονται. Κανονική δὶ χώρα τῆς σπονδειακύν χήλια τὴν ἐγρώσης λίξιως εἰνε ἡ πρώτη καὶ ἡ εκλευταία τοῦ ἐξαμέτρου, ὑτεδιον δὶ ἀκολουθεί ἀστε ἡ τοιαύτη λέξις νὰ τονίζηται ἐπὶ τῆς πρώτης καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς τελικῆς συλλαδής, πάνο δὲ σπανίως σχετικώς συμεκών παρὰ Νόνως τὸ ἀκάπαλιν, νὰ τονίζηται δηλαδή οὐχὶ ἡ πρώτης, Αλλ ἡ δευτέρα.

291. Προσέτι οἱ Νόννειοι ἀγαπῶσι τοὺς τελείους καὶ φυσικοὺς τύπους τῶν λέξιων, όθεν ἀπορεύγουσι κατ ἀρχὴν τὰς συναλοιράς, τὰς κράσεις, τὰς συνίζεσεις Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν συναίρεσεν σημαντικώς περιορίζουσεν, οἰον αὶ πληθ. γενικαὶ τῆς α΄ κλήσεως λήγουσι μόνον εἰς - κων (ούχὶ - ῶν ἢ - εων), αἱ δ' ἐνικαὶ εἰς - αο (ούχὶ δ' εἰς - ου ἢ - εω). Τὰ δοτικὰς θάμδις ετέχει ἄττε κελ. οὐδιποτε συκκροῦσι. Χρρακτηριστική δι μάλιστα εἰνε ἡ μεγάλη, αὐστηρότης, ἢν οἱ περί τὸν Νόννον μεταγμείζονται ἐπὶ τῆς συκλοιφῆς. "Οιόματα μὲν καὶ ἀντωνυμίας καὶ ἐράματα δὲν συναλείφουσιν, ἀλλὰ μόνον μόρια, προθέσεις καὶ συνδίσμους καὶ ὀλίγα ἐπιρρήματα, οἰν πσ', ἔτθ', οὐκε' ' λποκοπὰν δὲ ψετχειρίζιται ὁ Νόννος μόνον ἐν περιπάσεις, καὶ ἀχι ἀπροδιείνου παλαιότερα παραδιέγιατα, οἰν τὰ 'Ομπριά κάλλιστα καὶ καλλείσω καὶ ἐνικίσθει κατὰ τὸ 'Ομπριά οὐμος πανταγοῦ δὶ λίγει ἐθὶλω καὶ οὐδιποτε θ'.λω κπλ. 'Ωπαίτως ἀποφτίγει τὴν τμῆσιν, πρὸς δὲ τὴν ἀνατοροὴν ἀκολουθεί ἀρχαϊς αὐστηροτέρεις πολλών τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐπιδώ.

202. "Η δὲ συμπλοχή ἀρώνου μεθ' ύγροῦ ἐπὶ μέσης μὲν τῆς λίξως σχέδον πάντητε ποιεῖ περὰ το Νόνως θέσει μακρὰν συλλαδών,
ἐπὶ δισυλλάδων όμως λέξεων μέσον ἐπὶ τῆς θέσεις τωνταλή δὲ συμπεται. Κατὰ τὴν ἀχὴν ὁμως τῆς λέξεων, ἐρ' ἀν καὶ παρ' Όμηρω ἐπιτρέπεται. Κατὰ τὴν ἀχὴν ὁμως τῆς λέξεως τὰ ἄρωνον μετὰ τοῦ ύγροῦ
ποιεί θέσει μακρὰν μόνον ἐπὶ τῆς πρώτης, δευτέρας καὶ τετάρτης θὲ
τοῦς ἀνὴν ὁμως καὶ ἐπὶ τῆς ἄρσεως. Συστολή δὲ συμβαίνει μετὰ
τὴν πρώτην βραγείαν τοῦ τρέτου, πέμπτου καὶ πρώτου ποδός, ἐνίστε
δὲ τοῦ δευτέρου, καὶ ἐπὶ τῆς βουκολικῆς τομῆς, ἀλλ' ὅμως μόνον
πός κυμβαίν σύμχτων.

293. Καὶ ώς πρός την χρήσιν των διχρόνων ἀκολουθεί ὁ Νόννος δολίμιος παραδείγματου, οίτο όταν την παραλήγουσαν τοῦ διάρρ άλλοτε μὲν μεταγερίζηται ώς μακράν, δήλον ότι καθ "Ομορον, άλλοτε κό αρτείαν, ἀκοαύτας την παραλήγουσαν τοῦ ἐρρείων ἡ ἐριειον καὶ τὴν προπαραλήγουσαν τοῦ ἔριθείος ταὶ ἐκελος (ἐκλος), εἰθ καὶ ἐδε, ἐιονέσου καὶ ἀνωνόσοιο. Καὶ ώς πρός τὸν διπλαπασμόν τοῦ τουμφώνων ἀκολουθεί τῆ ἔππαλαι καθιερωμένη συνιθιές λέγων ἔλλοδε, ἀντέφελος, ἔρρηδε, ἔσουτο, ὁρρισπός. Φιλογωρεί δὶ ἡ τοικύτη θέσει μακρά ἐν τῆ τετάρτη θέσει, ἐπὶ δὲ τῆς ἄρεισες συμβαχίνει τοῦτο μένον κατά τὴν διετέραν καὶ τετάρτην χώραν, καὶ ἐνταθα δὶ κατ ἀνάγανη (οἱτο Διονίο. 2, 390. 31, 45). Καὶ τὴν χρῆσιν δὶ τοῦ ἐριλκιστικοῦ τ χέριν τὐρωνίας ἢ τοῦ μέτρου ἀπορεύγει όσον τὸ δυνατόν. —Καὶ κατά τὴν ἀποθείων δὲ τοῦ ξαμέτρου μεταγερίζεται μεί ζονα αὐστηρέτητα, οἰτο ἀπορεύγει καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ ζονα αὐστηρέτητα, οἰτο ἀπορεύγει καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ ζουα αὐστηρέτητα, οἰτο ἀπορεύγει καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ ζεναι οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ ζεναι οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ τοῦ ἐνερου ἀπορεύγει δου τοῦ ἐνερου ἀπορεύγει όταν τὸ δυνατόν. —Καὶ κατά τὴν ἀπορεύγει καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ τοῦ ἐνερου ἀπορεύγει δου τοῦ ἐνερου ἀπορεύγει καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ τοῦ ἐνερου ἀπορεύγει δου τοῦ ἐνερου ἀπορεύγει δου τοῦ ἐνερου ἀπορεύγει καὶ οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ τοῦ ἐνερου ἀπορεύγει δεναι οἱ ὁπαδοὶ αὐτρῦ ἐνερου ἐνερο

την χρήσεν τροχάτιων λέξεων εν πέλει τοῦ στίχου. Καὶ ως πρός την άποργηλην δι τῆς χασμωδίας ύπερθαίνει πάντας τοὺς προκατόχους επικούς. Προσέτι δι καὶ ἡ ἄδεια τῆς χρήσεως τοῦ πρώντου τρόπου τῆς κοινῆς ἰκανῶς περιωρισμένη εὐρίπεται παρὰ Νόννη Τηρείται δι ἡ ποσότης τῆς μακρες, ώστε συμβαίνει χασμωδία, ἐν ἐξαιρετικαῖς μόνον περιστάπεσιν, οἰον ἐν ταῖς ρράσεια Ζεῦ ἀτα, ὡ ἀτα, εὖ εἰδὸς κτλ, ὡς παρελκῶν ἐς τοῦ 'Ομήρου.

294. 'Αξία μνείας είνε καὶ ἡ νεωστὶ γενομένη παρατήρησης, ότι ὁ Νόνος πρώτος καὶ τινες τῶν ὁπαδῶν αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν λογικὸν τόνον οὐχὶ ἀδιαφόρως είχον, οἰον ἀπέρευγον νὰ ποιῶσι τὸν στίχον τελιυτῶντα εἰς λίξιν προπαροξύτουνο, οἰον ἐλεγον μὲν ὑτατῶν κοῦσα, γυναὶκα, ἰόντα, ποταμοῖο, ἀτραπιτοῖο, γιαμπταί, οὐχὶ δὶ καὶ ἐξουσα, ἐβοντα, ἔχοντα, ποιθμοιο, ὑτετέριου, φέρεσθαι. Οῦ μένον δὲ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν προπαροξυτόνων, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν τῶν όξυτόνων καὶ παροξυτόνων παρεπαρίθησαν περιορρισμοί τινες.

295. Τυμάς δὲ τοῦ έξαμέτρου οἱ περὶ τὸν Νόννον ἀνεγνώριζον ὡς άναγκαίας και άπαραιτήτους μόνας τὰς τοῦ τρίτου ποδός, ὅθεν καὶ ούδεὶς στίγος εύρισκεται παρ' αὐτοῖς μὴ ἔχων τοιαύτην τινὰ τομήν. Πάσαι δὲ αἰ ἄλλαι ἐθεωροῦντο ὑπ' αὐτῶν ὡς τυχαῖαι καὶ ἐπουσιώδεις, καί τοι καὶ ταύτας ὑπέτασσον εἰς αὐστηροὺς κανόνας. Ἐκ τῶν δύο δὲ τομῶν τοῦ τρίτου ποδός πολλῷ ἐπικρατεστέρα ἢ παρὰ πᾶσι τοῖς προηγηθεῖσιν ἐπικοῖς εὐρίσκεται ἡ κατὰ τρίτον τροχαῖον. Εἰς τὴν ουθμικήν όμως ταύτην διαίρεσιν τοῦ στίχου ὡς εἰς κύριον αἴτιον δέν πρέπει να αποδοθή το ότι οι περί τον Νόννον σπανιώτατα μεταχειρίζονται τον σπονδείον κατά την τρίτην χώραν, διότι ή πενθημιμερής τομή ευρηται παρ' αὐτοῖς πολλῷ συχνότερον τῶν κατὰ τὴν τρίτην χώραν σπονδείων οίον έν τῷ α΄ βιβλίω τῶν Διονυσιακῶν εὐρίσκονται 102 μεν πενθημιμερείς τομαί και 432 κατά τρίτον τροχαΐον, δμως δε μόνον 14 τρίτοι σπονδείοι, εν δε τῷ 6' 126 πενθημιμερείς καὶ 586 κατά τρίτον τροχαΐον, διως δέ μόνον 19 τρίτοι σπονδεΐοι, έν δέ τῷ ἐπυλλίφ τοῦ Μουσαίου 67 μὲν πενθημιμερεῖς καὶ 276 κατὰ γ΄ τροχαΐον, μόνον όμως 19 τρίτοι σπονδεΐοι, έν δέ τη Έχφράσει τοῦ Χριστοδώρου 109 πενθημ. καὶ 307 κατὰ γ΄ τροχαΐον, μόνον δὲ 25 τρίτοι σπονδείοι. Οὐχί λοιπόν διὰ τὴν ἐπικρατούσαν χρῆσιν τῆς κατά τρίτον προχαΐον τομής σπανιώτατα μεταχειρίζονται οί περί τον Νόννον τὸν σπονδεῖον κατὰ τὴν γ΄ χώραν, ἀλλὰ πιθανώτερον δι' ἄλλον τινά λόγον ἀπέφευγον ἐπέτηδες τὴν συχνήν αύτοῦ χρῆσιν ἐνταῦθα καὶ Ισως ὅπως μὴ γενθεται μονοτονία ἐκ τῆς ὁμοίας ἀποθέσεις; τῶν δύο κάλων τοῦ στίχου. Έκ δὲ τῶν ἄλλων τομῶν τὴν μὴν κατὰ τέ ταρτου τρομαίον ἀπέφευγον καὶ οἱ περὶ τὸν Νύννον ὡ; καὶ οἱ πρὸ ἀὐτῶν ἐπικοί, ἀσαύτως δὲ καὶ τὴν κατὰ τρέτον πόδα τομήν, ὁπως μὴ διαιφήται ὁ στίχο; εἰς δύο Ισω μέρη, ὁπερ ἀφόρητον. Συχνοσάπ τοὐ αναιτόν εἰνε ἡ βουκολική τομή. Έν ῷ δὲ καθ ὅλου τὸ ἡρῷον ἀποθαίει εὐρυθμότερον, ὁταν ὑπάρχη ποικλία τῶν θεμιτῶν τοῦ στίχου τομῶν καὶ δὲν ἐπαναλαμβάνηται κατὰ κόρον ἡ κατὰ πόδα τομή, παρά τῶ Νένν ἐρνὶ στίκου ὑπάρχουι στίχοι τοιότοι, οἱο εἰξῆν.

1, 80 βουκόλος | αὐχένα | δοῦλον || Έρως ἐπεμάστιε | Γκεστῶ

1, 133 μπτέρι | βόστουχα | ταύτα || κομίσσατε, κυκλάδες | Γαύραι.

1, 286 πέρος | άδροχος | όρνις || έλούσατο || γείτονι | πόντω.

1, 384 ἄζομαι | αὐχένα | γαῦρον || ἀγήνορος | Ἰαπετοῖο. 296. Τὸ δ. ἐξάμετρον ἐν τῆ Δυρικῆ ποιήσει. Τῆς λυρικῆς ποιήσεως οίχεια είνε ή συστηματική σύνθεσις. "Αν δὲ καὶ ή πρὸ τοῦ Όμήρου λυρική ποίησις (ύμνοι, νόμοι), ήτις πιθανώτατα μετεχειρίζετο τὸ δακτυλικὸν ἐξάμετρον, μετεγειρίζετο τὴν συστηματικήν σύνθεσιν, οὐδὲν περὶ τούτου γινώσχομεν, εἰκάζοντες δὲ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς μελικής ποιήσεως, ήτις ἀπαιτεῖ συστηματικήν σύνθεσιν, καὶ ἐκ τοῦ παραδείγματος της άρχαιοτάτης ποιήσεως των άλλων Ίνδογερμανικών έθνων, ήτις ήτο μελική διηρημένη είς στροφές, ύπολαμδάνομεν ώς πιθανωτάτην την συστηματικήν διαίρεσιν καὶ τῆς προομηρικής λυρικής ποιήσεως. Ἡ γνώμη αυτη ἐπιρρωνύεται καὶ ἐκ τούτου ὅτι ἐν τἢ τελευταία της Ἰλιάδος ραψφδία (στ. 725-775) ο κομμός ἐπὶ τῷ θανάτφ του Εκτορος, ώς πρώτος παρετήρησεν ο Οὐεστφάλιος, είνε ώταὐτως συντεθειμένος, ότε δηλαδή θρήνος της 'Ανδρομάχης (στ. 723-745) καὶ ὁ τῆς Ἑκάθης (748-759) καὶ ὁ τῆς Ἑλένης (762-775 έκβαλλομένου του 770 και 772) συνέστηκεν έκ τριστίγων στροφών, ό μεν της 'Ανδρομάχης εξ έπτα τοιούτων, ο δε της Έκαθης εκ τεσσάρων, έχ τοσούτων δὲ ήτοι τεσσάρων καὶ ὁ τῆς Ἑλένης. Ἐν τέλει εδέ τοῦ α΄ καὶ δ΄ μέρους παρενεδάλλετο ἐπιφώνημα τοῦ χοροῦ τῶν Τρφάδων. Συνέχειαν δὲ τῆς προομηρικῆς ταύτης λυρικῆς ποιήσεως πρέπει νὰ ύπολάδωμεν ούχὶ τοὺς Όμηρικοὺς ὅμνους, οῖτινες ὡς πρὸς τὰν κατασεινὴν τοῦ εἶξαμέτρου ἀκολουθοῦσι τοῖς νόμοις τοῦ Όμπημαοῦ ἔπους (πρῶλ. Eberhard, metrische Benbachtungen zu den hom Hymnen, Magdeburg 1886 καὶ 1887), ἀλλὰ τὰν πόσχον τοῦ ᾿λλαμάνος, οὐ σώζονται τέσσαρα ἔξάμετρα ἔχ τινος παρθενείου τὰ εἶξάς:

ου μ' έτι. παρθενικαι μελιγάρυες ιμερόφωνοι, γυτα φέρειν δύναται: Βάλε διι βάλε κπρύλος είπν, ός τ' έπι κύματος άνθος άμ' άλκισόνεσσι ποτίται ναλεγές ίτος έχον. άλιπόρφυρος είπρος δονις.

Τά πρός κιθάραν καὶ μετ' όρχηστικής αινήσεως ἀλόμενα ταῦτα ἐξάμετρα, Οθν πιθανή φαίνεται ή συστηματική αὐτῶν σύνθετις, ἔχουσι
πλὴν τῆς πάντοτε απονδεικλής ἀποθίσεως πάντας τοὺς ἄλλους πόλας
καθαρούς δεατίλους, τομάς δὲ τρὶς μέν τὴν πενθημιμερή, ἀπαξ δὲ
τὴν κατὰ τρίτον τροχαῖον, τρὶς δὲ τὴν βουκολικήν. Τὶ καθαρότης
δὲ τῶν ποδῶν δὲν πρέπει νὰ ὑποληφθή ὡς καινοτομία τοῦ 'Αλαμᾶνος,
σίον συμβαίνει παρὰ Νόννφ, ἀλλ' ὡς λειψανον τῆς ἀρχαιστάτης '
γρήσεως.

297. Τὰν αὐτὰν ἀρχαϊκὰν μορφὰν τοῦ έξαμέτρου εὐρίσκομεν καὶ έν τῷ έξαμέτρφ τῆς Αἰολικῆς λυρικῆς, τῷ καλουμένφ Αἰολικῷ ἔπει, περί ού είδικώτερον θα εξπωμεν κατωτέρω έν τῷ λόγφ περί των Αίολικών δακτυλικών μέτρων. "Οτι δὲ καὶ οἱ Λίολεῖς ποιηταὶ τὰ Λίολικά επη μετεχειρίζοντο συστηματικώς δεν δυνάμεθα μεν νῦν ἀπ' εὐθείας νὰ ἀποδείζωμεν, διότι οὐδὲν ἀχέραιον ποίημα σώζεται, ἀσφαλως δμως εἰκάζομεν έκ τῆς έλευθέρας μιμήσεως ὑμεναίου τινὸς τῆς Σαπφούς ὑπὸ τοῦ Κατούλλου, τοῦ 62ου ποιήματος, ὅπερ ὡς τὸ τελευτσίον λείψανον δακτυλικής στροφικής συνθέσεως τής Σαπφούς μεγίστην προσλαμβάνει σημασίαν. Τὸ ποίημα τοῦτο τοῦ Κατούλλου σύγκειται έκ τῶν έξῆς μερῶν, α΄) μέν τοῦ προοιμίου, ὅπερ σύγκειται έχ δύο άμοιβαίων τετραστίγων στροφών, τῆς μέν τῶν νεανιῶν, τῆς δὲ των παρθένων (στ. 1-10): 6') δὲ ἐκ τῆς προφδοῦ, ῆτις σύγκειται ἐκ δύο τετραστίχων στροςών των νεανιών (στ. 11-19) γ΄) δὲ ἐκ τῆς μεσωδού, ήτις σύγκειται έξ όκτω άμοιβαίων πενταστίγων στροφών (20-58) καὶ δ΄) ἐκ τῆς ἐπφδοῦ, ἥτις συνέστηκεν ἐκ δύο τετραστίγων στροφών των νεανιών (στ. 59-66). Το δ' έφύμνιον Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee! ἐπάγεται τῷ τέλει ἐκάστοτε τῆς ιρόξης έκατέρου ἡμιχορίου. "Ετερον δὶ λείψανον στρορικῆς τοῦ ἐξαμέτρου συθίσειος παρέχεται ώταύτως ὁ Κάτουλλος πέλιν ἐν ἐπιθελαμέφ (64, 323-380). Το όλον ποίημα ἀκολουθεί μέν, κὸ στροραί ομίνονται γεγραμμέναι κατὰ παλαιότερόν τι είδος συθίσεως καὶ πιθανώτατα τῆς Σαπρούς. Σύγκειται δὲ το ποίημα ἐκ πενταστίχων στροφών μετὰ τοῦ ἐξῆς τακτικῶς ἀνακυκλομένου ἐρυμνίου' currite ducentes subtegmina, currite fusi.

298. Τῆς συστηματικῆς συνθέσεως τῶν ἐξαμέτρων γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τοῖς μελικοῖς μέρεσε τῶν βουκολικῶν τοῦ Θεοκρίτου, καίτοι τὸ είδος των έξαμέτρων τούτων διαφέρει των του 'Αλαμάνος καί των Αἰολέων ποιητών, ἀκολουθεί δὲ τῷ "Ομηρικῷ ἐξαμέτρῳ, καθ' ἄ προείπομεν. Τὰ ὑποτιθέμενα ταῦτα μελικὰ μέρη (διότι τὰ βουκολικά καὶ μιμικά ποιήματα τοῦ Θεοκρίτου έγράφοντο ούχὶ πρός ψδήν, ὅπως τὰ δημοτικά, ἄπερ ὁ Θεόκριτος ἐμιμεῖτο, ἀλλ' ἀπλῶς πρὸς ἀνάγνωσιν) διαιρούνται εἰς ἰσομέτρους στροφάς, ὅπως τὰ τοῦ ἀλκμᾶνος καὶ τῶν Λεσδίων ποιητῶν, αἵτινες ἐνιαχοῦ, οἶον ἐν εἰδυλλίφ α΄ καὶ 6΄, γωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων διὰ κοινοῦ τινος ἐφυμνίου. Τὰ τοῦ Βίωνος όμως και Μόσχου βουκολικά ποιήματα όπως και αι εκλογαί του Οὐεργιλίου δέν κατωρθώθη να διαιρεθώσιν εἰς έντελῶς συμμέτρους στροφάς. Καὶ παρὰ Θεοκρίτω δὲ ἡ στροφική σύνθεσις εὑρίσκεται μόνον έν τοϊς μελικοϊς μέρεσιν ή ώς τοιούτοις ύποτιθεμένοις, ώς εξπομεν, τουτέστιν έν τῷ δευτέρφ ποιήματι καὶ ἔν τισι βουκολικοῖς ἀγῶσιν. Οί δὲ ἀποπειραθέντες, οίος ὁ ᾿Αρήνσιος (Ahrens), νὰ διαιρέσωσιν εἰς στροράς καί τὰ προκγούμενα καὶ ἐπόμενα μέρη καὶ καθ' ὅλου πάντα τὰ βουκολικὰ ποιήματα, ἠστόγησαν. Πχοὰ Θεοκρίτφ λοιπὸν εὐρίακεται στροφική διαίρεσις ἐν τοῖς έξῆς. καὶ τρίστιχοι μὲν στροφαὶ τὸν άριθμον 14 εύρισκονται έν Θεοκρ. 3,12 (έκδαλλομένου του στ. 27), φη προυλομηται φε προοίτιος εδετε giaerκοι αεδούκη, τειδησειδοι ge έν 8, 33-60, 63-70, 72-80 (ἐκδαλλομένου τοῦ 77 στίχου «ἀδὺ δε γώ μόσχος γαρύεται, άδυ δε γά βώς»)· τρισκαίδεκα δε πεντάστιχοι έν 2, 58 μετά όκτω τετραστίχων προηγουμένων, έκάστης αὐτων προταττομένου έφυμνίου. Ἡ δὲ σύνθεσις τοῦ ἄσματος τῆς ἀοιδου γυναικός έν ταϊς 'Αδωνιαζούσαις (15, 100) δέν είνε σαφής, δπως καὶ ἡ τοῦ α΄ εἰδυλλίου. Πρόλ. Rossbach spec. Metrik 3 σελ. 53. 299. Το δ. εξάμετρον εν τῷ δράματι. Ἡ μεν τραγωδία χρῆσιν

ποιείται των έξαμέτρων κατά στίγον κατά την πέλουταίαν περίοδον αύτης έν μονφήκισες ξόσμασης άλλ όμως καί ένταθθα σπανίως μόνοι καί εκάστοτε ούχι πλειόνων των τεσσάρων μέχρι έξ. Και παρ' Αξσύλω μέν ούδαμου εθρίσκονται έξαμετρα κατά στίγον. Παρ' Σοφοραλει δι εθρίσκονται πόντε ίξαμετρα έν Τραχνίαις 1018 ώς μεσφιδικόν ξόμα μεταξύ δύο μονφόκιών στροφών που Ήρακλέους, αίτνες και αύται τό πλείστον έξ ξεμέτρων σύγκειται, είτα δι πίσσαρα έξάμετρα έν Φιλοκτ. 839 ώς μονφόζις έν μέσω χορικού τινος ξόματος μετά καθαρών δακτύλων έκτός τεσσάρου σπονδείων. Παρ' Εθριπιδη δι εθρίσκονται δύο χωρία τό έν Τρφ. 595-601 μετά καθαρών δακτύλων διά παντός καί τό έν δποσπ. Φαίθ. στ. 66-69.

300. Ἡ δὲ κωμφδία ποιεῖται συγνοτέραν χρῆσιν τῶν ἐξαμέτρων, ότε μεν διὰ πλειόνων ότε δε δι' όλιγωτέρων στίγων την των γρησιών ποίησιν παρφδούσα. Τοιαύτα είνε τὰ ἐν Ἱππ. στ. 196, 1015, 1030, 1050, 1066, 1082, Eip. 1063-1113, "Opv. 967, Aug. 770. Τοιαύτα είνε καὶ τὰ έν Είρ. 1270-1301, δι' ὧν σκώπτεται ό φιλοπόλεμος Λάμαγος. Καὶ ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων δὲ τῶν λοιπῶν δραμάτων γίνεται δήλον ότι ή παλαιὰ κωμφδία ήσμένιζε τοῖς παρφδικοίς έξαμέτροις, άτινα πάντοτε σγεδόν εύρίσκονται άναφερόμενα είς τούς χρησμούς. Ἡ δὲ προφορὰ τῶν χωρίων τούτων δὲν ἦτο μελιχή, άλλ' οΐα ή των ίαμδιχών τριμέτρων έν τῷ διαλόγφ, ἔνθα παρενείρονται. "Απαξ δὲ μόνον εὐρίσκονται στιγηρὰ ἐξάμετρα ἐν μελικῷ τινι χωρίω, ἐν τῷ ἐπὶ τέλους τῶν Βατράχων προσοδίω, ὅπερ πλὴν τοῦ τελικού ποδός σύγκειται όλον έκ καθαρών δακτύλων έκτος όλιγίστων σπονδείων. Κατά τὸν Σχολιαστὴν χορικόν τι τοῦ Αἰσχύλου έχρησίμευεν ένταῦθα ὡς παράδειγμα τοῦ ᾿Αριστοφάνους.-Τοσαῦτα περί τοῦ δακτυλικοῦ έξαμέτρου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄

Η ερί του έλεγειακού διστίχου καί των 'Αρχιλοχείων δακτυλικών στροφών.

301. Τό δακτυλικόν ιξάμετρον καὶ ή κατὰ στίχον χρῆσις αὐτοῦ
ἦτο ρύθμική μορφή άρμεζουσα τῆ άρχαιοτάτη Ιερατική καὶ τῆ Ιπική
ποιήσει, αξτινες είχον ήθος σεμνόν καὶ όμαλόν. Ἡ τη ὁπει ὁμος είθνι
πακκολουθήσασα ἐξ ὑποκειμένου λυρική ποίησες δὲν ἡδευατο ἔτι νὰ
άρκισθή τῆ ἀπλῆ ταύτη ρύθμική μορφή, ἀλλὰ πρὸε ἰρμηνιείαν τῶν
ἀλλαιόσεων καὶ ἀντιθέσεων τῶν ψυχικών διαθίσεων ἰχι χρείαν μείζονος ρύθμικής ποκιλίας. "Οθεν διετήρησε μὶν τὸ ἱπιλαλα καθειραμένον καὶ ήδη μέχει τελιούητος ἀνεπτυχιείον μέτρον, συνήψεν όμως
μετ' ἄλλων κώλων εἰς ἐν σύστημα πρὸς ἀκριδεστέραν ἐρμηνιείαν τῆς
μείζους ψυχικής μεταδολής καὶ κινήσεως καὶ σύσες ἐγεννήθησαν αἰ
δίστιχοι ψαχικής μεταδολής καὶ κινήσεως καὶ σύσες ἐγεννήθησαν αἰ
δίστιχοι δακτυλικαὶ στροραὶ τῶν Ἰώνων λυρικών, Τρὶα δὲ εἰνε τὰ
είδη τῶν διστέχων τούτων στροραῖν, ἄτινα παριστώσι τὸν πρώτον
βαθμόν τῆς αὐζήσεως τοῦ δακτυλικοῦ μέτρου, τὸ ἰλεγεικού δίστιχον
καὶ αὐδο 'Αρχιλόχειοι δακτυλικαὶ στροφαί. Λέγομεν λοιπόν ἐρεξῆς
ποὶ ἀύτολο τός αὐζήσεως δακτυλικαὶ στροφαί. Λέγομεν λοιπόν ἐρεξῆς
ποὶ ἀύτολο τὸς διακτιρικαί στοφαί. Λέγομεν λοιπόν ἐρεξῆς
ποὶ ἀύτολος διακτιρικαί στοφαί. Λέγομεν λοιπόν ἑρεξῆς
ποὶ ἀύτολος διακτιρικαί διακτυλικαί στροφαί. Λέγομεν λοιπόν ἑρεξῆς
ποὶ ἀύτολος διακτιρικαί διακτυλικαί στροφαί. Λέγομεν λοιπόν ἑρεξῆς
ποὶ ἀύτολος διακτιρικαί στοφαί. Λέγομεν λοιπόν ἑρεξῆς
ποὶ ἀύτολος μετοδικός μεταξικαί διακτιρικαί δενακτιρικαί διακτιρικαί διακτιρι

α'. Περί του έλεγειακού διοτίχου.

302. Τό έλεγειχούν δίστιχον (πρόλ. § 201 και 122 έν τέλ.) είνε σύττημα έκ δύο δικώλων δακτυλικών μέτρων συγκείμενον, ών τό μέν πρώτον είνε άκατάληκτον, έκ δύο άκαταλήκτων τριποδιών συγκείμενον, αυτό δηλαδή τό ήρφον, τό δέ δεύτερον άσυκάρτητον δικατάληκτον, έκ δύο δηλαδή πενθημιμερών ήτοι καταληκτικών τριποδιών συγκείμενον οἰον τό έξης

ω ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε κείμεθα τοῖς κείνων ῥίμασι πειθόμενοι.

κειμεσα τοις κεινων φημαιος πεουομονου. Και τὸ δεύτερον λοιπόν έχει τον αυτόν τῷ πρώτῳ ρυθμόν, είνε δηλαδή και αυτό δακτυλικόν έξάμετρον μετὰ διπλής καταλήξεως, τῆς μέν έν τφ μέσφ, τῆς δὲ ἐν τφ τέλει. Ἡ ἐλλείπουσα δὲ ἄρσις τοῦ τρίτου καὶ ἐκτου ποδὸς ἀ επληροῦτο ὅτοι διὰ τονῆς, παρεκτεινομένες τῆς θιστως τῶν μεμειωμένων ποδῶν εἰς χρένον τετράσκιμον, ὅ μαλλον διὰ κανοῦ χρένου διαήκου. Περὶ τῶν δύο διαήκων κενῶν χρένων ποιείται λόγον καὶ ὁ Λύγουστῖνος (de mus. 4,14)· « cum duo constitumtur non pleni pedes, unus in capite, alter in fine, qualis ille est:

gentiles nostros | inter oberrat equos.

Sensisti enim, ut opinor, me post quinque syllabas longas moram duorum temporum siluisse et tantundem in fine silentium est.» "Ομοια λέγει καὶ ὁ Κοιντιλιανός (instit. 9, 4, 98): « est enim quoddam ipsa divisione verborum latens tempus ut in pentametri medio spondeo ». Κατά ταῦτα λοιτόν ὁ ῥοθμὸς τοῦ δευτέρου στίχοι τῶν ἱλεγιακών δευτέγου, ὅστις ἱδὶκ ἐκαλείτο ἐἰεγιαίος (πρέλ. Ἡραιστ. σιλ. 52 W. Πλούταγμ, ἡθ. σιλ. 1141 Α), διότι ἐλεγιτόν ἐλέγετο γυκιώτερον καὶ τὸ όλον δίστιχον (πρέλ. π.χ. Θουλ. 1, 132 καὶ Πλάτ. Ἡπάρμ, σελ. 228 D), είχει ἀδε.

Πλην της όρθης ταύτης ἐκδεςτς, καθ' ην τὸ ἐλεγεῖον συνέχειτο ἐκ διο πεθημιμερών (πεθ. . Πραιστ. τελ. 52 W.), ἐρόρετο τὸ πάλαι καὶ ἐτέρα πεπλιμμελημένη, καθ' ην ὁ στίχος οὐτος ἐλαμβάνετο ὡς ἔχων πέντε πόδας, κατὰ μὲν την πρώτην καὶ την δευτέραν γώραν δάκτυλον καὶ σπονδείον ἀδιαφόρως, κατὰ δὲ την τρίτην σπονδείον, κατὰ δὲ την τρίτην σπονδείον, κατὰ δὲ την τετάρτην καὶ πίμπτην ἀνάπαιστον, ὁθεν καὶ πεντάμετες το ἐκολείτο. Τὸ ὁτομα δὲ τοὺτο τεξίρατεια τόδι παρ' Ἐρμπαίναι κτι τὸ Κολοφωνίφ ἐλεγειοποιῷ ἀκμάσαντι κατὰ τοὺς χρόνους Φιλιππου καὶ 'Λλεξανδρου, ὁστις περὶ αὐτοῦ λίγει ώδε (παρ' 'Λθην. ΙΓ' σελ. 598 Α).

Μίμνερμος δὲ τὸν ἱιδὰν ὅς εἔρετο πολλὸν ἀνατλὰς ἔχον καὶ μαλακοῦ πνεῦμα τὸ πενταμέτρου.

303. Το δὲ μετρικόν σχήμα τοῦ ἐλεγεικοῦ διστίχου ἔχει ὡς ἐξής. Ὁ μὲν πρώτος στίχος ἀκολουθεί κυρίως τοῖς νόμοις τοῦ ἀρώου καὶ ταῖς μεταθολαῖς αὐτοῦ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, σπανώτατα δὲ μόνον εθρίσκεται ό σπονδειάζων, οίον παρά Θεόγνιδε στ. 227, 271, 693, 875 καὶ άλλαγος 'Ο δὲ δεύτερος στίγος ποι τό ἰδια καλούμενον Δεγείον τομάν μέν Εχει πάντοτε ἐν τῷ μέσφ, πτις κατὰ σπανιστάτην μόνον Εξαίρεον εθρίσκεται άθετομένη, ώς παρατηρεί καὶ ὁ 'Ποραιστίων ἐν στλ. 53 W. λίγων ώδι: « δεὶ δὲ τὸ ἱλεγείον τέμεσθαι πάντος καθ' ἔτερον τῶν πευθημμαρῶν: «ἱ δὲ μή, ἔσται πεπλημμέλημένον, οίον τὸ Καλλιμάχου.

ίερα νῦν δὲ Διοσ|κουρίδεω γενεή».

"Ομοιον στίχον μνημονεύει ὁ Μέριος Ούκτωρίνις 2561 τόνδε: ήμεζο δ' εἰς Ελλήσ ποντον απεπλέομεν.

"Ισως όμως ό ποιητής έγραψε διηρημένως "Ε.Ι.Ιης πόντον. Τὰ δὲ κατά τὸ μετρικόν σχήμα τοῦ έλεγείου ὁ Ἡραιστίων καλῶς συγκεφαλαιοί έν σελ. 52 W. ώδε λέγων· α του δὲ δακτυλικοῦ πενθημιμεροῦς δίς λαμβανομένου γίνεται τὸ έλεγεῖον άλλὰ τὸ μὲν δεύτερον αὐτοῦ μέρος έπτασύλλαδον ἀεὶ μένει, ἐκ δύο δακτύλων καὶ συλλαδής, τὸ δὲ πρότερον κινουμένους έχει τοὺς δύο πόδας, ώστε ή δακτύλους αὐτοὺς γίνεσθαι η σπονδείους, η τον μέν πρότερον δάκτυλον, τον δέ δεύτερον σπονδείον, η άνάπαλιν τον μέν πρότερον σπονδείον, τον δε δεύτερον δάκτυλον παρ' ἢν αἰτίαν τὸ μέν δεύτερον μέρος ἀεί διπλασιαζόμενον έλεγετον ποιεί, τὸ ὸὲ πρότερον οὐκέτε, ἐὰν μὴ ἐκ δύο δακτύλων συνεστήκη». Έν μέν δηλαδή τῷ δευτέρῳ κώλῳ οἱ ἀκέραιοι πόδες μένουσι πάντοτε καθαροί δάκτυλοι καὶ οὐδέποτε συναιρούνται, ἡ δὲ τελική συλλαθή ώς τοιαύτη είνε άδιάφορος, ώστε δύναται νὰ είνε καὶ βραγεία. Τοῦ δὲ πρώτου κώλου οἱ μὲν ἀκέραιοι ποδες δύνανται ἥτοι ἀμφότεροι νὰ είνε δάκτυλοι ή σπονδείοι ή μόνον ό έτερος αύτων δάκτυλος, ό δ' έτερος σπονδείος. 'Ωρισμένοι δὲ νόμοι περί τῆς χρήσεως τῶν σπονδείων παρά τοῖς δοχίμοις τῶν ἀργαίων ποιητῶν δὲν έζευρίσκονται διὰ τῆς στατικής τέχνης. 'Ο πρώτος σπονδείος είνε παρ' αὐτοῖς συγνός έξ έσου που τῷ δευτέρφ, καὶ διπλοῦς δὲ σπονδεῖος εὐρίσκεται συγνά ἐν ἐπαλλήλοις ἐλεγείοις. Παρὰ δὲ τῷ Καλλιμάγῳ ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τοῦ συνόλου των στίχων εύρίσκεται έχον δέκτυλον μέν κατά την πρώτην γώραν, σπονδεΐον δε κατά την δευτέραν' τα δε λοιπά τρία σγήματα, η τοιδύο δάκτυλοι, σπονδιίος και δάκτυλος, δύο σπονδείοι, σχεδόν τι έξισούνται άλλήλοις (πρόλ. Beneke de arte metr. Callim. σελ. 8). Επί τέλους δε του πρώτου πενθημιμερούς μέρους ούτε συλλαδή άδιάφορος έγγωρεί, ούτε χασμωδία, αἱ δ' έξαιρέσεις είνε σπανιώταται. οίον παρά Θεόγνιδε

στ. 2 λήσομαι άρχόμενος | ούδ' αποπαυόμενος.

1282 έκ σέθεν άλετο μέν | Ίλίου άκρόπολις.

*Ηδη δὲ οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ παρετήρησαν τοιαύτας ἐξαιρέσεις, δθεν ό Μάριος Οδικτωρίνος 2588 λέγει « observabis autem, ne novissima syllaba prioris coli ... brevis sit quamvis quidam ... non sint deterriti, quin brevi syllaba prius colon concluderent ». Πρ6λ. Terent. Maur. στ. 1777. Diomed. 502. O δέ Hλίας ό μοναχός διδάσκων διαρρήδην τὰ έναντία (σελ. 175 έκδ. Studem.) « συνίσταται οὖν το έλεγεῖον μέτρον έκ (δύο) πενθημιμερών τομών, έκατέρας έγούσης συλλαβήν άδιάφορον», είγεν ὑπ' ὄψιν τὴν των μεταγενεστέρων Έλλήνων χρήσιν, οΐου Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνού, όστις οὐδαμῶς ένταὐθα έδυσχέραινεν οὕτε ἐπὶ τῆ ἀδιαφόρω οὐδ' ἐπὶ τῆ γασμωδίχ. Ἐπὶ δὲ τῆς κατακλείδος τοὺ ἐλεγείου ἡγάπων ο; δόκιμοι έλεγειοποιοί να μεταχειρίζωνται βαρυτέραν τινά λέξιν, τουτέστιν ύπερδισύλλαδον, καίτοι καὶ αἱ δισύλλαδοι οὐχὶ σπανίως εὐρίσκονται, ἀπέφευγον δὲ ὅσον τὸ δυνατὸν τὰς μονοσυλλάδους (πρόλ. Θεόγν. στ. 92, 154, 456, 414, 1264, 520, 1280).

304. Εί και τὸ ρυθμικὸν μέγεθος και ή διαίρεσις τῶν κώλων ἐν άμφοτέροις τοϊς στίχοις τοῦ έλεγειαχοῦ διστίχου εἶνε ἡ αὐτή, ὅμως έν τῷ δευτέρῳ διὰ τῆς διπλῆς καταλήξεως διεκόπτετο ἡ ἐνδελέγεια τῆς ἀδῆς και έταράττετο ἡ ἡσύχιος αὐτῆς πορεία, και οὕτω τὸ έλεγεῖον ἐνέφαινε πάθος τι καὶ ταραχήν, ἀπεδεικνύετο δὲ ἐνεργητικώτερον και λυρικώτερον του ήρφου. Χαρακτηρίζων δε αυτό ό Έρμησιάναξ ώς μαλαχόν, καθ' ά προείπομεν, δήλον ότι μετέφερεν είς το μέτρον τὸ ἦθος τῆς ποιήσεως τοῦ Μιμνέρμου. Πρὸς τὸ ἦθος δὲ τοῦ ρυθμοῦ σύμφωνος ήτο κατ' άρχὰς καὶ ή έρμηνεία. διότι ἐν ῷ τὰ λυρικά ποιήματα τὰ έξ ήρφων μόνον συγκείμενα ήδοντο πρός τὴν κιθάραν, τὰ ἐλεγεῖα ἤδοντο πρός τον γοερὸν καὶ θρηνώδη αὐλόν. Το έλεγειακόν διστιχον ήν τις των άρχαιοτάτων στροφικών συνθέσεων, τίς δὲ ὁ πρῶτος εύρὼν καὶ μεταχειρισάμενος άγνοεῖται, διότι ούτε ό Καλλίνος ούτε ό Άρχίλοχος φαίνεται τοιούτος. Πρό τούτων μνημονεύεται ύπο τοῦ Πλουτάρχου (περί μουσ. 3 καί 5) ώς έλεγείων ποιητής ό Τεγεάτης ή Θηβαΐος Κλονάς (1). Εί μη λοιπόν έγεννηθη,

(1) 'Ο Πλούταρχος καθ' 'Πρακλείδην μέν γράφαντα συναγωγήν τῶν ἐν μουσικῆ

όμως κατ' έξοχὴν ηὐξήθη καὶ ἤκμασεν ἐν Ἰωνία ἡ τὸ μέτρον τοῦτο μεταχειριζομένη ποίησις, δήλον ὅτι ἡ ἐλεγεία. Ἐνταῦθα ὁ Καλλῖνος την της έλευθερίας απώλειαν προβλέπων έξεγείρει δια των έλεγείων αύτοῦ τοὺς "Εφεσίους ἐκ τῆς ἀργίας καὶ ἐαθυμίας πρὸς τοὺς πολεμικοὺς άγωνας, ως ύστερον ὁ Τυρταΐος προτρέπει τοὺς Σπαρτιάτας νὰ σώζωσι μέν τὸν παλαιὸν τῆς πολιτείας κόσμον, νὰ ἀγωνίζωνται δὲ εὐτόλμως πρός τους πολεμίους. 'Ο δὲ 'Αρχίλοχος ἄδει τὰ έλεγετα παλαίων πρός τὰ δυστυχήματα τοῦ πολυταράχου αύτοῦ βίου. Μάλλον δ' έξ ὑποκειμένου είνε ὁ μελαγχολικὸς τόνος ἐν ταῖς ἐλεγείαις τοῦ Μιμνέρμου, έν αἷς ἄδει τὰ τοῦ ἔρωτος αύτοῦ παθήματα καὶ ματαίως ποθεί τὰ ἀγαθὰ τῆς νεότητος, τὸ δὲ γῆρας νομίζει ἴσον τῷ θανάτῳ. *Αμα δὲ πολλή ἦτο ἡ χρῆσις τοῦ ἐλεγείου καὶ ἐν τῆ αὐλφδικῆ τῶν νόμων ποιήσει. Ὁ Πολύμνηστος, ὁ Σακάδας καὶ ἄλλοι λέγονται έλεγείων ποιηταί, όλοι νόμοι καλούνται έλεγοι (1) καὶ ό Μίμνερμος δὲ ήσε πρὸς αὐλὸν έλεγειακόν τινα νόμον, τὸν τόμον πραδίας (2). Έκ τῆς θρηνφδικῆς δὲ χρήσεως έν τοῖς αὐλφδικοῖς νόμοις μετέδη ὕστερον τὸ έλεγεῖον εἰς τὰ ἐπιτύμδια ἐπιγράμματα καὶ ἐκ τούτων πάλιν εἰς τὰ ἀναθηματικά. Δῆλον δὲ ὅτι τὰ ἐπιγράμματα ἐστεροῦντο τῆς αὐλφδικής έρμηνείας. "Ομοιον δέ τι μαρτυρεί ὁ 'Αθήναιος καὶ περὶ τῶν παραινετικών έλεγειών τοῦ Ξενοφάνους, Σόλωνος, Θεόγνιδος, Φωκυλίδου και Περιάνδρου (3). 'Αλλ' όμως ὁ Θέογνις ἐν στ. 241 λέγει περί τῶν ἐλεγειῶν αύτοῦ πρὸς τὸν Κύρνον

καί σε σὺν α ἀλίσκοισι λιγυφθόγγοις νέοι ἄνδρες έν κώμοις έρατοῖς καλά τε καὶ λιγέα

ἄσονται.

λέγει ε Κλονάν τόν πρώτον συστησάμενον τοὺς αὐλομδικοὺς νόμους καὶ τὰ προσόδια έλεγείων τε καὶ ἐπῶν ποιητήν γεγονέναι». Κατά δὲ Γλαῦχον τον ἐξ Ίταλίας ('Ρηγίνον) γράφαντα σύγγραμμα περί τῶν ἀρχαίων ποιητών τε καὶ μουσικῶν λέγει τὰ ἐξῆς περί τοῦ γένους καὶ τῶν χρόνων τοῦ Κλονᾶ· «Κλονᾶς δὲ ὁ τῶν αὐλφῶικῶν νόμων ποιητής ὁ ὁλίγω ϋστερον Τερπάνδρου γενόμενος, ὡς μὲν ᾿Αρχάδες λέγουσι, Τεγεάτης ην, ως δε Βοιωτοί, Θηδαΐος. Μετά δε Τέρπανδρον και Κλονάν 'Αργίλογος παραδί-

δοται γενέσθαι ». (1) Πρόλ, Πλούτ, περί μουσ. 3. 4 « καὶ Πολύμνηστον τὸν Κολοφώνιον τὸν μετὰ τούτον (Κλονάν) γενόμενον τοῖς αύτοῖς χρήσασθαι ποιήμασιν». 8. b αοί δὲ περί Σακάδαν (ήσαν ποιηταί) έλεγείων έν άργη γαρ έλεγεία μεμελοποιημένα οί αυλι δοί ήδον... γέγονε δὲ καὶ Σακάδας ὁ ᾿Αργεῖος ποιητής μελών τε καὶ ἐλεγείων μεμελοποιημένων». (2) Πρόλ. Πλούτ, περί μουσ. 8α ακαί άλλος δ΄ έστιν άρχατος νόμος καλούμενος

πραδίας, ὄν φησιν 'Ιππώναξ Μίμνερμον αὐλήσαι». (3) 'Αθήν. 14, 632 d. « Σενοφάνης δὲ καὶ Σόλων, Θέογνις καὶ Φωκυλίδης, ἔτι δὲ

Καὶ περί Σόλωνος μαρτυρεί ὁ Πλούταρχος (6. Σόλ. 8) ότι την έλεγείαν αύτοῦ Σαλαμίνα « ἀναθάς έπὶ τὸν τοῦ απρυκος λίθον τὸ φῆρ διεξήλθε». Ταύτα μαρτυροῦσιν ὅτι τῆ ἀρχικῆ μετ' ἀβῆς ἐξαγγελίς τῆς ἐλεγείας πρωίμως προσετίθη καὶ ὁ ἀναγνωστικός τρόπος. Αὶ δὶ τῶν 'Αλεξανθρίνων ἐλεγείαι ἐγράφοντο πρός ἀνάγνωστιν μόνον.

305. "Αξιον τέλος μνείας είνε ὅτι Διονύσιος ὁ Χαλχοῦς, ὅστις ήμμασε κατά την 84 'Ολυμπιάδα, έν τισι των έλεγειων αύτου προέ ταξε τὸ έλεγεῖον τοῦ ἡρώου (πρβλ. 'Αθήν. 13,602 c καὶ 15, 669 e). Πολλήν δὲ ποικιλίαν περί την χρησιν τῶν στοιχείων τοῦ έλεγειακοῦ διστίγου παρέγονται τὰ ἐπὶ λίθων ἐπιγράμματα ότὲ μὲν τῷ ἡρώφ ἐπιφέρονται τρία ἐλεγεῖα,ότὰ δὰ δύο ἡρώοις ἐπιφέρεται ἐλεγεῖον,ἤ δύο ήρφοις έπιφέρεται έλεγεῖον μετὰ ήρφου. ἄλλοτε δύο ήρφοις ἐπιφέρονται δύο έλεγετα, η τούτοις προστίθεται καὶ ήρφον άλλοτε πάλιν δύο πρώοις έπιφέρονται τρία έλεγεία. τρισίν πρώοις έπιφέρεται εν ή τρία έλεγεῖα· τέσσαρσιν ή πέντε ή εξ ή έπτὰ ἡρώοις ἐπιφέρεται ἐλεγεῖον· τῷ ἐλεγείφ ἐπιφέρονται δύο ἡρῷα' προσέτι ἐλεγεῖα μόνα ἄνευ ἡρῷων ήτοι καθ' έαυτὰ ή καὶ ἀνὰ δύο (1) οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὸ πενθημιμερὲς δακτυλικόν μόνον. Πρόλ. Kaibel, epigramm. graeca ex lap. conl. σελ. 701 κέ. Προσέτι παρά Th. Preger, inscript. gr. metr. ex script. praeter antholog. coll. σελ. 244 εὐρήσεις καὶ ἄλλα εἴδη συνθέσεων. Ὁ δὲ Φίλιππος ἐν ἀνθολ. Παλατ. ΧΙΙΙ, 1 ἔγραψεν ἐπίγραμμα είς Παφίην έκ πέντε έλεγείων, ὧν τὸ τέταρτον ἔχει σπονδεῖον κατά τὴν τετάρτην χώραν, τὸ δὲ πέμπτον ἔχει κατὰ πάσας τὰς χώρας σπονδείους.

- 4 έν πᾶσιν μύθοις ἔργοισίν τε καλοῖς
- 5 πάντη γάρ πᾶσιν σην δηλοίς τιμήν.

'Ο δὲ Ἡλίας (aneed. var. Stud. σελ. 175) διαρρήδην διδάσκει ὅτι ἀμφότεραι αί τομαί τοῦ έλεγείου απολλάκις ἀπό σπονδείου μόνου γίνονται», σέρει δὲ παράδειγμα τόδε

μή μου λήθην σὰ ποίει μη λώστε.

Περίανδρος ό Κορίνθιος έλεγειοποιός καὶ τῶν λοιπῶν οἱ μὴ προσάγοντες πρός τὰ ποιήματα μελωδίαν κτλ.».

(1) 'Αρχαίου τινός ἐπιγράμματος ἐν εἰχόνι ἐπιγεγραμμένου ἐν ἀχροπόλει ἀνακειμένη καὶ ἐκ δύο ἐλεγείων συγκειμένου μέμνηται ὁ 'Αριστοτέλης ἐν 'Αθ. πολιτ. κεφ. Τ τούδε.

Διφίλου 'Ανθεμίων τηνδ' άνέθηκε θεοίς, θητικού αντί τέλους ίππαδ άμειψάμενος.

Περιττόν δὲ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι πάντα τὰ σχήματα ταῦτα τοῦ ἐλεγειαχοῦ διστίχου εἶνε ἀδόχιμα.

6'. Περί των 'Αρχιλοχείων δακτυλικών στροφών.

306. Αἱ δὲ 'Αρχιλόχειοι δακτυλικαὶ στροφαί, αῖτινες ὑπὸ τοῦ 'Αρχιλόχου ἐξυρεβείται ἐν οὐδευὶ ἔτι Ἑλληνικῷ ποιήματι διασόθησαν εἰς ἡμᾶς, ἀλλ' ἐν ἀπομιμήσεοι 'Ρωμαίων ποιητών καὶ μάλιστα τοῦ 'Ορατίου, εἰνε δετταί:

α΄) μὲν μετὰ τὸ ἡρῷον ἐπιφέρεται ἡ καταληκτική δακτυλική τριποδία ἤτοι τὸ δεύτερον ἡμιστίχιον τοῦ έλεγείου (hemistichium pentametri, Mar. Victor. 2618), οἷον τὸ τοῦ 'Ορατίου (Od. 4,7)

diffugere nives, redeunt jam gramina campis arboribusque comae.

Σύγκειται δὲ ἡ στροφὴ αὐτη ἐκ τριῶν ἴσων κώλων, ὧν τὸ τέλευταίον καταληκτικόν. Επειδή δὲ ἡ κατάληξις κίτσι ἐν τῷ τέλει τὰνον, ὁ ῥυθμὸς εἶνε ήττον εκεινημένος ἡ ἐν τῷ ἐκεγειακῷ διστίχω. Τὸ δὲ ήθος τοῦ ποιἡματος τούτου τοῦ 'Ορατίου προσίοιει ταἴς παλαιαίς ἐλεγειας, 'Ο νοῦς αὐτοῦ' «τὸ ἐκρ ἔςγεια, ἡ φύσις ἀναγενιάται, ἀλλ' ἡμᾶς περιμένει ὁ θάνατος ». 'Οτι δὲ ἡ στροφὴ αὖτη εἶνε εὖρημα τοῦ 'Αργιλόγου, μαρτυρεί ὁ Τερεντιανὸς Μαῦρος 1803. Περὶ τῆς στροφῆς ταὐτης ἐν ἐπιγράμμασιν ἐπὶ λίθων πρέλ. Kaibel, epigr. Gr. ἀρ. 188 καὶ 800.

6') δὲ τῷ ἡρώῳ ἐπιφέρεται ἡ δακτυλικὴ τετραποδία μετ' ἀποθέσεως σπονδειακῆς (τροχαϊκῆς), ἡ δὲ συναίρεσις ἐγχωρεῖ κατὰ πάσας τὰς γώρας εἶον τὸ τοῦ 'Όρατίου (Od. 28)

te maris et terrae numeroque carentis arenae mensorem cohibent, Archyta.

*Ωσκύτως Od. 1, 7. Εροd. 12. Έκ των τοῦ 'Αρχιλόχου ένα μόνον στίγον διέσωσεν ὁ 'Ήφαιστίων, όστις σελ. 23 W. λέγει «κάλ τὸ τετράμετρον καταληκτικόν εἰς δισύλλαθον, ὁ πρώτος μὲν ἐχρήσατο 'Αργίλογος ἐν ἐπφδοῖς'

φαινόμενον κακόν οἴκαδ' ἄγεσθαι».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄

Περί των Αιολικών δακτυλικών μέτρων.

307. Αἰολικὰ δακτυλικὰ καλοῦνται ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετρικῶν (ήφαιστ. σελ. 24 W.) όσα τὸν μὲν πρῶτον πόδα ἔχουσι πολυσχημάτιστον (1), ένα δηλαδή των δισυλλάδων άδιάφορον, ήτοι σπονδείον η ταμβον η τροχατον η πυρρίχιον, τοὺς δ' ἐν μέσφ δακτύλους πάντας. τὸν δὲ τελευταΐον πρὸς τὴν ἀπόθεσεν σπονδεῖον μὲν ἢ τρογαΐον διὰ τὸ τῆς τελευταίας ἀδιάφορον, ἔτι δὲ δάκτυλον ἢ κοπτικόν διὰ τὸ τῆς τελευταίας ώσαύτως ἀδιάφορον, ἐὰν εἶνε ἀκατάληκτα, εἰς συλλαδήν δὲ μεμειωμένον, ἐὰν εἶνε καταληκτικά. Τῶν τοιούτων μέτρων πολλήν μέν έποιήσαντο χρήσιν οι Λέσδιοι μελικοί, έν εὐκόλοις έρωτικοῖς καὶ συμποτικοῖς ἄσμασιν, ὧν ἡ διάνοια εἶγεν όλιγώτερον πάθος, όλιγωτέραν δὲ ὁ 'Ανακρέων. Τούτου τὰ Αἰολικὰ διαφέρουσι κατά τινα των του 'Αλκαίου και της Σαπφούς. Και πρώτον μέν τὰ τών Λεσθίων μελιχών έχουσι συνήθως τόν πρώτον πόδα ένα των δισυλλάβων άδιάφορον, σπανιώτατα δὲ καὶ κατ' ἐξαίρεσιν δάκτυλον (οἴον 'Αλκαίου ἀπόσπ. 47, Σαπφούς 102. 27). Τὰ τοῦ 'Ανακρέοντος ὅμως καί τὰ τῶν ἄλλων ποιητῶν τῶν τὰ Αἰολικὰ μεταχειρισαμένων (οῖου του Θεοχρίτου έν 29) έχουσε μόνον τον δάκτυλον ή σπονδείον. Είτα δε τὰ μεν τοῦ 'Ανακρέοντος παραλαμδάνουσιν εν τῷ μέσω καὶ σπονδείους, τὰ δὲ τῶν Λεσδίων μελικῶν ἔχουσι τοὺς ἐν τῷ μέσφ πάντας δακτύλους, ώς μαρτυρεϊ ό Ἡφαιστίων έν σελ. 24 W. Έπειτα δέ τὰ μὲν 'Ανακρεόντεια περατοῦνται μόνον εἰς σπονδεῖον (τρογαῖον) ή είς συλλαθήν τὰ καταληκτικά, τὰ δὲ τῶν Λεσδίων παρὰ ταῦτα καὶ είς δάκτυλον ή κρητικόν. Συμφώνως λοιπόν πρός την διάνοιαν τῆς ποιήσεως καὶ ό ρυθμός τῶν αἰολικῶν δακτυλικῶν εἶνε εὐπετής καὶ άπλους: ἴσα μέτρα ἄνευ προκαταλήζεων και ρυθμικής μεταβολής διαδέχονται άλληλα κατὰ στίχον, άλλ' οῦτως ὥστε συνήθως ἀνὰ δύο

διά τῆς λογικῆς διαιρέσεως συνάπτονται εἰς δίστιχον σύστημα ἡ στροφήν. Μαρτυρεί δὲ τοῦτο διαιρρήδην ὁ Ἡραιστίων περὶ τῶν δεκτυλικῶν πενταποδιῶν τῆς Σαπροῦς σελ. 60 W. Πρέλ. καὶ σελ. 25 W. Καὶ τὸ μὲν συχνότατον μέτρον εἶνε ἡ τετραποδία, ἡν ὁ Ἡραιστίων καλεί τετράμετρον. "Εχει δὲ αῦτη τὸν εκλυταῖον πόδα ἤτοι α') δάκτυλον ἡ κρτικών), ὁἰον Σαπροῦς ἀπόσπασμα.

40 Έρος δαὖτέ μ' ὁ λυσιμέλης δόνει γλυκύπικρον ἀμάχανον ὅρπετον.

41 "Ατθι, σοι δ' εμεθεν μεν απήχθετο δροντίσδην, επι δ' Ανδρομέδαν πότη.

42 Έρος δαὖτ' ἐτίναξεν ἔμοι φρένας,

άνεμος κατ' δρος δρύσιν έμπεσων. Τετραποδίαι δὲ μετὰ δακτύλου τοῦ πρώτου ποδὸς εἶνε αἰ τοῦ 'Αλκαίου ἀποπα. 47 α ἄλλοτα μὲν μιλιάδεος, ἄλλοτε δ' | ὁξυτέρω τρισόλων άρυτήμενοι» καὶ Σαπρ. ἀπόσπ. 102 αἦρ ἔτι παρθενίας ἐπιβάλλομα». - "Η β') σπονδείον (τρογαίον), οἰον τὸ Σαπρ. ἀπόσπ. 98

θυρώρω πόδες έπτορόγυιοι, τὰ δὲ σάμβαλα πεμπεβόπα, πίσυγγοι δὲ δέκ' έξεπόνασαν

καὶ ἀπόσπ. 113 καὶ 43. Τὸ αὐτὸ μέτρον ἦτο χρήσιμον κατὰ στίχον παρ' 'Ανακρόοντι ('Ήφαιστ. σελ. 23 W.), μετὰ δακτύλου τοῦ πρώτου ποδός, οἰον ἀπόσπ.

67 άδυμελές, χαρίεσσα χελιδοί. 68 μνᾶται δηὖτε φαλακρὸς "Αλεξις.

Μετά δὶ τὴν τετραποδίαν ἐν χρήσει εἰνε ἡ πενταποδία, ἢν ὁ Ἡφαιστίων λέγει πεντάμετρον. Εὐρίσκεται δὲ αὐτη μόνων παρὰ Σαπφοί
καὶ 'Αλκαίφ καὶ τῷ μιμντῆ αὐτοῦ Θεοκρίτφ, οιχὶ δὲ παρ΄ 'Ανεκρένττι. 'Ο πρῶτος ποὺς εἰνε ἀεί τις τῶν δισυλλάδων. 'Ερει δὲ τὸ
μέτρον τοῦτο τὸν τελευταίον πόδα ἤτοι α') δάκτυλον, καὶ τοῦτο εἰνε
τὸ λεγόμενον Σαπρικόν τεσσυηρεσκαιθεκαιόλλαβον, ῷ μέτρῳ ἔγραψεν
τὸ λεγόμενον στοκριατά τοῦ δευτέρου βιβλίου (Ἡφαιστ. σελ. 25. 65
W.), οἰον τὸ ἀπόσπ. 33

ηράμαν μεν έγω σέθεν, "Ατθι, πάλαι πότα.
"Ωσαύτως ἀπόσπ. 32. 34. 35. 36. 37. 'Αλκαίου απόσπ. 25 καί
τό 29 ποίημα τοῦ Θεοκρίτου, δπερ ἐποίησε κατὰ μίμησιν παιδικοῦ

⁽¹⁾ Τόν πολυσχημάτιστον τοῦτον πόδα οἱ νεώτεροι μετρικοὶ κατ' εἰσήγησιν τοῦ Γ . Έρμαννοῦ καλοῦσιν alo.lex)» βάσεν.

τινος τοῦ 'Αλαμίου· η β΄) σπονδείον, οἰα τὰ έξης της Σαπφοῦς ἀποσπάσματα·

39 ήρος άγγελος ίμερόφωνος απδων.

104 τίφ σ', ὅ ξίλε γάμβρε, κάλως ἐϊκάσδω; ὅρπακι βραδίνω σε κάλλιστ' ἐϊκάσδω.

38 ώς δὲ παῖς πεδὰ μάτερα πεπτερύγωμαι.
"Επειτα δὲ ἐν χρήσει εἶνε καὶ ἡ ἐξαποδία, καθ' Ἡφαιστίωνα ἐξάμετρον, οἰα τὰ ἐξῆς τοῦ ᾿Αλκαίου ἀποσπάσματα."

46 κέλομαί τινα τὸν χαρίεντα Μένωνα κάλεσσαι, αἰ χρὴ συμποσίας ἐπ' ὅνασιν ἔμοι γεγένησθαι.

45 προς ανθεμόεντος ἐπάϊον ἐρχομένοιο, ἐν δὲ κίρνατε τῶ μελιάδεος ὅττι τάχιστα.

Το μέτρον τοῦτο, όπερ κατὰ τὰ ἄλλα εἶνε δμοιον τῷ ἡρώω πλὴν τοῦ πρώτου ποδός, δν ἔχει πολυσχημάτιστον, ἐκαλεῖτο πρὸς διάκρισν αλολικόν ἔτος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Μερί τῶν δακτυλικῶν χορικῶν τῆς λυρικῆς καὶ δραματικῆς ποιήσεως.

(Κατά δάκτυλον είδος).

308. Πολλφ μάλλον των Ίωνων καὶ Αιολέων εἰς τὸ πρόσθεν προήγαγε τὰ δακτυλικὰ μέτρα ἡ των Δωριέων χορική λυρική ἐκ πολλών καὶ ποικίλων δακτυλικῶν μέτραν καὶ κόλων μείζονα καὶ τιχνικώτερα ἐργασαμένη συστήματα, ἄπερ οι παλαιοί τεχνικοί κατὰ δάκτυλον εἰδος λόγουα τὰ δακτυλικὰ μέτρα τοῦ Στησιζόρου. Τὸ ὅνομα ὁμως τοῦτο ἐπίσης δυνάμεθα νὰ ἐπεκτίνωμεν καὶ εἰς τὰ δακτυλικὰ μέτρα τοῦ ἄλλων λυρικῶν, οἱτικες ἐποιήσαντο χρῆσιν αὐτοῦν, καὶ μάλιστα τοῦ ᾿Αλκμᾶνος καὶ Ἱθύκου, ὡς εἰς ὁμοίων μετρικῶν στοιχείων κόλων τε καὶ μέτραν συνευτώτα, προείτι δὲ καὶ εἰς τὰ δμοιο μέτρα τῆς δραματικής ποιήσεως. Γίνεται δὲ μνεία τοῦ ὀνόματος τούτου παρὰ Πλουτάργφ περί μουσ. 7 έν χωρίφ είλημμένφ έκ τῆς τοῦ Γλαύκου τοῦ 'Ρηγίνου ἀναγραφής ύπερ των άρχαίων ποιητών και μουσικών, εν φ λέγεται ότι του κατά δάκτυλον είδους ούτε ο Τέρπανδρος ούτε ο 'Αργίλογος ἐποιήσατο χρήσιν, ἀλλ' ὁ "Ολυμπος ἐν τοῖς αὐλφδικοῖς νόμοις, έξ οὐ έχορηγήθη αὐτὸ ὁ Στησίχορος(1). Καὶ τὴν τριμερῆ δὲ διαίρεσιν είς στροφήν, άντιστροφήν και έπωδόν, ήτις έκτοτε διέμεινε σταθερός τύπος πάσης της χορικής λυρικής, φαίνεται ότι παρέλαδεν ό Στησίχορος έκ τοῦ τριμεροῦς νόμου τοῦ Σακάδα καὶ Πολυμνήστου (πρόλ. Πλούτ. περί μουσ. 8. 4.). Περί δὲ τῶν περιόδων ήτοι στροφῶν τοῦ Στησιχόρου λέγει ὁ Διονύσιος (περὶ συνθ. όνομ. 19) « οἰ δὲ περί Στησίχορόν τε καὶ Πίνδαρον μείζονας έργασάμενοι τὰς περιόδους είς πολλά μέτρα και κώλα διένειμαν αὐτάς». "Εγραψε δὲ ὁ Στησίγορος τῷ κατὰ δάκτυλον εἴδει τὰ δύο αὐτοῦ ποιήματα, ἄτινα ἐπεγράφοντο ἄθιλα έπὶ Πηιλία καὶ Γηρυονίς, τὰ δὲ τῶν ἄλλων αὐτοῦ ποιημάτων δακτυλικά μέτρα είνε άλλοϊα, άνήκοντα είς τὰ ἐπισύνθετα. Τὸ δὲ κατὰ δάκτυλον εἶδος τοῦ Στησιχόρου ἐμιμήσατο καὶ ὁ "Ίδυκος. 'Ο δὲ πρὸ τοῦ Στησιχόρου ἀκμάσας 'Αλκμὰν φαίνεται ὅτι καὶ αὐτὸς παρελαβε τὸ κατὰ δάκτυλον εἶδος ἐκ τῶν αὐλωδικῶν νόμων, ώς ό Στησίχορος, ὁ συμφωνεί κατά την χρησιν των δακτυλιχῶν χώλων χαὶ μέτρων. Ἐκ τῶν τριῶν δὲ τούτων λυριχῶν ὁ μὲν 'Αλκμὰν ἐκπροσωπεῖ τὴν ἀρχὴν τοῦ εἴδους τούτου, ὁ δὲ Στησίχορος τὴν ἀχμήν, ὁ δὲ Ἰβυχος τὸ τέλος. Μετὰ δὲ τὸν Ἰβυχον οὐδείς ἄλλος έπίσημος λυρικός, ούτε ό Σιμωνίδης ούτε ό Πίνδαρος, έποιήσατο χρήσιν τοῦ μετριχοῦ τούτου εἴδους.

309. Μαρανθίν δὲ τὸ κατά δάκτυλον είδος ἐν τῆ χορικῆ λυρικῆ ανεδιάστησε μετ' οὐ πολύ ἐν τῆ χορικῆ τῶν δρεματικῶν πούπαι. Μικρὰ ὅμως γίνεται ἐνταθθα χρῆσις τοῦ ακτὰ δάκτυλον είδους όπως αλι τῶν δάκτυλον τοῦν ἀκτα ἐναι τῶν ἀκτιλον και τῶν Δωρικῶν καλουμένων.

⁽¹⁾ Τό γωρίον τοῦ Πλουτάρχου ἔχει ώδε « εξιι δ' briv 'Ολύμπου ὁ ἀρμάτιος νόμος, ἐκ τῆς Γλαάκου ἀναγαρῆς τῆς ὑπὴς τοῦν ἀρχείων ποιγτών, μάθοι ἄν τες, καὶ ἐκτ γοιὰη ὅτι Στησύχορο ὁ 'ἰμμοῖου οῦ ''∪ρρίου ότι Τέγπονδρου οῦ' -''Αρχίληνον οὐτο Αλλίκου Ἰμμισίατο, ἀλλι' 'Ολιμπον, 'χεροάμπου τὸ ἀρματίν, νόμος καὶ τὰ κατὰ δάπτολον τίδαι, ὁ τους ἐἐ ὀρίου νόμου φανὶν ἐἰκοι 1Εβλ. 70λ. ἐκ ἐλεττον. Νης δέπτο Δουλον καὶ το ἀρκατικο ἐκτοι ἐἐ ἐριδιον νόμου καὶν ἀρκατικο ἐκτοι ἐἐ ἐριδιον ἐκτοι δὲ ἀλμοῦι καὶ κροάματος ἀδος τὸ κατὰ δάπτολον καὶ καὶ δάπτολον καὶν δια ἐκτοι ἐκτ

στροφών, διότι έν τῷ δράματι ἐπικρατοῦσι παρὰ πολὺ οἱ ἰαμδοι, οἰ τροχαίοι καὶ τὰ μικτὰ ἀτοι λογασιδικὰ μέτρα. Εἶνε δὲ τὰ δακτυλικὰ χορικὰ τοῦ δράματος σχεδόν πανταχοῦ ἀπηχήματα τῆς παλαιοτέρας χορικῆς λομείτς, μετ' ἱλευθέρας ὅμως μιμήσεως πποιημένα. Οὐτως ὁ "Αριστοφάνης λέγει ἐν Βατράχρις (στ. 1281) περὶ τοῦ δακτυλικών κότον τοῦ Λίσχύλου ὅτι εἶνε εἰργασμένα ἐκ τῶν χιθαρωδικῶν νόμων?

Εύριπ. Μη πρίν γ' αν ακούσης χατέραν στάσιν μελών έκ των κιθαρφδικών νόμων είργασμένην.

Οι λόγοι ούτοι του Αριστοράνους ου μόνον τό άρχαιτών της ύλης και του είδους δηλοθαιν, άλλά και του το μαρτυρούσιν, ότι ό Αίσχύλος τό κατά δάκτυλον είδος παρέλαδαν έκ της παλαιάς των νόμων ποιήσιως, όπως και ό Στησίγορος.

Καὶ τὰ μὲν δακτυλικά χορικά τῶν τραγικῶν οὐ μόνον κατὰ τὸ μετρικόν είδος, άλλὰ και καθ' ὅλην ἥτοι κατὰ τὸ ἦθος και τὴν διάνοιαν μιμοϋνται την έπικην λυρικήν τοῦ Στησιχόρου καὶ την παλαιὰν ἱερατικήν ποίησιν καὶ μάλιστα τὴν τῶν νόμων. Τὸ ἐπικρατοῦν ένταϋθα στοιχεῖον εἶνε ἡ ἡσυχία ἐπικὴ διήγησις μετ' εὐλαβοῦς διάρματος τῆς ψυχῆς καὶ μετ' ἀκραδάντου πίστεως εἰς τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὸν χόσμον. "Αμα δὲ ἐπιπολάζει βαθύ τι τραγικὸν πάθος, οπερ έμφαίνεται έν τῷ ἡσύχῳ πένθει ἐπὶ τῆ ἀπωλεία τοῦ παρελθόντος μεγαλείου καὶ ἐπὶ τῆ τοῦ μέλλοντος ἀπογνώσει, πάντοτε ὅμως μεθ' ήσυχίου πραότητος καὶ ἀφοσιώσεως εἰς τὴν θέλησιν τῆς ἀνεκκλίτου είμαρμένης. Το ήθος τοῦτο ἐπιπολάζει μάλιστα ἐν ταῖς δακτυλικαῖς στροφαίς τοῦ Αἰσχύλου, ὅστις τὰ ἀρχαϊκὰ χρώματα έξαίρει καὶ διὰ τῆς λέζεως. Τοιαῦται εἶνε αἱ τῆς παρόδου τοῦ ᾿Αγαμέμνονος στροφαί (στ. 104 κέ.), αί τεχνικώταται τοῦ εἴδους τούτου συνθέσεις. "Ομοιαι δε τό τε μέγεθος καὶ τὴν διάθεσιν, ἦττον ὅμως τεχνικαὶ εἶνε αί στροφαί τοῦ δευτέρου στασίμου τῶν Φοινισσῶν, ἦθος ἔχουσαι έλεγειακώτερον, περισσότερον δὲ τὸ λυρικὸν μέρος ἡ παρ' Αἰσχύλφ. Τοιοῦτον είνε προσέτι τὸ τρίτον τῶν Περσῶν στάσιμον (στ. 852 κέ.), έν φ ό χορός άναμιμνήσκεται τῆς πρὶν τῶν Περσῶν εὐδαιμονίας, ἥτις ήδη διὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀπώλετο ἐσαεί. Έν ἄλλαις δακτυλικαϊς στροφαϊς έπιπολάζει χρῶμά τι ἱερατικόν, οἶον ἐν τῷ χορικῷ τῶν προπομπῶν ἐν τέλει τῶν Εὐμενίδων, ὅπερ εἶνε δακτυλικόν προσόδιον είς την τραγωδίαν μετενηνεγμένον. Τοιαύτη είνε καὶ ή δακτυλική στροφή τῆς τοῦ Οἰδίποδος Τυράννου παρόδου (151

κέ.), ήτις προσεγγίζει πρὸς παιᾶνα. Αἱ δὲ τῶν Ἡρακλειδῶν στροφαὶ (στ. 608), ένθα ἐκτίθενται αὶ ἀκράδαντοι ἡθικαὶ ἀρχαί, ὑφ' ὧν διέπεται ή ποινωνία, έχουσιν ήθος γνωμικόν. Ωσαύτως καὶ αὶ τῆς παρόδου τῶν Εὐμενίδων (στ. 368 — 371 = 377 — 380). Πολλῷ δ' ήττον ήρμοζε τῆ κωμφδία τὸ κατὰ δάκτυλον είδος, ὅμως δὲ ὁ Άριστοφάνης μετὰ τῆς αὐτῆς εὐφυίας ἐμιμήσατο καὶ τοὺς δακτυλικοὺς ρυθμούς τῶν νόμων χάριν χωμικῶν ἀντιθέσεων, μεθ' ἡς καὶ τὰς δωρικάς τοῦ Πινδάρου στροφάς καὶ τὰ τῶν τραγικῶν ἀσμάτων μέτρα, κατορθοί δὲ νὰ δημιουργή οῦτω σεμνὰ καὶ μεγαλοπρεπή ἄσματα, οἶα τραγικός τις όστισδήποτε. Τὰ παραδείγματα δὲ τῶν πλείστων δακτυλικών στροφών του 'Αριστοφάνους ζητητέον ούχὶ εἰς τὴν ἐπικὴν λυρικήν του Στησιχόρου, άλλ' είς την ἱερατικήν ποίησιν, έξ ής καὶ ό Στησίχορος παρέλαβε τοὺς ρυθμοὺς αὐτοῦ. Τοιαῦτα λοιπὸν εἶνε δύο μεγαλοπρεπή ἄσματα, τὸ ἐν Νεφέλαις 275 — 290 = 298 — 313 καὶ τὸ ἐν "Ορνισι 1748 — 1754. Καὶ τὸ μέν πρώτον ἔχει οῦτω τὸ σεμνόν πρός τῷ ίλαρῷ καὶ τὸ μετάρσιον, ὡς ἄν ἦτο πεποιημένον ὑπό τινος 'Ολύμπου ή Σακάδα. Ποιεί δ' οὕτως ὁ 'Αριστοφάνης, ὅπως καταστήση έναργεστέραν την άντίθεσιν πρός τὰς κούφας καὶ ἀερίους θεότητας, είς ας τὸ ἄσμα ἀναφέρεται. Τὸ δὲ ἔτερον, ἐν ῷ ἐξυμνοῦνται τὰ ὅπλα τοῦ Διός, αἱ ἀστραπαὶ δηλαδή καὶ βρονταί, μεταχωρεῖ τέλος εἰς ὑμέναιον. Χαρακτηριστικὸν δὲ τοῦ ἄσματος τούτου ὅτι οἰ ρυθμοί είνε εϋκολοι και ταχείς. Τρίτη δέ τις δακτυλική στροφή, ή έν Βατράγοις 875-882 πρό τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς κρίσεως τῶν δύο τραγικών, φαίνεται μίμησις ἀσμάτων, οία οί παλαιοὶ αὐλφδοὶ καὶ κιθαρφδοί ήδον έν τοῖς μουσικοῖς άγῶσι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ άγῶνος. Παραπλήσιον δέ είνε καὶ τὸ έν Βατράχοις στ. 818 κέ.

310. Ως ἐν ἐπιμέτρο δὲ ἐντέον ἐνταῦθα βραχέα τινὰ καὶ περὶ τον δακτιλικοῦν μονοβιών τῆς τραγοδίας, πτις ἐινε καὶ ἡ ὁψαιτάντι αδξησις τοῦ δακτιλικοῦ μέτρου. Καὶ παρὰ μὰν τη διαγολο οἰδθε ἔγος αὐτόν εἰρίσκεται, ὅπως οἰδθ ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις τοῦ Εὐριπίδου καὶ Σοροκλέοιο βράμαπν. Παραφαίνονται δὲ το πρώτον περὶ τὴν 89 ὁλυμπιάδα παρ' Εὐριπίδη ἐν τῆ ᾿Ανδρομάχη καὶ τη Αιδιο, ὑστερον δὲ καὶ ὁ Σοροκλής ἡππάσατο τὸ νέον τοῦτο εἰδος. Οὐτε δὲ ἡ ὑθμικὴ τοὰ δακτιλικοῦ μονοβιών τέχνη εἰνε πολλοῦ ἀξία, οὐδὲ ἡ τῆς ποιήσεως διάνοια, ἢτις κυρίως συνέστηκεν ἐκ μαλθακών μέν, κε κυπημένων δὲ θρήνων καὶ σχετλιασμών καὶ οι μόνον παρ' Εὐριπίδη,

ταις ήτο η μουσική, ήν τὸ πάλαι οἱ ἔμπειροι κριτικοὶ πρὸς τὴν τοῦ Πινδάρου, Φρυνίγου καὶ λοιπῶν παλαιῶν ποιητῶν παραβάλλοντες άπεδοκίμαζον (πεβλ. Πλούτ. περί μουσ. 20. 31, Άριστοφ. εν Βατράγοις 1329, Είρ. 114). Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν αί δακτυλικαὶ μονωδίαι έποιούντο κατά σχέσιν, οίαι αί τῆς 'Ανδρομάχης, ἔπειτα δὲ ἀπολελυμέναι η άλλοιόπτροφοι (πρόλ. Άριστοτ. προδλήμ. 19, 15). Ήτοι δέ σύγκειται τὸ όλον ἄσμα, όπερ ώς έπὶ τὸ πλείστον διανέμεται είς δύο πρόσωπα, έκ δακτύλων, η άρχεται ἀπὸ έτερομέτρων στροφών (έκ γλυκωνείων, Ιωνικών και παρ' Εύριπίδη κυρίως έκ των προσφιλών αύτω ἰαμβοτρογαίων) καὶ καταλήγει εἰς λίαν κεκινημένον δακτυλικόν μέρος, όπερ είνε καὶ τὸ κράτιστον τοῦ όλου ἄσματος. Εί καὶ οί φίλοι δὲ τῆς παλαιᾶς μουσικῆς ἐδυσχέραινον, ὡς εἴπομεν, τῷ νέφ τούτφ. είδει των δακτυλικών μέτρων, όμως ταϋτα έγένοντο προσφιλή τή τραγική σκηνή και δέν δύναται τις νὰ άρνηθή ὅτι ὁ Εὐριπίδης και ὁ Σοφοκλής καὶ ἐν τούτοις ἐνιαχοῦ ἐπεδείζαντο πολλήν τέχνην. Τοιαϋτα δέ δακτυλικά συστήματα των μονφδικών άσμάτων και κομματικών θρήνων μνημονεύομεν ένταῦθα τὰ έξῆς, ἐκ-μὲν τῶν τοῦ Σοφοκλέους 'Ηλ. 129. Φιλ. 1196. Οἰ. Κ. 228. 241. Τραχ. 1010 - ἐκ δὲ τῶν του Ευριπίδου 'Ανδρομ. 1173. Φοιν. 1485. 1546. 1570. Ίκετ. 271. Τρφάδ. 595. Έλ. 375. 311. Τὰ δὲ κῶλα καὶ μέτρα, ἐξ ὧν ἀπαρτίζονται αὶ στροφαὶ τοῦ

οτί. Τα οι κώλα και μέτρα, έξ δω άπαρτίζονται αι στροραί τοῦ κατά δάκτυλον είδους παρά τε τοῖς λυρικοῖς και τοῖς δραματικοῖς έχουσιν ώς ἐξῆς. Ἐπικρατέστερον μὲν κάλον είνε ή τετραποδία, ἦτις συνήθως μὲν είνε ἀκατάληκτος καὶ περατούται εἰς δάκτυλον ἢ εἰς σπονδείον (μέτρον 'Αρχιλόχειον), σπανιώτερον δὶ κατάληκτικὴ εἰς τὴν θέσιν (μέτρον 'Αλκμανικών) ἢ βραχυκατάληκτος. Ἡτοι δὲ ἀποτελεί αὐτοτελὲς μέτρον ἢ, ὅπερ πολλφ συχνότερον, δύο τετραποδίαι συνάπονται εἰς μίαν δακτυλικήν δεταποδίαν, ἦτις εἶνε τῶν συνηθεστάτων μέτρον τῆς δακτυλικήν δεταποδίαν, ἦτις εἶνε τῶν συνηθεστάτων μέτρον τῆς δακτυλικής χορικῆς ποιήσεως τῶν τε λυρικῶν καὶ τῶν δραματικῶν. Τέμνεται δ' αὐτη συνήθως μὲν ὑτ τῷ μέσω κατά τὸν δ΄ δάκτιλον, πολλάκις δὲ καὶ κατὰ τὴν δ' ἢ ε' θέσιν. Ἡ δὲ συναίρεσις τοῦ δακτύλου εἰς σπονδείον σχεδόν περιορίζεται εἰς τὸν πρῶ τον πόδα, ἐνθα καὶ ἐν τὸ μόψω ἐίνε συχνοτάτη. Ο δὲ τελευταῖος ποὺς εἶνε ἤτοι σπονδείος (τροχαίος) ἢ καταληκτικός εἰς τὴν θέσιν, ττ

δέ καταληκτικόν τούτο μέτρον καλείται 'Ιδύκειον. Δευτερεύον δέ στοιγεΐον είνε ή τριποδία, ήτις όταν έγη σπονδειακήν (τροχαϊκήν) άπόθεσιν, καλεϊται ύπο του Σερουίου (1820) 'Αλκμανικόν. Έκ δύο δὲ τριποδιών εἰς εν μέτρον συναπτομένων γίνεται τὸ δακτυλικόν έξάμετρον, όπερ σπανιώτατα έγει σπονδείον καὶ ἴσως μόνον κατὰ τὴν πρώτην γώραν, εύρίσκεται δε καὶ είς δάκτυλον περατούμενον, ότε καλείται 'Ιδύκειον. 'Εκ δὲ τῆς τριποδίας μετὰ τετραποδίας συναπτομένης γίνεται ή δακτυλική έπταποδία, ήτις είς σπονδείον μέν περατουμένη καλεϊται μέτρον Στησιγόρειον, ή δὲ καταληκτική μέτρον 'Α.Ιχμανικόν. Σπανιωτάτη δὲ εἶνε ἡ πενταποδία, ἥτις μετὰ σπονδειακής μὲν ἀποθέσεως καλεϊται μέτρον Στησιχόρειον, μετὰ καταληκτικής δὲ 'A.lxμανικόν.-Χάριν δὲ μείζονος ποικιλίας καὶ ζωπρότητος ἐπεμίγνυον οῖ τε λυρικοί καὶ οἱ δραματικοὶ τοῖς δακτυλικοῖς κώλοις καὶ έτερόμετρα και μάλιστα άναπαιστικά και συνηθέστερον μέν την άκατάληκτον και καταληκτικήν άγαπαιστικήν τετραποδίων, έξ ής διπλασιαζομένης γίνεται η όπταποδία, απατάληπτος η παταληπτική (άναταιστικόν τετράμετρον), σπανιώτερον δε την άναπαιστικήν τριποδίαν καὶ πενταποδίαν. Πλην δὲ τῶν ἀναπαιστικῶν ἐπεμίγνυον προσέτι καὶ μεμονωμένα τρογαϊκά, ἰαμβικὰ καὶ Λογαοιδικὰ κῶλα καὶ ταῦτα μάλιστα ώς προφδικά καὶ ἐπφδικά.

312. Παραδείγματα δὲ τοῦ κατὰ δάπτυλον είδους ἐκ μὲν τῶν λυμικῶν φέρομεν πρῶτον μὲν τὴν ἐξῆς τρίστιχον στροφήν τοῦ Ἀλκμᾶνος (ἀπόσπ. 43 B.)

Μῶσ' ἄγε, Καλλιόπα, θύγατες Διός, ἄρχ' ἐρατῶν ἐπέων, ἐπὶ δ' ἴμερον ὕμνφ καὶ χαρίεντα τίθει χορόν.

Πρόλ. Μάξιμ. Πλανούδ. V 510 Walz: «αύτη ή στροφή έκ τριών έστι κόλων δακτυλικών Ισομέτρων συγκειμένη». "Ομοιον είνε καί τό 33 καί 34 άπόσπ. τοῦ 'Αλκμάνος. Είτα δὶ τὴν ἱξῆς στροφήν τοῦ Στησιγόρου Γηριον. ἀπόσπ. 8.

α'. 'Αέλιος δ' Υπεριονίδας δέπας έσκατέβαινεν χρύσεον, δφρα δι' Ώκεανοῖο περάσας, άφικοιθ' ἱερᾶς ποτὶ βένθεα νυκτὸς ἐρευνᾶς,

6'. ποτι ματέρα κουριδίαν τ' άλοχον παιδάς τε φίλους: [δ δ' ές άλσος έβα

δάφναισι κατάσκιον ποσσί πάϊς Διός.

α'. 3+3. 5. 3+3. β'. 4+4. 3+3.

Πρόλ. καὶ Ἰδύκου ἀπόσπ. 2 καὶ Κερκίδου ἀπόσπ. 2 (Bergk 4 II, 513).

Έκ δὲ τῶν δραματικῶν φέρομεν ὡς παράδειγμα τὴν α΄) στροφὴν τῆς παρόδου τοῦ Οἰδίποδος Τυράννου στ. 151-158=159-166.

α΄. ὧ Διὸς άδυεπὲς φάτι, τίς ποτε τᾶς πολυχρύσου Πυθῶνος ἀγλαὰς ἔδας

6'. Θήβας; έκτέταμαι φοδεράν φρένα δείματι πάλλων, ίήτε Δάλιε Πατάν,

γ΄. αμφί σοι αζόμενος τί μοι η νέον

η περιτελλομέναις ώραις πάλιν έξανύσεις χρέος. είπε μοι, ω χρυσέας τέκνον Έλπίδος, αμέροτε Φάμα.

400-00-001400-00-00-001200-00-1 400-00-- 1400-00-00 200-00-001200-00-

α'. 3+3, 4, β', 3+3, 4, γ', 4, 3+3, 3+3, Καὶ τὴν στροφὴν ἐκ τοῦ α΄) στασίμου τῶν Ἡρακλειδῶν στ. 608-617 = 618 - 629

α'. οὕτινά φημι θέων ἄτερ ὅλβιον, ού βαρύποτμον τ' άνδρα γενέσθαι,

β΄. οὐδὲ τὸν αὐτὸν ἀεὶ βεβάναι δόμον εύτυχία. παρά δ' άλλαν άλλα μοΐρα διώκει.

γ'. τὸν μὲν άφ' ὑψηλῶν βραχὺν ὅκισε,

τὸν δ' ἀτίταν εὐδαίμονα τεύχει. δ΄. μόρσιμα δ' ούτι φυγεῖν θέμις, οὐ σοφία τις απώσεται, άλλὰ μάταν ὁ πρόθυμος ἀεὶ πόνον ἕ-ξει.

α'. 4. 4. 6'. 4. 3 + 3. γ'. 4. 4. δ'. 3 + 3. 3 + 3.

'Ως παράδειγμα δέ τῶν δακτυλικῶν συστημάτων τῶν μονφδιῶν

καί κομματικών θρήνων φέρομεν τὸ έξῆς ἐκ τῆς Σοφ. Ἡλέκτρας στ. 129 xé.

α'. ὧ γενέθλα γενναί-ων, ήκετ' έμων καμάτων παραμύθιον.

β', οίδά τε καὶ ξυνίημι τάδ', οἴ τί με φυγγάνει, οὐδ' ἐθέλω προλιπεῖν τόδε, μη ού τον έμον στενάχειν πατέρ' άθλιον.

γ'. άλλ'-δ-παν-τοί-ας φιλότητος άμειδόμεναι χάριν. έἀτέ μ' ὧδ' ἀλύ-ειν-, αί-αῖ, ἰκνοῦ-μαι.

α'. 4. 4. 6'. 4. 4. 4. γ'. 4 + 4. 4 + 4.

B', METPA ANAIIAIETIKA

KEΦANAION K'

Περί προσοδιακού, παροιμιακού καὶ τετραμέτρου άναπαιστικού.

313. Τῶν ἀναπαιστικῶν μέτρων κύριος ποὺς είνε ὁ ἀνάπαιστος, όστις μέγεθος έγων ώς ο δάκτυλος τετράσημον, βαινόμενος διηρείτο ώσαύτως εἰς δύο ἴσα ποδικὰ μέρη, δίσημον ἄρσιν καὶ δίσημον θέσιν, ώστε άνῆκεν είς τὸ αὐτὸ καὶ ὁ δάκτυλος ῥυθμικὸν γένος, τὸ δακτυλικόν. Διέφερε δὲ ὁ ἀνάπαιστος τοῦ δακτύλου κατὰ τὴν τάξιν τῶν σημείων, διότι ἐν ις ἐπὶ τοῦ δακτύλου προηγείτο μὲν ἡ θέσις, είπετο δὲ ἡ ἄρσις, ἐπὶ τοῦ ἀναπαίστου συνέδαινε τὸ ἀντίθετον (ἄρσ. θ .). Σχήματα δὲ ἐλάμβανεν ὁ ἀναπαιστικὸς ποὺς α΄) μὲν αὐτὸ τὸ τοῦ

314. Κωλα δὲ ἀναπαιστικά συγκροτοῦνται ἐκ δύο, τριῶν, τσσόρων καὶ πέντε ἀναπαίστων, τουτέστι διποδίαι, τριποδίαι, τετραποδίαι καὶ πενταποδίαι. Κωλα δὲ ἀναπαιστικὰ μειζόνα τοῦ εἰκοσασήμου μεγέθους (τῆς πενταποδίας) δὲν γλοννται δι τὸ λόγον οὐδὲ ἀκατυλικά, ως ἐν τῷ γενικῷ μέρει εἴπομεν. Τῶν δ' εἰρημένουν τεσσέρων κόλων εἰχρηστότατον καὶ τὸ θεμελιωδές στοιχείον ἐν πάσαις ταὶς ἀναπαιστικαῖς περιόδοις καὶ τοἰς ἀναπαιστικοῖς συστήμαπν εἰνε ἡ τετραποδία. Σχηνατίζονται δὲ τὰ ἀναπαιστικὰ κόλα κότοι ἀκατάληκτα ἡ καταλικτικά ἡ βραχυκατάληκτα. Καὶ τὰ μὲν ἀκατάληκτα ἔχουσι πάσας τὰς ἄρσις πλήρεις τουτίστιν ἀποτετυπωμένας δὲ ἰδίων συλλαδῶν, οἰον ΑΙ. 135

Τελαμώνιε παϊ, τῆς ἀμφιρύτου Σαλαμῖνος ἔχων βάθρον ἀγχιάλου·

της δε καταληκτικής λείπει ή τελευταία άρσις, ήτις άναπληροϋται διά τονής ήτοι παρεκτάσεως της προτελευταίας άπό δισήμου είς τετράσημον, οΐον ΑΙ. 136

σὲ μὲν εὖ πράσσοντ' ἐπιχαίρω.

Των δέ βραχυκαταλήκτων έλλείπουσιν άμφότεραι αί τελευταΐαι άρσεις, αίτινες άναπληροῦνται διά τονῆς τῶν προηγουμένων θέσεων, οΙον Τραχ. 849

τέγγει δακρύων - ἄχ-ναν.

Βαίνονται δὲ τὰ ἀναπαιστικὰ κώλα καὶ μέτρα διττώς, ἥτοι κατὰ διποδίαν, ώστε δύο ἀνάπαιστοι ἀποτελούσι μίαν διποδικήν βάσιν ἥ ἐν μέτρον, ἢ κατὰ μονοποδίαν. Καὶ ἡ μὲν τετραποδία ὡς ἐκ δύο συγαιμένη βάσιων λέγεται δίμετρον, ὡσπερ ἡ διποδία μονόμετρον, ἡ δὶ σύζευξις δύο τετραποδίαν ἢ διμέτρων τετάμετρον. Αἱ δὲ τριποδίαι καὶ πενταποδίαι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μὲν βαίνονται κατὰ μονοποδίαν καὶ τότε λέγονται τρίμετρα καὶ πεντάμετρα, ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ διπιδίαν, ὅταν ἡ μὲν τριποδία λαμδάνηται ἀντὶ βραχυκαταλήκτου εετραποδίας ἤτοι βραχυκαταλήκτου διμέτρου, ἡ δὲ πενταποδία ἀντὶ βραχυκαταλήκτου ἐξαποδίας ἤτοι βραχυκαταλήκτου τριμέτρου.

αταγνικτικό ολώπα και τα πειδο ταρια καγοριται μουαταγωαγγι αναυγωθημεί οι ποιου Σόροιο η υποιωθηκεί οι, ίδιου ουγγαφον, καταγνικτικό ολώπα και τα πειδο προιωθηκεί οι, ίδιου ουγγαφον, «Οταν δε εν πειδο το αναυαιστικό πειδο γγιά και προκαταγω-

κτικά (άσυνάρτητα), οίον Τραχ. 850 κέ. ά δ' έρχομένα - μοῖρα προφαί - νει δολίαν κτλ.

315. Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὸ ἦθος, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, διέφερον οί άναπαιστοι των δακτύλων, άλλὰ καὶ κατὰ τὴν έξ άρχῆς χρῆσιν, διότι ό ἀναπαιστικός ρυθμός ἦτο ἀρχῆθεν ρυθμός ἐμβατήριος. Ἐν ἡ δηλαδή οί δάκτυλοι ήδοντο ώς έπὶ τὸ πλεῖστον ὑφ' έστώτων καὶ ἄνευ ὁρχηστικής κινήσεως πρὸς κιθάραν ή πρὸς αὐλούς, οἱ ἀνάπαιστοι ἐξ ἀργής έγρησίμευον ώς μέτρον των προσοδίων και έμδατηρίων, ούτω δί ώστε έπὶ ἕχαστον ἀνάπαιστον ἔπιπτεν ἀνὰ εν βῆμα τοῦ ἄδοντος, τῆ μέν άρσει τοῦ μετριχοῦ ποδός συμπίπτοντος τοῦ μετεωρισμοῦ τοῦ ποδός τοῦ ἄδοντος, τῆ δὲ θέσει τῆς θέσεως. "Ως δὲ ἐν τῆ πορεία τῆς πρώτης του ποδός βάσεως ήτοι θέσεως προηγείται άρσις αὐτοῦ, οῦτω καὶ ἐπὶ τοῦ μετρικοῦ ποδός τῆς συνακολουθούσης καὶ τον αὐτὸν ἐγούσης ρυθμόν ώδης άναγκαϊον ήτο της πρώτης θέσεως νὰ προηγήται άρσις. Διττή δε κατ' άργας εμφανίζεται ή τοιαύτη γρήσις των άναπαίστων ώς ρυθμού δηλονότι έμβατηρίου, το μέν έν τοῖς προσοδίοις καὶ τοῖς ἀπὸ τούτων ρυεῖσι προσοδιακοῖς παι≋σι, τὸ δὲ ἐν τοῖς ἐνοπλίοις ήτοι τοῖς ἐμβατηρίοις. "Ήσαν δὲ ἀμφότερα τὰ ποιήματα ταῦτα ἰερά, διότι τὰ μὲν προσόδια ἤδοντο πρὸς αὐλὸν ἐν τῷ προσιέναι τοῖς βωμοῖς ἢ ναοῖς (1), τὰ δὲ ἐνόπλια μετεγειρίζοντο μάλιστα οἱ Σπαρτίᾶ-

(1) Πρόλ. Πρόχλον ἐν Χρηστομ. σελ. 244 W. «ἐλέγετο δὲ τὰ προσόδιαν, ἐπειδάν προσίασι τοῖς βωμοῖς ἢ ναοῖς καὶ ἐν τῷ προσιέναι ἢόετο πρὸς αὐλόν· ὁ δὲ καρίως ὕμνος πρὸς κιθάραν ἢόετο ἐστώτων... καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὰ προσόδιά τινες παιάται καὶ οἱ ἄλλοι Δωριεζ ἐν ταῖς μάχαις, ότε ἐπήρχοντο ἐπὶ τοὺς ἐναντίους. Ανεφέροντο δὲ καὶ ταιῦτα ἀρχικῶο εἰς τὸ θεῖον, διότι οἱ μένον ἐχρποίμινου ὧστε νὰ ῥυθμίζωτι τὰ βήματα τοῦ στρατοῦ καὶ τπρῶσιν αὐτὸν ἐν τάξει, ἀλλὶ ἄμα πραν ὑμνος εἰς τὸν ஃρνη, ὁπορ ὁ στρατηγός θὲυν εὐθις πρὸ τῆς ὁδῆς (1). Τὰ δὲ μέτρα τῶν προσαίων καὶ ἐμιδατηρίων τοῦτων ἡσαν ἡ ἀναπαιστική τριποδία (προσδιακές), ἡ ἀναπαιστική καταληκτική τετραποδία ἡ δίμετρον καταληκτικόν (παροιμικός) καὶ τὸ ἀναπαιστικόν καταληκτικόν τετράμετρον. Περὶ τῶν τριῶν λοιπὸν τούτων μέτρων, ἀτνω ἐν τοῖς εἰρημένος ποιἡμασι συνετίθεντο κατὰ στίχον, λέγομεν ἐνεξῆς.

α'. Περί της άναπαιστικής τριποδίας η του προσοδιακού.

316. Καὶ ἡ μὲν ἀναπαιστικὴ τριποδία, κατὰ τὴν διττὴν αὐτῆς χρῆσιν ἐν προσοδίοις καὶ ἐν ἐνσπλιος ἦτοι ἐμβατηρίοις ἄσμασιν προσοδιακός καὶ ἐντιλιος ἢ κατ ἐνόπλιον ἡυθμός καλουμένη, ὡς σύνθετος ἰαμβικὸς ποὺς εἰχε τρία σημεῖα, μίαν κυρίαν θέσιν, μίαν δεντερείουσαν καὶ μίαν ἄροιν, σχῆμα δὶ ἤτοι τό ἀκατάληκτον ἢ τὸ καταληκτικόν, τὴν ἀξρανι τοῦ ἀχριμένου ποδός ἤτοι ἐκ δύο βραχειών συγκειμένην, αἶτινες καὶ εἰς μίαν μακράν συνηροῦντο, ἢ ἐκ μιᾶς βραχείας ·

ω 2002 τον Ελλάδος άγαθέας ω 2002 μ ίπιε παι-άν.

Περί τῆς χρήσεως δὲ τοῦ προσοδιακοῦ ἐν τοῖς πρός τοὺς θεοὺς προσοδίακοι μαρτυρεῖ ὁ Ξενοφῶν ('Αναδ. 6, 1, 11) λέγων περί τῶν Μαντικών δῶς: «πρός τοὺ ἐνόπλιον ὑθιμὸν αὐλούμενοι καὶ ἐπαιώνισαν καὶ ὡρχήσαντο ὡσπερ ἐν τοῖς πρός τοὺς θεοὺς προσοδίας». Έκι τῶν παλαιοτέρων ἀσμάτων τῶν τῷ μέτρφ τοῦτφ γεγραμμένων οὐδὲν λείψανον διεσώθη, ὑπελείφθη δὲ μόνον ἡ ἀρχὴ προσοδιακοῦ τινος παιἔνος

vaς Μγοσιν ». Σχολ. είς Άρμπος». (Όρι. 853 = Σου/δ. προσόδια. 'Αδήν. 4, 139 Ε, δετες περί των προσόδιαν των Απεκδατμονίων όν τοξε 'Παναθίοις λέγτε εκάδος(Σουπ καί πρός αλλός δύστες ξε μέγιμο γελ κάναπαίστος, μετό τέξες δε τόνου του όπο έφο δροσινατος (1) Πεβλ. 'Αδήν. 44, 630 κέ. Πλούτ. β. Ανκ. 22. Απελέ. επιτηδ. 16. Θουπ, 5, 'Ο. Ενονς. Έλλλ. 2, 4, 7. (Ε)ς. Τυπου. 2, 16: Supartitaturum prucedit (agment) ad tibiam nec adhibetur ulla sine anapaestis pedibus hortatio. Mar. Viotor. 2521. Πολλά, 4, 75, 82. είς Λύσανδρον (πρόλ. Δοϋριν παρ' 'Αθην. 15,69) Α. Πλούτ. έ. Αυσ. 18) ή έξης:

τὸν 'Ελλάδος ἀγαθέας στράταγὸν ἀπ' εὐρυχόρου Σπάρτας ὑμνήσομεν, ὧ ἰή(1ε) Παιάν.

Έν τῷ συστήματι τούτῳ μετὰ τρεῖς ἀχαταλήμετους προσοδιαχούς ἐπιφέρεται (ἐὰν ἡ διορθωσις τοῦ Bergk ἴἡιε ἀντὶ ἐἡ εἰνε ὁρθή, ὅπως τῷ ὅντι ραίνεται) χαταληκτικός προσοδιαχός ὡς ἐφύμνιον τῆ στροφῆ ἐπαγόμενος. Εἰς τὸ κάλον τοῦτο τελευτῶσι καὶ οἱ λογακοθιακοὶ προσολιαχοί τῶν χωμικῶν, οἰον 'Αριστορ. Ίππ. 1111. Βατρ. 448. Εχιλ. 290. Ἡ καταληκτική ἀναπαιστική τριποδία ραίνεται ὅτι ἦτο ἐν χρήσει καὶ κατὰ στίχον ἐν προσοδίας. Εὐρίακεται δὶ οὖτως ἐν τῷ πρώτε μέρει (στ. 1-11) τοῦ δωρικοῦ ἄριματος, ὅπερ οἱ τῶν Ροδίαν παίδις ἦδον ἐν τῷ ἔαρι εἰς τὴν χελιδόνα (πρῶλ. 'Αθήν. 8, 360 Β. Εὐστάβ. 'Όδυσ. φ 411 καὶ Bergk Poĕt. lyr. ⁴ III σελ. 671), οἱ ἡ ἀργή

> πλθ' πλθε χελιδών, καλὰς ἄρας ἄγουσα, καλοὺς ἐνιαυτούς, ἐπὶ γαστέρα λευκά, ἐπὶ νῶτα μέλαινα κτλ.

6'. Περί της άναπαιστικής καταληκτικής τετραποδίας ή του παροιμιακού.

317. Ἡ δὲ ἀναπαιστική καταληκτική τετραποδία ἡ καταληκτικόν δίμετρον ἐκαλείτο παρομιακόν ∞ $+ \infty$ $+ \infty$

άγετ', ὧ Σπάρτας εὐάν-δρου κοῦροι πατέρων πολια-τᾶν, λαιᾶ μὲν ἵτυν ποοβάλεσθε κτλ.

(1) Πρδλ. 'Ήφαιστ, σελ. 27 W. « Τό δὲ δίμετρον χαταληκτικόν καλείται μέν παροιμιακόν δια τό παρομιζίας τινές ελ τῷ μέτρος τούτιο είναι: «πότε δ' "Αρτειμες ολε χόρρυσε» « καὶ χόρχορος ελ λαχάνοιστ», 'Αλλά παρομίζει εἰκι καὶ ἐπικαὶ καὶ ἰαμδιαεὶ καὶ οδ τούτου τοῦ μέτρου μόντο, μόστε ολε είκότος αυτό μόνον παρομιακόν καλοδοτ». 'Ωσαύτως καθ' 'Ηφαιστίωνα (σελ. 28 W.) ό Κρατίνος ἐν 'Οδυσσεῦσι συνεχεί αὐτῷ ἐγρήσατο

> σιγάν νυν απας έχε σι-γάν καὶ πάντα λόγον τάχα πεύ-σει ἡμῖν δ' 'Ιθάκη πατρίς έ-στι, πλέομεν δ' αμ' 'Οδυσσέι θεί-ω.

Τοῦ μέτρου τούτου γίνεται ἐν μέρει χρῆσις καὶ ἐν τῷ εἰς Ἡλιον ὑμνῷ τοῦ Μετομάδους. Καὶ ἡ μἰν προτελευταία συλλαδή αὐτοῦ εἰνε τε-τράσημος ὡς περιλαμβάνουσα καὶ τὴν ἄροιν τοῦ πετάρτου ποδὸς, ἡ δὶ συναίρισις τῶν ἀρσεων ἐγχωρεί κατὰ πάσας τὰς χώρας, οι χριστιανοί μάλιστα ποινιταὶ ἐποίουν ὁλα ποιήματα ἐι καθαρῶν σποκεικών παροιμιακών, οἰος εἰνε ὁ τοῦ Ευνεσίου πέματος ὑμνος. Τοσαῦτα ἐνταθῶν περὶ τοῦ μετικοῦ σχήματος τοῦ παροιμιακοῦ, ποίον δὶ τὴ το τοῦτο ἐν τῷ ἀναπαιστικῷ τετραμέτρφ, οι ἀποτελεί τὸ διρίτερον ἡμιστίχιον, καὶ ἐν τοῖς ἀναπαιστικοῖς ἐξ ὁμοίων συστήμασιν, ών ἀποτελεί τὴν κατακλείδα ἡτοι τὸ τελικόν κώλον, θὰ εἶπωμεν ἀκριβόστερον ἐν τῷ περὶ τούτων λόγω.

γ'. Περί τοῦ άναπαιότικοῦ τετραμέτρου.

318. Τό δὲ ἀναπαιστικόν καταληκτικόν τετρέμετρον, διὰ τὴν πολλήν παρ' Αριστοφάνει χρῆσιν 'Αριστοφάνειον κληθέν (Ήραιστ. σελ. 26 W.), συνέστηκεν έξ ἀκαταλήκτου καὶ καταληκτικοῦ διμέτρου, οἰον

δτ' έγω τὰ δίκαια λέγων ἄνθουν και σωφροσύνη νενόμιστο. Ήτο δι άρχιως χρήσιμον ἐν ἐμδατηρίοις, ὅπως καὶ τὸ παροιμιακόν, καὶ ὁ 'Ηφαιτίων μνημονεύει τοιούτου τετραμέτρου, ὡς φαίνεται, τοῦ Τομταίου,

άγετ' & Σπάρτας ένοπλοι κούροι | ποτί τὰν "Αρεως κίνασιν. Έχι τὰν Δωρικών δὶ ἰμβαπηρίων παρέλαθεν αὐτὸ ἡ Σικελική κωμωδία. Τοιοῦτο δὲ εἰνε τὸ ἐξης τετράμετρον "Αριστοξένου τοῦ Σελινουντου ('Ήραιστ. ειλ. 27 W.)

τίς άλαζονίαν πλείσταν παρέχει τῶν ἀνθρώπων; τοὶ μάντεις.
'Ο δὲ Ἐπίχαρμος «δλα δύο δράματα τούτω τῷ μέτρω γέγραφε, τούς
τε χορεύοντας καὶ τὸν Ἐπινίκιον», ὡς λέγει ὁ Ἡφαιστίων σελ. 26
W. Εκ δὲ τῆς Δωραῆς μετίθη εἰς τὴν Αττικήν κωμφδίαν, ἐν ἡ

μετά τὸ ἰαμβικὸν τρίμετρον έγένετο τὸ συγνότατον μέτρον. Ένταῦθα: δὲ κατὰ πρώτον μὲν γίνεται γρῆσις αὐτοῦ ἐν τῷ μέρει τῆς παραβάσεως. όπερ ίδια ούτω καλείται, προεφέρετο δὲ ὑπὸ τοῦ κορυφαίου. Παρ' 'Αριστοφάνει τοὐλάχιστον ή χρῆσις αὐτοῦ ἐν τῷ μέρει τούτῳ παρὰ πολὺ ἐπικρατεῖ, διότι μόνη ἡ παράβασις τῶν Νεφελῶν καὶ ἡ τοῦ 'Αναγύρου (ἀπόσπ. 19) είνε γεγραμμένη τῷ Εὐπολιδείφ μέτρφ καὶ ἡ τοῦ "Αμφιαράου (ἀπόσπ. 18) τῷ Πριαπείφ. Εἶτα δὲ εἶνε χρήσιμον τὸ τετράμετρον ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἐν οἶς χορικῆ τινι στροφῆ ἐπιφέρεται διαλογικόν μέρος έξ άναπαιστικών τετραμέτρων, ώς κατακλείς δὲ άκολουθεί ἀναπαιστικόν σύστημα έξ όμοίων. Τῷ τριμερεί δὲ τούτῳ μέρει ἀντιστοιγοῦν ἐπάγεται ἐφεξῆς ἔτερον ομοιον, ἐξ ἀντιστροφῆς, τετραμέτρων καὶ συστήματος ἐξ όμοίων συγκείμενον, ἐν τούτω δὲ τὰ τετράμετρα καὶ τὸ σύστημα εἶνε ήτοι ἀναπαιστικὰ ή καὶ ἰαμβικά(1). Υπόθεσις δέ τῶν τετραμέτρων τούτων είνε πάντοτε σφοδρά ἔρις μεταξὸ δύο άγωνιστῶν, είς ἣν οὐχὶ σπανίως άναμίγνυται καὶ ὁ κορυφαΐος, οἶον ἐν μὲν τοῖς Ἱππεῦσιν (στ. 761) ἐρίζει ὁ Κλέων πρὸς τὸν ἀλλαντοπώλην, ἐν δὲ ταῖς Νεφέλαις (στ. 959) ὁ Δίκαιος πρὸς τὸν "Αδικον λόγον, ἐν δὲ τοῖς Σφηξίν (στ. 346, 379 καὶ 546, 648) ὁ φιλόδικος Πατήρ πρὸς τὸν εἰρηνικὸν υίου, ἐν δὲ τῆ Λυσιστράτη (484, 549) αὶ γυναῖκες πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἐν δὲ τοῖς Βατράγοις (1004) ὁ Αἰτγύλος πρὸς τὸν Εύριπίδην, έν δὲ ταῖς Έκκλησιαζούσαις (582) ή Πραξαγόρα πρὸς τὸν Βλέπυρον περί ἰσότητος, ἐν δὲ τῷ Πλούτῳ (487) ἡ Πενία πρὸς τὸν Πλοῦτον. Τὰ ἀναπαιστικὰ ταῦτα τετράμετρα είνε πανταγοῦ(2) άγωνιστικά, οἶα τὰ τῶν παλαιῶν Δωρικῶν έμβατηρίων, ὁ άγὼν ὅμως γίνεται οὐκέτι δι' ὅπλων, ἀλλὰ διὰ τῆς γλώσσης. "Οτι δὲ τῆς ἀναλογίας ταύτης είγε συνείδησιν και αυτή ή κωμφδία, δηλοί και τοῦτο ότι μετά την χορικήν στροφήν τὰ ἐπιφερόμενα τετράμετρα πάντοτε (3) έχουσιν ώς προσίμιον δύο στίγους τοῦ κορυφαίου άργομένους ἀπό τοῦ παρακελευσματικού άλλά, δι' ών ούτος παρακελεύεται πρός τον άγωνα, οπως έν ταῖς μάχαις ὁ στρατηγὸς ἐξάπτει τὸν θυμὸν τοῦ στρατοῦ διὰ τοῦ ἐμβατηρίου. "Επειτα δὲ όμοία χρῆσις γίνεται τῶν ἀναπαιστικῶν τετραμέτρων ώς ρυθμοῦ ἐμδατηρίου καὶ ἐν τῆ παρόδω καὶ ἐξόδω τοῦ

 ⁽¹⁾ Μόνον ἐν ταῖς Ἐκκλησ. καὶ τῷ Πλούτῳ λείπει τὸ δεύτερον μέρος, ἐν τῷ Πλούτῳ δὲ καὶ ἡ στροφή πρὸ τῶν τετραμέτρων.

 ⁽²⁾ Μόνα τὰ ἐν Νεφέλαις 451 - 626 εἶνε τὸ ἦθος εἰρηνικώτερα.
 (3) Πλὴν μόνον ἐν Σφηξίν στ. 649.

χοροῦ ἦ τινος τῶν ὑποκριτῶν, ἔνθα οἱ κωμικοὶ τοιαύτην ποιοθνται χρῆσιν αὐτῶν, οἶαν οἱ τραγικοὶ τῶν ἀναπαιστικῶν ἐξ ὁμοίων συστημάτων, οἰον ἐν Νερ. 263, Βατρ. 353, Θεσμορ. 947 καὶ 655, Λυσιστρ. 1072 καὶ ἐν τέλει τοῦ Πλούτου καὶ τῶν Νερελῶν.

319. Τὸ δὲ μετρικόν σχῆμα τῶν ἀναπαιστικῶν τετραμέτρων ἔχει ὧδε-

α') "Η τομή του τετραμέτρου πίπτει κανονικώς έπι τέλους τοῦ πρώτου κώλου, σπανιώτατα δὲ παραβαίνεται ὁ κανών οὐτος, οἰον ἐν Σφηζ. 568

κάν μιλ τούτοις άναπειθώμεσθα, τά παιδάρι' εὐθυς άνέλκει. Προσέτι Όρν. 600. Νερ. 987. Οὐδίστοτ δλ πίπτει ή τομή μεταξύ προθέσεως καί τής πτώσεως αὐτής, ώστε νά χωρίζωνται δι' αὐτής, καθώς οὐδέ μεταξύ άρθρου καὶ τοῦ όνόματος αὐτοῦ. Ἡ δὲ πρώτη τετραποδία τέμνεται μέν συχνά ἐν τῷ μέσφ, άλλ' όμως εὐρίσκονται και πάμπολλαι έξαμέσεις.

β) Έν τοις τετραμέτροις του 'Αριστοφάνους ὁ παραλήγων ήτοι ὁ εδόδομος πούς είνε πάντοτε ἀνάπαιστος, οί Δωρείτς ὅμως ποιηταί μετεχειρίζοντο ἐναιδθα καί σπονδείον. Τοιοῦτοι είνε τὸ ἔμπροσθεν μυνημονευθύν τοῦ 'Αριστοξένου τοῦ Σελινουντόυ καὶ τὸ τοῦ Τυρταίου, ἄγετ ὁ Επάρτας κτλ., Θθυν καὶ Λακωνικόν ἐκαλείτο ὑπό τινων τὸ πάλαι, ώς λέγει ὁ 'Ηφαιστίων σελ. 27 W. 'Ο αὐτὸς 'Ηφαιστίων μυνημονεύει προσείτι καὶ τοῦ Κρατένου τετράμετρου μετὰ σπονδείου τοῦ παραλήγοντος. Έν πάσαις δὲ ταῖς προηγομέναις χώραις έγχωρεί συναίριση τῆς ἄρσεως καὶ οὐχὶ σπάνια είνε τὰ παραδείγματα στίχων ἐχόντων συνηρημένους άπαντας τοὺς ὶξ πρώτους πόδας, οἰον 'Ιππ 522. 766. 775. 815

πάσας δ' ύμιν φωνάς ίεις και ψάλλων και πτερυγίζων.

ρει, άλλὰ καὶ ἡ σύμπτωσις τεσσάρων βραχειῶν ἐκ τῆς ἀκολουθίας δακτίλου καὶ ἀναπαίστου ($-\circ\circ\circ\circ$). "Οθεν τῷ δακτύλῳ ἐπερέρετο κανονικὸς ἡ σπονδείος ($-\circ\circ\circ$). Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ συνδέριτος εἰνουθή τῷ δακτύλῳ ἀνάπαιστος, άλλὰ μόνον ὅτε οἱ δύο οὐτοι πόδες ἐχωρίζωτα ἀπ ἀλλήλων διὰ τῆς τομῆς τοῦ στέχου, οἰνο ἐν στ. 397 των Σφηκών [δήσει;

αύτον δίσας. Ε. δ μιαρώτατε | τί ποιεῖς; οὐ μὶ κατα-Νον δὲ γίνεται φανερόν διὰ τί δὲν ἰλύετο καὶ ἡ θέσις τοῦ δευτέρου ποδὸς τῶν παροιμιακών, πρὸς ἀποφυγὴν δηλαδή τῆς συμπτώσεις ἐνταῦθα δακτύλου καὶ ἀναπαίστου, οἰον σχῆμα, ὡς εἰπομεν, εἶχε κανονικῶς ὁ παραλήγων ποὺς παρ' ᾿Αριστοράνει. Ἡν τὰ ἀὐτῷ δὲ συίχω συγνὰ συμδαίνουσι δύο λύσεις, ἐνίστε δὶ εὐρίσκονται καὶ πρεῖς, οἰον

. Άγαρν. 658 οὐδὲ πανουργῶν οὐδὲ κατάρδων, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα διδάσκων.

Αχάρν. 056 οδος κανουρίων οδος άπελθών εξηγναίος διατρίψη.

Νεφ. 353 ταϋτ' ἄρα, ταϋτα Κλεώνυμον αῦται τὸν βίψασπιν χθὲς Ιδούσαι.

Σφ. 350 ἔστιν όπη δηθ' ήντιν' αν ενδοθεν οίος τ' είης διορύξαι.

Σφ. 1027 οὐδενὶ πώποτέ φησι πιθέσθαι γνώμην τιν' έχων ἐπιεικῆ.

Κρατίν παρ' Ήραιστ. 26 χαίρετε δαίμονες οί Λεδάδειαν Βοιώτιον ούθαρ άρούρης.

Τοσαύτα περί των κατά στίχον άναπαιστικών μέτρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Ηξοί των άναπαιστικών έξ όμοίων συστημάτων.

 διποδία τις ή μονόμετρον, επιφέρεται το παροιμιακόν ως κατακλείς, οΙον το έξης εν Αίσχ. 'Αγαμ. 40 κέ.

δέκατον μέν έτος τόδ', έπει Πριάμου μέγας άντίδικος, Μενέλαος άναξ πό' 'Αγαμέμνων, διθρόνου Διόθεν και δισκήπτρου τιμῆς όχυρὸν ζεῦγος 'Ατρείδαιν, στόλον 'Αργείον χιλιοναύτην τῆσδ' ἀπό χώρας κραν, στρατιῶτιν ἀρωγήν.

Τὰ κῶλα χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κανονικῶς διὰ τομῆς; διὰ τῆς λεκτικής όμως συναφείας συνάπτονται είς μίαν περίοδον ύπέρμετρον. Μόνον δέ κατ' έξαίρεσιν ένίστε έγχωρεῖ ἐν τῷ μέσφ τοῦ συστήματος χασμωδία και άδιάφορος συλλαβή (πρβλ. § 239). Τὰ μετρικὰ ταύτα μεγέθη προσφυώς ὁ Ἡφαιστίων καλεῖ συοτήματα ἐξ ὁμοίων απεριόριστα, έξ όμοιων μέν διότι έξ άρχῆς μέχρι τέλους καταμετροῦνται ύπο ομοίου μέτρου, της άναπαιστικής δηλαδή διποδίας, άπεριόριστα δὲ διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν χώλων, ὧστε τὸ μέγεθος αὐτοῦ δὲν εἶνε ώρισμένον, άλλ' έξήρτηται έκ τῆς βουλήσεως τοῦ ποιητοῦ. Τὸ μέγιστον άναπαιστικόν σύστημα ευρίσκεται έν Νεφέλαις στ. 889 κέ. έκ δύο και έξήκοντα κώλων συγκείμενον, συχνά διαως είνε και συστήματα έκ τεσσάρων ή τριών κώλων συγκείμενα (†). Ποίημά τι δὲ ἡδύνατο νὰ ἀποτελήται οὐχὶ μόνον ἐξ ένὸς τοιούτου ἐξ ὁμοίων ἀπεριορίστου συστήματος, άλλά και έκ πλειόνων τοιούτων διαδεχομένων άλληλα, τὸ δ' ὅριον ἐκάστου αὐτῶν δηλοῖ ἡ περιγραφή, ἥτοι ἡ κατάληξις καὶ ή διακοπή της λεκτικής συναφείας, τουτέστιν ή χασμωδία και ή άδιάφορος συλλαβή. Τὰ τοιαϋτα ποιήματα ὁ Ἡραιστίων καλεϊ ποιήματα έξ όμοίων κατά περιορισμούς άνίσους. Τὸ δὲ κατά περιορισμούς άνίσους σημαίνει ότι τὰ ἀποτελοῦντα τὸ όλον ποίημα συστήματα εἶνε άνισα τὸ μέγεθος πρὸς ἄλληλα, διότι ἄν ἦσαν ἔσα, ἄν δηλαδή περιεῖχον τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν τετραποδιών, π. χ. ἀνὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἢ πέντε κτλ., θὰ ὑπήγοντο εἰς ἄλλην κατηγορίαν τὴν τῶν κατὰ σχέσιν. Καὶ είνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ σύνθεσις αῦτη τῶν έξ ὁμοίων ἀναπαιστικών ἀσμάτων, ή κατὰ περιορισμούς ἀνίσους, εἶνε ή συνήθης, ένίστε

όμως εθρίσχονται φανερά σημεία άχριδεστέρας άντιστροφικής άνταποδόσεως, καί μάλιστα όπου τὰ ἐξ όμοίων συστήματα παρεμδέλλονται μεταξύ τῶν λυρικών στροφών, οἰον ἐν Αἰσχ. 'Άγαμ. 1462 κί. = 1475 κί., 1488=1513 κί. Σορ. 'Άντιγ. 110 κί. =126 κί., 141 κί. =155 κί.

321. Μετρικόν σχήμα. Το δε μετρικόν σχήμα των εξ όμοιων συστημάτων έγει ως εξής

α΄) 'Η μέν τομή τοῦ συστήματος είνε διττή, ή μέν χυρία πίπτουσα μειθ ἐκάστην ετραποδιαν, καθώς και μεθ ἐκάστην αυτοτελή διποδίαν, όσωκες τοικύπη τις παρεμβάλλιται, ή δι δυτερεθούσια πίπτουσα κατά τό μέσον τῆς τετραποδίας. Και ἡ μέν χυρία τηρείται πανταχοῦ αὐστηρῶς, τὴν δὶ διυτερεθούσια τα ἀνστηρὸν και ἀπαρεδατον κανόνα φυλάττει μόνος ὁ Εθριπίδης, ὁ δὲ Σοροκλής και 'Αριστοφάνης, μάπιστα δὶ ὁ Λίσγίλλς μεταχιερίζονται κατά τοῦτο μείζονα ἄδειαν τέμνοντες πολλάκις καὶ μετά τὴν ἀρσιν τοῦ γ' ποδός ἀντὶ τῆς τομῆς μετά τὴν θέσιν τοῦ διυτέρου(1). Σπανιώτατα δὲ παραμελείται πρὸς τῆ διυτερούστη τοιμή καὶ ἡ χυρία, είον ἐν στ. Τδ2 ταλ Σοηκάν.

τη αυτερρούση τορη και η κυρά, τουν έντ τ. 12 των αγμαν.

β) 'Ως πρός δε την συναίρευν του άρτουν και την λύσιν του θέστων έπικρατοῦσι καθ' όλου οι αύτοι και ἐν τῷ ττρομιέτρο κανόνες.

Ό μέν δηλαδή τέλικός τοῦ συστήματος παρριμιακός Ιπιδέχεται την μίν λύσιν κατὰ τὴν α΄, την δε συναίρευν κατὰ τὴν σ και β γώραν, μόνος δὲ ὁ Λίσχύλος μετεχειρίσατο ἐνιαχοῦ τὴν συναίρευν κατὰ τὴν γ κόραν κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Λακανικοῦ τετραμέτρου, οὐν ἐν Τλίτ. 8 φίκρο πόλεως γνωσοίσιαν » καί 97 θ, Πέρς. 32 καί 15χ.

'Αγαμ. 366. — Αὶ δὶ προηγούμεναι τοῦ παροιμιακοῦ ἀκατάληκτοι τετραπόδιαι δέχονται τήν τε λύσιν (δάκτιλου) καὶ τὴν συναίρευν (σπονδείον) κατὰ πάσας τὰς χώρας, ώσαύτως δὲ καὶ αὶ ἀναμμιγιμέ και διποίοτι. Ό δὲ προκελιουριατικός καὶ ἡ ακολουδία δακτύλου καὶ ἀναιπίστου (γχωρεί μόνον ἐν τῷ ταχυτέραν ἀγωγὴν (χύση κωμφδίς, ούν Νερ. 916 α δὶὰ οἱ δὲ φοιτῶν». 443 « είπες τὰ χρέα διαφεύξοῦ μαι », Είρ. 169 « καὶ μύρον ἐπιχεῖς ὡς τὸν τι πεών», Θεσι. 822.

Ένίστε δὲ καὶ δίκωλα εὐρίσκονται συστήματα ἄλλοις μακροτέροις ἐπιφερόμενα,
 δτε οὐδέν διαφέρουσι τῶν τετραμέτρων.

⁽¹⁾ Σορ, Af. 486, 'Asver, 382, 'Flider, 94, Ol. K. 1760, 1771, 'Teyr, 1276, 'Φe-λοκτ, 4445, 1470, 'Alor,' Tiefr, 65; Προμ. 441, 172, 'Aypus, D. 6, 75, 84, 95, 709, 393, 194, 1339, 1341, 1526, 1555, 1557, Χοη, 340, 864, 859, 1073, Εύμ. 1010, -'Αρματορ, 'Αγχεν, 1143, 'Σφ. 1482, 1787, Nep. 892, 947, Είρ. 98, 100, 757, 987, 1002, 1003, 1044, 'Cop. 523, 536, 612, 733, Θεμη. 49, Βαρτ, 1058, 1490.

α τάντίον ὁ κανών, οἱ καλαθίσκοι ». Ούτως όμως όλίγα εὕνε καὶ παρ' Αριστοράνει τὰ παραδείγματα, ώστε δύνανται νὰ θεωρηθώσιν ὡς εξαιρόσις. Συχνότερα δὲ φαίνεται ὅτι ἦσαν ἐν τἢ μέση κωμοθές καὶ μάλιστα ἐν τοῖς οῦτω προσριέσι τοῦ τόμων καταλόγοις. Οσάκις ὅμως ὁ δάκτυλος ἐχωρίζετο τοῦ ἀναπαίστου διὰ τῆς κυρίας τομῆς, καὶ αὐτοὶ οἱ τραγικοὶ ὁλιγότερον ἐδυσχέραινον τῆ ἀκολουθία τεσσάρουν βραγειών. Πρόλ. Αίσχ. Τικέτ. 9, Επ. Θ. 827 καὶ 867, Εύμεν. 949, Εύμπν. Ήλέττρ. 1319 καὶ 1322.

γ) Έπειδη πῶν σύστημα ἀποτελεί ἐν σῶμα συναφὶς καὶ ἀπηρτισμόνον, τὸ τέλος αὐτοῦ ἀς ἐπὶ τὸ πλείστον συμπίπτει τῷ τέλει τοῦ λόγου καὶ ἔχει μείζονα των στιγμήν (1). Έν τῷ μέως ὁἰ οὐδεμία ἰγχωρεί χασμωδία οὐδὶ ἀδιάφορος συλλαδή, ἀλλὰ μόνον ἐν τῷ τέλει. Τοῦτου δὶ ἔνικα καὶ τὸ ἀναπαιστικόν σύστημα τῆς παραδάσεως ἀνομάση πτίγος ἀς προφερόμενον ἄνευ μπδεμιᾶς ἐν τῷ μεταξύ περγγραφία καὶ οἰον ἀπνευστί, ὅπερ δύναταὶ τις νὰ ἰπη καὶ περὶ παντός ἄλου ἀναπαιστικοῦ ἰξ ὅμοιων συστήματος. Περγγραφή δὲ ἤτοι χασμωδία καὶ συλλαδή ἀλιαφορος ἐν τῷ μέως τοῦ συστήματος (κατὰ τὴν κυρίαν δηλαδή ἡ ἀλαὶ τὴν δευτερεύουσαν τομήν) εὐρίοκται κατὶ ἔξαὶ ρειον παρὰ μὲν Σοροκλεί κοὶ Εύριπιδη μόνον ἐπὶ ἐπιλήσεων καὶ ἐπιφωνημέτων, ὅταν μάλιστα συνυπάχτη μεταδολή προσόπου, οἰον ἐν ᾿Αντιγόνν [τνν] τότος τοῦτε ἔγγνιστος.

932 κλαύμαθ' υπάρξει βραδυτήτος ύπερ | 'Α. οίμοι θα-936 μη ου τάδε ταύτη κατακυρούσθαι. 'Α. ἄ γῆς Θήδης

΄ Ωσαύτως εν Οί. Κ. 143, 170, 173, Εύριπ, 'Αλκ, 78, Μηδ, 1396, 'Ηλ. 1333, 'Αριστοφ, Θεσμοφ, 776 καὶ 1065, Κατὰ τὴν δευτερεύουσαν δὲ τομὴν

Οί. Κ. 139 τὸ φατιζόμενον. Χ. ἰώ ἰώ.

188 άγε νῦν σύ με, παῖ, ἐν' ἀν εὐσεδίας.

1757 πατρός ημετέρου. Θ. άλλ' οὐ θεμιτόν. Πρόλ. και Εύριπ. 'Ρόσ. 748. Αίσχ. 'Αγαμ. 1538. Πες' λίσχύλφ όμως δὶν περιορίζεται ή περιγραφή είς μόνα τὰ ἐπιρωνήματα, όπως παρά τοίς διαδόχοις τραγημοίς, άλλ' εύρισκεται καὶ 'ν τῷ μέσφ δηνγηματικών συστημάτων, ως έπὶ το πλείστον δε μετὰ στιγμήν, οίον Πέοσ. 18. Έπτ. 824. Άγαμ. 794.

322. Χρῆσις τῶν ἀναπ συστημάτων. Ἡ Ισότης τῶν κώλων καὶ ή κανονικότης τοῦ μετρικοῦ σχήματος προσποιεί τοἰς ἀναπαιστικοῖς ἰξ ὁμοίων συστήμασι σεμνότητα πολλήν καὶ ἀξιωμα καὶ ἀποδεκνυστικότ ἀντὰ προσροφύτατα πρός χρῆσιν ἐν κινήσει» [ραδυτέρκις καὶ ἀξιωματικαῖς. Τούτου ἔνεκα γίνεται τυπική χρῆσις αὐτῶν ἐν τῷ δράματι κατὰ τὴν εἰσοδον καὶ ἔξοδον τοῦ τε χρροῦ καὶ τῶν ὑποκριτῶν, μάλιστα δὶ ἐν τῆ τραγφδία, ἡτις οὐδαμῶς δύναται νὰ στρηθῆ αὐτῶν ἀπαξὶ ἐν τῆ τραγφδία, ἡτις οὐδαμῶς δύναται νὰ στρηθῆ αὐτῶν σημασίαν ἰμιδατηρίου μύθμου. "Αν δὲ ταὰ ἀναπαιστικὰ ἐξ όμοίων συστήματα ἡσαν χρήσιμα ἡδη ἐν τῆ λυρική ποιήσει ἐν προσοδίοις ἡ ἐμ- δατηρίοις, ἄδηλον. Ἐρεξῆς λοιπόν λέγομεν ἀκριδέστερον περὶ τῆς γρήσειος αὐτῶν ἐν τῷ δράματι καὶ

323. Α΄. Έν τῆ τραγωρία. Έν τῆ τραγωρία διακρίνονται τρία είδη ἀναπαιστικών εξ όμοιων συστημάτων, δύο μεν κύρια, τὰ είσοδικὰ καὶ τὰ ἐξοδικά, καὶ ἐν δευτερεῦον, τὰ μεσωρδικά. Καὶ τὰ μὲν

α΄) είσοδικά ἀναπαιστικά συστήματα ἦσαν γρήσιμα κατά τὴν εἔσοδον τοῦ χοροῦ εἰς τὴν ὀρχήστραν ἢ τοῦ ὑποκριτοῦ εἰς τὴν σκηνήν. Καὶ οί μέν κατά τὴν εἴσοδον τοῦ χοροῦ ἀνάπαιστοι ἀποτελοῦσι τὸ πρῶτον μέρος της παρόδου ἐν ταῖς τοῦ Αἰσχύλου τραγφδίαις ταῖς ἑζης. Ἱκέτισιν (ἀρχ.), Πέρσ. (ἀρχ.), 'Αγαμ. (40 κέ.), Εὐμενίσι (807) καὶ ἐν τῷ Αξαντι του Σοφοκλέους (στ. 134 κέ.). Έν τῆ παλαιοτέρα δηλαδή τραγωδία, έν ή όχορός έχει πολλώ μείζονα σημασίαν ή υστερον, εἰσέρχεται είς τὸ θέατρον μεθ' όλης τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ κατὰ τὴν πάροδον ταύτην, μέχρι ἄν καταλάδη την θέσιν αύτοῦ περὶ την θυμέλην, άδει (1) τοὺς ἀναπαίστους, οἵτινες ἕνεκα τῆς μείζονος διαρκείας αὐτῆς πάντοτε διαιρούνται εἰς πλείονα συστήματα ήτοι ὑπερμέτρους περιόδους, ἐννέα μὲν ἐν τοῖς Πέρσαις, ταῖς Ἱκέτισι καὶ τῷ ᾿Αγαμέμνονι, πέντε δὲ ἐν ταῖς Εὐμενίσι καὶ τῷ Αἴαντι. Ἡ ἀρχαιοτάτη ὅμως αὕτη μορφή της παρόδου δέν τηρείται έν ταϊς μεταγενεστέραις τραγωδίαις, ώς θὰ εἴπωμεν έφεζῆς. Τὰ δὲ τοὺς ὑποχριτὰς εἰσιόντας προπέμποντα άναπαιστικά συστήματα έγένοντο σταθερός τύπος τῆς πραγικῆς ποιή-

⁽¹⁾ Οὐδεμίαν ἔχει στιγμὴν ἐν Ἱκέτ. 5. 13. 37. 976. 'Αγαμ. 47. 356. Χση. 862. Εύμ. 310. 317. 'ἰφ. Α.δ. 592. 'Ικέτ. 933. 1117. Θεσμοφ. 779. 1066. Βατρ. 1505.

⁽¹⁾ Παρά την συνήθη των πλείστων γνώμην, δει τους αναπαίστους τής παρόδου απήγγελλεν ό χορυφαίος, ό Gubrauer εν τφ τοῦ J. Müller Jahresb. 1885, σελ. 33 κέ. ἰσγυρίζεται δει όλος ό χορός μετείχε τής προφοράς αυτών.

σεως, έν πάσαις σχεδόν ταϊς τραγφδίαις έξ ἵσου διατηρηθεὶς ἀπὸ τῶν Περσών μέχρι του 'Ορέστου (1). Είσερχόμενος ο ύποχριτής σεμνώς και βραδέως βαίνει άκολουθών τῷ ρυθμῷ τῶν ὑπὸ τοῦ κορυφαίου άπαγγελλομένων άναπαίστων, σπανίως δὲ ἀπαγγέλλει αὐτοὺς αὐτὸς ο είσερχόμενος ύποκριτής και κυρίως τότε, ὅτε ὑποκρίνεται θεόν τινα, οπως οι Διόσκουροι έν τῆ Ἡλέκτρα τοῦ Εὐριπίδου, ὁ Ἡρακλῆς ἐν τῷ Φιλοκτήτη, ἡ "Αρτεμις ἐν τῷ Ἱππολύτῷ καὶ ὁ Θάνατος ἐν τῇ 'Αλκήστιδι. Έπειδή δὲ ὁ ὑποκριτής ἔρχεται εἰς τὴν σκηνὴν εἴτε εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ γορικοῦ ἄσματος εἴτε προϊούσης τῆς πράξεως, διὰ τοϋτο οἱ προπέμποντες αὐτὸν ἀνάπαιστοι εὑρίσχονται ἥτοι ἐν τῆ ἀρχῆ ἢ ἐν τῷ μέσφ τῶν ἐπεισοδίων καὶ τῆς ἐξόδου. Διαφέρουσι δὲ οἱ ἀνάπαιστοι οὐτοι τῶν τῆς παρόδου κατὰ τὸ μέγεθος αὐτῶν έλασσον ὄν. Διότι ἐν ῷ εἰσεργόμενος ὁ γορὸς μέγρι ἄν τοποθετηθῆ περί την θυμέλην έχρηζε πλειόνων περιόδων, είς την εἴσοδον τοῦ ὑποκριτοῦ εἰς τὴν σκηνὴν ἥρκει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μία μόνη περίοδος καὶ ούτος είνε ό κανονικός τρόπος, τούλάχιστον έν τοῖς δράμασι τοῦ Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου. Παρ' Αίσχύλφ δὲ μία μόνη περίοδος εὐρίσκεται έν μόνφ τῷ Προμηθεί κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς Ἰοῦς, συνήθως δὲ ἄρχονται παρ' αὐτῷ οἱ ἀνάπαιστοι πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ὑποκριτοῦ καὶ ούτως εὐρίσκονται τέσσαρα μέν συστήματα ήτοι ὑπέρμετροι περίοδοι έν τοῖς Πέρσαις κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς 'Ατόσσης (στ. 140 κέ.), τρία δὲ ἐν ταῖς Ἱκέτισι (966 κέ.), δύο δὲ ἐν τοῖς Ἐπτὰ ἐπὶ Θήθας (861 κέ.). Έν τοῖς Πέρσαις τοὺς ἀναπαίστους λέγει αὐτὸς ὁ Ξέρξης είσερχόμενος, ακολουθούσι δὲ δύο ἔτι τοῦ κορυφαίου περίοδοι. Τὸ δὲ μέγιστον ἀναπαιστικόν μέρος εύρίσκεται έν τῷ μακρῷ καὶ θριαμβευτική εἰσόδω τοῦ ἐπ' ὁχήματος οἴκαδε ἐπανερχομένου, ὑπὸ πολλῶν δὲ όπαδῶν προπεμπομένου Άγαμέμνονος (στ. 782 κέ.), ὃν ὁ χορὸς χαιρετίζει δι' εξ περιόδων. 'Αναλόγως δε μεταχειρίζονται και οι άλλοι τραγικοί πλείονας τῆς μιᾶς περιόδου μόνον ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς τινος εισόδου, οίον ό Ευριπίδης έν Ήλέκτρα 987 κέ., ένθα ή Κλυταιμήστρα ἔρχεται ἐφ' ἄρματος, καὶ ἐν Ἱκέτισι 1114 κέ. ἐν τῆ κηδεία των πρό των Θηδών πεσόντων ήρωων. Έν δε τῷ Οἰδίποδι Τυράννφ

1297 τῷ συστήματι τοῦ κορυφαίου ἀκολουθοῦσιν ἄλλοι ἀνάπαιστοι τοῦ εἰσελθόντος (1).

6') Έξοδικοί άτάπαιστοι. Διὰ δὲ τῶν ἐξοδικῶν ἀναπαίστων ἐπιτίθεται άξιωματικόν τέλος τη διά κεκινημένων διαλογικών ιάμδων γενομένη πράξει ήτοι κατά τὸ τέλος σκηνής τινος ή κατά τὸ τέλος τοῦ όλου δράματος. Διαφέρει δὲ ὡς πρὸς τὴν γρῆσιν αὐτῶν ὁ Αίσγύλος τοῦ Σοφοκλέους και Εὐριπίδου. Και ὁ μὲν Αἰσχύλος ἐπίσης συγνά ώς καὶ τοὺς ἐσοδικοὺς ἀναπαίστους μεταγειρίζεται αὐτοὺς ἐν τῷ τέλει και σκηνής τινος και τής όλης τραγωδίας, σύγκεινται δὲ οἱ ἀνάπαιστοι ούτοι συνήθως έχ πλειόνων τοῦ ένὸς συστημάτων (2). Παρά δὲ Σοφοκλεί καὶ Εὐριπίδη ἐν μὲν τῷ τέλει τοῦ δράματος γίνεται κανονική και οίον τυπική χρήσις των εξοδικών άναπαίστων, έν δὲ τῷ μέσω ώς τελικών σκηνής τινος γίνεται σπανιωτέρα γρήσις αὐτών καὶ μόνον έν τοῖς παλαιοτέροις δράμασιν, άτινα καὶ άλλως ἀκολουθοῦσι μάλλον τη παλαιοτέρα του Αίσγύλου οίκονομία. Συνήθως δὲ διὰ τῶν άναπαίστων τούτων άμα προπέμπεται ύποκριτής τις έξερχόμενος έκ τής σχηνής, οἴον ἐν Αἴαντι 1164 ἐξέργεται ὁ Μενέλαος, ἐν 'Αντιγόνη 929 ἀπάγεται ἡ 'Αντιγόνη, ἐν Μηδεία 357 ἐξέργεται ὁ Κρέων, έν 759 ἀπέργεται ὁ Αίγεύς, καὶ ἐν 1081 (τέσσαρα συστήματα) ἀφ'

(1) Τὰ χατὰ την είσοδον των δποκριτών ἀναπαιστικὰ ἐξ όμοδων συστήματα ἐν ταξε γαγορίαις τοῦ Σοροκλίους καὶ Βόριπίδου εἶνε τὰ ἐξξέ: ΟΙ. Τ. 1297 (εὐσοδες τοῦ Κεβοντας), 'Αντιγόνης, Ελβ. (Παρίνης, 1986 (Αἰβονος, 106 (Αντιγόνης, 1987) (Περίνης), 1987 (Κεβοντας), 'Αντιγόνης, 1987 (Περίνης), Θεθοκτ. 440θ ('Ηρακλίους), 'Απολ. 1482 ('Ηπολίστο), 'Ανδορμ. 491 ('Αντιγόνης), 'Ιπολ. 1482 ('Ηπολίστο), 'Ανδορμ. 491 ('Ανδορμάγης καὶ Μολειτού, Ιποβείται ἐὐ επορική συζνήκ καὶ ἐναπαιστικόν σύστηκε το Μικνλάκου), 1166 (Πηλίσι), 1298 (Θεπλος), 'Ιπίτ. 794 (κηθεία τοὺ επτά), 980 (Βόλδογης), 1114 (εργονται αὶ δορίκη), Τργκ. 230 (κηθεν. 129), (Έχει (Κρασλίσης), 'Πλάκτο, 1987 (Κλνταμήσησης), 1393 (Ανασκρονη), Θυντα. 1212 (Κρασδίσης), 'Πλάκτο, 1987 (Κλνταμήσησης), 1393 (Ανασκρονη), Θυντα. 1480 (εργεται ὁ καρφέ), 'Όρθετ. 349 (Μενελάσο), 1113 ('Όρθετου), 'Ισγ. Αδ. 589 ('Γανννιάρια ὁ καρφέ), 'Όρθετ. 349 (Μενελάσο), 1113 ('Όρθετου), 'Ισγ. Αδ.

(2) Ο Τον τρία μέν συστήματα Ισγείρονται μετά το α΄, διο δι μετά τό δ΄ Ιποσδίου τοῦ Τιρομίω (στ. 532 καὶ 624), διο δι μετά τό α΄ Ιποσδίου τοῦ Επτά εἰλ ο (στ. 622), γελα δὶ μετά τὸ α΄ Ιποποδίου καὶ ἐν τρὶ ξέδοιρ τοῦ 'Αγαμόμουνες (στ. 355 καὶ 131), τρία δὶ μετά τὸ δ΄ ἐποποδίου καὶ ἐν τρὶ ξέδοιρ τοῦ 'Αγαμόμουνες (στ. 355 καὶ 131), τρία δὶ μετά τὸ δ΄ ἐποποδίου καὶ ἐτοσορα ἐν τρὶ ξέδοιρ τοῦ Κυσρόρουν στ. 119 καὶ 635), ἐν ἐλ τρὶ ξέδορ τοῦ 'Επτά ξε τοὺ δι Χυσρόρουν τρία. τοῦ δὶ Εξ ἐνός δὶ μοροφού τρία. τοῦ δὶ Εξ ἐνός δὶ μοροφού τρία. τοῦ δὶ Εξ ἐνός δὶ μοροφού συστήματος σέντανται το ἐτολικοὶ ἀνέπασεται μόναν ἐν Προμηθία 877, ἔνδι ἡ 'Πολι ἡ 'Ποὶ ἐπείγεται νὰ ἐκλέπη τὴν σκηνήν, καὶ μετά τὸ δ΄ στάσιμον τὸν 'Εκετίδουν.'

⁽¹⁾ Τὴν χρῆσιν ταύτην τῶν ἀναπαίστων ἐν τῆ 'Αντιγόνη τοῦ Σοροπλέους ἀπιθειξε κατὰ πρῶτον ὁ Boeckh ἐν Abh. der Berl. Akademie der Wissenschaft. μέρ. α' 1854 σπλ. 8ρ.

ού ή Μήδεια μετά τῶν τέχνων ἐξέλιπε τὴν σχηνήν. Μόνον δὲ ἀπαξ ἐν 'Αντιγόνη 929 πλὴν τοῦ χοροῦ μετέχουσι τῆς προφορᾶς τῶν ἀναπαίστων, εἰς δύο δεηρημένων συστήματα, καὶ ὑποκριταί, ἡ 'Αντιγόνν καὶ ὁ Κρέον, ὅπερ καὶ παρ 'λισχίλωρ τὸ τὸι μόνω δράματι συμβαίνει, τῷ Προμηθεί ἐν τλει. Αὶ δὲ μεταγενίστεραι τραγωδίαι τοῦ Σοροκλέους καὶ Ευριπίδου περιέχουσιν ἐξοδικούς ἀναπαίστους μόνον ἐν τῷ τλει, συνήθως δὲ βραχύ τι σύστημα ἐκ τριῶν ἡ τισσάρων συγκείμενον κώλων, ἐν δὲ τοῖς 'Ηρακλείδαις μόνον ἐκ δύο.

γ΄) Μεσφδικοί ἀνάπαιστοι. Οἱ δὲ μεσφδικοὶ ἀνάπαιστοι, ὧν ἀρχαιότατον παράδειγμα έχομεν ἐν τῷ Προμηθεῖ τοῦ Αἰσχύλου, ἔγουσι τὸν τόπον αὐτῶν κυρίως ἐν τῆ παρόδφ καὶ ἀναμφισβητήτως εἶνε ἐνταῦθα αὕζησίς τις μόνον τῆς παλαιοτέρας μορφῆς τῆς παρόδου, περὶ ἡς εἴπομεν ἔμπροσθεν ἐν τῷ περὶ εἰσοδικῶν ἀναπαίστων λόγφ. ᾿Αρχικῶς δηλαδή τὰ ἀναπαιστικὰ συστήματα προηγούντο τῶν μελικῶν στροφων της παρόδου, υστερον δὲ ἀντὶ των ἀπλων ἐχείνων μορφων θέ= λοντες οἱ ποιηταὶ νὰ εἰσαγάγωσι μείζονα μεταδολήν καὶ ποικιλίαν, μετέθεσαν τοὺς ἀναπαίστους μεταξὺ τῶν λυρικῶν στροφῶν τῆς παρόδου, όπως καταστήσωσιν έναργεστέραν την άντίθεσιν τοῦ σεμνοῦ καὶ ἡσυχίου δακτυλικοῦ ρυθμοῦ πρὸς τὸν μᾶλλον κεκινημένον τῶν χορικών ἀσμάτων. Τοιαϋται είνε αι έξης πάροδοι Προμηθέως (στ. 128 κέ.), 'Αντιγόνης (100 κέ.), Φιλοκτήτου (135 κέ.), Οἰδίποδος έπὶ Κολωνῷ (117 κέ.), 'Αλκήστιδος 79 κέ.), Μηδείας (131 κέ.), 'Ρήσου (ἐν ἀρχῆ). Έκ δὲ τῆς παρόδου μετέδη ἡ χρῆσις τῶν μεσφδικών άναπαίστων πρωίμως εἰς τοὺς θρήνους, καὶ ένταῦθα δὲ χάριν τῆς έναργεστέρας ρυθμικῆς ἀντιθέσεως, οἶον ἐν Αγαμέμνονι (1448 κέ.), έν Χοηφόροις (306 κέ.), Αἴαντι (201 κέ.), ᾿Αντιγόνη (806 κέ.), 'Αλκήστιδι (861 κέ.). "Απαξ δὲ μόνον εύρίσκεται ἡ αὐτὴ μορφὴ ἐν στασίμφ, τῷ τῶν Εὐμενίδων στ. 916 κέ.

324. Β΄. Έν τη χωμφθίς. Έν δὲ τη χωμφδίς γίνεται όλιγωτέρα ἡ ἐν τῆ τραγωδίς χεῆσις των ἀναπαιστικών ἐξ όμοίων συστημάτων ἐνεικα τοῦ σεμνοῦ καὶ ἀξιωματικοῦ χαρακτήρος ἀντῶν, ὅστις πλιοτα ἀρμάζει τῷ συσταλτικώ ήθει τῆς χωμμάδιας. Καὶ πρώτον μέν δὲν μεταχειρίζεται ἡ κωμφδία τὰ ἐν τῆ τραγωδίς πάνυ χρήσιμα εἰσοδικό ἀναπαιστικά συστήματα. Διότι οῦτε τῷ κωμικό γορῷ οῦτε τῷ κωμικῷ ὑποκριτῆ ἀρμάζει νὰ ἐειδθη οῦτω μεγαλοπρεπῶς δὶ ἀναπαιστικών συστημάτων προπεμπόμινος. 'λλλ' ὁ μὲν γορὸς συνήθως εἰσέργεται είς την ορχήστραν εν ρυθμῷ ἰαμβικῷ καὶ τρογαϊκῷ μετά μείζονος κινούμενος έλευθερίας και ταχύτητος, μόνον δὲ ἐν τῆ παρόδω των Νεφελών στ. 263 κέ. καὶ των Βατράγων 354 κέ. μεγαγαλοπρεπείας χάριν εἰσέρχεται ὁ χορὸς ἐν ἀναπαιστικῷ ῥυθμῷ, οὐχὶ διιως ἐν ἀναπαιστιχοῖς ἐξ όμοίων συστήμασιν, ἀλλ' ἐν ἀναπαιστιχοῖς τετραμέτροις. Ο αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν ὑποκριτῶν μόνον χατά την εἴσοδον σπουδαιοτέρων προσώπων ηδύνατο να γίνηται χρησις άναπαιστικοῦ ρυθμοῦ, καὶ πάλιν οὐχὶ άναπαιστικών συστημάτων, άλλα μόνον τετραμέτρων, οίον Ίππ. στ. 1316-1334, ένθα εἰσέρχεται ο άνηθήσας Δήμος (3 + 16 τετράμ.), "Ορν. στ. 658-660 κατά την έλευσιν της 'Αηδόνος (4 τετράμ.), Λυσιστρ. στ. 1073 κέ. κατά την εξσοδον των Λακώνων πρέσδεων (2 τετράμ.) και στ. 1108-11 κατά την ὑποδοχην της Λυσιστράτης (4 τετράμ.). Μόνος δὲ ὁ Τρυγαΐος έν Είρηνη στ. 82 κέ. καὶ 184 κέ. προπέμπεται δι' ένὸς ἀναπαιστικοῦ συστήματος, διότι ὁ κάνθαρος, ἐφ' οὐ ὀχεῖται, φέρει αὐτὸν μεγαλοπρεπώς πετόμενος πρός τον ούρανον. Ωσαύτως ούδεμίαν χρήσιν ποιείται ή κωμφδία των μεσφδικών άναπαίστων, όπως ή τραγφδία. Τὰ ἐξοδικὰ ὅμως ἀναπαιστικὰ συστήματα εἶνε καὶ τῆς τραγφδίας συχνότερα έν τῆ χωμφδία, οὐ μόνον έν τῷ τέλει τοῦ δράματος ἡ ἐπεισοδείου τινός, άλλά πολλφ συχνότερον ώς τελικά περικοπής έξ άναπαιστικών τετραμέτρων συγκειμένης, οίον είνε μάλιστα τὸ πνίγος ή μακρὸν τῆς παραβάσεως, ὅπερ προεφέρετο ἀπνευστί, ὡς τὸ πνίγος των 'Αγαρνέων, 'Ιππέων, Σφηκών, Ειρήνης, 'Ορνίθων και Θεσμοφοριαζουσών. "Όταν δὲ ἡ παράδασις δὲν εἶνε γεγραμμένη ἀναπαιστικοῖς τετραμέτροις, ὡς ἡ τῶν Νεφελῶν, λείπει ὡς εἰχὸς καὶ τὸ πνῖγος, έν & ἄλλως είνε ἀπαραίτητον. Τοιαῦτα είνε προσέτι καὶ τὰ ὅμοια τῷ πνίγει τῆς παραδάσεως ἀναπαιστικὰ ἐξ ὁμοίων συστήματα τῶν ἀγώνων, απίνα κανονικώς ἐπιφέρονται τοῖς ἀναπαιστικοῖς τετραμέτροις ώς πορύφωμα τοῦ ἀγῶνος τῶν ἐριζόντων προσώπων. Κατὰ πάσας δὲ τὰς ἄλλας περιπτώσεις, ὅπου ἡ κωμφδία μεταχειρίζεται ἀναπαιστικὰ έξ όμοίων συστήματα, μιμεῖται ή παρφδεῖ τὴν τραγφδίαν. Τὰ τοῦ τελευταίου δε είδους συστήματα δεν εύρισχονται εν ώρισμενώ τινε τόπω τῆς κωμφδίας, ἀλλ' ὅταν ὁ κωμικὸς κρίνη ἀρμόδιον καιρόν. ήτοι δὲ μιμεϊται ένταϊθα ό κωμικός καθ' όλου το τραγικόν ήθος ή παρωδεϊ ώρισμένην τινὰ τραγωδίαν οἰον ἐν μὲν Θεσμοφοριαζούσαις 39 παρωδεϊ ό 'Αριστοφάνης τὴν στιχουργίαν τοῦ 'Αγάθωνος, 776 τὸν Παλαμάδη τοῦ Εύριπίδου, 1065 την 'Ανδρομάχην' έν "Ορνιπ δὶ 209
δπακενόμενος ὁ Έποψ μετά λόγου σεμνοῦ καί παθητικοῦ τὸν μεταμειορφομένον Τηρέα αἰνίττεται εἰς τὸν τοῦ Σορφολέους Τηρέα (πεδ.).
σχόλ. εἰς "Ορν. 211 κἰ, 100 κἰ,) ὁ δὶ ἐν Αυσιστρ. 954 θρῆνος
τοῦ Κινπαίου διὰ τὸν φυγὴν τῆς γυνακεὸς εἰνε ἀνάμνησις τραγφδίας
ττός, Τοισότοι εἰνε καὶ οἱ ἐν Νερ. 711 ἀνάπαιετοι τοῦ ὁπὸ τὸν κόρεων δακνομένου Στρεψιάδου. Τὰς δὶ δὶ ἀναπ. συστημάτων προσκυχάς τῆς τραγφδίας, οἰαι πολλαί παρ' Λίσχόλου τὐρίσκονται, μιμείται ὁ Αριστοράνης ἐν Εἰρόνη 974 καὶ Σρηξὶ 683. Οι δὶ ἐν
"Ορν. 1743 ἀνάπαιστοι ἀναμιμνήσκουνι χωρία, οἰον τὸ ἐν Τιέττ.
τοῦ Λίτχύλου θῦς. Καὶ οἱ κὸ Σρηξὶ δὶ 148'ὰ ἀνάπαιστοι εἰνε μίμπταβαγφάζιας τοῦς. Πεβδ. σχόλ. εἰς Σρ. 148'α ἀρχούμενος ὁ γέρων
παρατραγικαύσται" σχήμαντος δὶ τοῦ τραγφδίκοῦ ».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Μερί των μή κανονικών άναπαιστικών συστημάτων.

325. Τὰ ἀναπαιστικὰ εξ όμοιων συστήματα, περί ων δειλάδομεν το προηγουμέως κεραλαίο, έχουσιν ἀπλην και κανονικήν την μετρικήν σύδειον. Πλήν τούτων διως οπάρχους και ἀλλαλα κοινά ώσαύτως τῆ τε τραγωδία και τῆ κωμιωδία, ἀπερ τὴν μετρικήν σύνδετοι έχουσιν όμοίαν μὲν ἐκτίνοις κατά τοῦτο, ὅτι καὶ ἐν αὐτοῖς τὰ ἀκατάληκτα ἀναπαιστικά κολα (τετραποδία: καὶ ἐδιπόδια) ἐκαδέχονται συνήθως ἄλληλα ἀνευ χασμωδίας καὶ ἀδιπόρου συλλαδής, κατά τὰ άλλα δὲ διέφορον ὡς ποικιλωτέραν καὶ ἡττον αὐστηφάν καὶ κανονικήν, όδεν κατ ἀντίθιστο πρός ἐκείνα τὰ ἐκανονικά (legitima) ταῦτα ὑπό των νεωτέρων μετρικών ἀνομάσδησαν μὴ κανονικά ἀστημένα (non legitima, liberiora καὶ Τερι. Γείε ἡ ſτοίεσο. Τὰ μὴ κανονικά λαιτόν ταῦτα συστήματα δὲν συντίθενται μόνον ἐξ ἀκαταλήκτων διμέτρων, μονομέτρων καὶ παρομμακών, καίτοι τὰ κάλα έλλων δευτερευόντων στοιγείων, οίον ακαταλήκτων και καταληκτιχῶν τριποδιῶν, ἦτοι προσοδιακῶν, καὶ καταληκτικῶν διποδιῶν (πρβλ. Αίσγ. Πέρσ. 952 κέ. «νυγίαν πλάκα κερσάμενος | δυσδαίμονά τ' άκτάν», 962 «όλοοὺς ἀπέλει-πον», Εύριπ. 'Αλκ. 106 «τί τόδ' αὐδάς», 133 «βασιλεύ - σιν», Θεσμοφ, 1069 «δι' 'Ολύμ - που»), είτα δὲ χώλων μετὰ πλειόνων καταλήξεων (πρόλ. Εὐριπ. Τφ. Τ. 126 κέ. $\alpha \tilde{\omega} \pi \alpha \tilde{\iota} - \tau \tilde{\alpha} \varsigma - \Lambda \alpha - \tau o \tilde{\iota} \varsigma$, $\Delta (\kappa \tau u v v' - o \hat{\iota} - \rho \epsilon (-\alpha))$, $\tilde{\epsilon} \pi \epsilon \iota \tau \alpha \delta \tilde{\epsilon} \epsilon \tau \epsilon \rho o - \sigma \tilde{\iota} \epsilon \sigma \delta \tilde{\epsilon}$ μέτρων κώλων, τροχαϊκών τε καὶ ἰαμδικών καὶ λογαοιδικών καὶ δοχμιακών, ἐπφδικώς ἐπιφερομένων ἢ προφδικώς προταττομένων, οἰον ΊΙλ. 200 «ἦν ὁ ταῦτα πράσσων». 243 «ὀξυτόνων γόων». Τραγ. 1009 «ἀνατέτροφας ὅ τι καὶ μύση». — Ἡ δὲ τομὴ τῆς ἀναπαιστικής τετραποδίας έν τῷ μέσφ ἀκριδῶς τουτέστι μετὰ τὴν πρώτην διποδίαν δέν τηρείται αύστηρῶς, ὅπως ἐν τοῖς κανονικοῖς ἀναπαιστικοῖς συστήμασιν, ἐπειδή ταῦτα δὲν ἔχουσι τὴν σημασίαν τοῦ ἐμδατηρίου ρυθμοῦ ὡς ἐκεῖνα. Ἡ δὲ λύσις καὶ συναίρεσις ὑπερθαίνει παρὰ πολὺ τὰ αὐστηρὰ ὅρια τῶν κανονικῶν συστημάτων, ὥστε πολλάκις πολλὰ κώλα καθαρώς σπονδειακά διαδέγονται άλληλα, ού μὴν άλλά καί καθαρώς σπονδειακοί παροιμιακοί εύρίσκονται συγνοί. Έκ δὲ τῆς λύσεως οὐ μόνον γεννάται μεγάλη πληθύς καθαρῶς δακτυλικῶν κώλων (οξον ἐν Ἱππολ. 1361 «πρόσφορά μ' αξρετε, σύντονα δ' έλκετε τὸν κακοδαίμονα καὶ κατάρατον». Σοφ. Ήλ. 236 «καὶ τί μέτρον κακότητος ἔφυ; φέρε | πῶς ἐπὶ τοῖς φθιμένοις ἀμελεῖν καλόν»), ἀλλὰ καὶ οί προκελευσματικοί μετά τοῦ συνδυασμοῦ δακτύλων καὶ ἀναπαίστων έγχωρούσι κατά πάσας τὰς χώρας καὶ ἐν αὐτῷ τῷ παροιμιακῷ, ἐνίστε μάλιστα οί προχελευσματιχοί ἐπαναλαμβάνονται ἐν τῷ αὐτῷ κώλφ ('Αριστοφ." Ορν. 327. 400). Έχ τούτων δὲ τοῖς ἀναπαιστιχοῖς τούτοις συστήμασι προσποιείται χαρακτήρ διάφορος, ότε μεν θρηνωδικός καὶ μελαγγολικός, ότὲ δὲ ἔμπλεως πάθους καὶ κινήσεως, ό μὲν ἀποτυπούμενος διὰ τῶν σπονδειακῶν, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τῶν λελυμένων σχημάτων των ποδών. 'Ο δέ παροιμιακός δέν ἐπιφέρεται πάντοτε ώς τελικόν κώλον, άλλ' εύρίσκεται καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ συστήματος καὶ έν τἢ ἀρχῆ, πολλάκις δὲ πλείονες παροιμιακοὶ διαδέχονται ἐφεξῆς άλλήλους. Τούναντίον δὲ σύχὶ σπανίως εύρίσκονται καὶ άλλα κῶλα ώς τελικά τοῦ συστήματος, οἶον τὸ ἀκατάληκτον δίμετρον.

326. ή δε χρησις των μή κανονικών τούτων συστημάτων έχει

ώς έξης. Ἡ μέν τραγωθία μεταχειρίζεται αυτά έν τοις θρήνοις και οίκτοις, ώστε και θηνηφιδικοί ἀνάπαισται δύνανται νά κληθώσιν, ἐν τε δηλαδή κομμοτς (ὡς ἐν λίοχ. Πέρε. 930 κέ.) και κοιματικείς παρέδοις (ὡς ἐν Σορ. Ἡλ. 193 κέ. καὶ Εὐριπ. Τροάσ. 153 κέ.), καὶ ἐν ἄσιματιν ἀπό σκηνῆς (ὡς ἐν Σορ. Ἡλ. 86 κέ.), σπανιώτερον δὲ ἐν χορικοίς (ὡς ἐν λίογ. Χοπρ. 1007 κέ. = 1018 κέ.). Πέντων δὶ τον τραγικών συγνατάτην χρῆσιν ἐποινήσανο ὁ Εὐριπίδης. Καὶ τὰ μὲν ἄσιματα, ὡν μετέχει ὁ χορός, εὐρίσκονται συντθικιών κατά σχι αν ἤτοι ἀντιστροφικώς, τὰ δὲ μόνον ἀπό σπηνῆς, εἶτε ἀπλᾶ εἶτε ἀμιδαῖα μονωδικά, ἀλλοιοστροφικώς. Παραδείγματα δὲ φέρομεν τὰ ἐξῆς:

Αίσχ. Πέρσ. 932. στρ. Ξ. δδ' έγων, οίοῖ, αίακ-τὸς μέλεος γέννα γᾶ τε πατρώα κακὸν ἄρ' έγενόμαν.

Χο. πρόσφθογγόν σοι νόστου - τὰν κακοψάτιδα βοάν, κακομέλετον ἰάν Μαρυανδυνοῦ θρηνητῆρος πέμψω πολύδακρυν ἰακ-χάν.

Σοφ. Ήλ. 234. Χο. ἀλλ' οὖν εὐνοία γ' αὐ-δῷ, (ἀλλοιοστρ.) μάτης ὡσεί τις πι-στά, μὰ τίκτειν σ' ἄταν ἄ-ταις.

327. Η δὶ κωμφόλα μεταχιερίζεται τὰ συστήματα ταύτα πρώτον μέν, όπερ καὶ συγνότατα γένεται, ἐν ταῖς παροδίαις τῶν τραγικών θρόνων καὶ μελίστα τοῦ Εὐριπίδου (πρόλ. β 324), εἶτα δὶ ἐν ταῖς παρφόλαις τῶν μιμόποια προποδίων τῆς παλαιοτέρας λυμτικής, ὁια εἰνὲ τὰ ἀντίστρορα συστήματα ἐν Βατρόγοις 372 κί. αλί τέλος ἐν χορικοίς τισιν ἀντιστρορικοῖς ἄσμασι λίαν κεκινημένοις καὶ πλήρεια πάθους, οἰα εἰνὲ τὰ ἐν Λυστορ. 476 – 483 – 541 – 548. Όρν. 327 – 335 – 343 – 351 καὶ 1058 – 1087 – 1088 – 1117. Θεσμορ. 667 κί. – 707 κί. Εἰρ. 459 κί. — 486 κί. Τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς ἐν τοῖς χορικοῖς τοῦτοις χαραπηρίξουσιν οἱ ταχείς καὶ πολλαγώς λλυμένοι ἀνάπαιστοι καὶ τὰ ἀναμεμιγμένα παιωνικά καὶ δοχμιακά κολα, τὸ δὲ πάθος οἱ σπονδιακοὶ ἀνάπαιστοι. Παραδείγματα δὲ σίρομεν ἐνταθία τὰ ἐξῆς:

'Αριστοφ. Βατρ. 372 κέ. χώρει νυν πᾶς ἀνδρείως είς τοὺς εὐανθεῖς κόλπους λειμώνων ἐγκρούων καὶ παίζων καὶ χλευάζων. ἡρίστηται δ' ἐξαρκούντως. 'Αριστοφ. 'Όρν. 343 κἰ. (ἀντιστρ.) ἰδ ἰά, ἔπαγ', ἔπιθ', ἐπίφερε πολέμιον όρμὰν φονίαν, πτέρυγά τε παντά περίδαλε περί τε κύκλωσαι· ἀς δετ πόδ' οἰμώζειν ἄμφω καὶ δοῦναι ῥύγχει φορδάν. οὐτε γὰρ ὅρος σκιερὸν οὕτε νέφος αἰθέριον οὐτε πολιὸν πέλαγος ἔστιν ὅ τι δέξεται τάδ' ἀποφυγόντε με τάδ' ἀποφυγόντε γε

7 0 0 0 - 0 N

T'. METPA TPOXAÏKA

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄

Περί του τροχαϊκού τετραμέτρου.

327. Των τροχαϊκών μέτρων κύριος ποὺς εἶνε ὁ τρίσημος τροχαΐος έκ μακράς συλλαβής ώς θέσεως και έκ βραχείας ώς άρσεως συγκείμενος $\begin{pmatrix} \theta & \tilde{\alpha} \\ -1 & 0 \end{pmatrix}$. Ἐπειδή δὲ τὰ δύο ποδικὰ αὐτοῦ μέρη, τουτέστιν ή θέσις καὶ ή ἄρσις, ἔχουσι πρὸς ἄλληλα τὸν τοῦ διπλασίου λόγον, ό ποὺς ούτος ἀνήκει εἰς τὸ ἰαμδικὸν ἡυθμικὸν γένος, οὐ οἰκεῖος ὁ λόγος οὖτος ἥτοι ὡς δύο πρὸς ἔν. Ἡ θέσις τοῦ τροχαίου δύναται νὰ λυθή εἰς δύο βραχείας, τὸ δ' ἐντεῦθεν γινόμενον σχήμα τοῦ ποδός ο ο ο καλείται τρίβραγος και γορείος. Όταν δε έλλειπη ή άρσις, άναπληρούται διὰ τονῆς η διὰ λείμματος καὶ τότε ὁ ποὺς λαμβάνει τὸ σχήμα - ή - Λ. Ώς πρὸς τὸ ήθος δὲ ὁ τροχαϊκὸς ρυθμός, ὡς καὶ τὰ ὀνόματα τροχαΐος καὶ χορεῖος δηλοῦσιν, ἦτο τροχερὸς καὶ όρχηστικός, τουτέστιν έπέφαινε τάχος και ήτο έπιτήδειος είς δρχησιν. Ηὐξάνετο δὲ ἡ κίνησις λυομένης τῆς θέσεως. Τῶν δὲ ἰάμβων διέφερον το ήθος οί τροχαϊοι, ότι οί μέν τροχαΐοι άρχόμενοι άπο τής θέσεως ήσαν ήσυχαίτεροι, μαλακώτεροι καὶ άγεννέστεροι, οἱ δ' ἀπὸ τῆς άρσεως άρχόμενοι ξαμβοι δραστηριώτεροι καὶ εύγενέστεροι (πρβλ. Διονύσ. περί συνθ. όνομ. κεφ. 17. 'Αριστείδ. σελ. 38. 97 κέ.).

328. Τὰ δὲ τροχαϊκὰ χώλα ἦσαν ἡ διποδία, ἡ τριποδία, ἡ τετραποδία, ἡ πενταποδία καὶ ἡ ἐξαποδία. Μείζονα δὲ τῆς ἐξαποδίας δὲν είχεν ἡ ἀρχαία μουσική, διότι, ὡς λέγουστ οι παλαιοὶ ρυθμικοί, ἡ αἰσθησις ἡδυνάτει νὰ ἀντιληφθή συνθέτων ποδών ἡ χώλων ἐκ τρισήμων ποδών μειζόνων τοῦ ἀκτωκαιδικασήμου μεγέθους ἦτοι ਜῆς

4 0 _ 0 4 0 _ 0 4 0 _ 0.

'Οτε δὲ ἐλειπον ἀμφότεραι αἰ ἄρσεις τῶν δύο τελευταίων ποδῶν, τὸ καλον ἐκαλείτο βρηγυκαταίληκτον καὶ ἡ προτελευταία ἄρσες ἀνεπληροῦτο διὰ τονῆς τῆς προηγουμένης μακρᾶς, ούχὶ δὶ διὰ κενοῦ χρένου μετ' αὐτήν, οἰον ἡ βραγυκατάληκτος τετραποδία (lθogalliκὸ) Ιλάιβανε τὰ ἐξῆς δύο σγήματα

> δεύρο δηύτε Μοΐ-σαι, | χρύσεον λιποῖ-σαι Δυ - υ Δ - | Δυ - υ Δ - Λ βυσίδωμον Έλ-λά-|νων άγαλμα δαιμόνων Δυ - υ Δ - | Δυ - υ Δυ - Λ.

'Ωσαύτως καὶ τὸ βραχυκατάληκτον τρίμετρον, οἰον τὸν δ' ἄνευ λύρας ὅμως ὑμνφ-δεῖ 4 0 - 0 2 0 - 0 4 - Λ.

Τὰ τροχατιά κώλα εσχηματίζοντο και προκαταληκτικά ήτει εδέχοντο και εν τῷ μέσφ καταλήξεις ἡ μάλλον προκαταλήξεις, οἰον κατὰ τὴν πρώτην χώραν τῆς τετραποδίας ἡ κατὰ τὴν δευτέραν και τετάρτην τῆς εξαποδίας και μάλιστα εν συζεύξει μετὰ τῆς τελικῆς καταλήξεως, οἰον

πολλά μεν-γα τρέφει πόντιαί - τ' άγκάλαι - κνωδάλων.

ή και πάσσι αι άρσεις της τετραποδίας, τέσσαρες δὲ ἡ ἐξ της έξαποδίας (πρέλ. ξ 204). Τοιαῦτα δὲ κάλα κατὰ τὸν ἀριθμόν των ἐλλειπουοῶν ἄρσεων καλοῦνται δικατάληκτα, τρικατόληκτα κτλ. "Ενεκα δὲ τολν παρκετεταμένων γρόνων τὰ κώλα ταῦτα ἀποδελλοντα. το οίχειον τῶν τροχαίων ομαλόν καὶ τροχερὸν ἦθος προσλαμβάνουσι μεῖζον ἀξίωμα καὶ σεμνότητα καὶ δὴ καὶ πάθος (πρβλ. ᾿Αριστείδην Κοϊντιλιανόν σελ. 50 W.).

Έβαίνοντο δὲ τὰ τρογαϊκὰ κῶλα τὰ μὲν ἐκ δύο, τεσσάρων καὶ ἔξ ποδών συγκείμενα ήτοι αι διποδίαι, τετραποδίαι και έξαποδίαι κατά διποδίαν, και κατά ταϋτα ή μεν διποδία ως αποτελοϋσα μίαν βάσιν έλαμβάνετο ώς μονόμετρον, ή δὲ τετραποδία ώς δίμετρον, ή δὲ έξαποδία ώς τρίμετρον, ή δὲ σύζευξις δύο τετραποδιών ώς τετράμετρον τὰ δὲ ἐκ τριῶν καὶ πέντε ποδῶν συγκείμενα κῶλα ἤτοι αὶ τριποδίαι και πενταποδίαι έδαίνοντο διττώς, άλλοτε μέν κατά μονοποδίαν και τότε έλαμβάνοντο ώς τρίμετρα και πεντάμετρα, κατά τὸν άριθμον δηλονότι των βάσεων, ἄλλοτε δὲ κατὰ διποδίαν, όσάκις δηλαδή έπείχον τόπον βραχυκαταλήκτων τετραποδιών καὶ έξαποδιών, καὶ τότε δήλον ότι έλαμβάνοντο άντὶ διμέτρων καὶ τριμέτρων. Τὰ κατὰ διποδίαν δὲ βαινόμενα τροχαϊκά κῶλα καὶ μέτρα κατά τὰς ἀρτίους γώρας ήτοι την 6', δ', 5' κτλ. ἐλάμδανον καὶ μακράς ἀλόγους ἄρσεις άντὶ τῶν βραχειῶν, μέγεθος ἐχούσας οὐχὶ δίσημον, άλλ' ἐνὸς πρώτου χρόνου καὶ ἡμίσεος. Έκ τῆς ἀλόγου δὲ ταύτης συλλαδῆς οἰ πόδες ούτοι έχαλούντο τρογαίοι ή χορείοι άλογοι $\pm \alpha$ ή $\circ \circ \alpha$ (πρόλ. 2 149. 151).

329. Των δε τροχαϊκών μέτρων επισημότατον πάντων ήτο το τροχαϊκόν τετράμετρον, περί οὐ καὶ λέγομεν ἐφεξής. Τό τροχαϊκόν λοιπόν τετράμετρον σύγκειται ἐκ δύο τροχαϊκών τετραποδιών (διμέτρον), τῆς μὲν ἀκαταλήνετου, τῆς δὲ καταληκτικής, ἡ κατά τὸν Αριστόξιον ἐκ δύο συνθέτων ποδών δωδεκασήμων, ἀν ἐκάτερος ἀς ἀκατυλικός ποὺς έχει μίαν θέσιν καὶ μίαν άρσιν, ἀστε τὸ δλον τετράμετρον σημανόμενον ἡ βαινόμενον λαμβάνει τέσαφρα σημεία ἡ βάσεις, όδεν καὶ τὸ δνομα τετράμετρον. Η δὲ ἐλλείτουσα τελευταία ἀροις ἀναπληροῦται διὰ λέμματος, τουτέστι κενοῦ χρόνου μονοσήμου. Κατά δὲ τὴν θεωρίαν τῆς νεωτέρας μουσικής τὸ τροχαϊκόν τετράμετρον ἀποτελεί μουσικήν περίοδον ἐκ δύο συγκιμένην κώλων, ἡγουμένου τε καὶ ἐπομένου, ήτοι ἐκ δύο ἐποδών, όλου.

έσλα γαρ θεοῦ διδόντος | αὐτὸς οὐκ ἐδέξατο (Σόλ. ἀπ 33)

*Ο ρυθμός ούτος ό έχ δύο 12 ποδών συγκείμενος είνε εύχρηστος εν τῆ νεωτέρα μουσική. "Πέουν δε έρει ό ρυθμός τῆς παλαιᾶς μουσικής τοῦτο, ότι όταν ἀποτυπώται εν τῆ ποιήσει, ἐκάστης διποδίας ἡ τελική συλλαθή δύναται νὰ είνε καὶ μακρὰ ἀντί τῆς βραγείκς, οίνο Πέρα. 150 κλ.

δ βαθυζώνων ἄνασσα | Περσίδων ὑπερτάτη μπτερ ή Ξέρξου γεραιά, | χαῖρε, Δαρείου γύναι. οὖτος οὐ τῶν ἡθάδων τῶνδ', | ὧν ὁρᾶθ' ὑμεῖς ἀεί ("Ορν.276).

Οι παλαιοί τὴν μακρὰν ταύτην συλλαδήν, ήτις κείται ἀντί τῆς βραχιάκς, λέγουσιν ἄλογον μακρὰν καὶ κατὰ τὸν 'Αριστόξενον ἔχει μέγυθος ούχι δίσημον ήτοι δύο πρώτων χρόνων ή δύο βραχιών συλλαθων, άλλὶ 'ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ($1\frac{1}{2}$), ώστε ἱσοδυναμεί τῷ παρεστιγμένῳ ὀγδόφ (f)- τῆς νεωτέρας μυσικής.

Τὸ ἀναβεθλημένου λοιπόν τοῦτο ἦτοι ritardand παρείχετο τὸ πάλαι κατὰ τὴν προφορὰν τοῦ τετραμέτρου εὐμάριεὰν τινα τῷ ὁρχομείνος ἄρθοντι ἀστε ἀναπαυόμενος μικρὸν κατὰ τὸ τέλος τῶν διποδιῶν, ἔνθα ἡ ἄλογος συλλαθή, νὰ συλλέγη τρόπον τινὰ ἐαυτὸν πρός τὴν περαιτέρω προφοράν. Ἐκτὸς λοιπὸν τῆς διαφορᾶς ταύτηις (πρέλ. δμως § 151) ὁ μοθμός τοῦ τρογαλικοῦ τετραμέτρου τῆς παλαιᾶς μουσινῆς συμφωνεί τῷ ἀναλόγῳ τῆς νεωτέρας κατά τε τὰ ἄλλα καὶ δὴ καὶ κατὰ τὸ ἀκαταλη-κτικόν, ὅπερ ἔχει πλείονα ἔμφασιν, οἰαν ἀγαπῶσ: καὶ οἱ παλαιοὶ καὶ οἱ νεώτεροι κατὰ τὸ τόλος τοῦ μοθμοῦ. Όλι πρός τὸ ἡθος δὲ τὸ τροχακόν τετράμετρον χαρικτριζίσται ὑπὸ τῶν παλαιῶν κατ' ἀντίθεσιν πρός τὸ σεμνὸν ἰαμβικὸν τρίμετρον ὡς τροχερὸν καὶ ἀγεννές, ὡς ρυθμός δηλαδή εὕκολος καὶ οὐγιὸ σεμνός καὶ ἀξιωματικός ἀρμόζοιας καὶς κκινημέναις ὁργήσεοι καὶ ποιήσει ήττον σεμνῆ (1).

(1) Οἶον ὁ Διονόσιος (περὶ συνό, ὁνομ. 17) χαρακτηρίζων τόν μὸν ἰκμεδικό ρύφεὸν ότι οἰκ φτινή, τὸν δὲ τροχατιόν ότι μαλακούτερον καὶ ἀγενιότερον, φέρει παράδετημα τοῦ μὸν προίτοι ομεδικόν τι τριέμετρον, τοῦ δὲ ἀναριστείλησε τι τετράμετρον. Οἰκ ἐν ἀντιοτείλησε τι τετράμετρον. Οἰκ ἀναριστείλησε τὸν μὸν Τριτορ. Γ΄, ὁ λόγια εὁ δὲ τροχαίος καρθακούτερος ὁπλει δὲ τὰ τετράμετρον (Τεν τραγμόζιας) το Αλαγμότερος
330. Το τροχαϊκόν τετράμετρον φαίνεται ότι ήτο έν χρήσει προ του 'Αρχιλόχου έν τη δημοτική ποιήσει, τουτέστιν έν τοις άνειμένοις Διονυσιακοίς ἄσμασιν, πρώτος δέ, ὡς φαίνεται, εἰσήγαγεν αὐτὸ εἰς την τεχνικήν ποίησιν ό 'Αρχίλοχος, έν σκωπτικοίς και έν ευκόλοις έρωτικοίς καὶ συμποτικοίς ποιήμασι μεταγειρισάμενος. Είτα δὲ καὶ ὁ Σ όλων ἐποιήσατο χρήσιν αὐτοῦ (πρβλ. ἀπόσπ. 32-35~B.). Έχ δὲ της ποιήσεως των ίαμβογράφων μετέβη είς την Σικελικήν κωμωδίαν και έγένετο εν των προσφιλεστάτων τῷ Ἐπιχάρμω μέτρων, όθεν και μέτρον Έπιχάρμειον έκλήθη (Mar. Victor. 2530). ή δε παλαιοτέρα 'Αττική κωμωδία περιώρισε την χρήσιν αύτου συμφώνως πρός τὸ ρυθμικὸν αὐτοῦ ἦθος μόνον εἰς ἐμφαντικὰ χωρία. Καὶ κατὰ πρῶτον μέν μεταχειρίζεται αύτη το τετράμετρον έν τῷ ἐπιρρήματι καὶ αντεπιρρήματι της παραβάσεως, απερ έχουσι διάνοιαν σκωπτικήν, κατὰ μίμησιν των ἰαμβογράφων. Είτα δε συχνά και έν τη παρόδω (οίον 'Αχαρν. 204 κέ. Ίππ. 242 κέ. Είρ. 299 κέ. "Ορν. 268) προσφόρως τη ταχεία κινήσει του είσερχομένου χορού (1). ή δὲ μέση καὶ νέα κωμωδία ἡγάπα μπλλον τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἐν τοῖς μονολόγοις. Καὶ ἐν τῷ σατυριχῷ δὲ δράματι καὶ ἐν τῷ ώσαύτως ἐκ τῶν $\Delta \omega$ νυσιακών άσμάτων γεννηθείση τραγωδία είνε συγνόν τό τροχαϊκόν τετράμετρον. Διακριτέον δε έν τη τραγωδία τρεῖς περιόδους. Καὶ έν μέν τη πρώτη περιόδω ή τραγωδία προσήγγιζε μπλλον τῷ χαρακτῆρι του σατυρικού δράματος, όθεν καί έν τῷ διαλόγῳ ἐπεκράτει ἡ χρῆσις των τροχερών τετραμέτρων (πρβλ. 'Αριστοτέλ. περί ποιητ. 4), οίον παρά Φρυνίχω, δστις διά την πολλήν χρήσιν και εύρετής τοῦ τετραμέτρου λέγεται (Σουίδας έν λ. Φρύνιχος). Τα τελευταΐα δὲ ἔχνη τῆς χρήσεως παύτης ὑπολείπονται ἔτι ἐν τοῖς Πέρσαις τοῦ Αἰσχύλου, ἔνθα όλον σχεδόν τὸ πρώτον έπεισόδειον (στ. 158 κέ. 215 κέ.) καὶ μέρος τοῦ τρίτου (701 κέ.) σύγκειται έκ τροχαϊκών τετραμέτρων. Έν δὲ τη περαιτέρω αυζήσει της τραγφδίας συστέλλεται ή χρησι, του τετραμέτρου. Καὶ ἐν μὲν τοῖς δράμασι τῆς δευτέρας περιόδου (μέχρι που της 90 ή της 91 όλυμπιάδος) είνε σπάνιον τὸ τετράμετρον καί ευρίσκεται μόνον έν τελικοῖς χωρίοις, οἶον έν Άγαμ. 1649 καὶ εν Οίδ. Τ. 1515. Έν δε τη τρίτη περιόδω (ἀπό της 91 όλυμπ.

καὶ έξης) ή χρήσις γίνεται πάλιν ούτω συγνή, ώστε έκτὸς τῶν Τραχνών καὶ τῆς Ἡλάκηρας τοῦ Εὐριπίδου οὐδὶν τῶν συζομένων δραμάτων τῆς περιόδου ταύτης στερείται τῶν τετραμέτρων. Αἴτιον δὶ συότου φαθυτεται τὸ κεκινημένων τῆρς τῶν δραμάτων τῆς περιόδου ταύτης κατά τε τὴν διάνοιαν καὶ τὸν ρύθμών. Οἱ τροχαῖοι εὐρίκαν» ται ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ μέσω τῶν τραγφολω ἐν τοιούτοις μέλιστα χωρίοις, ἐνθα ἡ παλιοιτόρα τραγφολω μετεγμείζετο ἀναπαιστικ ἐξ ὁμοίων συστήματα. Σχεδον δὶ πανταχοῦ ἰμφαίνεται ἐνταῦθα ταχείά τις τῶν ὑποκριτῶν κίνησις, οἰον φυγἡ ἡ δίωξις, καὶ ἡθος τῆς διανοίας λίνα κεκινημένον συμφώνως τῷ ἡθει τοῦ ρύθμοῦ, οἱ τὸ τροχερὸν ἔτι μαλλον ἐπιτείνεται διὰ τῶν συγκών ἐνταῦθα λύσεων τῶν μακρῶν.

331. Τό δὲ μετρικόν σχήμα τοῦ τροχαϊκοῦ τετραμέτρου ἔχει ὡς ἐξᾶς'

α') 'Η τομή έμπίπτει κανονικώς κατά το τέλος τῆς πρώτης τετραποδίας (1). Καὶ παρὰ μὲν τοῖς λυρικοῖς οὐδέποτε εὐρίσκεται παρημελημένη ή τοιαύτη τομή, παρὰ δὲ τοῖς τραγικοῖς μόνον δἰς,

ημεκημενή η τοιαυτή τομή, πέρα σε του τρεμικές μετίν εν φρεσίν. Περσ. 165 ταῦτά μοι διπλῖι μεριμν' ἄ[φραστός ἐστιν ἐν φρεσίν. Φιλοκτ. 1402 Ν. εἰ δοκεῖ, στείχωμεν. Φ. Ϫ γεν|ναῖν εἰρη-

Συχνότερον δι λείπει παρά τοϊς κωμικοϊς και μάλιστα έν, τῷ ἐπιρρήματι τῆς παραδάσειας. Ἡ δὶ τομή μετά τὴν πρώτην και τρίτην
διποδίαν δὲν γίνεται κανονικός, ἀλλ΄ βιως παρεπρήθη τοῦτο, ότι
παρά τοῖς ίαμιδογράφοις καὶ τραγικοίς οὐδέποτε συμβαίνει τομή μετά
τὴν τρίτην διποδίαν, όταν αύτη τελυτιξ είς λέξιν καταλήγουσαν είς
απονδείον. Τοῦ κανόνος δὶ τούτου μία μόνη εθρίσκεται ἐξαίρεσις παρά
τοξε τραγικοῖς ἐν Ἑλέτη 1628

οίπερ ή δίκη κελεύει μ' | ἀλλ' ἀφίστασθ' | ἐκποδών. (πρόλ. Πόρτωνα praef. ad Hecub. 43). Οι κωμικοί όμως όλιγωρούσι τοῦ κανόνος τούτου.

- 6') Κατὰ τὰς ἀρτίους χώρας, οὐχὶ δὶ κατὰ τὰς περιττάς, δίχεται τὸ τετράμετρον καὶ οπονδείους ἀντὶ τροχείου, ἦτοι ἀλόγους ἄρσιες. Καὶ τετράμετρα μὶν ἔχοντα βραχείας πάσας τὰς ἄρσεις εὐρίτοκονται παρὰ τοῖς λυρικοῖς συχνότερα, ὁιπλάσια ἢ παρὰ τοῖς δραματικοῦς. Καὶ οἱ μὸν τραγικοὶ σχαματίζουσι τὰ τετράμετρα αὐτῶν ἐπίτοκοῖς. Καὶ οἱ μὸν τραγικοὶ σχαματίζουσι τὰ τετράμετρα αὐτῶν ἐπίτοκοῖς.
- Πρόλ. Αριστείδ. σελ. 54 ε χαριεστέρα δ' αυτού τομή εἰς τέτταρας τροχαίους, ἐπιδέχεται δὶ καὶ τὰς ἄλλας».

⁽¹⁾ Πρόλ. Σχολ. εἰς 'Αχαρν. στ. 204' εταύτα δὲ ποιεῖν εἰσθασιν οἱ τῶν δραμάτων ποιηταὶ χωμικοὶ καὶ τραγικοί, ἐπειδάν δρομαίως εἰσάγωσι τοὺς χορούς, ἐνα ὁ λόγος Υτρέχη τῷ δράματι».

σης συγνὰ μετὰ μιᾶς καὶ μετὰ δύο ἀλόγων ἄρσεων, οἱ δὲ λυρικοὶ καὶ ὁ Άριστοράνης μαλλον μετὰ δύο. Τετράμετρα δὲ μετὰ τριῶν ἀλόγων ἄρσεων εδρίσκονται σπάνια παρά τε τοἱς τραγικοῖς καὶ τοῖς λυρικοῖς, ὁλίγον δὲ συχνότερα παρ' Αριστοράνει.

γ΄) Ἡ δὶ λύσις τῆς θίσεως παρὰ μὲν τοῖς λυρικοῖς εἰνε σπανία, οἱον παρὰ Σόλωνι 33, 2, 35, 1 (α΄ θέσ.), παρ' ἀρχιλόχω 76, 2 (γ΄ θέσ.) 60, 1. 73 (ς΄ θέσ.), παρὰ δὲ τοῖς δραματικοῖς συχνοτέρα μέν παρὰ Σοροκλεί καὶ 'Αριστοφάνει ἡ παρ' Αἰσχύλφ, συχνοτάτη δὲ παρ' Εὐριπίδη και μάλιστα ἐν τῷ 'Ορέστη καὶ ταῖς Φονιάσαις. Καὶ ως εἰπὶ τὸ πλέιστον μὲν ἰμπίπτει ἡ λύσις κατὰ τὴν πρώτην θέσιν τῆς διποδίας, όθεν ὁ τρίβραχις εὐρίσκεται πολλφ συχνότερος τοῦ λλυμένου σπονδείου (ω ω .), οὐτινος παρὰ τοῖς λυρικοῖς οὐδὲν βέδαιον παρὰ τοῦς κορικοῖς οὐδὲν βέδαιον παρὰ τοῦς κορικοῖς τοῦ τοῦς κορικοῖς οὐδὲν βέδαιον παρὰ τοῦς δελικοῖς τοῦς κορικοῖς οὐδὲν Θέδιαν παρὰ τοῦς κορικοῖς οἰον ἐν Φοινίσια. 60θ, Ἰων. 1253, Ἰππ. 319, Νεφ. 566. 572, Σφ. 342. 461, "Όρν. 276. 281 (πρέλ. Τόρο, praef. Heoub. ΧΙΙV). Έν τῆ μεταγενεστέρας τραγφόζις καὶ τη τῆς κομκοβίας συμβάίνει ώστε νὰ τέρνηται ὁ λελυμένος πούς, οἰον ἐν Όρέστη 740

χρόνιος: άλλ' όμως τάχιστα || κακός | έφωράθη φίλοις, εν τοίς παλαιστέροι δι δράμασιν εύρισκεται τοιαύτη τομή μόνον έπί λέξεων σριγατότερον συνδιομένων μετ' άλλήλων, ίπι προθέσεως δηλονότι μετά τῆς συντακτικής πτώσεως καὶ έπὶ ἄρθρου μετά τοῦ όνοματος, οίον κατά νόμους, τον έμόν.

δ') 'Ο δὲ δάκτυλος (1) εὐρίσκεται παλαιότατα μὲν καὶ συχνότατα παρά τῷ Ἐπιχέρμφ, οἰον 'Οδυσο. 1 ατοῖς Ἑλευσινίοις φυλάσσων δαιμονίως ἀπώλεσω ». Υπό δὲ τῶν 'Αττικῶν δραματικῶν συνεστάλιη πάλιν ἡ χρῆσις αὐτοῦ. Καὶ παρ' Λίσχύλορ μὲν καὶ Σοφοκλεί ἐγχωρεῖ μόνον ἐπὶ κυρίων ὀυομάτων, ἄτινα δὲν ἀρμόζουσην εἰς τὸ τροχαϊκῶν τετράμετρον, παρ' Εὐρπιδη σίμος ἐν ταῖς μεταγενεστέραις τραγμόζωις καὶ παρά τοῖς κωμικοῖς ἐπὶ παντὸς κυρίου ὀνόματος, οἰον

Όρέστ. 1535 σύγγονόν τ' έμην Πυλάδην τε τον τάδε ξυν-[δοώντά μοι.

Ίφ. Αὐ. 355 χιλίων ἄρχων Πριάμου τε πεδίον ἐμπλήσας [δορός.

Σποράδην δε μόνον μετεχειρίσατο αύτον ή 'Αττική κωμφδία έπι ονομάτων ούχι κυρίων, οιον έν 'Αχαρν. 318 και 'Εκκλ. 1156.

332. Τερφήμετρον γωλόν ή οχάζον (claudum). Έκ τοῦ καταληκτικοῦ τροχαϊκοῦ τετραμίτρου ἐγεννήθη ἔπειτα το χωλόν ή οχάζον τετράμετρον, ὅπερ ἀντὶ τῆς τελευταίας καταληκτικής διποδίας ἔχει δλόλληρον ἰωνικόν ἀπὸ μαίζονος πόδα ἐν σχήματι μολοσοοῦ.

καὶ δικάζεσθα Βίαντος τοῦ Πριπνέως κρέσσων (Ίππων. 79) κιδι δ' ἐσθίειν χιμαίρης φθινοπωρισιμώ κρεῖας (Ανάν. 5, 3). Το μέτρον τοῦτο δὶν εἰνε μονοειδὶς ἢ καθαρόν, ἀλλὶ ἔχει ρυθμικήν μεταβολήν, διότι μετὰ τρεῖς ἐξασήμους δακτυλικούς ἤτοι τροχαϊκάς διποδίας ἐπιρέρεται ἐξάσημος ἰαμβικός ἤτοι ἰωνικός ἀπὸ μείζονος τουτέστι κατὰ τὴν θεωρίαν τῆς νεωτέρας μονσικής μετὰ τρεῖς ε⁴/₈ πόδας ἐπιρέρεται ἢ ποὺς

λάβετέ μου θαίμάτια, κόψω Βουπάλου τον όφθαλμόν. ξαρι μεν χρόμιος άριστος, άνθιας δε χειμώνι ('Ανάν.5.1). Ή δι τελευταία συλλαθή της τρίτης διποδίας είναι άδιάφορος ώς καί δι τφ όρθφ τροχαϊκή τετραμέτρφι, συχνοτέρα όμως ή βραχεία.

^{(1) &}quot;Ο Ήραιστίων σελ. 21 λέγει περί τοῦ δαπτόλου τόδε «τῷ δὶ δαπτόλου τὸ κατὰ τέκ περιττές ἐμπίπτουντ χώρες ἥωται οἱ ἰκμόσενοι ὁ Γργήσωντο πουηταί, σπα νέος δὶ καὶ οἱ τραγιστό, οἱ δὶ καιοι ἀνογιός». [Εξ ωὲ ἐξεξεῆς λέγει δηλεί ὅτι τὸν δάπτόλου λαμόδενει ὡς λόπον τοῦ (ἀλόγου) σπονδείου, οἱ δέο ὅμως οὅτοι πόδει οἰδείο.

68-18 (d) 01 (3+0)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄

Μερί των τροχαϊκών έξ όμοίων συστημάτων καὶ των τροχαϊκών στροφών.

333. Το τροχαϊκόν σύστημα έξ όμοιων είνε περιοδικόν σχήμα άναλογον πρός τό κανονικόν έξ όμοιων άναπαιστικόν σύστημα καὶ άποτελείται έκ τῆς συνθέσεως πλείτουν άκαταλήκτων διμέτρων (τροχαικόν τετραποδιών) καὶ ένός καταληκτικοῦ ώς τελικοῦ, εἰς ἐν σῶμα μέαν περίοδον διὰ τῆς λεκτικῆς συναφείας συναπομέων, ως ἐπὶ πλείτονο δὲ διὰ τομῆς χωριξομένων ἀπ' ἀλλήλων. Τοις διμέτροις δὲ ἐπιμέγνυται ἐνιαχοῦ, καὶ μέλιστα ως παραπέλευτον, μονόμετρον (Εἰρ. 344, 579). Σπανίως δὲ ἡ λίξες δικαπαται ώστε μέρος μέν αὐτῆς διάγηκη εἰς τὸ προκηγούμενον, μέρος δὲ εἰς τὸ ἐπόμενον κῶλον (Ἰππ. 330). Τὴν ἀργήν τῶν τροχαϊκών ἐξ όμοιων συστημάτων τόρισκομεν ὑν ταίς ἐξῆς διστίχοις στροφαίς τοῦ 'Ανακρίοντος (ἀπόσπ. 75 Β.). ἀν ἐκατέρα σύγκειται ἐκ τετρακόλου συστήματος (τριῶν ἀκαπαλήκτων καὶ ἐνός καταληκτικοῦ ·

Πώλε Θρηκίη, τί δή με | λοξόν όμμασιν βλέπουσα νπλεώς φεύγεις, δοκέεις δέ μ' | ούδεν είδέναι σοφόν; ίσθι τοι, καλώς μέν άν τοι | τόν χαλινόν έμβαλοιμι, ήνίας δ. έχου μέν άν τοι | τόν χαλινόν έμβαλοιμι,

ήνίας δ' έχων στρέφοιμί σ' | άμψι τέρματα δρόμου. Τοιαύτη είνε και η έξης έξεκωλος περίοδος έκ τινος σκολίου τοῦ Τιμοκρέοντος (ἀπόσπ. 8 B.)

δφελέν σ', ῶ τυφλέ Πλοῦτε, | μήτε γῆ μήτ 'εν θαλάσση | μήτ 'εν ήπείρο φανῆμεν, | άλλά Τάρταρόν τε ναίειν | κάχέροντα: διά σε γὰρ πάντ | (ἔστ') ἐν ἀνθρώποις κακά. Καθώς δὶ τὸ τροχαϊκὸν τετράμετρον, ούτω καὶ τὸ τροχαϊκὸν σόστημα ἰξ όμοίων εἰστίχθη ἐν τῆς λυρικῆς εἰς τὴν κωμφῶν. Διακρίνονται δὲ παρ' 'Αριστοφάνει δύο εἰδη αὐτοῦ' ήτοι δηλαδή α') εὐρίσκονται τροχαϊκὰ ἐξ όμοίων συστήματα ὡς τελικὰ μέρους τινός τοῦ σκονται τροχαϊκὰ ἐξ όμοίων συστήματα ὡς τελικὰ μέρους τινός τοῦ

δράματος έκ τροχαϊκών τετραμέτρων συγκειμένου. Είνε δὲ ταῦτα ἀκάλογα πρός τὰ ἀναπαιστικά καὶ ἰαμθικά εξ όμοίων συστήματα, ἀτινα χρησιμεύουσι πρός τὸ αὐτὸ τέλος. Τοιοῦτον είνε π. χ. τὸ ἐν Είρ. 339 κἰ.

και βοάτε και γελάτ' ήδη γάρ έξέσται τόθ' ὑμῖν
πλεῖν, μένειν, κινεῖν, καθεύδειν,
ἐς πανηνύρεις θεωρεῖν,
ἐστιάσθαι, κοτταδίζειν,
συδαρίζειν,
ἰστ ὑστ κεγραγέναι.

Πρόλ. Είρ. 571 κέ. 651 κέ. "Ορν. 387 κέ. Ίππ. 284 κέ. Τὰ συστήματα ταύτα κατά τὸ ήθος παρέπονται τοῖς προηγουμένοις τετραμέτροις, διὰ τὴν συνάφειαν ὅμως τῶν κώλων ὁ ῥυθμὸς γίνεται ζωηρότερος καὶ οῦτως ἐπιτίθεται τοῖς τετραμέτροις τέλος ἐμφαντικόν. Έν τούτοις ή ἄλογος ἄρσις εἶνε συχνοτέρα ή ἐν τῷ τετραμέτρῳ. Κατά κανόνα δὲ σταθερὸν τὰ τετράμετρα τελευτώσι πάντοτε μόνον είς εν σύστημα ή μίαν περίοδον. "Η 6΄) τὰ τροχαϊκὰ έξ όμοίων συστήματα συντίθενται εἰς χορικὰ κατὰ σχέσιν ήτοι ἀντιστροφικά. Καὶ άλλαι μέν των στροφών τούτων σχηματίζονται έκ κανονικών τρογαϊκών έξ όμοίων συστημάτων, ώς αί έν Βατρ. 534 κέ. Θεσμοφ. 459 κέ. Έν άλλαις δέ το καταληκτικόν κώλον εύρίσκεται ούχὶ μόνον έν τῷ τέλει τῆς περιόδου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς, ὡς ἐν "Ορν. 1470 κέ. = 1482 κέ. = 1553 κέ. = 1694 κέ. Ένιοτε δε έπιμίγνυνται καὶ έτερόμετρα κῶλα κατὰ τὴν ἀρχὴν ἣ κατὰ τὸ τέλος τῆς στροφῆς, ὡς ἐν Βατρ. 1482 κέ. Θεσμοφ. 434 κέ. Παράδειγμα δ' ένταῦθα φέρομεν την έξης στροφήν έκ τῶν 'Ορν. 1470 κέ.

πολλά δη και καινά και θαυ μάστ' έπεπτόμεσθα και | [δεινά πράγματ' είδομεν.

έστι γὰρ δένδρον πεφυκὸς | ἔκτοπόντι, καρδίας ἀ|πωτέρω, [Κλεώνυμος,

χρήσιμον μέν οὐδέν, ἄλ λως δὲ δειλόν καὶ μέγα.

τοῦτο τοῦ μὲν προς dei | βλαστάνει καὶ συκοφαντεῖ, τοῦ δὲ χειμῶνος πάλιν τὰς | dσπίδας ψυλλορροεῖ.

334. Τροχαϊκαί στροφαί τῆς τραγφθίας. Αί δὲ τροχαϊκαί στροφαί τής τραγωδίας έχουσι χαρακτήρα πάντη διάφορον των τροχαίων τής έξ ύποκειμένου λυρικής και τής κωμφδίας. Και έπικρατούσι μὲν και ένταῦθα ώς έκεῖ έπὶ πάσης περιόδου αἱ τροχαϊκαὶ τετραποδίαι, όμως δὲ οὐ μόνον ἐν τῷ τέλει ἔχουσιν αὐται σχεδὸν πάντοτε κατάληξιν, οπως καὶ αι παρ' αὐτὰς χρήσιμοι έξαποδίαι, ἀλλὰ καὶ έν τῷ μέσφ, συχνά δε ού μόνον μίαν άλλὰ καὶ πλείονας προκαταλήζεις, ώστε πλήν των καταληκτικών καὶ βραχυκαταλήκτων σχημάτων συχνὰ εἶνε καὶ τὰ δικατάληκτα καὶ τρικατάληκτα. Οἱ παλαιοὶ τὸν θεμελιώδη τοῦτον τύπον των τροχαϊκών στροφών της τραγφδίας, έν φ έβλεπον αποτυπούμενον το τραγικόν πάθος, την καταληκτικήν δηλονότι τροχαικήν τετραποδίαν, οίον Φοινίσσ. 239 ανϋν δέ μοι πρό τειχέων θούριος μολών "Άρης», έκάλουν Ευριπίδειον ή Ιηκύθιον (1). Πλήν δέ των καταληκτικών, τετραποδιών και έξαποδιών σπανίως μόνον ευρίσκονται καὶ ακατάληκτοι τετραποδίαι καὶ καταληκτικαὶ τριποδίαι. Επιμίγνυνται δέ καὶ έτερόμετρα στοιχεΐα, δακτυλικά τε καὶ ἰαμδικὰ και λογασιδικά κώλα,και μάλιστα έν τῷ τέλει τῶν στροφῶν. Ἐπί τῶν τροχαϊκών κώλων οὐδεμία που γίνεται χρησις των άλόγων άρσεων, σπανίως δὲ μόνον λύσις τῶν θέσεων, ὅμως δὲ οὐδέποτε τῶν τρισήμων μακρών. Συχνότατα δὲ τὰ κῶλα τελευτῶσιν ἐν τῷ μέσφ τῆς λέξεως και μάλιστα παρ' Αίσχύλφ, όθεν και ή συνάρεια των κώλων έπιτείνεται και ό άριθμός των τρισήμων χρόνων αυζάνεται. Τοιούτους έχουσαι χαρακτήρας αι τροχαϊκαί της τραγφδίας στροφαί χρησιμεύουσι πρός ἀποτύπωσιν τῆς τραγικῆς μεγαλοπρεπείας καὶ πάθους σεμνοϋ, πολλάκις δε και λίαν σφοδροϋ, ὅπερ εμφαίνει μάλιστα τὸ συχνόν τῶν προκαταλήξεων. Εἶνε δὲ αὐται πανταχοῦ μέτρον τῶν χορικών άσμάτων, οὐδαμῶς δὲ χρήσιμοι ἐν ταῖς μονφδίαις καὶ τοῖς θρήνοις, καὶ ότὲ μὲν ἐν ταϊς στροφαίς ταύταις δηλοϋται βαθεῖα εὐλάβεια καὶ ἀφοσίωσις εἰς τὸ θεῖον καὶ τοὺς θείους νόμους τοῦ δικαίου καὶ τῆς τάξεως (ὡς ἐν ταῖς προσευγαῖς ἐν τῆ παρόδφ τοῦ 'Αγαμέμνονος 160. 176, εν Ίκέτεσι 1063, εν Χοηφ. 783. 800. 819, ώσαύτως εν Άγαμ. 681. 1008), ότε δε ό χορός μετ' όργης καί άγανακτήσεως άνθίσταται πρὸς τὴν ὕδριν καὶ τὰ άνοσιουργήματα (ώς ἐν Χοηφ. 585. 603, Εύμ. 321. 354. 490. 508. 526, Ἱχέτ. 154), πολλάκις δὲ τὸ δεινὸν πάθος μετριάζεται μέχρι δυσθυμίας (ὡς έν 'Αγαμ. 975. 1024, Πέρσ. 114. 126. 548). "Απαξ δὲ μόνον εύρισκονται αι τρογαϊκαι στροφαι έν εύλογητικώ ἄσματι (Εύμ. 916. 958. 996), άλλ' αί δειναί θεαί "Ερινύες είνε ένταϋθα αί εύλογοϋσαι. Πάνυ δέ γαρακτηριστικόν είνε ότι οἱ τραγικοὶ τρογαίοι είνε τὸ προσφιλές τῷ Αἰσχύλφ μέτρον, ὅστις ἐν πᾶσι τοῖς δράμασι πλὴν τοῦ Προμηθέως μεταχειρίζεται αὐτούς, συχνότατα δ' ἐν ταῖς Εὐμενίσιν, ἐν ὁ ό Σοφοκλής οὐδέποτε εύρίσκεται μεταχειρισάμενος αὐτούς. Παρ' Εὐριπίδι δὲ εὐρίσκονται μὲν ἐν ταῖς Φοινίσσαις 239. 638. 676 καὶ ἐν τη παρόδω της Ίφιγενείας της εν Αύλιδι 231. 253. 277, ή διάνοια δμως ένταῦθα ὁλίγον συνάδει τῷ ήθει τοῦ ἡυθμοῦ. Παράδειγμα δὲ φέρομεν ἐνταῦθα τὴν ἐν Χοηφ. α΄ στασ. α΄ στροφ. στ. 585-593. α'. πολλά μὲν-γᾶ τρέφει-δεινά δειμάτων ἄχη, 4 + 4.

πόντιαι-τ' ἀγκάλαι-κνωδάλων 6. ἀντ-αι-ων βροτοϊσι 4.

6'. πλάθουσι, καὶ πεδαίχιμοι-λαμπάδες πεδάοροι, 4 + 4. πτηνά τε καὶ πεδοβάμονα κάνεμοέν-των 6. αἰγίδων φράσαι κότον. 4.

⁽¹⁾ Πρόλ. Σχολ. 'Πφαιστ. σελ. 156 W. «Δρεύθευν δέ φαινι αυτό (τό τρογαϊκόν δεριπου καταληκτικού) β δε' 'Αριστοφένην σκώπτοντα τό μέτρον τό έφθημεμερέ, Εδώκόν βοβαίου, 'Αλ. ληθώπου παθλέσειν π β δεί τόν βόβεδος τόν τραγμένου β πού πονώματος ἀνδρός β ότ' δλλουν διό καὶ Καλλέμαχος μοδισαν ληποθίαν τήν τρογμόδιαν λέγια.

A'. METPA IAMBIKA

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄

Περί του έαμδικου τριμέτρου.

335. Των Ιαμβικών μέτρων χύριος ποὺς εἶνε ὁ τρίσημος Ιαμβος, ἐχ μονοσήμου ἄρσεως καὶ δισήμου θέσεως συγκείμενος (ἄρ, θ,) καὶ διὰ τὸν τοῦ διπλασίου λόγον, ὄν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα τὰ ποδικὰ μέρη, ἡ ἄρσις καὶ ἡ θίσις, εἰς τὸ ἰχμβικὸν ἀνόκων ἡυθμικὸν γένος ἄσπερ ὁ τροχαίος. Διαρίρει δὲ ὁ ἴχμβος τοῦ τροχαίου δτι ἀντιθέτως τοῦ τροχαίου ἔχει προηγομένην μέν τὴν ἄρσιν, ἐπομένην δὲ τὴν θέσιν, οἱ δικακ καὶ κατὰ τὸ ἤθος διαφέρει αὐτοῦ, καθ ὁ ἔμπροσθεν (§ 327) εἴπομεν. Πλὴν δὲ τοῦ κυρίου σχήματος ω τό ποὺς οὐτος λυρμένης τῆς θέσεως ἐλάμβανε καὶ τὸ τοῦ τριβράχεος σχήμα υ ω ω.

Τὰ δὲ ἰσμθικὰ κῶλα τῆς ἀρχαίας βυθμικῆς ἡσαν ἡ διποδία, ἡ τριποδία, ἡ τετραποδία, ἡ πενταποδία καὶ ἡ ἐξαποδία. Μείζονα δὲ τῶν ἐξαποδίων μεγέθη δὲν ἡδύναντο νὰ ἀποτελώσιν ἔν κῶλον δὶ ˚ δν λόγον οὐδὲ τὰ μείζονα τῆς ἐξαποδίας τρογαϊκά.

Έσχηματίζοντο δὲ τὰ ιαμβικὰ κῶλα α') μὲν ἀκατιλθηκτα, ὅτε ἡ άρσις τοῦ τελευταίου ποδὸς ἄτο πλήρης ἀποτυπουμένη δὲ ίδιας συλλαθής: β') δὲ καταληκεικά, ὅτε ἡ ἄρσις τοῦ τελευταίου ποδὸς δὲν ἀπετυπούτο δὲ ίδιας συλλαθής, ἀλλ' ἀνεπληροῦτο διὰ παρεκτάσεως τῆς προγγομείνης θέσεως εἰς χρόνον τρίσημον, οἰον

άκατάλ. 020-020- προδῶς ἐπ' ἔσχατον θράσους. καταλ. 020-02- ό παγκρατής Κρόνου - παῖς. γ') δι βραγυκατά Ιηκτα, δτε ἀμφότερκι αι ἐλλείπουσαι τῶν δύο τε-

λευταίων ποδών άρσεις άνεπληροῦντο διὰ παρεκτάσεως τῶν προηγουμένων θέσεων, οἰον

πρόρριζος έκ-ριφ-θείς σαυ _ 4 _.

Προσέτι δὲ ἀρχηματίζοντο καὶ κῶλα προκαταληκτικὰ λαμβάνοντα καταλήξεις η μαλλον προκαταλήξεις καὶ ἐν τῷ μέσω. Ἐπ! τῶν προκαταλήξεις καὶ ἐν τῷ μέσω. Επ! τῶν προδων (πλὴν τῆς ἐν ἀρχῆ τοῦ μέτρου) ἡδύναντο νὰ μὴ ἀποτυπῶνται δὶ ἐδίας συλλαδής ἀναπληρούμεναι διὰ παρεκτάσεως τῆς προηγουμένης μεκρας. Ἡ ἐλλιἐτοιανα δὲ ἀὐτη ἄρσις ἡδύναν ολ ἐιθε α') μὲν ἡ πρώτη ἀραςς. Ἡ ἐλλιἐτοιανα δὲ ἀὐτη ἄρσις πόσος τὸ ἀξιε α') μέν ἡ πρώτη ἄρσις πάσης διποδίας πλὴν ὡς εἴπομεν τῆς πρώτης τοῦ μέτρου, διότι θὰ ἐπανε τότε ὁ ῥυθμὸς νὰ είνε ἰαμβικὸς καὶ θὰ μετεσδαλλετο εἰς τονγακὸν, οἰκος δαλλετο εἰς τονγακὸν, οἰκος διαλλετο εἰς τον εἰκος διαλλετο εἰς τονγακὸν, οἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰς τον εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετο εἰκος διαλλετος διαλλετος εἰκος εἰκος διαλλετος εἰκος διαλλετος εἰκος εἰκος εἰκος διαλλετος εἰκος ε

άλλετο εις τροχαϊκον, οίον υ 2 υ - 2 υ - Εκατι μέν - δαιμόνων (Χοηρ. 436). υ 2 υ - 2 υ - υ 2 υ - σε τοι λέγω -, ξυγγενού, πάτερ, φίλοις (Χο. υ 2 υ - 2 υ - 2 υ - πρέπει δὲ φῶς-, αινολαμ-πές, σίνος (Άγ.389).

ο το Ε το Εο το το το δάπο - Στουμόνος μολού-σαι ('Αγ.192). β') δε ή δευτέρα άρσις του κώλου άμα τη άρσει του τρίτου ποδός, οίον -

∠ ∠ ∠ ∪ _ μελαμ-πα-γης πέλει ('Αγ. 392).
 ∪ ∠ ∠ ∠ ∪ ∠ ∪ ∠ πόποι-δα -, νερτέρων τυβαννίδες (Χα. 405).

∠ ∠ ∠ ∪ _ ∪ ∠ ∪ _ ποποι-οù -, νερτέρων τυραννίδες (Χο. 405).
 ∠ ∠ ∪ _ ∪ ∠ _ ποθῶν - δὶ οὐκ - ἀξιοῖ ψανñ-ναι (Σοφ. Ήλ. 472).
 ∪ ∠ ∟ ∠ = οὕτοι - σοι - μού-να (Σοφ. Ήλ. 154).

γ΄) δὲ ἡ ἀρκτικὴ ἄρσις τοῦ μέσου ἥ τοῦ τελικοῦ κώλου ἰαμβικῆς τινος περιόδου, δτε ἡ ἀναπλήροσις ἡδύνατο νὰ γίνηται διὰ τονῆς ἡ

διά λείμματος, οξον

ο 2 ο _ ο 2 ο _ | Λ 2 ο _ ο 2 _ ('Aνακρ. ἀπ. 80)
τὸν μυροποιὸν ἡρόμην-Στράττιν, εἰ κομή-σει ('Ανακρ. ἀπ. 80)

0 4 0 5 4 0 5 | 4 0 5 4 0 7

δι' ώτὸς ἄν - παῦρά γ' ώς - ἡπίως - ἐννέπειν (Σοφ. Ἡλ. 1438)

δι αι-ώ-νος δ' τυγ-μοϊσι βόσκεται κέαρ (Αίσχ. Χο. 26).

"Ωσπερ δὲ τὰ τροχαϊκά, ούτω καὶ τὰ ἰαμδικὰ κῶλα τὰ μὲν ἐκ δύο, τεσσέρων καὶ ἐξ ποδών συγκείμενα, ἦτοι αἰ διποδίαι, τετραποδίαι καὶ ἐξαποδίαι, ἱδαίνοντο κατὰ διποδίαν ἤτοι διηροῦντο εἰς βάσεις διποδικὰς καὶ κατὰ ταῦτα ἡ μὲν διποδία ἐλαμδάνετο ὡς μονίεμετρον, ἡ δὲ τετραποδία ὡς δίμετρον, ἡ δὲ ἐξαποδία ὡς τρίμετρον
καὶ ἡ σύζευξις δύο σετραποδιών ὡς τιτράμετρον. Τὰ δὲ ἐκ τριῶν καὶ πέντε ποδών συγκείμενα κολα ἤτοι αὶ τριποδίαι καὶ σενταποδίαι
Κάσίνοντο ἤτοι κατὰ μονοποδίαν, καὶ τότε ἐλαμβάνοντο ὡς τρίμετρα
καὶ πεντάμετρα, κατὰ τὸν ἀριβιού δηλούσι τῶν βάσεων, ἡ καὶ κατά
καὶ πεντάμετρα, κατὰ τὸν ἀριβιού δηλούσι τῶν βάσεων, ἡ καὶ κατά
καὶ πεντάμετρα, κατὰ τὸν ἀριβιού δηλούσι τῶν βάσεων, ἡ καὶ κατά
καὶ πεντάμετρα, κατὰ τὸν ἀριβιού δηλούσι τῶν βάσεων, ἡ καὶ κατά
καὶ πεντάμετρα, κατὰ τὸν ἀριβιού δηλούσι τῶν βάσεων, ἡ καὶ κατά
καὶ πεντάμετρα, κατὰ τὸν ἀριβιού δηλούσι τῶν βάσεων, ἡ καὶ κατά
καὶ πεντάμετρα, κατὰ τὸν ἀριβιού δηλούσι τῶν βάσεων, ἡ καὶ κατά
καὶ πεντάμετρα.

διποδίαν, όσάκις δηλαδή έπείχον τόπον βραχυκαταλήκτων τετραποδιών και έξαποδίων και τότε δήλου ότι ελαμθάνοντο άντι διμέτρων και τριμέτρων, ώσαύτως συνωβά τῷ ἀριθμῷ τῶν βάσεων.

Τὰ κατά διποδίαν βαινόμενα ἰαμβιώς μέτρα κατά τάς περιττάς χώρας ότοι τὴν α', γ', ε' κτλ. δέχονται καὶ μακράς ἀλόγους άραις ἀντὶ τῶν βραχειῶν ἐχούσας μέγεθος οὐχὶ δίσημον, ἀλλὶ ἐνὸς πρώτου χρόνου καὶ ἡμίσες, οἰον

"Οταν δμως το μέτρον είνε καταληκτικόν, ή προηγουμένη του τρισήμου χρόνου άρσις τηρείται καθαρά, οίον

Ἡ ἀλογία αύτη τῆς ἄρσεως ἐγχωρεί καὶ ὅταν ἡ θέσις ἀποτυπῶται διὰ δύο βραχειον. Ὁ ἰαμδικὸς ἄρα ποὺς πλὴν τῶν δύο ρητῶν σχημάτων (ν καὶ ν ων) δέχεται καὶ τὰ ἐξῆς δύο ἄλογα σχήματα, τὸ απονοξειακόν ½ καὶ τὸ δακτυλικόν ¾ ω. Καθ' ὑπέρῶαιν δὲ τοῦ αὐστεροτέρου ἰαμδικοῦ ρύθμοῦ γίνεται χρῆσις ἐν τῷ ἰαμδικῶν ρεμέτρε καὶ τοῦ ἀναπαίστου ἀνεὶ τοῦ ἰαμδικοῦ κλλὶ ἐν μὰν τῷ διαλόγω τῆς τραγωβίας μόνον ἰπὶ κυρίων ὁνομάτων κατὰ πάσας τὰς χώρας πλὴν τῆς τελευταίας, ἐπὶ ἄλλων δὲ ὑνομάτων μόνον κατὰ τὸν πρῶτον πόδα, ἐν δὲ τῷ διαλόγω τῆς κωμωβίας μετὰ μείζους' ἀδείας, κατὰ πάσας ἀλλαδὴ τὰς χώρας πλὴν τῆς τελευταίας καὶ ἐπὶ κυρέων ὑνομάτων καὶ ἐπὶ μὴ τοιούτων. Σφαλλονται δὲ οἱ δοξάζοντες ὅτι αὶ διο βραχείαι τοῦ ἀναπαίστου εἶνε λύσις τῆς ἀλόγου μακρᾶς, διότι ἡ ἀλογου μακρᾶς, διότι ἡ ἀλογου μακρᾶς, διότι ἡ ἀλογου μακρᾶς, διότι ἡ ὁλογου κακρᾶς, διότι ἡ ὁλογου κακρᾶς, διότι ἡ ὁλογου κακρᾶς, διότι ἡ ὁλογου κακρᾶς δὲς δὸς στασύτας.

336. Των δὲ ἰαμῶκων μέτρων πάντων εὐχρηστότατον καὶ ἰπισημότατον εἰνε τὸ ἰαμῶκῶν μέτρων πόπερ καὶ ἰαμῶκον λέπλούστερον λέγεται, Λατινιστὶ δὲ νετειια senaffitus. Οὸ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ οὐδενός των ἀλλων μέτρων πλην τοῦ ἰξαμέτρου ὑπολείπεται τὸ μέτρων τοῦτο ὡς πρὸς τὸ συχνὸν τῆς χρήσεως ἐν ἀπάση τῆ Ἑλληνικῆ ποιποτε. Σύγκειται δὲ ἰξ ἰξ ἀκεραίων ἰαμῶκων ποδων, κατὰ δὲ τὰς περταχ χώρας, τουτίσει τὸν α΄, γ΄ καὶ ε΄ πόδα, δέχεται ἀλόγους ἀρσεις, ώστε σχῆμα ποδικόν τὸ τοῦ σπονδείου, λότον δὲ τῆς θέσεως εἰς ὁδιο δραχείας κατὰ πάσας τὰς χώρας πλῆν τῆς τελευταίας, όθεν οἱ πόντε

ούτοι πόδες λαμβάνουσι καὶ τριβράγεος (γορείου) ποδικόν σχήμα, ό δὲ πρῶτος καὶ τρίτος καὶ δακτύλου. Προσέτι δὲ δέχεται τὸ τρίμετρον καὶ ἀνάπαιστον ἀλλὰ μόνον μετά τινων περιορισμών, ὡς ἔμπροσθεν εξπομεν και ακριβέστερον έτι κατωτέρω θα εξπωμεν. 'Ο δε τελευταίος πούς πλήν τοῦ ἰάμδου ἐπιδέγεται καὶ πυρρίγιον διὰ τήν τελευταίαν άδιάφορον. Ή δε κανονική του τριμέτρου τομή είνε ή πενθημιμερής η η έφθημιμερής, η μέν μετά την άρσιν τοῦ τρίτου ποδός, η δὲ μετά την του τετάρτου πίπτουσα. Έδαίνετο δὲ κατά διποδίαν, τουτέστι σημαινόμενον διηρείτο είς τρία σημεία ή βάσεις διποδικάς. Τοῦτο λέγουσι διαρρήδην οι παλαιοί μετρικοί (πρέλ. § 184 Δ΄). Καὶ τὸ ὄνομα δέ τρίμετρον, όπερ βεδαίως είνε άργαιότατον, τοῦτο δηλοί. Πάλιν δέ έκ της ρυθμικής θεωρίας του 'Αριστοξένου γινώσκομεν ήδη ότι παν ουθμικόν μέγεθος έκ τριών συγκείμενον γρόνων ή σημείων αποτελεί πόδα ίαμβικον έν λόγω διπλασίω, ο δὲ μέγιστος ίαμβικός πους είνε ό οκτωκαιδεκάσημος. Τὸ ἰαμδικὸν ἄρα τρίμετρον, ἄτε τρία σημεῖα καὶ όκτωκαιδεκάσημον μέγεθος έχον, άποτελεϊ ένα πόδα σύνθετον ίαμδικόν, ήτοι εν κώλον (μίαν μονόκωλον περίοδον) έχον μίαν χυρίαν θέσιν, μίαν δευτερεύουσαν καὶ μίαν ἄρσιν. Καὶ ἡ μὲν κυρία θέσις προεφέρετο ύπὸ τῶν παλαιῶν μετὰ τῆς μεγίστης δυνάμεως, ἡ δὲ δευτερεύουσα μετὰ ἀσθενεστέρας, καὶ ἡ τρίτη ἥτοι ἡ ἄρσις μετὰ ἔτι μᾶλλον ἀσθενεστέρας. Τίς όμως των συλλαθών έκάστης διποδίας διεκρίνετο ούτω; διότι δήλον ότι δεν ήδύναντο πάσαι αί συλλαθαί έκάστης διποδίας νά προφέρωνται μετ' ἴσης δυνάμεως, άλλ' ἐπάναγκες ἦτο μία τις αὐτῶν νὰ προφέρηται δυνατώτερον τῶν ἄλλων καὶ αὕτη, ὡς εἰκός, θὰ ἦτο ἡ έτέρα των θέσεων. Ποτέρα λοιπόν των θέσεων έκάστης διποδίας έλάμδανε τὸν ρυθμικὸν τόνον, ἡ πρώτη ἣ ἡ δευτέρα; ἐτονίζετο δηλαδή ἡ πρώτη, τρίτη και πέμπτη θέσις τοῦ ἰαμδικοῦ τριμέτρου, ἢ ἡ δευτέρα, τετάρτη καὶ έκτη; Κατὰ όητὰς τῶν παλαιῶν (Λατίνων) μετρικῶν μαρτυρίας συνέδαινε τὸ δεύτερον. Διότι ὁ μὲν Ἰόδας (Juba, πρδλ. § 37) λέγει παρά Πρισκιανώ 1321 ὅτι τὸ τρίμετρον δέγεται κατά τὴν δευτέραν, τετάρτην και έκτην χώραν καθαρούς ιάμδους, έπειδή αύται ἔγουσι τὸν ῥυθμικὸν τόνον (quia in his locis feriuntur per conjugationem pedes trimetrorum). Ο δε Καίσιος Βάσσος (παρά 'Ρουφίνω 2707) λέγει ότι, ἐπειδή τὸ ἰαμδεῖον δέγεται καὶ πόδας τοῦ δακτυλικοῦ γένους, παύεται ον ἰαμδικὸν μέτρον, ἐὰν μή τις σημαινόμενος αύτό διὰ τοῦ ποδός τονίζη τὸν ἴαμδον. Διὰ τοῦτο δὲ αἱ τονιζόμεναι ἐκεῖναι χῶραι οὐδένα ἄλλον ἐπιδέχονται πόδα ἢ τὸν ἰαμβον καὶ τὸν ὁριοιον αὐτο τρίβραχον. Ὁ δὲ ᾿λομώνιος (παρὰ Πρισκιανῷ ελ. 1321) λέγει ὅτι, ἐπειδὴ τὸ τρίμετρον ἔχει τρεῖς ῥυθμικοὺς τόνους (ter feritur), ἀνέχτην τὰ δέχτηται τὴν παρέκτασιν δὶὰ τῆς ἀλομίας (moram temporis adject) κατά τὰς χώρας, ἰρ ἢ ἐς οὐδείς πὶτει ῥυθμικὸς τόνος (citus percussionis). Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Τερεντιανός Μαψος ἐν στ. 2249, ὅτι οι magistri artis διάργονο διὰ τοῦ ψόφου τοῦ δακτύλου ἢ δὶὰ τῆς βάσειος τοῦ πόδες τὰς συλλαδὰς τὰς δεχομένας τὸν τόνον, οἰον ἐπὶ τοῦ στίχου τοῦ ˙Ορατίου (ΕροΔ.Ι.)

ibis Liburnis inter alta navium τὰς συλλαβὰς bur, al, um. Τὰ αὐτὰ συνάγονται καὶ ἐκ τῶν λόγων του 'Ατιλίου Φορτουνατιανού σελ. 2692. Αι μαρτυρίαι αὐται τῶν παλαιών μετρικών ποιούσι κατάδηλον ότι το ίαμδικόν τρίμετρον προφερόμενον το πάλαι έδέχετο τον ρυθμικόν τόνον κατά την δευτέραν, τετάρτην και έκτην χώραν ήτοι έπὶ τοῦ συνήθους δωδεκασυλλάδου σχήματος κατά την τετάρτην, ογδόην και δωδεκάτην συλλαβήν(1). Είς τα γωρία ταῦτα τῶν παλαιῶν μετρικῶν οὐδαμῶς προσέσχε τὸν νοῦν ὁ Βεντλήτος (Bentley), ὅστις ἐκ τῆς ἐμφύτου ῥυθμικῆς αἰσθήσεως μάλλον άγόμενος η έχ ρυθμικής τινος παλαιάς θεωρίας ύπέλαδε τὸ ἰαμβικὸν τρίμετρον κατ' οὐδεν ἄλλο διάφορον τοῦ τροχαϊκοῦ η κατὰ μίαν συλλαβήν έν τῆ άρχῆ, δθεν ὡς έκεῖνο καὶ τοῦτο έτόνισε παρὰ τὴν παράδοσιν κατὰ τὴν πρώτην, τρίτην καὶ πέμπτην χώραν. Τῷ Βεντληίφ ήκολούθησαν καὶ πάντες οί μετ' αὐτὸν μετρικοί μέχρι τῶν νεωτάτων. Θαυμαστόν δὲ ὅτι καὶ νῦν ἔτι ὑπάρχουσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τη προφορά του Βεντληίου, και ἀφ' ου δηλαδή ὁ Οὐεστφάλιος ἐν τῷ συγγράμματι αύτοῦ, ὅπερ ἐπιγράφεται die Fragm. und Lehrsaetze etc. καὶ ἀλλαγοῦ κατέδειξε τὴν τῶν παλαιῶν προφορὰν τοὐλάχιστον κατὰ τοὺς 'Ρωμαϊκοὺς χρόνους, ἢν ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ προ-

τιμώμεν πάσης άλλης μή στηριζομένης έπὶ τῆς παραδόσεως. Κατὰ τὰ εἰρημένα λοιπὸν τὸ ἰαμιδικόν τρίμετρον ἰξαγγελτέον μετὰ τοῦ Οὐεστοαλίου ὡς ἐξῆς:

ibis Liburnis inter alta navium Κάδυου πολίται, γοὴ λέγειν τὰ καίοια.

'Ο ρυθμός ούτος κατά την θεωρίαν της νεωτέρας μουσικής είνε ο ‡ πους έχων ως άνάκρουσιν ούχι μίαν συλλαθήν, άλλὰ τλς τρείς πρώτας ήτοι ‡, δπερ γίνεται δήλον, ἄν συνάψωμεν δύο τρίμετρα ως έξης:

Ο ρυθμός ούτος είνε σχεδόν άχρηστος εν τη νεωτέρα μουσική, διότι εἰς ούδενός τῶν νεωτέρων μελοποιών τόν νοῦν ἰπέρχεται νὰ ποιή μουσικόν τι ποίημα έν, συνεχεία ἐχ κόλων συγκειμένων ἐξ ἔξ τρισήμων ποδῶν ἢ ἐχ τριού ἐξασήμων. Η τῶν νεωτέρων ρύθμική εἰσθησις, ῆτις μόνεις που ταῖς τετραποδίαις ἀσμενίζει ἐν συνεχεία, οὐδαμως θὰ πύχαριστέτο τῷ τοιούτα ρύθμιῷ. Παρὰ τοῖς παλαιοίς όμως τὰ τοιούτα ἐκ τριμέτρων ποιήματα είνε ἐκ τὸν κοινοτάτων καὶ συνθεστάτων. Ἐπειδή ἢ ἐκ ἐλ ἐν τῆ νεωτέρα ἡμῶν ποιήσει πολλή γένεται χρῆσις τοῦ τοινικοῦ ἰσμιῶικοῦ τριμέτρου, οἱ δὲ ποιπταὶ ἀπευθύνουτ τὸν τονισμόν πρός τὴν τοῦ Βενκληθου προφοράν, καλὸν νομίζομεν νὰ προτρέψωμεν αὐτούς νὰ ἀπευθύνωνται μάλλον πρός τὴν ἀρχαίαν τοῦ τριμέτρου ποσοροαόν οἱν ἀντί τοῦ στίγου

έτῶν δεκατεσσάρων ἦν ὁ ἤρως μου,

όπως ἔγραψεν ό ποιοιτής έπὶ τῆ βάσει δηλον ότι τῆς τοῦ Βεντληίου προφοράς, ἐὰν γράψωμεν ώδε

δεκατεσσάρων ῆν ὁ ἥρως μου ἐτῶν,

ό ρυθμός λαμδάνει και ξιρφασιν πλείονα και την άληθη άρχαίαν σημασίαν.

337. Οι παλαιοι την εύρεσεν τοῦ ἰαμδικοῦ τριμέτρου ἀνέφερον εἰς τὸν 'Αρχίλοχον, οἰον ὁ Πλούταρχος (περί μουσ. 28) λέγει « 'Αρχίλοχος τὴν τῶν τριμέτρων ἡυθμοποιίαν προσεξεῦρε ». Πιθανὸν ῦμως φαίνεται ὅτι καὶ πρότερον ἦτο ἐν χρήσει τὸ ἰαμδικὸν τρίμετρον ἐν τῆ Λουνοικαῆ ὁθυφαλλικῆ ποιότει, ὁ δὲ 'Αρχίλοχος ἐκ τῆς δημοτικῆς ταύτης ποιότρεως παραλαδών τὸν ρύθμὸν εἰσήγαγεν εἰς τὴν τεχνικὴν

ποίησιν. Ο ρυθμός ούτος ώς έκ τοῦ ήθους αύτοῦ ήτο πρόσφορος είς σκωπτικήν ποίησιν, ώς δηλεί και το όνομα τοῦ ἰάμβου ἀπὸ τοῦ ἰάπτειν. Ούτω τῷ ὄντι μετεχειρίσαντο αὐτὸν κατ' ἀρχὰς οἱ ἰαμδογράφοι ως όργανον του πικρού και Ιοδόλου σκώμματος, ως φοδερον όπλον έναντίον τοῦ έγθροῦ, οἶον μαρτυροῦσι καὶ τὰ λεγόμενα περὶ τῶν θυγατέρων τοῦ Λυκάμβου καὶ τοῦ τεχνίτου Βουπάλου. Έκ δὲ τῆς σκωπτικής ποιήσεως των ίαμβων παρέλαβε το τρίμετρον ή κωμωδία. Καί έν μέν τῆ παλαιοτέρα, τῆ Σικελικῆ, ἐπεκράτει ἡ χρῆσις τῶν τρογαϊκών καὶ ἀναπαιστικών τετραμέτρων, οίον παρ' Ἐπιχάρμω, ὅστις ὅλας κωμωδίας ἔγραψεν ἀναπαίστοις. Έν τῆ Αττικῆ ὅμως κωμωδία τὸ τρίμετρον έγένετο το κανονικόν μέτρον τοῦ κωμικοῦ διαλόγου, τῆς τῶν άλλων μέτρων χρήσεως συσταλείσης είς έμφαντικά τινα μόνον χωρία. "Επειτα δε παρέλαβεν αὐτό και ή τραγφδία και τό σατυρικόν δράμα. Μετεχειρίζετο δὲ ἡ τραγωδία κατ' άρχὰς τὸ τροχαϊκόν τετράμετρον, ύστερον δὲ μετριασθείσης τῆς μεγάλης χινήσεως, ἥτις ἦτο οἰχεία τῆς παλαιοτέρας τραγωδίας, ἐπεκράτησε καὶ ἐν αὐτῆ τὸ σεμνὸν τοῦτο μέτρον και δη και άποκλειστικόν έγένετο του διαλόγου μέτρον(1). Έν δε τη λυρική ποιήσει μικρά μόνον γίνεται χρήσις του τριμέτρου. Έχ της ποιχίλης δε χρήσεως εν τοῖς διαφόροις ποιητικοῖς εἴδεσι προσέλαβε τὸ τρίμετρον διαφοράς τινας περί τὸ μετρικόν σχήμα καὶ ήδη οί παλαιοί διέχρινον τέσσαρας χαρακτήρας του ἰαμδικου τριμέτρου, τὸν ίδίως λεγόμενον ίαμβικόν, τὸν τραγικόν, τὸν κωμικόν καὶ τὸν σατυρικόν(2). Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἡ προφορὰ τοῦ τριμέτρου δὲν ἦτο ἀπλῆ καὶ

(1) 'Αριστοτ. πιρὶ πουτ. 4' εξτι ἐι τὸ μέγιθος 'πῆς τραγοβίας) ἐκ μικρῶν μόθουν απὶ λίξταις γελοίας διὰ τὸ ἐκ σατορικοῦ μικτάκλελτι ὁξὰ ἀπακεμνόνθη, τό τε μέτρον ἐκ τετραμέτρον ἰκριδιον ἐγένοτο τὸ ἐμι γέρα κράσι το τετραμέτρον ἐμιδιον ἐγένοτο τοἰ ἐκ σατορικοῦ μικταρικόν καὶ ὁρχαστικοτέρα εἰν τὴν ποίητου, λέτοις ἐξ γκουρέντης αὐτὴ ἡ φόσης τὸ οἰκείον μέτρον εἰρος 'πλάσταν γέρ λεκτικόν τόν μέτρον τοὶ αμαξικόῦ ἐντον. Σημετίου ἐξ ἐκτικτάς ἐκριστος τὸ προξε ἐλληθίας καὶ ὁδικόντοις τὰ ἐκλιττική ἐκριστός α. Ράτρου, δ. 8' «Τῶν κὸ ἐξοιλιών ὁ μέν ἡρορια αιμούς καὶ λεκτικός καὶ ἐκρινώς κ. Οὰριστος δ. 8' «Τῶν κὸ ἐξοιλιών ὁ μέν ἡρορια αιμούς καὶ λεκτικός καὶ ἐκρινώς κ. Οὰριστος ἐδ. δ. 8' «Τῶν κὸ ἐξοιλιών ὁ μέν ἡρορια ἐκριστος ἐκλιτικός ἐκριστος καὶ ἐκοτικός καὶ ἐκρινώς κοὺ ὁριστος κότονος τὰ ἐκρινώς κοὶ ἐκρινώς κοὶ ἐκρινώς καὶ ἐκριν

(2) II-gab. 270. "Hyssur. ozl., 152 W. zai Mar. Victor. 2577 P. = 81 K. strimetri [situr tambici acatalecti genera suni quattuor . . . quorum prius stratiente i, editur tambicum, post astyricum habebitur. Et tragicum, debine comicum et i ambicum, post astyricum habebitur. Et tragicum quidem, edujus in versu, crunt dextri spondei, sinistri iambi, id est dispartibus peres subditi . . . Comicum auteun, quod anapaestum et tribratien.

πάντοτε ή αὐτή, ἀλλὰ μᾶλλον τριπλη. ἤτοι δηλαδή α΄) ἐμελφδεῖτο, . καὶ αὕτη ἦτο ἡ ἀρχική προφορά, ως γίνεται δήλον ἔκ τίνος παρ' 'Α- θηναίω (14, 622 C) ἀποσπάσματος τοῦ Σήμου ἔχοντος ώδε:

σοί, Βάκχε, τάνδε μοῦσαν ἀγλαίζομεν ἀπλοῦν ρυθμὸν χέοντες αίόλφ μέλει κτέ.

η 6') προεφέρετο μελοδραματικώς, ώς νῦν λέγεται, τουτέστεν ίξηγγελλετο άνευ μεν μείλους, παρά την κροϋον δέ, τουτέστε συναδούσης πός όργανικής μουσικής. Η προερφά αὐτη ελίγετο ύπό των παλιακών παρακαταιλογή και η εύρεσις αὐτης άναφέρεται είς τὸν 'Αρχίλοχον(1). η γ') άπηγγέλλετο ψίλως, οὐχί δηλακό μετά μέλους οὐδε παρακαταλογικώς, άλλά μόνον μετά μύθμοῦ. Ό τρίτος οὐτος τρόπος τής προερφάς τοῦ ἰαμβείου ήτο ὁ συνήθης ἐν τῷ διαλόγω τῆς τραγωδίας, ἐνιαχοῦ ὅμως ἐγίνετο ἐν αὐτη χρήτας καὶ τῶν δύο άλλων τρόπων (2). Η κωμωδία ὅμως συμφώνως πρός τὴν ούσιν αὐτης μετεχειρίζετο ἐν τῷ διαλόγω μόνου τὸν τρίτον τρόπον τῆς προοράς.

338. Τὸ δὲ μετρικὸν αὐτοῦ σχῆμα ἔχει ἀκριδέστερον ώδε:

 α) Τομή. Έπὶ τοῦ τριμέτρου διαχρίνονται, ὡς προείπομεν, δύο χύριαι τομαί, πρώτον μὲν ἡ ἐμπίπτουσα μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ τρίτου ποδός, ὅτις καλείται πενθημιμερής, οἶον

δ τέκνα Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφή (Οί. Τ. Ι) είτα δὲ ἡ έμπίπτουσα μετά τὴν ἄρσιν τοῦ τετάρτου ποδός, ήτις καλλείται έφθημιμερής, οἱον

δ κοινόν αὐτάδελφον Ίσμήνης κάρα ('Αντιγ. 1)

στησόν με καξίδουσον, ώς πυθώμεθα (Οί. Κ. 11).

Ή πρώτη εἶνε συχνοτέρα τῆς δευτέρας και παρ' Αρχιλόχω ὁ λόγος τῆς γρήσεως αὐτῶν ἔχει σχεδὸν ὡς 2:1, ἡ δ' ἐναλλαγὴ αὐτῶν γεννῷ

chyn praedictis admiscet . . . Iambicum aulem, quod ex omnibus iambis nullo alio admixto subsistit, quo iambographi maxime guadent. Superest satyricum, quod inter tragicum et comicum stilum medium est».

Θ Και του γιουν τούτουν τρόπουν την χρήσιν ἐν τῆ τραγωβία πόντεται ὁ Λουκανός δι ἀν λέγει (περὶ δριγήσι 27) περὶ τοῦ ϋποκρετοῦ τῆς τραγωβίας «εἰτ ἐπλοθι» απότρ εκκρογής, ἐπαυτό ἀναλλοῦν ἀναὶ καταλλοῦ, ὑνότει καὶ περιβανός ἐπλεμθίας τὸ δὲ ἀπότριστον, μιλφόδον τὰς συμφοράς καὶ μόνης τῆς φωνής ὑπευθώνου παρέχων ἐπαυτόν », Προλ. Δει Rossbach, λροο. Μέτιλ ἐ «δ.λ. 221.

μείζονα ποιχιλίαν καὶ σώζει τὸ μέτρον ἀπὸ τῆς μονοτονίας. Ένίστε δ' εύρίσκονται ἀμφότεραι έν τῷ αὐτῷ μέτρῳ, τὸ σχῆμα ὅμως τοῦτο τοῦ τριμέτρου δέν είνε τὸ κανονικόν. Ἡ δὲ τομή μετά τὴν πρώτην διποδίαν, άτε χωρίζουσα τόν ρυθμόν είς τὰ συστατικὰ αύτοῦ μέρη, είνε ήττον χρήσιμος καὶ μάλιστα παρά τοῖς τραγικοῖς καὶ ἰαμβογράφοις, δθεν συνήθως συνυπάρχει μετά της πενθημιμερούς η έφθημιμε-

Прои. 1 χθονός μὲν ές | τηλουρόν | ἥκομεν πέδον.

4 ας σοι πατηρ | έφεῖτο, | τόνδε πρός πέτραις. 9 αμαρτίας | σφὲ | δεῖ θεοῖς δοῦναι δίκην.

13 έχει τέλος | δη | κούδεν έμποδων έτι.

15 δησαι βία | ψάραγγι | πρός δυσχειμέρφ.

"Ωσαύτως δὲ σπανία, μαλλον δὲ πολλῷ σπανιωτέρα εἶνε ἡ τομή μετά την τρίτην θέσιν (caesura media), ότε το τρίμετρον διαιρείται είς δύο ίσα λογικά μέρη, ώστε ἀπαγγελλόμενον ψιλώς ἀποθαίνει μο-

Πέρσ. 465 Ξέρξης δ' ἀνώμωξεν | κακῶν ὀρῶν βάθος. 509 Θρήκην περάσαντες | μόλις πολλῷ πόνφ.

251 ως έν μια πληγή | κατέφθαρται πολύς.

Εύρ. Ίχ. 699 και συμπατάξαντες | μέσον πάντα στρατόν. Γίνεται δὲ αὖτη ἀνεκτοτέρα, ὅταν συνυπάρχη καί τις τῶν κυρίων το-

'Αντιγ. 555 σὰ μὲν γὰρ εἴλου | ζῆν, | έγὰ δὲ κατθανεῖν. 1036 ατιμίας μέν | ού, | προμηθείας δὲ σοῦ. Τουναντίον δε και συχνή είνε ή τοιαύτη τομή (caesura media) και ούκέτι δυσχεραίνει τις αὐτῆ, ὅταν ἐνταῦθα γίνηται συναλοιφή, οἰον

'Αγαμ. 20 νῦν δ' εὐτυχὴς γένοιτ' | απαλλαγὴ πόνων. 'Αντιγ. 307 εύρόντες έκφανεῖτ' | ές όφθαλμοὺς έμούς.

Οί. Τ. 9 άλλ' ὁ γεραιέ | φράζ, | έπεὶ πρέπων ἔφυς. 46 ΐθ' ὧ βροτῶν ἄριστ', | ἀνόρθωσον πόλιν.

328 πάντες γὰρ οὐ φρονεῖτ'. | έγὼ δ'οὐ μή ποτε. 548 τοῦτ'αὐτὸ μή μοι | δοάζ', |ὅπως οὐκ εἶ κακός.

Η δε τομή μετά την άρσιν τοῦ πέμπτου ποδός έγχωρει μόνον ὅταν α΄) ή άρσις τοῦ πέμπτου ποδός είνε βραχεία συλλαβή, είτε αὕτη ἀποτελεί μέρος πολυσυλλάβου λέξεως είτε είνε μονοσύλλαβος λέξις, οίον

τοσόνδ' έκόμπει μῦθον· είτα δεύτερον (Αἴ. 770). ούτω μεν εύσκευούμεν έκ δε των δέ μοι (Αί. 823 κέ.)

σὺ πρῶτος, ὧ Ζεῦ, καὶ γὰρ εἰκός, ἄρκεσον. β΄) δὲ ὅταν ἡ ἄρσις εἶνε μὲν μακρά, ἀλλ' ἀποτελῆ λέξιν μονοσύλλα-[203]. Gov. olov

θρασυστομείν γάρ οὐ πρέπει τοὺς ἥσσονας (Αίσγ. Ἱχέτ.

τί δῆτα μέλλεις; ὡς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων (᾿Αντιγ. 499). "Όταν όμως ή μακρά ἄρσις είνε τελική πολυσυλλάβου λέξεως συλλαδή, τότε ή περὶ ής ὁ λόγος τομή ἐγχωρεῖ κατ' ἔξαίρεσιν μόνον όταν ύπάρχη λόγος τις παραμυθούμενος την έξαίρεσιν ταύτην, οΐον όταν έπιφέρηται λέξις έγκλιτική, ήτις διὰ τοῦ τόνου ένοῦται τρόπον τινὰ μετὰ τῆς προηγουμένης εἰς μίαν λέξιν, οἰον Εὐριπ. Ίων. 633

ά δ' ἐνθάδ' εἶχον ἀγάθ', ἄκουσόν μου, πάτερ, η όταν επιφέρηται τις των λέζεων εχείνων, αϊτινες δεν είνε μεν έγκλιτικαί, άλλα πάντοτε έπιτάσσονται και δέν δύνανται να εύρίσκωνται έν τῆ ἀρχῆ τοῦ λόγου ἢ τοῦ στίχου, οἱον εἶνε τὸ γὰρ ἢ γοῦν ἣ μέν·

οἴόν τέ μοι τάσδ' ἐστί· θνητοῖς γὰρ γέρα. πῶς οὐκ όλεῖ καὶ τόνδε; δόξη γοῦν έμη.

άλλ' ώς τάχιστα παΐδες, ύμεῖς μὲν βάθρων. η και το σριγκτώς συνδεόμενον μετά του βήματος μόριον άν, οίον εί μοι λέγοις την όψιν, είποιμ' αν τότε.

βλέπουσ' αν αύγας ταμ' έκαρποῦτ' αν λέχη. Τὴν ἐξαίρισιν δύναται νὰ παραμυθήται καὶ κύριον ὄνομα, οἶον παρ'

Αἰσγύλ. Πέρσ. 321 νωμών ὅ τ' ἐσθλὸς ᾿Αριόμαρδος Σάρδεσιν, ή συναλοιφή, οΐον παρά Σοφοκλεί και Εύριπίδη

Φιλοκτ. 22 α μοι προσελθών σίγα σήμαιν είτ έχει.

Αῖ. 1101 ἔξεστ' ἀνάσσειν ὧν ὅδ' ἡγεῖτ' οἴκοθεν.

Ήρακλείδ. 530 και στεμματούτε και κατάρχεσθ', εί δοκεί. Τὸν κανόνα τοῦτον, δστις ἀπὸ τοῦ παρατηρήσαντος αὐτὸν (praefat. ad Hecub. σελ 30) καλεῖται νόμος τοῦ Πόρσωνος, «άθετοῦσι μόνον οί πωμικοί, οί δὲ ἰαμδογράφοι οὐδέποτε, οἱ δὲ τραγικοὶ σπανίως μόνον. Διότι καὶ παρ' αὐτοῖς εὐρίσκονται χωρία ἐναντιούμενα τῷ νόμφ τοῦ Πόρσωνος, ἄτινα οὖτε ὑποψίαν φθορᾶς φαίνονται παρέχοντα οὕτε άλλην εύλογον παραμυθίαν ἐπιδεχόμενα: οἶα τὰ ἐν Αἰσχ. Ἱκέτ. 198 « τὸ μὴ μάταιον δ' έκ μετώπων σωφρόνων », Οί. Κ. 1543 α σφῷν αὖ πέρασμαι καινός, ώσπερ σφώ πατρί » καὶ 664 αθαρσείν μὲν οὖν ε΄γωγε κάνευ τῆς ἐμῆς », ἀνθ οὖ ό Δινδόρριος εἰκάζει ακάν ἐμῆς ἄντι » καὶ τὰ παρ' Εὐριπίδη 'Ηρακλ. 640 αὧ φίλταθ' 'ἦκεις ἀρα σωτὴρ νῷν σανεἰρ (ἀνθ' οὐ ὁ Πόρσων εἰκάζει ανῷν σωτὴρ ») καὶ 'Ίφιγ, Τ. 580 ακάμοὶ. Τὸ δ' εὖ μάλιστά γ' οῦτω γίγνεται », ἔνθα ὁ Πόρσων εἰκάζει οὐδο, καὶ ἐν ἀρχῆ τοῦ 'Ἰωνος α' Ατλας ό χαλκίσιει νώτοις οὐρανόν ».

εί δ' έγκρατεῖς φεύγουσιν, οὐδὲν δεῖ πονεῖν (Οἰ. Κ. 1022). Νν δ' έγγὺς ἔλθη θάνατος, οὐδεὶς βούλεται

αμφότερον απολειφθέν γὰρ ούδὲν θάτερον (Φοιν. 747), παραμυθίται πιστεύων ότι οι παλαιοί Άττικοί τὰ ἐπίθετα ούδεις και ούδεν ὑπελάμβανον ὡς δύο λέξεις, «ούδ' ἐις» και «ούδ' ἔν». 'Αλλ' όμως τὰ διαρημένα ταῦτα διαφέρουσι τῶν συνθέτων κατὰ τὴν συμασίαν.

6') "Αλογος Ιαμθος. Το Ιαμβικόν τρίμετρον, ώς καὶ ἔμπροσθεν εἰπομεν, δήχεται κατὰ τὰς περιττάς χώρας, τὴν πρώτην δηλαδή, τρίτην καὶ πίμπτην, πλην τοῦ Ιάμβου καὶ οπονδείον. Είνε δὲ ὁ σπονδείος ούτος ούχι τετράσημος, ἀλλὶ ἄλογος Ιαμβος ἀντί ῥητοῦ, μέγεθος ἔχων τρίβω πρώτων κείω.

έχων τριών πρώτων χρόνων καὶ ἡμίσεος $\left(\frac{\alpha}{1!}/2\pi\rho_{\chi}\chi_{\rho}\right)$. Πρόλ. g 150. Καὶ ἐν μὲν τοῖς τριμέτροις τῶν ἰαμβογράφων εδρίσκεται σπανιώτερον ἡ άλογία αὖτη, συνήθως δὶ ἄπαξ μόνον ἰπὶ ἐκάστου στίχου, ἐν δὶ τοῖς τριμέτροις τῶν δραματικῶν συχνότερον, κατὰ μέσου δραν

δίς έπι έκάστου στίχου, καθαρά δὲ τρίμετρα ἔχοντα δηλαδή βραχείας πάσας τὰς ἄρσεις, οἰα τὰ τοῦ Αἰσγύλου

Εύμ. 140 έγεις' έγειςε και σὰ τήνδ', έγω δὲ σέ.

Προμ. 35 απας δὲ τραχὺς ὅστις αν νέον κρατῆ. Προμ. 50 ἐλεύθερος γάρ οὐτις ἐστὶ πλὴν Διός.

είνε σπάνια παρά τοις δραματικοίς (1). Κατά νιωτέρας δι έξαριθμήσεις (2) παρά μέν τοις ίαμβογράφοις ό λόγος των μή καθαρών, ήτοι των έχόντων άλόγους άρσεις, πρός τὰ καθαρά τρίμετρα, τὰ μπδεμίαν δηλονότι έχοντα άλογον άρσιν, έχει ώς 9:1, παρά δὶ τῷ Αἰσχίλφ

(4) Πεθ. Mar. Victor. 2526 (Rufin. 2708); «improbatur... apud tragicos dignilati, interponunt frequentius in locis dumtaxat in paribus pedum dadignilati, interponunt frequentius in locis dumtaxat in paribus pedum dadignilati.

(2) Πρόλ. Rumpel, Philolog. XXV 471-8 καὶ XXVIII 601.

ό λόγος ἔχει ώς 14:1, παρὰ δὲ Σοφοκλεῖ ώς 17:1, παρὰ δὲ Εὐριπίδη ώς 22½:1, παρὰ δὲ 'Αριστοφάνει ώς 68:1.

γ') Τρίβραγυς και δάκτυλος. Τοῦ ἰέμβου, τοῦ τε ὀητοῦ καὶ τοῦ άλόγου, ή θέσις έπιδέχεται λύσιν, δθεν ό μεν πρώτος λαμδάνει τὸ σγήμα τριβράχεος (υ ο υ), ό δὲ δεύτερος, τοῦτ'ἔστιν ό σπονὸεῖος, τὸ τοῦ δακτύλου σχήμα μετὰ ρυθμοῦ δηλονότι ἰαμβικοῦ, 🛎 🗸 υ (χορεῖος άλογος ἰαμβοειδής). Καὶ παρὰ μὲν τοῖς ἰαμβογράφοις ἡ λύσις αῦτη συμβαίνει σπανίως μόνον καὶ ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ οὐχὶ πλέον ἢ ἄπαξ, αὶ δὲ ἐκ τῆς λύσεως τῆς θέσεως βραχεῖαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀποτελούσι τὴν ἀρχὴν πολυσυλλάδων λέξεων. Τῶν δὲ τραγικῶν, οἴτινες ὡς έν άλλοις ούτω καὶ έν τἢ λύσει τῆς μακρᾶς είνε μετριώτεροι τῶν κωμικών, ὁ μὲν Αἰσχύλος ἀκολουθεῖ τοῖς νόμοις τῆς παλαιᾶς τέχνης, ὁ δὲ Σοφοκλής μεταγειρίζεται μείζονα ἄδειαν καὶ μάλιστα ἐν τοῖς νεωτέροις δράμασιν, ό δ' Ευριπίδης έν μέν τοῖς παλαιστέροις δράμασιν, οΐον έν Ίππολύτφ, Μηδεία, Ἡρακλείδαις, ᾿Αλκήστιδι, ᾿Ανδρομάχη τηρεί την παλαιοτέραν αὐστηρότητα, ἐν δὲ τοῖς νεωτέροις (ἀπὸ τῆς 89 που 'Ολυμπιάδος καὶ ἐξῆς) μεγίστην ἄδειαν. Κατὰ τὰς παρατηρήσεις (1) τοῦ Καρόλου Φριδ. Μυλλήρου ὁ λόγος τῶν λύσεων ἔχει καθ' όλου ὡς ἐξῆς ὁ μὲν Αἰσχύλος ἐν 4308 τριμέτροις τοῦ διαλόγου έχει 293 λύσεις, ό δὲ Σοφοκλής 446 ἐν 7568, ὁ δ' Εὐριπίδης 3729 έν 17825 τριμέτροις Παρὰ δὲ τῷ ᾿Αριστοφάνει πρὸς 9 τρίμετρα ἀναλογοῦσι τέσσαρα οὐδεμίαν ἔχοντα λύσιν. Εἰ καὶ ἡ λύσις δὲ τῆς θέσεως έχχωρεί καθ' έκάστην των πέντε πρώτων χωρών τοῦ τριμέτρου, ρμως έπὶ τοῦ αὐτοῦ στίγου ὁ μὲν Αἰσγύλος συνήθως μόνον ἄπαξ λύει, σπανίως δὲ δίς, οἶον ἐν Ἐπτ. 593, ᾿Αγαμ. 1584, Χοηφ. 89, Ίκέτ. 341. Ἡ διπλη λύσις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ στίχου εἶνε συχνοτέρα παρά Σοφοκλεϊ. Έν τῷ Φιλοκτήτη μάλιστα, οὐ δράματος ή στιγουργία τὰ μάλιστα προσέοικεν ὡς πρὸς τὸν κεκινημένον χαρακτῆρα τή του Εύριπίδου, εύρισκεται στίχος τις, ό 932, τρεῖς ἔχων λύσεις. 'Ο δ' Ευριπίδης ου μόνον πολλάκις έχει τρεῖς λύσεις ἐν'τῷ αὐτῷ στίγφ, άλλὰ καὶ ἐπαλλήλους, οἶον ἐν τῷ ἀποσπ. 642, 3

πενία δὲ σοφίαν έλαχε διὰ τὸ δυστυχές. Όμοιως ἐν Ἑλ. 420, Ἰφ. Αὐ. 466, Ἰων. 1143, Όρ. 248. 643. 1057. 1603, Ἰνδρ. 333, Κύχλ. 203. 210.

 C. Fr. Müller, de pedibus solutis in dialogorum senariis Aeschyli Sophoclis Euripidis, Berolini 1866.

Ο δε 'Οδερδίκιος(1) συνδυάζων τὰς λύσεις πρός τὰς τομάς, πρῶτον μὲν εὑρίσκει συνηθεστάτην καὶ κανονικωτάτην τὴν λύσιν τῆς θέσεως της απολουθούσης τῷ πενθημιμερεῖ, όθεν ὁ τρίτος ποὺς λαμδάνει σχήμα τριβράχεος ή δακτύλου. 'Ωσαύτως κανονικήν εύρίσκει καὶ τὴν λύσιι τῆς θέσεως τῆς ἀχολουθούσης τῆ ἐφθημιμερεῖ τομῆ, ὅθεν ὁ τέταρτος ποὺς λαμβάνει το τοῦ τριβράχεος σχήμα. Ὁ αὐτὸς δὲ λόγος καὶ περί τῆς λύσεως τῆς θέσεως τοῦ πρώτου ποδός. Ταύτης δὲ λυομένης ὁ πους ούτος έν μέν τῆ παλαιοτέρα τραγωδία λαμβάνει κανονικώς το του τριβράχεος σχήμα, έν δὲ τῆ μεταγενεστέρα καὶ τὸ του δακτύλου, παρὰ δὲ τῷ Αἰσχύλφ ἐγχωρεῖ τὸ τελευταῖον σχῆμα μόνον ὅταν ἡ μακρα άρσις αποτελήται έκ μονοσυλλάβου λέξεως, οΐον καὶ (Χοηφ. 216), οὐ ('Αγαμ. 1312). Τοὐναντίον δὲ αἰ λύσεις τῶν θέσεων τοῦ δευτέρου και πέμπτου ποδός μετά προηγουμένην τομήν ούτω σπάνιαι είνε παρ' Αισχύλω, ωστε πρέπει νὰ λογισθωσιν ως έξαιρέσεις. Έν τοῖς ὕστερον διμως χρόνοις καὶ μάλιστα παρ' Ευριπίδη κατὰ μὲν τὴν δευτέραν χώραν ή λύσις είνε συχνοτέρα, κατὰ δὲ τὴν πέμπτην σχεδόν παντάπασιν άχρηστος. Πάντοτε όμως άνάγαη να προηγήται τέλος λέξεως. Έν ἀμφοτέραις δμως ταϊς περιστάσεσιν έγχωρεϊ μόνος ό τρίβραχυς, οίον Εύμεν. 769

έγω δ' άτιμος ή τάλαινα βαρύκοτος.

8) 'Ανάπαιστος. Έν τη τραγωδίς ό άνάπαιστος ἰγχωρεί κατά πρώτον λόγον καί κυρίως ἰν τῆ πρώτη χώρε ἰπί τε κυρίων ὁνομάτων καὶ μὴ τοιούτων. Καὶ παρά μὸν τῷ Αἰσχύλο τὰ παραδείγματα τοῦ κατὰ τὴν πρώτην χώρεν ἀναπαίστου εἰνε όλίγα, πάντοτε ὅμως ὁ ἀρκινώς ἀνάπαιστος σύγκειται ἐκ μιᾶς μόντης λίξεως φύσει ἀναπαιστικὸν ἐχούσης σχήμα ἡ ἀναπαιστικῶς ἀρχυμίνης(2) ἡ καὶ φύσει μὲν τρί

βραγυν άποτελούσης, θέσει δὲ ἀνάπαιστον: οἱον Πέρσ. 323 Θάρυβίς τε. 343 έχατὸν δὶς ήσαν. 'Αγαμ. 509 ὕπατός τε χώρας. ("Ομοια παραδείγματα καὶ μάλιστα πλείονα εύρίσκονται παρὰ Σοφοκλεῖ καὶ Εύριπίδη: οξον Τραχ. 762 έχατὸν προσήγε. Οἰ. Κ. 481 ὕδατος, μελίσσης: 1160 ποδαπόν; τί καὶ ἄλλα). Ο αὐτὸς λόγος καὶ περὶ Σοφοκλέους, πεοί οὖ ἄξιον ἰδία νὰ μνημονευθή ὅτι ἐν τῷ ἀργαιοτάτῳ τῶν σωζομένων δραμάτων αύτοῦ, τῆ ᾿Αντιγόνη, οὐδὲ εν τρίμετρον εύρίσκεται άργόμενον ἀπὸ ἀναπαίστου, εν δε μόνον παράδειγμα ευρίσκεται καὶ τούτο ἔν τινι τῶν τελευταίων δραμάτων, τῷ Φιλοκτήτη στ. 795, έν δ ό ἀρχόμενος ἀνάπαιστος σύγκειται ἐκ δύο λέξεων (τὸν ἴσον χρόror), καὶ εν μόνον ώσαύτως, εν ώ ὁ ἀνάπαιστος σχηματίζεται βοηθεία της αυξήσεως στ. 544 (ἐκέ.levσ' ἐμοί). 'Ο δ' Ευριπίδης ου μόνον συχνότερον τοῦ Αἰσχύλου καὶ Σοφοκλέους μεταχειρίζεται τὸν ἀνάπαιστον κατά τὴν πρώτην χώραν, άλλὰ καί οὐδαμῶς όκνεῖ νὰ σχηματίζη αὐτὸν έκ δύο λέζεων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως μετὰ προθέσεως, οίον έν Ίφιγ. Αὐ. 1199 ἐτ ἴσφ γὰρ ἦτ. Μετὰ τῆς ἐπὶ ἐν ᾿Αλκ. 375 ἐπὶ τοῖσθε καὶ Ἡρακλ. μ. 940. Ἑλ. 838. 1234. Ἡλ. 1030. Φοιν. 1240. 'Ορ. 898. Βάκχ. 1247. Μετὰ τῆς παρὰ Ίφιγ. Αὐ. 646. Βάκχ. 502 παρ' έμοί. 334 παρὰ σοί. Μετὰ τῆς περὶ Βάκχ. 1336 περί του. Καί εν Κύκλωπι 445 επί κώμον. 183 περί τοῖν σκελοῖν: 229. 230 ὑπὸ τοῦ καὶ ὑπὸ τῶνδε. 590 καὶ 630 ἄγε δὴ καὶ ἄγε νῦν. Καὶ ἀνάπαιστοι δὲ διὰ τῆς αὐξήσεως ἐσγηματισμένοι εὐρίσκονται παρ' Ευριπίδη, ώς εν Ήρακλ. μ. 458 έτεκον μεν ύμᾶς καὶ Ίριγ. Αυ. 49 εγένοντο Λήδα.

Κατὰ δὶ τὰς λοιπὰς χώρας, πλὴν τῆς τελευταίας, ἐγχωρεῖ ὁ ἀνάπαιστος παρὰ τοῖς τραγικοῖς μόνον ἐπ! κυρίων ὀνομάτων. Καὶ παρὰ
μὰν τῷ Λίσχιλφ ἐν μόνον ἐφ႞σκεται παράδειγμα τοιούτου ἀναπαίστου, τὸ ἐν Ἑπτ. 569 ἀλαὐτ τ᾽ ἄριστον μάντιν Αμημάρεω βίαν. Παρὰ
Σοφοκλεῖ δὲ πλείονα, περὶ τὰ πεντεκαίδεια, κατὰ μὰν τὴν τρίτπν χώραν Ἡππομάθων καὶ Παρθενοταίος ἐν Οι. Κ. 1317. 1320. Αμγμάρεω
ἐν Οι. Κ. 1313. Οἰγα-λίαν Τραχ. 36λ. Κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ᾿Αντεγόνη ἐν ᾿Αντιγ. 11 Οι. Κ. 1. 1415. Τειρεσίας ʿΑντιγ. 991. 1045.
Εὐρυδίκην 1180. Οἰγα-λίαν Τραχ. 478. ὑΛιγφ δὲ πλείονα παρ Εὐριπίδη. Εὐρίσκονται δὲ καὶ τρίμετρα Κοντα διο ἄμα ἀναπαίστοις ἐν

504 (δεχάτφ). 590 (ϋπατός τε). 1257 (διοτοί). Εύμ. 92. 474. 571 (ἰχέτης). Άποσπ. 142 (ποταμοῦ). 196, 7 (τεφέλητ). 246 (φαγέδαιτατ). 287 (ἀπάτης).

⁽¹⁾ J. Oberdick, Krit. Studien I, σελ. 35 κέ.

τε τη άρχη και έν τῷ μέσφ, οἰον Ἑλ. 88 Τελαμών, Σαλαμίς δὲ πατρίς ή θρέψασά με. Φιλοκτ. 794 'Αγάμεμνον, ὧ Μετέλαε, πῶς ἀr ἀrτ' ἐμοῦ.

Έν δὲ τῷ τριμέτρφ τῆς κωμωδίας, τῆς τε Σικλικῆς καὶ τῆς Αττικῆς, ὁ ἀνάπαιστος ἐγχωρεῖ κατὰ πάσας τὰς πέντε πρώτας χώρας άνευ περιορισμοῦ, καὶ ἐπὶ κυρίων δηλαδή ὁνομάτων καὶ μὴ τοιούτων, οἱ ἀνάπαιστοι μάλιστα ἐνταῦθα εἰνε καθ' όλου συγνότεροι τῶν τριβράχεων καὶ δακτύλων, παντάπασι δὲ κανονικὰ εἰνε τὰ μετὰ δύο ἡ καὶ τριῶν ἀναπαίστων τρίμετρα, οἰον

Βατρ. 1203 καὶ καδάριον καὶ ληκύθιον καὶ θυλάκιον. Όρν. 108 ΕΠ. ποδαπώ τὸ γένος (δ'); ΕΥ. δθεν αὶ τρι-[ήρεις αὶ καλαί.

Ίππ. 477 καὶ τὰς ξυνόδους τὰς νυκτερινάς ἐπὶ τῆ πόλει. Σπάνια δὶ τὰ μετὰ τισαάρων καὶ σπανιώτατα τὰ μετὰ πάντε, οἰον πόποιτεν ὁ ᾿ληστοφάνης ἐν Σφ. 793, ἐνθα ἔδει νὰ ἐπαναληφθή πολλάκις ἡ αὐτὴ λίξις,

Α. κατάδα, κατάδα, κατάδα, κατάδα. Β. καταδήσομαι. Τοτίον δί ὅτι ἐν τῷ μέσφ τοῦ ἀναπαίστου δύναται νὰ συμδαίνη τομή, οῖον

"Ορν. 1022 επίσκοπος | ϊκω δεύρο τῷ κυάμῳ λαχών.

"Ορν. 1226 εί τῶν μὲν ἄλλων ἄρχομεν, | ὑμεῖς δ' οἱ θεοί. Βατρ. 164 καὶ χαῖρε πόλλ', ὧδελφε. Δ. νὰ Δία | καὶ σύ γε.

'Αχαρ. 165 οὐ καταβαλεῖτε τὰ σκόροδ'; | Θ. ὧ μοχθηρὲ σύ.
'Αχαρ. 178 τίδ' ἔστιν; | Α. έγὼ μὲν δεῦρό σοι σπονδὰςᢤέρων.

'Αποφεύγουσι δ' οί κωμικοί να ποιώσι πίπτουσαν την έφθημιμερη τομην είς το μέσον τοῦ άναπαίστου, όταν μηδεμία άλλη τομή ὑπάρχη, ώς ἐν Σφ. 1369

τῶν ξυμποτῶν κλέψαντα; $| \Phi$. ποίαν αὐλπτρίδα; Ήττον δὲ δυσχεραίνουσιν οἱ χωμικοὶ ἐπὶ ταύτη τῆ τομῆ, ὅταν συνεκφέρηται μετ' ἐμφάσεως ἡ πενθημιμερής, οἶον ἐν

"Ορν. 442 ο μαχαιροποιός, || μήτε | δάκνειν τούτους έμέ. Βατρ. 652 άνθρωπος ίερός: || δευρο | πάλιν βαδιστέον.

Αυσί. 768 μη σταστάσωμεν: || εστι δ' | ό χρησιμός οὐτοσί.
"Η όταν ή έφθημμερής τομή πίπτη μεταξύ λέξεων άδιασπάστως
μετ' άλλήλων συνδεομένων, οίαι είνε μάλιστα αι προθέσεις και αί
πτώσεις αὐτών ή τὰ ἄρθρα και τὰ ἀνόματα, οίον

'Αχαρν. 497 εἰ πτωχὸς ῶν ἔπειτ' ἐν 'Αθηναίοις λέγειν.
'Εχχλ. 104 νυνὶ δ', ὁρᾶς, πράττει τὰ μέγιστ' ἐν τῆ πόλει (1).

339. Τὴν τῆς κωμωδίας ἄδειαν περί τὴν χρῆσιν τῶν ἀναπαίστων κατὰ πάσας τὰς πέντε πρώτας χώρας τοῦ τριμέτρου ἔχει καὶ τὸ σατυρικόν δρᾶμα ἐν τῷ διαλέγο τῶν κωμικών προσόπων, οἰον τῶν
Σατύρων, τοῦ Σειληνοῦ καὶ τοῦ Κύκλωπος, ἐν ῷ ἐπὶ τῶν τραγικῶν
προσόπων τοῦ σατυριοῦ δράματος ἰσγύοισεν οἱ κανόνις τῆς τραγιφοδίας, Καθόλου ὁμως ὁ ἀνάπαιστος ἐν η σατυρικῷ δράματε ἐιδε σπανιώτερος ἢ ἐν τῷ κωμωδία. Πρόλ. Αἰσχ. Προμ. Πυρα. ἀπόσπ. 218
Αιτὰ δί, πίσσα κῶμοιδίνου μακροὶ τόνοι. Κύκλ. 15ά εἰδες γὰρ αὐτὴν; Σ. οὐ μὰ Δί', ἀλι' ὁσβραίνομα. 231 οἰκ ἤσαν ὅτια θεών τρα
θεῶν ἄπο. 234 τοδε τ' ἄρνας ἐξερφορῦντο δήσαντες δὲ σὲ.

340. Τὸ τρίμετρον τῆς κωμφδίας οὐ μόνον κατὰ τὴν ἀπεριόριστον άδειαν περί την χρησιν του άναπαίστου διαφέρει του τραγικού, καθ' όσον, ως προείπομεν, κατά πάσας μέν τὰς χώρας πλήν τῆς ἕκτης δέγεται αὐτὸν καὶ ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων καὶ μὴ τοιούτων, φεύγει δὲ μόνον καθ' όλου τὴν τομὴν αὐτοῦ (\circ | \circ = $\mathring{\eta}$ \circ \circ | =), ἀλλὰ καὶ κατ' άλλα, οίον ὅτι στερεῖται μὲν συχνὰ τῆς τομῆς, ἀδιαφορεῖ δὲ παντάπασι πρός τὸν νόμον τοῦ Πόρσωνος, πρὸ τῆς πέμπτης δηλαδή θέσεως ύπαρχούσης τομής μεταχειρίζεται μακράν την πέμπτην άρσιν καὶ ὅταν εἶνε τελικὴ λέξεως πολυσυλλάβου, ποιεῖται δὲ εὐρεῖαν χρῆσεν τῆς λύσεως, ὥστε οἱ τρισύλλαβοι πόδες ἐπικρατοῦσι. Πλὴν τῶν διαφορών τούτων διαφέρει τέλος το κωμικόν τρίμετρον του τραγικού καὶ κατὰ τοῦτο ὅτι σπανίωςκαὶ αὐτὸν τὸν προκελευσματικὸν ἐπιδέγεται, άντὶ δηλαδή ἰάμβου άνάπαιστον μετὰ λελυμένης θέσεως (υυ ου). Πρός τὸν ἀναπαιστικὸν ὅμως προκελευσματικὸν ἀνάλογος είνε ή γρησις του άναπαίστου μετά λελυμένη, θέσιν (οσο οσι), ήτις έν τη τραγωδία ωσαύτως δέν έγχωρεϊ. Έν τοῖς πλείστοις λοιπόν των τοιούτων τριμέτρων μένει άδηλον, πότερον σχήμα πρέπει να δεγθώμεν, λελυμένον ανάπαιστον ή ανάπαιστον μετά προηγουμένου λελυμένου ἰάμβου οἰον ἐν μὲν τῷ τοῦ Εὐπόλιδος (παρ' Αθην. 12, 623 e) τριμέτρω

καὶ μουσικὶ πρᾶγμ' ἐστὶ βαθύ τι καὶ καμπύλον καὶ ἐν τοῖς ἐξῆς τοῦ 'Αριστοφάνους,

 Curtius Bernhardi, de incisionibus anapaesti in trimetro comico Graecorum. Dissert. Lips. 1871. 'Αχαρν. 78 τοὺς πλεϊστα δυναμένους καταφαγεῖν τε καὶ πιεῖν. 'Αχαρν. 437 Εὐριπίδι, 'πειδήπερ έχαρίσω μοι ταδί, ἔχομεν προφανώς λελυμένον ἀνάπαιστον (1). 'Εν ἄλλοις διως, οἰον έν τῷ έξῆς τοῦ Πλάτωνος (ἀπόσπ. ἀδέσπ. fi)

'Αχαρι. 928 ώσπες κέραμον, ΐνα μη καταγή φορούμενος. Νερ. 663 άλεκτρυόνα (3) κατά ταὐτό καὶ τόν άρρενα. Έχελ. 315 καὶ θοίμάτιον ότε δη δ΄ έκεῖνο ψηλαφών. Έν τισι δὶ πέλιν, οἰως τοις έξες.

Λυσιστρ. 1148 αδικίομες, άλλ' ό πρωκτός άφατος ώς καλός. Μενάνδρ, άδεσπ. 54 τὰ δὲ μετὰ γυναικός εἰσιόντ' εἰς οἰκίαν, ούδε το τεκμήριον της τομής έχομεν, ώστε έπίσης έκάτερον σχήμα δύναται έπὶ τούτων νὰ ληφθή. 'Ρυθμικός δὲ λόγος λύων τὴν ἀπορίαν ταύτην οὐδεὶς δύναται νὰ εύρεθῆ. Διότι ὁ ἀνάπαιστος ἐν τῷ τριμέτρω δὲν είνε τρίσημος, ὅπως θέλει ἡ θεωρία τῶν χυκλίων ἀναπαίστων καί δακτύλων, περί ής ως άνυποστάτου πλάσματος των παλαιών θεωρητικών εξπομεν ήδη άλλαχου, άλλα τετράσημος, ώς μαρτυρεί και ή λύσις τῆς θέσεως εἰς δύο βραχείας, ὅπερ δὲν θὰ ἐγίνετο, ἄν ή μακρά αυτη ήτο άλογος. Πάντως ο άνάπαιστος καὶ ἐν τῷ τραγικῷ και ἐν τῷ κωμικῷ τριμέτρω εἶνε ἀνωμαλία τις ρυθμική, ἦς φαίνεται ότι κατ' άρχας έγένετα χρησις έν τῷ α' ποδί τοῦ τριμέτρου (γνωστόν δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀρχικοῦ ποδός καὶ ἄλλων μέτρων συμβαίνουσι τοιαῦται ρυθμικαὶ ἀνωμαλίαι), ὕστερον δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις, πλὴν τῆς τελευταίας, έπὶ χυρίων μὲν ὀνομάτων παρὰ τοῖς τραγιχοῖς, έπὶ πάσης δὲ λέξεως παρὰ τοῖς κωμικοῖς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κς'.

Περί του χωλου η σκάζοντος καὶ του καταληκτικού τριμέτρου.

α'. Τρίμετρον χωλόν η σκάζον.

341. Έχ τοῦ όρθοῦ ἰαμδικοῦ τριμέτρου οἱ μεταγενέστεροι ἰαμδογράφοι ἔπλασαν δευτερεῦόν τι εἶδος, τὸ χωλὸν ἢ σκάζον τρίμετρον, όπερ συντομώτερον καὶ γωλίαμβος καλείται ὑπὸ τῶν παλαιῶν. Εὐρετης αὐτοῦ λέγεται συνήθως ὁ ἰαμδοποιὸς Ἱππῶναξ(1), ἐξ οὐ καὶ μέτρον Ίππωντίκτιον έκλήθη, τινές δὲ ἀναφέρουσι τὴν εύρεσιν αὐτοῦ είς 'Ανάνιον ή 'Ανανίαν(2), όθεν καὶ μέτρον 'Ανάνιον έκλήθη. Κατὰ δὲ τὸν γραμματικὸν τοῦ 'Αρληϊανοῦ κώδικος (cod. Harlejanus) παρὰ Tyrwhitt dissert. de Babrio σελ. CLXX τὸ 'Ανάνιον μέτρον διεκρίνετο του Ίππωνακτίου κατά τούτο, ότι έν ώ του Ίππωνακτίου ό παραλήγων ποὺς ήτοι ὁ ε΄ εἶγε σγημα τὸ τοῦ ἰάμβου, τὸ ᾿Ανάνιον είγε τὸ τοῦ σπονδείου, ώστε τὸ μετὰ τὴν ἐφθημιμερῆ τομὴν μέρος τοῦ στίγου ήτοι ή τελευταία διποδία μετά της θέσεως τοῦ δ' ποδός συνεπροτείτο έκ πέντε μακρών συλλαδών. Λέγει δε ο γραμματικός ούτος αὐτολεζεὶ τάδε· « τοῦ δὲ Ἱππωνακτίου (γνώρισμα) τὸ δέγεσθαι ἐν τῆ ς' γώρα σπονδεΐον ή τρογαΐον. διό καὶ γωλαίνειν δοκεῖ κατὰ τὴν βάσιν ὑπερχατάλημτον ταύτην ἔγον. Τοῦ δὲ 'Ανανίου τὸ ἀπὸ τοῦ τετάρτου (ὁ κῶδιζ δευτέρου) ποδὸς μέγρι τέλους πέντε συλλαδὰς ἔγειν καὶ ταύτας μακράς διὸ καὶ ἰσχιορρωγικόν ὁ στίχος ούτος λέγεται». "Ομοια λέγει και ό Τζέτζης (Cram. Anecdd. III, σελ. 310, 4) ώδε

⁽¹⁾ Έλαν δηλονότι τὰ χωρία ταῦτα δεχθαμεν ὡς ὁρθας παραδεδομένα καὶ μὴ ἐρθαρμένα, ὡς τινες τῶν χειτικών ὑπολαμβάνουσιν αὐτὰ καὶ διορθούσιν ὁτι μὸν τοῦ πρώτου ἐπολάλοντες τὸ τι, ἐν ὸὶ τὸ δευτέρο γράφοντες ἀντατοὺς ἀντί ἀνταμένους ἢ gayτὰν ἀντί καταραγεῖν, ἐκ δὶ τοῦ τρίτου ἐπόλλοντες τὸ μοα.

⁽²⁾ Έον καὶ τό χωρίον τοῦτο έχη ὁρθῶς καὶ δὲν θέλωμεν να γράψωμεν ταχόστηθε, ως τινες προιδάλοντο.

⁽³⁾ Ο Πόρσων προδάλλεται άλεκερυώ.

⁽¹⁾ $\Pi \rho \delta \lambda$: Mar. Victor. $\sigma \epsilon \lambda$, 81 K. Caesius Bassus $\sigma \epsilon \lambda$, 527 K. Diomed. $\sigma \epsilon \lambda$, 507.

⁽²⁾ Πρόλ. Ήφαιστ. σελ. 18 W. εἄστεν ἐπίσημον ἐν τοῖς ἀπαταλήκτοις καὶ τὸ χωλὸν καλούμενου, ὅπερ τυὰς μὲν Ἱππόνεκτος, τυὰς δὲ Ἰκανίου φαιὸν εἰςτημα ». Τρεχ. σελ. 9 εδ τυὰς μὲν Ἰκανίου φαιὸν εἰρτημα ». Ελ. 519 Κ. edo hipponactio clodo acatalectico iambico ananio».

λέγων' ε Ισχιορρώγα δέ τινες φασί τον 'Ανανίου ». Το σχήμα τοῦτο ευρίσκεται μέν και παρ' Ίππώνακτι, άλλά πολλφ σπανιώτερον ή παρ' 'Ανανίφι διότι έν τοῖς 120, που σφιζομένοις χωλιάμβοις τοῦ Ίππώνακτος ευρίσκεται μόνον τρισκαιδεκάκις, έν φ έν τοῖς 1ξ τοῦ 'Ανανίου τρίε(1).

342. Ἡ δὲ σημασία ήτοι ρυθμική διαίρεσις τοῦ μέτρου τούτου άμφισδητεῖται σφόδρα. 'Ο μέν Γοδ. 'Ερμαννός (Elem. doctr. metr. σελ.142) λαμβάνει τὴν τελευταίαν διποδίαν ὡς ἀντίσπαστον ο Δ Δ ο, ώστε τῷ τελικῷ ποδὶ προσποιεί ἀρχικόν σχήμα τὸ τοῦ τροχαίου. Ὁ Se Bergk (Meletem. lyr. spec. II [ind. schol. Hal. hib. 1859] σελ. ΧΙΙΙ.) καὶ ὁ Christ (Metrik σελ. 383) λαμβάνοντες την τρίτην ἀπό τοῦ τέλους συλλαβήν ὡς χρόνον παρεκτεταμένον τρίσημον σημαίνονται δδε.... ο Δ Δ ο. Κατά τὴν ἐκδοχὴν ταύτην τὸ ίππωνάκτιον μέτρον ἀποδείκνυται τρίμετρον ὑπερκατάληκτον, ἐν ῷ ἡ μετρική παράδοσις πάσα (πλήν τοῦ γραμματικοῦ τοῦ Αρληϊανοῦ κώδικος, οὖ ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω) λαμβάνει αὐτὸ ὡς ἀκατάληκτον. Ὁ δὲ Οὐεστφάλιος δέγεται ἀνάκλασιν ἥτοι ῥυθμικὴν μεταβολὴν ἐν τῆ κατακλείδι του μέτρου τούτου, άντὶ δηλαδή του τελευταίου κρητικου Δ ∪ Δ τοῦ ὀρθοῦ τριμέτρου δέχεται ὡς κατακλεῖδα τοῦ χωλοῦ ἐξάσημον ίαμβικόν πόδα ήτοι ίωνικόν ἀπό μείζονος εν σχήματι μολοσσοῦ и с ч с ч о ба Мах Ficus (über den Bau des griech. Choliambus κτέ. ἐν τῆ speciell. Metr³. του Rossbach σελ. 808 κέ.) φρονεϊ τούναντίον ότι ή προσωνυμία χωλόν ή claudum ούδαμῶς ἀναγκάζει ήμα; νὰ δεχθώμεν ρυθμικήν μεταδολήν, τουτέστι τροχαΐον ἀντὶ τοῦ τελικοῦ ἰάμβου, ώστε οῦτω νὰ συμπίπτωσι δύο θέσεις η ρυθμικοὶ τόνοι, άλλα μαλλον την προσωνυμίαν ταύτην αποδοτέον απλώς είς τὸ ποδικόν σχήμα τοῦ σπονδείου ἀντὶ τοῦ ἰάμβου, διότι ἐκ τοῦ παρὰ τάξιν ήτοι κατά μή κανονικήν χώραν ταττομένου τούτου σπονδείου τὸ

τοίμετρον ἀποδείχνυται τραγύτερον καὶ ώσπερεί τι το έπισεσυρμένον καὶ γωλὸν έγον. Υπέρ τῆς γνώμης αύτοῦ ταύτης νομίζει ὁ Φίκος ὅτι συνηγορεί και τὸ ὅτι οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ μνημονεύοντες τὰ δύο ταῦτα σγήματα τοῦ τελικοῦ ποδός κανονικῶς προτάττουσι τὸν σπονδεῖον τοῦ τροχαίου, είτα δε και ή Χρμαιό, γιοτι κατά τμλ ε, λώδαλ ο απόλδείος εύρίσκεται συγνότερος τοῦ τρογαίου, παρά μέν τοῖς παλαιοτέροις του Βαβρίου ἰαμβογράφοις ἐν διπλασίφ λόγφ, παρὰ δὲ τῷ Βαβρίω τὸ τοῦ σπονδείου σχήμα είνε τὸ κανονικόν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καἰ ρητήν έχ τῆς παραδόσεως μαρτυρίαν φέρει ὁ Φίχος ὅτι τὸ χωλὸν τρίμετρον διαφέρει τοῦ όρθοῦ οὐχὶ κατὰ τὴν σημασίαν, ὡς τὴν αὐτὴν ἀινοοτέροις ὑποκειμένην, ἀλλὰ κατὰ τὴν προτελευταίαν μακράν, ἐνῷ τὸ ὁρθὸν ἔγει πάντοτε βραχεΐαν. Τὴν ἄμεσον ταύτην μαρτυρίαν παρέγεται ό Mar. Plotius Sacerdos έν σελ. 519 Κ. λέγων τάδε: «Hip ponactium trimetrum clodum percutitur sicut iambicum trimetrum Archilochium comicum vel tragicum, sed paenultimam longam habet contra illorum rationem, quae brevem habent». Κατὰ ταῦτα ὁ Φίκος σημαίνεται τὸν χωλίαμβον ὧδε·

ο - Δ ο | - 0 | Δ ο - Δ τί τω τάλαντι | Βουπάλφ συνοίκησας; ακούσαθ' Ίππώνακτος | οὐ γὰρ ἀλλ' ἵκω.
Τὴν γνώμην ταύτην τοῦ Φίχου ἀσπάζεται καὶ ὁ Ῥοσδάχιος ἐν τῆ γ' ἐκδόσει τῆς μετρικῆς.

343. Τοῦ χωλιάμθου ἐγένετο χατ' ἀρχάς χρῆσις ὑπὸ τῶν ἰαμβοποιῶν σύμφωνα πρὸς τὸ ἦθος τοῦ μέτρου τούτου ἐν τῷ πκωπτικῷ ποιόπει τοῦ γελοίου χάριν, ὁπως σκώπτωσι τὰς τοῦ ἀνθρωπείου βἰου ἀμαρτίας καὶ ἀδυναμίας. Ἡ δὲ σύνθισις ἐγίνετο χατὰ στίχον. Ἡ χωμωβία ὅμως οὐδεμίαν τοῦ μέτρου τούτου ἐποιήπατο χρῆσιν. Μονήρεις ὁὲ εἶνε οἰ δύο σκάζοντες τοῦ Εὐπόλιδος (παρὰ Πρισκιανῷ 1328 — 427 Η.) οἱ ἐξῆς:

άνόσια πάσχω ταϋτα καὶ μὰ τὰς Νύμιτας πολλοῦ μὲν οὖν δίκαια ναὶ μὰ τὰς κράμδας.

"Υστερον δὲ κατά τοὺς 'Αλεξανδρεωτικοὺς καὶ τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ἐγόνετο προσφιλές τὸ μέτρον τοῦτο τῆ διδακτικῆ ποιήσει καὶ τῷ ἀπολόγω. Καὶ μέχρι μὲν χθές καὶ πρώγιν μόνου τοῦ μεταγενεστέρου μυθογράφου Βαβρίου ἰσόζοντο πλεῖστα ἀκέραια ποιήματα χωλιάμβοις (ἢ μυθιάμβοις, ὡς ὁ Βάβριος ἰκάλεστο κὐτοὺς) γεγραμμένη.

28

⁽¹⁾ Τελρ τῆς ἀγχαιοτήρας ἢ καθ' Ππιόνακτα χρήσεως τοῦ χωλιάμδου φαίνοντα' μαρτυμούτει δύο τρίμερα τοῦ Σιμωνίδου, τὸ μέν παρ' Αθηνείφ VII, 999 C «Σιμωνίδους τὸ μέν παρ' καθηνείφ VIII, 999 C «Σιμωνίδης δὶ νὶ ἰμβοιας ' Παραθος τὸ κα καὶ γλοιοθε, το ὁ ἐὶ τὸ κῶι "Ευμωνίδης τὸ ἀριανότης τὸ ἐἰμβοις καὶ σαιδια βαίνων, ſπαιος ὡς κορωνίτης » 'Λλλ' δικοι ἐπὶ τοῦ πρότου δύναται ἡ ἐξόρητης οι κὶ ληθόη ὡς βαρχυνισμένη, τὸ ἐδ ἐδιτέρως τὸ ἐπιδροιό ἀριαν ἐπιδροιό ἀριαν κριτιών και ἐπιδροιό ἀριαν ἐπιδροιό ἀρια

των δ' άλλων των κατά τὰς πρὸ τοῦ Βαθρίου έπτὰ όλας έκατοντάς. τηρίδας ακμασάντων μόνον αποσπάσματα καὶ ταῦτα μη ὑπερβαίνοντα απαντα όμου το κεφάλαιον των τριακοσίων χωλιάμδων, ών ή μερίς τοῦ λέοντος (περὶ τοὺς 120) ἀνήκει τῷ Ἱππώνακτι. ᾿Αγαθῆ τύγη ομως νεωστί εύρέθησαν όκτὼ ποιήματα τοῦ Ἡρώδου ἢ μᾶλλον Ἡρώνδου(1), ών τὰ μεν έπτὰ ἀχέρχια, τὸ δε ὅγδοον ελλιπές, περιλαμδάνοντα το όλον άκεραίους χωλιάμδους (ή μιμιάμδους, ώς έκάλει ο Ήρωνδας τοὺς χωλιάμβους αύτοῦ) 728. Έαν δὲ τούτοις προστεθώσι και 13 που άλλοι έξ αποσπασμάτων άλλων ποιημάτων, έχομεν τὸ δλον 741 που άκεραίους μιμιάμβους του Ήρωνδου, έν φ μέχρι πρό ολίγων έτων δέν εσώζοντο οὐδε δύο δεκάδες ἀκεραίων μιμιάμδων. Πλην δὲ τῶν χωλιάμβων τοῦ Ἱππώνακτος, Ἡρώνδου καὶ Βαβρίου, των λοιπών σωζομένων ολίγοι πίπτουσιν έπὶ ένα έκαστον των άλλων ποιητών, δηλονότι τον Ανάνιον, Εϋπολιν, Δίφιλον, Κερχίδαν, Αίσχρίωνα, Φοίνικα, Παρμενίωνα, Έρμείαν, Θεόκριτον, Καλλίμαχον, 'Ασκληπιάδην, 'Απολλώνιον τον 'Ρόδιον, Χαρίνον, 'Απολλωνίδην τον Νικαέα, Διογένην τὸν Λαέρτιον καί τινας ἀνωνύμους.

344. Περί δὲ τοῦ μετρικοῦ σχήματος τοῦ χωλιάμβου καθ' δλου μέν παρατηροῦμεν ότι, πλὴν τῆς παρατελεύτου συλλαδῆς ἀεὶ μακρᾶς οὖσης καὶ οὐδιποτε λυομένης, κατὰ τὰ λοιπὰ ήτοι τὴν τομήν, τὴν λότην τὰν θετων καὶ τὴν χρῆσιν τῶν ἀλόγων ἄρσιων φυλάττονται οἱ αὐτοὶ σχιδὸν καὶ ἐν τῷ ἀρθῷ τριμέτρο τῶν ἰαμβοποιῶν κανόνες. 'Ακριβέστερον δὲ τὸ σχῆμα τοῦ χωλιάμβου ἔχει ὡς ἐξῆς'

α) Τομή. Αι τομαί του χωλιάμβου είνε αι αὐται και αὶ στο όρθου τριμέτρου των καλων χρόνων, ἡ πενθημιμερής και ἡ ἐρθημιμερής. Οὐδείς στίχος στερείται τῆς ἐτέρας των δύο τούτων τομων. Ένιστε εὐρίακονται ἀμφότεραι ἐν τφ αὐτφ στίχφ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἰνε ἀναγκαῖον οὐδὶ κανονικόν. Έκ των δύο δὲ τομών κυριωτέρα και πολλφ συγγοτέρα εἰνε ἡ πενθημιμερής. Παρὰ Βαδρίω μεταξύ 100 στίχων κατὰ μέσον δρον μόνον 12 ἢ 13 δὲν ἔχουσι τὴν πενθημιμερή τολύ αλλὰ τὴν ἐρθημιμερή τομήν. Χωλάμβοι δὲ στερούμενοι ἀμφοτέρων τῶν τομών τούτων είνε σπανιώτατει καὶ πίθανωι ἐγθαρμένοι.

6') Σπονδεῖος. Έν μὲν τῆ α΄ καὶ μάλιστα τῆ γ΄ χώρα εὐρίσκον-

ται συγνότατα οἱ σπονδεῖοι ἤτοι ἄλογοι ἴαμδοι παρ' ἄπασι τοῖς ἰαμδογράφοις καὶ παρὰ τῷ Βαβρίῳ. Τοὐναντίον λίαν σπάνιοι εἶνε οἱ γωλίαμβοι οἱ ἔγοντες κατὰ τὰς χώρας ταύτας ώστε κατά πάσας τὰς τέσσαρας πρώτας χώρας καθαρούς ἰάμδους. Κατὰ τὴν πέμπτην δμως γώραν ἀποφεύγουσιν οἱ ἰαμδογράφοι τὸν σπονδεῖον. 'Ακριδέστερον δὲ ό λόγος τῆς χρήσεως τοῦ σπονδείου κατὰ τὴν ε΄ χώραν ἔχει ὡς ἐξῆς· παρά μέν τῷ Ἱππώνακτι ἐν χωλιάμδοις περὶ τοὺς 120 εὐρίσκεται ὁ σπονδείος κατά την ε΄ χώραν 13κις, ώστε άπαξ άνά 9 στίγους. Παρά δὲ τῶ Ἡρώνδα ἐν τοῖς 720 σωζομένοις ἀκεραίοις χωλιάμδοις αὐτοῦ εύρισκεται ό σπονδείος 29χες, ώστε κατά μέσον όρον άπαξ άνα 25 σγεδόν στίγους (1). Παρά δὲ τῷ Βαδρίῳ ἐν 1650 που ἀκεραίοις γωλιάμδοις (μυθιάμδοις), όσους ήμεις ήριθμήσαμεν κατά την εκδοσιν του Schneidewin (παρά Teubner 1853), εύρισκονται είκοσι μάλιστα, ώστε κατά μέσον όρον εξς χωλίαμδος έχων σπονδεζον έν τη ε΄ γώρα άναλογετ πρός 82 \$ έγοντας ταμβον. Έαν δὲ ἐξαιρεθῶσι καί τινες • τῶν ἐγόντων σπονδεῖον ὡς νόθοι, οἱ ἴαμδοι ἀποδείκνυνται ἔτι μαλλον πλεονεκτούντες. Χωλιάμβους έγοντας σπονδείον έν τῆ ε΄ γώρα εύρομεν τους έξης έν τῷ α΄ προοιμίω στ. 3, 4 και 15 και έν μύθ. 13, 13. 19, 6, 22, 9, 39, 4, 45, 3, 52, 8, (2) 61, 10, 72, 23, 72, 24, 81, 5, 82, 11, 95, 29, 95, 63, 100, 4, 111, 6, 126, 3, 143, 1, Heal των άλλων δε ιαμβογράφων οὐδεν λέγομεν, διότι είνε επισφαλές νὰ χρίνη τις έξ όλίγων στίχων ποίαν χρήσιν έποιήσαντο τοῦ σπονδείου κατά την ε΄ χώραν. Παράδειγμα δε φέρομεν τον "Ηρώνδαν, ου οι παρά τῷ Bergk (poët. lyr. Graec. τόμ. 2 σελ. 509 κέ. ἔκδ. δ' 17 ακέραιοι μιμίαμδοι οὐδένα ἔγουσι σπονδεῖον ἐν τῆ ε΄ γώρα. Εἴ τις έντεῦθεν ἰσγυρίζετο ὅτι ὁ Ἡρώνδας οὐδεμίαν ἐποιεῖτο χρῆσιν τοῦ

νανται τα πηρομούν το τοργο, αποσύσεις το τίνα από αποσύσεις πολύ με λύλιπου πάντα τὰ διονός το διαλούς ο δίναται να διοβροβής. Θετι το κά λυλιπρου πάντα τὰ διανούβη παρά Βαξοίρο, δετ ο πονόλιτο ἐν τη ἐ΄ γ_{ij} όρε καὶ ἡ τλική βραχίαι καὶ ἡ ἀνόνος παραπλίτοτες, δεν μεταθόμεν τὸ αἰπότο πρό το δίσεπερεί, το υνεύτετον διαλού καθλέων πονούντων, διαπρεί πάμνων αὐτός » γράψωμέν « ἄλλων πονούντων, αὐτός όσπερεί πάμνων μέτος το δίσεπερεί πάμνων μέτος το δίσεπερεί πάμνων διαλού και το δίσεπερεί πάμνων μέτος το δίσεπερεί πάμνων διαλού τους και το δίσεπερεί πάμνων το δίσεπερεί πάμνων διαλού τους το δίσεπερεί πάμνων διαλού τους το δίσεπερεί πάμνων διαλού τους το δίσεπερεί παραπλία τ

⁽¹⁾ Τοῦ Ἡρώνδου, ποιητοῦ συγχρόνου που πιθανῶς τοῦ Καλλιμιάχου, τοὸς μιμιάμδους ἀπεγράφατο ἐκ τοῦ ἐν τῷ Βρεττανικῷ μουσιώς CXXXV παπόρου καὶ τρῶτος ἰξέδωκιν ὁ F. G. Κεπγοπ τῷ θέρει τοῦ գωίμα ἔτους.

⁽¹⁾ Ofto by the tight of A transforms in set. 90 superindry, estimates axis [set. 21), in \$1 to \$B ' (set *102) \$ [\$\frac{1}{2}\times (ns. 9, 19, 26, 40, 44, 79), \$is \$1 to \$D ' (set. 79)\$ \$\$ [\$\frac{1}{2}\times (ns. 18, 65, 69, 78) \$is \$is \$to \$\frac{1}{2}\times (ns. 16, 9), \$is \$1 to \$\frac{1}{2}\times (ns. 16, 9), \$3, 48, 54, is \$1 to
σπονδείου, θὰ ἡλέγχετο οὐχὶ ἀληθεύων ἐκ τῶν ὕστερον εὐρεθέντων ποιημάτων αὐτοῦ, ἐν οἰς, ὡς εἰπομεν, ὁ σπονδείος ἐν τῆ ε΄ χώρς ἔχει κατὰ μέσον ὅρον ὡς που 1:25.

γ΄) 'Ανάπαιστος. Παρὰ μὲν τῷ 'Ιππώνακτι ὁ ἀνάπαιστος εὐρίσκεται δίς κατά την α΄ μέν χωραν έν τῷ ἔξῆς χωλιάμδῳ (παρὰ Studemund Anecd. var. Ι σελ. 45) « ἐκέλευε βάλλειν καὶ λεύειν Ίππώνακτα », κατὰ δὲ τὴν ε΄ ἐν τῷ παρὰ Bergk 31 (16) ἀποσπάσματι. Παρὰ δὲ τῷ Ἡρώνδᾳ 18κε, ἐννεάκις μὲν κατὰ τὴν α΄χώ. ραν (Δ΄ 6, 9. Ε΄ 1, 13, 25, 31. 5' 72, 97. Ζ΄ 57), δὶς δὲ κατὰ την 6΄ γώραν (Δ΄ 71 καὶ 5΄ 71), ἄπαξ δὲ κατὰ την γ΄ (Ζ΄ 109), δίς δὲ κατὰ τὴν δ΄ (Β΄ 31. ς ΄ 55), τετράκις δὲ κατὰ τὴν ς ΄ (Β΄ 8,~82 καί $\Delta'~72,~86$). $^{\sigma}\Omega$ στε ὁ λόγος τῆς χρήσεως τοῦ ἀναπαίστου παρ' Ἡρώνδα ἔχει ώς 18:720 = 1;40 ἢ μᾶλλον, ἄν ἐξαιρεθῶσι δύο ώς έπι κυρίων όνομάτων κείμενοι, ώς 16:720=1:45. Παρά δὲ τῷ Βαβρίω ο ἀνάπαιστος εύρίσκεται κατά τὸν Φίκον (ἀριθμοῦντα 1425 χωλιάμβους του Βαβρίου) κατά μέν την α΄ χώραν σχεδόν 140 με, ὥστε κατὰ μέσον ὅρον ἄπαξ ἀνὰ 10 στίχους. Εἶνε δὲ ἡ χρῆσις ανώμαλος, διότι έν άλλοις μέν μύθοις είνε συχνότερος, έν άλλοις δέ άραιότερος καὶ ἐν ἄλλοις οὐδεμία γίνεται χρῆσις αὐτοῦ. Ἐκ δὲ τῶν λοιπών χωρών τοῦ χωλιάμβου ό ἀνάπαιστος εὐρίσκεται μόνον κατὰ τὴν 6΄ καὶ δ΄ (καὶ ἐπὶ μὴ κυρίων ὀνομάτων), ἀλλ' ὅμως καὶ κατ' αμφοτέρας ολιγάκις, οΐον κατά μέν την δευτέραν έν 10, 12 (τούτφ κεγόλωμαι)· 57, 6 (τῷ τῶν 'Αράδων)· 69, 2 (κύων εδίωκεν)· 75,6 (ουκ έξαπατω)· 75, 15 (ἐπὶ τῷ θεραπεύειν)· 76, 12 (σάλπιγξ τ' έχελευε): 88, 8 (χαί τις χορυδαλού): 78, 17 (εἴπεν χορυδαλός). Κατὰ δὲ τὴν δ΄ χώραν ἐν 18, 3 (όδοιποροῦντος τὴν σισύραν): 18, 13 (αὐτὸς δὲ ρίψας τὴν σισύραν).

δ΄) Τρίβραγος. Η δὶ λόσις τῶν θέσεων, ἰξ τις γεννᾶται ὁ τρίδραχυς, ίχει ὡς ἰξτις. Έξαιρουμένων τῶν μεμιάμιδων τοῦ Ἡρώνδου
καὶ τῶν μυθιάμιδων τοῦ Βαθρίου ἐν τοῖς τῶν ἄλλων ποιητῶν χωλιάμιδοις εὐρίσκεται ὁ τρίβραχυς μένον ἐν ταῖς τέσακραι πρώταις χώραις καὶ ἐνταθεα σπανίως. Διότι ἐν τριακοσίοις που χωλιάμίδοις τοῖς
πασιν οὐδ' εἰκοσάχις εὐρίσκεται. Παρετπρέθη δὶ προσέτι ὅτι ὁκτώ
τῷ ἰξ 23 στίχων συγκειμένῳ δευτέρφ ποιήματι τοῦ Φύνικος, ὁποτο
καὶ μόνος μεταχειρίζεται τὸν τρίβραχυν κατὰ τὴν γ΄ καὶ δ΄ χώραν.

'Ο Meineke τὰς πολλὰς λύσεις ἀναφέρει εἰς τοῦτο ὅτι ὁ ποιητὴς έπίτηδες ήθελε και διά της μετρικής μορφής νά σκώψη την μαλθαχότητα του Νίννου, περὶ οὐ ὁ λόγος ἐν τῷ ποιήματι τούτω, ἐν ὡ ἐν τοῖς λοιποῖς ἀποσπάσμασι τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, ἄτινα πλείονας περιέγουσι στίγους παρά τὸ 6' ποίημα, εξς μόνον εύρίσκεται τρίδραγυς. οὐδεὶς δὲ δάκτυλος. Ἐξαιρουμένου λοιπόν τοῦ 6' ποιήματος τοῦ Φοίνικος, πρός έκατὸν στίγους άναλογοῦσι κατὰ μέσον ὅρον τρεῖς που τριβράγεις. Καὶ κατὰ μὲν τὴν α' χώραν εύρίσκεται παρ' Ἱππών. 15, 2 Bergk (ἴθι διὰ Λυδῶν). 22 Α (μακάριος ὅστις). 31 ἀπό σ' όλέσειεν): 35, 4 (χατέφαγε). Κατά δὲ τὴν 6' γώραν παρ' Ἱππών. 13, 2 (ἄ Κλαζομένιοι): 58, 1 (κάλεισα ἐόδινον).-Παρὰ δὲ τῶ Ήρωνδα ό τρίβραγυς ευρίσκεται 25×ις μεταξύ 720 άκεραίων γωλιάμδων, ώστε εξς κατά μέσον όρον άντιστοιγεζ πρός στίγους σγεδόν 29. Καὶ κατὰ μὲν τὴν α΄ χώραν εὐρίσκεται τετράκις (Β΄ 68, Δ΄ 5. Ε΄ 64. 5' 52), κατὰ δὲ τὴν 6' 15κις (Α' 29, 32, 56. Β' 27. Δ' 23. E' 5, 46, 68, 85. S' 83. Z' 51, 60, 108. H' 11, 14), κατά δὲ τὴν γ΄ τρις (Α΄ 31. 5΄ 76. Ζ΄ 57), ώσαύτως δὲ τρις κατά τὴν δ΄ (Α΄ 30. Β΄ 9. Ξ΄ 22).-Παρὰ δὲ τῷ Βαβρίφ κατὰ τόν Φῖκον ο τρίδραγυς, ου γίνεται γρήσις έν ταϊς τέσσαρσι πρώταις γώραις. ευρίσκεται 114κε που έν όλω. Τούτων τὰ μέν 🕏 τουτέστιν 71 τριβράγεις πίπτουσιν είς τὸν δεύτερον πόδα, 25 δὲ είς τὸν τρίτον, 12 δὲ εἰς τὸν τέταρτον καὶ μόνον 6 εἰς τὸν πρῶτον, διότι ἐνταῦθα εὑρίσκεται συγνά έτερος τρισύλλαβος πούς, ο άνάπαιστος. Ο λόγος λοιπὸν τῶν 114 τριβράγεων πρὸς τοὺς 1650 στίγους ἔγει ὡς 1: 14 \$. ε΄) Δάκτυλος. Έν μέν τοῖς γωλιάμβοις τῶν ἄλλων ποιητῶν

ε΄) Δάκτωλος. Έν μέν τοῖς χωλιάμιδος τῶν ἄλλων ποιητών πλὴν τοῦ Τμρώνδου καὶ Βαδρίου ὁ δάκτυλος ερίξαστετα Τπε μέν που κατὰ τὴν α΄ χώραν, ἐννεάκις δέ που κατὰ τὴν γ΄, ὧστε καθ' δλου ὁ λόγος τῶν δακτύλων πρὸς τοὺς χωλιάμιδους τῶν ποιητών τοῦ- τοῦν ἔχει που ξ : $18\frac{1}{4}$ - Παρὰ δὶ τῷ Τμρώνδὸς ὁ ἄδκτυλος ερίξαστεται $30^{\rm nc}$, καὶ κατὰ μέν τὴν α΄ χώραν $16^{\rm nc}$ (Α΄ 33. Β΄ 26, 40, 42, 56, 88. Γ΄ 44. Δ΄ 20, 81, 91, 93, 94. Β΄ 60. 57. 2΄ 58, 61), Κατὰ δὲ τὴν γ΄ $14^{\rm nc}$ (Α΄ 92, 81, 91, 92, 83, 91. 19. 55. 2΄ 24, 67, 74, 92. 25, 56, 60, 61, 128). Ό λόγος λοιπὸν τῶν 30 δακτύλων πρὸς τοὺς 720 άκτραίους χωλιάμδους τοῦ Τμβωνδου ἔχει κατὰ μέσον δρον ὡς 1: 241- Παρὰ δὲ τῷ Βαβρίως ὁ δάκτυλος ἐρίσκεται ἐν συνόλω $130^{\rm nc}$. Ο κύριος αὐτοῦ τόπος εἶνε ὁ τρίτος εὐρίσκεται ἐν συνόλω $130^{\rm nc}$. Ο κύριος αὐτοῦ τόπος εἶνε ὁ τρίτος

P-70014-2500 . .

πούς, ένθα εθρίσκεταί που 110 ms (έν τῆ αὐτῆ δὰ χώρα ὁ τρίβραχυς 27 ms). Έπειτα εθρίσκεται μόνον 17 ms ἢ 18 ms έν τῆ πρώτη χώρα (έν ἡ καὶ 7 τρίβράχιες καὶ 140 ἀνάπαιστοι). Ὁ λόγος λοιπόν τῶι 30 ἀκατόλων τοῦ Βαθρίου πρὸς τοὺς 1650 που ἀκεραίους αὐτοῦ χωλιάμβους ἔχει ὡς 1:12 π.

Έαν τοῖς 130 δακτύλοις τοῦ Βαθρίου προσθώμεν τοὺς 140 τριβράχεις, ευρίσκομεν παρ' αυτῷ τὸ όλον λύσεις θέσεων 244, ώστε ό λόγος αυτών πρός τους 1650 ακεραίους γωλιάμβους του Βαβρίου έχει σχεδόν ώς 1:63, έν φ αί παρά τφ Ἡρώνδα 55 λύσεις (25+ 30) έχουσε λόγον πρός τοὺς 720 χωλιάμβους αὐτοῦ ὡς 1 : 13 🚻, αί δὲ παρά τοῖς ἄλλοις ἰαμβογράφοις ὁμοῦ ἔχουσι λόγον (20+16=) $36:300 = 1:8\frac{1}{3}$. Κατά ταύτα ή λύσις τῶν θέσεων παρά τῷ Βαβρίω ελέγχεται διπλασίως που συχνοτέρα ή παρ' Ἡρώνδα, ή δε παρά τῷ Ἱππώνακτι καὶ τοῖς λοιποῖς εὐρίσκεται ἐν τῷ μέσῷ, συχνοτέρα μὲν οὖσα τοῦ Ἡρώνδου, σπανιωτέρα δὲ τοῦ Βαθρίου, μαλλον δὲ προσεγγίζουσα τω τελευταίφ. Και ταυτα μέν ώς πρός την λύσιν των θέσεων. 'Ως πρὸς δὲ τὴν χρῆσιν τῶν ἀναπαίστων, παρατηροῦμεν ὅτι ό μὲν Ἱππῶναξ ἐν 120 στίχοις εὐρίσκεται μεταχειρισάμενος δὶς τὸν ανάπαιστον, ώστε ό λόγος παρ' αὐτῷ ἔχει ὡς 1 : 60, ὁ δὲ Ἡρώνδας ἐν 720 στίχοις 18κς, ώστε ό λόγος παρ' αὐτῷ ὡς 1 : 45, ό δὲ Βάβριος έν 1650 στίχοις μετεχειρίσατο 150×ις τὸν ἀνάπαιστον, ώστε ὁ λόγος παρ' αὐτῷ έχει ὡς 1:11. Έχ τούτων ελέγχεται ὁ Βάβριος οὐ μόνον ώς πρός τὴν λύσιν τῶν θέσεων, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν ἀναπαίστων καὶ καθόλου ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν τρισυλλάδων ποδών πολύ ύπεραχοντίσας πάντας τοὺς πρό αύτοῦ ἰαμδογράφους. Πλην δὲ τούτου καὶ ἄλλα τινὰ ἰδιώματα εὐρίσκονται παρὰ Βαβρίφ άγνωστα τοῖς άλλοις ἰαμβογράφοις· οἶον α΄) παρὰ Βαβρίφ ἡ τελικὴ συλλαβή συνήθως είνε μακρά, σπανίως δὲ βραχεῖα, μόνον δηλαδή 57χις ἐν 1650 στίχοις, ὥστε κατὰ μέσον ὅρον εἰς στίχος τελευτῶν εἰς βραχεταν αναλογετ πρός 29 σχεδόν τελευτώντας είς μακράν. Πολλούς όμως των 57 τούτων στίχων νοθεύουσιν οί νεώτεροι κριτικοί, ώστε κατὰ τούτους ὁ ἀριθμός τῶν βραχειῶν ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου έλαττούται μεγάλως. Είσί δὲ καὶ κριτικοί (οίος ὁ Rutherford, πρόλ. είσαγωγ. τῆς έκδ. αὐτοῦ σελ. ΧΟΙ) πάντας τοὺς τοιούτους στίχους νοθεύοντες. "Αλλως έχει ο λόγος παρά τοῖς ἄλλοις χωλιαμβογράφοις, διότι παρὰ μέν τῷ Ἱππώνακτι καὶ τοῖς λοιποῖς ἰαμβογράφοις (πλην

του Ήρώνδου) ο λόγος είνε ως 1 : 2, ως παρατηρεί ο Φίκος, παρά δὲ τῷ Ἡρώνδα εύρίσκεται ο αὐτὸς λόγος ως 1 : 2.

β΄) Έν τὸ τέλει τοῦ στίχου ὁ Βάβριος ἀποφεύγει τὴν χρῆσιν τῶν μυσοσιλλάδων λίξεων, εὐρίπκονται δὶ τοιαῦται μόνον ἐν μύθ. 50, 20 (ἀν τις) καὶ 102, 11 (ἡ τις), ἀλλὰ καὶ ἔν μὐ νοθευθῶσιν οἱ στίχοι οὐτοι, τὴν ἰξαἰραιν παραμυθείται ὅτι ἡ λίξις τις εἰνε ἐγκλιτική, καθὸ δὶ τοιαύτη εἰνε στενώτερον συνδεθμένη μετὰ τῆς προπγομένης καὶ τρόπον τινὰ συναποτελεί μίαν λέξιν. ὑσαύτως οὐδιὶς στίχος εὐρίπκεται τελιυτῶν εἰς μονοσύλλαδον παρὰ τῷ Ἰππώνακτι καὶ τοῖς ἀλλοις ἰαμδογράφοις. Παρὰ δὶ τῶ Ἰπρώνδα τελικαὶ μονοσύλλαδοι λίξεις εὐρίπκονται ὁτα κτινές. ᾿λλλ' ἐκ τούτων ἰκν κατὰ τὸν προειρημίνον λόγον ἐξαιρεθῶσι τὰ ἐγκλιτικά, ὁλίγα μένον μένουσι μονοσύλλαδα, ἄτινα δύνανται νὰ ὑποληφθώσιν ὡς αὐτοτελείς λίξεις -λφ' οὐ δὲ καὶ παρ' Ἰπρώνδα ἐλαχίστη εἰνε ἡ χρῆσις τῶν μανοσύλλάδων τὸ τὸ τέλει τῶν χωλιάμῶων, ὁρείλομεν ὁ ἀξνθομεν ὡς ακθολικήν τὴν τοιαύτην χρῆσιν παρ' ἄπασι τοῖς χωλιαμδογράφοις

γ') Ἡ παρατέλευτος συλλαδή ἐν τοῖς γωλιάμδοις τοῦ Βαβρίου έγει κανονικώς λογικόν τινα τόνον. Κατ' έξαίρεσιν δὲ μόναι αἰ άντωνυμίαι ήμῖτ, ήμᾶς, ὑμεῖς, ὑμῶν πολλάκις κεῖνται ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου. Ἐπὶ ἄλλων δὲ λέξεων συμβαίνει τοῦτο μόνον ἐν μύθ. 10, 14 (πηρός), 52, 7 (αὐτὸς) καὶ 65, 1 (ταῷ). Αλλ' ὁ μὲν πρῶτος νοθεύεται, ό δε δεύτερος, ώς και εμπροσθεν εν τῷ περί σπονδείου λόγω εξπομεν, δύναται καὶ πρέπει καὶ δι' άλλους λόγους νὰ διορθωθή διὰ τῆς μεταθέσεως τοῦ αὐτὸς πρὸ τοῦ ώσπερεί. 'Απαραμύθητος δὲ μένει μόνος ό τελευταΐος. Παρά τοῖς ἄλλοις δὲ γωλιαμδογράφοις ή παρατέλευτος συλλαβή ευρίσκεται μέν συχνότερον έχουσα τὸν λογικόν τόνον ή ἄτονος οὖσα, ἀλλ' οὐγὶ ὅσον παρὰ τῷ Βαθρίω. Διότι παρὰ μέν τῶ Ἱππώνακτι έξ 120 στίγων εύρισκονται 75 γωλίαμβοι έγοντες τονιζομένην την παρατέλευτον και 45 έχοντες αυτήν άτονον. "Ωστε ό λόγος αὐτῶν ἔγει ὡς 1 🛊 : 1. Παρὰ δὲ τῷ Ἡρώνδα ἐκ μὲν τῶν 90 στίχων τοῦ α΄ ποιήματος 61 μεν τονίζονται, 29 δε δεν τονίζονται κατά την παρατέλευτον, έκ δε των 102 τοῦ β΄ ὁ λόγος έγει ώς 70: 32, έχ δὲ τῶν 97 τοῦ γ' ὡς 73: 24, ἐχ δὲ τῶν 95 τοῦ δ' ὡς 72: 23, ἐχ δὲ τῶν 85 τοῦ ε' ὡς 60 : 25, ἐχ δὲ τῶν 101 τοῦ ς' ὡς 70: 31, ἐκ δὲ τῶν 129 τοῦ ζ΄ ὡς 86: 43, ἐκ δὲ τῶν 29 τοῦ η΄ ὡς 22: 7, έκ δὲ τῶν 12 στίγων τῶν ἀποσπασμάτων ὡς 9:3, ώστε ἐκ τῶν

740 χωλιάμβων του Ήρώνδου οι μέν 523 έχουσι τονίζομένην την παρατέλευτον, οί δὲ 217 ἄτονον καὶ ὁ λόγος αὐτῶν εἶνε ὡς 2ỷ:1. Ποΐον λοιπόν είνε το αίτιον τοῦ ἰδιώματος τούτου; οὐχὶ βεβαίως τὸ αύτο παρ' άπασι τοῖς χωλιαμβογράφοις. Παρά μὲν τῷ Ἱππώνακτι, τφ Ήρωνδα και τοῖς ἄλλοις πλην τοῦ Βαθρίου το ἰδίωμα τοῦτο δέν πρέπει να αποδοθή είς σχόπιμον έπιτήδευσιν των ποιητών τούτων, άλλὰ πρέπει νὰ ὑποληφθῆ ὡς ἐπακολούθημα τῶν συνθηκῶν, αἴς ὑπέτασσον το σχήμα της κατακλείδος των χωλιάμβων αύτων, φεύγοντες μέν την βραχείαν συλλαβήν και τὰ μονοσύλλαβα έν τῷ τέλει, ἀντί τούτων δὲ μεταχειριζόμενοι κατὰ προαίρεσιν λέζεις δισυλλάδους έχούσας σχήμα σπονδείου ή και ύπερδισυλλάβους καταληγούσας εἰς μολοσσόν. Το αὐτο ίδίωμα παρατηρείται και έν τῆ κατακλείδι τῶν έξαμέτρων τῆς Νοννείου σχολῆς καὶ καθ' ὅμοιον τρόπον πρέπει καὶ έχει νὰ αιτιολογηθή ό συχνὸς τονισμός τῆς παρατελεύτου τοῦ έξαμέτρου συλλαβής. Παρὰ τῷ Βαβρίφ ὅμως, παρ' ῷ ὁ τονισμός τῆς παρατελεύτου συλλαδής συμβαίνει κανονικώς και άνευ έξαιρέσεως έπί πάντων των στίχων, οίτινες δέν είνε και όλίγοι, ούδεις δύναται νὰ πιστεύση ὅτι γίνεται κατὰ τύχην ἢ μᾶλλον ἔνεκα τῶν αὐτῶν καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις χωλιαμβογράφοις αἰτίων, ἀλλ' ἄνευ ἀμφιβολίας έξεπίτηδες και δι' ώρισμένον τι αΐτιον. Και ότι μέν ο Βάβριος, έν φ τηρεί αυστηρώς την προσφόίαν των παλαιών καλών χρόνων, όμως έχαινοτόμησε περί την σύνθεσιν των μυθιάμβων αύτοῦ, μαρτυρεί καὶ αύτος δι' ων λέγει έν άμφοτέροις τοῖς προσιμίοις καυχώμενος ἐπὶ τοῖς κατωρθωμένοις ύφ' αύτου. Έν μεν δηλαδή τῷ πρώτφ λέγει στ. 14

μάθοις δ' αν ούτω ταῦτ' ἔχοντα καὶ γνοίης έκ τοῦ σοφοῦ γέροντος ἡμῶν Αἰσώπου μύθους φράσαντος της παλαιτέρας μούσης. ών νῦν ἔκαστον ἴνα θέης ένὶ μνήμη μελισταγές σοι, λφστε, κηρίον θήσω, πικρῶν ἰάμδων σκληρὰ κῶλα συνθλάσσας. Έν δε τῷ δευτέρω, τῷ μετὰ τὸν 107 μῦθον, στ. 4 κε. λέγων τάδε· πρῶτος δέ φασιν είπε παισίν Έλλήνων

5 Αΐσωπος ό σοφός, είπε και Λιδυστίνοις λόγους Κυβίσσης, άλλ' έγω νέη μούση δίδωμι φαλάρω χρυσέω χαλινώσας

τὸν μυθίαμβον ώσπερ ἵππον ὁπλίτην. ύπ' έμου δὲ πρώτου τῆς θύρας ἀνοιχθείσης είσπλθον άλλοι, και ψοφωτέρας μούσης γρίφοις όμοίας έκφέρουσι ποιήσεις, μαθόντες οὐδὲν πλεῖον ἢ γεγωνίσκειν. έγω δε λευκή μυθιάζομαι όπσει, καὶ τῶν ἰάμδων τοὺς ὀδόντας οὐ θήγων,

15 άλλ' εὖ πυρώσας, εὖ δὲ κέντρα πρηύνας, έκ δευτέρου σοι τήνδε βίδλον ἀείδω.

Των καινοτομιών δέ, ας δια τούτων ύπαινίττεται, σημαντικωτάτη βεδαίως είνε αΰτη, το νὰ λαμβάνη ὑπ' ὄψιν καὶ τὸν λογικὸν τόνον ἐν τῆ ρυθμοποιία, ὅθεν συμβαίνει ὥστε συχνὰ παρὰ Βαβρίφ νὰ συμπίπτωσιν οἱ ῥυθμικοὶ καὶ λογικοὶ τόνοι. Τινές μάλιστα στίχοι ἔχουσι κατὰ πάσας τὰς χώρας συμπίπτοντας τοὺς βυθμικοὺς καὶ λογικοὺς τόνους, ώσανει ό ποιητής ήθελε να μίζη άμφοτέρους τούς τρόπους τῆς ρυθμοποιίας, τὸν κατὰ τὴν προσφδίαν ἥτοι τὴν ποσότητα τῶν συλλαδών καὶ τὸν κατὰ τὴν λογικὴν τάσιν. Τοιοῦτοι εἶνε π.χ. οἱ έξῆς στίχοι.

γενεὰ δικαίων ἢν τὸ πρῶτον ἀνθρώπων, δ Βράγχε τέκνον, ην καλούσι χρυσείην (α΄ προοιμ.στ.1-2). θνητών δ' ὑπῆρχε καὶ θεών έταιρείη (αὐτ. στ. 13). ή δ' είπε και πώς έργον έκφανες κρύψω; (μύθ. 3, 10). οὐδεὶς δ' ὀδόντας ζῶντος είχεν αἰλούρου (μύθ. 17, 6). πεύκη στένουσα πώς αν, είπε, μεμφοίμην (μύθ. 38,4 κέ.). τὸν πέλεκυν, ὅς μου μη προσήκε τη ὁίζη, . ώς τοὺς κακίστους σφῆνας, ὧν έγὼ μήτης;

άλλος γὰρ άλλη μ' έμπεσών διαρρήσει.

Τοιούτοι είνε και οι τού δευτέρου προοιμίου έμπροσθεν μνημονευθέντες 14 και 15 στίχοι και πολλοί άλλοι. Συχνότεροι δὲ εἶνε οἱ στίχοι, έν οἷς οὖχὶ κατὰ πάσας τὰς χώρας (διότι τοῦτο κανονικῶς δι' ὅλου τοῦ ποιήματος ἐφαρμοζόμενον θὰ παρείχεν ἀνυπερβλήτους δυσχερείας), άλλα κατά τινας μόνον των χωρών τοῦ χωλιάμδου συμπίπτουσι τὰ δύο ταῦτα τῆς ρυθμοποιίας στοιχεῖα. Εἰς τὸ ίδίωμα λοιπὸν τοῦτο τοῦ Βαβρίου ἀποβλέποντες οι πλεϊστοι τῶν νεωτέρων μετρικῶν καὶ ἰδία οι περί τὸν Οὐεστφάλιον αἰτιολογοῦσι τὸν τονισμὸν τῆς παρατελεύτου συλλαβής ὡς παραχώρησιν τοῦ παλαιοῦ τρόπου τῆς ῥυθμοποιίας τοῦ

κατά τὴν ποσότητα τῶν συλλαδῶν εἰς τὸν τότε παραφαινόμενον υστερον δέ παντάπασιν έπιχρατήσαντα νεώτερον, τον χατά την λογι κὴν τάσιν. Έπειδή, λέγουσιν οὖτοι, ὁ ῥυθμικὸς τόνος ἔπιπτεν ἐπὶ τὴν προτελευταίαν συλλαβήν, ό Βάβριος, ὅπως ἐπιρρωσθῆ ἔτι μαλλον καὶ έπισημανθή ο χαρακτηρίζων ούτος τον χωλίαμβον ρυθμικός τόνος, προσλαμβάνει είς επιχουρίαν και τὸν λογικόν τόνον και ποιεί αὐτὸν συμπίπτοντα τῷ ρυθμικῷ. Τοὐναντίον δὲ ὁ Max Ficus ἰσχυρίζεται, ὅτι ό Βάβριος τονίζει την παρατέλευτον συλλαβήν ἐπίτηδες, ὅπως φέρη είς σύγκρουσιν πρός τον λογικόν τοῦτον τόνον τον ρυθμικόν πίπτοντα έπι την τελευταίαν συλλαβήν. 'Αλλ' δμως τοιαϋται συγκρούσεις είνε ούτω συνήθεις οὐ μόνον παρὰ πάσι τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς καὶ ἐπὶ πάντων τῶν μέτρων, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῷ τῷ Βαβρίῳ κατὰ τὰς ἄλλας χώρας του μυθιάμδου, ώστε δέν βλέπομεν πως τουτο μόνον κατά την τελευταίαν χώραν συμβάλλεται είς το χωλόν τοῦ μέτρου καὶ οὐχὶ και κατὰ τὰς ἄλλας. 'Ωσαύτως οὐδαμῶς φαίνεται ἀποδεκτή και ή γνώμη του "Οθωνος Κρουσίου (de Babrii aetate σελ. 164), δι'ής ζητεί νὰ αίτιολογήση το σημαντικώτατον τοῦτο ίδίωμα τῆς τοῦ Βαβρίου στιχουργίας, ότι δηλαδή έμιμήσατο τον χωλίαμβον των 'Pωμαίων ποιητών, έν φ κατά τον γνωστόν τοῦ τονισμοῦ νόμον τῆς Λατινικής γλώσσης ή προτελευταία συλλαβή ώς μακρά φέρει, ώς εἰκός, και τὸν λογικόν τόνον. Ἡ γνώμη αΰτη τοῦ Κρουσίου οὐ μόνον δι' άλλους λόγους φαίνεται ἀπίθανος, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο, ὅτι έν τῷ σχήματι τῶν μυθιάμδων ὁ Βάβριος εὐρίσκεται ὅτι δὲν ἀκολουθεῖ τοῖς ' P_{ω} μαίοις ποιηταϊς, οἵτινες οὕτε τὴν βραχεῖαν συλλαβὴν καὶ τὰ μονοσύλλαβα αποφεύγουσιν έν τῷ τέλει τοῦ στίχου, οὕτε τὴν μακρὰν ἄρσιν ήτοι τὸν σπονδεῖον κατὰ τὴν πέμπτην χώραν μεταχειρίζονται ὅπως ὁ Βάβριος, δστις καὶ τοῦ ἀναπαίστου κατὰ τὴν δευτέραν καὶ τετάρτην χώραν ένίστε ποιείται χρήσιν, ὅπερ δὲν συμβαίνει παρ' ἐκείνοις. Ἡμεῖς πιθανώτερον νομίζομεν ὅτι ὁ κανονικὸς τονισμὸς τῆς παρατελεύτου παρά Βαβρίφ ὀφείλεται κυρίως τῷ τρισήμφ μεγέθει τοῦ καὶ κύριον ρυθμικόν τόνον έχοντος χρόνου τούτου, ώσπερ καὶ ό τῆς παρατελεύτου τῶν ἀνακρεοντείων. Λαμβανομένης δὲ τῆς παρατελεύτου τοῦ μυθιάμδου ώς τρισήμου, ἀνάγκη καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς τουτέστιν ἡ προπαρατέλευτος νὰ ληφθή ὡς τρίσημος, ὅθεν ἔτι μᾶλλον αἰτιολογεῖται και ή επικράτησις της βραχείας εν τη τετάρτη άπό του τέλους συλ-

λαδή τοῦ χωλιάμδου ώς προ τρισήμου χειμένης. Κατὰ ταῦτα ὁ μυθ-Ιαμβος φαίνεται ληπτέος μάλλον ώδε

0-040-040-40

τουτέστιν ώς τρίμετρον ύπερχατάληχτον, όπως και ό γραμματικός του 'Αρληϊανού κώδικος ελάμδανεν αύτό.

β'- Τρίμετρον καταληκτικόν.

345. Το δὲ καταληκτικὸν τρίμετρον ἐγένετο ἐκ τοῦ ἀκαταλήκτου καὶ εἶνε μεμειωμένον τῆ τελευταίᾳ ἄρσει, ἥτις ἀναπληροῦται διὰ παρεκτάσεως τῆς προηγουμένης θέσεως εἰς γρόνον τρίσημον,

Εύρίσκεται δι ήδη παρ 'Αρχιλόχω(1), δστις συνετίθει αυτό μετά προταττομένου δακτυλοτροχαϊκοῦ μέτρου, τοῦ καλουμένου ἐξαμέτρου περιττοσυλλαθούς, είς δίστιχον σύστημα (πεβλ. ἀπόσπ. 101 καὶ 102). Κατά στίχον δὶ φαίνεται ὅτι μετεχειρίσατο αὐτὸ ὁ 'Αλκμάν. Πεβλ. ἀπόσπ. 74 Β

κλίναι μεν έπτα και τόσαι τράπε-σδαι μακωνίδων άρτων έπιστέφοι-σαι λίνφ τε σασάμφ τε κήν πελί-χναις πέδεσσι χρυσοκόλλα....

καὶ 75. Κατὰ στίχον είνε καὶ τὸ τοῦ Φαλαίκου ἐν 'Ανθολ. Παλ. 13, 5. Καὶ οἱ Λάσθοι δὶ μελικοὶ ἐποιήσαντο χρῆσιν αὐτοῦ, οἰον ὁ 'Αλκαῖος ἐν ἀποσπ. 102 καὶ ἡ Σαπφὰ ἐν ἀποσπ. 103, οὖτοι ὅμως κατὰ σύστημα. Τὸ δὲ ὄνομα 'Ίππωνάκτειον (Serv. 1818) μαρτυρεῖ περὶ τῆς χρήσεως αὐτοῦ παρ' Ἰππώνακτι. Εὐρίσκεται δὲ καὶ ἐν τῆ τραγωδίκ, οἰον ἐν Σορ. 'Ήλ. 1276 κέ.

τί μη ποιήσω; μη μ' αποστερή-σης τῶν σῶν προσώπων άδονὰν μεθέ-σθαι. καὶ ἐν τῆ κωμωδίς, οἰον ἐν Ἰκριστορ. Βατρ. 398 κἰ. 404 κἰ. 409 κἰ. Ἰακζε πολυτίμητε, μέλος δορ-τῆς.

^{(1) &}quot;Obro 6 μh Cass. Bassus (270, 25 K.) κωλτ ανέν Archilochium iambi-con curtum, 6 žl. Atil. Fortun. σλ. 299 K. hendecasyllabum Archilochium, 6 žl. Diomed. 507 (κρδλ. Mar. Victor. 2573. 2589) colobum Archilochium. Hapā ži τζι Πρισκανός (Part. σλ. 460, 10 H.) καλιτοι senarium iambicum colobon. 11,56λ. και Terent. Maur. 2429 λί.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ΄.

Περί του ίαμδικου διμέτρου και τετραμέτρου.

Α'. Ίαμδικόν δίμετρον.

346. Τὸ μέν ἀκατάληκτον δίμετρον έν τοῖς παλαιστέροις χρόνοις φαίνεται ότι δέν συνετίθετο χατά στίχον, άλλ' άπετέλει μέρος περιόδου η συστήματός τινος, οίον παρ' Αρχιλόχω μεν ευρίσκεται εν χρήσει μόνον εν διστίχοις στροφαίς συγκειμέναις εξ ίαμβικου τριμέτρου καὶ ἰαμβικοῦ διμέτρου ὡς ἐπφδοῦ, παρ' Αλκμᾶνι δὲ (ἀποσπ. 76), 'Αλκαίφ (ἀποσπ. 56) και 'Ανακρέοντι (ἀποσπ. 89 και 86 και 90) ώς μέρος ήτοι τετραμέτρου ή συστημάτων έξ όμοίων. Ὁ Ἡφαιστίων δμως έν σελ. 17 λέγει «άκατάληκτα μεν δίμετρα, οία τὰ 'Ανακρεόντεια όλα ἄσματα γέγραπται».

347. Το δε καταληκτικόν δίμετρον έχει μέν τον αυτόν τῷ ἀκαταλήκτω ρυθμόν, πλην ότι είνε μεμειωμένον τη τελευταία άρσει,

καταληκτικόν. την δε τρίτην ἄρσιν βητήν ήτοι βραχείαν και ούχι ἄλογον μακράν. Και έν μέν τοις παλαιοτέροις χρόνοις ήτο χυρίως χρήσιμον ώς χώλον μάλιστα τελικόν περιόδου τινός (τετραμέτρου ή συστήματος έξ όμοίων), σπανιώτερον δε συνετίθετο κατά στίχον, οίον μαρτυρεί ό Ήφαιστίων (σελ. 18, 3 W.) λέγων ώδε: «καταληκτικά δέ, δίμετρα μέν, ώς τὸ καλούμενον 'Ανακρεόντειον, οξον-

δ μέν θέλων μάχεσθαι, πάρεστι γάρ, μαχέσθω».

Πρόλ. και Bergk poët. Iyr. Gr. τόμ. 3 σελ. 279. Συχνοτέρα δὲ χρήσις αυτού χατά στίχον έγίνετο έν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις καὶ μάλιστα τοῖς Βυζαντιακοῖς ἐν τοῖς 'Ανακρεοντείοις καλουμένοις ποιήμασιν. Έν τοῖς ποιήμασι τούτοις ἐπικρατοῦσι δύο μέτρα, τὸ 'Ανακρεόντειον καὶ τὸ ἡμίαμβον(1). Καὶ τὸ μὲν "Ανακρεόντειον κανονικόν

(1) 'Ως ὀνομάζονται επό των Βυζαντίνων μετρικών (πρόλ. Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 153 W. και Τριχάν σελ, 2;,9 W., όστις περί του ημιάμιδου λέγει τὰ έξης· «ἰστέον δὲ

σγήμα έχον το έξης ου το το το το έγένετο κατ' ἀνάκλασιν τοῦ διμέτρου ἰωνιχοῦ ἐπ' ἐλάσσονος Ο Ο Ι _ Ο Ο Ι Ψ, ὥστε εἶνε ἰωνιχὸν δίμετοον ἐπ' ἐλάσσονος ἀνακλώμενον. Τὸ δὲ ἡμίαμβον είνε τὸ καταληκτικὸν ίαμβικὸν δίμετρον, περὶ οὖ ἐνταῦθα ὁ λόγος, δηλονότι □ _ ∪ ∠ ∪ ∠ ⊻. Έκ των μέτρων τούτων, πολλάκις κατά στίχον ἐπαναλαμδανομένων, μετὰ χασμωδίας δὲ καὶ ἀδιαφόρου μόνον ἐν τῷ τέλει τοῦ στίχου ἀπετελούντο τὰ 'Ανακρεόντεια καλούμενα ποιήματα, ὧν παράδειγμα φέρομεν ένταῦθα τῶν μὲν ἐξ ἀνακλωμένων συγκειμένων τὸ 28 τῆς Πα λατίνης ἀνθολογίας. Έδόκουν όναρ τροχάζειν

πτέρυγας φέρων ἐπ' ὤμων. ό δ' Έρως έχων μόλιδδον περί τοῖς καλοῖς ποδίσκοις έδίωκε και κίχανεν. Τῶν δὲ ἐξ ἡμιάμδων συγκειμένων τὸ 23-Θέλω λέγειν 'Ατρεί-δας, θέλω δὲ Κάδμον ἄ-δειν, ό βάρδιτος δὲ χορ-δαῖς Έρωτα μοῦνον ή-χεῖ. πιιειψα νεύρα πρώ-ην καὶ τὴν λύρην ἄπα-σαν.

Καὶ ώς παράδειγμα μὲν τῶν έξ ἀνακλωμένων ποιημάτων ἐγρησίμευον ποιήματα αὐτοῦ τοῦ 'Αναχρέοντος, οἶον τὸ ἀπόσπ. 63 Bergk-"Αγε δή, φέρ' ἡμῖν, ὧ παῖ, κελέβην. ὅκως ἄμυστιν

τί δ' ὄναρ θέλει τόδ' εἶναι; δοκέω δ' έγωγε πολλοῖς έν ξρωσί με πλακέντα διολισθάνειν μέν άλλους, ένί τω δὲ συνδεθήναι.

κάγω μεν πδον α-θλους Ήρακλέους, λύρη - δὲ ξρωτας άντεφώ-νει. χαίροιτε λοιπόν ή-μῖν, πρωες· ή λύρη - γάρ· μόνους "Ερωτας ά-δει.

ύδατος, τὰ πέντε δ' οίνου κυάθους, ώς ανυβριστί προπίω, τὰ μὲν δέκ' ἐγχέας | ἀνὰ δηῦτε βασσαρήσω.

δτι τούτο το καταλήκτικον δίμετρον καὶ ημίαμβον παρ' ημίν ονομάζεται' ἐπίσημον δέ έστι καὶ τοῖς παλαιοῖς 'Ανακρεόντειον λεγόμενον, ὡς πολὺ αὐτῷ κεχρημένου τοῦ 'Ανακρέοντος».), ό δὲ Ἡφαιστίων ᾿Ανακρεόντειον μὲν καλεῖ διαρρήδην το ἰαμδικόν καταληχτικόν δίμετρον, τό δε ύπό των Βυζαντίνων μετρικών Αναχρεόντειον λεγόμενον (οΐτινες ήμαρτημένως συγχέουσιν αὐτό τῷ ήμιάμδω ὡς δήθεν τὸν αὐτόν ἐχείνω ῥυθμόν έχον μετά μόνης της διαφοράς της δισυλλάθου άρσεως έν τη άρχη, έν ώ οὐσιωδώ: διαφέρουσιν άλληλων κατά τον ρυθμον) δέν ονομάζει ούτω και δ Ήφαιστίων διαρρήδην, άλλ' άπλως λέγει (σελ. 40 W.) ατό δὲ (δίμετρον το μὲν) ἀκατάληκτον κατά τολ άνακλώμενον χαρακτήρα πολύ παρά τῷ 'Ανακρέοντί ἐστι,

παρά δηύτε Πυθόμανδρον κατέδυν έρωτα φεύγων»,

"Αγε δηΰτε μηκέθ' οὔτω πατάγω τε κάλαλητω Σκυθικὴν πόσιν παρ' οἴνω

μελετώμεν, αλλά καλοίς υποπίνοντες εν ύμνοις.

Ποαύτως δε και των μεταγενοστέρων ήμιάμθων ώς παράδειγμα έχρισίμειου τὰ ήμιαμθα τοῦ 'Ανακρέοντος, οΙα τὰ έμπροσθεν μυγμονουθέντα, άτινα διέσωσεν ὁ 'Ηραιστίων. Έν τοις 'Αλεξανδρεωτικος διχρόνοις έγραψεν ήμιαμθα ός Καλλίμαχος Πρθλ. 'Ανθολ. Παλατ. ΧΙΠ, 7 (ἐπίγραμμα εξ εξ ἡμιάμθων) και ΧΙΠ, 25 (ἐπίγραμμα εξ εξ ἡμιάμθων) και ΧΙΠ, 25 (ἐπίγραμμα εξ εξ ἡμιάμθων) καὶ Τὸν αὐτὰν τάξεν ἐρεξης ἀπαζ ἐτε ἐπαναλμαθανομένου). Καὶ ἄλλα δὲ ποτήματα εξ ἡμιάμθων ἐκ τοῦ ἐν τὰ ἀθολογία ἀνήκουσιν εἰς τοῦς χρόνους τούτους. Τὰ δὲ τὸν ἐν τῷ ἀνθολογία ἀνήκουσιν εἰς τοῦς χρόνους τούτους. Τὰ δὲ τὸν Ἡρώνδαν ἡμιάμθων τοῦ Τον Τθωνάλου τοῦ του μετὰ τὴν πρόσφατον τῶν ἡμιάμθων τοῦ 'Ηρώνδαν τὶ τόσαν ἀντὶ ετσοφάρων ἡμιάμθων εῦρεσιν τῶν ἡμιάμθων τοῦ 'Ηρώνδαν τίν ἡσαν ἀντὶ ετσοφάρων ἡμιάμθων ος ἡμαρτημένως ἐφέροντο παρά τῷ σχολιαστῷ, δύο μιμιάμθοι (καὶ οὐχὶ Ἰτνου) οι ἐξῆς

έρρ' έκ προσώπου, μή ζτι σ' έκπερῶν πρέσδυς οὐλη κατ' (θὺ ζτῆ) βατηρίη κνάψη.

Β'. Ίαμδικόν τετράμετρον.

α'. 'Ακατάληκτου.

348. Τό μέν άκατάληκτον ἰσμθικόν τετράμετρον ἦτο μέν χρήσιμον κατά στίχον παρά τοις λυρικοίς, οίον παρ' Άλκμάνι (άποσπ. 9. 10) καὶ παρ' Άλκαίω (άποσπ. 56), ούχὶ δὲ καὶ ἐν τῷ δράματι. Έν τῆ τραγωδία εύρισκεται μόνον ἐν τοις μελικοίς μέρισιν.

6'. Καταληκτικόν.

449. Τὸ δὲ καταληκτικὸν τετράμετρον, οἰον τὸ τοῦ Ἱππώνακτος (ἀποσπ. 90)

εί μοι γένοιτο παρθένος καλή τε καὶ τέρει-να σ - ο 4 σ - ο ν | σ - ο 2 ο ν ν | σ - ο 2 ο ν ν | σ - ο 2 ο ν ν | σ - ο 2 ο ν ν | σ - ο 2 ο ν ν | σ ο δι δινείνε διντών προσφιλεστάτων τῆ Ἑλληνικῆ ποιήσει μέτρων. Ἡτο δί

(1) Πρόλ. Bergk, poët. lyr. Gr. τόμ. 2 4 σελ. 511 καί "Ο. Κρούσιον, Ήρωνδ. έχδ σελ. 58, καθ' δν έγράψαμεν τους άγω στίχους του "Ηρώνδου.

άρχηθεν Χρήσιμον έν τη δημοτική ποιήσει ως μέτρον όρχηστικόν, όπερ μαρτυρεί και ή δημοτική δρχησις ή καλουμένη άνθεμα (ένικως τό άνθεμον), περί ής ό 'Αθήνισις ΙΔ΄ σελ. 629 ο λέγει «ήν δε και παρά τοτε ίδιωταις ή καλουμένη άνθεμα: ως μέτρον όρχησυντο μετά λέξεως τοιαύτης μιμούμενοι και λέγοντες.

πού μοι τὰ ῥόδα, πού μοι τὰ ἴα, πού μοι τὰ καλὰ σέλινα; ταδὶ τὰ ῥόδα, ταδὶ τὰ ἴα, ταδὶ τὰ καλὰ σέλινα».

Έν τῆς δημοτικῆς δὲ ποιήσεως φαίνεται ὅτι παρέλαδε τὸ μέτρον τοῦτο ὁ Ἱππῶναξ, παρ' ῷ κατὰ πρῶτον μεταξύ τῶν λυρικῶν εὐρίσχομεν αὐτό, ὅθεν καὶ Ἱππωνάκτειον καλεῖται (Caes. Bass. σελ. 263, 17 Κ. Σχολ. 'Αριστοφ. Πλούτ. 253). Συγνοτάτην δὲ γρησιν αὐτοῦ ποιεῖται ἡ χωμωδία, ὅθεν καὶ ᾿Αριστοφάνειον ώνομάσθη (Serv. 1818), ἔν τε ταϊς παρόδοις καὶ ταῖς ἐξόδοις καὶ τοῖς ἐπιρρήμασι τοῦ άγῶνος. Κατὰ τὴν διττὴν δὲ ταύτην χρῆσιν τοῦ ᾿Αριστοφανείου ὡς μελικοῦ μὲν ἐν τῆ παρόδω καὶ ἐξόδω (οἶον 'Αγαρν. 1226 κέ. Σφηξ. 230 κέ. Έχχλ. 285 κέ. καὶ 479 κέ. Πλούτ. 252), ὡς διαλογικοῦ δὲ ἐν τοῖς ἀγῶσιν (οἴον Ἱππ. 333-366. 407-440 καὶ 841-910. Νεφ. 1034-1084 καὶ 1351-1386 καὶ 1399-1446. Βατρ. 905-981. Θεσμοφ. 531-573) διαφέρει καὶ τὸ μετρικὸν αὐτοῦ σχήμα. Ή τραγφδία ὅμως οὐδεμίαν ἐποιήσατο χρῆσιν αὐτοῦ, ὡς οὐδαμῶς ἀρμόζοντος ένεκα τοῦ κεκινημένου ήθους τῆ σεμνότητι καὶ τῷ ἀξιώματι αὐτῆς. Τὸν ἡθικὸν δὲ χαρακτῆρα τοῦ τετραμέτρου κατάδηλον ποιεί ο 'Αριστοφάνης έν έμφαντικωτάτοις χωρίοις άντιτιθείς αὐτὸ τῷ σεμνῷ ἀναπαιστικῷ τετραμέτρῳ. οίον ἐν ταῖς Νεφέλαις ὁ μὲν Δίκαιος λόγος, ὅστις ἀντέχεται τῶν παλαιῶν σεμνῶν ἡθῶν, διαλέγεται δι' άναπαιστικών τετραμέτρων, ό δὲ "Αδικος ὑπερασπίζων τὰ ἐναντία μεταγειρίζεται ίαμδικά τετράμετρα. Ώσαύτως έν τοῖς Βατράγοις τὸν μέν Αἰσχύλον ποιεῖ ὁ 'Αριστοφάνης διαλεγόμενον δι' ἀναπαιστικῶν τετραμέτρων, τον δ' Ευριπίδην δι' ιαμδικών.

350. Τὸ δὲ σχημα τοῦ τετραμέτρου ἔχει ὡς έξης.

α΄) Τομή. Τὰ δύο κῶλα, ἐξ ὧν σύγκειται τὸ τετράμετρον, τὸ ἀκατάληκτον καὶ τὸ καταληκτικὸ δίμετρον, χωρίζονται κανονικῶς ἀπ' ἀλλήλων διὰ τομής. Ἡ κωμωδία ὅμως συγνά εθετεί τὸν κανόνα τοῦτον καὶ δὴ συχνότερον ἢ ἐν τῷ τροχαϊκὸ τετραμέτρω, μάλιστα δὶ ἐν τοξ διαλογικοῖς τετραμέτρως, οἰον Βατρ. 941

- ἴσχνανα μὲν πρώτιστον αὐτὶν | καὶ τὸ βάρος άψεῖλον.

6') ἄλογος ἐαμῶς. Τὸ ἰαμῶικὸν τετράμετρον δέχεται ἀλόγοις ἰαμῶοις κατὰ τὴν α', γ' καὶ ε' χώραν, οὐχι δὶ καὶ κατὰ τὴν ἑΕδόμην. Όπως δὶ ἐν τοὶς ἰαμῶικοῖς ἐξ ὁμοίων συστήμασι καὶ ἐν ταῖς ἰαμῶικος οτροφαίς της κωμωρῶιας, ούτω καὶ ἐνταῖθα εἶνε πάνυ συχνή ἡ χρῆκης τῶν ἀλόγων ἰάμῶων καὶ τὰ δύο ἔχοντα ἀλόγους ἄρσεις τετράμετρα εἶνε συχνότερα τῶν ξύντων μίαν.

γ΄) Τρίβραχις (διακυλος). Δύσιν δὲ τῆς βέσεως δίχεται κατὰ τὴν α΄, β΄, γ΄, ε΄ καὶ ε΄ χώραν, σπανίως δὲ δύο ἄμα, ὡς ἐν Νερ. 1064. Καθ΄ δλου δὲ ἡ λύσις εὐρίσκεται σπανιώτερον ἐν τοῖς μελικοῖς χωρίσις ἡ ἐν τοῖς διαλογικοῖς, ἐν οἱς σχεδόν πάντοτε ἐπικρατεί μεγάλη κίνητην εἰδόμην χώραν δίχεται σπανίως τρίβραχων, διότι ἡ θέας ἐνταθα εἰν τρίσημος καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ λυθῆ. Κατὰ δὲ τὴν τετάρτην δέχεται μέν τρίβραχων, οἰν Νερ. 1083. Θεσμορ. 565, ἀλλανομίως ἐπὶ στίχων, ἐν οἱς παραμελείται ἡ τομή, ὡς ἐν τοῖς μοπρωθείν. Τηρουμένης δὶ τῆς τομῆς ἡ πρὸ αὐτῆς τετάρτη θέσις μόνον ἐν διλγοις στίχοις εὐρίσκεται λελυμένη, οἰον Νερ. 1047. 1063. Θεσμ. 542. 567.

δ') 'Ανάπαιστος. 'Ως τό τρίμετρον ούτω καὶ τὸ τετράμετρον παρὰ τοῦς κωρικοῖς δέχεται καὶ ἀνάπαιστον άντὶ τοῦ ἰάμβου οἰχὶ μόνον ἐπὶ κυρίων ὀνωράτον ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἄλλων. Εθρίσκεται δὲ ὁ ἀνάπαιστος οἰχὶ δὶ ὑν μελικοῖς τέτραμέτροις, καὶ ὁιὰ σύτιο ἀποκλείται πανταχοῦ τῆς παρέδου. 'Αλλ' όμως καὶ ἐν τρὰ καλόγω ἡγχωρεί μόνον κατὰ τὰς αὐτὰς χώρας, καθ' ἄς καὶ ὁ τρίθρως τος (δάκτυλος), τουτίστι κατὰ τὴν «΄ς 'ζ΄, 'ς', κ' καὶ ς', κατ ἰξαίριον δὶ, ὅπως καὶ ὁ τρίθρωχυς, κατὰ τὴν τετάρτην (Βατρ. 912.) 32. 937), κατὰ δὶ τὴν ἱδδόμην μόνον ἀπαζ καὶ ἐπὶ κυρίου ὁνόματος εθρίσκεται, ἐν Θιεικο. Εὐτ

έγένετο, Μελανίππας ποιών Φαίδρας τε: Πηνελόπην δέ, ένθα ο Σχολιαστής παρατηρεί: «τοῦτο μόνον το τετράμετρον ίαμβετον ἀνάπαιστον ἔχει τον παραλήγοντα, άξιον οὖν αὐτόν τηρῆσαι».

γ'. Προκαταληκτικόν και δικατάληκτον τετράμετρον.

351. "Ηδη παρά τοῖς άρχαιοτάτοις λυρικοῖς τὸ ἰαμδικὸν τετράμετρον λαμδάνει προκατάληξιν μετά τὴν τελικὴν συλλαθὴν τοῦ α' κώλου καί οΰτως ἐκ μὲν τοῦ ἀκαταλήκτου γεννᾶται τὸ προκαταληατικόν, οἶον

Shimpton dynhe kalkdone | thu panhyugun sébwn (Arxil.àpóap.120) o - v - v - v - | - v - v - v - v -

έκ δὲ τοῦ καταληκτικοῦ τὸ δικατάληκτον, οἰον

Τὰ τοιαῦτα μέτρα οι παλαιοί μετρικοί ἐκλλουν ἀσυνάρτητα ἀντιπαθή. Ἡ ἐλλιίτουσα δὶ ἄροις ἐν τῆ ἀρχή τοῦ δευτέρου κώλου ἀνεπληροῦτο ἡ διὰ λείμματος ή διὰ τονῖς. Υπέρ τοῦ λείμματος συντηροεί ἡ τοική μετὰ τὸ πρώτον κώλου, ὅτις συμάσλεις κανονικώς πληλ όλγων ἔξαιρέσκων. Όπου δὲ ἐλείπεν ἡ τομή, ἀναγκαίως συνιέανει τονή, τουτέστι παρεξετίνετο ἡ τελική τοῦ α΄ κώλου συλλαθή εἰς χρόνον τρίσημον. Περὶ τῆς χρήσεως τῶν μέτρων τούτων πρέλ. § 205.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Σύνθεσες των έαμδικών μέτρων κατά σύστημα.

Α'. Ίαμδικά δυστήματα έξ όμοίων.

352. Τά ίχμβικά εξ όμοίων συστήματα είνε αύξησις τοῦ ίχμβικοῦ τετραμέτρου, δισπερ καὶ τὰ ἀναπαιστικά καὶ τροχαϊκὰ τοῦ ἀναπαιστικῶ καὶ τροχαϊκοῦ τετραμέτρου. Μιτά τινα δηλαδή ἀριθμόν ἀκαταλήματων τετραποδίων λεκτικὴν έγουσῶν συνάρειαν Ιπιρέρεται ώς κατακλείς τετραποδία καταληκτική. Τὰ ἰαμβικὰ ταῦτα συστήματα γαίνεται ὁτι τέγιννθησαν κατὰ πρώτον ἐκ τῆς λατρείκς τοῦ Λονόσου καὶ τῆς Δήμπτρος, τῆς δὶ ἀρχικῆς ταύτης χρόσεως ὡς παράδειγμα δύναται νὰ χρησιμεύση τὸ ἐν Βατράχοις 384 κέ.

Δήμητες, άγνων δογίων ἄνασσα, συμπαραστάτει καὶ σώζε τὸν σαυτής χορὸν καὶ μ' ἀσφαλῶς πανήμερον παῖσαί τε καὶ χορεῦσαι.

Έν της τοιαύτης δὲ χρήσεως αὐτῶν ὡς προσοδίων εἰς Διόνυσον καὶ Δήμητρα δύναται νὰ έξηγηθη καὶ ἡ μετρική αὐτών σύνθεσις, ἡ άχολουθία δηλχδή ομοίων χώλων (διμέτρων) άνευ διακοπής τής λεατικής συναφείας έν τῷ μεταξύ. Την αὐτην σημασίαν ήτοι την τοῦ έμβατηρίου ρυθμού είχον καὶ τὰ ἀναλόγως ἐσχηματισμένα ἀναπαιστικά εξ όμοίων συστήματα (§ 320), κατά τούτο δε μόνον διέφερον αὐτῶν τὰ ἰαμβικά ὅτι ἦσαν μάλλον κεκινημένα, καθό συγκείμενα ἐκ ποδών τοῦ ἰαμβικοῦ γένους, καὶ ἀναλογώτερα πρός τὰ ἀνειμένα εἰς Διόνυσον καὶ Δήμητρα προσόδια. Έκ τῆς τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Δήμητρος λατρείας μετέδη ύστερον ή χρήσις των ίαμβιαων έξ όμοίων συστημάτων είς την κωμφδίαν, έν ή συνηθέστατα εύρισκονται έν στενφ συνδέσμφ μετά περικοπής ἰαμβικών τετραμέτρων, καὶ μάλιστα έν τοῖς ἀγῶσιν, ὅπως τῆ διὰ τῶν προκγουμένων τετραμέτρων διεξαγομένη μεταξύ των άγωνιστων έριδι έπιτεθή δια του έπιφερομένου ίαμβικου έξ όμοίων συστήματος τέλος λίαν έμφαντικόν. Τοιαύτα είνε τὰ έν Ίππεῦσι στ. 367 κέ. 441-56. 911-40. Νεφ. 1089-1104. 1385-90. 1446-52. Λυσιστρ. 382-86. Βατρ. 971-91. Πάντα ταῦτα τὰ ἰαμδικὰ συστήματα συνδέονται στενῶς πρὸς τὰ προηγούμενα ἰαμδικά τετράμετρα, πρό των έν Νεφέλαις μάλιστα 1385. 1446 καὶ έν Ίππ. 441 οὐδὲν λογικόν τέλος τῶν τετραμέτρων ὑπάρχει. Κατὰ γενικόν δε κανόνα τοῖς τετραμέτροις εν μόνον ἐπιφέρεται σύστημα, ὅπερ σχεδόν πανταχοῦ εἰς πλείονα διανέμεται πρόσωπα. Ένίστε δὲ τοῖς άκαταλήκτοις διμέτροις άναμίσγεται καί μονόμετρον (διποδία), μάλιστα δὲ ὡς παρατέλευτον κῶλον. Τὰ κῶλα ἔχουσι μέν λεκτικήν συνάφειαν, ήτις μόνον εν τῷ τέλει διακόπτεται, συνήθως ὅμως χωρίζονται δια τομής και σπανιώτερον τελευτώσιν είς τὸ μέσον της λέξεως. Ἡ λύσις τῆς μαχρᾶς εἶνε συχνή, διὰ δὲ τὴν συνάφειαν ἐγχωρεῖ καὶ ἡ τῆς τελευταίχς θέσεως των χώλων λύσις, πλην δηλονότι του τελιχού. Η λύσις δε αύτη ή εν τῷ τέλει ὡς καὶ ἡ έν τῷ μέσῷ τῷν κώλων συντελεί είς την επίτασιν της κινήσεως καί του πάθους. Ως δε έν τῷ ιαμβικώ τετραμέτρω τοῦ διαλόγου, οὕτω καὶ ἐν τοῖς συστήμασι τούτοις ευρίσκεται καὶ ἀνάπαιστος ἀντὶ ἰάμβου ἔν τε τῆ ἀρχῆ καὶ ἐν τῷ μέσφ τῶν κώλων.

Β'. Ίαμδικαὶ στροφαί της λυρικής ποιήσεως καὶ της κωμφδίας.

353. Τὰ θεμελιώδη στοιχεία, έξ ὧν συντίθενται αι ἰαμδικαὶ στροφαὶ τῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ τῆς καμωβίας, είνε πάνυ δλίγα, τὸ τρίμετρον, τὸ δίμετρον, καταληκτικόν τε καὶ ἀκατάληκτον, καὶ τὸ μονόμετρον. Καὶ ὁ ρὲν ᾿Αρχιλοχος συντίθησι τρίμετρον καὶ δίμετρον εἰς ἐπωδικὲν δίστιχον, οἰον τὸ ἰξῆς (᾿Αρχιλ. ἀπόσπ. 88)

ω Ζεῦ, πάτες Ζεῦ, σὸν μὲν οὐρανοῦ κράτος, σὰ δ' ἔργ' ἐπ' ἀνθρώπων όρὰς

λεωργά και θεμιστά, σοι δε θηρίων ύβρις τε και δίκη μέλει.

Ωσαύτως ἀπόσπ. 86 καὶ 87. Π. β. Υ. Πραιστ. σελ. 71 α είαὶ δὲ ἐν τοξε ποιήμασι καὶ οἱ ἀρρενικῶς οὕτω καλούμενοι ἐπωθοί. ὅταν μεγάλω στίχω περιττόν τι (γρ. ἐπωθικόν τι ἤ μάλλον ἐλαττόν τι) ἐπιφέ-ρηται, οἱον

πάτεο Λυκάμβα, ποῖον ἐφοάσω τόδε; τίς σὰς παοίιειοε φοένας;»

Τὴν σύνθεσιν ταύτην έμιμήσατο ό "Οράτιος ἐν ἐπφδ. 1-10.

'Απλην την σύνθεσιν έχουσι καὶ αὶ της κωμφδίας μιμήσεις παλαιών δημοτικών καὶ ἱερών ἀσμάτων τουν ἐκ τριών μὲν κόλων, δύο καταλικτικών διμέτρων καὶ ἐνὸς ἀκαταλικτικών ου τριμέτρου, εἶνε συντεθειμένη ή παρ 'Αριστοράνι Βατρ. 416 κε, στροφή

βούλεσθε δίτα κοινή σκώψωμεν 'Αρχέδημον,

ος έπτέτης ων ούκ έφυσε φράτερας,

ής το σχήμα έπτάκις έφεξης έπαναλαμβάνεται. Έν τεσσάρον δι κώλον, ένος άκαταλήκτου και ένος ακταληκτικοῦ διμέτρον, εναλλάζ είς διο προκαταληκτικό τετράμετρα συζευγνυμένουν, σύγκειται ή έν Όρνισι 1755 κέ, στροφή

επεσθε ντν γάμοισιν, ω | φτλα πάντα συννόμων πτεροφόρ' ττ' επί πέδον Διός | και λέχος γαμήλιον,

πτερούρυ τε επι πεοού Διος | και ακχος γαμιλιού, πτε άπαξ ετι έρεξης άνταποδίδοται (πρίλ. \S 205). Έξ είνος δι πεντακόλου συστήματος έξ όμοδων άποτελείται έκατέρα στροφή του είς Δήμητρα φοματος έν Barp. 384 κέ. \Longrightarrow 385 κέ. Εκ πέντε κόλου σύγκεινται καί αἱ τρεῖς στροφαὶ τοῦ εἰς Ἰχιχου ἄσμιατος ἐν Βατρ. 397 κἰ. Ἡ δὶ σύνθεσις ἐκάστης αὐτῶν ἔχει ὡς ἐξῆς; ἐν ἀχατάληκτον δίμετρον ὡς μεσφιδός περείχεται ὑπό δύο μὲν καταληκτικών τριμέτρων ὡς προφιδών, δύο δέ, ἐνὸς καταληκτικοῦ καὶ ἐνὸς ἀκαταλήκτου, ὡς ἱπιβῶν, οἰον

Τακχε πολυτίματε, τέλος έορτῆς ἄδιστον εύράν, δεύρο συνακολούθει πρὸς τὴν θεόν καὶ δεἴξον ως ἀνευ πόνου πολλὴν όδὸν περαίνεις. Τακχε ψιλοχορευτά, συμπρόπειμπέ με.

Πλήν των μιμήσεων τούτων, αΐτινες έχουσιν άπλην την σύνθεσιν, συντίθησιν ό 'Αριστοφάνης καὶ πρωτοτύπους στροφάς μείζονας τὸ μέγεθος καὶ ἐκ πλειόνων συγκειμένας περιόδων. Καὶ ἐν ταύταις τὸ ἐπικρατοῦν στοιχεῖον εἶνε πάντοτε τὸ δίμετρον, ότὲ μὲν τὸ ἀκατάληκτον ἔχον σχήμα, ότὲ δὲ τὸ καταληκτικόν. Καὶ ἄλλοτε μέν συζεύγνυται είς τριχώλους η και μείζονας έτι περιόδους, ώς έν Αγχον. 1008 κέ. Ίππ. 756 κέ., ἄλλοτε δε είς δικώλους τὸ τοῦ τετραμέτρου σχήμα έχούσας. Σπανίως δὲ σχηματίζεται προκαταληκτικόν έν τῷ μέσφ τῶν περιόδων ὡς ἐν Λυσιστράτη 256. Σπανιώτερον δέ είνε το τρίμετρον και το μονόμετρον. Έν ταῖς στροφαῖς ταύταις έπιμίγνυνται καὶ έτερόμετρα κώλα, τὸ λογαοιδικόν προσοδιακόν ('Αχαρν. 841, 847, 853, 859. Θεσμοφ. 972, 980. Είρ. 856, 858, 909) καὶ τὸ ἀναπαιστικὸν μονόμετρον. Ἡ δὲ σύνθεσις αὐτῶν εἶνε ὡς έπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστροφική (ὡς ἐν ἀχαρν. 929=940. 1008= 1037. Βατρ. 383 = 389. Θεσμοφ. 969 = 977. Είρ. 856 = 921. 1305=1311. Νεφ. 1345=1391. Πλούτ. 290=298. Ίππ. 756 = 836. Λυσ. 256 = 271. Έχχλ, 483 = 493), ἐνίστε δὲ μόνον άλλοιοστροφική (ώς ἐν ἀχαρν. 263. Εἰρ. 508.). Παράδειγμα δὲ φέρομεν ένταῦθα τὴν ἐν ἀχαρν. 1008-1017 στροφήν.

 Χ. Ζηλῶ σε τῆς εὐδουλίας, | μᾶλλον δὲ τῆς εὐωχίας, | ἄνθρωπε, τῆς παρού-σης.

Δ. τί δῆτ', ἐπειδὰν τὰς κίχλας | ἀπτωμένας ἴδητε;

Χ. οίμαί σε καὶ τοῦτ' εὖ λέγειν. | Δ. τὸ πῦρ ὑποσκάλευ-ε. Χ. ἤκουσας ὡς μαγειρικῶς | κομψῶς τε καὶ δειπνητικῶς |

αύτῷ διακονεῖ-ται;

A'. 4+4+4. B'. 4+4. I'. 4+4. A'. 4+4+4.

Γ'. Ίαμδικαὶ στροφαί της τραγφδίας.

354. Αι ίαμβικαὶ στροφαὶ τῆς τραγφδίας ἔχουσιν ἔδιον τύπον, ὅν χαρακτηρίζει ή συχνή κατάληξις οὐ μόνον ἐν τῷ τέλει, ἀλλὰ καὶ ἐν τη άρχη κοὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κώλων, ἡ σπανία χρῆσις τῶν ἀλόγων άρσεων καὶ ἡ συσσώρευσις τῶν λύσεων ἐπὶ κεκινημένης μάλιστα ψυγικής διαθέσεως. Τὰ δὲ ἐπικρατοῦντα ἐν αὐταῖς μετρικὰ στοιχεῖα εἶνε ή ίαμβική άκατάληκτός τε καί καταληκτική έξαποδία καί τετραποδία. δευτερεύον δὲ στοιχείον εἶνε ἡ πενταποδία καὶ ἡ τριποδία. ἡ δὲ διποδία σχεδόν ἄχρηστος. Πλήν των εἰρημένων ἰαμδικών κώλων γίνεται προσέτι χρήσις έν ταῖς στροφαῖς ταύταις καὶ ἐτερομέτρων καὶ μάλιστα τροχαϊκών καὶ μικτών τετραποδιών (ἰδία Φερεκρατείων καὶ Γλυχωνείων), σπανιώτερον δὲ δακτυλικῶν, ἀναπαιστικῶν καὶ ἰωνικῶν κώλων. Ἡ δὲ σύνθεσις τῶν κώλων εἰς μέτρα ἢ περιόδους γίνεται ὡς έξης, έκ μέν των τετραποδικών κώλων συντίθενται είς μίαν περίοδον... ώς έπὶ τὸ πλεῖστον μέν δύο ἢ τρία, σπανίως δὲ τέσσαρα: ἡ δὲ ἔξαποδία ότε μεν αποτελεϊ καθ' έαυτην αυτοτελή περίοδον ή στίχον, ότε δὲ συζεύγνυται μετὰ τῆς τετραποδίας. Κατὰ τὴν ἀρμογὴν δὲ δύο κώλων ή άρκτική άρσεις τοῦ δευτέρου συνήθως έκθλίβεται.

355. Καὶ παρὰ μὲν τῷ Αἰσχύλφ καὶ συχνότεραι παρὰ πᾶν ἄλλο εἶδος στροφών εὑρίσκονται αἱ ἰαμδικαὶ στροφαὶ καὶ μετὰ θαυμαστῆς τέχνης καὶ ποικιλίας έξ άπλῶν μοροῶν ἐξειργασμέναι. "Εχουσι δὲ αἰ στροφαί αύται ώς πρός την χορικήν καθ' όλου ποίησιν του Αίσχύλου την αυτήν σημασίαν, σίαν αι Δωρικαί λεγόμεναι στροφαί ώς πρός τὴν λυρικὴν τοῦ Πινδάρου. Χαρακτηρίζει δὲ τὰς ἰαμδικὰς στροφὰς τοῦ Αἰσχύλου μέγα ἀξίωμα καὶ σεμνόν πάθος, εἶνε μᾶλλον κεκινημέναι των τροχαϊκών, ήσυχαίτεραι όμως των δοχμίων, και χρησιμεύουσεν είς έρμηνείαν ποικίλων ψυχικών διαθέσεων. "Ητοι δέ συντίθησιν ο Αίσχύλος όλον το χορικόν ζετμα έξ ζαμδικών στροφών, όπερ έπ' οὐδενὸς ἄλλου μέτρου ποιεί, ἥ αί ἰαμδικαί στροφαί καταλαμβάνουσε μόνον τὸ τέλος αὐτοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὸν πρώτον τρόπον εἶνε πεποιημένη ή πάροδος των Χοηφόρων (22-53 α' α' 6' 6' γ' γ' δ'), τὸ τρίτον στάσιμον τῶν Ἱχετίδων (776 · α΄ α΄ 6΄ 6΄ γ΄ γ΄), τὸ πρῶτον στάσιμον τοῦ ᾿Αγαμέμνονος (367· α΄ α΄ 6' 6' γ' γ' δ') καὶ ὁ θρήνος των ήμιχορίων και των δύο άδελφων εν τοῖς Έπτὰ επί Θ.

(874 - 890· α΄ α΄ 6΄ 6΄ γ΄ γ΄ δ΄ δ΄. 961 - 1004· α΄ 6΄ 6΄ γ΄). Κατὰ δὲ τὸν δεὐτερον πρόπον είνε πεπονημίναι πἔσαι αὶ λοιπαὶ ἰαμιθιακὶ στρορχὶ τοῦ Δίσχόλου. Πέντε μὲν ἰαμιθιακὶ στρορχὶ αποτελοϋπ τὸ τέλος τοῦ θρόνου τῶν Περσῶν (στ. 1002), μετὰ τρεῖς προπγουμένας ἀναπαιστικὰς στρορχές, τέσαχες δὲ τὸ τέλος τοῦ πρώπου στασίμου τῶν Επτὰ Θ. (στ. 734) μετὰ ἰονιακὴν σύχνησαν, τρεῖς δὲ τὸ τέλος τῆς παρόδου τοῦ 'Δγαμίνουσς (στ. 102), διο δὲ τὸ τέλος τοῦ κετὰ Θ. (στ. 734), μια δὲ τὸ τέλος τῆς πρώπου στασίμου τῶν Κοπρόρων (στ. 623), μια δὲ τὸ τέλος τῆς ἐπιπαρόδου καὶ τοῦ στασίμου τῶν Εὐμινίδων (στ. 381. 550), ὅπος καὶ τοῦ α΄ καὶ 6΄ στασίμου τῶν Γιατίδων (στ. 590. 698). Έν δὲ τῷ πρώτφ χορικῷ ἄφιλατι τῶν Ἰατίδων (στ. 59) καὶ ἐν τῷ θρόνος τῶν Περσῶν (στ. 1002) αὶ ἰαμιθιακὶ στρορχὶ ἐφ∫τανονται ἀσαύτως ἐν τῷ τέλει πλὸγο ἐτὰ ἐπὰ ἐμὲν ἐπαρέρτται μἰα τρογανή, ἐνταθολ δὲ μία λογαοδειή.

356. Μετὰ τὸν Λίσχύλον πλείστην τῶν ἰαμβικῶν στροφῶν χρῆσιν έποιήσατο ό Ευριπίδης, άλλ' όπως ό Αίσχυλος, ούτω και αυτός σχεδόν ἀποκλειστικώς ἐν τοῖς Χορικοῖς ἄσμασι καὶ τοῖς κομμοῖς, ἐν μονφδίαις δὲ μόνον ἐν τῷ 'Ορέστη (960 κέ.). Έν τῆ τεχνικῆ συνθέσει ἀχολουθεί τοῖς τύποις τοῦ Αἰσχύλου, δὲν κατορθοί ὅμως τὴν ποιχιλίαν τὴν ἐπιπολάζουσαν ἐν ταῖς στροφαῖς ἐκείνου. Αἰ τοῦ Εὐριπίδου ίχμβικαὶ στροφαὶ εἶνε μέν μείζονες τὸ μέγεθος, ὅμως δὲ καθ' όλου απλούστεραι και στερούνται της μεγάλης περί την χρήσιν τοϋ προκαταληκτικού (άσυναρτήτου) σχήματος ποικιλίας. Ἡ δὲ ἀνάμιζις έτερομέτρων κώλων καὶ περιόδων είνε παρ' αὐτῷ σπανιωτέρα, συγνοτέρα δὲ ἡ λύσις τῶν θέσεων καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἀλόγων ἄρσεων. Τῷ παραδείγματι δὲ τοῦ Λίσχύλου ἀκολουθῶν καὶ ὁ Εὐριπίδης ἤτοι δλον το ἄσμα συντίθησιν έξ ἰαμδιχῶν στρορῶν ἢ το τέλος μόνον αὐτοῦ. Καὶ ἐν μὲν ταῖς Ἱκέτεσιν ἐν πᾶσι τοῖς μέλεσιν εὐρίσκονται ἰαμδικαί στροφαί, οίον ή τελική στροφή έν τῷ χορικῷ τοῦ προλόγου, τὸ πρώτον στάσιμον (α' α' 6' 6'), τὸ δεύτερον στάσιμον (778-793), ό θρήνος του τρίτου έπεισοδίου (798-82 ε α΄ α΄ 6΄), τὸ έπόμενον χορικόν (918-924), ό ἐν τῆ ἐξοδφ θρῆνος (1123-1164 α΄ α΄ 6΄ 6΄ γ΄ γ΄). Τοιαύτη είνε προσέτι ή τελική στροφή του πρώτου στασίμου έν Ήρακλεῖ Μ. (408-441), ὁ τελικὸς Ορῆνος τῆς ἸΙλέκτρας (1177), ή πάροδος των Τρφάδων καὶ ὁ θρῆνος ἔν τε τῷ πρώτφ ἐπεισοδίφ καὶ ἐν τέλει, καὶ τέλος ὁ τελικὸς τῆς ᾿Ανδρομάχης κομμὸς (1197).

Κατ' έξαίρεσιν δε μόνον εν τῷ δευτέρφ στασίμφ τῆς 'Ανδρομάχης ἐαμβικῆ συζυγία ἐπιφέρεται δακτυλοτροχαϊκή.

357. 'Ο δὲ Σοροκλής σπανιωτέραν ποιείται χρήσιν τῶν ἰαμβικῶν στρορῶν, μετρικζων δὶ τὸ ἀξιωματικὸν τοῦ βυθμοῦ διὰ τῆς ἀναμίξεως λογασιδικῶν κώλων δημωνομγεί νέον εἰδος ἰαμβικῶν στοροῶν, τοὶς μιατοίς δακτυλοτρογαικοῖς μέτροις προσήκον. Τὸν δὲ κύριον τύπον τῶν τραγικῶν ἰάμβων, οἰον ἐδημιούργησε μὲν ὁ Αἰσχίλος, μιμήτατο οὲ ὁ Ευριπίδης, παρφπήσατο ὁ Σοροκλής, τηρήσας αὐτὸν μόνον ἐν τέσσαραι στροφείς τῶν συζομένων τραγωδιών, ἐν ταἰς τελικαίς στροφείς δῶν παρρόδων (τοῦ Οιδίποδος τυράνου αὐτ τῶν τραχινίων) καὶ ἐν δύο θρήνοις (Οἰ. Κ. 534. 'Αντιγ. 853). Εἰς τὰς ἰκριδικών στρορῶς καταλικτέον καὶ τὸ ἐν Τραχ. 205 χορικόν, καίπερ ὁς πρὸς τὴν μετρικὴν σύνθεσιν πολλαχῶς διαφέρον τῶν τραγικῶν ἰαμβικῶν στρορῶν.

358. Των ἐαμβικών στροφών χρησιν ἐποιήσατο καὶ ὁ ᾿Αριστοφάνης παρφιδών τους τραγικούς ιάμιδους. Τοιούτος είνε ο θρήνος έν τέλει των 'Αχαρνέων (1191 κέ.), περὶ οὕ ὁ Σχολιαστής λέγει «θρηνών παρατραγώδει». Ο Λάμαχος δηλαδή θρηνών μεταχειρίζεται ίαμδικά μέτρα τοῦ αὐστηροτάτου τραγικοῦ τρόπου μετὰ συγνῶν λύσεων καὶ άνευ άλόγων άρσεων, έν ῷ οἱ σκωπτικοὶ ἔαμβοι τοῦ Δικαιοπόλιδος είνε πεποιημένοι κατὰ τὸν τρόπον τῆς κωμφδίας. 'Αλλαχοῦ ὁ 'Αριστοφάνης παρφδεῖ ώρισμένην τινὰ στροφήν τινος τῶν τραγικῶν. "Αργεται μέν δηλαδή ἀπό γνωστοῦ στίχου τοῦ Εὐριπίδου ἥ Σοφοκλέους, εἶτα δὲ προχωρεῖ μετὰ τοῦ αὐτοῦ μὲν μέτρου, ἀπροσδοχήτως ὅμως μεταβάλλων τὴν ἔννοιαν ἐπὶ τὸ χωμιχόν. Τοιοῦτον εἶνε τὸ ἐν Νεφέλαις 1155 κέ. ἄτμα («παρὰ τὰ ἐκ Πηλέως Εὐριπίδου». Σχολ.) καἰ τὸ ἐν "Ορν. 851 κέ. παρφδοῦν χορικόν τι ἐκ τοῦ Ηηλέως τοῦ Σοφοκλέους (πρόλ. Σγολ. εἰς 852 καὶ 857). Τοιαῦτα εἶνε προσέτε καὶ τὰ έν Νεφ. 1206 κέ. καὶ "Ορν. 406 κέ. — Παραδείγματα δὲ φέρομεν ένταϋθα τὰ έξῆς.

Αίτχύλ. 'Άγαμ. πάροδ. ζ΄ στ. 238-246.'
βία χαλι-νῶν δ' ἀναύ-δφ μένει
κρόκου βαφάς - ἔς πέδον χέου-σα
εδαλλ' ἔκα-στον θυτή-ρων
ἀπ' ὅμματος βέλει ψιλοί-κτφ,
πρέπουσά θ' ὡς - ἐν γραφαῖς, προσεννέπειν

θέλουσ', έπει - πολλάκις πατρός κατ' ἀν-δρώνας εὐτραπέ-ζους ξμελψεν. ά-γνά δ' ἀταύ-ρωτος αὐ-δὰ πατρὸς φίλου τριτίο-σπονδον εὔποτμον παιάνα φίλως ἐτίμα.

A'. 6. 6. 5. 5. B'. 6. 4. 6. Γ' . 4+4. 5. 4. Σρρελ. 'Ηλ. στ. 504 κέ. 'Ω Πέλοπος ό - πρό-σθεν - πολύπονος ίπ-πεί-α, ώς ξμολες αί-α-νὴς - τζιδε γζί. εἶτε γὰρ ό πον-τι-σθείς Μυρτίλος έκοι-μά-θη παγχρυσέων - δί-θρων δύστανος αί-κί-αις πρόρριζος έκ-οι-φθείς-. οὖ τι πω

ελειπε τούσδ'- οί-κους πολύπονος αί-κί-α. Α΄. 4+4. 6. Β΄. 4+4. 4+4. Γ΄. 6. 4+4.

Εύριπ. Ἡλέχτρ. θρῆνος β΄ 1206 χέ. κατείδες, οἰον ἀ τάλαιν' ἐμῶν πέπλων ἐλάδετ', ἐδειξε μαστόν ἐν ῷοναῖς-, ὡ ἰὸ τὰ μοι. πρὸς πέδω τιθείσα γόνατα μέλεα; τακόμαν δ' ἐγω. σάξ' όἴδα, δι' ὁδύνας ἔδας, τίνιον κλύων γόον – ματρός, ἄ σ' ἔτι-κτεν.

6. 6. 4. 6. 6. 6. 'Αριστοφ. 'Αχαρν. 1190 κέ.

Α. άτταται - , άτταται .

στιγερά τάδε γε κρυερά πάθεα · τάλας έγω διόλλυμαι δορός ύπο πολεμίου τυπείς.

έκεινο δ' αί-ακτόν ἀν γένοιτό μοι,

Δικαιόπολις ἀν εί μ' ίδοι τετρωμένον κἤτ' έγχάνοι - ταις έμαις τύχαι-στν.

A'. 4. 4+4. 4. B'. 6. 6. 6.

Δ'. Ίαμ6οτροχαΐοι.

359. Οι λυρικοί και δραματικοί ἐποίουν προσέτι συστήματα, ἐν οἰς ἀνεμίγνυον ἰαμδικὰ καὶ τροχαϊκὰ μέτρα. Καὶ περὰ μέν τοῖς Λυρικοῖς τοιαύτη πρώϊμος σύνθεσις εθρίσκεται ἡ ἰθυφαλλική καλουμένη

στροφή, έχ τοῦ ἰαμβείου καὶ τοῦ ἰθυφκλλικοῦ ὡς ἐπφῶικοῦ ἐπιφερομένου συγκειμένη. Ὁ 'Πφκιστίων (σελ. 21) τοὶ θυφκλικέν ἤτοι τὴν ἀπατάληκτον τροχαικήν τριποδίαν καλεί αδίμετρεν βραχυκατάληκτον », εύρετὴν δ' αὐτοῦ λέγει τὸν 'Αρχιλοχον, δοτις πρῶτος μετεἀπαλόν χρόα κάτρα δακτυλικό τετραμέτρω, οῦτως 'οὐκιθ' ὁμῶς δάλλεις ἀπαλόν χρόα κάτρο δακτυλικό τετραμέτρω, οῦτως 'οὐκιθ' ὁμῶς δάλλεις ἀπαλόν χρόα κάτρο τος Καλλίματρος

Έρμας όπερ Φεραίος αίνέει θεός,

έμμὶ τῶ φυγαίχμα».

'Αλλ' όμως καὶ πρό τοῦ Καλλιμάχοι εφίσκεται ἡ στροφή αῦτη, οἰον παρ' 'Ανακρίοντι (8) καὶ παρ' 'Αριστορύνιι (παρ' 'Αθνναίω, 3, 91 ο). Τῆ στροφή παῦτη ἐγέγραπτο καὶ τὸ ἰθυφαλλικον ἔριμα εἰς Δημήτριον τὸν Πολιορκητήν (παρ' 'Αθνν. 6, 253 εἰ πρόλ. καὶ 14, 632 b). Οὺ μὴν ἀλλὰ καὶ παρ' 'Αργιλόχω ἀποσπ. 119 εδρίσκεται ἡ στροφή αῦτη, εδιωος ἐῖ τὸ ἰθυφαλλικόν ἐνταῦθα προγγεῖτα τοὺ ἰκρωθίου. Τὸ αὐτό σχήμα, καθ' ὅ προνητίτο μὲν τὸ ἰθυφαλλικόν, ἐπήγετο ἐἰ καταληκτικόν τὸ ἰκμιότατο δ' ὁ 'Οράτιος (ΟΟΙ 2, 18) τηρών διὰ παντὸς τὴν πεθθημιμερή τομόν ἐν τὰ τριμέτρω'

Non ebur neque aureum mea renidet in domo lacunar.

⁽⁴⁾ Κατά του Σχολ, του Ήραυτ, σελ. 158 W. το Μυραλλιού ελεβη σότω ε έπειδη τός βοθμός τούτες έπειδη τούς μέτερηστο δι τῆ τοῦ Μυραλλιου πομιτῆς. Εκ τῶν Μυραλλιου δὶ εμέτενεται δτι παρεβαδος αυτό και ὁ Λεχιλιογος. Εθλανίστρου δί και τούτο λέγται κότι τοῦν καλαιών ὅτι ἐγτον/βη ἐκ τοῦ ἐν τοἱς Μυραλλιος τρικλοῦ ἐπιφων/ματος «Βάκχε Βάκχε Πάκχε».

έν ταξι καθαραξι / αμιδικαξι καί τροχαίκαξι στροφαξι συνήθους, δτι ξρουπ σπανιωτέραν μεν την ακτάληζιν καί τοὺς παρεκτεταμένους μακρούς χρόνους, συχνοτάτην δι καί δοσν οιδέν που άλλο μέτρον την λύσιν τών μακρών, δικατάληκτου δι την άπόθεισι τοῦν τροχακούς στοιχείων, τάς δι ἐν τῷ μέσω τῶν κάλων ἄρσεις φυλάττουσι σχεδόν πάντοτε καθαράς καὶ ἀποφιύγουσι τὰς ἀλογίας. Καὶ παρά μέν τῷ Εὐριπίδη οι ἰαμιδοτροχαίοι εὐρίσκονται κατά σχέσιν ήτω άντιστροφικώς συντεθιιμένοι ἐν δύο χορικοῖς ἄσμασι, τῆ παρόδφ τῆς Έλδνης (στ. 167 κί.) καὶ τῷ τρίτφ στασίμω τῶν Φονισσών (στ. 1010 κί.), ώσαύτως καὶ παρά Σοροκλεί ἐν τῷ 10 (Κ. κομμῶ (1677 κί. = 1704 κί.) 1688 κί. = 1715 κί., 1724 κί. = 1737 κί.), πανταχοῦ δι άλλοδι άλλοιοστροριως, οἰον ἐν Ελέν. 330. Όρέστ. 982. Τριγ. Αδ. 1475. Φειν. 1710 καὶ ἐν τῆ παρφίδας τοῦ 'Αριστοράνους ἐν Θεσμοφ. 1022. Παράδειγμα δὶ φέρομεν Ινταύθα τὸ ἐν Φον. στ. 1738 κέ.

Σψιγγός αναφέρεις όγειδος; άπαγε τὰ πάρος εὐτιχήματ' αὐ-δῶν. τάδε σ' ἐπέμενε μέλεα πάθεα ψυγάδα πατρίδος ἀπο γενόμενον, ὅ πάτερ, θανεῖν – που. ποθεινὰ δάκρυα παρὰ φίλοισι παρθένοις λιποῦσ' ἄπειμι πατρίδος ἀποπρὸ γαί-ας ἀπαρθένευτ' ἀλωμένα.

Ε'. ΜΕΤΡΑ ΙΩΝΙΚΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ΄

Περί των ίωνικών μέτρων.

361. Καθ' ά καὶ ἐν τῷ πρώτφ μέρει τῆς μετρικῆς εἰπομεν, οι ἰωνικοὶ πόδες εἰνε ἐζάπημοι ἰαμβικοί, ἐζάσημοι μὲν ὡς συγκεἰμενοι ἐξ ἔξ πρώτων χρόων, ἐμιβικοὶ δὲ ὡς ἀνίκαντες εἰς τὸ ἰχμβικὸν γένες, ἐπειδὴ ἡ τετράσημος θέσις ἔχει πρός τὴν δίσημον ἄρσιν τὸν τοῦ διπλασίου λόγον ήτοι ὡς 2:1 (πρόλ. § 137)

Καὶ όταν μέν προηγήται ἡ θίσις, ὁ πούς ούτος καλείται Ιωνικός ἀπό μεἰζονος καὶ κύςιον σχήμα λαμβάνει τόδε Δ - Ο Ο, όταν δὲ προηγήται ἡ άρτις καλείται Ιωνικός ἀπ' ἐλίσσονος καὶ κύριον σχήμα λαμβάνει τόδε Ο Δ -.. Πλήν των κυρίων τούτων σχημάτων οἱ ἰωνικοὶ ποδες λαμβάνουσι καὶ τὰ ἔξῆς σπανιώτερα σχήματα διὰ τῆς λύσεως τῶν μακρών καὶ τῆς συναιρέσεως τῶν βραγειών

Ή λύσις δὲ ἀμφοτέρων ἄμα τῶν μαχρῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποδὸς ὡς καὶ τὸ τοῦ μολοσσοῦ σχῆμα ἦτο σπάνιον, οἶον

πόδα γόνυ κοτύ | λην, άστραγάλους ίσχία μηρούς (Γαλλίαμ6.) όψοάλμοις δὲ μέλαις νύκτος ἄωρος (Σαπρ. άπόπ. 57).

Προσλαμβάνων δὲ ὁ Ἰωνιχὸς ποὺς ἄλογον μακρὰν ἀντὶ τῆς ἐτέρας τῶν βραχειῶν λαμβάνει τὸ σχῆμα τόδε Δυ.Δ... Καὶ παρὰ μὲν τῷ Αἰσχύλφ τὸ σχῆμα τοῦτο ἔχει ἀκριδῆ ἀντιστροφικὴν ἀνταπόδοσιν, οἱον

Ίκετ. 1021. περιναίονται παλαιόν. - τόδε μειλίσσοντες ούδας.

΄Επ. 722. πατρός εὐντιαίαν Ἑρινύν - πικρός, ώμάρων σίδαρος. Προμ. 403. πάρος εὐδείκνυσιν αἰχιὰν - - μασί συγκάμνουσί όνατοί. Προμ. 308. διακρυσίσταικον δ' απ' δόσιον - μεγαλοζημόνα τ' σχαπ - Παρά δὶ τῷ 'Αριστοράνει δίμετρον ἐξ ἰωνικοῦ καὶ ἐπτρέτου τουτ- έστιν ἰωνικοῦ μετ' ἀλογίας ἀνταποδίδοται δι' ἀνακλωμένου ἐν Σρηξ. 226. 298. Βατρ. 327. 328. 329. 330, σπανιώτερον δὶ δι' ἰωνικοῦ διμέτρου ὡς ἐν Βατρ. 836. πρόλ. Θεριφοφ. 117. 118. 123.

Εἰς τὴν αὐτὴν τοῖς ἰωνικοῖς ἐπιπλοκὴν ἢ συγγένεικα ἀνήκει καὶ ὁ Χροῖκιβός – υ - 2, όταν εἰνε ἐξἔαριμος, διότι ὑπάρχει καὶ χροῖκιβός – - υ - - κεἰμενος ἀντὶ δικτυλικῆς διποδίας καταληκτικῆς (– υ –) καὶ ἔχων μέγεθος οἰχὶ ἐξάσημον, ἀλλ ὑκτάσημον. Περὶ τοῦ ἐξασήμον μου λοιπόν χροιάμβου καὶ τῶν ἐκ τοῦ ποδὸς τούτου συντιθεμένων χροιαμβικών μέτρων πρῶλ. τὰ εἰρημένα ἐν τῷ πρώτφ μέρει τῆς μετρικῆς παύτης (§ 178).

"Ηθος δὶ είχον οἱ ἔξάσημοι ἰωνικοὶ μαλθακόν καὶ ἀναδεβλημένον καὶ χαϊνον. Τοιοῦτοι δὲ μάλιστα εἶνε οἱ ἀπὸ μείζονος ἱωνικοί, οἱ δι ἀπὶ ἐλάσσος εἰὰ πὴν ασθηγομμένην δισύλλαδον ἄρσιν ἔχουαι πέον τι τὸ κεκνημένον καὶ σύντονοι (1). Σύμφωνα δὲ πρὸς πὸ ήθος ποῦτο τοῖς ἱωνικοίς ἐγράφοντο ἐνθουσιαστικὰ εἰς Διόνωσον καὶ Κυβέλην ποιήματα (Βακχικά καὶ Μητρφακά), μελθακά, συμποτικά καὶ ἐρωτικά ἄσματα καὶ θρηνώδη πῆς τραγφόιες χορικά.

(1) 'Ο μεν Διόνυσος (περί της λεκτικής Δημοσθένους δεινότητος σελ. 1093) αντιτίθησι τους Ιωνιχούς πρός τους άνδρωδεις και άξιωματιχούς και εύγενεις, λέγει δέ α καὶ τῶν ρυθμῶν πολλαγή μέν τους ἀνδρούδεις καὶ ἀξιωματικούς καὶ εὐγενεῖς, σπανίως δέ που τους υπορχηματικούς τε" και τωνικούς και διακλωμένους ». 'Ο δε Caes. Bassus σελ. 274 K « ionicon ἀπό μειζονος aptum . . . mollibus versibus ». 'Ο δὲ Μάριος Οὐικτωρίνος (2537) λέγει αὐτοὺς ἐπιεικοῖς ααλθακούς τε καὶ χαύνους: α ionicum metrum satis prolixum et satis molle ». Παραπλήσια λέγει καὶ ὁ 'Αριστείδης (σελ. «ἰωνικός δὲ διὰ τό τοῦ ρυθμοῦ φορτικόν, ἐφ' ῷ καὶ οἱ "Ιωνες ἐκωμιρόηθησαν». Φορτικόν δέ = άνελεύθερον, πρείλ. 'Αριστοτ. Πολιτ. 7,5 «οί μέν γάρ ήθος έχουσι στασιμώτερον, οί δε χινητόν, και τούτων οί μεν φορτικωτέρας έχουσι τάς χινήσεις, οί δὲ ἐλευθεριωτέρας». 'Ο δὲ 'Αμδροστανός 'Ανώνυμος παρά Studemund (Aneed. var. Ι σελ. 228) λέγει « οἱ δὲ ἰωνικοὶ ἐκλήθησαν ἀπό τῶν Ἰωνων τῶν τρυφηλῶν, επειδή κατά μέμητιν έκείνων μαλθακόν τε καὶ ἀναδεδλημένον καὶ χαϊύνον ποιούσι τόν ρυθμόν· έλχεχίτωνες γούν οί "Ιωνες (Ν 685)... Καλείται δε ό μεν πρώτος Περσικός, ό δε δεύτερος υποχύχλιος ». Ο δε Σχολ. Ήφαιστ. σελ. 190 «χαϋνά είσι τά **ἐωνικά »**.

362. Τα δί καλα, έξ ών συντίθενται τὰ ίωνικὰ μέτσα, είνε διποδίαι καί τριποδίαι, αι δί τετραποδίαι καί ἐρεζῆς δίν δύνανται νὰ ἀποτελώστι ἔν κώλον ώς ὑπερδαίνουσαι τὸ αανονικόν μέγιθος τών συνθέτων ἰαμιδικών ποδών.

δίμετρον ίωνικόν τ_00τ_00 άπό μείζονος

" 00τ_00τ_άπ' ἐλέσσονος.
Τρίμετρον ίωνικόν τ_00τ_00τ_00τ_άπ' ἐλέσσονος.
" " 00τ_00τ_00τ_άπ' ἐλέσσονος.

Τὰ δὲ καταληκτικὰ ἰωνικὰ κῶλα τὰ μὲν ἀπό μείζονος ἀναπληροῦσι τὴν δισύλλαθον ἄρσιν τοῦ τελικοῦ ποδός διὰ δισήμου παύσεως

Χρόνον ιτελεχαύντον ή για φινώτου αποςιστό το μεγετρά το το χτην ξυγματικός μα παλύχη της εξιματικός με το (-1, 1) (-1, 1

Καὶ ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν ἀπ' ἐλάσσονος ἰωνικῶν ἡ δευτέρα μακρὰ ἀναπληροῦται διὰ τονῆς, οῖον

α΄) τὸ προκαταληκτικόν δίμετρον ο ο ο ο ο ο - Πέρα. 70. 71 'Αθαμαν-τίδος Έλλιας | πολίγομε-φον δύομα. Οἰ. Τ. 508 φανεγὰ-γὰρ ἐπ' αὐτῷ. 509 ποτὰ καὶ-σοφὸς ἄψθη. Εὐριπ. Ίκετ. 45.46. ἀνα μιω - τέκνα λίσπι | φθιμένων - νεκύων, οἰ. 62 νεκόων - θαλερόν σῶ|μα ταλαίνιας ἀτάρων. 'Αριστοφ. Σφ. 301 τρίτον αὐ-τὸν ἔχτιν ἄλ|φιτα ἀετ καὶ ἔιλια κάψον. Βατρ. 331. 332 ποδί τὰν - ἀκόλαστον | φιλοπιέγ-μονα τιμάν.

β΄) τό προκαταληκτικόν τρίμετρον 1) μετά προκαταληξεως κατά τὴν α΄ γώραν ο Δ ο Δ Δ ο Δ . Πέρα. Τ2 ζυγόν όμι-φιδα. Θυρά. Αυξέντ πόντον. 103 τὸ πα.λαι-όν, ἐπίσκηψ δὲ Πέρσαις. Εὐριπ. Ίκ. 58 μέτα τὰν - ὀδο ἐμοι ἀσι θιανολας. Καὶ μιτὰ καταληκτικής ἄμα ἀποθέσεως Οίδ. Τ. 511 gperòς οὔ-ποτ' ὀμλήσει κακίαν? 2) μετὰ προκαταλήζεως κατὰ τὴν β΄ γώραν ο Δ - ο ο Δ ο Δ - Πέρα. 108 ἔμαθο σ' εὐριπόροι-ο θα.λάσσας. Βέχχ. 575 (μετὰ συναιρίσεως τῆς β΄ ἀροιως) ὕδασιν κα. Ιλίστοι-σι. λιπαίγειν. Πρέλ. καὶ § 206.

363. Τοις ίωνικοις μέτροις ιδιάζει ή καλουμένη ἀνάκλασης, καθ' ην τοις ίωνικοις συγκό ἐπιμήγουνται τροχαικαί διποδικι, αίτινες ἔγουσι μέν και αὐταί μέγεθος ἐξασημον, ὡς οἱ ἰωνικοί, άλλὰ ἐρθμόν διάφορον, διότι ὁ μέν ἰωνικός είνε ποὺς ἐξάσημος ἰαμδιώς (= 2), ἡ δί τροχαϊκή διποδία έξάσημος δακτυλικός (= \frac{1}{2}). Ή τοιαύτη λοιπόν ρύθμική μεταδολή λίγεται ύπό τῶν παλαιών τεγνικών ἀνάκλασις, οὕτω κληθείσα κατά τὸν σχολιαστόν τοῦ Ποριστίωνος σελ. 195 W. αδιά τὸ ἐν ὀργάσει ἀνακλασιμόν μελων γίνεοθαι». Κατά ταῦτα λοιπόν οἱ μετρικοὶ διακρίνουσι δύο είδη ἱωνικών μέτρων, τὰ καθαρὰ ἰωνικά καὶ τὰ ἐπίμικτα πρός τὰς τροχαϊκάς διποδίας. Καὶ τὰ μὶν καθαρὰ περίγουσι μόνον ἱωνικούς ποδας, τὰ δὲ ἐπίμικτα ἤ ἀνακλώμενα καὶ ἀνάκλασι ήτοι τροχεϊκήν συζυγίαν οἰον τὸ δίμετρον τὸ μὲν κα-θαρὸ ἔχει τὸ σγήμα τόδι

τό δὲ ἀνακλώμενον τόδε

Σχηματίζονται δὲ τὰ ἀνακλώμενα δίμετρα συνήθως μὲν ἀκατάληκτα, σπανιώτερον δὲ καταληκτικά

οἰον Πέρσ. 107 πάλεδα τ' ἀναπάσεις. Οι. Τ. 1210 άλοκες φίρειτ, τάλας, καὶ τὸ τελικόν κόλον τοῦ καλουμένου Γαλλιάμβου. Το δὲ ἀνακλώμενον τρίμετρον ἔχει τὸ σχήμα τόδε

Σικελόν κότταβον άγκύλη παίζων ('Ανακρ. 53), η τόδε

από μοι θανείν γένοιτ' οὐ γὰο ἀν ἄλλη ('Ανακρ. 50). χρονίους τ' έτῶν παλαιῶν ἐνιαυτοὺς ('Αριστ. Βκτρ. 347). Τστέον δὶ δτι τὸ δίμετρον ἀνακλώμενον εύρισκεται έχον καὶ τὸ βρατίον 'Αγαμ. 451 προδέκοις 'Ατρείδηις. Σρ. 303 σὸ δὲ σὕκά μ' αἰεῖς. Βάκχ. 399 κακοδού.lων παρ' ἔμαιγε φωτῶν. 537 ἔτι σοι τοῦ Βρομίου παθήσει.

Χαίου και αντί ισνικοῦ ἀπ' εγχασονος διιάμβου ως εξής.

2-002-00... 002-002... 20-002-00... 002-002... 2-002-00... 002-002... 2-002-00... 002-002...

Α'. Ίωνικά άπό μείζονος.

364. Των ἀπό μείζονος ίωνικῶν μέτρων ἐπισημότατον καὶ εὐχριστότατον εἰνετό καταληκτικὸν τετράμετρον τὸ καλούμενον Σωτάδειον (1), οδτω κληθίν ἀπό τοῦ ποιπτοῦ Σωτάδου, τοῦ ἐπισημοτάτου τῶν ποιπτοῦ Τωτάδου, τοῦ ἐπισημοτάτου τῶν ποιπτοῦ τῶν τῶν Τωνκῶν λόγων, ἐν οξι ἐγίνιτο χρᾶσι τοῦ μέτρου τούτου. Ἐπί τῶν πρώτων ὅπλαδη Πτολεμαίων ὑπό Σωτάδου τοῦ Μαρωνίτου ἀρξαντος, εἰτα δὶ καὶ ὑπό ᾿λλιξάνδριν τοῦ Δίτωλοῦ, Πύρπτος ἡ Πύρρου τοῦ Μιλαπόου, θιοδωρίδου, Τιμοχαχίδου, Ετνάρχου καὶ ᾿λλίξου, εδρίθη καὶ ἰγιωργίθη νίον τι εἰδος ποιήσεως, ὅπερ ἐκαλείτο ἐωνικός λόγος καὶ κυταιδολόγος. Καὶ ὑπόθειες μὲν ἀυτοῦ ἦταν ολύστες καὶ κίναιδοι, ὅπως καὶ ἐν τῆ παλαιοτέρα φλυκογγαρία, τουτίστι ἐν τοῖς μέλοι τῶν Γλαρωδάν (Διοιωδών), προφορά δὶ οὐχὶ ἡ ἐν τοῖς ποιήματι τοῦ Σίμου καὶ Δύπόδος χρήσιμος μελική, ἀλλ' ἡ ψιλή ἀπαγγαλία μετὰ πιπλαμένης μόνον ὑπορίσεως, δίου καὶ ἱωνικό λόγοι ἐκαλοῦντο τὰ ποιήματα ταῦτα, καταχρηστικῶς δὶ ἱωνικό λόγοι ἐκαλοῦντο τὰ ποιόματος καθος και ἐκαλοῦνος
(1) Περί τοῦ μέτρου τούτου πρόλ. 'Πραιστ. σελ. 36 W. Σχολ. 'Ηφαιστ. σελ. 492. Caes. Bass. σελ. 255. Mar. Victor. σελ. 431.

(?) Στράδ. 11, 648. ο ήρξε δὶ Σωτάδης μὲν πρώτος τοῦ κιναιδολογείν, ἔπειτα 'Αλέξανδρος ὁ Λίτωλός. άλλ' οδτοι μέν ἐν ψιλῷ λόγω, μετὰ μέλους δὲ Λύσις καὶ ἔτι πρότερος τούτου δ Στμος ε. 'Αριστείδ. Κοϊντιλ. 32 «ρυθμός δὲ καθ' αύτον μὲν νοείται ἐπὶ φιλής όργησεως, μετά δὲ μελους ἐν χώλοις, μετά δὲ λέξεως μόνης ἐπὶ τῶν ποιημάτων μετά πεπλασμένης ύποχρίσεως, οίον των Σωτάδου καί τινών τοιούτων ». 'Αθήν. 14, 62J d καὶ έξης « έλαρωδοί, οθς νόν τίνες Σιμωδούς καλούσιν, ώς Αριστοκλής φησιν έν πρώτω περί χορών, τῷ τὸν Μάγητα Στμον διαπρέψαι μάλλον τῶν δια τοῦ ίλαρωδείν ποιητών, συνεχώς ήμεν ἐπιραίνονται. Καταλέγει δὲ ὁ 'Λοιστοκλής καὶ τούσδε ἐν τῷ πεὸς Ινοραικές Αλαρων ლος. «Ιναλώρος, ορτος ος τρειν ο απτος τὰ γραιάλου» , Vorστόξενος δέ φησι του μέν ανδρεία και γυνακεία πρόσωπα υποκοινόμενου μαγιβόν καλεϊσθαι, τον δέ γυναικεία άνδρείοις λυσιφδόν. Τα αύτα δέ μέλη άδουσι καὶ τάκλα πάντα δ' ἐστίν ὅμοια, 'Ο δὲ ἰωνικός λόγος τὰ Σωτάδου καὶ τὰ πρό τούτου ἰωνικά καλούμενα ποιήματα, 'Αλεξάνδρου τε του Λίτωλου και Πύρητος του Μιλησίου και 'Αλέξου και άλλων τοιούτων ποιητών προφέρεται. Καλείται δὲ ούτος καὶ κιναιδολόγος. "Πκμασε δὲ έν τῷ εἴδει τούτο Σωτάδης ὁ Μαρωνίτης.... Σεμνύτερος δὲ τῶν τοιούτων ἐστὶ ποιητων ο εγαδώρος καγορήπενος, ορος λαίο αλευεζεται · · · · Ο 9ς Ιπαλώρος καγορήπενος τύμπανα έχει καὶ κύμοαλα, καὶ παντα τα περί αυτον ἐνδύματα γυναικεία σχινίζεταί τε καὶ πάντα ποιεί τα έξω κότμου, ύποχοινόμενος ποτέ μέν γυναίκα καὶ μοιχούς καὶ μαστροπούς, ποτέ δὲ άνδρα μεθύοντα καὶ έπὶ κώμον παραγινόμενον πρός τὴν ἐρωμένην. Φησί δὲ ὁ 'Αριστόξενος τὴν μὲν ίλαρφδίαν σεμνὴν οῦσαν παρά τὴν τραγφδίαν είναι,

οἱ λόγοι οὐτοι ἐκ τῆς διαλέκτου, ἢν μετεχειρίζοντο, ἐντεῦθεν δὲ καὶ το μέτρον, όπερ ή ποίησις αύτη μετεχειρίζετο, έκλήθη ἐωνικὸν πρότερον βακητιακόν καλούμενον. Οἱ ἰωνικοὶ λόγοι ἦσαν ποιήματα ἀκόλαστα, άμα δὲ καὶ κωμικά, ἄνευ όργῆς καὶ πάθους σκώπτοντα τὰς των ανθρώπων κακίας. "Εγεμον δὲ γνωμών, όθεν καὶ πρωίμως έγένετο γρησις του Σωταδείου μέτρου έν τη διδακτική των 'Ρωμαίων ποιήσει, εν ὁ παρὰ τοῖς "Ελλησι δεν εγένετο χρῆσις τοῦ μέτρου τούτου ἐν τῆ ποιήσει τῶν καλῶν χρόνων, ἀλλ' ἐν τοῖς χρόνοις τῆς παρακμής, ἀφ' οὐ έξέλιπε πᾶσα σεμνότης. "Αν δὲ τὸ Σωτάδειον μέτρον έπενούθη ύπο του Σωτάδου ή παρελήφθη ύπ' αὐτοῦ ἐκ τῆς παλαιοτέρας φλυακογραφίας της των ίλαρφδων και μαγφδων, ώς νομίζουσιν οί περί τον 'Ροσθάγιον, δέν δύναταί τις ἀσφαλώς νὰ ἰσχυρισθή. Διότι ήδύνατο μέν να γίνηται έν άμφοτέροις χρησις της αυτής διαλέκτου, τῆς ἰωνικῆς, ὅπως καὶ ἐν τοῖς όμοίαν τὴν φύσιν ἔχουσι μιμιάμβοις τοῦ Ἡρώνδου, ἄλλου δὲ μέτρου, ὅπως καὶ ἐν τοῖς μέμοις τοῦ συγ-\ γρόνου Ἡρώνδου δὲν γίνεται χρῆσις τοῦ Σωταδείου, ἀλλὰ τοῦ γωλιάμβου ή μιμίάμβου.

365. Το Σωτάδειον μέτρον γίνεται έχ της συζεύζεως δύο ίωνικών άπό μείζονος διμέτρων, τοῦ μὲν ἀχαταλήκτου, τοῦ δὶ καταληκτικοῦ, ώστε είνε ιωνικόν από μέτζονος καταληκτικόν τετράμετρον. Καὶ τέμνεται μὲν κανονικώς ἐν τῷ μέσφ, τουτάτειν ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ πρώτου κώλου, συχνά όμως δὶν πηείται ἡ τομή αὐτη. Σχηματίζεται δὶ τὸ Σωτάδειον ήτοι καθαρόν, οἰων

4-004-00|4-0048

"Πρην ποτέ φασιν Δία | τον τερπικέραυνον (Σωτάδ. παρ' Ήφαιττ. 37). ή πρός τὰ τροχαίκὰς (βάσεις ή συζυγίας) ἐπίμικτον, ὡς λέγει ὁ Ἡ-φαιστίων, οἰον

εί καὶ βασιλεὺς πέψυκας | ώς θνητὸς ἄκουσον (Σωτ.).

τήν δὶ μαγηθέιαν παρά την κοιμηθέιαν. Πολλάκες δι οί μαγηθέια κοιμικές δικοθεσιες λαδότεις δικερθήραιο κατά τήν ίδιαν ότανητη καὶ διάδεσιν. διόχει δι τοδορια ή μαγηδια από τοδ οίντι μαγικά προσφέρειδαι καί εραγικάνου (πραγικέν ανόμεια ε. 'Λούγ, Ζ΄, 2013 α «Δοιτάδης δ', ούχ δ τοῦ ιουικού ερακτών παιτιτές ὁ Μαρωνίτης ε. Προλ. αλ. Δουδάν λ. Δυκτάδης εξηκέρε φιδιάκες δτου κιναδιούς διαλέκτες Ιουικής ταλ γάσ ιδιακού λόγοι έκαλούντο οδίστον παὶ λ. Τότδου» «Ταραντόις διακρικές, δεχγήσε της παλοομένης Ιλαροτραγηθέιας, δ διστ. φλικατογραφία. Τός δι ξι νεκραμέως και γέγουν πτι σο πρώτου Πελλεμαίου. Αράπατα δι αυτόν συμπιά ταρικά λίτ γ Η ἀνάχλασις δὲ αὕτη εἰνε συχνοτάτη ἐν τῷ μέτρῳ τοὑτῷ καὶ παντὸς ἄλλου ἰωνικοῦ μέτρου συχνοτέρα. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τροχαϊκὴ συζυγία δύναται νὰ παραλαμβάνηται εἰς τὴν α΄, δ΄ ἡ γ΄ χώραν, ἡ συχρόνως εἰς τὴν α΄ καὶ β', τὴν α΄ καὶ γ', τὴν β' καὶ γ', τὸν τὸ Σατάδειον λαμβάνει πλὴν τοῦ καθαροῦ καὶ τὰ ἐπόμενα σχήματα:

Παραδείγματα.

α΄. Σωκράτην ὁ κόσμος πεποί|πκεν σοφὸν είναι. πλούσιός τίς έστιν, τὸ μέ|γα πτῶμα φοδεῖται.

β΄. εί καὶ βασιλεύς πέφυκας, | ώς θνητός ἄκουσον.

γ΄. είς ούχ όσιην τρυμαλι|ην το κέντρον ώθεῖς. ήδην τ' έρατην και καλον | ηλίου πρόσωπον.

8'.

ε'. της τύχης σκοπεῖν δεῖ τὸ μέ|γιστον ὡς ἔλαττον. καὶ κακῶς ἀνεῖλεν τὸν | Σωκράτην ὁ κόσιος.

ς΄. ἐκ δενδροφόρου φάραγγος | ἐξέωσε βροντήν. ἔσθει, νέμεται, φλέγει, κρα|τεῖ, πυροῖ, μαλάσσει.

ζ΄. σαρκικόν γάρ είχε χρώτα | καὶ τὸ δέρμ' ὅμοιον.
ἡμέρας μιᾶς ἀλυπί|α μέγ' ἐστὶ κέρδος.

366. Είτα δὲ ἐπιδίχται τό Σαναδίνου μέτρον συχνὴν τὴν λύσιν τον ακαφών καὶ τὴν συναίρεσιν τὸν βραχειῶν συλλαδῶν, καὶ οὐ μόνον τὸ καθαρόν, ἀλὶὰ καὶ τὸ ἀναλλάμενον, ἀστε οὐδεὐ που άλλο τῶν παλαιῶν μέτρων εὐρίσκεται, τὸ ψό ρύψισποὺς ἔχὶ τοσαύτην ἄδιαν ὅπιν τῷ μέτρων εὐρίσκεται, τὸ ψό ρύψισποὺς ἔχὶ τοσαύτην ἄδιαν ὅπιν τῷ μέτρω τούτφ. Τὰ δὲ καθαρὰ Σωτάδια, τὰ μὴ ἔχοντα δηλαδη λύσεις καὶ συναιρέσεις, εἶν πολλή σπανιώτερα. Τδὶς δὶ παναπηρείται τὰ τὰ ἐξει ποὶ ἐκάστου τὸν τριῶν πρώτων ποδῶν δύναται ἡ ἐτέρα τῶν δύο μακρῶν νὰ λυθη, ἀμφότεροι δὶ ἄμα μόνον ἐπὶ τοῦ πρώτου ποδὸς. Πολλῷ δὲ σπανιώτερον δὶς τῆς συναιρέσεως τῶν δύο βραχειῶν ὁ ἰωνικός λαμβάνει τὸ σχῆμα τοῦ μολοσοῦ (± –), εὐρίσκεται δὶ ὁ μολοσοῦ (μον τὸν τὸν τὸν διο τον τὸν τὸν τὸν τὸν ποδὸς (Ἡραιστ. 36).

Έπι τοῦ δευτέρου ποδός ή συναίρεσες δύναται νὰ συνυπάρχη μετὰ τῆς λύσως τῆς πρώτης μακρᾶς ($4 \circ - -$), μετὰ δὶ τῆς λυσεως τῆς δευτέρας μακρᾶς ($4 \circ -$) εφήσαται μόσου τὸ ταῖς μιμήσεσε τῶν Ρωμαίων. Παραδείγματα δὲ σέρομεν τὰ ἐξῆς.

ενθ' οι μεν επ' ακραισι πυ/ραίς νέκινες εκειντο.
τίνα των παλαιών (στορι/ων θέλετ' έσακούσαι;
νόμος έστι θεός· τοῦτον ό/ει πάντοτε τίμα.
ύγιαίνειν εύχου τοῖς | θεοῖς, έξ' ὅσον ἔχεις ζᾶν.
πόδα γόνυ κοτύλην, ἀστραγά/λους, ἰσχία, μπρούς.
Έν τω Σωταδείω μέτρω ευρίσκεται προσέτι, ὅπως καὶ ἐν τοῖς ἰω-

νικοῖς ἀπ' ἐλάσσονος, καὶ τροχαῖος ἀντὶ τῶν δύο βραχειῶν.

Έπὶ τοῦ ἀπὸ μείζονος ὅμως ἰωνιχοῦ ἡ ἄδεια αύτη ἐκτείνεται καὶ εἰς τὴν ἐτέραν τῶν δύο μακρῶν, ὅτε ἡ ἄροις συναιρεῖται. Οὕτω δὲ γίνονται τὰ ἐφεξῆς τρία σχήματα.

οίον α'. ὑπὸ τοῦ γεννήτορος κό|σμου κακῶς παθόντες.

6'. δεῖ τὸν ψύσει νικώμενον | ἄδικον αὐτὸν εἰπεῖν.

6'. σείων μελίην Πηλιάδα | δεξιόν κατ' ώμον.

6'. σοι τούτο γενέσθω φίλον | , το σε μπδέν ατακτείν. γ'. παρατήρει τα πάντων καλά | , και ταύτα συ μιμού.

367. Τρήμετρα δὲ ἀπὸ μείζονος ἰωνικὰ ἀκατάληκτά τε καὶ καταληκτικὰ εὐρίσκονται ὑπὸ τῆς Σαπροῦς πεποιημένα (ἀπόσπ. 54. 53), ἀμφότερα μετ' ἀνακλάσεως:

πλήρης μεν έφαίνεθ' ά σελάνα Τὰ καταληκτικά τρίμετρα καλούνται Πραξίλλεια (Ἡφαιστ. σελ. 36. Σχολ. Ἡφαιστ. 191). 'Ωσαύτως ευρίσκομεν εν άποσπ. 76. 77. 78 τῆς Σαπφοῦς καὶ ἀκατάληκτα τεεράμετρα, οἶον

εὐμορφοτέρα Μνασιδίκα τᾶς ἀπάλας Γυρίννως.

'Ο δ' Ήφαιστίων (σελ. 36 W.) μνημονεύει και άκατάληκτον δίμετρον, τὸ Κλεομάχειον καλούμενον, οΐον

> τίς την ύδοίην ψηών εψόδησ'; ενώ πίνων.

'Ω; έκ του παραδείγματος τούτου είκάσαι, τὸ μέτρον τοϋτο ἐπιδέ-Χεται ἀνάκλασιν, ἔχει δὲ κανονικώς συγερημένην τὴν ἄρσιν κατά τὴν δευτέραν χώραν.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ μέτρα, τά τε τρίμετρα καὶ τὰ ἀκατάληκτα τετράμετρα καὶ τὰ δίμετρα, ὡν χρῆσιν ἐποιήσαντο οἱ ἀρχαῖοι λυμετοι ποιπαιτά, ἀγνοῦμιν πότερον συνείθεντο κατὰ στίχον ἡ κατὰ σόστημα (κατὰ σχέσιν), πιθανώτερον ἱδ φαίνεται τὸ ἀείκάση καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ὁ Ἡραιστίων πανταχοῦ δίστιχον φόριε ὡς παράδιεγμα. Ἡ τῶν Σωταδείων ὅμως ποιημάτων ἐκ καταληκτικών τετραμέτρων σύθεσις ότιο ἀναμφοισότητητας στιχηρά.

Β'. Ίωνικά άπ' έλάσσονος (1).

368. Των ἀπ' ελάσσονος έωνικων μέτρων, άτινα συνετθεντο κατὰ στίχον, έπισημότατον καθ' Ἡραιστίωνα (2) ἦτο τὸ τετράμετρον καταληκτικόν, οἱον τὸ τοῦ Φρυνίχου τοῦ τραγικοῦ τόδε

τό γε μην ξείνια δούσας, λόγος ώσπεο λέγεται, όλέσαι κάποτεμεῖν όξέι χαλκῷ κεφαλάν.

καί παρά Φρυνίχω τῷ κωμικῷ

ά δ' ἀνάγκα 'σθ' ἱερεῦσιν καθαρεύειν ψράσομεν.

Εχ τής χρήσεως δὲ αὐτοῦ ἐν τοῖς εἰς τὴν μητέρα τὰν θεῶν ήτοι τὴν Κυβελην ἄρμασιν καλείται καὶ μητρωακὸ ἡ γαλλιαμβικὸν μέτρου. Σύγχειται δὶ ἐξ ἐνὸς ἀκπαλλήκτου καὶ ἐνὸς καταλληκτιου διμέτρου καὶ ἐπιδίχεται ἀνάκλασιν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν κόλων τούτων, δὶὰ δὲ

Πρόλ. Ήραιστ. σελ. 37 κέ. W.Σχολ. Ήραιστ. 193. Mar. Vict. σελ. 93 Κ.
 Πρόλ. Ήραιστ. σελ. 38 κέ. Σχολ. Ήραιστ. 194. Caes. Bass. σελ. 261 Κ.
 Mar. Victor. σελ. 95 Κ. Terent. Ma. σελ. 2890. Diom. σελ. 514.

τὸν όργιαστικόν χαρακτήρα πάνυ συχνήν καὶ τὴν λύσιν καὶ συναίρισιν, ἀς δηλούσι καὶ τὰ ὑπό τοῦ "Hoxustiavoς ἐν σελ. 39 W. μνημονευόμινα "πολυθρύλητα ταῦτα παραδείγιατα", ἄτινα παρελαδεν ἐκ τοῦ Καλλιμάγου,

Γάλλαι μπτρός όρείης | φιλόθυρσοι δρομάδες, αίς εντεα παταγείται | και χάλκεα κρόταλα

- 2 0 0 0 2 - 1 - 2 0 0 0 0 2 X.

Τό δὲ ἀνακλωμενον είδος ἐγένετο πολλῷ τοῦ καθαροῦ συχνότερον ἐν τοις ὑστερον χρόνος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν μιμήσεων τῶν Ῥωμαίων πουπτῶν, ἐν αἰς μετὰ πολλῆς φειδοῦς γίνεται χρῆσις τῶν καθαρῶν κώλων(1).

Προσέτι παρατηρεί ό Ἡραιστίων (σελ. 39 W.) τὰ έξης «Καὶ τῷ βραχιναταλήκτο δὶ ᾿Ανακρέων δλα ἄραστα συνθηκε·
μεγάλφ δηθίτε μ' Ερως- Εκοψεν ἄστε χαλκεὺς
πελέκει, χειμερίη- δ' έλουσεν ἐν χαράδρη·

369. Παρὰ τό καταληκετικόν τετρέμετρον πολλήν χρήσιν έποτήντο οί παλαιοί λυρικοί καὶ τοῦ ἀκαταλήκετου τριμέτρου κατὰ στίχον

σαντο οί παλαιοί λυρικοί και τοῦ ἀκαταιθέκτου τριμέτρου κατὰ στίχον συντιθέντες, οἰον κατὰ Τριχὰν (296) ή Σαπφώ (ἀποσπ. 87. 88) καὶ ὁ ἀνακρένον (ἀποσπ. 50–54), öθεν καὶ Σαπφικόν τὸ μέτρον τοῦτο ἐκλήθη. Έσχηματίζετο δὲ ήτοι καθαρόν, οἰον τὸ τῆς Σαπφοῦς (ἀπόσπ. 83)

τί με Πανδίονις, ὅ 'ραννα χελίδων, ἢ κατὰ τοῦ ἀνακλώμενο χαρακτῆρα, οἰα τὰ τοῦ 'Ανακρίοντος ἀπό μοι θανεῖν γένοιτ' οὐ γὰρ ἀν ἄλλη λύσις ἐκ πόνον γένοιτ' οὐδαμὰ τῶνδε. Καὶ τὸ ἐξῆς τῆς Σαποοῦς (ἀπόσπ. 59)

Ψάπφοι, τί τὰν πολύολβον 'Αφροδίταν

Και τὸ ἐξῆς τοῦ ᾿Αλαμᾶνος (ἀπόσπ. 83. 84)
περισσόν· αξ γὰρ ᾿Απόλλων ὁ Λύκπος

Καὶ οι μεταγενέστεροι δὲ "Ελληνες μετεχειρίζοντο το μέτρον τοῦτο

(1) Περί τῶν γαλλιαμείκῶν τοῦ Καλλιμάχου καὶ τοῦ λόγου, δν ἔχουσι πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ Κατούλλου, πρελ. Wilamowitz - Möllendorf Hermes 1879 στλ. 194.

κατά στίχον μετ' άνακλάσεως καὶ συχνῆς συναιρέσεως τῆς άρκτικῆς άρσεως, οἰον ὁ Συνέσιος ἐν τῷ ἔκτῷ ΰμνῳ.

Τοῦ δὲ ατα. Ιηκτικοῦ τριμέτρου, όπερ ώσαύτως Σαπφικόν ἐκαλείτο,
εν μόνον σφζεται παράδειγμα παρ' Ἡραιστίωνι σελ. 40 W, ἐκ τινος
διονυσιακοῦ ἄσματος τοῦ Ἡνακρέοντος ὁ στίχος εδε (ἀπόσπ. 55).

Διονύσου σαθλαι Βασσσαρίδες.

370. Το δε άκατάληκτον ιωνικόν διμετρον, το 'Ανακρεύντειον καλούμενον (Anacreontium, Serv. 464 K.), ήτο το προσφιλίστατον μέτρον τῆς έρωτικῆς καὶ συμποτικῆς ποιήσεως καὶ συνήθως ἐσχηματίζετο μετ' ἀνακλάσεως. Πρόλ. Ἡραιστ. σελ. 40 W. «Το δε δεμετρον τὸ ἀκατάληκτον κατὰ τὸν ἀνακλώμενον χαρακτῆρα πολύ παρὰ τῷ 'Ανακρέοντί ἐστι,

παρὰ δηὖτε Πυθόμανδρον κατέδυν ἔρωτα φεύγων».

Τὰ δύο λοιπόν σχήματα αὐτοῦ ἔχευσιν Δδε.

'Αν δὲ παρ' 'Ανακρέοντι τὸ ἀκαπάληκτον τοῦτο δίμετρον ἀπετέλει τόιον αὐτοτελές μέτρον, ἀμφικθητεῖται ὑπὸ τὰν νεωτέρων μετρικῶν. Πιθανώτερον δὲ νομίζεται ὅτι παρὰ τῷ 'Ανακρέοντι ἐχρησίμει» μέτον ὡς κάλον συστήματός τινος ἐξ ὁμοίων, οἰον ἐν ἀποσπ. 62 αρξι ὑδώρ, φέρ' οἰνον, ὡς δὸ | πρὸς Ἑρωτα πυκταλίζω»: μετά καθαροῦ δὲ σχόματος κὶ ἀποσπ. 63, 11 α ἀποπίνοτις ἐν ὑμονος ». Ὠραύτως δὲ καὶ παρὰ τοῖς δραματικοῖς, οἰον 'Αριστορ. Θερμ. 10 ¼ «τἰν λαιμόνων ὁ κῶμος»: μετ' ἀλόγου δὲ συλλαθῆς ἐπὶ τοῦ δευτέρου ποδὸς ἐν στ. 123 «εάδομαι Λατώ τ' ἄνασαν», ἐπ' ἀμροτέρων δὲ ἐν στ. 111 κὲ. «γαίρε καλλίθστες ἀνάσσαν», ἐπ' ἀμροτέρων δὲ ἐν στ. 111 κὲ.

Έν τοις μεταγενεστέροις δὲ χρόνοις ἔκαστον κῶλον λαμβάνεται ὡς αὐτοτελές μέτρον, ὡς ἐν τοις λεγομένοις 'Ανακρεοντείοις, ἐν οἰς ἡ τελική συλλαθή εἶνε ἀδιάφορος καὶ ἄλλαι ἄδειαι παρεισίφρησεν εἰς τὴν στιχουργίαν, οἰον ἡ ἐν ἀρχῆ δισύλλαθος ἄραις εὐρίακτεικ καὶ συνγρημένη, καθώς καὶ ἡ πρώτη ἡ ἡ δευτέρα θίσις λέλυμένη οἱ μόνον ౘλλοτε, ἀλλα καὶ ὅταν ἡ προπγουμένη ἄραις εἰνε συνγρημένη, οἰον ἐν τὸ 'Ανακρεοντείοα 43,8 απὸ δὲ φίλιος εἶ γεωργῶν» (Ο Ο Ο Ο Ο Δ). 42,7 αχώπος φέρουσιν ὡραι» (Ο Ο Ο Δ Ο Σ, 5,5 απίνωμεν ἄβρὰ γελῶντες» (- Δ Ο Ο Ο Δ -). Οἰχὶ δὲ σπανίως ἐπιμίγυνται ἐνταύθα καὶ τὸ καθαρὸν ἰωνικὸν δίμετρον. Εὐρίσκομεν δὶ τὸ ἀνακλώμενον διμετρον καθ΄ όλον σχεδὸν τὸν Βυζαντικκὸν αἰῶνα χρήσιμον ἐν τὸ χριστιανικὴ καὶ τῷ θύραθεν ποιήσει παρὰ τε Γρηγορίω τῷ Ναζιανζηνῷ καὶ Εννετίφι (θμν. 1. 2) καὶ Ἰωκννη τῷ ἐκ Τέζης καὶ Κωνσταντίνω τῷ Σικιλῷ καὶ Σωφρονίῳ καὶ Θεοδώρῳ τῷ Προδρόμῳ. Εν τὸς μεταγενεστροις τούτοις ἀνακρουτείοις, ώσπερ καὶ ἐν τοῖς μεταγεντικής τος τούτοις ἀνακρουτείοις, ώσπερ καὶ ἐν τοῖς μεταγεντικής τος κατά τὴν συλλαθικήν ποσότητα μύθμοποιίας. Έπικρατήσαντος ἐλ ἐντελῶς τοῦ νεωτέρου τρόπου τῆς ρυθμοποιίας, τοῦ κατὰ τὴν λογικὴν τάκιν, οἰον εὐρέπομεν ἐν τῷ πολιπικὸ λέγομένῳ στίχω, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον έποιδυτο καὶ ἀνακρούτια όπως καὶ ἡμίαμδα, χωρίς δηλαδή νὰ λαμβάνηται παντελὸς τοῦ 'όνιν ἡ ποσότητ τῶν συλλαβών, ἀλλὰ μένος ὁ λογικὸς τόνος.— Περὶ ἐλ τῆς αχίσεως τοῦ ἀνακρεοντείου μέτρου πρός τὸ ἡμίαμβον πρόλ. § 347.

371. Τό δέ καταληκτικόν δίμετρον μετεχειρίσατο καθαρόν ό T_{t-} μοκρέων (ἀποσπ. 6) (1)

Σικελός κομψός ανήρ υυν τουν Α ποτί ταν ματέρ' έφα υυν τουν Α

Μετ' ἀλόγου δὲ συλλαθῆς ἐν ἀρχῷ καὶ μετὰ λύσεων εὐρίσκεται ὡς τελικὸν παρ' 'Αριστοφάνει, οἰον ἐν Θεσμοφ. 106. 119. 125.

δαίμονας έχει σεβίσαι Δοω Δου λα γέρας ίερὸν προφέρων ουώ Δου λα διανεύματα Χαρίτων

372. Έχ καθαρών καὶ ἀνακλωμένων διμέτρων ἰσγηματίζοντο καὶ μείζονε; ὑπέργειρα περίοδοι καὶ συστήματα. Έν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῶν ἀρχικῶς ἐπηρείτο συνάρεια, ὡς παρ' ᾿Αλκμῶν ἐν ἀποσπ. 85, παρ' ᾿Αλκαίῳ ἐν ἀποσπ. 85 Β. αξικ δείλνι, ἔμε πασᾶν κακοτάτων πεδέχοισαν κτλ. » καὶ παρὰ τῷ Όρατίῳ ἐν Οὐ. 3, 12, ἔνθα κατὰ μέποιν τοῦ ᾿Αλκαίου δέκα ἰσνικοὶ πόδες συνάπτονται εἰς ἐν σύστημα ῆτοι μένα ὑπέρμετρον περίοδον, παρ' ᾿Ανκκρέοντι ἐν ἀποσπ. 41, 42, 43, 51, 62, 63, 65, Καὶ ὁ παιὰν δὲ τοῦ Ἰσλλου συγκροτείται ἐκ πλειόνων ὑπερμέτρων περίοδων ἀνευ ώρισμένου ἀριθμοῦ ποδον, ἀστὰ πλειόνων ὑπερμέτρων περίοδων ἀνευ ώρισμένου ἀριθμοῦ ποδον, ἀστὰ καθείνων ὑπερμέτρων περίοδων ἀνευ ώρισμένου ἀριθμοῦ ποδον, ἀστὰ καθείνει ἐν ἐντὰνοῦνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνος ἐντὰνοῦνος ἐντὰνος ἐντ

είνε ποίτημα έξ όμοιων κατά περιορισμούς άνίσους (1). Άλλ' ώς έν 370 δ είπομεν, έν τοῖς μεταγενεστέροις Χρόνοις, Χαλαρωθείσης τῆς περιοδικῆς συναφείας, ξικαστον κώλον έχρησίμευεν ώς αὐτοτελής στίχος.

373. Αι δὶ στροφαὶ ἰσχηματίζοντο ὡς ἐξῆς αι μὶν ἐἰὐσσονες τῶν λυρικῶν καὶ δραματικῶν κυρίως οὐδιν ἄλλο ἡασν ἡ συστήματα ἀπλην ἔγοντα πὴν ούθισιου ἄπερ δὶς ἢ πλεονάκις ἀνκυκλούντο. Τοιοῦπον ἡτο τὸ προμονημονευθὶν δεκάμετρον σύστημα τοῦ 'λλακίου (ἀπόσπ 59), ὅπερ ἐρείξῆς ἐπανελαμβάνειτο πολλάκις ἀντιστροφικῶς, ὡς διαρρήδην μαρτυρεί ὁ 'Ηραιστίων ἐν σελ. 67 W. ὡδε λέγων «ἡμεις δὲ, ἐπειδη κατά δέκα ὁρώμεν αὐτό (δηλονότι τὸ παρ' λλακίω ἀσμα, οὐ ἡ ἀρχὴ ἔμε δείλαν κτλ.) συζυγίας καταμετρούμενον, κατά σχέσια αὐτό γεγράφθαι φαμέν» (πρόλ. καὶ μετρικῆς § 265). Τοιαῦπει εἶνε καὶ αι τερεκαλοια στροφαί τοῦ 'Ανακρίοντος ἐν ἀποσπ. 43 καὶ 62, εἶτα δὶ αὶ μικραὶ στροφαὶ τοῦ 'Ανακρίοντος ἐν ἀποσπ. 43 καὶ 62, αῖτα δὶ αὶ μικραὶ στροφαὶ τοῦ 'Ανακρίοντος ἐν ἀποσπ. 43 καὶ 62, αῖτα δὶ αὶ μικραὶ στροφαὶ ἐν τῷ ἐξόδφ τῶν 'Ικετίδων τοῦ Λότιχιώου στ. 1018—1026, 1022—1031, 1053—1058 καὶ αι τρέκωλοι καὶ τερεάκωλοι ἐν τῷ παρ' 'Αριστορ. Θεσμον. στ. 102 κὶ ἔσματι, αἴτινες τελιυτώσιν εἰς καταληκτικὸν δίμετρον, οἰον στ. 111 κὰ.

ΣΗΜ. Καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντίνοις εὐρίσχομεν τὰ δίμετρα ἀναχλώμενα αναιθίμενα χατὰ αὐστημα. Τὴν στρορικὴν δὲ ταὐτην σύνθεσιν εὐρίσχομεν πόσι παρ' Παάννη γραμματική Γάζης, δοτις ἐν τισι μὲν ποτήμασ αυνάπτει ἀνὰ τόσαρας 'Ανακρεύντεια, ἐν άλλοις δὲ ἀνὰ πέντε εἰς μἰαν στρορήν, πτις διὰ τῆς στιγμῆς χωρίζεται ταν ἐπομένων. 'Ο δὲ Σωρρόνιος ὁ ἐξ 'Ιεροσκλίμων (ἀχμ. κατὰ τὴν δὶ ἐκπ.) συντίθησι τὰς ἐκ τεσσάρων 'Ανακρευντείων στροράς αὐτοῦ κατ' ἀλράδητον ἐκκστη δηλακή στρορή ἄρχεται ἀπὸ ἐνὸς ἐμεζῆς γράμματος τῆς ἀλραβήτου πλὴν τοῦ η καὶ ω, ἄτινα παραλείπονται ἡ ἀντὶ μὲν τοῦ ν ἐπαναλαμδάνεται τὸ προιγρούμενον ζ, ἀντὶ δὲ τοῦ ω τὸ ψ. Μεταξῦ δὲ τῶν κατ' ἀλράδητον τούτων στρορών παρεμδάλλονται οὐχὶ καθ' ὡρισμένην τάξιν καὶ ἐκτὸς τῆς ἀλραδητικῆς τάξεως ἐπεφθεγματικὰ ὑρισμένην τάξιν καὶ ἐκτὸς τῆς ἀλραδητικῆς τάξεως ἐπεφθεγματικὰ ὑρισμένην τάξιν καὶ ἐκτὸς τῆς ἀλραδητικῆς τάξεως ἐπεφθεγματικὰ ὑρισμένην τάξιν καὶ ἐκτὸς τῆς ἀλραδητικῆς τάξεως ἐπεφθεγματικὰ

⁽⁴⁾ Ήφαιστ. σελ. 40 W. ατῷ δὲ χαθαρῷ έφθημιμερεί όλον ξάμα Τιμοχρέων συνθυπε, Σιχελός χομψὸς ἀνῆρ χτλ.»

⁽¹⁾ Πρόλ. ἀρχαιολ. ἐφημ. ἔτ. 1885 σιλ. 74 κί., ἔνθα πρώτοι ἡμεῖς ἐπραγματεύθημεν περὶ τῆς μετρίτῆς τοῦ παιᾶνος τούτου συνθέτειος. Διαγόριος οὐχὶ ὅμως ὀρθότερον ἀγ-Δυσιν αὐτόν μιθ ἡμεῖς ὁ Wilamowitz Möllendont! τν «Isyllos von Ēpidauros»,

μέρη έχ δύο ἀπ' έλάσσονος ίωνικῶν τριμέτρων συγκείμενα, κανονικῶς μετὰ τὴν ἐβδόμην συλλαβὴν τεμνομένων, οἰον 1, 38. 39

μερόπου όλλυμένων δαίμονος ξργοις ό πατής υία λόγον δώκεν άρηνειν. Αντί δί τοῦ πρώτου ἰωνικοῦ ἰδέχοντο τὰ τρίμετρα ταῦτα καὶ χορίαμδον (1), οἰον 1. 97. 98.

> öν πόλος εὐρυπέλωρ οὐ χάδεν ἔνδον, σὰ χάδεν εὐρυνόη νηδὺς ἀρίστη.

Έν τισι δὲ ποιήμασι τοῖς τριμέτροις ἐπιφέρονται προσέτι τρία 'Ανακρεόντεια. Παράδειγμα δὲ φέρομεν τὴν ἀρχὴν τοῦ πρώτου ποιήματος ἔχουσαν ὧδε

'Από πνεύματος θεοΐο έπ' ἀποστόλους μολοϋντος πυρίνην έμοὶ παράσχοις. Μαρίη, λιτῆσι γλώσσαν. Βροτέη λέγειν γιὸ δντως σφαλερόν πέψικε γλώττη, θεόπαις, τεὴν λοχείην θεόθεν βροτοΐς φανείσαν.

Γενέτης θεὸς τὰ ὅντα σοξήμ τέτευχε πάντα, αγαθάν ὅπως τε θείων ἐσαεἰ κτίσις μετάσχοι. Διὰ ὅπ κερῶν κρατίστων ἀπὸ γῆς κόνιν κομίσσας, μερόπων ἐτευξε ψύτλην μεγάλα βρονοῖς ὁπάζων.

Παρθενικής Μαρίης, έθνεα κόσμου σεμνά κυπφορίην μέλψατε πάντα. Μερόπων όλη γενέθλη, Μαρίης κλυτή κυήσει ἰεοὸν μέλος λιγαίνοις.

ΟΙ Βυζαντίνοι μετρικοί (πρέλ. σχολ. Ήραιστ. σελ. 153 κέ. W. Ήλιαν Μοναχόν ἐν Studemund aneed. σελ. 176 κέ.) διακρίνουσιν οίκους, οίοι εἰνε παρὰ Σωρρούιρ αἰ κατ' ἀλράδητον στροφεί, καὶ κουκούλια, οία εἰνε παρὰ Σωρρονίο τὰ μεταζὸ τῶν οίκον παρεμβαλλόμινα ἐπιφθεγματικὰ μέρη, ἀτινα κείνται ἐκτός τῆς ἀλράδητικῆς τῶν στροφῶν πάξεως καὶ ἐκτὸς τῆς συνεχείας τῆς διανοίας τοῦ ποτήματος, ήτις διὰ τῶν οίκων μόνον περαίνεται. Γεώργιος δὲ ὁ Γραμματικός μεταζὸ τῶν δε τεσσάρων Ανακριονεείων συγκειμένων οίκων παρεμβάλλει ἀτάκτως κουκούλλια, ότὰ μὲν ἐκ δύο, ότὲ δὲὲς

(I) Περί τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ γοριάμδου καὶ ἰωνικοῦ πρῶλ. Wilamowitz, Philol. Unters. ΙΧ, ὅστις ἐν στλ. 132 μνημοθεύτι ἐκ τοῦ 'Ανακρέοντος τὸν στίχον 37 χήλινον ἄγγος ἔχον πυθμένας ἀγγειοσελίνων.

"Απαξ δὲ παρά Σωφρονίο, τὰ τρίμετρα ἰωνικὰ ἀπό μείζονος. Πρόλ, καὶ 'Ηλίαν Μοναχόν ἐν Studemund aneod. σελ, 177. τριών 'Ανακρεοντείων, ότξ δε έκ δύο ἰωνικῶν ἀπ' ἐλάσσονος τριμέτρων συγκείμενα, καὶ ταῦτα σύχι χωρίς ἐν ἰδίῳ ἔκαστον ποιήμετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἀναμίγνοις πάντα τὰ σχήματα ταῦτα τοῦ κουκουλλίου. 'Η στρορική σύθεις ποικίλεται πολύ παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις ποιπταϊς 'Ανακρεοντείων' οἱ μέν οἰκοι εἰνε ότὲ μὲν κατ' ἀλφαδητον, ότὲ δὲ οὐχί, οὐδια δ' ἔχοσον ὡρισμένον ἀριθμόν 'Ανακρεοντείων, τό δὲ κουκούλλιον ἀποτελείται ἐκ δύο ἰωνικῶν ἀπ' ἐλάσσονος τριμέτρων, παρεμβάλλεται δὲ ότὲ μὲν καθ' ὡρισμένην χώραν ἤτοι μετὰ ὡρισμένον αφημῶν οἰκων, ἀλλοτε δὲ ἀτάκτως, δύναται δὲ καὶ παντάπασι νὰ λείπη.

Ή στροφική σύνθεσες τῶν 'Ανακρεοντείων μετίθη ὕστερον ἀπό τῆς προσφιλικής στιχουργίας εἰς τὴν τονικήν, ἐν ἡ δηλαδή ὡς βάσες τῆς ἐνθμοποιώς χρησιμείουσεν οἱ λογικοὶ τόνοι καὶ οὐχὶ ἡ ποσέτης τῶν συλλαθών, οἰον ἐν τῷ ἐξῆς τοῦ Φωτίου ποιήματι (ἀκμ. κατὰ τὴν 9 ἐκατ. 820 -891)

Από λογικών λειμώνων

σόξτης λάσωμεν άνθη

τω τοῦ αιόροῦ δεστήστου

τιμίαν στέξωμεν κόμαν.

Βασίλεὖ κράτιστε, χαίροις,

οἰκουμέντις όμμα θείον,

τῶν ἀνάκτων ὡν ἡ δόξα

τῶν βασίλελον τὸ θαῦιια.

Καὶ ἐν τῷ ἐξῆς τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος τοῦ σοφοῦ βασιλεύσαν-τος 886 - 911.

"Aga at (c y ties v as log c

e' v du at poèt il e Zeèvigou

ataquataic à atoides

atoid at ties

atoid at ties

atoid at ties

atoid at ties

atoid atoides

atoid atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

atoid

Ένταύθα τοῖς 'Ανακριοντείοις (ἀνακλωμένοις) ἐπιμίγνυνται καὶ ἀλλα σχήματα, ἐν μὲν καθαρὸν ἰωνικὸν δίμετρον, πλείονα δὶ ἔχοντα ἐν τῆ πρώτη χώρα χορίαμεδον καὶ διίκμεδον. Καὶ παρὰ μὲν Φωτίω οὐδὲν ὑπάρχει κοικούολλιον, παρὰ δὶ τῷ Λέοντι ὡς ἐν τοῦ σχήματος μὲν δὲν διακρίνεται τῶν οἴκων, δηλούταλ δὶ ἐκ τῆς κατ' ἀλφάθητον τάξεως τῶν οἴκων. "Αξιον δὲ νὰ παρατεθώσιν ἐνταύθα καὶ 'Ανακρεόντειά τοῦ οἴκων δὶν 3 με τοῦ τοῦ ἐν τὸς τοῦ ἐν τοῦ τοῦ ἐν Τοῦ τοῦ ἐν τὸς τοῦ ἐν τοῦ τοῦ ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἀστρόφου ποτήματος τοῦ τοῦ τὸς 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἀστρόφου ποτήματος τοῦ τοῦ τοῦ ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἀστρόφου ποτήματος τοῦ ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἀντρόφου ποτήματος τοῦ ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἀντρόφου ποτήματος τοῦ ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἀντρόφου ποτήματος τοῦ ἐντρόφου ἐνθοφου ποτήματος τοῦ ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου τοῦ ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἐντρόφου ποτήματος τοῦ ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἐντρόφου ποτήματος ἐν 219 τοιοῦτων συγκιμένου ἐν 219 τοιοῦτων ἐν 219 τοιοῦτω

τοῦ Ἰωάννου Κατράρη (άκμ. κατὰ τὴν 14 ἐκατ.), ἐν ῷ σκώπτων τὸν φιλόσοφον καὶ ῥήτορα Νεόφυτον λέγει πρὸς τοῖς ἄλλοις τάδε·

Βούλει καὶ μορφιν ακοῦσαι; την μὲν γέννην ἔστι Βλάχος, 'Αλδανίτης δὲ την ὅψιν, τοῦ δὲ σώματος την θέσιν Βουλγαραλδανττοδλάχος.

374. Αί δὲ μείζονες στροφαί τῆς τε τραγωδίας καὶ τῆς κωμωδίας ἐχουαι μὰν καὶ αὐταὶ ὡς κύρια στιχεία τὰ ἰωνικὰ δίμετρα καὶ τρίμετρα, ἀλλὰ πρός τούτοις καὶ ἄλλα κῶλα ἐτερόμετρα συνήθως λογασιδικὰ ἢ χοριαμδικά, ἄτινε μελίστα χρησιμείουστν ὡς προφδικὰ ἢ χοριαμδικά, ἄτιν μελίστα χρησιμείουστν ὡς προφδικὰ ἡ ἐτοθαικὰ, ὡς ἐν Ἑπτ. Θ. 720, 1. 7. Προμ. 397. Χουρ. 323, 1. 2. 5. 792. 793. Πέρσ. 648. 651. ΟΙ. Τ. 483, 1. 2 (πρόλ. § 178). Βέχγ. 72, 1. 2. 9. Κύκλ. 495, 4. Βατρ. 324, 1. 9. 3. Έχι τοῦ μέσου δὶ τῆς στροφῆς ἀποκλείονται τὰ ἐτερογντῆ μέτρα. Ένται δὶ στροφαίς τοῦ δράματος τὰ ἰωνικὰ μέτρα χρησιμείουσι μόνον ωὸ διντεριώντα στοιχεία, ὡς ἐν λέισγ. Άγαμ. 691 = 709. 744 = 757. Σορ. Φιλ. 1175, ἔνθα ὁ Φλλαντήτια προφέρων τὸ δνομα τοίς Τροίας, τῆς πηγῆς τῶν ἐαυτοῦ παθῶν, μεταπίπτει ἐν τοῦ ἰαμεδικοῦ ὑψιμοῦ εἰς τὸν θρηνώδη ἰωνικόν, ἀχολουθοῦσι δὲ δύο δίμετρα ἀνακλώμενα:

στυγεράν Τρφάδα γαν μ' ήλπισας άξειν.

Χ. τόδε γὰρ νοῶ κράτιστον. Φ. ἀπὸ νύν με λείπετ' ἥδη.

Ol. K. 212. 'Hλ. 1058.

375. 'Ως πηγήν τοῦ ἰωνιχοῦ μυθμοῦ ὑποληπτίον τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Δήματρος καὶ τὴν πρωίμως εἰς Ἑλλάδα μετεκγθείαν τῆς Κυδέλης. Τὰ εἰθύμα δηλαδή χαρακτῆρι τῶν εἰς Διόνυσον καὶ Δήματρα ἀρμάτων προσετθη καὶ τὸ ἐκστατικὸν καὶ ὁρτην 'Ασιατικήν, καὶ οῦτως ἐκ τοῦ ὁργιαστικοῦ δηλονότι τούτου χαρακτῆρος τῆς λατρείας ἐγεννήθη τὸ ἰωνικὸν μέτρον. 'Ως δὲ φρονοῦσιν οἱ περὶ τὸν 'Ροσδάχιον (βλ. Speciel. Μετίκὸ ειλ. 333 κέ.) ὁ ἰωνικὸς μυθμός ἐγεννήθη ἐν τοῦ ἰθοφαλλικοῦ προσλαδόντος πυρεγιακὴν ἄρσιν ἐν ἀρχῆ, öθεν τὸ ἦθος τοῦ μυθμοῦ προσλαδε μείζονα κίνησιν.

2 0 2 0 2 5

Εσται δε τουτο φανερόν, εάν συστηματικώς επαναληφθή ό άνακλώ-

ανακλώμενος ἀνακλώμενος.

Κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἡ ἀνάκλασις ἀποδείκνυται προγενεστέρα τοῦ καθαροῦ σχήματος τῶν ἰωνικῶν, ψευδής δὲ ἡ δόξα ὅτι πρῶτος ὁ 'Ανακρέων είσηγήσατο την άνάκλασιν. Τούναντίον το έπίμικτον πρός τάς τροχαϊκάς εἶνε τὸ πρότερον, τὸ δὲ καθαρὸν ἰωνικὸν τὸ ὕστερον. Πιθανώς δὲ ὁ αὐλφδὸς "Ολυμπος μεταξὸ τῆς 20 καὶ 27 'Ολυμπιάδος, τουτέστι κατά τοὺς μεταξύ 'Αργιλόγου καὶ 'Αλκμᾶνος χρόνους, μετήνεγκεν είς τὴν ἐν Εὐρώπη Ἑλλάδα τὸν ἰωνικὸν ῥυθμὸν μετὰ τῆς Φρυγιστί άρμονίας, έφ' ής ούτος ήδετο. Διότι όταν ό Πλούταρχος (περί μουσ. 29) λέγη έξ άρχαίων πηγών «τὸν "Ολυμπον έκεῖνον, ὁ δὴ τὴν ἀρχὴν τῆς Ἑλληνικῆς τε καὶ νομικῆς μούσης ἀποδιδόασι,.... έξευρεῖν φασι... καὶ τὸν χορεῖον, ῷ πολλῷ κέχρηνται έν τοῖς μητρώοις», τοιούτους τροχαίους πρέπει νὰ ὑπολάβωμεν τοὺς τῶν ἀνακλωμένων ἰωνικῶν. "Εκτοτε οἱ ἰωνικοὶ ἐγένοντο προσφιλὲς μέτρον τῶν ἐκστατικῶν εἰς Διόνυσον, Δήμητρα καὶ Κυδέλην ἀσμάτων, ώς μάλιστα δηλοίται έκ των μιμήσεων της τραγωδίας καί κωμφδίας. Πλήν τούτων όμως πρωίμως έγένετο προσέτι χρήσις των ίωνικών έν τῷ ὑποργήματι καὶ έν τοῖς συμποτικοῖς καὶ έρωτικοῖς άσμασιν, άτινα είχον χαρακτήρα μαλακόν καὶ έκλελυμένον, οἰον ὑπὸ τοῦ 'Αλκμάνος, τοῦ 'Αλκαίου καὶ τῆς Σαπφοῦς (πρέλ. Ἡφαιστ. σελ. 38 W.), μάλιστα δὲ ὑπὸ τοῦ ἀνακρέοντος. Τῷ τελευταίψ ἡκολούθησε καὶ ή μεταγενεστέρα συμποτική καὶ ἐρωτική λυρική, κατὰ προτίμησιν τὰ δίμετρα ἀνακλώμενα μεταχειριζομένη, ὅπερ μέτρον διετέλεσε προσφιλές μέγρι των ύστάτων χρόνων.

Περί τῆς χρήσεως δἱ τῶν ἰωνικῶν ἐν τῆ χορικῆ λυρικῆ μαρτυρεί τὸ τοῦ Πινδάρου ἀπόσπ. 189 καὶ 203, τὸ τοῦ Σιμωνίδου 32. 37. 53, τὸ τοῦ Τιμοθέου 12, 14 καὶ τὸ τοῦ Τελέστου 5.

Τό δὲ δράμα μετεγειρίζετο τὰ ἰωνικὰ μέτρα πρώτον μὲν ἐν Διονυσιακοῖς ἄσματιν, ἄτινα είχου δργιαστικόν χαρακτῆρα. Καὶ ἐκ μὲν «Τὰς τραγωδίας τοιαῦτα πολλά παραδείγματα παρέχονται μάλιστα κἰ τοῦ Εθιριπίδου Βάκχαι, ἐν κἰς τρία εἰς Διόνυσον καὶ Κυδίλην χορικά.

ἄσματα σύγκεινται έξ ἰωνικών, ἥτοι όλόκληρα ώς έν στ. 519 κέ. ἦ ¨ τοῖς ἰωνικοῖς ἐπιφέρεται ἐν τέλει λογαοιδική στροφή ὡς ἐν στ. 64 κέ. 370 κέ. Έκ δε τής κωμφδίας ένταῦθα ἀνήκει ὁ χορός τῶν μυστῶν έν Βατρ. 324, δστις ἄρχεται ἀπὸ ἰωνικοῦ εἰς τὸν Ἰακχον ἄσματος. Καὶ τὸ τοῦ κωμικοῦ Φρυνίχου ἀπόσπ. ἀδέσπ. 15 (Ἡφ. 39 W.) « å δ' ἀνάγκα 'σθ' Ιερεῦσιν καθαρεύειν φράσομεν» φαίνεται λείψανον ἰωνικής στροφής πιθανώς έκ των μυστών αύτου. Διονυσιακόν χαρακτήρα έγει καὶ τὸ παροίνιον ἐν ταῖς τρισίν ἰωνικαῖς στροφαῖς τοῦ Κύκλωπος στ. 495 κέ. Διακρίνονται δὲ τὰ Διονυσιακὰ ταῦτα ἄσματα τῶν λοιπῶν, περί ων έφεξης ο λόγος, διὰ τοῦ μείζονος μεγέθους των στροφών. Μετρικώς δὲ χαρακτηρίζονται διὰ τῆς μεγάλης άδείας περὶ τὴν λύσιν των θέσεων και συναίρεσιν των άρσεων, ώστε προσεγγίζουσι τοϊς γαλλιαμβικοίς.-Είτα δε μετεχειρίζετο ή τραγφδία (και ή κωμφδία εν παρφδίαις) τὰ ἰωνικὰ μέτρα έν θρηνητικοῖς ἄσμασι χορικοῖς τε καὶ μονφδικοῖς, ἐν οῖς μάλιστα ἐπεπόλαζεν ἦθος μαλακὸν καὶ ἐκλελυμένον. Περί τοῦ τοιούτου εἴδους τῶν στροφῶν λέγει ὁ σχολιαστής εἰς Αἰσχ. Προμ. 128 «ό ρυθμὸς 'Ανακρεόντειός έστι κεκλασμένος πρὸς τὸ θρηνητικόν.... έχρῶντο δὲ αὐτοῖς οὐα ἐν παντὶ τόπω, ἀλλ' ἐν τοῖς θρηνητικοίς». Τοῦ εἴδους τούτου τῶν ἰωνικῶν στροφῶν, ἐν ῷ ἐπιπολάζει ἦθος στυγνόν και μελαγχολικόν, χρησιν πλείστην έποιήσατο ό Αἰσγύλος, δοτις πλήν των Εύμενίδων έν πασι τοῖς άλλοις δράμασι εύρίσκεται μεταχειρισάμενος αὐτάς, μάλιστα δὲ ἐν Πέρσαις (στ. 65 κέ. 81 κέ. 102 κέ. 648 κέ 959 κέ. Χοηφ. 323. 789). Πολλῷ δὲ ὀλιγωτέραν ὁ Σοφοκλής και Εύριπίδης, οΐον ό μεν Σοφοκλής έν Οί. Τ. 483 κέ. και έν Φιλοκτ. 1170, ὁ δὲ Εὐριπίδης ἐν Ἱκετ. 42 κέ. 55 κέ.

ς'. ΜΕΤΡΑ ΠΑΙΩΝΙΚΑ

$KE\Phi A\Lambda AION \Lambda'$.

Περί των χρητικών μέτρων.

376. 'Ως έν τῷ γενικῷ μέρει τῆς μετρικῆς εἴπομεν, ἡ Έλληνικὴ ουθμική πλήν του δακτυλικού και Ιαμβικού ρουμικού γένους είχε και τρίτον τὸ παιωνικὸν καλούμενον. Πέντε δηλαδή πρώτοι χρόνοι συντιθέμενοι ἀπετέλουν ἕνα πόδα παίωνα καλούμενον, οὐ ἡ τρίσημος θέσις πρὸς τὴν δίσημον ἄρσιν εἶχε λόγον ὡς 3:2 ἢ $1^{1}/_{2}:1$, τουτέστι τὸν τοῦ ἡμιολίου (Ο Ο Ο | Ο Ο ἢ Ο Ο | Ο Ο Ο). Τὸ κύριον δὲ μετρικόν σχήμα τοῦ πεντασήμου τούτου ποδός συνέκειτο έκ δύο λυομένων μακρών καὶ μιᾶς βραχείας. Καὶ ὅτε μὲν ἡ βραχεῖα ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο μακρῶν (Δ υ = η = υ Δ) ὁ ποὺς ἐκαλεῖτο κρητικός, έτι δὲ ἀμφίμαχρος καὶ παίων διάγυιος. ὅτε δὲ προηγείτο τῶν μακρῶν (υ - -), ὁ ποὺς ἐλέγετο βακτεῖος, πρότερον δ' ἐκαλεῖτο ἀντιβάκτειος. ότε δ' έπεφέρετο ταϊς μακραϊς (1 - 0), ό ποὺς έκαλεῖτο παλιμβάκγειος, πρότερον βακιείος καλούμενος (πρόλ. § 148 ΣΗΜ. γ΄). Έκ των τριών τούτων χυρίων σχημάτων τοῦ πεντασήμου παιωνιχοῦ ποδός έσχηματίζοντο κατά τοὺς παλαιοὺς τεχνικοὺς τρία εἴδη μέτρων παιωνικού ρυθμού, το κρητικόν (ή παιωνικόν μετά είδικωτέρας σημασίας), τὸ βαχγειαχὸν καὶ τὸ παλιμβαχγειαχόν. Περὶ τοῦ παλιμβαχγειαχοῦ ὁ Ήφαιστίων σελ. 40 W. παρατηρεί ὅτι ασπάνιόν ἐστιν, ῶστε, εἰ καἰ πού ποτε έμπέσοι, έπὶ βραχὺ εὐρίσκεσθαι». Κατὰ ταῦτα καὶ ἡμεῖς έφεξης περί των δύο πρώτων είδων των μέτρων λόγον ποιούμεθα, πρωτον μέν περί τῶν κρητικῶν, εἶτα δὲ περί τῶν βακχειακῶν, καθ' ὅσον τῶν μὲν κρητικῶν πλείστη ἐγένετο χρῆσις ἐν τῆ παλαιᾳ μουσικῆ τέχνη, τῶν δὲ βακχείων μόνον ἐν συνθέσει μετ' ἰάμδων, δηλονότι ὡς δοχμίων, καθ' έαυτοὺς δὲ σποράδην μόνον.

Πλήν τοῦ ποδικοῦ σχήματος τοῦ συγκειμένου ἐκ δύο μακρῶν καὶ μιᾶς βραχείας οἱ παλαιοἱ μετρικοὶ μνημονιεύουσι καὶ τὰ ἐξῆς τέσσαρα ποδικὰ σχήματα, ἄτινα εἰχον ρίαν μόνην μακράν, ἐκαλοῦντο δὲ κατὰ τὴν θέσιν, ἡν αὐτη κατείχε, παίων πρότος – Ο · , παίων δεύτερος – Ο · , παίων τρίτος Ο · , ο · , παίων τέταρτος Ο · . · 'Αλλ' ὁ μὲν πρῶτος καίων γίνεται διὰ τῆς λύσεως τῆς δευτέρας τοῦ κυρίου ποδὲς πίσι τοῦ κρητικοῦ μακρᾶς : 'Αμφότερα δὲ τὰ σχήματα ταῦτα καίπερ δευτερεύοντα ἐἐν δμως χρήσιμα, ὅπως καὶ ὁ ἤιθιος καλοῦμενος ὁ ἐκ τῆς λύσεως ἀμοντέρων τῶν μακρῶν γινόμενος καὶ ἐκ πένε βραχειών συλλαδων συνεστώς ε · Ο · ο · (1), μόνον δὲ δὲν ἀπετελοῦντο ἐξ αὐτῶν ἱδιχ είδη μέτρων. 'Ο δαύτερος δμως καὶ τρίτος καλούμενος παίων δύνανται νὰ υξρίσκωνται ἐνίστε ἐν χρήσει μόνον ὡς λύσεις τοῦ βακχείου καὶ παλιμδακχείου.

377. 'Ως ἐν τῷ γενικῷ μέρει ἐν τῷ περὶ ποδῶν λόγῳ εἰπομεν, τὰ καλα τοῦ παιωνικοῦ βυθμικοῦ γένους ἔχουσι μέγεθος δεκάσημον, πεντεκαιδεκάσημον καὶ πεντεκαιειασάσημον, ὧστε εἰνε διποδίαι, τριποδίαι (2) καὶ πενταποδίαι: αὶ δὲ τετραποδίαι κατὰ τοὺς παλαιούς ῥυθμικοὺς δὲν ἀποτελοῦσιν ἐν κῶλον, ἀλλὶ ἐπάναγκες νὰ διαιρῶνται εἰς δύο διποδίας. Πάντων δὲ τῶν κώλων συνηθεστάτηι εἰνε ἡ διποδία

Ή τελευταία συνήθως λαμδάνεται ώς χρητική μετά προτεταγμίνης άρσιως, ώς μαρτυρεί καὶ τό όπό τοῦ Διουυσίου (περὶ συνθ. όνομ.17) ώς βακχιιακόν (τουτέστι παλιμβακχειακόν) μυπροσεόμενον μέτρον σοί, Φοίδε, Μοῦσαί τε συμβάμεν.

Τοιαύτα δὲ μέτρα ή κωλα, τουτέστ κρητικά ἀρχόμενα ἀπ' ἄρσεως, είνε σπάνια, ή δ' ἄρσις αύτη ώς ἐπὶ τῶν ἰαμδικών είνε συλλαδή ἀδιάφορος, οἰον Λυσιστρ. 476 «ὧ Ζεϋ, τί ποτε χρησόμεθα». 1028 «ὁ δ' ἀρτος ἀπὸ χοίνικος ἱδείν μάλα νεανίας». 1062. 1047. 1193, 614. 636.

Τὰ δὲ ἐκ κρητικῶν ποδῶν καταληκτικά κῶλα καταλήγουσιν εἰς

πεντάσημον σπονδείον η τροχαίον διά την τελευταίαν αδιάφορον, ό δι ρυθμός άναπληρούτο ήται διά τονής τουτέστι διά παρεκτάσεως της προτελευταίας μακράς (Δ) ή διά προσθήκης δισήμου παύσεως έν τέλει ($-\sim \chi$), οίον Δυσίστρ, 790 χέ.

πλεξάμενος ἄρκυς, καὶ κύνα τιν' είχεν, κοὐκέτι κατῆλθε πάλιν οίκαδ' ὑπὸ μίσους.

Άλκμ. ἀπόσπ. 27. Κώλον δὲ καταληκτικόν μετὰ προτεταγμένης άρσεως είνε τὸ ἐν Λυσιστρ. 787 α κάν τοἰς δρεπιν ἄκει». Εἰρ. 490. Τῆς ἀὐτῆς καταλήξεως φαίνεται ὅτι ἐγίνετο χρῆσις ἐνίστε καὶ ἐν τῆ ἀρχῆ τοῦ κάλου, οἰον Λυσιστρ. 808 κί.

Τί-μων ῆν τις αίδρυτος αβάτοισιν έν κτλ.

Ίσως δὲ καὶ εἰς μίαν μόνην συλλαδὴν κατέληγον τὰ καταληκτικὰ ἐκ κρητικών κώλα. Πρόλ. Πινδ. 'Ολυμπ. 2 καὶ Βακχ. ἀπόσπ. 23,2.

Περί δὶ τῆς Δόσκως τῶν μακρῶν παρατηροῦμεν ὅτι τὸ μὲν κόριον σχῆμα, τὸ τοῦ κρητικοῦ ἡ ἄμφιμάκρου, ἐτηρεῖτο ἐν τῷ καταληκτικῷ ἐξαμέτρο τοῦ 'Αλκμάνος κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ 'Ηφαιστίωνος (σελ. 43 W.), ὅστις ὡς παράδειγμα φέρει τὰ ἐξῆς ἐξαμετρα,

'Αφοοδίτα μένουκ έστι, μάργος δ' Έρως οια παίς παίσδει άκο έπ' άνθη καδαίνων, εξιή μιο θίγης τῷ κυπαιρίσκο. Επιφέρει δ' αὐτόθι ὁ 'Ήφαιστίων καὶ τάδε «δεδηλώσθω δὶ ὅτι καὶ ὅλα ἄσματα κρητικό συντίθεται, ώστερ καὶ παρά Βακυγλίδη,

δ Περίκλειτε τάλλ' ἀγνούσειν μὲν οῦ σ' ἔλπομαι».
'Ο δὶ πρώτος παίων (τουτίστιν η λύσις τῆς δὶ μακραζ) εὐρίσκιται
τοὶ ταισπάφιακι τοῦ ἔιμωνίδου καὶ Βακγυλίδου, οἰχὶ σπανίως
παρὰ Πινδάρφ καὶ συγνότατα παρ' Αριστοράνει. Τὸν τοι μάλιστα
ἄσμασιν, οἰον ἐν Σρηξί στ. 1275 - 1283 — 1284 - 91, ὁ 'Αριστοφάνης σχεδόν κανονικώς μεταχειρίζεται τόν α' παίωνα μός τιχνικόν
μέσον πρός ἐπίτασιν τῆς κυήσειως. Φαίνται δὶ τοῦτο ἰδιάζον τῆ κωμφδία. 'Ο δὶ δ' παίων ἰν τῆ κοιμφδία εἶνε πολλῷ σπανιώτερος. 'Ο
δὶ ὁρθιος, ὁ ξναν δηλαδὴ λελυμένας ἀμφοτέρας τὰς μακράς, κατ
ἐξαίρεσιν εὐρίσκεται καὶ ὡς ἐπὶ το πλείστον σκοπίμως.

378. Του παιωνικού ρυθμού χρήσις κατ' άρχας εγένετο εν τοις εροίς του 'Απόλλωνος όρχηστικοίς ἄσμασι, τοις καλουμένοις ὑπορχήμασι. Συνφδά λοιπόν τῷ κεκινημένῳ ήθει τῶν ὑπορχημάτων ὁ

⁽⁴⁾ Diomed. 481, 13. 'Ανών. 'Αμόροσ. ἐν Sludemund Anecd. var. I, 239, 40. (2) 'Εν τοῖς σχολίος εἰς τὰς παιωνικάς στροράς τοῦ 'Αριστοράνους, ἄτινα ἀνάγονται εἰς τὸ' 'Πλόδωρος , ἡ διποδία καὶ τριποδία καλείται ὐέρρυθμος καὶ τρίρρυθμος. Παρὰ τῷ Μαρίφ Οὐωτιορίνη γίνεται χρῆσις τοῦν δρων τούτων ἰπτ τῶν βαχτείκη.

παιωνικός ρυθμός ήτο ένθουσιαστικώτερος (1), όπως ό ίωνικός, άνευ όμως της έκείνου μαλθακότητος καὶ ἀθυμίας, ένέφαινε δὲ μείζονα τῶν τροχαίων καὶ ἰάμδων κίνησιν καὶ θερμότητα. Καὶ ἐκ μὲν τῆς γρήσεως έν τοῖς ἄσμασι τοῦ ᾿Απόλλωνος Παιᾶνος ώνομάσθη παίων (2), έκ δὲ τῆς ἀρχαιοτάτης τοῦ ὑπορχήματος κοιτίδος, δηλονότι τῆς Κρήτης, πρητικός. Είδος δὲ τοῦ ὑποργήματος ὡς γένους λαμβανομένου ήτο ή πυρρίγη, ήτις ώσαύτως έν Κρήτη τὸ πρώτον ἀνεπτύγθη. Καὶ έν τη πυρρίχη λοιπόν ήσαν χρήσιμοι οί παίωνες, όθεν και ή εύρεσις αύτων ανάγεται είς τοὺς πυρριχιστάς Κουρήτας καὶ Κορύδαντας (3). Έκ τῆς Κρήτης δὲ λέγεται ὅτι μετήνεγκε τὸν παιωνικόν ῥυθμὸν εἰς Σπάρτην ὁ Θαλήτας, ὅστις ὡς ποιητής παιωνικῶν ὑπορχημάτων καὶ εύρετης των παιώνων λέγεται (Σχολ. είς Πυθ. 2, 127. Στράβ. 10, 4, 16). Έν Σπάρτη δὲ πλὴν τοῦ Θαλήτα, δι' οὖ ἐγένετο ἐν αὐτῆ ἡ δευτέρα μουσική κατάστασις, έθεράπευσε το ύποργημα καὶ ο Ξενόδαμος ό Κυθήριος ('Αθήν. 1, 15 d. Πλούταρχ. περί μουσ. 10) καί ό 'Αλκμάν (ἀπόσπ. 38). Καὶ οἱ κορυφαῖοι δὲ τῶν χορικῶν λυρικῶν ευρίσκονται χρήσιν του παιωνικού ρυθμού πεποιημένοι καίτοι ούχὶ με γάλην. Και τοῦ μὲν Σιμωνίδου σώζονται δύο παιωνικά ἀποσπάσματα, το μέν έξ υπορχήματος, το δὲ ἐκ παιᾶνος. Παρὰ δὲ τῷ Πινδάρφ δὲν ευρίσκονται παίωνες ἐν τοῖς ἀποσπάσμασι τῶν ὑπορχημάτων, άλλ' εν τισιν έπινίχοις ύπορχηματικόν έχουσι χαρακτήρα, οίον έν 'Ολυμπ. 2. έν Πυθ. 5. 'Ολ. 10. Έν τοῖς δύο τελευταίοις καὶ έν τῷ μεγάλφ διθυραμβικῷ ἀποσπ. 74 (53) οἱ παίωνες δὲν εἶνε καθαροί, ἀλλ' άναμίσγονται καὶ λογαοιδικά μέτρα. Περὶ δὲ τῆς γρήσεως παρὰ Βακγυλίδη πρέλ. Ἡραιστ. σελ. 43 W.- Ἐκ τῆς λυρικής παρέλαδε τὸν παιωνικὸν ρυθμὸν ή κωμφδία καὶ συχνήν ἐποιήσατο χρήσιν έν τοῖς χορικοῖς ἄσμασιν, ένίστε δὲ καὶ έν μονφδικοῖς ('Αχαρν. 971. Σφ. 1060. Είρ. 1127. Λυσιστρ. 614). Έν δὲ τῆ τραγωδία σπανίως εύρίσκονται κρητικά ἄσματα, οἰον ἐν Αἰσχ. Ἱκέτ. 419 κέ. Εύρ. 'Ορέστ. 1415 κέ.

379. Τό συνηθέστατον τῶν κρητικῶν μέτρων είνε τὸ ἀκατά. Αρκτον ετεράμετρεν, ὅπερ ὑποληπτίον ὡς ἐκ δύο διμέτρων συγκείμενον, ὅθεν καὶ τέμνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστου ἐν τῷ μέσω τῶν δύο κώλων. Οἱ κωμικοὶ μετεγειρίσαντο κὐτὸ καὶ κατὰ στίχον, οἱον ὁ ᾿Αριστοφάνης ἐν ᾿Αγαρν, 976 κἔ.

αὐτόματα πάντ' ἀγαθὰ | τῷδέ γε πορίζεται.

ούδεποτ' έγω Πόλεμον | οίκαδ' ύποδέξομαι. Πολλάκις δὶ μετεχειρίσατο αὐτό ύστερον καὶ ό 'Αλέζωιδρίνος Σιμμίας, δεστις ἔντισι μἰν ποιήμασιν, ως λέγει ό 'Ηφαιστίων (σελ. 42 W.), ἐπετήδευσε νὰ παραλαμβάνη τους πλιέστους κρυτικούς, οἰον (ἀπόσπ. 4).

μάτες ὧ πότνια, κλύθι, νυμφάν άδράν,

Δῶρι, κυμοκτύπων ἄραν' ἀλίων μυχῶν.

Έν ένὶ δὲ λύων ἀμφοτέρας τὰς τοῦ πρητικοῦ μακρὰς νὰ παραλαμβάνη τὸν ἐκ πέντε βραχειῶν παίωνα πλην τῆς τελευταίας, ἐφ' ἡς τὸν τέταρτον παραλαμβάνει παίωνα, οἴον

σέποτε Διὸς ἀνὰ πύματα | νεαρὲ κόρε νεδροχίτων. Τικὲς δὲ καὶ καθ' ἔτερον τρόπον συνετίθεσαν τὸ τετράμετρον, ώστε τρισὶ τετάρτοις παίωσι νὰ ἐπάγηται τελευταῖος ὁ κρητικός, οἶον

θυμελικάν ίθι μάκαρ | φιλοφρόνως είς έριν.

Το δὲ σπανιώτερον *καταληκτικόν τετράμετρον χρησιμε*ύει ὡς ἐπὶ τὸ πλεϊστον ὡς κατακλεὶς συστήματός τινος, οἱον ᾿Αριστοφ. Λυσιστρ. 792. "Ορν. 246

έχετε λειμῶνά τ' έρόεντα Μαραθῶ-νος.

Συχνά δε συζεύγνυνται κρητικά κωλα; και μάλιστα δίμετρα, είς μίαν υπεριετρον περίοδου, ήτις ότε μέν καταλήγει είς κώλου άκατάληκτου, ότε δε είς καταληκτικόυ (κρητικά συστήματα εξ όμοίων), οίον 'Αλκιι. άπόσπ. 38

'Αφροδίτα μεν ούκ | έστι, μάργος δ' Έρως | οία παίς παίσ - δει,

Δύο δὲ δίμετρα καὶ ἔν τρίμετρον συζεύγγυνται παρ' ᾿Αριστοφάνει ¨Ορν. 1069 κὲ α ἐρπετά τε καὶ δάκετα | πάνθ' ὅσαπερ ἔστιν ὑπ' ἐμᾶς πτέρυγος | ἐν φοναῖς ὅλλυται». Πρέλ. ᾿Αριστοφ. Εἰρ. 358 — 596. 1131 — 1163.

380. Τῆς κωμφό]ας τδια είνε τὰ τρογαιοπαιωνικά μέτρα, ἐν οἰς τρογαιλά καὶ παιωνικά κώλα συντίθυνται εἰς μίαν περίοδον. Τοιοδτον είνε τὸ τρογαιοπαιωνικόν τετράμετρον, ὅπερ ὁ ᾿Αριοτοφάνης κατὰ στίγον ἐπαναλαμβάνει ἐν Λυσιστρ. 1014 κί.

^{(1) &#}x27;Αριστείδ. Κοϊντιλ, σελ· 88 Μ. ε τους εν ημιολίου λόγω θεωρουμένους ενθουσιαστικωτέρους είναι συμδέθηκεν ν. Στραδ. 10. σελ. 480 C (συντονώτατος). 'Ανών. 'Αμέρος. εν Studem. Aneed. var. Ι, σελ. 228 (δρόμιος, ϋπορχηματικός).

⁽²⁾ Σχολ. 'Πφαιστ. A èv Studem. Anced. var. I, 128. 'Ισαάχ Μοναχός 177, 3 (= Ψευδοδράχ. 130, 6).

⁽³⁾ Σχολ. είς Πυθ. 2, 127 και Νεφ. 651. Σουίδ. « κατ' ἐνόπλιον ».

ούδὲν ἔστι θηςίον γυ|ναικὸς άμαχώτερον ούδὲ πῦρ οὐδ' ὧδ' ἀναιδης | ούδεμία πόρδαλις.

"Αλλοτε δε προηγούνται μεν τὰ κρητικὰ κῶλα, ἐπιφέρεται δε τροχαϊκόν, οΐον παρ' 'Αριστοφ. Είρ. 351 κέ.

άλλ απαλόν αν μ ίδοις και πολύ νι ώτερον απαλλαγέντα πραγμάτων. 381. Αί δὲ παιωνικαί στροφαί σπανίως μόνον συντίθενται ἐκ καθαρῶν κρητικῶν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ ἀναμίγνυνται μετὰ τῶν κρητικών κώλων καὶ τροχαϊκά. Πολλάκις δὲ μέα μόνον ἢ καὶ πλείονες περίοδοι σύγκεινται έκ κρητικών, αί δ' άλλαι είνε τρογαϊκαί. — Τὰ δέ μετρικά στοιγεία των στροφών τούτων είνε το κρητικόν δίμετρον, ότε μεν ακατάληκτον, ότε δε καταληκτικόν, και το τρίμετρον είτα τό τροχαϊκόν δίμετρον (τετραποδία) μετ' άλόγων άρσεων. Ώς έπὶ τὸ πλείστον δε τά τε κρητικά και τά τροχαϊκά κώλα άποτελούσιν ύπερμέτρους περιόδους. Καὶ ἡ μὲν τομὴ μεταξύ τῶν κώλων εἶνε μὲν συγνή, οὐγὶ ὅμως ἀπαραίτητος. Τὴν δὲ λύσιν ὁ μὲν κρητικὸς ἐπιδέγεται συχνότερον έπὶ τῆς δευτέρας μακρᾶς, οἱ δὲ τροχαῖοι ἀποφεύγουσιν αυτήν. 'Αντιστροφικώς δ' άνταποδίδονται άλλήλοις ό πρώτος παίων και ό κρητικός, ὡς ἐν ᾿Αχαρν. 218 και 233, 290. 291. 295 καὶ 339. 340. 342, ὁ τέταρτος παίων τῷ κρητικῷ, ὡς ἐν Εἰρ. 359. 398. 599. "Ορν. 1065, καὶ ὁ τέταρτος τῷ πρώτῳ παίωνι, ὡς ἐν 'Αχαρν. 301 και 346, Σφ. 339 και 370. Ένιστε δὲ και ἡ τροχαϊκὴ διποδία άνταποδίδοται παίωνι καὶ κρητικῷ, ὡς ἐν Σφηζὶ στ. 410 xal 468, 417, 472. Eig. 350, 388, 351, 390, Augistp. 785,809. 788. 811. Ως ίδίωμα δὲ τῶν στροφῶν τούτων παρατηρεῖται ὅτι ἐν τῷ τέλει ὁ παρατέλευτος ποὺς εἶνε σχεδὸν κανονικῷς κρητικός.

Και στροφαί μέν έκ καθαρών κρητικών συγκείμεναι είνε αι παρ' Αίσγ. 'Ικέτ. 418 = 423

εὐσεδης πρόξενος:
τὰν ξυγάδα μὶ προδῷς,
τὰν ἐκαθεν ἐκδολαῖς
5 δυσθέοις όρμέναν:
έντ. μπο Ἱόης μὶ ἐξ ἐδρᾶν πανθέων
ἐυσιασθεῖσαν, ἄ
πάν κράτος ἐχων χθονός:
γνῶδὶ δ' ὕδριν ἀνέρων

καὶ φύλαξαι κότον.

στρ. φρόντισον καὶ γενοῦ πανδίκως

Και παρ' 'Αριστοφάνει .'Αχαρν. 665 = 692.

δεθρο, Μοθο΄, έλθε φλεγυρά πυρός έχουσα μένος έντονος 'Αχαρνική. οίον έξ άνθράκων πρινίνων φέψαλος άντλατ' έρεθιζόμενος ούρια πίνι' άν έπανθρακίδες ώσι παρακείμεναι, [ύμπίδι, οί δε Θασίαν άνακυκώδι λιπαράμπικα,

οί δὲ μάττωσιν, οὖτω σοδαρὸν ἐλθὲ μέλος εὕτονον, άγροικότονον, ὡς ἐμὲ λαδοῦσα τὸν δημότην.

Μόνον δὲ ἐπωδικῶς ἐπάγονται τροχαΐοι ἐν ᾿Αριστοφ. Σφ. 1275 = 1284 ·

ἄ μακάρι' Αὐτόμενες, ῶς σε μακαρίζομεν, παίδας ἐξύτευσας ὅτι χειροτεχνικωτάτους, πρώτα μὲν ἄπασι ξίλον ἄνδρα τε σοφώτατον, τὸν κιθαρασιδότατον, ῷ χάρις ἐξέσπετο

5 τον δ' ύποκριτήν δτέρον, άργαλέον ως σοφόνείτ ' Αριφράδην πολύ τι θυμοσοφικώτατον, όντινα ποτ' ωμοσε μαθόντα παρά μηδενός, άλλ' υπό σοφίς φύσος αυτόματον έκμαθεΐν γλωτιοποιεΐν είς τα πορνεΐ εἰσίονοι' έκαστοτε.

'Αχαρν. 971 = 988. — Τρογαιοπαιωνικαί δὲ στροφαί εἶνε αἰ ἐν 'Αχαρν. 20 i = 219 καὶ 284 = 335.

1 αικ. Ἡράκλεις, τουτὶ τί ἔστι; την χύτραν συντρίψετε. χορ. δέ μὲν οὖν καταλεύσομεν, ὧ μιαρά κεφαλή. αικ. ἀντὶ ποίας αἰτίας, ὧχαρνέων γεραίτατοι;

ΧΟΡ. τοῦτ' ἐρωτῆς; ἀναίσχυντος εῖ καὶ βδελυρός, ὧ προδότα τῆς πατρίδος, ὅστις ἡμῶν μόνος σπεισάμενος εἶτα ὄύνασαι πρὸς ἔμ' ἀποδλέπειν.

2 ΔΙΚ. άντί δ' ὧν έσπεισάμην άκούσατ', άλλ' άκούσατε. ΧΟΡ. σοῦ γ' ἀκούσωμεν; άπολεῖ· κατά σε χώσομεν τοῖς λίθοις.

ΔΙΚ. μπδαμώς, ποιν άν γ' άκούσητ' άλλ' άνασχεσθ' δγαθοί.

10 ποι ούκ άνασχήσομα: μπδε λέγε μοι σύ λόγον ός μεμίσηκα σε Κλέωνος έτι μαλλον, όν κατατεμώ τοϊόν ίππεδοί καττύματα.

Kai al iv Λυσιστρ. 781 = 805, 1043 = 1059 = 1188 = 1204. $1\pi\pi$. 303 = 382. Eig. 346 = 582.

Παρά δὲ τῷ Πινδάρῳ ἐν 'Ολ. 2 τῶν παιώνων προηγείται μὲν ἄρσις ὡς ἀνάκρουσις, ἐπιφέρουται δὲ λογαοιδικά ὡς κατακλείς. Τοὺς παιωνικοὺς πόδας ὁ Μαυρέιιος Schmidt (über den Bau der Pindar. Strophe) διαιρεί ἄδι:

 άναξιορρ [μιγγες 5μ] νοι, τίνα θε | όν, τίν ή | ροια, τίνα | δ΄ ἄνδρα κελα | δήσομεν ; ή | τοι Πίσα | μέν Διός, 'Ο | λυμπιάδα | δ΄ ἔ | στασεν 'Η | ρακλέης | ἀκρθή: | να πολέμου. Θή | ρωνα δὲ τε | τραορίας | ἔνεκα νι | καφόρου | γεγω | νητέον δ΄ | πιν δίκαι | ον ξένων.

Παιωνικοῖς μέτροις καὶ τούτοις καθαροῖς καὶ μετ' οὐδενὸς έτερομέτρου στοιγείου μεμιγμένοις γέγραπται καὶ ή τῷ 1893 ά. Χ. ἔτει έν ταῖς ἐν Δελφοῖς ἀνασκαφαῖς εύρεθεῖσα ώδη εἰς ᾿Απόλλωνα, ἡς μετὰ της λέξεως του ποιήματος φέρονται έπιγεγραμμένα έπὶ του λίθου καὶ τὰ σημεία τοῦ μέλους. Ἡ ώδη αῦτη, ήτις ἐξεδόθη ἐν τῷ Bulletin de Correspondance Hellénique (17 année Aoùt - Décembre 1893 σελ. 569 κέ.) έγαρακτηρίσθη ώς ΰμνος είς τὸν 'Απόλλωνα ή ώς προσοδιακός είς αὐτὸν παιὰν ἢ καὶ ἀπλῶς ὡς παιάν. Ὑπὲρ τῆς πρώτης έκδοχής, έὰν δηλαδή ὁ ὕμνος ληφθή ἐπὶ τῆς είδικωτέρας καὶ κυρίας γρήσεως, καθ' ην ήδετο ύπὸ έστώτων, οὐδαμῶς συναγορεύει τὸ ἦθος τῶν ῥυθμῶν τῆς ψόῆς ταύτης. Βελτίονες αἱ δεύτεραι ἐκδογαί, άλλ' όμως ποθεί τις τὸ σύνηθες τοῖς παιᾶσιν ἐφύμνιον ἐὴ παιάν. "Ισως μάλλον ληπτέον την ώδην ταύτην ώς ύπόργημα, οξω μάλιστα άρμόζει τό τε γένος τοῦ ρυθμοῦ καὶ οὐγ ήκιστα αἰ πολλαὶ λύσεις τῶν μακρών, όθεν γεννάται ήθος ρυθμικόν σφόδρα κεκινημένον και τώ είδει τούτω της ποιήσεως άρμόζον. Ως έχ της δυθμιχής δε συνθέσεως. είς ην άνάγχη νῦν νὰ περιορισθώμεν, ἡ ώδη αὕτη οὕτε κατὰ στίγον ούτε κατά σγέσιν γεγραμμένη, έπειδή ούδεμίαν έγει μετρικήν καί μελικήν ἀνακύκλησιν, ἀνήκει είς τὰ ἀπολελυμένα ἄσματα καὶ εἶνε άλλοιόστροφος. Έχ τῶν ἀνομοίων δὲ ἀλλήλοις συστημάτων, ἐξ ὧν συνέκειτο καὶ εἰς ά διηρεῖτο ἡ ώδή, σώζεται εἰ μὴ ὅλον τὸ πρῶτον, ἀλλὰ τό πλείστον αὐτοῦ, πιθανώτατα δὲ μία μόνη ἐν τέλει λείπει περίοδος, ής πάνυ δυσγερής φαίνεται ή έπανόρθωσις έκ τῶν σφζομένων λειψάνων, ἐν ῷ αἰ ἄλλαι φθοραὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις μεθ' ἰκανῆς πιθανότητος άνεπληρώθησαν ύπὸ τοῦ Η. Weil. 'Ωσαύτως ἐκ τῶν σωζομένων λειψάνων τοῦ Β΄ συστήματος ἀποδαίνει ἀδύνατον καὶ μία κάν περίοδος αύτοῦ ν' ἀποκατασταθή. Τούναντίον δὲ σχεδόν πλήρες σώζεται τὸ γ΄ καὶ δ΄ σύστημα καὶ ἡ πρώτη περίοδος τοῦ ε΄ συστήματος ή τελευταία τοῦ δευτέρου τεμαχίου τοῦ λίθου. Περὶ τῶν λοιπῶν τεμαγίων ἐν ἡ καταστάσει εὐρίσκονται οὐδένα ποιούμεθα λόγον. Ελθωμεν νῦν εἰς τὴν ἀνάλυσιν έκάστου ἰδία συστήματος.

α'. σύστημα.

Τον κιθαρίσει χλυτόν παίδα μεγάλου Δείς [μίλ-ματ πα]ς άκουνφη τόνδε πάγον αφιβοροί δε ά]καιο θνατικοίς προφαίνει[κις ππ. τρ]επόσο ματικού ως επίβλεις κέρθος δε έρθομούρειε λομάνου, δετ τι[ότα βίλειον τι]ρηγιακ είδλον Βικτάν [φωλν] Δυστόν [

 $2 + 2 + 2 \cdot 5 \cdot 5 \cdot 5 \cdot 5 = \left\| \frac{40}{8} \stackrel{?}{\vdots} \frac{10}{8} \stackrel{?}{\vdots} \frac{40}{8} \right\| \frac{40}{8} \stackrel{?}{\vdots} \frac{45}{8} \left\| \frac{40}{8} \stackrel{?}{\vdots} \frac{45}{8} \right\| \frac{40}{8} \stackrel{?}{\vdots} \frac{45}{8} \right\|$

Τοῦ συστήματος δηλαδή τούτου αι σωζόμεναι περίοδοι είνε τέσσαρες, εν έξάμετρον και τρία πεντάμετρα. Και τὸ μεν έξάμετρον συνέστηκεν έκ τριών ομοίων κώλων, τουτέστι διποδιών ή διμέτρων. έκαστον δ' αὐτῶν (κατ' 'Αριστόξενον ποὺς δεκάσημος παιωνικός) άντιστοιγεί πρός τον \$+\$= 10 ρυθμόν ή περιοδικόν κώλον τής νεωτέρας μουσικής. ΑΙ δ' έπιφερόμεναι τρείς περίοδοι είνε πενταποδίαι ή πεντάμετρα καὶ κατὰ τὴν ἀργαίαν ρυθμικὴν θεωρίαν ἐκάστη άποτελεί ένα πόδα σύνθετον παιωνικόν πεντεκαιεικοσάσημον, ώστε είνε μονόχωλος, κατά δὲ τὴν νεωτέραν μουσικήν ἀποτελεί δύο ρυθμοὺς ἢ περιοδικὰ κῶλα, 🛂 καὶ 🛂. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὴν ἀργὴν τοῦ γ' κώλου τῆς α' περιόδου συνεπλήρωσα διὰ λέζεως ἀργομένης άπὸ συμφώνου (μέλθατε άντὶ τοῦ έρῶ σ' ἄτε ἢ ἀείθετε, ἄπερ ἔγραψαν άλλοι), όπως γένηται μακοά ή τοῦ προηγουμένου κώλου τελική συλλαβή διότι ἐν τῷ ποιήματι τούτω φαίνεται ἐπικρατῶν ὁ κανών (ἐξαιρέσεις δ' ευρίσκονται όλίγαι μόνον), καθ' ον τὰ κῶλα τελευτῶσιν είς τελείαν λέξιν. Δι' όμοιον δὲ λόγον καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς β΄ περιόδου τοῦ α΄ τούτου συστήματος συνεπλήρωσα έπη άντὶ τοῦ λόγια, ὅπερ ἔγραψεν ό Weil, όπως και ή περίοδος αύτη, ώσπερ πάσαι αι άλλαι, τελευτά ούγι εις δύο βραγείας άλλ' είς μίαν μακράν.

γ', σύστημα.

Ελικώ)να βαθύδενδρον αῖ λά[χετε Διός] ἐριδρόμουου θόγατρες εὐώλε[νοι], μόλε[τ]ε, συνόμαιμον Γνα Φοιοΐδον ἀιδαεῖσι μελψητε χρυσεοχόμαν, δς ἀνὰ δικορύνια Παρνασσίδος

τάσδε πεέτρας έδρανα μ[ε]τά κλυταιείς Δεελφίσιιν Κασταλίδος εοὐύδρου νάματ' ἐπινίσεται, Δελφόν άνά [πρ]ωώνα μααντειείον ἐφέπων πάγον

Τὸ σύστημα δηλαδή τοῦτο, ὅπερ καὶ διὰ τῆς ἐννοίας διακρίνεται τοῦ προηγουμένου καὶ ἐπομένου συστήματος καὶ τεκμήριον τοῦ τέλους αύτου ύπάρχει έν τη τελική συλλαδή της λέξεως πάγον, ήτις είνε άδιάφορος, σύγκειται έξ εξ περιόδων, δύο έξαμέτρων, ένὸς τριμέτρου ώς μεσφδοῦ, καὶ δύο πάλιν έξαμέτρων ἐν τέλει. Ἡ τοιαύτη δὲ σύνθεσις πολύ έχει τὸ εὕρυθμον ώς καὶ ἡ τῶν ἄλλων συστημάτων. Εἰς πόσα δὲ κῶλα διαιροῦνται τὰ έξάμετρα καὶ πρὸς τίνα ρυθμικά μεγέθη τής νεωτέρας μουσικής άντιστοιγούσι ταύτά τε καί αί μονόκωλοι τριποδίαι (τρίμετρα), εἴπομεν ἥδη ἀνωτέρω. Παρατητητέον δ' ὅμως ὅτι τὸ α΄ έξάμετρον τοῦ συστήματος τούτου ἄρχεται ἀπὸ δισυλλάδου άνακρούσεως, οια έν ουδενί άλλω μέτρω της ώδης ταύτης εύρίσκεται. Ηιθανόν δε φαίνεται ότι αί δύο αύται βραχεῖαι ἀπετέλουν τὸ τέλος άλλου ποδός προηγουμένου, πάντοτε όμως άρκτικοῦ τοῦ συστήματος τούτου, ωστε ἀναπληρωτέον ἰερὸν (ἡ ἔθρανον ἡ θᾶχον ἡ δεῦρο δ' ἡ έλθεθ') Έλικω-, και τότε ή α' περίοδος ἀποδείκνυται έπτάμετρος έξ ένὸς δηλ. τριμέτρου καὶ δύο διμέτρων συγκειμένη.

δ'. σύστημα.

[181], Δυτά μεγαλόσολος 'Λ.00ξο, εὐχαιε[1σ], σερόπλοιο ναίσσα Τριτοωνίδος δε[πεδ]ον δίραυστον άγοιος δε βαρμοσίον 'Λ.[ομαιτος αξιθέξ] νέων υπέρα τάσομον 'όμουδο δε' τον 'Λραφ' άποξο ξε' (Όλομπον ἀνακίδο[α]ται. λεγό δε λυτοός βρέμον ακίδοκοιος [μέ]λαντι όπολαν πρέκει, χοροία δε' διδύρος κάθορες ξυνογικό ἀναμέλεται.

"Ωσπερ τὰ προηγούμενα συστήματα, οῦτω καὶ τοῦτο ἔχει ἰξ ἀρχῆς μέχρι τέλους λεκτικήν συνάρειαν, τὸ τέλος δι ἀὐτοῦ ἐπὶ τὴν λέξιν ἀταμέλιταπι ἀλλοῖ ἡ μετ' ἀὐτὴν χασμωδία, διότι ἡ ἐπιφερομένη περίοδος ἡ ἀρκτική τοῦ ε΄ συστήματος α ὁ δὶ [θ]ω[ρ]ολ πρόπας ἐσμὸς 'Αθθίδα λαχ[ών]» ἀγρεται ἀπὸ φωνήεντος. "Ωσπερ δὲ πάλιν τὸ προηγούμενον τρίτον σύστημα, ἴσως δὲ καὶ τὸ πρῶτον, καθ' ἀ εἴπομεν, οῦτω καὶ τοῦτο σύγκεται ἐκ πέντε περιόδων. Είνε δὲ αὶ περιόδοι αὐτοῦ ἡ μὲν πρώτη ἐπτάμετρος, ἐκ δύο κάλων συγκειμένη, διποδίας καὶ πενταποδίας, ἡ δὲ β' καὶ γ' ἐξμιετροι, ἐκατέρα τρίκωλος, ἡ δὲ δ' καὶ ε' πεντάμετροι, ἐκατέρα μονόκωλος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ΄

Περί των βακχειακών μέτρων καί περί δοχμίων.

Α'. Πεοί των βακχειακών μέτοων.

382. Περί τῆς χρήσεως τοῦ βακχειακοῦ είδους τῶν μέτρων ὁ Ἡσαστίων, δετις είχεν ὑπ' ὁψιν πολλῷ πλείονα τῶν εἰς ἡμᾶς περιγουριένων ποιημέτων, ἀποραίνεται ἐν κερ. 13- ιδε: ατ ὁ δὲ βακχειακὸν σπάνιψι ἐστιν, ιδατε, εἰ καὶ ποῦ ποτε ἐμπέσοι, ἐπὶ βραχὸ ἐν ρἰσκεσθαι ». Ἡ ἀπόρανσις αῦτη τοῦ Ἡραιστίωνος βεθαιοῦται καὶ ὑπὸ τῆς συζομένης ποιήσεως, ἐν ἡ οἱ μόνον ολα ποιήματα δὲν εὐρίσκονται ἐκ βακχειακῶν μέτρων κατὰ στίχον συντεθιμένα, οἰδὶ μακρότεραι περικοπαί, ἀλλ ὁλίγα βακχειακὰ κολα εὐρίσκονται ἐγκατεσπαρμένα ἐν παιωνικοῖς ἄσμασι τῆς χοριαῆς λυριαῆς, μάλιστα δὲ ἐν τᾶς τῆς τραγωδίας μονφιδίας μεταξῦ δοχμίων, οῖτινες καὶ ἀυτοὶ ἐκ βακχείων ἐγεντήθησαν, καὶ μεταξῦ λογαοιδικῶν. Ὁ ἀριθμός τῶν συζομένων βακχειακῶν μέτρων, σπανίως δὲ μεταξῦ λογαοιδικῶν. Ὁ ἀριθμός τῶν συζομένων βακχειακῶν μέτρων, σταγωβάς εὐρίσκονται ἐν χωρίσις λίαν εκκυμμένος καὶ παθητικοῖς, ἐν οἱς ἐν καιρφ δλύψεως, ἐκπληξεως, δων κανημένος καὶ παθητικοῖς, ἐν οἱς ἐν καιρφ δλύψεως, ἐκπληξεως, δων κυνημένος καὶ παθητικοῖς, ἐν οἱς ἐν καιρφ δλύψεως, ἐκπληξεως, δων κανημένος καὶ παθητικοῖς, ἐν οἱς ἐν καιρφ δλύψεως, ἐκπληξεως, δων

μασμοῦ ἐκρέρονται πρὸς τὸ θεῖον ἰκετευτικαὶ προσφωνήσεις ἢ μετὰ τρόπου ἐπιφωνηματικοῦ γόνονται ἐρωπήσεις πλήρεις ἀδημονίας καὶ πάθους. Ίστέον δὲ ὅτι ἐν τἢ τραγφίδις συχνὰ ἰκμιδικὰ μέτρα ἄρχονται μὲν ἀπό βακχείων , ὁμως δὲ κατ ἔμφακον μόνον καὶ οὐχὶ καθ ὑπόσταπιν , διότι οἱ ἀχρίμενοι οὐτοι βακχείοι εἰνε ἰκμιδικαὶ ὁπποδίαι μεμειωμέναι τἢ δευπέρε ἀρσει (\lor ι ι) ΄ δθεν χρεία προσοχῆς ὅπως μὴ λαμιδάνωνται ὡς βακχείοι αὶ καπαληκτικαὶ αὐται ἰκμισικαὶ ὁπασδίαι. "Ότι δὲ καὶ τάνάπαλιν δὲν εἰνε ὁρθόν, πᾶς δηλονότι βακχείος δὲν δύναται νὰ ληφθῆ ὡς καπαληκτική ἰκμιδική ὁποδία, ὡς τινες τῶν νεωπέρων ἀπεφήναντο περὶ τοῦ βακχείου, μαρτυρεῖ οὺ μόνον τὸ ὅτι οἱ παλαιοὶ τῷ ρυθμῷ τούτω προσποιοῦτε διαρρήδην μέγος τοῦ τοἱ στι οἱ παλαιοὶ τῷ ρυθμῷ τούτω προσποιοῦτε διαρρήδην μέγος τοῦ τοἱ τοὶ τὸ ἀπὶ τῶν δοχμίων δέχονται καὶ τὴν λόσιν τῆς μακρες εἰς διο βραχείας, ὁπερ δὲν θὰ ἐγίνετο, ἀν ἦτο χρόνος τρίσημος ὡς ἐπὶ τῶν καπαληκτικών ἰαμιδικών δίποδιαν.

383. Των βακχιακών μέτρων συχνότατον μὲν εἶνε τὸ δίμετρον, οἰον Εύμ. 789 α στενάζω, τὶ ἐἐξω; » Τραχ. 890 ατίς ἡν; ἐκίς » ἐξες » Τολ. 1879 α δυνοικείς; σαραγή ». Σορ. "Πλ. 1279 α δυνοικείς; τὶ μὴν οὕ; » 'Αλκ. 92 α ὡ Παιάν, φανείης ». Εύρ. 'Ικετ. 990 ατί ἡγήςα, τὸ' ἀίγλαν ». 'Πρακλ. Μ. 879 α χορευθύντ' ἀναίλοις ». 906 ατί δρές, ὧ Διός παϊ; » Ίων. 190. Τρωάσ. 321. 587 καὶ 588. 'Όρέστ. 173. 'Ρήσ. 695.

Μετὰ δὶ τὸ δίμετρον ὡς πρὸς τὸ συχνὸν πῆς χρήσεως ἐρχεπαι τὸ τετράμετρον, οἱ ὁ Ἡφαιστίων (σελ. 43 W.) ὡς παράδειγμα φέρει τοὺς ἐξῆς στίχους ἐκ τῶν Βασσαρῶν τοῦ Αἰσχύλου (ἀπόσπ. 22 b Dind):

> ό ταῦρος δ' ἔοικεν | κυρίξειν τιν' ἀρχάν, φθάσαντος δ' ἐπ' ἔργοις | προππδήσεταί νιν.

Τοιαύτα είνε και τὰ έξῆς:

Προμ. 115 τίς ἀχώ, τίς όδμὰ | προσέπτα μ' ἀφεγγής;
 Φιλ. 396 ὅτ' ἐς τόνδ' 'Ατρειδαν | ὕβρις πᾶσ' ἐχώρει.

"Ιων. 1546 τίν' αὐδὰν ἀὐσω, | βοάσω; πόθεν μοι. Φοιν. 1536 κλύεις, ὧ κατ' αὐλὰν | ἀλαίνων γεραιόν.

Διονύσ, περί συνθ. όν. 17 τίν' άκτάν, τίν' τίλαν | δράμω; ποῖ Σπανιώτατον δὲ εἶνε τὸ τρίμετρον, οἰον [πορευθῶ;

'Αγαμ. 1081 ἀγυτᾶτ', 'Απόλλων ἐμός.

Χοηφ. 390 ποτάται, πάροιθεν δὲ πρώρας.

Φοιν. 187 Λερναία τε δώσειν τριαίνα. Βέχχ. 994 φονεύουσα λαιμών διαμπάξ.

'Ρήσ. 708 ΉΜ. τίν' άλκην, τίν' αίνεῖς: ΉΜ. Όδυσση.

Ωσαύτως οπανιώτατον είνε καί το περτείμετρον, οίον 'Επτ. 104 «τί βέξεις, προδώσεις, παλαίχθων 'Άρης, τάν τεάν γᾶν; » Έλλι. 642 · «πρός άλλαν έλαύνει θεός ξυμφοράν πάσδε κρείσσω». Δύνανται δλ παῦτα νὰ διαμεβώσι καί είς δύο, τουτέστι δίμετρον καί τρέμετρον.

Τοσαϋτα καὶ περὶ τῶν βακχειακῶν μέτρων. Ἐκ βακχείων μετ' ἰάμδων συντιθεμένων ἀποτελετται ὁ δόχμιος καλούμενος ῥυθμός, ὅθεν λέγομεν ἐνταῦθα καὶ περὶ τοῦ ῥυθμοῦ τούτου.

Β'. Περί δοχμίων.

384. Πάντες οι ρυθμοί, περί ων ἐπραγματεύθημεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, διαιρούνται κατά λόγον των άριθμων, ήτοι των άρσεων καὶ θέσεων, εἰς ρυθμούς ἴσους καὶ ἐπιμορίους (1). Τούτων οἱ μὲν πρῶτοι (οἰ δακτυλικοί) έγουσι διαίρεσιν κειμένην έν Ισότητι ήτοι τον τοῦ ίσου λόγον, οἱ δὲ δεύτεροι (ἔαμβοι, παίωνες καὶ ἐπίτριτοι) ἔγουσι λόγον έπιμόριον, τουτέστιν ή άρσις καὶ ή θέσις αὐτῶν διαφέρουσιν ἀλλήλων κατὰ μίαν μονάδα, ἔγουσι δηλ. ὡς 1:2, 2:3, 3:4. Τὰ μέρη των τελευταίων ήτοι των έπιμορίων είνε μέν άνισα άλλήλοις, ή διαφορά όμως αὐτῶν είνε οὕτω μικρά, ὥστε ό πρὸς ἄλληλα λόγοςἐλαμβάνετο όπως καὶ ἐπὶ τῶν πρώτων τῶν ἐν ἰσότητι κειμένων, τουτέστιν ώς εύθὺς ἢ όρθός, όθεν καὶ οἱ δεύτεροι ρυθμοὶ ἐκαλοῦντο όρθοί, οπως και οι πρώτοι. Πλήν τούτων όμως ή Έλληνική ρυθμική είχε καὶ ρυθμόν, οῦ οἱ ἀριθμοὶ ἔκειντο ἐν λόγφ ἐπιμερεῖ, τουτέστιν ἡ θέσις διέφερε τῆς ἄρσεως τὸ μέγεθος πλέον ἥ κατὰ μίαν μονάδα, ὅθεν καὶ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ὀρθοὺς ἐκαλεῖτο δόχμιος, τουτέστι πλάγιος. Τοιούτος είνε ὁ οκτάσημος δόγμιος υ ή ἄρσις πρὸς τὴν θέσεν είγεν ώς 3:5 ή ώς 5:3. Υπέρ τῆς θεωρίας ταύτης χυριωτάτην πηγήν έγομεν το ρυθμικόν ἀπόσπασμα, ὅπερ διεσώθη ἐν τῆ τοῦ Χοιροβοσκοῦ ἐξηγήσει εἰς τὸ τοῦ Ἡφαιστ. ἐγχειρ. εἰς κεφ. ι' (παρὰ Studemund, anecd. var. σελ. 76 κέ. Παραπλησίως δε έν τῷ Μ.

⁽⁴⁾ Περί τῆς διαφοράς τῶν ἴσων καὶ ἐπιμορίων ρυθμῶν ποιείται λόγον ὁ Αριστείδης Κοϊντιλιανός σελ. 39. Περί δὲ τῆς σημασίας τοῦ ἐπιμορίου καὶ ἐπιμεροῦς λόγου ζήτει εἰς Νικομάχ, ἀριθμ. 1, 19. 20.

έτυμολ. λ. δογμιακός). «ἐστέον γὰρ ὅτι τὸ δογμιακὸν σύγκειται ἐξ άντισπάστου καὶ συλλαδής, ὡς πρὸς τὸν μετρικὸν χαρακτήρα. Οἰ μέντοι δυθμικοί τὸ πᾶν μέτρον ώς μίαν συζυγίαν λαμβάνοντες δοχμιακόν όνομάζουσι διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν. Οι προειρημένοι ρυθμοί, ΐαμδος, παίων, ἐπίτριτος, ὀρθολ καλοῦνται· ἐν ἰσότητι γὰρ κεῖνται, καθό έκαστος των άριθμων μονάδι πλεονεκτείται. ή γάρ μονάς έστι πρός δυάδα, ή δυάς πρός τριάδα, ή τριάς πρός τετράδα. Έν δὲ τῷ δογμίω εύρίσκεται ή διαίρεσις τριάς πρὸς πεντάδα,οὐκέτι ὀρθή. Οὐτος οὖν ὁ ρυθμός οὐκ ἦδύνατο ὁρθὸς καλεῖσθαι, έπεὶ δυάδι πλεονεκτεῖται. έκλήθη οὖν δόχμιος, ἐν ῷ τὸ τῆς ἀνισότητος μεῖζον ἢ κατὰ τὴν εὐθείαν κρίνεται». Τοῖς τελικοῖς τοῦ ἀποσπάσματος τούτου λόγοις συμφωνεϊ ό 'Αριστείδης σελ. 39 λέγων αδόχμιοι δὲ ἐκαλοῦντο διὰ τὸ ποικίλον και άνόμοιον και μή κατ' εύθύ θεωρεϊσθαι τῆς ρυθμοποιίας» (κατ' εὐθὺ θεωρεῖσθαι = κατὰ τὴν εὐθεῖαν κρίνεται). Τὸ αὐτό λέγει καὶ ό Τριχάς σελ. 286 «δοχμιακόν ὀνομάζεται . . . παρ' όσον, ώς ένιοι φασι, πλάγιον τινα τον ρυθμόν έχει και ούκ ορθότατον». "Οτι δὲ ὁ δόχμιος εἶχεν οκτάσημον μέγεθος, μαρτυρεῖται προσέτι ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ σχολ. εἰς επτ. 120 «καὶ ταῦτα δὲ δοχμιακά έστι καὶ ἴσα, ἐάν τις αὐτὰ ἐκτασήμως βαίνη. Κυρίως δὲ εἶπον βαίνη: ρυθμοί γάρ είσι βαίνονται δὲ οί ρυθμοί, διαιρεϊται δὲ τὰ μέτρα, οὐχὶ βαίνεται. Πρέλ. σχόλ. είς Έπτ. στ. 100.

Υπό τούτων βεθαιούται ότι ὁ ολιτάσημος δάχμιος βαινόμενος ἰλάμβανε δύο σημεία ήτοι βυθμικούς χρόνους, μέαν δηλονότι θέσιν καὶ μέαν άρσιν. Διττοίς δὲ δηήρουν τὸν δόχμιον οἱ παλαιοὶ ήτοι εἰς τὸν πεντάσημον βακχείον καὶ τὸν τρίσημον ἰαμβον, ἡ εἰς τὸν τρίσημον ἰαμβον καὶ τὸν πεντάσημον παίωνα:

'Αμφοτέρας τὰς διαιρέσεις ταύτας μνημονεύει ὁ Φάδιος Κοιντιλιανός (instit. 9, 4, 97) « est et dochmius, qui fit ex bacchio et iambo vel iambo et cretico». Την δευτέραν δὲ ὁ Χοιροδοσκὸς ἐν Εξνηήσεως μν. χωρίφ λέγων « ἐνταῦθα οῦν δόχμιον ἡυθμόν φπαιν ἐπρώνον καὶ παίωνα πρῶτον» καὶ ὁ 'Αριστείδης εκλ. 3θ λέγων « συντύθεται ἐξ ἐμρδον καὶ παίωνος διαγίνο». Ή πρώτη ἐκδοχὴ φαίνετθυσται ἐξ ἐμρδον καὶ παίωνος διαγίνο». Ή πρώτη ἐκδοχὴ φαίνετ

ται όρθοτερα, διότι κατά την δευτέραν διν δίναται να έξηγηθη ή άλογία της παρατελεύτου συλλαθής, ην επιδέχεται ό δόχμιος, ώς μετ όλίγον όλε επωμεν, άν αι τρείς τελευταίαι συλλαθαί τοῦ δοχμίου ληφθώσιν ώς άποτελοῦσαι παίωνα. Κατά την πρώτην όμος έκδοχήν, όταν δηλ, ό δόχμιος ληφθή ώς έκ βακριτέου και ἰάμθου συντεθεμένος, ή άλογία ἀμφοτέρων των άροεων (της πρώτης και της παρατελεύτου συλλαθής) ολθό έχει τό δυσεξήγητον. Καίπες δὶ έκ δύο ἀνίσων ποδών συντιθέμενος ό ρυθμός ούτος, όμως έδαίνετο ώς είς πούς, δηλονότι σύνθετος ήτοι διποδία, καὶ ώς πᾶσα διποδία έλάμδανε καὶ αὐτὸς ἕνα κύριον τόνον (θέσιν) καὶ ἕνα δευτερεύοντα (άρσον) διδε

0. 4 - 0 1

Οἱ παλαιοί διμος μετρικοί, οἷτινες οὐδένα ἐποιοῦντο λόγον τον ἡυθμικῶν λόγων, καθ ἢν εἰγον ἀρχὴν νὰ διαιρῶσι τὰ μέτρα εἰς τετραπυλλάθους πόδας, Ιλάμβανον καὶ τὸν δόγμιον ὡς συγεείμενον ἱξ ἀντιαπόστου μετὰ συλλαθῆς (Χοιροβοσιάς μν. χ.). Ἡ ἀντισπαστικὴ ἰκδοχὴ εὐρίσκεται καὶ παρ' Ἡραιστίων τελ. 33 W., Τριχά 286, 17 καὶ Ματ. Υίνιδοτ. 88, 28 Κ. Έκ δὲ τὰν νεωτίρων ὁ μὲν Οὐεσιφάλος ἐν τῆ β΄ ἰκδ. τῆς μετρικῆς τόμ. 2 σελ. 854 παραπηρών ότι ἡ διαίροτις τοῦ οκτασήμιου δοχμίου εἰς 5 +3 είνε άρρυθμος κατὰ τὴν θεωρίαν τοῦ 'Αρτστόξινου, ὶν ὡ δ δόχμιος οῦ μόνον συγρές εἰνε ὑτῆ παλαιῷ ποιήσει, ἀλλὰ καὶ ἐν συνεχεῖ ῥυθμοποιία χρήσιμος παρὰ τε τῷ λίτχιδως καὶ τὸς λυιποῖς τραγικοῖς, λαμβάνει τὸν δόχμιον ἄλων. ωὲ θανεικαν) καταπλατικὴν δίποιδίων.

ο τ _, ο τ _ δίμετρον ἀκατάληκτον ο τ _, ο τ Λ » καταληκτικόν (δόγμιος).

Τὴν δὲ λύσιν τῆς τελικῆς μακρᾶς τοῦ δοχμίου, ἐπομένης καταλήξεως, παραμυθείται ὁ Οὐεστφάλιος ἐκ τῆς ἀναλόγου λύσεως τῆς εκλικῆς μακρᾶς τοῦ Γλικανιέου καὶ άλλων, ἦτις εὐρίσκεται παρά Πινδάρω καὶ Εὐριπίδη. Ἡ γνώμη αὖτη τοῦ Οὐεστφαλίου ἀποδείκνυται μέν σύμφωνος τοῖς δύγμασι τῆς 'Αριστοζενίου ῥυθμικῆς θεωρίας, καθ 'σσον αὖτη σώζεται, ὅμως δὲ φαίνεται τολμηρόν νὰ ζητῆ τις νὰ καινοτομῆ στηρίζωενος ταἰς καθολικαῖς ῥυθμικαῖς ἀρχαίς τοῦ 'Αριστοζενου, ἐν φὴ σωζομένη παρὰ Κοίντιλιανώ καὶ άλλοις ῥυθμικῆς θεωρία πιθανώτατα βρόγο ἱξ ἀὐτῆς τῆς τοῦ 'Αριστοζενου ῥυθμικῆς θεωρία πιθανώτατα βρόγο ἱξ ἀὐτῆς τῆς τοῦ 'Αριστοζενου ῥυθμικῆς θεωρία. Πιθατα βρόγο ἱξ ἀὐτῆς τῆς τοῦ 'Αριστοζενου ῥυθμικῆς θεωρία. Πιθατα βρόγο ἱξ ἀὐτῆς τῆς τοῦ 'Αριστοζενου ῥυθμικῆς θεωρία. Πιθατ

νώτερον δέ φαίνεται ὅτι ἡ παλαιὰ ρυθμική θεωρία δὲν ἔκρινεν ἀναγκαΐον να καθιερώση ίδιον ρυθμικόν γένος έχον λόγον ώς 5:3 ένεκα μόνου τοῦ δοχμίου καὶ διὰ τοῦτο οὐδένα ποιεῖται λόγον ὁ ᾿Αριστόξενος περί τοῦ ρυθμικοῦ τούτου λόγου ώς κανονικοῦ ἔνθα τοῦ σφζομένου ἀποσπάσματος πραγματεύεται περί γενών ποδικών, πιθανώς δὲ έποιεϊτο λόγον άλλαχοῦ καὶ τοιοῦτον, οἶον εὐρίσκομεν παρὰ τῷ Χοιροδοσκῷ καὶ τῷ Κοϊντιλιανῷ. "Ετερος δέ τις, ὁ Pickel (de versuum dochmiacorum origine. Argent. 1880), λαμβάνει τον δόγμιον ώς προκαταληκτικήν ίαμδικήν τριποδίαν μετά παρεκτάσεως δηλαδή τῆς πρώτης μακρᾶς τοῦ βακχείου εἰς χρόνον τρίσημον (υ 🗀 – υ –). Τῆ ἐκδοχῆ ταύτη πρῶτον μὲν ἐναντιοῦται ἡ παράδοσις, ἥτις τὸν βακγεΐον θέλει πόδα πεντάσημον άνήκοντα εἰς τὸ ἡμιόλιον γένος καὶ τὸ τοῦ δοχμίου μέγεθος όρίζει ὀκτάσημον, εἶτα δὲ ὅτι αί μακραὶ τοῦ δοχμίου πάσαι λύονται είς δύο βραχείας, ὅπερ δὲν ἐπιτρέπεται ἐπὶ των τρισήμων χρόνων και μάλιστα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ποδός. Καὶ ἄλλαι δέ τινες θεωρίαι προηνέχθησαν, περί ὧν περιττόν καὶ νὰ εἴπωμέν τι άρκούμενοι είς την των Κοϊντιλιανών, Φαβίου τε καὶ ᾿Αριστείδου, έκδοχὴν τοῦ δοχμίου ὡς ἐνθμοῦ μεταβάλλοντος.

385. Το κύριον μετρικόν σχήμα τοῦ δοχμίου εἶνε το ἔμπροσθεν παρατεθέν — — Πασα όμιος μακρά ἐπιδέρεται λόσιν καὶ πάσα βραχεία παρέκτασιν ήτοι ἀλογίαν. Καὶ ἔνεκα μεν τῆς ἀλογίας διακρίνονται τὰ ἐξῆς τέσσαρα σχήματα τοῦ δοχμίου, ἔν μὲν ἐκ ἡπτών συγκείμενον χρόνων, όδεν καὶ ἀρικόν ἀργιος δυνάμεθα να καλέσωμεν αὐτόν, τρια δὲ μετ' ἀλόγων χρόνων ήτοι τρεῖς ἄλογοι ἀδημιοι.

α΄) ο σος τον ματα το τος κυρώνται δικτο διάφορα σχήματα τοῦ δοχμίου, τό τε κύριον σχήμα το μπδεμίαν έχον λύσιν καὶ ίπτα σχήματα μετὰ λύσεων. Έλι τοῦ συνδυασμοῦ δὲ ἐκάστου τοῦ νόκτὸ τούτων σχημάτων μεθ ἐκάστου τῶν τεσσάρων ἄλλων σχημάτων των κατὰ τὴν ἀλογίαν διακρυομένων γεννώνται τὰ ὑπὸ τοῦ Λ. Seidler (de versibus dochmiaeis tragicorum Graecorum, Lipsiae 1811) προπαθύντα 32 σχήματα τοῦ δοχμίου, ἀν οὐχὶ πάντων εὐρίσκονται ἀσφαλῆ παραδείγματα. "Ρᾶστα δὲ λύεται ἡ πρώτη μακρά, ἐρ' ἢν πίπτει καὶ ὁ κύριος ὑψιμκὸς τόνος, ἡ δὲ δευτέρα καὶ τρίτη τότε μόνον λύεται ὡς συχνότατα, ὅτε συνυπάχει καὶ λύσις τῆς πρώτης μακράς. "Ως πρώς τὸ συχνόνατα, ὅτε συνυπάχει καὶ λύσις τῆς πρώτης μακράς. "Ως πρώς τὸ συχνόνατα, ὅτε συνυπάχει καὶ λύσις τῆς πρώτης μακράς. "Ως πρώς τὸ συχνόνα δὲ τῆς χρήσεως τὰ σχήματα τοῦ δοχμίου

διακρίνονται εἰς τέσσαρας τάξεις, ὧν ἡ μὲν πρώτη περιλαμβάνει τὰ μηδιμίαν ἔχοντα λύσιν σχήματα, ή δὶ δευτέρα τὰ τὴν πρώτην ματραν ἔχοντα λελυμένην, ἡ δὰ τρίτη τὰ πρότ τῆ πεύτη καὶ τὴν δειτέρα ἢ τρίτην μακράν ἔχοντα λελυμένην, ἡ δὰ τετάρτη, ἡ καὶ πασῶν σπανιωτάτη, τὰ μὴ ἔχοντα λελυμένην τὴν πρώτην μακράν, ἀλλὰ τὰς ἄλλας. Λέγομεν δὰ ἐφεξῆς ίδίκ περὶ ἐκάστης τῶν τεσακρων τούτων τάξεις και του τάξεων.

A' Tάξις. Έκ τῶν τεσσάρων σχημάτων τῆς τάξεως ταύτης 1. α') $0 \neq 1 = 0 = 6'$) $1 \neq 1 = 0 = 7'$) $0 \neq 1 = 1 = 8'$) $1 \neq 1 = 1 = 8'$

όσον συχνόν είνε το μετά έντων χρόνων, τοσούτον σπάνια τὰ μετ' άλόγων.

τὰ σχήματα α΄ καὶ Β΄ είνε παντάπασιν όμοταγή τῷ κυρίφ σχήματι, ίδια δὲ τὸ Β΄ πηρείται πολλάκις δὶ όλος τῆς στροφής, οἰον Ἐπτ. 692 ὡμοδακής σ' ἄγαν | ἔμερος εξοτρύ/νει πικρόκαρπον ἀν/δροκτασίαν τελείν | αἵματος οὐ θεμιστοῦ.

Αμφότερα δὶ τὰ σχήματα ἀνταποδίδονται ἀλλήλοις και τῷ κυρίφ ρητῷ δοχμίφ κανονικῶς. - Καὶ τὰ σχήματα δὲ γ΄ καὶ δ΄ εἶνε πολλῷ συγνότερα ἢ τὰ ἀνάλογα τὰ μὴ λελυμένα καὶ φιληδεί μὲν αὐτοῖς ὁ Εὐριπίδης, φέρονται δὲ τὰ δεύτερα παρ' Αἰσχίλῷ καὶ Σοροκλεί. 'Αντιστροφικῶς δὶ ἀνταποδίδονται ἀλλήλοις τι καὶ ἀμφοτέροις τοῖς ἄλλοις δοχμίοις τῆς τάξεως ταύτης, σπανίως δὶ δοχμίῳ τινὶ τῆς πρώτης τάξεως 'οἰον Φιλ. 395 απότνι', ἐπηυδώμαν» καὶ 510 αξγθις 'Ατρείδας», Τραχ. 1041 αὧ Διὸς αὐθαίμων» καὶ 1023 αὧ παῖ, ποῦ στο' ἐἰ».

Τ' Τάξις. Οι δὲ δόχμιοι, οι πλην τῆς πρώτης μακράς καὶ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ἢ καὶ ἀμφοτέρας ἔχοντες λελυμένας, οἱ μὲν ρητοί εἰνε συχνότατοι μετὰ τοὺς δοχμίους τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως, οἱ δὲ ἐλογοι σπορέδην μόνον ευβίσκονται:

Έχ των τριών ρητών σχημάτων (α΄) το μέν τρίτον (τό έχον λελυμένην τὴν πρώτην καί δευτεραν μακράν) είνε ἐπίσης εὕχρηστον παρά πάσι τοις δραματικοίς. Αντιστροφικώς δὲ ἀποδίδοται καὶ τῷ τετάρτφ ἢ πέμπτφ σχήματι ἢ τῷ δοχμίφ τῆς δευτέρας τάξεως. Τὸ δὲ
τέταρτον (4) καὶ πέμπτον (5) είνε συχνόν μὲν παρ' Ευριπίδη, ὅστις
ἰδίκ μεταχειρίζεται αυτό ἐν τῆ ἀρχῆ καὶ ἐν τῷ μέσφ τοῦ συστήματος, ἐν ῷ ἐν τῷ τέλει ἐπικρατοῦσιν ἡττον κεκινημένα σχήματα μετὰ
μιὰς ἡ οὐδεμιὰς λύσεως, οἰον

Πρακλ. Μ. 119? έμος έμος δόε γόνος | ό πολύπονος, ός έπι δόρυ γιγαντοφόνον | πλθεν σύν θεοῖ|σι Φλε γραΐον εἰς | πεδίον άσπιστάς.

'Ιφ. Τ. 808 ἄ μελέα δεινᾶς | τόλμας δείν' έτλαν | δείν' έτλαν, ἄμοι | σύγγονε. Ηαρά δ όλίγον | άπεφυγες όλεθρον ά|νόσιον έξ εμάν | δαϊχθείς χερών,

Παρὰ δὲ Αίσχύλφ καὶ Σοφοκλεῖ σπανιώτερον μέν ευρίσκεται τὸ τέταρτον, ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ πέμπτον.

Εκ δὲ τῶν ἀλόγων σχημάτων τῆς τάξεως ταύτης ήδη οἱ δόχμιοι οἱ ἔχωτες τὴν πρώτην συλλαθήν ἄλογον εἶνε σπάνοι. Δόχμιοι δὲ μετ' ἀλόγου τῆς προτελευταίας ουλλαθής εὐρίσκονται ἄπαξ ἡ δὶς ἡ μάλιστα τρὶς ἐπὶ ἐκάστου σχήματος; Δόχμιοι δὲ μετὰ δύο ἀλόγων εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ τρέτου σχήματος.

Δ' Τάξις. Οι δὲ δόχμιοι οι ἔχοντες λελυμένην τὴν δευτέραν ἢ τοίτην μακράν, οὐγὶ δὲ ἄμα καὶ τὴν πρώτην

σπανίως μόνον εύρίσκονται καὶ σχεδόν μόνον ἄνευ άλογίας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ τὸ ἔκτον σχήμα (μετὰ λελυμένης τῆς δευτέρας μακρᾶς). Τὶττον δὲ συχνὸν είνε τὸ ἔβδομον σχήμα (μετὰ λελυμένης τῆς δευτέρας καὶ τρίτης μακρᾶς). Τὸ δὲ δγδοον σχήμα (μετὰ λελυμένης τῆς δευτέρας καὶ τρίτης μακρᾶς εύρίσκεται μόνον ἐν ἐνὶ ἀσφαλεῖ παραδείτματι 'Λντιγ. 1273 «ὐεὸς τότ' ἔρα τότε » == 1296 «τίς ἄρα τίς με πότ-». Τὰ δὲ τὰν ἀλίγων δοχμίων τῆς τάξεως ταύτης εύρίσκονται παραδείγματα τοῦ μέν ἀπὸ τῆς ἀλόγου ἀρχομένου ἐπὶ τοῦ ἔκτου καὶ ὀγδόου σχήματας, τοῦ δὲ μετὰ τῆς προτελευταίας ἀλόγου ἐπὶ τοῦ ἐβδομοι, τοῦ δὲ μετὰ δὰο ἀλόγων συλλαδων ἐπὶ τοῦ ἀγόρου ἐπὶ τοῦ ἐβδομοι, τοῦ δὲ μετὰ δὰο ἀλόγων συλλαδων ἐπὶ τοῦ ἀγδου

386. ΊΙ δὲ χρῆσις τοῦ δοχμίου εἶνε σύμφωνος τῷ ἥθει αὐτοῦ.Τῷ μεταβάλλοντι δηλαδή τούτῷ ἐυθμῷ ἀρμόζει οὐχ πκιστα ὅ,τι ὁ ᾿Αριστείδης σελ. 99 Μ. λέγει καθ'ὅλου περὶ τῶν μεταβαλλόντων ῥυθμῶν·

« οἱ μέν ἐφ' ἐνὸς γένους μένοντες ἦττον χινοῦσιν, οἱ δὲ μεταβάλλοντες είς έτερα βιαίως άνθέλκουσι την ψυγήν, έκάστη διαφορά παρέπεσθαί τε καὶ όμοιοῦσθαι τῆ ποικιλία καταναγκάζοντες κτλ.» Τὸ δὲ ανω και κάτω κυμαϊνον πάθος ήτοι ή άντιθεσις μεταξύ μεγάλης ψυχικής ταραχής καὶ λιποθύμου ἀδρανείας, ἄπερ ἀποτελοῦσι τὸν κύριον ήθικὸν τῶν δοχμίων χαρακτήρα, ἐπιτείνεται ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς συσσωρεύσεως τῶν βραχέων χρόνων ἔνεκα τῆς λύσεως τῷν μακρῶν καὶ ύπο των αλόγων, των μέν ταχυτέραν καθιστάντων την άγωγήν, των δὲ βραδυτέραν καὶ ἡσυχαστικωτέραν. Γίνεται δὲ χρῆσις τοῦ δογμίου σχεδον ἀποκλειστικώς ἐν τῆ τραγωδία, ἡς εἶνε ἐν τῶν κυρίων μέτρων, καὶ μάλιστα έν μονφδικοῖς ἢ ἀμοιδαίοις ἄσμασιν ἀπὸ σκηνῆς καὶ έν κομμοίς (1), σπανίως δε μόνον έν ἄσμασι τοῦ όλου γοροῦ, ὡς έν Σοφ. Ήλ. 1384. Σπανίως δὲ οἱ δόχμιοι δὲν γρησιμεύουσιν ὡς μέτρον τῆς θρηνφδίας, άλλὰ τῆς ἐξεγηγερμένης γαρᾶς, ὡς ἐν τῷ εὐθύμφ ἄσματι έν Αίσγ. Ἱκέτ. 656 καὶ έν τῷ έπινικίῳ ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Αἰγίσθου Χοηφ. 935. 'Ωσαύτως έν 'Επτ. 78 κέ. 'Εν δὲ τῆ κωμφδία το δογμιακόν μέτρον εύρίσκεται μόνον έν παρφδίαις τραγικών μερών, ώς έν "Ορν. 1188 κέ., Θεσμ. 700, Σφηξ. 730 κέ., 'Αχαρν. 490 κέ., 566 κέ.- Ἡ δε προφορά τῶν δοχμίων ἦτο πανταχοῦ μελική, ἀκολουθουμένη ὑπὸ ζωηρᾶς ὑποκρίσεως καὶ ὀρχηστικῆς κινήσεως, ὡς περὶ τῶν ἐν 'Ορέστη 140 καὶ ἐν Βέκχ. 1169 δοχμιακῶν μερῶν μαρτυρεῖ διαρρήδην περί μέν τοῦ πρώτου ὁ Διονύσιος (περί συνθ. όνομ. 11), περί δὲ τοῦ δευτέρου ὁ Πλούταρχος (ἐν β. Κράσσου 33).

387. Ή δε σύθεσις των δοχιώων γίνεται ώς εξής εἰς μὲν δόχμιος
σπανίως μόνον εὐρίσκεται ἀποτελων ένα στίχον, πολλά δε συχνότερον
δόο, πολλάκις δὲ καὶ τρεῖς συντίθενται εἰς θεα στίχον. Καὶ μείζων
δέ τις ἀριθμός δοχμίων συντίθενται εἰς μέαν ὑτέρμετρον περίοδον άνει
δηλαδή χασμωδίας και ἀλευφόρου ἐν τῷ μέσφ. ՝Ως δὲ ἐν τοῖς ἀναπαιστικοῖς ἐξ ὁμοίων συστήμασιν, οῦτω καὶ ἐν τούτοις ἡ λεκτική συν
νάφεια διακόπτεται ἐν τῷ μέσφ δύο δοχμίων μόνον πρὸ ἐπίφωνήματος ἡ μετ' ἀυτό. Ἡ δὲ τομή μεταξύ τῶν δογμακών κάλων, οἰα
συνήθως εἰνι τὰ δίμετρα (διότι τὰ τρίμετρα ώς τεσσαρεσκαιεικοσάσημα ὑπερδαίνουσι τὸ κανονικόν μέγθος καὶ πρέπει νὰ διαμεθδασίν

⁽¹⁾ Πρόλ. σχολ. εξε Λίσχ. Έπτ. 103 «ό ρυθμός ούτος πολύς έστιν έν θρηνοδία και έπιτήδειος πρός Ορήνους και στεναγμούς».

είς δύο κώλα, μονόμετρον και δίμετρον), είνε συχνοτάτη, ούχι δίμως και άπαραίτητος.

Καὶ μονόμετρα μὲν δοχμιακὰ εὐρίσκονται μάλιστα ὡς ἐτερομετρικὰ στοιχεία ἐπφδικῶς ἄλλοις ρυθμοῖς ἐπίζευγνύμενα, οἶον ἐν Εὐρ. Φοιν. 137 «ὁμόγαμος χυρεῖ». 149 «πάνοπλος ἄμφέπει».

Δέμετρα δὲ δοχμιακά ἐν Αίσχ. Άγαμ. 1426 αμεγαλόμητις εἶ, | περίφρονα δ' ἔλακες». Σοφ. Ἡλ. 1385 αδολιόπους ἀρω|γὸς εἴσω στέγας».

Τρίμετρα δὲ δοχμιακὰ ἐν Αίσχ. Ἐπτ. 85 «ποτᾶται, βρέμει | δ' ἀμαχέτου δίκαν | ὕδατος ὀροτύπου». Πρόλ, Ἐπτ. 171 κέ., Ἱκέτ. 392 κέ., Χου. 935 κέ., Σου. Ήλ. 1387 κέ.

Συστήματα δ' έξ δρο(ων δόχμακὰ (ὑπέρμετρα) έν Εύρ. Όρέστ. 162 αδίκος άδικα τότ' ἄρ' | Γικκιν Γικκιν στόγονον ότ' έπι τρίποδι | Θέμιδος ἄρ' ἐδίκασε | ρόνον ό Λοξίας | ἰμᾶς ματέρος». Πρόλ. Λίτχ. Έπτ. 203 κί., Εύριπ. Μπό. 1528 κέ. Μετά δὶ λογανοδικοῦ τελικοῦ κόλον Δίτχ. Έπτ. 219 κέ., 6 6 κέ., 698 κέ.

388. Έν δὲ ταῖς δοχμιακαῖς στροφαῖς τὸ κύριον στοιχεῖον εἶνε τὸ δογμιακόν δίμετρον καὶ μετά τοῦτο τὸ τρίμετρον: ἐνίοτε ὅμως ὁ δοχμιακός ρυθμός χωρεί μέχρι τέλους τῆς στροφῆς ἄνευ διακοπῆς τῆς λεκτικής συναφείας Έπειδή δέ έν τῷ δογμίω συντίθενται μεταδολικώς δύο πόδες, ό μὲν τοῦ παιωνικοῦ, ὁ δὲ τοῦ ἰαμδικοῦ γένους, ἐκ τούτου έν ταϊς δοχμιακαϊς στροφαϊς δύναται έξ έκατέρου των δύο τούτων ποδικών γενών νὰ σχηματισθώσιν αὐτοτελή ἀμετάβολα ήτοι μονοειδή άνευ ρυθμικής μεταβολής κώλα. Ταῦτα δὲ τὰ τοῖς δοχμιακοῖς μέτροις καὶ ὑπερμέτροις ἐπιμιγνύμενα κῶλα ὡς περαιτέρω ἀνάπτυξις των δύο συστατικών έκάστου δοχμίου στοιχείων, άρχονται άπὸ τῆς ἄρσεως, εἶνε δηλαδή ἰαμδικὰ καὶ βακχειακά, σπανιώτερον δὲ τροχαϊκὰ καὶ κυρίως παιωνικά. Καὶ χάριν μὲν τῶν ἐν ταῖς δοχμιακαϊς στροφαϊς άναμισγομένων βακχείων καὶ παιώνων πρόλ. π. χ. Σοφ. ΊΙλ. 1384 «ἔδεθ' ὅπα προνέμεται» (κρητικόν δίμετρον). Ήλ. 1248 «οὐδέποτε λησόμενον ἀμέτερον» (χρητ. τρίμετρον). Τὰ δὲ ίαμβικά καὶ τροχαϊκά κῶλα σχηματίζονται ὅπως ἐν ταῖς ἰαμβικαῖς και τροχαϊκαϊς στροφαϊς τῆς τραγφδίας. Και έκ μέν τῶν ἰαμβικῶν συγνότατα είνε τὰ τρίμετρα καὶ αὶ τετραποδίαι, ἐκ δὲ τῶν τρογαϊκών αι τετραποδίαι. Σπανιωτέρα δὲ εἶνε ἡ ἰαμδικὴ πενταποδία, ὡς ίν Άγαμ. 1128 αἰὼ ταλαίνας κακόποτμοι τύχαι», Οί. Τ. 1339· και ή τροχαική εξαποδία, ώς εὐ 'Ορέστ. 140 εσίγα σίγα λεπτών Γχνος άρβολης». Πάννα δὶ τὰ κάλα και μέτρα ταὐτα προσλαμόζανουσι και τὸ καταληκτικών καὶ προκαταληκτικών σχήμα, προσέτε δὶ δέχονται συχνάς λύσεις και μάλιστα αι μή προκαταληκτικαὶ ιαμίκαὶ ή τροχαικαὶ τετραποδίαι καὶ τρηποδίαι, ὡς εὐ Εὐμ. 159. 161. Πέρσ. 257. 'Αγαμ. 1101. 'Επτ. 235. 'Απορεύγους δὲ τὰς ἀλόγους άρσεις πλήν τοῦ ἰαμόκιοῦ τριμέτρου, ὅπερ ὅπως ἐν ταῖς ἰαμότκαὶς στροφαίς, οῦτω καὶ ἐν ταῖς δοχμιακαῖς δέχεται ἀλογίας.— Συγνά δὶ προγγοῦνται τῶν δοχμίων καὶ ἰαμόκικαὶ μονοποδίαι (ὡς ἐπὶ ὁ πλείστου ὡς ἐπερωνήματα) καὶ διποδίαι, οἱον 'Επτ. 96 εἰώ | μάκαρες εὐεδροι», Εὐμ. 172 απαλαγενείς | δὶ Μοίρας οδίασς ». Επανιώτερον δὲ ἐπερέρονται ὡς ἐν 'Αγαμ. 1407. Πέρσ. 268 (καταληκτική διποδία.)— Προσέτι δὲ ἐπιμέγουνται καὶ λογασιδιαλ κῶλα καὶ μάλιστα ὡς ἱποβικὰ ἐν τῷ τῆτὶς τῆς στροβής, οὐν Σορ. Οἱ.Κ. 1465 α Ζεῦ ἄνα, σοὶ φω-νῶ». Αἰσγ. Επτ. 567. 688. 701. 'Ικ. 405.

"Εν τισι στροφαίς τὰ ἰαμιδικὰ καὶ τὰ δοχμιακὰ κῶλα ἀποδαίνουσιν ὁμοταγή, ἀστε αἰ στροφαὶ αὐται ἔγουσι τὸν χαρακτῆρα ἰαμιδοδογμιακῶν στροφῶν. Ένιοτε δὲ μάλιστα τὰ δοχμιακὰ κῶλα φέρῦνται τὰ διύτεκο.

Η δὲ σύνθεσις τῶν δοχμιακῶν μελῶν παρὰ μὲν τῷ Αἰσχύλῳ καὶ τῷ Σοφοκλεῖ εἶνε πάντοτε ἀντιστροφική, παρὰ δὲ τῷ Εὐριπίδη πολλαχοῦ λείπει ἡ ἀνταπόδοσις.

Παραδείγματα δὲ τῶν κυριωτίρων είδῶν τῆς συνθέσεως τῶν δοχ-

Αίσχ. Ίκέτ. 392 — 396 — 402 — 406 (χορικόν ἔσμα).

μά τι ποτ' ουν γενοίμαν υποχείριος κράτεσιν άρσενα υπαστρον δέ τοι μάχαρ όρίζομαι γάμου δυσφρονος

Ή στροφή αύτη σύγκειται έκ δοχμίων μετά τελικού κώλου λογαοιδικού.

Σοφ. Ήλ. 1384 κέ. = 1397 κέ. (χορικόν ἔσμα). στρ. ίδεθ' ὅπα προνέμεται

ό δυσέριστος αίμα φυσών "Apric. βεδάσιν άρτι δωμάτων υπόστεγοι

μετάδρομοι κακών πανουργημάτων άψυκτοι κύνες.

ώστ' ού μακράν έτ' άμμενεϊ τούμον φρενών όνειρον αίωρούμενον.

| Simple continue | Simple continue co

Ή στροφή αυτη σύγκειται έξ ἰάμδων καὶ δοχμίων μετά παιωνικοῦ προωδικοῦ.

Εύριπ. Ίρ. Τ. 842 — 849 (μονφδία). άτοπον άδοναν ελαδον, ὅ φέλαι. δέδοικα δ', ἐκ χερών με μπ πρός αθέρα άμπτάμενος ψύγη, ἱκ Κινκλοπίς ἐστία, ἰώ πατρίς. Μικήνο φέλα, χόμιν ἔχω ζόας, χάριν ἔχω τροβᾶς, ὅτι μοι συνομαίμονα τόνδε δόμοι |στν ἐξεθρέψω φάος.

 0 ≤ 0 = 0 = 1
 0 ≤ 0 = 0 = 0
 Sipatron Socymando.

 0 = 0 ≤ 0 = 0
 1 toluntano.
 Toluntano.

 0 = 0 ≤ 0 = 0
 1 toluntano.
 Toluntano.

 0 = 0 ≤ 0 = 0
 2 toluntano.
 Toluntano.

 0 = 0 ≤ 0 = 0
 3 diatron.
 Silatron.

 0 = 0 ≤ 0 = 0
 3 diatron.
 Silatron.

Ου - υυ του - υυ το δίμ. ἀναπαιστ., δίμ. ἰαμδ. Τὸ σύστημα τοῦτο είνε ἰαμβοδογμιακὸν ἀλλοιοστροφικόν.

Z', METPA EIIIEYNOETA

389. 'Ως έν τῷ γενικῷ μέρει (§ 209) εἴπομεν, ἐπισύτθετοτ μέτρον (1) καλείται το συγκείμενον έκ κώλων δύο διαφόρων φυθμικών γενών, τοῦ τε τετρασήμου δακτυλικοῦ καὶ τοῦ τρισήμου Ιαμβικοῦ, έκ κώλων δηλαδή δακτυλικών καὶ τροχαϊκών ή άναπαιστικών καὶ ίαμδικών. 'Αδιαφόρως δὲ προηγεῖται τὸ δακτυλικόν κώλον τοῦ τρογαϊκοῦ καὶ τὸ ἀναπαιστικὸν τοῦ ἰαμδικοῦ ἢ καὶ τάνάπαλιν, τουτέστι τὸ τρογαϊκόν τοῦ δακτυλικοῦ καὶ τὸ ἰαμδικόν τοῦ ἀναπαιστικοῦ. Δύνανται δὲ οὐ μόνον δύο, άλλὰ καὶ τρία ἢ καὶ πλείονα κῶλα νὰ συνάπτωνται είς εν μέτρον (ὑπέρμετρον) ἐπισύνθετον. Τὰ κῶλα ὅμως άνάγκη νὰ ἀνήκωσιν οὐχὶ εἰς τὸ αὐτὸ ρυθμικόν γένος (διότι τότε τὸ μέτρον θὰ ἦτο οὐχὶ ἐπισύνθετον, ἀλλὰ μονοειδὲς ἢ καθαρόν), ἀλλ' εἰς διάφορα. "Όπως δὲ τὰ καθαρὰ μέτρα, οῦτω καὶ τὰ ἐπισύνθετα δύνανται νὰ διακριθώσιν εἰς εἴδη ἀντιθετικά, εἰς μέτρα δηλαδή ἀργόμενα ἀπὸ τῆς θέσεως, τὰ ἐπισύνθετα δακτυλοτρογαϊκὰ ή τρογαιοδακτυλικά (άποτελούμενα δηλονότι έκ δακτυλικών καὶ τροχαϊκών ή έκ τροχαϊκών και δακτυλικών κώλων), ή ἀπό τῆς ἄρσεως, τὰ ἐπισύνθετα άναπαιστιαμβικά ή ἱαμβαναπαιστικά (άποτελούμενα δηλονότι έξ άναπαιστικών καὶ ίαμβικών ἢ έξ ίαμβικών καὶ άναπαιστικών κώλων). 'Αλλ' ή χρησις έν τη συνθέσει των στροφών δέν τηρεί την διαφοράν ταύτην, άλλα κατά βούλησιν άναμιγνύει και έπισύνθετα άντιθέτων είδων, έπικρατούσιν όμως τὰ ἀπὸ τῆς θέσεως ἀργόμενα. Ἡ δὲ άργομένη άρσις δύναται να είνε άδιάφορος, μακρά δηλαδή ή βραχεῖα συλλαβή, σπανίως δὲ μόνον δύο βραγεΐαι. Σγεδόν δὲ πάντοτε διάφορα άλλήλων έπισύνθεται συντίθενται είς μίαν στροφήν και σπανίως μόνον τὸ αὐτὸ ἐπισύνθετον μέτρον ἐπαναλαμβάνεται ἔφεξῆς κατὰ στίγον. Μετά τῶν ἐπισυνθέτων μέτρων ἀναμίσγονται καὶ κάθαρὰ μέ-

⁽¹⁾ Σχολ. Ήραιστ. σελ. 206 W. «ἐπισύνθετον δὲ το ἐκ διαφόρων ποδῶν συγκείμενον ἀσυμφώνων ἀλλήλοις κατὰ τὴν ποσότητα δισυλλάδων καί τρισυλλάδων ». Πρόλ. οιλ. 201 κ².

τρα, ίκ τοῦ αὐτοῦ δηλονότι συγκείμενα ποδός, δακτύλου (ἀναπαίστου) ή τροχαίου (ἐμιδου). Οὐάμιδο; δε παραδλάπτεται ἡ ενότης τῆς ἐξ πισυνθέτων μέτρων στροφής ἰκ τῆς τοιαύτης ἀναμίξιως καθαράν ή μονοειδών μέτρων. Διότι κατά τὸν τρόπον τοῦτον ἡ ἐπισύνθεται ἀντί νὰ γίνηται ἐν ἐνὶ καὶ τὰ αὐτὰ μέτρω, γίνεται ἐν ὁικρό-ροις μέτροις ἀκολουθοῦτικ ἀλλήλοις. Τοὐναντίον δὲ ἀποκλείεται ἡ χρῆσις μικτῶν ἡ λογαυιδικών κώλων ἡ μέτρων, ἄτινα οὐσιοδας διαξέ ἐτερογενών ποδών, δακτύλων καὶ τροχαίων ἡ ἀναπαίστων καὶ ἰάμιδων, ἀλλ ἡ σύνθειας τῶν ποδών τοῦτων γίνεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κάλου, ἐν ῷ τὰ κάλα τῶν ἐπισυνθέτου τηροῦνται πάντα καθαρά. Καὶ κατά τοῦτα οἱ ἐπισύνθετοι κόντο δακτιλοτροχαίου τὸν μιστάν τοῦταν γίνεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ καὶ καὶ τοῦταν τοῦτον γίνεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κάλου, ἐν ῷ τὰ κάλα τῶν ἐπισυνθέτου τηροῦνται πάντα καθαρά. Καὶ κατά τοῦτα οἰαφέρουσιν οἱ ἐπισύνθετοι βακτιλοτροχαίο ἡ γλογασίδακον.

Τὰ δὲ κῶλα, έξ ὧν συντίθενται τὰ ἐπισύνθετα ιμέτρα, εἶνε τὰ αὐτὰ έκείνοις, ων έγένετο μνεία έμπροσθεν έν τῷ περί δακτυλικών, ἀναπαιστικών, τροχαϊκών καὶ ἰαμδικών μέτρων λόγφ. Τοιαϋτα δὲ μάλιστα είνε έκ μέν των δακτυλικών ή άκατάληκτος τετραποδία και ή άκατάλημτος καὶ καταληκτική τριποδία: έκ δὲ τῶν ἀναπαιστικῶν ή τετραποδία, ή τε άκατάληκτος καὶ μάλιστα ή καταληκτική (παροιμιακόν): έκ δε των ιαμδικών ή τετραποδία και ή έξαποδία μετά όητων η μετ' αλόγων άρσεων' έκ δὲ τῶν τροχαϊκῶν ἡ καταληκτική τετραποδία και ή βραγυκατάληκτος, το καλούμενον έθυφαλλικόν.- Ή έκλογή, ο μετρικός σχηματισμός και ή περιοδική ένωσις των κώλων τούτων ὑπόκειται εἰς ποικίλας διαφοράς. Κατάδηλον δέ τινα διαφοράν ἀπεργάζεται ή διάφορος χρῆσις τῶν τροχαϊκῶν (ἰαμβικῶν) στοιχείων. Ταῦτα δηλαδή ότε μεν σχηματίζονται μετ' ἄρσεων ώς έπὶ τὸ πολύ η διά παντός καθαρών ήτοι ρητών και μετά μεγάλης άδείας περί την λύσιν και την γρησιν της καταλήξεως, ότε δε κανονικώς μετ' άλόγων άρσεων, σπανίων λύσεων καὶ μεγάλου περιορισμοῦ τῆς καταλήξεως. Κατά την διαφοράν λοιπόν ταύτην διεκρίθησαν ύπο τοῦ 'Ροσδαγίου και Ούεστφαλίου δύο κύριαι κατηγορίαι έπισυνθέτων, οι έπεσύνθετοι δακτυλοτρογαίοι και οι επισύνθετοι δακτυλεπίτριτοι. ή δευτέρα κατηγορία ώνομάσθη ούτως έκ τῆς μακρᾶς ἄρσεως τῶν τρογαϊκῶν καὶ ἰαμδικῶν βάσεων (ἐπιτρίτων), ήτις κυρίως γαρακτηρίζει αὐτήν. Οἱ αὐτοὶ μετρικοὶ διακρίνουσι προσέτι τὰ ἐπισύνθετα καὶ κατὰ τὸν τρόπον ή την άγωγήν, καθ' ην έκατερον γένος έξηγγέλλετο, τὰ μέν

πρώτα είνεκα της κικινημένης άγωγης καλούντες μέτρα τοῦ συσακδεικοῦ τρόπου η συσακδεικά ἐπισύνθετα, τὰ δὲ δύστερα διὰ τὴν ἡσυγασιτέραν καὶ ψυγκιῆς εἰρόγης ἐκπλεων ἀγωγὴν μέτρα τοῦ ἡσυγασικοῦ τρόπου ἡ ἡσυγασικά ἐπισύνθετα. Δέγομεν λοιπὸν ἐφεξης ἀκριβίστερον πρώτου περὶ τῶν ἐπισυνθέτων δακτυλοτρογαίων καὶ είτα περὶ τῶν ἐπισυνθέτων δακτυλαιτιστίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ΄

Περί των έπισυνθέτων δακτυλοτροχαίων.

390. Οι ἐπισύνθετοι δακτυλοτροχαΐοι είνε τὸ ἀρχαιότατον, ἄμα δὲ καὶ ἀπλούστατον γένος πάντων τῶν ἐπισυνθέτων μέτρων. Πατήρ των μέτρων τούτων, ώσπερ καὶ πάντων των ἐπισυνθέτων (Ἡφαιστ. σελ. 47 W.), είνε ό 'Αρχίλοχος, ὅστις πάντοτε συντίθησι δύο μόνον ή τρία κώλα εἰς μίαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπφδικὴν στροφήν. Τὰ κώλα ὅμως τῶν ᾿Αρχιλοχείων τούτων στροφῶν δέν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα λεκτικήν συνάφειαν, άλλα χρησιμεύουσιν ώς αὐτοτελή μέτρα (1). Είνε δε τὰ μέτρα ταῦτα παραπλήσια κατά τε τὸ ἦθος και τὴν διάνοιαν τοῖς ἰαμβικοῖς καὶ τροχαϊκοῖς μέτροις. Το ἦθος αὐτῶν εἶνε ότὲ μὲν κεκινημένον και έμπαθές, ότε δε ευτράπελον και χαρίεν. Μετεγειρίζετο δ' ό 'Αργίλοχος τὰ μέτρα ταῦτα, ὡς δηλοῦσι τὰ ἀποσπάσματα, έπὶ ἐρωτικῆς μάλιστα καὶ σκωπτικῆς καὶ ἀσέμνου ὑποθέσεως. Ώς δὲ πάντα τὰ ἄλλα τοῦ ᾿Αρχιλόχου μέτρα, οῦτω καὶ ταῦτα ἐγένοντο τυπικά ἐν τῆ ὕστερον ποιήσει. Καὶ ἐκ μὲν τῶν παλαιοτέρων λυρικῶν μόνον παρ' Άνακρέοντι διεσώθη μία στροφή του γένους τούτου, τὸ 87ον ἀπόσπασμα. "Επειτα δὲ πολλαχῶς μετεχειρίσαντο τὰ μέτρα ταῦτα τοῦ ᾿Αρχιλόχου οἱ ἐπιγραμματοποιοί, ὅ τε Σιμωνίδης (ἀποσπ.

⁽¹⁾ Έλε τούτου οἱ νειότεροι μετρικοὶ τὰς 'Αρχιλοχείους ταύτας συστηματιαλες συνθέσεις, δτε δύο κολλα γράφονται δὶ ἑοὸ στίχου καίπερ δεικαντομένης ἐν τὰρ μεταξύ τῆς λεκτικῆς συναφείας, καλοθοί μέτρα ἀσυνάρτιας πακὰ τὴν τῶν παλαιῶν μετρικῶν χρήσιν τοῦ δρου τούτου, περὶ ῆς ζήτει εἰς § 29 καὶ 200.

187 = 'Aνθολ. 13, 11) καὶ ὁ Κριτίας (ἀποσπ. 3) καὶ οἰ 'Αλεξανδρίνοι Καλλίμαχος (έπ. 41) καὶ Θεόκριτος (έπιγρ. 17. 18. 20. 21) καὶ οἱ ποιηταὶ τῆς ᾿Ανθολογίας (13, 28). Καὶ μετέθαλον μέν τινα ούτοι έν τῆ συνθέσει τῶν στροφῶν, καθόλου ὅμως ἐφύλαξαν ἀκριδῶς τὰς μετρικὰς τοῦ ᾿Αρχιλόχου ίδιότητας. Καὶ ὁ Ἡράτιος δὲ ἐπιμελῶς έμιμήσατο τὸν 'Αρχίλοχον κατὰ τὸ εἴδος, καὶ διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν τοῦ 'Αρχιλόχου ποιημάτων χρησιμεύει ήμιν πρὸς ἀναπλήρωσιν .(od. 1, 4. epod. 13. 14. 15. 16). Έκ δὲ τῆς σκωπτικῆς λυρικῆς τὰ μέτρα ταϋτα μετέβησαν καὶ εἰς τὴν συγγενῆ αὐτῆς κωμφδίαν.

391. Τὰ ἐπισύνθετα δακτυλοτροχαϊκὰ μέτρα τοῦ ᾿Αρχιλόχου ἔγουσιν ώς έξης.

α΄) συντίθεται τὸ Ιαμβικόν τρίμετρον μετὰ τοῦ δακτυλικοῦ πενθημιμερούς εἰς μίαν στροφὴν ἐπφδικήν. Εἰνε δὲ ἡ στροφὴ αὕτη συχνοτάτη έν τοῖς ἀποσπάσμασι τοῦ ᾿Αργιλόγου, οἴον ἐν ἀποσπ. 89

έρέω τιν' ψμιν αίνον, ὧ Κηρυκίδη. άχνυμένη σκυτάλη. πίθηκος ήει θηρίων αποκριθείς μούνος αν' έσχατιήν. τῷ δ' ἄρ' ἀλώπηξ κερδαλέη συνήντετο

πυκνόν έχουσα νόον.

'Ωσαύτως ἐν ἀποσπ. 112 καὶ 91. Ἡ αὐτὴ στροφὴ εὔρηται καὶ παρ' Ανακρέοντι έν ἀποσπ. 87 «κνίζη τις ήδη καὶ πέπειρα γίνομαι | σὴν διὰ μαργοσύνην»,

6') Συντίθεται έπφδικώς τὸ δακτυλικόν έξάμετρον μετὰ τοῦ ἰαμδικοῦ διμέτρου, οἴον ἐν τῷ τοῦ ᾿Αργιλόγου ἀποσπ. 84

> άψυχος, χαλεπήσι θεών όδύνησιν έκητι πεπαρμένος δι' όστέων.

'Ο 'Οράτιος ἐμιμήσατο ἐν epod. 14 καὶ 15' mollis inertia cur tantam diffuderit imis [oblivionem sensibus.

γ΄) Τό δακτυλικόν έξάμετρον συντίθεται μετά τοῦ ἰαμδικοῦ τριμέτρου. Ἡ στροφή αυτη ευρίσκεται κατά πρώτον παρά Κριτία έν άποσπ. 3 προτεταγμένη έλεγείου.

καὶ νῦν Κλεινίου υίὸν 'Αθηναῖον στεφανώσω 'Αλκιβιάδην νέοισιν ψηνήσας τρόποις. Οὐ γάρ πως ἦν τοὕνομ' ἐφαρμόζειν ἐλεγείω. νῦν δ' ἐν ἰαμβείω κείσεται οὐκ ἀμέτρως.

Είτα δὲ παρὰ ποιηταῖς τῆς 'Ανθολογίας (Ήγησίππω, Φαλαίκω καὶ άλλοις) καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς. Ὁ Ὁράτιος ἐμιμήσατο ἐν ep. 16 ἀποφεύγων ἐν τῷ τριμέτῳ τὰς ἀλόγους ἄρσεις· altera jam teritur bellis civilibus aetas, | suis et ipsa Roma viribus ruit.

δ΄) Τὸ ἐαμβικὸν τρίμετρον συντίθεται μετὰ τοῦ δακτυλικοῦ πενθημιμερούς καὶ τοῦ ἰχμβικοῦ διμέτρου, οξον παρ' 'Ορατίφ epod. 11 Petti. nihil me sicut antea juvat

scribere versiculos amore percussum gravi. Τοῦ δ' 'Αργιλόγου σώζεται οὐγὶ πλήρης ή στροφή αὕτη ἐν ἀποσπ. 85 « άλλά μ' ό λυσιμελής, ὧ 'ταῖρε, δάμναται πόθος». 'Η

στροφή αύτη είνε ή αὐτή τῆ α΄ ηὐξημένη δι' ἰαμδικοῦ διμέτρου. ε΄) Τὸ δακτυλικόν έξάμετρον συντίθεται μετὰ τοῦ ἰαμδικοῦ διμέ-

τρου καί τοῦ δακτυλικοῦ πενθημιμεροῦς, οίον παρ' 'Ορατίφ epod.13 horrida tempestas caelum contraxit, et imbres

nivesque deducunt Jovem; nunc mare nunc siluae Ή στροφή αύτη είνε ή αύτη τη 6΄ στροφή ηυξημένη δια του δακτυλικού πενθημιμερούς.

 Τὸ παροιμιακὸν συντίθεται μετὰ τοῦ ἰθυφαλλικοῦ εἰς ἔν μέτρον, όπερ ό Ἡφαιστίων (σελ. 28 καὶ 47 W.) λέγει τετράμετρον ἀσυνάρτητον. Τὸ μέτρον τοῦτο παρ' 'Αρχιλόχφ καὶ τοῖς λυρικοῖς τέμνεται πάντοτε μετὰ τὸ παροιμιακόν, ἡ δὲ τελική συλλαδή τοῦ παροιμιακοῦ είνε άδιάφορος, χασμωδία όμως μεταξύ του παροιμιακού και του ίθυφαλλικοῦ οὐδαμοῦ εὐρίσκεται, ἡ δὲ ἐν ἀρχῆ ἄρσις εἶνε μονοσύλλαδος και άδιάφορος. Πλήν τοῦ ιάμβου (σπονδείου) ὁ Ἡραιστίων (σελ. 28) εύρε παρ' 'Αρχιλόχω δύο μόνον στίχους άρχομένους ἀπὸ άναπαίστου, άλλα και τούτους λαμβάνει ως ιάμβους κατά συνεκφώνησιν. Έν τῷ μέσφ δὲ τοῦ παροιμιακοῦ ἐνεχώρει καὶ σπονδεῖος ἀντὶ ἀναπαίστου. Έπειδη δε ό ήφαιστίων λέγει το μέτρον τοῦτο τετράμετρον, έκ τούτου συνάγομεν ότι οι μόνον τὸ παροιμιακόν είνε τετραποδία καταληκτική, άλλά και τὸ ἰθυφαλλικὸν τροχαϊκή τετραποδία βραγυκατάληκτος, ώστε προσποιητέον αὐτῷ τὸν έξῆς ρυθμόν.

0 1 20 - 5 2 5 8 V | 1 0 - 1 1 1 1 1 1 Έρασμονίδη Χαρίλαε, χρημά τοι γελοίον. έρεω, πολύ φίλταθ' έταίρων, τέρψεαι δ' άκούων.φιλέειν στυγνόν περ έόντα μπδε διαλέγεσθαι.-

αστών δ' οι μεν κατόπισθεν ήσαν,οι δε πολλοί.— Δήμητρί τε χείρας ανέξων.... ('Αρχιλ. άπόσπ. 79 - 82).

Τοῦ μέτρου τούτου γίνεται συχνοτάτη χρήσις καὶ παρὰ τοῖς κωμικοῖς μετά τιναν όμως διαφορῶν ωξι πρὸς τὸν σγηματισμόν οἰον ἐνφ ὁ ᾿Αρχιλοχος τέμνει πάντοτε μετὰ τὸ παροιμιακόν, οὶ κωμικοὶ τέμνοισιν άδιαφόρως καὶ ἐνταῦθα καὶ πρὸ συλλαδῆς, όστε τὸ πρῶτον κῶλον γίνεται προσοδιακόν, ἐν φ παρ᾽ ᾿Αρχιλόχω εἶνε πάντοτε παροιμιακόν εἶτα δὶ παρὰ μὲν ᾿Αρχιλόχω εἰρίσικεται καὶ συνηρημένος ἐν τῷ μέσω πούς, οὶ δὲ κωμικοί οὐδιποτε συνήρουν τοὺς ἐν μέσω ἀναπαίστους. Πρῶλ Κρατίνου ἀπόσπ. ἀδέσπ. 51

χαῖρ' ὧ μέγ' ἀχρειογέλως ὅμιλε, ταῖς ἐπίδδαις, τῆς ἡμετέρας σοδίας κριτης ἄριστι πάντων, εὐδαίμον' ἔτικτέ σε μήτηρ ἰκρίων ψόφησις.

'Αριστορ. Σφ. 1531 χέ. «χαύτος γὰρ ὁ ποντομέδων ἄναξ΄ πατηρ προσέρπει | ἡσθείς ἰπὶ τσῖσιν ἐαυτοῦ παισί, τοῖς τριόρχαις». Εύπόλ. Πόλ. ἀπόσπ. 23 «ὧ δέσποτα, καὶ τάδε νῦ ἄκουσον ἄν λέγω σοι ». Τέλ τοῦ μετρικοῦ δίμως σχηματισμοῦ γένεται δηλον δτι τό τῶν κωμικών μέτρον δὲν εἶχε τὸν αὐτὸν τῷ 'Αρχιλόχω ρυθμόν, ἀλλὰ συνίστανο ἐκ τριποδίας ἀναπαιστικῆς (προσοδιακοῦ) καὶ ἰαμθικῆς τετραποδίας καταληχικής, $\sigma = 0 - 10 - 10 - 10 - 10$ (Θεν τόδουμα τοῦ μέτρου τούτου prosodiaoum hyporohematicum (Plot. 2664) ἢ ἀπλῶς prosodiaoum (Μαι. Victor. 2580) μόνον τῷ τῶν κωμικών μέτρω ἀρμόζει, οὐχὶ δὲ τῷ 'Αρχιλοχείω, ώσπερ καὶ τὸ τοῦ 'Ηφαιστίωνος ετεράμετρον (πρῶλ. Serv. 1825. Terent. Maur. 1839 Mar. Victor. μν. γ.) μόνον τῷ 'Αρχιλοχείω.

ζ΄) Ἡ δακτυλική τετραποβία συντίθεται μετὰ τοῦ ίθυφαλλικοῦ εἰς ἐν μέτρον, ὅπερ οἱ παλακοὶ μετρικοὶ ἐκ τοῦ ἐξοιτερικοῦ σχήματος ἐκάλεσαν ἐξάμεσρον περιτεσουαλλαθος ἡ ρῷρον ηδερμένον (Ἡφαιστ. 50. Πλούτ. περὶ μουσ. 28). Τὸ ηὐξημένον λοιπόν τοῦτο ἡρῷρον, ἀκ αὐτὸ ὁ Πλούταρχος, σύγκιται ἐκ τετραποβίας δακτυλικής ἀκαταλήκτου καὶ τετραποβίας δακτυλικής ἀκαταλήκτου καὶ τετραποβίας δακτυλικής ἀκαταλήκτου καὶ τετραποβίας διακτυλικής βραχυκαταλήκτου, ἀστε κυρθος εἰνε τετράμετρον, οἰον τὸ τοῦ 'Αργιλόγου ἀπόσπ. 100

ούκεθ' όμως θάλλεις άπαλλν χρόα: | κάρφεται γάρ πδη. Καί κατά στίχον μέν φαίνεται ότι μετιχειρίσαντο αύτό μόνοι οί κωμικοί, οίτινες χωρίζουσι μέν τὰ δύο κώλα διά τομῆς, άνει όμως χασμωδίας συνάπτουσιν αύτὰ είς μίαν περίοδον. Ἡ δά δακτιλική τετραποδία έχει παρ' αὐτοῖς ἀπόθεσιν σπονδειακήν. Τοιοῦτον εἶνε τὸ τοῦ Κρατίνου (Σεριφ. 6)

χαίρετε πάντες, όσοι πολύδωτον | ποντίον Σέριξον. Παρά δι τφ Αρχιλόχω και τοις λυρικοίς καθόλου ή δακτυλική τεπαραθίκι ακαλύγει είς διατιλον, τήν τελουταίαν άδιφορου έχοντα, ως λέγει ό Ήφαιστίων ἐν σελ. 50 W. α γίνεται δὲ ό τελευταίος τῆς τετραποδίας διὰ τὴν ἐπὶ τέλους άδιφορον και κριτικός η, ἀστε παρά τότοις τὰ δύο ταῦτα καλα δὲν ἀποτελοῦσιν ἐν μέτρον. Όσον δὲ δυνάμοιδι νὰ είκάσωμεν ἐκ τῶν ἀποσπαράτων, τοις δύο τούτοις καλοίς σεν εξιάνουτο καὶ τρίτον, οίον 1) μέν παρ' αὐτῷ τῷ 'Αρχιλόχω ἀκολουθεί καταληκτικὸν ἰαμιδικόν τρίμετρον ἐν ἀποσπ. 103 (πρόλ. ἀπόσπ. 100. 114. 115).

τοῖος γὰρ βιλότητος ἔρως ὑπὸ καρδίην ἐλυσθεὶς πολλὴν κατ' ἀχλὺν ὁμμάτων ἔχευεν. Έν δὲ τῆ μιμήσει τοῦ 'Όρατίου οὐδὲν παράδειγμα εὐρίσκεται ἀδια-

φόρου ούδι χασμοδίας μετὰ τὸ δακτυλικὸν κῶλον, οἰον Od. 1, 4 solvitur acris hiems grata vice | veris et Favoni

trahuntque siccas machinae carinas.

 δέ παρὰ τῷ Θεοκρίτω ἐν ἐπιγρ. 19 ἀκολουθοῦσι δύο τρίμετρα, ἀκατάληκτον καὶ καταληκτικόν

'Αρχίλοχον καὶ στάθι καὶ εἴσιδε τὸν πάλαι ποιπτὰν τὸν τῶν ἰάμδων, οὖ τὸ μυρίον κλέος διῆλθε κὴκὶ νύκτα καὶ ποτ' ἄῶ.

 δὲ ἐν ἰαμβικὸν δικατάληκτον τετράμετρον προηγεῖται παρὰ Καλλιμάχω ἐν ἐπιγρ. 41

Δήμητρι τη Πυλαίη, | τη τούτον οὐκ Πελασγών

'Ακρίσιος τὸν νηὸν ἐδείματο, | ταῦθ' ὁ Ναυκρατίτης. 'Ωσαύτως ἐν 'Ανθολ. Παλατ. 13, 25. 4) δὲ ἔν Φαλαίχειον ἐνδεκασύλλαβον προηγείται παρὰ Θεοκρίτω ἐν ἐπιγρ. 18

ό μικκός τόδ' έτευξε τά Θρείσσα

Μήδειος τὸ μνᾶμ' ἐπὶ τῷ ὁδῷ | κἠπέγραψε Κλείτας.

Το αυτό δὲ κώλου ἐπιφέρεται παρά Καλλιμάχω ἐν ἐπιγρ. 41 ἱερέπ Δήμητρος εγώ ποτε | καὶ πάλιν Καδείρων, ἄνερ, καὶ μετέπειτα Δινδυμήνης.

5) δε λογασιδική εξαποδία ἀπ' ἄρσεως ἀκολουθες παρὰ Σιμωνίδη 148.

πολλάκι δη φυλής 'Ακαμαντίδος εν χοροίσιν 'Ωραι ανωλόλυξαν κισσοφόροις επί διθυράμβοις κτλ.

392. Δακτυλιθη φαλλικαί στροφαί της χορικής λερικής και τοῦ θρεικατος. Έν τοῖς ξιπεροσθεν εἰδομεν ότι ἐπι τοῦ προσοδιακοῦ καὶ τοῦ πόξημενου ἡρφου τὸ ἰθυφαλλικὸν συντίθεται μετὰ δακτυλικών κάλων εἰς ἐν μέτρον. Την τοιαύτην σύνθειν τοῦ ἰθυφαλλικοῦ μετὰ δακτυλικών κάλων εἰς ἐν μέτρον εὐρίσκομέν καὶ ἐν τῆ περαιτέρω αὐξήσει τῆς μετρικής ἐν τῆ χορικῆ λυρικῆ, öδεν γενοθικία κὶ καλούμεναι ἀσκευλικοῦ μέτρολικοῦ κόμφαλλικοῦ ατοκραία το τοῦ προφαίς ταύται τὸ ἰθυφαλλικοῦ μέτρολικοῦ ἀποτελεῖ, ὡς καὶ παρ' Αρχιλόχω, τὸ τέλος τοῦ μέτρου, τὰ δὲ λοιπὰ μετρικὰ στοιχεία εἶνε πολλῷ ποικιλότερα καὶ τὰ μέτρα αὐξάνονται μέχρι τριῶν καὶ τεσαθρων κώλων, αὶ στροφαί ὅμως μικρὸν ἔχουσαι μέχρι τριῶν καὶ τεσαθρων κώλων, αὶ στροφαί ὅμως μικρὸν ἔχουσαι μέχρις τριῶν καὶ τεσαθρων κώλων, αὶ στροφαί ὅμως μικρὸν ἔχουσαι μέχριος δὲν ἀπομακρόνονται πολύ τῆς ἀπλότητος τῶν ᾿Αρχιλοχείων στροφῶν. Καὶ ἐκ μὲν τῶν λυρικῶν ἐν μένον σώζεται παράδειγμα τοῦ μετρικοῦ τούτου είδους, ὁ ὑπὸ τοῦ Διδύμου καὶ ἀλλων τῷ Πινδάρω ἀποδιδόμενος πέμπτος 'Ολυμπιονίκης, ὅστις όντιται ἐκ τριστίχων στροφῶν καὶ ἀντιστροφῶν καὶ ἐκ διστίχων ἐπωδοδο.

'Ολυμπ. ε' στροφή. ύψηλᾶν άρετᾶν καὶ στεβάνων άωτον γλυκύν τῶν 'Ολυμπία, 'Ωκεανού ύθγατερ, καρδία γελανεῖ ἀκαμαντόποδός τ' ἀπήνας δέκευ Ψαύμιός τε δώρα.

ίπποις ήμιόνοις τε μοναμπυκία τε: τὶν δὲ κῦδος ἀδρὸν νικάσαις ἀνέθηκε, καὶ ὄν πατέρ' "Λκρων' ἐκάρυξε καὶ τὰν νέοικον Δ = □ ∪ ∪ □ Δ ∪ ∪ □ ∪ □ □ □ [ἔδραν.

Έχ δὶ τοῦ δράματος ἐνταθθα ἀνήχουσιν αἰ ἰξῆς δαχτυλιθυφαλλικαὶ στροφαί: πρῶτον μὲν ἡ φδὴ ἐν τῷ παραβάσει τὰν Βατράχων (675 -685 = 706 - 716), ἡς τὸ μέτρον καὶ ὁ πρῶτος στίχες ἱλήφθη ἔχ τινος λυρκοῦ είτα δὶ ἡ πρῶτη στροφὴ καὶ ἀντιστροφὴ τῆς παρόδου τῆς 'Ανδρομάχης τοῦ Εὐριπίδου (117 -125 = 126 - 134). Επειτα δὶ ἡ στροφὴ καὶ ἀντιστροφὴ ὶν Όρνισιν 'Αριστοφάνους 1313 -1322 = 1335 - 1336

393. Υπορχηματικοί δακτυλοτροχαΐοι. Τῆς ἀπλῆς Αρχιλοχείου

πολλφ τελειστέρα ἀπεδείχθη ἡ σύνθεσις τῶν ἐπισυνθέτων δακτυλοτρογαίων έν τῷ ὑποργήματι, οἵτινες ἀποτελοῦσιν ίδιον μετρικόν εἶδος διάφορον των άλλων. Καὶ τὸ είδος δὲ τοῦτο φαίνεται ρυὲν ἐκ τῶν "Αργιλογείων έπισυνθέτων" διότι κατὰ Ι'λαϋκον (1) ὁ Θαλήτας ὁ άργαιότατος ὑποργημάτων ποιητής ἐμιμήσατο τὰ τοῦ ᾿Αρχιλόχου μέτρα. Τὸ ὑπορχηματικὸν δὲ εἶδος τοῦ Θαλήτα καὶ Ξενοδάμου τοῦ Κυθηρίου ηὐξήθη ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τοῦ ἀλκμᾶνος. Τεχνικῶς δὲ ἀπηρτισμένον εύρίσκεται κατά πρώτον παρά Πρατίνα (ἀπόσπ. 1) καὶ Πινδάρω (ἀπόσπ. 84), ών μικρά διεσώθησαν ἀποσπάσματα. "Ηττονος δ' ἔτι λόγου ἄξια τὰ τοῦ Σιμωνίδου καὶ Βακχυλίδου ἀποσπάσματα. Διὰ δὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν ὑπορχηματικῶν ποιημάτων πολύτιμοι ἀποβαίνουσιν ήμεν αι έλεύθεραι μιμήσεις της χωμφδίας. Ο 'Αριστοφάνης δηλονότι ἐν τῷ τέλει τῆς Λυσιστράτης (1147 - 1260 καὶ 1279 -1289 καὶ 1297 - 1308) ποιεῖ τὸν χορὸν τῶν Σπαρτιατῶν καὶ 'Αθηναίων ὑποργηματικήν ὄργησιν ἐν ἐπισυνθέτοις δακτυλοτροχαίοις ὀργούμενον, ούδεμία δὲ ἀμφιδολία ὅτι ὁ χωμικὸς μιμεῖται ώσαύτως πιστως καὶ τοὺς ρυθμοὺς τοῦ Σπαρτιατικοῦ ὑπορχήματος, ὅπως καὶ τὴν διάλεκτον τῶν Σπαρτιατῶν. Εἶτα δὲ εὐρίσκομεν τοιάὕτα μέτρα έν τη φδη της πρώτης παραδάσεως των 'Ορνίθων (737 — 752 = 769 - 787), ἐν Εἰρ. 775 xέ., Βατρ. 675 xέ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῶν μέτρων εύρίσκεται καὶ παρ' Εὐριπίδη ἐν Βάκχ. 576 - 596 καὶ ἐν Κύκλ. 356 - 374 καὶ 608 - 623.

Καὶ τὸ μὲν τοῦ ᾿Αλκμᾶνος ἀπόσπ. 1

0 _ 0 4 0 _ 0 4 0 4 _

Μωσ' άγε, Μωσα λίγεια πολυμμελές αιενάσιδε μέλος νεοχμόν άρχε παρσένοις αείδεν

σόζει έτι την άρχαίαν 'Αρχιλόχειον άπλότητα, διότι δύο δακτυλικά καὶ δε ἰαμδικόν καλον άποτελεί την στροφήν. Η μεταγευεστέρα όμως τέχνη πλάττει ἐκτενέστερα συστήματα παντοία μέν μεταχειρίζομένη καλα, μάλιστα δὲ τετραποδίας, τὰ δὲ σχήματα αὐτῶν πολλαχοία ποικίλλουσα διά τε τῆς τουῆς καὶ διὰ τῆς λύσεως καὶ συναιρέσεως.

⁽¹⁾ Πλούτ, περί μουσ. 10 «Γλαϊκος γὰς μετ' Λεγίλογον φάσκων γεγενήσθει Θά-λήταν, μειμικήσθει μέν μετ' αὐτόν φησι τὰ 'Αργίλόγου μέλη, ἐπὶ δὶ τό μακρότερον κετέναι και παίωνα καὶ πρητικόν βοθμόν εἰς τὴν μελοποιίαν ἐνθείναι, οἶς 'Αργίλογον μὴ πεγρήσθει».

Καθόλου δὲ τὸ μέτρον προσαρμόζεται τοῖς θερμοῖς οργηστικοῖς σχήμασι καὶ τῷ μιμητικῷ χαρακτῆρι τοῦ ὑπορχήματος. Διὰ τὸν μιμητικόν δὲ χαρακτήρα τοῦ ὑποργήματος ἐν τοῖς ὑποργηματικοῖς δακτυλοτρογαίοις οὐδεμία γίνεται γρήσις άντιστροφικής άνταποδόσεως, όσον τούλάγιστον δύναταί τις να είκαση έκ της σωζομένης ποιήσεως. "Ο πι λέγει ο 'Αριστοτέλης (πρόλημ. 19, 15) περί των μονωδιών, του νόμου καί τοῦ μεταγενεστέρου διθυράμδου ὅτι ἐν τούτοις ἡ μίμησις δὲν ἐπι τρέπει την άντιστροφικήν σύνθεσιν, έπειδή ένταῦθα ή μουσική κατά τε τὸν ουθμὸν καὶ τὴν ἀρμονίαν ὁφείλει νὰ ἀκολουθή τῆ διηνεκεῖ μεταβολή τῶν καταστάσεων και διαθέσεων, τοῦτο ἰσγύει καὶ ἐπὶ τοῦ ύποργήματος λεγόμενον. Καὶ ἐν τούτω μόνη διαίρεσις ἡ εἰς ἀλλοιόστροφα μέρη ή συστήματα έγγωρεῖ, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ σχέσιν. Καὶ μεταξύ μέν τῶν τρογαϊκῶν καὶ ἰαμβικῶν κώλων ἐπικρατοῦσιν αὶ τετραποδίαι, ών συνήθως ἀνὰ δύο συντίθενται εἰς ἐν τετράμετρον.Χρήσιμοι όμως είνε καὶ αἱ έξαποδίαι καὶ πενταποδίαι. Ἡ δὲ τριποδία περιορίζεται είς την άργην η το τέλος της περιόδου. Αι άλογοι άρσεις ώς άντιβαίνουσαι τῷ κεκινημένω ήθει τοῦ ὑπορχήματος εἶνε λίαν σπάνιαι. Ο δὲ κολοφών τῆς κινήσεως ἀποτυποῦται ἐν ταῖς συγναῖς λύσεσι τῶν θέσεων, αἴτινες ἐν τῷ πλήρει ὀργῆς γορικῷ τοῦ Πρατίνα, ἐν τῷ ἐνθουσιαστικῷ ὑπορχήματι τῶν ᾿Αθηναίων ἐν τέλει τῆς Λυσιστράτης καὶ ἐν τῷ ἐν Βάκγαις στ. 576 τοῦ Εὐριπίδου εἶνε οὕτω πυχναί, ώστε αι άλυτοι θέσεις ὑπολείπονται τὸν ἀριθμὸν τῶν λελυμένων. Έν ήσυχαιτέροις όμως ἄσμασιν, ώς ἐν τοῖς ὑπορχήμασι τῶν Σπαρτιατών καὶ τοῖς δύο ἄσμασι τοῦ Κύκλωπος, ἡ λύσις σγεδόν άποκλείεται. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ αἱ καταλήξεις ἐν τοῖς δακτυλοτρογαίοις εύρίσκονται ώς έπὶ τὸ πλεῖστον μόνον ἐνἦτῷ τέλει τοῦ στίγου, έν τῷ μέσφ δὲ τὰ κῶλα εἶνε ἀκατάληκτα. "Οπου δὲ συμβαίνει προκατάληξις, ἀπαιτεῖται ὑπὸ τῆς ἐννοίας. Τῶν παρεκτεταμένων δηλ. χρόνων, οἵτινες ἔρχονται είς ἀντίθεσιν πρὸς τὸν ἐπικρατοῦντα κεκινημένον δυθμόν, γίνεται χρησις όπως έπισημανθη τὸ ὑπερμέγεθες χαὶ ορθερόν του πράγματος και έν τοις γρόνοις τούτοις κείται μέγα μέρος τοῦ μιμητικοῦ γαρακτήρος. Καὶ τῶν δακτυλικῶν δὲ καὶ ἀναπαιστικών κώλων συχνοτάτη είνε ή τετραποδία, είτε καθ' έαυτὴν κειμένη εἴτε μετ' ἄλλης δακτυλικῆς ἢ τροχαϊκῆς τετραποδίας εἰς ὀκταποδίαν ή τετράμετρον συντιθεμένη. Σπανιώτεραι δὲ είνε αι πενταποδίαι καὶ έξαποδίαι. Έν τοῖς δακτυλικοῖς κώλοις συμβαίνει συγνά συναίρεσις

συμφώνως πρός τὸ ἦθος καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ ποιήματος. Καὶ ἡ λύσις δὶ τοῦ δακτύλου εἰς προκελευσματικὸν δὶν ἀποκλιέτσαι, ὡς εἰνός, ἱν χωρίοις ορόδρα κεκινημένοις καὶ ὡς ρυθμικόν τεχικὸν μέσον, οἰον ἐν χωριοις ορόδρα κεκινημένοις καὶ ὡς ρυθμικόν τεχικὸν μέσον, οἰον ἐν χωριοις σφόδρα κεκινημένοις καὶ ὡς τὸς τὸς τὸς εἰς ἐν καιτικοί προκελευσματικοὶ ἀποκελουθοῦσων ἀλήλοις. Καὶ τἀνάπολιν δὶ συμβαίνει, ὡς τὲ θεκιχ, ὅτὸς ἐν τὰ τὰνάπολιν δὶ συμβαίνει, ὡς τὲ θεκιχ, ὅτὸς ἐν τὰν καιτικοί προκελευσματικοὶ ἀποκελουγ γίνεται το υγκείμινα ἐν σπονεδείων, ὡς ἐν Βακχ, ὅτὸς ἢ 3. Λυσιστρ. 1977, 11. Ἐπερομέτρων δὶ κόλων γίνεται χρῆσις μάλίστα λογασόδιοῦν. Περαθείτγματα δὶ φερομεν διο ὑπορχήματα ἀντίθετον ἔχοντα χαρακτῆρα, τὸ ἐν Λυσιστρ. 1247 Σπαρτικτικόν ὑπόρχημα, ὅπερ δύναται νὰ διακρεθῆ εἰς δύο μέρη ἀλλοιόστροφα, στ. 1-10 καὶ 11-14, καὶ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ δράματι στ. 1279 ὑπόρχημα τὸν ᾿Αθηνείων.

Λυσίστρ. 1247 (Σπαρτιατών ὑπόρχημα). δριμον τώς κυρόσνίως, ὧ Μναμόνα, τὰν τεὰν μόσν, ἄτις οίδεν αμέ τός τ' Ασαναίως, ὅκα τοὶ μὲν ἐπ' ᾿Αρταμιτίω πρόκροον θείκελοι ποττά κάλα 5 τὰς Μήδος τ' ἐνίκων

άμι δ΄ αῦ Λεωνίδος ἄγεν ἄπερ τὰς κάπρως βάγοντας, οἰώ, τὸν δόστα: πολύς δ΄ ἀμφὶ τὰς γένυας άφος ñνσει, πολύς δ΄ ὰμα καττών σκελών [άφος] leτο. ñy γάρ τώνδρες οὺν ἐλάσσως θη τὰς ψάμιας, τὸ Πέσσα.

άγρότες) "Αρταμι σπροκτόνε, μόλε δεύρο, παρσένε σιά, ποττάς σπονδάς, ως συνέχης πολύν αμέ χρόνον· νύν δ' αὐ φιλία τ' αἰές εὐπορος είπ

ταΐσι συνθήκαισι και τᾶν αιμυλᾶν άλωπέκων παυσαίμεθα: ὧ δεῦς' ίθι, δεῦς', ὧ κυναγὲ παρσένε.

		4 U _ U U	3
	4 U _ 0 _ U _ 0	1 U _ U _ U _	4 + 4
		10 _ 0 _ 0 V	4+4
	Λυσιστρ. 1279 ('Αθηναίω	ν ὑπόρχημα).	
5	πρόσαγε χορόν, ἔπαγέ τε χάς ἐπὶ δὲ δίδυμον ἀγεσίχορον Ἰ εὐφρονὶ, ἐπὶ δὲ Νύσιον, δς μετὰ Μαινάσι Βάκχιος δμι Δία τε πυρὶ φλεγόμενον, ἐπί εἶτα δὲ δαίμονας, οἰς ἐπιμαρ πόσχίας πέρι τῆς μεγαλόφρο ἀλαλαλαὶ ἰἡ παιών	ίπιον μασι δαίεται, τε πότνιαν άλοχον όλδίαν, τυσι χρησόμεθ' οὐκ ἐπιλήσμ	ıodıv
	αϊρεσθ' ἄνω, ἐαί,		
10	ως έπι νίκη, ίαί.		
	રપે ા રપે ા , રપે વ ા રપેવા.		
	300 000 000 000	800 000 -08	4 + 4
	300 000 000 000	_∪'⊻	6
			L

4-4-4 4+4 _ 0 0 _ 0 0 2 0 0 _ 0 0 _ 0 9 4-4 394. Τραγικοί δακτυλοτροχαΐοι. Καὶ ἡ τραγφδία ποιεῖται χρῆσιν

της συνθέσεως τροχαϊκών καὶ ἰαμβικών κώλων μετὰ δακτυλικών καὶ άναπαιστικών, άλλ' ό μεν Αἰσχύλος καὶ Σοφοκλῆς σπανιώτερον καὶ κατ' έξαίρεσιν, συχνὰ δὲ ὁ Εὐριπίδης, ὅστις τοὺς δακτυλοτρογαίους μεταγειρίζεται χυρίως έν χοριχοῖς ἄσμασι, σπανίως δ' έν μονωδιχοῖς. Και έκ μέν των του Αισχύλου άνήκουσιν ένταυθα Εύμ. 526. Έπτ. 778. Προμ. 159. 425. Έκ δὲ τῶν τοῦ Σοφοκλέους Ἡλ. 121-192. Οί. Τ. 167. Τραγ. 497. Έκ δὲ τῶν τοῦ Εὐριπίδου Άλκ. πάροδ. 86-92-98-104. 112-121-122-131. Έπεισόδ. α' 266-272 (μονφδ.). Ορήν. 903-910 = 926-934. 'Ανδρομ. πάροδ. 135-140 =141-146. στάσ. α' 274-283=284-293. 294-301=302-308. Μηδ. πάροδ. 204-213. στασ. δ΄ 990-995==996-1001. 'Ιππολ. στάσ. γ' 1102-1110. 1111-1117. 1119-1130=1131-1141. Έκαβ, στάσ, 6' 923-932 = 933-942. Ήλ, στάσ, α' 476-486.

Καὶ τὰ μὲν ἰαμδικὰ καὶ τρογαϊκὰ κῶλα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τετραποδίαι, σπανιώτερον δὲ έξαποδίαι, ἀποκλείονται δὲ αἰ πενταποδίαι. Τὰ κῶλα ταῦτα ἀποφεύγουσι μὲν ὅσον τὸ δυνατὸν τὰς ἀλόγους ἄρσεις, δέγονται δὲ συγνὰ καταλήξεις οὐ μόνον ἐν τῇ ἀποθέσει, άλλα καὶ ἐν τῷ μέσῳ, τὰ δὲ τροχαϊκὰ τὰ ἀρχόμενα ἀπό σπονδείου καὶ ἐν τῆ ἀργῆ, ἡ δὲ λύσις ἐν κεκινημένοις χωρίοις εἶνε ἀπεριόριστος. Των δέ δακτυλικών και άναπαιστικών κώλων έπικρατούσι μέν παρά πολύ αι τετραποδίαι, πλην τούτων δε είνε γρήσιμος και ή δακτυλική έξαποδία και ή δακτυλική και άναπαιστική τριποδία. Τὰ δακτυλικά κώλα καταλήγουσικ ή είς σπονδεΐον (τρογαΐον) ή είς την θέσιν, αί δὲ τετραποδίαι καὶ εἰς δάκτυλον. Ἡ συναίρεσις εἶνε σπανία. Λύσεως δὲ εν μόνον ευρίσκεται παράδειγμα. Και έπι των άναπαιστικών δε κώλων ή συναίρεσις καὶ ή λύσις δὲν είνε συχνή. Ἡ δὲ άρχική ἄρσις είνε σχεδόν πάντοτε δισύλλαδος, εύρισκεται όμως και τὸ αιολικόν σχήμα (Mηδ. 990. 993. 'Αλκ. 90. Προμ. 426). Λογασιδικοί δ' ἀνάπαιστοι σπανιώτατα έγγωρούσιν, ώς έν Έκαβ. 927 « έπιδέμνιος ώς πέσοιμ' ές εὐνάν.»

Παραδείγματα δὲ τῶν τραγικῶν δακτυλοτρογαίων φέρομεν τὰ ἐξῆς. Σοφ. Ήλ. (164-172=)185-192. άλλ' έμε μεν ο πολύς απολέλοιπεν ή-δη

βίοτος ἀνέλ-πιστον, οὐδ' ἔτ' ἀρ-κῶ άτις άνευ τεκέων κατατάκομαι, ᾶς φίλος ούτις ανήρ ὑπερίσταται, άλλ' άπερεί τις έποικος αναξία

οἰκονομῶ θαλάμους πατρὸς ὧδε μὲν

dει-κεί-σύν στολά, κοινάς - δ' έξ - ίσταμαι τραπέ - ζας.

6. 6. - 4. 4. 4. 4. - 4. 6.

Εύριπ. Ίππολ. 1119-1130 (=1131-1141). ούκέτι γάρ καθαράν φρέν' έχω τὰ παρ' έλπίδα λεύσσων. έπει τὸν 'Ελ-λανίας | φανερώτατον ἀστέρ' 'Αθά-νας, είδομεν είδομεν έκ πατρός όργας | άλλαν έπ' αίαν ίέμενον. ω ψάμαθοι πολιήτιδος άκτας | δρυμός τ' όρειος, όθι κυνών ώκυπόδων μετά θήρας έναιρεν | Δίκτυνναν αμφί σεμνάν.

6.4+4.4+4.4+4.4+4

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΓ΄

Περί των έπισυνθέτων δακτυλεπιτρίτων.

395. Αξ έκ των έπισυνθέτων δακτυλεπιτρίτων συνεστηκυΐαι στροφαὶ έγουσι τύπον ούτως άκριδως άφωρισμένον, ώστε οἱ νεώτεροι μετρικοί, οἴτινες δὲν ἡρκέσθησαν κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἡφαιστίωνος είς την έξέτασιν του μετρικού σχηματισμού έκάστου μέτρου καθ' έαυτό, άλλ' ἡθέλησαν καί τὴν σύνθεσιν τῶν μέτρων ἥ στίχων εἰς στροφάς νὰ έξετάσωσιν, έκ τῶν προκειμένων στροφῶν ὡρμήθησαν νὰ διαχρίνωσι διάφορα γένη των γορικών στροφών καὶ νὰ εὕρωσιν όνόματα διακριτικά αὐτῶν. Ἐπειδή δὲ ὁ Πίνδαρος ἐν 'Ολυμπ. 3, 4 λέγει περί τινος φόης, τοιούτοις μέτροις γεγραμμένης, ότι ήτο μεμελοποιημένη έπὶ τῆς δωριστὶ άρμονίας, έντεῦθεν ὁ Γοδ. Έρμαννός, όστις πρώτος έπεγείρησε να έξετάση τα μετρικά ίδιώματα τοῦ εἴδους τούτου των στροφών, ώνόμασε πάσας τὰς τοιαύτας στροφάς δωρικὰς η στροφάς της δωριστί άρμονίας, και κατά τοῦτο ήκολούθησεν αὐτῷ καὶ ὁ Βοίκκιος, ὅστις ΰστερον βαθύτερον καὶ ἀκριδέστερον ἡρεύνησε την μετρικήν μορφήν των στροφών τούτων τοῦ Πινδάρου, καὶ πάντες οί ύστερον. 'Αλλ' όμως εὐκόλως δύναται νὰ δειχθή ότι αἱ στροφαὶ αύται καὶ ἐπὶ πάσης σχεδὸν ἄλλης ἀρμονίας ἐμελφδοῦντο, καθὼς πάλιν και άλλου γένους στροφαί ἐμελφδοῦντο ἐπὶ τῆς δωριστί. Τούτων ένεκα ο 'Ροσδάχιος καὶ Οὐεστφάλιος παραιτησάμενοι τὸ οὐχὶ πρόσφορον τοῦτο ὄνομα ἐκάλεσαν ἐν τῆ πρώτη ἐκδόσει τῆς μετρικῆς τὰ ἐκ δακτυλικών κώλων καὶ ἐκ δευτέρων ἢ τρίτων ἐπιτρίτων συγγκείμενα μέτρα δακτυλεπιτρίτους (daktylo-epitriten) και τὰς στροφάς δακτυλεπιτριτικάς. "Υστερον ὅμως ὁ Οὐεστφάλιος εύρὼν παρὰ τῷ Ἡραιστίωνι καὶ τοῖς σχολιασταῖς αὐτοῦ τὸ παλαιὸν καὶ σημαντικόν δνομα των έπισυνθέτων μέτρων, έξ ών τὸ πλείστον σύγκεινται αί στροφαί αὐται, ἐνόμισε προσφορώτερον ἀντὶ παντὸς νεωτέρου ὅρου νὰ ὀνομάση τὰ μέτρα ταῦτα ἐπισύνθετα, καὶ τὰς ἐκ τούτων συνεστώσας στροφάς έπισυνθέτους. Έπειδή δὲ αἱ στροφαὶ αὐται ἀποτε-

λούσιν είδος μόνον του καθόλου γένους των έπισυνθέτων, άκριβέστερον διέχρινε τὸ είδος τοῦτο ἐκ τοῦ ἡσυχαστικοῦ τρόπου ἢ ἤθους τῆς δυθμοποιίας ή μελοποιίας, είς ον αί στροφαί αύται άνήκουσι, καί έκάλεσεν έπισύνθετα μέτρα τοῦ ήσυγαστικοῦ τρόπου ή ήσυγαστικά έπισύνθετα. Διότι οἱ ὕμνοι, τὰ παρθένεια, οἱ παιᾶνες, τὰ ἐγκώμια, οἱ έπίνικοι, οἱ διθύραμβοι, τὰ προσόδια, πάντα ταῦτα τὰ εἴδη τῆς ἡσυχαστικής χορικής λυρικής είνε άμα καὶ τὰ ποιητικὰ είδη, άτινα κανονικώς έγράφοντο τοῖς περί ὧν ὁ λόγος ένταῦθα μέτροις. "Οθεν καί των ἀσμάτων τοῦ Πινδάρου τὸ πλεῖστον μέρος εὐρίσκεται τῷ ὄντι τοῖς μέτροις τούτοις γεγραμμένον. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον ἐγίνετο γρησις των ήσυχαστικών έπισυνθέτων έν τοῖς χορικοῖς ἄσμασι τῆς τραγωδίας. Τὰ μέτρα ταῦτα εί καὶ μεγάλην ἔχουσι ποικιλίαν, ὅμως έχουσιν άπλούστατον καὶ όμαλώτατον σχηματισμόν παρὰ πάντα τὰ . άλλα μελικά μέτρα καὶ οῦτω χρησιμεύουσιν ὡς ὄργανον τοῦ ἡσυχαστικοῦ ήθους, «φ (κατ' Εὐκλείδην άρμον. κεφ. 21) παρέπεται ήρεμότης ψυχής καὶ κατάστημα έλευθέριον τε καὶ είρηνικόν». Τὰ μέτρα δηλονότι ταϋτα οὐδὲν ἐμφαίνουσι πάθος, ἀλλ' ήσυχον δραστηριότητα, ψυχικήν είρήνην καὶ ἀνδρικήν ἐλευθερίαν. Τὸ ήθος δὲ τοῦτο, ὅπερ έγουσι καθόλου τὰ ἐπισύνθετα ταῦτα, μεταβάλλεται πολλαχώς κατὰ τα διάφορα είδη της λυρικής ποιήσεως, καθώς ήδη και οί παλαιοί διάφορα είδη τοῦ ἡσυχαστικοῦ τρόπου μνημονεύουσε. Κάτὰ ταῦτα λοιπόν και έν τῷ μετρικῷ σχηματισμῷ τῶν διαφόρων λυρικῶν εἰδῶν ποικίλαι διακρίνονται διαφοραί. Και των μέν μονοειδών δακτυλικών στροφών διαφέρουσιν αί στροφαί αύται κατά τούτο, ότι έχουσι μείζονα ποικιλίαν των μετρικών στοιχείων, των δέ τραγικών ίάμδων καὶ τροχαίων ὅτι δὲν ἔχουσι τὸ βίαιον αὐτῶν πάθος, τῶν δὲ μικτῶν η λογασιδικών ότι δέν έχουσι την μεγάλην αύτων κίνησιν καί την ποιχιλίαν των ποδιχών σχημάτων. "Ολως δὲ ἀντίθετοι αὐτών εἶνε οἰ βακγικοί και έκστατικοί ίωνικοί και οι δόχμιοι.

396. Κολα. α) Τρογαϊκά και laplicad. Τα κώλα ταυτα άποτελουνται έκ βάσεων (διποδιών) έχουσω κανονικός άλογον την έτέραν των άρσεων: ώς στοιχείον δηλαδή των μέν τροχαϊκών κόλων γρησιμεύε: όδιστερος έπίτρετος ε ν - - -, των δέ ιαμώνων ό τρίτος = - ν ε , ώς καλούνται ύπό των παλαιών μετρικών τὰ τοιαστα ποδικά οχήματα. Αιότι κατά τούς μετρικούς λαμώνοντας την άλογον άρτι ώς χρόνον δίσημον ό λόγος των δύο ποδικών μερών των βάσεων τούτων σύτσον

ήτο ό τοῦ ἐπιτρίτου, τουτέστιν ώς 3: 4. 'Αλλ' ὅμως ἡ ἄλογος συλλαθή δὲν εἶγε μέγεθος δίσημον, ἀλλ' ένὸς πρώτου γρόνου καὶ ἡμίσεος, ὥστε ο λόγος των ποδών τούτων έκειτο μεταζύ τοῦ ἐπιτρίτου καὶ τοῦ Ιτου (3:3). Έπειδή δὲ ὁ ἐπίτριτος τῶν ἐπισυνθέτων τούτων μέτρων εἶνε ό αυτός τῷ ἐπιτρίτῳ τῶν τριμέτρων καὶ τετραμέτρων, τουτέστιν ιχμθική ή τροχαϊκή διποδία μετ' άλόγου άρσεως, έκ τούτου πρέπει νὰ προσποιηθή αὐτοῖς οὐχὶ ἄλλος τις ρυθμός, ἀλλ' ὁ αὐτὸς καὶ ταῖς διποδίαις των ίαμβικών καὶ τρογαϊκών μέτρων. Καὶ οἱ παλαιοὶ δὲ μετρικοί λαμβάνουσε τοὺς έπιτρίτους τῶν στροφῶν τούτων ὡς ἰαμβικάς καὶ τροχαϊκάς διποδίας. Οἱ δὲ παλαιοὶ ρυθμικοὶ γινώσκουσι μέν έπιτρίτους έπτασήμους, άλλ' έξ ων λέγουσι (πρ6λ. § 138) γίνεται δήλον ότι οι έπίτριτοι ούτοι των ουθμικών δέν συμπίπτουσι τοίς των δακτυλεπιτριτικών στροφών. Έπειδή δέ τὰ τρογαϊκά καὶ ἰαμβικά κώλα άνήκουσεν είς τὸ τρίσημον ὶαμβικὸν γένος, καίπερ ἔγοντα άλόγους άρσεις δύνανται να αὐξάνωνται μέγρι τοῦ ὀκτωκαιδεκασήμου μεγέθους, ώστε δύνανται γα είνε μονόμετρα (διποδίαι), δίμετρα (τετραποδίαι) καὶ τρίμετρα (έξαποδίαι).

κώλα τροχαϊκά έκ δευτέρων έπιτρίτων. χώλα ἰαμβικὰ έκ τρίτωτ έπιτρίτωτ.

Έπ τούτων εύχρηστότατα μὲν είνε τὰ δίμετρα, ἢττον δ' εὕχρηστα τὰ μονόμετρα καὶ τὰ πρίμετρα. Τὰ προχαϊκὰ κολα ἐν τῷ τέλει τῶν περιόδων ἔχουπι συνήθως τὸ καπαληκτικόν σχῆμα ($L \circ - \wedge \rangle$, τὰ δὲ ἔχοντα προκατάληξιν είνε εὐχὶ συχνά. Τοιοῦτον είνε τὸ προκαταληκτικὸν δίμετρον ἐν 'Ολυμπ. 6 ἐπ. 42 «πραθμητίν τ' Έλειθυιαν» ($L \circ - - \circ - \circ \rangle$. Όλυμπ. 10 ἐπ. 3. Νεμ. 11 ἐπ. 6. καὶ τὸ δίκατάληκτον ἐν ΙΙοΟ. 4, 107 «ἀπασεν λαγέτρ» ($L \circ - - \circ - \circ \rangle$. Είτα δὲ τὸ προκατάληκτικὸν ἢ μάλλον δικατάληκτον τριμετρον

καὶ μετὰ δικαταλήκτου βάσεως ἐν τἢ ἀρχἢ ἢ ἐν τῷ τέλει τοῦ κώλου ΙΙυθ. 1, 3 «πειθονται δ' ἀο δοὶ σάμασιν.

. υ ζ _ _ υ _ _ υ _ 'Ολυμ. 6,27 αἰπεὶ δέζαντο χρὴ τοίνυν πύλας».

Δ υ _ _ υ _ _ _ ΙΙυθ. 9, 2 ασύν βαθυζώνουσιν ἀγγελλων».

Δικατάληκτον δὲ μονόμετρον εύρίσκεται ἐν Πυθ. 1,2 (ἀρχὰ» (∠ _),

Σιμων. ἀποσπ. 57, 4 α στάλας », Βακχ. ἀποσπ. 29, 3 αάγνᾶς ». Πολλεις δὶ τὰ τροχαικά κολα σχηματίζουται βραγυκατάλκατα. Ή δι λύσις τόν τε τροχαικό κολα των ίπμβιων θίσεων εἶνε λίαν σπανία. Έν τοῖς ἐπινίκοις π. χ. τοῦ Πινδάρου εὐρέσκονται μόνον 19 παραδιγιακτα τοιαύτης λύσεως, τὰ μέν πλίστα ἐν τῷ πρώτφ μέρει τῆς διποδίας, ὡς ἐν Όλυμπ. 10 ἐπ. 3. Πυθ. 1 ἐπ. 5. 7. 8. Πυθ. 4,8. Πυθ. 9 ἐπ. 9. Νιμ. 5 ἐπ. 1. Νιμ. 10 ἐπ. 6. Ἰσθμ. 4, 6. Ἰσθμ. 4 ἐπ. 6. Ἰσθμ. 5, 7 (ἐν τοῖς τριοὶ τελευταίοις παραδείγμασιν ἐπὶ καταληκτικῆς βάσεως) τὸἰγα ἀ ἐν τὸ ἄντόρο μέρει τῆς διποδίας, ὡς ἐν Νεμ. 5, 4. 6. Ἰσθμ. 2 ἐπ. 6. Ἰσθμ. 3 ἐπ. 6 καὶ παρά Σιμωνίδη 8, 1. Παρά δὲ τοῖς τριοτίς μέρει και διποδίας μός ἐν Νεμ. 5, 4. 6. Ἰσθμ. 2 ἐπ. 6. Ἰσθμ. 3 ἐπ. 6 καὶ παρά Σιμωνίδη 8, 1. Παρά δὲ τοῖς τριοτικος οἰδθὰν ἀσφαλὶς παράδειγμα τῆς λύσεως εὐρίσκεται. Συνέθως δὲ ἡ λύσις ἀνταποδίδοται ἀντιστροφικώς, καὶ ὅπου δὲν συμβαίνει τοῦτο, ὡς ἐπ. τὰ πλείστον ὑπάρχει κύριον δυομα.

β΄) Κῶιλα δακτυλικά και dramarotika. Τὰ κῶλα ταῦτα ὡς πρὸς τὸ συχνόν τῆς χρήσεως ὑπολείπονται τῶν τροχαϊκῶν καὶ ἰαμῶικῶν, εἶνε ὅμως ἀπαραίτητα ἐν πάση στροχῆ. Καὶ συχνότατον μὲν τῶν δακτυλικῶν κώλων εἶνε ἡ ἀκατάληκτος, εἰς οπονδεῖον τελευτῶσα, οὐδίποτε δ εἰς δάκτυλον, καὶ ἡ καταληκτική τοιποδία

σπανιωτέρα δὲ ἡ διποδία καὶ ἡ τετραποδία, αξτινες σχηματίζονται διροίως τἢ τριποδία, τὸν μὲν δηλαδή τελικόν πόδα ἔχουσι τελευτώντα εἰς σπονδείον (τροχαίον) ἡ καταληκτικόν, πάντα δὲ προηγοίμενον πάντοτε καθαρόν δάκτιλον. Ἡ δὲ τετραποδία δύναται νὰ τελευτῷ καὶ εἰς δάκτυλον, ἔτι δὲ νὰ λαμβάνη καὶ τὸ βραχοιακτάληκτον σχημα

Καὶ ἡ μὲν λύσις τῆς θέσεως ἐπὶ τῶν δακτυλικῶν κώλων ἄπαζ μόνον εθρέσκεται ἐπὶ κυρίου ὁνόματος (Ἰθθμ. 3, 63), ἡ δὲ συναίρειας τῆς ἀρεσως εὐρίσκεται, ὡς εἴπομεν, κανονικῶς ἐν τῆ ἀποθέσει παντὸς δακρεως εὐρίσκεται, ὡς εἴπομεν, κανονικῶς ἐν τῆ ἀποθέσει παντὸς δακτιλικοῦ κώλου, ἐν δὲ τῆ ἀρχῆ καὶ ἡ μέσω κανονικῶς καθαροὶ δὰκτιλικοῦ. Τὸν κανόνα τοῦτον ἐνίστε παραδαίνουσιν οἱ τραγικοὶ καὶ οἱ μεταγενέστεροι λυρικοὶ. Τὰ δὲ ἀναπαιστικὰ κόλα εἰνε σπανιώτερα τῶν δακτυλικῶν. Εὐρίσκονται δὲ καὶ ὑπερκατάληκτα ἀναπαιστικὰ, διον τὸ ὑπερκατάληκτον προσοδιακὸν. — Δ · · · · · · · · · · · · · · · · · (σύχι δι

παροιμιάχου) μόνου ώς τελιχόν τοῦ μέτρου χώλου.— Έτερομέτρου δὲ χώλων γίνεται χρήσις μόνου ἐν τῆ ἀρχῆ ἢ τῷ τέλει περιόδου τινός.
Τὰ τοιχύτα δὲ εἰνε μάλιστα μιχτά (λογαοιδικά).

397. Τὰ δὲ μέτρα ἢ αὶ περίοδοι συντίθενται ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκ δύο ἢ τριῶν κάλων, οἰγι δὲ συγνὰ εἶνε τὰ τετράκωλα καὶ πεντάκωλα, ἐνίστε ὅμως εἰρίσκονται καὶ μονόκωλα. Τὰ δὲ εἰχχηστότατα μετρικὰ σγήματα εἶνε τὰ έξῆς:

α') δίχωλα.

1. $2 \circ 0 \circ 0 \circ - 1 \circ 0 \circ M$ εγκωμιολογικόν καλούμενον ή έγκωμιολογικόν Συηστήσειον, οίον Πινά. Όλ. 6, 15 α ούτε παρ' ἀν δράπιν ούτ' ἐν ναυσί κοιλαις». "Αλλως διαμετ το μέτρον στῦνο ό Ήφαιστίκον, άλλ ήττον όρθως. Λέγει δὲ (σλ. 51 \mathbf{W} .) · αξνδοζόν ἐστι καὶ ἐπισύνθετον καὶ τὸ διπευθημιμερὸς τὸ ἐγωμιολογικόν καλούμενον, όπερ ἐστὶν ἐκ δακτυλικοῦ πανθημιμεροῦς καὶ ἰπμβικοῦ τοῦ Ισου, φ κέχρηται μὲν καὶ 'Αλκαίος ἐν ἄρματι, οὐ ἡ ἀρχὴ

κ ρ' έτι Δινομένη τῷ Τυρρακήφ τάρμενα λαμπρά κέατ' έν μυρσινήφ. κέχρηται δέ και 'Ανακρέων ἐν πλείοσιν ἄσμασιν,

Όρσόλοπος μεν "Αρης φιλέει μεναίχμαν». Τὸ αὐτὸ εύρίσκεται καί καταληκτικόν, οἶον Όλ. 8 έπ. 6. Πυθ. 12, 7.

2. _ _ 1 _ 1 _ 2 0 _ _ 0 0 H το προηγουμένο άντεστραμμένον καὶ ἰαμβέλεγος καλούμενον, clov Hiνδ. Νέμ. 1, 2 ακλινέν Συρακοσάν βάλος 'Όρτυγία». Νέμ. 5, 5. 'Όμ. 1, 5. Σορ. ΑΙ. 179 αἡ χαλκοθώρας σοί τυ' 'Ευνάλιος». Περὶ τούτου ὁ 'Πραιστίων μν. χωρ. λίγει τάδε: «τὸ δὲ ἀντεστραμμένον τούτφ (τῷ ἐγκωμιολογικῷ) ἰαμβ-

διεσπαρμένως δέ: έλεγος καλείται: τουτφ δέ έν συνεχεία ουν ζομεν τινά κεχρημένον,

πρώτον μέν εὔβουλον Θέμιν οὔρανίαν.

κείνων λυθέντων σαῖς ὑπὸ χεροιν ἀναξ».

3. 20 — 1 20 — 00 × π, οἰον Πκδ. ΠοΟ. 3, 1 «πθελον Χεl-ρωνά κε Φιλυρίδαν». Όλυμπ. 10, 2. 12, 1. ΠοΟ. 1, 1. 2. ΠοΟ. 3, 1. καὶ ἐπ. 1. Τὸ αὐτὸ καὶ ἀκατάληχτον, οἰον Όλυμπ. 10, 1. αἰστιν ἀνθρώποις ἀνέμων ὅτε πλείστα». Όλυμπ. 12, 6. ΠοΘ. 3 ἐπ. 3. 5. 8.

4. 200 200 2 | 20 2 2 20 2, οίον Πινδ. Πυδ. 1, 25 «ὅσσα δὲ μὰ πεψίληκε Ζεύς, ἀτύζονται βοάν».

Σουμοτά φόρμιγξ, Απόλλωνος καὶ ἰσπλοκάμων».
 β') τρίκωλα*

6. 2001001 | 20011 | 2000 Πλατωνικόν καλούμενου, οίου Πινδ. Όλυμπ. 3, 1 «Υυνδερίδεις τε φιλοξείνοις άδειν καλλιπλοκάμω 6" Έλεις ». "Αλλως, δηλονότι ούχι όρθως, διαιρεί ό Ήραιστίων (σελ. 52 W.), λέγει δι τεδε: «γίνεται δι και τριπτοθημιμερέ εκ τούτων τό καλούμενον Πλατωνικόν, εν φ τὰ μὲν έκατέρωθεν δύο δακτυλικά εἰοι πενθημιμερή, τὸ δὲ μέσον ἰαμδικόν κέχρηται δὶ αύτῷ Πλάτων εν Ξαντρίαις,

398. Πλήν δὲ τούτων τῶν σχημάτων ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ἄλλα. "Αρχονται δὲ τὰ μέτρα ταῦτα συνήθως ἀπὸ τῆς θέσεως καὶ σπανιώτερον ἀπὸ τῆς ἄρσεως, ἦς ἡ συχνοτέρα χρῆσις θὰ ἡρμοζεν ολιγώτερον τῷ ἡσυχαστικῷ ἤθει τοῦ ῥυθμοῦ, καθ' å λέγει καὶ ὁ 'Αριστείδης έν σελ. 97° «τῶν δὲ ρυθμῶν ἡσυγαίτεροι μὲν οἱ ἀπὸ θέσεων προκαταστέλλοντες την διάνοιαν, οἱ δὲ ἀπ' ἄρσεων τῆ φωνή την κρούσιν έπιφέροντες τεταραγμένοι». Τὸ δὲ κανονικόν σχήμα τῆς άρκτικής άρσεως είνε μία μακρά και οὐδέποτε λυομένη συλλαβή, όπερ μαρτυρεί το άλογον αύτῆς. Έκ δὲ τῶν 283 στίχων τῶν Πινδαρικῶν έπινίκων των τῷ εἴδει τούτφ τῶν μέτρων γεγραμμένων μόνον 42 έγουσι μονοσύλλαβον πρό τῆς πρώτης τροχαϊκῆς διποδίας (τοῦ 6' έπιτρίτου) ή πρό της πρώτης δακτυλικής τριποδίας ή τετραποδίας (Πυθ. 4 έπ. 5). Πλην δὲ δύο χωρίων (Ἰσθμ. 1, 5 καὶ Νεμ. 5 έπ. 1) ή μονοσύλλαβος μακρά άρσις οὐδέποτε ἐναλλάσσεται βραχεία. 'Ωσαύτως δ' οὐδέποτε ή μακρὰ ἀνταποδίδοται ἀντιστροφικώς διὰ δύο βραγειών. Συχνοτέρα δ' είνε ή βραχεία άρκτική άρσις παρά τοίς δραματικοίς. Καὶ οῦτω μὲν ἄρχονται τὰ μέτρα ταῦτα, περατοῦνται δὲ συνήθως εἰς τὴν θέσιν καὶ σπανίως εἰς τὴν ἄρσιν. Τἀνάπαλιν δὲ συμβαίνει έν τῷ μέσφ τοῦ μέτρου. Ἐνταῦθα δηλαδή ἡ ἀπόθεσις τῶν κώλων σπανιώτερον είνε καταληκτική, ώστε ή έλλειπουσα άρσις άναπληρούται διὰ τονῆς, συνηθέστερον δὲ σχηματίζεται ἀκατάληκτος,

ώστε οι ποδικοί χρόνοι διαδέχονται κανονικώς άλλήλους χωρίς νὰ λείπη ή τελική τοῦ κώλου ἄρσις. Ἡ συλλαβή δὲ αὕτη, ήτις μεσολαβεϊ μεταξύ δύο θέσεων, της τελικής του προηγουμένου κώλου καί τῆς ἀρατικῆς τοῦ ἐπομένου, εἶνε, ὅπως καὶ ἡ ἀρατικὴ τοῦ στίχου ἄρσις, κανονικώς μακρά. Έν τοῖς Πινδαρικοῖς ἐπινίκοις ὁ νόμος οὐτος τηρείται αὐστηρῶς μόνον ἐν ἐννέα στροφαῖς, ἐν ταῖς λοιπαῖς δὲ τριάκοντα καί δύο οὐχὶ σπανίως ταλαντεύεται ἡ χρῆσις μεταξύ μακρᾶς καὶ βραχείας ἐν τῆ ἀντιστροφικῆ ἀνταποδόσει. "Εν τισι δὲ στροφαίς εύρίσκεται διὰ παντός βραχεῖα ἀντί μακρᾶς μετ' ἀκριδοῦς ἀνταποδόσεως. 'Ο Βοίκκιος (de metr. Pind. 282) ἀποδείκνυσεν ὅτε ἡ βραχεία άντὶ τῆς μακρᾶς εὐρίσκεται κυρίως μόνον ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων η έπὶ τοιούτων λέξεων, αἵτινες καὶ ἐν ἄλλοις μέτροις δύνανται νὰ λαμδάνωνται ὡς μακραί, οἱον ἐπομέγου ὑγροῦ. Οἱ δὲ περὶ τὸν Τοσβάχιον καὶ Οὐεστφάλιον φρονούσιν ὅτι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἡ χρήσις της μακράς ή βραγείας έξήρτηται έκ του ήθικου χαρακτήρος των διαφόρων ποιητικών είδων. Τα μέν δηλοιότι έχοντα μείζονα ήσυχίαν και μεγαλοπρέπειαν φεύγουσιν δσον το δυνατόν την βραχεΐαν, σξον οἱ υμνοι καὶ οἱ τούτοις παραπλήσιοι τὸ ἦθος παιπνες, τὰ προσόδια, τὰ παρθένεια καὶ οἱ ἐπίνικοι. Τὰ δὲ ἔγοντα μείζονα κίνησιν έχουσι συγνότερον την βραχείαν, οίον οἱ διθύραμβοι, τὰ σκόλια και οι θρήνοι.

Τίλος δὶ παρατηροϋμεν ὅτι τὰ μέτρα ταϋτα οὐδέποτε εὐρίσκονται συντιθειμένα κατὰ στίχον, ἀλλὰ πάντοτε κατὰ σύστηκα. Τὰ δὶ τοξι Επισυθέτοις στόστοις δακτυλιεπερίτοις γραφόμενα ποιήματα συντείθεντο ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον κατὰ τριάδας ἐπφδικάς, ἐκάστη δηλαδή περικοπή συνέκειτο ἐκ τριῶν συστημάτων, στροφῆς, ἀντιστροφῆς καὶ ἐπωδοῦ.

399. Χρήσις των δακτυλεπιτρίτων.

α') ἐτ τἦ - ἐορικῆ ποιήσει. Τους δακτυλεπιτρίτους, ὡς προείπομεν, μετιξιερίσατο κυρίως ἡ γορικὴ Νομειά. Καὶ κατά πρώτον μὲν ἐκ τῆς σφζομένης ποιήσεως εὐρίσκομεν αὐτοὺς παρὰ Στησιγόρω ἐν πολλείς ἀποππάρματο. Τοὰ δὲ τῶν συχνοτάτων ἐν ταῖς στροφείς ταύταις μέτρων ἀναφέρονται εἰς αὐτὸν ὡς εὐρετήν, οἰον τὸ Στησιγόρεσο τρίμερων, το ἐκ τριῶν ἐπιτρίτων συγκείμενον (σγολ. Όλυμπ. 3), τὸ Στησιγόρεσο τρίμερον, τὸ ἐκ τριῶν ἐπιτρίτων συγκείμενον (σγολ. Όλυμπ. 3), τὸ Στησιγόρεσο τὸγγελικόν, τουτίστεν ἡ ἀκατάληκτος καὶ καταληκτού δακτυλική τριποδία (Diomed. 510. Plot. 2633), καὶ τὸ Στησιγόρεσο τὸγγελικόν τριποδία (Diomed. 510. Plot. 2633), καὶ τὸ Στησιγόρεσο τὸγγελικόν τριποδία (Diomed. 510. Plot. 2633), καὶ τὸ Στησιγόρεσο τὸγγελικόν τριποδία (Diomed. 510. Plot. 2633), καὶ τὸ Στησιγόρεσο τὸγγελικόν τριποδία (Diomed. 510. Plot. 2633), καὶ τὸ Στησιγόρεσο του ἐντρικού ἐντρ

γόρειον έγχωμιολογικόν, τουτέστιν ή άκατάληκτος δακτυλική τριποδία μετ' ἐπιτρίτου (Diomed. σελ. 512). Φαίνεται διως πιθανόν ότι ό Στησίγορος τὰ μέτρα ταῦτα παρέλαθεν ἐκ τῆς αὐλφδικῆς τῶν νόμων ποιήσεως, όπως παρέλαδεν έξ αὐτῆς καὶ τὸ κατά δάκτυλον είδος (πρόλ. Γλαύκον παρά Πλουτ. περί μουσ. κεφ. 7). Είς τὸν κολοφώνα δὲ τῆς τελειότητος προήγαγε τὰ μέτρα ταῦτα ὁ Πίνδαρος, όστις ἐν αὐτοῖς κατώρθωσε τὴν τελείαν άρμονίαν τοῦ εἴδους καὶ τῆς ύλης, ήτοι της βυθμικής μορφής και της διανοίας της ποιήσεως, όθεν καὶ ὡς κύριον ἀντιπρόσωπον τοῦ εἴδους τούτου τῶν στρορῶν δυνάμεθα νὰ θεωρώμεν αὐτόν. Καθώς δηλαδή οἱ δακτυλεπίτριτοι ἔγουσιν ήθος ήσυχαστικόν, φ κατ' Ευκλείδην, ώς καὶ έμπροσθεν εξπομεν. «παρέπεται ήρεμότης ψυγής και κατάστημα έλευθέριον τε καί είρηνικόν», ούτω καὶ οἱ τοῖς μέτροις τούτοις γεγραμμένοι ἐπίνικοι τοῦ Πινδάρου έγουσι γαρακτήρα μάλλον έξ αντικειμένου ή οί λοιποί ἐπίνικοι. "Εν τούτοις ή μετάδασις των έννοιων καὶ ή φράσις είνε όμαλωτέρα καὶ καθαρωτέρα των λοιπών ποιημάτων. Έν δὲ τῆ διαλέκτω τὰ τοπικὰ ἰδιώματα εἶνε ὀλιγώτερα ἥ ἐν τοῖς ποιήμασι τοῖς μικτοῖς μέτροις γεγραμμένοις. Καθόλου δὲ τὰ ποιήματα ταύτα τοῦ Πινδάρου γαρακτηρίζει σωφροσύνη, μέγα άξίωμα καὶ λέξις ὑψηλὴ καὶ σεμνή. Ο γαρακτήρ δὲ ούτος εἶνε καὶ ὁ ἐπικρατῶν ἐν τῆ Πινδαρικῆ ποιήσει γαρακτήρ. "Οθεν καὶ τῶν τῷ γαρακτῆρι τούτω ἀρμοζόντων μέτρων ποιεϊται πλείονα γρήσιν ο Πίνδαρος παρά πάντα τὰ ἄλλα μέτρα: διότι τὸ ήμισυ τῶν ἐπινίκων εἶνε τοῖς μέτροις τούτοις γεγραμμένον ('Ολυμπ. 3. 6. 7. 8. 10. 12. Πυθ. 1. 3. 4. 9. 12. Νεμ. 1. 2. 8. 9. 10. 11. Ίσθμ. 1. 2. 3. 4. 5), οἱ δὲ λοιποὶ τοῖς μικτοῖς, τοῖς δακτυλιθυφαλλικοῖς καὶ τοῖς παιωνικοῖς. 'Ως δὲ μαρτυροῦσι πάποσπάσματα, καὶ ἐν τοῖς ὕμνοις, τοῖς προσοδίοις, τοῖς παρθενείοις, τοῖς διθυράμδοις, τοῖς θρήνοις, τοῖς ἐγκωμίοις καὶ τοῖς σκολίοις τοῦ Πινδάρου ἐπικρατοῦσι τὰ μέτρα ταῦτα καὶ μόνον ἐν τοῖς ὑποργήμασι δέν γίνεται γρησις αὐτῶν ἕνεκα τοῦ κεκινημένου ήθους τοῦ εἴδοῦς τούτου τῆς λυρικῆς. "Οτι δὲ ἐν τοῖς σωζομένοις ἀποσπάσπασι τῶν παιάνων δεν ευρίσκονται τὰ μέτρα ταῦτα, ἀποδοτέον μᾶλλον τῆ τύγη.

'Ο δι Σιμωνίδης, δουν δύναται τις νὰ είκδοη ἐκ των ἀποσπασμάτων, ἐποιήσατο των μέτρων τούτων πολλφ όλιγωτέραν χρῆπιν τοῦ Πινδάρου και Βακχυλίδου. Καὶ καθόλου μὲν ὁ σχηματισμός τῶν μέτρων και ἡ σύνθεσις αὐτῶν είνε ἀνάλογος πρός τὴν τοῦ Πινδάρου.

Τδία δὲ μεταγειρίζεται ὁ Σιμωνίδης ἐν τῷ τέλει τῆς στροφῆς, ὡς καὶ οἱ τραγικοἱ, τὸ ἰθυφαλλικόν, ὅπερ οὐδέποτε μετεγειρίτατο ὁ Πίνδαρος. Ο δέ Βακγυλίδης έμιμήσατο έντελώς τον μετρικόν γαρακτήρα τοῦ Πινδάρου, καίτοι ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν διάνοιαν τῆς ποιήσεως ηκολούθησε τω Σιμωνίδη. Ούτω δ' έπικρατούσιν οί δακτυλεπίτριτοι παρά Βακχυλίδη, ώστε έκ των 40 άποσπασμάτων αύτοῦ μόνον δέκα η ενδεκα δέν είνε τοις μέτροις τούτοις γεγραμμένα. Οί δὲ διθυραμβοποιοί άλλην κατ' άλλους χρόνους των δακτυλεπιτρίτων έποιήσαντο χρῆσιν. Καὶ οἱ μὲν παλαιότεροι οἱ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πινδάρου και Βακγυλίδου άκμάσαντες, οΐος ο Λαμπροκλής και ο Λιχύμνιος, μετεχειρίσαντο τὰ μέτρα ταῦτα κατὰ τὸν Πινδαρικὸν τρόπον. Οἱ νεώτεροι ὅμως διθυραμβοποιοὶ μετὰ τῆς μουσικῆς μετέβαλον καὶ τοὺς ἐυθμοὺς τῶν διθυράμδων καταστήσαντες αὐτοὺς μᾶλλον μιμητικούς (πρέλ. 'Αριστοτ. Προέλ. 19, 15 καὶ όητος. 3, 13) καὶ άντι της άντιστροφικής συνθέσεως μεταγειρισάμενοι την άλλοιοστροφικήν, καίτοι καὶ τῶν νεωτέρων διθυραμβοποιῶν τινες, οἶος ὁ Μελανιππίδης, ο Φιλόζενος και ο Τελέστης, εύρισκονται χρήσιν των δακτυλεπιτρίτων πεποιημένοι, μετά τινων όμως πάντοτε μετρικών διαφορών, οξον ό Μελανιππίδης έν τοῖς Δαναίδαις καὶ τῷ Μαρσύα λύει συχνά τὰς θέσεις τῶν ἐπιτρίτων κατὰ τρόπον ὅλως καινοφανῆ. Τελευταϊα λείψανα της δακτυλεπιτριτικής ποιήσεως εΐνε άποσπάσματά τινα έκ των μελιάμδων τοῦ Κερκίδου τοῦ Μεγαλοπολίτου καὶ δύο παιάνες είς την Υγίειαν και Άρετην, ό μεν δήθεν του Άριφρονος, ό δὲ τοῦ 'Αριστοτέλους. Καὶ οἱ μὲν στίχοι τοῦ Κερχίδου εἶνε αὐστηρῶς κατά τὰ παλαιὰ παραδείγματα πεποιημένοι, οἱ δὲ παιᾶνες ἀφίστανται κατά τινα άμφότεροι τοῦ κανονικοῦ σχηματισμοῦ.

β΄) 'Εν τῆ τραγωθια. Έν δὲ τῆ τραγωθία γίνεται σπανιωτέρα χρῆσιε των δακτυλεπτερίτων, οὐδίποτε διως ἐν μουφδίαε, ἀλλά πάντοτε ἐν χοριοιξι ἄσμασι, καὶ μάλιστα ἐν χωρίοις πάνν ἰμφαντικοῖς κῶι διλαδὴ ἐπτεράνεται στιγμιαία ἀναψυχή ἐκ τοῦ τραγικοῦ πάθου καὶ εἰθυμος εἰρήνη. Καὶ παρὰ μὲν Αἰσχύλω μόνον ἐν τῷ Προμηθεί εὐρίσκονται (526 κἰ. (β΄ στάα.) 887 κἰ. (γ΄ στάα.)). Οὐχὶ δὶ 'συχνιὰ ἐνε καὶ παρὰ Σοφοκλεῖ, ἀλλὰ μόνον αὶ ἔξῆς Αἰ. 172-193 (πάροδο.). Τραχιν. 94-111 (πάροδ.). Οἰ. Τ. 1086 καὶ ἔξῆς (παία). Τρηδως ἀπόσπ. 530 κὶ. Συχνότεραι δὶ παρὶ Εὐριπίδη 'Ανδρομ. 766

κέ. 1009 κέ. Ήλ. 859 κέ. (ἐπινίκιος παιάν). Μηδ. 410 κέ. 627 κέ. 824 κέ. 976 κέ. Τρφά. 794 κέ. Ύρο. 224 κέ.

γ΄) Έν τῆ κωμφιδία. Ἡ δὲ κωμωδία, ἡπιρ οὐδαμῶς πρισζεν ὁ σεμνός χαρακτὴρ των δεκτυλεπτρέτων, μετεχειρίσκτο αὐτούς μένον χάριν κωμικών ἀντιθίσεων, παρφόσια γνωστάς εἰκ δεκτυλεπτρέτων τροράς τῆς γορικῆς λυρικῆς του Στησιγόρου καὶ Πιοδέρου. Ὁ ρύθμός, ἡ ἀγωγή, ἡ ἀρμονία καὶ αὐτοὶ οἱ ἀρχικοὶ στίγοι μένουσι τελείως οἱ αὐτοὶ. Τοσούτον όμως μείζων εἰν ἡ ἀντίθειες, όταν ὁ χορός ἀντὶ νὰ ἀπαγγείλη ἐρεξῆς τοὺς ἐπομένους στίχους τοῦ λυρικοῦ ακώπτει δὰ τῶν μεγκλοπερεπών ἐκείνων ρύθμων μετὰ πολλῆς σφοδρότητος γνωστόν τινα ᾿Αθηναίον ἡ καὶ τινα τῶν θεατῶν. Τοιαῦται δὲ στροραί παρ' ᾿Αριτσισμένει εἰν καὶ ἐξῆς Ἡππ. 1264 - 1215 καὶ 1290 - 1299 (β΄ παράδ.). Νεφ. 457 - 475. Σφ. 273 κὲ. Εἰρ. 775 κὲ. Εκκλ. 571 - 581.

400. Παραδείγματα δὲ φέρομεν τὰ ἔξῆς:

Πινδ. 'Ολυμπ. 3 στροφή α'.

Τυνδαρίδαις τε φιλοξείνοις άδειν καλλιπλοκάμφ θ' Έλένα κλεινών 'λιοφήσωνα γεραίρων είχημαι, Αθήρωνος Όλημτινικόνα όμιον όρθωδαις, άκαμαντοπόδων Έππων άωτον, Μότια δ' ούτω τοι παρέστα μοι νεοθίγαλον είχησντι Αφορία φωνόν έναρμόξαι πεδίλφ.

Errob. a'.

ώ τινι, κραίνων εξετιμάς 'Ηρακλέος προτέρας, άτρεκής Έλλανοδίκας γλεφάρων Αλτωλός άνηρ υξόθεν άμξι κόμαια βάλη γλαυκόχροα κόσμον έλαίας ταν ποτε 'Ιστρου άπό σκιαράν παγάν ένεικεν 'λμφτερωννιάδας, ινάμα πάν '(λλιμπίς κάλλιστον άδλον.

α'. 4+3, 2+3+4. β'. 3+3+2. 3+2+3. - ἐπφδ. 6.

Σοφ. Αἴ. Πάροδ. 172-182 (= 183-193).

 ά όα σε Ταυροπόλα Διὸς "Αρτεμις, ὧ μεγάλα ξάτις, ὧ μᾶτερ πίσχύνας ἐμιὰς, ὧρμασε πανδάμους ἐπὶ βοῦς ἀγελαίας, ἤ πού τινος νίκας ἀκάρπωτος χάριν,
 β΄ ἡ ῥα κλυτῶν ἐνόρων

ψευσθεΐσα δώροις είτ' ελαφαδολίαις; ἡ χαλκοθώραξ σοι τιν' Ένυσλιος μομφαν έχων ξυνοῦ δορὸς ἐννυχίοις μαχαναῖς ἐτίσατο λώδαν;

α'. 4+3. 6+3. 6. - β'. 3. 2+3. 2+3. 2+3. - ἐπφδ. 4. Εὐριπ, Μηδ. 627-634 (=635-642).

"Βρωτες ύπιξο μέν άγαν δλόσντες ούνε ενδοξίαν ούδ' άρεταν παρέδωκαν άνδράσιν: εί δ' άλις έλθοι Κύπρις, ούκ άλλα θεός εύχαρις ούτως. μάντον, δο δέστον): έπ' έμοι χρυσέων τόξων έφείπς ίμέρω χρίσασ' ἄψυκτον οι-στόν.

H'. METPA MIKTA

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΔ'

Μερί των μικτών κώλων, μέτρων καὶ συστημάτων.

401. 'Ως καὶ ἀλλαγοῦ (§ 209) εἴπομεν, τὰ μικτὰ μέτρα σύγειτνται, ὡς καὶ τὰ ἐπισύθετα, ἐκ ποδαν δύο ποδιαν γενον, τοῦ δακτυλικοῦ καὶ τοῦ ἰαμιδικοῦ, τουτέστιν ἰχ δακτύλων καὶ τροχαίων ἢ εξ ἀναπαίστων καὶ ἰάμιδων, δωτε καὶ ταῦτα εἶνε καὶ δόνατται νὰ ὁνδημασθώσι δακτυλοτροχαίοι, ὅπως καὶ τὰ ἐπισύθετα, οῖον

πολλά τὰ δεινά κούδὲν ἀν-θρώπου δεινότερον πέλει.

εὐδαίμονες οἴσι κακῶν ἄγευστος αί-ών. Διαφέρουσιν όμως τὰ ἐπισύνθετα τῶν μικτῶν κατὰ τοῦτο, ὅτι τῶν μὲν ἐπισυνθέτων τὰ κῶλα καθ' ἐαυτὰ εἶνε μονοειδῆ ἢ καθαρά, ἕκαστον δηλαδή κώλον σύγκειται έξ ένος καὶ τοῦ αὐτοῦ μετρικοῦ ποδός, τὸ μέτρον δὲ ἀποδείχνυται ἐπισύνθετον, καθ' ὅσον τὰ κῶλα τοῦ αὐτοῦ μέτρου δὲν ἀνήχουσιν εἰς τὸ αὐτὸ γένος, ἀλλὰ τὸ μὲν εἰς τὸ δακτυλικόν, το δέ εἰς το ἰαμδικόν, το μέν δηλαδή εἶνε δακτυλικόν, το δὲ τροχαϊκόν, ἢ τὸ μὲν εἶνε ἀναπαιστικόν, τὸ δὲ ἰαμβικόν ἐπὶ δὲ τῶν μικτών ή σύνθεσις των διαφόρων το γένος ποδών γίνεται έν τῷ αὐτῷ κώλφ, ώστε οὐ μόνον τὰ μέτρα εἶνε μικτά, ἀλλὰ καὶ τὰ κώλα καθ' έαυτά. Ἡ πρώτη ἐν τῆ τεχνικῆ ποιήσει χρῆσις τῶν ἐπισυνθέτων προηγείται της των μικτων, διότι έκείνη μεν αναφέρεται είς τον 'Αογίλογον, αύτη δὲ εύρισκεται κατὰ πρώτον παρὰ τῷ 'Αλκμάνι. 'Ήτο δέ καὶ φυσικώτατον πρώτον μέν νὰ ἀναπτυχθώσι τὰ μέτρα τοῦ δακτυλικοῦ ρυθμοῦ, εἶτα δὲ τὰ τοῦ ἰαμδικοῦ καὶ ἔπειτα νὰ συναφθώσιν

άμφότερα τὰ γένη ταῦτα εἰς ἔν μέτρον καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ τῆς επισυνθέσεως, εἰτα δὲ διὰ τῆς μιξέκως. "Οπος δὶ ἡ ἐπισύνθεσις δηλοῖ προκοπήν τινα ὡς πρὸς τὰ καθαρὰ, οῦτω καὶ ἡ μιξες δηλοῖ προκοπήν οἱ μόνον πρὸς τὰ καθαρὰ παραδαλλομένη, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἐπισύνθετα: διότι ὁ ἐκ τῆς μίξεως γυνόμενος ρυθμὸς ἀποτελεί σῶμὰ τὶ δλως νέον καὶ αὐτοτελές, οἱον τὸ ἐκ τῆς χημικῆς μίξεως διαφόρων σωμάτων γινόμενον, ἐν ῷ τὸ ἐπισύνθετον μέτρον γίνεται ἐξ ἀπλῆς παραθέσεως τῶν ἐτερογεών στοιγείων.

402. Χαρακτηρίζει δὲ τὰ μικτὰ μέτρα μεγάλη ἄδεια περὶ τὸν μετρικόν σγηματισμόν, οίον α') ό άριθμός των δακτύλων έν τοϊς κώλοις είνε λίαν διάφορος. Διότι αι τετραποδίαι και τὰ μείζονα τούτων κώλα δύνανται νὰ ἔχωσιν ἤτοι ἕνα μόνον δάκτυλον καὶ τότε καλοῦνται μονοδακτυλικά, ή δύο καὶ πλείονας δακτύλους. Καὶ τὰ μὲν μονοδακτυλικὰ ήτοι καλούνται ἀπλῶς μικτά, ἡ λαμδάνουσιν ἔδια ὁνόματα οξον Γλυκώνεια καλούμενα, Φερεκράτεια κτλ. Τὰ δὲ κῶλα τὰ ἔγοντα πλείονας δακτύλους καλούνται αἰολικὰ μεν δακτυλικά, ὅσων μόνον ὁ άρκτικός ποὺς δὲν εἶνε δάκτυλος, ὅσα δὲ ἐν μὲν τῆ ἀργῆ ἔγουσι δακτύλους, έν δὲ τῷ τέλει τροχαίους καλούνται Λογασιδικά δακτυλικά (1). 'Ο δὲ ἀριθμὸς τῶν δακτύλων δηλοῦται διὰ τῆς προσθήκης «πρὸς δυοίν», «πρὸς τρισίν» (τουτέστι δακτύλοις). Άπὸ τῆς μερικής δὲ ταύτης κατηγορίας παραλαβύντες οἱ νεώτεροι μετρικοὶ τὸν παλαιόν ὄρον ωνόμασαν λογασιδικά γενικώτερον πάντα τὰ μικτὰ κώλα τε καὶ μέτρα. 6') Ἡ θέσις τοῦ δακτύλου δύναται νὰ εἶνε διάφορος, οίον έν τη τετραποδία ο δάκτυλος δύναται να κατέχη την πρώτην ή την δευτέραν ή και την τρίτην χώραν. γ΄) 'Ο άρκτικός τρογαίος δύναται νὰ ἔχη τὸ σχήμα σπονδείου ἢ ἰάμβου, παρὰ δὲ τοῖς Λεσβίοις ποιηταϊς καὶ τὸ τοῦ πυρριχίου, προσέτι δὲ ἐπιδέχεται καὶ λύσιν. δ΄) Έν τῆ ἀντιστροφικῆ ἀνταποδόσει ἐναλλάσσεται ὁ δάκτυλος τῶ τροχαίω και τάνάπαλιν, τουλάχιστον έν τοῖς άνεπτυγμένοις εἴδεσεν. ε΄) Ἡ ἀλογία (ἄλογος σπονδεῖος) έγχωρεῖ μάλιστα παρὰ τοῖς τραγικοῖς οὐ μόνον ἐν ταῖς κανονικαῖς γώραις, ἀλλὰ καὶ ἐν μὴ κανονικαῖς. ς') Τὰ μικτὰ δέχονται καὶ προκαταλήξεις καίπερ οὐγὶ οὕτω συγνάς, όσον αί τρογαϊκαὶ καὶ ἰαμδικαὶ στροφαὶ τῆς τραγωδίας. (') Τὰ μικτά δύνανται έν μείζοσι στροφαϊς τῆς χορικῆς λυρικῆς καὶ τοῦ δράμα-

(1) Ἡραιστ. σελ. 25 «λογαοιδικά καλούμενα δακτυλικά, ἄπερ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαι. χώραις δακτύλους ἔχει, τελευταίαν δὲ τροχαϊκὴν συζυγίαν».

τος νὰ συνάπτωνται μετὰ παντοίων δακτυλικών καὶ τρογαϊκών ή άναπαιστικών καὶ ἰαμδικών κώλων. "Ενεκα δὲ τῶν πολλών τούτων άδειῶν τὰ μικτὰ μέτρα ἐπιδέγονται μέγαν πλούτον σγημάτων. 'Αλλ' ὅμως αί άδειαι αύται πλήν ότι δέν έγουσι τό αύτό καθολικόν κύρος έπὶ πάντων τῶν αἰώνων, ποιητικών γενών καὶ ποιητών, περιορίζονται οὐσιωδώς, ώστε καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν σγημάτων, ἐκ τῶν ἑξῆς α΄) ὅτι οί τρισύλλαδοι πόδες έντος τοῦ αὐτοῦ κώλου δέν δύνανται νὰ διακόπτωνται ύπο δισυλλάδων ποδών. Τούναντίον οι τρισύλλαβοι πόδες δύνανται καὶ τὰς πρώτας χώρας τοῦ κώλου νὰ καταλαμδάνωσι καὶ τὰς ἐπομένας. Μόνον δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν χώραν οὐδέποτε κεῖται ό δάκτυλος είμη μόνον έν τοῖς καλουμένοις αἰολικοῖς δακτυλικοῖς, άτινα ορθότερον άνήχουσιν είς τὰ δακτυλικὰ μέτρα (βλ. κεφ. ιη'). Καὶ 6΄) ὅτι ἡ λύσις ἐπὶ τῶν μικτῶν εἶνε πολλῷ μᾶλλον περιωρισμένη η έπι των άναπαιστικών, ίαμδικών και παιωνικών μέτρων. Χρησιμεύει δὲ τοῦτο ὡς ἀντισήχωμα τῆς μίζεως τῶν ποδῶν, ὅπως τηρῆ-- ται ή σαφήνεια τοῦ φυθμοῦ. Έκ τούτων τὰ μεκτὰ μέτρα ὡς πρὸς τὸ ήθος ἀποδείχνυνται πλήρη εὐμεταδόλου κινήσεως και χάριτος, ἐπὶ δὲ συχνής χρήσεως τοῦ χοριαμδικοῦ σχήματος μεταλαμδάνουσι καὶ σφοδρόν πάθος. Έν φ δε τοιούτον είνε καθ' όλου τὸ ήθος τῶν μικτών, έν τοῖς καθ' ἕκαστα λαμβάνει μεγάλην ποικιλίαν ὡς ἐκ τῆς έπικρατήσεως των δακτύλων ή τροχαίων, μειζόνων ή έλασσόνων κώλων, τῆς ἀναμίζεως έτερομέτρων κώλων, τῆς λύσεως καὶ συναιρέσεως, τῆς γρήσεως τοῦ ἀκαταλήκτου, καταληκτικοῦ καὶ προκαταληκτικού σχηματος, της διαφοράς των μέτρων κατ' άντίθεσεν κτλ. καί καθόλου το ήθος των μικτών μέτρων ποικίλλεται τοσούτον όσον οὐδενός ἄλλου μέτρου. Έν τῆ ἀρετῆ ὅμως ταύτη τῶν μικτῶν μέτρων, ώστε διά λεπτών ρυθμικών μεταδολών να άποδειχνύωνται ίχανα πρός άποτύπωσιν πασών σχεδόν των ποιητικών διαθέσεων, ένέκειτο ο κίνδυνος να αποδάλωσε τῷ χρόνῳ τὸ ίδιον αὐτῶν ἦθος, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Διότι παρά μέν τοῖς Λεσδιοις ποιηταῖς, τῷ Στησιγόρω, τῷ Ηινδάρφ και τῷ Αἰσχύλφ ὑπάρχει πλήρης άρμονία τῆς ὑλης ἥτοι της διανοίας της ποιήσεως και του είδους ήτοι των ρυθμικών σχημάτων. Παρά δὲ Σοφοκλεῖ συμβαίνει μὲν συχνὰ τὸ αὐτό, οὐχι δὲ καὶ πάντοτε, διοτι πολλάχις παρ' αυτῷ τὰ μιχτὰ μέτρα δὲν ἔχουσι τὴν δραστικήν δύναμιν, όπως αι τροχαϊκαί και ιαμδικαί στροφαί τῶν τραγικών, οἱ ἰωνικοὶ καὶ οἱ δακτυλεπίτριτοι, άλλ' ἀποδαίνουσι κοινόν

τι καί κατὰ συνθήκην μέτρον, ἄχρουν τε καὶ ἄηθες. Ὁ τελευταῖος δὲ ούτος χαρακτήρ τῶν μικτῶν μέτρων κατέκλυσε τέλος τὴν μεταγενεστέραν λυρικήν ποίησιν καὶ τραγωδίαν καὶ μάλιστα την τοῦ Εὐριπίδου. Ώς πρός δὲ τό συχνόν τῆς χρήσεως ἐν τῆ Ἑλληνικῆ ποιήσει τὰ μιχτὰ μέτρα ὑπερέβαλον οὐ μόνον τὰ ἐπισύνθετα μέτρα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐχ μονοςιδών μέτρων συνεστώσας στροφάς, διότι πολλή αὐτών ή γρησις έν τοίς μέλεσι της τε μονφδικής και της χορικής λυρικής και τοῦ δράματος. Ἡ ἐπικρατοῦσα δὲ σύνθεσις αὐτῶν εἶνε ἡ συστηματική.- Μετὰ τὰ εἰσαγωγικὰ ταῦτα περί τῶν μικτῶν μέτρων καθ'ολου λέγομεν ἐφεζῆς ἀκριβέστερον περί τοῦ μετρικοῦ σχηματισμοῦ τῶν μικτών κώλων, μέτρων καὶ τῶν ἐξ ὁμοίων συστημάτων καὶ ἔπειτα περὶ της στροφικής συνθέσεως αὐτῶν ἔν τε τῆ λυρική ποιήσει καὶ τῷ δράματι.

Α'. Μικτά κώλα. α') Σχήματα τῶν μικτῶν κώλων.

403. Μικτή διποδία. 'Ως τοιαύτη λαμβάνεται τὸ 'Αδώνιον καλούμενον Δυυ - υ «ὧ τὸν "Αδωνιν». Αῦτη ὅμως δύναται νὰ ληφθή καί ώς δακτυλική διποδία, δηλονότι του _ 2.

404. Μικτή τριποδία. α΄) 'Η μέν ἀπὸ τῆς θέσεως ἀργομένη μικτή τριποδία καλεῖται Φερεκράτειον, λαμβάνει δε δύο σχήματα ὡς ἐκ τῆς θέσεως τοῦ δακτύλου κατὰ τὴν α' ἢ τὴν 6' χώραν, τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον καλούμενον Φερεκράτειον. Έκατερον δὲ σχήμα δύναται νὰ είνε ἀκατάληκτον ἢ καταληκτικόν.

Φερεκράτειον άκατά. Ιπκτον. Φερεχράτειον καταληκτικόν. 1. Δ ∪ ∪ _ ∪ _ O Éπταπύλαισι Θήβαις. Δ ∪ ∪ _ ∪ _ Λ ὧ χθόνιαι θεαί. 2. 40 ... σ έξευρήματι καινώ. 4 □ _ ∪ ∪ _ Λ ήλθες ἐπ περάτων.

Θ΄) "Όταν δὲ πάλιν τὸ καταληκτικὸν Φερεκράτειον προσλάβη ἐν άργη άρσιν, γίνεται τὸ καλούμενον μικτὸν προσοδιακόν. Λαμβάνει δὲ καὶ τοῦτο δύο σχήματα ώς ἐκ τῆς θέσεως τοῦ ἀναπαίστου, τὸ καλούμενον πρώτον και δεύτερον μικτόν προσοδιακόν.

μικτόν προσεδιακόν άκατά ληκτον. μικτόν προσοδιακόν καταληκτικόν. 1. Ο Δ U U _ U _ είην δθι δαίων. Ο Δ υ Δ υ ω ο σας Κλέων ἐφορᾶ. φυγά πόδα νω - μάν.

ΣΗΜ. Το ακατάληκτον Φερεκράτειον συχνά κεΐται άντι βραχυκαταλήκτου τετραποδίας.

405. Μικτή τετραποδία. Ἡ μικτή τετραποδία ἄρχεται ἀπὸ τῆς

θέσεως ή ἀπὸ τῆς ἄρσεως. Καὶ ἡ μὲν ἀπὸ τῆς θέσεως ἀρχομένη ὡς έπὶ τὸ πλείστον δέγεται ένα μόνον δάκτυλον, ἡ δὲ ἀπόθεσις είνε συνήθως καταληκτική. Έκ τῶν καταληκτικῶν δὲ πάλιν συνηθεστάτη εἶνε ή ἔγουσα τὸν δάκτυλον κατὰ τὴν δευτέραν χώραν (ΔΟΞΟΟΞΟΞ) καὶ αῦτη κυρίως καλεῖται ὑπὸ τῶν παλαιῶν Γ.Ιυκώνειον. Τὸ ὄνομα δμως τοῦτο ἐπεκιείνεται ὑπὸ τοῦ Ἡραιστίωνος καὶ ἐπὶ τὸ καταληκτικόν κώλον τὸ ἔχον τὸν δάκτυλον κατὰ τὴν τρίτην χώραν. Κατὰ ταύτα λοιπόν οἱ νεώτεροι μετρικοὶ ἐκάλεσαν Γλυκώνεια καὶ τὰ τρία καταληκτικά σχήματα, τουτέστι α΄, δ΄ καὶ γ΄ Γλυκώνειον καθ' ήν κεῖται χώραν ὁ δάκτυλος, τὴν α΄ 6΄ ἢ γ΄. ἀναλόγως δὲ ἀνόμασαν καὶ τὰς ἀκαταλήκτους μικτὰς τετραποδίας, τὰς ἐχούσας ἕνα δάκτυλον, άχατάληκτον α', β' καὶ γ' Γλυκώνειον. Κατά τὸν αὐτὸν τρόπον ύστερον έντευθεν όρμηθέντες διέχριναν καὶ τὰ Φερεκράτεια, περί ών εξπομεν έν τῆ προηγουμένη 2 404, έν φ οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ κυρίως έλεγον Φερεκράτειον την μικτήν άκατάληκτον τριποδίαν την έχουσαν τὸν δάκτυλον κατὰ τὴν 6' χώραν. Τὰ Γλυκώνεια λοιπόν τά τε ἀπὸ τῆς θέσεως καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἄρσεως ἀρχόμενα ἀκατάληκτά τε καί καταληκτικά έχουσιν ώς έν τύπφ ώδε.

α') Γλυχώνεια άπὸ θέσεως. υ υ _ υ _ υ _ Λ μαλθακόν όμματων βέλος. 2. 4 0 _ 0 0 _ 0 _ 0 fifthuov έρωτος άνθος.

∨ = □ vũv vào êuot uélet voncudat

		-2	0	-			-	0	-	/\	σπού των προτέρων φαος.
3	٠.	4	\Box	-	Ū	-	v	v	_	o	
		4	⊽	_	Ū	-	U	v	~	٨	φώτα βάντα πανσαγία.
							β) .	Γλυ	κώνεια	άπ' ἄρσεως.
1		ū	4	U	U	~	v	-	v	\underline{v}	χουσαλακάτου τ' άκτὰν κόρας.
		J	4	U	U	_	v	-		$_{\vee}$	εί μη τοδε δάσμα νυ-κτός.
2		U	4	o	_	U	U	-	v	-	ά δεινοίς κρυπτομένα λόχοις.
		ū	1	υ,	-	U	v	.		2	σπείραισι δικτυοκλώ-στοις.
3		ō	x	O,	-	U		U	v		έτικτεν ούδὲ μήποτε λά θα

ΣΗΜ. α΄. 'Αμφότερα τὰ καταληκτικά σγήματα τῆς ἀπ' ἄρσεως τετραποδίας καλούνται μικτά παροιμιακά. Αί δὲ ἀκατάληκτοι ἀπ' ἄρσεως, σταν προσλάδωσιν έν τέλει συλλαδήν, δύνανται να ληφθώσιν : ώς τετραποδίαι ύπερκατάληκτοι ή καὶ ώς καταληκτικαὶ πενταποδίαι.

ΣΗΜ. β΄. Βραγυκατάληκτα σγήματα των από θέσεως αργομένων Γλυκωνείων είνε όμοια ταῖς ἀκαταλήκτοις τριποδίαις καὶ ὀνομαζονται ώς αὐταὶ Φερεκράτεια (α΄). 'Απ' ἄρσεως δ' ἀρχόμενα βραχυκατάληκτα όμοιάζουσι τοῖς ἀναπαιστικοῖς προσοδιακοῖς, ὅταν ἡ ἀρχομένη συλλαβή εἶνε μακρά (β΄).

α') το ο ο ο ο ε α Α Κασταλίας τε νᾶμα ('Αντιγ. 1130).
το ο ο ο ο ε α Α Α πανδυρτος απδών ('Ηλ. 1076).

ΣΗΜ. γ΄. Των τετραποδικών σχημάτων μετά προκαταλήξεως εὐχρηστότατον είνε το ἀπ' ἄρσεως τρίτον Γλυκώνειον ἔχον το σχήμα τόλε:

ΣΗΜ. δ΄. Έχ τῶν μικτῶν τετραποδιῶν μετὰ δύο δακτύλων ἀξιομνημόνευτον είνε τὸ 1 Αικοῖκὸν δεκασύλλαθον (Ήφαιστ. σελ. 25. Ματ. Vict. σελ. 111. 126 K.), τὸ τελικὸν κῶλον τῆς 1 Αλκαϊκῆς

100000 - 2 ο δίνον ενεικαμένοις μεθύσθην ('Αλκ. άπ. 35).
Το δε σχήμα - 0000 - 2 είνε σπανιώτατον και αξείδαιον δπου δε ευρίσκεται, ώς έν Νεμ. 2, 5, φαίνεται δτι μάλλον άποτελεί δύο κώλα διποδικά.

406. Μικταλ πειταποδίαι. Τούτων εύχρηστόταται είνε

α') μεθ' ένὸς δακτύλου.

1. Το Φαλαίχειον ένδεχασύλλαβον (Ἡραιστ. σελ. 33. Mar. Vict. σελ. 118. 148), έγον τον δάχτυλον κατά τὴν δευτέραν γώραν,

σελ. 110. 140), εχόν τον σακτυλον κατά την σευτεράν χωράν, 4 ο - ο - ο - ο - ο χαΐο', ὧ χουσόκερως, βαδάκτα, κήλων.

2. Το Σαπφικόν ένθεκασύλλαδον (Ἡφ. σελ. 43), έχον τον δάκτυλον κατά τὴν γ΄ γώραν (Σαπο. ἀπ. 2)

10 - 5 - 00 - 0 - 5 φαίνεταί μοι κῆνος ίσος θέοισιν.

3. Τὸ 'Αλκαϊκόν ένδεκασύλλαβον (Ἡφ. 45), ἀρχόμενον ἀπ' ἄρσεως καὶ ἔχον τὸν δάκτυλον κατὰ τὴν γ' χώραν ('Αλκ. ἀπ. 35)

β') μετὰ πλειόνων δακτύλων·
τὸ Πραξί...letor ('Πφ. 25) 4 0 0 0 0 0 0 0 0 0 0

ω διὰ τῶν θυρίδων καλὸν ἐμδλέποισα (Πραξ. ἀπόσπ. 5).

407. Μικται εξαποδίαι. Και αι μεν μεθ' ένος δακτύλου μικται εξαποδίαι φαίνονται ούσαι πύξημένα Γλυκώνεια ή Φερεκράτεια, έχουσι δι την διποδικήν προσθήκην ήτοι έν τέλει ή εν άρχη, το μέν πρώτον δταν μάλιστα ἄρχωνται ἀπὸ τῆς θέσεως, τὸ δὲ δεύτερον ὅταν ἄρ-

δούποι καὶ πολιᾶς ἄμυγμα χαί - τας (Αξ.633. Πρέλ. Φιλοχτ. 1140. 1145. Τὸ ἐξωτερικόν σχῆμα ὅμοιον τοῦ Φαλαικείου ἐγδεκασυλλάδου).

ειιοί ξυνεί - η διὰ παντός εὔ - φρων (Αξ. 750).

έχει μὲν 'Ανδρομέδα κάλαν ἀμοί - δαν (Σαπφ. ἀπόσπ. 58). Των δε πλείονας έχουσων δακτύλους ἀξιομνημένευτα είνε τὰ έξῆς σγήματα:

άντιτυπεῖ δ' ἐπὶ γᾶ, πέσε τ' αἰθαλωθείς ('Αντιγ. 134). κατὰ δὲ τακόμενοι μέλεοι μελίαν πάθαν (αὐτ. 979).

άγέτω θεός' οὐ γὰρ ἔχω δίχα τῶδ' ἀείδειν. Τὸ τελευταΐον τοῦτο καλείται 'Αργεθούλειον' (Ἡραιστ. σελ. 29, Caes. Bass. 256 Κ. Ματ. Vict. σελ. 126).

δ') Κατάληξις, βραχυκαταληξία, προκατάληξις.

408. Καὶ ἐπὶ τῶν μικτῶν κώλων δύναται νὰ συμβαίνη κατάληξις ἤτοι ἐλλιψις τῆς ἄρσιως οὐ μόνον ἐν τῷ τέλει, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῷ (προκατάληξις). Ἡ ἐλλείπουσα δὲ αὐτη ἄρσις ἀναπληροῦται ἤτοι διὰ κινοῦ χρόνοι ἡ διὰ τονῆς. Καὶ ἡ μὲν τῆς τελικῆς ἄρσιως κατάληξις ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῆς θέσεως ἀρχομένων κώλων καὶ ἐπικρατεί, ὡς καὶ ἐπι τῶν ἀπὸ τῆς θέσεως ἀρχομένων κώλων καὶ ἐπικρατεί, ὡς καὶ ἐν τῶ τόν τροχαϊκών,καὶ οὐ μόνον ἐν τῷ τέλει τοῦ μέτρου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ, δέν τὰ μικτὰ μέτρα λαμβάνουσι συκήθως τὸ καταλημτικὸν ἡ καὶ τὸ δικατάληκτον σηθμα:

 Π_{ρ} δλ. Σοφ. Άντιγ. 332 κέ. απολλά τὰ δεινά κούδὲν άν-θρώπου δεινότερον πέλει».

Καταληκτικά σχηματίζονται καὶ κῶλα ἀπ' ἄρσεως ἀρχόμενα, οἰον 'Αντιγ. 615 καὶ 336

Καὶ βραχυκατάληκτα δὲ μικτὰ εὐρίσκονται, ἐν οἰς δηλονότι ἐλλείπουσιν αί δύο τελευταίαι ἄρσεις, clov Αἴ. 194

« άλλ' ἄναγ' έξ έδράνων, ὅπου μακραί-ων »,

. Δύναται δε γα συμβή κατάληξις και έν τῷ μέσφ τῶν κώλων, τῶν τε ἀπό τῆς θέσεως και τῶν ἀπό τῆς ἄρσεως ἀρχομένων, οἰον

Ου μην άλλα και της άρκτικης των κώλων άρσεως συμθαίνει συχνά κατάληζες έν τῷ μέσφ της περιόδου, οίον 'Αντιγ. 785

φοιτᾶς δ' ύπερ - πόντιος έν - τ' ἀγρονόμοις - αὐ - λοῖς.
Μιτλ δὲ τὴν πρώτην τοῦ χώλου θέσιν συμβαίνει χατάληξις ὡ; ἐπὶ τὸ πλείτον μένον ὅταν τὸ χώλου ἄγχηται ἀπὸ τῆς ἄγσεως, οἰον
ωίωυυυυ - ἐξὰν-θας ποτ' ὧχρυσέας ('λιτη: '03)

(Πρβλ. όμως χ 413), σπανίως δὲ όταν ἄρχηται ἀπὸ τῆς θέσεως, οἶον Δ - Ο Ο - Λ - ὶ-ὡ γενεαὶ βροτῶν (Οἰ. Τ. 1186).

γ') Λύσις καὶ συναίφεσις.

409. Οι Λίεδιοι έρωτικοί, παρ' οις ήδη πολλή ή των μικτών μέτρων κρήσις, ούτε την λύοιν γιωόσκουσιν ούτε την συναίρεση, άλλ' όπου χράπος και τους άναπαίστους, ούτω και τούς τροχούς και τους έναπαίστους, ούτω και τούς τροχούς και έμφδους πάντστε μεταχειρίζονται κατά το άρχικον αύτων σχήμα. Καὶ έπὶ των καθαρών δὶ τροχαϊκών καὶ ἐμφδικών κόλων, άτινω ἐν τῆ στρορή ἀναμίσγουται μετά των μικτών κώλων καὶ μέτρων, ούδιμέαν μεταχειρίζονται λόσιν. Πρώτος δὶ ὁ 'Ανακρέων εὐρίσκει ἐν τινι μικτώ μέτρω ἀναλύων τὴν μακράν τοῦ δακτύλου, τουτέστε μεταχειρίζομενος ἀντί τοῦ δακτύλου προκιλευσματικόν, ἐν Θ ἐὰ ἀποσπάρματι:

άναπέτοιμαι διι ποός "Ολυμπον πτερύγεσσι κούφαις διά τον "Ερωτ" ού γάρ έμοι παϊς εθέλει συνικαίν.

"Αλλ' όρως φαίνεται ότι ἀπό ακοπού ἐποίησε τοῦτο ἐνταῦθα ὁ 'Ανακρέων καὶ ότι οὐδαμῶς πρέπει νὰ ὑπολπφθή ἡ ὑποις ὡς καθολικὸς νόμος τῶν 'Ανακρεοντείων μικτῶν. Κυρέως δὲ ὁ Σιμωνίδα, ἡ, Κόρινα καὶ ὁ Πίνδαρος εἰπήγαγον πλήρη ἄδειαν τῆς ὑσεως τῶν τρογαίων καὶ ἰάμιθων τῶν μικτῶν κάλων, ἐτι δὲ πλείονα τῶν τρογαίων καὶ ἰάμιθων τῶν μετὰ τοῦ μικτῶν κώλων ἀναμισγομένων καθαρῶν καὶ ἰάμιθων τῶν μετὰ τοῦ μικτῶν κώλων ἀναμισγομένων καθαρῶν

τροχαίταιν και Ιαμβικάν, ὧν τὰ τελευταία περιέχουσιν ἀνὰ μίαν και διο λίσεις συχνότατα δὲ λύεται ὁ ἀργόμενος τοῦ μειτοῦ κάλου τρο-χαίος. Ό ζειωνόδης ἱλεπτοῦται πολύ τοῦ Πινδάρου ὡς πρὸς τὴν λύειν. Καὶ οἱ δραματικοὶ δὲ εἰνε μετριώτεροι τοῦ Πινδάρου κατὰ τοῦτο ὁ ᾿Αριστοράνης μάλιστα σχιδόν παντάπασιν ἀποκλείει τὴν λύειν, ἀστε ἱτστατι ἱπὶ Τῆς αὐτῆς που καὶ ὁ ᾿Ανακρέων βαθμίδος. Τὸν δὲ τρισιλλαβον πόδα καὶ αὐτὸς ὁ Πίνδαρος λύει ὡς σπανιώστατ. Μόνον ὸὲ τρὶα ἀσραλῆ παραδέγματα προκελυσματικοῦ ἀντὶ δατόλο ἀποδείνουται περὶ ἀὐτὸς. Ὅσκύτως δὲ σπανίως συνειρεί αὐτὸν οἱς σπονδείον οὐδ' εἰνὰ ἀσραλῆ πάνα τὰ τοικῦτα παραδέγματα.

δ') "Αλογοι σπονδεῖοι.

410. Έπὶ τῶν καθαρῶν ἰαμδικῶν καὶ τροχαϊκῶν μέτρων ἡ ἄρσις των κατά τὰς περιττὰς χώρας ἰάμβων καὶ των κατά τὰς ἀρτίους τροχαίων, ώς έν τφ σίχειω τόπφ εἵπομεν, δύναται νὰ εἶνε και μακρὰ άλογος. Ωσαύτως δὲ καὶ ή τελική ἄρσις παντὸς κώλου δύναται νὰ είνε άδιάφορος,οὐδέποτε όμως ή παρατελευτος και ή προπαρατέλευτος συλλαθή τοῦ κώλου. Έπειδη δὲ τὰ μικτὰ κῶλα ἔχουσι τὸν αὐτόν που τοϊς καθαροϊς ίαμβικοϊς καὶ τρογαϊκοϊς ρυθμόν, δέχονται καὶ τὰς ἀλόγους άρσεις ήτοι τους αλόγους σπονδείους αντί των ρητων ίαμδων καί τροχαίων κατὰ τὰς αὐτὰς καὶ ἐκεῖνα χώρας. Μακρὰ λοιπόν δύναται νὰ είνε α΄) ή μονοσύλλαβος άρκτική καὶ ή μονοσύλλαβος τελική ἄρσις. Ἡ μακρά ένταῦθα ἀντὶ τῆς βραγείας εἶνε οῦτω συχνή, ὅσον καὶ ἐν τοῖς καθαροῖς τροχαϊκοῖς καὶ ἰαμβικοῖς κώλοις. 6') 'Η μονοσύλλαβος ἄρσις μετὰ τὴν δευτέραν θέσιν τοῦ κώλου, ὥστε ἀντί τοῦ κατὰ τὴν δευτέραν χώραν κειμένου τροχαίου ἥ ἀντὶ τοῦ κατὰ τὴν τρίτην χώραν ιάμδου κεϊται σπονδεΐος. Σημειωτέον δμως ότι ή μετά την δευτέραν θέσιν μονοσύλλαβος ἄρσις συνήθως τότε μόνον μηχύνεται, ὅταν καὶ ή προηγουμένη άρτις είνε μονοσύλλαδος ώς έν τῷ σχήματι

το - ο - ο ο - καὶ στο - ο - ο - ο, οπανιώτατα δὲ δταν ή προηγουμένη ἄρσις εἶνε δισύλλαθος, ὡς ἐν τῷ σγήματι το ο - ο - ο - ο - ο -

'Απ' ἐναντίας δὲ τὰ μικτὰ κῶλα

διαφωνούσεν ός πρός την μαχρίν άρπν τφ απόνι των απθαρών Ιαμειών καλ τροχαίων κάλων, διοτε ό σπονδείος έν τφ σχήματι α΄ κιτιται άντί τοῦ κατά την άρτιον τειται έντι τοῦ κατά την άρτιον κειμένου τέμαδες όν τφ σχήματι δ΄ κείται άντί τοῦ κατά την άρτιον κειμένου είμαδου ή αλλάφορος έν τφ σχήματι γ΄ είνε παραπέλευτος οιλλαδή και ή τ τφ δ΄ προπαραπέλευτος, εν φ έν τοῖς καθαρος ἱ αμθικοίς καὶ προχαίλιες κώλοις, ώς προεπισμεν, οιδάποτε αὶ άραις αὐται εἰν άδιάφοροι. Ό σπονδείος λοιπόν ούτος ό πρός τὸν κανόνα τόν τροχαίλιαν καὶ ἰ εμθικοίν κώλων μαχόμενος ή ό παρά τάξεν Δαμθασίμενος πονολείος, ώς διέγουσν οἱ παλαιοί μετρικοί, είνε πάνο αγγός ἱν τοῦ μεκτοίς κόλοις, ἀ κριθώστερον δὶ είπείν πάνυ μὲν συχνός ἐν τῆ άρχη τοῦ μεκτοῦ κόλοις, ἀκριθώστερον δὶ είπείν πάνυ μὲν συχνός ἐν τῆ άρχη τοῦ μεκτοῦ κόλοις, ἀ κριθώστερον δὶ είπείν πάνυ μὲν συχνός ἐν τῆ άρχη τοῦ μεκτοῦ κόλοις, όις πάνος ἐν τῆ άποθίσει τοῦ μικτοῦ κόλου, ὡς ἐν τῷ γ΄ καὶ δ΄ σχήματι, τούναν-

'Ο παρὰ τὴν τάξιν λαμβανόμενος ούτος σπονδείος μεταφέρεται ἐκ τῶν μικτῶν κόλων καλ εἰς καθαρὰ ἰαμβικὰ καὶ τροχαϊκὰ μετ ἐκιἰνων ἀναμισγόμενα κολα, εἶτε ταῦτα συντίθενται μετ ἱκείνων εἰς ἐν ψέτρον, εἶτε κεῦται ὡς αὐτοτελῆ μέτρα ἐν τῆ ἐκ μικτῶν μέτρων στροοῆ, ὡς δηλοῦται ἐν τοἰς ἐξῆς σχήμασι.

411. "Εμπροσθεν εξπομεν ότι ὁ παρὰ τάξιν λαμβανόμενος στοιδίτος ἐν τῆ ἀποθέσει τῶν μικτών καὶ τῶν μετ' αὐτῶν ἀναμισγομένων
ἰαμβικῶν καὶ τροχαϊκῶν κάλον εἰνο σπίνος. 'Ακριβάστερον διμαόριζοντες τὸ λεγθέν, προστθέμεν ἐνταιθα ὅτι ἡ χρῆσις αὐτη ἀσφαλῶς ἀποδείκνυται τὸ πρῶτον παρὰ τοίς μεταγενιστέροις δραματικοῖς,
οίχὶ δὲ καὶ παρ' Αἰσχύλρι. Πρόλ. Εὐτολ. 'Αστρατ. (παρ' Ήζομεπστλ. 55), «ἄνδρις ἐταξοι διθρ' ἤδη | τὴν γνώμπν προσίσχετε»,
θελοκτ. 1151 ατὰν πρόσθεν βελίων ἀλκάν», ἀνταποδιδομενον τῷ κανονικῷ ἐν στ. 1128 αὧ τόξον φίλον, ἄ φίλον», Εὐριπ. 'Ηλ. 192
κεὶ 137. 'Ππολ. 741 καὶ 751. 'Πων. 466 καὶ 486. 'Ικετ. 994 καὶ
1016, τὸ καταληκτικὸν Σαπομαὰν ἐν Βεκχ. 867 α εμπαίζουσα λιὲμακος ἡδοναῖς» καὶ 887 α αὐξοντας σύν μαινομένες δόξα», τὸ καπληκτικὸν Φελλείκειον ὑ θελοκτ. 208 καὶ 217, τὸ ἰμαβικον καδίνεν

412. 'Ο δὶ ἐν τῷ ἀρχῆ τῶν μικτῶν κώλων καὶ τῶν μιτ' ἀντῶν ἀναμισγομένων καθαρῶν τροχαϊκῶν καὶ ἰαμδικῶν παρὰ τάξιν λαμδανόμινος οπονδείος, τουτέστιν ὁ οπονδείος ἀντὶ τῶν τροχαίο ἐν τῷ πρώτη χώρα καὶ ἀντὶ τοῦ ἰάμδου ἐν τῷ δευτέρα, ἢ συντομώτερον ἡ
ἐπερερομένη τῷ πρώτη θέσει μυνοσύλλαθος ἀραις άλλην παρὰ ἀλλοις
ποινταίς ἐγει τὴν χρῆσιν. Παρὰ μὲν τῷ ᾿λλαις καὶ τὴ Σποροί
εὐρίσκεται ἡ ἄλογος αὐτη μακρά, ὅταν ἡ ἐξῆς ἐπομένη ἄραις τοῦ
κώλου εἶνε δισύλλαθος, ὡς ἐν τῷ δευτέρω Γλυκωνείω καὶ Φερεκρατείω

Οὐδάποτε όμως κείται ένταῦθα ἡ ἄλογος μακρὰ παρὰ τοῖς Λεσθίοις ποιπταῖς, δταν ἡ ἐπομένη ἄρσις εἰνε μανοτύλλαθος; οὐδέποτε π. χ. ἡ ἄρρις ἡ μετὰ τὴν πρώτην θέσιν τοῦ Σαπρικοῦ καὶ 'Αλκαίκοῦ ἐνδεκατυλλάθου εἰνε μακρὰ, ἀλλὰ πάντοτε βραγεία. Έν τἢ περαιτήρο ὅμως προόδφ τῆς μετρικής παρὰ τε τοῖς χορικοῖς λιρικοῖς καὶ τοῖς δραματικοῖς ἡ μετὰ τὴν πρώτην θέσιν μονοτύλλαθος ἄρσις εὐρίσκεται μακρὰ ἐπὶ παντός εἰδους μεταλο μέτρω, ἄν τε δηλαδή μονοτύλλαθος όλ τε δισύλλαθος εἰνε ἡ ἄρσις τοῦ ἐπιφερομένου ποδός. Ἡ ἄδεικ δὲ αὐτη ἰσγοίς καὶ ἐπὶ ταν ἀναμισγομένων καθαρών τροχαίκων καὶ ἐμμεικών κώλων. Ἑὰν δὶ προσέτι λάθωμων ὑπ ὅψιν καὶ τὴν ακουικήν ἀλογίων, συνάγομεν τὸν ἐξῆς κανόκὶ ἰσχύοντα ἀπὸ τοῦ Σιμωνίδου καὶ Πινδάρου καὶ ἐῖγε, δετ ἡ τῆς πρώτης καὶ διυτέρας θέσεως τοῦ κώλου προπγουμένη καὶ ἐπιφερομένη μονοσύλλαθος ἄρσις εἰνε διλάφορος.

0 4 0 - 0 -

Κατά ταϋτα π. χ. ὁ Πίνδαρος καὶ ἡ τραγωδία παρά τὴν χρῆσιν τοῦ *Αλκαίου καὶ τῆς Σαπφοῦς δύνανται νὰ ἐκτείνωσι τὴν δευτέραν ἄρσιν του ένδεκασυλλάδου 'Αλκατκου και την πρώτην άρσιν του ένδεκασυλλάδου Σαπφικου, ως δηλούσι τα έξης παραδείγματα

εν ανδρών, εν θεών γένος εκ μιας (Νεμ. 6, 1). λέκτρων άται κοιμήματά τ' αὐτογέν | . . ('Αντιγ. 862).

προύχει καὶ γνώμα, πας' ὅτφ τὸ θεῖον (Φιλοκτ. 138). Παραδείγικτα δὲ τῆς ἀναλόγου ἐκτάσεως τῶν μετὰ τῶν μικτῶν κώ-

Παραδιίγματα δε τῆς ἀναλόγου ἐκτάσεως τῶν μετὰ τῶν μικτών κώλων ἀναμισγομένων χαθαρών τροχαϊκών καὶ ἐκμδικών παρέχονται
παρά τοῖς κωμικοῖς τὰ Κρατίνεια καὶ Εὐπολίδεια μέτρα, περ ἐκ
ἔσται λόγος κατωτέρω. Παρὰ Σιμωνίδη ἀποσπ. 1 ἡ ἰχμδική διποδία

- - - - - - - «ἐδόμδησεν θαλάσσας» ἀντιστροφικώς ἀνταποδίδοται
τὸ «ἀποτρέπουσα χήρας». Πρόλ. Πινδ. Πυθ. 8,13. Εὐριπ. 'Εχέδ.
440 καὶ 460. Τραγ. 846.

ε') Υπέρθεσις.

413. Ἡ ἐπέρθεσις εἶνε κατηγορία παραδεδομένη ὑπὸ τῶν παλαιῶν μετρικῶν (πρόλ. § 30). Διακριτέον δὲ δύο είδη τῆς ὑπερθίσιως πρώτον μέν, καθ' ὁ ἐπὶ στιχηρᾶς ἐπαναλήψεως ἡ ἀντιστρορικῆς ἀνακικλήσεως ὑπερτθένται ἐναλλάς δύο πόδες, ὁ δὲατιλος καὶ ὁ τροχαίος; δεύτερον δέ, καθ' ὁ ἐπὶ στιχηρᾶς ἐπαναλήψεως ἡ ἀντιστρορικῆς ἀνταποδέσεως ὑπερτθένται ἤτοι ἀλλάσσουσιν ἀμωιδείως ὑδιον ἄδο παρακείμεναι συλλαβαί ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ποδός, μακρὰ καὶ βραγεῖα.

α΄) 'Γπίρθεσις δακτόλου και τροχνίου. Και συχνότατα μὲν ἐναλλάσσιται τό β΄ και τό γ΄ Γλυκόνιον, τουτίστυι ἐν μὲν τῆ στροχῆ ὁ δάκτυλος κείται κατὰ τὴν β΄ χώραν τοῦ Γλυκώνείου, ἐν δὲ τῆ ἀντιστρορῆ κατὰ τὴν τρίτην ἢ τάνἐπαλιν. Οἱ παλαιοί μετρικοί διαι ροῦντες τὰ κῶλα ταῦτα κατὰ τετρασυλλάθους πόθας ὑπάγουσι καὶ τὴν κατηγορίαν ταὐταν, δηλαδή τὴν ὑπέρθεσιν τῶν ποδῶν, εἰς τὴν ἐτέραν, τὴν ὑπέρθεσιν τῶν συλλαθῶν οἰον ἐπὶ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ β΄ καὶ γ΄ Γλυκωνείου

_ 0 _ 0, 0 _ 0 _

ήτοι τοῦ διιάμβου και χοριάμβου ἐλάμβανον ὑπέρθεσιν τῆς βραχείας και μακράς τοῦ διιάμβου εἰς τὴν ἀρχομένην μακρὰν και βραχείαν τοῦ χοριάμδου. Παραδιίγματα δὶ πυρά τοῖς τραγικοῖς, παρ' οἰς μόνοις είνε ἐν χρήσει τὸ ὑπέρθεσις αὐτη, εὐρίσκονται τὰ ἐξής Φιλοκτ. 1123 απόντου θνοὲ εἰρίμενος πα καὶ 14π αθνη θηράν, οὐς εἶθ ἰχτικ καὶ 1082 =1103, Ἑλέν, 1487 αὧ πταναὶ δολιχαύχενες παὶ 1504 αναύταις εἰναῖς ἀνέμων», Εύριπ. Πλίκτρ. 148 αχέρα τα κράτ ἐπὶ φοριμον παὶ 165 αλίγιοθου λώδαν θιμένα». 146 αδιίπομαι κατὰ μίν φίλαν» καὶ 163 αδίξατ' οὐδ' ἐπὶ στοράνοις προσέτι Τίλίκτρ. 167 - 189, Ίφ. Τ. 421 καὶ 430. 1097 καὶ 1114, Φον. 208 καὶ 220. 210 καὶ 222· μετὰ δὶ προτετγμένης ἄρεως τὸ β' καὶ γ' Τλικάνοιτο ἐντλλάσεται τὰ 'Ελ. 1481. — 'Η δὲ ἐναλλαγή τοῦ α' καὶ β' Γλυκωνείον εὐρίσκεται παρ' 'Ανακρέοντι (21, 1 καὶ 6 αξαν]θῆ δὲ γ' Εὐουπώλη μέλιι π = α ἀσπίδος ἀρτοπόλιον») καὶ 'Αριστοράνει (Σρ. 531 καὶ 636). — Τῆς δὲ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου Φερκραπείου ἀναλλαγής καὶ τῆς τοῦ α' καὶ β' μικτοῦ παρουμακοῦ

_0_0_(0) 0_0_0_0

φέρομεν τὰ έξης παραδείγματα Οι. Κ. 511 «διμως δ' έραμαι πυθείσθαι» καί 523 «τούτων δ' αύθαίρετον οὐδέν», Εύριπ: Ήλεκτρ. 169 «ξιραίτ τις ξιολεν γα λακτοπότας άνης» καί 192 «χρύσιά τε χάριτουν προηθήματ άγλαίτς».

β΄) 'Γπερθεσις τῆς μαχρᾶς και βραγείας. 'Η τοιαύτη ὑπέρθισις συμβαίνει ὅταν ἀντιστροφικῶς ἀνταποδιδόται τρογαίος και ἱαμθος. Ευμβαίνει δὶ οῦτο συγνά, ὅσον ἡ τοῦ ἀρχομένου τροχαίου μεταβολὴ εἰς τὸν ἄλογον σπονδείου. Καὶ παρὰ μὲν τοὶς 'Λεοβίοις λυρικοῖς μέννο τότε, ὅτε ὁ δεύτερος ποὺς 'εἰνε δάκτυλος, ὅπως καὶ ἐπὶ τοῦ ἀλόγου σπονδείου, οἰον τὸ καλον

πακούμιο προς δραματικοίς όμως ου μένον όταν ἐπιφέρνται δάκτυλος, άλλὰ καὶ όταν ἐπιφέρνται τροχαίος, ὁ ἀρχέμινος πους δύναται νὰ εἰνε ἐκαιδος ἀντὶ τροχαίου ἡ οπονδείου. Παρὰ δὲ τοὶς ἢλομικοίς γίνεται χρήσις τοῦ ἰάμβου ἀντὶ τοῦ τροχαίου ἡ οπονδείου μένον ἐν τῷ Εὐπολιδείου μέτρο:

ο σώφοων τε χώκαταπύ/γων άριστ' ήκουσάτην. εὐφράνας ήμας ἀπόπεμπ' | οίκαδ' άλλον άλλοσε. 'Επί δε καθαρών τροχαίκών κώλων μόνον έν τῷ δευτέρφ κώλφ (τρογαϊκῆ τετραποδίχ) των κωμικών Εὐπολιδείων και Κρατινείων, οἶον

c') Hypotytoc.

414. Πλην των είρημένων σχημάτων οι Λέσδιοι λυρικοί, καὶ δσοι των 'Αλεξανδρίων ποιστών έμιμήσαντο πιστώς τὰ μετρικὰ ειείνων σχήματα, μεταχειρίζονται έπὶ τοῦ άρκτικοῦ ποδός τῶν μικτών κώλων, είσημένου πάντοτε δακτύλου, καὶ τὸ τοῦ πυρριγίου σχήμα: οἰον η Σαποά ἀποσπ. 45 αξγε δη γελυ δτά μοι | φωνάεσα χένοιο». Θό

βροδοπάχεες άγ|ναι Χάριτες, | δεῦτε Δίος κόραι.

Πρβ. Στησιγ, απόσπ. 44. Θεόκρ. 29. 39. 40. Ουδεμία δὶ αὐτοῦ γίντται χρῆσις ἐν τῆ δραματικῆ ποιἡτει. Πρὸς ἐξήγησιν τοῦ ποδικοῦ τοῦτοῦ σχήματος πολλαὶ προπιέχθησαν γυᾶμαι ὑπὸ τῶν νεωτέρων, οἰν α΄) ὅτι ὁ ἱλλείπων πρῶτος χρόνος ἀνεπληροῦτο διὰ τῆς ὀργαντικῆς μουσικῆς, ὡς τῆς κιθάρας ἀρχομένης πρὸ τοῦ ἄδοντος (Weissenborn de ρεσικὶ). Glycon. Ι αλλ. 41) β΄) ὅτι ἐκατέρα των δύο βραχιιῶν ἦτο χρόνος ἄλογος ἔχων μέγιθος 1½ τοῦ πρώτου χρόνου (Pail, Münchener gelehrle Απzeigen 1855 ἀριθ. 13) γ΄) ὅτι ὁ πυρρέχιος ἦτο προσφίακὴ άδεια, συνεσταλμένος δηλαδή τροχαίος, ὅπως ἐν τῷ ἱτιὰ ἀντὶ τοῦ ἀρκτικοῦ σπονδείου σποράδην κείται ὁ Ιαμ- Θος τοῦ ὁ ἀκεράλου τοῦτων κατὰ τὴν ἐκδοχὴν τῶν παλαιών μετρε-

κών ποδός άνεπληρούτο ὁ ελλείπων χρόνος τῆ βοηθείχ τοῦ βυθμικοῦ τόνου, όστις ἐν τῆ ἀρχῆ τοῦ μέτρου ἦτο Ισχυρότερος (Weissenborn μνημον. χωρ.). Ἡ τελευταία ὑπόθεσες φαίνεται πάσης ἄλλης πιθανουτέρα.

ΕΗΜ. 'Ο άρχτικὸς ποὺς τῶν μιχτῶν, δστις, ὡς εἶπομεν, πολλὴν ἐπιδέχεται ποικιλίαν σχημέτων, πὴν δηλαδή τοῦ τροχαίου καὶ τὸ τοῦ σπουδείου καὶ τὸ τοῦ ἰμβου καὶ τὸ τοῦ πορεχίου καὶ δὴ καὶ τὸ τοῦ τροβρέχειος διὰ τῆς λύσεως τῆς μακρᾶς τοῦ τροχαίου, ἐν δὶ τῆ μεταγενεστέρα τραγωδία καὶ τὸ τοῖ ἀναπαίστου (οἰον Εὐριπ. Τρ. Τ. 1120 αμεταβάλλει δυσδαμιονία»), ἀνομάσθη πὸτ τοῦ Γοδ. Ἐρμαννοῦ βάσις παρὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ῦρου τούτου παρὰ τοῖς πα-λαιοῖς ἡυθμικοῖς καὶ μετρικοῖς, ὀρθότερον δὲ δύναται πρὸς διάκριαν νὰ ἐνομασθῆ ποὺς πολοσγημάτιστος, οἰος τῷ ὅντι εἰνε (πρῶλ. § 301).

Β. Μικτά μέτρα.

· 415. Έκ τῶν ἔμπροσθεν μνημονευθέντων κώλων το Φαλαίκειον ένδεκασύλλαβον (πρβλ. § 406) μετεχειρίσατο ώς αύτοτελές μέτρον κατά στίγον τε καὶ κατά σύστημα μετ' ἄλλων μέτρων συντιθείσα ή Σαπφώ, όθεν καὶ Σαπφικόν ἐνδεκασύλλαβον ἐκλήθη. Ὁ Μάριος ὅμως Οδικτωρίνος σελ. 148 διαρρήδην μαρτυρεί ὅτι δὲν εἶνε καὶ εὐρέτις τοῦ μέτρου τούτου ἡ Σαπφώ. Καὶ ὁ ἀνακρέων μετεχειρίσατο τὸ μέτρον τούτο, οὐ σφζεται ὁ στίχος (ἀπόσπ. 38) «ἀσήμων ὑπὲρ έρμάτων φορεϋμαι» (πρόλ. Ἡραιστ. 33. Caes. Bass. σελ. 260 K. Mar. Victor. 2595. 2566). Πολυαρεθμότερα είνε τὰ σφζόμενα Φαλαίχεια κατά στίχον παρά τοῖς 'Αλεξανδρίνοις ποιηταῖς καὶ τοῖς ἐπιγραμματοποιοίς τῆς ἀνθολογίας, οἶον παρὰ Καλλιμάχφ ἀποσπ. 73, Θεοχρίτφ ἐπιγράμμ. 20, Φαλαίκφ, Αντιπάτρφ, Άλφειφ ('Ανθολ. Παλατ. 13, 6. 7, 390. 9, 110). Τὴν ἔλλειψιν Ἑλληνικών παραδειγμάτων έκ τῶν παλαιοτέρων χρόνων ἀναπληροῖ ὁ Κάτουλλος, δστις κατὰ τὸν Καίσιον Βάσσον (σελ. 261, 4 Κ.) ἐν τῷ μέτρφ τούτφ έμιμήσατο τὴν Σαπφώ, τὸν 'Ανακρέοντα καὶ ἄλλους. Τὸ εὕκολον καὶ παιγνιώδες ήθος των Κατουλλείων ένδεκασυλλάδων, όπερ είνε κοινών καὶ τοῖς τῶν ἄλλων Λατίνων ποιητῶν Φαλαικείοις, ἦτο ἀναμφιδόλως και των Έλληνικών παραδειγμάτων οίκειον. - Ο πρώτος ποὺς τοῦ μέτρου τούτου είνε σπονδείος, τροχαίος ή ϊχμδος, οὐδαμεο δέ εύρίσκεται πυρρίχιος.

416: Δίχωλον δὶ μέτρον εἶνε τὸ 'Ασκληπιάθειον δωλεκασά. Llαθον ('Ήραιστ. σελ. 34) οῦτω κληθὶν ἀπὸ τοῦ μεταγνιστέρου ποιητοῦ 'Ασκληπιάδου, όστις πολλὴν αὐτοῦ ἐποιήσατο χρήσιν, καίπερ εὐρισκόμενον ἦδη παρὰ τοῖς Λεοθίσις μελικοῖς καὶ μελιστα ἐκ πῶν συχνοτάτων ὅν μέτρων τῆς τοῦ 'Αλκαίου καὶ Σπηφοῦς λυρικῆς. Τὸ 'Ασκληπιάδειον μέτρον σύγκειται ἐκ δύο μικτῶν καταληκτικῶν τριποδιῶν, ήτοι τοῦ δ΄ καὶ τοῦ α΄ καταληκτικῶ Φερεκρατείου εἰς ἔνα συντιθιμένου στίγον.

20-00-1400-0-

ώττε είνε δικατάληκτον ἀσυνάρτητον καὶ έχει μεγίστην πρὸς τὸ έλεγείου ὁμοιότητα, καθάπερ καὶ οἱ παλαιοὶ μετρικοὶ παρετήρησαν (Ματ. Vict. 25.94. Atil. 2700. Plot. 2656). Ἡ ἐν τῷ μέσφ τῷν δὸ κολων τουἡ πολλάκις κὲν παραλείτεται παρά τοῖς Τελληπον, οὐδέποτε δὲ παρά τοῖς Λατίνοις ποιηταῖς. Τὸ μέτρον τοῦτο συνετίθετο κατά τε στίχον (ὅτε ὑπὸ τῶν νικυτέρων καλείται Asclepiadeum primum) καὶ κατά σύστημα. Κατά στίχον συντεθειμένον εὐρίσκεται ἐν τῶ 33 ἀποσπάσματι τοῦ 'Αλκαίου'

πλθες εκ περάτων γας ελεφαντίναν λάβαν τω ξίφεος χρυσοδέταν έχων, έπειδη μέγαν άθλον Βαβυλωνίοις

συμμάχεις τελέσας, δύσαό τ' έκ πόνων κτλ.

'Ωσαύτως ἐν ἀποσπ. 40 καὶ παρ' 'Ορατίφ (Carm. 1, 1, 3, 30. 4, 8). Ἡ δὲ Σκπρὼ ἐποιείτο χρῆσιν ἐν τῷ πέμπτφ βιθλίφ (πρθλ. Σαπφοῦς ἀπόσπ. 55).

417. Έχ τοῦ μέτρου τούτου ἐγεννήθη τὸ νῦν συνήθως μεζίον 'Ασκληπιάθειον καλούμενον κατ' ἀντίθεσιν πρός τὸ προηγούμενον ελασσον δυ, διότι ἐκεῖνο μὲν ήτο δίκωλον, τοῦτο δὲ τρίκωλον παρεμέληθέντος ἐν τῷ μέσφ καὶ τρίτου κώλου διποδικοῦ ἐν σχήματι χοριάμδου, οἰων

7 0 T 0 0 T | 1 0 0 T | 1 0 0 T 0 A

Νύμφαις ταῖς Διὸς έξ | αἰγιόχω | φασὶ τετυγμέναις.
Τὸ μέτρον τοῦτο ἡ Σαποὰ καὶ ὁ 'Αλκαῖος μετεγιείσαντο συγνότατα κατὰ στίχον, δθεν καὶ Σαπημαθν έκκαιδεκασιλίαδον εκλείται ('Πραιστ. σίλ. 35 α φ τὸ τρίτον δλον Σαπροῦς γέγραπται "πολλά δὶ καὶ 'Αλκαίου δριματα », Τριχάς 289, Μαι. Vict. 2616. 2621) ἡ 'Αλκαί-

κον (Serv. 1824). Καὶ τῆς μὶν Σαπροῦς τοιαῦτα είνε τὰ ἀπό 65-74 ἀποσπάσματα, εξ ὡν παρατιθέμεθα ἐνταῦθα τὸ 68 κατθάνοισα δὲ κείσεαι πότα, κωὐ μναμοσύνα σέθεν ἔσσετ' οἴτε τότ' οἴτ' ἴστερον· οὐ γὰρ πεδέχεις βρόδων τῶν ἐκ Πιερίας, ἀλλ' ἀβάνης κτὶν 'λίδα δόμοις φοιτάσεις πεδ' ἀμαύρων νεκύων ἐκπεποταμένα.

'Ο δὲ 'Αλχαΐος φαίνεται ότι μετεχειρίσατο τὸ μέτρον τοῦτο χυρίως ἐν κεχινημένοις παροινίοις, οἰον ἐν ἀποσπ. 44 λέγει

μηδέν άλλο φυτεύσης πρότερον δένδριον αμπέλω. Πρδι. προσέτι απόσπ. 37 Α. 39. 41. 42. 83-87. Όθεν όν τοις μεταγενεστέρος σκολίοις καί παροινίσις έγθυτο τυπική χρήσις αὐτοῦ (πρδ.). Βergk. Pošt. Iyr. Gr. τόμ. 3 έ σιλ. 650). Τὰ Σαπροί ήκολούθησαν ὁ Κάτουλλος (Carm. 30), τῷ δὲ 'λλικαίφ ὁ 'Οράτιος (Carm. 1, 11. 18. 4, 10). Καὶ οἱ 'λλιξανδρίνοι ποιηταί πολλήν αὐτοῦ ἐποιήσαντο χρήσιν, ὁ τε θιέκριτος (28. 30) καὶ ὁ Καλλίμανος (Mor. Victor. 2598), δθεν καὶ Φαλαίκειον τὸ μέτρον καλείται (Diomed. 519, Plōtius 2637), καὶ ὁ 'Ασληπιάδης, όδεν καὶ 'Ασκληπιάδιον (Plotius μνημ. χ.) ἀνομάσθη. 'Ο Σιμμίας δὶ καὶ τὸ ἀκαπάληπτον μετεχειρίσατο γρήκα, είον

τὸν στυγνὸν Μελανίππου φόνον αἰ πατροφόνων Εριθοι, εδιν καὶ Σιμμικαὸν τὸ σχῆμα τοῦτο ἐκλήθη (Ἡραιστ. 35). Τέλος δὲ τοῦ τελευταίου κώλου συστελλομένου εἰς τὸ 'Αδώνιον καλούμενον γένεται τὸ ἐξῆς σγῆμα

δπερ μετεχμερίσατο ή Σαπρώ έν άποσπ. 62 (Πραιστ. σελ. 34) κατθνάσκει Κυθέρη' ἄδρος "Αδωνις, τί κε θετμεν; καττύπτεσθε κόραι και κατερείκεσθε χίτωνας.

Προσέτι δὶ ὁ ᾿Αλκαῖος καὶ ὁ ᾿Ανακρίων, δθεν καὶ ἀπακρεότεἰον ἐκλήθη (Servius σελ. 463, 26 Κ.). Τὸ τελικὸν κόλον συγνὰ συνέκετο ἐκ τοῦ ἰρμινίου «ὁ τὸν Ἡδωνιν», δθεν καὶ ᾿ἀδώνον ἡ ᾿ἀδωνιδιον ὑπό τῶν μετρικῶν ἀνομάσθη (Plot. 2610. Serv. 1820. Mar. Vict. 2518).

418. Τουναντίου δίλολου είνε τό τε Ανακρεύτειον καλούμενον (Servius 1822), εκ χοριάμβου καί τοῦ α΄ Φερεκρατείου συγκείμενου, οίου τὸ τοῦ Ανακρέοντος ἀπόσπ. 31 καί 32 (Ήραιστ. σελ. 31)

δακρυόεσ-σάν τ' εξίλησεν αίχμάν. φνοχόει-δ' ἀμφίπολος μελιχρόν,

καὶ τὸ ὁμοίως ἐσχηματισμένον Εππρικὸν (Servius 1822), ἐκ δύο χοριάμθων καὶ τοῦ α΄ Φερεκρατείου συγκείμενον, οἰον τὸ τῆς Σαπφοῦς ἀπόσπ. 60 (Ἡφαιστ. 31, Σγολ. Ἡραιστ. 181 W.)

δεῦτέ νυν ἄδ-gaι Χάριτες-καλλίκομοί τε Μοῖσαι. Πρβλ. 'Ανακρ. ἀπόσπ. 28. 29.

419. Δίχωλον είνε καὶ τὸ Πριάπειοτ (Ἡραιστ. 34. 57), έχ Γλυχωνείου καὶ Φερεκρατείου συγκείμενον καὶ ἐκ τῆς διαφόρου θέσεως τοῦ δακτύλου ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κώλοις διάφορα σχήματα λαμδάνον.

α'. 200_0_0_0 | 200_0_5 6'. 20_00_0 | 40_00_0 7'. 20_00_0 | 40_00_0

α'. ἐκποταμοῦ'πανέρχομαι | πάντα ψέρουσα λαμπρὰ ('Ανακ. 23'Η ε. 31); 6'. ψάλλω πικτίδα τῷ ψίλη | κωμάζων παῖό' ἀδρῷ ('Ανακ. 47). γ'. οὐ βέδηλος, ὧ τελεταί | τοῦ νέου Διονύσου (Εὐρορ. παρ' 'Πραστ. 57).

Τὸ μέτρον τοῦτο μετεχειρίσατο κατὰ στίχον ὁ ἀνακρίων καὶ ἄλλοι μελοποιοὶ ἐν ποιέμεσον ἐρωτικοῖε καὶ σκοπτικοῖε, συχνὰ δὲ καὶ τὸ σατυρικόν ὁρὰμα, ὅθεν ὑπό τινων καὶ σατυρικόν ἀνομάσθη, καὶ ἡ κωμαδία, οἰον Εὕπολιε ἐν ἀποσπ. 159 (Ματ. Victor. 2599). Προσέτι δὲ ἦτο καὶ τοῖε ἀλιξανδρίνοις προσφιλές, ἐμιμήσαντο δὲ καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ποιπταί, οἰον ὁ Κάτουλλος (17). Παρὰ δὲ τοῖς μεταγενεστέροις ἐγένετο μέτρον τῶν Πριππείων ποιπμάτων, ὅθεν ἐλλοξ καὶ τὸ ὅνομα. Τὸ ἦθος τοῦ ἐμθμοῦ τούτου εἴκολον καὶ παιγικόδες δν ἦρικός τῷ γρακτῆρι τῆς ποιήσεως, ἐν ἢ ἐγίνετο αὐτοῦ χρῆσις. Πρῶλ. Τεσφαραγήρι τῆς ποιήσεως, ἐν ἢ ἐγίνετο αὐτοῦ χρῆσις. Πρῶλ. Τεσ

hoc lusibus aptum. 400. Τό δε Κρατίνειον ('Ηφαιστ. 55. 59) δίκωλον καὶ τοῦτο δυ σύγκειται ἐκ τοῦ α' Γλυκωνιείου καὶ προχαϊκής τετραποδίας καταληκτικής, οίδον τὸ ποῦ Κρατίνου ἀπόσπ. 52 (324 Κ.) ἐκ παραδάσεως δυ'

ρεντιανόν σελ. 2752 ώδε λέγοντα: «ipse enim sonus indicat esse

*Ωσαύτως ο Εύπολις μετεχειρίσατο τὸ μέτρον τοῦτο ἐν τἦ παραβάσει τῶν 'Αστρατεύτων (πρόλ. 'Πφ. 55).

421. Τφ Κρατινείφ όμοιότατον εἶνε τό Εὐπο.liθειον έα τοῦ τρίτου Γλυκωνείου καὶ τῆς καταληκτικῆς τροχαϊκῆς τετραποδίας συγκείμενον.

Καὶ ἐκ τοῦ Κρατίνου μὲν φέρομεν τὰ ἰξῆ; Εὐπολίδια (Μαλθακ. 1) παντοίοις γε μὶν κεφαλὶν | ἀνθέμοις ἐρέπτομαι, λειρίοις, ῥόδοις, κρίνεσιν, | κοσμοσανδάλοις, ἰοις καὶ σισυμβρίοις ἀνεμω|νῶν κάλυξί τ' ἡριναίς, ἐρπάλλω, κρόκοις, ἀνικίν|θοις, ἐλειχρύσου κάλοις,

οινάνθησιν, ήμεροκαλ|λεῖ τε τῷ φιλουμένφ κέ. Έκ δὲ τοῦ Εὐπόλιδος τὰ έξῆς ἐκ τῶν Δήμων (20)

ον χρην έν τε ταις τριόδοις | κάν τοις όξυθυμίοις προστρόπαιον της πόλεως | κάεσθαι τετριγότα.

Τὸ δὲ μέγιστοι ἐξ Εὐπολιδείων ἀπόσπασμα κείται ἐν τἢ παραδάσει τῶν Νερελῶν τοῦ 'Αριστοφάνους στ. 518-562, ἐν ῷ γίνεται χρῆσις καὶ τοῦ πολυσχηματίστου, οἶον

422. Δικολον τέλος είνε και τό ὑπό τῶν παλαιών μιτρικών (Ἡφ. 58 W.) ἐπιωνταὸν πολουτηνιάτιστον καλούμινον, ὅπες σύγκειται ἰκ τοῦ μικτοῦ 6' προροβακού, οἰα είνα τὸ μικτοῦ 6' προροβακού, οἰα είνα τὸ το τις είξης ἀποσπάσμαοι τοῦ Εὐπόλιδος ἰκ τοῦ Χρυσοῦ γένους'

 Axist. 6'. Edel howton yèn ûndo - cein \mid nántun îdhyogian: Axist. γ' . hốc nữn dùa àn tic dụi - lân \mid caisoitoişhe hólei, th' Exectin nánu let - tỷ \mid kakỷ te thu idéan.

Γ'. Μικτά δυδτήματα έξ όμοίων.

423. Έχ της συνθέσεως πλειόνων Γλυκονείον καὶ ἐνὸς Φερεκρατείου ὡς κατακλείδος γίνεται ὑπέρμετρός τις περίοδος Γ. Ιεναόνειον σύστημα ἐς ὁωοίων καλούμενον. Τα κολό ανόλενσα μετ ἀλλήλον διὰ
τῆς λεκτικῆς λεγομένης συναφείας (ἔ 226) καὶ οὐχὶ σπανίως στεροῦνται τομής τελευτώντα εἰς τὸ μέσον τῆς λέξεως. Ὁ δὲ ἀριθμός τῶν
κώλων ταλαντεύεται μεταξὸ δύο καὶ ἔξ. Τοιοῦτον εἶνε τὸ τοῦ 'Ανακρέοντος (ἀπόσπ. ὁ)

εγώ δ' οὕτ' ἀν 'Αμαλθίης βουλοίμην κέρας οὕτ' ἔτεα πεντήκοντά τε καὶ ἐκατὸν Ταρτησσοῦ βασιλεῦσαι.

Καὶ παρὰ μὶν τοις λυρικοίς και μάλιστα τῷ 'Ανακρέοντι ἀνακυκλοῦνται ὡς αὐτοτελείς στροραί, παρὰ ἐξ τοις δραματικοίς ἀποτελοῦσι μέρος τῆς στρορῆς, οἰον παρά Σοφ. Οἰ. Τ. 1186. Φιλ. G87. Εὐρ. 'Πρακλ. Μ. G67 κὶ. 'Αριστορ. 'Ιππ. 551.

φιλοχτ. 681 πῶς ποτε. πῶς ποτ' ἀμψιπλή...κτων ῥοθίων μόνος κλύων. Φιλοχτ. 600 πῶς ἄρα πανδάκρυτον οὔ-τω βιοτὰν κατέσχεν,

424. Καί έκ τοῦ προσοδιακοῦ δὲ πολλάκις ἐπαναλαμδανομένου μετά καταληκτικοῦ κώλου ὡς κατακλείδος γὐονται ὑπέρμετροι περίοδοι ἦτοι συστήματα ἐξ όμοιων, ἄτινα ἐν μέν τῆ κωμιφδές εἰφέσκονται συχνὰ ὡς μέρη μικτών στροφών, σταν ωτον δὲ ἐν τῆ τραγωδίς. ᾿Αρμέζουπ δὲ μάλιστα προσοδιακοῖς ἄσμασιν.

Αριστοφ. Βατρ. 450 κέ. ατὸν ἡμέτερον τρόπον, | τὸν καλλιχορώτατον | παίζοντες, δν δίδιακ | Μοίρκι ξυνάγου-σεν». Πρίδι. Έκκλ. 290 κέ. "Όρν. 1731 κέ. 'Ιππ. 1111 κέ. Είρ. 856 κέ. 909 κέ. 1333 κέ.

Σορ. Οἰ. Τ. 466 κέ. «ώρα νιν ἀιλλάδων | ἵππων σθεναρώτερον | φυγά πόδα νω-μάν». Πρόλ. Οἰ. Κ. 1044 κέ.

425. `Ωσαύτως και έκ Φερεκρατείων ἐποίουν συστήματα οἱ κωμικοὶ μετὰ καταληκτικοῦ τοῦ τελικοῦ κώλου, οἰον ἐν σύστημα ἐκ

πρώτων Φερεκρατείων διεσώθη έχ των Κολάχων τοῦ Εὐπόλιδος (ἀπόσπ. 17) το έξης

ός χαρίτων μέν όζει, | καλλαδίδας δὲ βαίνει, |
σποσιβάας δὲ χέζει, | μπλα δὲ χρέμπτεται.
Τοιοῦτον καὶ τὸ τοῦ 'Αριστορένους ἰξ Λιολοσίκωνος «όστις ἐν ἡδυσόρους | στρόμακι πανυγιζίων | τὴν δέσπουαν ἱριδεις» μετὰ δευτέρου Φερεκρατείου ὡς τρίτου κώλου. Έκ δευτέρων δὶ Φερεκρατείων
συντεθιμένον εἰνε τὸ παρὰ Κράπητι ἐν Τόλμαις ἀπόσπ. 1 απομαίνει
δ' ἐπίσιτον, | ριγωντ' ἐν Μεγαδύζον | δίξεταὶ τ' ἰπὶ μισθρ | σῖτον...»
καὶ τὸ παρὰ Φερεκράτει ἐν Κοριανοιό ἀπόσπ. 5 (παράδ.) « ἄνδρες
πρόσχετε τὸν νοῦν | ἰξενρήματι κανώ | συμπτύκτοις ἀναπαίστοις».
Έλεγε δ' ὁ Φερεκράτης συμπτύκτοις ἀπαπαίστοις οιχὶ ὅπως ὁ 'Ηραιστίων (σιλ. διό) ὅκουν, τουτίστι τὴν 'Ψοσπο δίο Φερεκρατείων εἰς
ὰν μέτρον ἀπονάρτητον μονοειδές, ἀλλὰ τοὺς τῷ Φερεκρατείων κομματίς ἱπορερομένους ἀναπαίστους, οίτνες ἡσαν συνηφημένοι καὶ είχον
σχήμα τὸ τοῦ οπονδείου (πρόλ. μετρ. σχόλ. εἰς Πινδ. 'Ολ. 4 στρ.
Τα οί γὸς σπονδείοι σύμπτυκτοι ἀνάπαιστοι λέγονται»).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΕ΄.

Περί των μεκτών στροφών.

Α'. Μικταὶ στροφαὶ τῶν Αεσδίων λυρικῶν.

426. Οι Λίσδιοι μελικοί πλην της κατά στίχον πολλής χρήσεως των μικτών μέτρων, περί ών ξιαπροθιν είπομεν, καὶ στροφών έξιδρον μέγαν πλούτον άπλων τε καὶ καλών, αίτινες, ώς αι Αρχιλόχειοι, ψένοντο τύπος καὶ παράδιγγα τοῖ μεταγενεστέροις πρός μέμησιν. Εμιμήσατο δὲ τὰ μικτά των Λεσδίων ποιητών μέτρα μάλιστα μέν ὁ 'Ανακρέων, δστις παλλά σχήματα καὶ αυτός προσεξώρε καὶ έκαινστόμησεν, είτα δὲ καὶ οι ϋστερον τῶν σκαλίων ποιηταί καὶ οι 'Αλεξανδρίνοι καὶ μεταγενόστεροι λυρικοί. Τὰ δὲ τοῦ 'Ανακρέοντος έμιμήσαντο καὶ δὴ καὶ ἐπιθέγοσαν οι κωμικοί. 'Ησαν δὲ αὶ στροφαὶ τῶν Λεσδίων ποιητών δίστιχοι ή τετράστιχοι, τοῦ δὲ 'Ανακρέοντος ἔνιαι καὶ τρίστιγοι. Ἡ ἀπλότης δὲ αὕτη τῶν στροφῶν αὐξάνεται ἔτι μᾶλλον καί έκ τούτου, ότι έν τη τετραστίγω στροφή δύο ή και τρία κῶλα είνε όμοια, οίς ἐπιφέρεται ὡς ἐπφδικόν ἀνόμοιόν τι, ὅπερ οὐγὶ σπανίως τῷ προηγουμένω συναπτόμενον κώλω, ὡς δηλον ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς τομῆς, δὲν ἀποτελεῖ ἴδιον αὐτοτελῆ στίχον, ώσπερ τὸ 'Αδώνιον της Σαποικής στροφής καὶ τὸ Γλυκώνειον της 'Ασκληπιαδείου. Ένίστε δὲ καὶ τὸ διάφορον τοῦτο ἐπφδικόν κῶλον ἔλειπε καὶ πᾶσα ή στροφή συνέχειτο έξ όμοίων κώλων ή στίγων, οίον συνέβαινεν έν τοις ποιήμασι του β' καὶ γ' βιβλίου τῆς Σαπφούς, ἄπερ, ὡς μαρτυρεί ό Πφαιστίων έν σελ. 65, έν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις ἐφέροντο, κατά διστίγους στροφάς διηρημένα. Μείζονας δὲ στροφάς ἐσγημάτιζεν ή μονφδική λυρική έξ ύπερμέτρων περιόδων ήτοι συστημάτων έξ όμοίων (Γλυκωνείων ή Φερεκρατείων) οίον δύο τοιαύται περίοδοι έκ Γλυκωνείων, μία τρίχωλος καὶ μία 5κωλος, άποτελοῦσιν όκτάκωλον στροφήν έν 'Ανακρ. άποσπ. 1. 'Ως δὲ αἱ στροφαὶ τῆς μονφδικής λυρικής, ούτω καὶ τὰ έξ όμοίων συστήματα, έκ μιᾶς εἴτε έκ δύο περιόδων συγκείμενα, έγράφοντο κατά σχέσιν, τουτέστιν ή μελφδία άνεκυκλεϊτο έφεξης ή αὐτή ώς καὶ τὸ μετρικόν σχήμα. Περὶ δὲ τοῦ πολυσγηματίστου ποδός εξπομεν ήδη ξμπροσθεν (§ 307 καὶ 412). Ένταύθα δὲ προστίθεμεν ὅτι τὸ σπονδειακὸν σχήμα τοῦ πολυσχηματίστου ποδός παρά μέν τῷ 'Αλκαίφ και τῆ Σαπφοῖ εύρίσκεται διπλασίως συγνότερον του τρογαϊκού, ἰαμβικού καὶ πυρριγιακού ὁμοῦ λαμβανομένων, παρὰ δὲ τῷ 'Ανακρέοντι πενταπλασίως ἢ καὶ έξαπλασίως συγνότετρον τοῦ ἰάμβου καὶ τρογαίου, ὧν πάλιν ὁ τρογαΐος είνε σπανιώτερος παρ' αὐτῷ τοῦ ἰάμβου. Έν δὲ ταῖς μιμήσεσι τῶν Ῥωμαίων ποιητών καὶ ίδια παρ' 'Ορατίφ ούτως ἐπικρατεῖ ὁ σπονδεῖος, ώστε κατά μικρόν ἀποβαίνει τὸ μόνον ἐν χρήσει τοῦ πολυσχηματίστου ποδὸς σγήμα.

427. α') Αίστιχοι στροφαί. Καὶ δίστιχοι μὲν στροφαὶ εὐρίσκονται ἐν τοῖς ἐξῆς ἀποσπάσμασι τῆς Σαπφοῦς:

'Απόσπ. 109.

ταρθενία, - παρθενία, - ποῖ με λίποισ' ἀποίχη;

παρθενία, - παρθενία, - ποι με λίποισ' αποιχη οὐκέτι "ίξω πρὸς σέ, οὐκέτι "ίξω.

'Απόσπ. 69.

ούδ' ίαν δοκίμοι-μι προσίδοι-σαν φάος άλίω εσεσθαι σοφίαν - πάρθενον είς - ούδένα πω χρόνον.
'Η στροφή δηλονότι αυτη σύγκιται έκ τοῦ μιζόνος 'Ασκληπιαδιίου
δίς Ιπαναλικμόκνομένου.

Έκ δὲ τῶν τοῦ ᾿Αλκαίου ἀνήκουσιν ἐνταῦθα

'Απόσπ. 55.

0 - 0 4 - - 0 0 - 0 - -

ίσπλοκ' άγνα μελλιχόμειδε Σάπφοι, θέλω τι Γείπην, άλλά με κωλύει αίδως.

Τουτέστι τὸ μικτὸν τρίμετρον, τὸ καλούμενον 'Αλκαϊκὸν δωδεκασύλλαβον ('Ηφαιστ. σελ. 45), δὶς ἐπαναλαμβανόμενον.

Ο Άτιλιος σελ 2703 και ό Μάριος Ούικτωρίνος 2614 προσποιεί τῷ 'Αλκαίω τὴν έξῆς δίστιχον στροφήν, ἐν ἡ τῷ πρώτω Φερεκρατείω ὡς προωδῷ ἐπιφέρεται τὸ Σαπφικόν'

> 2001010 2001.100120012001

Τὴν στροφὴν ταύτην ἐμιμήσατο ὁ Ὁράτιος (od. 1. 8) μεταθαλών μόνον τὸ α΄ κῶλον τοῦ Σαπφικοῦ ἀπὸ χοριαμθικοῦ διμέτρου εἰς τρίτον Γλυκώνειον

70 0 0 0 0 1 1 2 0 0 1 0 1 8

Lydia, dic, per omnes

te deos oro, Sybarin | cur properas amando.

Ένταϋθα άνήκει και ή εκ τοῦ 'Ασκληπιαδείου μέτρου και τοῦ β' Γλυκωνείου . ὡς προφδοῦ συγκειμένη στροφή (Asclepiadeum secundum)

40-00-1400-0-A

νῦν δ' (αὖτ') οὖτος ἐπικρέτει

κινήσαις τὸν ἀπ' ἴρας πύματον λίθον ('Αλκ. ἀπ. 82).

Πρδλ. Σαπφ. ἀπόσπ. 56. Ή στροφή αὔτη εἶνε συχνή παρ' Όρατιώ, οἰον οd. 1, 3. 13. 18. κλ. Πότερος δὲ ὁ ἀλκαῖος ἡ ἡ Σαπφω εὖρε τὴν στροφὴν ταὐτην, ἄδηλον.

Έχ δὲ τῶν τοῦ Άνακρέοντος ἀνήκει ἐνταῦθα τὸ ἀπόσπ. 19 (πρδ. 'Ηραιστ. σελ. 72)

άρθεὶς δηὖτ' ἀπὸ Λευκάδος

πέτρης ές πολιὸν - κύμα κολυμ-δῶ μεθύων έρωτι.

Έν τἢ στροφή ταύτη τῷ δευτέρφ Γλυκωνείψ ὡς προφδῷ ἰπφέρεται τὰ Σιμμιακόν μέτρον, ὅπερ ἐστὶ τὰ αὐτό τῷ ἐκκαιδεκασυλλάδῳ Σαπτρικώ πλὴν ὅτι ἐν ῷ ἐκεῖνο εἰνε καπαληκτικόν, τοῦτο εἰνε ἀκαπάληπον, ὡστε γίνεται ἐπτακαιδεκασύλλαδον.

428. β') Τρίστιγοι στροφαί. Τρίστιγος εἶνε ἡ έξῆς πεντάχωλος στροφή τοῦ ἀναχρέοντος (ἀπόσπ. 21),ἐν ἡ γίνεται χρῆσις τοῦ πολυσγηματίστου (§ 413)

πολλά μεν έν - δουρί δεθείς αύχένα, πολλά δ' έν τροχώ, πολλά δε νώτον σκυτίνη μάστιγι θωμιχθείς, κόμην πώγωνά τ' έκτετιλμένος.

429. Τετράστιχοι στροφαί. Τοιαύτη είνε ή τα καθαρών μικτών παροιμιακών συγκειμένη στροφή της Σαπφοϋς (άπόσπ. 52, πρόλ. Ήσαιστ. στλ. 37):

δέδικε μέν ά σελάνα καὶ Πληίαδες, μέσαι δὲ νύκτες, παρὰ δ' ἔρχετ' ὥρα ἔγὼ δὲ μόνα κατεύδω.

430. Είτα δε ή πολυθρύλητος Σαπφική στροφή, ήτις συνέστηκεν εκ τοῦ ένδεκασυλλάθου Σαπφικοῦ τρὶς ἐπαναλαμβανομένου καὶ τοῦ 'Αδωνίου ὡς ἐπωβοῦ ἐπιφερομένου' ποκιλόθρον' άθάνατ' 'Αξρόδιτα, παϊ Διός, δολόπλοκε, λίσσομαί σε,

μή μ' ἄσαισι μήτ' όνίαισι δάμνα,

πότνια, θύμον (Σαπφ. ἀπόσπ. 1). Παρά τῆ Σαπφοί εύρισκεται ἐν ἀποσπ. 1-26, παρὰ δὲ τῷ 'Αλκαίω έν άποσπ. 5. 36. 77. Έν μεταγενεστέροις χρόνοις έμιμήσατο την στροφήν ταύτην ή Μελιννώ ἐν τῆ ἀδῆ εἰς 'Ρώμην (Στοδ. ἀνθολ. 7, 13). Της στροφής ταύτης εύρετης λέγεται ὑπὸ τοῦ Μαρίου Οὐικτωείνου 2610 ό 'Αλκαΐος' ό δ' 'Ηφαιστίων σελ. 44 λέγει «έστι δὲ καὶ παρ' 'Αλκαίφ και ζάδηλον όποτέρου ἐστὶν εὔρημα, εἰ καὶ Σαπφικὸν χαλείται». 'Ο δε Diomedes 500. 508 άναφέρει την εύρεσιν αυτής είς την Σαπφώ. Πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἡ συγνοτέρα παρὰ Σαπφοῖ ή παρ' 'Αλκαίφ χρησις έγένετο αίτία να ἀποδοθή ή εύρεσις αὐτής είς τὴν Σαπφώ (πρόλ. πλὴν Μαρίου Οὐικτωρίνου 2610 καὶ Θέων. Προγυμναστ. 22. (Caes. Bass. σελ. 266, 26 K.). Τὴν στροφὴν ταύτην χαρακτηρίζει ψυχική γαλήνη και μεγαλοπρέπεια άνευ πάθους, ή δε τριπλή επανάληψις της αυτής πενταποδίας, ής ένεκα μικρόν διαφέρει τῆς κατὰ στίχον συνθέσεως, προσποιεί αὐτῆ ἀρχαϊκὴν χάριν καὶ άπλότητα. Τὸ ἐπωδικὸν ᾿Αδώνιον πολλάκις συνάπτεται μετὰ τῆς τρίτης πενταποδίας είς ένα στίχον οίον Σαπφ. 1, 11. 2, 11. 13. 20. 21. Catull. 11, 11. Horat. od. 1, 2, 19. 1, 25, 11. 2, 16, 7. 3, 27, 66. Ένιαγοῦ ὅμως ἐγγωρεῖ καὶ γαθμωδία, ὡς παρ' 'Ορατίω 1. 2. 47. 12, 7. 22, 15. 'Ο δεύτερος πούς παρά τοῖς "Ελλησιν έχει άδιαφόρως το σχήμα τροχαίου ή σπονδείου, παρά δὲ τῷ Κατούλλφ ώς έπι το πλείστον το του σπονδείου, χωρίς να αποκλείηται ό τρογαΐος (Catull. 11, 6 και 15. 51, 13), παρὰ δὲ τῷ 'Ορατίω ευρίσκεται κανονικώς ο σπονδεΐος. Τομήν δὲ τὸ Σαπφικόν ένδεκασύλλα-6ον δὲν ἔχει σταθερὰν παρὰ τοῖς ελλησι, καθὼς οὐδὲ τὸ Φαλαίκειον καὶ τὰ ἄλλα μονόκωλα μέτρα. Καὶ εὐρίσκεται μὲν συγνὰ αΰτη μετὰ τὴν τετάρτην ἢ πέμπτην συλλαδήν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν γίνεται σκοπίμως. 'Ο δέ 'Οράτιος συχνότατα μέν μεταχειρίζεται τὴν πενθημιμερή τομήν, τέμνει δηλαδή μετά την τρίτην θέσιν, η δέ κατά τρίτον τροχαΐον εύρίσκεται έπίσης συχνή όσον καὶ ή πενθημιμερής κατά πρώτον ἐν τοῖς μεταγενεστέροις ποιήμασιν, οἰον ἐν τῷ Carmen saeculare καὶ ἐν τῷ δ΄ βιβλίῳ, ἐν δὲ τοῖς παλαιοτέροις ποιήμασι σχεδόν μόνον κατ' ἐζαίρεσιν, μετὰ δὲ τὸν 'Οράτιον ἐκλείπει ἐντελῶς.

431. Ἡ δὶ οἰχ ἡττον πολυθρύλητος 'Αλκαϊκή στροφή συνέστηκεν ἐκ τοῦ 'Αλκαϊκοῦ ἐνδεκασιλλάδου δὶς ἐπαναλεμβανομένου καὶ ἐκ δἰο στεραποδιὰν ἐπιφερομένων ὡς ἐπφόκων, ἀν ἡ μὴν πρώτη εἶνε δίμετρον ἰαμβικόν ὑπερκατέληκτον, ἡ δὲ δευτέρα λογκοιδικόν διά δυούν.

ού χρη κάκοισι θύμον έπιτρέπην. προκόψομεν γάρ ούδεν ασάμενοι,

δ Βύκχι, φάρμακον δ' άριστον

οίνον ένεικαμένοις μεθύσθην ('Αλκ.άπόσπ. 35).

'Η στροφή αυτή ήτο συχνοτάτη παρ' 'Αλκαίφ (πρόλ. άπόσπ. 9. 18. 19. 34. 35), ώσαύτως δὲ καὶ ἐν ταῖς τοῦ 'Όρατίου μιμήσεσι τῆς 'Αλκαϊκῆς ποιήσεως, ὅστις τὸ τρίτον μέρος τοῦ ψάῶν αὐτοῦ Γγραψε τῷ μέτρω τούτφ. Παρὰ δὲ τῆ Σαπροῖ σάζεται ἡ στροφή μόνον ἐν ἐνὶ ἀποσπάσματι τῷ 28. Ἐπειδή δὲ ἡ στροφή αὐτη ἀγγεται ἀπό τῆς ἄροσως καὶ τὰ δύο πρώτα κόλα τελευτώσιν εἰς τὴν θέαν εἰνε μαλλον κεκνινμένη καὶ ἐνργητικωτέρα τῆς Σαπρωϊκῆς ἀμα δὲ καὶ ποικλωτέρα περὶ τὴν ρύθμοποιίαν. Ἡ δὲ μετὰ τὴν ἰαμδικὴν διποδίαν τῶν τριῶν πρώτων στίχων ἀροις παρὰ μὲν τοὶς Ἑλλησιν εἰνε ἀδιάφορος, παρὰ δὲ τῷ 'Όρατίφ κανονικῶς μακρά, ἐπὶ τοῦ ἰαμδικοῦ μάλιστα κόλου οὐδίποτε παραδαίνεται ὁ κανὸν οὐτος.

432. Ένταυθα άνήκει καὶ ἡ τετράστιχος στροφὴ ἡ ἐκ τριῶν ᾿Ασκληπιαδέιων καὶ ἐνός διστέρου Γλυκωνείου ὡς ἐπφδοῦ συγκειμένη (Asciepiadeum tertium), οἰον παρ ᾿Ορατίφ od. 1, 6. 15. 24. 33. 2, 12. 3, 10. 16. 4, 5, 12.

Scriberis Vario fortis et hostium victor, Maeonii carminis aliti, quam rem cumque ferox navibus aut equis miles te duce gesserit (Horat. od. 1, 6).

Έν τοῖς ἀποσπάσμασι τοῦ Άλκαίου οὐδίν εὐρίσκεται παράδειγμα· τῆς δὲ Σαπφοῦς σφζεται ἔτι το τέλος στροφῆς τίνος (ἀπόσπ. 64), ένθα τὸ ἐπφδικὸν Γλυκώνειον, ὡς τὸ ᾿Αδώνιον τῆς Σαπφικῆς στροφῆς, εἶνε συνημμένον τῷ προηγουμένω στίχω ἄνευ τομῆς.

έλθόντ' έξ όράνω πορφυρίαν έχον-

τα προϊέμενον χλάμυν.

433. Ένταιθα προσέτι ἀνήπει καὶ ἡ ἰκ δύο 'Ασκληπιαδείωνι ἐνὸς β' ἀκαταλήκτου Φερεκρατείου ὡς τρίτου στίχου καὶ ἐνὸς δευτέρου Γλυκωνείου ὡς τετάρτου συγκιμένη στροφή (Asolepiadeum quartum): οἰον παρί 'Όρατίψ 1, 5. 14. 21. 23· 3, 7. 13· 4, 13.

Quis multa gracilis te puer in rosa perfusus liquidis urget odoribus grato, Pyrrha, sub antro? cui flavam religas comam?

Του 'Αλχαίου σώζονται έτι μόνον οι δύο τελιχοί στέχοι στροφής τινος τοιαύτης (ἀπόσπ. 43)

λάταγες ποτέονται κυλιχναν ἀπὸ Τηἴαν.

434. Είς τους Λεσδίους ποινιτάς πιθανώς άνοιστέα καὶ ή τετράστιχος στροφή ή τα δύο Φαλαικείων, μιᾶς τετραποδίας (ή δύο διποδίων) ώς τρίτου στίχου καὶ δύο πρώτων Φερεκρατείων ώς τετάρτου συγκειμένη, ής συγνή έγίνετο χρήσις δι τοίς παλαιστέροις σκολίοις (πρόλ. Bergk, pošt. lyr. Cr. 4 III σελ. 643 κέ.)

400-0- 400-0 40-00-0-0-0

Παράδειγμα ένταϋθα φέρομεν τὸ εἰς τὸν Σιμωνίδην ἀναφερόμενον 8 σκόλιον, οὐ τὸ πρώτον Φαλαίκειον ἐν ἀρχῆ πολυσχημάτιστον πόδα Εγει ἀνάπαιστον:

ύγιαίνειν μὲν ἄριστον ἀνδρὶ θνατῷ, δεύτερον δὲ φυὰν καλὸν γενέσθαι, τὸ τρίτον δὲ πλουτεῖν ἀδόλως, καὶ τὸ τέταρτον ἡδᾶν μετὰ τῶν φίλων.

435. Μείζων το μέγεθος, αλλ' απλη έτι τὴν σύνθεσιν είνε ἡ ἐχ δύο Γλυκωνείων ὑπερμέτρων περιόδων συγχειμένη ὁχτάχωλος στροφὴ τοῦ ἀνχχρέοντος (ἀπόσπ. 1) γουνοῦμαί σ', έλαφηβόλε, | ξανθή παῖ Διός, ἀγρίων δέσποιν' "Αρτεμι θη-ρών,

καν νῦν ἐπὶ Ληθαίου | δίνησι θρασυκαρδίων ἀνδρῶν ἐσκατορᾶς πόλιν | χαίρουσ' οὐ γὰρ ἀνημέρους ποιμαίνεις πολιή-τας.

Β'. Μικταί στροφαί της χορικής λυρικής.

436. Έν τῆ χορικῆ λυρικῆ ἡ χρῆσις τὼν μικτῶν μέτρων παραφαίνεται ἤδη παρ' 'Αλκμάνι, ὡς μαρτυροῦσι καί τνα των ἀποσπασμάτων αὐτοῦ καὶ μάλιοτα τὸ ὑπὸ Mariette τῷ 1855 ἐν Αἰγυπτιακῷ τάρω εὐρεθὶν λείψανον γορικοῦ ἄσιματος, ὅπερ ἀπεδοθη τῷ 'Αλκμάνι (πρῶλ. Βergk, P. L. 111, 23 κί.). Πάντως ὅμως καὶ ἀν δἰν ἀνίκη αὐτῷ, εἴνε ἔργον τινὸς τῶν ἀρχαιοτάτων ἐκ Σπάρτης λυρικῶν. Τὸ ἄσιμα τοῦτο ὁ Rossbach λαμάνει ὡς κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερές, ὡς συγκείμενον δηλαδὴ ἐκ δύο στρορῶν, τῆς μὲν ὁκταστίχου τῆς δὲ ἐξαστίχου, αῖτικε ἐρεξῆς ἀνακυκλοῦνται κατὰ τὸ σχῆμα αδ αδ κτλ. Καὶ ἡ μὲν πρώτη στρορὴ σύγκιται ἐκ τροχαϊκῶν καὶ μικτῶν κώλων, ἡ δὶ δευτέρα ἐκ τροχαϊκῶν καὶ δακτιλικῶν. Τὸ δὲ μετρικὸν σχῆμα τῶν στρορῶν εἶνε ἀπλοῦν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐξῆς δύο στρορῶν, ὰς φέρομεν ὡς παρδάιγμα:

στρ. α΄ στ. 50 ἢ οὐχ' ὁρῆς; ὁ μὲν κέλης Ένετικός, ἀ δὲ χαίτα τᾶς έμᾶς ἀνεψιᾶς ᾿Αγποιχόρας ἐπανθεῖ χουσὸς ὡς ἀκήρατος

στρ. 6'

τὸ τ' ἀργύριον πρόσωπον'
 (διαφάδαν τί τοι λέγω;)
 'Αγποιχόρα, μέν' αὕτα.
 ἀ δὲ δευτέρα πεδ' 'Αγιδών τὸ ε

 ά δὲ δευτέρα πεδ' 'Αγιδών τὸ είδος ἵππος είδήνω Κολαξαΐος δραμείται.
 ταὶ πελειάδες γὰρ ἀμὶν

Ορθία φάρος φεροίσαις νύκτα δι' ἀμβροσίαν ἄτε σήριον ἄστρον αὐειρομέναι μάχονται

Έχ δὲ τῆς χορικῆς λυρικῆς τοῦ Στησιχόρου ὁλίγιστα ὑπολείπονται λείψανα, ὥστε φαίνεται ὅτι ὁ ποιητὴς οὐτος, ὅστις πρὸς τῷ κατὰ δάκτυλον είδει πολλήν ἐποιήσατο τῶν δακτυλεπιτρίτων χρῆσιν, δὲν ἐθεράπειοσ πολὺ τὰ μικτὰ μέτρα. Τοὐναντίον δὲ ὁ Ἰθυκος πρὸς τῷ ἀρχαϊκῷ κατὰ δάκτυλον είδει καὶ τὰ μικτὰ ἀνέπτυξε μέτρα, ὡς μαρτυρεῖ μάλιστα τὸ 1 ἀπόσπασμα, ὅπερ προσέσικε τῷ Σιμωνιδείο γἐν ει τῶν μικτῶν. Ἡς τῶν ἀποσπασμάτων δὲ τῆς Κορίννης καὶ Μυρτίδος, ἄτινα ἀναλύγως τοῦ μικροῦ ἀὐτῶν ἀριθμοῦ πολλὰ μικτὰ περείχουσι, δύναταί τις νὰ εἰκάση ὅτι πολλήν τῶν μικτῶν μέτρων ἐποιήσαντο γρῆσιν αὶ ποιήτριαι αὐται.

437. Κυρίως όμως τὰς ἐκ μικτῶν μέτρων στροφὰς τῆς χορικῆς λυρικής έκπροσωπούσιν ὁ Σιμωνίδης καὶ Πίνδαρος καὶ Βακχυλίδης, οΐτινες και πλείστην αὐτῶν ἐποιήσαντο χρῆσιν και τὴν σύνθεσιν αὐτων προήγαγον μέχρι τελειότητος. Παρά τοῖς ποιηταῖς τούτοις τὰ μικτά μέτρα μετά τοὺς δακτυλεπιτρίτους ἀποτελοῦσι τὸ ἐκτενέστατον καὶ συχνότατον εἶδος τῶν στροφῶν, ἐν ῷ τὰ ἄλλα μέτρα, ὧν γρήσιν ούτοι ποιούνται, τὰ δακτυλοϊθυφαλλικὰ δηλονότι, οἱ ὑπορχηματικοί δακτυλοτροχαΐοι, οἱ παίωνες καὶ οἱ ἰωνικοί. περιωρίζοντο εἰς ποιητικά τινα μόνον εΐδη καὶ οὕτως ὡς δευτερεύοντα δύνανται νὰ θεωρηθώσι. Τὰ δὲ χυριώτερα παρὰ τοῖς ποιηταῖς τούτοις μέτρα, οἰ δακτυλεπίτριτοι καὶ τὰ μικτά, διαφέρουσιν άλλήλων τὸ ήθος, ὅτι οἰ μέν πρώτοι ρυθμοί έχουσιν ήθος στασιμώτερον, οι δέ δεύτεροι χινητικὸν ήτοι κεκινημένον καὶ ταχύτερον (πρόλ. 'Αριστοτ. πολιτ. 8, 5). Καὶ χαθόλου μὲν αὶ μιχταὶ στροφαὶ τῆς χορικῆς λυρικῆς οὐ μόνον ἔχουσι μετζον μέγεθος, ποικιλώτερα σχήματα και τεχνικωτέραν σύνθεσιν παρά τὰς ἀπλουστέρας στροφικὰς συνθέσεις τῆς Λεσδιακῆς καὶ 'Ανακρεοντείου μελικής, άλλα καὶ μεταξύ αύτων διακρίνονται διάφορα γένη συνθέσεως μικτών στροφών, χυρίως δὲ δύο, τὸ Σιμωνίδειον καὶ τὸ Πινδάρειον, ἄτινα διαφέρουσιν άλλήλων ὡς έξῆς πρῶτον μὲν τὰ μὲν τοῦ Σιμωνίδου μικτὰ μέτρα ἔχουσι συνήθως δύο ή καὶ πλείονας δακτύλους, είνε δηλαδή, ὡς λέγουσιν οἱ παλαιοὶ μετρικοί, λογαοιδικά πρός δυοίν η πρός τρισίν, τὰ δὲ τοῦ Πινδάρου περιέχουσι σχεδόν πάντοτε ένα μόνον δάκτυλον. Εἶτα δὲ τὰ τοῖς μικτοῖς ἀναμισγόμενα έτερογενή κώλα παρά μέν τῷ Σιμωνίδη είνε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δακτυλικά και άναπαιστικά, παρά δε τῷ Πινδάρφ τροχαϊκά. Έπειτα δὲ καὶ τὸ μέγεθος τῶν κώλων είνε διάφορον. διότι παρὰ μὲν τῷ Σιμωνίδη επικρατούσι μείζονα κώλα, ύπερδαίνοντα την τετραποδίαν, πενταποδίαι δηλαδή καὶ έξαποδίαι, παρὰ δὲ τῷ Πινδάρφ ἐλάσσονα,

φέρουσι και κατά την ἀπόθεσιν τῶν κώλων ἐν μέσφ τῷ μέτρφ. διότι παρά μὲν τῷ Σιμωνίδη ταὔτα καταλήγουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς την άρσεν, παρά δὲ τῷ Πενδάρω εἰς τὴν θέσεν, ὅθεν τὰ μέτρα αὐτοῦ λαμβάνουσι κανονικώς τὸ προκαταληκτικόν σχήμα. Συνφδὰ δέ τῷ διαφόρω σχηματισμώ διαφέρουσι τὰ δύο ταῦτα γένη καὶ κατὰ τὸ ήθος. Καὶ αὶ μὲν τοῦ Πινδάρου στροφαὶ διὰ τοὺς πολλοὺς καὶ συγνὰ λυομένους τροχαίους, διά το βραγύ και πυκνόν των κώλων και μάλιστα διὰ τὰς συχνὰς προκαταλήξεις ἔχουσι χαρακτῆρα ἐνεργητικὸν καὶ θερμόν, δίαρμα καὶ δύναμιν, ήτις ἐνίστε χωρεῖ καὶ μέχρι τοῦ σκληρού· αί δὲ τοῦ Σιμωνίδου εὕκολον καί όμαλὸν ἔχουσαι τὸν ῥοῦν τῶν ρυθμών, όστις ούτε διὰ τῆς συχνῆς λύσεως καὶ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν τροχερών τροχαίων λίαν έπιταγύνεται ώς παρά Πινδάρω, ούτε διά των προκαταλήξεων ἀνακόπτεται, ἀλλὰ διὰ των μακρών ῥυθμικών κώλων καὶ τῶν ήττον τῶν τρογαίων κεκινημένων δακτύλων φερόμενος ρει όμαλώτερον και εύκολώτερον, έχουσιν οίκείαν ούχι μάλλον την δύναμιν και την έξαρσιν, όσον την μαλακότητα και γάριν. Κατά ταῦτα λοιπόν τὸν διάφορον χαρακτήρα τοῦ ποιητικοῦ γένους τῶν ποιητών τούτων, τό τε σκληρόν καὶ τὸ ἀνθηρόν, ευρίσκομεν ἐν τῆ ρυθμοποιία. Καὶ τὸ μὲν Σιμωνίδειον γένος τῶν μικτῶν στροφῶν δὲν ίδιάζει μόνον μόνω τῷ Σιμωνίδη, ἀλλ' ήδη πολλῷ πρότερον μετεγειρίσατο αὐτὸ ὁ ᾿Αλκμάν, ὁ Ἦθυκος καὶ ὁ Στησίχορος, εἰ καὶ ἐκ τῶν ολίγων σφζομένων αποσπασμάτων των ποιητών τούτων δέν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν ἀχριβεστέραν ἔννοιαν τῆς ίδίας ἐκάστου αὐτῶν συνθέσεως. 'Αλλ' ούτοι μέν σπανιώτερον μετεγειρίσαντο τὰ μικτὰ μέτρα, παρά δέ τῷ Σιμωνίδη ἐπικρατοῦσι ταῦτα παρὰ πολὺ πάντων τῶν ἄλλων καὶ εὐρίσκονται παρ' αὐτῷ οὐ μόνον ἐν τοῖς θρήνοις καὶ ύπορχήμασιν, άλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐπινίκοις, ἐν οῖς ἄπαξ μόνον ἐν τῷ ε΄ αποσπάσματι απέκλινε πρός το Πινδάρειον γένος. Το δὲ Πινδάρειον γένος δέν δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν εἰς οὕτως ἀργαίους γρόνους, ώς τὸ Σιμωνίδειον, οὐδὲ νὰ ἰσχυρισθώμεν ὅτι κατὰ τοῦτο έμιμήσατο ο Πίνδαρος τὸν Λᾶσον ἢ τὴν Κόρινναν. Μᾶλλον δὲ φαίνεται ό Πίνδαρος δημιουργός τοῦ ίδίου γένους τῶν μικτῶν στροφῶν, ἐμιμήσατο δ' αὐτὸν ὁ Βακγυλίδης καὶ ένταῦθα ὅπως καὶ ἐν τοῖς δακτυλεπιτρίτοις. 'Ανήκουσι δ' ένταϋθα έκ των ἀποσπασμάτων τοῦ Βακγυλίδου τὸ 14ον (παιάν), τὸ 19ον (προσόδιον) καὶ τὸ 37ον καὶ 47ον.

Αύτὸς δὶ ὁ Πίνδαρος τὰ μικτὰ μέτρα μεταχειρίζεται κυρίως ἐν ἐπινίκοις, παιαᾶπι καὶ ὑπορχήμασιν, ἐν δὲ τοἰς Λοιποῖς είδισι τοῦ Πινόλερου ἐπικρατοῦσι παρὰ πολύ, ὡς καὶ παρὰ Βακχυλίδη, τὰ ἐπινύνθετα μέτρα. Αὶ δὲ μικταὶ στροραὶ ἐν τοἰς ἐπινίκοις τοῦ Πινόλερου εἰνε αὶ ἐξῆς: 'Ολυμπ. 1. 4. 9, 10. 11. 13. 14. Ποθ. 2, 5. 6, 7. 8, 10. 11. Νεμ. 2, 3. 4, 7. Ίσθ. 6, 7. Πάντων δηλαδή τῶν ποιπμάτων τούτων αῖ τε στροραὶ καὶ ἀντιστροραὶ καὶ αὶ ἐπφδοὶ σύγκεινται ἐκ μικτῶν μέτρων.

438. Είδικώτερον δέ περί τοῦ μετρικοῦ σχηματισμοῦ τῶν Πινδα-

ρικών στροφών παρατηρούμεν τὰ ἐξῆς.

α΄) Συνήθως μέν δύο ή τρία κώλα συνάπτονται είς δι μέτρον κατ μονόκολα δι μέτρα είνε συγνά και ούχι μόνον σετραποδίαι και μεί- ζονα κώλα, άλλά και τριποδίαι. Μέτρα δι μείζονα τον τρικοδού.

δι ή επτάκωλον εν Ίσθμ. Τ, 5. Τό δι τελικόν τοῦ μέτρου κώλον σχεδόν πανταχοῦ καταλήγει είς την θέσιν, ή δι άπόθεσις είς την άρσιν περιορίζεται κυρίως είς τό δι τη άρχη της στροφής μέτρου. Κατά δι την άκολουθίαν τῶν κώλων εν τῷ μέτρο ὁ Πίνδαρος τηρεί τὸν νόμον, καθ ὅν τὰ τρογαϊκά στοιχεία (ή συχνή τρογαϊκή καταληκτική τριποδία καὶ διποδία) κεῦνται ἐπὶ τὴ στλει τοῦ μέτρου, ἐν τῆ ἀρχῆ ἐκα ἰν τῷ μέτρο ἐκ καὶ τῆ μέτρο ἐκ καὶ τῆ μέτρο ἐκ καὶ της μέτρο ἐκ καὶ της και δι καὶ ἐν τῷ μέτρο ἐκ καὶ τὰ τοῦ μέτρου, ἐν τῆ ἀρχῆ ἐκ καὶ τὰ μέτρο τὰ μικτά.

6΄) Τὰ ἀπὸ τῆς ἄρσεως ἀρχόμενα μέτρα εἶνε σχεδὸν ἰσάριθμα, μάλλον δὶ συχνότερα τῶν ἀπὸ τῆς θέσεως ἀρχομένων. Εἶνε δὲ ἡ ἄρσις αιῦτη ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μὲν μακρά συλλαδή, σπανιώτερον δὲ βραχεία ἡ ἀδιάφορος ἡ δὲ δισύλλαδος εδρίσκεται οὺ μένον ἐν ἀναπανιστικτίς καὶ μικτοῖς κόλοις, ἀλλά καὶ ἐν ἰαμιδικοίς. Ἐνίστε δὲ καὶ ἀνταποδίδοται ἀντιστροφικῶς ἡ δισύλλαδος καὶ ἡ μακρὰ ἄρσις.

Υ΄) Η λύσις δακτύλου ή άναπαίστου εύρίσκεται μόνον κατ ἐξαίρεσιν, οἰον Νεμ. 7, 70. Πυθ. 11, 9, 41, 58. Όλ. 11, 38. Τοσοῦτον δὲ συγνοτέρα εἰνε ἡ λύσις τροχαϊκής τινος ἡ ἰαμῶικής θίσεως ἐν εποῖς μικτοῖς κώλοις, είνθα μάλιστα συμβαίνει ἐπὶ τοῦ πρώτου ποδός, αἰ ἐν τοῖς τροχαϊκοῖς καὶ ἰαμῶικοῖς, ὧν τὰ πολύ πλείστα περιέχουσι μίαν ἡ καὶ δύο λύσεις. Ἡ δὲ λόσις τῆς ετλικής τοῦ κώλου θέσεως, οῖταν μὲν τὸ ἐπόμινον κώλον ἀρχηται ἀπό τῆς θέσεως, εἶνε μὲν πάνι στανία, ἀλλὶ ἀναμφισδήτητος, όταν δὲ ἀκολουθή ἄρτις, τούναντίον συγνοτάτη καὶ εὐρίσκεται καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ μέτρου, οἰον Νεμ.

3, 6. 'Ολυμπ. 11 έπφδ. 1. Τής δέ συναιρέσεως τής ἄρσεως τοῦ δακτύλου εὐρίσκεται βίβαιον παράδειγμα ἐν 'Ολυμπ. 11 έπφδ. 3 (στ. 99) «παϊδ' έρατον δ' 'Αργεστράτου » (ΔΟΔ – ΦΕ –).

δ΄) 'Ο δὲ πολυσχημάτιστος ποὺς τῶν τε μιχτῶν καὶ τῶν καθαρῶν (τροχαϊκῶν) κάλον ἔχει ὡς ἔξης το μιν σπονδειακόν σχήμα εἰνε ἐπίς σης συχνὸν ἐν τε τῆ ἀρχῆ καὶ ἐν τῷ μέσω τοῦ μέτρου, εἶτε τοῦτο ἀρχεται ἀπό τῆς ἄρσεως εἴτε ἀπό τῆς θίσεως, ἡ ἀκριδης ὁμως ἀντιστρορικὴ ἀνταπόδοσις σπανίως τηρείται. Τὸ δὶ ἀναπαιστικὸν σχῆμα εὐρίσκεται ἐν Νεμ. ε΄, στ. 65 ο – (toov εἴ), ἀνταποδίδοται δὲ σπονδείφ ε. -) ἐν στ. 21 · καὶ 43, ἴσως δὲ καὶ ἐν Πμθ. 6, 4 καὶ Νεμ. 6, 5. Τὸ δὲ ἰαμδικὸν σχῆμα ἐπὶ τῶν μικτῶν κόλων εἶνε σχερὸν ἐπίσης συχνόν, ὅσων καὶ τὸ σπονδείακών, ἔχει δὲ πάντοτε αὐστηράν ἀντιστρορικὸν ἀνταπόδοσιν καὶ εὐρίσκεται μόνον ἐν τῆ ἀρχῆ τοῦ μέτρου οὐγὶ δὲ καὶ ἐν τῷ μέσω.

ε΄) Ούχ! πάντα τὰ κῶλα εἰνε ἐπίσης χρήσιμα ἐν ταῖς στροφαῖς ταύταις τοῦ Πιπδέρου, ἀλλὰ πέντε μὲν αὐτῶν ἐπικρατοῦσιν ὡς θεμελιώδεις τύποι, οἱτινες ἐπίσης συχνοὶ εἰνε ἐν χρήσει καὶ τὴν αὐτὴν ὡς πρὸς τὰς μικτὰς στροφὰς ἔχουσι σημασίαν, οἰαν ἡ δικτυλική τριποδία καὶ οἱ ἰπίτριτοι ὁς πρὸς τὰς ἰκ δακτυλικπτρίτων στροφάς. Τοιαῦτα δἱ εἰνε τὸ δεύτερον Πλυκώνειον, τὸ δεύτερον ἀκατάληκτον καὶ καταληκτικόν Φερικράτειον καὶ δύο τροχαϊκά, ἡ καταληκτική τριποδία καὶ οἱ διο μικτοί προσοδιακοί καὶ ἡ καταληκτική τρογοδική ετραποδία. Πάντα δὲ τὰ λοιπὰ κολλα, μικτά τε καὶ ἐτερόμετρα (ἰσμδικά, δια κτυλικά, ἀναπαιστικά), μάλιστα δὶ μείζονα κολα καὶ πόντα τὰ λογαδικά πρὸς δυοῖν καὶ τρείν σανίως μένον εἰνε ἐν χρήσει καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μονήση μένον εὐρέπουνται παραδείγματα αὐτῶν.

ς') Τὰ ἐκ μικτών στροφῶν ποιήμωτα τοῦ Πινδάρου ὡς ἐπὶ τὸ πλιότον διαιροῦνται εἰς περικοπὰς τριαδιαλς συγκειμένας ἐκ στροσῆς, ἀντιστροφῆς καὶ ἐπωβοῦ, ἡ δὲ μονοστροφική σύνθεσις εὐρίσκεται
σπανίως καὶ ἐπὶ ὑποθίσεως ἡττον σημαντικῆς, οἰον ἐπὶ νικῶν παίδων
καὶ νέων, ὡς ἐν 'Ολυμπ. 14. Πυθ. 6. Νεμ. ? καὶ 4. Ἰσθμ. 7.

ζ΄) Οὐδεμία τῶν μικτῶν στροφῶν τοῦ Πινδάρου εὐρίσκεται μόνον iκ μικτῶν κάλων συντθειμένη, οἰον συμβαίνει παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις λυρικοῖς καὶ ἴν τιαι τῶν στροφῶν τῶν τραγικῶν, ἀλλὰ πάντοτε κνιμινγύονται καὶ ἐτερογενῆ στοιχεῖα, καὶ μάλιστα τροχαϊκὰ καὶ ὁπα. κτυλικά κώλα. 'Ως έκ των στοιγείων δέ, έξ ών συντίθεται ή στροφή, καὶ ἐκ τοῦ λόγου, ὄν ἔχουσι πρὸς ἄλληλα τὰ διάφορα στοιχεῖα, διακρίνονται διάφορα είδη μικτών στροφών, οίον 1) τὸ είδος τών στροφών, έν αξς έπικρατούσι παρά πολύ τὰ μικτὰ κῶλα, ώστε δύνανται νὰ όνομασθώσι κατ' έξοχὴν μικταὶ στροφαί. 2) Τὸ είδος τῶν στροφῶν, εν αίς έπίσης γίνεται σημαντική χρήσις καὶ μικτών καὶ τροχαϊκών (ἰαμδικῶν) κώλων. Ὁ λόγος δὲ τῆς μίζεως τῶν μικτῶν κώλων μετὰ τῶν τροχαϊκών και τών πολλώ σπανιωτέρων δακτυλικών δεν είνε ώρισμένος ούδὲ πάντοτε όμοιος, διότι ἔν τισι στροφαίς πλεονεκτούσι τὰ τροχαϊκά καὶ δακτυλικά κώλα τῶν μικτῶν, τὰ τελευταΐα μάλιστα ἀπο-Gαίνουσιν ἐπουσιώδη. Εἶτα δὲ καὶ ἡ θέσις τῶν τροχαϊκῶν καὶ δα− κτυλικών κώλων δέν είνε σταθερά, εί καὶ συνήθως εύρίσκονται έν τῷ τέλει των στίχων ή ἐπιφέρονται ἐπωδικώς συμπλέγματί τινι στίχων. Ούχι σπανίως όμως τὰ κῶλα ταῦτα ἀποτελοῦσι και αὐτοτελείς στίχους. Το δευτερον τουτο είδος των στροφών είνε πολλώ συχνότερον τοῦ πρώτου. 3) Είδος ἀποτελοῦσιν αι στροφαί, αιτινές σύγκεινται έκ μικτών και δακτυλικών κώλων και άποκλίνουσι πρός τας του Σιμωνιδείου γένους. 'Αλλά τοιαύται σαρώς άποτετυπωμέναι στροφαί μόνον έν δύο ἐπινίχοις εὐρίσχονται παρὰ Πινδάρφ, Νεμ. 4 καὶ 6. 4) δὲ είδος ἀποτελούσιν αἱ ἐκ μικτῶν καὶ παιώνων συγκείμεναι στροφαί, έν αις δηλαδή τοις μικτοις και τοις άλλοις χρησίμοις ετερομέτροις κώλοις συζεύγνυνται κρητικοί ήτοι πόδες του ήμιολίου γένους. "Οτι δὲ οἱ πόδες οὖτοι δὲν πρέπει νὰ ληφθώσιν ἀντὶ καταληκτικών τροχαϊκών διποδιών, μαρτυρεί ή συχνή λύσις της δευτέρας μακράς, όπερ δέν θα συνέβαινεν έπὶ τῆς καταληκτικῆς τροχαϊκῆς διποδίας, ἡς ἡ τελική τρίσημος μακρά δεν επιδέχεται λύσιν. Του τοιούτου είδους τῶν Πινδαρικῶν στροφῶν ολίγα σώζονται λείψανα, 'Ολυμπ. 2, 'Ολυμπ. 10 (11) καὶ Πυθ. 5 (στρ.) καὶ τὸ λαμπρὸν ἐκ διθυράμδου ἀπόσπασμα 75 (54). Έν πάσαις ταϊς στροφαϊς ταύταις ο παίων δέν είνε στοιχείον πάρεργον, άλλ' οὐσιῶδες καὶ τῆς στροφής χαρακτηριστικόν, έν ῷ τὰ μικτὰ κῶλα έλαττοῦνται ἢ εἶνε μόνον ὁμοταγῆ.

εν φ τα μεντά λαλα έκδι. Σπρειστέον δι δτι φόλι τις χατά το ἐπφδιαόν σχήμα πεπονημένη δίν ἀνήκει πάντοτε εἰς ἐν μόνον τῶν εἰρημένων εἰδων τῆς συνθέτεως, ἐλλι ἡ ἐπφδις δύναται νὰ ἀνήκη εἰς ἄλλο εἰδο τῆ ότροφη οἰον τὸ ἐλλι ἡ ἐπφδις δίναται νὰ ἀνήκη εἰς ἄλλο εἰδο τῆ ότροφη οἰον τὸ ἐλλος, ἡ δὶ ἐπφδις εἰς τὸ τὸ τὸ ἐπφδις εἰς τὸ δ΄. Ωσαύτως ἐν Νεμ. Τ. Τάνάπαλιν συμδαίνει ἐν. Πυθ. 2, 8. 40,

ἡ μὲν δηλαδή στροφή ἀνήκει εἰς τὸ 6', ἡ δὲ ἐπφδὸς εἰς τὸ α' είδος. Έν Πυθ. 5 ἡ μὲν στροφή ἀνήκει εἰς τὸ 6' είδος, ἡ δὲ ἐπφδὸς εἰς τὸ 6'. 'Εν 'Ολυμπ. 1 ἡ μὲν στροφή ἀνήκει εἰς τὸ 6', ἡ δὲ ἐπφδὸς εἰς τὸ 6'. 'Εν 'Εν άλλοις ήτε στροφή καὶ ἡ ἐπφδὸς ἀνόκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ είδος, οἰον ἐν μὲν 'Ισθμ. 6 ἀμφότερα τὰ μέρη ἀνήκουσιν εἰς τὸ αὐτὸ είδος, εν δὲ 'Ολυμπ. 4, Πυθ. 7 καὶ 11 καὶ Νεμ. 3 ἀμφότερα εἰς τὸ 6' είδος.

439. Παραδείγματα δὲ ἐκατέρου γένους συνθέσεως, τοῦ τε Σιμωνιδείου καὶ τοῦ Πινδαρείου, παρατιθέμεθα τὰ ἔξῆς

Σιμωνίδ, ἀπόσπ. 4.

Τον έν θερμοπιλίας θανόντων εὐκλεἡς μὲν ὰ τύχα, καλὸς δ' ὁ πότμος, βωμὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνᾶστις, ὁ δ' οἴκτος ἔπαινος ἐντάφιον δὲ τοιοῦτον οῦτ' εὐρώς 5 οῦ' ὁ πανδαμάτωρ φλαμομόσει χρόνος. ἀνδρῶν δ' ἀγαθῶν ὅδε σπκὸς οἰκέταν εὐδοξίαν ἹΕλλάδος εἴλετο: μαρτυρεί δὲ καὶ λεωνίδας (δ) Επάστας βασιλεύς, ἀρετᾶς μέγαν λελουτώς

Σιμωνίδ. ἀπόσπ. 41.

Ούδε γαρ έννοσιφυλλος απ-τα τότ' ἄρτ' ανέμων, ατις κατεκώλιε κιδναμέναν μελιαδέα γαρουν άραρειν ακοαίσι βροτών.

4+3.4.2+4.

Πινδ. 'Ολυμπ. 1 (στροφή).

'Αριστον μὲν ὕδωρ, ὁ δὲ- | χουσός αἰθόμενον - πῦρ ἀτε διαπρέπει- | νυκτί μεγάνορος ἔξοχα πλούτου. εἰ δ' ἀεθλα γαρύεν ἔλδεαι, ફίλον ἤ-τος,

Α', α', 4+4, 4+4, 6', 4, 4, 4, γ', 4+4+4, 4+4, Β', δ' 6, 5, 6, 5,

Πινδ. 'Ολυμπ. Ι΄ (ἐπφδός). Συρακόσιον ἐπποχάρ-|μαν βασιλήα λάμ-|πει δέ Fοι κλέος

έν εύάνορι Δι-[δοῦ Πέλοπος άποικίς:
τοῦ μεγασθενής - Ε]ράσσατο Γαι-άσχος
Ποσειδάς, έπει-[- γιν καθαροῦ λέδπτος | ξέρλε Κλω-θώ,
ελέξαντι ξαίδιμον &-[μον κεκαδμένον. [λα-]θή λόγον
ή δαυματά πολλά καί- | πού τι καί βροτών- | ξάτις ύπλρ τὸν άεξαισάμλενοι- | ψεύδεσι ποικίλοις- | ἐξαπατώντι μύθοι.

Section Agreement a surface of the section of the s

Γ'. Μικταί στροφαί τῆς τραγφδίας.

α'. Αλσχύλου.

440. Έν τἢ τραγωδία διακρίνονται δύο γένη μικτῶν στροφῶν, τὸ ἀρχαιότερον, ὅπερ ἐκπροσωπεί ὁ Αἰσχύλος, καὶ τὸ νεώτερον, ὅπερ ἐίνε κοινὸν τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου. Καὶ αὶ μὲν τοῦ Αἰ-

σγύλου στροφαί αποτελούσιν ίδιον μετρικόν γένος ακριβώς διακεκριμένον πάντων των άλλων χρησίμων παρ' αὐτῷ γενῶν τῶν στροφῶν διά τε τοῦ ήθους καὶ τῆς ποιητικῆς διανοίας. Οἱ ρυθμοὶ εἶνε μὲν κινητοί, οξοι οί του Πινδάρου, οίκειότης όμως αὐτῶν εἶνε οὐχὶ τὸ έξηρμένον καὶ τεθαρρηκός, ἀλλ' ἀδημονία τις καὶ λύπη, ἡ παρακολουθεῖ ώς ἐπὶ τὸ πλείστον ἀδρά τις γάρις. Ἡ ἀδημονία ὅμως αὕτη οὕτε εἰς ανανδρον διάθεσιν μεταχωρεί, οΐαν έμφανίζουσιν αὶ ίωνικαὶ στροφαί, ούτε ύπο λίαν σφοδροῦ πάθους κατακλύζεται, ώς γίνεται ἐν τοῖς ἰαμβικοῖς θρήνοις. Τοιαῦται εἶνε αἱ στροφαὶ τοῦ θρήνου τοῦ ᾿Αγαμέμνονος στ. 1459 και έν Χοηφόροις στ. 315, ένθα οι εύγενεῖς 'Αργεῖοι έπὶ τῷ νεκρῷ τοῦ ἡγεμόνος καὶ ὁ Ὀρέστης καὶ ἡ Ἡλέκτρα παρὰ τὸν τάφον τοῦ πατρὸς θρηνοῦσιν, ώσαύτως δὲ καὶ ἐν τῷ θρήνω τῶν Περσών ἐπὶ τῷ πεπτωκότι μεγαλείω τοῦ κράτους στ. 633 καὶ ἐν τῆ έν 'Αγαμ. στ. 717 συζυγία. 'Αλλαγοῦ δὲ ἐπιπολάζει σφοδρὰ κίνησις καὶ πάθος και μάλιστα έπι χοριαμβικού σχήματος, οίον έν τῷ ψυχαγωγικῷ μέλει τῶν Περσῶν στ. 633 καὶ ἀλλαχοῦ,ἔνθα πολλὴ ἡ ἀδημονία καὶ ό φόδος καὶ ἡ ἀγωνία, οἱον Ἱκέτ. 40. Ἐπτ. 231. Άγαμ. 197. Κατὰ τὸν διπλοῦν δὲ τοῦτον χαρακτῆρα τῆς ποιήσεως, τὸν ότὲ μὲν μαλακώτερον, ότε δε παθητικώτερον, διακρίνονται καὶ αι μικταὶ τοῦ Αἰσγύλου στροφαί εἰς δύο εἴδη. Ἐν ἀμφοτέροις μετὰ τῶν μικτῶν πολλαχῶς ἀναμίσγονται τροχαϊκά καὶ ἰαμδικά κῶλα, ἄτινα λίαν συγνά σχηματίζονται προκαταληκτικά, σπανίως δὲ μόνον ἔγουσι λελυμένην τὴν θέσιν η άλογον την άρσιν και δια τουτο στερούνται μεν της επιπολαζούσης έν ταϊς μικταϊς στροφαϊς τοῦ Πινδάρου μεγάλης κινήσεως, ἔχουσι δὲ μάλλον παθητικόν χαρακτήρα, οίον αί τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ τροχαϊκαί και ιαμδικαι στροφαί. Αὐτὰ δὲ τὰ μικτὰ κῶλα εἶνε τετραποδίαι και πριποδίαι καταλήγουσαι συνηθέστερον είς την άρσιν, τὸ δὲ καταληατικόν Γλυκώνειον καθ' όλου δέν είνε συχνόν, ιδία δέ Γλυκωνείων συστημάτων έξ όμοίων δεν γίνεται χρήσις, όπως παρά τοῖς μεταγενεστέροις τραγικοϊς και τοϊς κωμικοϊς, τούναντίον δε γίνεται χρῆσις χοριαμδικών συστημάτων. Παρά τούς καθολικούς τούτους μετρικούς νόμους άμφότερα τὰ εἴδη τῶν μικτῶν στοοφῶν τοῦ Αἰσχύλου διὰ σημαντικών διαφορών διακρίνονται των μικτών στροφών πάντων τών άλλων ποιητών.

. 441. Πρώτον είδος. Και αι μέν στροφαί τοῦ α΄ είδους χαρακτηρίζονται διὰ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν μικτῶν τριποδιῶν (τοῦ α΄ καὶ Θ΄ Φερεκρατείου), αϊτινες σπανίως μόνον σγηματίζονται καταληκτικαί ή άργονται ἀπὸ τῆς ἄρσεως καί, ὅπερ ίδια γαρακτηριστικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεϊστον έπαναλαμβάνονται τρὶς ἐφεξῆς. Δευτερεύοντα δὲ κῶλα εἶνε τὰ Γλυχώνεια, κατ' έξαίρεσιν δὲ ευρίσκεται τὸ προσοδιακόν. Μακρότερα δὲ μιχτὰ χῶλα οὐδαμοῦ εὐρίσχονται ἐν τῷ α΄ τούτῳ εἴδει τῶν στροφων, σπανιώτατα δὲ λογαοιδικά πρὸς δυοῖν καὶ πρὸς τρισίν. Αἱ δακτυλικαὶ τριποδίαι είνε πολλῷ συχνότεραι τῶν τετραποδιῶν. Τὰ δὲ ιαμβικά και τὰ πολλῷ ὀλιγώτερον συχνὰ τροχαϊκὰ κῶλα ἔχουσι πάντοτε τὸ προκαταληκτικὸν σχήμα, τὸ δὲ ἄνευ προκαταλήξεως τρίμετρον καὶ τετράμετρον εὐρίσκεται μόνον κατ' ἐξαίρεσιν ἐν Ἱκέτ. 580 = 588 και 'Αγαμ. 1486 = 1510, èν ὁ παρὰ Σοφοκλεῖ καὶ Εὐριπίδη έν τοῖς μετ' ἰάμδων ἀναμεμιγμένοις μικτοῖς είνε πάνυ συχνόν. "Εν τισι δὲ στροφαϊς ἐπικρατοῦσι τὰ ἰαμδικὰ κῶλα καὶ τὰ μικτὰ άποτελοῦσι μόνον τὸ τέλος ή ή στροφή είνε διμερής. Ένίστε δὲ ἀναμιγνύει ὁ Αἰσχύλος ταῖς τοῦ εἴδους τούτου στροφαῖς καὶ ἀνακλωμένους (Χοηφ. 327-330), Βακχείους (Χοηφ. 349 « τέκνων τ' έν κελεύθοις ἐπιστρεπτὸν αἰω ». 390 «ποτάται, πάροιθεν δὲ πρώρας») καὶ δοχμίους (ἐν τῷ ψυχαγωγικῷ μέλει τῶν Περσῶν καὶ ἀλλαχοῦ), άλλὰ μετὰ μεγάλης φειδοῦς. Παράδειγμα δὲ τοῦ α' τούτου εἴδους φέρομεν τὰς έξῆς στροφάς.

Atoy, Xong. (315 — 322 —) 332 — 340. klibb (nn., & nates,
τοι δ' άρα πρωτομόροιο, φεϋ, ληφθέντες πρός άναγκας, έπ, άκτας άμφι Κυχρείας, όᾶ, δρρανται στένε και δακνά|ζου, βαρὰ δ' άμδόασον

ούράνι' άχη, όᾶ <όᾶ>, τεῖνε δὲ δυσδάῦκτον βοᾶ-τιν τάλαιναν αὐδάν.

Έν τη στροφή ταύτη τρεῖς άχατάληχτοι τριποδίαι, ὧν ή πρώτη δαχτυλιχή, αι δὲ δύο ἐπόμεναι Φερεκράτεια, προτάσσονται Πριαπείου, άφ' ούπερ ώσπερ και άπ' άλλήλων χωρίζονται διὰ τριῶν μονοποδικῶν έπιφωνημάτων. "Όπως δέ προηγοῦνται, οὕτω καὶ ἐπιφέρονται τῷ Πριαπείφ τρία κώλα, δύο ἰαμδικὰ καὶ ἐν τῷ μέσφ αὐτῶν ἀκατάληκτον Φερεκράτειον. Πρβλ. Πέρσ. 584-590=591-597. 1014-1025 = 1026-1037. Έπτ. 287-302 = 303-320 (ή στροφή είνε διμερής, τὸ α΄ μέρος 287-294 Ιαμβικόν, τὸ δεύτερον μικτόν). Ίκέτ. 556-564=565-573. 574-581=582-589. 630-642=643-655. 656-665=666-677. 678-687=688-697. Άγαμ. 681-698-699-716. 717-726-727-736. 1448-1454-1468-1474. 1481-1488=1505-1512. Xono. 315-322=332-340. 345 - 353 = 363 - 371. 380 - 385 = 394 - 399. 385 - 392 = 410 -417. 466-470=471-475. 806-811.

442. Δεύτερον είδος. Τὸ δὲ δεύτερον είδος τῶν μικτῶν στροφῶν του Αἰσχύλου γαρακτηρίζει οὐγὶ μᾶλλον ἡ ποιότης τῶν μικτῶν κώλων ή τὰ ἀναμισγόμενα δακτυλικὰ κῶλα καὶ μέτρα. Τὰ τελευταΐα, άτινα πολλάχις καὶ πλεονεκτοῦσι τῶν μικτῶν, ἰαμβικῶν καὶ τρογαίκων, έχουσι ποικιλώτατον σχήμα, ότε μεν έχοντα άκολουθοῦντας έν συνεχεία τοὺς δακτύλους, ὡς ἐν τῆ ἐν Ἱκέτ. 46 ἐπταποδία καὶ τῷ ἐν στ. 69 έξαμέτρφ, ότὲ δὲ λαμδάνοντα προκαταλήξεις, όθεν ή δακτυλική έξαποδία καὶ τετραποδία γίνεται χοριαμβικόν τρίμετρον καὶ δίμετρον. Πρόλ. Έπτ. 324 (δύο χορίαμβοι), Ίκέτ. 57 (τρεῖς χορίαμβοι), Πέρσ. 633 και Ίκέτ. 60 (4 χορ.), Ίκέτ. 544 (5 χορ.). Συναίρεσις δὲ κατὰ τὴν πρώτην γώραν τοῦ δακτυλικοῦ κώλου εύρίσκεται ἐν Ἱκ. 552 «Παμφύλων τε διορνυμένα» (πρόλ. στ. 543, ένθα δάκτυλος) καί 74 «δειμαίνουσα φίλους» (πρόλ. 83). Παραδείγματα φέρομεν τὰς ἐξῆς στροφάς.

νῦν δ' ἐπικεκλομένα Δίον πόρτιν ύπερ πόντιον τιμάορ', ίνίν τ' άνθονομού σας προγόνου βοὸς ἐξ ἐπιπνοίας

Ζηνός εξαίχιν επωνυμία δ' επεκραίνετο μόρσιμος αιών εὐλόγως, "Επαφόν τ' ἐγέννασεν.

:	U	U	-	V	U															
	_	~	U	U	-	1 4	U	-	-	-	v	-	~	~	U	U	- 1	. ~	0	•
											_	U	U	-	v	U	-	-		
,	.,	.,		v	v	_	U	U		v	u	4	U	v	_	v	v	-	~	
,		_	U	v	_	U	_	-	8											

6' 57 - 62 = 63 - 68.

εί δὲ κυρεῖ τις πέλας οἰωνοπόλων έγγάϊος οίκτον άίων, δοξάσει τιν' ακούειν όπα τᾶς Τηρείας μητιδος οίκτρᾶς αλόχου κιοκηλάτου τ' απδόνος.

Τοιαύται στροφαί είνε προσέτι αι έξης. Περσ. 633 κέ. 646 κέ. 657 xέ. 672 xέ. Έπτ. 321 xέ. 911 xέ. Ίκετ. 68-76 = 77 xέ. 524 xi. = 531 xi. 538 - 546 = 547 - 555. 556 - 563 = 564 -573. Έν τῆ 'Ορεστεία οὐδεμία εὐρίσαεται τοιαύτη στροφή πλην τῆς διμερούς στροφής ἐν 'Αγαμ. 192 - 204 = 205 - 217.

ΣΗΜ. α΄. Συχνά παρ' Αισχύλφ αι κατακλείδες Ιαμβικών, τρογαίκών καὶ δοχμιακών στροφών σύγκεινται έκ πλειόνων μικτών κώλων μέχρι εξ ή και εξ ένος μόνου. Τοιαύτα μεμονωμένα μικτά κώλα εὐ= ρίσχονται προσέτι καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν στροφῶν ὡς τελικὰ περιοδου τινός, σπανιώτατα δὲ προτάσσεται μικτόν τι κώλον τῆς όλης στροφῆς. ΣΗΜ. 6'. ΑΙ τοῦ Προμηθέως ἐκ μικτῶν στροφαί διαφέρουσι τῶν έν ταϊς λοιπαϊς εξ τραγφδίαις, ώς και πάντα σχεδόν τὰ ἄλλα μέλη, γαρακτήρα έχοντα μάλλον τῷ Σοφοκλείφ καὶ Εὐριπιδείφ προσεγγί-CONTA.

6'. Μικταί στροφαί Σοφοκλέους καί Εύριπίδου.

413. Παρά δε Σοφοκλεί και Εύριπίδη εν μεν τοῖς μονφδικοῖς καί κομματικοίς ἄσμασι καθ' όλου είπειν ούχι συχνή γίνεται χρήσις τῶν μικτών, έν δέ τοῖς χορικοῖς σχεδόν μόνων αύτων καὶ οὕτω παρά τοῖς ποιηταίς τούτοις τὰ μικτὰ προσλαμβάνουσιν οὐσιωδώς ἄλλην σημασίαν παρ' ἢν ἔχουσι παρ' Αισχύλφ 'Εν ὁ παρ' ἐκείνφ αἰ μικταὶ στροφαί ώς πρός τό συγνόν τῆς χρησεως εἶνε όμοταγεῖς ταῖς λοιπαῖς στροφαϊς καὶ παν-αχοῦ ἀρμόττουσιν ἀκριδώς τῆ διανοία τῆς ποιήσεως, παρὰ τῷ Σοφοκλεϊ καὶ Εὐριπίδη ἀποδείκνυνται, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, το καθολικόν των χορικών άσμάτων μέτρον, όσον ποικίλα καὶ ἄν ὧσι ταῦτα τὴν διάνοιαν καὶ τὸ ἦθος,τῶν δὲ λοιπῶν είδῶν τῶν στροφων τ χρήσις ἀποδαίνει πολλφ σπανιωτέρα η πρίν και ώς έπι τὸ πολύ τοτε μόνον, όταν ο ποιητής θελη να δηλώση μετά πολλής έμφάσεως τὸ ήθος τοῦ ρυθμοῦ. 'Αφ' οὐ δὲ αί μικταὶ στροφαὶ ἐπεκράτησαν έν τῷ τραγικῷ χορῷ πάντων τῶν ἄλλων εἰδῶν τῶν στρορῶν, καὶ ὁ σχηματισμὸς αὐτῶν ἐγένετο πολλῷ ποικιλώτερος ἡ παρ' Αίσχύλφ. Ἡ αυξησις δὲ αυτη τῆς χορικῆς μετρικῆς ἀποδοτέα τῷ Σοφοκλεί. Ὁ δ' Εὐριπίδης ἠσπάσατο μὲν τὰ τοῦ Σοφοκλέους μικτὰ μέτρα, όπως καὶ ὁ Σοφοκλῆς ἐν ταῖς μεταγενεστέραις τραγωδίαις ἐμιμήσατο τὰ ἀπολελυμένα μέτρα τῶν μονφδιῶν ἐκείνου, δὲν ἀπέδαλεν όμως, όπως ό Σοφοκλής, και τὰ παλαιότερα εἴδη τῶν στροφῶν τὰ ἐπικρατούντα παρ' Αἰσχύλφ. Καὶ ἡδύνατο μὲν εὐκόλως νὰ ὑποτεθῆ ότι ἐν τοῖς χορικοῖς αύτοῦ ὁ Σοφοκλῆς ἐμιμήσατο τὸ Σιμωνίδειον ἣ Πινδάρειον η Αίσχύλειον γένος των μικτών στροφών, άλλ' όμως σπανίως εύρίσκονται παρ' αὐτῷ ἢ παρ' Εὐριπίδη στροφαί ἐκ μικτῶν τοιούτον έχουσαι χαρακτήρα. Εί και εύρίσκεται δε άναλογία τις έν τισι σχήμασι πρός τὰ τοῦ Αἰσχύλου καὶ Σιμωνίδου, ὅμως αί μικταὶ στροφαί του Σοφοκλέους πρέπει να άναγνωρισθώσεν ώς οὐσιωδώς νέον μετρικόν δημιούργημα, ποικίλην μέν έχον την κατασκευήν, φέρον δέ την σφραγίδα της έλευθέρας του ποιητού ένεργείας. Καὶ έν τοις σχήμασι δέ, ἄπερ ό Σοφοκλής παραλαμβάνει έκ της μονφδικής λυρικής, όπως και ή κωμφόία (ούχι δε και ή παλαιοτέρα τραγφδία και ή χορική λυρική), καὶ ἐν τούτοις καταφαίνεται τὸ αὐτόδουλον τοῦ Σοφοκλέους.

444. Τὰ δὲ χαρακτηριστικά στοιχεῖα τῶν μικτῶν στροφῶν τοῦ

Σοφοκλέους και Εύριπίδου έχουσιν ώς έξης.

α΄) Συστήματα & Γ.Ιοκονείον. Τὰ ἐκ Γλυκονείον συστήματα, ἄτινα δὲν εὐρίσκονται μὲν παρ' λίτγύλο, ιὐρίσκονται όμως ἡδι ἡν τῆ μονοδική λυμική, είνε ἐν μεγάλη χρήσει παρὰ το Σοροκλεί καὶ Εὐμπίδη, ἱλλείπουσι δὲ μόνο ἐν τὸ Λίκντι, τῆ Μηδείχ καὶ τῆ Ἑκάδη. Ό δεκτιλος συνίθως κατέχει τὴν δευτέραν χόραν. Εὐρίσκονται δὲ καὶ πρότα Γλυκάνεια παρὰ Σοροκλεί καὶ 'Αριστοφάνει, οἰον Τραγ. 118. Τλέκτρ. 1058. 'Αντεν', 106. Φιλοκτ. 687. 'Τππ. 531.Νερ. 163. Τρίτα δὲ Γλυκάνεια είνε συχνά παρ' Ευρπίδη, οἰον 'Έλέν. 1332. Παρὰ τοῖς κοιμικοῖς τὸ ἐκ τρίτων Γλυκονείων σύστημα τελυυτὰ οὐχί εἰς Φερεκράτειον, ἀλλὶ εἰς τρογαϊκό δίματρον, οἰ τὸ σχήμα είνε οἰον τὸ τοῦ δευτέρου κόλου τοῦ Εὐπολιδείου, ώστε τὸ δην δύναται νὰ κληθή Εὐπολιδείον σύστημα, οἰον Σφ. 1458

άντ. τί γὰρ έκεῖνος ἀντιλέγων | οὐ κρείττων ἢν, βουλόμενος | τὸν φύσαντα σεμνοτέροις | κατακοσμήσαι πράγμασι. Και παρά τοις τραγικόις άντι του τελικού Φερεκρατείου κείται συχνά ἔτερον κώλον και μάλιστα τὸ μικτόν προσοδιακόν ἡ μικτή τετετραποδία καταλήγουσα είς την ἄρσιν, οἰον

Σοφ. Ἡλέπτρ. 1066. ὧ χθονία βροτοῖδι δά|μα, κατά μοι βόσσον οίκ| τρὰν ὅπα τοῖς ἔνερθ' ᾿Ατρεί|δαις, ἀχόρευτα δέουτσ' ὀνείδη.

'Ιφιγ. Ταόρ. 4096. ποθοῦσ' 'Ελλάνων ἀγόρους. | ποθοῦσ' Άρτεμιν λοχίαν, | ἄ παρα Κύνθιον δχθον οίκεῖ.

Έλέν. 1504. ναύταις εὐαεῖς ἀνέμων | πέμποντες Διόθεν πνοάς | δύσκλειαν δ' ἀπό συγγόνου | βάλετε βαρδάρων λεγέων, Ι ὰν Τδαίων ἐριζων.

Τὰ διάφορα σχήματα τοῦ Γλυκωνείου καὶ μάλιστα τὸ δεύτερον καὶ τρέτον δύνανται νὰ ἐναλλάσσωνται ἐν τῷ αὐτῷ συστήματι. Μόνον δὲ σπανέως σύγκειται ἡ δλη «στροφὶ ἐκ συστημάτων, ὡς ἐν ᾿Ανδρομ. 502 καὶ ʿΙππ. 973 · τὸ κανονικὸν δὲ σχῆμα τῆς συνθέσεως εἶνε, τὰ συστήματα γὰ ἀποτελῶτι κόνον μέρος τῆς στοροῆς.

Τὸ Γλυκώνειον σύστημα σύγκειται, ὅπως καὶ παρὰ τοῖς λυρικοῖς, έκ τριών, τεσσάρων ή πέντε κώλων πολλάκις δὲ μόνον ἐκ δύο, ἄτινα τότε λαμβάνουσι τὸ σχήμα τοῦ Πριαπείου. Τρὶς μόνον εὐρίσκεται μακρότερον σύστημα (έξ εξ κώλων), έν Εύριπ. Ήλέκτρ. 183 (τρίτον Γλυκώνειον), έν Φοιν. 206 καὶ έν Ἡρακλ. Μ. 649. Ἐν δὲ τοῖς όπτω Γλυκωνείοις εν Θεσμοφ. 357, Ίφιγ. Αὐ. 543 (πρβλ. Φοιν. 231) έγκαταλείπεται τὸ σχήμα τοῦ καθαροῦ συστήματος. Ἡ δὲ συμφωνία των λυρικών και δραματικών ώς πρός τον άριθμον των κώλων τεκμπριοί ότι το δράμα παρέλαβε το Γλυκώνειον σύστημα έκ της μονφδικής λυρικής. Τὴν τομὴν ἐπὶ τῷ τέλει τῶν κώλων τηροῦσιν ὡς ἐπὶ τό πλεϊστον οί λυρικοί, διά την μελικήν δμως προφοράν των Γλυκωνείων έγχωρούσε συχνότεραι έξαιρέσεις ή έν τοῖς ἀναπαιστικοῖς έξ όμοίων συστήμασι. Και ή ένιαγοῦ δὲ παρὰ τοῖς τραγικοῖς έγγωροῦσα γασμωδία φαίνεται κατά μίμησιν τῶν Γλυκωνείων συστημάτων τῶν λυρικών γινομένη. Τούναντίον δέ διαφέρουσιν οί λυρικοί καί δραματικοί ώς πρός τον πολυσχημάτιστον πόδα και την λύσιν. Και ό μέν 'Αριστοφάνης έν μέν τοῖς Εὐπολιδείοις συστήμασι μεταχειρίζεται πάντα τὰ σχήματα τοῦ πολυσχηματίστου ποδός, ἐν τοῖς χυρίως ὅμως Γλυκωνείοις συστήμασι μόνον το τοῦ σπονδείου καὶ τοῦ τροχαίου σχήμα καὶ ἀποφεύγει πᾶσαν λύσιν. Παρὰ δὲ τῷ Σοφοκλεῖ καὶ Εὐριπίδη έγγωρει τὸ ἰαμδικὸν σγήμα ἐν τῆ ἀρχῆ καὶ ἐν τῷ μέσφ τοῦ συστήματος. Τὸ δὲ τοῦ τριβράχεος παρὰ μὲν Σοφοκλεῖ σπανίως μόνον εύρισκεται, οΐον Άντιγ. 108 «φυγάδα πρόδρομον όξυτέρφ», ένθα πρόδηλον ότι έξεπίτηδες γίνεται η λύσις, καὶ ἐν τῆ μονφδια ἐν Οἰ. Κ.197 «πάτερ έμον τόδ' εν άσυχαί| α βάσει βάσιν άρμοσαι πρόλ. Αῖ. 1185. Τραχ. 844. Συχνοτέρα δὲ είνε ἡ τοιαύτη λύσις παρ' Εύριπίδη, ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον μὲν ἐπὶ τοῦ ἀρατικοῦ τροχαίου τοῦ δευτέρου Γλυκωνείου συμβαίνουσα ή ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν δύο πρώτων τροχαίων του τρίτου, σπανίως δὲ μόνον ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ σπονδείου, ώστε ό πολυσχημάτιστος λαμβάνει αναπαιστικόν σχήμα, ώς έν Ίφιγ. Ταύ. 1120 αμεταθάλλει δυσδαιμονία», 1132 και 1146 α έμε δ' αὐτοῦ προλιποῦσα βή|σει βοθίοις πλάταις», "Ελέν. 526 «ποδα χριμπτομενος είναλίω». Την χρησιν ταύτην του άναπαίστου παρ' Εύριπιδη σκώπτει ό 'Αριστοφάνης ώς πλημμελή έν Βατρ. 1322. 'Η δὲ τφ δακτύλφ έπομένη θέσις λύεται έν Έλέν. 1489 «βάτε Πλειάδας ύπο μέσας», 'Ελέν. 1301, 'Ηλέκτρ. 415. 458, Φοιν. 206. 226. 23 ι. 23 ὶ, Ἰριγ. Αὐλ. 165. Ἡ δε λύσις τῆς μακρᾶς τελικῆς συλλαθής ευρίσκεται έν Βακχ. 910 «το δε κατ' ήμαρ ότω βίοτος | εὐδαιμων, μακαρίζω». Ιοιγ. Αύλ. 180 201. 1078, Ίριγ. Ταύ. 1106 (αντ.), Φοιν. 208 (στρ.) άνευ τομής « Ιόνιον κατά ποντον ελά τα πλεύσασα περριρύτων».- Περὶ δὲ τῆς ἀνταποδόσεως τῶν διαφόρων σχημάτων του πολυσχηματίστου ποδος παρετηρήθη ότι έναλλάσσεται σπονδείος και τροχαίος άνευ διαφοράς, σπανίως δε μόνον άνταποδίδοται ἔχμδος και τροχαΐος, συχνοτερον δὲ ἔαμδος καὶ σπονδεῖος. Ἐπὶ δὲ τῶν λελυμένων σχημάτων συμδαίνει συνήθως ἀκριβής ἀνταποδοσις, ομως δὲ ούχὶ πάντοτε, οίον σπονδεῖος μὲν καὶ τριβραχυς ἀντοποδίδονται εν Έλεν. 1493. 1494. "Ιων. 117. 133, ταμβος δε καί τρίβραχυς έν Έλέν, 1458. Ίφιγ, Ταύρ, 1130, 1144.

6') Μεκόν προσοθιακόν και παρογμιακόν. "Ετερον κόριον μετρικόν στοιχείον τῶν μικτῶν στροφῶν τῆς μετὰ τὸ Αἰσχίλον τραγφεθίας καὶ τῆς κωμωδίας είνε τὸ μικτὸν προσοδιακόν καὶ παροιμιακόν, ἄτινα οὐ μόνον ἄλλοις κώλοις πολὸ συγκὰ ἀναμίσγονται, άλλα καὶ πολλάκις ἐν ἀσυχὰς ἐπαναλαμβάνονται. Καὶ ἡ μὲν κωμωδία ἀγαπῷ τὸ προσοδιακόν, ο δὲ Εθριπιδης τὸ παροιμιακόν, ὁ δὲ Σοροκλῆς, εἰ καὶ σπανιώτερον, μεταχιτρίζεται ἀμφότερα τα σχήματα. Καὶ ὁ τῷ σατυρικῷ δράματις (Κιλ) κ.Ο) συνάπτονται ἀμφότερα μετ' ἀλλήλων.

των δὶ παροιμιακών καὶ τὸ προσοδιακόν. Ἐκ δὶ των ἐτερομέτρων σχημέτων τον μετὰ των κώλων τούτων συζεγγυμένων ἐν τοξ πρώτος εἰνε τὸ ἀναπαιστικόν δίμετρον καὶ τὸ ἀναπαιστικόν καροιμικών καὶ προσοκδιακόν μετὰ πάσης τῆς ἀδιίας τῆς λύσεως καὶ συναιρέσεως.

Οί. Τ. 466 ώρα νιν dελλάδων ἵππων σθεναρώτερον φυγά πόδα νωμάν. Ενοπλος γάρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρώσκ

ένοπλος γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρώσκει πυρὶ καὶ στεροπαῖς ὁ Διὸς γενέτας, δειναὶ δ' ᾶμ' ἔπονται Κῆρες ἀναπλάκητοι.

Ήραχλ. Μ. 794 Σπαρτών ἵνα γένος ἐφάνη, χαλκασπίδων λόχος, öς γἄν τέκνων τέκνοις μεταμείδει, Θήδαις ἰερὸν φῶς.

Πρβλ. ΟΙ. Κ. 178. ΑΙ. 199. Ευρ. Άλχ. 984. Έχάδ. 450. Ήρακλ. 377. 910. Ἡρακλ. Μ. 637. 794. Ἰων. 190. 1072. Μπβ. 148. 434. 846. Κύχλ. 69. Ὅπου δὶ τὰ παροιμιακὰ καὶ τὰ προσοδιακὰ δὶν εἶνε τὸ ἐπικρατοῦν μέτρον τῆς δλης στροσῆς, συνήθως κεἶνται ἐν τῶ τίλει.

γ') ΚῶιΙα. Καθ' όλου των μικτών κώλων συχνότατον είνε ἡ τριποδία καὶ ἡ ετεραποδία. Καὶ ἡ μίν τρι τοιδία εξοίσκαται ἐπίσκς που
συχνὴ κατὰ πάντα τὰ σχήματα, ὡς καταληκτικὴ ἡ ὡς ἀκατάληκτικὸ ἀπὸ τῆτ ὑξισιως ἡ ἀπο τῆς ἀρτικὸ ἀρχρομένη. Τὰ δὲ καταληκτικὰ Φερεκράτεια συνήθως ἀποτελοῦσιν ἰδίαν περίοδον ἐν τῷ στροφῷ,
ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον δὲ τρία ἡ τέσσαρα ἐν συνεχείες, clov Σορ. Οἰ.Κ.

εί θέμις έστί μοι, | τὰν άφανῆ θεὸν | καὶ σὲ λιταῖς σέβειν, | ἐννυχίων ἄναξ.

Πρόλ. ΑΙ. 697 κί. Ἡλέκτρ. 245 κέ. Αίσχ. Άγχμ. 1448. Ἡ δε ετραπαδία είνε τὸ εὐχοηστότατον καλον καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον εὐρίσκεται ἐν σχήματι Γλυκωνείου α΄, ὁ΄ ἢ ΄, Τετραποδία, μετά δύο δακτύλων καὶ ὑπερκατάληπτα Γλυκώνεια είνε λίαν σπάνις, εὐρισκόμενα σχιδόν μένον ὡς ἀρχὴ ἢ ὡς κατακλείς τῶν στροφῶν καὶ συστημάτον, οἰον Οἰ. Κ. 668(ἀρχή) εύίππου, ξένε, τᾶσδε χώρας ἵκου τὰ κράτιστα γᾶς ἔπαυλα. (χαταχλ.) ἀεὶ Διόνυσος ἐμδατεύει θεαῖς ἀμφιπολῶν τιθήναις.

Ήρακλείδ, 743, Έκάβ, 912, 913, Ίκέτ, 955 κέ. - Ἡ δὲ μικτή πενταποδία και έξαποδία ύπολείπονται πολύ των τριποδιών και τετραποδιών ώς πρός τὸ συχνὸν τῆς χρήσεως. Καὶ ἡ μὲν πενταποδία κύριον οὖσα στοιχεῖον ἐν τῆ Λεσδιακῆ καὶ ἀνακρεοντεία μετρικῆ. παρά μέν τῷ 'Αριστοφάνει εὐρίσκεται όλιγάκις (Λυσιστρ. 324. Βατρ. 213, 220), ούγὶ συγνά δὲ καὶ παρά τοῖς τραγικοῖς (πρόλ. 'Αντιγ. 838 κέ.), μάλιστα δὲ ἐν τῷ σγήματι τοῦ Φαλαικείου ἐνδεκασυλλά-6ου (Αζ. 634. Φιλ. 136. 682. 1140. Ἡρακλ. 758. Ἱκέτ. 962. Έκάβ. 454 (μετὰ λύσεως). Όρέστ. 832, μετ' έκτάσεως δὲ πρὸ τῆς τελικής θέσεως "Ιων. 1237, μετ' άρσεως δ' έν άρχη Φιλ. 711), σπανιώτερον δὲ ἐν τῷ σχήματι τοῦ Σαπφικοῦ ἐνδεκασυλλάβου (μετὰ πολυσγηματίστου του α΄ ποδός), οξον Έλέν, 1462, Εύριπ, Ήλέκτρ. 736, Φιλοκτ. 138. 'Η δε λογασιδική πενταποδία πρός δυσϊν ἀπ' ἄρσεως άργομένη εύρίσκεται έν Τραγ. 648 «παντά, δυοκαιδεκάμηνον άμμένουσαι». Άλκ. 570 · πρὸς τρισὶν δὲ ἐν ἀντιγ.134.135.Τρωάσ. 1070. 'Αλκ. 568.— Περὶ δὲ τῶν μικτῶν έξαποδιῶν πρελ. § 407.

δ') Χαρίσμους. Προσέτι ίδιέζει το χοριαμθικόν στοιχείον. Και συχνότατον μέν είνε το δίμετρον το έκ διάμιδου και χοριάμιδου συγκείμενον

δτερ ού μόνον μεμονωμένον μεταξύ άλλων κώλων εύρίσκεται, άλλά καὶ ώς κύριον στοιχείον ύπόκειται στροφαίς τισιν ἡ μέρεσι στροφών, ότε μιν πολλάκις συστηματικώς έπαναλαμάσνόμενον, ότε δε ώς πρώτον κώλον τοῦ στίχου, μεθ' ὁ ἐπιφέρεται α' Φερεκράτειον, ὅπερ παρά τοῖς κωμικοῖς ἐναλλάσσεται τῷ ἡμικρῶς.

Σφ. 1450 ζαλώ γε τῆς εὐτυχίας | τὸν πρέσδυν, οῖ μετέστη ξηρών τρόπων καὶ βιοτῆς | ἔτερα δε νῦν ἀντιμαδών, | ἤ μέγα τι μεταπεσίται. ἐπὶ τὸ τρυβάν καὶ μαλακόν | τάχα δ' ἀν ἴσως οὐκ ἐθέλοι.

Νεφ. 949. Έκκλ. 969. Λυσιστρ. 319. Πρ. Μ. 763. Έλέν. 1451. Τραχ. 112. Άντιγ. 781. Ἡ πρώτη θέσις τοῦ διτάμβου τοῦ πρὸ τοῦ χριρέμβου λώτεια συχγότατα παρὰ τοῦ κωμικοῖς καὶ προηγομένης μακρᾶς άρτεως (Σφ. 1667. Λυσ. 339), σπανιώτερον δὲ απαρὰ τοῖς τραχικοῖς (Τραχ. 116. Ἡρακλ. Μ. 638). Ὅταν δὲ ἀκολουθώσιν

έφεξης πλείονα τοιαύτα κώλα, συνήθως χωρίζονται διά τομής (έλλείπει δὲ ή τομή ἐν Λυσ. 335. 336. ἀπόστροφος ἐν Προμ. 143. Τραχ. 114), οὐδίποτε δὲ ἐγχωρεῖ χασμωδία, ἐθεν ή τοιαύτη σύνθεσις πρέπει νὰ λικρθή ὡς σύστημα ἐξ όμοίων. Τοιοῦτον είνε τὸ ἐν Τραχ. 112 ἐν 4 δακτυλικών τριποδιών, τριῶν κώλων διαμβοχοριαμβικών καὶ τριῶν πρώτων Γλυκωνείων συγαείμενον:

ων έπιμεμφομένα σ' ά[δεῖα μέν, άντία δ' οίσω. φαιμ γάρ ούκ άποτρύειν | έλπίδα ταν άγαθάν χρήναί σ' άναλγητα γάρ ούδ' | ό πάντα κραίνων βασίλευς | έπέδαλε θνατοίς Κρονίδας: άλλ' έπὶ πῆμα καὶ χαρά | πᾶσι κυκλουζιν, οίτον άρ| κτου στρο-

Παρά τῷ Αἰσχύλφ εὐρίσκεται ή τοικύτη συστηματική σύνθεσις μόνος ἐν μιξ συζυγία τοῦ Προμηθέως 128 κέ.

νον έν μιζ συζυγικ του Περεμπιεως 120 κε. μπδεν φοδηθής: φιλία | γὰρ ἄδε τάξις πτερύγων | θοαξς ἀμίλλαις προσέδα | τόνδε πάγον, πατεφίης

μόγις παρειπούσα δρένας | διήξεν άντρων μυχόν έκ δ' | έπληξέ μου κτύπου γαρ άχω χαλυδος | διήξεν άντρων μυχόν έκ δ' | έπληξέ μου ταν θεμερώπιν αίδω.

σύθην δ' απέδιλος όχφ πτερωτφ.

Μακρότεροι γοριαμβικοί στίχοι ή μάλλον συστήματα, είν οίς οί χρήκαβοι είνε συνεγείς, ευρίσκονται παρά Σοφοκλεί, σπανιώτερον δι παρ' Εύριπίδη, ώς τέλος ή άρχή τής στροής. Τής συνθέσεις ταύτης αλχαί εύριπανοται ήδη παρ' Αἰσγόλφ. Συνήθως δι οί χορίαμβοι συνάπτονται μετ' άρατικοῦ διιάμβου, όστις συγιά λύεται, ή, όπως παρά τοίς Λιεβοίος λυρικοίς, μετά καταλικτικών Φρικορατείων. Τό σχήματα ταύτα είνε συγύστερα παρ' 'Αριστοφάνει, παρ' ψ άνταποδίδονται πολυσγημάτιστα καὶ ίν τη αὐτή στροφή συζεύγνυνται μετά τον έχ διιάμβου καὶ χοριάμβου συγκειμένων μέτρων ώς καὶ παρά Σοροκλείε ἐν τῷ Φιλοκτύτη.

Αϊ. 1199 εκείνος ούτε στεφάνων ούτε βαθειάν κυλίκων νείμεν έμοι τέρψιν όμιλεϊν.

οὖτε γλυκύν αὐλῶν ὅτοδον δύσμορος οὖτ' ἐννυχίαν τέρψιν ἰαὐειν. Ἡλέπτρ. 824 ποῦ ποτε κεραυνοί Διός, 'n ποῦ φαέθων "Αλιος,

εὶ ταῦτ' ἐξηρῶντες. 'Ηλέκτρ. 832 εὶ τῶν ξανερῶς οἰχομένων εἰς 'Αἰδαν ἐλπίδ' ὑποίσεις, κατ' ἐμοῦ τακομένας μάλλον ἐπεμδάσει.

'Αντιγ. 139. Τραχ. 850. Φιλ. 715. 187. 1100. 1135. Οί. Κ.

694. 701. 510. Άλχ. 984. Βέχχ. 113. Πλέχτρ. 460. Τφ. Αδλ. 1036. 1045. Τφ. Ταύ. 392. Μπδ. 6;3. Πραχλ. Μ. 637.— Άγχρ. 1150. Σφ. 525. Νιφ. 919. Ανσιστρ. 321. Καὶ τὰ μὲν χαθχρὰ χροιαμθικά καλλ, ἄτνα δύκανται νὰ ἐπτέινωνται ἀπό τοῦ μονομέτρου μέχρι τοῦ τριμέτρου, πρέπει νὰ ὑπολητθώσιν ἀντὶ μεμειωμένων δαχτίλων ἢ ἀναπχίστων, ὅταν προνητικι ἄρσις τὰ δὶ ἐκ διιὰμθων καλγ κείνα μεμειωμένα μεττά.

ε΄) Δάκτοιδο και άνάπαιστοι. Οι δέ μὴ μεμειωμένοι ήτοι ἀκατάληκτοι δάκτυλοι και ἀνάπαιστοι σπανίως εύρισκονται ἐν ταίς μικταῖς στροφαίς, και οι μὲν ἀνάπαιστοι κυρίως, ἐν συζευζει μετὰ τοῦ μικτοῦ προσοδιακοῦ καὶ παροιμιακοῦ, οι δὲ δάκτυλοι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ὡς τριποδίαι ἡ τετραποδίαι μετὰ δακτυλικής ἀποθίσεως, οἰον 'Αντιγ. 337 κὲ.

> περών υπ' οίδμασιν, θεών τε τὰν ὑπερτάταν, Γάν ἄφθιτον, ἀκαμάτων ἀποτρύεται ἰλλομένων ἀρότων ἔτος εἰς ἔτος, ἱππείω γένει πολεϋον.

Πρόλ. Φιλ. 109 Ι΄. 1097. 1130. 1133. Οἰ. Κ. 676. Εδριπ. Ίριγ. Αδ. 206. Ίφιγ. Ταδ. 1123.

σ') Ἰαμιδικά καὶ τροχητικὰ κῶλα. Πολλῷ συγνότερα τῶν δακτυλικῶν καὶ ἀναπαιστικῶν κώλον, μὰλλον δὶ ἀναγκαίου στουχείου τῶν μικτῶν στροχῶν είνε τὰ ἰαμιδικὰ καὶ τροχαϊκὰ κολα, ἄπιρ είνε καθ' δλου τὰ αὐτὰ καὶ τὰ τῶν ἰαμιδικῶν καὶ τροχαϊκῶν στρορῶν τῆς τραγωθίας, μάλιστα δὶ ποικιλώτερα τὸ σχῆμα ὡς ἐκ τῆς ουζεύξεως αὐτῶν μετὰ τῶν μικτῶν. Περὶ δὲ τῆς χρήσεως αὐτῶν παρατηροῦμεν ότι ήτοι κατασπείρονται μεταζῦ τῶν μικτῶν κώλων, ἢ ἀποτελοῦσιν αὐτοτελὲς μέρος τῆς στροφῆς πολλάκις μάλιστα ἐπικρατέστερον ὡς πρὸς τὸ μέγθος ὄν.

445. Μεταξύ τῶν παμπόλλων μικτῶν στρορῶν τοῦ Σοροκλέους καὶ Εὐριπίδου ὡς γένους λαμβανομένων διακρίνονται ὑπὸ τοῦ 'Poσβαγίου διάρορα εἶδη τὰ ἑξῆς'

α) στροφαί ἐκ καθαρῶν μικτῶν ἢ σχεδον τοιούτων, ἐν αξς λίαν ἐπιπολίζουσι τὰ Πνικώνεια μετὰ προκεταλήξεως ἢ ἄνευ τοιαύτης, τὰ δἱ Φερεκράτεια ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐπισζορονται ὡς ἐπωδιαὰ ἐν τὰ λει τῶν στροφῶν ἢ μέρους ἀὐτῶν, λογακοιδικά δὶ πρὸς δυσίν καὶ πενταποδίαι είνε σπανιώτατα. Έτερόμετρα δὲ κῶλα ἐπιμέγνυνται διεσπαρμένως ὁ διάμμδος καὶ ἡ προκαταληκτική ἰμιδική διποδία (βακτείο), πλήν τούτου ἐνιαχοῦ καὶ το ἰαμδικόν καὶ τροχαϊκόν δίμετρο, σπανιώτατα δὲ ἡ τε προκαταληκτική ἰμιδική ἐξαποδία καὶ ἡ τὸν δαατυλικών κώλων ἡ τετραποδία, συγνὰ διμος διποδία - 0 - - ἤτις πιθανῶς πρέπει νὰ ληφήἢ ἀντὶ προκαταληκτικοῦ Φερικαντείου - Ο - - - - Πάντα δὲ τὰ ἐτερόμετρα ταῦτα κῶλα εὐρίσκυται σχεδύν πάντοτε ἐν χωρίοις ἐμραντικόι. Τῶν δὲ Λόγομλείων στροφών τοῦ πρώτου είδους δικρέρουτεν αὶ τοῦ είδους τούτου στροφαὶ τοῦ Σορακίους δίδις κατὰ τοῦτο, ὅτι παρὰ μὲν τῷ Αἰτγιῶν πρωτιώε τὸ Φερικράτειου, παρὰ δὲ Σορακλεί τὸ Γλικόνευς, σπανιώτατα δὲ παρὰ τῷ τελιυταίς εὐρίσκονται τὰ δακτυλικά κῶλα.

Τοιαύται είνε ἐν μὲν τἢ 'Αντιγόνη τρεῖς συζυγίαι αι ἐξῆς ' 1) μὲν ἡ ἐν τῷ παρόδφ στ. 100-109=117-126, ἐν ἡ ἡ στροφὶ σύγκειται ἐκ Γλυχωνείων μετὰ τελικοῦ Φερεκρατείου, αι ἐλ λύπει αφυάδα πρόδρομον η σύμφωνοι ούσαι τῷ ἐινοίς τῆς λίξιως ιὐρίσκονται καὶ ἐν τῷ ἀντιστροφῷ (πρόλ. § 359). 2) δὲ τὸ τρέτον στάσιμον στ. 781-790=791-800, όπες σύγκειται ἐκ Γλυχωνείων καὶ Φερικρατείων μετὰ προχαταλήξιως ἡ ἄνιν αὐτῆς. Τὸ δὲ ἰν τῷ προτελουταίο στίχω 'Αδώνιον αφυξιμος οὐδεἰς η Ισως ληπτίον ἀντὶ καταληκτικοῦ Φερεκρατείου. Πλὴν δὲ τοῦ προτελευταίου πάντες οἱ ᾶλλοι στίχα ἄγονται ἀπὸ τῆς ἄρσεως. 3) δὲ ὁ κομμός στ. 806-816=983-832.

ΑΝ. όρατ' έμ', ω - γάς πατρίας πολί-ται, τὰν νεάταν όδον στεγχουάνη, νέατον δὲ ᢤέγ-γος λεύσσουσαν άελίου, κούποτ' αύθις' άλλά μ' ὁ παγ-κοίτας "Αιδας ζώσαν άγει

5 τὰν 'Αχέροντος ἀκτάν, οὔθ' ὑμεναίων ἔγκληρον, οὖτ' ἐπὶ νυμ-φείαις πώ με τις εὐναῖς ὑμνησεν, ἀλλ' 'Αχέροντι νυμ-φεύ-σω.

Έν τη στροφή ταύτη προτέτακται μιν ώς προφόος μικτή ίξαποδία δικατάληκτος, είτα δι στ. 2 Φερεκράτειον, στ. 3 διο β. Τοκωίναια, στ. 5 Φερεκράτειον, στ. 3 διο β. Τοκωίναια, στ. 6 διο Φερεκράτειον μετ 'Αδωνίου («Φερεκρ), στ. 6 διο Φερεκράτειος, στ. 7 ο ίπωβός δικατάληκτος ίξαποδία ός και ό προφός. — Έν δι τφ. Οι. Τεράτηψέ εθρίακται μία μόνη συζυγία έν τφ τρίτω στασίμω στ. 1186 — 1195 — 1196 — 1204: 'Ο δι Αίοι έχει μετά τον Φιλοκτήτην και τόν έπι Κολωνώ

Code

Οιδίποδα τὰς πλείστας μικτὰς στροφάς τοῦ εἴδους τούτου οἶον ἐν μέν τῷ α' στασίμφ ή πρώτη συζυγία στ. 596 - 608 = 609 - 608621 καὶ ἡ δευτέρα στ. 622 — 634 = 635 — 645 · εἶτα τὸ 6' στάσιμον (δπόργημα) στ. 693 - 705 = 706-718 τέλος τὸ γ΄ στάσ. στ. 1185 — 1191 — 1192 — 1199. Έν δὲ τῆ 'Ηλέκτρα είνε τὸ δεύτερον στάσιμον στ. 1058 — 1069 = 1070 — 1081. Έν δὲ ταῖς Τραχινίαις οὐδεμία εύρίσκεται τοιαύτη στροφή. Τοὐναντίον ὁ Φιλοκτήτης εὐπορεῖ τὰ μάλιστα τοιούτων στροφῶν μετὰ τὸν ἐπὶ Κολωνῷ Οίδιποδα. Τοιαύται είνε αι τρείς συζυγίαι τῆς παρόδου (135 κέ. 169 κέ. 201 κέ.) καὶ δύο συζυγίαι τοῦ δευτέρου κομμοῦ (στ. 1081 -1094 = 1101 - 1115 xxl 1140 - 1145 = 1163 - 1168). Έν δε τῷ Οἰ. ἐπὶ Κοιλωνῷ εὐρίσχονται τοιαῦται στροφαὶ ἔν τε τῷ α΄ χομμῷ (178 - 187 = 194 - 206) καὶ ἐν τῷ β΄ (στ. 510 -520 = 521 - 533) and by to a' stastum (st. 668 - 680 = 681- 693) καὶ ἐν τἢ ἐποιδῷ τοῦ β' στασίμου (στ. 1239 - 1248) καὶ έν τῷ τελευταίφ κομμῷ, έν ῷ τὸ ἔσμα τοῦ γοροῦ (στ. 1693 — 1696 1720 — 1723) ἀποτελεῖ μιχτὸν σύστημα έξ ὁμοίων.

10 δὶ Εἰριπίδης τὰς καθαρὰς μικτὰς στρορὰς ἡ τὰς σχεδὰν τοιαύτας, ἐν αἰς δηλαδη γίνεται ἐπιμιζις πάνυ ὁλίγων ἐτερομέτρων στοιχείων καὶ τούτων διαπαρμένος, μεταχειρίζεται συχώτερον τοῦ Σοφοκλίους καὶ καθόλου συγύτερον πάσης ἄλλης ἱδίας συνθίσεως τῶν μικτὰν. Καὶ συχώτατα μὲν εὐρέκουνται αὶ τοιαῦται στροραὶ ἐν τῆ Τλέκτρα, τῷ Ἡωνι καὶ τῆ ἐν Αὐλίδι Ἡριγενείς, οὐδίποτε δὲ ἐν ταῖε Τρφαίπ καὶ τῆ Ἐκάδη, ἀπαξ δὲ ἐν τῆ Μηδεία καὶ ταῖς Φονίσσας. Λογασιδικὰ δὲ πρὸς δυοῦν καὶ προκαταληκτικὰ μικτὰ κάλα εὐρίπουνταί σπαν ἀτατα. Ἡ δὲ ἰπίμιξις ἐτερομέτρον κάλων γίνεται σχεδὸν μόνον ἐν ἀρχῆ τὰ τὰ τῆ ἐιλικι πάντως ὅμως ἐν ἰμραντικοῖς χωρίοις τῆς στρορῆς. Κατάλογον πασῶν τῶν ἐνταῦθα ἀνηκουσῶν στρορῶν τοῦ Εὐρεπίδου ζήτει παρὰ Ῥοσδαχίω (Speciel. Μεἰνίκ' σελ. 703). Ἐνταῦθα ἐξ φέρομεν παράδειγμα μίαν παντάπασι καθαρὰν μικτὴν στρο σὴν τὴν ἐν τῆ: ἀνδρομ. στ. 501 κὲ.

ΑΝ. κείσει δή, τέκνον, ὧ φίλος, μαστοῖς ματέρος ἀμὸι σᾶς νεκρὸς ὑπὸ χθονὶ σὰν νεκροῖς.

Πάντα τὰ κώλα τῆς στροφῆς ταύτης εἶνε τετραποδίαι, τὰ μὲν ἄλλα ἔχοντα τὸ σχῆμα β΄ Γλυκωνείων, τὰ δὲ τελικὰ τῶν περιόδων σχῆμα μὲν τὸ τοῦ β΄ Φερεκρατείου, ρυθμόν ὅμως βραχυκαταλήκτων Γλυκωνείων.

β΄) Στροφαί ἐκ μικτῶν καὶ ἰαμβικῶν κώ.lων. Τοῦ εἴδους τούτου ό Σοφοκλής ποιείται συχνοτέραν παντός άλλου χρήσιν, πολλφ δ' όλιγωτέραν του Σοφοκλέους ο Εὐριπίδης, ὅστις καὶ παρέλαθεν αὐτὸ παρ' αὐτοῦ. Ἐν ταῖς στροφαῖς ταύταις τοῦ Σοφοκλέους πρωτεύει μὲν τὸ ἐαμβικὸν στοιχεῖον, δευτεριάζει δὲ τὸ μικτὸν ἐν προσθήκης μέρει έπιμιγνύμενον. δέν είνε δηλαδή τὰ ἰαμβικὰ καὶ τροχαϊκὰ κώλα, ἄπεο έπιμίγνυνται τοῖς μικτοῖς, ἀλλὰ τἀνάπαλιν τὰ μικτὰ τοῖς ἰαμβικοῖς. Έπειδή δὲ τὰ ἰαμδικὰ καὶ τροχαϊκὰ κῶλα εἶνε τὰ αὐτὰ καὶ ὁμοίως έσχηματισμένα τοῖς τῶν ἰαμδικῶν καὶ τροχαϊκῶν στροφῶν τοῦ Αἰσχύλου, έκ τούτων δὲ μετηνέχθησαν καὶ εἰς τὰ ἐπιμιγνύμενα μικτὰ κώλα οι έν έχείνοις άναπτυχθέντες νόμοι τῆς προκαταλήζεως, έκ τούτων ό "Ροσβάχιος τὸ προκείμενον είδος τῶν μικτῶν στροφῶν τοῦ Σοφοκλέους ὑπολαμβάνει ὡς ἐκ τῶν τοῦ Αἰσχύλου ἰαμβικῶν καὶ τροχαϊκών στροφών ρυέν μετά της προσθήκης του των μικτών στοιχείου. Τὸ παράδειγμα δὲ τῆς τοιαύτης ἐπιμίζεως ἔδωκεν αὐτὸς ὁ Αἰσχύλος, δστις ένίστε ταϊς ἰαμβικαϊς καὶ τροχαϊκαῖς στροφαϊς ἐπιζεύγνυσι χοριαμβικήν κατακλείδα και ταϊς μικταϊς στροφαϊς Ιαμβικά κώλα "Οπως δὲ τὰ ἰδιώματα τῶν ἰαμδικῶν καὶ τροχαϊκῶν κώλων τῶν ἰαμδικῶν καί τροχαϊκών στροφών της τραγωδίας μετηνέχθησαν, όσον έπετρέπετο, είς τὰ μικτά, οῦτω τὰνάπαλιν καὶ αὶ τῶν μικτῶν ἄδειαι μετηνέχθησαν είς τὰ τροχαϊκὰ καὶ ἰαμδικὰ κῶλα, οἰον ἀντὶ τῶν βραχειών ἄρσεων των ίαμδικών και τροχαϊκών κώλων, οΐας άπαιτουσιν αί ὶαμβικαὶ καὶ τροχαϊκαὶ στροφαὶ τῆς τραγφδίας, ευρίσκονται ἄλο-

άδ' έγω χέρας αίματη-ράς βρόχοισι κεκλειμένα πέμπομαι κατά γαί-ας.

ματερ μάτερ, έγω δὲ σᾶ - πτέρυγι συγκαταδαί-νω.
 οῦμα δαίον, ἄ χθονος - Φθίας κράντορες. μο ἄ πάτερ,
 μόλε ψίλοις ἐπίκου-ρος.

λοι πακόαι. τως αγολίας ω. Χ. τως φεπτέδας ώ τόττως αδοεφό εκ τώ Αυτ πακόαι.

0 1 0 - 0 - 0 2 0 - 0 -

Εχάδ. 449 = 460 αχτηθείσ' ἀρίξομχι - πτόρθους Λατοί φίλαν. Τραχ. 846 = 837 κἤ που δλολ στένει - ౘ τότε θοὰν νύμρανν. Καθ' όλου δὲ ό Σοργαλῆς ἀκολουθεί τ τῷ ἐξῆς αχσύνι ἐν τῆ συθδεία τοῦ τοῦν στρορών τοῦ είδους τοῦτου, χαθ' θὰν μόνοι οἱ ἀρχτιχοὶ ἡ οἱ τελιχοὶ στίχοι περιέχουσει μικτά, οἱ δὲ λοιποὶ εἰνε ἰχμῶιχοὶ ἡ τροχαϊχοί, ώττε ἀλπθης μίξις ἀμφοτέρων των στουχείων συμβαίνει σπανιώτατα μόνον, πολλάχι, δὲ σχείνονταὶ ώτεὶ διμερείς.

Τοιαύται στροφαί εύρισκονται έν μέν τη Αντιγόνη αι έξης πρώτον μέν η δευτίρα συζυγία τοῦ πρώτου στασίμου στ. 354-364=385-375

καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν φρούρημα καὶ ἀστυνόμους ἀγορὰς ἐδιδάξατο καὶ δυσαύλων πάγων ἐν αἰθμα τε καὶ συν διι-δρφ φεύγειν βέλη. παντοπόρος ἀπορος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται: τὸ μέλλον "λιδαν μόνον θέλξειν οὐκ ἐπάσεται: νόσων δ' ἀμηχάνων ψυγὰς ξυμπέφρασται.

Η συζυγία αυτη περιέχει ἐν ἀργχο δύο δαατυλικάς τριποδίας, ὧν προπγείται μονοσύλλαδος ἄρσις, καλ λογακδικόν πρός δυούν, οὐ προπγείται δυσύλλαδος άρσις, τά δὲ ἰριξῆς κωλα πάντα εἰνε ἰαμδικά (τροχαϊκά) καὶ τοκαῦτα, οἰα εὐσίακονται ἐν παῖς ἰαμδικαῖς (τροχαϊκά) στοκαῖς τὰς τραγωδίας. -Εἰτα δὲ ἡ α΄ συζυγία τοῦ δ΄ στασίμου τῆς 'Αντιγόνις στ. 582-502 = 503-603, ἰν ἡ τὰ μὲν τρία πρῶτα μέτρα εἰνε λογακοδικά, τὰ δὲ λοιπά ἐξ ἰαμδικά. Εἰς τὸ εἰδος τοῦτο ἀνάγει ὁ 'Ροσδάχιος καὶ τὴν δευτέραν συζυγίαν τοῦ αὐτοῦ στασίμου

(στ. 604-614=615-625), παρατηρών δτι ή μίζις άμφοτέρων τών στοιχιών ένταθλα είνε μειζων ή έν ταϊς πλείσταις άλλαις στροραίς, άλλά από 'ήμας μάλλον πρέπει να άναγθη είς τό πρότον είδος, διότι πάντα τά χωλα πλήν τής τρογαίλης τετραποδίας έν τῷ προτελευταίφ στίχω (στ. 613=624 αθείς άγει πρός άταν ») είνε μειτά. Ή μίζις άμφοτέρων τών στοιχείων, ώστι νὰ μὴ δύνωνται νὰ διακριθώσι, συμφαίνει είν τῷ πρώτφ χομμῷ στ. 838-856=857-875 καὶ vτο προγήματι στ. 1115 κ. Έν δὶ τῷ τετάρτφ στασίμφ στ. 966-977-937 οι μέν πρώτοι πόντε στίχοι περίχουσι χωλα (5) μετά, οἱ δὶ λοιποί τέσαρες ἰπμδικά χωλα (εξ), ώστι ή στρορή διακρείται εἰς δύο Ισα που μέρη.

Έχ δὲ τοῦ Οἰδιποδος ἐπὶ Κο.Ιωνῷ ἀνήχει ἐνταῦθα τὸ 6΄ στάσιμον στ. 863-872=873-882. 'Η στροφή αύτη διαιρείται είς δύο ίσα σχεδόν μέρη, το μέν έκ των 5 πρώτων στίχων ἰαμδικόν (ό δεύτερος και τρίτος τροχαϊκός μετὰ έπομένου Φερεκρατείου «ύψίποδες ούρανίαν», ού ή πρώτη θέσις είνε λελυμένη), τὸ δὲ ἐκ τῶν λοιπῶν τεσσάρων λογασιδικόν. ή δὲ ἐν στ. 883-896=897-910 περιέχει ἐν μέν τῆ άρχῆ δύο καὶ ἐν τέλει ἔν μικτόν κῶλον, κατὰ δὲ τὸ λοιπόν μέρος δέχα ίαμδικά κώλα, ἐν οἱς ἀξιοσημείωτοι εἶνε αἰ συχναὶ ἄλογοι (ἐπίτριτοι). Έν δὲ τῷ γ΄ στασίμω στ. 1204-1212 = 1213-1222 μόνον ἐν τέλει εὐρίσκονταί τινα μικτά.- Έκ δὲ τοῦ Αἴαντος ἐνταῦθα άν ήχει ὁ 6' χομμὸς στ. 372-376 = 387-391. Έν δὲ τῆς 'Η.λίντρας το μέν πρώτον στάσιμον στ. 472-487=488-503 περιέγει μόνον έν τοῖς δύο πρώτοις στίγοις καὶ περὶ τὸ τέλος «Ε΄ νιν κατέπεφνεν αίσχί σταις» μικτά, έν τοῖς λοιποῖς δὲ ἰαμβικά (τροχαϊκά) χῶλα. Τὸ δὲ 6' στάσ. στ. 1082-1089=1090-1097 περέχει μόνον έν άρχη δύο μικτά κώλα καὶ μεταξύ αὐτῶν εν κώλον ἰαμδικόν, έν δὲ τοῖς λοιποῖς ἰάμβους. Έν δὲ τῶν Τραχινίων ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ 6' στάσιμον στ. 647-654=655-662, ἀμούτεραι αι συζυγίαι τοῦ γ΄ στασίμου στ. 821 κέ. 841 κέ. καὶ στάσ. δ΄ στ. 953-961 =962-970. Έχ δὲ τοῦ Φιλοχτήτου ὁ 6' κομμὸς στ. 1210-1217 καὶ ἐκ τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ α' στάσ. στ. 694-706=70?-719 (δύο μικτά μετά χοριάμθων μέτρα έν τῆ άρχη καὶ δύο έν τῷ τέλει περιέχουσι τέσσαρα λαμδικά μέτρα διακοπτομενα ύπο μικτοῦ μετά χοριαμθων μέτρου). Είτα 6' στάσ. στ. 1044-1058=1059-1073. Ένταυθα γίνεται μιζις των δύο στοιχείων μείζων του συνήθους καὶ οἱ ταμθοι (τρογαίοι) ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον σχῆμα ἐπιτρίτων. Ἐπειτα γ΄ στάσ. στ. 1211-1224 = 1225-1238. Ἡ στροφή αὐτη εἶνε διμερής. Τέλος δ΄ στάσ. στ. 1556-1566 = 1567-1577.

'Ο δὲ Εὐριπίδης ἐπιμίγνισιν ἀλλήλοις τὰ δύο στοιχείτα μαλλον ἡ ὁ Σορακλῆς, τοὺς πρακαταληκτικούς ἐκμθους μεταχειρίξεται πολλφ στανιστερον ἐκείνου, καὶ τὰ μικτὰ κώλα πάντοτε πολυπληθέστερα τὰν ἰσμβκιάν. Κατὰ ταὰτα αὶ στροφαί τοῦ είδους τούτου διαφέρουσι τῶν τοῦ Σοφοκλέους ἀρχαιοτέρων, ὁμοιάζουσαι μόνον ταῖς ἐν τοῖς δύο μεταγενεστέρος δράμασι τῷ Φιλοκτήτη καὶ τῷ Οίδιποδι ἐπὶ Κολωνῷ στροφαίς τοῦ δευτέρου τούτου είδους. Εὐρίσκονται δὲ πας' Εὐριπίδη ἐμβδιολγγαίδικαὶ στροφαί μόνον ἐν τῷ Ἰλκήστιδι, τῷ Ἰεκδῦ, τῷ Τημακλεί Μ., τῷ Ἰονι, τῷ Ἱελένη, ταῖς Βάκχαις καὶ τῷ Κύκλωπι.

γ΄) Στροφαί ἐκ ριετῶν καὶ ἀπατο.ἰκῶν (γογαφίκῶν) κάλιον. Αἱ τοῦ εἶδους τοῦτου στροφκί, αξτινες σύγκινται ἐκ μεκτῶν κάλων καὶ ἐκ δακτυλικῶν ἢ ἀναπαιστικῶν (μετὰ χοριαμβικοῦ σχήματος ἢ ἄνευ αὐτοῦ), εὐρίσκονται παρὰ Σοροκλεῖ πολλῷ δικγόστραι τῶν ἰαμβολογακοἰκῶν, προσπελέζουσι δὲ ταῖς τοῦ Αἰσχύλου μικταῖς στροφαίς τοῦ δευτέρου εἴδους, μεθ' ἀν κοινούς ξγουτι καὶ τοὺς γοριάμβους. Εὐρίσκονται δὲ οἱ χορίκμβοι, οὺς πρέπει νὰ λάδωμεν ἀντὶ καταληκτικῶν δακτυλικῶν διποδείων, ἐν ανναίς σφοδρα κεκνημένεις. Τοικότη στροφά εἰνε ἡ ἐν τῆ παρόδῷ τῆς ᾿Αντιγόνης στ. 134-140=148-154:

αντιτυπεί δ' έπι γᾶ, πέσε τ' αίθαλωθείς πυρφόρος θς τότε μαινομένα ξὰν όρμᾶ βακ-χεύ-ων ἐπέπνει ἡιπαίς ἐχθίστων ἀνέμων.

είχε δ' άλ-λους δέος. άλλα δ' ἐπ' άλ-λοις ἐπενώ-μα στυφελί-ζων μέγας "Αρης δεξιόσειρος.

ουτισσείμος. Η στρογό αύτη, ήτις δύναται νὰ κληθή χοριαμβολογασιδική, ἄρχεται ἀπό δύο λογασιδικών πρός τρισί πενταποδιών, αξι ἐπφέρεται Φερεκράτιον ή μάλλον τρίτον 1 λυκώνιον μετά δικαταλήκτου τής ἀρχτικής τρογ, διποδίας, είτα τρίτον πάλιν Γλυκώνιον καί δικατάληκτου
τρογατικόν δίμετρον. Τούτοις ἐπιζεύγνυται χοριαμβικόν σύστημα μετ'
'λδωνίου ώς ἐπφόδοι.-Τοικύτη είνε καί ή τοῦ δ' στασίμου τής 'Αντιγύνης στροφή, στ. 944 -934 = 955 -965, μετά δύο ἰαμβικόν μέτρον
το τέλει, ἄπερ οὐδέν βλάπτους τον χοριαμβολογασιδικόν χαρακτήρα

τῆς στρορῆς. Έχ δὶ τοῦ ΑΙαντος ἡ ἐπφδὸς τῆς παρέδου στ. 194-200. Εχ δὶ τῆς 'Ηλίκτρας ὁ α΄ κομμὸς στ. 823-836=837-848. Ἡ στρορή αὐτη τὸ μὰν τῆ ἀρχῆ καὶ τῷ τίλει ἔχει καλα μετά μετά χοιτάμθων, ἐν δὶ τῷ μέσφ ἀναπαιστικά. Έχ δὶ τῶν Τραχινίων ἡ πάροδος στ. 112-121=122-131. Έχ δὶ τοῦ Φελεκτίτιου ἡ στρορὴ τοῦ α΄ κομμοῦ στ. 827-838=843-854 ἔχει τὸν Εὐριτάθων χαρακτῆρα ένεκα τῆς μείζονος ἐπμιξέως τῶν κολων. Ὠσαύτως καὶ ἡ τοῦ δ΄ κομμοῦ σύζυγία στ. 1123-1145=1146-1168. Ὁ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν ἀναλόγων συνθίσεων ἐν Ολίλισδι ἐπὶ Κολωνῷ, οἰας τῆς ὑτ τῷ α΄ κομμῷ στρορῆς στ. 237 κλι.

Παρά δὲ τῷ Ευριπίδη στροφαί τοῦ τρίτου τούτου είδους τῆς συνθέσεως εύρισχονται πάνυ δλίγαι, σῖα ἡ tỷ Μηδ. στ. 643-651=652-662, ἡ tỷ Ἡλάκτρα στ. 452-463=464-475, ἡ tỷ Ἡρακλείδαις στ. 353-361=362-370, ἡ tỷ Ἡρακλεί Μ. στ. 637-654=655-672, ἡ tỷ Ἰργγ. Αὐ. στ. 164-184=185-205, χαὶ ἡ tỷ Κύτκλωπι ἐπυδὸς στ. 69-81.

δ΄) Είδος μικτών στρορών είνε τό συγκιέμενον εξ έαμδικών καὶ ἀναπαιστικών \hat{n} τρογαίκων καὶ δακτιλικών κάλων μετὰ μικτών έπιμηνρυμένων. Εν ταιξ στροφαίς δηλαξή ταύταις ἱπιμήνρυνται μετὰ αλλήλων πάντα τὰ κάλα, περὶ ών μέχρι τοῦδε ἐτρένετο λόγος, καὶ ἐκτὰ επιμέμως ταύτης, ἡτις ἐνταῦθα ρθάνει εἰς τὸν κολοφώνα, γεννάται μεγίστη ποικιλία τοῦ μετρικοῦ σχήματος τῆς στρορῆς. Εἰστηντής δὲ τοῦ εἰδους τούτου τῆς συνθείως τῶν μικτών στρορῶν ραίνεται ὅτι ὑπῆρξεν ὁ Σοροκλῆς. Ένταθα ανήκει ἡ πρώτη συζυγία τοῦ α΄ στασίμου τοῦ Oί. Τοι ἀντου στ. 463 - 472 — 473 - 482.

αταμμοτού ά θεσπιέπεια Δελδίς είπε πέ-τρα άρρητ' άρρήτων τελέσαντα φοινίαισι χερ-σίν; άρα νιν άελλάδων πιπων σθεναρώτερον

5 ψυγὰ πόδα νω-μάν. ἔνοπλος γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρώσκει πυρὶ καὶ στεροπαῖς ὁ Διὸς γενέτας, δει-ναὶ δ' ἄμ' ἔπον-ται Κῆρες ἀναπλάκη-τοι.

70 0 0 0 1 4 0 1 0 1 1

```
00-00-00-
2 U U U U L L
    A'. 4+4, 4+4, B'. 3, 3, 3, Γ'. 4, 4, 4, 4.
```

Τῆς στροφῆς ταύτης οἱ δύο πρῶτοι στίχοι σύγκεινται ἐκάτερος ἐκ τοίτου Γλυκωνείου ώπερ έπισέρεται τρογαϊκή τετραποδία καταληκτική. Έφεζης δέ συγωδά τη διανοία της λέξεως ταγείαν δηλούσης φυγήν και δίωξιν άκολουθούσι τρία μικτά προσοδιακά, ών τό τρίτον καταληκτικόν, και μετά ταῦτα δύο άναπαιστικά δίμετρα, καὶ τέλος 6' Γλυκώνειον τρικατάληκτον καὶ τρογαϊκή τετραποδία βραγυκατάληκτος έχουσα την δευτέραν θέσιν λελυμένην. Έκ των ένδεκα κώλων τῆς στροφῆς ταύτης εξ μέν είνε μικτά, τρία δὲ καθαρὰ τροχαϊκά καὶ δυο καθαρά ἀναπαιστικά.

Τοιαύτη είνε και ή α' συζυγία του α' στασίμου τῆς 'Αντιγόνης $\sigma\tau$. 332-342=343-353.

πολλά τά δεινά κούδεν άν-θρώπου δεινότερον πέλει. τούτο και πολιού πέραν - πόντου χειμερίφ νότφ χωρεί, περιβουχίοι-σιν

περών υπ' οιόμασιν, θεών | τε τάν υπερτάταν,-Γάν άφθιτον, άκαμάτων άποτούεται

Ιλλομένων αρότων έτος είς έτος, ίπ πεί-ω γένει πολεύ-ον.

40-00-0-14--00.0-40-0-10-0 400_00_00_00 _ _ _ · · · · _ _ ^ A'. 4+4.4+4.4. B'. 4+4.4.4.6.

'Π στροφή αυτη είνε διμερής το μέν α' μέρος περιέχει τέσσαρα Γλυχώνεια καί εν αικτόν παροιμιακόν, το δε 6' δύο εχμθικά δέμετρα, δύο δακτυλικάς τετραποδίας και μίαν τετρακατάληκτον τρεχαϊκήν έξαποδίαν εν τέλει. Έκ των δέκα κώλων της στροφής ταύτης τὰ

μέν πρώτα πέντε είνε μικτά, των δὲ λοιπών πέντε δύο μέν ἰαμδικά, δύο δὲ δακτυλικά, εν δὲ τροχαϊκόν.

Έχ δε του Αξαντος ἀνήχει ἐνταῦθα ἡ τοῦ χομμοῦ στροφή στ. 221-232=245-256, ήτις ώσαύτως είνε διμερής, καὶ ἐν μὲν τῷ α΄ μέρει διαδέγονται άλληλα ἰαμδικὰ καὶ δακτυλικὰ κῶλα, ἐν δὲ τῷ 6' μικτά μετά άκαταλήκτου ίθυφαλλικοῦ ἐν τέλει. Έκ δὲ τῆς 'Hλέπτρας ο κομμός στ. 849-859=860-870. Έχ δε τῶν Τραχιτίων ή έπφδος τοῦ α΄ στασίμου στ. 517-530, ἐν ἡ οἱ ἴαμβοι καὶ οἱ δάκτυλοι έπικρατούσι πολύ τῶν μικτῶν. Ὁ δὲ Φιλοκτήτης εὐπορεῖ τοιούτων συνθέσεων,οΐα είνε ή έν τῷ α΄ στασ. στ. 676-690=691-705, ἡ ἐν τῷ α΄ χομμῷ. 827-838=843-854, ἡ ἐν τῷ ϐ΄ χομμῷ от. 1081-1101-1102-1122 кай от. 1186-1195. O & Oidπους έπὶ Κολωνῷ περιέχει τὰς έξῆς δύο στροφάς, τὴν ἐν τῆ παρόδῳ. στ. 117-137=149-169 καὶ τὴν ἐν τῷ α΄ στασ. στ. 668-680 =681-693 συζυγίαν.

Ο δε Ευριπίδης έθεραπευσε το είδος τούτο των μικτών στροφών ύπερ παν άλλο πλήν τοῦ τῶν καθαρῶν μικτῶν. Συχνότατα δὲ εὐρίσκονται αί στροφαί αύται έν τῆ Ἡλέκτρα, τῷ Ἱππολύτω καὶ τῆ Έκαθη, ἐν ἄλλοις δράμασιν ἄπαξ ἢ δίς, οὐδ' ἄπαξ δ' ἐν ταῖς Ἱκέτισι, τῆ 'Ανδρομάχη, τῷ 'Ορέστη, τῆ ἐν Αὐ. 'Ιοιγενεία, τῷ Κύκλωπι καὶ τῷ 'Ρήσφ.

Δ'. Μικταὶ στροφαὶ τῆς κωμφδίας.

446. Ἡ δὲ χωμφδία πλην τῶν στιχηρῶν μέτρων, δηλον ὅτι τῶν Πριαπείων, Κρατινείων και Εὐπολιδείων, ἄτινα κυρίως έδούλευον τῆ μονφδικῆ προφορά καὶ τῆ παραδάσει, εἶτα δὲ καὶ τῶν ἐκ Γλυκωνείων, προσοδιακών και Φερεκρατείων συντιθεμένων έξ όμοίων συστημάτων, περί ων πάντων ήδη ξμπροσθεν (§ 419 κέ.) έγένετο λόγος, πλην λέγω τούτων συνετίθει καὶ στροφάς έκ μικτών μέτρων. Καὶ πύρια μέν μετρικά στοιχεία έν ταϊς μικταϊς στροφαϊς τῆς κωμωδίας ήσαν τὰ προσοδιακά και τὰ Γλυκώνεια, σπανιώτεραι δε εύρισκονται αι έξαποδίαι και τετραποδικά κώλα μετά πλειόνων δακτύλων. Η δὲ σύνθεσις των στροφών ήτο άπλη και το μέγεθος αύτων μικρόν, όπως έν τῆ μονφδική λυρική, σπανίως δὲ στροφή τις ευρίσκεται παρ' 'Αριστοφάνει έχουσα τεχνικωτέραν τὴν σύνθεσιν.

Α΄. Στροφαί έχ προσοδιακών. Καὶ πρώτον μέν καὶ ἀπλούστατον

στρ. χωρώμεν ές πολυρρόδους έντ. μόνοις γὰρ ἡμῖν ῆλιος λειμώνας ἀνθεμό-δεις, τον ἡμενος (λαρόν ἐδ-τιν, τὸν ἡμέτερον τρόπον, τὸν καλλιχορώτατον παίζοντες, ὁν διδιαι Μότραι ξινάγου.σιν. καὶ τοῦς ἰδιώ-τας.

Ή στροφή αὖτη σύγκειται έκ δύο ἰαμβικῶν διμέτρων, ἄτινα δύνανται νὰ συναφθώσιν εἰς ἔν καταληκτικὸν ἰαμβικὸν τετράμετρον, καὶ ἐκ τισσάρων προσοδιακῶν, ὧν τὸ τελευταῖον καταληκτικόν. — Τοιοῦτοι εἰνε καὶ οἱ ἐν τέλει τῆς Εἰρήνης καὶ τῶν 'Ορνίθων ὑμέναιοι, οῖτινες μετὰ ζωπρᾶς, ὡς εἰκός, ὁργήσεως ἤδοντο. Καὶ ὁ μὲν ἐν Εἰρήνη στ. 1329 κέ. όπὸ τοῦ Τρυγαίου καὶ τῶν ἡμιγορίων προφερόμενος ἔχει ἀδε'

τριγ. (δεύς), δ γύναι, είς άγορν χώπως μετ' έμοῦ καλὴ 1330 καλὸς κατακείσει. Ύμήν, Ύμέναι' δ.

 xo. 1. δ τρισμάκαρ, ώς δικαίως τάγαθὰ νῦν ἔχεις.
 Ύμήν, 'Υμέναι' δ,
 Υμέναι' δ.

τί δράσομεν αὐτήν;
 τί δράσομεν αὐτήν;
 τρυγήσομεν αὐτήν.

τρυγήσουεν αὐτήν.
3. ἀλλ' ἀράμενοι ᢤέρωμεν οἱ προτεταγμένοι
τὸν νυμᢤίον, ἄνδρες.
'Τμήν, 'Τμέναι' ὧ,
'Τμήν, 'Υμέναι' ὧ.

1335

 οἰκήσετε γοῦν καλῶς οὐ πράγματ' ἔχοντες, ἀλλὰ συκολογοῦντες.
 Ὑμήν, Ὑμέναι' ἄ,
 Ὑμήν, Ὑμέναι' ἄ.

5. τοῦ μὲν μέγα καὶ παχὺ

τῆς δ' ἡδὺ τὸ σῦκον. 1250 Υμήν, Ύμέναι' ἄ, Ύμήν, Ύμέναι' ἄ. ὁμόσεις γ', ὅταν ἐσθίης

προφδ. οἶνόν τε πίης πολύν.
Υμήν, Ύμέναι' ἄ,
Ύμήν, Ύμέναι' ἄ.
ἄ χαίρετε χαίρετ', ἄνΣους την Επικτηρής μου

δρες, καν ξυνέπησθέ μοι, πλακούντας έδεσθε.

Κατὰ τὸν "Ροσδάχιον, οὐ τὴν διάθεσην τοῦ ἀρματίου τούτου ἀποδίδομεν, οἱ μὲν στ. 1329 - 1332 είνε προφιδική μονφδία τοῦ Τριγαίου ἐκν τεσσάρων κόλον, οἱ ἐλ 1851 - 1354 ἐπφδική μονφδία τοῦ Τριγαίου ἐκν τεσσάρων κόλον, οἱ ἐλ 1851 - 1354 ἐπφδική μονφδία τοῦ ἀποτώς τετράκωλος, οἱ δὲ 1333 - 1350 περιέχουσι τὴν ψόλην τῶν ἡμιχορίον, ἤτις εἰς πέντε διαιρείται περιέδους, δὲο τετρακώλους και τρεῖς πεντακώλους, ἀντιστρομική ὅμως ἀνταπάδοιτς ἐκν πάχεχει. Τὸ διπλοῦν ἐπιφώνημα μετὰ τὸν 1354 στίχον παρενιδλήθη ὑπό τοῦ "Ροσδαχίου, τὴν δὲ ἔκπτωσην ἡ μάλλον ἐκδολὴν ἐνός στίχου μετὰ τὸν 1349 ὡς βδελυράν τινα αἰσχολογίαν περιέχοντος παρετήπριστ ὁ Βέγγκιος (Βετιχά), ἐνέκρινε δὲ ο "Ροσδάχιος. Τὸ δὲ τελενταϊον μέρος (στ. 1355 - 1357) ἀποχωρίζει τῆς ἀβῆς ὁ "Ρ. καίπερ ἔχον το ἀυτο μέτρον ὡς τελικήν τοῦ Τρυγαίου προσφώνησιν πρὸς τοὺς θεττάς, ὡς καὶ ὁ Σγολικατής παρατηρείε.

'Ο δὲ ἐν "Ορνισι στ. 1731 — 1736 = 1737 — 1742 μετ' ἀντι-

ατροφικής ανταποδόσεως δικέναιος έχει ώδε.

 στρ. "Ηρα ποτ' 'Ολυμπία έντ τῶν ἀλιδάτων θρόνων ἄρχοντα θεοῖς μέγαν Μοῖραι ξυνεκοίμισαν τοιῷο' ὑμεναίω. 'Υμάν, 'Υμέναι' ὧ.

άντ. ὁ δ΄ ἀμφιθαλής Έρως χρυσόπτερος ήνίας εύθυνε παλιντόνους, Ζηνὸς πάροχος γάμων κευδαίμονος Ήρας, Ύμην, Ύμέναι' ὧ. Τοιούτον τέλος είνε και τὸ ἐν Ίππ. 1111 κέ. (δύο ὑπέρμετροι περίοδοι; ἐκ 4 και εξ κώλων).

δ Δήμε, καλήν γ' έχεις | άρχην, ότε πάντες άν|θρωποι δεδίασί σ' ώσ-| περ άνδρα τύραν-νον.

άλλ' εύπαφάγωγος εί, | θωπευόμενός τε χαί|ρεις κάξαπατώμενος. πρός τόν τε λέγοντ' ἀεὶ | κέχηνας' ὁ νοῦς δέ σου |παρών ἀποδη-ιμεί.

Πρβλ. καὶ Έκκλ. στ. 289 κέ.

Β΄. Στροφαί ἐκ Γλυκωνείων. Όμοταν ἀπλότητα έχουσι καὶ αἱ ἐκ Γλυκωνείων συντιθέμεναι στροφαί, ἐν αἱς εὐχρηστότατον σχῆμα εἰνε τὸ β΄ Γλυκώνειον, ὅπως καὶ παρ' Ανακρέοντι (πρόλ. β 435). Τοισύτον εἰνε τὸ ἐν Ἱππ. 973 — 984 — 985 — 996 σκωπτικὸν εἰς Κλίωνα ἄσμα, οὐ ἕκαπτον σύστημα ἐξάκις ἐπαγαλαμβανόμενον σύγκιτσα ἰκ τριών β΄ Γλυκωνείων καὶ ἐνὸς ἀκαταλήκτου β΄ Φερεκραπείου.

 χορ. 1. ἤδιστον φάος ἡμέρας ἔσται τοῖσι παροῦσι καὶ τοῖσιν εἰσαψικνουμένοις, ἦν Κλέων ἀπόληται.

- καίτοι πρεσδυτέρων τινῶν οἴων ἀργαλεωτάτων ἐν τῷ δείγματι τῶν δικῶν ἤκουσ' ἀντιλεγόντων,
- ώς εί μὰ 'γένεθ' οὖτος ἐν τὰ πόλει μέγας, οὐκ ἀν ἄστην σκεύη δύο χρησίμω, δοῖδυξ οὐδὲ τορύνη.

Συστήματα δὲ ἐκ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τρίτου Γλυκωνείου εὐρίπκονται πολλφ σπανιώτερα, καὶ ἐκείνα μὲν ἔχει κοινὰ ὁ ᾿Αριστοφένης (Ἰππ. 551, Νεφ. 563) μετὰ τοῦ Ζόρροκλίους, ταῦτα δὲ κυρίως μετὰ τοῦ Εὐριπίδου ὡς ἐν Σφ. 1450—1461 = 1462—1473, ἔνθα τὸ ἐκ τρίταν Γλυκωνείων συγκείμενον σύστημα τελευτὰ οὐχὶ εἰς Φερεκράτειον, ἀλλὶ εἰς τογακάνο διίμετρον πολυγημάτιστον ὡς τὸ β΄ κάλον τοῦ Εὐπολιδείου (αματιδάλλοντο τοὺς τρόπους», «κατακοσμήπαι πράγμαση»). — Τοιοῦτον εἰνε καὶ τὸ εἰς τὴν ἀπδόνα ἀριμάτιον ἐν "Ορν. 676 -684, τὸ ἐν Ἰππ. 551—564 =581—594 ἀριμα εἰς Ποσειδώνα και Παλλάδα καὶ τὸ ἐν Βατρ. 1251-1260.

Στροφαί ἐκ μικτῶν μετὰ χοριάμβων. Περὶ τῶν στροφῶν τού-

των έγένετο ήδη λόγος ξμπροσθεν § 444, ένθα ο λόγος περί χοριάμδου. "Ενταύθα δι άρασύμεθα να φέρωμεν το έξης διδακτικότατον παράδεγμα έκ τής Λυσστράτης στ. 321 — 334 (= 335 – 349): στο. πέτου, πέτου-, Νικοδίκη, Ι πρίν έμπεπρῆ-σθαι Καλύκην

τε καὶ Κρίτυλ-λαν περιφυσήτα.

ὑπό τε νόμων - άργαλέων | ὑπό τε γερόν-των όλεθρων.

αλλά φόσύμαι τόδε μών | ὑστερόπους βοπ-θώ.

νῦν δη γάρ ἐμ-πλησαμένη | την ὑδρίαν κυνἐφίσ
μόγις από κρή-νης ὑπ' όχλου | καὶ θοράσου καὶ πατάγου χυ
δούλαιον ὁ-στιζομένη | υ - υ - υ - υ - | [τορείσου,

στηματικος-θ, ἀργαλέως | ձριμένη, παίον ἐμαῖς | δημό
στηματικος-θ, ἀργαλέως | ձριμένη, παίον ἐμαῖς | δημό-

Tiday xaoye/xac | \$6000' 6000 \$0n-86.

 $Π_{\rho}$ 6λ. Σφ. 1450 — 1461 = 1462 — 1473. Νεφ. 949 — 956 = 1024 — 1031 και 512 - 517.

1024 — 1031 καί 1012 - 511.
Δ΄ Στροφαί ἐκ μικτῶν καὶ ἀσκτυλικῶν κώλων. Τοιαῦται στροφαί συγκείμεναι ἐκ μικτῶν κάλων (ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον λογασιδικῶν πρὸς δυοῖν καὶ πρὸς τρισί), μιθ' ὧν συζεόγθυνται ἀκτυλικὰ κῶλα, εὐρίσκονται μόνον δἰς πας' ᾿Αριστοφάνει ἐν ὑμνοις εἰς θεοὺς καὶ φαίνονται μιμήσεις ἀρχαιστέρων λυρικῶν συθέσεων. Καὶ τὸ μιν εἰνὰ ἀρια μιμήσεις ἀρχαιστέρων λυρικῶν συθέσεων. Καὶ τὸ μιν εἰνὰ ἀρια μιμήσεις ἀρχαιστέρων λυρικῶν πορὶ τὸ πλος τῶν Θεσμοφορια-ζουῶν στ. 1136 - 1159 ἐν ὑπορχηματικῷ πρόπφ, συμμέτρως μὲν συντεθειμένον, οἰχὶ δὲ καὶ ἀντιστροφικῶς. Ἐν τῷ ἄγιατι τοῦτφ εὐτκονται οῦτω πολλὰ λογασιδικὰ κῶλα πρὸς δυοῖν καὶ τρισίν καὶ οῦτω πολλὰ καθαρὰ δακτυλικά, ὅσον ἐν οὐδεμιὰ ἄλλη στροφό. ᾿Αξιον δὲ προσέτι παρατιρήσεως εἰνε ὅτι οὐδὲν τρογαϊκὸν (ἰαμιδικὸν) κῶλον ἀναμίσγεται. Ἐπερόμετρον δὲ εἶνε μόνον τὸ βακχειακὸν τετράμετρον ἐν στ. 1143 καὶ 1144.

φάνηθ', ὧ τυράννους | στυγοῦσ', ὧσπερ εἰκὸς

δι' οὐ ἐπιτίθεται ἀξιωματικὸν τέλος τῷ πρώτῳ μέρει. — Τούτῳ δὲ συγγενὰς εἶνε ὁ ἐν Νεφέλαις στ. 563 — 574 — 595 — 606 ὕμνος

είς Δία καὶ ᾿Απόλλωνα ἐκ μικτῶν μόνον καὶ δακτυλικῶν κώλων συγκείμενος καὶ οὐδὲν τροχαϊκὸν ἥ ἰαμθικὸν κῶλον περιέγων.

Ε΄. Στροφαί ἐκ μικτῶν καὶ ἰαμδικῶν κάιλων. Αἱ στροφαὶ αὐται εἰνε συγναί, ὑπολείπονται όμως ὡς πρός τό συγνὸν τῆς χρήσεως τῶν ἀπλῶν σχημέτων. Τὰ ἰαμβικὰ καλα εἰνε δίμετρα, εἰς τετράμετρα συναπτόμενα, τρίμετρα, ἴθυφαλλικὰ καλα καὶ ἀλλα. Ἡ δὶ διαφορά τῶν στροφαίν τοῦτ'κρι τοῦ 'Αριστοφάνους τῶν ἀναλόγων τῶν τραγικῶν κυρίως εἰνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν ἰαμδικῶν καὶ τρογαϊκῶν στροφῶν τοῦ 'Αριστοφάνους καὶ τῶν τραγικῶν. Ἐπὶ τῶν πρώτων γίνεται ἐλευθέρὰ χρῆσις ἀλόγων χρόνων ἐν ταῖς περιτταῖς χώραις τῶν ἰαμβικῶν κόλων, οὐχὶ δὶ καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων. Πάλιν δὲ ἐπὶ τῶν πρώτων τὸ προκαταληκτικὸν σχήμα τῶν κώλων εἰνε σπανιώτατον, ἐπὶ τῶν δευτέρων συγνὸν καὶ χαρακτηριστικόν αὐτῶν. Τοικύτη εἰνε ἡ διμερίο στροφὴ ἐν 'Αγαρν. 1150 — 1161 — 1162 — 1173, ἤς τὸ μὲν α΄ μέρος σύγκειται ἐκ μικτῶν μετὰ συγνῶν χοριάμδων, τὸ δὲ β΄ ἐξ ἰαμβικῶν κώλων.

'Αντίμαχον τὸν Ψακάδος τὸν μέλεον | τῶν μελέων ποιπτήν,

ώς μέν άπλῷ λόγῳ κακῶς | ἐξολέσειεν ὁ Ζεύς·

ός γ' έμε τον τλήμονα Λήναια χορη γων απέλυσ' άδειπνον. ον έτ' επίδοιμι τευθίδος | δεόμενον, ή δ' ώπτημένη

σίζουσα πάραλος ἐπὶ τραπέζη κειμένη

εκέλλοι-κήτα μέλ|λοντος λάθειν αυτοῦ κύων-|άρπάσασα ξεύ-γοι.
Τοιαύτη είνε καὶ ἡ ἐν Θεσμορ, στ. 352-371, πτις ἐν ἀρχῆ καὶ τέλει έχει τέσαρα ἰαμιθικά κολα, ἐν δὲ τῷ μέσφ ἄπαντα μικτὰ (ἐν δὲ
χριαμιδικόν), ἡ ἐν στ. 969-980 τοῦ αὐτοῦ δράματος καὶ ἡ ἐν Ἑκκλησ, στ. 918-923 καὶ 969 — 972 — 973. — 976.

C'. Στροφαί ἐκ μικτῶν, ἰαμθικῶν καὶ daκτυλικῶν κάλων. Τὸ είδος τοῦτο μεταχιεμίζεται ὁ 'Αριστοφάνης μόνου ἐν μιμήτειαν ἡ μελλον παραβίαις τῆς τραγφθίας, ἀποδοκιμάζων τὸν τρόπου τοῦτου τῆς συθέσεως. Τοιοῦτο δὶ είνε τὸ ἐν Βατρ. στ. 1331 - 1364 ἔσμα.

Τοσαύτα καὶ περὶ τῶν μικτῶν μέτρων καὶ στροφῶν.

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

INTOPIA THE EARHNIKHE PROMIKHE HAI METPIKHE ANDOEN MEXPI TOYAE

§ 1. Ποΐος ὁ λόγος τῶν μουσικῶν τεχνῶν πρὸς ἀλλήλας παρά τε τοῖς ἀρχαίοις καὶ τοῖς νεωτέροις ἔθνεσιν. — § 2 - 4 Πότε καὶ πῶς ἐγεννήθη παρά τοῖς ελλησιν ἡ μουσική θεωρία και πως διήρουν αυτήν πραγματευόμενοι οί πρό του 'Αριστοξένου διδάσκαλοι τῆς μουσικῆς. — § 5 - 13 Βίος, συγγράμματα καὶ ἐνέργεια τοῦ ᾿Αριστοξένου δπέρ τῆς μουσιχῆς τέχνης. — § 14 - 24 Οί μετὰ τὸν 'Αριστόξενον ρυθμικοί' Διονύσιος δ μουσικός, 'Αριστείδης ὁ Κοϊντιλιανός, ἡυθμικόν ἀπόσπασμα τοῦ Παρισίνου κώδικος 3027, τα Προλαμδανόμενα του Ψελλου, Al Farabi, Βακχείος ὁ Γέρων, 'Ανώνυμος περί μουσικής, οί συγγραφείς δητορικών ('Αριστοτέλης, Κικέρων, Διονύσιος ό 'Αλικαρνασσεύς, Φάδιος Κοϊντιλιανός, Έρμογένης), Αύγουστίνος. - § 25 - 34 ΟΙ μετά τόν 'Αριστόξενον μετριχοί' 'Ηλιόδωρος, 'Ηφαιστίων (ἀνάλυσις τοῦ έγχειριδίου καὶ περί τῶν εἰς αὐτό σχολίων), 'Αριστείδου Κοϊντιλιανού ἡ μετρική. — § 35 Βυζαντίνοι μετρικοί. - § 36 - 37 Λατίνοι μετρικοί. - § 38 Οἱ ἐν τῆ ἐσπερία Εὐρώπη κατά τους νεωτέρους χρόνους μετρικοί μέχρι Γ. Έρμαννου. - § 39 - 42 Γ. Έρμαννός καί άνάλυσις τῆς ρυθμικῆς καὶ μετρικῆς θεωρίας αὐτοῦ.—§ 43 - 44 Αὐγουστος Βοίκκιος.— § 45 - 46 Αύγουστος 'Ροσδάχιος καὶ 'Ρουδόλφος Οὐεστράλιος. - § 47 - 57 ἐπίκρισις του μετριχού αύτων συστήματος. - § 58 Ί. Έρρ. Σμέτιος, Γουλιέλμος Χρίστιος.

	MEPOE A TO PENIKON		
Kεo.	α'. 'Ορισμός του ρυθμού καὶ του μέτρου καὶ διαίρ. τῆς μετρικῆς	Σελ.	85 - 104
KED.	6'. Περί της γλώσσης ώς ρυθμιζομένου	20	104 - 158
Kεφ.	γ'. Περί ποσότητος συλλαδών	30	158 - 177
Kep.	8'. Περί χρόνων	20.	177 - 186
Kεφ.	s'. Hapl ποδών	39	186 - 218
Ksp.	σ'. Περὶ κώλων	39	218 - 227
Ksφ.	ζ'. Περί περιόδων	в	227 - 239
Kεφ.	η'. Περί γενών και είδων των περιόδων ή μέτρων	D	239 - 246
Kεφ.	θ'. Περί τῆς σημασίας ήτοι τῆς εἰς σημεῖα ἢ βάσεις διαιρέ-		
ALT.	σεως των μέτρων	29	246 - 254
Kευ.		10	255 - 268
	ια'. Περί μέτρων προκαταληκτικών	υ	268 - 276
	ιδ΄. Περί τῆς διαφορᾶς τῶν μέτρων κατὰ σύνταξιν	,	277 - 299
	ιγ'. Περί τῆς λεκτικῆς τῶν μέτρων συναφείας	30	293 - 310
	ιδ΄. Περί συστημάτων	D	311 - 31
	ιε'. Περί ποιήματος	×	315 - 328

- 584 -

ΜΕΡΟΣ Β'. ΤΟ ΕΙΔΙΚΟΝ

Α΄. Μέτρα δακτυλικά.

Κεφ.	ις'.	Περί τοῦ δακτυλικοῦ Εξαμέτρου	Σελ.	329 - 364
		Περί τοῦ έλεγειαχοῦ διστίχου καὶ τῶν "Αρχιλοχείων δα-		
		κτυλικών στροφών	19	365 - 371
Κεφ.	ιη°.	Περὶ τῶν Αἰολικῶν δακτυλικῶν μέτρων	D	372 - 374
Κεφ.	tθ'.	Περί των δακτυλ. χορικών τής λυρικ. καὶ δραμ, ποιήσεως	B	374 - 381
		Β'. Μέτρα άναπαιστικά.		
Κεφ.	x'.	Περί προσοδιακού, παροιμιακού καὶ τετραμέτρ. ἀναπαιστ.	20	381 - 38
Κεφ.	xα'.	Περί τῶν ἀναπαιστικῶν ἐξ ὁμοίων συστημάτων	20	389 - 8
Κεφ.	χ6'.	Περί τῶν μὴ κανονικῶν ἀναπαιστικῶν συστημάτων	30	398 - 401
		Γ'. Μέτρα τροχαϊκά.		
Κεφ.	xy'.	Περί του τροχαϊκού τετραμέτρου	n	402 - 409
		Περί τῶν τροχαϊκῶν ἐξ ὁμοίων συστημάτων καὶ τῶν τροχ.		
		στροφών	30	410 - 41.
		Δ'. Μέτρα ὶαμδικά.		
Kso.	×ε'.	Περί τοῦ ἰαμδιχοῦ τριμέτρου	¥	414 - 430
		Περί του χωλού ή σκάζοντος καὶ τοῦ καταληκτ. τριμέτρου	39	431 - 44
		Περί του Ιαμδικού διμέτρου και τετραμέτρου	No.	444 - 449
Κεφ.	×η'.	Σύνθεσις τῶν ἰαμδικῶν μέτρων κατὰ σύστημα	10	449 - 458
		Ε'. Μέτρα Ιωνικά.		
Κεφ.	ж0'.	Περί τῶν ἐωνιχῶν ἀπό μείζονος καὶ ἀπ' ἐλάσσονος μέτρων	30	459 - 476
		Τ΄. Μέτρα παιωνικά.		
Keo.	λ'.	Περί των χρητικών μέτρων	30	477 - 487
		Περί τῶν βακχειακῶν μέτρων καὶ περί δοχμίων	30	487 - 498
		Ζ'. Μέτρα ἐπισύνθετα.		
Kin	161	Περί των ἐπισυνθέτων δακτυλοτροχαίων	n	501 - 511
Kεφ.	λγ'.	Περί των ἐπισυνθέτων δακτυλεπιτρίτων	В	512 - 529
		Η'. Μέτρα μικτά.		
Ken	28'	Περί μικτών κώλων, μέτρων καὶ συστημάτων ἐξ όμοίων	30	523 - 543
		Περί τῶν μικτῶν στροφῶν		543 - 582

ΔΙΟΡΘΩΤΕΑ

Σελ. 127 στ. 22 περίγραψον τ^Λ «Φούτιος ἐν», ἐφεξῆς δὲ γράφε «Φιλοστόργιος ἐκκλ. ίστ. 2, 2».

Activos perlomoi - 5.43 E.. Trap nymbuca oxujusta. 106 2%. Zaloveno pudpio; 141. Angerryis saeà 95 Ervis 149. Contaminatio - superer or 153. Poetse docti à p. zustici à valgares 157. Melemai dewein to Pap. 245 Treanalajojn' - 421 76 62 woing. W Kakigur. 362 Tilos Necovais Beachand "laps. leipiler wei Pup. 416. 7e.x. nalazunt. Inlea pr. 143 " Aexizoxjoi seopii Pupicha 371. apal. 200 8. 1,1 (wes ever) 418 Seal. 38. 2,18 (puller) 457. Male. Pape vom 200 502 25. Air 9' of Pupe prayses form oux ramy ovoronaforas 5 89 349 Eroma ordzaka - 537. 46 ymora Bud _ 538. 21 pidonos ____ 540. Quadrua ___ 542. Muchi georgi la destila quemin 543. balors, Diby, Leas - 99 Momos 18 Toberver -423-424